RAZVOJNA STRATEGIJA GRADA ZAGREBA ZA RAZDOBLJE DO 2020. GODINE

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
Zagreb, kolovoz 2017.

SADRŽAJ

SAŽETAK - UVODNE NAPOMENE 1

1. ANALIZA STANJA 3

1.IDENTITET 3
1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ, GEOGRAFSKA, KULTURNA I PRIRODNA OBILJEŽJA 3
1.1.1. Geoprometni položaj i osnovna prostorna obilježja Grada Zagreba 3
1.1.2. Prirodno - geografska obilježja 4
1.1.3. Kulturna baština 8
1.1.4. Krajobraz 9
1.1.5. Identitetski potencijali 10
1.2. STANOVNIŠTVO 11
1.2.1. Broj stanovnika. 11
1.2.2. Dobna struktura 11
1.2.3. Obrazovna struktura. 12
1.2.4. Zaposlenost i nezaposlenost. 12

2. DRUŠTVO 13
2.1. DRUŠTVENE DJELATNOSTI 13
2.1.1. Odgoj i obrazovanje 13
2.1.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost 16
2.1.3. Kulturne djelatnosti 17
2.1.4. Sport i rekreacija 20
2.1.5. Tehnička kultura 21
2.1.6. Zdravstvo 22
2.1.7. Socijalna skrb 24
2.2. UNAPREĐENJE I PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA 26
2.2.1. Ravnopravnost spolova 26
2.2.2. Suzbijanje rasne i druge diskriminacije 27
2.2.3. Nacionalne manjine 27
2.2.4. Vjerska prava i slobode 29
2.2.5. Poticanje razvoja civilnoga društva i ostvarivanje slobode udruživanja 29
2.2.6. Mladi u Gradu Zagrebu 30
2.2.7. Branitelji u Gradu Zagrebu 30

3. GOSPODARSTVO 32
3.1. GOSPODARSKA KRETANJA 32
3.1.1. Osnovni trendovi u europskom i hrvatskom gospodarstvu u razdoblju 2008.-2014. 32
3.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba 32
3.1.3. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika 34
3.1.4. Obrtništvo 34
3.1.5. Poduzetnička infrastruktura 36
3.1.6. Investicije - ulaganja u fiksni kapital 38
3.1.7. Konkurentnost 39
3.1.8. Vanjskotrgovinska razmjena 40
3.1.9. Zaposlenost i nezaposlenost 41
3.2. TURIZAM 42
3.3. POLJOPRIVREDNO TLO I POLJOPRIVREDA 45
3.4. ŠUMARSTVO 47
3.5. GRADSKE TRŽNICE 48

4. PROSTOR 49
4.1. PROSTORNI RESURSI I UPRAVLJANJE PROSTOROM 49
4.1.1. Prostorno uređenje 49
4.1.2. Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu Grada 52
4.1.3. Gradski projekti i strateški gradski projekti 53
4.1.4. Gradska imovina 54
4.1.5. Stanovanje 56
4.1.6. Zelena infrastruktura 58
4.1.7. Javni gradski prostori i sadržaji 59
4.2.KOMUNALNA INFRASTRUKTURA 59
4.2.1. Vodno gospodarstvo 59
4.2.2. Odvoz otpada, čišćenje i pranje ulica 62
4.2.3. Odlaganje otpada 62
4.2.4. Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture 63
4.2.5. Gradska groblja 64
4.2.6. Zaštita i zbrinjavanje životinja 64
4.3. PROMET 65
4.3.1. Osnovne značajke 65
4.3.2. Načinska raspodjela 65
4.3.3. Zračni promet 66
4.3.4. Javni putnički promet 66
4.3.5. Cestovni promet 67
4.3.6. Promet u mirovanju 69

5.OKOLIŠ 70
5.1. ZAŠTITA OKOLIŠA 70
5.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša 70
5.1.2. Vode 71
5.1.3. Zrak 73
5.1.4. Otpad 74
5.1.5. Buka 75
5.2. ENERGIJA I KLIMA 77
5.2.1. Energetski sustavi 77
5.2.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom 79
5.2.3. Klimatske promjene 80

6. UPRAVLJANJE RAZVOJEM 81
6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM 81
6.1.1. Tijela Grada Zagreba 81
6.1.2. Gradska uprava 81
6.1.3. Struktura ljudskih potencijala upravnih tijela i službe 82
6.1.4. Upravljanje i koordinacija upravnih tijela 82
6.1.5. Instrumenti u funkciji unapređenja gradske uprave 82
6.1.6. Strateško planiranje razvoja Grada 83
6.2 .URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI 84
6.3. FINANCIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE GRADA 85
6.4. MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA 86
6.4.1. Međužupanijska suradnja 86
6.4.2. Regionalna koordinacija Sjeverozapadne/ Kontinentalne Hrvatske 87
6.4.3. Međunarodna suradnja 88

6.5. RAZVOJNI SEKTORSKI DOKUMENTI ... 88
6.5.1. Razvojni sektorski planovi, programi, strategije ... 88
6.5.2. Glavni razvojni projekti ... 89
6.5.3. Projekti sufinancirani iz EU fondova i projekti u pripremi za apliciranje ... 90
6.5.4. Razvojni programi za posebna područja ... 91

2. REZULTATI PROVEDBE PRETHODNIH STRATEGIJA ... 96

3. SWOT ANALIZA / PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH PROBLEMA I POTENCIJALA ... 101

SWOT – Društvo
(društvene djelatnosti, prava i participacija građana, upravljanje razvojem) ... 102

SWOT – Gospodarstvo
(gospodarske djelatnosti i infastruktura, institucionalni okvir) ... 105

SWOT – Prostor
(prostorni resursi i upravljanje prostorom) ... 107

SWOT – Okoliš
(urbani i prirodni okoliš, klima, energetska učinkovitost) ... 109

4. STRATEŠKI OKVIR ... 111
Vizija ... 111
Ciljevi ... 111

Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo ... 111
Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala ... 113
Cilj 3. Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom ... 114
Cilj 4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija grada ... 115
Cilj 5. Unapređivanje kvalitete življenja ... 116
Cilj 6. Unapređivanje sustava upravljanja razvojem ... 118

Razvojni prioriteti i mjere ... 120
Razvojni prioritet 1.1. Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja ... 126
Razvojni prioritet 1.2. - Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga ... 129
Razvojni prioritet 1.3. - Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva ... 132
Razvojni prioritet 2.1. Zagreb – grad znanja i sveučilišni grad ... 135
Razvojni prioritet 2.2. - Razvoj i unapređivanje tržišta rada ... 137
Razvojni prioritet 3.1. Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša ... 139
Razvojni prioritet 3.2. - Održivo gospodarenje energijom ... 151
Razvojni prioritet 4.1. Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada ... 155
Razvojni prioritet 4.2. Unapređivanje naseljenih dijelova Grada ... 157
Razvojni prioritet 4.3. Unapređivanje sustava gradskih projekata ... 163
Razvojni prioritet 4.4. Unapređivanje prometnih sustava ... 165
Razvojni prioritet 4.5. Unapređivanje infrastrukturnih sustava ... 172
Razvojni prioritet 4.6. Unapređivanje regionalne prometne povezanosti ... 176
Razvojni prioritet 5.1. Unapređivanje kvalitete stanovanja ... 178
Razvojni prioritet 5.2. Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnost i kvalitetno slobodno vrijeme ... 180
Razvojni prioritet 5.3. Poboljšavanje društvene infrastrukture ... 187

Razvojni prioritet 6.1. Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva 194
Razvojni prioritet 6.2. Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem 196
Razvojni prioritet 6.3. Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom 198
Razvojni prioritet 6.4. Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća 201
Razvojni prioritet 6.5. Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada 207

5. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU 210

6.PROVEDBA 213
6.1. FINANCIJSKI OKVIR 213
6.2. INSTITUCIONALNI OKVIR 215
6.3. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA ZAGREBA 217

7.PRAĆENJE I VREDNOVANJE 233

8. ŽUPANIJSKO PARTNERSTVO 236

9. HORIZONTALNA NAČELA 237

10. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU – SAŽETAK 241

11. IZVJEŠĆE O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ – SAŽETAK 244

SAŽETAK - UVODNE NAPOMENE

Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine temeljni je strateški dokument politike regionalnog razvoja za Grad Zagreb, u kojem su definirani ciljevi i prioriteti za njegov razvoj.

Svrha ove Razvojne strategije je definirati razvojne probleme Grada te načine optimalnog korištenja njegovih vrijednih resursa i potencijala koji će omogućiti učinkovitiji, kvalitetniji i uravnoteženiji razvoj Grada kao cjeline. Razvojna strategija je izrađena u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i Smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe iz rujna 2015. Razvojna strategija Grada Zagreba usklađena je i sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske do kraja 2020. godine (NN 75/17) te prostorno planskom dokumentacijom Grada Zagreba. Također osigurana je potrebna usklađenost strateškog i proračunskog planiranja odnosno usklađenost „proračunskih dokumenata“ s Razvojnom strategijom Grada Zagreba, odnosno Akcijskim planom kao zasebnim provedbenim dokumentom.

Ključnu ulogu u izradi Razvojne strategije Grada Zagreba imao je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada koji je kao regionalni koordinator obavljao poslove koordinacije i sudjelovanja u izradi Razvojne strategije i izrade akcijskog plana. Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada je pored uloge regionalnog koordinatora ujedno nositelj i izrađivač Razvojne strategije u suradnji s ostalim gradskim upravnim tijelima, tijelima državne uprave, javnim ustanovama, znanstvenim institucijama i brojnim drugim dionicima razvoja uključenim u njezinu pripremu i izradu. Značajnu ulogu u pripremi i izradi Razvojne strategije također su imale radne skupine za izradu Razvojne strategije, što su osnivane na razini svih gradskih upravnih tijela, te posebno na razini Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

Tijekom cijelog procesa izrade Razvojne strategije, aktivnu ulogu imalo je i Partnersko vijeće Grada Zagreba, koje je redovito održavalo sjednice i tematske radionice te u konačnici dalo svoje pozitivno mišljenje na konačnu verziju materijala Razvojne strategije.

Sukladno važećim propisima, tijekom svih faza izrade Razvojne strategije svi materijali su bili predmetom prethodnog vrednovanja koje je provodio vanjski evaluator, Institut za razvoj i međunarodne odnose.

Prema propisima s područja zaštite okoliša, postupak Strateške procjene utjecaja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine na okoliš proveo je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada kao nadležno tijelo, a studiju utjecaja na okoliš izradio stručni izrađivač, trgovačko društvo DVOKUT – ECRO d.o.o.

Slijedeći pravila izrade i zadanu sadržajnu strukturu definiranu Smjernicama za izradu, te rezimirajući provedene aktivnosti i izrađene materijale, Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine uključuje sljedeća poglavlja:

- Sažetak - Uvodne napomene
- Analiza stanja (sažeta verzija)
- Rezultati provedbe prethodnih strategija
- SWOT analiza / prepoznavanje razvojnih problema i potencijala

- Strateški okvir
- Politika županije prema teritorijalnom i urbanom razvoju
- Provedba -financijski okvir, institucionalni okvir, strateški projekti,
- Praćenje i vrednovanje
- Županijsko partnerstvo
- Horizontalna načela
- Izvješće o prethodnom vrednovanju Razvojne strategije
- Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš - sažetak.

DODACI:

DODATAK 1. Kartografski prikazi po temama

DODATAK 2. Cjelovita analiza stanja

DODATAK 3. Rezultati konzultacija s partnerskim vijećem za područje Grada Zagreba

DODATAK 4. Izvještaj o prethodnom vrednovanju

DODATAK 5. Izvještaj o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš

POSEBNI PROVEDBENI DOKUMENTI:

Akcijski plan i Komunikacijska strategija

1. ANALIZA STANJA - SAŽETAK

1.IDENTITET

1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ, GEOGRAFSKA, KULTURNA I PRIRODNA OBILJEŽJA

1.1.1. Geoprometni položaj i osnovna prostorna obilježja Grada Zagreba

Grad Zagreb s površinom od 641,32 km^2 čini 1,13% površine Republike Hrvatske, a u njegovih 70 naselja živi 790.017 stanovnika (Popis, 2011.[1]). Procjena je da je u Gradu Zagrebu 2015. živjelo 798.500 stanovnika[2]. Grad Zagreb je samostalna, jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica sa statusom županije. Graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom. Položaj Zagreba u srednjoeuropskom prostoru obilježava međuodnos tri najveća grada koja povezuje povijest i sadašnjost: Zagreba, Beča i Budimpešte. Potreba za povezivanjem srednjoeuropskog prostora s Jadranskim morem, činio je, a čini i danas jedan od najistaknutijih zajedničkih interesa. **Povezanost s europskim prostorom**. Grad Zagreb nalazi se na Mediteranskom koridoru[3] (čvorište nekadašnjeg paneuropskog cestovnog i željezničkog koridora): X-(Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Thessaloniki), i Vb (Rijeka – Zagreb – Budimpešta). Mreža autocesta približila je Hrvatsku Europi i pozitivno utjecala na regionalnu integraciju Hrvatske sa Zagrebom kao nacionalnim središtem. Sve hrvatske autoceste (A1, A2, A3, A4, A6 i A11) imaju svoje ishodište na Zagrebačkoj obilaznici.

Integriranje hrvatskoga prostora. Zagreb je na spoju dvaju ključnih hrvatskih i europskih prostora - podunavskog i jadranskog. Ujedno ima središnji položaj u odnosu na tri sekundarna hrvatska središta - Rijeku, Split i Osijek i na većinu središta nižega reda. Značajna je i uloga Grada Zagreba prema njegovoj široj metropolitanskoj regiji. Iz prostora dviju susjednih županija Grad Zagreb dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, radi školovanja i sl. U tom prostoru on najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta gradova i naselja u zagrebačkoj okolici.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ geoprometni položaj Grada Zagreba se u osmišljavanju njegovog razvoja dovoljno ne percipira kao važan razvojni potencijal	▪ vrednovati geoprometni položaj Grada Zagreba kao razvojni potencijal i resurs za jačanje njegove konkurentnosti
▪ u razvojnim programima Grada Zagreba, njegov se geoprometni položaj pretežno tretira kao komparativna prednost, a ne kao jedna od komponenti za jačanje konkurentskih prednosti	▪ postojeće pogodnosti geoprometnog položaja Grada Zagreba treba razvijati, planirati i koristiti kako bi on preuzeo ulogu gospodarskog, financijskog političkog, tehnološkog, kulturnog i sportskog lidera u široj regiji
▪ nedovoljno jasno artikulirani i operacionalizirani i smisao i ciljevi umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i mogućnost da se suradnja koristi za njegov razvoj	▪ izraditi strateški program umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i utvrditi mogućnost da se suradnja iskoristi za njegov razvoj i jačanje konkurentskog položaja
▪ nelogične upravno-teritorijalne granice Grada Zagreba	▪ ojačati svijest o nužnosti razvoja cjelokupnog “zagrebačkog prostora” kroz partnerski i participativni pristup
▪ smještaj značajnih prirodnih i razvojnih resursa djelomično izvan granica Grada Zagreba (podzemne	

[1] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba, 2012.

[2] Izvor:www.dzs.hr

[3] Jedan od devet koridora Osnovne prometne mreže TEN-T (Trans European Network – Transport)

zalihe pitke vode, zračna luka...)

1.1.2. Prirodno - geografska obilježja

Geološka obilježja i obilježja tla. Prostor Grada Zagreba složenog je geološkog sastava. Glavninu prostora Grada čine mlađe tercijarne naslage znatnim dijelom pokrivene najmlađim pleistocenskim i holocenskim pokrovom. Područje obuhvaća dugačka i široka aluvijalna ravan uz Savu koja se pruža pravcem sjeverozapad-jugoistok. Aluvijalna ravan pokrivena je najmlađim riječnim naplavinama, a u gornjim slojevima je šljunak, valutice, pijesak i mulj. U istočnom dijelu aluvijalna ravan Save postupno se diže prema sjeveru i prelazi u pleistocenska uzvišenja te u prigorja Medvednice. U sastavu prigorja zastupljene su neogenske tvorevine, a u nižim dijelovima pleistocenski sedimenti. Medvednicu u osnovnom sastavu čine starije stijene paleozojske i trijasne starosti – većinom od karbonskih brusilovaca, zelenih škriljavaca te vapnenaca i dolomita gornje krede. Pedološki sloj oblikuju automorfna i hidromorfna tla, koja su raširena sukladno postanku (pribrežja, nizinsko područje, brežuljkasto područje). Na području Grada Zagreba identificirana su ležišta tehničko-građevnog kamena, ciglarske gline, građevnog pijeska i šljunka, arhitektonsko građevnog kamena i geotermalnih voda [4](pet mineralnih sirovina različitog stupnja perspektive na području Grada Zagreba). Trenutno se na prostoru Grada od mineralnih sirovina stvarno eksploatira jedino geotermalna energija, a prisutan je problem ilegalne eksploatacije šljunka.

Erozija i nestabilnost. Nagnuti tereni na području Grada izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta ovisno o količini i intenzitetu oborina i svojstvima tla. Posljedica erozije tla s padina nije samo nepovratni gubitak tla nego i onečišćenje vode. Jedan od oblika incidenata na gradskom prostoru je i pojava klizišta na terenima koji su prije početka građevinskih zahvata bili u stanju labilne ravnoteže ili čak predstavljaju i aktivna klizišta. Na području Grada to je posebno podsljemenska zona i prostor Vukomeričkih gorica.

Potres. Seizmičnost na području Grada Zagreba posljedica je intenzivnih tektonskih pokreta i iznosi VII-IX stupnjeva Mercalli-Cancani-Siebergove (MCS) ljestvice. Zona najveće seizmičke aktivnosti proteže se od Podsuseda do Sesveta, njezina širina je od 7 do 10 kilometara. Najugroženije područje u Gradu Zagrebu obuhvaća gradske četvrti: Gornji Grad-Medveščak, Črnomerec, Podsused – Vrapče i četvrt Donji grad. U 2016. je zabilježeno 1 243 potresa s epicentrom u okolici Zagreba (podaci se odnose na područja oko 80 km uokolo Zagreba), intezitet najačeg potresa u 2016. godini bio je V-VI°MCS s epicentrom u Brežicama na dan 9. IV. 2016.[5]

Poljoprivredno zemljište. Poljoprivredno zemljište se kontinuirano prenamjenjuje u nepoljoprivredne svrhe. Najveći gubitak poljoprivrednog zemljišta zbog izgradnje odvija se baš na najvrjednijim tlima (tlima najbolje klase uporabnevrijednosti) u dolini Save (k.o. Blato, Brezovica, Klara, Jakuševec, Čehi, Demerje). Gubitak poljodjelskog tla izražen je u svim kategorijama. Najizrazitije je smanjenje površine pašnjaka, ali je znatno i smanjenje površine oranica i vrtova, osobito u urbanim sredinama.

[4] Izvor: Rudarsko-geološka studija Grada Zagreba, 2013.

[5] Izvor: PMF, Geofizički zavod Seizmološka služba

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ trajna konverzija tla najbolje uporabne vrijednosti u nepoljoprivredne svrhe ▪ izgradnja na nestabilnim padinama s potencijalnim otvaranjem klizišta ▪ nepostojanje cjelovitog Registra klizišta koji bi se kontinuirano ažurirao, što bi olakšalo izdavanje raznih dozvola i planiranje prostora. ▪ adekvatna seizmička mikrozonacija radi kvalitetnije procjene ugroze od potresa ▪ pretvaranje nesaniranih kopova u divlje deponije ▪ ilegalna eksploatacija šljunka ▪ ugroženost kvalitete tla zbog neracionalne uporabe gnojiva, pesticida i nekontroliranog ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda	▪ transparentnim planskim propozicijama ograničiti nekontrolirano širenje građevinskih područja ▪ saniranje nestabilnih padina sukladno inženjersko-geološkim podlogama ▪ formiranje registra klizišta ▪ nastavak izrade seizmičke mikrozonacije ▪ jačanje svijesti o važnosti tla kao elementa biosfere ▪ kontinuirana provedba analize tala i sustavno poduzimanje mjera u očuvanju njihove čistoće ▪ edukacija poljoprivrednika o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni “zelene gnojidbe”

Klimatska obilježja. Prema geografskom smještaju, područje Grada Zagreba spada u umjerene širine u kojima su razvijena sva četiri godišnja doba. Srednja godišnja temperatura u 2016. Iznosila je 13,1°C. Najviša srednja prosječna temperatura zraka u Zagrebu 2016. bila je u srpnju (24,2°C).Godišnja količina oborina u 2016. iznosila je 853,8 mm. Godišnji hod pokazuje dva maksimuma: jedan u rano ljeto (kontinentalni utjecaj), drugi u jesen (maritimni utjecaj). Najmanja količina padalina zabilježena je u 2015. u prosincu. [6]Gradsko područje Zagreba ima manje od 40 dana sa snježnim pokrivačem, a prostori južno od grada preko 40 dana. Maksimalna visina snijega je u gradu i nizinskim predjelima 50-80 cm, a na Medvednici preko 100 cm (90 dana sa snijegom). Vlaga zraka se na gradskom području Zagreba u prosjeku kreće od 60-70%. Dominantna strujanja zraka na zagrebačkom području su iz smjerova NE i WSW. Prosječno godišnje trajanje sijanja sunca kreće se u vrijednostima do 1.808 sati (stanica Zagreb-Maksimir). Maksimum naoblake u prosincu povezan je s najvećom ciklonalnom aktivnošću, a minimum je u kolovozu.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepredvidljivost klime radi klimatskih promjena ▪ slaba energetska učinkovitost postojećih građevina ▪ poteškoće oko povećanja energetske učinkovitosti kod zgrada koje su spomenik kulture	▪ uključiti klimatologiju u procese planiranja (insolacija, ruža vjetrova) ▪ afirmirati tzv "pametne kuće" i niskoenergetsku gradnju

Šume. Na području Grada Zagreba nalazi se 19.196 ha šuma, od čega državnih šuma kojima gospodare Hrvatske šume ima 8.791 ha, državnih šuma koje koriste drugi pravni subjekti (Šumarski fakultet, Vlada RH) 899 ha, a privatne pravne i fizičke osobe posjeduju 9.506 ha šuma[7]. Udio površine državnih i privatnih šuma, zbog procesa povrata imovine, mijenja se gotovo na dnevnoj razini u korist privatnih šuma. Najniži vegetacijski pojas zastupljen je zajednicama hrasta kitnjaka s velikom žutilovkom i hrasta kitnjaka i običnog graba, preko brežuljkastog vegetacijsko pojasa hrasta kitnjaka i običnog kestena te enklava termofilnih šuma hrasta medunca s drugim termofilnim šumama koje slijedi klimazonalna zajednica hrasta kitnjaka i običnog graba. Slijedeći klimazonalnu diferencijaciju šumskog prostora šume hrasta kitnjaka i običnog graba smjenjuje šuma bukve s mrtvom koprivom. Od 600 do 1.000 m nmv karakterizira rasprostranjenost ilirske šume bukve i jele. U posebnim sinekološkim uvjetima razvijaju se sastojine gorskog javora i običnog jasena.

[6] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba za 2016.godinu

[7] Prema aktualnim podacima Hrvatskih šuma za 2016. godinu

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna senzibiliziranost i educiranost javnosti za općekorisne funkcije šuma	▪ senzibilizirati javnost za šume u njihovu okruženju (kritična točka su šume u centru grada)
▪ veliki udio privatnih usitnjenih šumskih parcela u ukupnoj površini šuma	▪ osigurati opstanak šume na malom posjedu privatnih šumovlasnika
▪ nedovoljno definiran način upravljanja i mogućnosti korištenja	▪ dovršiti i staviti u funkciju program gospodarenja privatnim šumama
▪ neriješen imovinsko-pravni status šuma u vlasništvu fizičkih osoba	▪ rješavanje imovinsko-pravnog statusa šuma u vlasništvu fizičkih osoba
▪ izrađeni i odobreni programi za privatne šume za svega jednu trećinu privatnih šuma na području Grada	▪ izrada programa za gospodarenje šumama za preostale dvije trećine šuma u privatnom vlasništvu

Bioraznolikost. U Gradu Zagrebu još uvijek nedostaje cjelovita slika bioraznolikosti, jer su provedena samo fragmentarna istraživanja životinjskih, biljnih i gljivljih vrsta, te utjecaja djelovanja čovjeka. Područje Grada ima floru, faunu i staništa tipična za južnije dijelove srednje Europe. Ukupno je dosad prema nacionalnoj klasifikaciji potvrđeno 63 različitih tipova staništa, 37 prirodnih i 26 antropogenih tipova. Lista staništa međutim još nije potpuna i novija istraživanja će doprinijeti točnijim saznanjima. Ukupni broj vrsta gljiva, flore i faune nije poznat, iako je bilo pokušaja da se procijene biljke (>1.160 vrsta). Zasad se zna samo približan broj zabilježenih autohtonih vrsta nekih skupina životinja: 65 sisavaca, 93 ptica gnjezdarica, 12 gmazova, 15 vodozemaca, 45 riba i 116 danjih leptira. Regionalnih endema koji su zbog svog ograničenog rasprostranjenja globalno potencijalno najosjetljiviji dosad je najviše nađeno u staništima izvora i intersticija rijeke Save i medvedničkih potoka, te u malobrojnim špiljama na Medvednici. Na području Grada Zagreba nalaze se i četiri područja ekološke mreže Natura 2000 gdje je cilj upravo očuvanje nekih vrsta i staništa prema Direktivi o staništima. Novijim istraživanjima zabilježen je regionalni nestanak oko 7 vrsta staništa, uglavnom uz rijeku Savu poslije njena kanaliziranja. Ukupno je dokumentiran i regionalni nestanak oko 25 vrsta vaskularnih biljaka, 8 vrsta riba, 10 vrsta ptica, 9 vrsta danjih leptira, 8 vrsta sisavaca, 4 vrste vretenaca, 3 vrste vodozemaca, 2 vrste rakova, po jedna vrsta kukaca obalčara i ravnokrilaca, te vjerojatno i jedne vrste zmije. Broj lokalno nestalih vrsta je sigurno daleko veći jer u prošlosti nikada nije bila obavljena sustavna inventarizacija flore i faune današnjeg područja Grada, a nije poznat ni cjeloviti popis danas živućih vrsta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedostatak planskog upravljanja bioraznolikošću	▪ Izraditi/revidirati Lokalni akcijski plan zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta i primjenjivati ga
▪ Nedovoljna istraženost flore i faune	▪ Sistematska istraživanja postavljanjem trajnih ploha, inventarizacija i praćenje bioraznolikosti
▪ Nedostatak detaljnije karte staništa Grada	▪ Kartiranje staništa Grada
▪ Nedovoljna educiranost građana o značenju biološke raznolikosti	▪ Izrada tzv. Zelene infrastrukture Grada Zagreba
▪ Fragmentacija, degradacija i nestanak staništa	▪ Planiranje razvoja Grada uvažavajući potrebe bioraznolikosti i osiguravanja usluga ekosustava
▪ Znatna prisutnost invazivnih vrsta	▪ Izrada Akcijskog plana upravljanja invazivnim vrstama i provoditi propisane mjere
▪ Nerazumijevanje usluga ekosustava koje pruža bioraznolikost	▪ Razviti listu pokazatelja bioraznolikosti za gradove/ prilagoditi postojeće pokazatelje
▪ Nedostatak pokazatelja za stanje bioraznolikosti	▪ Izraditi planove upravljanja područjima ekološke mreže
▪ Napuštanje tradicionalnih načina korištenja travnjaka u rubnim dijelovima Grada	▪ Osigurati poticaje za gospodarenje travnjacima na način koji pogoduje bioraznolikosti
▪ Nedostatak financijskih sredstava za provođenje zaštite bioraznolikosti i povezanih usluga ekosustava, slabo korištenje EU sufinanciranja	▪ Ojačati Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba
▪ Nedostatak ljudskih resursa za provođenje mjera zaštite bioraznolikosti i usluga ekosustava	▪ Umrežiti i ojačati suradnju s nevladinim udrugama koje

▪ Prenamjena šumskih zemljišta	djeluju na području Grada ▪ Ojačati suradnju sa znanstvenim institucijama i na provođenju istraživanja i monitoringa ▪ Prostorno-planskom dokumentacijom spriječiti prenamjenu šumskog zemljišta u građevinsko

Zaštićena i druga posebno vrijedna područja prirode. Oslanjajući se na tradiciju zaštite prirode Grad Zagreb kontinuirano nastoji proširiti mrežu zaštićenih dijelova prirode prepoznajući vrijednosti i potencijale očuvanog, ali i ugroženog zelenog prostora Grada. Odlukom Skupštine Grada (SGGZ 3/2014) djelatnost Javne ustanove Maksimir koja je upravljala parkom Maksimir proširena je na sva zaštićena područja Grada Zagreba upisana u Upisnik zaštićenih područja. Ukidanjem kategorije zaštite spomen područja kao kategorije u Zakonu o zaštiti prirode imalo je za posljedicu ukidanje Dotršćine, do tada zaštićene tom kategorijom, iz Upisnika zaštićenih prirodnih područja, čime je površina zaštićenih prirodnih područja na području Grada smanjena u odnosu na razdoblje do 2013. za 1.201 ha. Došlo je i do prekategorizacije pa je Savica uvrštena u kategoriju značajnog krajobraza za razliku od kategorije posebnog ornitološkog rezervata kojim je bila zaštićena temeljem Rješenja o preventivnoj zaštiti. U proteklom razdoblju Grad je financirao obnovu zaštićenih spomenika parkovne arhitekture prema njihovim povijesnim matricama, a kontinuirano se obnavljaju i povijesni elementi u parku Maksimir poput staza, mostova, dječjih igrališta i okoliša pojedinih lokaliteta.

Tablica 1. Zaštićene prirodne vrijednosti na području Grada Zagreba

Kategorija	Naziv(i)	Ukupna površina (ha)	Postotak površine (%)
Posebni rezervat	Babji zub-Ponikve, Bliznec – šumarev grob, Gračec – Lukovica – Rebar, Mikulić potok – Vrabečka gora, Pušinjak – Gorščica, Rauchova lugarnica – desna Trnava, Tusti vrh – Kremenjak, Stupnički lug	773,80	1,207
Park prirode	Medvednica	8438,13	13,159
Spomenik prirode	Veternica,	-	-
Značajni krajobraz	Goranec, Lipa na Medvednici, Savica	823,55	1,284
Spomenik parkovne arhitekture	Zagreb – park Opatovina, Zagreb – park Ribnjak, Zagreb – park u Jurjevskoj 27, Botanički vrt PMF-a Zagreb, Mamutovac II Zagreb, Vrt u Prilazu Gjure Deželića Zagreb, Leustekov park Zagreb, Park kralja Petra Krešimira IV. Zagreb, Perivoj srpanjskih žrtava Zagreb, Park uz dvorac Junković Zagreb, Mallinov park Zagreb, Park Maksimir Zagreb, Park kralja Petra Svačića, Botanički vrt farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Zagreb, Park u Jurjevskoj 30 Zagreb, Park Zrinjevac Zagreb, Park J.J. Strossmayera, Park na Trgu kralja Tomislava	231,28	0,361

Izvor: www.bioportal.hr, Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode

Pojedini prostori s atributima vrijednih rezervata, krajobraza, gradskih park-šuma, te pojedinačni objekti prirode, vrijedni parkovi, vrtovi i drvoredi štite se posebnim mjerama prostornih planova: prostorni planovi područja posebnih obilježja, Prostorni plan Grada Zagreba, generalni urbanistički planovi Zagreba i Sesveta, detaljniji planovi.

Ekološka mreža – Natura 2000. Proglašavanje područja zaštićenim ili područjima ekološke mreže jedan je od najvažnijih mehanizama očuvanja dijelova prirode ili cjelokupnih ekosustava, odnosno bioraznolikosti općenito. Stupanjem na snagu nove Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15), proglašena je ekološka mreža RH koja temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13) predstavlja i mrežu Natura 2000 u Hrvatskoj. Područje Grada Zagreba u svom sastavu također ima dio unutar ekološke mreže, a njezina površina iznosi 13,4% i obuhvaća dio Parka prirode Medvednica (8.439,00 ha) te područja izvan njega – potok Dolje (5,3 ha) i Vejalnicu i Krč (143,8 ha) te Savu uzvodno od Zagreba.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ valorizacija i procedure zaštite prirode odvijaju se na državnoj razini bez obzira na vrijednosti i potrebe zaštite prirode na lokalnoj razini, osobito u urbanim prostorima ▪ komplicirana, dugotrajna i gotovo neprovediva zaštita prirode na prostorima u privatnom vlasništvu ▪ loša educiranost korisnika o potrebi zaštite prirode i nepoznavanje mogućnosti u korištenju zaštićenih i drugih vrijednih dijelova prirode ▪ nepostojanje planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	▪ zakonska podloga kojom se lokalnoj zajednici omogućuje da provede zaštitu na lokalnoj razini uvažavajući lokalne specifičnosti i posebne vrijednosti ▪ svaku eventualnu nužnost smanjivanja zaštićenih područja zamijeniti posebnim režimom korištenja (primjerice „buffer-zona“ i sl.) ▪ provjera mogućnosti i mehanizama za rješavanje vlasničkih odnosa ▪ intenziviranje popularizacije i edukacije o zaštićenim i drugim posebno vrijednim područjima prirode ▪ izrada cjelovite studije - strategije i programa obnove za sveobuhvatan plan zaštite, obnove, upravljanja i korištenja parka Maksimir ▪ izrada i donošenje planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže ▪ kartirati i valorizirati usluge ekosustava na području Grada Zagreba ▪ Institucionalno jačati Javnu ustanovu za upravljanje svim zaštićenim područjima i upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za zaštitu prirode

1.1.3. Kulturna baština

Na području Grada Zagreba nalazi se 619 nepokretnih kulturnih dobara upisanih u Registar kulturnih dobara RH, koji se štite Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara: 22 zaštićene povijesne cjeline ukupne površine oko 21,6 km^2, 47 zaštićenih graditeljskih sklopova, 509 zaštićena pojedinačna objekta, 5 arheoloških lokaliteta te 36 ostalih nepokretnih kulturnih dobara. Uz nepokretna kulturna dobra na području Grada Zagreba nalazi se 294 pokretnih kulturnih dobara i nematerijalne kulturne baštine upisane u Registar kulturnih dobara RH: zaštićene muzejske građe 109, zbirka 113, pojedinačno zaštićenih pokretnih kulturnih dobara 62 i zaštićene nematerijalne kulturne baštine 10. Ukupnim zbrojem dolazi se do respektabilne brojke od 913 zaštićenih kulturnih dobara na području Grada[8]. Kao ishodište i temelj kulturno-povijesnog identiteta Zagreba treba istaknuti prostor Gornjeg grada i Kaptola te središnjeg dijela Donjeg grada, koji čini Povijesnu urbanu cjelinu Grada Zagreba površine oko 18 km². Uz spomenutu Povijesnu urbanu cjelinu u kojoj se nalaze ikonična mjesta i najvidljiviji simboli grada (crkva Sv. Marka, katedrala Sv. Stjepana, tržnica Dolac, Trg bana Jelačića, perivojna potkova s okolnim reprezentativnim pročeljima i istaknutim javnim građevinama te brojni drugi), Zagreb posjeduje bogatu industrijsku i postindustrijsku baštinu.

[8] Izvor: Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, 2017.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ bogata kulturna baština, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti, koje se u dovoljnoj mjeri ne prepoznaju i ne koriste kao jedan od razvojnih resursa u kontekstu pametnog, održivog i uključivog rasta. ▪ nedovoljna briga za očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti ▪ nedovoljna briga vlasnika o održavanju i obnovi kulturnih dobara ▪ nedovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine ▪ pritisak, negativni trendovi globalizacije i neprimjeren odnos dijela građana uzrokuju degradaciju kulturne baštine ▪ nepostojanje akata planiranja na polju zaštite kulturnih dobara ▪ nedovoljna educiranost građana o potrebi zaštite i obnove kulturnih dobara i mjerama zaštite kao i nepoznavanje mogućnosti, komparativnih prednosti ali i ograničenja u korištenju zaštićenih kulturnih dobara ▪ nedovoljna kapacitiranost sustava zaštite ▪ nedefinirani i neriješeni imovinsko-pravni odnosi ▪ međusektorska suradnja nije na zadovoljavajućoj razini	▪ u cijelosti očuvati povijesni identitet Grada sa svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje, te ga afirmirati kvalitetom novog građenja ▪ izraditi osnovne akte planiranja, strategije i akcijskog plana na polju zaštite kulturne baštine Grada, na razini koja omogućuje održivo upravljanje i programiranje uvažavajući specifičnosti prostora, multidisciplinarnost i međusektorsku suradnju ▪ planirati korištenje prostora na način da se omogući očuvanje i unapređenje sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti kulturno-povijesnog identiteta Grada ▪ poticati kvalitetu i raznolikost u arhitekturi, kao nastavak duge urbane i graditeljske tradicije Grada, uz obvezu očuvanja njegove povijesne slike i karakterističnih povijesnih vizura ▪ uklanjati izrazite elemente degradacije ambijenta ▪ sustavno pratiti stanje kulturnih dobara, vrednovati povijesne graditeljske strukture te predlagati mjere zaštite ▪ kartiranje, detaljna inventarizacija, digitalizacija i dokumentiranje uz korištenje modernih IT-a ▪ analiza imovinsko-pravnih odnosa i provjera mogućnosti i mehanizama za rješavanje vlasničkih odnosa ▪ popularizacija i edukacija građana o kulturnim dobrima ▪ Učinkovito povlačenje i korištenje sredstava kroz europske strukturne i investicijske fondove u nadolazećem razdoblju

1.1.4. Krajobraz

Na području Grada Zagreba, izdvaja se 6 osnovnih krajobraznih cjelina (gorsko-brdski prirodni krajobraz / brežuljkasto-brdski krajobraz / nizinski urbani krajobraz / nizinski riječni krajobraz / nizinski ruralni krajobraz / brežuljkasti krajobraz), koji se dalje, rasčlanjuju na 24 krajobrazna tipa. Pritisci koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak konceptualnog okvira i mjera za zaštitu krajobraznog karaktera i integriranje u razvojno i prostorno planiranje ▪ provedena je opća klasifikacija krajobraza, no nedostaje niža razina klasifikacije ▪ nema praćenja i provjere razvojnih i prostornih dokumenata u odnosu na karakter krajobraza ▪ nedovoljno poznavanje, a time i afirmacija vrijednosti krajobraza u procesima prostornog razvitka ▪ nedovoljno prema krajobrazu senzibilizirana i educirana javnost	▪ izrada konceptualog okvira i mjera za zaštitu karaktera krajobraza i integriranje u razvojne i prostorne dokumente ▪ stvaranje okvira za detaljne studije s uspostavljanjem baze podataka ▪ praćenje i kontrola provedbe mjera za razvitak Grada i njihovog utjecaja na stanje krajobraza; ▪ opće jačanje svijesti u procesu planiranja o značenju karaktera krajobraza ▪ obavještavanje i educiranje javnosti o uspostavljenim krajobraznim politikama

1.1.5. Identitetski potencijali

U identitetskom smislu najizraženije mega-prostorne cjeline Grada Zagreba su: povijesna cjelina s Gornjim i Donjim gradom i Kaptolom, brojnim muzejima, crkvama, galerijama, školama, javnim institucijama, trgovima i povijesnim ambijentima, te tržnicom Dolac. Sjeverno od grada smještena je gora Medvednica sa skijalištem na kojem se održavaju utrke Svjetskog kupa, te rijeka Sava sa pratećim zelenim sportsko/rekreacijskim pojasom s jezerima Bundek i Jarun i Zagrebačkim hipodromom.
Identitetski prepoznatljiva je i cjelina Novog Zagreba, sklopa planskih naselja visoke urbanističke i arhitektonske kvalitete, uz koju se i prostorno i identitetski čvrsto veže zaštićeni sklop Zagrebačkog velesajma, značajan subjekt u memoriji Novog Zagreba, prostor kojeg je potrebno revitalizirati i transformirati.
Na području između željezničke pruge i rijeke Save nalazi se heterogeno naselje Trnje, koje presijecaju dvije značajne gradske avenije, od kojih Vukovarska avenija predstavlja značajan urbanistički ambijent iz 50-tih i 60-tih godina 20. stoljeća, kao široka i protočna ulica s tramvajskom prugom uz koju se nižu brojne stambene i poslovne zgrade, remek djela hrvatske moderne arhitekture.
Identitet područja grada prema istoku i prema zapadu je neujednačeno definiran: neka naselja (Dubrava, Špansko, Gajnice i dr.) imaju subkulturnu prepoznatljivost; Maksimir je značajna lokacija zbog parka Maksimir, Zoo vrta i Dinamovog stadiona, Lanište se afirmiralo otvaranjem Arene i Arena centra, uz Zagrebačku aveniju i uz Radničku cestu formiralo se novo poslovno središte, no veći dio tih područja ne percipiraju se kao cjelina s turistički atraktivnijim centralnim dijelovima grada.
Okvirno identitetsko nasljeđe grada Zagreba može se diferencirati kao predmoderno i moderno, pri čemu predmoderno nasljeđe opisuje raspon od prvih materijalnih dokaza života na teritoriju grada do početaka stvaranja moderne građanske industrijalizirane kulture, a moderno nasljeđe opisuju upravo razvoj i promjene od sredine 19. stoljeća do danas.
Bitnu stavku u identitetu grada čini njegova arhitektonska baština, bilo kao građevine koje su u funkciji za koju su građene bilo kao preuređeni industrijski i slični kompleksi, odnosno zaštićeni graditeljski sklopovi.
U kreiranju identitetskog sustava važno je spomenuti brojne kulturne manifestacije svjetskog značaja, kao što su Animafest, Smotra folklora, Zagreb film festival, Tjedan suvremenog plesa, Festival komorne glazbe, Muzički biennale, Eurokaz i drugi. U nedostatku cjelovitog sustava komunikacijskog vrednovanja povijesne baštine, na suvremenoj razini svijesti, moguće je zaključiti kako bi najveće identitetske potencijale grada Zagreba iz njegovih povijesnih slojeva bilo moguće izvesti upravo iz:

- vrijednosti prirodnih cjelina na čijem se području razvio Grad Zagreb: Medvednice i Save,
- vrijednosti povijesnih i suvremenih gradskih ambijenata - trgovi, parkovi, ulični potezi,
- vrijednosti povijesno održanih, memoriranih i suvremenih rituala - od gričkog topa do Hrelića,
- vrijednosti tradicije održavanja kulturnih manifestacija.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ globalizacijski procesi otežavaju definiranje i učvršćivanje lokalnih identiteta ▪ Zagreb tijekom svoje moderne povijesti nije uspio stvoriti i održati prepoznatljiv proizvod koji bi mogao biti asociran s gradom ▪ nesustavni pokušaji materijalizacije simboličke vrijednosti grada ▪ stanovništvo slabo poznaje grad i njegove prostore i potencijale	▪ vrednovanje, zaštita, obnova i održivi razvitak konstitucijskih elemenata slike Grada: povijesne jezgre, Medvednice i Save ▪ razvoj jedinstvenog pristupa utvrđivanju i promicanju identiteta Grada Zagreba ▪ afirmiranje identiteta povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području Grada Zagreba ▪ afirmiranje identiteta Grada kroz novu velesajamsku vizuru

1.2. STANOVNIŠTVO

1.2.1. Broj stanovnika. Od 1948. do 2011. broj stanovnika u Gradu Zagrebu se povećao sa 356 000 na oko 790 000. Procjenjuje se da u Gradu Zagrebu 2015. živjelo 798.500 stanovnika. U prethodnih pedeset godina broj stanovnika u Zagrebu se povećao za 2,2 puta. Ubrzan rast Grad je imao sve do 1991. Otada središnji dio doživljava značajan pad broja stanovnika, širi središnji prostor stagnaciju odnosno minimalni rast, a veći porast sesvetsko područje i naselja oko obilaznice. U posljednjem međupopisnom razdoblju (2001. do 2011.) Zagreb bilježi nešto veći rast broja stanovnika (1,4% ili 10.872) nego 90-tih godina. Razlog je daljnje produbljavanje regionalnih razlika u razvoju Hrvatske u odnosu na Zagreb, pa je i u uvjetima gospodarske krize Zagreb još uvijek privlačan brojnim mlađim doseljenicima s tih područja, što je u direktnoj vezi s njihovim doprinosom porastu nataliteta odnosno prirodnom prirastu.

Dok je u Gradu Zagrebu još uvijek blago pozitivan saldo ukupne migracije zadnjih godina primjećuje se priljev stanovništva iz drugih županija dok se u isto vrijeme događa odljev njegovih stanovnika u inozemstvo. Prema podacima[9] saldo ukupne migracije u 2016. u Gradu Zagrebu je pozitivan i iznosi 2.706. U Grad Zagreb je 2016. doselilo 13.765 osoba, od toga 10.435 iz drugih županija, a 3.330 iz inozemstva, a u isto vrijeme iselilo je 11.059 stanovnika, pri čemu 6.183 u druge županije, a 4.876 u inozemstvo.

1.2.2. Dobna struktura. Podaci Popisa stanovništva 2011. pokazuju nastavak ranijih trendova ubrzanja procesa starenja stanovništva u Zagrebu, kao i u Hrvatskoj. Stanovništvo Zagreba znatno je starije nego 2001. (udio stanovništva starog 65 i više godina porastao sa 14,9% 2001. na 17,3% 2011.), a prosječna starost iznosi 41,6 godina, što je približno prosječnoj starosti hrvatskog stanovništva. Zabrinjavajuće je što Zagreb bilježi vidljivo smanjivanje udjela mlađe populacije, uz porast udjela starije. Ukoliko taj trend bude u narednom razdoblju dodatno ubrzan pojačanim procesom iseljavanja mladih u inozemstvo, zbog otežanog zapošljavanja, Zagreb bi trebao poduzimati specijalne mjere gospodarsko-populacijske politike koje se svojim pozitivnim primjerom za zaustavljanje iseljavanja mladih, mogu razlikovati od nacionalnih. Ujedno i zbog niskog nataliteta smanjio se broj i udjel mladog stanovništva dobnih skupina do 0-14 godina na svega 14,7%. Središnje gradsko područje ima starije stanovništvo, a širi prostor naselja Zagreb i sesvetsko područje imaju znatno mlađe stanovništvo (uglavnom zbog doseljavanja novog stanovništva u ta područja). Broj živorođenih u Gradu Zagrebu u 2016. iznosio je 8.120. Umrlih je sve do 2008. bilo više od broja živorođenih. Od 2008. do 2012. više je bilo živorođenih nego umrlih pa je prirodni prirast bio pozitivan. Od 2013. prirodni prirast ponovo je bio negativan (-106), 2014. iznosio je 93, dok je u 2016. iznosio je -408. Zbog negativnoga ukupnog prirodnog prirasta u razdoblju 2001.-2015. ukupan je porast stanovništva Zagreba u posljednjem međupopisnom razdoblju ovisio o migracijskom priljevu stanovništva s trajnim doseljenjem.

Tablica 2. Prirodno kretanje stanovništva

godina	Živorođeni	Umrli	Prirodni prirast
2006.	7.563	8.214	-651
2007.	7.900	8.631	-731
2008.	8.345	8.319	26

[9] Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr, tablica 7.4.2. Doseljeno i odseljeno stanovništvo)

2009.	8.792	8.471	321
2010.	8.792	8.465	327
2011.	8.411.	8.396	15
2012.	8.394	8.329	65
2013.	8.254	8.360	-106
2014.	8.452	8.359	93
2015.	8.039	8.821	-782

Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2016, str 83.)

1.2.3. Obrazovna struktura. Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine 4,9 % stanovništva starijeg od 15 godina nije imalo obaveznu osnovnu školu, 13,6 % imalo je samo osnovno obrazovanje, dok je 52,3 % imalo srednjoškolsko obrazovanje a 29 % neki stupanj visokog obrazovanja. Evidentan je znatan porast visoko obrazovanih sa 22,4 % 2001. na spomenutih 29 % u 2011. godini. Udio osoba sa stručnim obrazovanjem (od SSS do visokog - specijalističkog i drugih stupnjeva visokog obrazovanja) u ukupno školovanom stanovništvu iznosi 81,3 % (nacionalni prosjek iznosio je 69 %). Ovaj pokazatelj je važan jer se radi o dijelu stanovništva koji najviše pridonosi razvoju na svim područjima. U razdoblju 2001.- 2011. radi se o vidljivom porastu razine obrazovanosti zagrebačkog stanovništva, ali još uvijek s dominacijom srednjoškolske razine. Posebno je značajna razlika u udjelu visokoobrazovanih, zajedno s magisterijem i doktoratom. Dok je Zagreb na 1.000 stanovnika 2011. imao 290 visokoobrazovanih (2001. je imao 140), na razini Hrvatske prosječno je tek 139 visokoobrazovanih na 1.000 stanovnika. Zagreb ima najveću koncentraciju visokoobrazovanih stručnih radnika i znanstvenika u Hrvatskoj, iako je taj udjel još uvijek niži u usporedbi s razvijenijim europskim zemljama i glavnim gradovima. Prema popisu stanovništva iz 2011., od ukupno 11.702 popisana doktora znanosti u Hrvatskoj, njih 6932 (59,2 %) živjelo je i radilo u Zagrebu.

1.2.4.Zaposlenost i nezaposlenost. Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine od ukupnog broja stanovnika starijih od 15 godina udio nezaposlenih je 6,4%, neaktivnih 45,7% (umirovljenici 63,0%, učenici ili studenti 21,5% i dr.), a zaposlenih 47,8 %. Prema zadnjem dostupnom podatku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti za 31. srpanj 2017. na području Grada Zagreba evidentirano je 23.827 nezaposlenih osoba[10] .

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nastavak proces starenja stanovništva, posebno središnjeg gradskog naselja ▪ smanjivanje udjela mladih ▪ nizak prirodni prirast stanovništva ▪ daljnji pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva ▪ razlike u gustoći naseljenosti na području Grada ▪ relativno zadovoljavajuća obrazovna struktura	▪ unapređenje poticajnih mjera pronatalitetne i obiteljske politike (zapošljavanje mladih, poticaji za povoljnije rješavanje stambenih pitanja mladih obitelji, unaprijeđenje sustava potpore obiteljima odnosno zaposlenim roditeljima i dr.) ▪ potreba poduzimanja indirektnih mjera za zaustavljanje iseljavanja mlade obrazovane populacije ▪ gradski program za pomoć starijim zaposlenicima kao i starijim nezaposlenima kako bi očuvali i usavršili njihove

[10] (Izvor: www.hzz.hr)

stanovništva, uz porast udjela visokoobrazovanih	vještine, tako da mogu duže ostati na tržištu rada ▪ potreba razvoja programa za aktivno uključivanje starijih osoba (65+) u društvo

2.DRUŠTVO

2.1. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

2.1.1. Odgoj i obrazovanje

Predškolske ustanove. Grad Zagreb osnivač je 60 dječjih vrtića - javnih predškolskih ustanova koje su osnovni nositelji gradskog programa javnih potreba u predškolskom odgoju, a na početku pedagoške godine 2014./2015. radile su na 222 lokacija,a u pedagoškoj godini 2015./2016. na 229 lokacija i planiraju redoviti cjelodnevni program ranog i predškolskog odgoja za 39.549 djece (2015./2016.)u 1.458 odgojno-obrazovnih skupina, od kojih 8.597 djece raspoređenih u 432 jasličkih skupina i 26.285 djece raspoređenih u 1.026 vrtićke skupine. Gradske predškolske ustanove su također organizirale program predškole u 37 odgojno-obrazovne skupine za 533 djece u godini prije polaska u osnovnu školu. Kapacitete gradskih predškolskih ustanova nadopunjuju 64 vjerskih i privatnih predškolskih ustanova, uključujući dvije privatne osnovne škole s programima predškolskog odgoja, koje na početku pedagoške godine 2014./2015. provode redoviti cjelodnevni program za 4.403 djece u 220 odgojno-obrazovnih skupina, od kojih 1.432 djece raspoređenih u 85 jasličkih skupina i 2.970 djece raspoređenih u 130 vrtićke skupine (s tim da je 4.274 djece roditelja s prebivalištem na području grada Zagreba). Na početku pedagoške godine 2016./2017. djelovao je ukupno 341 vrtić, od toga 238 državnih, 88 privatnih, 15 vjerskih zajednica, koje je pohađalo ukupno 43.684 djece.

U pedagoškoj godini 2014./2015. kapaciteti gradskih predškolskih ustanova povećani su za 35 novih skupina za više od 800 nove djece i to gradnjom novih objekata, proširenjem postojećih objekata, zakupom namjenski uređenih prostora, adaptacijom i preuređenjem postojećih prostora i kupnjom objekata. Svake godine ostane neupisano oko 600 djece na području Grada Zagreba, te je važno za reći da je gotovo isti broj, dakle oko 600 djece s odgodama za upis u osnovnu školu.

Ulaganja u proširenje kapaciteta predškolskih ustanova. Planirana gradnja i rekonstrukcija objekata gradskih predškolskih ustanova te planirano investicijsko održavanje većeg opsega u razdoblju od 2015. do 2017. zasniva se na sljedećim prioritetima:
1. izgradnja novih predškolskih objekata većeg kapaciteta:
2. izgradnja montažnih objekata manjeg kapaciteta prema potrebama gradskih četvrti
3. izgradnja zamjenskih predškolskih objekata za dotrajale montažne objekte (DV „Zvončić“ - Voltino, DV „Pčelica“ - Retkovec).
Prema Programu javnih potreba u predškolskom odgoju i obrazovanju te skrbi o djeci rane i predškolske dobi u Gradu Zagrebu za 2015. sredstva za nabavu živežnih namirnica za prehranu djece, planirana u iznosu od 58.955.000,00 kn, osiguravaju se, u skladu s propisanim normativima, u iznosu do najviše 13,00 kn dnevno po nazočnom djetetu u redovitom programu.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• Postojeći kapaciteti gradskih predškolskih ustanova ne zadovoljavaju potrebe djece i roditelja • Nedostatak kapaciteta posebno naglašen na područjima gradskih četvrti: Sesvete, Stenjevec, Podsused - Vrapče te na dijelu Črnomerca, Dubrave - Gornje i Donje, Maksimira, Podsljemena, Trešnjevke - sjever i jug,	• Poticati gradnju objekata po mjeri djeteta za veći obuhvat djece, ponajprije u novim stambenim naseljima i u gradskim četvrtima gdje nedostaju kapaciteti • Poticati otvaranje privatnih i vjerskih dječjih vrtića; poticati otvaranje takozvanih korporativnih vrtića • Poticati gradnju prostora u dječjim vrtićima za razvoj i

Novog Zagreba - istok i zapad i Brezovice • Većina gradskih predškolskih ustanova prosječne starosti više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za dječji vrtić • Prenamijenjeni prostori nemaju odgovarajuću dvoranu za tjelesne aktivnosti te igralište za dnevni boravak na otvorenom • Nedovoljna ponuda verificiranih programa u suglasju s potrebama i interesima djece i roditelja • Nedovoljna educiranost i organizacijske pretpostavke i uvjeti u procesu informatizacije djelatnosti • Nedovoljna pripremljenost za izradu projekata i povlačenje sredstava iz EU fondova	provođenje specijaliziranih programa. • Podržati mrežu dječjih vrtića s bazenom. • Osigurati adaptacije, uređenja i opremanje starih prostora i objekata prema zahtjevima suvremenog kurikuluma • Dograditi polivalentne prostore za tjelesne aktivnosti djece; dvorane prenamijenjene u odgojne skupine vratiti osnovnoj namjeni • Osigurati svakom vrtiću ograđen i siguran prostor za boravak na zraku u najbližoj okolici. Vanjske prostore i objekte staviti pod video nadzor • Razvijati poludnevne, smjenske i kraće programe za djecu i roditelje koji ne trebaju cjelodnevni, desetsatni program: radno vrijeme prilagođavati potrebama obitelji • Otvoriti prostor vrtića u popodnevnim satima programima za djecu i roditelje u organizaciji civilnog društva • Razvijati programe za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu • Osigurati svakom djetetu jednu godinu prije polaska u školu uključivanje u program predškole • U redoviti cjelodnevni program prioritetno uključivati djecu zaposlenih roditelja i djecu iz obitelji slabijega socijalnog statusa • Poticati i razvijati programe rane intervencije • Poticati i razvijati programe za podršku boljem roditeljstvu - razvoj vrtića kao centra za obitelj • Osigurati softversku podršku i povezanost sustava predškolskog odgoja i obrazovanja • Edukacija djelatnika, ustrojavanje timova stručnjaka u vrtićima i lokalnoj upravi za izradu i provođenje projekata financiranih iz fondova EU

Djelatnost odgoja i osnovnog obrazovanja. Sustav odgoja i osnovnog obrazovanja provodi se u školskoj godini 2014/2015. u Gradu Zagrebu u:

a) ustanovama osnivač kojih je Grad Zagreb

- 108 redovnih osnovnih škola u koje je upisano 58.146 učenika u 2.721 razrednih odjela (uključivo i 19 područnih objekata) dok je u školskoj godini 2015./2016. u osnovnim školama na području Grada Zagreba upisano 57.108 učenika[11]

- 4 osnovne škole za učenike s teškoćama u koje su upisana 803 učenika u 137 razrednih odjela,

- 3 osnovne umjetničke (glazbene) škole u koje su upisana 1.328 učenika u 95 razrednih odjela.

Osnovno umjetničko obrazovanje provodi se i u 5 srednjih glazbenih škola te 3 srednje plesne škole u koje je upisano 2.800 učenika u 221 razredni odjel.

b) privatnim osnovnim školama s pravom javnosti

[11] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2016.

- 7 osnovnih škola u koje su upisana 592 učenika u 51 razredni odjel. Program osnovnog umjetničkog obrazovanja provodi jedna privatna osnovna glazbena škola koju polazi 34 učenika raspoređenih u 6 razrednih odjela te 5 privatnih srednjih umjetničkih (glazbenih) škola u koje je uključeno 231 učenik u 26 razrednih odjela.

Od 108 redovnih osnovnih škola 30 radi u jednoj smjeni, 78 u dvije smjene. Od četiri ustanove za djecu s teškoćama u razvoju jedna radi u jednoj smjeni a tri u dvije smjene. Potrebna su znatna financijska sredstva kako bi sve škole mogle prijeći na rad u jednoj smjeni sukladno utvrđenom u Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. Osnovni dugoročni ciljevi su:

- Gradnja osnovnih škola - 24 objekta;

- Nadogradnja, dogradnja i rekonstrukcija objekata osnovnih škola - 29 objekata;

- Gradnja školskih sportskih dvorana pri postojećim osnovnim školama - 8 uz postojeće objekte

Djelatnost odgoja i srednjeg obrazovanja. Sustav odgoja i srednjeg obrazovanja u školskoj godini 2014./15. na području Grada Zagreba provodi se u:

a) srednjoškolskim ustanovama osnivač kojih je Grad Zagreb

- 65 srednjih škola s ukupno 37.337 učenika u 1.477 razrednih odjela

- 14 učeničkih domova /4 u sastavu škola/ u kojima je smješteno 1.990 učenika te 569 studenata,

- Centru za dopisno obrazovanje "Birotehnika".

b) vjerskim srednjim školama s pravom javnosti

- 4 srednje škole s 901 učenikom u 36 razrednih odjela,

- 1 učeničkom domu pri vjerskoj srednjoj školi u koji je uključeno 29 učenika u 2 odgojne skupine

c) privatnim srednjim školama s pravom javnosti

- 21 srednja škola s ukupno 1.159 učenika u 95 razrednih odjelu.

d) srednjoškolsko obrazovanje organiziraju i 3 ustanove u djelatnosti socijalne skrbi s ukupno 363 učenika u 42 razredna odjela.

Broj škola i prostorni kapaciteti srednjih škola ne zadovoljavaju u cijelosti potrebe za srednjoškolskim obrazovanjem kako zagrebačke mladeži tako i mladeži s drugih područja Hrvatske koji dolaze na daljnje školovanje u Zagreb. Nedostatak prostora rješava se povećavanjem broja učenika u razrednim odjelima što dodatno naglašava postojeći problem i utječe na kvalitetu nastave, ali i rekonstrukcijom postojećih školskih objekata i izgradnjom novih. Od 55 javnih srednjih škola 30 rade u dvije smjene, 22 u jednoj smjeni. U svrhu rješavanja prostornih teškoća u srednjem obrazovanju planirana su sljedeća kapitalna ulaganja:

- gradnja srednjih škola - 2 objekta

- dogradnja, nadogradnja, rekonstrukcija - 5 objekata

- izgradnja školskih športskih dvorana - 2 objekta

U srednjoškolskom obrazovanju najviše je učenika upisano u tehničke programe (četverogodišnje i petogodišnje), slijede gimnazijski, a povećava se i upis učenika u obrtnička zanimanja koji Grad Zagreb potiče dodjeljujući stipendije za učenike koji se obrazuju za deficitarna zanimanja za potrebe obrtništva.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedostatak školskog prostora u postojećim osnovnoškolskim i srednjoškolskim objektima, nedostatak športskih dvorana i igrališta u osnovnim i srednjim školama ▪ Nedostatak novih osnovnih i srednjih škola u dijelovima grada s pojačanom stambenom izgradnjom ▪ Dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama ▪ Nedostatni uvjeti za obuhvat učenika osnovnih škola programom produženog boravka ▪ Smjenski rad osnovnih i srednjih škola ▪ Ograničena sredstva za poticanje postojećih te razvoj novih programa i izvannastavnih aktivnosti u osnovnim i srednjim školama	▪ Poboljšavati uvjete rada u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama te njihovu opremljenost ▪ Sagraditi nove škole u dijelovima grada s iznimno jakom stambenom gradnjom i tamo gdje su veća migracijska kretanja unutar gradskih područja usmjerenih prema rubnim dijelovima Grada ▪ Adaptirati, rekonstruirati i dograditi osnovnoškolski i srednjoškolski prostor tamo gdje to prostorni i drugi uvjeti dozvoljavaju ▪ Izgraditi športske dvorane i športske terene u osnovnim i srednjim školama koje ih još nemaju ▪ Omogućiti uvjete za prelazak osnovnih i srednjih škola na rad u jednoj smjeni ▪ Podupirati nove programe i projekte na razini Grada radi unapređivanja cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja ▪ Osigurati potreban broj učitelja za program produženog boravka u osnovnim školama ▪ Razvijati partnerstvo svih odgojno-obrazovnih čimbenika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kako bi se osigurala kvaliteta i raznolikost programa sukladno potrebama i interesima učenika i roditelja kao i tržišta rada.

2.1.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost

Sveučilište. Sveučilište u Zagrebu je prema međunarodnim klasifikacijama prepoznato kao jedno od najboljih regionalnih sveučilišta. Sveučilište u Zagrebu najveći je obrazovno-istraživački sustav u Hrvatskoj. U sustavu su 33 sastavnice (28 fakulteta, 3 akademije i 1 sveučilišni studijski centar)a nastava se izvodi u Zagrebu, Varaždinu, Čakovcu, Sisku i Petrinji. Pored sastavnica, u sklopu Sveučilišta u Zagrebu su i tri studentska centra (Zagreb, Varaždin i Sisak), Sveučilišni računski centar - SRCE te sadržajno pridružene institucije: Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Klinički bolnički centar Zagreb. Djelatnost Sveučilišta dijeli se na istraživačku, obrazovnu i inovativno-tehnološku. Na Sveučilištu prevladava studijska struktura 3+2+3, kao što je slučaj i u ostalih 46 europskih zemalja koje su pokrenule studijski sustav u okviru Bolonjskog procesa. Nužna je revizija postojećih studijskih programa kako bi se racionalizirala provedba istovrsnih studijskih programa na Sveučilištu te provelo njihovo usklađivanje sa studentskim i potrebama tržišta rada i društva u cjelini. Analiza postojećeg stanja ustanovila je da unutar postojećih prostornih okvira dio fakulteta ne zadovoljava potrebne prostorne standarde u nastavi, da je dio istraživačkih prostora neadekvatnog standarda (stara oprema, neadekvatni prostori), da postoji nemali broj privatnih stanova u okviru sveučilišnih zgrada te da stanje vlasništva na Sveučilištu u većoj mjeri nije uredno. Također, povijesni razvoj sveučilišta rezultirao je njegovom disperzijom i disperzijom sadržaja unutar Zagreba. Otvaranje prostora vojarne Borongaj za gradnju sveučilišnog kampusa, kupnja zemljišta na Horvatovcu i dodjela zemljišta za kampus u Varaždinu omogućuje da se navedeni problemi kvalitetno riješe. Sveučilište je u vlasništvo dobilo od države i dvije zgrade, što će riješiti dio prostornih problema sastavnica (Pravni fakultet i ALU). U Zagrebu u školskoj/akademskoj godini 2016./2017. postoje 4 studentska doma sa

smještajnim kapacitetom za 7.458 korisnika, od toga 4.602 su ženski. Trenutačno u ponudi smještaja u Zagrebu nedostaje oko 5000 kreveta, a dio postojećih kapaciteta trebalo bi hitnu i ozbiljnu obnovu.

Znanost. Znanstveno-istraživačke organizacije su javni instituti u vlasništvu države (u Zagrebu ih je 22), instituti na fakultetima ili znanstvene jedinice u okviru poduzeća. U Zagrebu je i sjedište HAZU - Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koju je 1866. osnovao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Unatoč velikom broju znanstvenih institucija i zavidnom znanstvenom potencijalu u Zagrebu, veze između pojedinih znanstvenih institucija, te njih i Sveučilišta, kao i Grada Zagreba, na zajedničkoj realizaciji strateških razvojnih programa je izuzetno slaba, kao što je naglašeno slaba povezanost znanosti i gospodarstva na području Grada.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Prema organizacijskoj strukturi, zagrebačko je Sveučilište konglomerat velikog broja visokih učilišta (više od 30 fakulteta, akademija i drugih jedinica), a fizički je raspršeno po raznim dijelovima grada ▪ Nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na fakultetima (nastava se na pojedinim fakultetima odvija na 5-10 različitih lokacija) ▪ Veze znanosti i industrije su izrazito slabe ▪ Suradnja Grada Zagreba i znanstvenih institucija u Zagrebu u svrhu radi unapređivanja gospodarskog i društvenog razvoja grada je nedostatna ▪ Nedostatan smještaj za studente koji su došli na studij u Zagreb iz drugih mjesta ▪ Međunarodna suradnja, iako razvijena na Sveučilištu, te poglavito u okviru pojedinih znanstvenih instituta, je nedostatna s aspekta mogućnosti i potreba ▪ Cjeloživotno učenje prepušteno je većim dijelom privatnoj inicijativi	▪ Graditeljskim i prometnim zahvatima Sveučilište preurediti u skup od četiri ili pet prepoznatljivih policentričnih cjelina (kampusa). ▪ Izdvojiti stručne studije iz Sveučilišta i osnovati nove visoke škole (poslovne, financijske i inženjerske), u skladu sa potrebama gospodarstva ▪ Osigurati odgovarajuće prostorne i kadrovske uvjete i kapacitete na zagrebačkim fakultetima ▪ Jačati suradnju zagrebačkih znanstvenih instituta, fakulteta, gospodarstva i uprave na razvojnim projektima ▪ Jačati međunarodnu suradnju na Sveučilištu ▪ Jačati suradnju zagrebačkih fakulteta sa onima u drugim županijama te u susjednim državama ▪ Osigurati smještaj rastućem broju studenata ▪ Jačati svijest o značenju cjeloživotnog učenja te podržavati razvoj novih te djelovanje postojećih institucija na području grada koje ga promoviraju

2.1.3. Kulturne djelatnosti

U Gradu Zagrebu se na godišnjoj razini, održi više od sedamdesetak značajnih kulturnih manifestacija. Programom javnih potreba u kulturi Grada Zagreba obuhvaćeno je financiranje 33 javne ustanove u kulturi kojima je osnivač Grad Zagreb, gradske ustanove Zagreb film, Galerije Klovićevi dvori osnivači koje su u jednakim dijelovima Grad Zagreb i Republika Hrvatska, Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu (suosnivači su Republika Hrvatska s udjelom 51% i Grad Zagreb s udjelom 49%), te brojnih programa nezavisnih organizatora.
Osim programa javnih ustanova u kulturi, kojima je osnivač Grad Zagreb, kontinuirano se podupire i programe svih područja kulture i umjetnosti, čiji su nositelji udruge, umjetničke organizacije, društva, te razne institucije i ustanove, kojima je osnivač RH, a koji također čine dio kulturne ponude Grada Zagreba. Osobiti doprinos zagrebačkoj kulturi, u razvojnom smislu, daje nezavisna kulturna scena, koja djeluje izvan tradicionalnih javnih ustanova oslanjajući se najvećim dijelom na nove medije i inovativne umjetničke prakse kao i model javno privatnog vlasništva.
Zagreb je hrvatsko središte kulturnih/kreativnih industrija koje su djelomično integrirane u kulturnu politiku Zagreba i to samo kada se radi o umjetničkom segmentu u okviru pojedinog kulturnog produkta (glazba, film, vizualna umjetnost, izdavaštvo) pa za sada nema točnih već samo okvirnih podataka o njihovom utjecaju na razvoj grada.
Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015.- 2022. usvojena je u ožujku 2015. To je dokument koji definira korake, odgovornosti i rokove s ciljem unapređenja područja kulture i

umjetnosti. Svrha joj je osnaživanje i rast umjetnosti i kulture ali i doprinos razvoju kreativnih industrija u Gradu Zagrebu.

Knjižnična djelatnost – Knjižnice grada Zagreba suvremeno su organizirana mreža narodnih knjižnica, najveća ustanova među narodnim knjižnicama u Hrvatskoj, a ujedno i jedna od najvećih kulturnih ustanova u Gradu Zagrebu. Jezgru mreže čine Gradska knjižnica i Knjižnica Božidara Adžije, koje su po svojim zbirkama i zadaćama narodne i znanstvene knjižnice i središte su organizacijske jedinice Knjižnica grada Zagreba, koja okuplja još dvanaest područnih knjižnica s mrežom od dvadeset sedam ogranaka na ukupno četrdeset i dvije lokacije, bibliobusnu službu s dva bibliobusa i 78 bibliobusnih stajališta u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Prikupljanje, stručna obrada i pohranjivanje raznovrsne građe omogućuje korištenje 2.356.927 svezaka knjiga, zbirke audiovizualne građe s bogatim izborom glazbenih publikacija te zbirke elektroničkih publikacija[12].

Muzejska djelatnost **-** obuhvaća 10 javnih ustanova kojima je osnivač ili vlasnik Grad Zagreb. Broj posjetitelja muzeja 2013. iznosio je 597.345, dok je u 2015. taj broj narastao na 699.368. Ukupno su javnosti dostupna 22 muzeja i darovane ili otkupljene zbirke u vlasništvu Grada Zagreba, a uključujući i privatne muzeje, i muzeje u vlasništvu Republike Hrvatske, u Gradu Zagrebu u 2015. djelovalo je ukupno 44 muzeja i 28 zbirki.

Umjetničke i druge zbirke-donacije Gradu Zagrebu i otkupljene zbirke - Grad je vlasnik 30 zbirki i ostavština iznimne kulturno-povijesne i umjetničke vrijednosti koje su, u razdoblju od 1946., Gradu Zagrebu izravno darovali privatni kolekcionari, umjetnici, ugledni građani ili njihovi nasljednici, kao i 3 velike zbirke i ostavštine koje je Grad kupoprodajnim ugovorima otkupio od bivših vlasnika. Darovanjima i otkupom privatnih zbirki Grad Zagreb je postao vlasnikom više od 230.000 predmeta (slika, skulptura, fotografija, knjiga, predmeta umjetničkog obrta i dr.).

Kazališna djelatnost - obuhvaća nacionalno kazalište, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, 12 kazališta kojima je osnivač Grad Zagreb, 1 kazalište kojima je osnivač Republika Hrvatska zajedno s Gradom Zagrebom, te 4 privatna kazališta. U javnim gradskim kazalištima tijekom 2013. godine izvedeno je 35 premijernih naslova, odigrano je 1.600 predstava koje je pogledalo 357.112 gledatelja. U Hrvatskom narodnom kazalištu izvedeno je 13 premijernih naslova, a računajući sve izvedbe (premijerne i reprizne) HNK je u 2013. imao ukupno 104.527 gledatelja, a u 2016.120. 892 posjetitelja koji su odgledali 287 predstava. Ukupno je u Gradu Zagrebu u 2016. djelovalo 84 kazališta koje je posjetilo 1.380.648 posjetitelja koji su odgledali 6.018 predstava.

Glazbena djelatnost – obuhvaća 3 javne gradske ustanove te brojne komorne ansamble i projekte u nezavisnoj produkciji. Zagrebačka filharmonija održava preko 60 koncerata godišnje. Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog godišnje održava svoj ciklus od 12 koncerata "Lisinski subotom", dok Koncertna direkcija Zagreb održava ciklus "Svijet glazbe" s 4-6 koncerata te nekoliko komornih ciklusa.

Likovna djelatnost – obuhvaća jednu javnu gradsku ustanovu - Umjetnički paviljon, a ostatak programa odvija se ukupno u 16 muzejsko galerijskih prostora kojima je osnivač Grad Zagreb, što uključuje izložbe u velikim i značajnim galerijskim institucijama i muzejima u Gradu Zagrebu te galerijske prostore u sklopu Centara za kulturu. Osim toga programi likovne djelatnosti realiziraju se i u 38 zagrebačkih galerijskih prostora.

[12] Izvor: www.kgz.hr

Filmska djelatnost - obuhvaća jednu gradsku ustanovu, Zagreb film, koja je glavni producent animiranih filmova u Hrvatskoj, a radi i na očuvanju naslijeđa Zagrebačke škole animiranog filma. Grad Zagreb je vlasnik tri kino dvorane - Kino Tuškanac i Kino Europa.

Djelatnost centara za kulturu – U gradu Zagrebu djeluje 13 centara za kulturu i 1 Posudionica narodnih nošnji u sklopu Kulturnog centra Travno. Centri za kulturu predstavljaju organizacijska i lokacijska središta u kojima se potiče i radi s građanima na lokalnoj razini i mikroprocesima uključivanja građana u kulturne programe i razvoj kulturne ponude grada Zagreba.

Djelatnost inovativnih umjetničkih i kulturnih praksi - odvija se kroz programe alternativne kulture i supkulture u klubovima, kao što Attack, Močvara, Mama i Booksa. Prostori bivše tvornice Jedinstvo, Trnjanska bb, i bivše tvornice Medika, Pierottijeva, su prostori u kojima razne udruge organiziraju aktivnosti nezavisne kulture i kulture mladih i pri tome aktivno djeluju na promociji urbane kulture i stvaranju uvjeta za napredak alternativne scene.

Kulturno-umjetnički amaterizam – Programe i projekte kulturno-umjetničkog amaterizma provode udruge kazališne, glazbene i likovne djelatnosti, folklorne skupine i ansambli te udruge branitelja, udruge osoba s teškoćama u razvoju te udruge pripadnika nacionalnih manjina. Ukupno se radi o 168 udruga.

Međunarodna kulturna suradnja uspostavljena je s brojnim uglednim europskim i svjetskim kulturnim institucijama i organizacijama te pojedincima. Grad Zagreb podupire gostovanja i sudjelovanja naših umjetnika na raznim europskim i svjetskim kulturnim manifestacijama. Kao sve poznatiji i kulturnom ponudom prepoznatljiv, Grad Zagreb je domaćin i organizator više velikih kulturnih događaja, izložbi i festivala.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedovoljan interes građana za sudjelovanje u kulturnim događanjima, ▪ Neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima ▪ Oprema prostora muzeja, kazališta, centar za kulturu, galerija, knjižnica, koncertnih dvorana je u mnogim slučajevima nepotpuna i nije adekvatna za primjenu modernih tehničkih dostignuća ▪ Nedostatak sredstava za financiranje novih i inventivnih kulturnih programa ▪ Nedostatak prostornih kapaciteta za provođenje regularnih aktivnosti ustanova u kulturi ▪ Nedostatak radnog prostora za umjetničke organizacije i umjetnike ▪ Nedovoljno razvijena mobilnost te nacionalna i međunarodna suradnja umjetnika i organizacija u kulturi i umjetnosti ▪ Nedovoljna poduzetnost organizacija u kulturi i umjetnosti ▪ Nedovoljna uključenost u europski kulturni prostor	▪ Povećati interes građana za umjetnost i kulturu te ih potaknuti na kreativno stvaralaštvo ▪ Poticati interes javnosti za sve kulturne djelatnosti kroz povezivanje obrazovanja i kulturne proizvodnje ▪ Osiguravati prostore i sadržaje putem kojih bi gradsko stanovništvo moglo zadovoljiti svoje kulturne potrebe, posebice u novoizgrađenim naseljima ▪ Osigurati suvremenu tehnologiju za rad ustanova u kulturi ▪ Predlagati i realizirati alternativne i inovativne načine financijskog podupiranja programa u kulturi ▪ Kontinuirano educirati i informirati javne službe i kulturne djelatnike o mogućnostima financiranja programa i projekata iz EU fondova te ostalih alternativnih izvora financiranja ▪ Izgraditi nove objekte sukladno specifičnim potrebama ustanova, te poticati revitalizaciju zapuštenih industrijskih objekata ▪ Osigurati zajedničku čuvaonicu za pohranu građe za potrebe ustanova kulture kojima je osnivač Grad Zagreb, a u skladu s potrebama pojedinih kulturnih djelatnosti (osobito muzejska i kazališna) ▪ Osigurati radne prostore za umjetnike i umjetničke organizacije ▪ Poticati mobilnost umjetnika, organizacija u kulturi i zaposlenika nadležnog Gradskog ureda

	▪ Poticati nacionalnu i međunarodnu suradnju umjetnika i organizacija u kulturi ▪ Poticati poduzetništvo u kulturi ▪ Promovirati zagrebačku kulturu u europskom kulturnom prostoru, te poticati aktivnosti koje doprinose integraciji i unapređenju pripadnosti europskom kulturnom prostoru ▪ Promicati ugled Grada Zagreba u svijetu podupiranjem realizacije međunarodnih kulturnih manifestacija i time pridonositi turističkoj ponudi grada

2.1.4. Sport i rekreacija

Sportske aktivnosti Grada Zagreba odvijaju se djelovanjem: 63 redovne i 8 pridruženih članica - gradskih sportskih saveza, preko 890 sportskih klubova i preko 37.000 registriranih aktivnih sportaša pri gradskim savezima, 15.000 učenika uključenih u međuškolska natjecanja, više od 4.000 studenata na sveučilišnim natjecanjima, pedesetak tisuća građana povremeno se bavi rekreacijom, 950 aktivnih sportaša s invaliditetom i 380 gluhih i nagluhih sportaša. Sportski savezi i klubovi provode programe u 70-ak sportova.

Grad Zagreb raspolaže sa 23 kapitalna sportska objekta (građevine). Ukupna površina zatvorenih sportskih građevina iznosi oko 164 053,30 m^2, a otvorene sportske građevine zauzimaju oko 4 163 460,35 m^2. Iskorištenost sportskih građevina u odnosu na ukupan godišnji broj sati kreće se između 80 i 100%. Ponuda sportskih građevina djelomično udovoljava suvremenim potrebama i vrlo je neujednačeno raspoređena u gradskom prostoru. Budući planovi gradnje, odnosno preuređivanja postojećih građevina usmjereni su na nedostatak sportskih objekata za provedbu vrhunskih sportskih priredbi i za razvoj vrhunskog sporta (plivanje, vaterpolo, stolni tenis, rukomet, košarka, hokej na ledu, klizanje, atletika). Prioriteti u planiranju gradnje sportskih objekata usmjereni su na gradske četvrti koje su najdeficitarnije sportskim objektima u odnosu na broj stanovnika.

Sport u sustavu odgoja i obrazovanja. Predškolske ustanove - U vlasništvu Grada je 60 predškolskih ustanova koje rade na 222 lokacije. Na 104 lokacije postoje polivalentni prostori za sportske aktivnosti, na 19 nema takvih prostora, a preostale lokacije su, u pravilu, stanovi koji se koriste za rad odgojnih skupina. Veličina polivalentnih prostora kreće se od 60 do 250 m^2, a ukupno iznosi 9 384 m^2. U prostorima se nalazi osnovna oprema, neki imaju i opremu za senzomotoriku. Od 47 privatnih predškolskih ustanova samo 10 imaju polivalentne dvorane veličine 45 do 200 m^2. Osnovne škole - Od 108 redovnih osnovnih škola, kojima je osnivač Grad Zagreb, pet nemaju svoju sportsku dvoranu, a od 19 područnih škola, 15 ih nema sportsku dvoranu. Srednje škole - Grad Zagreb je osnivač 65 srednjih škola, od toga 20 gimnazija i 35 strukovnih škola. Od 55 redovnih srednjih škola, 14 nema svoju sportsku dvoranu te koriste učionice ili neki drugi neadekvatan prostor, odnosno sportske dvorane drugih škola ili unajmljuju prostor. Sport na Sveučilištu - nedostatak sportskih građevina namijenjenih studentima osnovni je ograničavajući faktor razvoja ovog segmenta sporta.

Sportska rekreacija. U Zagrebu je u sustav sportske rekreacije uključeno oko 10 000 građana, a u povremenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima (Svjetski dan sporta, Svjetski dan pješačenja i sl.) sudjeluje oko 50.000 Zagrepčana. U usporedbi s gradovima razvijenih europskih zemalja, u kojima je u «sport za sve» aktivno uključeno od 30-70% građana, Zagreb znatno zaostaje jer je u rekreaciju uključeno samo 20% građana (djeca i odrasli, bez sportaša). Sadašnji objekti ne zadovoljavaju potrebe Zagrepčana ni prostorno niti kvalitetom.

Sport osoba s invaliditetom. U Gradu Zagrebu živi oko 100 000 osoba s raznim kategorijama invaliditeta. U sportskim programima koje Savez invalida i Savez gluhih provodi u atletici, plivanju, košarci, tenisu, šahu, kuglanju, nogometu, rukometu i sl. sudjeluje oko 11% sportaša-invalida.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Redovitim sportsko-rekreativnim aktivnostima bavi se samo oko 20% gradskog stanovništva ▪ Više od 50% osnovnih i srednjih škola u Zagrebu još nema odgovarajuće sportske objekte za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture i za izvannastavne sportske aktivnosti ▪ Broj sportskih objekata ne zadovoljava realne potrebe građanstva za bavljenjem sportom ▪ Većina DSR-a nema svoje sportske objekte, a postojeći objekti ne zadovoljavaju potrebe ni prostorno ni kvalitetom ▪ Neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina po gradskim četvrtima ▪ Vrhunski sport na međunarodnoj razini u većoj se mjeri profesionalizirao te stvorio visoke standarde koji iziskuju velika ulaganja kako bi se zadržala dostignuta razina europske i svjetske kvalitete ▪ Sustav tzv. profesionalnog sporta u Hrvatskoj nije do kraja definiran i kao takav uzrokuje negativne pojave ▪ Porast negativnih pojava vezano uz nasilje i nesportsko ponašanje na sportskim natjecanjima i priredbama	▪ Povećati broj aktivnih sudionika u sportu do 2020. za dodatnih 100.000 sudionika ▪ Učinkovitije organizirati sportske sadržaje za djecu i mladež, putem sportske obuke i sportskih škola ▪ Osigurati gradnju novih te unapređivati kvalitetu postojećih sportskih građevina i poticati racionalniju gradnju novih prema načelu „više vježbališta - manje gledališta“ ▪ Povećati broj redovitih sudionika u programima sportske rekreacije «Šport za sve», uključujući i pripadnike treće životne dobi, te posebice poticati projekt sportske rekreacije u svim gradskim četvrtima ▪ Odgovarajućim programima i prilagođenom sportskom infrastrukturom omogućiti što većem broju osoba organizirano bavljenje sportom ▪ Razvojnim programima podržavati veći broj perspektivnih sportaša za koje se ocijeni da u tekućem olimpijskom ciklusu imaju realne izglede za postizanje vrhunskih sportskih rezultata ▪ Unaprijediti vrhunsku sportsku kvalitetu u individualnim sportovima ▪ Poboljšati uvjete za pripreme sportaša u kolektivnim sportovima, ali uz veću odgovornost klupskih uprava radi postizanja vrhunskih rezultata ▪ Unaprijediti uvjete za kvalitetniju zdravstvenu skrb svim zagrebačkim sportašima ▪ Promicati ugled i doprinositi turističkoj ponudi Zagreba organizacijom međunarodnih sportskih priredaba ▪ Razvijati sportsku kulturu gledatelja, posebice mladih, u smislu sportskog navijanja i nenasilja

2.1.5. Tehnička kultura

Tehnička kultura se još uvijek (su)financira na tradicionalan način – prikupljanjem programa dobivenih javnim natječajem, pretežno programa postojećih granskih saveza i, nešto manje, samostalnih udruga. Sustav tehničke kulture u Gradu Zagrebu danas čini mreža od 13 granskih strukovnih saveza, jedne zajednice tehničke kulture i više od 150 njihovih udruga. Godišnje oni, u prosjeku, izvedu zajedno više od 200 programa/projekata kroz koje prođe više od 50.000 sudionika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedefinirana strateška uloga tehničke kulture i nedovoljna spoznaja njezina doprinosa sveukupnom razvoju Grada Zagreba ▪ Neadekvatna (zastarjela) zakonska regulativa ▪ Nedovoljno inventivan način prikupljanja i definiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi ▪ Nedovoljno razvijeni i primjenjivani oblici praćenja i	▪ Poticati nadležne institucije na donošenje novog Zakona o tehničkoj kulturi ▪ Stimulirati nove, inovativne programe koji šire područje djelovanja tehničke kulture i pridonose znanstveno-tehničkom razvoju društva u cjelini ▪ Razraditi i primjeniti precizne i transparentne kriterije vrednovanja i sufinanciranja programa i rezultata

evaluiranja sufinanciranih programa ▪ Nedovoljno koherentna i različitim potrebama nedovoljno prilagođena organizacijska struktura tehničke kulture u Gradu Zagrebu ▪ Neravnomjerna pokrivenost gradskih četvrti različitim sadržajima tehničke kulture ▪ Nedovoljan broj programa za darovite i programa za uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s teškoćama u razvoju ▪ Nedovoljno osmišljena i ostvarena međugradska, regionalna i međunarodna suradnja subjekata tehničke kulture	sufinanciranih programa tehničke kulture ▪ Javno raspraviti i usvojiti novu organizacijsku strukturu tehničke kulture koja će više odgovarati iskazanim javnim potrebama građana za tehničkom kulturom i omogućiti njezinu ravnomjerniju disperziju po gradskim četvrtima ▪ Osmisliti više posebnih programa za darovite i onih za integriranje djece i mladih s teškoćama u razvoju u redovite programe tehničke kulture ▪ Osigurati adekvatne prostore u kojima bi građani, prije svega djeca i mladi, mogli adekvatno zadovoljavati svoje potrebe na području tehničke kulture ▪ Poticati programski osmišljenu nakladničku djelatnost ▪ Poticati suradnje na međugradskoj, regionalnoj i međunarodnoj razini

2.1.6. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite. Zdravstvena zaštita organizirana je na tri razine koje su međusobno povezane i surađuju u pružanju zdravstvene skrbi građanima Grada Zagreba. Te razine čine primarna, sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita**.** Na primarnoj razini zdravstvenu zaštitu organiziraju i provode domovi zdravlja kojih je osnivač Grad Zagreb: Dom zdravlja Zagreb - Centar, Dom zdravlja Zagreb - Istok, Dom zdravlja Zagreb - Zapad, te Dom zdravlja MUP-a u vlasništvu Republike Hrvatske. Usluge zdravstvene zaštite pružaju i privatni zdravstveni djelatnici, ljekarne (249 ljekarni na području Grada Zagreba, od toga Gradska ljekarna Zagreb s 37 ljekarničkih jedinica, uključujući galenski i analitički laboratorij), Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući. Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući zdravstvene su ustanove u vlasništvu Grada Zagreba. U domovima zdravlja u djelatnosti obiteljske (opće) medicine, dentalne zdravstvene zaštite, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, laboratorijske dijagnostike, medicine rada i zdravstvene njege u kući, dio timova je u koncesiji a dio timova su zaposlenici domova zdravlja.

Na sekundarnoj razini zdravstvenu skrb pružaju specijalne bolnice, poliklinike te dijelom Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Zdravstvene ustanove (poliklinike) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti osnivač kojih je Grad Zagreb su: Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora „SUVAG“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Poliklinika Zagreb, Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju ‘Dr. Drago Čop’, Poliklinika za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju (tzv. Srčana), Stomatološka poliklinika Zagreb, Poliklinika za bolesti dišnog sustava. Zdravstvene ustanove (specijalne bolnice) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti kojih je osnivač Grad Zagreb su: Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan, Dječja bolnica Srebrnjak, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež, te Specijalna bolnica za zdravstvenu zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama.

Zdravstvenu djelatnost na tercijarnoj razini građanima pružaju kliničke bolnice, klinički bolnički centri od toga dvije gradske bolnice - Klinička bolnica Sveti Duh i Klinika za psihijatriju Vrapče, pet kliničkih zdravstvenih ustanove osnivač kojih je Republika Hrvatska: Klinički bolnički centar Zagreb, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Klinička bolnica Dubrava, Klinička bolnica Merkur, Klinika za infektivne bolesti ‘Dr. Fran Mihaljević’ i Klinika za dječje bolesti, te nacionalni zavodi (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu, Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping, Hrvatski zavod za telemedicinu.

Odabrani zdravstveni pokazatelji. Očekivano trajanje života za stanovnika Grada Zagreba iznosilo je u 2015. godini 79,0 godina, što je za 3,4 godine dulje nego u 2003. kada je iznosilo 75,6 godina.

Očekivano trajanje života za muškarce je 76,2 godine, a za žene 81,9 godina. Tijekom 2015. u gradu Zagrebu umrlo je 8.359 osoba, dok je tijekom 2016. umrlo 8.821 osoba od čega 46,62% muškaraca i 53,38 % žena. Stopa smrtnosti iznosila je 1.058,08 umrlih na 100.000 stanovnika. Vodeće skupine uzroka smrti u 2015. bile su cirkulacijske bolesti, a te bolesti uzrok su smrti skoro polovice stanovnika Grada Zagreba (3.948. umrlih ili 44,75%). Unutar ove skupine najbrojnije su bile ishemijske bolesti srca i cerebrovaskularne bolesti. Na drugom mjestu nalazi se skupina novotvorina, a najčešće unutar ove skupine su zloćudne novotvorine traheje, bronha i pluća, zloćudne novotvorine debelog crijeva te zloćudne novotvorine dojke. Od ostalih skupina bolesti, kao uzroka smrti, na trećem su mjestu bolesti dišnog sustava, zatim ozljede i trovanja te bolesti probavnog sustava. Dobno standardizirana stopa smrtnosti izračunava se u odnosu na starije europsko stanovništvo metodom direktne astandardizacije; izražena je na 100.000 stanovnika kako bi se mogla usporediti s dobno standardiziranom stopom smrtnosti Hrvatske i drugih zemalja, a prema podacima iz programa „Zdravlje za sve“ Svjetske zdravstvene organizacije. Na vodećem mjestu u Gradu Zagrebu nalaze se bolesti cirkulacijskog sustava, a na drugom mjestu slijede zloćudne novotvorine.

Gerontološki javnozdravstveni pokazatelji. Demografski pokazatelji starosti hrvatskog stanovništva ukazuju na tendenciju stalnog apslolutnog i relativnog porasta udjela starijeg pučanstva. Prema strukturi udjela starijih osoba od 65 godina po županijama Hrvatske u ukupnom broju starijeg pučanstva (N = 758.633) na prvom mjestu je Grad Zagreb (N = 144.057 ili 18,04%). Sve veći broj osoba starijih od 85 godina u populaciji zahtjeva i reorijentaciju zdravstvene skrbi prema sve većim zahtjevima gerontološke zdravstvene zaštite. Gerontološki program ima osobito značenje u odnosu na raniju starost (65 do 74 godina), srednju (75 do 84 godina) i duboku starost od 85 i više godina. Starenje hrvatskog pučanstva ubrzano će se nastaviti te prioritetno značenje dobiva upravo stalna edukacija iz gerontologije i gerijatrije te gerijatrijske zdravstvene njege u zaštiti zdravlja starijih osoba. Gerontološko javnozdravstveni pokazatelji su jedna od osnova za izradu i evaluaciju Programa zdravstvenih mjera i postupaka u zaštiti zdravlja starijih osoba. Isto tako, gerontološko javnozdravstveni pokazatelji o pojavnosti mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja u starijih osoba upućuju na nužnost izrade programa geroprofilaktičnih mjera, u institucijskoj i izvan institucijskoj skrbi za starije osobe, posebno u odnosu na psihogerijatrijske bolesnike oboljele od Alzheimerove bolesti uključujući i stalne doedukacije usmjerene prema svim ciljnim skupinama u skrbi Alzheimerovog bolesnika, uključujući i edukacijo o ranom otkrivanja oboljelih.

Najčešći uzrok hospitalizacije u Gradu Zagrebu, 2016., prema vodećim skupinama bolesti jesu novotvorine, bolesti cirkulacijskoga sustava rangirane su na drugome mjestu, potom slijede duševni poremećaji i poremećaji ponašanja, te bolesti probavnog sustava.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedovoljna koordinacija različitih dijelova sustava zdravstva te nedostatna povezanost s ostalim segmentima društva ▪ Neujednačena kvaliteta zdravstvene zaštite – kadrovi i kapaciteti za uspostavljanje sustava kvalitete, mjerenje i analizu kvalitete nedovoljno razvijeni ▪ Dotrajala i nedostatna dijagnostička oprema i prostor dijela zdravstvenih ustanova ▪ Zdravstveni sustav nedovoljno prilagođen potrebama stanovništva s obzirom na demografske (udjel stanovništva starijeg od 65 g.) i epidemiološke promjene, te suvremene medicinske tehnologije ▪ Nedostatni napori u prevenciji bolesti na primarnoj razini ▪ Neujednačena dostupnost zdravstvene zaštite na	▪ Razvoj informatizacije i e-zdravstva ▪ Jačanje upravljačkih kapaciteta i ljudskih resursa u zdravstvu, razvoj istraživačke djelatnosti ▪ Izgradnja i rekonstrukcija zdravstvene infrastrukture uz povećanje energetske učinkovitosti ▪ Poboljšanje kvalitete opreme i bolničkih kapaciteta, osobito dnevnih bolnica i kapaciteta za liječenje kroničnih bolesnika i palijativnu skrb ▪ Osiguranje dostupnosti i unapređivanje kvalitete zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu ▪ Promicanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje bolesti ▪ Prevencija kroničnih nezaraznih bolesti (bolesti srca i krvnih žila, dišnog sustava, zloćudne novotvorine, šećerna bolest, pretilost, demencija...)

primarnoj razini – nedostaju specijalisti medicine rada, ginekolozi, pedijatri ▪ Pokazatelji zdravlja – stope ukupne smrtnosti i stope smrtnosti mnogih bolesti više su od EU prosjeka ▪ Nezadovoljavajuće zdravstveno ponašanje stanovništva vezano uz rizične faktore ▪ Nedovoljno razvijena svijest o preuzimanju osobne odgovornosti za vlastito zdravlje	▪ Očuvanje i unapređenje mentalnog zdravlja ▪ Očuvanje reproduktivnog zdravlja ▪ Promicanje prava pacijenata ▪ Zaštita svih dobnih skupina građana, osobito ranjivih (trudnice, djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom, branitelji..) ▪ Praćenje učinkovitosti sustava zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu

2.1.7. Socijalna skrb

Sukladno važećim zakonskim propisima djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, vjerske zajednice, udruge i druge pravne osobe te obrtnici, fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost i udomiteljske obitelji. Ustanove socijalne skrbi su: centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici i centar za pomoć u kući. Dio ustanova socijalne skrbi je u državnoj nadležnosti, dio u nadležnosti Grada Zagreba, a dijelom su osnivači udruge, vjerske zajednice ili druge pravne osobe te fizičke osobe. Procesima transformacije ustanova koji se planiraju provesti do 2020. godine dio ustanova i usluga će se prenijeti s državne na lokalnu razinu tj. na razinu Grada Zagreba. Ustanove čiji je osnivač Grad Zagreb ili čija su osnivačka prava prenesena na Grad Zagreb: Dom za djecu i odrasle – žrtve obiteljskog nasilja Duga-Zagreb - 1, Domovi za starije osobe – 11 te Centar za pružanje usluga u zajednici – 1.

Pored 11 domova za starije osobe u nadležnosti Grada Zagreba na području Zagreba djeluju 24 doma drugih osnivača (tzv. privatni domovi). Osim domova usluge stalnog smještaja za starije građane pružaju i 32 obiteljska doma te 9 pravnih osoba. U razdoblju od 2008. do 2016. povećao se ukupni smještajni kapacitet za starije osobe, osobito u okviru obiteljskih domova (kapacitet: 512 korisnika). Značajnu ulogu u skrbi o starijim osobama čine izvaninstitucijske usluge, odnosno pomoć u kući kroz organiziranu prehranu (dostava gotovog ručka) i/ili usluga gerontodomaćice. U 2016. godini, pored gradskih domova, rješenje za pružanje usluga pomoći u kući ima jedna ustanova (centar za pomoć u kući) te 3 pravne osobe.

Prava iz sustava socijalne skrbi. Kao i ostatak Hrvatske, Grad Zagreb je suočen s problemom siromaštva i socijalne isključenosti. Premda ne postoje posebni podaci za Grad Zagreb, može se pretpostaviti da je stopa siromaštva u Zagrebu niža u odnosu na cijelu Hrvatsku, što ne znači da je broj siromašnih zanemariv.
Prava iz nadležnosti centra za socijalnu skrb (CZSS). Korisnici su unutar sustava socijalne skrbi putem Centra za socijalnu skrb Zagreb u 2015. ostvarili ukupno 14 969 jednokratnih pomoći (za 8 368 korisnika), a pravo na zajamčenu minimalnu naknadu ostvarilo je 11 594 osoba. To znači da je 1,5% stanovnika Grada Zagreba ostvarivalo pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, te je udio korisnika ovih pomoći u Gradu Zagrebu manji od prosjeka u Republici Hrvatskoj u 2015. godini (2,4%).

Prava iz nadležnosti Grada Zagreba. Prava iz nadležnosti Grada Zagreba uključuju novčane pomoći i usluge koje se osiguravaju temeljem Zakona o socijalnoj skrbi i Odluke o socijalnoj skrbi u okviru zakonskih obaveza te one iznad zakonskog standarda. Odlukom o socijalnoj skrbi su obuhvaćene: novčane pomoći, pomoći u naravi, pomoći u smještaju i drugi oblici pomoći. Pored toga, Odlukom o novčanoj pomoći za opremu novorođenog djeteta, Grad Zagreb isplaćuje i novčanu pomoć za opremu novorođenog djeteta obiteljima s jednim, dvoje, troje i više djece.
U cilju sprečavanja nastanka siromaštva i socijalne isključenosti te pružanja mogućnosti jednakog obrazovanja za sve građane, Grad Zagreb, sukladno Odluci o stipendiji Grada Zagreba za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa dodjeljuje Stipendiju Grada Zagreba za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa. Dana 8. rujna 2016. na snagu je stupila Odluka o novčanoj pomoći za roditelje

odgojitelje (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/16, 19/16), čime se jednomu od roditelja koji brine za najmanje troje djece omogućuje ostvarivanje mjesečne financijske pomoći u visini prosječnog iznosa mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj (5 686,00kn).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Porast broja korisnika uslijed gospodarske krize ▪ Značajan broj stanovnika u riziku od siromaštva je izvan sustava socijalne skrbi ▪ Dugotrajni korisnici novčane pomoći su pretežno nezaposlene radno sposobne osobe ▪ Nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih osoba ▪ Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za funkcionalno ovisne starije osobe oboljele od Alzheimerove i drugih demencija ▪ Visoka cijena za smještaj starijih osoba u privatnim ustanovama koja nadmašuje visinu mirovina korisnika ▪ Nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	▪ Decentralizirati, reformirati i informatički umrežiti sustav socijalne skrbi ▪ Sustavno pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi ▪ Educirati i informirati stručnjake iz područja socijalne skrbi o socijalnom planiranju ▪ Jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ Analizirati karakteristike primatelja novčane pomoći (poglavito onih dugotrajnih, radno sposobnih) te predložiti mjere koje bi doprinijele njihovom osamostaljivanju i izlasku iz sustava ▪ Dodatno razvitiinstitucijske, a prije svega izvaninstitucijske oblike skrbi za starije osobe ▪ Razvijati sadržaje za starije osobe ▪ Smanjiti broj korisnika u ustanovama i razviti mrežu izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ Osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad u ustanovama socijalne skrbi ▪ Informirati građane, poglavito osjetljive skupine o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu

Djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom. Prema službenim podacima, oko 11,5% stanovnika Grada Zagreba su osobe s invaliditetom. Grad provodi cjelovitu i jedinstvenu politiku prema osobama s invaliditetom, pa sukladno donesenim dokumentima, provodi mjere i aktivnosti. U Gradu Zagrebu djeluju ustanove koje pružaju uslugu smještaja (privremeni ili dugotrajni) za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, a osnivači su RH, Grad Zagreb i drugi osnivači – organizacije civilnog društva i privatni osnivači. Grad je osnivač ustanova koje provode sofisticirane i visokokvalitetne programe i usluge za veći broj korisnika u cijeloj zemlji: Centar za autizam Zagreb, Centar za rehabilitaciju Silver i Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“, koje pružaju usluge djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom. Udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom, također, pružaju izvaninstitucionalne usluge.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Porast broja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom ▪ Nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici (usluga rane intervencije, specijaliziranih udomiteljskih obitelji..) ▪ Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba ▪ Nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom ▪ Nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	▪ Širiti mrežu usluga i programa u zajednici ▪ Kontinuirano educirati i informirati stručnjake iz područja socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja ▪ Jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ Osigurati transformaciju ustanova koje skrbe o osobama s invaliditetom razvojem različitih oblika smještaja ▪ Osigurati smještajne kapacitete za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom u stambenim zajednicama ▪ Smanjiti broj korisnika u ustanovama i razviti mrežu izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ Osigurati dostupnost specijaliziranih usluga (pomoćnici u nastavi, radni asistenti, osobni asistenti, dostupnost javnog i specijaliziranog prijevoza, specijalizirane zdravstvene usluge) ▪ Osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad

	u obrazovnim i socijalnim ustanovama ▪ Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ Informirati građane o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu

2.2. UNAPREĐENJE I PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

Grad Zagreb, sukladno ciljevima nacionalnih strateških dokumenata iz područja zaštite i promicanja ljudskih prava koristi kapacitete za podizanje javne svijesti građana Zagreba o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava žena i ravnopravnosti spolova, suzbijanja rasne i druge diskriminacije, prava nacionalnih manjina, vjerskih prava i sloboda, prava spolnih manjina te poticanja razvoja civilnoga društva i ostvarivanja slobode udruživanja. U tom cilju potiče se sudjelovanje udruga i drugih organizacija civilnog društva u provedbi gradskih i nacionalnih strateških dokumenata iz područja ljudskih prava kako bi na taj način dali doprinos razvoju svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobrobiti koje nam donosi poštivanje prava drugoga i drugačijega. Radi razmjene dobrih praksi u području ljudskih prava i interakcije s građanima realizirano je sudjelovanje u odgovarajućim mrežama europskih gradova te provedba projekata koji koriste razvoj novih tehnologija kako bi se zainteresiranoj javnosti omogućilo sudjelovanje u kreiranju odluka aktualnih vlasti koje će na taj način bolje služiti javnom interesu.

2.2.1. Ravnopravnost spolova

Osnovni nacionalni i gradski strateški dokumenti u području ravnopravnosti spolova su Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine (NN 88/11) i Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine (SGGZ 4/13). Ovim su dokumentima određene su mjere kojima je cilj ostvariti napredak u poboljšanju ravnopravnosti žena i muškaraca u područjima javnog života i u obitelji. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje 2016. do 2019. još uvijek nije donesena, a nakon što bude donesena sukladno njoj će biti izrađen Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za naredno četverogodišnje razdoblje. U 2013. koja je bila prva godina provedbe Akcijskog plana Grada Zagreba gradska upravna tijela provela su 19 mjera ili 86,4%. U 2015. koja je bila posljednja godina provedbe Akcijskog plana Grada Zagreba gradska upravna tijela provela su 18 mjera ili 75%. Grad potiče suradnju s udrugama razvijanjem partnerstava i davanjem financijskih potpora za projekte/programe kojima se podiže javna svijest o pravima žena i aktivni je član FemCities mreže. Iz gradskog proračuna je za provedbu projekata iz područja ravnopravnosti spolova dano osam financijskih potpora u 2015., i petnaest u 2016. godini. Nadalje, u projektima na polju suzbijanja rasne i druge diskriminacije koje provode udruge, a koje Grad Zagreb financijski podupire i za koje su dane potpore su i dva projekta koji se odnose na zaštitu prava spolnih manjina.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nema analize pokazatelja ekonomskih ili društvenih kretanja u odnosu na spol ▪ na nacionalnoj razini nema metodologije za provedbu strategije uvođenja načela spolne ravnopravnosti, uključujući uvođenje načela spolne ravnopravnosti u planiranje proračuna, analize izrađene na temelju spola te procjenu utjecaja spola ▪ na nacionalnoj razini nema razrađenog plana i metodologije obrazovanja službenika/službenica po spolnoj ravnopravnosti, posebice za lokalnu razinu ▪ istraživanja pokazuju da javnost malo zna o diskriminaciji temeljem spola ▪ proces usklađivanja obiteljskog, privatnog i profesionalnog života ne prati zahtjeve uklanjanja nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena	▪ gradska upravna tijela trebaju u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka ili akcija ocjenjivati ili vrednovati učinke tih akata, odluka ili akcija na položaj žena i muškaraca radi njihove stvarne ravnopravnosti ▪ i nadalje provoditi programe izobrazbe o spolnoj ravnopravnosti gradskih službenica/službenika, na kojima će sudjelovati žene i muškarci ▪ prikupljanje statističkih podataka i izrada istraživanja na razini Grada na temu spolne ravnopravnosti

2.2.2.Suzbijanje rasne i druge diskriminacije

Grad Zagreb već niz godina financijski podupire projekte iz područja suzbijanja rasne i druge diskriminacije koje provode udruge i koji uključuju sve aktivnosti koje imaju za cilj edukaciju i senzibiliziranje javnosti radi otklanjanja bilo kojeg oblika diskriminatornog ponašanja. U 2015. dano je 11 financijskih potpora, a 13 u 2016. Tijekom 2015. i 2016. proveden je EU projekt „The Right of Mobbing Free Work“ (Za radno mjesto bez mobbinga) u partnerstvu s Udrugom za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga i Pravnim fakultetom iz Osijeka, a u skladu s IPA ugovorom o sufinanciranju te radnim planom i sadržajem projekta. Cilj projekta bio je podizanje javne svijesti o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava u području rada. Sukladno ciljevima projekta, izrađen je i donesen Anti-mobbing protokol Gradske uprave Grada Zagreba te su održani okrugli stolovi u Zagrebu i Osijeku. Svrha protokola je pravodobno prepoznavanje i provođenje prevencije mobbinga na radnom mjestu od strane službenika i namještenika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedovoljna znanja i osviještenost o diskriminaciji ▪ Nedovoljna razmjena dobrih praksi između Grada Zagreba i gradova EU ▪ Nedovoljna obrazovanost gradskih službenika/ca o osvješćivanju predrasuda i prepoznavanju diskriminacije	▪ Stvoriti financijske i stručne preduvjete za poboljšanje znanja o diskriminaciji i senzibilizaciju javnosti za ovu temu ▪ Poticati razmjenu dobrih praksi između Grada Zagreba i gradova EU ▪ Poticati organizacije civilnog društva da doprinose jačanju javne svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobru koje za svakoga donosi poštivanje prava drugog i drugačijeg ▪ Jačati ulogu lokalnih medija u promicanju tolerancije i potrebi suzbijanja svakog oblika diskriminacije u Gradu Zagrebu ▪ Promicati borbu protiv diskriminacije i dostupnost informacija

2.2.3.Nacionalne manjine

Pitanja u vezi prava nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu uređena su Statutom Grada Zagreba koji je pored Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina temelj i za osiguravanje sredstava za rad

vijeća, predstavnika i Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba putem kojih pripadnici manjinskih zajednica sudjeluju u gradskom javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima. Na području Grada Zagreba, prema popisu stanovništva iz 2011., žive pripadnici 22 nacionalne manjine sa 41.550 stanovnika (5,26 % od ukupnog broja stanovnika Grada). U odnosu na popis stanovništva iz 2001. godine, broj pripadnika nacionalnih manjina bilježi blagi porast (1.484 osobe).

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, najzastupljenija nacionalna manjina su Srbi, kojih u Gradu Zagrebu živi 17,526, a najmanje zastupljena nacionalna manjina su Vlasi, kojih u Gradu Zagrebu živi 7, te Rumunji, kojih u Gradu Zagrebu živi 94. Od svih pripadnika nacionalnih manjina, najviše ih se izjasnilo da kao materinskim jezikom govori albanskim (4054 osobe), a najmanje vlaškim (jedna osoba).[13]

U gradskom se proračunu kontinuirano planiraju sredstva za osnovnu djelatnost devet vijeća, devet predstavnika i Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba i za provođenje njihovih godišnjih programa rada. Pored navedenoga Grad Zagreb kontinuirano podupire rad manjinskih udruga davanjem financijskih potpora za njihove aktivnosti, davanjem na korištenje prostora za rad te omogućujući korištenje gradskih prostora za njihove aktivnosti (tribine, izložbe, promocije knjiga, priredbe i slično) bez naplate. Iz Proračuna Grada Zagreba za 2015. odobrene su 22 financijske potpore, a 23 u 2016.

Sustavno proučavanje života i položaja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu proveo je Institut za migracije i narodnosti u Zagrebu 2011. godine. Dok su na razini Republike Hrvatske nacionalne manjine kao posebne kulturne i identitetske skupine relativno dobro istražene (primjerice, identiteti Crnogoraca u Istri ili Čeha u Slavoniji), nedostaju daljnja i trajna sustavna istraživanja položaja i konstrukcije odnosno rekonstrukcije identiteta nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu.

U organiziranju nacionalnomanjinskog identiteta posebnu ulogu imaju kulturnoumjetničke udruge i društva, a kulturni, umjetnički, obrazovni i religijski aspekti predstavljaju najvažniji dio nacionalnomanjinskog života u Gradu Zagrebu. Spomenute udruge figuriraju kao institucionalni okvir za kreiranje narodnosnih, etničkih odnosno nacionalnih identiteta nacionalnih manjina.

Ono što pripadnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu izdvajaju kao problem jesu mediji i medijska nevidljivost nacionalnih manjina, odnosno usmjerenost postojećeg medijskog programa na folklor uz posvemašnju nezastupljenost tema koje pripadnici nacionalnih manjina percipiraju važnima za svoju egzistenciju. Još jedan problem koji se u ovom kontekstu posebno izdvaja jest konfrontacija čuvanja etničkih posebnosti nacionalnih manjina s njihovim uključivanjem u hrvatsko društvo, što otvara mjesta daljnjem razvoju i provedbi politika integracije. Nadalje, postoji i problematika povezivanja s matičnim državama nacionalnih manjina koje su u hrvatskom neposrednom susjedstvu (Slovenija, Mađarska, Srbija, BiH, primjerice), što bi otvorilo mjesta i razvoju prekogranične suradnje.[14]

Sukladno Nacionalnoj strategiji za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine, koji je donijela Vlada Republike Hrvatske, donesen je Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. za razdoblje 2013.- 2015. provedba kojega je nastavljena i u 2016. Radi daljnje provedbe mjera Nacionalne strategije, donesen je Akcijski plan Grada Zagreba za 2017. - 2018. Ciljevi koji su imaju ostvariti provedbom ovih dokumenata su integracija pripadnika romske nacionalne manjine i poboljšanje kvalitete njihovog života u

[13] Izvor: Statistički ljetopis za 2016.

[14] Izvor: BABIĆ, Dragutin, Filip Škiljan i Drago Župarić-Iljić: „Nacionalne manjine u Zagrebu“. 2011. Zagreb:Plejada, str. 381-382

područjima odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, zapošljavanja, stanovanja, prostornog uređenja, socijalne skrbi, uključivanja u kulturni i društveni život te prikupljanja statističkih podataka.

2.2.4.Vjerska prava i slobode

Krajem 2016. u Gradu Zagrebu su bile registrirane 32 vjerske zajednice te 138 duhovno vjerničkih udruga. Cilj Grada Zagreba je razvoj i unapređivanje odnosa sa svim vjerskim zajednicama koje djeluju na njegovom području. Zbog toga, a prema prethodno prikupljenim podacima i na zahtjev vjerskih zajednica, redovito podupire aktivnosti vjerskih zajednica kao i projekte u vezi s iskazivanjem vjere drugih subjekata davanjem materijalne i nematerijalne potpore.

Sukladno Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica iz gradskoga se proračuna daju namjenske potpore osobito za gradnju i obnovu objekata vjerskih zajednica te je u 2015. i 2016. dano 25 potpora. Grad financira verificirane vjerske programe u dječjim vrtićima u sklopu redovitog programa u 13 gradskih dječjih vrtića te sufinancira redoviti cjelodnevni program predškolskog odgoja u 14 vjerskih dječjih vrtića (12 katoličkih, 1 židovski i 1 evangelički).

2.2.5. Poticanje razvoja civilnoga društva i ostvarivanje slobode udruživanja

Civilno društvo u Gradu Zagrebu, kao glavnom gradu RH, je u posljednjih 15 godina postalo značajan akter i podupiratelj uvođenja pozitivnih društvenih promjena i vrijednosti. U Gradu Zagrebu je u Registar udruga Republike Hrvatske do 31. prosinca 2016. bilo upisano 12 438 udruga.

Grad je prepoznao organizacije civilnog društva, ponajviše udruge, kao značajne aktere u razvoju gradskih politika, koje najjasnije mogu izraziti potrebe, zahtjeve i očekivanja društvene grupe čije interese zastupaju. Suradnjom Grada i udruga utječe se na sustavno jačanje javne svijesti o problemima i pravima pojedinih skupina građana te ostvarenje njihovih specifičnih potreba u lokalnoj zajednici. Kako bi rad udruga bio kvalitetniji i na korist građanima Grad Zagreb daje financijske potpore programima i projektima udruga koji su od interesa za Grad. Pored toga udrugama se daju na korištenje prostori za rad kako bi sei na taj načina dodatno doprinijelo njihovom djelovanju.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak pokazatelja o doprinosu udruga u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna ▪ nedostatak normativnog okvira za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ nedostatak gradskog strateškog dokumenta za suradnju s udrugama ▪ nepostojanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama	▪ razvijanje mehanizama za procjenu doprinosa udruga u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna ▪ izraditi normativni okvir za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ jačati mehanizme uključenosti predstavnika civilnog društva u donošenje gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ izraditi gradski strateški dokument za suradnju s udrugama ▪ uspostavljanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama koja će biti kontinuirano ažurirana

2.2.6. Mladi u Gradu Zagrebu

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine u Gradu Zagrebu ima 145,926 mladih, odnosno mladi čine 18,47% ukupnog stanovništva Grada Zagreba. 2014. godine provedeno je orijentacijsko istraživanje o realnim problemima, potrebama, mišljenjima i zadovoljstvom mladih životom u Zagrebu kao podloga za izradu Gradskog programa za mlade 2015. -2018. Kada su mladi procjenjivali važnost problema s kojima se susreću u Gradu Zagrebu, kao izrazito važne naglasili su nezaposlenost te nedovoljnu brigu društva i države za mlade, nizak životni standard kao i okupiranost zabavom i potrošnjom te nedostatak životne perspektive. Velikim problemom smatraju ovisnost o drogama, alkoholu i duhanu, nedostatak tolerancije prema manjinskim društvenim skupinama, problem stanovanja, apatičnost i nedostatak interesa za društvena zbivanja te neodgovorno seksualno ponašanje.

Naglašava se i nepostojanje adekvatnog prostora koji bi objedinio čitav spektar usluga nužnih za kvalitetan život mladog čovjeka u gradu te omogućio sudjelovanje i obrazovanje svih mladih neovisno o financijskim mogućnostima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nezaposlenost mladih i nedostatak životne perspektive ▪ nizak životni standard ▪ nedovoljno obrazovanje mladih i nedovoljna ponuda svima dostupnih edukacijskih sadržaja ▪ nedostatak interesa za društvena zbivanja i nedovoljna uključenost mladih u društveno – politički život ▪ rizično ponašanje mladih ▪ nedostatak adekvatnog prostora koji bi objedinio sve usluge potrebne mladima te omogućio sudjelovanje i obrazovanje svih neovisno o financijskim mogućnostima ▪ nedovoljna pristupačnost i atraktivnost postojećih sportsko – rekreacijskih sadržaja mladima	▪ osigurati poticanje za sustavno i djelotvorno zapošljavanje mladih nakon završenog školovanja, te osigurati pomoć pri traženju posla ▪ unaprijediti servise za povremeno zapošljavanje mladih tijekom školovanja ▪ izrada gradske strategije za podizanje kvalitete života mladih ▪ osigurati kvalitetno obrazovanje sukladno zahtjevima tržišta i potrebama hrvatskog društva ▪ podrška gradske uprave radu udruga mladih, udruga za mlade i usluga za mlade ▪ osigurati sudjelovanje mladih u procesu odlučivanja na svim razinama; osigurati učestalije i kvalitetnije komunikacije vlasti s mladima ▪ osnivanje centra / klinike za reproduktivno zdravlje mladih, te (ne)formalnih grupa za vršnjačku pomoć ▪ osnivanje centara za mlade ili klubova mladih ▪ informiranje mladih o njihovim mogućnostima / dostupnim događanjima / manifestacijama

2.2.7. Branitelji u Gradu Zagrebu

Skrb za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji dio je sustava socijalne politike Republike Hrvatske. U okviru vrsta socijalne skrbi propisanih Odlukom o socijalnoj skrb, provode se one mjere socijalne skrbi koje odgovaraju do sada uočenim potrebama hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Program skrbi za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji za razdoblje od 2014. do 2017. (SGGZ, 24/13) donesen 2013., ima za svrhu zaštitu i pružanje neposredne, brze i učinkovite pomoći najugroženijim hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji u svrhu poboljšavanja osnovnih životnih uvjeta, te pravovremenu informiranost o mjerama i vrstama pomoći Grada Zagreba. Navedenim Programom želi se osigurati unaprjeđenje i poboljšanje u rješavanju svih

pitanja vezanih za sveobuhvatnu skrb za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji koji imaju prebivalište na području Grada Zagreba.

Ciljevi Programa su: dostupne socijalne usluge za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji na području Grada Zagreba, prevencija zdravlja hrvatskih branitelja i HRVI-a, smanjivanje nezaposlenosti u Gradu Zagrebu i jačanje lokalne strategije zapošljavanje te jačanje civilnog sektora i partnerskih odnosa na postizanju zajedničkih ciljeva.

U Gradu Zagrebu je zbog društvenog značaja i odgovornosti za obavljanje poslova što se odnose na ostvarivanje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te kako bi se poboljšala skrb, odnosno ispunile obveze Grada Zagreba u okviru njegova samoupravnog djelokruga prema sudionicima i stradalnicima njihovih obitelji koje imaju prebivalište na području dugih država Domovinskog rata, u kolovozu 2013.g. ustrojen Gradski ured za branitelje koji skrbi za oko 68 000 hrvatskih branitelja, 7000 hrvatskih ratnih vojnih invalida i 1500 korisnika obiteljske invalidnine, pirotehničare i članove njihovih obitelji, civilne invalide i žrtve rata, borce II. svjetskog rata i civilne invalide i stradalnike rata.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedovoljna zaposlenost hrvatskih branitelja ▪ Nepostojanje smještajnih kapaciteta za starije i bolesne veterane Grada Zagreba ▪ Nedovoljan broj posebnih programa za zadovoljavanje specifičnih potreba hrvatskih branitelja i ratnih vojnih invalida ▪ Veliki pobol i smrtnost braniteljske populacije ▪ Neadekvatno riješeno i/ili neriješeno stambeno pitanje HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji	▪ Provoditi javne radne aktivnosti i zapošljavanje branitelja ▪ Uključiti što veći broj obrazovnih ustanova u doškolovanje, prekvalifikaciju u stručno usavršavanje ▪ Poticati samozapošljavanje i osigurati pomoć poduzetnicima – početnicima iz braniteljske populacije ▪ Poticati društveno poduzetništvo ▪ Osnivanje ustanova i zaklada za skrb o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji ▪ Jačanje suradnje s civilnim društvom posebice s udrugama iz područja branitelja iz Domovinskog rata i njihovih obitelji, boraca II. svjetskog rata i civilnih invalida rata ▪ Uređenje i održavanje te primjereno obilježavanje vojnih dijelova gradskih groblja sudionika I. i II. svjetskog rata ▪ Potreba braniteljske populacije za skrb i savjetovanje kroz posebne, prilagođene programe ▪ Inicirati osnivanja Vojnog Muzeja Domovinskog rata ▪ Uređenje i održavanje centara za rekreaciju i provođenje slobodnog vremena ▪ Osigurati prioritetan prijem hrvatskih branitelja za specijalističke preglede i bolničko liječenje te razvijati preventivne mjere za potrebe ove populacije ▪ Potreba za pružanje pomoći pri rješavanju stambene problematike HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji povećanjem broja stambenih jedinica i gradskih građevinskih zemljišta

3. GOSPODARSTVO

3.1. GOSPODARSKA KRETANJA

3.1.1. Osnovni trendovi u europskom i hrvatskom gospodarstvu u razdoblju 2008.-2015.

Hrvatska je, kao mala i gospodarski otvorena zemlja s ekonomskim i političkim usmjerenjem prema Europskoj uniji, pod velikim utjecajem ekonomskih kretanja u EU. Vidljivo je to kako iz analize međunarodnih ekonomskih pokazatelja prema kojima se velik dio robne razmjene odvija upravo s Europskom unijom, kao i iz strukture stranih ulaganja u kojoj prevladavaju europski ulagači. U strukturi turista također prevladavaju državljani EU. Gospodarstvo EU je u 2015. bilježilo realni porast od 2,2%, što pokazuje da zemlje Europske unije izlaze iz krize. Kretanje hrvatskog gospodarstva, također, pokazuje porast od 2,7% uz prvom tromjesečju do 3,4% u posljednjem tromjesečju u 2015. godini,[15] što pokazuje da je i u Republici Hrvatskoj nastupio gospodarski oporavak, te da i Hrvatska slijedi trend ostalih zemalja Europske unije i izlazi iz krize.

3.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba

Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Hrvatske u kojem se ostvaruje trećina nacionalnog BDP-a, pri čemu se udio BDP-a Grada Zagreba povećao od 30,8% u 2008. do 33,3% u 2014. U 2014. BDP Grada Zagreba iznosio je 14.298 mil. eura, pri čemu BDP po glavi stanovnika Grada Zagreba iznosi 17.908 eura te je 1,7 puta veći od BDP-a po glavi stanovnika Republike Hrvatske (10.152 eura) što je u skladu s odnosom BDP-a po glavi stanovnika ostalih glavnih gradova Europske unije.

Tablica 3. Struktura bruto dodane vrijednosti Grada Zagreba po djelatnostima NKD-a, 2014. godine

-u mil. kuna, bazične cijene

Djelatnosti-NKD-2007.	Republika Hrvatska		Grad Zagreb		Udio GZ u RH (%)
	vrijednost	struktura (%)	vrijednost	struktura (%)	
A-Poljoprivreda,šumarstvo i ribarstvo	11.484	4,0	232	0,3	2,0
B,C,D,E- Prerađivačka ind., rudarstvo, vađenje i ostale industrije	59.264	21,0	14.201	15,4	24,0
- od toga C- Prerađivačka industrija	40.620	15,0	9.813	10,6	24,2
F- Građevinarstvo	14.546	5,0	2.843	3,1	19,5
G,H,I Trgovina na vel. i malo, prijevoz, skladištenje, pripr.i uslуž. hrane	59.024	21,0	19.813	21,5	33,6
J-Informacije i komunikacije	12.159	4,0	8.163	8,9	67,1
K-Financijske djelatnosti i osiguranja	18.254	7,0	11.422	12,4	62,6
L-Poslovanje nekretninama	28.982	10,0	5.811	6,3	20,1

[15] Izvor: Eurostat, 2016. godina, str. 89. za Europsku uniju; te dzs.hr za RH.

M,N-Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	22.539	8,0	12.384	13,4	54,9
O,P,Q- Javna uprava i obrana, obrazovanje, zdravstvo i socijane skrbi	42.189	15,0	13.724	14,9	32,5
R,S,T,U - Ostale uslužne djelatnosti	8.782	3,0	3.586	3,9	40,8
Ukupno- BDV	277.222	100,0	92.178	100,0	33,3

Izvor: Priopćenje DZS, 12.1.3., 2017.

U 2014. u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti djelatnost trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,5%, a slijedi javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 14,9%. Udio prerađivačke industrije u Gradu Zagrebu pada od 13,9% u 2008. do 10,6% u 2014., dok u Hrvatskoj udjel pada sa 15,8% u 2008. na 15% u 2014. U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udjel u djelatnostima: informacije i komunikacije (67,1%), financijskom sektoru (62,6%), stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i ostalim uslužnim djelatnostima (54,9%).
Od 2010. se ne raspolaže statističkim podacima o kretanju proizvodnje na razini županija, ali se dostupni podaci pokazuju da industrijska proizvodnja Grada Zagreba kontinuirano pada. Naime, pad fizičkog obujma industrijske proizvodnje zabilježen za Grad Zagreb 2009. godine iznosi 5,6% u odnosu na 2008. godinu, odnosno kumulativno više od 10% za 2007. godinu. Ocjenjuje se da bi industrijska proizvodnja Grada Zagreba u 2013. godini mogla biti realno na razini od oko 75% ostvarenja iz 1989. godine. [16]

Prema područjima djelatnosti prerađivačka industrija čini oko 83% ukupne zagrebačke industrijske proizvodnje, opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija oko 16%, a djelatnost rudarstva i vađenja tek 0,25%. U promatranom razdoblju nastavljen je trend ranije započetih strukturnih promjena u gospodarstvu Grada Zagreba u pravcu daljnjeg opadanja udjela industrije i građevinarstva (ovo posebno od krize, 2008.) a porast udjela trgovine, financijskih djelatnosti, informacija i komunikacija, poslovanja nekretninama, stručnih, znanstvenih i drugih uslužnih djelatnosti.
Grad Zagreb i dalje ostaje dominantno gospodarsko središte Republike Hrvatske, što pored navedenog potvrđuju i sljedeći relevantni gospodarski pokazatelji za 2015.:

- U Gradu Zagrebu aktivno je 46,563 pravnih osoba
- udio broja poduzetnika Grada Zagreba u RH iznosi 32,9%;
- udio broja zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu u ukupnom broju zaposlenih u RH iznosi 39,4%;
- udio Grada Zagreba u ukupnim prihodima hrvatskog gospodarstva iznosi 51,3%, a u gubicima 44,9%
- udio poduzetnika Grada Zagreba u ukupnoj vrijednosti investicija u dugotrajnu imovinu poduzetnika RH iznosi 48,3%.

Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. Na 31. prosinca 2016. godine, u Gradu Zagrebu aktivno je bilo 8.599 pravnih osoba čija djelatnost je temeljena na znanju, (stručne, znanstvene, i tehničke djelatnosti). Značenje Grada Zagreba kao

[16] Izvor: „Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2015.“, kolovoz 2016., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

znanstveno-tehnološkog središta oslikava podatak da je od ukupnog broja zahtjeva za zaštitu patenata podnesenih Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo polovica prijavljena s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Sa zagrebačkog područja također je oko polovina ukupno priznatih patenata na području RH.

3.1.3. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika

Poduzetnici Grada Zagreba imaju dominantan udio u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske. Prema Registru godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije Republike Hrvatske u 2015., na području Grada Zagreba koncentrirano je 35,089 poduzetnika, odnosno 32.9% od ukupnog broja poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Iste godine, ukupni prihodi poduzetnika Grada Zagreba veći su nego 2014. godine, i iznose 53,3% ukupnih prihoda poduzetnika u Republici Hrvatskoj, dok su ukupni rashodi poduzetnika Grada Zagreba bili za 2,1% veći nego u 2012. i činili su 53,7% ukupnih rashoda poduzetnika RH. 2015. godine, dobit razdoblja poduzetnika u Gradu Zagrebu od 17.673 milijuna kuna pokazuje određeno smanjenje u odnosu na 2014. godinu (18.625 milijuna kuna), te čini ukupno 49,2% dobiti razdoblja poduzetnika u Republici Hrvatskoj. S druge strane, gubitak razdoblja poduzetnika Grada Zagreba iznosi 8.432 mil. kuna, i manji je od gubitka u 2014. (12.620 milijuna kuna) te čini udio od 44,9% u gubitku razdoblja poduzetnika Republike Hrvatske (18.786 mil. kuna). Neto financijski rezultat Grada Zagreba u 2015. godini iznosi 9.240 milijuna kuna, i veći je u odnosu na 2014. godinu, i čini 53,9% ukupnog neto financijskog rezultata Republike Hrvatske.

Prosječan broj zaposlenih po poduzetniku Grada Zagreba iznosi 10,1, dok po poduzetniku Republike Hrvatske iznosi 8,2. Prema podacima Fine, u novu dugotrajnu imovinu 2015. poduzetnici Grada Zagreba uložili su 18.559 milijuna kuna. To pokazuje porast od 0,8% u odnosu na 2014. godinu, čime je u Gradu Zagrebu ostvareno ukupno 48,3% investicija poduzetnika u Republici Hrvatskoj.

3.1.4. Obrtništvo

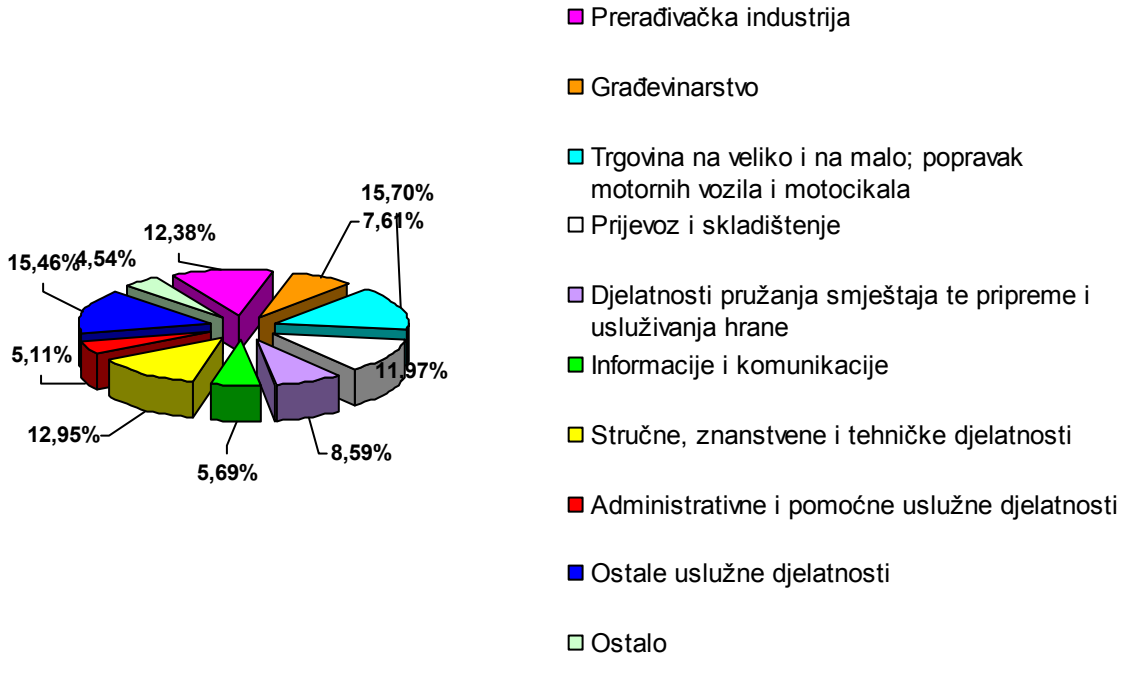
U 2017. (na dan 30. lipnja), podaci iz službene evidencije nadležnih upravnih tijela Grada Zagreba pokazuju da u Gradu Zagrebu ima 12.518 registriranih obrta što je udio od 16.19% u ukupnom broju registriranih obrta u Republici Hrvatskoj (77.324). Najveći udio broja obrta prema djelatnostima u ukupnom broju obrta u Gradu Zagrebu je u trgovini na veliko i malo i popravku motornih vozila i motocikala (15.71%, 1.966 obrta), ostalim uslužnim djelatnostima (15.47%, 1.936 obrta) i stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (12.95%, 1.621 obrt). U odnosu na 2015. godnu, ukupan broj obrta je povećan za 313 , pri čemu rast broja obrta u kojima su registrirane kao pretežita djelatnost bilježe djelatnosti prijevoza i skladištenja, informacija i komunikacija, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, te djelatnosti klasificirane u kategoriju Ostalo.
U 2016. godini u Gradu Zagrebu u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija bilo je zaposleno 29.502 osoba što je udio od 7,35% u ukupnom broju zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu.

Tablica 4. Broj i struktura obrta prema djelatnostima NKD-a 2007. u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj, 30. lipnja 2017. godine

DJELATNOST	STANJE NA DAN 30.06.2017.														
	GRAD ZAGREB						REPUBLIKA HRVATSKA						GRAD ZAGREB / RH (%)		
	BROJ OBRTA	%	ŽENE	%	MUŠ-KARCI	%	BROJ OBRTA	%	ŽENE	%	MUŠ-KARCI	%	BROJ OBRTA	ŽENE	MUŠ-KARCI
Prerađivačka industrija	1.546	12,35	522	10,81	1.037	13,36	8.963	11,59	2.304	8,82	6.740	13,02	17,25	22,66	15,39
Građevinarstvo	953	7,61	60	1,24	898	11,57	8.695	11,24	416	1,59	8.301	16,03	10,96	14,42	10,82
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1.966	15,71	721	14,93	1.256	16,18	12.234	15,82	4.630	17,73	7.680	14,83	16,07	15,57	16,35
Prijevoz i skladištenje	1.507	12,04	73	1,51	1.434	18,48	7.578	9,80	536	2,05	7.066	13,65	19,89	13,62	20,29
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.069	8,54	369	7,64	712	9,17	11.255	14,56	4.113	15,75	7.320	14,14	9,50	8,97	9,73
Informacije i komunikacije	714	5,70	158	3,27	559	7,20	2.173	2,81	399	1,53	1.784	3,45	32,86	39,60	31,33
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.621	12,95	881	18,24	750	9,66	5.777	7,47	3.283	12,57	2.553	4,93	28,06	26,84	29,38
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	639	5,10	300	6,21	343	4,42	4.622	5,98	1.985	7,60	2.660	5,14	13,83	15,11	12,89
Ostale uslužne djelatnosti	1.936	15,47	1.467	30,38	479	6,17	9.146	11,83	6.639	25,43	2.542	4,91	21,17	22,10	18,84
Ostalo	567	4,53	278	5,77	293	3,79	6.881	8,90	1.805	6,93	5.134	9,90	8,24	15,40	5,71
UKUPNO	12.518	100,00	4.829	100,00	7.761	100,00	77.324	100,00	26.110	100,00	51.780	100,00	16,19	18,49	14,99

Izvor: Obrtni registar Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjela za gospodarske djelatnosti i rad, Odsjeka za obrtni registar, evidenciju kolektivnih ugovora i registar udruga sindikata i poslodavaca, te Područnih odsjeka Sesvete i Susedgrad, 2017.

Graf 1: struktura obrta prema NKD-2007 u Gradu Zagrebu 2017. godine



Izvor: Obrtni registar Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjela za gospodarske djelatnosti i rad, Odsjeka za obrtni registar, evidenciju kolektivnih ugovora i registar udruga sindikata i poslodavaca, te Područnih odsjeka Sesvete i Susedgrad, 2017.

3.1.5. Poduzetnička infrastruktura

Trgovačko društvo Razvojna agencija Zagreb- TPZ d.o.o., kojoj je Grad Zagreb jedini osnivač, provodi savjetodavne i edukativne aktivnosti poduzetnicima i budućim poduzetnicima, te prati aktivnosti usmjerene na poticanje poduzetništva koje provode nadležne institucije (nadležna javnopravna tijela, kao što su nadležni Gradski uredi Grada Zagreba, nadležna ministarstva, i nadležne institucije Europske unije). U sklopu Razvojne agencije Zagreb- TPZ d.o.o., djeluje Plavi ured, kao poduzetnički centar za davanje podrške poduzetnicima, čije osnovne aktivnosti su edukacija, savjetovanje, programi potpore i promicanje poduzetničke kulture, Centar za razvojne projekte koji pomaže u prijavi projekata za EU natječaje te Tehnološki park Zagreb čiji je cilj poticanje poduzetništva i privatne inicijative na području razvoja i visokih tehnologija.

Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva. Kako bi se dali dodatni poticaji razvoju malog gospodarstva, odnosno jačanju konkurentnosti obrtnika i poduzetnika izrađen je Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2013. – 2017. koji je još uvijek na snazi.

Dodjela poduzetničkih kredita uz subvencionirane kamate - u prvih šest mjeseci 2014. zaprimljeno je, obrađeno i pozitivno ocijenjeno 30 zahtjeva za dodjelu poduzetničkih kredita. Ovisno o programu kreditiranja u bankama je odobreno 24 kredita; poduzetnici kojima je odobren kredit zapošljavaju 821 radnika a planiraju zaposliti još 226 novih radnika. Nadalje, sukladno Programu poboljšanog kreditiranja poduzetništva i obrta „Kreditom do uspjeha 2014.“, Mjera 1. „Kreditom do konkurentnosti“ i potpisanim Ugovorima o kreditiranju poduzetnika između Grada Zagreba, tadašnjeg Ministarstva poduzetništva i obrta te 12 poslovnih banaka u prvoj polovini 2017. zaprimljena su 3 investicijska projekta poduzetnika. Ti poduzetnici zapošljavaju 21 radnika, a realizacijom investicijskih ulaganja planiraju zaposliti još 10 novih radnika. Time bi ovi poduzetnici uz očuvanje postojećih radnih mjesta i otvaranjem novih, imali ukupno 31 zaposlenog radnika tj. 32,25 % više u odnosu na broj zaposlenih prije investicije. Od ukupno 3 zaprimljena projekta u banci je realiziran jedan projekt dok je za preostala dva projekta realizacija u tijeku.

Dodjela potpora tradicijskim, deficitarnim i proizvodnim obrtima te obrtima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom - u 2013. je obrtnicima odobreno 449 potpora a u obrtima kojima su odobrene potpore ukupno je 1.112 zaposlenih. U 2014. za očuvanje i razvoj tradicijskih, deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti odobreno je 487 potpora. Za očuvanje i razvoj tradicijskih deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti u 2017. odobreno je 1459 potpora. Korisnici kojima su odobrene potpore zapošljavaju ukupno 4253 radnika.

Dodjela potpora inovatorima – potpore se dodjeljuju odabranim inovacijama, a sufinanciraju se i sudjelovanja na domaćim i stranim sajmovima inovatora dodjelom sredstava Savezu inovatora Zagreba. Također su se Savezu inovatora Zagreba doznačavala sredstva radi dodjele novčanih nagrada nagrađenim zagrebačkim inovatorima na izložbama i sajmovima inovacija u 2013. i 2014. Temeljem Javnog natječaja za dodjelu potpora inovatorima koji razvijaju i promoviraju inovacije za poduzetničko korištenje Savjet za potpore inovatorima izabrao je 27 inovacija.

Dodjela potpora nezaposlenim osobama sa svrhom samozapošljavanja pokretanjem vlastitog posla - Grad Zagreb je u 2014. zajedno sa svojim partnerima iz Lokalnog partnerstva za zapošljavanje, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Područni ured Zagreb i Razvojnom agencijom Zagreb – TPZ d.o.o. provodio mjeru „Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto“ temeljem koje je omogućeno samozapošljavanje 400 nezaposlenih osoba. U cilju samozapošljavanja nezaposlenih osoba pokretanjem vlastitog posla u 2017. donesen je Pravilnik o uvjetima, kriterijima i postupcima za dodjelu potpora Grada Zagreba za samozapošljavanje (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/17) temeljem kojeg se nezaposlenim osobama koje se vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Regionalni ured Zagreb dodjeljuju potpore za obavljanje djelatnosti čišćenja i uređenja i održavanja krajolika, a koje će porez na dohodak plaćati u paušalnom iznosu te financijske potpore za obavljanje proizvodne djelatnosti. Temeljem Pravilnika i Javnog poziva za dodjelu potpora Grada Zagreba za osnivanje obrta koji plaćaju porez na dohodak u paušalnom iznosu „RADI ČISTO – BUDI ZAPOSLEN“ u 2017. nezaposlenim osobama odobravaju se potpore.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nezainteresiranost mladih za obrtnička zanimanja ▪ manjak motiviranosti i samopouzdanja te nedostatak financijskih resursa za pokretanje vlastitog posla, posebice kod mladih ▪ nedovoljna informiranost poduzetnika o mogućim izvorima financiranja razvojnih projekata ▪ nedovoljno razvijena poduzetnička kultura ▪ nedovoljno korištenje sredstava iz fondova Europske unije ▪ nedovoljno razvijena svijest o važnosti cjeloživotnog učenja ▪ nekonkurentnost poduzetnika ▪ nedovoljna suradnja poduzetnika, posebice malih i srednjih, sa sveučilištima i znanstveno-istraživačkim institucijama ▪ nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj ▪ nedovoljna povezanost i umreženost poduzetnika kako bi se osigurala veća konkurentnost na tržištu ▪ nedovoljna usmjerenost prema poticanju i razvoju startup poduzetnika ▪ nedovoljno razvijena poduzetnička infrastruktura ▪ nedostatna svijest o važnosti zelenog održivog gospodarstva ▪ nedostatna svijest o važnosti društvenog poduzetništva.	▪ ulagati veće napore u promociju obrtničkih djelatnosti te poticanje strukovnih obrazovanja i upisa u obrtnička zanimanja ▪ kontinuirano promovirati poduzetništvo i stvarati povoljnu poduzetničku klimu ▪ stvarati poticajno poduzetničko okruženje s naglaskom na jačanje poduzetničke kulture ▪ pružati potporu poduzetnicima za jačanje poduzetničkih kompetencija ▪ razvijati različite oblike usmjerenoga financiranja i jačati informiranost poduzetnika o mogućnostima financiranja njihovih razvojnih projekata ▪ pružati pomoć i podršku poduzetnicima prilikom internacionalizacije poslovanja ▪ jačati konkurentnost poduzetnika pružanjem potpora za podizanje tehnološke razine i jačanje kapaciteta za razvoj i proizvodnju proizvoda više dodane vrijednosti ▪ pružati potporu poduzetnicima za učinkovitije korištenje sredstava iz EU ▪ jačati suradnju između poduzetnika i sveučilišta i znanstveno-istraživačkih institucija odnosno poticanje povezivanja javnoga, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora ▪ poticati povezivanje i umrežavanje poduzetnika ▪ poticati gospodarske subjekte čija politika poslovanja i razvoja uključuje visoki stupanj ulaganja u istraživanje i razvoj te inovacije ▪ razvijati različite oblike podrške poticanja i razvoja startup poduzetnika ▪ jačati i razvijati poduzetničku potpornu infrastrukturu organizacijom novih poduzetničkih centara, inkubatora, tehnoloških parkova i drugih potpornih institucija ▪ poticati gospodarske aktivnosti koje osiguravaju „zeleno zapošljavanje“ te razvijati održivo i konkurentno gospodarstvo koje učinkovito iskorištava resurse i koristi zelene tehnologije ▪ jačati svijest o važnosti društvenog poduzetništva

	te poticati razvoj društvenih poduzetničkih inicijativa ▪ jačati lokalno partnerstvo za zapošljavanje radi razvoja ljudskih resursa i povećanja zaposlenosti

3.1.6. Investicije - ulaganja u fiksni kapital

Sljedeći podaci pokazuju dinamiku ostvarenih bruto investicija na području Zagreba isključivo u novu dugotrajnu imovinu iz vlastitih i sličnih izvora[17], njihov udjel u RH te iste investicije prema karakteru gradnje i tehničkoj strukturi, prema posljednjim raspoloživim podacima.

Tablica 5. Vrijednost ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu u GZ i RH 2005.-2015. godine -u tis. kuna

Godine	Grad Zagreb			Republika Hrvatska			Udjel Grada Zagreba u RH
	vrijednost investicija	indeksi		vrijednost investicija	indeksi		
		bazni	verižni		bazni	verižni	
2005.	17 821 789	100	-	52 733 168	100	-	33,8
2006.	21 324 846	119,7	119,7	62 113 034	117,8	117,8	34,3
2007.	24 208 919	135,8	113,5	67 654 402	128,3	108,9	35,8
2008.	25 296 039	141,9	104,5	73 056 155	138,5	108	34,6
2009.	20 085 077	112,7	79,4	61 111 434	115,9	83,6	32,9
2010.	13 691 606	76,8	68,2	42 102 373	79,8	68,9	32,5
2011.	13 876 433	77,9	101,3	41 747 610	79,2	99,2	33,2
2012.	13 239 278	74,3	95,4	39 374 494	74,7	94,3	33,6
2013.	12 350 029	-	-	40 322 624	-	-	30,6
2014.	23 291 397	-	-	41 116 785	-		56,6
2015.	22 828 609	-	98,0	41 819 927	-	101,7	54,6

Izvor: Statistički ljetopis RH, 2007., 2008. i 2009., DZS, Zagreb. Statistička izvješća 1454/2011. i 1482/2013. DZS, Zagreb. Priopćenje 12.1.1. za 2013., 2014. i 2015., DZS;. Priopćenje Grada Zagreba- Odjel za statistiku za 2013.,2014. i 2015. (napomena: Podaci za 2013. nisu potpuno usporedivi s podacima za 2012. i prethodne godine zbog promjene uzorka; podaci za 2014. nisu potpuno usporedivi s podacima za 2013. i prethodne godine zbog promjene metodologije)

Vrijednost ostvarenih investicijskih ulaganja posljednjih godina kao i u razdoblju 2009.-2014. u Zagrebu, kao i na razini Hrvatske u znatnom je opadanju. Udjel Zagreba u investicijskim ulaganjima Hrvatske u početnim godinama krize bio je u padu da bi u 2012. minimalno porastao i čini trećinu hrvatskih ulaganja u novu dugotrajnu imovinu. U Zagrebu struktura investicija prema karakteru gradnje pokazuje premoć ulaganja u proširenje i modernizaciju (46,7%). U Zagrebu ulaganja u nove kapacitete u 2012. čine 46,6%, dok održavanje postojećih kapaciteta iznosi 6,7%. Ovakva struktura ulaganja prema karakteru gradnje u globalu je pozitivna.

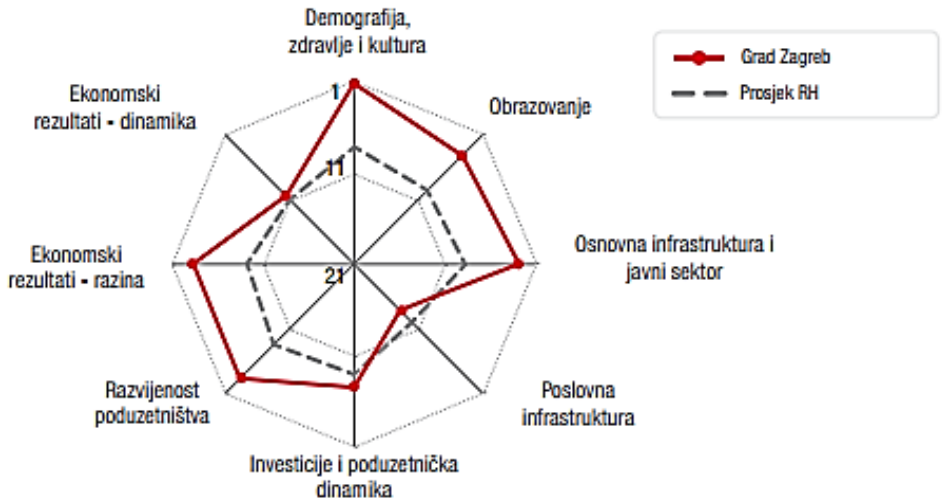
[17] Ukupne isplate za investicije u dugotrajnu imovinu znatno su veće (u Zagrebu su 2012. iznosile 25 135 889 000 tisuće kuna, a u 2015. godini 25.078.833 tisuće kuna, budući se financiraju i iz drugih izvora sredstava (iz financijskih kredita, iz sredstava fondova i proračuna te iz udruženih sredstava).

Veće ostvarene investicije po stanovniku od Grada Zagreba po prvi puta u 2012. imala je Dubrovačko-neretvanska Županija (18 140 HRK p/c). U Gradu Zagrebu ostvarene investicije po stanovniku iznosile su 16 758 HRK p/c što je 82,4% više od prosjeka RH. Tehnička struktura investicijskih ulaganja ukazuje na visoki udjel uvozne opreme s montažom od 39,5% od ukupne vrijednosti, što doprinosi povećanju vrijednosti uvoza.

3.1.7. Konkurentnost

Temeljeno na zadnjem dostupnom Regionalnom indeksu konkurentnosti Hrvatske za 2013.[18], Grad Zagreb se nalazi na prvom mjestu ranga konkurentnosti po županijama, kao i 2007. godine, dok ga je prema istom izvješću za 2010. godinu Varaždinska županija pomakla sa prvog mjesta. U zadnja tri mjerenja (2007., 2010. i 2013.) čak tri županije Sjeverozapadne Hrvatske (Grad Zagreb, Varaždinska i Međimurska) zauzele su jedno od prva četiri mjesta. Grad Zagreb se u većini statističkih indikatora nalazi iznad prosjeka Hrvatske.

Graf 2. Rang konkurentnosti Grada Zagreba i Republike Hrvatske – statistički indikatori (Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, 2014.)



Prema navedenom izvješću NVK, Grad Zagreb ima rang ukupne konkurentnosti 1, istodobno mu je rang kvalitete okruženja 2, a rang kvalitete poslovnog sektora 3. Pri tome mu je u horizontalnoj usporedbi s drugim županijama ukupni statistički rang konkurentnosti također 1, ali anketni (perceptivni) 5. Kada se među županijama detaljnije analiziraju pojedini faktori konkurentnosti prema razvojnoj fazi i kvaliteti pojedinog stupa konkurentnosti, proizlazi da Grad Zagreb svoj razvoj temelji

[18] Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti 2013., http://www.konkurentnost.hr/

Prema metodologiji World Economic Foruma, a koju primjenjuje Nacionalno vijeće za konkurentnost u kreiranju indeksa regionalne konkurentnosti statistička analiza temelji se na 123 statističkih pokazatelja, a perceptivna (kvalitativna) analiza na provedenoj anketi poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Važnost perceptivne analize očituje se u procjeni koje daju osobe s relevantnim znanjima o pojedinim važnim elementima konkurentnosti koji nisu izravno mjerljivi putem statističkih pokazatelja.

više na resursima i to osnovne infrastrukture i javnog sektora te lokacijskim prednostima, demografiji, zdravlju i kulturi, tj. resursnim prednostima ovih faktora konkurentnosti. Međutim kada se pojedini stupovi konkurentnosti analiziraju u odnosu na razvoj temeljen na efikasnosti proizlazi da Zagreb u indikatorima obrazovanja ima samo statističku prednost (+), ali ne i perceptivnu (-), prema kvaliteti poslovne infrastrukture nalazi se na sredini ranga među županijama, a prema efikasnosti financijskog tržišta i lokalnoj konkurenciji nalazi se među posljednjih 7 županija. Prema razvijenosti poduzetništva, efikasnosti lokalne uprave i razini ekonomskih rezultata Zagreb je među prvim županijama, ali je u minusu kada se analizira razvoj temeljen na inovacijama posebno u odnosu na indikatore tehnologije i inovativnosti, klastere te marketing i menadžement. Analizirajući skupinu statističkih indikatora pod stupom konkurentnosti poslovna infrastruktura primjetno je dugogodišnje zaostajanje Zagreba za prosjekom Hrvatske. To se posebno odnosi na rang indikatora – broj poduzetničkih zona per capita (21. mjesto među županijama), zatim na cijenu vode i odvodnje (21. mjesto), komunalne naknade za poslovne objekte, I. zona najviša tarifa kn/m^3 (17. mjesto), te prema cijeni stanova u gradskom središtu po m^2 (18. mjesto). Iz naprijed navedenog vidljiva su područja na lokalnoj razini u kojima su potrebne intenzivnije reforme, kao što su statistički indikatori poslovne infrastrukture, investicija i dinamike ekonomskih rezultata, a od skupine indikatora razina ekonomskih rezultata treba povećati broj zaposlenih ukupno per capita. Glede perceptivnih indikatora treba bolje iskoristiti zagrebačke lokacijske prednosti (npr. razvitak specifičnih oblika turizma poput kongresnog, medicinskog i dr.), posebno smanjiti cijene poslovnih prostora i zemljišta i razinu cijena komunalnih usluga i gradnje, poboljšati percepciju efikasnosti lokalne uprave, bolje iskoristiti zagrebačke obrazovne prednosti, posebno s ciljem utjecaja na područje tehnološkog razvoja, temeljenog na vlastitim istraživanjima i korištenju sofisticirane proizvodne tehnologije, a posebice na suradnju Sveučilišta i instituta s poduzetnicima, te u razvoju i raširenosti proizvodnih klastera.

3.1.8. Vanjskotrgovinska razmjena

S ostvarenom vrijednošću izvoza te uvoza Grad Zagreb zauzima prvo mjesto u vanjskotrgovinskoj razmjeni Hrvatske i čini njegovu trećinu te visokih 51,9% u ukupnom robnom uvozu Hrvatske.[19] Posljednje dvije godine dinamika izvoza Grada Zagreba veća je od uvoza. Takve tendencije u vanjsko - trgovinskoj razmjeni važan su pokazatelj ukupne gospodarske aktivnosti i ukazuju na činjenicu da se inozemna potražnja za izvoznim proizvodima zagrebačkog gospodarstva oporavlja brže od domaće, a hrvatski se izvoznici vraćaju svojim tradicionalnim inozemnim tržištima, a izvoze i na neka nova udaljenija tržišta. Grad Zagreb ima negativan saldo robne razmjene s inozemstvom, premda u promatranom razdoblju postoji tendencija njegova apsolutnog smanjenja, pri čemu Zagreb u znatnoj mjeri doprinosi negativnom saldu robne razmjene na državnoj razini.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, iz 2016. godine, ukupan robni izvoz Grada Zagreba u 2015. godini je iznosio 29 milijardi kuna, dok je uvoz bio 73 milijardi kuna. U odnosu na godinu prije izvoz je povećan za 2,8%, ali istodobno je zabilježeno i povećanje uvoza od 3,9%. U nominalnim vrijednostima, robni izvoz Grada Zagreba u razdoblju od 2010. do 2015. godine rastao je po prosječnoj godišnjoj stopi od 4,1%, a uvoz po prosječnoj stopi od 1,4%. . Budući da je izvoz Grada Zagreba i dalje znatno manji od uvoza, sustav poticaja izvoznika te povezivanje poduzetnika kroz njihovo umrežavanje na iznalaženju programa zamjene uvoza vlastitom proizvodnjom, posebno proizvodnjom za izvozna tržišta, od iznimne je važnosti. S obzirom na trendove kretanja izvoza i uvoza na razini Grada već drugu godinu bilježi se opadanje robnog deficita, nakon njegova dugogodišnjeg

[19] Razvrstano po teritorijalnom principu, prema registriranim poduzećima na području Grada, a koja su izvoznici i uvoznici. Izvor: „Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2015.“, kolovoz 2016., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

rasta. Najznačajnija izvozna tržišta poduzetnika Grada Zagreba u razdoblju 2010.-2014. su: BiH, Italija, Njemačka, Slovenija, Malta, Srbija, dok se u ostale zemlje manje izvozi. Najveći udjel u ukupnom uvozu Zagreba bio je s područja: Italije, zatim Rusije, Njemačke, Kine te Slovenije. Primjetan je porast izvoza u Njemačku i Sloveniju, a uvoza iz Slovenije, Turske te Kine i drugih azijskih zemalja.

3.1.9. Zaposlenost i nezaposlenost

Zaposlenost. U ukupnoj zaposlenosti Grada Zagreba udjel zaposlenih u zagrebačkoj prerađivačkoj industriji u 2016. iznosio je 10,48%, u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu je bilo najmanje zaposlenih, i to 0,29%, dok je najveći udjel od gospodarskih djelatnosti imala trgovina na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikala, i to 18,49%. Udjeli ostalih gospodarskih djelatnosti kreću se u rasponu od 5 do 8%. U financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja zaposleno je 5,35%, u prijevozu i skladištenju zaposleno je 4083%,;u informacijama i komunikacijama 6,11%, u građevinarstvu 5,51% te u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima 8,02%. Nekadašnje prvenstvo Zagreba po zaposlenosti u industriji danas su preuzele negospodarske (uprava, obrazovanje, zdravstvo i sl.) djelatnosti, a od gospodarskih trgovina. U ovom razdoblju (2005.-2013.) za razliku od pada broja zaposlenih u industriji za 27% odnosno rasta u svim gospodarskim djelatnostima zajedno za svega 2,4% u negospodarskim djelatnostima došlo je do znatno većeg rasta zaposlenosti i to za 16,4%. Od 2009. smanjenje broja zaposlenih u gospodarskim djelatnostima, te porast u negospodarskim djelatnostima, prvenstveno u državnim službama i lokalnoj samoupravi, jasan je pokazatelj da je u Zagrebu, kao i općenito u Hrvatskoj, dolazi do opće birokratizacije društva. Promatrajući strukturu zaposlenog stanovništva po sektorima djelatnosti u razdoblju 2005.-2013. vidljiv je nastavak već započetih tendencija glede tercijarizacije djelatnosti. U 2015. najveći je udjel zaposlenih bio u tercijarnom sektoru (55,3%), zatim u kvartarnom sektoru (26,1%), sekundarnom (18,2), te konačno najmanje zaposlenih je bilo u primarnom sektoru (0,4%). Udio ukupno zaposlenog stanovništva u svim djelatnostima Grada Zagreba 2002. godine iznosio je 19,1% od zaposlenih na razini RH, a 2015. godine taj je udjel povećan na 31,9%. Navedeni negativni trendovi prestrukturiranja zaposlenosti u Zagrebu, nauštrb proizvodnje, očekivani su kao odraz pretvorbe i privatizacije industrijskih poduzeća, smanjenja ili dislokacije u gradsku okolicu, zatim nedostatka strategije i poticajne politike gospodarskog razvoja, te spontanog dolaska stranih trgovačkih lanaca, banaka i osiguravajućih kuća.

Na području Grada Zagreba u pravnim osobama 2016. godine bilo je 401.639 osoba. U obrtu i slobodnim zanimanjima u Gradu Zagrebu 2016. godine bilo je zaposleno 29,502 osoba što je 7,35% od ukupne zaposlenosti. U razdoblju2005.-2013. broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama Grada Zagreba smanjen je za 28,5% dok od 2015. godine broj zaposlenih u Gradu Zagrebu bilježi povećanje.

Od krizne 2008. nezaposlenost je u znatnom porastu, kako u državi, tako i u Zagrebu. U Gradu Zagrebu nezaposlenost je porasla od 2008. godine za 42,1% odnosno 19 332 osobe, a u RH za 31,4% ili 108 370 osoba. Pod utjecajem povećanja broja nezaposlenih te istodobnoga smanjenja broja zaposlenih osoba u RH, povećana je prosječna godišnja stopa registrirane nezaposlenosti od 18,1% u 2012. na 19,3% u 2013. godini, a u Gradu Zagrebu sa 8,7 na 9,5%. U strukturi nezaposlenih po dobi krajem ožujka 2013. u Gradu Zagrebu na HZZ-u, nezaposlenih u dobi od 15 do 30 godina bilo je 31,2%, od 30 do 45 godina 31,7% te od 45 do 60 i više godina 37,1%. Od 2015. godine do danas, nezaposlenost se smanjuje, tako da je 2015. godine udio zaposlenih u Gradu Zagrebu u ukupnom broju zaposlenih u Republici Hrvatskoj 39,4%, i i dalje je u porastu[20]

[20] Izvor: „Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2015.“, kolovoz 2016., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

Prema razini obrazovanja među nezaposlenima apsolutno i relativno najviše je onih sa završenom srednjom školom sa zanimanjima u trajanju od 4 i više godina i gimnazijama, te srednjim školama za zanimanja u trajanju do 3 godine i školama za KV i VKV radnike

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Grad s dostignutim BDP-om po stanovniku zaostaje za razinom rasta sličnih gradova u EU ▪ nedovoljna konkurentnost u odnosu na druge velike gradove ▪ nedostatna usmjerenost na proizvode i usluge veće dodane vrijednosti i višega tehnološkog stupnja obrade ▪ nedovoljna poslovna umreženost ▪ nedovoljna suradnja gospodarskih subjekata s istraživačkim institutima usprkos velikom kadrovskom i obravzovnom potencijalu Zagreba ▪ nedovoljna gradska podrška razvoju poduzetničke infrastrukture ▪ slabo poticanje i vrednovanje razvojnih učinaka programa i projekata za razvoj poduzetništva na gradskoj razini ▪ smanjenje broja obrta ▪ ubrzano starenje radne snage ▪ izražena je strukturna nezaposlenost-kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage u mnogim slučajevima ne odgovara potrebama tržišta rada ▪ velik je udjel nezaposlenih starije dobi koji se teško prilagođavaju zahtjevima tržišta ▪ nedovoljna je uključenost lokalne razine u programe za poticanjem zapošljavanja u okviru Državnog zavoda za zapošljavanje ▪ nepostojanje cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visoko obrazovanih osoba u onim dijelovima gospodarstva koji svoj rast i razvoj zasnivaju na znanju i inovacijama	▪ vrednovati i sustavno koristiti zagrebačke konkurentske prednosti za ubrzaniji razvoj, osobito njegove djelatnosti temeljenih na znanju, tehnologiji i inovacijama te kroz revitalizaciju Velesajma i izgradnju moderne sajamske infrastrukture ▪ poticati razvitak kreativne ekonomije u gradskom središtu (kreativne industrije, istraživanje i razvoj, ekonomija multimedijalnog prometa informacijama, ekonomija doživljaja za posjetitelje grada...) ▪ sustavno podržavati stvaranje mladih visokoobrazovanih stručnjaka i menadžera, uz cjeloživotno osposobljavanje starije radne snage ▪ razvijati tehnološku i poslovnu infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih i srednjih, s istraživačkim i razvojnim institucijama ▪ jačati razvojno povezivanje pojedinih segmenata industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća ▪ poticati male i srednje trgovačka društva koje svoje poslovanje i rast zasnivaju na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i koje su usmjerene na proizvodnje viših tehnoloških razina ▪ jačati poduzetničku i tehnološku infrastrukturu u funkciji korištenja zagrebačkih konkurentskih prednosti i jačanje ukupne konkurentnosti ▪ unaprijediti pripremu i vrednovanje programa za razvoj poduzetništva ▪ povećati rast izvoza proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti ▪ maksimalno povećati korištenje sredstava strukturnih fondova EU za implementaciju razvojnih projekata ▪ jačati suradnju gradske uprave i svih institucija lokalnog okruženja s poduzetnicima ▪ razvoj efikasnijeg i učinkovitijeg upravljanja ljudskim resursima na svim razinama ▪ izrada i provedba cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih

3.2. TURIZAM

U strukturi gospodarstva Grada Zagreba primjetan je pozitivan trend razvoja turizma, čemu svjedoče podaci o turističkom prometu proteklih godina. Turistički promet u vršnim mjesecima (srpanj, kolovoz) je manji od 25%, dok je u prvom dijelu godine (siječanj-lipanj) iznad 40% a u drugom dijelu godine iznad 30%. Udjel Grada Zagreba u nacionalnom turističkom prometu prilično je stabilan. Udio u dolascima na razini je od 7% ukupnih dolazaka gostiju a zbog kraćeg prosječnog boravka (1,7 dana) udio noćenja je manji i predstavlja 2,3%. Udio stranih turista veći je nego domaćih (gotovo 80% stranih turista).

Od 2010. turistički promet u Zagrebu kontinuirano raste. Zagreb je turističko odredište u koje turisti više dolaze individualno nego organizirano što potvrđuju i podaci po kojima je 65 % ukupnih turista došlo individualno, ostvarivši 66 % ukupnih noćenja. Zagreb je u razdoblju od I.-XI. mjeseca 2016. posjetilo 1.054.955 turista koji su ostvarili 1.848.618 noćenja[21]. U spomenutom razdoblju najveći broj dolazaka bio je iz Republike Koreje, a tradicionalni gosti koji ostvaruju najveći broj dolazaka su gosti iz Njemačke, Italije, Sjedinjenih Američkih Država i Austrije. Značajka aktualnog razvoja smještajnih kapaciteta u Gradu Zagrebu je porast broja hostela koji se u samo četiri godine popeo sa 6 na sadašnjih 49, dok je većina smještajnih kapaciteta ipak koncentrirana u nekom od oblika hotelskog smještaja[22] (52%). Smještajni objekti ostalih vrsta također bilježe porast broja i kapaciteta. To se posebice odnosi na smještajne objekte u kojima se pružaju usluge smještaja u domaćinstvu, kod kojih se, ovisno o vrsti smještajnog objekta, može govoriti o praktički udvostručenim kapacitetima u periodu od 2015. do 2017. godine; što sugerira prepoznavanje turističkog potencijala Grada Zagreba i od strane šire populacije koja se počinje baviti pružanjem usluga smještaja i na taj način dodatno aktivira gospodarski potencijal Grada Zagreba, a ne samo od strane profesionalnih ugostitelja. Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu od 2015. godine nisu zabilježili rast niti u kapacitetima, niti u broju smještajnih jedinica.

Tablica 6. Promjene u broju ugostiteljskih objekata za smještaj u periodu od 31. prosinca 2015. do 30. lipnja 2017. godine

Ugostiteljski objekti za smještaj

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba za iznajmljivanje	398	715	406	835	422	867
Apartman za iznajmljivanje	117	351	166	493	178	522
Studio apartman za iznajmljivanje	49	104	63	137	96	222
Hostel	41	1695	46	2059	49	2143
Hotel posebnog standarda Hotel Business	2	1130	2	1130	2	1130
Učenički dom	1	137	1	137	1	137
Studentski dom	2	1129	2	1129	2	1129
Planinarski dom	2	36	2	36	2	36
Prenoćište	2	56	0	0	2	57
Kuća za odmor	2	12	2	12	2	12

Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjel za gospodarske djelatnosti i rad, 2017.

Tablica 7. Promjene u broju objekata za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu, u periodu od 31. prosinca 2015. do 30. lipnja 2017. godine

Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba u domaćinstvu	166	325	212	390	247	460

[21] Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku, mjesečno priopćenje, siječanj 2017.

[22] Hoteli, apart hoteli, integrirani hoteli, hoteli baštine i hoteli posebnog standarda

Apartman u domaćinstvu	623	1602	958	2508	1123	2835
Studio apartman u domaćinstvu	176	383	295	645	364	783
Kuća za odmor u domaćinstvu	4	18	10	46	11	47

Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjel za gospodarske djelatnosti i rad, 2017.

Tablica 8. Promjene u broju objekata za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu u periodu od 31. prosinca 2015. do 30. lipnja 2017. godine

Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba	8	12	8	12	8	12
Apartman	1	2	1	2	1	2
Izletište	3	-	5	-	5	-
Vinotočje	2	-	2	-	3	-

Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjel za gospodarske djelatnosti i rad, 2017.

Manifestacije koje se u Gradu Zagrebu organiziraju i održavaju, kao što su Advent u Zagrebu, te manifestacije festivalskog karaktera, kao što je Inmusic Festival, pridonose povećanju broja noćenja i turističkih dolazaka u Grad Zagreb, kao što doprinose i povećanju prepoznatljivosti Grada Zagreba i zagrebačke turističke ponude.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna komunikacija i umreženost dionika u turizmu (zajednička suradnja na području realizacije turističkih projekata) ▪ nedovoljna prepoznatljivost i osmišljenost turističkog proizvoda i turističkog identiteta Zagreba ▪ nedostatak inovativnih sadržaja turističke ponude ▪ nedovoljno iskorišten potencijal posebnih oblika turizma ▪ nedostatna cikloturistička infrastruktura i nepovezanost cikloturističke ponude ▪ manjak stranih investicija u turizmu ▪ nesustavno praćenje rizika koji utječu na konkurentnost ▪ nepostojanje preciznijih informacija o konkurentskom okruženju	▪ jačanje sektorske suradnje na nivou gradske uprave po pitanjima vezanima uz turizam ▪ daljnji razvoj gradske ustrojstvene jedinice zadužene za turizam u smjeru koordinacijskog i savjetodavnog tijela na području turizma izraženija i učinkovitija suradnja ustrojstvene jedinice zadužene za turizam s privatnim i civilnim sektorom, institucijama koje djeluju na području turizma, kulture, zaštite okoliša, obrazovanja, prometa ▪ osnivanje interesne skupine za upravljanje razvojem turizma u gradu sastavljene od svih relevantnih dionika te zajedničko upravljanje turističkom politikom, jačanje konkurentnosti turizma, osmišljavanje i kreiranje turističkih proizvoda grada Zagreba ▪ poticanje JPP-a za razvoj turističke infrastrukture i ponude ▪ unaprjeđenje regionalne suradnje na području turizma ▪ izrada strategije identiteta grada Zagreba ▪ izrada akcijskog plana razvoja turizma grada Zagreba i mjera za njegovu učinkovitu provedbu ▪ poticanje i razvoj inovativne turističke ponude; razvijanje novih atrakcija posebno onih koje se temelje na unikatnosti ▪ obnova, revitalizacija, prenamjena postojećih te stvaranje novih, modernih i multifunkcionalnih globalno značajnih atrakcija u turističku svrhu - Centri za posjetitelje, Zagrebački velesajam i dr. ▪ poticanje razvoja medicinskog turizma, gradskog turizma, turizma baštine, skupove asocijacija i

	korporacija, cikloturizma, eno gastro te socijalnog turizma kroz sektorsku suradnju ▪ izgradnja i umrežavanje cikloturističke ponude ▪ stvaranje pozitivne klime za privlačenje stranih investitora s područja turizma ▪ uspostava indikatora za praćenje trendova turističkih proizvoda i usluga, atrakcija, infrastrukture i sl. iz konkurentskog okruženja i njihovo praćenje kroz ankete, istraživanja i sl. ▪ prepoznavanje specifičnih kulturnih značajki jedinstvenih za Grad Zagreb, te razvijanje politike njihova korištenja u svrhu afirmacije turističke ponude

3.3. POLJOPRIVREDNO TLO I POLJOPRIVREDA

Stanje poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora. Od ukupno 641,32 km^2 koliko obuhvaća područje Grada Zagreba, približno dvije trećine površine nalaze se izvan građevinskog područja naselja Grada Zagreba. Jedna trećina odnosno 21.732,80 ha ili 33,9 % ukupne površine Grada je poljoprivredno zemljište. Poljoprivredna proizvodnja se danas odvija na oko 14.300,00 ha poljoprivrednih površina, najvećim dijelom je koncentrirana u sjeveroistočnome i južnom dijelu Grada Zagreba. Na temelju provedene inventarizacije poljoprivrednog zemljišta te procjene pogodnosti poljoprivrednog zemljišta, klime i reljefa za pojedine vrste proizvodnje, na području Grada Zagreba postoje uvjeti i prioritetne zone u prostoru za razvoj povrćarske (3562 ha), ratarske (5645 ha), stočarske (1803 ha), vinogradarske (1570 ha) i voćarske proizvodnje (1682 ha). Sadašnja struktura korištenja zemljišta je: 70 % ratarske kulture, 18 % su livade u službi stočarske proizvodnje, 12,5 % za povrćarstvo te 4% za voćarstvo i vinogradarstvo.

Vlasnička struktura pokazuje da se u vlasništvu države nalazi manji dio zemljišta od oko 20 %, dok je u privatnome vlasništvu veći dio od oko 80 %. Iznimno je nepovoljna veličina privatnog posjeda i rascjepkanost parcela, prosječna veličina posjeda je 3,5 ha. Gotovo 75 % gospodarstava na području Grada Zagreba ima manje od 5,0 ha zemljišta.

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika sa sjedištem u Zagrebu 2015. Je upisano 6264 poljoprivredna gospodarstva. Najveći dio gospodarstava su po strukturi obiteljska poljoprivredna gospodarstva (5824 ili 93 %), a preostali dio su trgovačka društva, zadruge i obrti. Ukupna prijavljena površina poljoprivrednog zemljišta u 2015. koju su koristila ta poljoprivredna gospodarstva iznosila je 6.688,17 ha. Na području Grada Zagreba evidentirano je ukupno 1.879 farmi različitog stočnog fonda (prema HPA, JRDŽ-u, 2016). Provođenje programa potpora Grada Zagreba kroz 10 godina, do 2016., rezultiralo je stočnim fondom od 7322 grla na 813 farmi, površinom vinograda od 72 ha, konvencionalnim voćnjacima 450 ha, ekološkom proizvodnjom, sve grane, 853 ha te pod proizvodnjom u kontroliranim uvjetima 40 ha (staklenici, plastenici, tuneli).

Suvremena poljoprivredna proizvodnja, naglašeno voćarstvo i povrćarstvo, za sigurne i kvalitetne prinose zahtjeva navodnjavanje. Karakteristika današnjeg navodnjavanja poljoprivrednih površina je nedostatak projektne dokumentacije, pedološke osnove i analize uvjeta navodnjavanja kao i istraživanja zahvata vode i motrenja stanja podzemnih voda. Na prostoru Grada Zagreba, ovisno o podrijetlu (izvoru) vode za navodnjavanje moguće je navodnjavati ukupno 1356,56 ha poljoprivrednih površina.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE

▪ Nedefiniran razvoj ruralnog prostora ▪ Mala prosječna površina po gospodarstvu koja ne dopušta brz rast na temeljima ekonomije razmjera te usitnjenost i rascjepkanost posjeda ▪ Ubrzana urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktne situacije među starosjediocima i novim stanovnicima ▪ Proizvodna i tržišna neorganiziranost proizvođača ▪ Potpuna nepripremljenost obiteljskih gospodarstava za konkuriranje za sredstva fondova EU-a ▪ Neodgovarajuća tehnologija i oprema ▪ Nedostatak kreativnih ideja, loš menadžment i marketing ▪ Slaba želja za cjeloživotnim učenjem i usvajanjem novih znanja ▪ Nezainteresiranost mladih za poljoprivredu ▪ Neujednačenost kvalitete proizvoda ▪ Niska specijalizacija i nedostatak standardizacije kvalitete ▪ Nizak udio visokoprerađenih proizvoda i nedostatak brendiranih proizvoda ▪ Neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s normativima u prostorno-planskoj dokumentaciji	▪ Utvrditi ruralni prostor Grada Zagreba u poljoprivredno gospodarskim zonama te mjere za očuvanje prostora u funkciji poljoprivredne proizvodnje (gradnja farmi, zatvorenih prostora za proizvodnju povrća, prerađivačkih kapaciteta) ▪ Povećati sadašnji posjed po gospodarstvima za stočarsku proizvodnju kod komercijalnih proizvođača mlijeka ▪ Privatizirati državno zemljište ▪ Prilagođavati prostorno-plansku dokumentaciju ▪ Uvoditi određene oblike poljoprivredno okolišnih programa za vodozaštitna područja – promoviranje određenog plodoreda zbog očuvanja oraničnih područja te ekoloških oblika proizvodnje ▪ Unaprjeđivati povezivanje proizvođača radi plasmana na ZG tržištu s obzirom na porast potražnje za hranom proizvedenom u neposrednoj blizini ili za „domaćom hranom“ ▪ Utvrditi profile gradskih tržnica za plasman svježih poljoprivrednih proizvoda i unaprijediti odnose s kupcima ▪ Poboljšati kapacitete za korištenje fondova EU-a ▪ Povećati specijalizaciju i unaprjeđivati tehnološke procese ▪ Definirati Zagreb kao promotivno središte za lokalne poljoprivredne i šumske proizvode (razvijati selektivne oblike turizma posebno s obzirom na potrebe i preferencije stanovnika Grada Zagreba, ali i turista) ▪ Razvijati druge djelatnosti u ruralnom prostoru ▪ Poticati mlade ljude da se bave poljoprivredom ▪ Poticati porast kvalitete proizvoda i proizvoda s većom dodanom vrijednošću ▪ Brendirati proizvode ▪ Očuvati tradicionalne oblike proizvodnje zaštitom intelektualnog vlasništva tradicionalnog proizvoda – stvaranje robne marke ▪ Očuvati stare domaće sorte voćnih i povrtnih vrsta (npr. zagrebačka salata) sa zaštitom ▪ Surađivati sa susjednim županijama (upućenost na županijski zeleni prsten) ▪ Revidiranje normativa u prostorno-planskoj dokumentaciji s lokalnim mogućnostima i potrebama (držanje domaćih životinja)

3.4. ŠUMARSTVO

Analiza stanja u šumarstvu za period od 2009. do 2012. ukazuje na nedostatak kvalitetnih baza podataka koji bi omogućili bolje praćenje svih promjena u površinama i vlasničkim udjelima u šumama na području Grada Zagreba. Po podacima Hrvatskih šuma[23] na području Grada Zagreba nalazi se 19.196 ha šuma, od čega državnih šuma kojima gospodare Hrvatske šume ima 8.791 ha, državnih šuma koje koriste drugi pravni subjekti (Šumarski fakultet, Vlada RH) 899 ha, a privatne pravne i fizičke osobe posjeduju 9.506 ha šuma. Udio površine državnih i privatnih šuma, zbog procesa povrata imovine, mijenja se gotovo na dnevnoj razini, u korist privatnih šuma.

Korištenje državnih šuma na području Grada Zagreba karakterizira višenamjensko korištenje, gdje se uz drvoproizvodnu naglašeno koriste i općekorisne funkcije ovih šuma. Karakteristika privatnih šuma je i dalje nepromijenjena, riječ je o vrlo usitnjenim parcelama, s prosječnom veličinom posjeda 0,43 ha i prosječnom veličinom čestice 0,15 ha.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• Nedostatak podataka o šumama te neumreženost podataka javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu jačanja temeljnih postavki za ocjenu stanja ▪ Rascjepkanost, odnosno usitnjenost šumskog posjeda po katastarskim česticama i vlasništvu privatnih šuma onemogućava kvalitetniju organizaciju i gospodarenje u tim šumama na području UŠP Zagreb ▪ Nedovoljno je zastupljen otkup površina privatnih šuma unatoč ponudama od šumoposjednika ▪ Nesređeni imovinsko-pravni odnosi ▪ Nepovoljna dobna i sociološka struktura šumoposjednika ▪ Nedovoljna informiranost šumoposjednika glede registra upisnika šumoposjednika ▪ Suprotnost odnosno neujednačenost interesa korisnika šumskih dobara, nespremnost za međusobno povezivanje interesa i preuzimanje rizika pri investiranju ▪ Nekonkurentnost drvnih sortimenata iz šuma privatnih šumoposjednika u odnosu na sortimente iz državnih šuma koji se po netržišnim principima distribuiraju drvoprerađivačima ▪ Nepostojanje organiziranog otkupa drvnih sortimenata iz privatnih šuma ▪ Korištenje šumskih resursa u državnim i privatnim šumama svodi se na drvne proizvode, a vrlo malo na nedrvne šumske proizvode te nedovoljno korištenje marketinških instrumenata usmjerenih prema korisnicima (premalo učešće sporednih šumskih proizvoda u privlačenju građana na boravak u šumi).	▪ Razvoj informacijskog sustava koji bi omogućio umrežavanje javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu održivog gospodarenja šumama ▪ Definiranje vrijednosnog referentnog sustava za šume na području Grada Zagreba te sprečavanje daljnje devastacije ▪ Stručno i znanstveno istraživački potkrijepljeno definiranje područja park šuma od interesa za grad ▪ Održivo upravljanje prirodnim vrijednostima šuma ▪ Stvaranje fonda za otkup šuma ▪ Okrupnjivanje posjeda šuma, a posebno park šuma otkupom Grada Zagreba od privatnih šumoposjednika te uvođenje rente privatnim šumoposjednicima kao nadoknadu za opće korisne funkcije njihovih šuma ▪ Uvođenje mjera potpore za privatne šumoposjednike koji otkupljuju privatne šume, a obvežu se da će šumama održivo gospodariti ▪ Jačanje udruga šumovlasnika kao i poticanje povezivanja šumoposjednika u cilju okrupnjavanja šumskog posjeda kao i gospodarenje šumama ▪ Razvoj turizma i potporne infrastrukture u prostorima šuma ▪ Pošumljavanje i zaštita marginalnog šumskog zemljišta ▪ Razvoj sustava zaštite, povezivanja i umrežavanja institucija koje se bave šumarstvom i šumama ▪ Održivi razvoj zaštićenih područja - Parka prirode Medvednica i Park šume ▪ Izrada programa zaštite divljači za prostore koji nemaju obilježja lovišta, te provođenje programa s ciljem zaštite divljači i nastanka šteta od divljači ▪ Uvođenje novih tehnologija u šumske radove ▪ Sustavno educiranje u stjecanju novih znanja i vještina vezano uz procjenu opće korisnih funkcija za privatne

[23] Podaci Hrvatskih šuma za 2016. godinu

	šumoposjednike - mogućnosti za pružanje socijalnih uloga ▪ Sprječavanje cijepanja katastarskih čestica posebnim mjerama potpore ili izmjenom zakonodavstva ▪ Uvođenje prava prvokupa od strane Grada Zagreba prilikom prodaje privatnih šuma unutar građevinskog područja ▪ Pojednostavljivanje postupka kupoprodaje šuma uz korigiranje tablica za izračun poreza pri kupoprodaji ▪ Prodaja drvnih sortimenata iz svih šuma bez obzira na vlasništvo odvijanjem po tržišnim principima, uz potpore za drvne sortimente proizvedene u ispod prosječnim uvjetima (mali posjed, veliki nagibi) iz šuma kojima se održivo gospodarilo

3.5. GRADSKE TRŽNICE

Gradskim tržnicama upravlja Zagrebački holding d.o.o., podružnica Tržnice Zagreb. Radi se o 24 tržnice na malo u koje su uključene Zelena tržnica i Sajmište Sesvete, zatim 3 tzv. izvantržničke lokacije (objekta) te Veletržnicom i hladnjačom.
Zagrebačke tržnice su nedovoljno iskorišten i nedovoljno održavan resurs, posebice ima li se u vidu na njihov značaj u naglašavanju vrijednosti domaćeg proizvoda. Potrebna su prilagođavanja radnog vremena načinu života većine korisnika, prostorna preuređenja, te sadržajno aktiviranje. Nadalje, problem za zadovoljavajuću aktivaciju tržnica kao gospodarski vitalnih prostora predstavlja nesređena vlasničko-pravna i građevinsko-pravna dokumentacija, koja onemogućava i usporava uspostavljanje efikasne gospodarske djelatnosti na tržnicama. Najstarije tržnice (Dolac, Britanski trg, Branimirova, Kvaternikov trg, Trešnjevka) relevantne su za identitet Grada, a male zapuštene tržnice (Trnje, Kažotićev trg, Savski gaj, Botinec) potrebno je dodatnim ulaganjima ponovo učiniti konkurentnima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Infrastruktura svih tržničkih objekata zahtijeva ulaganje velikih financijskih sredstava ▪ zbog teške gospodarske recesije interes zakupnika neprekidno slabi, što negativno utječe na iskorištenost tržničkih kapaciteta ▪ radno vrijeme tržnica neprilagođeno korisnicima ▪ neprikladan (skup) režim naplate parkiranja na javnoprometnim površinama uz tržničke objekte ▪ nesređeni vlasničko-pravni odnosi, i nesređena dokumentacija	▪ osiguranje dostatnih financijskih sredstava za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova ▪ osigurati program događanja na tržnicama izvan radnog vremena ▪ regeneracija tržnica unutar zaštićenih područja ▪ iznalaženje prikladnijeg modela naplate parkiranja kojim će se na tržnice privući veći broj građana ▪ poticati uređivanje vlasničko-pravne i druge dokumentacije koja se odnosi na tržnice i pojedinih objekata u sklopu tržnica

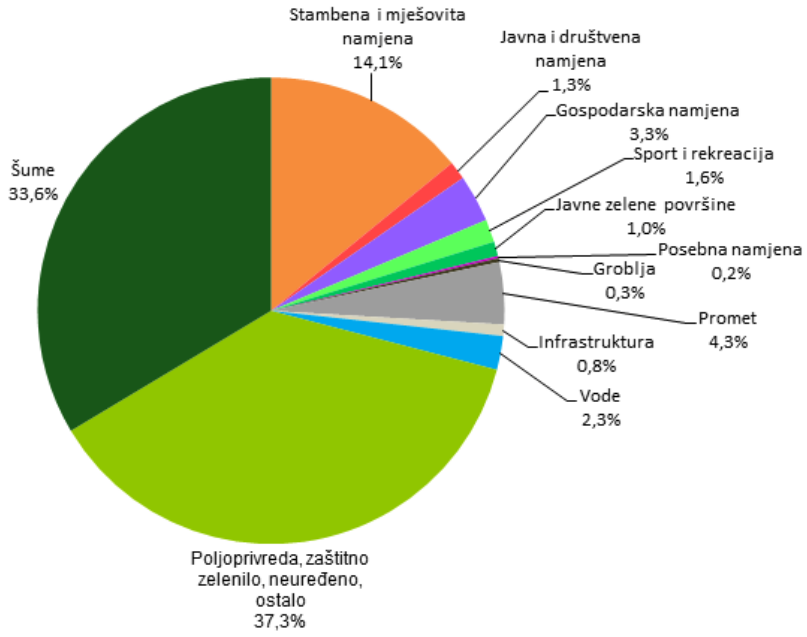
4. PROSTOR

4.1. PROSTORNI RESURSI I UPRAVLJANJE PROSTOROM

4.1.1. Prostorno uređenje

Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba. Na prostoru Grada Zagreba su (2011.) prema udjelima u ukupnoj površini, najzastupljenije razne kategorije poljoprivrednih namjena i zaštitnog zelenila (uz prisustvo neuređenih, odnosno površina neprivedenih planiranoj namjeni), zatim šume te stambena i mješovita namjena ostatak površine Grada čine gospodarstvo, promet, infrastruktura, javna i društvena namjena, sport i rekreacija, javne zelene površine, groblja i posebna namjena.

Graf 3. Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba 2011.



Izvor: Analiza postojećeg stanja namjene površina i urbanih gustoća 2011., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Usporedna analiza stvarnog korištenja prostora po gradskim četvrtima ukazuje na značajne razlike odražavajući tako i razlike u prostornom identitetu, od udjela u zastupljenosti namjena tipičnog urbanog, do suburbanog i ruralnog karaktera, što ukazuje i na potrebu različitog pristupa u planiranju njihova razvoja temeljenog na različitom i specifičnom vrijednosnom sustavu.

Dosadašnji razvoj Grada, ne odražavajući uvijek i stvarne potrebe, odvijao se pretežito širenjem zona za građenje na neizgrađena, često vrijedna zelena područja, čime su znatno opterećivani komunalni, prometni i drugi javni sustavi te okoliš, krajobraz i biološka raznolikost. Također je prisutna pojava povećanja površina namijenjenog stanovanju u uvjetima približno istog broja stanovnika. U urbanom području Grada Zagreba u razdoblju od 1986. do 2011. broj stanovnika porastao je za 5 %, dok se

površina koja se koristi za stambene i mješovite funkcije povećala za 33%. Pri tome su površine za gradnju dobivena nastale najvećim dijelom prenamjenom postojećih neizgrađenih zelenih područja (83%), a tek manjim dijelom prenamjenom drugih načina korištenja prostora (17%).

Neiskorišteni gradski prostori. U izradi je Atlas neiskorištenih površina na području Grada Zagreba koji izrađuje Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada. Na području Grada Zagreba do sada je identificirano 45 neiskorištenih gradskih prostora koji pokrivaju ukupnu površinu od približno 236,2 ha, od čega 1,9 ha površine namjenjene turizmu i ugostiteljstvu, 0,3 ha stambene namjene, 4,6 ha prometne namjene, 85,4 ha proizvodne namjene, 71,6 ha poslovne namjene, 5,0 ha posebne namjene, 56,9 ha nedovršena gradilišta i 10,5 ha pokrivaju neiskorištene površine javne i društvene namjene. Vlasništvo nad neiskorištenim prostorom imaju Zagrebački holding d.o.o. koji je vlasnik 76,9 ha neiskorištenog prostora, Republika Hrvatska koja je vlasnik 3,8 ha neiskorištenog prostora i Grad Zagreb koji je vlasnik 54,0 ha neiskorištenog prostora dok je 101,3 ha neiskorištenog prostora u vlasništvu ostalih pravnih i fizičkih osoba.

Prostorno - planska dokumentacija. Prostorni razvoj Grada Zagreba reguliran je sljedećim prostornim planovima[24]:

- Državne razine: Prostorni plan Park prirode Medvednica, kojim se regulira prostorno uređenje područja posebnih obilježja, ukupne površine 17.938 ha;
- Područne (regionalne) razine: Prostorni plan Grada Zagreba, kojim se regulira prostorno uređenje cjelokupnog prostora Grada Zagreba sa 70 naselja, ukupne površine 64.132 ha;
- Lokalne razine: Generalni urbanistički plan grada Zagreba, kojim se regulira prostorno uređenje naselja grad Zagreb, ukupne površine 22.000 ha;
- Lokalne razine: Generalni urbanistički plan Sesveta, kojim se regulira prostorno uređenje naselja Sesvete, ukupne površine 1.790 ha.

Približno je trećina površina Grada Zagreba planirana za gradnju, a dvije su trećine planirane za šumarstvo, poljoprivredu, javne i zaštitne zelene površine, prometne površine, vode i vodne dobro i sl.

Za neuređene dijelove prostora na kojima se planira nova regulacija ili potpuna transformacija postojeće izgrađene strukture predviđena je izrada urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine – ukupno 221. U razdoblju od 1998. do lipnja 2017. izrađeno i doneseno ukupno 88 urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine. Od navedenog broja samo je 5 planova je realizirano u cijelosti, većim dijelom je realizirano 10 planova, a 73 plana su realizirana manjim dijelom ili nisu realizirana.

Urbane gustoće. Analizom je ustanovljeno da je prosječna gustoća stanovništva Grada Zagreba 12,3 stanovnika po hektaru, a gustoća stanovanja 81,4 stanovnika po hektaru. Usporedbom po gradskim četvrtima uočava se prostor kompaktnog i gusto naseljenog urbanog tkiva središta grada u kojem se posebno ističu gradske četvrti Donji grad (122,7 st/ha, 231,7 st/ha), Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug, ali i prostor rubnih, slabije urbaniziranih dijelova teritorija Grada Zagreba s najmanjim urbanim gustoćama u gradskim četvrtima, Podsljeme, Sesvete i Brezovica.

Legalizacija. Problem nelegalne gradnje na širem gradskom prostoru pojavljuje se u svim oblicima: od točkastih iznimki do čitavih enklava – naselja, te u slučajevima koji gabaritima i ostalim parametrima odstupaju od utvrđenih urbanih pravila do gradnje na površinama koje su planskom dokumentacijom predviđene kao negradive.

[24] Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17v.)

U provedbi Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN br. 86/12 i 143/13) do 30. lipnja 2013., Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet je zaprimio 91 264 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju. Na dan 21. studenoga 2014. bilo je riješeno je 42 732 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju (46,82%), dok je uvidom u registar sadašnji postotak riješenosti predmeta 89,62%[25]Grad Zagreb podmiruje troškove izrade potrebne dokumentacije za oko 6 500 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju, kao pomoć građanima obzirom na dohodovni cenzus.
Ukoliko vlasnik legalizirane građevine podnese zahtjev utvrđuje se građevna čestica. Ako je u obuhvatu tako utvrđene građevne čestice gradsko zemljište, Grad je dužan bez provedbe javnog natječaja po tržišnoj cijeni prodati gradsko zemljište.
Kriteriji za utvrđivanje strategijskog interesa. U predmetima utvrđivanja građevnih čestica, kada je u obuhvatu gradsko zemljište, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada daje mišljenje na prijedlog utvrđivanja građevne čestice i očitovanje o strategijskom interesu Grada, pri čemu su kriteriji:

- zaštita kulturnih i prirodnih vrijednosti,
- korištenje i namjena prostora u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji (površine prometnih i infrastrukturnih sustava, površine javne i društvene namjene, javnog parka, groblja, površine gospodarske namjene u izdvojenom građevinskom području izvan naselja, zona sanitarne zaštite vode za piće, eksploatacijsko polje mineralne sirovine),
- stvarno korištenje prostora (prometne i infrastrukturne površine, površine parka, javne i društvene namjene),
- prometne i infrastrukturne potrebe u široj zoni,
- potreba gradnje javnih i društvenih sadržaja u široj zoni,
- površine na kojima je propisana procedura gradskog projekta odnosno izrada UPU-a,
- način izgradnje legaliziranih građevina kojim se osigurava dugotrajnost i sigurnost korištenja
- veća gradska zemljišta u područjima zahvaćenim nezakonitom gradnjom za koja još nisu donesene propisane mjere za urbanu obnovu i sanaciju.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Ograničeni prostorni resursi ▪ Prevladavajući postojeći model prostornog razvoja širenjem u neizgrađena područja ▪ Spora realizacija urbanističkih planova prostornog uređenja lokalne razine ▪ Zanemareno donošenje urbanističkih planova javnih površina (sport, rekreacija, zelenilo, krajobraz) ▪ Neusklađenost urbanih gustoća i komunalne opremljenosti u nekim područjima ▪ Planiranje zona visoke gustoće u rubnim gradskim zonama nedovoljne komunalne opremljenosti ▪ Individualna stambena gradnja na gradskim rubovima neracionalna je za komunalno opremanje ▪ Bespravna gradnja	▪ Održivo planiranje prostornog razvoja ▪ razvoj što više zasnivati na prenamjeni ranije korištenih i napuštenih područja – brownfield ▪ Potrebno je dati naglasak na instrumente realizacije prostorno planske dokumentacije ▪ Donošenje urbanističkih planova uređenja lokalne razine u skladu s potrebama društva u cjelini, a naročito za javne površine ▪ Izrada kataloga urbanih gustoća ▪ Planirane urbane gustoće uskladiti s mogućnostima komunalnog opremanja, odrediti minimalne i maksimalne gustoće ▪ Planiranje funkcionalne pristupačnosti za različite skupine (djecu, starije osobe i osobe smanjenih sposobnosti i pokretljivosti) ▪ Nadzor i urbana sanacija bespravne gradnje ▪ Utvrđivanje građevnih čestica legaliziranih građevina

[25] https://legalizacija.mgipu.hr/izvjesce, pristupljeno u kolovozu 2017.

4.1.2. Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu Grada

Podaci o prostoru i stanovništvu Grada nužna su osnova za planiranje prostornog i gospodarskog razvoja te korištenje i zaštitu prirodnih resursa.
ZIPP. U skladu sa suvremenim načelima upravljanja podacima o prostoru pokrenut je projekt Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka – ZIPP kao skup subjekata, skupova podataka, mrežnih usluga, tehničkih rješenja i propisa kojima je cilj prikupljanje, vođenje, korištenje, razmjena i distribucija prostornih podataka o administrativnom području Grada Zagreba. Pristupna točka prostornim podacima Grada Zagreba s mogućnošću pregleda, pretraživanja, preuzimanja i razmjene podataka je ZG Geoportal, pokrenut 2012.

Katastar zemljišta. Neusklađenost i dvojnost podataka katastra i zemljišne knjige, te njihova neusklađenost sa stanjem na terenu uvelike otežava održavanje evidencija i provedbu promjena, a samim tim usporava i poskupljuje postupak registracije nekretnina i stvarnih prava nad njima. Kontinuirano se radi na održavanju katastra zemljišta i usklađenja pojedinačnih katastarskih čestica u katastarskom operatu i zemljišnim knjigama s podacima na terenu, kao i na homogenizaciji (poboljšanju) katastarskih planova, te na digitalizaciji podataka arhivske građe. Grad Zagreb aktivno sudjeluje u provedbi Projekta sređivanja zemljišnih knjiga i katastra na području katastarskih općina Sesvete, Granešina i Čučerje, a do 2020. godine planira se nastaviti s kontinuiranim aktivnostima provođenja katastarskih izmjera i reambulacija. Odlukom Vlade RH Gradski ured za katastar i geodetske poslove Grada Zagreba uključio se u projekt implementacije integriranog sustava zemljišne administracije. U programu Vlade RH provodi se Nacionalni program sređivanja zemljišne knjige i katastra u svrhu ubrzanja procesa registracije nekretnina, podizanja pravne sigurnosti u prometu nekretnina, poboljšanja odnosa s korisnicima te brže i kvalitetnije pružanje usluga u okviru kojeg je uspostavljen Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra (ZIS).
Katastar vodova. Katastar vodova Grada Zagreba osniva se i vodi na temelju evidencija koje su za pojedinu vrstu vodova (elektroenergetske, telekomunikacijske, vodovodne, kanalizacijske, toplovodne, plinovodne i naftovodne mreže) osnovaju i vode njihovi upravitelji. Vođenje katastra vodova obuhvaća pregledavanje i potvrđivanje elaborata vodova, unošenje podataka iz tih elaborata u katastar vodova te čuvanje i korištenje podataka katastra vodova. Projekt VodGIS - sustav za upravljanje podacima katastra vodova Grada Zagreba, omogućuje jednostavnije i kvalitetnije ažuriranje podataka uz mogućnost lakšeg i bržeg izdavanje podataka u analognom i digitalnom obliku te preuzimanje digitalnih podataka od upravitelja vodova i drugih korisnika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Poteškoće u razmjeni, korištenju i diseminaciji prostornih podataka ▪ Nedovoljno korištenje prostornih i statističkih podataka u donošenju odluka ▪ Neusklađenost podataka katastra, zemljišne knjige i stvarnog stanja na terenu ▪ Nedostupnost i neusklađenost evidencija o vodovima	▪ Razvoj lokalne infrastrukture prostornih podataka ▪ Poboljšanje podataka i metodologije u području prostornih analiza i službene statistike ▪ Obnova katastra i zemljišnih knjiga te uspostavljanje zajedničkog informacijskog sustava i bazu zemljišnih podataka katastra i zemljišne knjige ▪ Razvoj katastra vodova i povezivanje s bazama podataka upravitelja vodova

4.1.3. Gradski projekti i strateški gradski projekti

Gradski projekti definiraju složene aktivnosti u uređenju prostora od osobitog interesa za Grad, u kojima se Grad javlja kao sudionik u realizaciji bilo da je vlasnik zemljišta bilo da je već uložio ili će tek ulagati u novu gradsku infrastrukturu ili, općenito, u neku novu gradsku kvalitetu.

Uzimajući u obzir važeće propise, raspoloživu dokumentaciju, te strateške ciljeve razvoja i velik broj gradskih projekata određenih važećom prostorno-planskom dokumentacijom, međusobno vrlo različitih po značenju i utjecaju na razvoj Grada i pojedinih njegovih prostora i funkcija, nužno je uspostaviti razlikovanje unutar velike grupe navedenih gradskih projekata, na način da se u posebnu grupu/kategoriju izdvoje strateški gradski projekti od gradskih projekata.

Strateški gradski projekti su projekti uređenja prostora koji su od strateškog značaja, a osobito doprinose razvoju Zagreba kao Grada u skladu s Razvojnom strategijom Grada: konkurentnog gospodarstva, znanja i sveučilišnog Grada, održivog gospodarenja prirodnim resursima i vrijednostima, kvalitetnih prostora, funkcija i javnih servisa, kvalitetnog života, učinkovitog upravljanja, te kao takvi provedbom zahvata imaju za cilju činkovito kontrolirati urbano uređenje, podizati vrijednost grada te time pribavljenu dobit reinvestirati u nove gradske vrijednosti.

Generalnim urbanističkim planovima omogućuje se izrada gradskih projekata i određuje postupak provođenja gradskog projekta. Osnovna polazišta za razradu gradskih projekata određuju se prema temama i područjima gradskih projekata. Osnovna polazišta za razradu gradskih projekata prema temama su: javni programi stanovanja, afirmacija gradskih linijskih sistema – poteza, gradnja uz gradske avenije i glavne gradske ulice što uključuju trase javnog prijevoza, prenamjena stare industrije, javni sadržaji, površine za rekreaciju, novi gradski parkovi i zelene površine, građevine javne i društvene namjene minimalno gradskog značenja, nosioci identiteta pojedinih urbanističkih cjelina te strateški (razvojni) projekti Grada.

Usporedba s europskim gradovima upućuje na prevelik broj zagrebačkih gradskih projekata odabranih prema neujednačenim kriterijima izbora. Obzirom da Grad Zagreb gospodari znatnim fondom građevinskog zemljišta i građevina, što omogućuje aktivnu ulogu Grada u usmjeravanju i poticanju gospodarskog i prostornog razvoja. predviđa se novi prostorni razvoj na nekim od najvažnijih nekretnina u vlasništvu Grada koje se nalaze u gradskom središtu ili njegovom kontaktnom području: Zagrebački velesajam, blok Badel, kompleksi Zagrepčanka, Gredelj, Paromlin, Vojna bolnica Vlaška i druge. Veliki potencijal predstavljaju i napuštene velike gradnje u vlasništvu Grada i države (npr. Sveučilišna bolnica).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Prevelik broj gradskih projekata ▪ Sustav u kojem zasebno egzistiraju različite liste gradskih projekata i prioriteta vezane uz pojedine sektore ▪ Neujednačeni kriteriji po kojima se definira strateški gradski projekt ▪ Nedovoljno razrađen sustav pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ Nedostatak vlastitih financijskih sredstava ▪ Nedovoljni kapaciteti gradske administracije za provedbu strateških gradskih projekata	▪ Ponovo definirati što je gradski projekt ▪ Utvrditi uvjete za definiranje projekta kao strateškog ▪ Utvrditi proceduru pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ Istražiti mogućnosti financiranja projekata (javno-privatno partnerstvo, EU fondovi itd.) ▪ Jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu ▪ Uspostaviti partnerski i participativni pristup sa poslovnim i civilnim sektorom

4.1.4. Gradska imovina

30. lipnja 2017. u imovini Grada bilo je 6882 stana, 2108 poslovnih prostora, 242 zgrade te 549 garaža i garažnih mjesta. Grad Zagreb je upravitelj nad 205 stanova i 227 poslovnih prostora za koje je doneseno djelomično rješenje o povratu imovine i za koje će u konačnici biti doneseno rješenje o povratu i preostalog dijela trećim osobama ili Republici Hrvatskoj. Aktivno gospodarenje stanovima, poslovnim prostorima i neizgrađenim građevinskim zemljištima uključuje davanje stanova u najam, davanje u zakup poslovnih prostora te davanja gradskih prostora na privremeno korištenje, te upravljanje i raspolaganje neizgrađenim građevinskim zemljištem.
Stanovi. Stanovi kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status su:

- vlasništvo Grada (provedeno u javnim registrima i bez pravnih ograničenja): 1123 stanova
- u vanknjižnom vlasništvu Grada Zagreba: 3210 stanova
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine i stanovi iz pretvorbe: 671 stana
- koje je Grad uzeo u dugogodišnji najam (stanovi u Novom Jelkovcu): 1878 stanova (Grad će po isteku roka i ispunjenju ugovornih obveza 2024. postati vlasnik tih stanova).

Sukladno odredbama Odluke o najmu stanova[26] Grad Zagreb stanove daje u najam:

- osobama raspoređenim na Konačnoj listi reda prvenstva za davanje stanova u najam koja se utvrđuje po provedenom natječajnom postupku povodom raspisanog natječaja kojeg Grad Zagreb raspisuje svakih pet godina;
- izvan liste reda prvenstva osobama-obiteljima koje se nalaze u iznimno teškom socijalno-zdravstvenom položaju na inicijativu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i Gradskog ureda za branitelje;
- izvan liste reda prvenstva osobama koje bespravno koriste gradski stan ukoliko su sukladno članku 7.a Odluke podnijeli zahtjev za legalizaciju bespravnog korištenja stana u imovini Grada Zagreba u propisanom roku i dokazali da ispunjavaju propisane uvjete;
- izvan liste reda prvenstva u ostalim propisanim slučajevima (ali u znatnom manjem broju).

Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o najmu stanova iz 2012. do 30.06.2017. godini riješeno je preko 50% ukupnog broja podnesenih zahtjeva za legalizaciju bespravnog korištenja stana u imovini Grada Zagreba (riješeno su 493 zahtjeva za legalizaciju bespravnog korištenja stanova u imovini Grada, a u propisanom roku do 31.03.2013. podnijeto je 903 zahtjeva).
U pogledu stanova koji se koriste bez valjanog pravnog osnova (bespravno korištenje) ili protivno ugovoru o najmu stanova (929 stanova) treba naglasiti da se za iste vode sudski postupci radi predaje u posjed Grada Zagreba te da se zbog poduzetih aktivnosti bitno smanjuje broj protupravnih useljenja u gradske stanove u zadnjih par godina. Uslijed ekonomske krize smanjen je iznos najamnine za javno najamne stanove, ali i povećana kontrola i pravovremeno opominjanje najmoprimaca koji ne podmiruju najamninu.

Poslovni prostori. Poslovni prostori kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status mogu biti:

- vlasništvo Grada Zagreba (provedeno u javnim registrima i bez ikakvih drugih pravnih ograničenja): 216 poslovnih prostora, 99 zgrada i 57 garaža
- u vanknjižnom vlasništvu Grada Zagreba: 748 poslovnih prostora, 91 zgrada i 416 garaža
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine: 1144 poslovnih prostora, 52 zgrade i 76 garaža

[26] SGGZ 22/09, 3/12, 15/12 i 22/13

- koje je Grad Zagreb uzeo u dugogodišnji zakup (Novi Jelkovec): 92 poslovna prostora, 601 garaže i 288 parkirnih garažnih mjesta, te objekt A11 sa ukupno 205 PGM i javne garaže oznake A12 (istekom roka zakupa i podmirenjem svih obveza Grad Zagreb stječe pravo vlasništva na navedenim prostorima).

Većina praznih prostora je na lokacijama na kojima je evidentiran zahtjev za povrat imovine, odnosno u tijeku je postupak povrata, koji je u najvećem dijelu u završnoj fazi te bi dodjela tih prostora izazvala nove sporove s budućim vlasnicima. Nadalje, veliki broj praznih prostora se nalazi u podrumima i dvorištima zgrada i mahom su u derutnom stanju. Do poboljšavanja opće ekonomske situacije nadležne gradske službe mogu samo reagirati interventno putem smanjenja zakupnina, otpisa dugovanja i pravovremenog reagiranja nadležnih službi u slučajevima poteškoća u poslovanju i prestanka plaćanja obveza.

Zemljište. Upravljanje zemljištem provodi se davanjem u zakup ili na korištenje na određeni rok s mogućnošću produljenja roka do donošenja odluke o privođenja zemljišta konačnoj namjeni odnosno otuđenja u nekom od prije opisanih postupaka ili utvrđenja vlasništva trećih osoba u postupcima koji se vode pred nadležnim upravnim i sudskim tijelima.
Radi utvrđivanja mogućnosti raspolaganja ili privođenja zemljišta konačnoj namjeni odnosno privremenom korištenju, kontinuirano se provode analize koje uključuju provjeru imovinsko-pravnog statusa, usklađenosti knjižnih stanja (katastra i zemljišne knjige), usklađenost knjižnih stanja sa stanjem na terenu, prostorno plansku namjenu, strategijski interes Grada, eventualne potrebe lokalne zajednice i drugo po potrebi, te se sukladno utvrđenom donose odluke o načinu raspolaganja.

Analize lokacija i zemljišta kontinuirano se provode za različite potrebe i korisnike – reciklažna dvorišta, gradske vrtove, dječja i sportska igrališta, zelene površine i sl. Kontinuirano se analiziraju i lokacije radi postavljanja na web stranicu Grada Zagreba, u katalog nekretnina, koje se nude za prodaju. 30. lipnja 2017. godine u katalogu je bilo 9 lokacija, površine cca 13.000 m². Katalog nekretnina je javan, a osim podataka o imovinsko-pravnom statusu i prostorno-planskim karakteristikama zemljišta evidentiraju se i položajne karakteristike te podatak o okvirnoj vrijednosti dobiven na temelju podataka iz Zbirke kupoprodajnih cijena. Građani zainteresirani za kupnju gradskog zemljišta objavljenog u Katalogu nekretnina obraćaju se tijelu nadležnom za raspolaganje putem pisma namjere nakon čega se raspisuje javni natječaj sukladno propisima koji reguliraju raspolaganje.

Procjena vrijednosti nekretnina. Pouzdane procjene vrijednosti nekretnina od iznimne su važnosti za domaćinstva, trgovačka društva i javnopravne osobe, kao i kod prekograničnih kupoprodaja nekretnina koje se događaju zahvaljujući ukidanju prepreka za slobodan protok kapitala i usluga. Republika Hrvatska je sredinom 2014. donijela propise iz područja procjene vrijednosti nekretnina, a Grad Zagreb je Odlukom o građevinskom zemljištu vlastitu bazu podataka – zbirku kupoprodajnih cijena – otvorio ovlaštenicima opravdanog interesa, poimence procjeniteljima te pravosudnim i upravnim tijelima. Zbirka kupoprodajnih cijena sadrži sve podatke s tržišta nekretnina Grada Zagreba koji su pribavljeni i evidentirani te predstavlja izvornu sliku pojava na tržištu nekretnina a ista predstavlja preteču današnjoj bazi tzv. eNekretnine.

U ožujku 2016. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja prezentiralo je I fazu Informacijskog sustava tržišta nekretnina eNekretnine putem koje je ovlaštenim procjeniteljima i posrednicima u prometu nekretninama omogućen lak pristup korisnim informacijama koje su dobra podloga za njihov kvalitetan stručni rad. Ova baza podataka važna je radi osiguranja transparentnosti tržišta nekretnina, a trenutno je od Porezne uprave preuzeto preko 70.000 ugovora o kupoprodaji/najmu/zakupu na području Grada Zagreba ugovorenih od 2012. do danas i u tijeku je evaluacija ugovora od strane djelatnika Službe za vrednovanje nekretnina. Također je u srpnju 2017.

godine omogućen uvid u skenirane ugovore što je riješilo problem nedostatka podataka od 1.5.2016.godine kada je prestala dostava ugovora od strane javnih bilježnika.

Za unos, evaluaciju, čuvanje i izdavanje podataka zadužena su prema ZPVN-u upravna tijela JLP(R)S u županiji, Gradu Zagrebu odnosno velikom gradu. Evaluacija podataka je izuzetno važna aktivnost, s izrazito lokalnim obilježjem, pa se od službenika pri JLP(R)S očekuje postupni razvoj kompetencija u vezi s upravljanjem podacima za potrebe vrednovanja nekretnina, a na taj način i povećanje usluge prema građanima i gospodarstvu lokalne zajednice.

Obzirom na značaj vođenja kvalitetne zbirke kupoprodajnih cijena i izdavanja podataka procjeniteljima za potrebe procjene nekretnina, od iznimne je važnosti osigurati dovoljan broj kvalitetnih službenika, a također i omogućiti uvide u veliki broj aplikacija i baza podataka koji su nužni preduvjet za ispunjavanje svih zadaća propisanih ZPVN-a.

Aktivna zemljišna politika. Provedba obuhvaća uređivanje građevinskog zemljišta i gospodarenje zemljištem u vlasništvu Grada. Teškoće u uređivanju zemljišta u cilju njegova osposobljavanja za građenje, rekonstrukciju i korištenje zgrada u skladu s dokumentom prostornog uređenja uzrokovane su kompleksnim imovinsko-pravnim pitanjima i visokom cijenom zemljišta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Bespravno korištenje gradskih nekretnina ▪ Derutni poslovni prostori u središtu grada ▪ Nemogućnost provedbe planiranog razvoja zbog imovinsko pravnih pitanja na zemljištu ▪ Visoka cijena zemljišta za prometnu i komunalnu infrastrukturu te javnu i društvenu namjenu	▪ Veći nadzor korištenja gradskih nekretnina ▪ Prilagodba zakupnina stanju na tržištu ▪ Osnovati fond za financiranje uređivanja zemljišta za javne potrebe ▪ Razvoj sustava procjene nekretnina u tehničkom, organizacijskom i kadrovskom pogledu

4.1.5. Stanovanje

Standard stanovanja u Zagrebu je u zadnjem međupopisnom razdoblju znatnije povećan, što je povezano s gospodarskim prosperitetom u prošlom desetljeću.

Stanovi. U razdoblju od 1991. do 2001. izgrađen je znatno manji broj stanova od potreba, što je u kombinaciji s povećanom dostupnosti kredita dovelo do velikog zamaha stanogradnje u prvoj polovici 2000.-ih. U razdoblju od 2001. do 2011. broj stanova za stalno stanovanje povećan je za 69.375 i iznosi 373.538, a ukupan broj stambenih jedinica iznosi 384.333. Povećan je broj privremeno nenastanjenih stanova s 31.284 (2001.) na 69.870 (2011.), iz čega možemo zaključiti da su ulaganja u kupnju stanova u proteklom desetljeću često bila motivirana očuvanjem ili povećanjem bogatstva te se povećanje stambenog fonda ne može tumačiti kao rast životnog standarda i kvalitete života svih građana. U proteklih nekoliko godina zamjetan je trend povećanja boja stanova za kratkoročni najam
Nakon izrazito naglog rasta broja novoizgrađenih stanova do 2007., slijedio je nagli pad te je tek 2015. Ponovo zabilježen rast broja novoizgrađenih stanova. Od 1798 završenih stanova u 2015. godini, 1733 su bili novogradnja.

Tablica 9. broj završenih stanova

godina	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Završeni	6139	8875	8744	4923	3939	2388	2729	1227	638	1798

stanovi										

Izvor: Završene zgrade i stanovi u 2015. godišnje priopćenje , Odjel za statistiku, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, listopad 2016.

Kućanstva. Ukupan broj kućanstava u Gradu Zagrebu je 304.681 (2011.). Po načelu jedan stan za stalno stanovanje na jedno kućanstvo, moglo bi se zaključiti da u Gradu Zagrebu nema stambene krize, dapače, da postoji višak stanova (68.857). Na svako kućanstvo dolazi 1,2 stana, što je povećanje u odnosu na 2001. kad je omjer bio 1,1. Obiteljskih kućanstava je 69%, a udio samačkih kućanstava je u porastu i iznosi 28,6% (23,2% 2001.). Od obiteljskih kućanstava najviše je dvočlanih (35,4%) i tročlanih (27,6%). Prosječan broj članova kućanstava je 2,57, što je smanjenje u odnosu na Popis 2001. kada je bio 2,8. Veći broj staračkih, samačkih kućanstava je u središnjim gradskim dijelovima.

Veličina stanova. Grad Zagreb ulazi u krug županija u kojima se u prosjeku grade najmanji stanovi. Korisna površina novoizgrađenih stanova bila je 75,1 m^2 u 2008, 65,1 m^2 u 2012. , te 78,3 m^2 u 2015.(Prosječna površina stana po članu kućanstva po gradskim četvrtima kreće se od 37,5 m^2 u Gornjem gradu-Medveščaku do svega 23,9 m^2 u Stenjevcu (Popis 2011.).

Komunalna opremljenost stambenih jedinica. Relativno zadovoljavajuća u Gradu kao cjelini, stanovi su u 70% slučajeva opremljeni centralnim grijanjem (toplovod, etažno grijanje) i svim drugim komunalijama u skoro 100% slučajeva.

Prikladnost za stanovanje. Dio stambenog fonda neprikladan je za stanovanje zbog prokišnjavanja, vlage (26%), nekvalitetnih prozora i vrata (27%), odnosno, zbog neodgovarajućeg održavanja. Oko jedna četvrtina (21%) građana Grada Zagreba nezadovoljna je standardom stanovanja, a oni žive u uvjetima prenaseljenosti.

Planiranje prostora za stambenu gradnju. Na kvalitetnijim gradskim zemljištima omogućena je gradnja gospodarskih sadržaja i trgovačkih centara, a gradski projekti stanovanja smješteni su na nepovoljnijim lokacijama što dovodi do prostorne segregacije stanovanja. Izrada i donošenje urbanističkih planova uređenja za nova stambena naselja opterećeni su pritiscima investitora planova za maksimalne stambene kapacitete, a na štetu javnih i društvenih sadržaja naselja, posebice kvalitetnog javnog otvorenog prostora kao preduvjeta kvalitetnog stanovanja. Jedan od dugogodišnjih prostornih problema vezanih uz stambenu politiku i planiranje prostora jest i dugogodišnji izostanak pripremljenih i uređenih građevinskih čestica za individualnu stambenu gradnju (samostojeće, poluugrađene i ugrađene obiteljske kuće), što je u potpunom nerazmjeru s bujanjem individualne stambene gradnje na gradskim rubovima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nepostojanje dugoročne nacionalne i gradske stambene politike ▪ Nedostatak podataka i procjena o stambenim potrebama ▪ Neadekvatno održavanje stambenog fonda ▪ Smanjivanje broja stanovnika u središnjem gradskom prostoru i prevladavanje starijeg stanovništva ▪ Brojna stambena područja su slabo opremljena javnom infrastrukturom ▪ Prostorna segregacija stanovanja koja dovodi do	▪ Izrada stambene strategije ▪ Izraditi analizu postojećih potreba, kapaciteta i opremljenosti zemljišta za stambenu gradnju ▪ Razvijati sustav socijalnog stanovanja ▪ Uvoditi mjere kojima se potiče obnova i modernizacija postojećega stambenog fonda, pogotovo u pogledu energetske učinkovitosti ▪ Uspostaviti pravni i institucionalni okvir za očuvanje stanovanja u povijesnoj jezgri ▪ Poboljšati javnu infrastrukturu u stambenim područjima ▪ Podržavati socijalnu integraciju i razvoj lokalnih

razvoja socijalnih problema	zajednica

4.1.6. Zelena infrastruktura

Zelene površine – zelena infrastruktura izuzetno je vrijedna sastavnica prostora i kvalitete života i okoliša, te važan identitetski element Grada Zagreba.
Kako bismo unaprijedili pristup i očuvali zelene površine i zdrave ekosustave na području Grada Zagreba potrebno je izgraditi sustav strateški planirane mreže prirodnih i poluprirodnih staništa visoke kvalitete - zelenu infrastrukturu koja predstavlja multifunkcionalnu međusobno povezanu mrežu zaštićenih i ostalih prirodnih te čovjekovim djelovanjem stvorenih područja i krajobraza visoke ekološke vrijednosti.
Potencijalne sastavnice zelene infrastrukture na području Grada Zagreba su: zaštićena područja i područja ekološke mreže Natura 2000, zdravi ekosustavi visoke prirodne vrijednosti izvan zaštićenih područja, parkovi i šume u urbanom prostoru, npr. Park šume grada Zagreba, prirodni krajobrazi kao što su mali vodotoci, male šume, šikare, živice, obnovljeni dijelovi staništa, umjetno izgrađeni oblici kao što zeleni prolazi/prijelazi dizajnirani da pomognu mobilnost vrsta, višenamjenske zone gdje se zemljište koristi kao pomoć u obnovi i održavanju zdravih i biološki raznolikih ekosustava, područja gdje su implementirane mjere koje podižu opću kvalitetu okoliša, prateći građevinski zahvati koji odgovaraju zelenoj gradnji, energetskoj učinkovitosti – ekološki građevni materijali, značajke za prilagodbu klimatskim promjenama kao što su močvarna i poplavna područja za zaštitu od poplava, čuvanje vode i unos CO_2 i druge sastavnice koje će se utvrditi detaljnijim analizama.
Na prostorno planskoj razini sastavnice zelene infrastrukture Grada čine u Prostornom planu Grada Zagreba šume, poljoprivredne površine, javne zelene površine, zaštitne zelene površine, zone vodocrpilišta, te vode i vodna dobra. Na razini generalnih urbanističkih planova grada Zagreba i Sesveta sastavnice zelene infrastrukture funkcionalno su i oblikovno detaljnije tipologizirane kao javni parkovi, gradske park šume, tematski parkovi, javne gradske površine – tematske zone, zaštitne zelene površine. Na obje razine planova određeni su uvjeti uređenja i zaštite posebno vrijednih i zaštićenih područja i cjelina.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Neriješen imovinski status zelenih površina ▪ Bespravna gradnja i širenje drugih namjena u prostor zelenila ▪ Neusklađeni standardi za oblikovanje, uređivanje, zaštitu sastavnica zelene infrastrukture te upravljanje ▪ Nepovezanost i neumreženost nadležnih tijela u planiranju i provedbi planova zelene infrastrukture	▪ Oblikovanje i uspostava odgovarajućeg modela multifunkcionalne mreže ''Zelene infrastrukture'' Grada Zagreba – kartiranje i valorizacija na području Grada Zagreba, uvrštavanje odrednica Zelene infrastrukture u ostale akte planiranja i dokumente prostornog planiranja ▪ Uključivanje ključnih dionika na svim razinama i javnosti u procese planiranja i provođenja planova razvoja zelene infrastrukture ▪ Provođenje edukativnih programa ▪ Ugrađivanje na odgovarajući način svih sastavnica zelene infrastrukture u prostorne dokumente ▪ obnova namjanje 15% degradiranih ekosustava
	▪ Učinkovito povlačenje i korištenje sredstava ESI fondova u nadolazećem razdoblju posebno u okviru investicijskog prioriteta - Očuvanje biološke raznolikosti, zaštita tla i promicanje usluga ekosustva, uključujući NATURA 2000 i zelenu infrastrukturu

4.1.7. Javni gradski prostori i sadržaji

Grad je u značajnoj mjeri određen kvalitetom, prostornim rasporedom i dostupnošću svojih javnih prostora i sadržaja. Javni prostori su ujedno i nositelji identiteta grada, kao i brojnih kulturnih, političkih i zabavnih aktivnosti. Javne zgrade i sadržaji često su smješteni uz javne prostore te se oni po potrebi doživljavaju kao cjelina.

Potrebno je održavati i uređivati postojeće javne prostore, upravljati trajnim i privremenim sadržajima koji se na njima planiraju, te uz sve aktivnosti očuvati vizure i kulturno povijesni identitet tih prostora. Očuvanjem identiteta grada postiže se da se stanovnici lakše poistovjećuju sa prostorom koji ih okružuje te se pažljivije odnose prema njemu. U novoplaniranim gradskim područjima potrebno je predvidjeti adekvatne javne prostore uz planiranje kulturnih i društvenih sadržaja. Potrebno je planirati zelene površine za boravak stanovništva na zraku i za rekreaciju, te javne trgove i pješačke zone kao prostor za javni život grada. Prilikom planiranja novih naselja i stambenih sklopova često se premalo pažnje poklanja javnom zajedničkom prostoru, koji biva poddimenzioniran nauštrb parkirališta.

Zagreb je okružen i premrežen prirodnim bogatstvima, među kojima se prvenstveno ističu prostor Medvednice i zeleni pojas vezan uz rijeku Savu, te njihovi prodori u urbano tkivo grada, te je i njih potrebno tretirati kao dio mreže javnih prostora, uz uređenje parkova i zaštitu od njihove devastacije i neprimjerenog korištenja. Zagreb je značajno određen i urbanim, uređenim zelenim površinama, koji su tradicionalno sastavni dio povijesne urbane matrice, kao što su Lenucijeva potkova, Svačićev trg, Rooseveltov trg, Park kralja Petra Krešimira IV, Trg Francuske republike i drugi, te planiranim parkovima kasnijeg datuma, kao što je Park mladenaca, park u Selskoj i drugi.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Neumjerena komercijalizacija javnih prostora, posebno u gradskom središtu- terase kafića, šatori i slično ▪ Artificijelni i monofunkcionalni prostori trgovačkih centara zamjenjuju gradske polifunkcionalne javne prostore ▪ Zapuštenost i devastacija javnih prostora ▪ Neuređene i devastirane javne zelene površine	▪ Osigurati da se u planiranju novih gradskih područja predvidi dovoljno javnih površina, te da se njihovo uređenje vremenski isplanira simultano sa izgradnjom sadržaja osnovne namjene ▪ Čuvati identitet povijesnih i centralnih gradskih javnih protora adekvatnim upravljanjem ▪ Oživiti centralne gradske javne zone širenjem pješačkih zona i programima aktiviranja praznih lokala ▪ Podržati lokalne inicijative za oživljavanje javnih prostora programima malih komunalnih akcija i drugim aktivnostima

4.2.KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

4.2.1. Vodno gospodarstvo

Opskrba pitkom vodom. Vodoopskrba distributivnog područja Grada Zagreba najvećim dijelom se zasniva na zahvatu podzemnih voda savskog aluvija. Podzemna voda se zahvaća na vodocrpilištima Mala Mlaka, Zapruđe, Petruševec, Žitnjak, Sašnjak i Strmec, te na vodocrpilištu Velika Gorica koje je u nadležnosti VG Vodoopskrba d.o.o iz Velike Gorice. Neki dijelovi distributivnog područja nemaju javnu vodoopskrbu, a neki nemaju zadovoljavajuću opskrbu pitkom vodom zbog nedostatnih tlakova.

Na području Grada Zagreba identificirano je 26 lokalnih vodovoda[27], čiji se broj s godinama bitno ne mijenja, međutim smanjuje se veličina područja kojeg pokrivaju na račun priključenja stanovništva na javne vodoopskrbne sustave. Na vodoopskrbnom području prisutna je tehnološka nedisciplina, tj. nekontrolirano korištenje i odlaganje štetnih tvari, unutar industrijskih pogona ili obrtničkih radionica, s napomenom da su posebno važni objekti locirani u blizini vodocrpilišta. Na području vodotoka rijeke Save prisutno je divlje šljunčarenje i deponiranje otpada u šljunčare. Voda se zahvaća iz podzemnih izvorišta putem zdenaca i pod tlakom se transportira u vodospreme, uglavnom bez daljnje dorade, osim preventivne dezinfekcije plinovitim klorom: od 8 vodocrpilišta, voda se kondicionira na crpilištu Petruševec, gdje je 2003. ugrađen uređaj za demanganizaciju. Prosječna starost cjevovoda je veća od 30 godina, a izražena je prisutnost više vrsta materijala cjevovoda koji ne odgovaraju modernim tehničkim zahtjevima. Trenutačni maksimalni crpni kapaciteti iznose oko 4000 l/s, te ih je potrebno održati i povećati u sljedećem dugoročnom razdoblju. Udio nefakturirane vode u ukupno crpljenoj vodi u 2013. godini je iznosio 49%. Sigurnosni vodospremnici imaju ukupni volumen 114.560 m^3, što je oko 39% dnevne potrošnje, te ne zadovoljavaju sigurnosne standarde (50% dnevnih potreba). Dugoročno, potrebno je razmotriti uvođenje „0“ zone i povećanja vodospremničkog prostora „0“ zone (cca 30000-50000 m^3), čime bi se istovremeno smanjili tlakovi u mreži, što bi za posljedicu imalo smanjenje gubitaka u sustavu. Razina podzemne vode na prilivnim područjima javnih vodocrpilišta ovisi o vodostaju Save. U zadnjih 20-ak godina razina podzemnih voda pala je više od 3m.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda. Pokrivenost gradskog područja, javnim sustavom odvodnje, iznosi cca 88%, na temelju čega se procjenjuje da devedesetak tisuća stanovnika Grada Zagreba nema mogućnost priključenja na sustav javne odvodnje (podsljemenska naselja, rubna naselja na istočnom i zapadnom dijelu grada, te zapadni i jugozapadni dijelovi Novog Zagreba i Brezovice, od koji su neki uzvodno postojećih crpilišta i u vodozaštitnom području). Također, 77% stanovništva priključeno je na sustav javne odvodnje. Priključenost stanovništva trebala bi porasti do stupnja pokrivenosti sustava odvodnje. Prema trenutno dostupnim podacima, procijenjeno je da 40 - 60 tisuća građevina ima riješenu odvodnju otpadnih voda preko septičkih i sabirnih jama, od kojih je 80% izgrađeno na rubnim dijelovima Grada Zagreba. Kanalizacijska mreža je djelomično oštećena, uništena, a neki su hidraulički kanalizacijski kolektori preopterećeni.

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVGZ) izgrađen je 2007., a glavni odvodni kanal i glavni dovodni cjevovod dovršeni su i u funkciji. Trenutno se centralnim uređajem za pročišćavanje otpadne vode pročišćavaju u I. i II. stupnju. Sukladno Višegodišnjem programu gradnje komunalnih vodnih građevina 2014.-2023. rokovi za usklađivanje s vodno-komunalnim direktivama definirani su za tri vodne aglomeracije na području Grada Zagreba: Zagreb (2018.), Glavničica (2020.) i Gudci (2023.). Otpadne vode s područja aglomeracije Zagreb moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja do 31.12.2018., što znači da je potrebno nadograditi CUPOVGZ s II. na III. stupanj pročišćavanja. Otpadni mulj s CUPOVGZ-a koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda skladištio se unutar CUPOVGZ do popunjenja kapaciteta, a trenutno se izvozi, te brigu o tome vodi koncesionar. U tijeku je natječaj koji će rezultirati odabirom ovlaštenog ponuditelja za zbrinjavanje otpada u sljedeće 2 godine, a za mulj deponiran unutar CUPOVGZ razmatra se najpovoljnija tehnologija sanacije. Otpadne vode s područja aglomeracije Glavničica moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2020. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s III. stupnjem pročišćavanja. Otpadne vode s područja aglomeracije Gudci moraju se pročišćavati II. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2023. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s II. stupnjem pročišćavanja.

[27] Odluka o donošenju Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina, NN117/15

Izgradnja kanalizacijske mreže na području Novi Zagreb zapad i naselja Brezovice s razdjelnom i polurazdjelnom (privremeno rješenje do prelaza na razdjelni sustav odvodnje) koncepcijom odvodnje, nije u potpunosti realizirana. Potrebno je izgraditi sustav odvodnje za prihvat generiranih otpadnih voda na tom području. Kanalizacijska mreža istočnog dijela sustava (Sesvete i okolna naselja, te Ivanja Reka) ispušta nepročišćene vode u „preljevni" GOK tj. direktno u rijeku Savu kao i u potok Črnec, potok Kašinu, potok Blagušu, te u niz meliorativnih kanala na nizinskom istočnom području. Problematika odvodnje Novog Zagreba odnosi se na neizgrađenost kolektorskog sustava, kojim će se omogućiti normalno funkcioniranje odvodnje predmetnog područja, te povezivanje nepokrivenih naselja sustavnom izgradnjom na CUPOVGZ. Veliki problem predstavlja nepostojanje nadzorno upravljačkog sustava, što prouzrokuje svakodnevno obilaženje pojedinih crpnih stanica, te ne daje uvid u njihov status u realnom vremenu u slučaju zatajenja, što onemogućuje upravljanjem sustavom u realnom vremenu.

Utjecaj klimatskih promjena na dijelove postojećeg sustava odvodnje. U zadnjih nekoliko godina primijećen je izraženiji porast količina oborina, uslijed snažnijeg prodora ciklonalnih vrtloga s područja zapadne Europe, odnosno Atlantika. Ovo pojava posebno je izražena u proljetnim i ljetnim mjesecima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neki dijelovi grada nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba ▪ neki dijelovi grada nemaju dobru opskrbljenost vodom ▪ nedostatak vodnih resursa glede precrpljivanja podzemnih kapaciteta vode ▪ nedostatak vodnih resursa u slučaju akcidentnih pojava i potreba za revitalizacijom postojećih crpilišta ▪ implementiranje nove odluke o zonama sanitarne zaštite ▪ nepovezanost tehničkog, operativnog i poslovnog informacijskog sustava ▪ neregulirana sanacija onečišćenih tala i podzemnih voda u priljevnim područjima zagrebačkih crpilišta ▪ nepotpuna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, osobito rubnih dijelova grada i područja uzvodno od vodocrpilišta, te na vodozaštićenom području ▪ starost i loše stanje vodosprema i pripadajuće opreme zbog dugogodišnjeg neulaganja u njihovo održavanje ▪ napuštena i nekonzervirana vodocrpilišta u Gradu Zagrebu predstavljaju potencijalnu opasnost za zagađenje podzemnih voda ▪ stari cjevovodni sustav (vodoopskrba i odvodnja) i veliki gubici u sustavu (49%), ▪ nedovoljni sigurnosni kapaciteti vodospremnika ▪ velika potrošnja i visoki tlakovi u prvoj vodoopskrbnoj zoni ▪ smanjivanje razina podzemnih voda ▪ nezadovoljavajuće funkcioniranje kanalizacijskog sustava i sigurnost u slučaju elementarnih i drugih nepogoda	▪ dovršiti vodoopskrbni sustav kako bi se osigurala vodoopskrba i njezina kvaliteta na području Grada ▪ predložiti i provesti mjere za osiguravanje kvalitete voda te uklanjanjati zagađenja ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe gradnjom vodospremnika ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe izgradnjom vodocrpilišta ▪ smanjiti gubitke u sustavu vodoopskrbe-smanjenjem tlakova u sustavu opskrbe uvođenjem „0" zone, rekonstrukcijom (sanacijom) postojeće mreže i vodocrpilišta, sanacijom postojećih priključaka, uvođenjem DMA i PMA zona ▪ proširiti sustav odvodnje na cijelo područje grada ▪ poboljšati funkcionalnost sustava odvodnje u standardnim i ekstremnim uvjetima ▪ optimizirati upravljanje vodoopskrbnim i kanalizacijskim sustavom-izgradnjom nadzorno-upravljačkih centara ▪ riješiti problem oborinske odvodnje s ciljem prihranjivanja podzemlja ▪ rekonstrukcija postojećeg sustava odvodnje s aspekta podkapacitiranosti i starosti ▪ funkcionalno povezati tehnički, operativni i poslovni informacijski sustav VIO ▪ uređaji III. stupnja pročišćavanja otpadnih voda moraju biti u radu do 31.12.2018. ▪ provesti usklađivanje s vodno-komunalnim direktivama sukladno Višegodišnjem planu gradnje komunalnih vodnih građevina 2014. -2023.za aglomeracije na području Grada Zagreba ▪ urediti dugoročni način zbrinjavanja otpadnog mulja s CUPOVGZ-a

4.2.2. Odvoz otpada, čišćenje i pranje ulica

Podružnica Čistoća pruža javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila, biootpada te glomaznog komunalnog otpada na području grada Zagreba. Usluga obuhvaća oko 350.000 kućanstava na području Grada. Odvoz miješanog komunalnog otpada organiziran je u 264 programa, od čega se s 259 programa (98%) otpad skuplja putem posuda zapremine 80, 120 i/ili 240 litara te spremnicima zapremine 1100 litara, a s preostalih 5 (2%) programa otpad se skuplja putem vrećica. Čistoća raspolaže s 232 specijalnih vozila namijenjenih čišćenju, pranju, skupljanju i odvozu otpada. Za daljnju podjelu i uslugu pražnjenja spremnika te modernizaciju voznog parka neophodna je nabava novih specijalnih vozila (tzv. Smećara, grajfera, kipera, cestara, vozila za pranje…) kako korisnicima koji još uvijek miješani komunalni otpad skupljaju putem PVC vrećica, tako i za podjelu i pražnjenje individualnih spremnika kućanstvima za odvojeno skupljanje otpada, postavljanje i pražnjenje spremnika za odvojeno skupljanje otpada na javnim površinama te čišćenje i pranja javno prometnih površina. Potrebno je dovršiti uspostavu sustava zelenih otoka, povećati broj reciklažnih dvorišta te smanjiti količinu otpada koji se odlaže na odlagalište uz istovremeno povećanje stope recikliranja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ zastarjeli vozni park ▪ nedovoljna ulaganja u opremanje, proširenje i modernizaciju sustava ▪ nedovoljna oprema za odvoz odvojeno prikupljenog otpada ▪ nepostojanje adekvatne infrastrukture (npr. sortirnice, postrojenja za biološku obradu i sl.)	▪ unapređivanje sustava odvojenog prikupljanja otpada (povećanje broja individualnih spremnika za odvojeno skupljanje otpada kućanstvima, zelenih otoka i reciklažnih dvorišta) ▪ izgradnja objekata za obradu pojedinih vrsta otpada (sortirnice, postrojenja za biološku obradu) ▪ ulaganja u suvremenu opremu (vozila za pojedine vrste otpada, posude i spremnici) ▪ uspostava sustava mobilnog prikupljanja problematičnog opasnog otpada ▪ kontinuirana edukacija korisnika usluga ▪ informatizacija sustava

4.2.3. Odlaganje otpada

Briga o odlaganju i sanaciji zagrebačkog odlagališta komunalnog otpada Prudinec u Jakuševcu i vođenje pogona Odlagališta povjerena je podružnici ZGOS. Na odlagalište Jakuševec se dnevno dopremi približno 971 tona neopasnog otpada, što godišnje čini masu od oko 350.000 tona. Od 21.10.2013. godine na Odlagalište se odlaže samo neopasni otpad u količinama koje su znatno smanjene tako da se dnevno odloži oko 700 tona, što će na godišnjoj razni iznositi oko 252.000 tone. Nakon ugradnje otpad se prekriva svakodnevno slojem zemljanog materijala u debljini od 10 cm. Predviđeni rad Odlagališta je, temeljem Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba (usvojen u listopadu 2014.), do 31.12.2018. uz uvjet izmjene Prostornog plana Grada Zagreba. Površina koju će zauzeti odložen otpad, nakon zatvaranja odlagališta tj. nakon iskorištenja svih kapaciteta iznosit će oko 54 ha. Projektirana visina Odlagališta je 45 m. Održavanje svih povezanih podsustava obavlja se kontinuirano, u skladu s projektom i potrebama Odlagališta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Odlaganje neobrađenog otpada ▪ Neugodni mirisi odlagališta (veliki udio biološki lako	▪ unaprijediti sustav sprječavanja širenja neugodnih mirisa (produljeno prekrivanje

razgradive komponente), ▪ Neugodni mirisi iz Kompostane ▪ Sustav procjednih voda – priključak obrađenih procjednih voda na sustav javne odvodnje ▪ Sustav odvodnje oborinskih voda – tehnički poboljšati odvodnju oborinske vode iz tijela odlagališta i ostalih podsustava, ▪ Slijeganje odlagališta – potrebno pratiti i po potrebi provesti sanacijske radove (sustav otplinjavanja i odvodnja) zbog slijeganja	membranama i ukidanje noćnog dovoza), ▪ osigurati da se kontinuirano smanjuje količina otpada koji se odlaže te smanjiti komponentu biootpada koji završava na odlagalištu ▪ unaprijediti sustav otplinjavanja i proizvodnje električne energije ▪ Kontinuirano pratiti stanje tijela odlagališta i poduzimate sve mjere za stabilnost građevine i funkcionalnost svih podsustava ▪ poboljšati stanje kontejnerskog naselja – osposobiti za prihvat posjetitelja, edukacije i prezentacije ▪ kontinuirana edukacija korisnika usluga ▪ informatizacija sustava

4.2.4. Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture

Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), broj širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 301.066, što čini 32,13% od ukupno 936.769 priključaka nepokretne komunikacijske mreže u RH. Gustoća širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 27,18% , što je više od prosjeka RH (21,86%) no manje od prosjeka EU (29,8%). Prosječna brzina Internet pristupa u Republici Hrvatskoj je vrlo niskih 4.7 Mbit/s uz svega 2.8% priključaka iznad 10 Mbit/s. Ulaganja u razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture u Zagrebu su bitno smanjena jer investitori teško pronalaze isplativost. Postojeća pristupna mreža, bazirana većinom na bakrenim paricama i pripadajućim tehnologijama (u najvećoj mjeri xDSL) i nešto manje na koaksijalnom kabelskom pristupu, nema dovoljan kapacitet za podržavanje rasta telekomunikacijskih usluga. S druge strane, krajnji korisnici konstantno traže nove i kvalitetnije usluge.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ postojeća telekomunikacijska infrastruktura nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga ▪ bitno smanjena ulaganja u razvoj i unaprijeđene fiksne pristupne mreže ▪ netransparentan i nepovoljan model pristupa postojećoj telekomunikacijskoj infrastrukturi - svi telekom operatori nemaju pristup do svakog potencijalnog krajnjeg korisnika i obrnuto ▪ brzine pristupa Internetu i omjer cijene i kvalitete nisu zadovoljavajuće ▪ krajnji korisnici nezadovoljni postojećom ponudom elektroničkih komunikacijskih usluga ▪ optička pristupna tehnologija prisutna u zanemarivom postotku (ispod 0.61% ukupne pristupne infrastrukture) ▪ ne postoji infrastrukturni temelj za učinkovita *smart city i smart grid* rješenja	▪ optimizirati i unaprijediti elektroničku komunikacijsku infrastrukturu u svih 17 četvrti Grada Zagreba ▪ osigurati kvalitetne preduvjete za poticanje ulaganja u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu ▪ ubrzati tehnološki razvoj nepokretne širokopojasne mreže na području Grada Zagreba realizacijom dugovječne transmisijske infrastrukture distribucijskog dijela pristupnih mreža nove generacije ▪ stimulirati širu i učinkovitiju primjenu postojećih te razvoj i primjenu novih, mrežno-zahtjevnijih širokopojasnih usluga za javne, poslovne i privatne korisnike, povećavajući kvalitetu života građana i učinkovitost javnih i gospodarskih subjekata ▪ uspostaviti infrastrukturu za nadzor i upravljanje zagrebačkim komunalnim, prometnim i sigurnosnim sustavima ▪ realizirati model otvorenog pristupa fizičkoj infrastrukturi svjetlovodnih distribucijskih mreža, kojim se svakom krajnjem korisniku omogućuje slobodan izbor najpovoljnijeg operatora, a svakom operatoru usluga pristupa po jednakim i transparentnim uvjetima

4.2.5. Gradska groblja

Od ukupnog broja godišnjih ukopa (oko 7.850), 70 % ih se izvrši na tri gradska groblja (Mirogoj, Miroševac i Markovo polje). Preostalih 30 % obavi se na krematorijskom groblju Gaj urni (1100) i na tzv. malim gradskim grobljima (1280). Stalnim porastom broja stanovnika Grada Zagreba rastu i potrebe za ukopnim mjestima. Ukopi na Mirogoju vrše se isključivo u već otvorena grobna mjesta, a vrlo je slična situacija i s ukopima na groblju Miroševac. Prosječni odnos broja klasičnih ukopa koji se obavlja u novootvorena grobna mjesta i broja ukopa koji se obavlja u već otvorena grobna mjesta kod malih gradskih groblja iznosi 7:100, što govori o velikoj potrebi otvaranja novih uređenih grobnih mjesta na malim gradskim grobljima.
Krematorijsko groblje Gaj urni ima još mogućnosti za otvaranje novih grobnih polja, u tijeku je ishođenje građevinske dozvole za uređenje polja, dozvola se očekuje u listopadu 2017., a početak radova planira se početkom 2018. Predmetnim uređenjem izgraditi će se 884 niše u kolumbarijskom zidu i 117 kazeta za ukop urni u tlu. Ishođene su građevinske dozvole za izgradnju zida sa kolumbarijskim nišama na groblju Mirogoj te za uređenje novog grobnog polja166b, radovi se predviđaju gotovi u travnju 2018. U svibnju 2017. godine Skupština Grada Zagreba usvojila je Zaključak o kupnji parcela za proširenje Markovog polja, u tijeku je natječaj za izbor najpovoljnijeg ponuditelja za izradu tehničke dokumentacije za 1. fazu uređenja groblja, početak radova predviđa se do lipnja 2018.

Do lipnja 2018. planira se 1. faza početka radova na groblju Moravče.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ rastu potrebe za ukopnim mjestima ▪ neadekvatna opremljenost nekih malih gradskih groblja ▪ ukopi na dva najveća gradska groblja Mirogoj i Miroševac vrše se isključivo u već otvorena grobna mjesta ▪ nepovoljan udjel broja ukopa u novootvorena grobna mjesta kod malih gradskih groblja ▪ vrlo mali broj kremiranih pokojnika pokapa se na malim gradskim grobljima (ispod 3%)	• izrada programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za sva groblja • mala gradska groblja opremiti mrtvačnicama i potrebnom opremom • dugoročno osigurati dovoljno prostora za razvoj groblja, a etapnim razvojem omogućiti rezerve grobnih mjesta nekoliko godina unaprijed, • izrada prostorno-planske dokumentacije za proširenje malih gradskih groblja

4.2.6. Zaštita i zbrinjavanje životinja

Groblje za kućne ljubimce sa sabiralištem i krematorijem. Groblje za kućne ljubimce je godinama predmet rasprave i interesa javnosti s obzirom na to da je značajan broj građana Grada Zagreba ukazivao na potrebu osiguranja sustava zbrinjavanja uginulih kućnih ljubimaca. U cilju rješenja problema Grad Zagreb od 2011. provodi projekt „Groblje za kućne ljubimce“ “, koji je u tijeku. Započeli su radovi na izgradnji i opremanju objekta krematorija..
Skloništе za napuštene kućne ljubimce u Dumovcu. Skloništе za nezbrinute životinje smješteno je sukladno prostorno-planskoj dokumentaciji na istočnom dijelu Grada Zagreba u Gradskoj četvrti Sesvete – Mjesnom odboru Dumovec, u suvlasništvu Grada Zagreba (4.327 m^2) i RH (8.611 m^2). Parcela se nalazi uz buduće Groblje za kućne ljubimce i opremljena je svom komunalnom infrastrukturom. Kapacitet Skloništa je 160-180 pasa, a broj novoprimljenih životinja povezan je s brojem udomljenih. Osim pasa, Skloništе u ovim kapacitetima i organizacijskoj strukturi teško može osigurati primanje drugih vrsta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Potencijalna ugroza zdravlja ljudi i životinja zbog	• Smanjenje rizika za sigurnost i imovinu građana te zdravlje ljudi i životinja pravodobnim smještajem i

neodgovarajućeg uklanjanja I. kategorije animalnih nusproizvoda (lešina kućnih ljubimaca). ▪ Onečišćenje okoliša – tla, vode i zraka kao posljedica nekontroliranog odlaganja lešina kućnih ljubimaca. ▪ Nezakonito postupanje s lešinama kućnih ljubimaca. ▪ Neadekvatna implementacija zakonskih odredbi koje utvrđuju načine za uklanjanje animalnih nusproizvoda. ▪ Emocionalno pitanje koje građani iskazuju prilikom uginuća kućnih ljubimaca ▪ Pitanje sigurnosti građana i imovine zbog nekontroliranog kretanja kućnih ljubimaca na javnim površinama ▪ Javno-zdravstveni rizik za ljude i životinje. ▪ Nemogućnost smještaja brojnih životinjskih vrsta (mačke, egzotične životinje, itd.) zbog nedostatka kapaciteta. ▪ Problem zbrinjavanja životinja koje su predmetom raznih postupaka (sudskih, oduzetih, zapljene od strane nadležnih tijela, itd.). ▪ Vlasništvo RH na zemljištu nužnom za proširenje kapaciteta.	zbrinjavanjem životinja jačanjem (kadrovski, materijalno) službe. • Postupanje sa lešinama kućnih ljubimaca sukladno propisima i željama djela vlasnika. • Stvaranje infrastrukturnih preduvjeta za postupanje s lešinama kućnih ljubimaca sukladno zakonu. • Uređenje prve ukopne plohe na području Dumovca • Stvaranje preduvjeta za zbrinjavanje lešina na širem regionalnoj razini • Provođenje preostalih faza započetog projekta „Razvojni plan skloništa“ s izradom projektnog rješenja i izvedbenog projekta. • Stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema, karantena) za obavljanje djelatnosti te smještaj svih vrsta nezbrinutih životinja za koje se ukazuje potreba. • Osiguranje permanentnog prisustva javnosti u radu Skloništa za nezbrinute životinje uz stalnu edukaciju građana, a napose najmlađih.

4.3. PROMET

4.3.1. Osnovne značajke

Zagreb je čvorište europskih prometnih koridora; kroz Zagreb prolaze cestovni i željeznički koridori: X - (Salzburg - Ljubljana - Zagreb - Beograd – Thesaloniki) i Vb (Rijeka - Zagreb – Budapest). Kroz središte Zagreba prolazi željeznička pruga kojom se odvija putnički i cjelokupni teretni promet; prigradski, gradski i međunarodni željeznički promet nisu međusobno odvojeni. Autocestovni državni i međunarodni pravci imaju ishodište na Zagrebačkoj obilaznici: A1 Zagreb – Split, A2 Zagreb – Macelj, A3 Bregana - Zagreb – Lipovac, A4 Zagreb – Goričan, A6 Zagreb – Rijeka i A 11 Zagreb – Sisak (u izgradnji). Osnovnu uličnu mrežu grada karakterizira nedovoljna propusna moć u vremenima vršnog opterećenja, nedostatak mostova preko rijeke Save kao i nepostojanje sustava cjelovite koordinacije semaforskih uređaja. Javni prijevoz karakterizira proces modernizacije autobusnog i tramvajskog voznog parka, ali i male putne brzine, dok je putna brzina u željezničkom gradskom i prigradskom prometu na prihvatljivoj razini, ali je stajališta premalo, neadekvatno su opremljena, a vozni park je nedostatan i zastario. Jedinstveni tarifni sustav u gradu i okolnim županijama ne postoji. Proces prilagodbe cjelokupnog prometnog sustava za nesmetanu dostupnost osobama s teškoćama u kretanju je u tijeku. Sigurnost u prometu je nezadovoljavajuća zbog relativno velikog broja smrtno stradalih i teško ozlijeđenih u prometnim nesrećama.

4.3.2. Načinska raspodjela

Gospodarska kriza koja je posebno bila izražena u razdoblju 2009. – 2014. odrazila se na mobilnost građana i modalnu raspodjelu. Temeljem dostupnih podataka procjenjuje se da je u modalnoj raspodjeli udjel biciklističkog prometa porastao na oko 3%, da je udjel javnog putničkog prometa u stagnaciji, a pješačkog i automobilskog u blagom padu.
Potrebno je izraditi Master plan prometa za Zagreb, Zagrebačku županiju i Krapinsko-zagorsku županiju, korištenjem matematičkog modeliranja.

Tablica 10. Zaposleni koji putuju na posao prema sredstvu putovanja (%)

Prijevozno sredstvo	Osobni automobil	Javni gradski prijevoz (željeznica, autobus, tramvaj)	motocikl	bicikl	pješice	Automobil I motocikl
Udio (%)	**51,0**	**41,3**	**0,6**	**3,3**	**12,2**	**51,3**

Izvor: DZS, procjena temeljem Popisa 2011.

4.3.3. Zračni promet

Međunarodna zračna luka Zagreb značajna je za razvoj na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Smještena je izvan administrativnih granica Grada Zagreba, na području Zagrebačke županije (Grad Velika Gorica). Putnički promet kontinuirano je rastao od 2004. do 2008. godine, zatim je slijedio manji pad prometa 2009. i 2010. a u razdoblju 2011. - 2013. obujam prometa bio je u stagnaciji, nakon čega je rastao te je u ukupnom prometu (2.766.087 putnika 2016. godine) dominantan bio udjel prometa s inozemstvom. Novi putnički terminal otvoren je u ožujku 2017. Zračna luka "Franjo Tuđman" ima 65.000 m^2 površine, a projektirana je za 5 milijuna putnika godišnje s mogućnošću širenja do 8 milijuna putnika**.**

Aerodrom Lučko nalazi se na zapadnom dijelu Grada Zagreba, između autoputa Zagreb – Ljubljana i Zagreb – Karlovac. Raspolaže s dvije travnate uzletno-sletne staze. Namijenjen je za operiranje manjih zrakoplovnih jedinica.

4.3.4. Javni putnički promet

Javni prijevoz obavlja se tramvajima, autobusima, željeznicom i uspinjačom.

Tramvaj. Dužina tramvajske mreže je 58 km dvokolosiječnih pruga na kojima je organizirano 15 dnevnih i 4 noćne linije. Oko 40% kolosijeka nije fizički odvojeno od automobilskog prometa pa brzina i točnost tramvajskog prometa u velikoj mjeri ovise o gustoći automobilskog prometa. Za brzinu i redovitost tramvajskog prometa značajna je i činjenica da na semaforski reguliranim raskrižjima tramvaji nemaju prednost. U razdoblju 2000.-2015. povećan je broj tramvajskih motornih vozila s 254 na 274 s tim da su 142 vozila suvremeni niskopodni tramvaji.

Autobus. Autobusni promet odvija se na 142 dnevne i 4 noćne linije. Broj autobusa je u razdoblju 2006.- 2015. povećan sa 337 na 411, a od toga je 361 suvremenih niskopodnih autobusa. U voznom parku ZET-a ima 60 autobusa na plinski pogon. U sklopu autobusne garaže Podsused 2013. je sagrađena punionica stlačenog prirodnog plina. Međugradski i međunarodni autobusni promet odvija se preko Autobusnog kolodvora Zagreb koji zadnjih nekoliko godina bilježi rast broja putnika za oko 3% na godišnjoj razini. Broj prevezenih putnika u tramvajskom i autobusnom prometu u razdoblju 2007.-2011. bio je u blagom padu, a od 2011. bilježi blagi rast. Elektronska naplata karata u tramvajskom i autobusnom prometu uvedena je 2012. Uveden je sustav za pozicioniranje vozila na mreži, a u tijeku je opremanje tramvajskih i autobusnih stajališta displejima koji pokazuju vrijeme dolaska vozila na pojedinoj liniji. U tramvajima je uvedena vizualna i zvučna najava stajališta. Postupno se eliminiraju barijere za osobe s teškoćama u kretanju.

Željeznica. Od 1992. počeo je intenzivniji prigradsko-gradski prijevoz željeznicom. Obujam prometa bio je u porastu do 2009. kada je iznosio oko 54 000 000 prevezenih putnika godišnje u gradskom i prigradskom prometu. Manji pad broja prevezenih putnika nastupio je 2010., a nakon modifikacije tarifnog modela smanjenja subvencije Grada Zagreba HŽ – putničkom prijevozu, te potunom ukidanju subvencije od 2012. pa nadalje nastupio je drastičan pad broja prevezenih putnika u razdoblju 2011.- 2013. Na području Grada Zagreba putnici mogu ući/izaći iz vlakova u gradskom

prometu na 17 službenih mjesta (kolodvora i stajališta) i to 11 na dvokolosiječnoj pruzi Zaprešić – Dugo Selo, 2 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb – Sisak i 4 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb - Rijeka. Krajem 2014. dovršena je gradnja stajališta Buzin, na pruzi Zagreb - Sisak, ali nije pušteno u promet. U zagrebačkoj okolici trenutno vozi 9 niskopodnih vlakova. Trenutno prometovanje niskopodnih vlakova koje koristi HŽ putnički prijevoz odvija se na sljedećim relacijama: 6 vlakova vozi na relaciji Harmica (S. Marof) Zagreb GK –Dugo Selo, 1 vlak vozi na relacij Zagreb GK – Karlovac – Duga Resa i 2 vlaka voze na relaciji Zagreb GK – Koprivnica i Zagreb GK – Novska. Putna brzina u prigradskom i gradskom željezničkom prometu je oko 40 km/h, no usko grlo su nedovoljan broj i neadekvatno opremljena stajališta kao i nedostatan i zastarjeli vozni park. Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Zagrebačka županija potpisali su 2012. sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno-prijevozničkoj uniji. U tijeku je izrada potrebnih potprojekata a implementacija se očekuje u razdoblju do 2020.

Žičara. Žičara koja je povezivala Dolje sa Sljemenom od 2007. je izvan funkcije (u pripremi je izgradnja nove) pa je javni prijevoz na Sljeme organiziran autobusom. Nakon faze rušenja postojeće žičare (za što je izrađen projekt rušenja), uslijedit će izgradnja nove žičare (izrađeno je idejno rješenje i idejni projekt). U tijeku je i istraživanje mogućnosti povezivanja Sljemena sa Zagorjem.

Uspinjača. Uspinjača spaja zagrebački Gornji i Donji grad. Pruga je dužine 66 metara i savladava visinsku razliku od 30,5 metara. Zadržala je prvobitni vanjski izgled i građevnu konstrukciju, a i većinu tehničkih svojstava koja su joj dali graditelji krajem 19. st, pa je zagrebačka Uspinjača zakonski zaštićena kao spomenik kulture.

Taksi. Krajem 2013. na području Grada bilo je ukupno 1333 dozvola za autotaksi prijevoz. Od toga je 969 dozvola imao Radio Taxi Zagreb (udruženi privatni koncesionari), 120 dozvola TaxiCammeo, 79 dozvola Eko taxi i 165 dozvola su imali pojedinačni prijevoznici. U 2015. godini ukupan broj taxi vozila na području Grada iznosio je 1290.

4.3.5. Cestovni promet

Međunarodni i regionalni cestovni pravci pokriveni su autocestama osim smjera Sisak na kojem je autocesta u izgradnji. Zagrebačka obilaznica dio je autoceste A3. Na administrativnom području Grada Zagreba ukupna duljina autocesta iznosi 33 km, a prometno je najopterećenija dionica zagrebačke obilaznice Jankomir – Lučko.

Tablica 11. Podaci brojanja prometa na dionici zagrebačke obilaznice Jankomir – Lučko

godina	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
PGDP (prosječni godišnji dnevni promet)	54.222	54.542	52.801	52.586	50.513	50.789	52.026	54.317
PDLP (prosječni dnevni ljetni promet)	64.210	66.399	66.557	65.174	64.605	63.759	66.944	70.074

Izvor: http://hac.hr/promet-i-sigurnost/promet/brojanje-prometa

Ukupan broj motornih vozila u Gradu Zagrebu kao i broj osobnih automobila u razdoblju 2003.-2008. bio je u kontinuiranom porastu, u razdoblju 2009.-2013. u padu, te otada opet raste. Stupanj motorizacije izražen u broju registriranih osobnih automobila na 1000 stanovnika dosegao je 429 u 2008., a do 2013. je smanjen na 359 osobnih automobila na 1000 stanovnika, da bi 2015. Iznosio 444 osobnih automobila na 1000 stanovnika.

Ulična mreža na području Grada Zagreba ne zadovoljava prometnu potražnju, posebno u vršnim vremenima opterećenja. Prometnice su nedovoljne propusne moći i neredovito održavane a u cijeloj mreži nedostaju spojevi (uključivo i mostove preko rijeke Save) koji bi omogućili brži protok vozila. Propusna moć obilaznice Grada Zagreba (osobito dionice Jankomir – Lučko) u vrijeme vršnih sezonskih prometnih opterećenja je nedovoljna, ali sve više i u ostalim razdobljima kroz godinu. Ne postoji centralni sustav automatskog upravljanja prometom preko kojeg bi se nadziralo i koordiniralo odvijanje prometa na svim semaforiziranim raskrižjima u gradu. Dostava roba u središnjem dijelu grada regulirana je na način da je zabranjena dostava vozilima čija nosivost prelazi 5 tona i da su propisana vremenska razdoblja kada je dostava dozvoljena. Kamionski teretni kolodvori su u Jankomiru i na Žitnjaku. Željezničko-cestovni kontejnerski terminal nalazi se na neodgovarajućoj lokaciji u Kustošiji.

Električne punionice vozila. Proteklih nekoliko godina Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sufinancirao je javnim pozivom nabavu električnih i hibridnih vozila, čime se znatno doprinijelo povećanju broja električnih vozila. U Gradu Zagrebu je u 2016. bilo ukupno 228 električnih vozila, od čega 78 osobnih vozila i 149 mopeda/motocikala. Razvoj tržišta vozila na struju prati i postavljanje punionica, a u ovom trenutku u Hrvatskoj ih ima 129, ali u idućim godinama njihov broj trebao bi znatno porasti. U Gradu Zagrebu se prema podacima iz 2016. godine nalazi 31 punionica za električna vozila.

Najveći ulagači u infrastrukturu za punjenje električnih vozila u Hrvatskoj su Hrvatski Telekom i HEP, a slijede ih gradovi i županije. Grad Zagreb je u sklopu EU projekta Srednjoeuropski zeleni koridori - prekogranična infrastruktura za brzo punjenje električnih vozila, za povezivanje Austrije, Slovačke, Slovenije, Njemačke i Hrvatske postavio 3 brze punionice za punjenje električnih vozila na lokacijama Trg Stjepana Radića 1, Park Stara Trešnjevka 2 i Avenija Dubrovnik 15.

Biciklistički promet. Od 2000. do 2015. višestruko je povećana dužina biciklističkih staza, a biciklistički promet je u kontinuiranom porastu. Dužina biciklističkih staza i traka 2015. iznosila je 250 km. Biciklistička mreža nije međusobno dovoljno povezana niti unutar grada niti sa okolnim prostorima. Pilot projekt javnih bicikala sa šest parkirališta i 50 bicikala za iznajmljivanje uspostavljen je u svibnju 2013. Tijekom 2014. sustav je proširen na ukupno 14 parkirališta i 85 bicikala. Do 2016. na području Grada na 23 lokacije postavljena su 183 stalka za bicikle što omogućuje parkiranje 202 bicikla. Ukupno se na području Grada na 42 lokacije nalazi 284 stalaka što osigurava parkiranje za 568 bicikala.[28]

Sigurnost u prometu. Od 27 smrtno stradalih osoba u 2013. bilo je 15 vozača, 6 putnika i 6 pješaka. Trend smanjenja broja smrtno stradalih u razdoblju 2009. – 2016. je ohrabrujući no ukupno stanje sigurnosti u cestovnom prometu je nezadovoljavajuće.

Tablica 12. broj poginulih u prometnim nesrećama na području Grada Zagreba

godina	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.

[28] Izvješće o biciklističkom podsustavu unutar prometnog sustava Grada Zagreba, kolovoz 2016.

nastradali sudionici (poginuli u prometnim nesrećama)	50	50	31	34	27	19	20	20

Izvor: Izvješće o stanju i kretanju sigurnosnih pokazatelja u radu PU zagrebačke za 2010., 2012., 2014. i 2016. godinu

4.3.6. Promet u mirovanju

Tablica 13. Zone naplate i kontrole parkiranja sa brojem parkirališnih mjesta, stanje nakon obavljene prenamjene i proširenja zona tijekom 2014. godine

I. ZONA	II. ZONA	III. ZONA	IV.1. ZONA	IV.2. ZONA	UKUPNO
7.540	17.817	2.620	1.660	865	**30.502**

Izvor: Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebparking

U Gradu Zagrebu postoji 7 javnih garaža sa 2407 parkirališnih mjesta kojima upravlja Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebparking. Osim ovih postoji veći broj garaža u privatnom vlasništvu, ukupnog kapaciteta oko 2500 mjesta, koje se u cijelosti ili djelomično koriste kao javne. Vremenskim ograničenjem trajanja i sustavnom kontrolom parkiranja značajno je smanjen broj ilegalno parkiranih vozila na pješačkim i zelenim površinama.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno propusna i nekompletna cestovna mreža Grada ▪ nepostojanje centralne koordinacije semaforiziranih raskrižja ▪ nezadovoljavajuća sigurnost u prometu ▪ slaba cestovna povezanost pojedinih područja zagrebačke županije međusobno uzrokuje povećani tranzit na području Zagreba ▪ pretežito zastarjela željeznička infrastruktura, sav promet (uključujući teretni) prolazi kroz središte grada, nedovoljno učešće željeznice u prigradsko-gradskom prometu ▪ nepostojanje integriranog sustava javnog prijevoza grada i okolnih županija ▪ spor javni prijevoz, samo djelomično dostupan osobama s teškoćama u kretanju ▪ nedovoljno razvijen biciklistički promet ▪ relativno visok stupanj motorizacije, nedovoljan broj parkirališnih mjesta ▪ neodgovarajuća povezanost putničkog terminala Zračne luke Zagreb sa središtem Zagreba ▪ neadekvatna opremljenost aerodroma Lučko ▪ nepostojanje žičare Dolje – Sljeme ▪ Željezničko cestovni kontejnerski terminal na neodgovarajućoj lokaciji ▪ uska grla u motornom prometu, odnosno nedostatan kapacitet prometnica I prometnih raskrižja ▪ prevelik robni cestovni promet u odnosu na željeznički ▪ nepostojanje intermodalnog pristupa u organizaciji robnog prometa ▪ zastarjelost objekata I opreme željezničkih stajališta I kolodvora ▪ zastarjelost voznog parka I opreme prijevoznika u putničkom prijevozu	▪ unapređenje javnog i biciklističkog prometa, posebno poboljšanje dostupnosti javnog putničkog prometa za osobe s teškoćama u kretanju ▪ nastavak modernizacije voznog parka ZET-a, gradnja nove remize ▪ širenje tramvajske i autobusne mreže, gradnja gradnja intermodalnih terminala ▪ ▪ uvođenje integriranog sustava javnog prijevoza putnika na području grada i okolnih županija ▪ izgradnja nedostajućih uličnih spojeva, spoja na autocestu ZG-SI i mostova preko rijeke Save ▪ poboljšanje sigurnosti u prometu ▪ povećanja kapaciteta preopterećenih cestovnih prometnica ▪ denivelacija većeg broja cestovnih raskrižja ▪ uređenje cestovog distributivnog prstena oko središnjeg dijela grada (izvan središnje mreže tramvajskog prometa) ▪ uvođenje sustava automatskog upravljanja prometom za bolju protočnost i sigurnost u prometu ▪ gradnja i rekonstrukcija željezničkih stajališta i Park+Ride i Bike+Ride kapaciteta, ▪ modernizacija i dogradnja zagrebačkog željezničkog čvora i putničkog voznog parka ▪ unaprjeđenje prometne povezanosti novog putničkog terminala Zračne luke Zagreb sa središtem Zagreba ▪ Izgradnja uzletno-sletne staze i staze za vožnju od konstruktivnog kolnika i drugih kapaciteta za prihvat poslovnih, turističkih i sportskih letjelica na Aerodromu Lučko ▪ gradnja novog željezničko-cestovnog kontejnerskog terminala ▪ utvrđivanje jedinstvene metodologije prikupljanja i obrade podataka o prometu kao i vremenskog razmaka u kojem će se podaci prikupljati ▪ Izrada Masterplana prometa Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije korištenjem matematičkog modeliranja.

5.OKOLIŠ

5.1. ZAŠTITA OKOLIŠA

5.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Praćenje kvalitete zraka u Gradu Zagrebu provodi se od 1965. Od 1973. Podaci iz tri (od sadašnjih šest) mjernih postaja u Gradu Zagrebu ulaze u okviru GEMS/AIR City AIR Quality Trends programa u Svjetsku bazu podataka Svjetske zdravstvene organizacije.

Zbog prekomjernog onečišćenja zraka česticama PM_{10} na mjernim postajama u zapadnom dijelu Grada, Skupština Grada je 2010. donijela Cjeloviti sanacijski program smanjenja PM_{10} čestica (SGGZ 18/10). Za najznačajniji pojedinačni izvor onečišćenja donesena je i odluka o izradi sanacijskog programa za stacionarni izvor emisija u zrak: pogon elektrane – toplane (EL-TO) Zagreb, (SGGZ

18/10). Prema Zakonu o zaštiti zraka (NN br. 130/2011, 41/14, 61/17) izrađen je Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama (SGGZ 6/16) i Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka u Zagrebu (SGGZ 5/15) radi smanjenja razine dušikovih oksida (NO_2), PM_{10} čestica, $PM_{2,5}$ čestica, ozona (O_3) benzeno(a)piren (BaP) koje prekoračuju granične ili ciljane vrijednosti. Uspostava Katastra emisija u okoliš (KEO) započeta je 1997. te se sustavno prikupljaju podaci o emisijama onečišćujućih tvari u zrak i vode te prate količine i tijek otpada. Prema zakonskim propisima i pravilnicima podaci se prikupljaju i prate putem Registra onečišćavanja okoliša (ROO). Od 2012. ROO je dostupan javnosti i doprinos je Informatičkom sustavu zaštite okoliša. Od 90-tih godina sustavno se prati kakvoća podzemnih voda na priljevnim područjima vodocrpilišta prema Planu za zaštitu voda Grada Zagreba (SGGZ 4/01).

Grad Zagreb je izradio stratešku kartu buke koja služi kao osnova za izradu akcijskog plana upravljanja bukom. U svrhu kontrole prekomjerne buke tijekom održavanja manifestacija, donesena je Odluka o lokacijama i najvišim dopuštenim razinama buke tijekom održavanja manifestacija (SGGZ 12/16).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ netransparentni ili nedostupni podaci o financiranju zaštite okoliša na području Grada Zagreba (podjela nadležnosti između države i Grada) ▪ nedostatna financijska sredstva ▪ necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša ▪ nesustavno praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša, npr. tla, buke, bioraznolikosti ▪ nedovoljna suradnja ključnih institucija - upravnih tijela Grada Zagreba, pojedinih tijela državne uprave, trgovačkih društava i sl. ▪ nedovoljno razvijena svijest građana/javnosti o pitanjima i problematici zaštite okoliša, posebice otpada	▪ donošenje i provedba dokumenata zaštite okoliša i održivog razvoja ▪ mjere zaštite okoliša implementirati u druge gradske planove/programe i strateške dokumente ▪ kontinuirano praćenje i obrada podataka o okolišu omogućili bi stalan uvid u stanje i trendove u okolišu, poslužili bi ocjeni učinkovitosti poduzetih mjera, te ukazivali na probleme i potrebe zaštite okoliša ▪ jačanje uloge nadležnog Ureda za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj, ključnog tijela u uspostavljanju koordiniranog sustava zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša ▪ uspostava jedinstvenog informacijskog sustava o okolišu radi podizanja kvalitete izvještavanja

5.1.2. Vode

Na području Grada Zagreba u uporabi je 5 vodocrpilišta s 30 zdenaca te određeni broj individualnih zdenaca. Ukupni kapacitet zdenaca u vodoopskrbnom sustavu Grada je oko 5.300 l/s, s time da se na administrativnom području Grada nalaze crpilišta kapaciteta oko 4.500 l/s. Prema Planu upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016.-2021. (NN 66/16; dalje u tekstu: Plan) administrativni obuhvat Grada Zagreba pruža se djelomično na 5 grupiranih vodnih tijela podzemne vode (volumen podzemne vode u jednom ili više vodonosnika), te na 31 vodno tijelo površinskih voda (jezero, rijeka, potok, kanal, dio rijeke ili kanala i sl). Pregled navedenih grupiranih vodnih tijela podzemne vode s prikazom kemijskog, količinskog i ekološkog stanja dan je u tablici.

Tablica 14. Pregled vodnih tijela podzemne vode

Grupirano vodno tijelo podzemne vode	Kod tijela podzemnih voda	Kemijsko stanje	Količinsko stanje
Zagreb	CSGI_27	dobro	dobro
Sliv Sutle i Krapine	CSGI_24	dobro	dobro
Lekenik - Lužani	CSGI_28	dobro	dobro
Kupa	CSGI_31	dobro	dobro
Sliv Lonja - Ilova - Pakra	CSGI_25	dobro	dobro

Grupirano tijelo podzemnih voda Zagreb, unutar kojeg se nalaze 23 osnovna tijela podzemnih voda, nalazi se u dobrom kemijskom i količinskom stanju. Od navedena 23 osnovna tijela podzemnih voda, samo jedno, koje pokriva svega 2,6% površine ukupnog grupiranog tijela, nije u zadovoljavajućem kemijskom stanju. Sva ostala osnovna tijela podzemnih voda su u dobrom kemijskom i količinskom stanju. Naime, prema podatcima iz Plana, u najvećem broju kvartalnih razdoblja u 2012. i 2013. godini, u tom osnovnom tijelu je razina srednjih vrijednosti sume trikloretena i tetrakloretena prelazila granične vrijednosti za test „Ocjena opće kakvoće". Budući da se to onečišćenje ne širi i ne ugrožava dobro kemijsko stanje ostatka tijela podzemnih voda, niti ugrožava tijelo površinske vode povezane s podzemnim vodama, odnosno ekosustave ovisne o podzemnim vodama, ocjena je da se grupirano tijelo podzemnih voda Zagreb generalno nalazi u dobrom stanju.

Zone sanitarne zaštite izvorišta (I.,II.,III.), s mjerama zaštite i sanacije, određene su Odlukom o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Petruševec, Zapruđe, Mala Mlaka (SGGZ 21/14 i 12/16; dalje u tekstu Odluka). Voda se dorađuje samo na crpilištu Petruševec, uređajem za uklanjanje mangana. Koncentracija mangana do danas pala je ispod dozvoljenih granica. Nadalje, Programom mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti, koji je sukladno zakonskim propisima postao sastavni dio Odluke, a donijet je za razdoblje od 2016. do 2019. godine, dodatno su razrađene mjere i zahvati u II. i III. zoni sanitarne zaštite izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Petruševec, Zapruđe i Mala Mlaka koji se provode u cilju još bolje zaštite izvorišta.

Prema ocjeni pokazatelja stanja, 25 vodnih tijela površinskih voda imaju zadovoljavajuće ekološko i kemijsko stanje, dok preostalih 6 vodnih tijela površinskih voda nemaju u potpunosti zadovoljavajuće stanje.

Planom za zaštitu voda Grada Zagreba (SGGZ 4/01) potoci na području Grada Zagreba, od izvora do prvih naselja, svrstani su u I. kategoriju (planirane vrste vode), a nizvodnije u II. kategoriju. Iznimka je kanal Črnec koji je svrstan u III. kategoriju. Stajačice (šljunčara Rakitje i jezera - Bundek, Savica, Maksimirska jezera) svrstane su u II. kategoriju.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ potencijalno onečišćenje podzemnih voda ▪ produbljenje dna rijeke Save i trend sniženja vodostaja ▪ nepročišćene tehnološke otpadne vode ispuštaju se u prirodne prijemnike na područjima na kojima nema sustava javne odvodnje. ▪ ne prate se mjere i rezultati koje gospodarstvo uvodi u cilju unapređivanja tehnologija	▪ očuvanje voda koje su još čiste, zaustavljanje trenda pogoršanja, saniranje ili uklanjanje izvora onečišćenja, pojačani nadzor ▪ intervencije kojima će se stabilizirati riječno dno, podići vodostaj Save te time omogućiti bolje prihrana vodocrpilišta i jezera i povećati sigurnost nizvodne dionice Save od poplava ▪ zabrana gradnje na područjima na kojima se ugrožava kakvoća voda izvorišta i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodoopskrbu ▪ zabrana eksploatacije šljunka ▪ korištenje plina i/ili drugih alternativnih izvora kao energenta za zagrijavanje na području Grada, a posebno na priljevnim područjima crpilišta ▪ smanjenje opterećenja u otpadnim vodama iz tehnoloških procesa i postizanje dopuštenih koncentracija opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama ▪ zamjena postojećih tehnologija boljim i čišćim tehnologijama ▪ zamjena konvencionalne poljoprivredne proizvodnje ekološkom ▪ unapređivanje kvalitete podataka što se dostavljaju u

	Registar onečišćavanja okoliša (ROO)

5.1.3. Zrak

Nepokretni izvori emisija u zrak su veliki uređaji za loženje; pogoni elektrane-toplane (EL-TO) i termoelektrane (TE-TO), male toplane, postrojenja za grijanje, pripremu pare i tople vode, mala kućna ložišta (osobito na kruta goriva i loživo ulje) te industrijska postrojenja. Difuzni izvori onečišćenja su izvori kod kojih se onečišćujuće tvari unose u zrak bez određena ispusta/dimnjaka. Od pokretnih izvora emisija dominantan izvor onečišćenja zraka na području Grada Zagreba je cestovni promet. Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju RH (NN 1/14), područje Grada Zagreba određeno je kao aglomeracija HR ZG koja uz administrativno područje Grada Zagreba obuhvaća i jedinice lokalne samouprave Zagrebačke županije: Dugo Selo, Samobor, Svetu Nedjelju, Veliku Goricu i Zaprešić. Mjerenja se provode na 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, na 4 postaje koje su dio državne mreže ili se koriste za njene potrebe i na 5 postaja za mjerenja posebne namjene. U aglomeraciji Zagreb prema podacima za 2015**.** srednja godišnja vrijednost NO_2 prekoračila je graničnu vrijednost na jednoj mjernoj postaji, a 24-satne koncentracije PM_{10}, prekoračile su graničnu vrijednost na dvije mjerne postaje. Srednja godišnja vrijednost BaP u PM_{10}, prekoračila je graničnu vrijednost na dvije mjerne postaje, a maksimalne dnevne 8-satne koncentracije ozona prekoračile su ciljnu vrijednost na jednoj mjernoj postaji. [29]Kao razlozi prekoračenja navode se: vrlo prometno urbano središte (za NO_2), blizina glavne ceste, lokalna industrija uključujući proizvodnju struje i mala ložišta (za PM_{10}, i B(a)P) te prirodni izvori ili prirodni događaji i drugi razlozi (za O_3).

Prema obavezama Zakona o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14, 61/17), Grad je usvojio niz važnih akata: Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 5/15), Izvješće za 2015. o provedbi Akcijskog plana za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba, Program mjerenja razine onečišćenosti zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 22/15) i Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Gradu Zagrebu (SGGZ 6/16).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ emisije u zrak iz nepokretnih izvora	▪ osigurati provedbu mjera za smanjenje emisije onečišćujućih tvari u zrak ▪ nastaviti obnavljati i razvijati plinsku mrežu i centralizirani toplinski sustav, te koristiti čista goriva za potrebe procesnih i energetskih peći ▪ nastaviti s praćenjem provedbe Sanacijskog programa smanjenja emisija čestica iz Pogona EL-TO
▪ emisije u zrak iz prometa ▪ emisije u zrak iz difuznih izvora	▪ osigurati provedbu mjera za smanjivanje ukupnih emisija iz sektora prometa s posebnim naglaskom na unapređenje i poboljšanje sustava javnog gradskog prijevoza (autobusni, tramvajski, željeznički) ▪ unapređenje regulacije cestovnog prometa i automatizacija sustava upravljanja prometom ▪ nastaviti provođenje zamjene vozila s pogonom na

[29] Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike hrvatske za 2015. godinu, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Zagreb, listopad 2016.

	naftna goriva vozilima na prirodni plin i biodizel ili hibridni pogon u javnom gradskom prijevozu primjenom principa zelene javne nabave ▪ planiranje i omogućavanje daljnje izgradnje biciklističkih staza i njihovo povezivanje u smislenu cjelinu
▪ skromna provedba energetskih ušteda, mjera energetske učinkovitosti i uporabe čistijih goriva, te obnovljivih izvora energije	▪ promicanje djelotvorne i štedljive uporabe energije, primjene mjera energetske učinkovitosti, uporabe obnovljivih izvora energije i alternativnih čistijih goriva u svrhu proizvodnje električne i toplinske energije
▪ nedostatna mreža postaja za mjerenje i praćenje kvalitete zraka - potreba za proširivanjem, unapređivanjem i osuvremenjivanjem gradske mreže	▪ uvođenje novih mjernih parametara na postajama gradske mjerne mreže ▪ proširenje i osuvremenjavanje mreže gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka
▪ nedosljedno uvažavanje planova, programa i mjera s područja zaštite okoliša prilikom planiranja i upravljanja prostorom.	▪ uvoditi i širiti postojeće pješačke zone bez prometa u užem gradskom području ▪ održavati zelene površine u Gradu Zagrebu, sprječavati njihovo smanjivanja i planirati nove zelene površine ▪ prostorno, urbanistički i prometno planirati promet na način da se potiče oblik prijevoza robe i ljudi s manjom potrošnjom goriva i emisijama ▪ osigurati dostupnost informacija javnosti iz područja zaštite zraka

5.1.4. Otpad

Sakupljanje i odvoz komunalnog otpada iz kućanstava i otpada iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, s područja Grada Zagreba, obavlja Zagrebački holding d.o.o. - Podružnica "Čistoća". Navedenom uslugom obuhvaćena su sva kućanstva, dok se uslugom odlaganja na odlagalištu Prudinec koriste gotovo svi poslovni subjekti koji djeluju na području Grada Zagreba. Odlagalište Prudinec koristiti će se do otvaranja novog Centra za gospodarenje otpadom.

Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada na području Grada Zagreba osigurano je putem spremnika smještenih na javnim površinama, reciklažnih dvorišta i mobilnih reciklažnih dvorišta. Spremnici na javnim površinama Grada Zagreba postavljeni su kao zeleni otoci, u reciklažnim dvorištima ili samostalno. U oko 6.000 spremnika smještenih na javnim površinama, odvojeno se prikuplja papir, staklo, plastična i metalna ambalaža, tekstil i biootpad, a u deset reciklažnih dvorišta i pet mobilnih reciklažnih dvorišta, prikuplja se tridesetak vrsta otpada iz kućanstava. Iskoristivi otpad se iz dijela kućanstava prikuplja i u tzv. „sustavu od vrata do vrata", gdje su korisnicima dodijeljeni posebni spremnici odgovarajućeg volumena. Jedan od većih problema u gospodarenju otpadom u Gradu Zagrebu su „divlja odlagališta" koja se redovno saniraju sukladno godišnjim planovima Zagrebačkog holdinga d.o.o. - Podružnice Čistoća, a izvanredno slijedom naloga komunalnog redarstva i inspekcije zaštite okoliša. Najviše lokacija nalazi se u rubnim dijelovima Grada Zagreba gdje se dovozi otpad i iz drugih županija. Akcije saniranja „divljih odlagališta" provode se kontinuirano od 2001. godine. U 2016. godini se u odnosu na 2015. udvostručio broj lokacija „divljih odlagališta", dok se masa otpada odloženog na istima smanjila.

Planom gospodarenja otpadom Grada Zagreba do 2015., odredile su se aktivnosti koje će se provoditi do 2015. i u idućem planskom razdoblju. Međutim, donošenjem Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2020. godine i Odluke o implementaciji istoga Plana stvorene

su zakonske pretpostavke za izradu i donošenje novog Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2017.-2020. godine.

U tijeku je izrada Nacrta prijedloga Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu za razdoblje 2017. – 2022., koji mora biti usklađen s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine i smjernicama Odluke o implementaciji navedenog Plana, time da je jedna od pretpostavki za izradu i donošenje Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu za razdoblje 2017. – 2022., donošenje izmjena i dopuna prostornog Plana Grada Zagreba kojim bi se pored ostaloga trebale odrediti lokacije za izgradnju prometnih, infrastrukturnih i energetskih koridora za potrebe izgradnje i opskrbe Centra za gospodarenje otpadom te druge lokacije za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nelegalna odlagališta otpada ▪ nedovoljna provedba mjera za izbjegavanje stvaranja otpada i smanjivanja njegovih količina ▪ nerazumijevanje uloga i odgovornosti te nedovoljna suradnja ključnih dionika na području gospodarenja otpadom ▪ nejasno definirano gospodarenje biorazgradivim otpadom kroz zakonske okvire ▪ nedonošenje podzakonskih akata od strane nadležnog tijela	▪ uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom koji će uključivati sve elemente predviđene hijerarhijom gospodarenja otpadom prema redu prvenstva s dugoročnim ciljevima u skladu s gospodarskim mogućnostima ▪ izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog papira/kartona, metala, stakla, plastike i drva (sortirnica) na lokaciji odlagališta ▪ izgradnja postrojenja za mehaničko - biološku obradu odvojeno prikupljenog otpada ▪ izgradnja centra za ponovnu uporabu za Grad Zagreb ▪ razmotriti energetsku uporabu otpada uz primjenu svih mjera zaštite okoliša i ljudi ▪ nastaviti gradnju reciklažnih dvorišta i postavljanje mobilnih reciklažnih dvorišta radi funkcioniranja sustava odvojenog sakupljanja otpada i u naseljima Grada Zagreba u kojima se ne nalaze reciklažna dvorišta ▪ uspostaviti reciklažno dvorište za građevni otpad i otpad koji sadrži azbest ▪ dovršiti projekt sanacije odlagališta Prudinec ▪ unaprijediti sustav odvojenog sakupljanja otpada i izbjegavanje nastanka otpada kao i ponovnu upotrebu uz ekonomsku održivost ▪ uspostaviti informacijski sustav gospodarenja otpadom za cjelovitu evidenciju o otpadu ▪ poticati i promovirati izbjegavanje nastanka otpada i smanjenje njegovih štetnih utjecaja (napredniji tehnološki postupci, čistija i djelotvornija proizvodnja, štednja resursa i energije, itd.) ▪ jačati komunikaciju (edukacija, informiranje, dijalog) u području gospodarenja otpadom i uključivanje svakog pojedinca s ciljem razvijanja osobne motivacije za odvojeno sakupljanje otpada

5.1.5. Buka

Danas se kao dominantni izvori buke na području Grada Zagreba navode: promet (cestovni, pružni), industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme (ugostiteljski objekti), te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti.

Strateška karta buke Grada Zagreba i akcijski plan zaštite od buke usklađuju se trajno s izmjenama u prostoru, a obavezno se obnavljaju svakih pet godina od dana izrade, odnosno usvajanja. 2014. izrađena je i objavljena na službenoj internetskoj stranici Grada zagreba prva Strateška karta buke Grada Zagreba. Grafički prikazi indikatora buke korištenih za izradu Strateške karte buke dostupni su na Geoportalu Grada Zagreba. Rezultati sumarne analize izloženosti stanovništva Grada Zagreba buci pokazuju da je više od 40 % stanovnika izloženo prekomjernim razinama buke cestovnog prometa u razdoblju dana, večeri i noći, 7 % stanovnika izloženo je buci željezničkog i 6 % buci tramvajskog prometa, dok je prekomjernim razinama buke industrijskih pogona izložen statistički gotovo zanemariv broj stanovnika.

U izradi je akcijski plan upravljanja bukom u Gradu Zagrebu, kojim se određuju prioritetna područja i aktivnosti za smanjenje broja stanovnika izloženih prekomjernoj buci cestovnog i pružnog (željezničkog) prometa, te industrijskih pogona i postrojenja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu, te lokacije u neposrednoj blizini semafora	▪ intenzivnije raditi na preventivnim mjerama zaštite od buke ▪ kvalitetno prostorno i prometno planiranje; urbanističko planiranje gradskih zona namjene prostora i prometnica u odnosu na stambene objekte u skladu s propisanim najvišim dopuštenim razinama buke; određivanje i zaštita „tihih područja“ unutar naseljenog područja ▪ prostorni planovi nižeg reda morali bi sadržavati prikaz stanja imisije buke i odgovarajuće mjere zaštite od buke na području njihovog obuhvata ▪ sustavno planiranje i upravljanje svim vrstama prometa; upravljanje bukom na mjestu imisije; prilikom izrade prometnih strategija i planova voditi računa o mjerama za smanjenje razina buke od prometa ▪ sustavno praćenje cestovnog prometa (satni i dnevni promet i brzina kretanja lakih i teških vozila tijekom razdoblja dana, večeri i noći u ovisnosti o vrsti kolničke površine ▪ uspostaviti sustav prikupljanja i razmjene podataka potrebnih za izradu strateških karata buke i akcijskih planova među nadležnim tijelima i službama ▪ inzistirati na izradi elaborata zaštite od buke i provedbi mjera zaštite od buke u graditeljstvu, industriji i cestogradnji, u skladu s posebnim propisima i aktima ▪ tijekom rekonstrukcija prometnica, ovisno o potrebi, provesti mjere zaštite od buke
▪ buka od ugostiteljskih objekata, radionica u stambenim prostorima i uz njih, sportskih sadržaja	▪ stalni inspekcijski nadzor i provedba propisa
▪ nedovoljan broj mjerenja ▪ sustavne mjere zaštite od buke za različite izvore (cestovni, pružni i zračni promet, industrijska postrojenja)	▪ uspostaviti sustav praćenja razina buke imisije ▪ redovito ažuriranje strateške karte buke i akcijskog plana ▪ objava strateških karata buke i akcijskih planova na službenim stranicama Grada Zagreba radi informiranja javnosti
▪ buka javnih skupova i priredbi	▪ uspostava sustava upravljanja bukom javnih priredbi; sustavno praćenje provedbe Odluke o lokacijama i najvišim dopuštenim razinama buke tijekom održavanja manifestacija

5.2. ENERGIJA I KLIMA

5.2.1. Energetski sustavi

Na području Grada potroši se oko 19% od neposredne energetske potrošnje u Republici Hrvatskoj. U 2015. godini ukupna potrošnja energije iznosila je 52.177 TJ što je 9,6% manje u odnosu na potrošnju u 2009. Najveći udjel u ukupnoj potrošnji energije u 2015. godini ima prirodni plin (43,2%), slijede naftni derivati (33,9%), električna energija (17,5 %) i ogrjevno drvo (3,8%).

Energetske transformacije i neposredna potrošnja energije. Na području Grada, Zagrebačke elektrane–toplane (EL-TO i TE-TO) proizvode električnu i toplinsku energiju procesom kogeneracije koristeći loživo ulje i prirodni plin. Ukupni instalirani nominalni kapaciteti iznose za EL-TO 88,8 MWe /439 MWt + 160t/h, a za TE-TO 440 MWe / 850 MWt. Proizvodnja električne energije u EL-TO i TE-TO smanjila se za 60,8% u 2015. godini u odnosu na 2009., a proizvodnja ogrjevne topline smanjila se za 13,1% u promatranom razdoblju. Proizvodnja tehnološke pare i dalje pada te je u 2015. bila manja za 17,9% u odnosu na 2009. Gubici energetskih transformacija u strukturi ukupne potrošnje energije Grada Zagreba iznose 4,4% u 2015 godini. Neposredna potrošnja energije u 2015. iznosi 45.208 TJ i manja je za 7,36 % u odnosu na neposrednu potrošnju u 2009.

U razvoju je projekt visokoučinkovite kombi-kogeneracijske elektrane na plin KKE EL-TO Zagreb električne snage 90-150 MWe i toplinske snage do 130 MWt. Ishođena je lokacijska dozvola i objavljen tender za izgradnju, opremu i dugoročni ugovor o održavanju koji je u tijeku. Gradnja je planirana u razdoblju od 2018. do 2021.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ spora promjena strukture potrošnje ▪ povećavaju se pritisci na okoliš i otežava ispunjavanje prihvaćenih ciljeva smanjivanja emisije i neposredne potrošnje	▪ uvesti i primjenjivati Energetski informacijski sustav za kontinuirano praćenje proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje i relevantnih pokazatelja na području Grada Zagreba ▪ sustavno mijenjati strukturu potrošnje

Opskrba električnom energijom. Tijekom 2014. i 2015. 22 do 25% ukupnih potreba za električnom energijom u Gradu Zagrebu zadovoljavaju zagrebačke elektrane-toplane. Gubici električne energije u distribuciji i opskrbi, u 2015. godini, iznosili su 7,8%. Pouzdanost opskrbe, na temelju pokazatelja planiranih (SAIFI) i prisilnih prekida (SAIDI), veća je u Zagrebu nego na ostalim područjima Hrvatske, no ispod je razine prosjeka EU. Niskonaponska mreža je dijelom preopterećena, s relativno lošim naponskim uvjetima. U centru grada povećano je opterećenje i potrošnja električne energije, nedostaje energetska infrastruktura. Nisu osigurane lokacije za nove TS kod širenja izgradnje niti za interpolaciju u već izgrađenim zonama gdje raste energetska potrošnja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ loše naponske okolnosti, preopterećenje niskonaponskih mreža	▪ podizati kvalitetu, sigurnost, diversifikaciju i pouzdanost opskrbe energijom
▪ povećanje potražnje za električnom energijom zbog izgradnje velikih poslovnih, trgovačkih i proizvodnih građevina	▪ povećati kapacitet pojnih točaka izgradnjom novih TS i/ili prelaskom na naponsku razinu od 20kV
▪ nove konzumne kapacitete nije pratila izgradnja odgovarajuće energetske infrastrukture.	▪ unaprijediti sustav upravljanja potrošnjom razvojem pametne energetske mreže „smart grid”
▪ nedovoljan kapacitet u pojnim točkama TS, nedostatak slobodnih vodnih polja	▪ Potrebna je sanacija mreže i interpolacija novih srednjo/niskonaponskih trafostanica
	▪ Osigurati lokacije za interpolaciju i izgradnju novih NTS.

▪ znatno povećanje potrošnje električne energije i opterećenja novih unutar blokova u centra grada Zagreba ▪ nisu osigurane lokacije za nove 110 kV TS i NTS ▪ pozdanost opskrbe ispod prosjeka EU	

Opskrba toplinskom energijom. HEP Toplinarstvo Zagreb je u 2016. putem 229,9 km vrelovodne i 44,4 km parovodne energetske mreže opskrbljivalo toplinskom energijom 96.805 kućanstava i 4.604 poslovna prostora. Prosječna starost magistralnih vrelovoda je 30 do 40 godina (dio mreže je sagrađen 1957.). Ukupni gubici distribucije za ogrjevnu toplinu i tehnološku paru u 2011. iznosili su 856,3 TJ ili 12,5%, a u 2016. iznosili su 1.059 TJ ili 13,6% Uobičajeni gubici u Europi su 6%. Sanacijom vrelovoda gubici distribucije ogrjevne topline mogli bi se svesti na uobičajenu europsku razinu. HEP toplinarstvo u skladu sa svojim financijskim mogućnostima sustavno provodi revitalizaciju dijelova vrelovodne, toplovodne i parovodne trase, pri čemu prioritet imaju najstariji i najugroženiji dijelovi distribucijske toplinske mreže. Tijekom 2016. godine revitalizirana je vrelovodna magistrala DN800 kod Mosta mladosti duljine 340 m, vrelovodna magistrala DN600 Rujnička-Vranovina-Vukovarska duljine 360 m i vrelovodna mreža Knežija ukupne duljine 777 m.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali vrelovodi ▪ relativno veliki gubici energije ▪ ne postoje individualna mjerenja potrošnje	▪ sanirati vrelovode ▪ poboljšati sustav upravljanja potrošnjom ▪ poboljšati sustav individualnog mjerenja i daljinskog očitavanja potrošnje

Opskrba plinom. Na području Grada Zagreba postoji infrastruktura za distribuciju i opskrbu prirodnim plinom, no pojedini rubni dijelovi grada još nisu plinoficirani. Ukupno je izgrađeno 2.995 km plinske mreže koju čine visokotlačni, srednjotlačni i niskotlačni plinovodi s pripadnim priključcima. Na mrežu zakjučno sa 2015. postavljeno 259.820 obračunskih mjernih mjesta. Prirodni plin koristi se za grijanje, pripremu potrošne tople vode, kuhanje, hlađenje, tehnološke potrebe uključivo proizvodnju električne energije, za pogon motornih vozila te gradsku rasvjetu. Postoji stalna potreba za obnavljanjem dotrajalih dijelova distribucijskog sustava, te se znatna financijska sredstva troše na održavanje distribucijskog sustava i samu rekonstrukciju pojedinih dionica. Načelo zamjene postojećih čeličnih cijevi cijevima od polietilena visoke gustoće (PE-HD) temelji se na njihovoj tehno – ekonomskoj dotrajalosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali dijelovi distribucijskog sustava ▪ dijelovi grada koji nisu plinoficirani zahtijevaju podrobnu analizu isplativosti prije donošenja odluke o plinofikaciji ▪ cijena plina koja se postupno izjednačava sa ostalim konkurentskim energentima, uzrokuje smanjenje potražnje ▪ nedovoljna sigurnost i fleksibilnost opskrbe prirodnim plinom na državnoj razini (postojeće skladište nedovoljnog kapaciteta) ▪ visoki troškovi implementacije i održavanja sustava daljinskog očitavanja koji trenutno nisu priznati od strane regulatora ▪ nedostatak financijskih sredstava utječe na brzinu razvoja distribucijskog sustava kako na izgradnju novih dijelova tako i na potrebne rekonstrukcije	▪ sanirati postojeći distribucijski sustav temeljem kriterija tehno – ekonomske dotrajalosti ▪ razvoj distribucijskog sustava na neplinoficirana područja temeljem studija isplativosti kao održivi doprinos kvaliteti života u gradu ▪ podizati, sigurnost i pouzdanost i učinkovitost rada distribucijskog sustava i isporuke plina ▪ podizati kvalitetu sigurne, pouzdane i kontinuirane opskrbe plinom ▪ unaprijediti organizaciju distribucije prirodnog plina ▪ kontinuirano nastaviti s uvođenjem sustava daljinskog očitavanja i poboljšati sustav ipravljanja potrošnjom ▪ pokretati razne marketinške aktivnosti u cilju

▪ nema potpore državnih i regionalnih institucija u razvoju projekta povećanja uporabe stlačenog prirodnog plina za pogon motornih vozila	povećanja udjela potrošnje stlačenog priprodnog plina za pogon motornih vozila kao ekološkog goriva ▪ implementirati suvremena informatička rješenja koja će omogućiti brzu obradu i razmjenu podataka sa svim tržišnim subjektima

Javna rasvjeta. Grad Zagreb upravlja sustavom električne i plinske javne rasvjete koji objedinjuje 130.086 rasvjetnih mjesta sa podzemnom i nadzemnom elektroenergetskom mrežom, te 2013 uređaja za mjerenje i upravljanje javnom rasvjetom. Plinsku rasvjetu čini 214 rasvjetnih tijela sa 1518 izvora svjetlosti (Žarnih mrežica) lociranih u središnjem dijelu i povijesnoj jezgri Gornjeg grada i Kaptola gdje su iste estetski uklopljene u ambijent povijesnih građevina.

Grad kontinuirano modernizira sustav javne rasvjete, zamjenjujući zastarjela rasvjetna tijela modernijim, energetski učinkovitim i ekološki prihvatljivim u zadnje vrijeme u LED tehnologiji te se potrošnja energije unatoč novoj izgradnji konstantno smanjuje i u 2016. godini iznosi oko 79.926 MWh što je oko 11,3% manje u odnosu na potrošnju energije u 2008. godini kada je potrošeno 90.100 MWh električne energije. Ukupna instalirana snaga iznosi oko 20 MW. Pokrivenost Zagreba javnom rasvjetom uglavnom je zadovoljavajuća uz potrebu stalnog ulaganja u sustav javne rasvjete u rubnim dijelovima grada.
Sustav javne rasvjete, koji je potrebno održavati, zbog nove se gradnje svake godine povećava. Radi usklađivanja postojeće rasvjete s novim Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja povećani su troškovi održavanja, te se uz ugradnju kvalitetnih rasvjetnih elemenata pokušava godišnji porast troškova održavanja svesti u prihvatljive okvire. Zbog tarifnih uvjeta nadležnog distributera električne energije potrebno je pojačano kompenzirati jalovu energiju. U sustavu održavanja javne rasvjete trenutno ima evidentirano 382 vrste glavnih potrošnih materijala. Da bi se povećala pouzdanost cijelog sustava, nastoji se ugradnjom kvalitetnog materijala postići potreban standard održavanja od najmanje 95 posto funkcionalnosti instaliranih izvora svjetlosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ znatni troškovi održavanja ▪ dijelom zastarjela i energetski neučinkovita rasvjeta ▪ nedovoljna pokrivenost u pojedinim dijelovima grada ▪ nedostaje sustav upravljanja i regulacije ▪ znatno svjetlosno onečišćenje	▪ izgradnja javne rasvjete u pojedinim dijelovima grada ▪ unaprijediti sustav upravljanja i regulacije ▪ modernizacija i primjena mjera energetske učinkovitosti u postojećem sustavu ▪ smanjenje svjetlosnog onečišćenja

5.2.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

Pridruživanjem Europskoj uniji, Republika Hrvatska je preuzela i obveze u energetskom sektoru. Usvojena je Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2020. Gradonačelnik Grada Zagreba potpisao je Sporazum gradonačelnika Europske unije, kojim je Grad Zagreb prihvatio ciljeve europske energetske politike. Izrađena je studija „Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije u Gradu Zagrebu“ (travanj 2009). Grad Zagreb kontinuirano provodi projekt Sustavno gospodarenje energijom u Gradu Zagrebu. Prihvaćen je Akcijski plan energetski održivog razvitka Grada Zagreba (SEAP), dugoročni programski dokument, do 2020., kojim su identificirane mjere energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije, i čija će provedba rezultirati smanjenjem emisija CO_2 na razini Grada Zagreba za 21% u 2020. u odnosu na referentnu 2008. U tijeku je izrada Revizije akcijskog plana energetski održivog razvitka Grada Zagreba (SEAP). Gradska skupština Grada Zagreba donijela je u prosincu 2016. Akcijski plan energetske učinkovitosti Grada Zagreba za razdoblje 2017.-2019.. Zaključkom Gradonačelnika u prosincu 2016. donesen je Godišnji

plan energetske učinkovitosti Grada Zagreba za 2017. godinu. Izrađen je prijedlog Programa poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu na području Grada Zagreba. Izrađena je Strategija razvoja energetske infrastrukture za napajanje električnih vozila na području Grada Zagreba. Planirana je izrada cjelovite Energetske strategije Grada Zagreba kojom bi se odredila dugoročna vizija energetske politike Grada Zagreba. 2015. izrađen je program energetske učinkovitosti u gradskom prometu Grada Zagreba. Zaključkom Gradonačelnika u rujnu 2016. prihvaćen je Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju, što ga je inicirala Europska komisija u vezi sa smanjenjem stakleničkih plinova za 40% do 2030. u usporedbi sa razinama iz 1990., povećanje udjela OIE na najmanje 27% potrošnje energije, te usvajanje zajedničkog pristupa rješavanju ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe na njih. Prihvaćanje i provođenje načela i obveza iz Sporazuma gradonačelnika za klimu i energiju, jedan je od važnih preduvjeta za povećanje energetske učinkovitosti i reduciranje emisija CO_2 u Gradu Zagrebu.

Geotermalno polje Zagreb nalazi se na jugozapadnom prilazu Zagrebu. Rijeka Sava dijeli ga infrastrukturno na sjeverni dio s dominantnim rekreacijskim zonama Jarun i Mladost i južni dio u kojemu dominira Klinička bolnica Novi Zagreb. Trenutno se geotermalna energija koristi za grijanje Sportskog centra "Mladost". S obzirom da se 2015. koristilo tek 5,7 % raspoložive energije, opravdano je razmotriti priključak na postojeći toplinski sustav. Zagrebačko geotermalno polje moglo bi se iskorištavati za grijanje objekata u jugozapadnom dijelu grada. Osim za grijanje, planira se korištenje geotermalnih izvora za potrebe zdravstvenog turizma, u prostorima Termi Zagreb.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ mali udio obnovljivih izvora energije ▪ nedovoljno diversificirani izvori energije ▪ nedostatna uporaba ekološko prihvatljivih goriva ▪ nedovoljna razina ekološke svijesti	▪ diversificiranje izvora energije ▪ promicanje korištenja čistih tehnologija ▪ promicanje i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije, osobito geotermalne energije ▪ promicanje i poticanje uporabe ekološko prihvatljivih goriva ▪ promicanje i poticanje primjene mjera energetske učinkovitosti ▪ podizanje razine ekološke svijesti

5.2.3. Klimatske promjene

Posljedica zagrijavanja atmosfere u posljednjem razdoblju uzrokom je da je u Zagrebu od deset najtoplijih godina od početka 20. stoljeća, od 2000. godine zabilježeno sedam. Hidrometeorološka postaja Zagreb-Grič bilježi trend godišnjih oborina -0,3% na 10 godina, a trend smanjenja oborina zabilježen je tijekom 20. stoljeća na cijelom području Hrvatske. U nastojanju provedbe proaktivne energetske politike i aktivnog učešća u sprečavanju globalnog zagrijavanja i negativnih posljedica klimatskih promjena Gradska skupština Grada Zagreba prihvatila je, 16.ožujka 2009., Deklaraciju o klimatskim promjenama udruge velikih europskih gradova Eurocities o zajedničkoj suradnji u ostvarivanju održive budućnosti i borbe protiv klimatskih promjena. Izrađen je plan prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba, čiji je cilj stvoriti otporniji i prilagodljiviji grad na utjecaje već postojećih i budućih klimatskih promjena.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ velik udio energetskog sektora u emisijama stakleničkih plinova ▪ značajan udio industrijskog sektora u emisiji	▪ redovita izrada Registra emisija CO_2 za Grad Zagreb ▪ smanjenje emisije CO_2 u svim sektorima provedbom mjera energetske učinkovitosti

stakleničkih plinova ▪ značajan udio sektora gospodarenja otpadom u emisijama stakleničkih plinova ▪ loša energetska svojstva sektora zgradarstva ▪ značajan udio sektora prometa u emisijama stakleničkih plinova	▪ korištenje obnovljivih izvora energije i ekološko prihvatljivih goriva ▪ racionalno korištenje energije ▪ provođenje preventivnih i zaštitnih ciljeva i mjera za smanjenje emisije CO_2, podizanjem energetske učinkovitosti u sektorima zgradarstva i prometa ▪ primjena novih ICT tehnologija u sustavu upravljanja energijom ▪ pretvaranje urbanih četvrti u ekološki održiva područja

6. UPRAVLJANJE RAZVOJEM

6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Grad Zagreb je kulturno, znanstveno, gospodarsko, političko i administrativno središte Republike Hrvatske u kojem se nalazi sjedište Hrvatskog Sabora, Predsjednika i Vlade Republike Hrvatske. Grad Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske i ima posebnim zakonom utvrđen položaj županije, uslijed čega u okviru svog samoupravnog djelokruga obavlja poslove iz djelokruga grada i djelokruga županije. Grad Zagreb nadležan je i za poslove državne uprave iz djelokruga ureda državne uprave i druge povjerene poslove državne uprave utvrđene posebnim zakonima.

6.1.1. Tijela Grada Zagreba

Tijela Grada Zagreba su: Gradska skupština kao predstavničko tijelo i Gradonačelnik kao izvršno tijelo. Gradske zastupnike u Gradskoj skupštini, njih 51, te Gradonačelnika i njegova dva zamjenika biraju građani na neposrednim izborima.
Oblici mjesne samouprave u Gradu Zagrebu su gradske četvrti i mjesni odbori. Prvu, gornju razinu mjesne samouprave u Gradu Zagrebu čini 17 gradskih četvrti, koje djeluju putem svojih tijela – vijeća gradske četvrti i predsjednika vijeća. Građani s područja gradske četvrti biraju vijeće, a članovi vijeća, iz svojih redova, predsjednika vijeća. Na drugoj razini, u gradskim četvrtima, osnovano je 218 mjesnih odbora. Tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora članove kojega biraju svi građani s pravom glasa koji imaju prebivalište na području mjesnog odbora i predsjednik vijeća mjesnog odbora kojega biraju članovi vijeća iz svojih redova. Gradske četvrti i mjesni odbori su pravne osobe. Poslove vezane uz rad mjesne samouprave koordinira Gradski ured za mjesnu samoupravu.

6.1.2. Gradska uprava

U skladu s Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela (SGGZ 16/09 - 23/16) u Gradu Zagrebu je u 2016. godini ustrojeno 21 gradsko upravno tijelo, a Odlukom je utvrđen njihov djelokrug, nadležnost i druga pitanja važna za njihov rad. Gradska upravna tijela, koja čine gradsku upravu u užem smislu, ustrojena kao uredi, službe i zavod, obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba i poslove državne uprave što su utvrđeni posebnim zakonima. Odlukom o Stručnoj službi Gradske skupštine Grada Zagreba (SGGZ 19/00 i 25/09) posebno je ustrojena Stručna služba Gradske skupštine Grada Zagreba za obavljanje stručnih, administrativnih i drugih poslova u vezi s radom Gradske skupštine.
U okviru samoupravnog djelokruga, obavljanje komunalnih i gospodarskih djelatnosti povjereno je trgovačkim društvima, a obavljanje društvenih i/ili drugih djelatnosti javnim (gradskim) ustanovama, koji čine gradsku upravu u širem smislu.

Gradska uprava u svojem je radu prvenstveno orijentirana postići profesionalno, pouzdano, transparentno i učinkovito postupanje, utemeljeno na najboljoj nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj praksi i naprednim standardima kvalitete pružanja usluga korisnicima. U svojem radu i postupanju gradska uprava ostvarila je određenu razinu napretka u pojedinim aspektima poslovanja, a daljnje unaprjeđenje će se, među ostalim postići i provedbom Razvojne strategije.

6.1.3. Struktura ljudskih potencijala upravnih tijela i službe

U upravnim tijelima (podaci 31. prosinca 2016.) Grada Zagreba zaposleno je 2.863 djelatnika, raspoređenih u 22 ureda, zavoda i službe. Prema dobnoj strukturi službenika, službenici od 20 – 30 g. čine 6,43%, od 31-40 g. 24,83%, od 41-50 g. 31,40%, od 51-60 g. 28,54% te više od 60 g. 8,80%. Najveći udio službenika (49,40%) ima visoku stručnu spremu, dok nešto manji udio ima srednju stručnu spremu (38,24%). 94,83% službenika je informatički pismeno.

6.1.4. Upravljanje i koordinacija upravnih tijela

Upravljanje i koordinacija radom gradskih upravnih tijela u provedbi poslova što su u djelokrugu Grada općenito, te razmatranje najznačajnijih pitanja od značaja za Grad na najvišoj razini, između ostalog i pitanja što se odnose na strateško planiranje razvoja Grada, strateške programe i projekte, obavlja Kolegij kojega čine gradonačelnik, zamjenici gradonačelnika i svi pročelnici.
Gradonačelnik, predsjednik Gradske skupštine i predsjednici vijeća gradskih četvrti čine koordinaciju. Koordinacija raspravlja o zajedničkim pitanjima važnim za gradske četvrti i Grad Zagreb, u pravilu nakon sjednica Gradske skupštine.

Priprema, predlaganje, izrada i provedba razvojnih inicijativa, odnosno projekata te strateških dokumenata i programa podrazumijeva uključenost i djelovanje svih mjerodavnih gradskih upravnih tijela, putem radnih tijela i/ili predstavnika. U odnosu na oba oblika zamjećuje se nedostatna razina i kvaliteta zajedničke interakcije i suradnje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Nedovoljno provođenje plana upravljanja ljudskim resursima ▪ Nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela	▪ Razviti mehanizme za unapređivanje komunikacije i protoka informacija između i unutar upravnih tijela ▪ Razvijati sustav pokazatelja za mjerenje rezultata rada upravnih tijela i stupanj dostizanja postavljenih ciljeva na pojedinim tematskim područjima ▪ Uvesti u praksu sustav nagrađivanja djelatnika ovisno o postignutim rezultatima

6.1.5. Instrumenti u funkciji unapređenja gradske uprave

U okviru kontinuirane težnje za unapređenjem i osiguranjem profesionalne, djelotvorne, učinkovite i prema korisniku orijentirane gradske uprave, koja je u svojem postupanju usmjerena postizanju najviših standarda učinkovitosti, ekonomičnosti, profesionalnosti i transparentnog djelovanja, uspostavljeni su određeni instrumenti s ciljem ostvarenja istaknutih težnji.

Upravljanje poslovnim procesima. Jedan od instrumenata koji ima iznimno značajnu ulogu u težnji za unapređenjem rada gradske uprave je uspostava i razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima. Kroz projekt „Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima“ koji se počeo provoditi početkom 2014. Grad Zagreb razvija sustav upravljanja poslovnim procesima, što ima za cilj jasno definiranje kako Grad funkcionira, tko je za što odgovoran, što su ciljevi, koji se resursi koriste u kolikoj mjeri i s kakvom svrhom, te kako su poslovni procesi Grada povezani s poslovnim procesima pravnih

subjekata s kojima Grad surađuje. Sustav upravljanja poslovnim procesima usklađen je sa svim povezanim sustavima unutar Grada te sa svim primjenjivim normama i propisima. Tijekom projekta Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima uspostavljen je ARIS repozitorij koji na jednom mjestu dokumentira kompletnu poslovnu arhitekturu Grada na jednoznačan i transparentan način koji će poslužiti kao temelj za kontinuirano unaprjeđenje poslovanja.

Rizici i upravljanje rizicima. Na temelju Smjernica za provedbu procesa upravljanja rizicima kod korisnika proračuna, koje je u rujnu 2009. donijelo Ministarstvo financija Republike Hrvatske Grad Zagreb je započeo postupak uspostavljanja sustavnog i učinkovitog upravljanja rizicima s ciljem djelotvornijeg ostvarivanja ciljeva gradske uprave, optimiziranja raspoloživih resursa te jačanja povjerenja građana u upravljački sustav Grada. Sustavno upravljanje rizicima omogućava donošenje kvalitetnijih odluka, bolje predviđanje potrebnih i optimiziranje raspoloživih sredstava, usredotočenost na prioritete te izbjegavanje mogućih rizika koji se mogu pojaviti prilikom realizacije postavljenih ciljeva. Prema Strategiji upravljanja rizicima Grada Zagreba, ciljevi sadržani u strateškim, operativnim ili financijskim planskim dokumentima polazna su osnova za utvrđivanje rizika na razini gradskih upravnih tijela i njihovih unutarnjih ustrojstvenih jedinica. Proces uspostave upravljanja rizicima u gradskim upravnim tijelima započeo je definiranjem ciljeva koji se žele ostvariti, na temelju kojih utvrđuju i procjenjuju rizike te ustrojavaju registre rizika. U njima se, na temelju procjene rizika, planira provedba dodatnih mjera za ublažavanje rizika te se sustavno prati provedba i učinkovitost planiranih mjera ublažavanja rizika utvrđenih u registru kako bi se pročelnicima osigurale potpune i pravovremene informacije potrebne za donošenje odluka o načinu upravljanja najznačajnijim rizicima koji ugrožavaju ostvarenje ključnih ciljeva gradskih upravnih tijela. Registri rizika se ažuriraju najmanje jednom godišnje, nakon podnošenja izvješća o provedenim mjerama za ublažavanja rizika u prethodnoj godini. O upravljanju rizicima izvješćuje se Ministarstvo financija u sklopu godišnjeg izvješća o sustavu unutarnjih financijskih kontrola.

Unutarnja revizija i kontrola. Sektor za kontrolu Gradskog kontrolnog ureda provodi kontrolne aktivnosti temeljem naloga gradonačelnika, predstavki građana, upita gradskih zastupnika i Odbora Gradske skupštine, na zamolbu gradskih upravnih tijela, te na temelju zahtjeva državnih institucija pri provedbi aktivnosti iz njihova djelokruga. Potrebno je istaknuti da je sve veći broj zahtjeva za provođenjem kontrola iniciran predstavkama građana. Cilj unutarnje revizije je pružanje razumne razine sigurnosti čelnicima korisnika proračuna da je provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na općepriznate standarde i nacionalno zakonodavstvo. Sektor za unutarnju reviziju Gradskog kontrolnog ureda obavlja poslove unutarnje revizije u Gradu Zagrebu.

6.1.6. Strateško planiranje razvoja Grada

Politika regionalnog razvoja te sustavni proces strateškog planiranja razvoja u Republici Hrvatskoj na razini županija svoju osnovu nalazi u propisima o regionalnom razvoju i nacionalnoj Strategiji regionalnog razvoja. Strateško planiranje je sastavni dio proračunskih procesa, čime i dio sveukupnog sustava proračunskog planiranja, te, u kontekstu proračunske politike, jedna od sastavnica financijskog upravljanja i kontrola odnosno osiguranja financijske odgovornosti.
Ključno tijelo za strateško planiranje razvoja Grada jest Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada koji, u skladu s politikom regionalnog razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave, obavlja poslove što se odnose na koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja. Ured je kao imenovani regionalni koordinator za Grad Zagreb vodio izradu prve Razvojne strategije usvojene 26. travnja 2012., donesene za razdoblje do kraja 2013. (razdoblje važenja usklađeno sa ostalim planskim dokumentima regionalnoga razvoja što su doneseni za razdoblje 2011. – 2013.)
S obzirom na provedbu procesa izrade programskih dokumenata za korištenje strukturnih i investicijskih instrumenata EU u razdoblju 2014.-2020., kao najvažnijih nacionalnih razvojnih

dokumenta i potrebu izrade novog zakonodavnog okvira i nacionalne strategije regionalnog razvoja, trajanje Razvojne strategije Grada Zagreba produženo je u dva navrata, do kraja 2015. kako bi se premostilo vrijeme do donošenja nove Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske i s njom usklađenih županijskih razvojnih strategija za razdoblje do 2020. te osigurala opstojnost strateških podloga na regionalnoj/županijskoj razini za korištenje sredstava iz EU strukturnih i investicijskih fondova na početku nove financijske perspektive 2014-2020.
Proces izrade prve Razvojne strategije unio je promjene i ukazao na nužnost i značaj međusektorskog planiranja. Odmah po donošenju odnosne strategije započet je proces praćenja i izvještavanja o provedbi. Proces izrade Izvješća o provedbi uključuje prikupljanje podataka i informacija o provedenim aktivnostima od svih nositelja mjera iz Razvojne strategije, u dijelu što se odnosi na provedbu aktivnosti u okviru Strateških ciljeva/ Prioriteta/ Mjera i Akcijskog plana. Praćenje provedbe Razvojne strategije popraćeno je brojnim izazovima, a pokazuje da se proračunsko planiranje i nadalje postupno prilagođava Razvojnoj strategiji, te da ključni dionici svoje godišnje planove rada još nisu u potpunosti uskladili s Razvojnom strategijom. Sve navedeno stvara znatne poteškoće u praćenju učinaka provedbe, kao i pri i samoj izradi izvješća, osobito za 2012. kao prvu godinu provedbe.
Razumijevanje značaja Razvojne strategije, obveze provedbe zadanih aktivnosti i mjera, kao i obveze izvještavanja o provedenom, dostiglo je veću razinu kroz provedbu edukacija, uspostavljanje mreže koordinatora i sudionika u izvještavanju. Prikupljanjem povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne strategije od svih ključnih dionika, također se povećalo razumijevanje Razvojne strategije, a osobito njezinog značenja kao temeljnog razvojnog dokumenta Grada.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ poznavanje procesa strateškog planiranja, kao i same Razvojne strategije još uvijek nije dostiglo zadovoljavajuću razinu ▪ ključni dionici svoje godišnje planove rada još nisu u potpunosti uskladili s Razvojnom strategijom ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za prikupljanje povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne strategije od ključnih dionika	▪ povećati razumijevanje procesa strateškog planiranja i značaja Razvojne strategije ▪ uskladiti godišnje planove rada ključnih dionika s Razvojnom strategijom ▪ razvijati sustav prikupljanja povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne stragije

6.2 URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI

Zagreb je grad koji se dinamično i snažno razvija te iz godine u godinu poprima obilježja suvremenih europskih metropola, što podrazumijeva i pojavu različitih oblika kriminala.
Tijekom 2013. godine sigurnost je bila ugrožena sa 15 461 kaznenim djelom (42 kaznena djela dnevno), 7 362 prometne nesreće, 132 518 prometnih prekršaja, 12 869 prekršaja protiv javnog reda i mira i drugih prekršaja i 1 090 druga događaja po kojima je policija postupala. U 2015. i 2016. godini broj kaznenih djela bilježio je blagi porast u odnosu na 2014.
U promatranom razdoblju bilježi se pad broja prometnih nesreća, kao i pad broja ozlijeđenih osoba u prometnim nesrećama.

Tablica 15. sigurnosni pokazatelji u Gradu Zagrebu

godina	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj kaznenih djela	15.229	13.309	13.405	13.476
Stopa razriješenosti kaznenih djela	44,5%	45,5%	48,4%	51,8%
Broj prometnih nesreća	7.362	6.524	6.262	5.882
Broj ozlijeđenih u	2.494	2.488	2.383	2.166

prometnim nesrećama				

Izvor: Izvješće o stanju i kretanju sigurnosnih pokazatelja u radu PU zagrebačke za 2014. i 2016. godinu

Trenutna razriješenost kaznenih djela veća je od 50 posto, što govori o tome da se policija dodatno aktivirala, te se stručno usavršila u kontekstu promjene zakonodavstva tj. sve je kvalitetniji rad s obzirom na promjene u strukturi kriminaliteta, načinu i sofisticiranosti izvršenja kaznenih djela Primjerice, samo od 2013. godine (primjena novog zakonodavstva) kada je stopa otkrivačke djelatnosti bila 44,5 %, sada ista iznosi 51,8%. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminala koji je najizravnije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te uopće na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nerazvijen sustav opće prevencije kažnjivih ponašanja (teške krađe provaljivanjem u domove, drske krađe na ulici, razbojništva, vandalizam) te nizak stupanj kulture samozaštitnog ponašanja ▪ narušavanje javnog reda i mira te predstavke i pritužbe građana uslijed prekomjerne razine buke na otvorenim i zatvorenim prostorima namijenjenim održavanju javnih okupljanja, zabavnih, sportskih i sličnih aktivnosti	▪ preuzeti socijalno – preventivnu ulogu koja se sve više temelji na suradnji policije i društvene zajednice, čime se jača ugled policije u javnosti i razina uspješnosti ▪ poboljšavati ukupno stanje kriminala njegovim smanjivanjem, a istodobno poboljšavati djelotvornost otkrivanja ▪ poboljšavati odnos broja počinjenih kaznenih djela i broja stanovnika ▪ prevencija nepoželjnog i kažnjivog ponašanja mjestima javnog okupljanja sportskog karaktera ▪ uspostaviti sustav za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa u lokalnom/regionalnom okruženju

Zaštita i spašavanje. Grad Zagreb je osnovao upravno tijelo koje obavlja poslove što se odnose na pripremanje i sudjelovanje sudionika zaštite i spašavanja na nesreće, velike nesreće i katastrofe, te na ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nesreće, velike nesreće i katastrofe i na uklanjanje mogućih uzroka i posljedica. Tijekom 2014. godine snage zaštite i spašavanja Grada Zagreba obavile su ukupno 21 059 hitnih intervencija (2013. godine obavljeno ih je 23 610).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ pojedini društveni čimbenici ponekad djeluju kao promatrači, odnosno samo utvrđuju stanje, a ne rješavaju probleme ▪ rizici i opasnosti Grada Zagreba su prirodne, tehničko tehnološke, nuklearne i druge nesreće.	▪ potrebno je izraditi te donijeti sljedeće dokumente: Izraditi Procjenu rizika za Grad Zagreb (ukoliko se usvoji Prijedlog Zakona o CZ), te ažurirati postojeće Planove zaštite i spašavanja, odnosno Civilne zaštite

6.3. FINANCIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE GRADA

Proračun Grada Zagreba.
Grad Zagreb ima najveći fiskalni kapacitet u usporedbi s drugim jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave. Fiskalni kapacitet Grada Zagreba znatno nadmašuje prihode drugih vodećih gradova i u relativnom pogledu.

U proračunu Grada Zagreba u 2017. planira se 9,05 mlrd kuna prihoda i 9,07 mlrd rashoda[30]. Istodobno s prijedlogom proračuna za 2017., usvojene su i projekcije za 2018. i 2019, u kojima se predviđa blagi rast proračunskih prihoda i rashoda u skladu s očekivanim rastom BDP – a.
Porezni prihodi (porez i prirez na dohodak) su najvažniji pojedinačni izvor prihoda s udjelom od 54% (plan 2017) ; slijede ih prihodi od pristojbi i naknada, uglavnom komunalni doprinosi i naknade te prihodi po posebnim propisima sa 15% udjela. Prihodi od pristojbi i naknada čine koriste se isključivo za zakonom propisane namjene.
Prihodi od imovine - oko 5% ukupnih proračunskih prihoda - gotovo u potpunosti potječu od korištenja nefinancijske imovine, te mali dio potječe od prihoda od prodaje nefinancijske imovine. Ostali prihodi poslovanja uključuju razne pomoći, prihode od kazni i upravnih mjera i dr. Ukupni rashodi u 2017. planiraju se u iznosu 9,07 mlrd. kuna, od čega je 34% iznosa planirano za materijalne rashode, 28% za rashode za zaposlene te 15% za nabavu dugotrajne imovine. Za nabavu dugotrajne imovine planira se utrošiti oko 1,3 mlrd. kuna za ceste, komunalnu infrastrukturu, poslovne i ostale građevinske objekte te opremu u školstvu, zdravstvu, ustanovama socijalne skrbi i sl.
Planirani ukupni rashodi gradskog proračuna u 2017. trebali bi biti za 5,5% viši nego 2016., što je djelomice rezultat značajnijeg povećanja rashoda proračunskih korisnika koji se financiraju iz njihovih vlastitih i namjenskih prihoda. Najveće se povećanje planira za nabavu dugotrajne imovine (49,7%), uglavnom za gradnju nerazvrstanih cesta, ali i za kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti.
Planirani dug na kraju 2017. procjenjuje se na 1,44 mlrd. kuna; udio duga u proračunskim prihodima i primicima iznosi oko 15,9% što znači da je razina zaduženosti Grada niska te da može bez poteškoća servisirati svoj direktni dug iz redovitih prihoda i primitaka. Uz direktan dug Grad je potencijalno (kroz dana jamstva i garancije) izložen i indirektnom dugu od 2,1 mlrd. kuna, od čega se najveći dio (1,8 mlrd. kuna) odnosi na jamstvo za obveznice Zagrebačkog holdinga d.o.o..

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Deficit gradskog proračuna ▪ Slabi udio prihoda od imovine ▪ Visoki udio rashoda za subvencije trgovačkim društvima ▪ Visoki iznos izdanih jamstava Zagrebačkom holdingu d.o.o., te smanjena sposobnost Zagrebačkog holdinga d.o.o. da samostalno vraća dugove ▪ Visoki iznos nenaplaćenih potraživanja	▪ Smanjiti deficit gradskog proračuna ▪ Povećati prihode od gradske imovine ▪ Smanjivati rashode za subvencije trgovačkim društvima ▪ Poboljšati naplatu potraživanja ▪ Smanjiti rashode za zakupnine optimalnijim korištenjem gradske imovine ▪ Zadržati što veću razinu investicija za gradnju potrebnih građevinskih objekata i druge vrste rashoda povezane s razvojnim projektima ▪ Smanjiti razinu financijske izloženosti prema Zagrebačkom holdingu d.o.o., odnosno smanjiti rizike za eventualno dodatno financijsko opterećenje Grada zbog smanjene mogućnosti Zagrebačkog holdinga d.o.o. da vraća dospjela zaduženja ▪ Više koristiti proračun kao instrument razvoja Grada Zagreba

6.4. MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

6.4.1. Međužupanijska suradnja

[30] Izvor: Izglasani proračun Grada Zagreba za 2017., kratki vodič; u proračunu su iskazani vlastiti i namjenski prihodi svih gradskih proračunskih korisnika, kao i rashodi koji se financiraju iz tih prihoda

Grad Zagreb graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom, s kojima je funkcionalno povezan. U Zagrebačku se županiju u novije vrijeme svake godine iz Zagreba slijeva desetak tisuća novih stanovnika. Za njih, kao i za druge stanovnike Zagrebačke županije, Zagreb predstavlja realnu mogućnost zapošljavanja. Osim radnog mjesta, građani Zagrebačke županije u Zagrebu ostvaruju velik dio svojih socijalnih, zdravstvenih i obrazovnih potreba.
Blizina, funkcionalna povezanost i mnogobrojni zajednički problemi naglašavaju, u prvom redu, nužnost suradnje na cjelokupnom „zagrebačkom prostoru" u svim segmentima razvoja.
Kao najznačajnije teme i projekti od interesa za obje županije istaknute su:

- suradnja u planiranju prostora,
- suradnja u planiranju poduzetničke i gospodarske infrastrukture,
- suradnja u razvoju integriranog prometnog sustava i sustava vodoopskrbe,
- projekt Zračne luke Zagreb i njenog spoja, odnosno spoja grada Velike Gorice, tračničkom vezom sa Zagrebom,
- suradnja u svim budućim projektima vezanim uz uređivanje rijeke Save.

Sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno prijevozničkoj uniji između Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije potpisan je 30. svibnja 2012.

Suradnja u okviru Urbane aglomeracije Zagreb. U svrhu planiranja i usklađivanja održivog urbanog razvoja, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske donijelo je 08. ožujka 2016. Odluku o ustrojavanju Urbane aglomeracije Zagreb, sa sjedištem u Gradu Zagrebu. U obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb, uz Grad Zagreb koji ima dvojni status, ušlo je 29 jedinica lokalne samouprave (JLS), od toga 10 gradova i 19 općina, iz Zagrebačke županije i Krapinsko zagorske županije.

Suradnja na području poljoprivredne proizvodnje i plasmana proizvoda. Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo surađuje s susjednim županijama na zajedničkim projektima koje se odnose na različite promotivno-prodajne manifestacije poljoprivrednih proizvoda, stvaranja robnih marki odnosno zaštite poljoprivrednih proizvoda jamstvenim žigovima, stvaranju turističkih proizvoda (vinska cesta, sirna cesta i sl.). Suradnja je najintenzivnija sa Zagrebačkom županijom u kojoj Grad Zagreba putem svojim mjera potpore ulaže u poljoprivredna gospodarstva sa sjedištem u Zagrebu koja proizvodnju ili preradu obavljaju na administrativnom području Zagrebačke županije, te u tom smislu vrijedi reciprocitet. Suradnja s drugim županijama u sjeverozapadnoj regiji odnosi se i na razmjenu informacija i poduzimanje zajedničkih koraka prema tijelima državne uprave.

6.4.2. Regionalna koordinacija Sjeverozapadne/ Kontinentalne Hrvatske

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, kao imenovani regionalni koordinator i poticatelj regionalnog razvoja za Grad Zagreb, razvija suradnju s regionalnim koordinatorima putem Koordinacije regionalnih koordinatora Sjeverozapadne Hrvatske. Međužupanijsko tijelo sjeverozapadnog dijela NUTS II regije Kontinentalna Hrvatska sastavljeno je od predstavnika razvojnih agencija te županija. U sastavu Koordinacije su Međimurska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Zagrebačka, Varaždinska i Karlovačka županija te Grad Zagreb. Teme od zajedničkog interesa regionalnih koordinatora su: regulativa regionalnog razvoja; metodologije izrade proračuna jedinica lokalne i područne samouprave, izrada županijskih razvojnih strategija i Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske, informacije i edukacije nužne za predstojeće procese izrade i praćenja ostvarenja razvojnih strategija te potprogrami Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE

• Nisu definirane prioritetne teme za dugoročnu suradnju u zagrebačkom metropolitanskom prostoru • Ne postoji trajna koordinacija međužupanijske suradnje (izuzetak je koordinacija regionalnih koordinatora Sjeverozapadne Hrvatske) niti sustavni plan rada na razini upravnih tijela • Nedostatak protoka informacija među upravnim tijelima vezano uz suradnju s drugim županijama te nepostojanje baza podataka o programima i suradnji s drugim županijama • nema cjelovitog pristupa planiranju i korištenju razvojnog potencijala cjelokupnog "zagrebačkog prostora" - u cilju integriranog razvoja Grada Zagreba i susjednih županija	▪ Jačati suradnju nositelja razvoja o međuovisnosti Grada Zagreba i županija s kojima graniči ▪ Jačati međužupanijsku suradnju na zajedničkoj pripremi i provedbi projekata, na razini partnerskih vijeća, upravnoj i operativnoj razini ▪ Izraditi prioritete suradnje ZŽ i GZ i model zajedničkog upravljanja cjelokupnim „zagrebačkim prostorom" ▪ provoditi učinkovitu suradnju Grada Zagreba i susjednih županija na pripremi i realizaciji konkretnih razvojnih projekata, inicijativa i aktivnosti koje se odnose na razvojne prioritete (suradnja u planiranju i programiranju) ▪ zajedničko planiranje regionalnog razvoja kroz izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb

6.4.3. Međunarodna suradnja

Grad Zagreb surađuje s nizom inozemnih gradova i udruga značajnim međunarodnim institucijama. Potiču se novi i obnavljaju već uspostavljeni kontakti s gradovima prijateljima, a suradnja se širi i na gradove s kojima dosad nije bilo kontakata. U ostvarivanju suradnje posebna pozornost posvećuje se razmjeni iskustava u organizaciji i upravljanju gradom, razvoju gradskih tehnologija, održivoj mobilnosti, zaštiti okoliša, izgradnji informatičke infrastrukture, poticanju gospodarske i kulturne suradnje, korištenju razvojne i istraživačke pomoći iz fondova i programa Europske Unije, razvijanju suradnje i koordiniranju međunarodnih aktivnosti s državnim institucijama Republike Hrvatske radi bolje promocije Grada Zagreba i Republike Hrvatske. Značajnu međunarodnu suradnju ostvaruju tijela u okviru svojih nadležnosti, te kroz provođenje projekata sufinanciranih sredstvima EU.

Grad Zagreb je član mnogih međunarodnih organizacija i mreža kao što su Skupština europskih regija (Assembly of European Regions- AER), Eurocities, Local Governments for Sustainability - ICLEI, Metropolis, Impacts, Unija glavnih gradova srednje i jugoistočne Europe, Convenant of Mayors, Energy Cities, ACR+, Međunarodne asocijacije gradova nosilaca poruke mira, Unija povijesnih gradova, Forum za urbanu sigurnost, CIVINET Slovenija - Hrvatska i druge.

6.5. RAZVOJNI SEKTORSKI DOKUMENTI

6.5.1. Razvojni sektorski planovi, programi, strategije

Grad Zagreb ima u provedbi ili izradi niz višegodišnjih strateških planova, programa i projekata za različita područja i sektore rezličite duljine trajanja. Samo dio strateških planova, programa i projekata se poklapa sa sedmogodišnjim proračunskim razdobljem EU, a koje je i razdoblje izrade županijskih razvojnih strategija. Neusklađenost u vremenskim odrednicama predstavlja prepreku pri integriranju i usklađivanju sektorskih dokumenata sa Razvojnom strategijom Grada Zagreba.
Programi nisu izrađeni na istovrstan način i njihova razrada nije ujednačena. Posebno se to odnosi na razradu mjera kao okvira za izradu konkretnih razvojnih projekata. Većina strateških programa nije rađena po metodologiji koja bi odgovarala ili bila sukladna onoj koja se koristi u programiranju u institucijama EU. Faze provedbe i izvještavanja se kod većine postojećih strateških programa ne prate na zadovoljavajući način. Posebno je uočljiv nedostatak vrednovanja rezultata i razvojnih učinaka, kako onog ex ante za velike i složene programe, tako i onog ex post.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ strateški programi za pojedina područja često su	▪ izraditi i osigurati primjenu jedinstvene metodologije

sektorski fragmentarni bez nedovoljne međusobne povezanosti ▪ nema jedinstvene metodologije izrade strateških programa pa oni često ne mogu dati rješenja za razvojne probleme velike kompleksnosti ▪ neujednačena vremenska razdoblja trajanja strateških programa, a onda i planiranih aktivnosti i njihove provedbe ▪ nedovoljno učinkovito praćenje provedbe strateških programa ▪ nedostatno izvještavanje stručne i šire javnosti o provedbi strateških programa ▪ nedovoljno uključivanje javnosti kroz partnerstvo u izradu i provedbu razvojne strategije i strateških programa grada	izrade svih strateških dokumenata razvoja ▪ uvesti učinkovito praćenje i izvještavanje o provedbe strateških programa ▪ provoditi vrednovanje rezultata i učinaka provedenih aktivnosti koje su utvrđene strateškim programima ▪ uspostaviti institucionalni okvir za provedbu strateških programa ▪ razvijati partnerstvo u izradi i provedbi razvojne strategije i strateških programa grada

6.5.2. Glavni razvojni projekti

Razvojni projekti, kao kapitalne investicije koje su dio ukupnih razvojnih mjera poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih u strategiji regionalnog razvoja, trebaju biti sadržane u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada. Izvještavanjem o provedbi Razvojne strategije ustanovljeno je da u planovima razvojnih programa razvojni projekti nisu jasno definirani, da se razlikuju od podataka o razvojnim projektima dobivenih od ključnih dionika, kao i da postoje neujednačenosti u značaju razvojnih projekata proračunskih korisnika Grada[31].

Projekti javno privatnog partnerstva. Obavljanje poslova u vezi pripreme i realizacije investicijskih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva u nadležnosti je Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo. Investicijska politika Grada Zagreba predviđa izdvajanje znatnih sredstava za izgradnju objekata komunalne infrastrukture i opremu. Izvori financiranja investicijskih projekata su proračun, sredstva pravnih subjekata u vlasništvu Grada, međunarodno tržište kapitala, model javno-privatnog partnerstva i koncesije.

Grad Zagreb planira koristiti usluge Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija temeljem Okvirnog programa izgradnje, dogradnje i rekonstrukcije javnih građevina prema ugovornom obliku javno - privatnog partnerstva (JPP) koji je Vlada donijela u travnju 2012. za razvoj školstva na području Grada Zagreba. Prema navedenom programu država osigurava sufinanciranje najma od 55 % za vrijeme trajanja ugovora, a ostatak mora osigurati Grad. Trajanje ugovora je 27 godina (2 godine pripreme i građenja te 25 godina održavanja i pružanja usluga). Gradski uredi aktivno rade na sastavljanju popisa objekata za prvi paket koji bi se mogao realizirati prema navedenom programu Vlade. Preporučena kapitalna vrijednost objekata u paketu je od 150 do 200 milijuna kuna.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedefinirani kriteriji za određivanje razvojnih projekata ▪ nedefinirani razvojni projekti u planu razvojnih	▪ Utvrđivanje kriterija za određivanje razvojnih projekata ▪ u planu razvojnih programa definirati kapitalne investicije koje su dio ukupnih razvojnih mjera

[31] Zakon o proračunu (NN 87/2008. – 15/2015.) definira plan razvojnih programa kao prikaz planiranih rashoda vezanih uz provođenje investicija i davanje kapitalnih pomoći i donacija, te bi u tom smislu trebalo definirati kriterije koji bi omogućili ujednačeno definiranje razvojnih projekata u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada.

programa Grada Zagreba ▪ potreba izdvajanja znatnih financijskih sredstava za izgradnju objekata komunalne infrastrukture i opremu	poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih u ZagrebPlanu ▪ Uspostava učinkovitog sustava za korištenje javno-privatnog partnerstva (JPP) kao izvora financiranja investicijskih projekata

6.5.3. Projekti sufinancirani iz EU fondova i projekti u pripremi za apliciranje

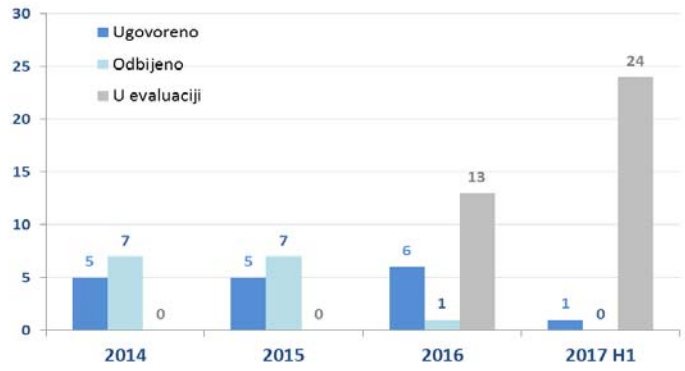
Ulaskom Hrvatske u punopravno članstvo EU 1. srpnja 2013. otvorile su se nove mogućnosti sufinanciranja projekata putem korištenja sredstava iz strukturnih fondova i kohezijskog fonda te su se značajno povećala sredstva i raspon mogućih područja ulaganja. U prosincu 2014. usvojeni su Operativni programi „Konkurentnost i kohezija“ i „Učinkoviti ljudski potencijali“. Usvajanjem Operativnih programa Hrvatska je ispunila sve preduvjete za povlačenje sredstava iz EU. Značajno je spomenuti i mogućnost korištenja posebnih teritorijalnih instrumenata, tzv. Integriranih teritorijalnih ulaganja, o čemu se više govori kasnije u ovom poglavlju.

EU projekti u Gradu Zagrebu. Za poslove praćenja stanja i propisa s područja europskih integracija i fondova Europske Unije, poslove u vezi s aktivnostima za sudjelovanje Grada Zagreba u projektima EU-a i za suradnju s gradskim upravnim tijelima u poticanju sudjelovanja u projektima EU-a nadležan je Ured za programe i projekte Europske unije osnovan 2013. godine, kao tijelo koje daje operativnu podršku sektorski nadležnim uredima, zavodima i službama, kao i ustanovama u pripremi i provedbi projekata koji su EU sufinancirani ili se pripremaju za EU sufinanciranje. Poslove regionalnog koordinatora u Gradu Zagrebu obavlja Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada koji u okviru svojih aktivnosti pruža tehničku pomoć Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014.-2020 za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih EU sredstvima

U pripremi i provedbi projekata sudjeluju i drugi gradski uredi. Premda je u Gradu Zagrebu u provedbi ili je već završena provedba nekih projekata financiranih sredstvima EU-a, dosadašnje povlačenje sredstava iz programa i fondova Europske unije nije zadovoljavajuće. Da bi se postiglo bolje povlačenje sredstava potrebno je jačati kapacitete u okviru gradske uprave i potaknuti učinkovitiju suradnju među gradskim upravnim tijelima.

U razdoblju od 1. srpnja 2013. do 30. lipnja 2017. objavljeno je ukupno 219 natječaja za sufinanciranje projektnih prijedloga iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova. Grad Zagreb je u razdoblju od 2014. do sredine 2017. pripremio i prijavio 69 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 722.241.068 kn (bez prijave za ITU).

Graf 4 – Odnos prijavljenih, ugovorenih i projekata u evaluaciji



Mehanizam Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam). ITU mehanizam predstavlja novi mehanizam Europske unije za razdoblje 2014.-2020. godine koji je uveden s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. U okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija" 2014.-2020. te Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali" 2014.-2020. za provedbu aktivnosti namijenjenih održivom urbanom razvoju u najvećim urbanim centrima u Republici Hrvatskoj, putem integriranih teritorijalnih ulaganja osigurano je 345,35 milijuna eura.

Sedam najvećih urbanih središta u Republici Hrvatskoj – Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Slavonski Brod, Zadar i Pula odabrani su kao područja za provedbu ITU mehanizma. Urbana aglomeracija Zagreb je status ITU područja dobila Odlukom Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije od listopada 2016. Od ukupne alokacije od 345,3 milijuna eura za projekte urbanog razvoja raspoloživa sredstva za Zagreb iznose 126 mil eura. Obuhvat integriranih mjera, odnosno projekata koji će se provoditi putem ITU mehanizma temeljit će se na potrebama urbanog područja te ciljevima definiranim u strategiji razvoja urbanog područja, pri čemu će se dostupna sredstva dodjeljivati za tri tematska područja:

1. Progresivni gradovi – gradovi kao pokretači održivog i pametnog gospodarskog rasta;
2. Čisti gradovi – borba protiv klimatskih promjena, promicanje energetske učinkovitosti i zdravog okoliša;
3. Uključivi gradovi – borba protiv siromaštva i podrška socijalnoj integraciji.

Sektorski dijalozi nadležnih ministarstava i predstavnika gradova u svrhu definiranja projekata koji će se provoditi kroz ITU mehanizam, započeli su krajem travnja 2016., te su prva dva kruga trajala do kraja lipnja 2016. U sektorskim dijalozima ispred Grada Zagreba aktivno su sudjelovali predstavnici: Ureda za programe i projekte Europske unije, Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada te tematski nadležni gradski uredi te ustanove i trgovačka društva u vlasništvu grada, sukladno tematskom području svoje nadležnosti. Nakon održanog drugog kruga potvrđeno je 69 prijavljenih projektnih prijedloga od strane Grada Zagreba – nadležnih gradskih upravnih tijela ili gradskih institucija za moguće sufinanciranje putem ITU mehanizma.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepostojanje definiranih dugoročnih razvojnih prioriteta ▪ nepostojanje odgovarajućih sektorskih strateških dokumenata ▪ Neriješeni imovinski-pravni odnosi ▪ nezadovoljavajuće povlačenje sredstava Europske unije	▪ jačati kapacitete angažirane na pripremi i provedbi projekata ▪ jačati kapacitete za optimalnu podršku procesu pripreme i provedbe EU projekata u kontekstu iskorištenja fondova EU ▪ Stvaranje zalihe kvalitetnih projekata

6.5.4. Razvojni programi za posebna područja – strateške zone

S obzirom na specifičnosti Grada Zagreba kao administrativno - teritorijalne jedinice statusa županije, Razvojnom strategijom se zasebno ne ističu posebna područja u smislu u kojem se ona javljaju u drugim hrvatskim županijama (npr. potpomognuta područja, otoci, ruralna i urbana područja, granična područja i drugo, ovisno o posebnostima županije). Područja s atributima posebnosti, za koje se mjerama utvrđuje poseban sklop planiranih prioritetnih aktivnosti jesu Donji grad, Medvednica i Sava, te ruralni prostor Grada Zagreba. Ona nisu izdvojena kao posebna područja upravo zbog njihove integriranosti u ukupan prostor Grada i sudjelovanja u formiranju njegova identiteta. Ove strateške zone zahtijevaju integrirani pristup u aktivnostima, programima i projektima usmjerenima ka revitalizaciji i aktiviranju razvojnih potencijala.

Donji grad. Demografska kretanja koja pokazuju da središnji dio grada doživljava pad broja

stanovnika, dok se porast odvija u sesvetskom području i naseljima oko gradske zaobilaznice, upućuju na to da je posebnu pažnju potrebno posvetiti urbanoj i demografskoj obnovi središta grada. Obnova povijesne jezgre, posebice blokovske strukture Donjega grada, od posebnog je značenja za identitet Grada i za uravnoteženi proces urbanog rasta. Donji grad nužno treba redefiniciju vlastitog identiteta i namjene te potrebnu zaštitu i obnovu graditeljskog nasljeđa.

Najizraženiji problemi Donjega grada su: propadanje korištenja i pročelja gradskih poteza, izgrađenog tkiva i unutrašnjosti blokova, prostorno smanjenje zone trgovine i usluga s koncentracijom javnog i društvenog života, zasićenje prometom i parkiranjem, ali i neadekvatan odnos dijela populacije koji se ponajviše odražava u devastaciji pročelja grafitima. Uz navedene probleme, potencijalne zapreke za obnovu Donjega grada su: kompleksni vlasnički odnosi, nedostatak intersektorske sinergije, depopulacija, promjene potrošačkih navika, mogući otpor stanovništva prema promjenama. Mogućnosti i smjernice za revitalizaciju trebaju inzistirati na prometnim rješenjima za bolji javni prijevoz, na rasterećivanju prometa smanjivanjem korištenja osobnih automobila, na rješavanju prometa u mirovanju za potrebe stanara, te na povećanju i konsolidaciji zona s centralnim obilježjima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Prostorno smanjenje zone trgovine i usluga ▪ Prometna saturacija ▪ Opterećenje javnih površina prometom u mirovanju ▪ Zapuštenost građevinskog fonda ▪ Nedostatak sportsko-rekreativnih sadržaja ▪ Vandalizam ▪ Niska razina uključenosti građana u prostorni razvoj	▪ Konsolidirati i kvalitetno reprogramirati, uz poštivanje uvjeta konzervatorske zaštite ▪ Poticati stanovanje u središtu grada ▪ Proširiti zone s obilježjima socijalnog prostora grada ▪ Inzistirati na prometnim rješenjima koja teže rasterećenju prometa osobnim automobilima i poboljšanju efikasnosti javnog prijevoza ▪ Rješavati promet u mirovanju za stanare (blokovske garaže) ▪ Uspostaviti partnerski odnos poslovnim i civilnim sektorom u planiranju i provedbi obnove

Medvednica. Unutar Grada Zagreba, čineći njegov izuzetno vrijedni krajobrazni i resursni prostor, nalazi se 8.439 ha Parka prirode Medvednica (13,1% površine Grada). Preostalih 9.439 ha nalazi se u Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji. Granicu na zagrebačkoj strani Parka u pravilu čini granica šume (ujedno i granica GUP -a grada Zagreba, osim na krajnjem sjeveroistočnom dijelu gdje je u Park prirode uključen šumski i ruralni krajobraz s naseljem Planina Gornja). Sa stajališta očuvanja biološke raznolikosti, u Parku prirode Medvednica obitava veliki broj zaštićenih, ugroženih i endemičnih vrsta. Medvednica je ujedno od nacionalne važnosti kao sastavni dio Nacionalne ekološke mreže Natura 2000. Sama činjenica postojanja Parka prirode unutar granica Grada, te značenje usluga ekosustava Medvednice, koje su brojne i uključuju usluge opskrbe (hranom, drvnom masom, vodom, ljekovitim biljkama), zatim usluge regulacije (lokalna klima, regulacija poplava, kvaliteta zraka, skladištenje ugljičnog dioksida i onečišćujućih tvari, sprečavanje erozije održavanje plodnosti tla, oprašivanje biljaka, biološka kontrola, pročišćavanje otpadnih voda), kulturne usluge (rekreacija te time povezano fizičko i psihičko zdravlje, estetsko uživanje, turizam) i prateće usluge poput osiguravanja staništa za vrste i očuvanja genetičke raznolikosti, ali i potreba pokretanja niza kompleksnih aktivnosti za revitalizacijom niza vrijednih lokaliteta i građevina (Brestovac, Željezničar, Dom sindikata, Vila Rebar, Adolfovac, sljemenska žičara) temeljni su razlozi tretiranja Medvednice posebnim područjem koje kao takvo traži i posebne razvojne programe.

Temeljni prostorni dokument kojim se uređuje prostor, odnosno dugoročno određuju smjernice zaštite i poseban režim uređivanja i održivog korištenja prostora na području Parka prirode Medvednica je Prostorni plan Parka prirode Medvednica koji je Hrvatski Sabor usvojio na 15. sjednici 2014. godine.

Parkom prirode Medvednica upravlja javna ustanova u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i energetike Republike Hrvatske. Osnivač Ustanove je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača Ustanove obavlja Vlada RH. Djelatnost Ustanove uključuje zaštitu, održavanje i promicanje Parka prirode Medvednica u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanje neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziranje provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode te sudjelovanje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Dokument temeljem kojeg Ustanova upravlja Parkom je desetogodišnji Plan upravljanja, te godišnji programi zaštite, održavanja, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja. Parku prirode Medvednica dodijeljena je u prosincu 2014. u Europskom parlamentu EUROPARC-ova Povelja za održivi turizam (Charter for Sustainable Tourism). Kao dio aktivnosti vezanih uz povelju osnovan je Forum dionika Parka prirode Medvednica, te izrađena petogodišnja Strategija razvoja održivog turizma u PPM koju članovi Foruma trebaju zajedno provesti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno istražene sastavnice prirodne i kulturne baštine ▪ slaba spoznaja Parka prirode Medvednica kao Natura 2000 područja ▪ niz vrijednih lokaliteta i građevina je izvan funkcije (Brestovac, Dom sindikata, Željezničar, Adolfovac, Vila rebar, Seljemenska žičara) ▪ zapuštenost dijela objekata za posjećivanje; zapuštenost dijela komunalne i prometne infrastrukture ▪ neriješeni imovinsko pravni odnosi ▪ neadekvatno riješen promet (i nedostatak parkirnih mjesta) ▪ mnoštvo dionika na različitim razinama koji upravljaju infrastrukturom i općnito ▪ nedostatak prostoru i interesima posjetilaca odgovarajućeg Centra za posjetitelje PPM ▪ neintegrirana i nebrendirana turistička ponuda u PPM ▪ klimatske promjene – olujna nevremena i štete na vegetaciji, građevinama i infrastrukturi ▪ nedostatak urbanističkih planova uređenja državne razine za Vršnu zonu i kompleks skijališta čija je obveza utvrđena prostornim planom Parka prirode Medvednica	▪ provedba istraživanja svih prirodnih sastavnica i kulturne baštine u Parku ▪ provedba redovitih monitoringa Natura 2000 vrsta i staništa ▪ edukacija dionika i korisnika Parka o važnosti zaštite prirode i Natura 2000 mreži ▪ obnova svih derutnih objekata, komunalne i prometne infrastrukture korištenjem različitih programa i fondova EU ▪ izgradnja sljemenske žičare ▪ uspostava cjelogodišnjeg turizma nužna za ekonomsku stabilnost dionika u turizmu ▪ brendiranje i integriranje PPM kao jedne turističke destinacije ▪ naglasak na povećanje energetske učinkovitosti (transport, javna rasvjeta, zgradarstvo) ▪ utvrditi tok posjetitelja s kapacitetom nosivosti vršne zone ▪ na razvoju održivog turizma visoke kvalitete potrebna suradnja svih – razvoj djelovanja Foruma dionika PPM ▪ regionalno povezivanje turističke ponude u PPM ▪ donošenje Urbanističkog plana uređenja državne razine »Vršna zona« i – Urbanističkog plan uređenja državne razine »Skijaški kompleks“

Sava. Središnji smještaj rijeke Save unutar prostora Grada Zagreba, njeno značenje i uloga u prostornom razvoju Zagreba, kompleksnost problema vezanih uz uređivanje rijeke i kontaktnih prostora, nužnost usklađivanja sektorskih rješenja, negativni procesi vezani uz produbljivanje korita i snižavanje razine podzemnih voda, te time i ugrožavanja vodoopskrbe, nedovršenost sustava zaštite od poplava, nekorištenje prisutnog energetskog potencijala rijeke, dugotrajnost faze planiranja i osobito realizacije, znatna materijalna sredstva, nameću potrebu tretiranja rijeke Save i njenog neposrednijeg okruženja posebnim područjem za koji su nužni i posebni programi razvoja. Dio tih programa definirat će se Programom zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja

od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Sava u Zagrebu je tema niza prijedloga i planova koji pokušavaju ostvariti višenamjenske koristi, no dosadašnji zahvati na regulaciji Save prvenstveno su jednonamjenski tj. određeni obranom od poplava. Prijedlozi uređenja Save u Gradu Zagrebu se kreću od oblikovanja obala kao građevinskog zemljišta do oblikovanja kontinuiranog 'Savskog parka', a razlikuju se i u odnosu prema iskorištavanju hidro-energetskog potencijala. Kao zajednički ciljevi svih prijedloga mogu se iščitati: (1) umirenje toka Save i postizanje stalnoga vodnog lica, (2) očuvanje vrijednosti savskoga krajolika i neizgrađenih prostora uz obale, te (3) ostvarivanje odgovarajućeg dodira grada i rijeke. Održivo uređenje i korištenje rijeke Save je od presudnog značaja za razvoj šireg područja Zagreba i zaštitu interesa građana koji tu žive, ali i države u cjelini. Nužna pretpostavka održivog kompleksnog uređivanja Save i zaobalja je i odgovarajuća suradnja upravno- teritorijalnih jedinica državne i lokalne razine u smislu integriranog prostornog razvoja tj. Integriranih teritorijalnih investicija, a ista pruža mogućnosti za izvoz znanja kroz pripremu projekata za korištenje sredstava prekograničnih programa EU.

Koordinaciju Programa zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska provodi trgovačko društvo Program Sava d.o.o. Ciljevi Programa su: zaštita od poplava, zaštita okoliša, unapređenje postojećih i razvoj novih vodocrpilišta, unapređenje gospodarstva u prostornom obuhvatu Save, proizvodnja električne energije, uređenje zaobalja, poboljšanja životnih uvjeta, unapređivanje poljoprivrede, stvaranje uvjeta za razvoj turizma, sporta i rekreacije, unapređenje i razvoj unutarnje plovidbe, jačanje kapaciteta za prijenos iskustava i znanja u upravljanju složenim višenamjenskim projektima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Opadanje nivoa podzemnih voda i produbljivanje korita Save ▪ Onečišćenje podzemnih voda ▪ Pogoršanje kakvoće vode rijeke Save ▪ Degradacija stanja Save na zagrebačkom području ▪ Nedovršen i iscrpljen sustav obrane od poplava ▪ Mali udio obnovljivih izvora energije ▪ Nedostatno diversificirani izvori energije ▪ Mali broj mostovnih prijelaza preko Save ▪ Nedovoljno iskorišteni prirodni potencijali za razvoj turizma, sporta i rekreacije ▪ Neusklađenost sektorskih pristupa uređenju Save i zaobalja ▪ Nesanirane šljunčare i odlagališta otpada	▪ Ostvarivanje višenamjenskih koristi ▪ Očuvanje vrijednosti savskoga krajolika i neizgrađenih prostora uz obale ▪ Ostvarivanje odgovarajućeg dodira grada i rijeke ▪ Zaštita podzemnih voda i izvorišta ▪ Mjere za osiguravanje kvalitete voda ▪ Mjere za osiguravanje dovoljnih količina voda ▪ Umirenje toka rijeke i postizanje stalnoga vodnog lica ▪ Uklanjanje izvora zagađenja ▪ Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije ▪ Mostovi preko Save ▪ Razvoj plovnosti II kategorije na Savi kroz Zagreb ▪ Valorizacija i razvoj turističkih, sportskih i rekreacijskih potencijala rijeke i zaobalja

Ruralni i suburbani prostor. Osnaživanje društvene i gospodarske infrastrukture te stvaranje kvalitetne podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera neke su od ključnih odrednica uravnoteženog razvoja koji se potiče i promiče Razvojnom strategijom.Od ukupno 641,32 km² površine Grada Zagreba, približno dvije trećine nalazi se izvan građevinskih područja naselja grad Zagreb i Sesvete kao urbanih jezgri čiji je prostorni razvoj definiran generalnim urbanističkim planovima (iako se i unutar njih nalaze prostori transformacije iz ruralnog, odnosno suburbanog u urbano a koji se ogledaju u tipologiji gradnje i korištenju prostora s prisutnim poljoprivrednim parcelama na kojima se još uvijek, ali sve manje odvija uzgoj poljoprivrednih kultura). Ruralni i suburbani prostor Grada Zagreba (izuzevši prostor Parka prirode Medvednica), u kojem je smješteno 68 naselja ima drugačiju ulogu i važnost od „klasičnog“ ruralnog prostora

Hrvatske. To je prostor naselja u gradskim četvrtima Brezovica i Sesvete, zatim južno od granice naselja Zagreb u gradskim četvrtima Novi Zagreb istok i zapad, a tu se, po njihovom karakteru može uvrstiti i nekoliko zaselaka krajnjeg sjeverozapadnog dijela naselja Zagreb, koja su danas njegov sastavni dio (ali izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba).Posebnost prostora temelji se na mreži relativno malih samostalnih naselja i njihovih zaselaka, s poljoprivrednom proizvodnjom kao tradicionalnom obliku gospodarstva. Neka od obilježja razvojnog potencijala te proizvodnje su blizina velikog i diversificiranog zagrebačkog tržišta. U težnji očuvanja prostora i poljoprivredne proizvodnje nadležni ured podupire razvoj poljoprivrede stalnim inicijativama te provođenjem lokalne poljoprivredne politike. Planiranim programima i mjerama treba nastojati spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okolicu i njen okoliš, zaštitom prirodne i kulturne baštine dodatno podići dodanu vrijednost i atraktivnost, a visokim standardima infrastrukture, dostupnosti, stanovanja i pratećih sadržaja visoke kakvoće primjerene sadašnjim potrebama, uz istodobno poštivanje graditeljske tradicije učiniti prostor atraktivnim za život. Uspostava suradnje traži intenzivno komuniciranje sa mjesnom samoupravom i svim dionicima razvoja, postojećim i potencijalnim, te stanovništvom kako bi imali mogućnost iskazati svoje prijedloge.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Gubitak tradicionalnih obilježja naselja i prostora ▪ Napuštanje poljoprivredne djelatnosti ▪ Urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktne situacije među starosjediocima i novim stanovnicima ▪ Niska komunalna i prometna infrastruktura nekih dijelova prostora ▪ Neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s odredbama u prostorno-planskoj dokumentaciji	▪ Uređivanje naselja i stvaranje temelja za razvoj kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera ▪ Očuvanje i revitalizacija kvalitetne estetske,kulturne, ekološke i gospodarske funkcije ruralnih i suburbanih prostora ▪ Ciljana revitalizacija postojećih sela uz očuvanje tipoloških značajki i poboljšanje kakvoće životnog standarda ▪ Sprečavanje gubitka karakterističnog krajobraza, te zaštita prirodnih i kulturnih potencijala ▪ Razvijanje programa i mjera za učinkovitiju zaštitu ruralne kulturne baštine, materijalne i nematerijalne ▪ Osiguravanje preduvjeta za unapređivanje poljoprivredne djelatnosti daljnjim razvijanjem mjera potpora i specifičnih programa orijentiranih na zagrebačko tržište ▪ Poticanje razvoja komplementarnih aktivnosti temeljenih na i prilagođenih vrijednostima i specifičnostima prostora kao temelja za nova i atraktivna (zelena) radna mjesta osobito za mlade ▪ Poticanje i razvoj inovativne turističke ponude ▪ Finije strukturiranje odredbi u prostorno-planskoj dokumentaciji temeljenih na stvarnim potrebama i mogućnostima vodeći računa o specifičnom karakteru i vrijednostima prostora

2. REZULTATI PROVEDBE PRETHODNIH STRATEGIJA

Među temeljna načela politike regionalnog razvoja, uz ostala, spada i praćenje provedbe radi povećavanja djelotvornosti, učinkovitosti i utjecaja na regionalni razvoj. Također, praćenje i poticanje provedbe županijskih razvojnih strategija pripada među ključne poslove regioanalnog koordinatora, a o rezultatima provedbe županijskih razvojnih strategija izvještava se najmanje jednom godišnje. Temeljem članka 49. stavka 3. Zakona o regionalnom razvoju, županije su dužne dostaviti Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova EU godišnje izvješće o rezultatima provedbe županijske razvojne strategije.
U okviru procesa praćenja i poticanja provedbe, 2012. je bila prva godina provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba te su brojni izazovi, od općenito nepoznavanja procesa strateškog planiranja do izostanka povezanosti s proračunom, očekivano bili najintenzivnije izraženi. U godinama što su uslijedile, daljnim praćenjem provedbe i izradom godišnjih Izvješća vidljivo je da se proračunsko planiranje postupno prilagođavalo Razvojnoj strategiji, a ključni dionici svoje su godišnje planove rada postupno usklađivali sa Razvojnom strategijom i Akcijskim planom.

Godišnja Izvješća o provedbi Razvojne strategije Grada Zagreba prikazuju provedene aktivnosti unutar pojedinih razvojnih mjera provedenih s ciljem postizanja strateških ciljeva i prioriteta razvoja, a temelje se na podacima (financijski pokazatelji i pokazatelji rezultata) koje je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, kao regionalni koordinator, na godišnjoj razini prikupljao od svih nositelja/sudionika mjera utvrđenih Razvojnom strategijom.

Provedba mjera predviđenih Razvojnom strategijom Grada Zagreba za svako izvještajno razdoblje prikazana je kroz financijski izvještaj o provedenim ciljevima utvrđenim Razvojnom strategijom, a prema područjima razvoja sukladno Uputi za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi županijskih razvojnih strategija što su je izradili Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU i Ekonomski institut Zagreb.

Ciljevi utvrđeni Razvojnom strategijom: **C1 - Konkurentno gospodarstvo**, **C2 - Razvoj ljudskih potencijala**, **C3 - Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom**, **C4 - Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada**, **C5 - Unapređivanje kvalitete življenja**, **C6 - Unapređivanje sustava upravljanja razvojem.**
Za potrebe izrade godišnjih Izvješća ciljevi, prioriteti i mjere utvrđeni Razvojnom strategijom grupirani su, u skladu s Uputom, u sedam razvojnih područja i njima pridruženim skupinama razvojnih mjera definiranih Uputom: **1. Gospodarstvo, 2. Komunalna infrastruktura, 3. Društvene djelatnosti, 4. Zaštita okoliša, prostor i priroda, 5. Ljudski potencijali, 6. Institucije, 7. Ostala područja.**
Važno je istaknuti i posebna područja, odnosno područja s posebnim obilježjima unutar Grada Zagreba, za koja se mjerama Razvojne strategije utvrđuje poseban sklop planiranih aktivnosti, koja su također grupirana u prethodno navedena razvojna područja.
U nastavku su prikazani najvažniji osnovni pokazatelji povezani s procesom praćenja provedbe i izvještavanja o provedbi Razvojne strategije Grada Zagreba.

2012. i 2013. godina

Ukupno u 2012. i 2013. godini najviše sredstava je planirano i ostvareno za provedbu mjera unutar razvojnog područja društvenih djelatnosti – 46,6% planirano, 48,3 % utrošeno. Slijede mjere vezane uz razvojna područja: komunalna infrastruktura (36,2 % planirano, 33,2 % utrošeno), gospodarstvo (8,6% planirano, 7,7 % utrošeno), ostala područja (4,4 % planirano, 4,9 % utrošeno), zaštita okoliša, prostor i priroda (2,8% planirano, 4,3 % utrošeno), ljudski potencijali (1,2% planirano, 1,2 % utrošeno) te institucije (0,3 % planirano, 0,2 % utrošeno).

Financijski okvir i akcijski plan čitave Razvojnom strategijom odnose na razdoblje od dvije godine te su procijenjena potrebna sredstva strategije za razdoblje 2012./2013. iznosila ukupno 4.157.594.500 kn, sa sljedećim pretpostavljenim udjelima sufinanciranja: Grad Zagreb 49 %, državna razina 22 %, fondovi EU i ostali ino-izvori 5 %, privatni sektor 23 %, te ostali izvori financiranja 1 %.

Tablica 16. Usporedba planiranih i utrošenih sredstava u provedbi Razvojne strategije za 2012. i 2013. godinu

Planirana sredstva za provedbu ZagrebPlana **(2012.-2013.)**	Utrošena sredstva za provedbu ZagrebPlana		Izvršenje	
Kn	God.	Kn	God.	%
4.157.594.500	**2012.**	1.887.232.889,59	**2012.**	90,8
	2013.	1.673.369.021,08	**2013.**	80,5

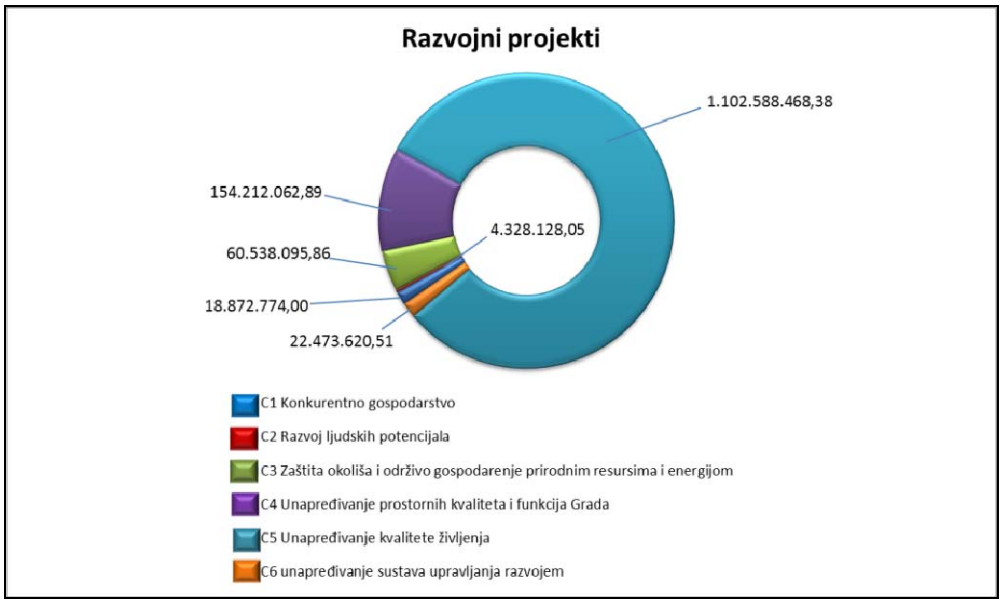
Pretpostavka je bila da će se u prvoj godini provedbe, izvještajnoj 2012. godini, za provedbu aktivnosti utrošiti oko 50 % manje od ukupnih planiranih za provedbu, a približno toliko i u drugoj izvještajnoj 2013. godini. Sukladno navedenom, prema dostavljenim izvješćima o provedenim aktivnostima definiranih Nositelja/Sudionika mjera, u 2012. godini utrošeno je 1.887.232.889,59 kn, odnosno oko 10 % manje od planiranog, dok je u 2013. godini ukupno utrošeno 1.673.369.021,08 kn, odnosno oko 20 % manje od planiranog. U 2012. godini najviše je financirano iz Proračuna Grada Zagreba, odnosno 94.8 %, zatim iz državnog proračuna 1,9 %, pomoći EU 0,1 %, javnih poduzeća 0,6 % te 2,6 % iz ostalih izvora. U 2013. godini najviše je financirano iz Proračuna Grada Zagreba odnosno 70 %, zatim iz ostalih izvora 22 %, iz državnog proračuna 4 %, fondova EU 3 % te javnih poduzeća 1 %.

Obje izvještajne godine mogu se objasniti razlikom u planiranom i ostvarenom prema izvorima financiranja. Naime, indikativni financijski plan Razvojne strategijedo 2013. godine izrađen je na temelju podataka iz proračuna Grada Zagreba te procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, pretpristupnih fondova EU i iz ostalih izvora financiranja (privatni sektor, i dr. lokalni izvori). Ostvarena sredstva, koja nisu iz proračuna Grada Zagreba, daleko su manja od procijenjenih, a taj nedostatak dijelom je nadoknađen iz proračuna Grada Zagreba. Identificirane su poteškoće i nemogućnost prikupljanja podataka o provedbi ključnih dionika izvan gradske uprave, uslijed čega se nije raspolagalo cjelovitim saznanjem o stvarno utrošenim sredstvima te se moglo samo pretpostaviti da su ona veća od iskazanih.

Valja istaknuti i razvojne projekte koji su provedeni i/ili su bili u tijeku provedbe u izvještajnom razdoblju za 2012. i 2013. godinu, a predstavljaju dio ukupnih razvojnih mjera poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih ZagrebPlanom.

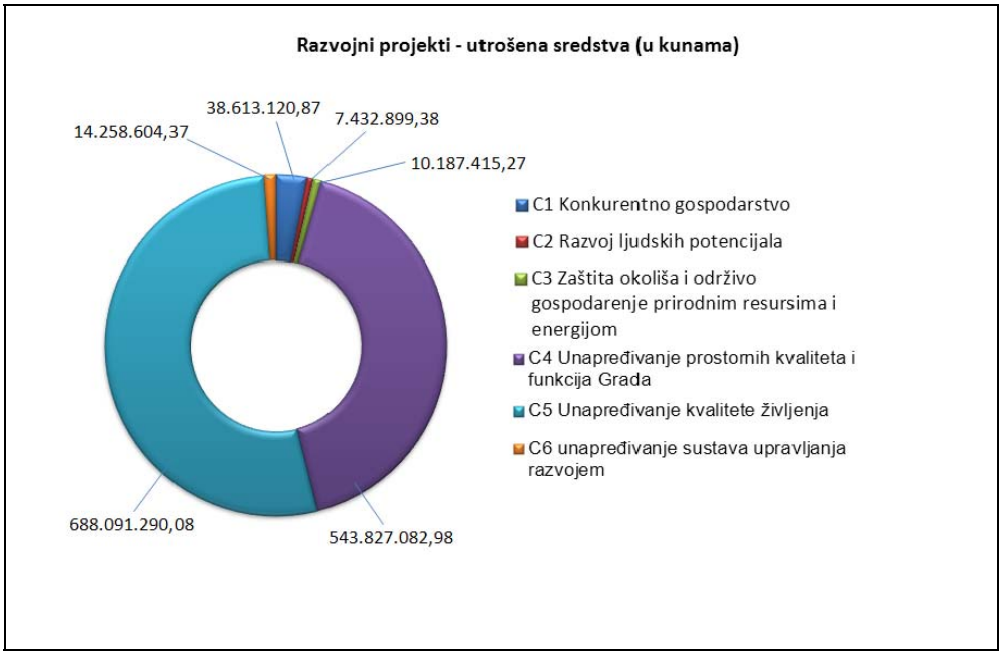
U nastavku su prikazana utrošena sredstva za provedbu razvojnih projekta prema ciljevima za 2012. i 2013. godinu.

Graf 5. Ukupna sredstva utrošena za provedbu razvojnih projekata prema ciljevima u 2012.



Razvojni projekti su obuhvaćeni u ukupnom financijskom izvještaju za izvještajno razdoblje, a sadržani su u Planu razvojnih programa Proračuna Grada Zagreba za određenu godinu te Godišnjem izvještaju o proračunu Grada Zagreba za navedene godine. Vezani su uz provođenje investicija, davanje kapitalnih pomoći i donacija te ostalih razvojnih aktivnosti koje doprinose društveno - gospodarskom razvoju.

Graf 6. Ukupna sredstva utrošena za provedbu razvojnih projekata prema ciljevima u 2013.



Kao što se može vidjeti u prethodna dva grafa, postoje znatna odstupanja u iznosima za provedene razvojne projekte unutar pojedinih ciljeva, što se može objasniti nailaženjem na niz izazova koji su uvelike bili izraženi tijekom provedbe Razvojne strategije.

2014. i 2015. godina

U skladu sa spomenutom Uputom za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi županijskih razvojnih strategija izrađena su i Izvješća o provedbi za 2014. i 2015. godinu. Obzirom da su financijski okvir i akcijski plan Razvojne strategije doneseni za razdoblje do 2013. te uvažavajući okolnost da dokument nije bio predmetom bilo kakvih financijskih korekcija, to ni njegov financijski dio nije uključivao izvještajno razdoblje, kada su u pitanju 2014. i 2015. godina. Obzirom da nije bilo konkretnog uporišta, kao orijentir u pogledu planiranja sredstava uzeta su ukupna sredstva planirana za provedbu aktivnosti u 2014., a isto tako i u 2015. godini, na temelju podataka iz Proračuna Grada Zagreba za određeno razdoblje godinu te drugih raspoloživih i prikupljenih podataka.

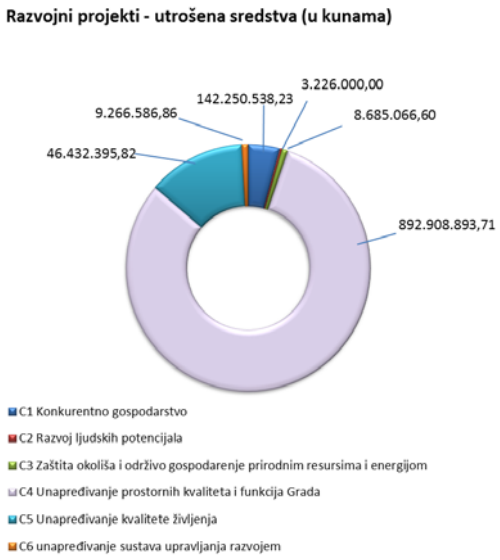
Tablica 17. Usporedba planiranih i utrošenih sredstava u provedbi Razvojne strategije za 2014. i 2015. godinu

Planirana sredstva za provedbu ZagrebPlana na temelju podataka iz Proračuna GZ te drugih raspoloživih i prikupljenih podataka		Utrošena sredstva za provedbu ZagrebPlana		Izvršenje	
God.	Kn	God.	Kn	God.	%
2014.	2.156.707.810,96	**2014.**	2.275.715.129,00	**2014.**	105
2015.	2.128.728.478,50	**2015.**	1.791.370.803,19	**2015.**	84,2

Prema dostavljenim izvješćima o aktivnostima Nositelja/Sudionika mjera ukupna planirana sredstva za 2014. iznosila su 2.156.707.810,96 kn, dok je ukupno utrošeno 2.275.715.129 kn, od čega je najviše financirano iz Proračuna Grada Zagreba, odnosno 49 %, zatim iz ostalih izvora 43 %, državnog proračuna 4 %, fondova EU 3 % te javnih poduzeća 1 %. Ukupna planirana sredstva za 2015. iznosila su 2.128.728.478,50 kn, dok je ukupno utrošeno 1.791.370.803,19 kn, od čega je najviše financirano iz Proračuna Grada Zagreba odnosno 53 %, zatim iz ostalih izvora 43 %, iz državnog proračuna 2 %, fondova EU 2 % te javnih poduzeća manje od 1 %.

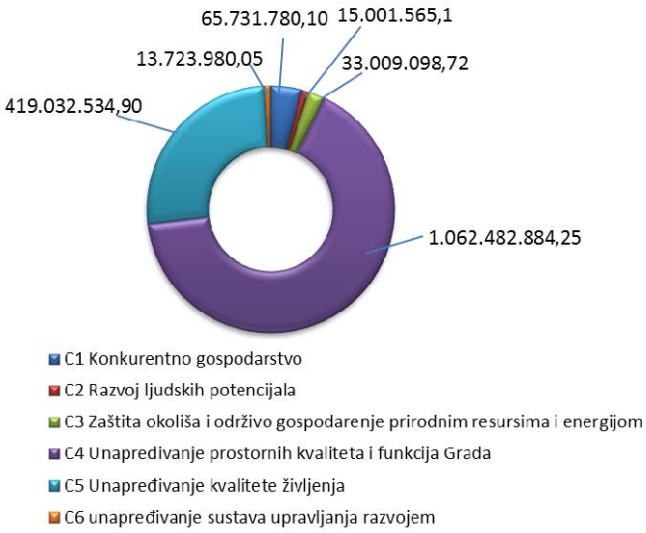
Utrošena sredstva za provedbu razvojnih projekata koji su provedeni i/ili su bili u tijeku provedbe u izvještajnom razdoblju za 2014. i 2015. godinu, a predstavljaju dio ukupnih razvojnih mjera poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih Razvojnom strategijom, prikazani su u nastavku.

Graf 7. Ukupna sredstva utrošena za provedbu razvojnih projekata prema ciljevima ZagrebPlana u 2014. godini



U Grafu 8. prikazana su utrošena sredstva za provedbu razvojnih projekta prema ciljevima Razvojne strategije za 2015. godinu.

Graf 8. Ukupna sredstva utrošena za provedbu razvojnih projekata prema ciljevima Razvojne strategije u 2015.



Kao i u prethodnim godinama, izvještajnoj 2012. i 2013., tako su i u 2014. i 2015. godini došli do izražaja mnogi izazovi prilikom prikupljanja i objedinjavanja dostavljenih podataka Nositelja/Sudionika mjera utvrđenih Razvojnom strategijom. Na temelju prikupljenih podataka o pokazateljima rezultata provedbe za izvještajna razdoblja koji prate napredak u provedbi mjera te ostvarenje prioritetnih i strateških ciljeva, ne može se donijeti konkretan zaključak jer mnogi pokazatelji nisu bili kvantificirani te sukladno tome, prioriteti i mjere nisu bile mjerljive.

Razumijevanje značaja Razvojne strategije, obveze provedbe zadanih aktivnosti i mjera, kao i obveze praćenja i izvještavanja o provedenom, dostiglo je veću razinu kod brojnih dionika razvoja (nositelja mjera) kroz provedbu edukacija za javnu upravu i javne institucije, uspostavljanjem mreže koordinatora i sudionika u izvještavanju, kao i kroz partnerski i participativni pristup koji je uključivao edukacije putem radionica i sastanke s Nositeljima mjera. Prikupljanjem povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne strategije od svih ključnih dionika, također se povećalo razumijevanje Razvojne strategije, a osobito njezinog značenja kao temeljnog razvojnog dokumenta Grada, što se očitovalo u sve većem interesu za što cjelovitije uključivanje u proces izrade Razvojne strategije za programsko razdoblje do 2020.

Proces praćenja i izvještavanja o provedenim aktivnostima u sklopu strateških Ciljeva / Prioriteta / Mjera kontinuirano se unaprjeđivao kroz godine, stoga se može zaključiti da će saznanja i iskustva stečena u praćenju provedbe i izvještavanja u svakom slučaju na najbolji mogući način biti korištena za programsko razdoblje koje slijedi.

3. SWOT ANALIZA / PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH PROBLEMA I POTENCIJALA

U skladu sa propisanom metodologijom izrade, SWOT analiza izrađena je u suradnji sa oba ključna dionika, Stručnom radnom skupinom i Partnerskim vijećem Grada Zagreba.
SWOT analiza izrađena je na temelju podataka Osnovne analize koja uključuje baze podataka i ocjenu stanja po područjima. SWOT analiza uključuje definirane snage i slabosti, te prilike i prijetnje u četiri područja (Društvo, Gospodarstvo, Prostor, Okoliš). Pri tome SWOT analiza sadrži prikaz onih snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje su identificirane kao „ključne“, tj. najbolje ističu obilježja pojedinog sektora. Sve kategorije i njihove sastavnice formulirane su prvenstveno s orijentacijom na budući razvoj, dok je *Upravljanje razvojem* kao osobito važno područje navedeno kroz pojedine sastavnice u sve četiri kategorije.
U skladu sa definicijama primijenjene analitičke metode, snage su pozitivni unutarnji čimbenici koji se mogu iskoristiti za ostvarenje strateških ciljeva, a slabosti ukazuju na područja i resurse unutar Grada koji predstavljaju razvojne izazove te se trebaju unaprijediti / osnažiti u perspektivi razvojnog planiranja. Prilike i prijetnje predstavljaju čimbenike iz vanjskog okruženja koji mogu pozitivno, odnosno negativno utjecati na razvoj. Identificirane slabosti i prijetnje ukazuju na razvojne probleme i potrebe Grada Zagreba, a snage i prilike predstavljaju razvojne potencijale.

SWOT - Društvo
(društvene djelatnosti, prava i participacija građana, upravljanje razvojem)

Snage (S)	**Slabosti (W)**
- obrazovano stanovništvo - povijesno i kulturno nasljeđe - raznovrsne kulturne, obrazovne i znanstveno-istraživačke institucije - dostupnost zdravstvenih i bolničkih kapaciteta, razvijena mreža javnozdravstvenih ustanova i preventivnih programa - trend povećanja očekivanog trajanja života - povoljna epidemiološka situacija u pogledu zaraznih bolesti - razvijen sustav socijalne skrbi (novčane pomoći i usluge iznad zakonskog standarda) - raznovrsnost i brojnost organizacija civilnog društva	- nedostatak financijskih sredstava za izgradnju utvrđenih prostornih potreba društvenih djelatnosti i realizaciju planiranih programa - nedovoljni kapaciteti za pojedine zdravstvene djelatnosti i dotrajalost dijela objekata i opreme - stopa smrtnosti veća od od EU prosjeka (kronične bolesti, ozljede, neke vrste raka i dr.) - povećanje potreba za zdravstvenom zaštitom uslijed starenja stanovništva - nedostatni kapaciteti usluga u području palijativne skrbi - neadekvatna uključenost marginaliziranih skupina - nedostatak smještajnih kapaciteta za starije osobe - nedostatan broj, dotrajalost i neravnomjerna raspodjela postojećih sportskih i rekreativnih objekata - nedovoljni kapaciteti i dotrajalost odgojno - obrazovnih ustanova - nedovoljna povezanost gospodarstva i znanosti/istraživanja - nepostojanje kriterija vrednovanja rada, rezultata i razvojnih učinaka organizacija civilnog društva - vandalizam / grafiti
Prilike (O)	**Prijetnje (T)**
- europski programi cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije - izrada i provedba programa cjelovite politike za poticanje zapošljavanja - korištenje ESI fondova i drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj Grada - organizacija međunarodnih sportskih i kulturnih događanja koja pozicioniraju Zagreb na međunarodnoj sceni - pozicioniranje kao poveznica između EU i JI Europe - razvoj i dostupnost informacijskih i komunikacijskih usluga - razvijanje identiteta i brenda grada - umrežavanje i razmjena iskustava s gradovima unutar RH, EU i šire (partnerski programi) - Zagreb – sveučilišni grad	- gubitak dijela proračunskih prihoda zbog promjena poreznih politika i smanjivanje ovlasti jedinica lokalne / regionalne samouprave - jačanje trenda odljeva stručnjaka - konkurencija drugih europskih gradova u apliciranju i korištenju sredstava EU fondova - globalna i nacionalna gospodarska kriza te opća kriza vrijednosti - neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom i prema opsegu i prema kvalitativnoj strukturi - ovisnost razvojnih strategija, projekata i programa o političkim promjenama i političkoj volji u Gradu i državi - starenje stanovništva

Društvo

Snage

S obzirom da je Zagreb glavni grad i gospodarsko, kulturno i obrazovno središte Republike Hrvatske, dostupnost zdravstvenih i bolničkih kapaciteta, raznovrsne kulturne, obrazovne i znanstveno-istraživačke institucije, te raznovrsnost i brojnost organizacija civilnog društva istaknute su razvojne prednosti Grada (u Gradu Zagrebu je prema podacima Registra udruga Ministarstva uprave registrirano 23,73 % aktivnih udruga na nacionalnoj razini). Udio osoba sa stručnim obrazovanjem (od SSS do visokog - specijalističkog i drugih stupnjeva visokog obrazovanja) u ukupno školovanom stanovništvu iznosi 81,3 % (nacionalni prosjek je 69 % po podacima Popisa iz 2011.). Zagreb je na 1.000 stanovnika 2011. imao 290 visokoobrazovanih (2001. je imao 140), na razini Hrvatske prosječno je tek 139 visokoobrazovanih na 1.000 stanovnika. Povijesno i kulturno nasljeđe također je prepoznato kao razvojni resurs (808 zaštićenih kulturnih dobara na području Grada po podacima iz 2014.).

Slabosti

Od 108 redovnih osnovnih škola 30 radi u jednoj smjeni, 78 u dvije smjene. Potrebna su znatna financijska sredstva kako bi sve škole mogle prijeći na rad u jednoj smjeni sukladno utvrđenom u Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja. Broj škola i prostorni kapaciteti srednjih škola ne zadovoljavaju u cijelosti potrebe za srednjoškolskim obrazovanjem kako zagrebačke mladeži tako i mladeži s drugih područja Hrvatske koji dolaze na daljnje školovanje u Zagreb.

U Zagrebu je u sustav sportske rekreacije uključeno oko 10 000 građana, a u povremenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima sudjeluje oko 50.000 Zagrepčana. U usporedbi s gradovima razvijenih europskih zemalja, u kojima je u «sport za sve» aktivno uključeno od 30-70% građana, Zagreb znatno zaostaje jer je u rekreaciju uključeno samo 20% građana (djeca i odrasli, bez sportaša). Sadašnji objekti ne zadovoljavaju potrebe Zagrepčana ni prostorno niti kvalitetom

Pored 11 domova za starije osobe u nadležnosti Grada Zagreba na području Zagreba djeluju 24 doma drugih osnivača (tzv. privatni domovi). Osim domova usluge stalnog smještaja za starije građane pružaju i 32 obiteljska doma te 9 pravnih osoba. U razdoblju od 2008. do 2016. znatno se povećao smještajni kapacitet, posebice u privatnom sektoru, međutim cilj je dosegnuti europski standard od 5% smještajnog kapaciteta u odnosu na udio osoba starih 65 i više godina što je u skladu s recentnim demografskim trendovima (udio stanovništva u Gradu Zagrebu koje je staro 60 i više godina porastao je sa 14,9% 2001. na 17,3% 2011.), s kojima je povezano i povećanje potreba za zdravstvenom zaštitom.

Grad Zagreb dodjeljuje financijske potpore programima i projektima organizacija civilnog društva. koji su od interesa za Grad te se udrugama daju na korištenje prostori za rad kako bi i na taj način dodatno doprinijelo njihovom djelovanju, međutim potrebno je uspostaviti kriterije vrednovanja rada, rezultata i razvojnih učinaka organizacija civilnog društva.

Prilike

Mogućnost korištenja europskih programa cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije, umrežavanje i razmjena iskustava s gradovima unutar Hrvatske, EU i šire (partnerski programi i projekti) te općenito korištenje ESI fondova i drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj Grada predstavljaju značajan potencijal za unapređenje razvoja. Također, nastavak razvijanja identiteta i brenda grada, kroz razne aktivnosti, između ostalog i organizaciju međunarodnih sportskih i kulturnih događanja koja pozicioniraju Zagreb na međunarodnoj sceni direktno će doprinijeti razvoju na društvenom ali i gospodarskom području. Sveučilište u Zagrebu najveći je obrazovno-istraživački sustav u Hrvatskoj te kao takvo predstavlja značajan razvojni resurs.

Prijetnje

U nešto manjem obimu u odnosu na državni prosjek prisutan je i trend odljeva stručnjaka koji je povezan sa neusklađenosti ponude i potražnje za radnom snagom te nedovoljnom povezanosti gospodarstva i znanosti/istraživanja. Neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom i prema opsegu i prema kvalitativnoj strukturi rezultat je nefleksibilnog obrazovnog sustava koji se na nacionalnoj razini treba prilagoditi promjenama i trendovima na tržištu rada uzimajući u obzir ne samo državnu razinu, već i EU okruženje. Potencijalna smanjivanja financiranja znanosti i obrazovanja na državnoj razini također predstavljaju razvojni izazov, koji potencira perspektivu većeg korištenja EU i drugih sredstava (su)financiranja. Konkurencija drugih europskih gradova u apliciranju i korištenju sredstava ESI fondova te ovisnost razvojnih strategija, projekata i programa o političkim promjenama i političkoj volji u Gradu i državi također predstavljaju značajne prijetnje sa mogućim posljedicama i za druge sektore, posebice za gospodarstvo.

SWOT – Gospodarstvo
(gospodarske djelatnosti i infrastruktura, institucionalni okvir)

Snage (S)	**Slabosti (W)**
- koncentracija poslovnih subjekata/poduzetnika i zaposlenost - obrazovana radna snaga - poticajne politike u području tradicijskih obrta i ponuda domaćih proizvoda na gradskim tržnicama - rastuće turističko središte - razvoj suvremene poslovne infrastrukture - raznovrsna ponuda specijaliziranih poslovnih usluga - razvijenost pojedinih visokotehnoloških sektora gospodarstva (farmacija, ICT, elektroindustrija…) - tradicija inovacija - tržište s najvećom kupovnom snagom	- nedostatak strategije i provedbenih mjera za razvoj gospodarstva - nedostatna suradnja s drugim županijama u pripremi zajedničkih razvojnih gospodarskih projekata - neiskorišteni potencijal gradske imovine - nepostojanje prometno i komunalno opremljenih poslovnih zona spremnih za ulaganja - nedovoljna razvijena ulična i šinska mreža - nepostojanje sustava praćenja učinka gospodarskih mjera - nerazvijena suvremena poslovna infrastruktura (poduzetnički inkubatori, tehnološki parkovi) - slaba percepcija o vrijednosti kulturne i prirodne baštine kao resursa za razvoj - siva ekonomija (rad na crno)
Prilike (O)	**Prijetnje (T)**
- bolji pristup tržištu proizvoda i usluga ulaskom u EU - otvorenje novog putničkog terminala MZLZ - korištenje ESI fondova i drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj malog i srednjeg poduzetništva - modernizacija Vb i X prometnog koridora - mogućnost smještaja sjedišta europskih institucija/multinacionalnih kompanija - pozicioniranje kao poveznica između EU i JI Europe; razvoj i komercijaliziranje brenda „Zagreb” - svjetski trendovi porasta potražnje za urbanim, kulturnim, kongresnim, zdravstvenim i agro-turizmom - usmjeravanje industrije na proizvode veće dodane vrijednosti	- administrativne barijere prilikom ulaganja u razvoj poduzetništva - konkurencija drugih europskih gradova u tržišnom natjecanju - konkurencija jeftinije inozemne proizvodnje - konkurencija susjednih županija zbog nižih troškova poslovanja - privlačnost vanjskog okruženja za odljev radne snage

Gospodarstvo

Snage

U 2014. BDP Grada Zagreba iznosio je 14.298 mil. eura, pri čemu BDP po glavi stanovnika Grada Zagreba iznosio 17.908 eura te je bio 1,7 puta veći od BDP-a po glavi stanovnika Republike Hrvatske (10.152 eura) što ga među ostalim potvrđuje poziciju Grada kao tržišta s najvećom kupovnom snagom. Koncentracija poslovnih subjekata/poduzetnika, obrazovane radne snage, raznovrsna ponuda specijaliziranih poslovnih usluga, razvijenost pojedinih visokotehnoloških sektora gospodarstva razvojne su snage Grada Zagreba što pored navedenog potvrđuju i sljedeći relevantni gospodarski pokazatelji za 2015. (broj aktivnih pravnih osoba u Gradu Zagrebu je 46.563; udio broja zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu u ukupnom broju zaposlenih u RH 39,4%; udio poduzetnika Grada Zagreba u ukupnoj vrijednosti investicija u dugotrajnu imovinu poduzetnika RH je 48,3%, te niz drugih pokazatelja). Važni razvojni čimbenik je i provođenje poticajne politike u području tradicijskih obrta i ponuda domaćih proizvoda na gradskim tržnicama. Grad je i rastuće turističko središte koje kontinuirano bilježi porast broja turista te porast broja noćenja.

Slabosti

Nedostatak strategije i provedbenih mjera za razvoj gospodarstva identificiran je kao jedna od slabosti. Za cjelokupan razvoj gospodarstva također je važno jačanje suradnje s drugim županijama u pripremi zajedničkih razvojnih gospodarskih projekata te povećanje potencijala gradske imovine koja čini znatan resurs (30. lipnja 2017. u imovini Grada bilo je 6882 stana, 2108 poslovnih prostora, 242 zgrade te 549 garaža i garažnih mjesta). Kao nedostatak postojećih načina dodjele potpora / podupiranja gospodarstva identificiran je i problem nepostojanja sustava praćenja učinka gospodarskih mjera. Nepostojanje prometno i komunalno opremljenih poslovnih zona spremnih za ulaganja, slaba percepcija o vrijednosti kulturne i prirodne baštine kao resursa za razvoj, i druga pitanja od značaja za razvoj gospodarstva mogla bi svoje rješenje naći u izradi strateškog dokumenta kroz koji bi se definirala ključna područja razvoja gospodarstva uzimajući u obzir komparativne prednosti Grada kao i prostorne mogućnosti Grada za poticanje gospodarskog razvoja.

Prilike

Bolji pristup tržištu proizvoda i usluga ulaskom u EU otvorio je nove perspektive i mogućnosti kao i trendovi porasta potražnje za urbanim, kulturnim, kongresnim, zdravstvenim i agro-turizmom (što potkrepljuju kontinuirano pozitivni turistički pokazatelji Grada). Korištenje povoljnog geostrateškog položaja (modernizacija Vb i X prometnog koridora, pozicioniranje kao poveznica između EU i JI Europe) te unapređenje prometne povezanosti što uključuje i daljnji razvoj novog putničkog terminala Zračne luke Zagreb unaprijedit će razvoj gospodarstva. Mogućnost korištenja ESI fondova i drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj malog i srednjeg poduzetništva označava razvojnu priliku te je potrebno i dalje raditi na edukaciji o planiranju i provedbi kvalitetnih projekta.

Prijetnje

Administrativne barijere prilikom ulaganja u razvoj poduzetništva, problem čestih i nekonzistentnih izmjena zakonske regulative posljedično uzrokuje potrebe dodatnih financijskih sredstava, produljenja rokova i općenito nestabilnost koja nepovoljno djeluje na poslovanje poduzetnika. Konkurencija drugih europskih gradova u tržišnom natjecanju, jeftinije inozemne proizvodnje kao i privlačnost vanjskog okruženja za odljev radne snage posljedica su internacionalizacije / globalizacije te navedene prijetnje iziskuju značajne promjene i prilagodbe na inovativan i konkurentan način poslovanja, a prijetnju predstavlja i konkurencija susjednih županija zbog nižih troškova poslovanja (preseljenje trgovačkih društava iz Grada u područja u njegovom neposrednom okruženju).

SWOT - Prostor
(prostorni resursi i upravljanje prostorom, komunalna i prometna infrastruktura)

Snage (S)	**Slabosti (W)**
- dobra pokrivenost urbanog gradskog područja komunalnom infrastrukturom - dobra prostorna pokrivenost sustavom javnog prijevoza - kvalitetna geoinformacijska infrastruktura gradske uprave (GIS, ZIPP) - raznolikost prirodne osnove - graditeljska baština - poljoprivredni potencijal ruralnog prostora Grada - zemljišta i druga imovina u vlasništvu grada - kvalitetne parkovne i zelene površine	- djelomična nepokrivenost rubnih gradskih područja komunalnom infrastrukturom - zastarjela mreža komunalne infrastrukture (veliki gubici vode, troškovi održavanja) - dokumenti prostornog uređenja nisu utemeljeni na stvarnim potrebama društva (dimenzioniranje stambenih zona i sl.) - kompliciran i dugotrajan postupak utvrđivanja dokumenata prostornog uređenja - loše stanje pročelja - loše stanje unutrašnjosti donjogradskih blokova - napušteni i nedovršeni objekti - nedovoljna suradnja sa županijama u okruženju - nedovoljno korištenje željezničkog, Park&Ride i Bike &Ride prometa - nedovoljno održavanje graditeljske baštine, posebice povijesne jezgre grada - nepostojanje integriranog sustava javnog putničkog prijevoza Zagreba i okolice - nerazvijena komunikacijska mreža optičkih kabela - poteškoće u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa kod pripreme zemljišta za realizaciju projekata od gradskog interesa -„preskočena”, nezadovoljavajuće urbanistički uređena gradska područja - slaba protočnost individualnog i javnog prometa
Prilike (O)	**Prijetnje (T)**
- geoprometni i geopolitički položaj kao resurs za razvoj - planovi za razvoj integriranoga javnog prijevoza Grada Zagreba i okolnih županija - planovi održive urbane mobilnosti - razvijanje i povezivanje ruralnog prostora kao poljoprivrednog, ekološkog, krajobraznog i turističkog potencijala u područje Grada - razvoj sustava upravljanja strateškim gradskim projektima - revitalizacija vrijednih građevina industrijske arhitekture i njihovo uključivanje u kulturnu i turističku ponudu grada putem EU fondova - uvođenje analitičkih podloga u sustav donošenja odluka o prostoru grada	- gubitak identiteta povijesnih naselja - prenamjena šuma i poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu - pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora - propadanje graditeljske baštine - širenje grada na neizgrađena područja, bez urbanističke i ekonomske opravdanosti - ugroženost prirodnih resursa prenamjenom i eksploatacijom - nezadovoljavajuća koordinacija u planiranju i izgradnji prometne infrastrukture (problemi u realizaciji novoplaniranih HŽ stajališta Sopnica i Sesvetska Sela)

Prostor

Snage

U analizi stanja prometne i komunalne infrastrukture, kao razvojne snage utvrđene su pokrivenost područja Grada Zagreba javnim prijevozom i pokrivenost komunalnom infrastrukturom urbanog gradskog područja. Dodatnu snagu predstavlja bogata prirodna osnova te kvalitetne parkovne i prirodne površine - na prostoru Grada Zagreba su 2011. prema udjelima u ukupnoj površini, najzastupljenije sa 37,3% bile razne kategorije poljoprivrednih namjena i zaštitnog zelenila (uz prisustvo neuređenih, odnosno površina neprivedenih planiranoj namjeni), a zatim šume sa 33,6%. Ovi podaci ujedno ukazuju na poljoprivredni potencijal ruralnog prostora Grada koji također predstavlja znatan razvojni resurs. Prilike za unapređivanje razvoja predstavlja i jače vrednovanje i korištenje graditeljske baštine, te zemljišta u vlasništvu grada. U smislu upravljanja prostornim podacima, razvojna je snaga kvalitetna geoinformacijska infrastruktura gradske uprave (korištenje GIS i drugih suvremenih alata, te postojanje ZIPP-a).

Slabosti

Slabosti prometne i komunalne infrastrukture odnose se prvenstveno na djelomičnu nepokrivenost rubnih gradskim područjima komunalnom infrastrukturom, nedovoljno korištenje željezničkog putničkog prijevoza te P&R i B&R usluga parkiranja, prometnu zagušenost određenih područja, nepostojanje integriranog sustava javnog putničkog prijevoza Zagreba i okolice te djelomično zastarjelu mrežu komunalne infrastrukture (veliki gubici vode, troškovi održavanja), nerazvijena komunikacijska mreža optičkih kabela i dr. Također, istodobno uz identificiranje kulturne baštine kao vrijednog resursa za razvoj, kroz analizu je utvrđen niz problema u tom području, poput lošeg stanja pročelja, lošeg stanja unutrašnjosti donjogradskih blokova te općenito nedovoljno održavanje graditeljske baštine, posebice povijesne jezgre grada. U području prostornog planiranja kao ključni problemi istaknuti su dokumenti prostornog uređenja neutemeljeni na stvarnim potrebama društva (dimenzioniranje stambenih zona i sl.), kompliciran i dugotrajan postupak utvrđivanja dokumenata, te „preskočena", nezadovoljavajuće urbanistički uređena gradska područja. Kod realizacije kao jedan od većih problema na područnoj (regionalnoj) ali i državnoj razini ističu se poteškoće u rješavanju složenih imovinsko-pravnih odnosa koje direktno onemogućavaju racionalno iskorištavanje resursa.

Prilike

Iskorištavanje geoprometnog i geopolitičkog položaja kao razvojnog resursa za utjecat će i na razvoj gospodarstva ali i na unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada. Značajno unapređenje za prometni sektor donijeti će priprema i implementacija planova za razvoj integriranoga javnog prijevoza Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije. S planerskog stajališta, razvoj sustava upravljanja strateškim gradskim projektima te uvođenje analitičkih podloga i modernih alata u sustav donošenja odluka o prostoru grada unaprijedit će prostorni razvoj Grada. Prilika za korištenje prostornih resursa ruralnog područja leži u razvijanju i povezivanju poljoprivrednih, ekoloških, krajobraznih i turističkih potencijala. Revitalizacija vrijednih građevina industrijske arhitekture i njihovo uključivanje u kulturnu i turističku ponudu grada putem EU fondova prilika je za osnaživanje identiteta Grada na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.

Prijetnje

Gubitak identiteta povijesnih naselja, prenamjena šuma i poljoprivrednog i parkovnog prostora u privatnom vlasništvu te općenito pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora identificirani su kao glavne prijetnje. Širenje grada na neizgrađena područja, bez urbanističke i ekonomske opravdanosti također je prijetnja čiju potvrdu su dali rezultati Osnovne analize (u urbanom području Grada Zagreba u razdoblju od 1986. do 2011. broj stanovnika porastao je za 5 %, dok se površina koja se koristi za stambene i mješovite funkcije povećala za 33%. Pri tome su površine za gradnju dobivena

nastale najvećim dijelom prenamjenom postojećih neizgrađenih zelenih područja (83%), a tek manjim dijelom prenamjenom drugih načina korištenja prostora (17%).

SWOT – Okoliš

(urbani i prirodni okoliš, klima, energetska učinkovitost)

Snage (S)	**Slabosti (W)**
- raznovrsnost i očuvanost prirodnih resursa: savski vodonosnik, šume, poljoprivredno tlo - znatna prostorna zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti: Park prirode Medvednica, aluvijalna ravnica Save, Vukomeričke gorice, park-šume urbanog područja Grada - relativno dobri pokazatelji kvalitete okoliša, u cjelini i pojedinih sastavnica - uspostavljen sustav zaštite i očuvanja prirodne i kulturne baštine - tradicija brige za okoliš	- divlja odlagališta otpada - necjelovit sustav gospodarenja otpadom - nedovoljan udio korištenja obnovljivih izvora energije - nedovoljna svijest javnosti o potrebi brige za okoliš - nedovoljno energetski učinkovit građevinski fond - nedovoljno korištenje vrijednosti kulturne baštine i i prirodnih resursa za održivi razvoj - neiskorišteni geotermalni izvori - nepostojanje zajedničke strategije za zaštitu i korištenje resursa Grada Zagreba i zagrebačke regije - nedovoljno pridavanje značaja konceptu kružnog gospodarstva
Prilike (O)	**Prijetnje (T)**
- djelotvornija suradnja sa susjednim županijama u zaštiti okoliša i prirodnih vrijednosti - korištenje ESI fondova i programa te drugih inozemnih financijskih izvora za pripremu i provedbu projekata iz područja okoliša - jačanje svijesti o potrebi zaštite okoliša kroz provedbe procedura strateških procjena utjecaja na okoliš - provedba Programa Sava - rastuća globalna svijest o zaštiti okoliša i prirode - uključivanje u fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku proizvodnju, agroturizam, ruralni kulturni krajobraz i sl. - unapređivanje energetske učinkovitosti	- centralizacija na državnoj razini u određenim sektorima (šume, poljoprivredno zemljište, vode) - klimatske promjene - negativni utjecaj HE u Sloveniji - Nuklearna elektrana Krško - nedovoljna koordinacija ključnih aktera u pitanjima zaštite okoliša - česte izmjene propisa, planova i programa vezanih uz temu gospodarenja otpadom - ugroženost podzemnih voda

Okoliš

Snage

Prirodni resursi: savski vodonosnik, šume, poljoprivredno tlo, te raznovrsnost, očuvanost i znatna prostorna zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti kao što su Park prirode Medvednica, aluvijalna ravnica Save, Vukomeričke gorice, park-šume urbanog područja Grada zajedno sa relativno dobrim pokazateljima kvalitete okoliša, u cjelini i pojedinih sastavnica, i tradicija brige za okoliš glavne su razvojne snage. Kvalitetno upravljanje prirodnim resursima u skladu s načelima održivog razvoja jedan je od temelja budućeg promišljanja razvoja Grada.

Slabosti

Ključni problemi sektora okoliša problemi su vezani uz otpad. Na području Grada kontinuirano je prisutan problem nastajanja manjih ili većih divljih odlagališta otpada, koja su uglavnom koncentrirana na rubnim gradskim dijelovima što također ukazuje na nedovoljno razvijenu ekološku svijest i informiranost građana. S obzirom da na području Grada Zagreba nije u potpunosti uspostavljen sustav gospodarenja otpadom, potrebno je uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom koji će uključivati sve elemente predviđene hijerarhijom gospodarenja otpadom prema redu prvenstva s dugoročnim ciljevima u skladu s gospodarskim mogućnostima.
Kroz analizu u sektoru energetike je identificirano nekoliko slabosti: nedovoljan udio korištenja obnovljivih izvora energije, nedovoljno energetski učinkovit građevinski fond te neiskorišteni geotermalni izvori. Budući da prirodni resursi ne „poznaju“ administrativne granice kao problem navodi se i nepostojanje zajedničke strategije za zaštitu i korištenje resursa Grada Zagreba i zagrebačke regije, što je kao jedna od zajedničkih tema prepoznata i u Strategiji razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, dokumentu koji je u izradi.

Prilike

Senzibiliziranje jedinica lokalne i regionalne samouprave u zagrebačkom okruženju te postupno jačanje svijesti o potrebi brige za okoliš kao priliku identificiraju djelotvorniju suradnju sa susjednim županijama u zaštiti okoliša i prirodnih vrijednosti. Rastuća globalna svijest o zaštiti okoliša i prirode, te korištenje EU fondova i programa te drugih inozemnih financijskih izvora za projekte okoliša kao i za unapređivanje energetske učinkovitosti razvojni su čimbenik koji predstavlja priliku za unapređivanje stanja okoliša i energetske učinkovitosti. Također, uvođenje procedura provedbe strateških procjena utjecaja na okoliš za strateške dokumente i studija utjecaja na okoliš za programe i projekte izravno utječe na jačanje svijesti o potrebi brige i zaštite okoliša kroz provedbu procedura propisanih Zakonom o zaštiti okoliša i pripadajućim podzakonskim aktima i pravilnicima.

Prijetnje

Institucionalna centralizacija na državnoj razini u određenim sektorima (šume, poljoprivredno zemljište, vode) predstavlja značajan razvojni izazov. Problemi koordinacije i komunikacije tijela državne i područne (regionalne) razine te problem neusklađenost dokumenata koji se donose na tim razinama značajni su u mnogim sektorima, pa tako i u sektoru okoliša. Klimatske promjene tema su koja će u budućnosti sve više dobivati na značaju na globalnoj, ali i na nižim razinama, čemu u prilog govori činjenica da je sedam od deset najtoplijih godina u Zagrebu (od početka 20. stoljeća do 2010. godine) zabilježeno nakon 2000. godine. Premda se na udaljenosti manjoj od 1000 km od područja Grada Zagreba nalazi 92 reaktora smještenih u 40 NE, najveća opasnost gradu Zagrebu prijeti od NE Krško.

4. STRATEŠKI OKVIR

Vizija

Definiranje vizije je definiranje cilja kojeg se dugoročno teži ostvariti. Vizija je usmjerena na budući razvoj; to je temeljni, općeniti cilj sa širokim vremenskim horizontom. S obzirom da se na određeni način viziju tretira kao „slogan“, radi jasnoće i razumljivosti vizija se često dodatno tekstualno elaborira. Vizija, dakle dugoročni cilj razvoja Grada se ostvaruje sinergijskim djelovanjem specifičnih ciljeva koji se u procesu strateškog planiranja definiraju neposredno nakon usuglašavanja razvojne vizije. Konsenzusom unutar Radne skupine dogovoreno je zadržavanje postojeće definicije vizije razvoja Grada Zagreba**:**

Grad Zagreb - urbani inkubator održivih koncepata, poduzetništva i novih vrijednosti. Vizija Grada Zagreba kao urbanog inkubatora ostvaruje se pomicanjem granica u svim, za Grad značajnim područjima rada i djelovanja, primjenom poduzetničkog pristupa – pristupa koji se ne zadovoljava s postojećim, koji u kreativnom procesu traži nove ideje i teži stvaranju novih vrijednosti.

Ciljevi

Vizija se ostvaruje sinergijskim djelovanjem definiranih strateških ciljeva:
Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo
Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala
Cilj 3. Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom
Cilj 4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija grada
Cilj 5. Unapređivanje kvalitete življenja
Cilj 6. Unapređivanje sustava upravljanja razvojem

Cilj 1. Konkurentno gospodarstvo

Relevantnost: Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Republike Hrvatske u kojem se ostvaruje trećina nacionalnog BDP-a, pri čemu je BDP po glavi stanovnika Grada Zagreba u 2014. bio 1,7 puta veći od BDP-a po glavi stanovnika RH što je u skladu s odnosom BDP-a po glavi stanovnika ostalih glavnih gradova Europske unije prema državnom prosjeku, a koji je oko 1,5-2 puta u korist glavnih gradova. U 2014. BDP po stanovniku RH iznosio je 59 posto BDP-a po stanovniku EU-28, mjerenog paritetom kupovne moći.

Temeljeno na posljednjem Regionalnom indeksu konkurentnosti Hrvatske za 2013.[32] Grad Zagreb se nalazi na prvom mjestu ranga konkurentnosti po županijama, kao i 2007. godine, dok ga je prema istom izvješću za 2010. godinu Varaždinska županija pomakla sa prvog mjesta. Grad Zagreb se u većini statističkih indikatora nalazi iznad prosjeka Hrvatske pa su u skladu s tim, indikatori osnovna infrastruktura i javni sektor, investicije i poduzetnička dinamika, ekonomski rezultat - razina, obrazovanje, demografija, zdravlje i kultura i razvijenost poduzetništva u Zagrebu u manjoj ili većoj mjeri bolji od prosjeka Hrvatske. Prema razvijenosti poduzetništva, efikasnosti lokalne uprave i razini ekonomskih rezultata Zagreb je među prvim županijama, ali je u minusu kada se analizira razvoj temeljen na inovacijama posebno u odnosu na indikatore tehnologije i inovativnosti, klastere te marketing i menadžement. Ovim ciljem određene su sastavnice konkurentnosti i održivog

[32] Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti 2013., http://www.konkurentnost.hr/

gospodarstva, a koje treba ojačati kako bi se postigla ujednačena gospodarska razvijenost i konkurentnost cijelog prostora, Grad Zagreb zadržao poziciju najjačeg gospodarskog središta RH, uz istovremeno smanjenje zaostajanja za drugim zemljama članicama EU-a.

Očekivani načini postizanja cilja: Iz naprijed navedenog vidljiva su područja na lokalnoj razini u kojima su potrebne intenzivnije reforme, kao što su poboljšanje statističkih indikatora poslovne infrastrukture, investicija i dinamike ekonomskih rezultata, a od skupine indikatora razina ekonomskih rezultata treba povećati broj zaposlenih ukupno per capita. Glede perceptivnih indikatora treba bolje iskoristiti zagrebačke lokacijske prednosti, posebno smanjiti cijene poslovnih prostora i zemljišta i razinu cijena komunalnih usluga i gradnje, bolje iskoristiti zagrebačke obrazovne prednosti, posebno s ciljem utjecaja na područje tehnološkog razvoja, temeljenog na vlastitim istraživanjima i korištenju sofisticirane proizvodne tehnologije, na suradnju Sveučilišta i instituta s poduzetnicima, te u razvoju i raširenosti proizvodnih klastera. Cilj se ostvaruje kroz prioritete:

1. Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja
2. Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga
3. Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva

Dosljednost cilja: Na razini EU područja obuhvaćena ovim ciljem promiču prioritete Europe 2020. – Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast pametan i uključiv rast u skladu su sa ciljevima zapošljavanje i istraživanje i razvoj. Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., odnosno sa definiranim prioritetnim područjima istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije, te poslovna konkurentnost. Nadalje, u skladu je sa ciljevima nacionalnih strateških dokumenata, Planom razvoja istraživačke i inovacijske infrastrukture u RH, Strategijom pametne specijalizacije RH za razdoblje 2016. – 2020., Strategijom poticanja inovacija RH 2014. - 2020., Strategijom razvoja klastera u RH 2011.-2020., Strategijom razvoja poduzetništva u RH 2013. – 2020. i Strategijom razvoja turizma RH do 2020.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
1	**Povećanje broja gospodarskih subjekata u Gradu Zagrebu**	**broj**	**Broj poduzetnika koji posluju na području Grada Zagrebu**	**332.111**	**2014.**		**2020.**	**godišnje**	**Godišnji financijski rezultati poslovanja poduzetnika; FINA, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetni**

									ka grada Zagreba u 2015.
1	**Porast zaposlenosti**	**broj**	**Broj zaposlenih na području Grada Zagrebu**	**383.967**	**2014.**		**2020.**	**godišnje**	**Godišnji financijski rezultati poslovanja poduzetnika**

Cilj 2. Razvoj ljudskih potencijala

Relevantnost: U posljednjem međupopisnom razdoblju (2001. do 2011.) Zagreb bilježi nešto veći rast broja stanovnika (1,4% ili 10.872) nego 90-tih godina. Tome je razlog daljnje produbljavanje regionalnih razlika u razvoju Hrvatske u odnosu na Zagreb, pa je i u uvjetima gospodarske krize Zagreb još uvijek privlačan brojnim mlađim doseljenicima s tih područja, što je u direktnoj vezi s njihovim doprinosom porastu nataliteta odnosno prirodnom prirastu.
Broj i udjel visokoobrazovanog stanovništva Grada Zagreba čini jedan od njegovih najvažnijih razvojnih potencijala i specijalnu razvojnu prednost. Zagreb ima najveću koncentraciju visokoobrazovanih stručnih radnika i znanstvenika u Hrvatskoj, iako je taj udjel još uvijek niži u usporedbi s razvijenijim europskim zemljama i glavnim gradovima. Ovim ciljem određene su ključne sastavnice koje se trebaju poboljšati kako bi se osnažili ljudski potencijali i iskoristili kao već spomenuta razvojna prednost.

Očekivani načini postizanja cilja: ostvarenje cilja planira se kroz dva međusobno povezana prioriteta koji rješavaju utvrđene razvojne probleme vezane uz sustav odgoja i obrazovanja, te kroz koje se potiče cjeloživotno učenje i obrazovanje u svrhu povećanja zapošljivosti. Cilj se ostvaruje kroz prioritete:

1. Zagreb – grad znanja i sveučilišni grad
2. Razvoj i unapređivanje tržišta rada

Dosljednost cilja: na razini EU cilj je u skladu s ciljevima strategije Europa 2020. Područja obuhvaćena ciljem promiču pametan rast (obrazovanje) i uključiv rast (zapošljavanje i vještine, borba protiv siromaštva). Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., odnosno sa tematskim ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i tematskim ciljem 10 - ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje. Nacionalna razina - strateški dokumenti: Plan implementacije Garancija za mlade, Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020. i Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
2	**Udjel osoba s visokom školom u populaciji 25-64**	**%**	**Regionalni indeks konkurentnosti 2013.**	**26,8**	**2013.**	**30%**	**2020.**	**trogodišnje**	**RIK**
2	**suradnja poduzetnika sa sveučilištima i institutima**	**rang u odnosu na druge županije**	**perceptivni indikator ranga kvalitete poslovnog sektora**	**4**	**2013.**	**1**	**2020.**	**trogodišnje**	**RIK**

Cilj 3 Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom

Relevantnost: Održivo upravljanje okolišem temelj je za kvalitetno funkcioniranje i održivi razvoj Grada Zagreba. Strateškim nastojat će se unaprijediti kvaliteta svih sastavnica okoliša kroz poticanje zaštite i očuvanja prirodnih resursa, racionalnosti korištenja energije i brige za klimatske promjene. Analizom stanja uočen je niz razvojnih problema i potreba, poput nesustavnog praćenja pojedinih sastavnica okoliša (npr. buka, tlo), nedovoljne suradnje ključnih institucija na različitim razinama, kao i nedovoljno razvijena svijest građana/ javnosti o pitanjima i problematici zaštite okoliša.

Nadalje, uzimajući u obzir odrednice budućeg energetskog razvoja Grada, temeljni je cilj u narednom razdoblju održivi energetski razvoj, najvažnija sastavnica i izazov održivog razvoja grada. Energetski održivi razvoj postići će se sustavnim energetskim planiranjem, racionalnim gospodarenjem energijom, usmjeravanjem energetske opskrbe u pravcu željenih strukturalnih promjena, ulaganjem u učinkovito korištenje energije i obnovljive izvore energije, ekološki prihvatljiva goriva i drugim mjerama, kako bi se istovremeno smanjio pritisak na okoliš, sačuvao i unaprijedio okoliš, smanjile emisije stakleničkih plinova, omogućio održivi gospodarski razvoj i rast standarda građana.

Očekivani načini postizanja cilja: Za ostvarenje ovog cilja formulirane su mjere kao odgovor na razvojne probleme koje se nalaze u dva prioriteta. Prvi prioritet obuhvaća zaštitu i brigu o pojedinim sastavnicama okoliša uključivo uspostavu informacijskih sustava, a drugi prioritet odnosi se na skupinu mjera vezane uz održivi energetski razvoj. Cilj će se ostvariti kroz sljedeće prioritete:

1. Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša
2. Održivo gospodarenje energijom

Dosljednost cilja: Na razini EU cilj je usklađen sa Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Strategijom održivog razvitka Europske unije (2009.) te Sedmim akcijskim programom zaštite okoliša Europske unije do 2020. godine (2013.). Cilj je također usklađen s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Strategijom upravljanja vodama, Strategijom održivog

razvitka Republike Hrvatske, Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske te Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske, Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine te Trećim nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti za razdoblje 2014.-2016. i Nacionalnim akcijskim planom za obnovljive izvore energije do 2020. godine (prijedlog).

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
3	**Površine pod zaštitom**	**indeks**	**Zastupljenost zaštićenih prirodnih područja**	**100**	**2016.**	**110**	**2020.**	**godišnje**	**Zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**
3	**Smanjenje emisije CO_2**	**tona**	**Projektirano smanjenje emisije stakleničkih plinova**	**484**	**2015.**	**20% u odnosu na polaznu vrijednost**	**2020.**	**godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj, www.azo.hr**

Cilj 4 Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija grada

Relevantnost: Javna infrastruktura te održivo upravljanje prostorom temelj je za kvalitetno funkcioniranje Grada. Strateškim ciljem nastojat će se unaprijediti upravljanje prostornim resursima i unapređenje infrastrukturnih sustava (komunalnih, prometnih i energetskih). SWOT analizom utvrđeni su nedostaci poput djelomične nepokrivenosti rubnih gradskih područja komunalnom infrastrukturom, zastarjelost pojedinih dijelova komunalne infrastrukture, dokumenti prostornog uređenja koji nisu utemeljeni na stvarnim potrebama društva, poteškoće u rješavanju imovinsko-pravnih poslova i dr. Budući prostorni razvoj potrebno je čim više zasnivati na prenamjeni ranije korištenih i napuštenih područja (brownfield) te također dati naglasak na instrumente realizacija prostorno-planske dokumentacije te u istu uvesti uvjete/kriterije za definiranje strateških gradskih projekata i utvrditi proceduru za pripremu i provedbu tih projekata.

Očekivani načini postizanja cilja: Ostvarenje cilja planira se kroz šest prioriteta, koji obuhvaćaju sve faze unapređivanja pojedine sastavnice, počevši od uspostave sustava planiranja i praćenja stanja do pripreme, provedbe i praćenja provedbe pojedinih planova, programa i projekata te unapređivanja infrastrukturnih sustava na lokalnoj, područnoj (županijskoj) i široj regionalnoj razini. Cilj će se ostvariti kroz sljedeće prioritete:

1. Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada
2. Unapređivanje naseljenih dijelova Grada

3. Unapređivanje sustava „Gradskih projekata“
4. Unapređivanje prometnih sustava
5. Unapređivanje infrastrukturnih sustava
6. Unapređivanje regionalne prometne povezanosti

Dosljednost cilja: Na razini EU cilj je usklađen sa Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast. Na nacionalnoj razini cilj je usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske, Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine, Nacionalnim programom sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske 2011.-2020., Strategijom razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2012. do 2015. godine.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
4	**Planovi održive mobilnosti**	**Broj planova**	**Izrada planova održive mobilnosti na razini Grada Zagreba**	**0**	**2016**	**1**	**2020.**	**godišnje**	**Grad Zagreb**
4	**Razvijenost opće infrastrukture**	**Rang prema drugim županijama**	**Regionalni indeks konkurentnosti (RIK) 2013.**	**3**	**2013.**	**1**	**2020.**	**trogodišnje**	**RIK**

Cilj 5 Unapređivanje kvalitete življenja

Relevantnost: zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima jedna je od temeljnih zadaća lokalne samouprave. Društvena (javna) infrastruktura važna je komponenta društvenog standarda zajednice: područja obuhvaćena ciljem su obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, sport, tehnička kultura, sustav zaštite i spašavanja, te stanovanje kao osnovna funkcija.
Društvene djelatnosti vezane su uz prosperitet ukupnog razvoja Grada Zagreba, a posebnu ulogu ima obrazovanje. Većina razvojnih potreba odnosi se na poboljšavanje uvjeta rada i opremljenosti osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova, te stvaranje uvjeta za prelazak na rad u jednoj smjeni. U analizi visokoškolskoj obrazovanja i znanosti posebno je istaknuta potreba jačanja suradnje zagrebačkih znanstvenih instituta, fakulteta, gospodarstva i uprave na razvojnim projektima.

Značenje zagrebačke kulture u mnogome nadmašuje prostore Grada i čini ga nezamjenjivim uporištem hrvatske kulture i to bilo da se radi o broju i značaju ustanova kulture ili o kulturnoj i umjetničkoj produkciji brojnih nezavisnih subjekata. Kao kulturno središte Hrvatske, a i prema pokazateljima sve većeg broja turista koji dolaze u Zagreb privučeni kulturnim sadržajima, grad ima mogućnosti snažnije se pozicionirati na međunarodnom kulturno-turističkom tržištu. Razvojni problemi odnose se na neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima, nedostatak prostoranih kapaciteta za postojeće aktivnosti, nedovoljno iskorišten potencijal zagrebačkih kreativnih industrija i dr.
Kao razvojni problemi u području sporta istaknut je među ostalim neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina po četvrtima, broj sportskih objekata koji ne zadovoljava realne potrebe građanstva za bavljenje sportom i mali postotak gradskog stanovništva koji se redovito bavi sportsko-rekreativnim aktivnostima.
Razvojni problemi utvrđeni u području tehničke kulture odnose se na nedovoljno razvijene i primjenjivane oblike praćenja i vrednovanja sufinanciranih programa, nedovoljno inventivan način prikupljanja i definiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi, nedovoljan broj programa za darovite i dr.
U području zdravstva i socijalne skrbi utvrđeni su razvojni problemi poput: neujednačena dostupnost zdravstvene zaštite na primarnoj razini (nedostaju specijalisti medicine rada, ginekolozi, pedijatri), neujednačena kvaliteta zdravstvene zaštite, zdravstveni sustav nedovoljno prilagođen potrebama stanovništva obzirom na demografske i epidemiološke promjene, te suvremene medicinske tehnologije, zamijećen je vrlo malen broj izvršenih preventivnih i sistematskih pregleda u ordinacijama opće/obiteljske medicine u posljednjih dvadesetak godina. Takvo zanemarivanje aktivnosti povezanih s očuvanjem i unaprjeđenjem zdravlja, a posvećivanje dominantno kurativnim aspektima zdravstvene zaštite rezultira i nužnošću mijenjanja zdravstvene politike uključujući i povećanje zdravstvene pismenosti građana, značajan broj stanovnika u riziku od siromaštva izvan sustava socijalne skrbi, nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba, nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici te nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi.

Očekivani načini postizanja cilja: stvarenje cilja planira se tri prioriteta koji rješavaju utvrđene razvojne probleme vezane uz sustav odgoja i obrazovanja. Također će se kroz ostvarenje prioriteta utjecati na poboljšanje stanovanja i pratećih javnih funkcija / namjena te na jačanje sustava pružanja socijalnih usluga i promicanje uključivosti, odnosno jednakih prava i mogućnosti za sve stanovnike Grada Zagreba. Cilj će se ostvariti kroz sljedeće prioritete:

1. Unapređivanje kvalitete stanovanja

2. Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnost i kvalitetno slobodno vrijeme

3. Poboljšavanje društvene infrastrukture

Dosljednost cilja: Na globalnoj razini cilj je u skladu s UN – ovim globalnim ciljevima za održivi razvoj, osobito ciljevima 3. Zdravlje – osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svim generacija, 4. Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja, te 11. Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim. Na razini EU cilj je usklađen sa Europa 2020. – Europskom strategijom za pametan, održiv i uključiv rast. Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., odnosno sa tematskim ciljem 8 –Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i ciljem 10 -Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje. Vezano uz Operativni program konkurentnost i kohezija 2014. –2020., cilj je u skladu sa tematskim ciljem 9 -Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i ciljem 10 -Ulaganje u

obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje. Nadalje, u skladu je sa ciljevima ključnih nacionalnih strateških dokumenata: Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020., Operativni plan deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost, Plan implementacije Garancija za mlade, Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020., Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije i dr.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
5	**Kvaliteta javnih škola**	**Rang prema drugim županijama**	**Regionalni indeks konkurentnosti (RIK) 2013.**	**2**	**2013.**	**1**	**2020.**	**trogodišnje**	**RIK**
5	**Broj liječnika, doktora dentalne medicine i farmaceuta**	**Broj**	**Kretanje broja liječnika, doktora dentalne medicine i farmaceuta**	**4.636/1097/796**	**2016.**		**2020.**	**Godišnje**	**Statistički ljetopis Grada Zagreba, 2016.**

Cilj 6 Unapređivanje sustava upravljanja razvojem

Relevantnost: Uzimajući u obzir specifičnosti Grada Zagreba kao glavnog grada, metropolitanskog područja, jedinice regionalne (područne) i lokalne samouprave u isto vrijeme, sustav upravljanja razvojem ima velike potencijale i resurse za unapređivanje, ali istodobno i najveće izazove na spomenutom području. Potencijali se odnose prvenstveno na financijsku snagu grada / proračuna, razvijenost i brojnost udruga i organizacija civilnog društva kao dionika razvoja te na stabilnost i educiranost kadra gradske uprave a razvojni problemi identificiraju nedovoljno razvijenu komunikaciju i koordinaciju rada upravnih tijela te potrebu učinkovitijeg provođenja plana upravljanja ljudskim resursima.

Strateško planiranje ključan je alat razvojnog upravljanja i primjenjuje se pri izradi strateških planova, projekata i odluka, a tako i u izradi Razvojne strategije Grada Zagreba. Razumijevanje značaja Razvojne strategije Grada Zagreba kao temeljnog strateškog dokumenta postupno se unaprjeđuje te je potrebno nastaviti aktivnosti jačanja kapaciteta i koordinacije, koje podrazumijevaju razvoj organizacijskog i upravljačkog okvira te razvoj partnerstva s dionicima i jačanje suradnje na svim razinama. Također je potrebno dalje razvijati sustav planiranja, praćenja i provedbe, koji

podrazumijeva učinkovit sustav upravljanja podacima, unapređivanje procesa izrade, praćenja i provedbe strateških razvojnih dokumenata te daljnji razvoj sustava upravljanja projektima.

Očekivani načini postizanja cilja: kroz prioritete su određene ključne podteme vezane uz upravljanje razvojem, a odnose se na kapacitete, suradnju i sustavno planiranje te će se cilj ostvariti kroz sljedeće prioritete:
1. Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva
2. Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem
3. Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom
4. Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća
5. Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada

Dosljednost cilja: Na razini EU cilj je usklađen sa strategijom Europa 2020. te Digitalnom agendom za Europu. Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.,tematskim ciljem 11 – Jačanje institucionalnih kapaciteta javnih tijela i zainteresiranih strana te učinkovite javne uprave, sa Strategijom razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. godine, Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine, Strategijom e-Hrvatska 2020, Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske i dr.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(6)*	*(7)*	*(8)*	*(9)*
6	**Projekti spremni za realizaciju (projekti sa građevinskom dozvolom)**	**broj**	**Broj projekata unesenih u središnju elektroničku bazu razvojnih projekata**	**38**	**2016.**	**60**	**2020.**	**godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
6	**Povećanje ukupnog portfelja gradske imovine stavljene u funkciju**	**broj**	**Smanjenje broja poslovnih prostora i stanova izvan uporabe**	**1284/919**	**2014.**		**2020.**	**godišnje**	**Državni ured za reviziju, gradska upravna tijela**

Razvojni prioriteti i mjere

CILJ	PRIORITET	MJERA
1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	1.1. Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja	1.1.1. Unapređivanje sustava planiranja i praćenja gospodarskih i demografskih aktivnosti
		1.1.2. Jačanje poduzetničke infrastrukture
		1.1.3. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za malo/srednje poduzetništvo i obrtnike
		1.1.4. Potpora razvoju poduzetničkih vještina
	1.2. Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga	1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama
		1.2.2. Poticanje kreativnih industrija
		1.2.3. Unapređivanje turističke ponude
	1.3. Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva	1.3.1. Održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim zemljištem
		1.3.2. Razvoj poduzetničkih vještina i edukacija poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika
		1.3.3. Razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje i šumarstva
2. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	2.1. Zagreb – grad znanja i sveučilišni grad	2.1.1. Potpora prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu
		2.1.2. Razvoj suradnje znanstvene / akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva
	2.2. Razvoj i unapređivanje tržišta rada	2.2.1. Prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja
		2.2.2. Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja
		2.2.3. Jačanje kompetencija i povećanje poslovnih mogućnosti za ranjive grupe kroz programe socijalne ekonomije
3. ZAŠTITA OKOLIŠA I	3.1. Zaštita prirode, očuvanje i	3.1.1. Uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim

ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM	**unapređivanje kvalitete okoliša**	**sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu**
		3.1.2. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom
		3.1.3. Razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture
		3.1.4. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom
		3.1.5. Geotehnička i geoseizmička mikrozonacija
		3.1.6. Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti
		3.1.7. Učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode te zaštita krajobrazne raznolikosti
		3.1.8. Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka
		3.1.9. Zaštita i poboljšanje kakvoće površinskih i podzemnih voda
		3.1.10. Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke
		3.1.11. Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom
	3.2. Održivo gospodarenje energijom	**3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva**
		3.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete
		3.2.3. Sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe Grada
		3.2.4. Unapređenje javnog rasvjetnog sustava
		3.2.5. Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o

		energiji i klimi
4. UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA	**4.1. Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada**	**4.1.1. Cjelovito planiranje razvoja prostora Grada Zagreba**
		4.1.2. Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada
	4.2. Unapređivanje naseljenih dijelova Grada	**4.2.1. Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
		4.2.2. Inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unaprjeđenje informatičkog sustava kulturne baštine
		4.2.3. Integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta
		4.2.4. Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora
		4.2.5. Profiliranje, sadržajno i oblikovno unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica
		4.2.6. Očuvanje tradicionalnih obilježja i uređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja uklopljenih u Grad Zagreb
		4.2.7. Urbana sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom
	4.3. Unapređivanje sustava „Gradskih projekata“	**4.3.1. Uspostava i razvoj sustava „strateških gradskih projekata“**
		4.3.2. Uređenje i poboljšanje sustava “gradskih projekata”
	4.4. Unapređivanje prometnih sustava	**4.4.1. Unapređivanje zračnog prometa**
		4.4.2. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže
		4.4.3. Unapređivanje javnog putničkog prometa
		4.4.4. Poboljšanje prometa u mirovanju
		4.4.5. Razvoj sustava za nadzor i upravljanje prometom (ITS)
		4.4.6. Unapređivanje biciklističkog

		prometa
		4.4.7. Unapređivanje pješačkog prometa
		4.4.8. Povećanje sigurnosti sudionika u prometu
	4.5. Unapređivanje infrastrukturnih sustava	**4.5.1. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – vodoopskrba i odvodnja**
		4.5.2. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – opskrba plinom
		4.5.3. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – telekomunikacije
		4.5.4. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – gradska groblja
		4.5.5. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – zaštita i zbrinjavanje životinja
	4.6. Unapređivanje regionalne prometne povezanosti	**4.6.1. Modernizacija željezničkog prigradsko-gradskog prometa**
		4.6.2. Razvoj integriranog javnog prijevoza
5. UNAPREĐIVANJE KVALITETE ŽIVLJENJA	**5.1. Unapređivanje kvalitete stanovanja**	**5.1.1. Poticanje obnove, modernizacije i održavanja stambenog fonda te sustava najma stanova u vlasništvu Grada**
		5.1.2. Racionalno planiranje i uređivanje područja za obiteljsku stambenu gradnju
	5.2. Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnost i kvalitetno slobodno vrijeme	**5.2.1. Poticanje stambenog zbrinjavanja socijalno osjetljivih skupina građana**
		5.2.2. Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda
		5.2.3. Unapređivanje skrbi o starijoj populaciji u okvirima lokalne zajednice
		5.2.4. Kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice
		5.2.5. Kvalitetnije uključivanje djece i

		mladih s teškoćama u razvoju u život zajednice
		5.2.6. Stvaranje, jačanje i održavanje urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu
	5.3. Poboljšavanje društvene infrastrukture	**5.3.1. Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u djelatnosti kulture**
		5.3.2. Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja
		5.3.3. Unapređivanje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga
		5.3.4. Unapređenje sportske infrastrukture i sportske kulture
		5.3.5. Jačanje standarda socijalnih usluga
		5.3.6. Unapređivanje razvoja tehničke kulture
		5.3.7. Uspostavljanje i razvoj centara za mlade
6. UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM	**6.1. Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva**	**6.1.1. Aktivno promicanje ljudskih prava**
		6.1.2. Razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama
		6.1.3. Razvoj partnerstva sa civilnim društvom
	6.2. Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem	**6.2.1. Unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata**
		6.2.2. Unaprjeđenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja
	6.3. Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom	**6.3.1. Unapređivanje katastarskih i zemljišnih evidencija**
		6.3.2. Primjena mjera aktivne zemljišne politike
		6.3.3. Unapređivanje sustava upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu Grada
	6.4. Poboljšanje rada gradske	**6.4.1. Unapređivanje upravljanja ljudskim**

	uprave, institucija i javnih poduzeća	**resursima**
		6.4.2. Unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana
		6.4.3. Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima
		6.4.4. Zelena javna nabava
		6.4.5. Zagreb pametni grad
		6.4.6. e-ZAGREB, digitalizacija poslovnih procesa
		6.4.7. Uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje projekata putem mehanizma integrirana teritorijalna ulaganja s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb
	6.5. Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada	**6.5.1. Koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa Grada Zagreba s jedinicama lokalne i područne samouprave u funkcionalnom području (okruženju)**
		6.5.2. Unapređivanje regionalne i međunarodne suradnje

Razvojni prioritet 1.1. Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja

Cilj: ovim prioritetom želi se stvoriti poticajno poduzetničko okruženje za razvoj malog i srednjeg poduzetništva kroz različite oblike stimuliranja i usmjerenog financiranja. Također se želi sustavno analizirati, planirati i pratiti razvoj gospodarskih aktivnosti za što je potrebno izraditi sektorske studije koje će generirati smjernice za buduće razvojne aktivnosti u ovom području.

Opravdanje: u Gradu Zagrebu u području obrtništva kao razvojni problemi identificirani su između ostalog manjak zainteresiranosti mladih za obrtnička zanimanja, nedostatak motiviranosti i financijskih resursa za pokretanje vlastitog posla. Također je prepoznata potreba jačanja poduzetničke infrastrukture kao važnog čimbenika za razvoj i unaprjeđenje poslovanja.

Opis: prioritet sadrži četiti mjere čijom će se provedbom unaprijediti sustav planiranja i praćenja gospodarskih i demografskih aktivnosti, jačati poduzetnička infrastruktura, unaprijediti financijski uvjeti poslovanja i razvijati poduzetničke vještine.

Mjere

Mjera 1.1.1. Unapređivanje sustava planiranja i praćenja gospodarskih i demografskih aktivnosti

Popis indikativnih aktivnosti

- izrađivati redovite makroekonomske analize stanja i kretanja razvoja Grada s naglaskom na razvoju gospodarstva Grada Zagreba te definirati razvojne probleme i potrebe
- definirati strateška područja/djelatnosti razvoja gospodarstva Grada Zagreba uzimajući u obzir komparativne prednosti Grada
- izraditi analizu prostornih mogućnosti grada za poticanje gospodarskog razvoja uključujući postojeće i planirano stanje (gospodarske zone, poslovna i poduzetnička infrastruktura)
- izraditi studiju međuovisnosti demografskih kretanja i razvoja gospodarstva Grada Zagreba
- definirati zajednička područja suradnje, potrebe i projekte Zagreba i Zagrebačke županije (odnosno pojedinih njenih JLS-a), posebno gospodarske i druge infrastrukture, u okviru Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, usklađene s razvojnim strategijama obiju županija;
- izraditi gospodarske smjernice za potrebe Razvojne strategije Grada Zagreba i strateških gradskih projekata, pratiti i poticati njihovu provedbu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izrada makroekonomske analize stanja i kretanja razvoja Grada	**Broj**	**Izrada makroekonomske analize stanja i kretanja razvoja Grada s naglaskom na razvoju gospodarstva Grada**	**4 (1x godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

		Zagreba				
Izrada studije demografskih kretanja i razvoja gospodarstva	**Broj**	**Izrada studije međuovisnosti demografskih kretanja i razvoja gospodarstva Grada Zagreba**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 1.1.2. Jačanje poduzetničke infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu potreba i potencijalnih lokacija za razvoj poduzetničkih potpornih institucija kao infrastrukturne podrške poduzetništvu kao što su razvojne agencije, poduzetnički centri, inkubatori, centri izvrsnosti i centri kompetencije i drugi
- sustavno uklanjati administrativne prepreke za osnivanje i upravljanje poslovnom organizacijom, analizom svih procedura i radom na njihovom pojednostavnjivanju (u okviru nadležnosti Grada)
- izraditi analizu prostornih kapaciteta, uključujući postojeće i planirano stanje s obzirom na potrebe gospodarstva Grada (gospodarske zone i popratna infrastruktura)
- provoditi aktivnosti na pribavljanju potrebne dokumentacije za uspostavljanje novih ili unaprjeđenje poslovanja postojećih potpornih institucija
- analiza učinkovitosti dosadašnjeg sustava potpora povezivanju poduzetnika te potpore povezivanju i umrežavanju poduzetnika kroz klastere, partnerstva, zadružno poslovanje i sl.

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Uređeni poslovni prostori	**Broj**	**Broj uređenih poslovnih prostora**	**40 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko pravne poslove i imovinu Grada, Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti upravljanja i raspolaganja nekretninama Grada Zagreba (2016.)**

Mjera 1.1.3. Razvoj povoljnog financijskog okruženja za malo/srednje poduzetništvo i obrtnike

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti analizu i izbor optimalnog modela poticanja
- utvrditi kriterije za kreditiranje i subvencioniranje te pojednostaviti i skratiti procedure za njihovo ostvarivanje
- pratiti i vrednovati učinkovitost, te predlagati unapređenje modela dodjele financijskih sredstava na temelju povratnih informacija i stručnih analiza
- dodjela poticajnih financijskih sredstava poduzetnicima (poticajna kreditna sredstva; potpore za razvoj obrtničkih djelatnosti, osobito deficitarnih, za razvoj društvenog/socijalnog poduzetništva samozapošljavanje, potpore za poduzetnike početnike, za razvoj ženskog poduzetništva, za promicanje poduzetništva i obrta i dr.)
- provoditi aktivnosti na razvoju novih modela financiranja investicijskih projekata obrtnika i poduzetnika

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Odobrenje kredita poduzetnicima / odobrenje potpore obrtnicima	**Broj**	**Broj odobrenih kredita poduzetnicima /Odobrene potpore obrtnicima radi očuvanja i daljnjeg razvoja obrtničkih djelatnosti**	**55/750 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo**

Mjera 1.1.4. Potpora razvoju poduzetničkih vještina

Popis indikativnih aktivnosti

- kroz postojeće i nove programe prilagođene potrebama obrtnika i poduzetnika povećati poduzetničke kompetencije
- pružiti stručnu i financijsku potporu poduzetnicima za jačanje poduzetničkih kompetencija
- organizacija edukacija, konferencija, radionica, seminara, okruglih stolova i slično, te praćenje i vrednovanje učinkovitosti provedenih aktivnosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Edukativni programi	**Broj seminara i predavanja**	**Edukativni programi**	**114 (2015)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo**

Razvojni prioritet 1.2. - Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga

Cilj: prioritetom se želi postići bolje iskorištavanje razvojnih specifičnosti Grada Zagreba, odnosno poticanje znanstvenoistraživačkog sektora, pametne specijalizacije, kreativnih industrija i turističke ponude koje su kroz analizu područja gospodarstva utvrđene kao djelatnosti sa potencijalom rasta i razvoja.

Opravdanje: ključne djelatnosti za razvoj Grada Zagreba temeljene su na znanju. Potrebno je bolje iskoristiti zagrebačke obrazovne prednosti, posebno s ciljem utjecaja na područje tehnološkog razvoja, temeljenog na vlastitim istraživanjima i korištenju sofisticirane tehnologije, na suradnju Sveučilišta i instituta s poduzetnicima, te razvoju i raširenosti proizvodnih klastera.

Opis: prioritet će se realizirati kroz tri mjere koje definiraju aktivnosti u područjima koja daju naglasak na komparativne prednosti Grada Zagreba (koncentracija znanstvenog i stručnog kadra te kreativnih i kulturnih industrija).

Mjere

Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama

Popis indikativnih aktivnosti

- povećavanje kapaciteta tehničko-tehnološke infrastrukture (novi tehnološki park)
- poticanje suradnje poduzetnika sa znanstveno-istraživačkim institucijama te transfera tehnologije i znanja
- pružanje inkubacijske potpore poduzetnicima s područja visokih tehnologija
- potpore inovatorima koji razvijaju i promoviraju inovacije za poduzetničko korištenje
- poticanje razvoja korištenja platforme kružne ekonomije
- podrška razvoju provedbenih instrumenata za pametnu specijalizaciju, i to kroz: jačanje kapaciteta za znanstvenu i istraživačku djelatnost, razvoj inovacijskog okruženja za malo i srednje poduzetništvo, poticanje korištenja financijskih instrumenata, uspostavu visoko tehnološke mreže za industriju i razvoj platformi za transfer tehnologije, razvoj klastera konkurentnosti i uspostava centara kompetencija, podršku poslovnom sektoru za ulaganja u istraživanje i razvoj, poticanje socijalnih inovacija, potpora razvoju ljudskih potencijala

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Odobrene potpore inovatorima	**Broj**	**Odobrene potpore inovatorima sa svrhom razvoja inovacija**	**30(godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo**
Izdani patenti	**Broj**	**Broj novih patenata izdanih osobama i firmama s adresom u Gradu Zagrebu**	**30(godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Državni zavod za intelektualno vlasništvo**

Mjera 1.2.2. Poticanje kreativnih industrija

Popis indikativnih aktivnosti

- revidirati izrađeni akcijski plan s konkretnim i provedivim mjerama poticanja razvoja kulturnih industrija
- provoditi i pratiti učinkovitost provedenih aktivnosti sukladno akcijskom planu
- odrediti i pripremiti lokaciju/e budućeg kreativnog klastera – središnjeg mjesta kreativnih industrija, kao buduće namjene dijela građevnog fonda industrijske graditeljske baštine unutar strateških gradskih projekata
- provoditi aktivnosti poticanja kulturnih i kreativnih industrija sukladno Kulturnoj strategiji Grada Zagreba

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
strategija i akcijski planovi razvoja kulturnih i kreativnih industrija	**Broj**	**Izrada strategije i akcijskih planova razvoja kulturnih i kreativnih industrija**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
klasteri kulturnih i kreativnih industrija	**Broj**	**Povećanje broja klastera**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Gradski ured za gospodarstvo, rad i**

						poduzetništvo

Mjera 1.2.3. Unapređivanje turističke ponude

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati strukturiranje i učinkovito upravljanje u turističkoj djelatnosti, te komercijalizaciju specijalističkih turističkih proizvoda Grada u partnerstvu s privatnim sektorom
- unapređivati efikasnost i sinergiju turističkog djelovanja formiranjem interesne skupine grada Zagreba: hoteli, ugostitelji, turističke agencije, sportski klubovi i savezi, muzeji i galerije, glazbeni zavodi, kultura
- razvoj turizma kao profesionalne industrije
- povećati broj turističkih atrakcija/proizvoda: podizanje standarda javnih sadržaja i rekreativnih površina, prezentacija baštinskih resursa – kulturna baština (materijalna i nematerijalna, prirodne atrakcije), unapređivanje kulturne/ kongresne/ edukacijske/ športske/ gastronomske ponude i ponude događanja, vjerski, zdravstveni, ekoturizam i agroturizam u ruralnim područjima Grada Zagreba
- nastaviti aktivnosti za realizaciju projekta Kongresnog centra
- povećavati kvalitetu turističkih atrakcija/ proizvoda
- uspostaviti nove i unaprjeđivati postojeće turističke prostore Grada
- fokusirati se na specijalizirane proizvode i tržišne niše
- organizirati događanja međunarodnog karaktera
- optimizirati turistički promet tijekom godine, poticati promet za vikende uz pretpostavku dostupnosti i povezanosti s glavnim emitivnim tržištima (Zagreb kao „city-break“ destinacija)
- poticati suvremenije programe osposobljavanja ugostitelja i drugih radnika u turizmu, radi inoviranja turističke ponude Zagreba

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Godišnji prihod od turizma	**%**	**Ukupan godišnji prihod od turizma - Porast turizma mjeren ukupnim prihodom**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo; Ministarstvo turizma – statistika-turizam u brojkama**

broj posjetitelja turističkih i kulturnih manifestacija	**%**	**Povećanje broja posjetitelja turističkih i kulturnih manifestacija iz područja selektivnih oblika turizma**	**8%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo**
smještajni kapaciteti	**%**	**Povećanje broja kreveta**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo; Ministarstvo turizma – statistika – turizam u brojkama**

Razvojni prioritet 1.3. - Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva

Cilj: prioritetom se želi potaknuti daljnji razvoj ruralnog prostora Grada Zagreba kroz učinkovitije korištenje prirodnih resursa. Razvoj poljoprivrede i učinkovitije gospodarenje šumama potaknut će i razvoj povezanih grana gospodarstva, poput ruralnog turizma i drvne industrije.

Opravdanje: u analizi stanja istaknuto je kako ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području Grada Zagreba iznosi 33,9% ukupne površine grada. Kao jedna od prednosti / potencijala istaknuta je veličina zagrebačkog tržišta, a kao razvojni problemi navedeni su između ostalog mala prosječna površina po gospodarstvu, usitnjenost i rascjepkanost posjeda, neodgovarajuća tehnologija i oprema, nedostatak brendiranih proizvoda i dr. Analiza stanja u šumarstvu ukazuje na nedostatak kvalitetnih baza podataka, rascjepkanost / usitnjenost šumskog posjeda, različita korištenja šumskih resursa u državnim i privatnim šumama i dr. a kao potrebe navode se razvoj informacijskog sustava, umrežavanje institucija koje se bave šumarstvom, uvođenje novih tehnologija u šumske radove i dr.

Opis: prioritet sadrži tri mjere čijom će se provedbom potaknuti sektor poljoprivrede i šumarstva kroz unapređenje gospodarenja zemljištem, pružanje organizacijske, stručne, administrativne i financijske potpore poljoprivrednim proizvođačima i šumoposjednicima.

Mjere

Mjera 1.3.1 Održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim zemljištem

Popis indikativnih aktivnosti

- definirati poljoprivredno proizvodne zone u ruralnom prostoru u prostorno-planskoj dokumentaciji
- sudjelovati u donošenju prostorno planske dokumentacije s ciljem zaštite poljoprivrednog i šumskog zemljišta
- propisivati i nadzirati provođenje agrotehničkih mjera i mjera za uređivanje rudina

- potpore za okrupnjivanje, uređenje i infrastrukturno opremanje poljoprivrednog i šumskog zemljišta
- pratiti provedbu godišnjih planova održavanja i zdravstvenog stanja šuma

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Prosječna veličina privatnog šumskog posjeda	**ha**	**Povećanje veličine privatnih šumskih posjeda**	**0,6**	**2020.**	**Četverogodišnje**	**Hrvatske šume**
Broj dodjeljenih potpora	**Broj**	**Broj dodjeljenih potpora za uređenje i infrastrukturno opremanje poljoprivrednog/šumskog zemljišta**	**40 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo; DZS**

Mjera 1.3.2 Razvoj poduzetničkih vještina i edukacija poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika

Popis indikativnih aktivnosti

- provoditi aktivnosti na poboljšanju poduzetničkih vještina postojećim i novim programima prilagođenim potrebama poljoprivrednih gospodarstava i šumoposjednika radi povećanja znanja i kompetencija,
- poticati udruživanje proizvođača u neki od oblika udruživanja (udruge, zadruge, klasteri, gospodarsko interesne skupine),
- pružati stručne, administrativne i financijske potpore za edukaciju/stručno osposobljavanje poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika,
- pružati potpore za prenošenje znanja i aktivnosti informiranja (organizacija konferencija, radionica, seminara, okruglih stolova i slično)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Prijavljeni i održani obrazovni programi, seminari, radionice, okrugli stolovi	**Broj**	**Broj poljoprivrednika uključenih u obrazovne programe**	**30 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**
novo osnovana proizvođačka udruženja	**Broj**	**Povećanje broja proizvođačkih udruženja, zadruga, klastera, gospodarsko interesnih skupina**	**1 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**

Mjera 1.3.3. Razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje i šumarstva

Popis indikativnih aktivnosti

- dodjela financijskih potpora poljoprivrednim gospodarstvima i drugim poduzetnicima
- dodjela financijskih potpora male vrijednosti za primarni poljoprivredni sektor
- dodjela financijskih potpora male vrijednosti za preradu poljoprivrednih proizvoda i stavljanje na tržište
- dodjela financijskih potpora privatnim šumoposjednicima, udruženjima za ulaganja u šumarske tehnologije te preradu, pokretanje i stavljanje na tržište šumskih proizvoda
- aktivnosti na razvoju novih modela financiranja investicijskih projekata
- daljnje razvijanje i diverzifikacija modela ponude lokalnih poljoprivrednih i šumskih proizvoda

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Potpore u poljoprivredi	**Broj korisnika mjera**	**Subvencioniranje poljoprivrednika u cilju moderniziranja tehnologije poljoprivredne proizvodnje, uvođenja dopunskih djelatnosti na gospodarstvu i brendiranje polj. proizvoda (dodana vrijednost)**	**350 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**
Financijska potpora privatnim šumoposjednicima	**Broj korisnika potpora**	**Financijska potpora privatnim šumoposjednicima, udruženjima za**	**10 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu**

		ulaganja u šumarske tehnologije te preradu, pokretanje i stavljanje na tržište šumskih proizvoda				**i šumarstvo**

Razvojni prioritet 2.1. Zagreb – grad znanja i sveučilišni grad

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu, te razvoju suradnje između znanstvene zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva.

Opravdanje: Analizom postojećeg stanja ustanovljeno je da dio fakulteta ne zadovoljava potrebne prostorne standarde u nastavi, da je dio istraživačkih prostora neadekvatnog standarda (stara oprema, neadekvatni prostori), da postoji nemali broj privatnih stanova u okviru sveučilišnih zgrada te da stanje vlasništva na Sveučilištu u većoj mjeri nije uredno. Fakulteti su fizički raspršeni po raznim dijelovima grada. Zabilježen je nedostatan prostorni i kadrovski kapaciteti na fakultetima (nastava se na pojedinim fakultetima odvija na 5-10 različitih lokacija), nedostatna suradnja Grada Zagreba i znanstvenih institucija u Zagrebu u svrhu unapređivanja gospodarskog i društvenog razvoja grada, nedostatan smještaj za studente koji su došli na studij u Zagreb iz drugih mjesta i brojni drugi problemi.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata s ciljem nastavka realizacije Sveučilišnog kampusa Borongaj, integracije zagrebačkih sastavnica u mrežu visokoškolskih i znanstvenih institucija, razvojem studijskih programa potrebnih društvu i gospodarstvu, poticanjem razvoja različitih oblika cjeloživotnog obrazovanja, razvojem programa i oblika suradnje između znanosti, poslovnog sektora, javnog sektora i udruga, poticanjem razvoja novih oblika istraživačke i studijske mobilnosti, te jačanjem komunikacije s gospodarskim sektorom.

Mjere

Mjera 2.1.1. Potpora prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu

Popis indikativnih aktivnosti

- nastavak realizacije Sveučilišnog kampusa Borongaj
- podržati nastavak aktivnosti razvoja kampusa na lokacijama u Zagrebu (zapadni, središnji, sjeverni i istočni)
- integrirati zagrebačke sastavnice / kampuse u mrežu visokoškolskih i znanstvenih institucija
- izraditi potrebnu dokumentaciju za izgradnju prometne i komunalne infrastrukture za potrebe kampusa, prema vremenskom planu realizacije
- integrirati kampuse u tkivo grada

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda	Ciljana vrijednost	Učestalost	Izvor

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
dokumentacija za izgradnju prometne i komunalne infrastrukture	**%**	**Izraditi i ishodovati potrebnu dokumentaciju za izgradnju prometne i komunalne infrastrukture za potrebe kampusa**	**100%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Sveučilište u Zagrebu**

Mjera 2.1.2. Razvoj suradnje znanstvene/akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati razvoj studijskih programa potrebnih društvu i gospodarstvu
- poticati razvoj različitih oblika cjeloživotnog obrazovanja
- poticati razvoj novih oblika istraživačke i studijske mobilnosti
- podupirati međunarodnu razmjenu studentskog i znanstveno-nastavnog kadra
- poticati programe i oblike suradnje između znanosti, poslovnog sektora, javnog sektora i udruga civilnog društva po principima quadruple-helix modela
- poticati uspostavu sveučilišnih centara istraživačke izvrsnosti i povezati ih sa javnim, privatnim i nevladinim sektorom
- ojačati komunikaciju s gospodarskim sektorom, stimulirati suradnju između istraživačkih grupa i industrije
- poticati inicijative za partnerstva između škola, učilišta (sveučilišta i veleučilišta), sveučilišta i poslovnih subjekata

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
novoosnovani Znanstveni centri izvrsnosti	**Broj**	**Broj novoosnovanih znanstvenih centara izvrsnosti, koji okupljaju najbolje znanstvenike u određenom**	**10 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Sveučilište u Zagrebu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Agencija za znanost i visoko**

		području				**obrazovanje**

Razvojni prioritet 2.2. - Razvoj i unapređivanje tržišta rada

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će unapređivanju sustava obrazovanja i zapošljivosti. Prioritetom se želi postići bolja prilagodba obrazovnih programa s aktivnim mjerama zapošljavanja, razvijanjem srednjoškolskih i visokoškolskih programa prilagođenih potrebama tržišta rada, osiguravanjem i poticanjem cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije čime bi se osigurale veće šanse za zapošljavanje, smanjio udio nezaposlenih, osobito mladih. Prioritetom se također žele ojačati kompetencije ranjivih grupa građana kroz programe socijalne pomoći.

Opravdanje: Iako je Grad Zagreb iznad prosjeka nezaposlenosti Republike Hrvatske, te ima relativno povoljnu obrazovnu strukturu, potrebno je ulagati daljnje napore, kako bi se zaustavio trend porasta nezaposlenosti, osobito mladih i obrazovanih. Obrazovni programi nisu u skladu s potrebama tržišta rada, te kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage u mnogim slučajevima ne odgovara potrebama tržišta rada.

Opis: Prioritet se ostvaruje kroz mjere u kojima su sadržane aktivnosti, projekti i programi u području ulaganja u obrazovanje, usavršavanje i strukovno obrazovanje te cjeloživotno učenje u skladu s potrebama tržišta rada i razvojnim prioritetima. Prioritetom se želi potaknuti unapređivanje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada, povećanje zapošljivosti ranjivih skupina građana, jačanje samozapošljavanja i unapređenje mobilnosti na tržištu rada.

Mjere

Mjera 2.2.1. Prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti istraživanje ponude i potražnje na tržištu rada
- provesti analizu gospodarskih grana/djelatnosti s najvećom dodanom vrijednosti u Gradu Zagrebu
- provesti istraživanje kompetencija potrebnih za radna mjesta u djelatnostima koje najviše zapošljavaju
- podupirati razvoj strukovnog obrazovanja i stručnog osposobljavanja
- stipendirati učenike strukovnih škola koji se upisuju u deficitarna zanimanja
- podupirati razvoj kvalitetnih usluga profesionalnog usmjeravanja i savjetovanja
- promicati uporabu informatičkih i komunikacijskih tehnologija i novih tehnika predavanja u strukovnom obrazovanju i stručnom osposobljavanju
- poticati sve aktivnosti koje pridonose zapošljavanju (infocentri, volonterstvo, stvaranje novih oblika poslova/zapošljavanja i dr.)
- poticati nove oblike društvenog poduzetništva (po uzoru na svjetske HUB-centre)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Stipendije za deficitarna zanimanja	**Broj stipendija**	**Stimuliranje i usmjeravanje mladih ljudi na upis u strukovne programe obrazovanja radi stvaranja povoljnije perspektive za zapošljavanje**	**500**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 2.2.2. Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- predlagati / inicirati obrazovne programe koji nude mogućnosti prekvalifikacije i dokvalifikacije te razvoj osobnih kompetencija
- edukacija beskućnika – osposobiti ih da konkuriraju na tržištu rada
- uspostaviti partnersku i stručnu suradnju sa zainteresiranim progresivnim trgovačkim društvima radi uspostave novih obrazovnih programa i stručnih usavršavanja zbog uvođenja novih tehnologija i poslovnih procesa (Grad, Sveučilište i ostale obrazovne institucije)
- osigurati potpuni i stalni pristup učenju radi stjecanja i obnavljanja vještina i znanja, kroz programe formalnog i neformalnog obrazovanja
- omogućiti usavršavanje u strukovnim područjima, kao pripremu za uspješno sudjelovanje na tržištu rada
- iskoristiti mogućnost sufinanciranja iz ESI fondova za razvoj i provođenje modela obrazovanja / edukacija
- predlagati / poticati obrazovne programe prilagođene najboljim primjerima europske prakse i europskim standardima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Osobe uključene u Program aktivne politike zapošljavanja	**Broj osoba**	**Broj osoba uključenih u obrazovanje kroz Program aktivne politike zapošljavanja**	**7.119 (novouključeni u 2016.)**	**2020.**	**Godišnje**	**HZZ**

Mjera 2.2.3. Jačanje kompetencija i povećanje poslovnih mogućnosti za ranjive grupe kroz programe socijalne ekonomije

Popis indikativnih aktivnosti

- razvijati nužne alate i mehanizme za potpuno provođenje ideje socijalnog gospodarstva
- podupirati partnerstvo između svih sudionika u razvoju zajednice (sindikati, javne institucije, udruge poslodavaca, radnici, nevladin sektor, poduzeća, druga udruženja itd.)
- osiguravati uvjete za rad i poboljšanje kvalitete rada ranjivih skupina
- nastaviti provođenje aktivnosti za realizaciju izgradnje kompleksa URIHO na Kajzerici
- razvoj i poticanje razvoja društvenog poduzetništva kroz socijalne zadruge nezaposlenih veterana Domovinskog rata

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Kretanje udjela zaposlenih osoba s invaliditetom u odnosu na broj novoprijavljenih osoba s invaliditetom	**%**	**Kretanje udjela zaposlenih osoba s invaliditetom u odnosu na broj novoprijavljenih osoba s invaliditetom**	**2%**	**2020.**	**Godišnje**	**HZZ**

Razvojni prioritet 3.1. Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša

Cilj: Prioritetom Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša želi se unaprijediti sustav zaštite i upravljanja okolišem, zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, uspostaviti jedinstveni gradski informacijski sustav o okolišu, unaprijediti zaštitu i održivo upravljanje Medvednicom i Savom, te razvijati mehanizam za očuvanje šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture, kao i mehanizam zaštite bioraznolikosti. Prioritetom se ujedno želi unaprijediti sustav geotehničke i geoseizmičke mikronizacije, te zaštita i poboljšanje kvalitete zraka i vode, razviti učinkoviti mehanizam zaštite od buke, te unaprijediti sustav cjelovitog gospodarenja otpadom.

Opravdanje: Analizom je uočen niz razvojnih problema, poput necjelovite provedbe propisanih mjera zaštite okoliša, nesustavnog praćenja stanja pojedinih sastavnica okoliša, nedosljedno uvažavanje planova, programa i mjera s područja zaštite okoliša prilikom planiranja i upravljanja prostorom, te nedovoljna suradnja ključnih institucija zaduženih za zaštitu i održivo upravljanje okolišem. Zaštićena prirodna područja ne koriste se u funkciji razvoja prema načelima održivosti. Potrebno je unapređenje u uspostavi sustava zaštite okoliša, praćenju stanja, povećanju raspoloživosti informacija o okolišu, povećanju kvalitete planiranja zaštite i unapređenja kvalitete sastavnica okoliša te podizanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom zacrtanih mjera te njima odgovarajućih aktivnosti i projekata vezanih uz unapređenje zaštite prirode, kvalitete okoliša, te očuvanje krajobrazne i bioraznolikosti,

zaštitu i održivo upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, Medvednicom, rijekom Savom, šumskim i zaštićenim dijelovima parkovne arhitekture, te uspostavljanje informacijskog sustava o okolišu kao instrumenta za upravljanje okolišem i podizanje ekološke osviještenosti stanovništva.

Mjere

Mjera 3.1.1. Uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu

Popis indikativnih aktivnosti

- okupiti sve nositelje informacija o okolišu i razviti jedinstveni sustav prikupljanja, obrade i prezentiranja podataka,
- uspostaviti sustav praćenja i izvještavanja
- izraditi akcijski plan / plan implementacije na osnovu analiza prikupljenih podataka
- educirati sve dionike uključene u izradu informacijskog sustava - nositelje i korisnike - stručnu i širu javnost te osigurati dostupnost informacija

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Sustav za praćenje okoliša	**Broj**	**Osigurati uspostavu kvalitetnog informacijskog sustava u svrhu praćenja i izvještavanja o stanju okoliša i pojedinih sastavnica okoliša (zrak, voda, tlo, svjetlosno onečišćenje, buka, bioraznolikost)**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Izrada akcijskog plana	**Broj**	**Izraditi akcijski plan na osnovu analiza prikupljenih podataka**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.1.2. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom

Popis indikativnih aktivnosti

- razviti učinkovit sustav upravljanja prirodnim resursima Medvednice
- promovirati vrijednosti Medvednice s aspekta razvoja Grada (turističko-rekreativne, edukativne svrhe i dr.)
- provoditi aktivnosti predviđene Planom upravljanja PP Medvednica

- provoditi aktivnosti predviđene Programom zaštite divljači
- nastaviti sa znanstvenim istraživanjima divljači, zdravlja divljači i razvoja zoonotskih potencijala kod divljači
- provoditi aktivnosti predviđene osnovama gospodarenja i programima za gospodarenje šumama
- uključiti mehanizme zaštite zelenog pojasa Medvednice u prostorne i urbanističke planove kojima se regulira prostorni razvoj Grada
- izrada urbanističkih planova uređenja unutar PP Medvednica

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Povećanje turističke posjećenosti Medvednice	**Broj**	**Povećanje broja turista Parka prirode Medvednica koji će se pratiti sukladno Planu upravljanja JU PP Medvednica)**	**1.005.000 (polazna vrijednost)**	**2020.**	**Godišnje**	**Javna ustanova Park prirode Medvednica**

Mjera 3.1.3. Razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture

Popis indikativnih aktivnosti

- u planskim aktima planirati razvoj Grada uvažavajući obvezujuće održivo gospodarenje šumama, unapređenje bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti te zaštitu ekološkog sustava
- u prostorno planskim dokumentima Grada Zagreba zaštiti te sukladno tome provoditi aktivnosti predviđene odredbama u cilju zaštite gradskih park šuma i drugih zaštićenih dijelova prirode na području Grada
- provoditi aktivnosti predviđene Planom održavanja Park šuma Grada Zagreba sukladno Programu za gospodarenje Park šumama Grada Zagreba te osigurati financijska sredstva
- provoditi aktivnosti predviđene osnovama gospodarenja i programima za gospodarenje šumama
- izraditi studiju o stanju sa smjernicama razvoja državnih i privatnih šuma na području Grada Zagreba s obveznim planiranjem financijskih modela
- provoditi i proširiti monitoring zdravstvenog stanja državnih i privatnih šuma
- osigurati financijska sredstva za otkup privatnih šuma
- dopunjavati interaktivnu kartu šuma Grada Zagreba novim podacima sa ciljem informiranja i educiranja građana
- pružati stručne, administrativne i financijske potpore za edukaciju/stručno osposobljavanje šumoposjednika na principu cjeloživotnog učenja
- osigurati potporu za programe/projekte udruga šumoposjednika u organizaciji edukacija, manifestacija, izložbi i izdavanju publikacija s ciljem jačanja svijesti šire javnosti o važnosti očuvanja flore i faune šuma i sporednih šumskih proizvoda
- aktivno sudjelovanje šumoposjednika u zaštiti okoliša i očuvanju bioraznolikosti i unapređivanju usluga ekosustava

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Studija o stanju sa smjernicama razvoja šuma na području Grada Zagreba	**Broj**	**Izraditi studiju o stanju sa smjernicama razvoja državnih i privatnih šuma na području Grada Zagreba**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**
Mjerne postaje za praćenje zdravstvenog stanja šuma na području Grada Zagreba	**Broj**	**Investicije u novu opremu mjernih postaja koje osiguravaju kontinuirano praćenje zdravstvenog stanja šuma Grada Zagreba**	**4**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**
edukacija/promotivne kampanje za šumoposjednike i građane	**Broj**	**Osigurati edukaciju s ciljem aktivnog sudjelovanja šumoposjednika i građana u zaštiti okoliša i očuvanju bioraznolikosti i rekreativne, turističke i ekološke funkcije šuma**	**20**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**

Mjera 3.1.4. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom

Popis indikativnih aktivnosti

- razviti učinkovit način upravljanja prirodnim resursima Save
- provoditi aktivnosti na području Save i zaobalja, osobito:
  - zaštita vodonosnika i unapređivanje postojećih i razvoj novih vodocrpilišta
  - zaštita od poplava
  - zaštita okoliša i prirode

  - unapređivanje gospodarstva
  - proizvodnja električne energije
  - uređivanja zaobalja
  - unapređivanje uvjeta za poljoprivredu
  - stvaranje uvjeta za razvoj turizma, sporta i rekreacije
  - stvaranje uvjeta za razvoj unutarnje plovidbe
- uključiti mehanizme zaštite i održivog korištenja obalnog pojasa Save u prostorne planove
- provoditi aktivnosti na realizaciji projekta Program Sava
- analizirati usklađenost Programa Sava s relevantnim dokumentima, uključujući prostorne planove nacionalne, regionalne i lokalne razine (utjecaj Programa na korištenje površina, krajobraz i kulturnu baštinu)
- provoditi aktivnosti vezane uz zaštitu i održivo korištenje Savice (sanacija gudrona, prostorno-planska dokumentacija, upravljanje)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izrada analize	**Broj analiza**	**Izrada analize utjecaja Programa Sava na korištenje površina, krajobraz i kulturnu baštinu**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Hrvatske vode, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 3.1.5. Geotehnička i geoseizmička mikrozonacija

Popis indikativnih aktivnosti

- osigurati uvjete za rad „Geotehničkog katastra“ (uspostavljanje operativnih tijela, djelatnici, prostor, tehnička oprema)
- osigurati nastavak izrade i implementacije «Projekta kompleksnih geotehničkih i seizmičkih istraživanja za potrebe planiranja i građenja na području Grada Zagreba»
- nastaviti rad na izradi Geotehničke osnove Grada Zagreba koju će u konačnici činiti skup osnovnih i tematskih karata s popratnim tumačima, kojima se u (formi uređenog GIS-a) prikazuju sveukupna saznanja o stanju u prostoru kroz ažurne inženjersko geološke, geotehničke i seizmološke podloge
- uspostaviti zajedničku, javnu bazu podataka te provoditi diseminaciju i edukaciju
- izraditi projektne zadatke za: detaljnu inženjersko-geološku kartu (DIGK) – područje Savska ravnica, seizmičko i geološko mikrozoniranje prema standardima Eurokoda 8 za dio zapadnog dijela Grada, strateške bušotine
- izraditi seizmičko i geološko mikrozoniranje prema standardima Eurokoda 8 za zapadni dio podsljemenske urbanizirane zone (pilot projekt za II fazu istraživanja)
- izvesti najmanje jednu stratešku bušotinu
- provoditi predinvesticijske aktivnosti za sanaciju rudokopa nekadašnje tvornice cementa „Sloboda“, priprema projekta za financiranje iz EU fondova

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Unaprjeđenje rada Geotehničkog katastra	**Broj**	**Izrada Geotehničke osnove Grada Zagreba**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 3.1.6. Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti bazu podataka o bioraznolikosti: inventarizirati i kartirati bioraznolikost i uspostaviti sustav inventarizacije, ocjene ugroženosti i praćenja, itd. te razviti listu pokazatelja
- izraditi/revidirati i provoditi Lokalni akcijski plan zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta
- izraditi planove upravljanja područjima ekološke mreže
- nastaviti kartiranje staništa Grada, osmisliti i provesti mjere upravljanja staništima te prema potrebi provoditi revitalizaciju prioritetnih staništa
- provoditi mjere očuvanja prioritetnih staništa i vrsta sukladno izrađenim Planovima upravljanja i dobivenim rezultatima istraživanja/monitoringa
- educirati javnost i popularizirati teme zaštite bioraznolikosti uključivanjem građana u inventarizaciju i zaštitu bioraznolikosti (osmišljavanje projekata kojima se doprinosi jačanju svijesti za pojedine teme, provođenje ciljane edukacije, promo-kampanja i sl.)
- planirati razvoj Grada uvažavajući potrebu zaštite i unapređivanja bioraznolikosti i osiguravanja usluga ekosustava
- uvrstiti mjere očuvanja vrsta i područja u sektorske planove i prostorne planove
- poticati očuvanje rekreativne, turističke, biološke i ekološke funkcije revira zaštite divljači i lovišta aktivnostima iz osnova gospodarenja i programima za zaštitu divljači
- redovito upotpunjavati / revidirati Akcijski plan upravljanja invazivnim vrstama i provoditi propisane mjere
- razvoj sustava zbrinjavanja i praćenja stranih (egzotičnih) vrsta i divljih životinja, uključujući prihvatilište za ugrožene vrste i ozlijeđene životinje (ex situ zaštita divljih vrsta)
- osigurati poticaje za gospodarenje travnjacima na način koji pogoduje bioraznolikosti
- razvijati suradnju i razmjenu iskustava na međunarodnoj razini te provoditi obuku za pisanje i vođenje projekata sufinanciranih iz EU i drugih fondova
- osigurati financijska sredstva za zaštitu bioraznolikosti i usluga ekosustava
- ojačati Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba
- osigurati dodatni prostor za razvoj ustanove Zoološki vrt (Zaštita)
- umrežiti i ojačati suradnju s nevladinim udrugama koje djeluju na području Grada te osigurati financijska sredstva za financiranje projekata civilnog sektora
- razvijati programe za volontere
- ojačati suradnju sa znanstvenim institucijama na provođenju istraživanja i monitoringa

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Uspostava baze	**Broj**	**Uspostava baze podataka o bioraznolikosti**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**
Monitoring i kartiranje staništa i vrste zaštićenih područja Grada Zagreba	**Broj**	**Monitoring i kartiranje staništa i vrsta zaštičenih područja Grada Zagreba – izraditi SOP monitoringa i kartu**	**2**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**

Mjera 3.1.7. Učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode te zaštita krajobrazne raznolikosti

Popis indikativnih aktivnosti

Zaštita prirode

- izraditi Strategiju i Akcijski plan zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenih prirodnih vrijednosti i osobito vrijednih dijelova prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba
- unaprijediti informatičko-komunikacijski sustav zaštite prirode:
    - Unaprjeđenje i daljnji razvoj digitalne baze podataka modernizacijom postojeće opreme i povećanjem funkcionalnosti postojećih aplikacija te poveznica s GIS-om
    - Izrada digitalnog registra
    - Digitalizacija građe
    - Izrada i dizajn web portala i GIS preglednika
- izraditi Plan upravljanja parkom Maksimir i ostalim zaštićenim područjima prirode Grada Zagreba
- unapređivati sustav praćenja učinaka mjera zaštita (definiranje indeksa, pokazatelja i sl.) i učinkovitosti upravljanja zaštićenim područjima
- osnivanje centra/centara za posjetitelje (edukativno-posjetiteljska infrastruktura) kroz koje bi se promovirale teme zaštite prirode i okoliša te održivo korištenje resursa (npr. OIE i sl.)
- izraditi stručne studije za obnovu i korištenje zaštićenih područja
- izraditi prijedlog područja i staviti u funkciju registar prirodnih vrijednosti lokalnog značaja (osobito vrijedni dijelovi prirode) u svrhu jačanja zaštite prirode i mreže zelene infrastrukture
- razvijati programe, destinacije i mreže turističke ponude kojima bi se promovirala i održivo koristila zaštićena i vrijedna područja
- uvrstiti mjere očuvanja vrsta i područja u sektorske planove i prostorne planove
- očuvati granice prostornog obuhvata park šuma (zaštita integriteta i sprečavanje prenamjene)

- povezivati, očuvati i unaprijediti zaštićene i osobito vrijedne dijelove prirode, u svrhu jačanja mreže zelene infrastrukture, s naglaskom na bioraznolikost i staništa (koridori za vrste i staništa) a posebno na krajobraze:
    - park šume, šumska zemljišta
    - livade i travnjaci
    - vinogradi, voćnjaci, oranice - agrikulturna zemljišta i krajobrazi
    - vodna područja, vlažna staništa
- razvijati mrežu volontera za pojedine teme zaštite pojedinih sastavnica prirode

Krajobrazna raznolikost

- pristupiti daljnjoj razradi Krajobrazne osnove Grada Zagreba (II etapa), prioritetno izradom sljedećih studija:
    - Studija općeg nizinskog urbanog krajobraznog područja Grada Zagreba;
    - Studija općeg brežuljkastog krajobraznog područja Medvednice;
    - Studija općeg riječnog krajobraznog područja Grada Zagreba;
    - Studija vizualnog karaktera
- kroz prostorno-plansku dokumentaciju osigurati očuvanje matrice oblika prostorne organizacije te omjer izgrađenog i neizgrađenog
- očuvati postojeći prostorni odnos između šumskih, livadnih površina te površina pod vinogradima, voćnjacima i oranicama; očuvati fitocenološke strukture, zadržati postojeću karakterističnu parcelaciju; očuvati i unapređivati vodna područja
- očuvati osobito vrijedne sastavnice prirode na ruralnom i suburbanom području, posebice visoko-vrijedne travnjake i vodna područja
- očuvati kvalitetne vizure kao bitni element ambijentalne vrijednosti prostora
- u što većoj mjeri sačuvati tradicijski način gospodarenja prostorom
- u što većoj mjeri zadržati povijesni oblik prometnih komunikacija (trase starih cesta i pješačkih puteva)
- promovirati vrijednosti krajobraza i agroturizam u funkciji očuvanja krajobrazne raznolikosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
strategija i akcijski plan	**Broj**	**Izraditi strategiju i akcijski plan upravljanja zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode – zelena infrastruktura grada Zagreba**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**
planovi upravljanja	**Broj**	**Izraditi planove upravljanja zaštićenim područjima prirode (jedan za Maksimir, drugi za ostala zaštićena područja i**	**3**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**

		treći za područja NATURA 2000)				

Mjera 3.1.8. Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka

Popis indikativnih aktivnosti

Provoditi mjere utvrđene planovima i programima iz područja zaštite zraka (Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba i Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Gradu Zagrebu):
- mjere za smanjivanje emisija onečišćujućih tvari iz nepokretnih izvora,
- mjere za smanjivanje emisija onečišćujućih tvari iz prometa,
- mjere promicanja energetskih ušteda, energetske učinkovitosti i uporabe čistijih goriva i obnovljivih izvora energije,
- razvoj sustava praćenja i upravljanja kvalitetom zraka
- provoditi korektivne mjere u slučaju prekoračenja kritičnih i tolerantnih vrijednosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Investicije u zaštitu okoliša	**kn**	**Investicije u zaštitu zraka i klime**	**77.327.000**	**2016.**	**godišnje**	**Statistički ljetopis Grada Zagreba, 2016. str. 154.**
Proširenje i osuvremenjivanje mreže mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka	**Broj**	**Uspostava automatskih mjernih postaja za praćenje kvalitete zraka**	**1**	**2020.**	**Svake četiri godine**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.1.9. Zaštita i poboljšanje kakvoće površinskih i podzemnih voda

Popis indikativnih aktivnosti

- Praćenje provedbe mjera utvrđene „Programom mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti“ (dalje Program mjera) na području III. i II. zone sanitarne zaštite izvorišta:
  - provedba plana izgradnje i rekonstrukcije sustava javne odvodnje,
  - provedba plana izgradnje i rekonstrukcije sustava javne vodoopskrbe,
  - provedba plana rekonstrukcije prometnica uključivo sustav oborinske odvodnje,

  - provedba plana zamjene konvencionalne poljoprivredne proizvodnje ekološkom proizvodnjom,
  - provedba plana izgradnje centralnog toplinskog sustava i ostalih ekološki prihvatljivih izvora energije (zamjena za naftne derivate plana zamjene konvencionalne poljoprivredne proizvodnje ekološkom proizvodnjom,
  - provedba plana sanacije devastiranih područja (divljih odlagališta otpada i divljih šljunčara),
  - provedba plana provedbe dodatnih istražnih radova.
- Unaprjeđenje sustava praćenja provedbe mjera zaštite podzemnih i površinskih voda:
  - identifikacija vodnih tijela koja ne zadovoljavaju propisane standarde kakvoće površinskih i podzemnih voda,
  - praćenje provedbe osnovnih i dopunskih mjera sukladno programu mjera za unapređivanje stanja voda iz Plana upravljanja vodnim područjima,
  - unaprjeđenje komunikacije i suradnje s ostalim sudionicima
- plan edukacije ključnih dionika i javnosti izvan javnog vodoopskrbnog sustava o prevenciji utjecaja čimbenika iz zdravstveno neispravne vode za ljudsku potrošnju na zdravlje

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izvješće o realizaciji Programa mjera	**Broj**	**Praćenje provedbe mjera zaštite i podnošenje redovnih godišnjih izvještaja sanacije**	**1 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Elaborati o ispitivanju kvalitete vode	**Broj**	**Broj izrađenih elaborata o ispitivanju kvalitete vode zagrebačkog vodonosnika, odnosno elaborati vezani uz poboljšanje kvalitete vode zagrebačkog vodonosnika**	**1 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.1.10. Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke

Popis indikativnih aktivnosti

- standardizirati postupke i procedure prikupljanja ulaznih podataka potrebnih za donošenje strateških karata buke

- donositi strateške karte buke sukladno zakonski propisanoj dinamici, kao stručne podloge za izradu prostornih planova i u postupcima strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš
- procijeniti izloženost stanovništva buci od različitih izvora buke (cestovni, pružni i zračni promet, te industrijska postrojenja)
- prepoznati probleme i situacije koje treba poboljšati, te započeti s redovitom izradom akcijskih planova upravljanja bukom kojima će se odrediti prostorno-planske mjere zaštite od buke, prioriteti i strategija provođenja mjera
- pratiti provođenje konkretnih aktivnosti u područjima koja su posebno opterećena bukom
- osigurati dostupnost podataka iz strateških karata buke i akcijskih planova javnosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izrada strateških karata buke	**Broj**	**Izraditi strateške karte buke sukladno zakonski propisanoj dinamici**	**1**	**2020.**	**Svakih pet godina**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
akcijski plan upravljanja bukom	**Broj**	**Izrada i donošenje akcijskih planova upravljanja bukom kojima će se odrediti prostorno-planske mjere zaštite od buke**	**1**	**2020.**	**Svakih pet godina**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.1.11. Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti stratešku procjenu utjecaja na okoliš i proceduru donošenja Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu za razdoblje od 2017-2022.
- izraditi i donijeti izmjene i dopune prostorno-planske dokumentacije sa sljedećim programskim polazištima:
    - produljiti rok odlaganja otpada na odlagalištu Prudinec
    - uzeti u obzir rezultate strateške procjene utjecaja na okoliš Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu
    - odrediti lokacije za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom sukladno Planu gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2017-2022.
    - analiza okolišnih značajki lokacija namijenjenih za izgradnju reciklažnih dvorišta po pojedinim gradskim četvrtima
    - utvrditi izgradnju prometnih, infrastrukturnih i energetskih koridora za potrebe izgradnje i opskrbe Centra za gospodarenje otpadom
    - utvrditi trase vrelovoda od TE-TO Zagreb do budućeg Centra za gospodarenje otpadom
- provoditi mjere iz Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu s posebnim naglaskom na mjere usmjerene za ostvarenje ciljeva smanjivanja ili sprječavanja nastanka otpada, općim mjerama za

gospodarenje otpadom, mjerama odvojenog prikupljanja otpada, mjerom prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada, a naročito mjere prema smanjenju odlaganja biorazgradivog dijela komunalnog otpada
- poboljšati učinkovitost sadašnjeg sustava odvojenog sakupljanja otpada, graditi reciklažna dvorišta i povećavati broj zelenih otoka
- izgraditi pogon za reciklažu u industriji iskoristivih sekundarnih sirovina (sukladno principima resursne učinkovitosti)
- nastaviti odvojeno sakupljanje biootpada u cilju njegove obrade (kompostana) i proizvodnje energije (bioplin)
- pokrenuti interventne mjere kućnog kompostiranja – osigurati kućne kompostere za obiteljske kuće
- izraditi projektnu i drugu tehničku dokumentaciju te započeti radove na izgradnji kompostane za obradu biootpada s pratećim sadržajima
- izraditi projektnu i drugu tehničku dokumentaciju te započeti radove na izgradnji sortirnice s biostabilizacijom komunalnog otpada
- urediti pitanje zbrinjavanja otpadnog mulja s centralnog uređaja za pročišćivanje otpadnih voda
- izraditi projektnu i drugu tehničku dokumentaciju te započeti radove na izgradnji Centra za gospodarenje otpadom s pratećim sadržajima
- mjera izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom te podizanju svijesti javnosti o važnosti uspostave sustava gospodarenje otpadom na području Grada Zagreba za razdoblje od 2017.-2022. godine informiranjem, promidžbenim aktivnostima i educiranjem svih ciljanih skupina o problematici gospodarenja otpadom
- uspostaviti informacijski sustav gospodarenja otpadom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Saniranje divljih odlagališta	**%**	**Saniranje divljih odlagališta**	**100%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Zagrebački holding d.o.o. (Zrinjevac, Čistoća, ZGOS, ZCGO)**

Reciklažna dvorišta	**Broj**	**Otvaranje novih reciklažnih dvorišta**	**3**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Zagrebački holding d.o.o. (Zrinjevac, Čistoća, ZGOS, ZCGO)**
Zeleni otoci	**%**	**Povećanje broja zelenih otoka**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj – Sektor za zaštitu okoliša i gospodarenje otpadom, Zagrebački holding d.o.o. (Zrinjevac, Čistoća, ZGOS, ZCGO)**

Razvojni prioritet 3.2. - Održivo gospodarenje energijom

Cilj: Prioritetom Održivo gospodarenje energijom želi se potaknuti korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, povećati energetska učinkovitost u proizvodnji energije, industriji, zgradarstvu, prometu i javnoj rasvjeti. Prioritetom se želi osigurati unapređenje sustava sigurnosti i diverzifikacije energetske opskrbe Grada. Za provedbu cilja bitna je uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi, izrada i provođenje strategija, planova i programa, te aktivnosti za podizanje svijesti građana i njihovo aktivno uključivanje.

Opravdanje: Analizom u području Održivog gospodarenja energijom uočena je spora promjena strukture potrošnje, veliki gubici, mali udio obnovljivih izvora energije, nedovoljno diversificirani izvori energije, nedostatna uporaba ekološki prihvatljivih goriva, nedovoljna razina ekološke svijesti i mnogi drugi. Zaključeno je da su potrebna značajna unapređenja u podizanju svijesti o važnosti očuvanja okoliša, te poboljšanju provedbe programa energetske učinkovitosti i programa korištenja obnovljivih izvora energije. Neophodna je izrada cjelovite energetske strategije Grada Zagreba kojom bi se odredili dugoročni ciljevi energetske politike Grada i koja bi bila u skladu s nacionalnom strategijom te europskim i svjetskim trendovima učinkovitog korištenja energije.

Opis: za ostvarenje prioriteta formirane su mjere i odgovarajuće aktivnosti i projekti unapređenja energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, u industriji, zgradarstvu, prometu i javnoj rasvjeti, te uspostava informacijskog sustava i komunikacijske strategije o energiji i klimi, s ciljem podizanja razine ekološke osviještenosti stanovništva oko korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva te uključivanja stručne i šire javnosti u procese odlučivanja.

Mjere

Mjera 3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti analizu mogućnosti korištenja energije prirodnih resursa
- provoditi mjere i aktivnosti za poticanje korištenja i primjene obnovljivih izvora energije (prvenstveno sunčeve energije, energije biomase, te geotermalne energije, hidroenergije i energije vjetra) i kogeneracije
- poticati gradnju sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije
- poticati korištenje obnovljivih izvora energije za grijanje zgrada i pripremu tople vode
- poticati primjenu ekološki prihvatljivih goriva za vozila u vlasništvu i korištenju Grada Zagreba, javnog prijevoza na području Grada, te za osobna i komercijalna vozila
- provoditi analizu učinaka provedenih mjera i uloženih subvencija te unaprjeđivati sustav u cilju povećanja broja uključenih subjekata
- kontinuirano promovirati korištenje obnovljivih izvora energije te informirati stručnu i širu javnost o mogućnostima korištenja
- povećanje senzorskih sustava i aplikativnih rješenja (IoT sustava) za praćenje razine CO_2;

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Subvencioniranje ugradnje OIE za pravne i fizičke osobe	**Broj**	**Broj objekata za koje se subvencionira nabava i ugradnja obnovljivih izvora energije (OIE)**	**200**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Objekti sa izrađenom dokumentacijom/ ugrađeni fotonaponski i solarni sustavi	**Broj**	**Broj objekata za koje je izrađena tehnička dokumentacija (TD), ugrađenih fotonaponskih (FM i solarnih sustava (SK)**	**TD – 90,** **FM – 15,** **SK - 40**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete

Popis indikativnih aktivnosti

- provoditi aktivnosti definirane temeljem utvrđene energetske politike Grada Zagreba i Akcijskog plana energetski održivog razvoja Grada Zagreba do 2020.
- identificirati moguće mjere i aktivnosti energetske učinkovitosti po sektorima za ostvarenje zacrtanih ciljeva uštede energije
- poticati primjenu mjera energetske učinkovitosti u industriji, zgradarstvu, prometu i javnoj rasvjeti
- povećanje senzorskih sustava i aplikativnih rješenja (IoT sustava) za praćenje razine CO_2

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Instalirane punionice za električna/hibridna vozila	**Broj**	**Punionice za punjenje električnih/hibridnih vozila**	**15**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Energetski obnovljene javne zgrade	**Broj**	**Broj energetski obnovljenih javnih zgrada**	**100**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.2.3. Sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe Grada

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati diverzifikaciju oblika energije, izvora i tehnologija proizvodnje energije:
    - provesti analizu mogućnosti korištenja raznih vrsta energetskih izvora i postrojenja za proizvodnju i transformaciju, dobavnih infrastrukturnih pravaca, transportnih i prijenosnih kapaciteta te i skladišnih energetskih kapaciteta vezanih uz sve vrste energetskih izvora
    - izraditi preporuke i mjere za diverzifikaciju, sigurnost i kvalitetu energetske opskrbe
    - izraditi plan implementacije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Izrada energetske bilance	**Broj**	**Izrada energetske bilance**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Energetske strategije	**Broj**	**Izraditi analizu, te preporuke i mjere za diverzifikaciju, sigurnost i kvalitetu energetske opskrbe**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.2.4. Unapređenje javnog rasvjetnog sustava

Popis indikativnih aktivnosti

- snimiti postojeće stanje rasvjete na području Grada Zagreba; multisektorsko povezivanje i formiranje zajedničke baze podataka o razini rasvijetljenosti grada i utjecaja na zdravlje
- kontinuirano mjeriti i izrađivati karte rasvijetljenosti za odgovarajuća izložena područja
- osigurati dostupnost podataka o rasvjetljenju i svjetlosnom onečišćenju okoliša
- zaštititi područja posebno niske razine rasvijetljenosti
- izraditi akcijske planove za rasvjetljavanje koji se temelje na podacima iz karata rasvijetljenosti
- graditi i obnavljati rasvjetu sukladno karti rasvijetljenosti
- educirati kadrove uključene u projektiranje, dobavu i instaliranje rasvjetnih sustava i sustava upravljanja rasvjetom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Modernizirana rasvjetna tijela javne rasvjete LED rasvjetnim tijelima	**Broj**	**Uporaba okolišno prihvatljivije i ekonomsko-energetski učinkovitije javne rasvjete**	**>1000 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Izrada akcijskih planova za rasvjetljavanje	**Broj**	**Izrada akcijskih planova za rasvjetljavanje koji se temelje na podacima iz karata rasvijetljenosti**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Mjera 3.2.5. Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi

Popis indikativnih aktivnosti

- povezati sve nositelje informacija o proizvodnji, prijenosu i distribuciji energije u jedinstveni sustav prikupljanja, obrade i prezentiranja energetskih podataka
- uspostavljanje registra objekata, baze podataka i elemenata za energetsku bilancu Grada, kontinuirano praćenje energetske potrošnje, stvaranje preduvjeta za pravovremene i pozitivne intervencije u sustavu, pružanje potpore u planiranju potrošnje i ostalih mjera energetske učinkovitosti
- edukacija svih uključenih u izradu i korištenje energetskog informacijskog sustava - nositelja i korisnika, educirana i uključena stručna i šira javnost, uspostava odgovarajućeg monitoringa i povezivanje sustava
- provoditi obavještavanje, educiranje i dostupnost informacija znanstvenoj, stručnoj i široj javnosti o svim temama iz područja energije i klime

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Uspostava registra	**Broj**	**Uspostaviti registar objekata s bazom podataka energetske bilance Grada za kontinuirano praćenje energetske potrošnje**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**
Jedinstveni energetski informacijski sustav	**Broj**	**Uspostaviti jedinstveni energetski informacijski sustav i komunikacijsku strategiju o energiji i klimi**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj**

Razvojni prioritet 4.1. Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada

Cilj: Cilj je prioriteta izgradnja i unaprjeđenje sustava održivog planiranja i upravljanja prostorom, koji će omogućiti cjelovito planiranje razvoja prostora Grada Zagreba i osigurati preduvjete za unapređivanje zelene infrastrukture. Kvalitetnim prostornim planiranjem želi se stvoriti uvjete za daljnje unaprjeđenje razine urbaniteta naselja, uz visoku razinu očuvanja prirodnih i kulturnih resursa.

Opravdanje: Analizom je utvrđeno da prevladava postojeći model prostornog razvoja širenjem u neizgrađena područja, da je realizacija urbanističkih planova prostornog uređenja lokalne razine spora, da je donošenje urbanističkih planova javnih površina zanemareno (sport, rekreacija, zelenilo, krajobraz), da je u nekim područjima prisutna neusklađenost urbanih gustoća i komunalne opremljenosti, da je individualna stambena gradnja na gradskim rubovima neracionalna za komunalno opremanje i da je slučaj bespravne gradnje jako čest.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera vezanih uz cjelovito planiranje prostora, unapređenje naseljenih dijelova, uz osiguravanje preduvjeta za unapređivanje zelene infrastrukture. Potrebna je izrada studije prostornog razvoja Grada, koja će na temelju prostorno-demografskih trendova i drugih statističkih podataka prioritetne razvojne osi i smjerove.

Mjere

Mjera 4.1.1. Cjelovito planiranje razvoja prostora Grada Zagreba

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi cjelovitu studiju prostornog razvoja Grada Zagreba, koja će na temelju utvrđenih prostorno-demografskih trendova, podataka popisa stanovništva i drugih statističkih podataka i rezultata analize stvarne iskorištenosti građevinskih područja predložiti prioritetne razvojne osi i smjerove (regeneracija, „reuse“, mješovita namjena i dr.)
- izraditi analitičke podloge i mreže za pojedine sadržaje i namjene
- izraditi katalog urbanih gustoća postojećih prostornih jedinica; odrediti planske urbane gustoće za sva područja na kojima se planira nova regulacija ili transformacija postojeće izgrađene strukture
- kontinuirano pratiti promjene u prostoru (stvarno korištenje zemljišta i dr.)
- izraditi detaljnu geomorfološku kartu i zoniranja
- osmisliti mrežu tipskih geomorfoloških lokaliteta s interpretacijskom infrastrukturom
- ugraditi principe Europske urbane agende i Teritorijalne agende EU 2020 te drugih dokumenata u procese strateškog i prostornog planiranja (osiguranje usklađenog razvoja Grada i njegove urbane aglomeracije)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
analitičke podloge i mreže za pojedine sadržaje i namjene	**Broj**	**Izraditi analitičke podloge i mreže za pojedine sadržaje i namjene**	**15**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
katalog urbanih gustoća postojećih prostornih jedinica	**Broj**	**Izraditi katalog urbanih gustoća postojećih prostornih jedinica**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 4.1.2. Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu postojećih i planiranih zelenih površina (sastavnica zelene infrastrukture, prostorna distribucija, standardi, društvena, zdravstvena, okolišna, gospodarska funkcija, razvojni problemi i potrebe)
- evidentirati i kartirati zelenu infrastrukture;
- analizirati potrebu za javnim zelenim površinama prema planskim i drugim relevantnim normativima
- analizirati nedostatke u sustavu planiranja, realizacije i upravljanja zelenom infrastrukturom, prioritetno javnim zelenim površinama
- izraditi ekološku, funkcionalnu, oblikovnu (krajobraznu) kategorizaciju (tipologiju) sastavnica zelene infrastrukture;
- definirati standarde za pojedine kategorije zelene infrastrukture, prioritetno javne zelene površine i radijuse dosega korištenja pojedinih kategorija javnih zelenih površina
- definirati dinamiku realizacije s prioritetima javnih zelenih površina u skladu sa realizacijom pojedinih sadržaja (stanovanje, javni sadržaji, prometnice, gospodarska namjena, šport i rekreacija i dr.), odnosno funkcija
- definirati smjernice za mjere zaštite kroz prostorno-plansku dokumentaciju
- osmišljavanje novih oblika korištenja
- formiranje mreže održivih veza (koridori i povezivanje staništa i zanimljivih destinacijskih područja)
- osiguranje kvalitetnih veza između pojedinih sastavnica zelene infrastrukture
- u ruralnim područjima – zaštita bio i krajobrazne raznolikosti koja bi obuhvatila, jačanje, razvoj i prezentaciju eko i agrikulturne proizvodnje kao turističke zanimljivost
- upotreba GIS alata te kartiranje zona koje zahtijevaju zaštitu i specifično upravljanje (za ruralni turizam, eko proizvodnju npr.)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izraditi GIS podlogu zelene infrastrukture	**Broj**	**Izraditi GIS podlogu zelene infrastrukture**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Razvojni prioritet 4.2. Unapređivanje naseljenih dijelova Grada

Cilj: Prioritetom se žele osigurati prostorni preduvjeti za povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora te sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom, uređenje i priprema zemljišta za izgradnju, unapređenje sustava očuvanja, obnove i održivog korištenja kulturne baštine, unapređenje integrirane urbane regeneracije povijesnog gradskog središta, unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica, te očuvanje tradicionalnih obilježja naselja.

Opravdanje: Analizom je utvrđeno da se kulturna baština, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednost ne koriste dovoljno kao razvojni resurs, utvrđena je nedovoljna briga za očuvanje identiteta i

tradicijskih vrijednosti, nedostatak financijskih sredstava za sustavnu obnovu, čest slučaj bespravne gradnje te potreba za sanacijom i uređenjem područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom, nedefinirani i neriješeni imovinsko-pravni odnosi, nezadovoljavajuća međusektorska suradnja i mnogi drugi.

Opis: Ostvarenje prioriteta izvršit će se kroz provedbu niza mjera, aktivnosti i projekata obnove i zaštite kulturne baštine uz financiranje iz domaćih i inozemnih izvora, valorizacije kulturne baštine, provedbe Programa integrirane urbane regeneracije, utvrđivanja razvojnih potreba javnih gradskih prostora s ciljem osiguranja preduvjeta za unapređivanje kvalitete rada, življenja i rekreacije, izrade plana i programa unapređivanja i aktiviranja zagrebačkih tržnica, analize suburbanog i ruralnog prostora radi očuvanja tradicionalnih obilježja, provedbe urbana sanacije i uređenja područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom.

Mjere

Mjera 4.2.1. Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine

Popis indikativnih aktivnosti

- utvrditi potrebe za obnovom kulturne i povijesne baštine te listu prioriteta za obnovu
- pripremati projekte za obnovu i zaštitu kulturne baštine za financiranje kroz domaće i inozemne izvore
- obnavljati objekte tradicijske i sakralne arhitekture
- uspostaviti partnerski odnos s nacionalnim institucijama, privatnim sektorom i civilnim društvom u provedbi projekata obnove
- provoditi zaštitu nematerijalne kulturne baštine
- razvijati obrazovne programe s ciljem boljeg upoznavanja kulturne baštine od strane stanovnika Grada i posjetitelja
- nastaviti realizaciju započetih projekata:
    - sanacija i obnova građevina – kulturnih dobara u vlasništvu Grada Zagreba
    - sanacija i obnova javnih gradskih prostora – trgova i perivoja koji određuju povijesnu urbanu matricu Grada
- započeti realizaciju projekata revitalizacije temeljem utvrđene liste prioriteta i pripremljenih projekata
- izraditi strateški okvir i akcijski plan kulturne baštine (materijalne i nematerijalne) Grada Zagreba s ciljem definiranja potreba, kriterija za prioritizaciju ulaganja, definiranje liste prioriteta za obnovu te omogućavanja zaštite i obnove dobara od lokalnog značaja
- definirati protokol za provođenje konzervatorskih nadzora i periodične preglede stanja kulturnih dobara (aktivnosti, nadležnosti i dinamika)
- pripremati integrirane projekte za obnovu i zaštitu kulturne baštine za financiranje kroz domaće i inozemne izvore
- započeti realizaciju projekata revitalizacije temeljem utvrđene liste prioriteta i pripremljenih projekata
- uspostaviti partnerski odnos s nacionalnim institucijama, privatnim sektorom i civilnim društvom u provedbi projekata obnove
- razvijati obrazovne programe s ciljem boljeg upoznavanja, očuvanja i održivog korištenja kulturne baštine od strane stanovnika Grada i posjetitelja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Priprema projektne dokumentacije	**Broj dokumentacija**	**Priprema projektne dokumentacije za projekte obnove, zaštite i održivog korištenja kulturne baštine**	**4**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**
Obnovljena i revitalizirana kulturna dobra	**Broj**	**Obnovljena i revitalizirana kulturna dobra**	**80**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**

Mjera 4.2.2. Inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unaprjeđenje informatičkog sustava kulturne baštine

Popis indikativnih aktivnosti

- provoditi istraživanja, dokumentiranja i inventarizacije kulturne baštine
- provoditi valorizaciju kulturne baštine uz suradnju sa stručnjacima iz ostalih područja
- unaprijediti informatičko-komunikacijski sustav kulturne baštine:
    - Unaprjeđenje i daljnji razvoj digitalne baze podataka modernizacijom postojeće opreme i povećanjem funkcionalnosti postojećih aplikacija te poveznica s GIS-om
    - Izrada digitalnog registra
    - Digitalizacija građe
    - Izrada i dizajn web portala i GIS preglednika kao dio ZG Geoportala
- izraditi i provoditi komunikacijske i marketinške platforme kulturne baštine s akcijskim planom
- jačati kapacitete upravnih tijela za upravljanje kulturnom baštinom
- jačati suradnju sa znanstvenim i stručnim institucijama

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Izrada programske osnove i IT okvira za digitaliziranu e-baze, e-katastra	**%**	**Inventarizacija, analiza, valorizacija i izrada digitaliziranog registra kulturnih dobara grada Zagreba**	**50%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**
Izrada web geoportala	**Broj**	**Izrada web geoportala**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode**

Mjera 4.2.3. Integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta

Popis indikativnih aktivnosti

- formirati radno tijelo sastavljeno od stručnjaka iz gradske uprave i Zagrebačkog holdinga d.o.o., drugih priznatih stručnjaka, predstavnika lokalne samouprave i civilnog društva, koji će raditi na:
    - definiranju projektnog zadatka, faza i dinamike provedbe zadatka,
    - provedbi potrebnih istraživanja i utvrđivanju želja i potreba građana*
    - izradi prijedloga Programa integrirane urbane regeneracije Donjega grada i provedbi procesa javnog izlaganja i izjašnjavanja,
    - stvaranje organizacijsko-pravnih preduvjeta za provedbu regeneracije
- ustrojiti tijelo za provedbu Programa integrirane urbane regeneracije
- izrada analiza, studija i programskih polazišta

*vrednovanje ranijeg planerskog naslijeđa i prakse; vjerodostojno utvrđivanje vlasništva nad nekretninama; detaljna snimka stanja i vrednovanje cjelina, građevina, prometne mreže i komunalne infrastrukture; detaljna konzervatorska dokumentacija; organizacijsko-pravni okviri za sudjelovanje/pregovaranje svih sudionika u procesu; procjena ulaganja i planiranje izvora financiranja;

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Program integrirane urbane regeneracije Donjega grada	**Broj**	**Izrada prijedloga Programa integrirane urbane regeneracije Donjega grada**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 4.2.4. Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi cjelovitu studiju javnih gradskih prostora - od značaja za Grad kao i značajnih za pojedinu prostornu jedinicu-četvrt
- utvrditi razvojne potrebe javnih gradskih prostora s ciljem osiguranja preduvjeta za unapređivanje kvalitete rada, življenja i rekreacije
- izraditi dokumentaciju za revitalizaciju postojećih i uređenje novih javnih gradskih prostora
- izraditi smjernice za uređivanje javnih gradskih prostora
- uspostaviti primjereni vizualni identitet urbane opreme
- podržati lokalne inicijative za oživljavanje javnih gradskih prostora

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
studija javnih gradskih prostora	**Broj**	**Izraditi cjelovitu studiju javnih gradskih prostora**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
Plan povećanja gradskih vrtova na javnim gradskim površinama	**m^2**	**Osiguranje uvjeta za unapređenje kvalitete življenja i rekreacije na javnim gradskim prostorima**	**5.000**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**

Mjera 4.2.5. Profiliranje, sadržajno i oblikovno unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi Plan i Program potreba i prioriteta preuređenja
- provesti sadržajne i druge prilagodbe tržnica
- izraditi plan i program stručne potvrde i kontrole kvalitete, eko označavanja i ostalih dodanih vrijednosti proizvoda zagrebačkih tržnica

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Plan i	**Broj**	**Izraditi Plan i Program potreba i prioriteta**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o.**

Program potreba i prioriteta preuređenja		**preuređenja**				**– podružnica Tržnice Zagreb, NZZJ „Dr. A. Štampar“**

Mjera 4.2.6. Očuvanje tradicionalnih obilježja i uređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja uklopljenih u Grad Zagreb

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu suburbanog i ruralnog prostora te izraditi smjernice za očuvanje raznolikosti okoliša, preoblikovanje i kvalitetan razvoj
- izraditi i staviti u funkciju Program obnove i razvoja seoskih naselja na području Grada Zagreba
- izraditi kompleksnu razvojnu tipologiju ruralnih i suburbanih naselja
- inventarizirati upravne, obrazovne, zdravstvene, prometne, kulturne i ostale društvene funkcije i izraditi geoprostornu bazu podataka o sustavu središnjih naselja
- inventarizirati podatke o kućama za odmor (vikendicama) i oblikovati politike za usmjeravanje procesa sekundarnog stanovanja u suburbanim i ruralnim naseljima (posebno u prigorju Medvednice i Vukomeričkim goricama)
- jačati međusobne funkcionalne veze između suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba, ali i između njih te naselja susjednih jedinica lokalne i regionalne samouprave
- očuvati poljoprivredne površine u funkciji gradskog tržišta te poljoprivrede za vlastite potrebe
- poticati planski razvoj raznolike, tržišno i ekološki prilagodljive, multifunkcionalne poljoprivrede i šumarstva
- diverzificirati obiteljska poljoprivredna gospodarstava u smjeru pružanja usluge rekreacije, turizma i izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda
- izraditi scenarije srednjoročnih i dugoročnih promjena ekosustava, njihovih usluga i pokretača

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Program obnove i razvoja seoskih naselja na području Grada Zagreba	**Broj programa**	**Izraditi Program obnove i razvoja seoskih naselja na području Grada Zagreba**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 4.2.7. Urbana sanacija i uređenje područja zahvaćenih nezakonitom gradnjom

Popis indikativnih aktivnosti

- prikupljati i analizirati prostorne podatke za područja zahvaćena ozakonjenom gradnjom
- kvantitativno analizirati podatke o ozakonjenim zgradama prema dijelovima Grada
- utvrđivati načela mjera i uvjeta za sanaciju i uređenje područja ozakonjene gradnje
- provoditi proceduru izrade i donošenja prostornih planova kojima se propisuju uvjeti i kriteriji za urbanu obnovu i sanaciju područja zahvaćenih ozakonjenom gradnjom
- provoditi infrastrukturno opremanje nedovoljno opremljenih i/ili neopremljenih naselja zahvaćenih ozakonjenom gradnjom
- uređenje područja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
planovi urbane sanacije i urbane preobrazbe	**Broj**	**Osigurati planske mjere i uvjete u kojima se poboljšava karakter izgrađenog dijela građ. područja i urbane mreže javnih površina devastirane nezakonitim građenjem**	**10**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
urbanistički planovi uređenja	**Broj**	**Doneseni urbanistički planovi uređenja za područja zahvaćena nezakonitom gradnjom**	**10**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Razvojni prioritet 4.3. Unapređivanje sustava gradskih projekata

Cilj: Prioritetom se želi unaprijediti sustav strateških gradskih projekata i gradskih projekata, koji bi omogućio prioritetno uređivanje atraktivnih gradskih lokacija od strateškog značaja i redefiniranje gradskih projekata predviđenih dokumentima prostornog uređenja.

Opravdanje: Analizom je utvrđen dosad prevelik broj gradskih projekata, nedostatak sustava u kojem zasebno egzistiraju različite liste gradskih projekata i prioriteta vezanih uz pojedine sektore, nejasni kriteriji po kojima se definiraju strateški gradski projekti, nedovoljno razrađen sustav pripreme i provedbe strateških gradskih projekata, nedostatak financijskih sredstava, nedovoljni kapaciteti gradske administracije za provedbu strateških gradskih projekata, te niska razina uključenosti javnosti.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata unapređenja sustava strateških gradskih projekata i gradskih projekata, kojim će se omogućiti prioritetno uređivanje atraktivnih gradskih lokacija, te stvoriti nove gradske urbanističke vrijednosti sa sadržajima značajnim za razvoj Grada i kvalitetu života u njemu.

Mjere

Mjera 4.3.1. Uspostava i razvoj sustava strateških gradskih projekata

Popis indikativnih aktivnosti

- Izraditi studiju uspostave i razvoja sustava strateških gradskih projekata
- izraditi studiju kojom se utvrđuju: kriteriji za odabir, lokacije, teme/potezi, strateške smjernice i postupak za provedbu strateških gradskih projekata
- izraditi i redovito ažurirati katalog strateških gradskih projekata s detaljnim opisom projekta i smjernicama za potencijalne partnere
- provoditi aktivnosti koje prethode realizaciji strateških gradskih projekata

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
katalog strateških gradskih projekata	**Broj**	**Izraditi i redovito ažurirati katalog strateških gradskih projekata s detaljnim opisom projekta i smjernicama za potencijalne partnere**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
studija	**Broj**	**Izrada studije: - uspostave i razvoja sustava strateških gradskih projekata; - kojom se utvrđuju kriteriji za odabir, lokacije, teme i poteze, strateške smjernice i procedure za provedbu strateških gradskih projekata**	**2**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 4.3.2. Uređenje i poboljšanje sustava gradskih projekata

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati dosadašnje učinke instituta gradski projekt kao agensa sustava prostornog planiranja
- redefinirati pojam gradskih projekata i ostale sastavnice sustava gradskih projekata u prostornim planovima
- analizirati lokacije gradskih projekata navedene u prostornim planovima
- provoditi pripremne aktivnosti za gradske projekte

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda	**Ciljana vrijednost**	**Učestalost**	**Izvor**

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
natječaji za lokacije gradskih projekata	**Broj**	**Broj provedenih natječaja za lokacije gradskih projekata**	**10**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**
analiza lokacija gradskih projekata navedenih u prostornim planovima	**Broj analiza**	**Provesti analizu lokacija gradskih projekata navedenih u prostornim planovima**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Razvojni prioritet 4.4. Unapređivanje prometnih sustava

Cilj: Prioritetom Unapređivanje prometnih sustava želi se unaprijediti sustav mobilnosti te povećati sigurnost sudionika u prometu kroz poboljšanje prometne infrastrukture – ulične i cestovne mreže, biciklističkog prometa, pješačkog prometa, prometa u mirovanju, zračnog prometa, javnog putničkog prometa, te se želi uspostaviti sustav nadzora i upravljanja prometom.

Opravdanje: osnovnom i SWOT analizom identificirana je nedovoljno propusna i nekompletna cestovna mreža, nepostojanje centralne koordinacije semaforiziranih raskrižja, nezadovoljavajuća sigurnost u prometu, zastarjela željeznička infrastruktura, nedovoljan udio željeznice u prigradsko-gradskom prometu, promet (uključujući teretni) koji prolazi kroz središte grada, spor javni prijevoz, samo djelomično dostupan osobama s teškoćama u kretanju, nedovoljno razvijen biciklistički promet, nedovoljan broj parkirališnih mjesta, relativno visok stupanj motorizacije, i neodgovarajuća povezanost putničkog terminala Zračne luke Zagreb sa središtem Zagreba, neadekvatna opremljenost aerodroma Lučko, nepostojanje žičare Dolje – Sljeme, nedostatak planova održive mobilnosti, kojima bi se sveobuhvatno definirao i odgovarajućim modelima provjerio razvoj sustava održive mobilnosti na svim razinama. Potrebna su značajna unapređenja na svim navedenim područjima.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata u svim sastavnicama mobilnosti. Cilj je uspostava sustava održive mobilnosti u kojem će dominantnu ulogu imati javni putnički prijevoz, biciklistički i pješački promet uz sekundarnu ulogu motoriziranog prometa, te koji će biti dostupan svim korisnicima, uključujući i osobe s invaliditetom.

Mjere

Mjera 4.4.1. Unapređivanje zračnog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- povećanje kvalitete opsluženosti zračne luke Zagreb javnim prijevozom, posebno novog putničkog terminala sa središtem glavnoga grada
- izraditi parcelacijski elaborat u svrhu formiranja jedinstvene građevne čestice za aerodrom Lučko
- provesti pripreme za izgradnju uzletno-sletne staze i staza za vožnju od konstruktivnog kolnika na aerodrom Lučko u cilju izgradnje Središta za obuku zrakoplovnog osoblja Lučko
- gradnja uzletno-sletne staze, staza za vožnju, stajanke i drugih pratećih objekata na aerodroma Lučko kao investicija u „brownfield“ područje - Urbane aglomeracije Zagreb
- ispitati uvjete lokacije za gradnju helidroma na zagrebačkim bolnicama
- poticati aktivnu ulogu Grada Zagreba u planiranju razvoja zračnog prometa

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
broj putnika u zračnom prometu u Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb	**Broj putnika**	**Puštanje u promet novog putničkog terminala MZLZ otvara mogućnost da se dosadašnji blagi trend rasta prometa ubrza**	**2.587.798 (2015.) 2.766.087 (2016.)**	**2020.**	**Godišnje**	**Međunarodna zračna luka Zagreb; Statistički ljetopis Grada zagreba**
Izrada parcelacijskog elaborata	**Broj**	**Izrada parcelacijskog elaborata u svrhu formiranja jedinstvene građevne čestice za aerodrom Lučko**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.4.2. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže

Popis indikativnih aktivnosti

- graditi nedostajuće ulične i cestovne spojeve osnovne i sekundarne ulične mreže
- rekonstruirati postojeće ulice
- asfaltirati makadamske ulice
- rekonstruirati i denivelirati raskrižja, radi osiguranja unapređenja sigurnosti i protočnosti prometa s posebnim naglaskom na unaprjeđenje sigurnosti i protočnosti javnoga putničkog, biciklističkog i pješačkog prometa
- pripremati dokumentaciju za izgradnju novih prometnica i mostova osnovne ulične mreže
- Izrada planova Održive urbane mobilnosti na lokalnim razinama

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Gradnja nerazvrstanih cesta	**m² / broj**	**m² asfaltirane površine / broj parkirnih mjesta**	**34200/312 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.4.3. Unapređivanje javnog putničkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- tramvajski sustav u cijelosti prilagoditi za korištenje osobama s teškoćama u kretanju (kompletan vozni park niskopodni tramvaji, odgovarajući stajališni peroni koji osiguravaju sučelje peron-vozilo za samostalan ulaz u tramvaj osoba u invalidskim kolicima, sva stajališta opremiti informacijskim ekranima)
- u projektu automatskog upravljanja prometa predvidjeti prioritet prolaska vozila jpp-a na raskrižjima
- proširenje mreže tramvajskih pruga, izgradnjom tramvajskih spojeva i novih pruga; nove tramvajske pruge u pravilu projektirati i graditi u zasebnom tijelu
- rekonstrukcija postojećih tramvajskih pruga i stajališta
- pripremiti dokumentaciju za izgradnju nove remize
- gradnja ispravljačkih stanica i sustava za nadzor i upravljanje ispravljačkim stanicama
- produženje i progušćenje mreže autobusnih linija
- priprema dokumentacije za rekonstrukciju te izvođenje rekonstrukcije postojećih i gradnja novih putničkih intermodalnih terminala
- kompletan autobusni vozni park niskopodna vozila
- unapređivanje sustava upravljanja tramvajskim i autobusnim prometom
- poboljšavanje sustava informiranja korisnika
- priprema dokumentacije i izgradnja žičare Dolje-Sljeme
- priprema dokumentacije za izgradnju novog podzemno – nadzemnog tračničkog sustava
- priprema dokumentacije za povezivanje Zračne luke Zagreb kvalitetnim javnim prijevozom sa Gradom Zagrebom i Velikom Goricom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Tramvajska pruga	**km kolosijeka**	**Izgradnja novih tramvajskih pruga i poboljšanje postojećih radi smanjenja vibracija i buke**	**24**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o., podružnica ZET**

Mjera 4.4.4. Poboljšanje prometa u mirovanju

Popis indikativnih aktivnosti

- izgradnja javnih garaža i parkirališta u režimu P+R i B+R na terminalima i frekventnim stajalištima javnog prometa
- osiguravanje parkiranja za stanovnike/posjetitelje središta grada
- izgradnja nedostajućih parkirališno - garažnih kapaciteta na čitavom području Grada
- izgradnja potrebnih parkirališnih kapaciteta uz bolnice
- uspostava geografskog informacijskog sustava za upravljanje prostornim podacima u svrhu optimizacije korištenja javnih parkirališta u Gradu Zagrebu
- izrada odgovarajućih analiza lokacija budućih objekata ili područja parkiranja u sustavu ''Park & Ride i “Bike+Ride '' (rubni dijelovi grada uz terminale javnog prijevoza) s aspekta funkcionalnosti i poticanja modalnog prijelaza s privatnog na javni prijevoz
- integriranje naplatnog sustava parkiranja na P&R parkiralištima, na parkiralištima u zoni naplate te u javnim garažama s uslugom javnog prijevoza i javnog biciklističkog servisa
- modernizacija postojećih i izgradnja novih parkirališta za teretna motorna vozila na rubnim dijelovima grada
- izrada odgovarajućih analiza lokacija te načina za dostavu u svrhu unaprijeđenja dostavnog prometa u središtu grada

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
broj parkirališnih i garažnih mjesta	**%**	**Povećanje ukupnog broja parkirališno garažnih mjesta koja su pod naplatom (polazna vrijednost 37537)**	**10%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.4.5. Razvoj sustava za nadzor i upravljanje prometom (ITS)

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti i opremiti centar za upravljanje prometom
- modernizirati signalnu i sigurnosnu opremu i uređaje, povezane optičkim kabelom
- predvidjeti prioritet prolaska vozila JGPP – a kroz raskrižja
- provoditi mjere za ograničavanje motornog prometa u središtu grada
- ugradnja sustava senzora na parkirališnim mjestima u centru grada putem kojih će se omogućiti pregled i evidencija popunjenosti parkirališnih mjesta kao i dostupnost informacija potencijalnim korisnicima o zauzetosti parkirališta
- integrirati i nadograditi nadzorne i upravljačke sustave javnog i cestovnog prometa, sustave naplate , odnosno tiketinga, sustave navođenja i informiranja korisnika i sudionika u prometu, u jedan zajednički operativni kontrolno upravljački sustav

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Uspostaviti i opremiti centar za upravljanje prometom	**Broj**	**Uspostaviti i opremiti centar za upravljanje prometom**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**
Semaforizacija i sustav upravljanja prometom	**Broj**	**Broj lokacija novosemaforiziranih raskrižja i reprogramiranje postojećih**	**10**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.4.6. Unapređivanje biciklističkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti međusobno povezanu mrežu biciklističkih staza i traka
- poboljšanje standarda biciklističke infrastrukture u skladu sa Pravilnikom o biciklističkoj infrastrukturi
- unapređivati sustav javnih parkirališta za bicikle

- razvoj novih biciklističkih proizvoda
- uspostaviti biciklističku mrežu regije
- uređenje i gradnja parkirališta za bicikle (otvorena i zatvorena)
- provoditi promotivne kampanje za edukaciju i popularizaciju biciklističkog prometa i unapređenje prometne kulture
- unaprijediti zakonsku regulativu vezano uz planiranje i projektiranje biciklističkih površina i opremu za odvijanje biciklističkog prometa, vezano uz sigurnost i zaštitu biciklista, pješaka i ostalih sudionika u prometu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izgradnja novih parkirališta za bicikle	**Broj**	**Izgradnja novih parkirališta za bicikle**	**4 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.4.7. Unapređivanje pješačkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- proširiti i uređivati pješačke površine, eliminirati barijere za kretanje osoba s teškoćama u kretanju
- širenje pješačkih zona i formiranje novih
- provoditi kampanje za popularizaciju pješačkog prometa i unapređenje prometne kulture
- denivelirati i opremiti odgovarajućom opremom (liftovi, eskalatori, pokretne trake, rampe) frekventne pješačke prijelaze preko ulica i avenija s intenzivnim motornim prometom i željezničkih pruga

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Javne površine	**m^2**	**m^2 uređenih javnih površina**	**64.000 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju**

						Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet

Mjera 4.4.8. Povećanje sigurnosti sudionika u prometu

Popis indikativnih aktivnosti

- projektirati ulice i raskrižja s ciljem poboljšanja sigurnosti
- sanacija i rekonstrukcija s gledišta sigurnosti problematičnih točaka i poteza ulične mreže
- ograničenje brzine kretanja motornih vozila na 30 km/h u središtu grada i stambenim ulicama
- provoditi edukativne i promidžbene aktivnosti
- provoditi pojačani redarstveni i policijski nadzor ponašanja u prometu
- primjenjivati inteligentne sustave za nadzor brzine kretanja vozila
- provoditi znanstvena i primjenjiva istraživanja u cilju poboljšanja sigurnosti
- denivelirati ili opremiti signalnim i sigurnosnim uređajima nezaštićene cestovne i pješačke prijelaze preko željezničkih pruga

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
edukativni programi o sigurnosti u prometu	**Broj programa**	**Provoditi edukativne programe o sigurnosti u prometu**	**40**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**
Opremiti signalnim i sigurnosnim uređajima nezaštićene cestovne i pješačke prijelaze preko željezničkih pruga	**Broj opremljenih prijelaza**	**Opremiti signalnim i sigurnosnim uređajima nezaštićene cestovne i pješačke prijelaze preko željezničkih pruga**	**3 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Razvojni prioritet 4.5. Unapređivanje infrastrukturnih sustava

Cilj: Cilj prioriteta Unapređivanje infrastrukturnih sustava je unaprijediti kvalitetu postojeće infrastrukture, kroz izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju. Na taj način osigurao bi se moderan, učinkovit i održiv sustav javne vodoopskrbe i odvodnje, opskrbe plinom, javnim sustavom grijanja, širokopojasnim internetom s brzinama veći od 30 MBit/s, te ostalom komunalnom infrastrukturom (groblja, zbrinjavanje životinja).

Opravdanje: Analizom su utvrđeni brojni problemi. Neki dijelovi grada nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba, neki dijelovi grada nemaju dobru opskrbljenost vodom, osobito rubni dijelovi grada i područja uzvodno od vodocrpilišta, te na vodozaštićenom području nepotpuno su pokrivena kanalizacijskom mrežom, vodosprema i pripadajuća oprema je stara i u lošem stanju zbog dugogodišnjeg neulaganja u njihovo održavanje, stari cjevovodni sustav (vodoopskrba i odvodnja) i veliki gubici u sustavu (49%), nezadovoljavajuće funkcioniranje kanalizacijskog sustava i sigurnosti u slučaju elementarnih i drugih nepogoda, dotrajali vrelovodi, relativno veliki gubici energije, ne postojanje individualnog mjerenja potrošnje, dotrajala plinoopskrbna mreža, nedovoljni kapaciteti plinoopskrbne mreže, rubni djelovi grada nisu plinoficirani, veliki gubici plina, postojeća telekomunikacijska infrastruktura nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga, brzine pristupa Internetu i omjer cijene i kvalitete nisu zadovoljavajuće, rastu potrebe za ukopnim mjestima, potencijalna ugroza zdravlja ljudi i životinja te onečišćenje okoliša zbog neodgovarajućeg uklanjanja animalnih nusproizvoda i brojni drugi problemi.

Opis: Prioritet se planira ostvariti provedbom mjera poboljšanja komunalne opremljenosti gradskog područja: vodoopskrbe i odvodnje, opskrbe plinom, telekomunikacijama, gradskih groblja, te zaštite i zbrinjavanja životinja.

Mjere

Mjera 4.5.1. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – vodoopskrba i odvodnja

Popis indikativnih aktivnosti

vodoopskrba
- rekonstrukcija postojeće vodoopskrbne mreže i izgradnja novih vodoopskrbnih cjevovoda
- identifikacija, pregled i legalizacija ilegalnih priključaka na vodoopskrbni sustav Grada (uvođenje u sustav naplate vode)
- pregled lokalnih vodovoda, te procjena mogućnosti priključenja na javni vodoopskrbni sustav

odvodnja
- upotpunjavati sustav odvodnje rekonstrukcijom dijela postojeće mreže i gradnjom novih kanala
- izraditi katastar sabirnih jama: utvrđivanje lokacije, vlasnika ili korisnika te stanja građevine za sabirne i septičke* jame
- ispitivati vodonepropusnosti sabirnih jama uz prethodno čišćenje
- izraditi projekt za izgradnju uređaja za prihvat sadržaja sabirnih jama na lokaciji Jankomir i Novi Zagreb (Botinec)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda	Ciljana vrijednost	Učestalost	Izvor

Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	praćenja	
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Rekonstruirana postojeća vodoopskrbna mreža	**% od postojeće**	**Rekonstruirana postojeća vodoopskrbna mreža**	**10%**	**2020.**	**Godišnje**	**Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.,Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**
stupanj završenosti mreže javne odvodnje za aglomeraciju Zagreb i Glavničica	**%**	**stupanj završetka mreže sukladno Višegodišnjem programu gradnje komunalnih vodnih građevina**	**100%**	**2018. (aglomeracija Zagreb)** **2020. (aglomeracija Glavničica)**	**Godišnje**	**Vodoopskrba i odvodnja d.o.o., Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet**

Mjera 4.5.2. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – opskrba plinom

Popis indikativnih aktivnosti

- plinifikacija rubnih dijelova grada temeljem studija isplativosti
- obnoviti i povećati postojeće kapacitete distribucijskog sustava
- modernizirati sustav za daljinsko vođenje distribucijskog sustava u svrhu sigurne i pouzdane isporuke plina
- smanjivati gubitke u distribucijskom sustavu
- uvođenje/korištenje optimalnih tehnoloških rješenja za organiziranje i distribuciju prirodnog plina i pružanje usluga korisnicima i krajnjim kupcima
- povećati/podići kvalitetu opskrbe plinom
- povećati / podići sigurnost i pouzdanost distribucijskog sustava

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Rekonstruirana postojeća plinoopskrbna mreža	**% od postojeće**	**Rekonstruirana postojeća plinoopskrbna mreža**	**10%**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o. – trgovačko društvo Gradska plinara Zagreb d.o.o.**
Novoizgrađena plinoopskrbna mreža	**km**	**Novoizgrađena plinoopskrbna mreža**	**20 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o. – trgovačko društvo Gradska plinara Zagreb d.o.o.**

Mjera 4.5.3. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – telekomunikacije

Popis indikativnih aktivnosti

- osigurati kvalitetne preduvjete za poticanje ulaganja u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu
- ubrzati tehnološki razvoj nepokretne širokopojasne mreže na području Grada Zagreba realizacijom dugovječne transmisijske infrastrukture distribucijskog dijela pristupnih mreža nove generacije
- stimulirati širu i učinkovitiju primjenu postojećih te razvoj i primjenu novih, mrežno-zahtjevnijih širokopojasnih usluga za javne, poslovne i privatne korisnike, povećavajući kvalitetu života građana i učinkovitost javnih i gospodarskih subjekata
- uspostaviti infrastrukturu za nadzor i upravljanje zagrebačkim komunalnim, prometnim i sigurnosnim sustavima
- realizirati model otvorenog pristupa fizičkoj infrastrukturi svjetlovodnih distribucijskih mreža, kojim se svakom krajnjem korisniku omogućuje slobodan izbor najpovoljnijeg operatora, a svakom operatoru usluga pristup po jednakim i transparentnim uvjetima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Pokrivenost širokopojasnim internetom brzinama veće od 100 Mbit/s	**% kućanstava pretplatnika**	**Pokrivenost širokopojasnim internetom brzinama veće od 100 Mbit/s**	**20%**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Digitalni grad**

Mjera 4.5.4. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – gradska groblja

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za sva groblja
- dugoročno osigurati dovoljno prostora za razvoj groblja, a etapnim razvojem omogućiti rezerve grobnih mjesta nekoliko godina unaprijed
- izraditi prostorno-plansku dokumentaciju za proširenje malih gradskih groblja
- mala gradska groblja opremiti mrtvačnicama i potrebnom opremom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
program potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za groblja	**Broj**	**Izrada programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za groblja**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Zagrebački holding d.o.o. – podružnica Gradska groblja**
prostorno-planska dokumentacija za proširenje malih gradskih groblja	**Broj**	**Izrada prostorno-planske dokumentacije za proširenje malih gradskih groblja**	**8**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 4.5.5. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – zaštita i zbrinjavanje životinja

Popis indikativnih aktivnosti

- nastaviti provedbu projekta groblja za kućne ljubimce
- stvarati preduvjete za zbrinjavanje lešina na široj regionalnoj razini
- stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema) za obavljanje djelatnosti te smještaj životinja unutar kompleksa ZOO-a Zagreb
- stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema, karantena) za obavljanje djelatnosti te smještaj svih vrsta nezbrinutih životinja za koje se ukazuje potreba

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje kapaciteta skloništa za nezbrinute životinje	**Broj**	**Izgradnja dodatnih skloništa za nezbrinute životinje**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**
Izgradnja groblja za kućne ljubimce	**Broj**	**Izgradnja groblja za kućne ljubimce**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo**

Razvojni prioritet 4.6. Unapređivanje regionalne prometne povezanosti

Cilj: Prioritetom Unapređivanje regionalne prometne povezanosti želi se povećati zastupljenost željezničkog prometa u prigradsko-gradskom prometu, njegovom modernizacijom, rekonstrukcijom postojeće i izgradnjom nove infrastrukture razviti integrirani javni prijevoz Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Opravdanje: Analiza je ukazala na nedovoljan broj i neadekvatno opremljena stajališta kao i nedostatan i zastarjeli vozni park, na veliku zastupljenost željezničkog prometa (uključujući i teretnog) kroz središte grada, na nedovoljno učešće željeznice u gradsko - prigradskom prometu i na nepostojanje integriranog sustava javnog prijevoza grada i okolnih županija.

Opis: Prioritet se ostvaruje kroz mjere, aktivnosti i projekte vezane za modernizaciju željezničkog prigradsko-gradskog prometa (pripreme dokumentacija za gradnju novih terminala s P+R i B+R infrastrukturom, rekonstruiranje postojećih i izgradnja novih stajališta, deniveliranje željezničkih pruga na mjestima najintenzivnijeg pješačkog, biciklističkog i motornog prometa i dr.) i razvoj integriranog javnog prijevoza Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije.

Mjere

Mjera 4.6.1. Modernizacija željezničkog prigradsko-gradskog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- priprema dokumentacije za modernizaciju postojećih pruga, kolodvora i stajališta i gradnju novih, uključivo P+R i B+R infrastrukturu
- priprema dokumentacije za izgradnju drugog kolosijeka na prugama Zagreb – Gl. kolodvor – Sisak i Zagreb – Gl. kolodvor - Karlovac
- priprema dokumentacije za gradnju novog željezničko cestovnog i kontejnerskog terminala
- modernizirati vozni park
- deniveliranje putnih prijelaza preko željezničkih pruga na mjestima najintenzivnijeg pješačkog, biciklističkog i motornog prometa; ostale prijelaze osigurati signalnim i sigurnosnim uređajima
- istražiti mogućnosti deniveliranja pruge u središnjem urbanom području
- rekonstruirati postojeća i graditi nova stajališta
- uvesti taktni vozni red

- poticati aktivnu uloga Grada Zagreba u planiranju razvoja željezničkog prometa

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izgradnja novih stajališta	**Broj**	**Gradnja novih stajališta odgovarajućih tehničkih karakteristika, na postojećim željezničkim prugama, koja će omogućiti veće korištenje javnog putničkog prometa**	**2**	**2020.**	**Godišnje**	**HŽ INFRASTRUKTURA**

Mjera 4.6.2. Razvoj integriranog javnog prijevoza

Popis indikativnih aktivnosti

- Izrada studijske i projektne dokumentacije za:
  - jedinstveni elektronski sustav naplate prijevoza
  - rekonstrukciju postojećih i izgradnja novih terminala i stajališta javnog prijevoza te izgradnja P+R i B+R infrastrukture u regionalnom prostoru
  - usklađenje voznih redova
  - provedba 1. faze integiranog sustava JPP – a na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izrada studijske i projektne dokumentacije za izgradnju intermodalnih terminala i stajališta te P+R i B+R	**Broj**	**Izrada studijske i projektne dokumentacije za izgradnju intermodalnih terminala i stajališta te P+R i B+R parkirališta**	**4**	**2020.**	**Godišnje**	**HŽ INFRASTRUKTURA, Integriririani prijevoz putnika d.o.o.**

parkirališta						
Izrada studijske dokumentacije za jedinstveni elektronski sustav naplate prijevoza	**Broj**	**Izrada studijske dokumentacije za jedinstveni elektronski sustav naplate prijevoza**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Integriranirani prijevoz putnika d.o.o.**

Razvojni prioritet 5.1. Unapređivanje kvalitete stanovanja

Cilj: Prioritetom se teži podići standard stanovanja kroz planiranje obnove, energetske obnove, modernizacije i održavanje starijeg gradskog stambenog fonda, važnog čimbenika vitalnosti grada i održivog urbanog razvoja, kao i unapređivanje sustava najma stanova u vlasništvu Grada, te planiranje i izgradnja novih naselja obiteljske stambene gradnje, rekonstrukciju postojeće i gradnju nove prometne, komunalne i društvene infrastrukture.

Opravdanje: Nepostojanje dugoročne nacionalne i gradske stambene politike, koja kao posljedicu ima smanjenje kvalitete stanova, te povećanje njihove cijene, zatim nedostatak podataka i procjena o stambenim potrebama, neadekvatno održavanje stambenog fonda, smanjivanje broja stanovnika u središnjem gradskom prostoru i prevladavanje starijeg stanovništva, slaba opremljenost javnom infrastrukturom brojnih stambenih područja te prostorna segregacija stanovanja koja dovodi do razvoja socijalnih problema može se riješiti uvođenjem mjera obnove, održavanja, modernizacije i efektivne ekspanzije stambene gradnje zadovoljavajući potrebe određenih socijalnih grupa.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera unaprjeđenja standarda stanovanja. Planiranjem obnove i održavanja starijeg gradskog stambenog fonda, te planiranjem izgradnje novih stambenih naselja te njima potrebnu prometnu, komunalnu i društvenu infrastrukturu.

Mjere

Mjera 5.1.1. Poticanje obnove, modernizacije i održavanja stambenog fonda te sustava najma stanova u vlasništvu Grada

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti analizu postojećeg stambenog fonda – mapiranje kvalitete stambenog fonda, pojava i procesa po četvrtima („stambeni portfolio“)
- kontinuirano provoditi mjere u vezi s obnovom i održavanjem postojećeg stambenog fonda, posebice u pogledu energetske učinkovitosti i uređenja stanova prije davanja u najam i useljenja novih najmoprimaca, te prodaje dijela stambenog fonda za koje sudski vještaci utvrde neisplativost ulaganja u njihovo uređenje radi dovođenja u stanje podobno za stanovanje
- kontinuirano pratiti i ažurirati evidenciju stanova i načina korištenja stanova u vlasništvu Grada
- izraditi strategiju za unapređivanje sustava najma stanova u vlasništvu Grada
- pratiti primjenu i po potrebi inicirati izmjene propisa kojima je regulirano davanje u najam i prodaja gradskih stanova

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Provesti analizu postojećeg stambenog fonda	**Broj analiza**	**Provesti analizu postojećeg stambenog fonda („stambeni portfolio“)**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada**
Održavanje stanova	**Broj**	**Broj novouređenih / obnovljenih stanova**	**90**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada**

Mjera 5.1.2. Racionalno planiranje i uređivanje područja za obiteljsku stambenu gradnju

Popis indikativnih aktivnosti

- analizirati potrebe za planiranjem područja stambene gradnje
- odrediti područja i izraditi prostorno-plansku dokumentaciju za obiteljsku stambenu gradnju primjerenu potrebama ljudi i tradicijskom načinu gradnje (morfološkom i tipološkom), urbane gustoće i standarda za područja obiteljske stambene izgradnje koji će osiguravati visoku kvalitetu stanovanja na tim područjima te koja omogućuje racionalna ulaganja u izgradnju prometne i infrastrukturne mreže naselja, te pješačku dostupnost pratećih sadržaja stanovanja i javnog prijevoza
- provoditi potrebne aktivnosti za rekonstrukciju postojeće i gradnju nove prometne, komunalne i društvene infrastrukture

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Planovi prostornog uređenja za obiteljsku stambenu gradnju	**Broj**	**Broj izrađenih provedbenih planova prostornog uređenja za obiteljsku stambenu gradnju**	**2**	**2020.**	**Godišnje**	**Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba** **Gradski ured za strategijsko planiranje i**

						razvoj Grada

Razvojni prioritet 5.2. Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnost i kvalitetno slobodno vrijeme

Cilj: Provedbom prioriteta želi se potaknuti efikasnije stambeno zbrinjavanje socijalno osjetljivih skupina građana, unaprijediti sustav zaštite i spašavanja građana u slučaju požara ili elementarnih nepogoda, unaprijediti skrb o starijoj populaciji, te efikasnije uključivati osobe s invaliditetom, te djecu i mlade s teškoćama u razvoju u zajednicu. Poboljšanjem socijalne uključenosti i podizanjem socijalnog standarda osoba u potrebi, smanjuje se siromaštvo, nezaposlenost i socijalna isključenost ranjivih skupina građana. Kako bi se unaprijedila kvaliteta života, potrebno je unaprijediti i stanje sigurnosti građana.

Opravdanje: Analiza pokazuje da je značajan broj stanovnika u rizičnoj grupi od siromaštva izvan sustava socijalne skrbi, što dodatno otežava njihovo stambeno zbrinjavanje. Manjak ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba, te previsoku cijenu smještaja starijih osoba u privatnim ustanovama koja nadmašuje visinu mirovina korisnika. Zabilježen je porast broja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, te nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici (usluga rane intervencije, specijaliziranih udomiteljskih obitelji..), kao i nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom i nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Potrebno je unaprijediti sustav za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa u lokalnom/regionalnom okruženju, te izraditi procjenu rizika od velikih nesreća i ažurirati ili izraditi nove Planove zaštite i spašavanja.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere poboljšanja socijalnih usluga u lokalnim zajednicama i poboljšanje integracije na tržište rada ranjivih skupina. Potrebno je prilagoditi sve ustanove javne i društvene namjene za pristup osobama s invaliditetom i izgraditi pristupne staze. Potrebno je unaprijediti stambeno zbrinjavanje socijalno osjetljivih skupina građana, kao i starije populacije, te unaprijediti sustav za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa, s ciljem unapređenja kvalitete života u Gradu Zagrebu.

Mjere

Mjera 5.2.1. Poticanje stambenog zbrinjavanja socijalno osjetljivih skupina građana

Popis indikativnih aktivnosti

- provesti analizu potreba za gradskim stanovima
- izraditi i staviti u funkciju Program za izgradnju gradskih stanova
- predložiti, uspostaviti i razvijati stambenu politiku na način da se gradski stanovi grade ravnomjerno na cijelom području Grada

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
analiza potrebe za gradskim stanovima	**Broj**	**Izraditi analizu potrebe za gradskim stanovima**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko – pravne poslove i imovinu Grada, Gradski ured za branitelje, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**
Program za izgradnju gradskih stanova	**Broj programa**	**Izraditi Program za izgradnju gradskih stanova**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko – pravne poslove i imovinu Grada, Gradski ured za branitelje, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**

Mjera 5.2.2. Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda

Popis indikativnih aktivnosti

- nastaviti provedbu predinvesticijskih aktivnosti za izgradnju vatrogasnih postaja potrebnih za pravovremenu reakciju u slučaju požara i učinkovito obavljanje vatrogasne djelatnosti na požarnom području Grada Zagreba
- unaprijediti uvjete za učinkovito upravljanje u hitnim situacijama: upravljački centar, trenažni centar, razvoj komunikacijskih i geo-informacijskog sustava za hitne situacije, uvođenje sustava za upravljanje informacijskom sigurnošću
- jačanje kapaciteta ključnih dionika, uključivo i izradu algoritama provedbe analiza, procjene rizika i preporuka prema ključnim dionicima i javnosti
- ustrojiti, opremiti, educirati i trenirati postrojbi civilne zaštite
- nastaviti izradu „seizmološke mreže“ i studije saniranja posljedica potresa

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Građani osposobljeni za suočavanje s katastrofama i krizama	**Broj građana**	**Zaštita stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i drugih izvora opasnosti (broj pripadnika civilne zaštite)**	**10.000**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za upravljanje u hitnim situacijama**
Izrada studije saniranja posljedica potresa	**Broj studija**	**Izrada studije saniranja posljedica potresa**	**Nadogradnja baze podataka**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za upravljanje u hitnim situacijama**
Vatrogasne intervencije	**Broj**	**Broj vatrogasnih intervencija**	**1184 požarne** **1077 – tehničke** **308 – ostale** **(2016.)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za upravljanje u hitnim situacijama**

Mjera 5.2.3. Unapređivanje skrbi o starijoj populaciji u okvirima lokalne zajednice

Popis indikativnih aktivnosti

- obnoviti postojeće i izgraditi nove ustanove za smještaj starijih osoba
- omogućiti osobama starije životne dobi što duži boravak u vlastitom domu
- osiguravati izvaninstitucijske oblike skrbi za starije osobe (gerontološke centre kao središta multidisciplinarnog pristupa skrbi za starije u lokalnoj zajednici)
- poboljšati kapacitete za pružanje usluga boravka starijim osobama podupirati NVO u provedbi programa za podizanje kvalitete življenja starije populacije
- izgradnja Veteranskog doma
- razviti specifične programe zdravstvenih mjera i postupaka u zaštiti zdravlja starijih osoba
- primijeniti osnovne preventivne zdravstvene mjere
- pratiti, proučavati te ocjenjivati zdravstvene potrebe starijeg pučanstva Grada Zagreba
- osigurati smještajne kapacitete za osobe oboljele od Alzheimerove demencije i drugih demencija
- informiranje o socijalnim pravima i uslugama za starije osobe
- razvijati sadržaje i usluge za starije osobe s ciljem podizanja kvalitete života
- poboljšati i povećati kapacitete za liječenje kroničnih bolesnika i palijativnu skrb

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Osigurati pružanje izvaninstitucijskih oblika skrbi za starije osobe	**Broj**	**Pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga i aktivnosti gerontoloških centara pri domovima za starije osobe**	**7000 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Gradski ured za zdravstvo**
kapaciteti za smještaj starijih osoba	**Broj**	**Izgradnja novih ustanova za smještaj starijih osoba**	**2 (kapacitet za ukupno 300 osoba)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom,**
Izgradnja Veteranskog doma	**Broj**	**Izgradnja Veteranskog doma**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za branitelje, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**
Kapaciteti za smještaj osoba oboljelih od Alzheimerove i drugih demencija u ustanovama zdravstvene i socijalne skrbi	**Broj**	**Pružanje usluga smještaja osobama oboljelim od Alzheimerove i drugih demencija u ustanovama zdravstvene i socijalne skrbi**	**100**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, zdravstvene ustanove kojih je osnovač Grad Zagreb**

Mjera 5.2.4. Kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice

Popis indikativnih aktivnosti

- osiguravati različite oblike izvaninstitucijske potpore osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji
- osiguravati uvjete za pružanje različitih prava i usluga za osobe s invaliditetom
- pružati potporu učenicima i studentima s invaliditetom putem osiguravanja stipendija
- poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom
- poticati rješavanje stambenog pitanja za osobe s invaliditetom
- razvijati rekreativno-terapijske programe za osobe s invaliditetom
- organizirati zdravstvenu zaštitu za osobe s invaliditetom
- podupirati udruge osoba s invaliditetom u provedbi programa za podizanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom
- educirati djelatnike javnih službi za kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice

- osiguravati smještajne kapacitete za osobe s invaliditetom
- osiguravati pristup informacijama osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji
- osigurati pristupačnost građevinama osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Osiguravati različite oblike izvaninstitucijske potpore osobama s invaliditetom i članovima njihovih obitelji	**Broj korisnika/usluga**	**Pružanje socijalnih usluga i aktivnosti putem ustanova Grada Zagreba**	**400/5**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**
Podupirati udruge osoba s invaliditetom u provedbi programa za podizanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom	**Broj projekata/programa**	**Sufinanciranje programa i projekata organizacija civilnog društva**	**100**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**

Mjera 5.2.5. Kvalitetnije uključivanje djece i mladih s teškoćama u razvoju u život zajednice

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati ranu socijalnu intervenciju u obitelji djeteta s teškoćama u razvoju
- provoditi edukaciju radi senzibiliziranja djece rane i predškolske dobi za potrebe djece i mladih s teškoćama u razvoju
- provoditi edukaciju djelatnika javnih službi i opće populacije za potrebe djece i mladih s teškoćama u razvoju
- osigurati besplatnu dostupnost vrtićkih i školskih prostora djeci i mladima s teškoćama u razvoju za razvojne programe, izvannastavne i sportske aktivnosti
- poticati integraciju učenika/ca s teškoćama u redovan sustav obrazovanja te razvijati i podupirati programe za djecu pripadnike nacionalnih manjina te za djecu iz socijalno potrebitih obitelji i njihovu integraciju u postojeće programe u vrtićima i školama
- osigurati odgovarajući broj stručnih suradnika u odgojno-obrazovnim institucijama
- poticati zapošljavanje stručnih suradnika u osnovnom i srednjem odgoju i obrazovanju

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Poticati ranu socijalnu intervenciju u obitelji djeteta s teškoćama u razvoju	**Broj korisnika**	**Osiguravanje usluga rane intervencije u obitelji i ustanovi putem financiranja ustanova i udruga**	**200 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom , Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
Osiguravati dostupnost usluga socijalne skrbi (poludnevni i cjelodnevni smještaj, usluge savjetovanja,rehabilitacije i dr.) djeci s teškoćama u razvoju	**Broj polaznika programa**	**Pružanje socijalnih usluga djeci s teškoćama u razvoju putem ustanova kojima je osnivač Grad Zagreb**	**200 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom , Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 5.2.6. Stvaranje, jačanje i održavanje urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu

Popis indikativnih aktivnosti

- provoditi sustavna istraživanja osjećaja sigurnosti građana Grada Zagreba i stanja urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu te na temelju rezultata istraživanja postaviti prioritete djelovanja prema povećanju i održavanju urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu
- djelovati u području svih aspekata prevencije kriminala od zakonskih i razvojnih do prevencije u zajednici
- djelovati prema smanjenju kriminala i antisocijalnog ponašanja
- usmjeravati djelovanja prema kompleksnom kriminalu i sigurnosnim pitanjima u svim područjima javnog života: razvojem projekata za stvaranje sigurnije zajednice usmjerenih na smanjivanje straha od kriminala, povećanjem zastupljenosti vijeća (Vijeće za prevenciju Grada Zagreba i vijeća za prevenciju gradskih četvrti) na relevantnim stručnim forumima, djelovanjem koordinatora urbane sigurnosti za vezu s javnim životom
- raditi na poboljšanju stanja kvalitete javnih površina Grada Zagreba: dobrim urbanim dizajnom aktivno utjecati na prevenciju kriminala oblikovanjem javnih površina, sveobuhvatnim pristupom proaktivnoj ulozi Centra za videonadzor pogrešno parkiranih vozila, zaštitom od grafita i očuvanjem javnog reda, pokretanje revizije mjera urbane sigurnosti u četvrtima, brzo uklanjanje vandalskih grafita, visoka kvaliteta usluga čišćenja, poboljšanje uličnog osvjetljenja i reaktivacija prometnih trakova i javnih parkova

- djelovati u smjeru osnaživanja zajednice i povećanja mogućnosti za uključivanje građana u aktivnosti osnaživanja i održavanja urbane sigurnosti prepoznavanjem i istraživanjem specifičnih potreba, pronalaženjem i razvijanjem prikladnih odgovora za pojedine skupine u zajednici, posebno one najosjetljivije kao što su djeca, žene, osobe starije životne dobi, kulturno, jezično i spolno različite zajednice
- aktivno zagovarati izdvajanje više materijalnih i ljudskih resursa namijenjenih prevenciji u zajednici na višim razinama vlasti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Smanjenje broja kaznenih djela iz domene općeg kriminala	**%**	**Smanjenje ukupnog broja kaznenih djela iz domene općeg kriminala (ubojstva, pokušaj ubojstva, silovanja, pokušaj silovanja, teške tjelesne ozljede,protupravno oduzimanje slobode, dovođenje u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom, prisila prema službenoj osobi)**	**5%** **11.764 evidentiranih kaznenih djela iz domene općeg kriminala** **(2015)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, MUP-Policijska uprava zagrebačka**
Smanjenje broja kaznenih djela iz domene imovinskog kriminala -imovinski delikti	**%**	**Smanjenje ukupnog broja kaznenih djela iz domene imovinskog kriminala -imovinski delikti (razbojništva, teške krađe, provalne krađe u domove, provalne krađe u motorna vozila, provalne krađe u trgovine, teške krađe na drzak način)**	**5%** **10.250 evidentiranih kaznenih djela iz domene imovinskog kriminala (2015)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, MUP-Policijska uprava zagrebačka**

Suzbijanje uživanja alkohola i opojnih droga na javnom mjestu	**%**	**Povećanje broja utvrđenih prekršaja protiv javnog reda i mira što se odnose na uživanje alkohola i opojnih droga na javnom mjestu kao najbrojnije vrste prekršaja protiv javnog reda i mira**	**5%** **1.671 evidentiranih** **prekršaja protiv javnog reda i mira što se odnose na uživanje alkohola i opojnih droga na javnom mjestu** **(2015)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, MUP-Policijska uprava zagrebačka**

Razvojni prioritet 5.3. Poboljšavanje društvene infrastrukture

Cilj: Provedbom prioriteta cilj je unaprijediti uvjete za rad, kvalitetu i raznolikost u djelatnosti kulture, sporta, rekreacije i tehničke kulture, te povećati dostupnost kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja, pridonijeti njihovoj ravnomjernijoj prostornoj i kvalitativnoj distribuciji. Unaprijediti rad i kvalitetu sustava odgoja i obrazovanja, te visokokvalitetnih zdravstvenih usluga.

Opravdanje: Analizom je utvrđen neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima, nedostatak sredstava za financiranje novih i inventivnih kulturnih programa, nedostatak radnog prostora za umjetničke organizacije i umjetnike, nepotpuna i neadekvatna oprema kulturnih prostora. Veliki broj sportskih objekata ne zadovoljava realne potrebe građanstva za bavljenjem sportom, više od 50% osnovnih i srednjih škola u Zagrebu nema odgovarajuće sportske objekte za nastavu. Neravnomjerna pokrivenost gradskih četvrti različitim sadržajima tehničke kulture. Postojeći kapaciteti gradskih predškolskih ustanova ne zadovoljavaju potrebe djece i roditelja. Nedostatak školskog prostora u postojećim osnovnoškolskim i srednjoškolskim objektima i nedostatak novih osnovnih i srednjih škola u dijelovima grada s pojačanom stambenom izgradnjom. Zamjetna je nedovoljna koordinacija različitih dijelova sustava zdravstva te nedostatna povezanost s ostalim segmentima društva, neujednačena kvaliteta zdravstvene zaštite, te dotrajala i nedostatna dijagnostička oprema i prostor.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere razvoja mreža na području kulture, sporta, rekreacije te tehničke kulture, kao i unapređivanja uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga te unapređenje sustava odgoja i obrazovanja. Prioritetom se želi potaknuti obnova postojeće i izgradnja nove kulturne, sportske, odgojno obrazovne te zdravstvene infrastrukture.

Mjere

Mjera 5.3.1. Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u djelatnosti kulture

Popis indikativnih aktivnosti

- osigurati infrastrukturu za aktivno sudjelovanje stanovništva u kulturi

- poticati i podupirati projekte od posebnog interesa za Grad Zagreb
- posebnu pozornost posvetiti odgoju mladih kroz radionice, predavanja, tribine i kazališne predstave
- revitalizirati kulturnu ponudu Gornjeg grada te poticati ostale sudionike u obnovi, sanaciji i rekonstrukciji postojećih objekata te stvaranju uvjeta za razvoj novih programa
- distribuirati kulturne programe na području čitavog Grada
- promovirati kulturnu baštinu u kulturno-obrazovne i kulturno-turističke svrhe
- redovito održavati tribine, predstavljanja knjiga, koncerata, izložbi, okruglih stolova, festivala, manifestacija kazališnih predstava, filmskih projekcija, radionica, performanse, predstavljanja amaterskih kulturno-umjetničkih društava, izdavanje knjiga i sl.
- osigurati audio-deskripciju kazališnih predstava i drugih scenskih programa za slijepe osobe i gluhe osobe - titlovi
- redovito održavati i poticati programe kulture namijenjene osobama s posebnim potrebama, osobama treće životne dobi te pripadnicima nacionalnih manjina i marginalnih socijalnih skupina
- provoditi aktivnosti utvrđene u Kulturnoj strategiji Grada Zagreba 2015.-2022. te unapređivanje razvoja putem Akcijskog plana

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Posjetitelji muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb	**%**	**Povećanje broja posjetitelja muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
Održane tribine, radionice i prezentacije, predstave, izložbe i tečajevi u Centrima za kulturu	**Broj održanih radionica, tribina, izložbi**	**Održane tribine, radionice i prezentacije, predstave, izložbe i tečajevi u Centrima za kulturu**	**600 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 5.3.2. Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi plan za unapređivanje mreže dječjih vrtića, osnovnih i srednjoškolskih ustanova
- graditi nove dječje vrtiće, škole i učeničke domove, dograditi, nadograditi, rekonstruirati ili adaptirati postojeće odgojno-obrazovne ustanove po mjeri djeteta
- povećati obuhvat djece od 6 mjeseci do polaska u školu

- graditi polivalentne dvorane i ograđena dvorišta dječjih vrtića te športske dvorane, vanjska vježbališta i bazene u školama koje ih još nemaju
- osigurati rad škola u jednoj smjeni
- osigurati uvjete za veći obuhvat učenika/ca osnovnih škola programom produženog boravka kao i za obuhvat učenika/ca osnovnih škola odgojem i obrazovanjem u zdravstvenoj ustanovi (bolnički razredni odjeli)
- razvijati mrežu odgojno-obrazovnih ustanova koje provode posebne programe
- ustrojiti Centar za darovitu djecu Grada Zagreba
- kontinuirano nabavljati opremu i suvremena didaktička sredstva i pomagala
- razvijati i podupirati programe u funkciji prilagodbe potrebama zaposlenih roditelja u vrtićima te u osnovnim školama
- provesti i diferencirati postojeće programe te osmisliti i podupirati nove programe i projekte radi unapređivanja cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja
- osigurati kvalitetu i raznolikost programa u odgojno-obrazovnim ustanovama sukladno potrebama i interesima djece, a u srednjim školama i sukladno potrebama tržišta rada
- razvijati i uključivati se u međusektorsku i druge oblike suradnje na provedbi zajedničkih projekata u Republici Hrvatskoj, zemljama EU i drugim zemljama
- osigurati i podupirati stabilnost i razvoj stručno razvojnih timova, te poticati razvoj i širenje strukture stručnih djelatnika za posebne programe u vrtićima i školama
- poticati razvoj kvalitete i ujednačavanje uvjeta u privatnim i vjerskim vrtićima
- nastaviti provoditi aktivnosti za izgradnju Centra za autizam

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Opremanje ustanova predškolskog odgoja	**%**	**Broj ukupnih objekata dječjih vrtića u odnosu na objekte dječjih vrtića koji su opremljeni novom opremom**	**66%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
Održavanje i opremanje osnovnih škola za poboljšanje standarda	**%**	**Odnos ukupnog broja osnovnih škola i objekata osnovnih škola na kojima su izvedeni radovi za poboljšanje standarda**	**63,39%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 5.3.3. Unapređivanje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- realizirati organizacijske promjene koje će u postojećim okvirima sredstava i stručnog kadra pridonijeti pružanju kvalitetnijih, efikasnijih i ekonomski racionalnijih zdravstvenih usluga
- razvijati informatizaciju i e-zdravstvo
- povezivati biomedicinska istraživanja s kliničkim istraživanjima, razvijati i jačati istraživačku djelatnost
- trajno educirati djelatnike u zdravstvu, poticati kvalitetni stručni kadar i nadarene mlade liječnike za rad u javnom sektoru
- osigurati kvalitetnu i suvremenu medicinsku i drugu opremu u zdravstvenim ustanovama
- poboljšati uvjete za rad djelatnicima i liječenje bolesnika kroz rekonstrukciju postojećih i gradnju novih kapaciteta, osobito dnevnih bolnica i kapaciteta za kronično liječenje i palijativnu skrb
- povećati energetsku učinkovitost zdravstvenih objekata
- pristupiti rješavanju deficitarnih zdravstvenih kapaciteta i povećati dostupnost zdravstvenih usluga građanima
- provoditi započete i pokrenuti nove preventivne programe zdravstvene zaštite, sukladno potrebama
- osvijestiti važnost prevencije i zdravog načina života kroz edukaciju građana
- promicanje i očuvanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje bolesti
- jačati zdravstvenu pismenost i osobnu odgovornost za zdravlje i odgovorno korištenje zdravstvene zaštite kroz edukaciju građana
- provoditi zaštitu svih dobnih skupina građana, osobito ranjivih (kronični bolesnici, trudnice, djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom, branitelji...)
- promicati prava pacijenata
- nadzirati čimbenike okoliša koji utječu na zdravlje (monitoring)
- pratiti učinkovitosti sustava zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Unapređenje infrastukture zdravstvenih ustanova kojih je osnivač Grad Zagreb	**%**	**Obnova postojećih i gradnja novih kapaciteta za zdravstvenu, te znanstvenu infrastrukturu, uključujući i energetsku učinkovitost**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za zdravstvo, Gradski ured za graditeljstvo, komunalne poslove i promet, zdravstvene ustanove kojih je osnivač Grad Zagreb**

Mjera 5.3.4. Unapređenje sportske infrastrukture i sportske kulture

Popis indikativnih aktivnosti

- ujednačiti raspored sportskih građevina u gradskom prostoru izgradnjom novih normiranih i standardiziranih sadržaja te osuvremenjivanje i opremanje postojećih građevina
- izraditi jedinstvenu mrežu sportskih građevina poštivanjem stručno utvrđenih preporuka, normi i standarda
- poticati javno-privatno partnerstvo prilikom izgradnje sportskih građevina u svim gradskim četvrtima
- razraditi odgovarajuće sportske programe sukladno potrebama i zahtjevima urbanog i suvremenog načina života te poticati neformalne i neinstitucionalne oblike bavljenja sportom
- poticati sportski amaterizam i sustavno raditi na uključivanju što većeg broja građana u programe sporta i rekreacije
- prilagoditi sportsku infrastrukturu za osobe s invaliditetom
- obrazovati i kontinuirano usavršavati kvalitetan i visoko stručan trenerski kadar
- osigurati javne informativne i informatičke servise o sportskoj ponudi Grada (npr. Interaktivna sportska karta grada Zagreba)
- ulagati u razvoj mlađih sportaša radi stvaranja široke kvalitativne osnove kao uvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine kvalitete zagrebačkog sporta (uključujući i unapređivanje vrhunske sportske kvalitete koja potiče razvoj sporta i doprinosi ugledu Grada)
- organizirati domaće i međunarodne sportske priredbe i natjecanja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Obnovljeni sportsko-rekreacijski centri i građevine	**%**	**Obnova postojećih sportsko-rekreacijskih centara, građevina i terena, za bavljenje rekreativnim i profesionalnim sportom**	**5%**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
nove sportske građevine	**Broj**	**Izgrađene samostalne nove sportske građevine u funkciji sporta u obrazovanju i bavljenju rekreativnim i profesionalnim sportom**	**3**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 5.3.5. Jačanje standarda socijalnih usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- osigurati provedbu analiza i praćenja siromaštva te mjere prilagođavati aktualnim društvenim uvjetima
- analizirati stanje korisnika svih oblika socijalnih pomoći
- osnažiti sustav kontrole korisnika socijalnih prava uz stvaranje uvjeta za informatičko umrežavanje na svim razinama

- osigurati uvjete za pružanje različitih pomoći i usluga uključujući novčane pomoći, pomoći u naravi, pomoći u smještaju i socijalne usluge namijenjene različitim skupinama korisnika
- osigurati pružanje različitih socijalnih usluga kroz suradnju s organizacijama civilnog društva
- koordinirati različite nositelje u sustavu socijalne skrbi
- informirati građane, osobito ranjive skupine o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
analiza stanja korisnika svih oblika socijalnih pomoći	**Broj**	**Analizirati stanje korisnika svih oblika socijalnih pomoći, izraditi registar korisnika socijalne pomoći**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**
Sufinanciranje programa i projekata organizacija civilnog društva	**Broj programa i projekta**	**Provođenje aktivnosti od socijalnog i humanitarnog značenja i razvijanje mreže za pružanje socijalnih usluga kroz suradnju s organizacijama civilnog društva**	**200 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom**

Mjera 5.3.6. Unapređivanje razvoja tehničke kulture

Popis indikativnih aktivnosti

- osnivati i podupirati rad klubova mladih tehničara kao oblika poticanja na bavljenje djelatnostima tehničke kulture učenika u izvanškolskim i izvannastavnim aktivnostima
- podupirati i osmisliti prijedloge i inicijative usmjerene na razvoj, jačanje i bolju zastupljenost sadržaja tehničke kulture u odgojno-obrazovnim programima osnovnih i srednjih škola u Gradu Zagrebu
- stvarati uvjete za osnivanje i pomoć pri djelovanju različitih udruga i strukovnih/granskih saveza tehničke kulture
- osigurati prisutnost i djelovanje udruga tehničke kulture u svim gradskim četvrtima (osmišljeno i korisno slobodno vrijeme, posebice mladih)
- redovito održavati i osuvremenjivati različite radionice, tečajeve, seminare, škole, kampove, smotre, izložbe, natjecanja i druge oblike osposobljavanja djece i mladih
- osmišljeno ulagati u nabavku nove i održavanje postojeće opreme te izgraditi nove i održavati postojeće objekte i prostor
- stvarati adekvatne uvjete za rad i napredovanje posebno darovitih učenika, djece s teškoćama u razvoju te pripadnika različitih nacionalnih manjina

- razvijati međunarodnu suradnju u svim područjima tehničke kulture

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Razvoj tehničke kulture	**Broj**	**Broj realiziranih programa / broj udruga, klubova i saveza koji provode programe / broj korisnika programa**	**720/110/36000 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Mjera 5.3.7. Uspostavljanje i razvoj centara za mlade

Popis indikativnih aktivnosti

- izrada plana razvoja pokretanja centara za mlade u Gradu Zagrebu u suradnji s nadležnim ministarstvom
- osiguranje prostora za djelovanje centara za mlade.
- informiranje i savjetovanje mladih kroz centar
- provođenje programa neformalnog obrazovanja i informatizacije kroz centar
- provoditi programe profesionalnog usavršavanja i volontiranja kroz centar
- poticati medijsku djelatnost i kulturu mladih kroz centar
- poticanje mobilnosti mladih kroz centar
- programi kvalitetnog provođenja slobodnog vremena kroz centar
- uključivanje mladih u sve aspekte društvenog života kroz centre za mlade

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
plan razvoja pokretanja centara za mlade u Gradu Zagrebu	**Broj**	**Izrada plana razvoja pokretanja centara za mlade u Gradu Zagrebu u suradnji s nadležnim ministarstvom**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**
Udruge mladih	**broj**	**Broj sufinanciranih programa / projekata udruga mladih ili udruga za mlade**	**187 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport**

Razvojni prioritet 6.1. Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva

Cilj: Prioritetom Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva želi se unaprijediti sustav promicanja ljudskih prava s ciljem zaštite posebno osjetljivih društvenih skupina, te osigurati njihova jednakopravna uključenost u društvo, kao i razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama i civilnim društvom.

Opravdanje: Analizom je ustanovljeno da ne postoje analize pokazatelja ekonomskih ili društvenih kretanja u odnosu na spol, da nedostaje metodologija za provedbu strategije uvođenja načela ravnopravnosti spolova, da je javnost slabo upućena u diskriminaciju temeljem spola, rase i vjere. Zabilježen je nedostatak pokazatelja o doprinosu udruga u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna, te nedostatak normativnog okvira za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata i nepostojanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama.

Opis: Prioritet će se ostvariti provedbom mjera, aktivnosti, projekata i programa podizanja javne svijesti građana Zagreba o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava žena i ravnopravnosti spolova, suzbijanja rasne i druge diskriminacije, prava nacionalnih manjina, vjerskih prava i sloboda, prava spolnih manjina te poticanja razvoja civilnoga društva i ostvarivanja slobode udruživanja.

Mjere

Mjera 6.1.1. Aktivno promicanje ljudskih prava

Popis indikativnih aktivnosti

- razvijati i poticati osviještenost o ljudskim pravima
- educirati gradske službenike o prepoznavanju diskriminacije i osvješćivanju predrasuda
- jačati financijske i stručne preduvjete za poboljšanje znanja o diskriminaciji i senzibilizaciji javnosti za poštivanje ljudskih prava
- poticati organizacije civilnog društva da doprinose svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobrobiti koje nam donosi poštivanje prava drugoga i drugačijeg
- poticati lokalne medije u promicanju tolerancije i potrebi suzbijanja svakog oblika diskriminacije u Gradu Zagrebu
- razvijati praćenje unapređenja i promicanja ljudskih prava u Gradu Zagrebu
- jačati suradnju s europskim gradovima radi razmjene dobrih praksi u području ljudskih prava i migracija

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Udruge koje djeluju na području promicanja ljudskih prava i ravnopravnosti spolova	**Broj**	**Broj realiziranih programa na području unapređenja i promicanja ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i civilnog društva**	**25 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

Mjera 6.1.2. Razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati vijeća i predstavnike nacionalnih manjina na aktivnije sudjelovanje u radu Gradske skupštine i njenih radnih tijela, da predlažu mjere za unapređivanje položaja nacionalnih manjina
- poticati međusobnu suradnju udruga nacionalnih manjina radi ostvarivanja zajedničkih interesa i učinkovitijeg korištenja materijalnih i drugih resursa koje im Grad dodjeljuje
- nastavak dosadašnjih uspješnih mjera iz područja financiranja aktivnosti udruga nacionalnih manjina iz područja manjinske kulture, obrazovanja, informiranja
- potpora i partnerstvo programima nacionalnih manjina (obrazovanje, zapošljavanje, kultura, stanovanje, zdravstvena i socijalna zaštita)
- razrada transparentnog sustava praćenja financiranja programa i aktivnosti udruga nacionalnih manjina

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Financiranje programa i aktivnosti udruga nacionalnih manjina	**Broj**	**Izraditi transparentni sustav praćenja financiranja programa i aktivnosti udruga nacionalnih manjina**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**
Projekti / programi vijeća i udruga nacionalnih manjina	**Broj**	**Broj poduprtih projekata / programa vijeća i udruga nacionalnih manjina**	**18 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

Mjera 6.1.3. Razvoj partnerstva sa civilnim društvom

Popis indikativnih aktivnosti

- podupirati partnerstvo s civilnim društvom radi provođenja programa i projekata od zajedničkog interesa (informacijska, stručna, financijska, infrastrukturna i dr.)
- jačati mehanizme uključenosti predstavnika civilnog društva u donošenje gradskih odluka i strateških dokumenata
- razvijati kapacitete gradske uprave za suradnju s civilnim društvom i podupirati obrazovanje za sudioničku demokraciju
- razvijati mehanizme za procjenu doprinosa civilnog društva u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Programi, partnerstva i projekti od zajedničkog interesa	**Broj**	**Broj programa i projekata od zajedničkog interesa**	**30 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

Razvojni prioritet 6.2. Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem

Cilj: Prioritetom Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem želi se unaprijediti kapacitete gradske uprave u svrhu poboljšanja strateškog planiranja i implementacije razvojnih dokumenata, te u svrhu poboljšanja sustava pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz Europske unije ili drugih međunarodnih izvora.

Opravdanje: Analizom je ustanovljeno nedovoljno provođenje plana upravljanja ljudskim resursima, nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela, slaba razina poznavanja procesa strateškog planiranja, neusklađenost godišnjih planova ključnih dionika sa Razvojnom strategijom, nedovoljno razvijeni mehanizmi za prikupljanje povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera od ključnih dionika, slaba učinkovitost ljudskih i drugih resursa za kvalitetnu pripremu i provedbu projekata Europske unije, relativno niska apsorpcija sredstava iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja, strateški programi za pojedina područja često su sektorski fragmentarni bez nedovoljne međusobne povezanosti, nema jedinstvene metodologije izrade strateških programa pa oni često ne mogu dati rješenja za razvojne probleme velike kompleksnosti, neujednačena su vremenska razdoblja strateških programa, a onda i planiranih aktivnosti i njihove provedbe, nedovoljno učinkovito praćenje provedbe strateških programa, nedostatno izvještavanje stručne i šire javnostima o provedbi strateških programa

Opis: Proces izrade Razvojne strategije unio je promjene i ukazao na nužnost i značaj međusektorskog planiranja. Za ostvarenje prioriteta potrebno je unapređivanje sustava strateškog

planiranja i provedbe razvojnih projekata, te sustava pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz Europske unije ili drugih međunarodnih izvora, koje se ostvaruje jačanjem kapaciteta gradske uprave, te standardizacijom procedura strateškog planiranja i provedbe projekata.

Mjere

Mjera 6.2.1. Unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata

Popis indikativnih aktivnosti

- osnažiti kapacitete gradske uprave za oblikovanje razvojnih politika, strateško planiranje i implementaciju strateških dokumenata
- standardizirati i razvijati postupke i procedure strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata u skladu s najboljom praksom drugih europskih gradova
- izraditi i staviti u funkciju nedostajuće strateške dokumente te pripremiti i provoditi akcijske planove za sve usvojene dokumente
- povezati strateško i proračunsko planiranje u jedinstveni planerski okvir (povezati mjere iz Razvojne strategije sa stavkama iz proračuna Grada Zagreba)
- definirati kriterije razvojnih projekata i uspostaviti gradsku bazu razvojnih projekata
- razviti i sustavno primjenjivati praćenje kvalitete i uspješnosti provedbe strateških dokumenata i razvojnih projekata te vrednovanje njihovih učinaka na razvoj Grada Zagreba
- razviti sustav pokazatelja za mjerenje rezultata provedbe i stupanj dostizanja postavljenih ciljeva po pojedinim tematskim područjima – sastavnicama strateškog planiranja
- unapređivati sustav gradske statistike i prilagođavati ga potrebama strateškog planiranja i upravljanja Gradom
- razvoj jedinstvenog pristupa utvrđivanju i promicanju identiteta Grada Zagreba, jačanje promocije Grada Zagreba u međunarodnim okvirima te privlačenje ulaganja u gospodarstvo i urbanu preobrazbu
- jačati suradnju s DG REGIO (Europska uprava za regionalnu i urbanu politiku) te UDN (Urban Development Network) u okviru rada na izradi Razvojne strategije Grada Zagreba i Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
baza razvojnih projekata	**Broj**	**Definirati kriterije razvojnih projekata i uspostaviti gradsku bazu razvojnih projekata**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 6.2.2. Unaprjeđenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja

Popis indikativnih aktivnosti

- kontinuirano unapređivati procese pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz programa i fondova Europske unije
- stručno i financijski podržavati pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja
- održavati, razvijati i promicati suradnje te umrežavanje s domaćim i međunarodnim institucijama/ustanovama/organizacijama radi osiguravanja baze kvalitetnih partnera za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja
- sustavno educirati djelatnike gradskih upravnih tijela te drugih zainteresiranih dionika za pripremu, planiranje, provedbu, praćenje i vrednovanje programa i projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Broj projekata prihvaćenih za sufinanciranje od strane EU	**Broj**	**Povećanje broja projekata prihvaćenih za sufinanciranje od strane EU**	**60 (2014)** **72 (2015)** **88 (2016)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za programe i projekte Europske unije**

Razvojni prioritet 6.3. Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom

Cilj: Prioritetom Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom želi se unaprijediti sustav upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu Grada, katastarska i zemljišna evidencija, primjena mjera aktivne zemljišne politike, te unapređenje sustava strategijskih interesa Grada.

Opravdanje: Analizom su utvrđeni problemi u razmjeni, korištenju i diseminaciji prostornih podataka, nedovoljno korištenje prostornih i statističkih podataka u donošenju odluka i neusklađenost podataka katastra, zemljišne knjige i stvarnog stanja na terenu.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata unapređenja sustava upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu Grada, katastarske i zemljišne evidencije kroz uspostavu zajedničke baze zemljišnih podataka katastra i zemljišne knjige, primjenom mjera aktivne zemljišne politike, s novim pristupima gospodarenja zemljištem te definiranjem kriterija strategijskih interesa Grada, kartiranjem i izradom baze podataka.

Mjere

Mjera 6.3.1. Unapređivanje katastarskih i zemljišnih evidencija

Popis indikativnih aktivnosti

- unaprijediti Zajednički informacijski sustav (ZIS) radi što bržeg i kvalitetnijeg obavljanja poslova iz nadležnosti Gradskog ureda za katastar i geodetske poslove, a sukladno potrebama Grada Zagreba
- uskladiti stanje u zemljišnim evidencijama sa stanjem na terenu – provesti katastarske izmjere i tehničke reambulacije
- obnavljati katastar i zemljišne knjige pojedinačnim prevođenjem katastarskih čestica iz katastra zemljišta u katastar nekretnina
- nastaviti osuvremenjivanje tehničkog oblika zemljišnih evidencija – homogenizacija i digitalizacija
- nastaviti s izmjerama katastarskih općina ili dijelova katastarskih općina prema prioritetima Grada
- nastaviti i ubrzati unos podataka u bazu VodGIS katastra vodova
- omogućiti širem krugu korisnika prikazivanje baze katastra vodova u stvarnom vremenu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Unificiranje ploča za označavanje imena ulica i trgova u Gradu Zagrebu	**Broj**	**Nabava i ugradnja ploča za označavanje ulica i trgova u Gradu Zagrebu**	**7 000 (2017)** **7 500 (2018)** **7 500 (2019)** **8 000 (2020)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za katastar i geodetske poslove**
Unificiranje pločica za označavanje zgrada brojem u Gradu Zagrebu	**Broj**	**Nabava i ugradnja pločica za označavanje zgrada brojem u Gradu Zagrebu**	**25 000** **(2017)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za katastar i geodetske poslove**

Uskladiti stanje u zemljišnim knjigama sa stanjem na terenu – provesti katastarske izmjere i tehničke reambulacije	**Broj**	**Izlaganje podataka prikupljenih novom katastarskom izmjerom za k.o. Granešina Nova**	**800 (2017)** **1 000 (2018)** **1 500 (2019)** **2 000 (2020)**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za katastar i geodetske poslove**

Mjera 6.3.2. Primjena mjera aktivne zemljišne politike

Popis indikativnih aktivnosti

- istražiti inozemna iskustva u gradskim zemljišnim politikama
- predlagati nove pristupe gospodarenja zemljištem
- izraditi strategiju upravljanja zemljištem
- primjena prava prvokupa nekretnina potrebnih za građenje građevina javnog karaktera – utvrditi područja prvokupa i osigurati sredstva za provedbu
- primjenjivati pravne i urbanističke instrumente za cjelovito uređenje zemljišta sukladno prostornim planovima
- osnovati fond za financiranje otkupa i uređenja zemljišta za javne potrebe

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Nabava zemljišta	**m²**	**Stečeno zemljište**	**8000 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za imovinsko-pravne poslove i imovinu Grada**

Mjera 6.3.3. Unapređivanje sustava upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu Grada

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi i ažurirati višenamjenske i sektorske skupove prostornih podataka
- razviti lokalnu infrastrukturu prostornih podataka (izrada i održavanje geoportala koji sadrži skupove podataka i odgovarajuće metapodatke, organizacija zajedničkog korištenja, razmjene i distribucije podataka)
- izraditi i provoditi strateški dokument razvoja infrastrukture prostornih podataka gradskih upravnih tijela, trgovačkih društava i ustanova

- primijeniti prostorne analize temeljene na ažurnim skupovima prostornih podataka i korištenju GIS tehnologije (donošenje odluka temeljem stvarnih podataka i numeričkih modela)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Infrastruktura prostornih podataka	**%/ Broj**	**Pokrivenost gradskog područja višenamjenskim prostornim podacima/ broj provedenih prostornih analiza**	**80% / 50 godišnje**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Razvojni prioritet 6.4. Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća

Cilj: Prioritetom Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća želi se unaprijediti upravljanje i komunikacija između gradskih upravnih tijela, institucija, javnih poduzeća i građana, te dalje razvijati sustave i projekte koji će doprinijeti transformaciji Grada Zagreba u pametni grad.

Opravdanje: Analizom je ustanovljeno nedovoljno provođenje plana upravljanja ljudskim resursima i nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela. Obzirom na stabilnost i obrazovanost kadra (prema podacima iz listopada 2014. Više od 40% službenika u gradskim upravnim tijelima posjeduje stupanj obrazovanja VSS ili viši) potrebno je iskoristiti potencijal ljudskih resursa za unapređivanje rada gradske uprave a time i stvaranje pozitivnije percepcije građana o dostupnim uslugama i servisima.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata unapređenja upravljanja ljudskim resursima izradom analiza stanja i stvarnih potreba, te vrednovanja raspoloživih ljudskih resursa, unapređenjem rukovođenja i organizacije rada, unapređenjem komunikacije, razvojem sustava za upravljanje prostornim procesima, te digitalizacijom poslovnih procesa, uključivanjem osnovnih mjerila zelene javne nabave u postupke javne nabave, te uspostavom i implementacijom sustava sufinanciranja projekata putem ITU mehanizma s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb.

Mjere

Mjera 6.4.1. Unapređivanje upravljanja ljudskim resursima

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi analizu stanja i potreba za jačanje administrativnih kapaciteta
- provesti sveobuhvatnu analizu i vrednovanje korištenja raspoloživih ljudskih resursa (na temelju podataka Centralnog registra ljudskih resursa i dr. podataka)

- unaprijediti rukovođenje, organizaciju rada i odgovornost na svim razinama, sustavnom primjenom modernih upravljačkih znanja, vještina, informacijskih tehnologija i suvremenim menadžerskim alatima
- dalje razvijati mehanizme za jačanje profesionalnosti i djelotvornosti svih službenika kako bi razina potrebnih stručnih znanja i razvijenih potrebnih vještina dodatno povećala standarde kvalitete rada i pružanja usluga korisnicima usluga, te jačanja povjerenja korisnika usluga u obavljanje službe te izobrazbom službenika u svrhu stjecanja dodatnog stupnja obrazovanja)
- dalje razvijati načela i standarde dobre upravne prakse u odnosima s građanima i partnerima
- konkretnije definirati mjere nepristranoga, pravičnog i učinkovitog stimuliranja službenika i namještenika, te omogućavanja njihova profesionalnog razvitka (unaprijediti sustav ocjenjivanja službenika i namještenika)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Strategija upravljanja ljudskim potencijalima	**Broj**	**Izraditi Strategiju upravljanja ljudskim potencijalima**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika, Stručna služba gradonačelnika**

Mjera 6.4.2. Unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana

Popis indikativnih aktivnosti

- razviti mehanizme za unapređivanje komunikacije i protoka informacija između i unutar gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća:
    - izradom/formiranjem sustava komunikacija
    - detaljnom razradom standardiziranih pravila za međusobnu suradnju
    - integracijom sustava/pravila
    - edukacijom korisnika
    - objediniti upravljanje bazama podataka i informacijskom i komunikacijskom infrastrukturom Grada Zagreba, Zagrebačkog holdinga d.o.o. i ustanova u vlasništvu Grada Zagreba -pripremiti i uvesti središnji informacijsko komunikacijskog sustav

- unaprijediti elektroničko poslovanje javne uprave razvijanjem aplikativnih servisa za građane, poslovne subjekte, Grad Zagreb, ZGH d.o.o. i ustanove u vlasništvu grada Zagreba

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*

Unaprjeđenje tehnološke infrastrukture	**%**	**Razvoj tehnološke infrastrukture za obavljanje radnih zadaća poslovnih procesa**	**95%**	**2020.**	**Godišnje**	**Stručna služba gradonačelnika**

Mjera 6.4.3. Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima

Popis indikativnih aktivnosti

- priprema, planiranje, organizacija i izrada akata, odnosno dokumenata o uspostavi i razvoju sustava za upravljanje poslovnim procesima i sustava za upravljanje promjenama
- podrška definiranju strateških ciljeva i inicijativa za unapređenje procesa te kontinuirana edukacija nositelja temeljnih procesnih uloga u usvajanju znanja te provođenju kontinuiranog unapređenja poslovnih procesa
- usvajanje metodologije i tehnološke platforme za upravljanje poslovnim procesima
- dizajn poslovnih procesa sukladno metodologiji i izgradnja repozitorija poslovnih procesa
- provođenje kvalitativnih i kvantitativnih analiza i optimizacija poslovnih procesa
- metodološka podrška projektima razvoja novih procesa
- podrška implementaciji promjena i transformaciji procesa, organizacije i tehnologije
- podrška praćenju provedbe i kontrole poslovnih procesa

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Broj educiranih zaposlenika nositelja temeljnih procesnih uloga	**Broj zaposlenika**	**Kontinuiranom edukacijom zaposlenika, nositelja temeljnih procesnih uloga te usvajanjem znanja za provođenje kontinuiranog unapređenja poslovnih procesa i usvajanjem znanja o upravljanju promjenama i unapređenjima kao stalnom aktivnosti omogućit će se uspostava djelotvorne, učinkovite, fleksibilne, prema korisniku orijentirane gradske uprave**	**60(2017.)** **100 (2018.)** **150 (2019.)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**
Broj dokumentiranih/	**Broj dokumentiranih procesa** **Broj novih**	**Broj dokumentiranih/novih/unaprjeđenih procesa te učinkovito upravljanje poslovnim procesima pridonosi**	**20/2/10 (2017.)** **25/4/15 (2018.)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

novih/ unaprjeđenih procesa	**procesa Broj unaprjeđenih procesa**	**podizanju ukupne konkurentnosti Grada Zagreba, podiže kvalitetu življenja i povećava zadovoljstvo građana, osigurava kvalitetne usluge stanovništvu, poduzetnicima i svim korisnicima te smanjuje troškove poslovanja**	**30/6/20 (2019.)**			
Uspostavljen, ažuran i objavljen repozitorij poslovnih procesa na odabranom alatu i metodološkoj platformi	**Broj**	**Uspostavljenim, ažurnim i objavljenim repozitorijom poslovnih procesa dobiva se potpuna, jasna transparentna slika poslovnih procesa te omogućava brža i učinkovitija razmjena informacija i komunikacija i olakšano uvođenje novih tehnologija i zahtijevanih usklađenosti sa svim zakonskim normama i propisima**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

Mjera 6.4.4. Zelena javna nabava

Popis indikativnih aktivnosti

- uključiti osnovna mjerila zelene javne nabave u postupke javne nabave
- poticati uvođenje osnovnih mjerila zelene javne nabave u postupke bagatelne nabave
- podizati kapacitete u gradskim upravnim tijelima za provedbu postupaka zelene javne nabave kroz edukacije i međusektorsku suradnju
- promovirati primjere dobre prakse te educirati širu javnost o potrebi korištenja zelenih, ekološki prihvatljivijih proizvoda, radova i usluga

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Uključivanje mjerila zelene javne nabave u postupke javne i bagatelne nabave	**%**	**Udio provedenih postupaka javne nabave uz primjenu osnovnih zelenih mjerila (u skladu s Nacionalnim akcijskim planom za zelenu javnu nabavu za razdoblje od 2015. do**	**50%**	**2020.**	**Godišnje**	**Analiza godišnjeg statističkog izvješća (Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, Uprava za sustav javne nabave)**

		2017. s pogledom do 2020. godine)				

Mjera 6.4.5. Zagreb pametni grad

Popis indikativnih aktivnosti

- uspostaviti koordinacijsko tijelo/organizacijski okvir za koordinaciju inicijativa i aktivnosti usmjerenih na pametni razvoj grada s ciljem razvoja sustavnog i međusektorskog pristupa te posljedično učinkovitijeg korištenja resursa
- izraditi i donijeti strateški dokument za transformaciju Zagreba u pametni grad i komunikacijsku strategiju za informiranje javnosti i diseminaciju mjera
- razvijati, unapređivati i međusobno povezivati postojeća pametna rješenja u gradskim upravnim tijelima, trgovačkim društvima i ustanovama
- podizati kapacitete nositelja pametnih rješenja u gradskim upravnim tijelima, trgovačkim društvima i ustanovama
- razmjenjivati iskustva s vodećim stručnjacima u području smart city rješenja i dobrim praksama gradova u Europi i svijetu
- organizirati izvore znanja za pametne gradove i voditi specijalizirane virtualne zajednice te poticati razvoj društva znanja, odnosno digitalno društvo uz što veću participaciju građana, gospodarstvenika, akademske zajednice i nevladinih organizacija
- razvijati platforme za razvoj inteligentnih usluga Grada i praćenje indikatora uspješnosti prema standardima pametnih gradova
- poticati digitalno gospodarstvo i razvoj pametnih usluga i tehnologija (Cloud computing, Mobile computing, Big Data, Internet of Things (IoT), i dr.) u suradnji s akademskom zajednicom i privatnim sektorom
- kontinuirano razvijati i unapređivati portala otvorenih podataka Grada Zagreba
- razvijati pametne inicijative te implementirati konkretne pametne projekte u suradnji s važnim dionicima u zajednici

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Izraditi strateški dokument za transformaciju Zagreba u pametni grad	**Broj**	**Izraditi strateški dokument za transformaciju Zagreba u pametni grad**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Stručna služba gradonačelnika, Ured gradonačelnika**

Mjera 6.4.6. e-ZAGREB, digitalizacija poslovnih procesa

Popis indikativnih aktivnosti

- korištenje podataka po unaprijed određenim procedurama i pravima pristupa
- ažurna obrada podataka i ažurno izvještavanje
- poboljšani pristup uslugama za građane
- dvosmjerna on-line komunikacija sa ciljanim grupama na informatički podržanim procesima
- potpuna integracija poslovnih procesa i njihovo modeliranje
- implementacija jedinstvenih aplikacijskih rješenja sa visokim stupnjem sigurnosti
- adekvatno elektroničko arhiviranje i čuvanje dokumentacije u okviru e-pisarnice

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Implementirati jedinstvena aplikacijska rješenja s visokim stupnjem sigurnosti	**Broj**	**Implementirati jedinstvena aplikacijska rješenja s visokim stupnjem sigurnosti**	**1 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika**

Mjera 6.4.7. Uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje projekata putem mehanizma integrirana teritorijalna ulaganja s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb

Popis indikativnih aktivnosti

- identifikacija intervencija/projekata prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam te raspodjela alokacija po specifičnim ciljevima ITU mehanizma
- uspostava sustava provedbe ITU mehanizma Urbane aglomeracije Zagreb - Provedba aktivnosti u skladu s delegiranim funkcijama Gradu Zagrebu kao posredničko tijelo ITU mehanizma
- aktivna suradnja s upravljačkim tijelima za Operativne programe, kao i s posredničkim tijelima 2 razine koji provode administrativnu provjeru i provjeru prihvatljivosti projekata, dokumentiranje i arhiviranje rezultata odabira projekata i drugih provedenih zadataka i aktivnosti te izvještavanje o istom
- jačanje stručnih kapaciteta za rad na poslovima uspostave i implementacije sustava za provedbu delegiranih funkcija
- sustavno educiranje i osposobljavanje djelatnika Ureda za programe i projekte Europske unije i drugih gradskih upravnih tijela za rad u sustavu za provedbu delegiranih funkcija Gradu Zagrebu kao posredničkom tijelu ITU mehanizma

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Broj identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam / broj odobrenih projekata	**Broj projekata**	**Broj identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam / broj odobrenih projekata**	**76 (početna vrijednost)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za programe i projekte Europske unije**
Broj kvalificiranih djelatnika za provedbu ITU mehanizma u Gradu Zagrebu kao ITU PT	**Broj djelatnika**	**Broj kvalificiranih djelatnika za provedbu ITU mehanizma u Gradu Zagrebu kao ITU PT**	**20**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za programe i projekte Europske unije**
Informativno komunikacijski sustav koji omogućuje vidljivost i razmjenu informacija	**Broj**	**Uspostavljen informativno komunikacijski sustav koji omogućuje vidljivost i razmjenu informacija**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured za programe i projekte Europske unije**

Razvojni prioritet 6.5. Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada

Cilj: Prioritetom se želi unaprijediti koordinacija razvojnih aktivnosti Grada Zagreba s jedinicama lokalne i područne samouprave u okruženju te unaprijediti regionalnu i međunarodnu suradnju.

Opravdanje: Analizom je utvrđeno da prioritetne teme za dugoročnu suradnju u zagrebačkom metropolitanskom prostoru nisu definirane, ne postoji trajna koordinacija međužupanijske suradnje (izuzetak je koordinacija regionalnih koordinatora Sjeverozapadne Hrvatske), niti sustavni plan rada na razini upravnih tijela. Komunikacija i protok informacija među upravnim tijelima vezano uz suradnju s drugim županijama je jako slaba, a baza podataka o programima i suradnji s drugim županijama ne postoji.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera, aktivnosti i projekata koordinacije razvojnih aktivnosti s jedinicama u okruženju kroz izradu i donošenje Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, te jačom suradnjom sa Hrvatskom zajednicom županija i Udrugom gradova, te unapređivanjem regionalne i međunarodne suradnje unutar mreže regionalnih koordinatora, razvijanjem zajedničkih projekata, sudjelovanjem u međunarodnim mrežama gradova i regija, jačanjem pozicije Grada Zagreba u europskoj mreži gradova, te jačanjem suradnje s gradovima-prijateljima i gradovima u okruženju.

Mjere

Mjera 6.5.1. Koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa Grada Zagreba s jedinicama lokalne i područne samouprave u funkcionalnom području (okruženju)

Popis indikativnih aktivnosti

- izraditi i staviti u funkciju Strategiju razvoja Urbane aglomeracije Zagreb
- inicirati, uspostaviti redovite koordinacije općinskih, gradskih i županijskih tijela, radi planiranja i provedbe:
    - zajedničkih aktivnosti u zaštiti i održivom gospodarenju prirodnim vrijednostima i resursima (Medvednica, Sava itd.),
    - temeljnih prometnih i komunalnih sustava,
    - zajedničkog stvaranja preduvjeta za razvoj konkurentnog gospodarstva,
    - jačanja ljudskih resursa
    - drugih otvorenih pitanja od zajedničkog interesa
- razvijati suradnju sa Hrvatskom zajednicom županija i Udrugom gradova – sinergija u pitanjima /temama od zajedničkog interesa
- podupirati i organizirati lokalne manifestacije s ciljem jačanja suradnje u funkcionalnom području

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb	**Broj**	**Izraditi i staviti u funkciju Strategiju razvoja Urbane aglomeracije Zagreb**	**1**	**2020.**	**Godišnje**	**Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada**

Mjera 6.5.2. Unapređivanje regionalne i međunarodne suradnje

Popis indikativnih aktivnosti

- poticati suradnju unutar mreže regionalnih koordinatora te razvijati zajedničke strateške projekte
- jačati regionalnu i međunarodnu prepoznatljivost kroz daljnji razvoj brenda Grada Zagreba (identifikacija, unapređivanje i razvoj jedinstvenog pristupa komunikaciji identiteta Grada Zagreba)
- intenzivirati sudjelovanje u međunarodnim mrežama gradova i regija te mrežama europskih metropolitanskih regija i područja sukladno nadležnostima / područjima interesa
- intenzivirati sudjelovanje u makroregionalnim mrežama, projektima i strategijama (dunavska makroregija, jadransko-jonska makroregija i dr.)
- jačati poziciju Grada Zagreba u europskoj mreži (glavnih) gradova, kroz sudjelovanje u mrežama / udrugama europskih glavnih gradova te inicijativama koje promiču i potiču aktivnu ulogu glavnih gradova u kreiranju razvojnih politika

- jačati suradnju s europskim upravama i drugim europskim organizacijama i institucijama u područjima interesa
- jačati suradnju s gradovima-prijateljima i gradovima u okruženju (Beč, Ljubljana...) radi razmjene iskustava i primjera najbolje prakse u upravljanju i drugim sektorima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			**Ciljana vrijednost**		**Učestalost praćenja**	**Izvor**
Definicija	**Jedinica**	**Opis**	**Vrijednost**	**Godina**		
(1)	*(2)*	*(3)*	*(4)*	*(5)*	*(6)*	*(7)*
Broj sufinanciranih programa/projekata udruga koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje	**Broj**	**Broj programa / projekata suradnje**	**40 (godišnje)**	**2020.**	**Godišnje**	**Ured gradonačelnika, podaci iz Izvješća o radu Gradonačelnika**

5. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU

Razvojna strategija Grada Zagreba je dokument koji je u skladu sa člankom 11. stavak 3. i 4. Zakona o regionalnom razvoju usklađen sa planskim dokumentom politike regionalnog razvoja više razine, odnosno nacionalnim razvojnim dokumentom - Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine. Također ovaj je dokument usklađen i s prostornim planom županijske razine (Prostorni plan Grada Zagreba). Obuhvat prostora za koji se izrađuje Razvojna strategija istovjetan je obuhvatu Prostornog plana Grada Zagreba (administrativnih granica Grada Zagreba) koji obuhvaća cjelokupno područje Grada Zagreba.

U okviru izrađene osnovne analize (šira verzija) cijelo poglavlje prosvećeno je prostornim aspektima, te recentnoj problematici i izazovima u tom području. U skladu sa prepoznavanjem potrebe integriranog promišljanja prostora unutar okvira ovog strateškog dokumenta, unutar ciljeva artikuliran je cilj 4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija Grada, u okviru kojeg su razrađeni prioriteti:

4.1. Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada
4.2. unapređivanje naseljenih dijelova Grada
4.3. unapređivanje sustava gradskih projekata
4.4. unapređivanje prometnih sustava
4.5. unapređivanje infrastrukturnih sustava
4.6. unapređivanje regionalne prometne povezanosti,

unutar kojih je dalje razrađeno 26 mjera.

Uravnoteženi teritorijalni razvoj podrazumijeva i sustavnu brigu o tzv. posebnim područjima, koja se s obzirom na specifičnosti Zagreba kao administrativno – teritorijane jedinice statusa županije ne ističu u smislu u kojem se javljaju u drugim županijama (npr. potpomognuta područja, otoci i dr.). U Razvojnoj strategiji kao područja s atributima posebnosti prepoznati su Donji Grad, Medvednica, Sava, te ruralni prostor Grada Zagreba. U okviru izrađene Osnovne analize detaljni prikaz stanja, problema i potencijala navedenih područja obrađen je u okviru poglavlja 7. Upravljanje razvojem, a ovdje se navodi kratki pregled najvažnijih specifičnosti tzv. posebnih područja, te mjere koje su usmjerene na njihov razvoj i unapređenje.

Donji Grad: Demografska kretanja, koja pokazuju da središnji dio grada doživljava pad broja stanovnika, dok se porast odvija u sesvetskom području i naseljima oko gradske zaobilaznice, upućuju na to da je posebnu pažnju potrebno posvetiti urbanoj i demografskoj obnovi središta grada.
Obnova povijesne jezgre, posebice blokovske strukture Donjega grada, od posebnog je značenja za identitet Grada i za uravnoteženi proces urbanog rasta. Donji grad nužno treba redefiniciju vlastitog identiteta i namjene te potrebnu zaštitu i obnovu graditeljskog nasljeđa.
Mjera kojima se posebice potiče razvoj ovog područja je 4.2.3. Integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta

Medvednica: Sama činjenica postojanja Parka prirode unutar granica Grada, te značenje usluga ekosustava Medvednice, koje su brojne i uključuju usluge opskrbe (hranom, drvnom masom, vodom, ljekovitim biljkama), usluge regulacije (lokalna klima, regulacija poplava, kvaliteta zraka, skladištenje ugljičnog dioksida i onečišćujućih tvari, sprečavanje erozije i održavanje plodnosti tla, oprašivanje biljaka, biološka kontrola, pročišćavanje otpadnih voda), kulturne usluge (rekreacija te time povezano fizičko i psihičko zdravlje, estetsko uživanje, turizam) i prateće usluge poput osiguravanja staništa za vrste i očuvanja genetičke raznolikosti, ali i potreba pokretanja niza kompleksnih aktivnosti za revitalizacijom niza vrijednih lokaliteta i građevina (Brestovac, Željezničar, Dom sindikata, Vila Rebar,

Adolfovac, Sljemeska žičara) temeljni su razlozi tretiranja Medvednice posebnim područjem koje kao takvo traži i posebne razvojne programe.

Mjera kojima se posebice potiče razvoj ovog područja je 3.1.2. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom.

Sava: Središnji smještaj Save unutar prostora Grada Zagreba, njeno značenje i uloga u prostornom razvoju Grada, kompleksnost problema vezanih uz uređivanje rijeke i kontaktnih prostora, nužnost usklađivanja sektorskih rješenja, negativni procesi vezani uz produbljivanje korita i snižavanje razine podzemnih voda, te time i ugrožavanja vodoopskrbe, nedovršenost sustava zaštite od poplava, nekorištenje prisutnog energetskog potencijala rijeke, dugotrajnost faze planiranja i osobito realizacije, znatna materijalna sredstva, nameću potrebu tretiranja rijeke Save i njenog neposrednijeg okruženja posebnim područjem za koji su nužni i posebni programi razvoja. Mjera direktno usmjerena na razvoj ovog područja je mjera 3.1.4. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom.

Ruralno područje Grada Zagreba: Od ukupno 640 km^2 površine Grada Zagreba, približno dvije trećine nalazi se izvan građevinskih područja naselja grad Zagreb i Sesvete kao urbanih jezgri. Taj prostor Grada Zagreba, u kojem je smješteno 68 naselja i u kojem se odvija glavnina poljoprivredne proizvodnje ima drugačiju ulogu i važnost nego „klasičan“ ruralni prostor Hrvatske. Ruralna i perirurална pod-cjelina i u konceptualnom pristupu, njihovoj ulozi i mjestu ruralnog prostora zahtijevaju nijansirani pristup kroz analizu različitih parametara te je za ovo područje formulirana mjera 4.2.6. Očuvanje tradicionalnih obilježja i uređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja.

Urbana aglomeracija Zagreb

Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, kao temeljni strateški razvojni dokument Grada, nužno osim administrativnog prostora sagledava i šire okruženje Grada i to:

- neposredno okruženje – Zagrebačku i Krapinsko-zagorsku županiju

- širu statističku regiju kojoj pripada – Kontinentalna Hrvatska

- Republiku Hrvatsku kao cjelinu, s obzirom da je Zagreb glavni grad i najjače gospodarsko i društveno središte

- međunarodnu razinu: Zagreb u mreži/mrežama europskih gradova i europskih glavnih gradova, te pozicioniranje Zagreba u vaneuropskom prostoru.

Područje Grada Zagreba i današnjih županija u njegovu okruženju je kroz povijest imalo različite prostorne obuhvate, čija stečevina su i određene prostorne i funkcionalne cjeline, bez obzira na službene administrativno-teritorijalne granice. Dosadašnji planski dokumenti izrađivani su u komunikaciji i koordinaciji susjednih županija, a potreba suradnje na temama i projektima od zajedničkog interesa istaknuta je i u županijskim razvojnim strategijama.

Suština suvremenog regionalnog razvoja je integrirano teritorijalno planiranje koje predstavlja osnovu za uspješno povlačenje sredstava iz EU fondova.

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, uz ostalo, uspostavio je i novi programski i provedbeni okvir politike regionalnog razvoja - obvezu uspostave urbanih područja, podijeljenih u tri kategorije: urbane aglomeracije (za četiri najveća grada: Zagreb, Split, Rijeka, Osijek), te veća i manja urbana područja.

Odlukom Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU od 8. ožujka 2016. ustrojena je Urbana aglomeracija Zagreb u čiji sastav ulaze: gradovi Donja Stubica, Dugo Selo, Jastrebarsko, Oroslavje, Samobor, Sveta Nedelja, Sveti Ivan Zelina, Velika Gorica, Zabok, Zaprešić i Zagreb te općine Bistra, Brckovljani, Brdovec, Dubravica, Gornja Stubica, Jakovlje, Klinča Sela, Kravarsko, Luka, Marija Bistrica, Marija Gorica, Orle, Pisarovina, Pokupsko, Pušća, Rugvica, Stubičke Toplice, Stupnik i Veliko Trgovišće.

Potrebno je istaknuti da je Urbana aglomeracija Zagreb površinom i brojem stanovnika najveća aglomeracija u Republici Hrvatskoj te ujedno i jedina u čiji obuhvat ulaze jedinice lokalne samouprave s područja više županija (Grad Zagreb, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija).

Strategija razvoja urbane aglomeracije Zagreb

Za svako urbano područje propisima je uspostavljena i obveza izrade Strategije razvoja urbanog područja, kao temeljnog strateškog dokumenta u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za urbano područje. Sva pravila vezana za uspostavu urbanih područja i izradu Strategije razvoja urbane aglomeracije definirana su Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje što ih je izradilo MRRFEU. Pri tome je nositelj izrade grad središte urbanog područja, a donosi je predstavničko tijelo nositelja izrade, uz prethodno pribavljeno mišljenje svih jedinica lokalne samouprave s tog urbanog područja i mišljenja partnerskog vijeća za urbano područje.

Izrada Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, što je započela paralelno s uspostavom Urbane aglomeracije Zagreb, s obzirom na definirani obuhvat složen je i zahtjevan proces, upravo obzirom na veliki broj uključenih jedinica lokalne samouprave, što uz ostalo podrazumijeva složenu proceduru u utvrđivanju zajedničkih razvojnih usmjerenja i identifikaciji razvojnih aktivnosti, projekata i programa, te u organiziranju i provođenju procesa savjetovanja i drugih propisanih postupaka. Do kraja lipnja 2016. izrađen je Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (SRUAZ), verzija 2., poglavlja analitičkog i strateškog dijela, te je predmetni nacrt bio sastavni dio prijave Grada Zagreba na Poziv za odabir područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja. Naime, Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb predstavlja temelj za korištenje ITU mehanizma. U skladu sa Sporazumom o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova, Urbana aglomeracija Zagreb je definirana kao potencijalno ciljano područje za korištenje mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja - mehanizam za provedbu aktivnosti održivog urbanog razvoja koje imaju naglašenu teritorijalnu dimenziju te omogućuje pružanje financijske potpore za provođenje integriranih aktivnosti i provedbe složenih strategija razvoja urbanih područja. Odabir urbanih područja u Republici Hrvatskoj vršio se putem Poziva za dostavu prijava za odabir područja za provedbu mehanizma ITU, što ga je MRRFEU objavilo u ožujku 2016., te su odabirom područja Urbane aglomeracije Zagreb od strane MRRFEU, Urbanoj aglomeraciji Zagreb kroz ITU mehanizam postala dostupna financijska sredstva iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020. i Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020.

Izrada Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb je pri definiranju konačnog materijala ove strategije u završnoj fazi. Pri izradi Razvojne strategije Grada Zagreba kontinuirano je praćena izrada Strategije razvoja urbane aglomeracije, te se smjer razvoja i utvrđeni ciljevi razvoja urbane aglomeracije podudaraju s onima što ih je definirao Grad Zagreb, odnosno smjer razvoja i ciljevi razvoja usklađeni su u obje strategije.

Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine podržava ovaj strateški dokument te ga planira pratiti provedbom mjera 6.4.7. Uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje

projekata putem mehanizma integrirana teritorijalna ulaganja s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb i 6.5.1. Koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa Grada Zagreba s jedinicama lokalne i područne samouprave u funkcionalnom području (okruženju), odnosno poštovanjem svih obveza vezanih uz razvoj urbanih područja, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju.

6. PROVEDBA

Provedba Razvojne strategije Grada Zagreba prikazana je kroz tri poglavlja koja obuhvaćaju financijski okvir za provedbu, institucionalni okvir te strateške projekte grada. Provedbeni mehanizmi Razvojne strategije Grada Zagreba detaljno su razrađeni kod svake od pojedinih mjera. Za svaku mjeru naznačeni su nositelji mjera odgovorni za njezinu provedbu.

6.1. FINANCIJSKI OKVIR

Financijski okvir je jedan od ključnih elemenata svake razvojne strategije i predstavlja, između ostalog, osnovicu za kasnije praćenje uspješnosti provedbe Razvojne strategije. Financijski okvir za provedbu Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine sadrži indikativni, okvirni pregled i alokaciju financijskih sredstava za provedbu razvojnih aktivnosti/programa/projekata definiranih kroz strateške ciljeve, prioritete i mjere. Informacija o alokaciji sastoji se od procjene sredstava koja se očekuju iz različitih izvora: državni proračun, županijski proračun (proračun Grada Zagreba), pomoći Europske unije te ostali izvori financiranja koji uključuju javno privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora i druge izvore.

Indikativni financijski okvir Razvojne strategije prikazan je za razdoblje trajanja ovog strateškog planskog dokumenta, a za prve tri godine se detaljno razrađuje u Akcijskom planu. Akcijski plan predstavlja zaseban provedbeni dokument koji je prilagođen trogodišnjem ciklusu proračunskog planiranja. Ažurira se svake godine, a veza s planiranjem proračuna Grada Zagreba i ostalim izvorima financiranja čini Akcijski plan ključnim alatom za planiranje i praćenje financiranja implementacije Razvojne strategije.
Sukladno navedenom, u financijskom okviru su, na razini prioriteta, prikazane projekcije ciljanih vrijednosti ulaganja i za 2020. godinu na temelju dostavljenih podataka svih nositelja/sudionika mjera definiranih u procesu izrade Razvojne strategije. Projekcije su uglavnom na istoj ili sličnoj razini usvojenih projekcija za 2018. i 2019. godinu, jer se u trenutku dostave podataka nije znao očekivani rast prihoda državnog proračuna što utječe i na kretanje Proračuna Grada Zagreba.

Važno je istaknuti kako indikativni financijski okvir Razvojne strategije ne uključuje sve stavke proračuna Grada Zagreba, već samo one stavke koje su vezane uz provođenje investicija, davanje kapitalnih pomoći i donacija te ostale aktivnosti/programe/projekte koji doprinose društveno - gospodarskom razvoju. Niz čimbenika ograničava mogućnosti za procjenu visine očekivanih ulaganja te navedeno predstavlja opći pristup koji ima svoje iznimke, ovisno o detaljnosti raspoloživih podataka.

FINANCIJSKI OKVIR

R.br.*	Naziv cilja / prioriteta / mjere / APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera					
		Državni proračun	Županijski proračun (Grad Zagreb)	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
1.	**Cilj: KONKURENTNO GOSPODARSTVO**	23.500.000,00	398.415.058,83	255.352.941,17	230.000,00	0,00	677.498.000,00
1.1.	**Prioritet: Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja**	23.500.000,00	167.307.058,83	19.352.941,17	0,00	0,00	210.160.000,00
1.2.	**Prioritet: Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga**	0,00	176.594.000,00	236.000.000,00	0,00	0,00	412.594.000,00
1.3.	**Prioritet: Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva**	0,00	54.514.000,00	0,00	230.000,00	0,00	54.744.000,00
2.	**Cilj: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**	1.637.422.500,00	231.862.500,00	4.346.400.000,00	287.902.500,00	507.307.500,00	7.010.895.000,00
2.1.	**Prioritet: Zagreb - grad znanja i sveučilišni grad**	1.637.422.500,00	107.842.500,00	4.346.400.000,00	287.902.500,00	507.307.500,00	6.886.875.000,00
2.2.	**Prioritet: Razvoj i unapređivanje tržišta rada**	0,00	124.020.000,00	0,00	0,00	0,00	124.020.000,00
3.	**Cilj: ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM**	8.519.233,50	730.140.600,00	275.087.106,50	431.134.282,00	21.300.500,00	1.466.181.722,00
3.1.	**Prioritet: Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša**	8.519.233,50	353.143.000,00	265.762.106,50	409.859.282,00	21.300.500,00	1.058.584.122,00
3.2.	**Prioritet: Održivo gospodarenje energijom**	0,00	376.997.600,00	9.325.000,00	21.275.000,00	0,00	362.597.600,00
4.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA**	36.101.761,14	1.799.429.591,72	1.409.532.978,01	336.955.000,00	169.930.480,57	3.709.449.811,44
4.1.	**Prioritet: Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada**	6.000.000,00	35.850.000,00	41.800.000,00	0,00	1.080.000,00	84.730.000,00
4.2.	**Prioritet: Unapređivanje naseljenih dijelova Grada**	0,00	639.666.050,00	8.289.700,00	0,00	0,00	647.955.750,00
4.3.	**Prioritet: Unapređivanje sustava "Gradskih projekata"**	2.500.000,00	4.312.500,00	0,00	0,00	0,00	6.812.500,00
4.4.	**Prioritet: Unapređivanje prometnih sustava**	4.601.761,14	853.125.041,72	1.295.943.278,01	7.530.000,00	164.450.480,57	2.283.150.561,44
4.5.	**Prioritet: Unapređivanje infrastrukturnih sustava**	0,00	158.176.000,00	0,00	229.425.000,00	200.000,00	387.801.000,00
4.6.	**Prioritet: Unapređivanje regionalne prometne povezanosti**	23.000.000,00	108.300.000,00	63.500.000,00	100.000.000,00	4.200.000,00	299.000.000,00
5.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE KVALITETE ŽIVLJENJA**	1.103.000,00	6.235.580.767,00	15.872.000,00	695.100.000,00	0,00	6.947.655.767,00
5.1.	**Prioritet: Unapređivanje kvalitete stanovanja**	0,00	108.360.000,00	0,00	0,00	0,00	108.360.000,00
5.2.	**Prioritet: Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnos i kvalitetno slobodno vrijeme**	0,00	320.614.750,00	0,00	695.100.000,00	0,00	1.015.714.750,00
5.3.	**Prioritet: Poboljšavanje društvene infrastrukture**	1.103.000,00	5.806.606.017,00	15.872.000,00	0,00	0,00	5.823.581.017,00
6.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM**	40.000,00	401.036.066,00	18.675.666,00	0,00	0,00	419.751.732,00
6.1.	**Prioritet: Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva**	0,00	103.144.600,00	0,00	0,00	0,00	103.144.600,00
6.2.	**Prioritet: Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem**	40.000,00	17.509.000,00	1.405.000,00	0,00	0,00	18.954.000,00
6.3.	**Prioritet: Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom**	0,00	76.890.000,00	0,00	0,00	0,00	76.890.000,00
6.4.	**Prioritet: Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća**	0,00	166.043.166,00	17.270.666,00	0,00	0,00	183.313.832,00
6.5.	**Prioritet: Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada**	0,00	37.449.300,00	0,00	0,00	0,00	37.449.300,00
UKUPNO		1.706.686.494,64	9.796.464.583,55	6.320.920.691,68	1.751.321.782,00	698.538.480,57	20.231.432.032,44

6.2. INSTITUCIONALNI OKVIR

U ovom je poglavlju dan prikaz dionika, njihovih uloga i zadaća vezanih prvenstveno uz izradu, donošenje, provedbu i praćenje provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Opisani su odnosi između ključnih dionika u svim fazama izrade i provedbe županijske razvojne strategije, kao i izazovi i mogući modaliteti sprečavanja pojedinih problema identificiranih u određenim fazama izrade / provedbe strategije.

Državna razina

Nositelj politike regionalnog razvoja, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske na državnoj razini je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Navedeno ministarstvo je nositelj izrade Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske, koju u skladu s principima partnerstva i suradnje, izrađuje u suradnji sa širokim krugom dionika.
Navedeno Ministarstvo je u kontekstu provedbe politike regionalnog razvoja donijelo odgovarajuće podzakonske akte, između ostalih Smjernice za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe. Provođenje politike regionalnog razvoja MRRFEU prati, između ostalog, praćenjem provedbe županijskih razvojnih strategija putem izvješća o rezultatima provedbe županijskih razvojnih strategija koje su županije obvezne dostaviti svake godine.

Lokalna / područna razina

Grad Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske i ima Ustavom i Zakonom o Gradu Zagrebu (NN 62/01, 125/08, 36/09, 119/14) određen poseban status iz kojega proizlazi da obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga grada i županije. Grad Zagreb nadležan je i za poslove državne uprave iz djelokruga ureda državne uprave, a obavljaju ih upravna tijela Grada Zagreba.

U svrhu učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja kao regionalni koordinator za Grad Zagreb imenovan je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada. Ured obavlja poslove regionalnog koordinatora koji se odnose na: koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja Grada, a osobito koordinaciju i sudjelovanje u izradi Razvojne strategije Grada Zagreba, koordinaciju izrade akcijskih planova, praćenje i poticanje provedbe Razvojne strategije, koordinaciju izrade i provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb te sudjelovanje u pripremi i provedbi razvojnih projekata Grada, te druge poslove stavljene u nadležnosti i to: poslove predlaganja partnerskih projekata s regijama i drugim subjektima, prezentacije projekata, suradnje sa znanstvenim institucijama u vezi s koncepcijom razvoja Grada, postupak izrade i donošenja prostornih planova, utvrđenje strategijskog interesa Grada u vezi sa strateškim i drugim razvojnim projektima, vođenje infrastrukture prostornih podataka i drugih podataka od interesa za strategijsko planiranje i razvoj Grada, poslove statistike i demografije.



U skladu s istaknutim za koordinaciju, izradu i praćenje provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine nadležan je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, koji pored uloge regionalnog koordinatora i pripadajućih poslova također ima ulogu nositelja izrade i izrađivača strategije u suradnji sa svim ostalim dionicima razvoja na području Grada Zagreba (tijela državne razine, gradska upravna tijela, javne ustanove, trgovačka društva i drugi dionici).

Suradnja različitih dionika radi pripreme i provedbe Razvojne strategije ostvaruje se prvenstveno sudjelovanjem u radu Partnerskog vijeća Grada Zagreba, dok je na gradskoj razini suradnja formalizirana osnivanjem radne skupine čiji su članovi predstavnici svih gradskih upravnih tijela.
Dionici gradske razine imaju različite opsege obaveza, koje se prvenstveno odnose na prikupljanje podataka za mjere/aktivnosti/ projekte u kojima su identificirani kao nositelji ili partneri u provedbi. Gradonačelnik nakon utvrđivanja konačnog nacrta dokumenta, predlaže dokument za usvajanje predstavničkom tijelu. Razvojnu strategiju donosi Gradska skupština Grada Zagreba kao predstavničko tijelo nakon pribavljenog pozitivnog mišljenja Partnerskog vijeća.
Zajednička interakcija i kontinuirana suradnja svih ključnih gradskih tijela u predlaganju, izradi i provedbi razvojnih inicijativa, odnosno projekata te strateških dokumenata i programa trajno se unapređuje kroz proces izrade i provedbe Razvojne strategije, te razumijevanje i kapaciteti dionika kontinuirano rastu. Predstavnici gradskih upravnih tijela educirani su o strateškom planiranju u javnoj upravi i rezultati su vidljivi kako u procesima izrade zajedničkih dokumenata, tako i u procesima izrade sektorskih strategija i programa.

Vanjski dionici

S obzirom na međuresorni karakter Razvojne strategije, a također i potrebu koordinacije i prikupljanja podataka dionika sa različitih razina, vanjski dionici uključuju se u sve faze izrade i provedbe Razvojne strategije. Doprinos vanjskih dionika različit je, kao i razina uključenosti te količina informacija i podataka koji su dostupni u odnosu na potrebne.
Vanjski dionici područne (regionalne) razine uključeni su u procese prvenstveno kroz sudjelovanje u radu Partnerskog vijeća (detaljnije u poglavlju Županijsko partnerstvo).
Stručna i šira javnost redovito je uključena u procese povezane s Razvojnom strategijom kroz organiziranje prezentacija, izložbi, rasprava, a u skladu s načelom transparentnosti radni materijali kao i izvještaji sa održanih događanja redovito se objavljuju na službenoj web stranici Grada Zagreba.

U procesu planiranja i provedbe strateških dokumenata poseban izazov predstavlja komunikacija s tijelima državne razine, budući ne postoje institucionalizirani mehanizmi koji bi obveznim učinili prikupljanje i dostavu podataka za potrebe županijskih razvojnih strategija.
Obzirom na navedeno, u sljedećem se razdoblju očekuje potpora i institucionalna podrška nadležnog tijela državne razine, ministarstva nadležnog za regionalni razvoj kao tijela koje će na državnoj razini za potrebe Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske *izraditi smjernice za međuresornu suradnju i koordinaciju, organizirati redovite sastanke tematskih radnih skupina te uputiti nositelje i sunositelje mjera u postupke izvještavanja*[33].

Kroz podršku nadležnog ministarstva očekuje se povećanje razine uključenosti vanjskih dionika, prvenstveno tijela državne razine u procese izrade i provedbe županijskih razvojnih strategija.

[33] Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine, NN 75/2017.

6.3. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA ZAGREBA

U skladu sa propisanim Smjernicama, identifikacija županijskih strateških projekata mora biti u skladu s razvojnim prioritetima i mjerama. Dio Razvojne strategije mora činiti popis 5-10 najvažnijih projekata, a cjeloviti popis projekata nalazit će se u bazi županijskih projekata te će se aktivnosti vezane uz pripremu i provedbu također prikazati u Akcijskom planu provedbe Razvojne strategije. Redoslijed identificiranih strateških projekata ne označava prioritizaciju realizacije.

Redni broj	**1**
Naziv projekta	**BLOK BADEL - REVITALIZACIJA DONJOGRADSKOG BLOKA**
Mjera	**Mjera 4.2.1: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza), Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet , Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo
Cilj projekta	Cilj projekta je učiniti prostor bloka novim čimbenikom identiteta ovog dijela grada i središtem odvijanja najznačajnijih poslovnih, turističko-ugostiteljskih i kulturno-umjetničkih događanja te mjestom za kvalitetan život njegovih današnjih i budućih stanovnika.
Indikativni popis aktivnosti	Dovršetak izrade konzervatorske podloge i urbanih pravila, izrada i donošenje UPU-a
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„2“ Proveden je javni anketni arhitektonsko - urbanistički natječaj; izvršena su geomehanička ispitivanja (geotehnički izvještaj); Provedeni su istražni radovi na konstrukciji zgrade Badel; izrađena tehnička dokumentacija (arhitektonski snimak postojećeg stanja i digitalizacija arhivske projektne dokumentacije);
Indikativni proračun projekta (u kn)	100.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 3.000.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 3.000.000,00

Redni broj	**2**
Naziv projekta	**GREDELJ - NOVO GRADSKO SREDIŠTE**
Mjera	**Mjera 4.2.1: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza), Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo
Cilj projekta	Revitalizacija napuštenog industrijskog područja Gredelj u svrhu smještanja javnih, društvenih i kulturnih sadržaja te stvaranje novog gradskog središta.
Indikativni popis aktivnosti	Izrada programskih smjernica i programa sadržaja Studija predizvodljivosti Program gradskog projekta Program za natječaj Raspis/provedba natječaja
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Izrađena studija 'Programske smjernice i program sadržaja za strateški gradski projekt Gredelj'; Provedena je revizija zaštite koja je rezultirala novim Rješenjem o zaštiti Izrađena je prostorna analiza predmetnog područja Izrađen elaborat 'Kompleks nekadašnje Strojarnice državne željeznice (kasnije TŽV Gredelj) u Zagrebu, Trnjanska cesta – Strojarska cesta, konzervatorska podloga, ožujak 2017'
Indikativni proračun projekta (u kn)	346.326.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 6.086.250,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 6.086.250,00

Redni broj	**3**
Naziv projekta	**KONGRESNI CENTAR**
Mjera	**Mjera 1.2.3: Unapređivanje turističke ponude**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo / Turistička zajednica Grada Zagreba
Cilj projekta	Izgradnja Kongresno-poslovnog centra koji bi bio glavni pokretač poslovnog turističkog segmenta i potpora poduzetnicima kroz razvoj turističkih usluga. U svrhu unaprjeđivanja konkurentnosti poslovne infrastrukture grada, cilj projekta je i izgradnja novog polivalentnog sajamskog centra s pratećim kapacitetima (Sajamski izložbeni prostor, garaža, hotel, dvorane, prilazni putokazi i putevi, servisni sadržaji…)
Indikativni popis aktivnosti	Definirat će se nakon odabira najpovoljnije lokacije
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Analiza / razmatranje najpovoljnije lokacije za smještaj kongresnog centra
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 7.000.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0* **SVEUKUPNO** 7.000.000,00

* Međunarodni strateški partner

Redni broj	**4**
Naziv projekta	**PAROMLIN**
Mjera	**Mjera 4.2.1: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport/ Knjižnice Grada Zagreba
Cilj projekta	Transformacija postojeće izgrađene strukture i revitalizacija područja visoke urbane, arhitektonske, povijesne, kulturne i ambijentalne vrijednosti; stvaranje novog atraktivnog dijela grada na način da se otvori prema javnosti, osigura pristupačnost i protočnost te da ujedno ima prostorne i simboličke naznake ulaznog prostora lokacije Gredelj. Rekonstrukcijom i revitalizacijom kompleksa Paromlin (33.823 m²) u svrhu smještaja Gradske knjižnice (20.000 m²), doprinijet će se obnovi i očuvanju kulturne industrijske baštine i njenom stavljanju u funkciju nove Gradske knjižnice.
Indikativni popis aktivnosti	Provedba urbanističko –arhitektonskog natječaja za izradu idejnog rješenja Istražni radovi i snimak postojećeg stanja Izrada projektne dokumentacije i ishođenje dozvola
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„2“ Izađena Studija *Programska polazišta strateškog gradskog projekta Paromlin*, Arhitektonski fakultet i Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, studeni 2015. Provedena revizija zaštite koja je rezultirala novim Rješenjem o zaštiti; Izrađen elaborat 'Industrijski kompleks Paromlin, koturaška cesta – Trnjanska cesta, konzervatorska podloga – revizija, veljača 2017' Izrađen *Program za javni natječaj za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja za novu zgradu Gradske knjižnice* (svibanj 2017.) - u tijeku verifikacija od strane Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta od strane Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i sport izrađen je proračun okvirnih troškova investicije - iznosi sa PDV-om: - javni natječaj za izradu idejnog rješenja: 700.000,00 kn, - istražni radovi i snimak postojećeg stanja: 400.000,00 kn, - izrada projektne dokumentacije i ishođenje dozvola: 9.800.000,00kn, - kontrola projekata: 300.000,00 kn, - izgradnja objekta: 140.800.000,00 kn, - stručni nadzor građenja: 2.100.000,00 kn, - opremanje objekta: 16.900.000,00 kn, što sveukupno iznosi 171.000.000,00 kn (ili 23.100.000,00 €)

Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 500.000,00 kn (osigurano u Programu radova kapitalnih ulaganja u objekte društvenih djelatnosti u Gradu Zagrebu u 2017. godini **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 500.000,00

Redni broj	**5**
Naziv projekta	**ZAGREBAČKI VELESAJAM**
Mjera	**Mjera 4.2.1: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Zagrebački Velesajam
Cilj projekta	Prenamjena i razvijanje prostora na način da svojim funkcijama upotpunjuje središte Novog Zagreba, uz čuvanje vrijednih elementa prostora i identiteta te ulogu zaštićenih paviljona kao nositelja prepoznatljivosti prostora.
Indikativni popis aktivnosti	Analiza imovinsko-pravnog statusa zemljišta u obuhvatu Revizija programskih smjernica i programa sadržaja Konzervatorska podloga Studija predizvodljivosti Program gradskog projekta Program za natječaj Raspis/provedba natječaja
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Izrađene su Programske smjernice i program sadržaja strateškog gradskog projekta Zagrebački Velesajam (2015.) Izrađena Prostorna analiza predmetnog područja (2017.)
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 6.620.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 6.620.000,00

Redni broj	**6**
Naziv projekta	**SESVETE - UREĐENJE SREDIŠTA - PROJEKT PLAVO-ZELENE SESVETE**
Mjera	**Mjera 4.2.4: Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)/ Javno-privatno partnerstvo
Cilj projekta	Uređenje strateških pravaca razvoja središnjeg dijela gradske četvrti Sesvete u cilju povezivanja sa susjednim naseljima, Medvednicom i rijekom Savom; rezervacija prostora za nova strateška rješenja; definiranje prve etape uređenja veze sjever-jug što uključuje prijelaz preko željezničke pruge; osiguravanje uvjeta za etapno rješenje unapređenja javnog prometa; programiranje širenja gradskog središta južno od željezničke pruge na prostoru bivše tvornice Sljeme; predlaganje zona novih gradskih parkova, sporta rekreacije te na taj način osigurati promjenu ruralne slike Sesveta u poželjno mjesto gradske rekreacije i dr.
Indikativni popis aktivnosti	izrada detaljnih studija za razradu koncepta
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Izrađena studija Polazišta projekta Zelene i plave Sesvete; Potrebno je izraditi desetak detaljnih studija za razradu koncepta Zelene i plave studije
Indikativni proračun projekta (u kn)	2.200.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 600.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 600.000,00

Redni broj	**7**
Naziv projekta	**SVEUČILIŠNA BOLNICA BLATO - ZAVRŠETAK ILI PRENAMJENA**
Mjera	**Mjera 4.2.4: Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)
Cilj projekta	Sveučilišna bolnica je strateški gradski projekt za koji je potrebno provesti proceduru propisanu Odlukom, a kroz koju bi se detaljnije definirale namjene unutar GUP-om široko ponuđenih mogućnosti u javnoj namjeni D.
Indikativni popis aktivnosti	Snimak postojećeg stanja Provjera statike konstrukcije
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Grad će analizirati lokaciju na kojoj se nalazi napušteno gradilište Sveučilišne bolnice te nakon završenih ispitivanja (snimak postojećeg stanja, provjera statike konstrukcije i dr.) detaljnije definirati program i smjernice za transformaciju kompleksa.
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta, ovisno o definiranim aktivnostima
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 1.610.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 1.610.000,00

Redni broj	**8**
Naziv projekta	**TERME BLATO**
Mjera	**Mjera 1.2.3: Unapređivanje turističke ponude**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo
Cilj projekta	Cilj projekta je što više iskoristiti energetski potencijal vode prije nego se voda vrati u recirkulaciju. Time je svaki od predloženih sadržaja energetski potpuno održiv. Prema programu Terme Zagreb sastoje se iz 9 glavnih prostornih sklopova (hotel, zabavni centar, trgovine, restorani, fitness centar , wellness i beauty centar, rehabilitacijsko medicinski centar, zatvoreni i vanjski bazeni …). Ukupna građevinska bruto površina je oko 110 000 m^2, a struktura sadržaja je takva da pokriva sve sadržajne grupe za širok profil korisnika različitih dobnih skupina. U prostornom smislu cilj je ovog projekta objediniti javne sportske, rekreativne i zdravstvene sadržaja uz obale rijeke Save u zonu javnog korištenja te time povećati kvalitetu života i rada u Zagrebu.
Indikativni popis aktivnosti	Provedba urbanističko – arhitektonskog natječaja
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Donesen je Zaključak o utvrđivanju Programa urbanističko - arhitektonskog natječaja za izradu idejnog rješenja uređenja Termalnog kupališta Blato u Zagrebu (SGGZ 18/11.) Izrađena je Studija izvodljivosti za Termalno kupalište Zagreb (2015.)
Indikativni proračun projekta (u kn)	375.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 5.180.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 5.180.000,00

Redni broj	**9**
Naziv projekta	**ZAGREPČANKA - PRENAMJENA NAPUŠTENE INDUSTRIJE**
Mjera	**Mjera 4.2.1: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)
Cilj projekta	Cilj je analizirati stanje, te istražiti i prezentirati mogućnosti transformacije i sadržajne prenamjene sklopa nekadašnje Gradske klaonice i stočne tržnice u Zagrebu radi poticanja daljnjeg razvoja poslovnog i prometnog središta istočnog dijela grada, a uz zaštitu identitetskih obilježja postojeće industrijske arhitekture.
Indikativni popis aktivnosti	Izrada prostorne analize predmetnog područja Analiza imovinsko – pravnog statusa zemljišta Izrada osnovne ekonomske analize Izrada konzervatorske podloge Izrada Programskih smjernica i programa sadržaja gradskog projekta Izrada Programa gradskog projekta Izrada Programa za provedbu urbanističko-arhitektonskog natječaja Provedba natječaja
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ 2015. proveden Program *Rethinking Industrial Sites* (Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada u suradnji s Muzejom grada Zagreba). Ideje proizašle iz programa poslužit će daljnjem definiranju programa i smjernica za transformaciju kompleksa.
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta, ovisno o definiranim aktivnostima
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 6.000.000,00 **Pomoći EU** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 6.000.000,00

Redni broj	**10**
Naziv projekta	**PRENAMJENA BIVŠE VOJNE BOLNICE U VLAŠKOJ ULICI**
Mjera	**Mjera 4.2.4: Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport
Cilj projekta	Transformacija bivše vojne bolnice u kompleks umjetničkih škola, dvije plesne i dvije glazbene. Rekonstrukcijom i nadogradnjom postojećih zgrada vojne bolnice planira se oživjeti ovaj dio užeg središta grada, te ga integrirati u okolno urbano tkivo.
Indikativni popis aktivnosti	Izgradnja u skladu s regulativom
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„1“ Izrađena studija Programska polazišta strateškog gradskog projekta Vlaška – bivša vojna bolnica i snimljeno postojeće stanje. Izrađena je projektna dokumentacija za uređenje i prenamjenu ulične zgrade za potreba preseljenja Glazbene škole Elly Bašić te je izrađen glavni projekt na koji je ishođena građevinska dozvola i rješenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode.
Indikativni proračun projekta (u kn)	20.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,0 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 20.000.000,00 **Pomoći EU*** 0,0 **Javna poduzeća** 0,0 **Ostali izvori** 0,0 **SVEUKUPNO** 20.000.000,00

**mogućnosti sufinanciranja iz EU fondova strateškog projekta rb.10 Prenamjena bivše vojne bolnice u Vlaškoj ulici u kompleks za smještaj umjetničkih škola pri čemu se iz pomoći EU može očekivati 70% sufinanciranja putem Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014-2020 u sklopu specifičnog cilja 6e2 - Obnova brownfield lokacija (bivša vojna i/ili industrijska područja) unutar mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja.*

Redni broj	**11**
Naziv projekta	**SVEUČILIŠNI KAMPUS BORONGAJ**
Mjera	**Mjera 2.1.1: Potpora prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu**
Nositelj projekta i partneri	Sveučilište u Zagrebu, Partneri: sastavnice Sveučilišta u Zagrebu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja i Grad Zagreb
Cilj projekta	U dugoročnom razvoju Sveučilišta u Zagrebu izgradnja Sveučilišnog kampusa Borongaj doprinijeti će kvaliteti akademskog obrazovanja, razvoju znanstveno-istraživačkog rada i njegovoj primjeni kao i razvoju i primjeni znanja u tehničkom i tehnološkom području. Nadalje, izgradnjom Kampusa stvorit će se novo vibrantno središte u tkivu grada koje će svojim urbanim elementima i javnim prostorima podići razinu atraktivnosti istočnog dijela Grada i unaprijediti sadržajnost i kvalitetu života u tom dijelu, ali i utjecati na razvoj i rast Grada i aglomeracije u svim područjima.
Indikativni popis aktivnosti	- Priprema projektne i tehničke dokumentacije za izgradnju nove infrastrukture kampusa (komunalna infrastruktura i prostorni sadržaji) - Izgradnja u skladu s regulativom i načelima energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije - Opremanje prostornih kapaciteta i dodatnih sadržaja povezanih s primarnom funkcijom kampusa - Promidžba i vidljivost - Upravljanje projektom i administracija
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„1“ Izrađen Urbanistički plan uređenja Studentski kampus Borongaj (Službeni glasnik grada Zagreba 9/13) Predstudija izvodljivosti „Kampus Borongaj Sveučilišta u Zagrebu“ (2014.) Izrađen je Prijedlog programa javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja zgrade Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije na području Studentskog kampusa Borongaj i Prijedlog programa javnog natječaja za izradu idejnog arhitektonsko-urbanističkog rješenja zgrade Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta na području Studentskog kampusa Borongaj
Indikativni proračun projekta (u kn)	6.375.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 1.466.250,00 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 0,00 **Pomoći EU** 2.550.000,00 **Javna poduzeća** 168.750.000,00

	Ostali izvori 277.500.000,00 **SVEUKUPNO** 4.462.500.000,00

EU: Iz dostupnih podataka, potvrdili bi da se izvori pomoći EU za FKIT i PBF planiraju osigurati putem Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014-2020 u sklopu specifičnog cilja 1a1 – Povećana sposobnost istraživanja, razvoja i inovacija (IRI) za obavljanje istraživanja vrhunske kvalitete i zadovoljavanje potreba gospodarstva.

Redni broj	**12**
Naziv projekta	**PJEŠAČKO – BICIKLISTIČKI JARUNSKI MOST**
Mjera	**Mjera 4.4.6: Unapređivanje biciklističkog prometa**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)
Cilj projekta	Cilj projekta je osigurati kvalitetno povezivanje prostora sjeverno i južno od Save, osigurati najkraću vezu (pješak i bicikl), te predvidjeti most posebnih oblikovnih karakteristika kako bi postao dio identitetskog sustava grada.
Indikativni popis aktivnosti	Izrada programa za provedbu urbanističko – arhitektonskog natječaja
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„2“ Izrađena studija lokacija "Pješačko-biciklističkog mosta Jarun" i preobrazbe utjecajnog prostora šireg obuhvata (Arhitektonski Fakultet i Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada)
Indikativni proračun projekta (u kn)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,00 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 225.000,00 **Pomoći EU** 0,00 **Javna poduzeća** 0,00 **Ostali izvori** 0,00 **SVEUKUPNO** 225.000,00

Redni broj	**13**
Naziv projekta	**TRAČNIČKA VEZA GRAD – ZRAČNA LUKA ZAGREB**
Mjera	**Mjera 4.4.3: Unapređivanje javnog putničkog prometa**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet , Zagrebački holding d.o.o., Velika Gorica, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
Cilj projekta	Poboljšati povezanost Grada Zagreba s Međunarodnom zračnom lukom Zagreb, gradovima i naseljima izvan centra te stvoriti logistički centar za promet roba i tereta za ovu regiju. Prva faza projekta predstavlja identifikaciju rješenja za povezivanje GZ i MZLZ modalitetom javnoga prijevoza.
Indikativni popis aktivnosti	Identifikacija rješenja za povezivanje GZ i MZLZ modalitetom javnoga prijevoza koja će se provesti analizom različitih opcija te uzimanjem u obzir mogućnosti socio-ekonomskog razvoja.
Ciljano područje	Grad Zagreb, Grad Velika Gorica
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„1“ U izradi su uvjeti izvođenja za javnu nabavu (izrada studije predizvodljivosti). “Misija JASPERS-a za RH” (instrument tehničke pomoći Europske komisije za podršku infrastrukturnim projektima) podržala je projekt i dala preporuku da se financijski podupre izrada studije predizvodljivosti od strane Upravljačkog tijela (MRRFEU)
Indikativni proračun projekta (u kn)	150.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,00 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 150.000.000,00 **Pomoći EU*** 0,00 **Javna poduzeća** 0,00 **Ostali izvori** 0,00 **SVEUKUPNO** 150.000.000,00

**sufinanciranje EU sredstvima potencijalno se može osigurati putem Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014-2020 u sklopu specifičnog cilja SC 7ii2 – Povećati broj prevezenih putnika u gradskom javnom prijevozu.*

Redni broj	**14**
Naziv projekta	**ŽIČARA SLJEME**
Mjera	**Mjera 4.4.3: Unapređivanje javnog putničkog prometa**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet
Cilj projekta	Poboljšati korištenje javnog prijevoza žičarom te time rasteretiti prostor od automobilskog prometa sa svim njegovim negativnim konotacijama, osobito vršno područje. Izgradnjom donje postaje žičare u zoni okretišta dolje želi se osigurati kvalitetan prijevoz, integriran s ostalim vidovima javnog gradskog prijevoza (tramvaji, gradski autobusi).
Indikativni popis aktivnosti	Donošenje UPU-a Vršna zona Medvednice, izrada glavnih i izvedbenih projekata te ishođenje građevinskih dozvola, izgradnja infrastrukture, gornje, donje i kutne postaje te međupostaje Brestovac.
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„1“ Izrađen je projekt rušenja stare žičare, idejno rješenje i idejni projekt nove žičare te Elaborat zaštite okoliša-Rekonstrukcija žičare Sljeme s izgradnjom nove donje postaje. Ishođena je lokacijska dozvola. UPU Vršna zona Medvednice je pred donošenjem. Postupci izvlaštenja su u tijeku. Proveden natječaj za nabavu opreme žičare. Odluka o odabiru je u proceduri Proveden natječaj za izradu glavnih i izvedbenih projektata sa pripadajućom infrastrukturom i geomehaničkim istražnim radovima. Odluka o odabiru je u proceduri.
Indikativni proračun projekta (u kn)	250.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 0,00 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 150.000.000,00 **Pomoći EU** 0,00 **Javna poduzeća** 0,00 **Ostali izvori** 0,00 **SVEUKUPNO** 150.000.000,00

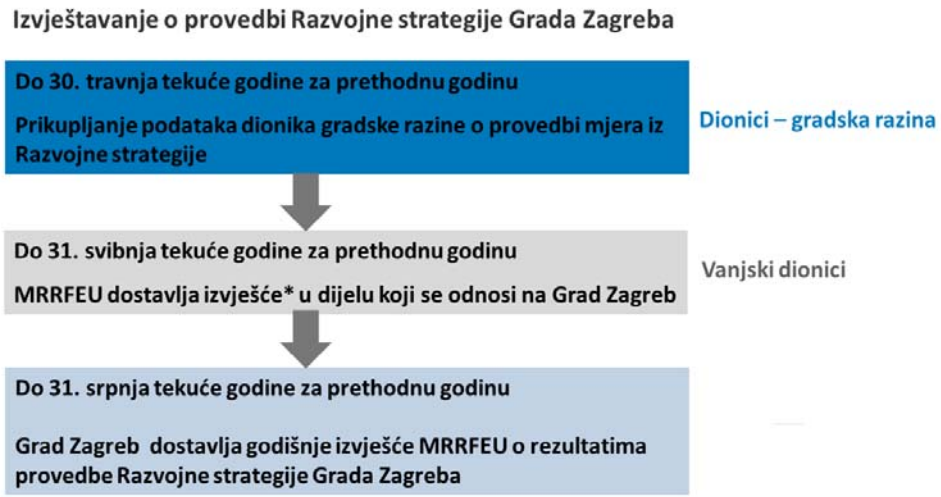
Redni broj	**15**
Naziv projekta	**INTEGRIRANI PRIJEVOZ PUTNIKA NA PODRUČJU GRADA ZAGREBA, ZAGREBAČKE I KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE**
Mjera	**Mjera 4.6.2: Razvoj integriranog javnog prijevoza**
Nositelj projekta i partneri	Grad Zagreb,Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o. / Zagrebačka županija,Krapinsko-zagorska županija, HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagrebački holding d.o.o.-podružnica ZET; Budući operateri (autobusni prijevoznici na području obuhvata projekta)
Cilj projekta	Doprinijeti povećanju učešća javnog prijevoza putnika uz smanjenje učešća osobnih vozila u ukupnom broju ostvarenih putovanja na zagrebačkom gradskom i prigradskom području, povećanju kvalitete javnog prijevoza općenito, povećanju sigurnosti sudionika u prometu te u povećanju mobilnosti građana i stanovnika prigradskih naselja zagrebačkog područja. Putem primjene sustava očekuju se pozitivni učinci na području održivog razvoja, zaštite okoliša i gospodarske učinkovitosti.
Indikativni popis aktivnosti	Izrada studijske i projektne dokumentacije dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekti organizacijske, logističke i infrastrukturne prilagodbe modelu IPP-a), uspostava sustava na pilot području i proširenje na ostala područja (fazna uspostava kroz „pilot“ područja), usklađivanje prostorno-planskih dokumenata, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, radovi na infrastrukturnim zahvatima
Ciljano područje	Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija
Tip projekta	Infrastrukturni
Pripremljenost projekta/ ishodovana dokumentacija	„3“ Izrađena Studija Integriranog prijevoza putnika Izrađen Idejni projekt organizacije Integriranog prijevoza putnika Izrađen Idejni projekt tarifnog sustava Integriranog prijevoza putnika Izrađen elaborat Idejni projekt automatizacije naplate i kontrole karata u sustavu IPP-a (integriranog prijevoza putnika) na području grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko Zagorske županije Izrađen je Elaborat prilagodbe organizacijske strukture operatera modelu integriranog prijevoza putnika U izradi elaborat Idejni projekt informiranja putnika – korisnika integriranog prijevoza putnika
Indikativni proračun projekta (u kn)	1.140.000.000,00
Izvor financiranja / Planirana sredstva za provedbu 2017.- 2019.	**Državni proračun** 7.000.000,00 **Županijski proračun (Grad Zagreb)** 4.300.000,00 **Pomoći EU** 23.500.000,00 **Javna poduzeća** 0,00 **Ostali izvori** 2.200.000,00 **SVEUKUPNO** 37.000.000,00

7. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje i vrednovanje jedno je od temeljnih načela politike regionalnog razvoja. Praćenje provedbe odvijati će se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, te će se o rezultatima provedbe izrađivati izvješća na godišnjoj razini. Također o rezultatima provedbe jednom godišnje izvijestiti će se Partnersko vijeće Grada Zagreba.

Praćenje provedbe i izvještavanje

Odmah po donošenju prve generacije Razvojne strategije započet je proces praćenja i izvještavanja o provedbi. Proces izrade Izvješća o provedbi uključio je prikupljanje informacija o provedenim aktivnostima od svih nositelja mjera putem dopisa kojima se traže podaci o provođenju aktivnosti u okviru Strateških ciljeva/ Prioriteta/ Mjera i Akcijskog plana, a za što su pripremljene detaljne tabele za svakog nositelja. Održavani su sastanci s nositeljima mjera, te provedena edukacija vezana uz metodologiju praćenja i izvještavanja. Praćenjem provedbe prve generacije Razvojne strategije Grada Zagreba, ustanovljeno je da se proračunsko planiranje postupno prilagođava Razvojnoj strategiji, te da ključni dionici svoje godišnje planove rada postupno usklađuju sa Razvojnom strategijom i pripadajućim akcijskim planom. Također, provođenjem edukacija za ključne dionike povećalo se razumijevanje značaja Razvojne strategije, obveze provedbe zadanih aktivnosti i mjera, kao i obveze izvještavanja o provedenom. Prikupljanje povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne strategije jest proces koji se unapređuje. Osnovni izazov za programsko razdoblje do 2020. je daljnji razvoj sustava integriranog strateškog planiranja i povezivanja proračuna sa Razvojnom strategijom kao i izvršenja proračuna sa provedbom mjera Razvojne strategije.



* Prema čl. 49. st. 1 i 2 Zakona o regionalnom razvoju RH (NN 147/14): Središnja tijela državne uprave i druga javnopravna tijela, kao i trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske podnose Ministarstvu izvješće o učincima provedbe programa iz njihove nadležnosti s učincima na regionalni razvoj do 30. travnja tekuće godine za prethodnu godinu.
Ministarstvo će izvješće u dijelu koji se odnosi na određenu županiju istoj dostaviti do 31. svibnja tekuće godine

U skladu sa čl. 49. st. 1 i 2 Zakona o regionalnom razvoju RH (NN 147/14) provodit će se postupak izvještavanja o provedbi Razvojne strategije Grada Zagreba.

Pokazatelji

U skladu sa Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe, za potrebe praćenja provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba definirani su pokazatelji za ciljeve i prioritete / mjere. Pri izradi pokazatelja korišteni su u najvećoj mogućoj mjeri podaci gradske / regionalne razine te podaci koji se prate na nacionalnoj razini samo za područja/teme na kojima se ne vodi detaljnija statistika. Također se nastojalo praćenje usmjeriti na konkretne, kvantitativne podatke, a ne na perceptivne kao što su istraživanja / ankete, s izuzetkom dijela koji se odnosi na RIK (Regionalni indeks konkurentnosti), iz kojeg su korišteni i određeni podaci za Grad Zagreb vezani za perceptivne indikatore. Relevantni podaci iz aktualnog plana razvojnih programa također su korišteni za formiranje pokazatelja, kao i podaci iz pilot projekta WCCD (World Council on City Data), u okviru kojeg je Grad Zagreb (Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada kao koordinator lokalnih aktivnosti) prikupio podatke za standardizirane vrste indikatora koji će omogućiti usporedbe s gradovima na europskoj i globalnoj razini.

Poseban izazov predstavlja prikupljanje podataka od tijela državne razine, međutim očekuje se kako će se u skladu sa čl. 49. st. 1 i 2 Zakona o regionalnom razvoju RH (NN 147/14) provoditi postupak izvještavanja o provedbi Razvojne strategije Grada Zagreba te će sukladno tome biti dostupni i potrebni pokazatelji.

Tijekom provedbe Razvojne strategije pratiti će se: stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera, ostvarene učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava, sudjelovanje i doprinos partnerstva, učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe, vidljivost ŽRS-a u javnosti županije i jedinicama lokalne samouprave s područja županije.

Vrednovanje

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14), kao temeljni propis u području regionalnog razvoja, među ostalim, definirao je obvezu vrednovanja planskih dokumenata politike regionalnog razvoja. Naime, odredbom članka 48. stavak 1. spomenutog zakona propisano je da planski dokumenti politike regionalnog razvoja, podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, provedbe te nakon provedbe. Detaljniji postupak i metodologija vrednovanja politike regionalnog razvoja uređeni su Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja (NN 121/15), što ga je donio Ministar regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Navedenim je pravilnikom uz ostalo definiran i postupak vrednovanja planskih dokumenata politike regionalnog razvoja. Vrednovanje se temelji na načelima transparentnosti, jasne metodologije, planiranja, nepristranosti i neovisnosti te vidljivosti i širenja rezultata. Pravilnikom su također definirani ciljevi i koristi vrednovanja, u članku 6. propisane su vrste vrednovanja dok je odredbom članka 10. stavak 1., definiran postupak vrednovanja što se pokreće donošenjem odluke o početku postupka vrednovanja.

Sukladno navedenoj odredbi Gradonačelnik je donio Zaključak o početku postupka vrednovanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine od 28. srpnja 2016. godine.

Nastavno na navedeni Zaključak Pravilnikom je definirana obveza ustrojavanja i imenovanja Upravljačke skupine za provedbu vrednovanja (članak 14.), slijedom čega je imenovana upravljačka skupina za provedbu vrednovanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Upravljačka skupina je tijelo koje se sastoji od tri člana a ustrojena je u cilju analize svih aspekata vrednovanja.

Razvojna strategija Grada Zagreba je, u skladu s navedenim podzakonskim aktima, prošla kroz proces vrednovanja tijekom izrade (prethodno ili ex-ante vrednovanje), a koje je proveo vanjski neovisni

vrednovatelj te je sažeto izvješće ugrađeno u ovaj dokument kao posebno poglavlje. U skladu s planom vrednovanja koji je prilog Zaključku o početku postupka vrednovanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine propisana je također potreba:

a) vrednovanja tijekom provedbe, u svrhu potpore donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde nedostatke u provedbi planskog dokumenta, i slijedom toga poduzmu potrebne korake ukoliko su potrebne njegove izmjene; te

b) vrednovanje nakon provedbe, u svrhu ocjene cjelokupnog utjecaja/učinka planskog dokumenta odnosno njegove djelotvornosti i učinkovitosti.

8. ŽUPANIJSKO PARTNERSTVO

Kako je navedeno u stavku 2. članka 13. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) *županijsku razvojnu strategiju donosi jedinica područne (regionalne) samouprave u skladu s načelom partnerstva i suradnje nakon prethodno pribavljenog mišljenja partnerskog vijeća za područje županije, uzimajući u obzir potrebu osiguranja ravnomjernog razvoja svih dijelova županije.*

Za izradu Razvojne strategije imenovana je stručna radna skupina koju su činili pročelnici i pomoćnici / zamjenici pročelnika gradskih upravnih tijela (Zaključak Gradonačelnika od 14. svibnja 2014.). Zadaća Radne skupine je sudjelovanje u izradi i koordinacija potrebnih međuresornih aktivnosti izrade Razvojne strategije Grada Zagreba.

Odluku o osnivanju i imenovanju članova/članica Partnerskog vijeća Grada Zagreba od 11. svibnja 2016. godine, SGGZ 7/2016 donio je Gradonačelnik Grada Zagreba.

Partnersko vijeće osnovano je radi sudjelovanja u pripremi županijske razvojne strategije, utvrđivanja prioriteta razvoja, predlaganja strateških projekata važnih za razvoj jedinica područne (regionalne) samouprave te njihove provedbe i praćenja. Partnersko vijeće djeluje sukladno načelu partnerstva i suradnje, načelu transparentnosti, jednakosti članova partnerstva, načelu usuglašavanja. Ovo savjetodavno tijelo osnovano je s ciljem utvrđivanja zajedničkih prioriteta na razini Grada Zagreba, predlaganja zajedničkih strateških projekata te obavljanja drugih poslova sukladno Zakonu o regionalnom razvoju, a administrativne i stručne poslove za potrebe rada županijskog partnerstva obavlja regionalni koordinator za jedinicu područne (regionalne) samouprave – Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

Partnersko vijeće Grada Zagreba ima 27 članova pri čemu ni jedan sektor nema natpolovičnu većinu glasova. Svakom članu u skladu s Uredbom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/15) imenovana je i zamjena, a mandat članova traje do isteka trajanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Popis članova partnerskog vijeća i drugi dokumenti (opis provedenih konzultacija, popis održanih sastanaka, prikaz doprinosa članova izradi Razvojne strategije i dr.) nalazit će se u Dodatku 3.

Ovom strukturom i uključivanjem dionika u proces pripreme Razvojne strategije, ali i kroz definiranje njihovog doprinosa u provedbi i praćenju provedbe, osigurala se primjena konzultativnog procesa u donošenju strateškog dokumenta. Oba tijela sudjelovala su aktivno u čitavom ciklusu strateškog planiranja što je prikazano kroz sljedeću tablicu, a detaljan opis ostalih dokumenata prikazat će se u Dodatku 3.

Tematske radionice – dionici gradske razine i vanjski dionici	**Stručna radna skupina**	**Partnersko vijeće Grada Zagreba**
Radionice – u razdoblju od svibnja do listopada 2015. organizirano je sedam tematskih radionica za formuliranje ciljeva, prioriteta i mjera u skladu s poglavljima šire verzije osnovne analize	Prezentacija radne verzije SWOT analize Radnoj skupini – 8.12.2014. Radionica Vizija & strateški ciljevi – 5.2.2016.	Sjednice – sjednica prvog saziva 26.02.2014. i 07.05.2014. (dopune nalaza SWOT analize) Sjednice drugog saziva – ciljevi, prioriteti i mjere -25.05.2016. Strateški projekti - 10.10.2016.
Online konzultacije – kontinuirano su slani dopisi s	Online konzultacije kroz dobivene primjedbe gradskih	Tematske sjednice uže grupe članova – strateški projekti –

molbom za dopunu i izmjenu podataka u svim fazama izrade, uključivo i za zasebni provedbeni dokument (Akcijski plan)	upravnih tijela čiji su čelnici članovi Radne skupine	20.10.2016. Završna sjednica Partnerskog vijeća – 6. ožujka 2017. Završna sjednica Partnerskog vijeća - 5. rujna 2017.
		Online konzultacije – kontinuirano slanje zaključaka i materijala na komentare i dopunu

U skladu s načelom transparentnosti i participativnosti, članci o održanim sastancima kao i radni materijali Razvojne strategije kontinuirano su objavljivani na službenoj web stranici Grada Zagreba, kao i u INFO brošurama koje je dvomjesečno izdavao Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, a koje sadrže izvješća o provedenim aktivnostima Ureda u određenom razdoblju.

Partnersko vijeće Grada Zagreba iskazalo je pozitivno mišljenje o prijedlogu konačne verzije Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine na završnoj sjednici održanoj 6. ožujka 2017. godine.

Radi novih saznanja i promjena do kojih je došlo u razdoblju od završetka konačnog nacrta, u ljetnom periodu pristupilo se ažuriranju statističkih i drugih dostupnih podataka. Izmjene nisu utjecale na samu koncepciju dokumenta, te je nakon provedenih aktivnosti ponovo sazvana završna sjednica Partnerskog vijeća. Partnersko vijeće Grada Zagreba iskazalo je pozitivno mišljenje o ažuriranom prijedlogu konačne verzije Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine na sjednici održanoj 5. rujna 2017. Godine.

9. HORIZONTALNA NAČELA

Temeljna horizontalna načela, koja su integrirana u sve faze izrade Razvojne strategije, počevši od osnovne analize, preko osmišljavanja ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera te određivanja pokazatelja za praćenje provedbe Razvojne strategije, su sljedeća:

Načelo nediskriminacije, koje podrazumijeva socijalnu uključenost te jednako postupanje prema svim društvenim skupinama, neovisno o spolu, nacionalnosti i vjeri. Načelo podupire uključivanje starijih i nemoćnih građana, dugotrajno nezaposlenih, građana s invaliditetom i ostalih socijalno ugroženih skupina građana. Načelom se promiče društvena jednakost, te smanjivanje diskriminacije prema socijalnom i financijskom statusu, spolnoj, narodnoj, rasnoj i vjerskoj pripadnosti. Primjena načela nediskriminacije prilikom izrade analize, osmišljavanja prioriteta i mjera, te određivanja pokazatelja Razvojne strategije osigurava zastupljenost i vidljivost svih socijalnih skupina u svim segmentima života, s obzirom na to da su jednake mogućnosti preduvjet za razvoj socijalno pravednog i osviještenog društva.

Grad Zagreb slijedi visoke standarde te redovito provodi aktivnosti koje podupiru ovo načelo poput edukacija na temu ravnopravnosti spolova i nediskriminacije, te pruža financijsku i institucionalnu podršku spomenutim skupinama. Također, potiče se primjena pozitivnih mjera kojima se uklanjaju stereotipi u informacijskim i komunikacijskim aktivnostima, te se u svim informativnim i promotivnim materijalima izbjegavaju poruke koje sadržavaju elemente diskriminacije. Po potrebi, na događanjima

koje Grad organizira također se pruža odgovarajuća podrška poput prevoditelja za znakovni jezik, vodič za osobe s oštećenjima vida i slično.

Praktičnu primjenu navedenog načela podupiru sljedeće mjere Razvojne strategije:

Mjera 2.2.1. Prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja
Mjera 2.2.2. Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja
Mjera 2.2.3. Jačanje kompetencija i povećanje poslovnih mogućnosti za ranjive grupe kroz programe socijalne ekonomije
Mjera 5.2.1. Poticanje stambenog zbrinjavanja socijalno osjetljivih skupina građana
Mjera 5.2.3. Unapređivanje skrbi o starijoj populaciji u okvirima lokalne zajednice
Mjera 5.2.4. Kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice
Mjera 5.2.5. Kvalitetnije uključivanje djece i mladih s teškoćama u razvoju u život zajednice
Mjera 5.3.7. Uspostavljanje i razvoj centara za mlade
Mjera 6.1.1. Aktivno promicanje ljudskih prava
Mjera 6.1.2. Razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama
Mjera 6.1.3. Razvoj partnerstva sa civilnim društvom

Načelo održivog razvoja, koje podrazumijeva zaštitu okoliša, prilagodbu klimatskim promjenama, otpornost na krizne situacije, sprječavanje rizika, učinkovitu uporabu prirodnih resursa i zaštitu bioraznolikosti. Tema održivosti u Razvojnoj strategiji Grada Zagreba vezana je uz temu otpornosti, odnosno sposobnosti prilagodbe grada različitim rizicima i promjenama, prvenstveno uzimajući u obzir klimatske promjene. Razvoj društva mora se temeljiti na gospodarskoj održivosti, što zahtjeva održivost okoliša, koje obuhvaća očuvanje biološke raznolikosti, kvalitete zraka, vode i tla dostatne za trajno očuvanje ljudskog života te dobrobiti životinjskog i biljnog svijeta. Prirodna dobra, poput vode, tla i šuma postala su ograničavajući čimbenici u gospodarskom razvoju zbog čega je nužno ulaganje u očuvanje preostalih dobara, poticanje rasta ugroženih dobara snižavanjem razine njihova iskorištavanja, te povećanje učinkovitosti okretanjem ka obnovljivim izvorima energije. Prilikom izrade analize, osmišljavanja prioriteta i mjera, te određivanja pokazatelja Razvojne strategije osigurano je jačanje gospodarske i socijalne kohezije, kojima će se omogućiti i održiv razvoj, te su u mjere integrirana nova promišljanja održivog razvoja, poput kružne ekonomije, digitalnog gospodarstva i dr.

Načelo održivosti integrirano je u sve dijelove i faze izrade Razvojne strategije, a osobito ga promiču sljedeće mjere:

Mjera 1.3.1 Održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim zemljištem
Mjera 3.1.2. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom
Mjera 3.1.3. Razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture
Mjera 3.1.4. Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom
Mjera 3.1.5. Geotehnička i geoseizmička mikrozonacija
Mjera 3.1.6. Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti
Mjera 3.1.7. Učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode te zaštita krajobrazne raznolikosti
Mjera 3.1.8. Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka
Mjera 3.1.9. Unapređivanje zaštite voda
Mjera 3.1.10. Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke
Mjera 3.1.11. Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom
Mjera 3.2.1. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva

Mjera 3.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete
Mjera 3.2.4. Unapređenje javnog rasvjetnog sustava
Mjera 3.2.5. Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi
Mjera 4.1.2. Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada
Mjera 5.2.2. Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda
Mjera 6.4.4. Zelena javna nabava

Zagreb pametni grad, načelo koje je u skladu sa strateškim razvojnim usmjerenjima nacionalne a i europske razine, prepoznato kao jedno od ključnih u procesu integriranog planiranja. Po jednoj od širih definicija „Grad se može nazvati pametnim kad ulaganja u ljudski i društveni kapital te tradicionalnu i modernu komunikacijsku infrastrukturu potiču održivi gospodarski rast i visoku kvalitetu života, zajedno sa pametnim upravljanjem prirodnim resursima, a sve kroz participativno upravljanje“[34]. Razvoj tehnologije te novih oblika poslovanja nudi nove mogućnosti korištenja inovativnih metoda upravljanja i unaprjeđenja kvalitete usluga i života građana. Upravo zbog razumijevanja značaja koncepta u Razvojnu strategiju ugrađena je ideja pametnog grada kao ključna, horizontalna tema, bitna i primjenjiva u svim sektorima.

„Smart City“ koncept promišljao se kroz formulaciju svih šest strateških ciljeva, koji se i direktno mogu povezati sa svakom od karakteristika pametnog grada[35]:

Smart Economy (pametno gospodarstvo) – C1
Smart People (pametni ljudi) – C2
Smart Environment (pametni okoliš) – C3
Smart Mobility (pametna mobilnost) – C4
Smart Living (pametno življenje) – C5
Smart Governance (pametno upravljanje) – C6.

Razvojna strategija daje široki okvir potencijalnih primjena koncepta pametnog grada, koji bi se trebao temeljiti na stručnim analizama odnosno utvrđenim kompetitivnim prednostima i posebnostima Grada Zagreba utvrđenima među ostalim i ovim strateškim razvojnim dokumentom. Osnovni cilj je strateško promišljanje budućeg razvoja a time i budućih partnerstava čiji će cilj biti implementacija koncepta pametnog grada. Faza realizacije pratit će se kroz provedbu unutar postojećeg okvira mjera, a također se obzirom na kompleksnost teme ostavlja mogućnost izrade zasebnog provedbenog dokumenta kojim bi se detaljnije precizirao financijski i institucionalni okvir za aktivnosti, projekte i programe.

Koncept pametnog grada integriran je u sve dijelove i faze izrade Razvojne strategije, te je formulirana i posebna mjera 6.5.4. Zagreb pametni grad u kojoj je dan popis indikativnih aktivnosti i smjernice za izradu provedbenog dokumenta.

[34] Schaffers et al. (2011)

[35] Šest karakteristika pametnog grada predloženih kroz rad na European Smart City Project, http://www.smart-cities.eu/

Osim navedene specifične mjere, koncept osobito promiču i sljedeće mjere:

Mjera 1.2.1. Podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama
Mjera 1.2.3. Unapređivanje turističke ponude
Mjera 2.1.2. Razvoj suradnje znanstvene/akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva
Mjera 3.1.1. Uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu
Mjera 3.1.5. Geotehnička i geoseizmička mikrozonacija
Mjera 3.1.6. Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti
Mjera 3.1.8. Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka
Mjera 3.1.10. Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke
Mjera 3.2.2. Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete
Mjera 3.2.4. Unapređenje javnog rasvjetnog sustava
Mjera 3.2.5. Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi
Mjera 4.1.2. Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada
Mjera 4.2.2. Inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unaprjeđenje informatičkog sustava kulturne baštine
Mjera 4.4.3. Unapređivanje javnog putničkog prometa
Mjera 4.4.3. Poboljšanje prometa u mirovanju
Mjera 4.4.5. Razvoj sustava za nadzor i upravljanje prometom (ITS)
Mjera 4.5.3. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja – telekomunikacije
Mjera 4.6.2. Razvoj integriranog javnog prijevoza
Mjera 5.2.2. Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda
Mjera 6.1.3. Razvoj partnerstva sa civilnim društvom
Mjera 6.2.1. Unapređivanje sustava strateškog planiranje i provedbe razvojnih projekata
Mjera 6.3.3. Unapređivanje sustava upravljanja podacima o prostoru i stanovništvu Grada
Mjera 6.4.2.Unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana
Mjera 6.4.3. Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima
Mjera 6.4.4. Zelena javna nabava
Mjera 6.4.6. e-ZAGREB, digitalizacija poslovnih procesa

10. IZVJEŠĆE O PRETHODNOM VREDNOVANJU - SAŽETAK

Uvod

Nositelj izrade *Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine* je Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (u daljnjem tekstu, Nositelj izrade). Izvješće o prethodnom vrednovanju Razvojne strategije izradio je projektni tim Instituta za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba.

U Razvojnoj strategiji su definirani okvir i smjernice za daljnji razvoj Grada Zagreba temeljem utvrđenih šest strateških ciljeva i dvadeset i jedan prioriteta. Razvojna strategija uključuje i osamdeset devet mjera potrebnih za provedbu ciljeva i prioriteta s obzirom da one daju okvir za utvrđivanje i provedbu razvojnih projekata. Proces prethodnog vrednovanja prvenstveno je bio usmjeren podršci budućoj uspješnoj realizaciji svrhe i ciljeva Razvojne strategije, s krajnjim ciljem da ona posluži kao najbolja moguća osnova za djelotvornu i učinkovitu provedbu razvojne politike Grada Zagreba.

Prilikom realizacije prethodnog vrednovanja *Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine* osnovni elementi metodološkog pristupa bili su slijedeći: Vrednovanje Razvojne strategije u svim fazama njezine izrade, temeljem uvažavanja kako obveznih tako i dodatnih kriterija vrednovanja, uz korištenje svih relevantnih evaluacijskih pitanja; uvažavanje pristupa i ključnih načela vrednovanja, u skladu sa Pravilnikom MRRFEU te dobrom praksom EU; primjena interaktivnog pristupa te kontinuirane i intenzivne suradnje Nositelja izrade Razvojne strategije i evaluatora.

U skladu sa projektnim zadatkom, proces vrednovanja odvijao se u tri faze, tj. sastojao se od vrednovanja

- analize stanja (osnovne i SWOT analize)
- strateških odrednica budućeg razvoja Grada Zagreba - vizije, ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera (relevantnost Razvojne strategije; opravdanost ciljeva, prioriteta i mjera; te ocjena konzistentnosti, koherentnosti i utjecaja Razvojne strategije)
- provedbenih mehanizama Razvojne strategije (financijski i institucionalni okvir /uključujući Akcijski plan, strateški projekti, horizontalna načela i dr.)

Ocjena analize stanja i SWOT analize

Evaluatori su posebno naglasili važnost da se izradi skraćena, nova analiza stanja na 40ak stranica te su dali Nositelju izrade sugestije usmjerene na neophodnu doradu i sažimanje. Također, kako bi se olakšao zadatak Nositelju izrade Razvojne strategije u narednoj fazi izrade/dorade postojeće verzije analize stanja, evaluatori su sugerirali poredak ključnih razvojnih problema i razvojnih ograničenja prema važnosti. Time se olakšava posao u narednoj fazi izrade Razvojne strategije te osigurava postizanje nužne unutarnje vertikalne usklađenosti strateškog dokumenta. Evaluatori su slijedom zadnjeg zaprimljenog Nacrta uputili Nositelju izrade niz sugestija za doradu analize stanja koje su u konačnici bile prihvaćene.

Među značajnije dopune evaluatori su sugerirali da se SWOT analiza osnaži navodima vezanim za novije (u RH) razvojne teme. Primjerice, vezano za kružno gospodarstvo, podizanje svijesti i podršku socijalnim inovacijama i socijalnom poduzetništvu; uvođenje nove održive urbane vladavine; sustavno jačanje kulturnih i kreativnih industrija, poticanje zelenog gospodarstva, zelene mobilnosti, uvođenje koncepta zeleni/zdrav/pametan grad i niz drugih. Ovo je izričito sugerirano s obzirom da bi Grad Zagreb mogao biti uzor svih drugim gradovima ali i županijama u promicanju promjena vezano

za spomenute novije teme i razvojne koncepte. Nositelju izrade Razvojne strategije su bile upućene i sugestije za dodatne manje dopune te korekcije koje su bile ispravljene. Ocjena SWOT analize uz korištenje evaluacijskih kriterija, u prvom redu relevantnosti, unutrašnje usklađenosti i konzistentnosti te spomenutih evaluacijskih pitanja potvrdila je da su prepoznate ključne slabosti i snage kao i vanjske prilike i prijetnje za daljnji razvoj Grad. Svi ključni navodi u SWOT analizi imali su svoju poveznicu na analizu stanja a što je bitan preduvjet za postizanje opravdanosti Razvojne strategije.

Ocjena definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera

U fazi izrade Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine koja se odnosila na definirane strateške ciljeve, prioritete i mjere, korišteni su u prvom redu kriteriji relevantnosti, te unutarnje i vanjske usklađenosti (koherentnosti), komplementarnosti i konzistentnosti.

Ocijenjeno je i da su ciljevi jasno razgraničeni, jednostavni, mjerljivi, realni i komplementarni te da tvore sinergiju u pogledu namjeravanih ishoda, onoga što se razvojem Grada Zagreba želi postići ne samo do 2020. godine, već i u bitno dužem vremenskom razdoblju. Matrica ciljeva, prioriteta i mjera dobro je strukturirana, s dobrom hijerarhijom i međusobnom povezanosti. Evaluatori su raspravili sa Nositeljem izrade Razvojne strategije optimalan broj ciljeva, prioriteta i mjera Razvojne strategije. Prvobitni prijedlog evaluatora je bio da broj ciljeva, prioriteta i mjera bude maksimalno smanjen. Ocjenjeno je da bi manji broj ciljeva, prioriteta i mjera značajno olakšao provedbu Razvojne strategije.

Evaluatorima je prilikom provjere relevantnosti ciljeva, prioriteta i mjera ključno polazište bila izrađena provjera temeljem izdvojenih problema i potrebe iz analize stanja kao i navoda u SWOT analizi. Provjera je potvrdila da je najveći dio mjera kreiran na način da su usmjerene ka rješavanju utvrđenih slabosti i problema, vodeći pri tome računa i o identificiranim prijetnjama daljnje razvoju Grada Zagreba. Unutrašnja usklađenost mjera u odnosu na analizu stanja, SWOT analizu i analizu razvojnih potreba i potencijala, a kojoj su evaluatori posvetili posebnu pozornost je, nakon uvažavanja komentara evaluatora, u svakom pogledu postignuta.

Nositelju izrade je upućen i niz specifičnih komentara usmjerenih prema doradi strateškog okvira. Među ostalim, sugestije su se odnosile na definiranje pokazatelja učinka ciljeva, pokazatelje ishoda, predložene su izmjene u nazivima nekih prioriteta i mjera te spajanje određenih mjera. Nadalje, Nositelja izrade se upozorilo da su neke mjere definirane na razini aktivnosti/ projekata te je kod nekih uočeno neznatno preklapanje sadržaja. U zadnjem nacrtu je bilo razvidno da su preporuke evaluatora bile uvažene.

U zadnjem zaprimljenom nacrtu Razvojne strategije, ciljevi, prioriteti i mjere su stručno opisani. Relevantnost i očekivani način ostvarenja ciljeva, kao i ciljevi i opravdanost prioriteta su uzorno obrazloženi. Svaka od 89 mjera opisana je na način da je jasno definiran njezin cilj i svrha, očekivani rezultat i razvojni učinak, te su dobro opisane indikativne aktivnosti koje bi se provodile u okviru svake pojedinačne mjere Ovakav detaljan i konzistentno iskazan prikaz strateškog djela Razvojne strategije odlična je osnova za provedbu mjera. Činjenica da je ovaj dio Razvojne strategije kvalitetno izrađen je, među ostalim, rezultat je odluke da se održe tematske radionice po svim ključnim segmentima razvoja na kojima je bilo prilike argumentirano raspraviti svaku postojeću mjeru iz svih segmenata razvoja grada, uz sudjelovanje ključnih dionika iz Grada Zagreba, kao i dionika iz Zagrebačkog holdinga d.o.o..

Slijedom primjene kriterija komplementarnosti, vrednovanje je potvrdilo da je međuosnažujući efekti pojedinih prioriteta i mjera u Razvojnoj strategiji vrlo naglašen. Prilikom provedbe mjera spomenutoj

komplementarnosti valja posvetiti posebnu pažnju. Koordinacija i bliska suradnja aktera zaduženih za provedbu će tu biti od ključnog značenja. U protivnom, naznačena i vrlo uočljiva komplementarnost i sinergija mjera neće doći do izražaja i efekti realiziranih mjera bi u tom slučaju svakako bili umanjeni.

Tijekom realizacije procesa vrednovanja provjerena je i vanjska koherentnost/usklađenost dokumenta, tj. usklađenost strateškog dijela Razvojne strategije sa ključnim nacionalnim strateškim dokumentima, uključujući sve relevantne nacionalne sektorske strateške programe. Evaluatori su u zasebnom prilogu provjerili vanjsku usklađenost ciljeva i prioriteta Razvojne strategije sa strateškim dokumentima na nacionalnoj razini, uključujući i sektorske strategije. Prilog je ustupljen Nositelju izrade Razvojne strategije uz napomenu da ga mogu direktno inkorporirati u Razvojnu strategiju. Ocjena Razvojne strategije korištenjem kriterija vanjske usklađenost se u svakom pogledu pokazala zadovoljavajućom. Tijekom dovršavanja ove faze u izradi Razvojne strategije razvoja Grada Zagreba evaluatori su naglasili da je za izradu Razvojne strategije izuzetno značajan strateški dokument Strategija razvoja Zagrebačkog holdinga d.o.o. (ZGH) od 2014. do 2020. te da je nužno prilikom izrade finalnog Nacrta voditi računa o poveznici ova dva strateška dokumenta.

U cjelini razmatrajući, strateški dio Razvojne strategije – vizija, ciljevi, razvojni prioriteti i mjere je kvalitetno izrađen te tvori vrlo mjerodavnu i argumentiranu osnovu za predlaganje i provedbu mnoštva projekata iz svih segmenata razvoja značajnih za razvoj Grada Zagreba.

Ocjena identificiranih provedbenih mehanizama i izrađenog financijskog okvira

Provedbena poglavlja su kvalitetno odrađena, s jasno obrazloženom podjelom nadležnosti. Moguće je pretpostaviti da će se predloženim mjerama u Razvojnoj strategiji postići očekivana razina ostvarivanja ciljeva i utjecaj na ključne razvojne segmente Grada Zagreba. Evaluatori su Nositelju izrade Razvojne strategije dostavili nekoliko minornih sugestija u svrhu poboljšanja konačnog nacrta ovog dijela Razvojne strategije. Sugestije su poglavito vezane za sažimanje određenih poglavlja te ujednačavanje pojedinih opisa.

Razvojna strategija je pripremljena u široko participativnom procesu u kojem su bili uključeni svi relevantni dionici iz pojedinih gradskih ureda. Niti jedna razvojna tema nije zaobiđena u ovom procesu.
Institucionalni sustav za provedbu Razvojne strategije dobro je obrazložen te su utvrđeni osnovni resursi predviđeni za provedbu Razvojne strategije. Nositelju izrade Razvojne strategije upućeno je nekoliko minornih sugestija koje su bile prihvaćene. Ono što je, međutim, od presudnog značaja su odgovarajući stručni kapaciteti koji su potrebni za realizaciju ciljeva, prioriteta i mjera Razvojne strategije ali i za provedbu planiranih projekata. U ovom će smislu poglavito biti značajna djelotvorna realizacija prioriteta 6.2. (Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem) ali i 6.4. (Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća).

Zaključak

Temeljem provedenog postupka prethodnog vrednovanja evaluatori ocjenjuju da Razvojna strategija Grada Zagreba odgovara svrsi i ciljevima koji se njome žele postići, da je izrađena u skladu s metodama i standardima strateškog planiranja te da predstavlja dobar instrument za provedbu razvojne politike Grada Zagreba u razdoblju do 2020. godine, ali i u bitno dugoročnijem razdoblju.

11. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ – SAŽETAK

Strateška procjena utjecaja na okoliš, kojom se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji može nastati provedbom strategije, plana ili programa, između ostalog, obvezno se provodi i za strategije iz područja regionalnog razvoja, a provodi je nadležno tijelo za područje za koje se strategija donosi u suradnji s nadležnim ministarstvom.

Slijedeći navedena pravila, utvrđena propisima koji uređuju zaštitu okoliša[36], Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, koordinator i nositelj izrade Razvojne strategije, uputio je 21. listopada 2014. Ministarstvu zaštite okoliša i prirode dopis kojim je zatraženo mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš za Razvojnu strategiju, na koji je navedeno Ministarstvo dostavilo mišljenje o potrebi provedbe postupka ocjene, odnosno strateške procjene utjecaja na okoliš (KLASA: 351-03/14-04/656; URBROJ:517-06-2-1-2-14-2, od 5. prosinca 2014.).

U skladu s propisima o zaštiti prirode, 2. svibnja 2016., Upravi za zaštitu prirode Ministarstva zaštite okoliša i prirode, podnesen Zahtjev za prethodnu ocjenu prihvatljivosti Razvojne strategije za ekološku mrežu, povodom kojeg je ovo Ministarstvo je donijelo Rješenje od 2. lipnja 2016. da je Razvojna strategija Grada Zagreba prihvatljiva za ekološku mrežu.

U skladu s navedenim, poštujući definiranu proceduru, gradonačelnik Grada Zagreba donio je 28. srpnja 2016. Zaključak o započinjanju i provođenju postupka strateške procjene utjecaja Razvojne strategije na okoliš. Predmetnim Zaključkom utvrđene su radnje koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja Razvojne strategije na okoliš te redoslijed njihova provođenja, te su navedena nadležna tijela i pravne osobe koja će sudjelovati u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš. Zaključak je objavljen na mrežnoj stranici Grada Zagreba na poveznici http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199.

Prva radnja poduzeta u postupku strateške procjene utjecaja Razvojne strategije na okoliš, u skladu s donesenim Zaključkom, je određivanje sadržaja Strateške studije o utjecaju Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine na okoliš (u nastavku teksta: Strateška studija). U tu svrhu je zatraženo mišljenje o sadržaju Strateške studije i razini obuhvata podataka od tijela nadležnih za pojedine sastavnice okoliša i opterećenja na okoliš (vode, priroda, zrak, tlo, krajobraz, kulturno-povijesna baština, buka, otpad itd.) te ostalih tijela koja će sudjelovati u provedbi Razvojne strategije) Mišljenje je zatraženo od 49 tijela koja su sukladno posebnim propisima dužna sudjelovati u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš.

U svrhu informiranja javnosti o postupku definiranja sadržaja Strateške studije, na mrežnoj stranici Grada Zagreba objavljena je Informacija o izradi strateške studije o procjeni utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Shodno objavljenoj Informaciji javnost je pozvana u roku od 30 dana od dana objave dostaviti svoja mišljenja i prijedloge vezano uz definiranje sadržaja.

Tijekom postupka utvrđivanja sadržaja Strateške studije, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada je organizirao javnu raspravu koja je održana 8. rujna 2016. u prostoru ZgForuma. Poziv na raspravu, upućen je tijelima utvrđenim zakonom i propisima, te je objavljen i na mrežnoj stranici Grada Zagreba. S održane Javne rasprave sastavljen je Zapisnik i potpisna lista sudionika. Zaprimljena mišljenja razmotrena su u suradnji s ugovorenim ovlaštenikom, trgovačkim društvom „Dvokut-ECRO“

[36] Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13 i 78/15), Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 64/08)

d.o.o. Popis zaprimljenih komentara i prijedloga vezanih uz definiranje sadržaja Strateške studije s osvrtom na prihvaćanje odnosno neprihvaćanje svakog pojedinoga prijedloga sastavljen je u tabličnom obliku, te je kao sljedeći korak temeljem pristiglih očitovanja o sadržaju donesen Zaključak o sadržaju Strateške studije

Nakon definiranja sadržaja Strateške studije, pokrenut je postupak osnivanja Savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja Razvojne strategije na okoliš (u nastavku teksta: Povjerenstvo), u skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Pravilnika o Povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08) te uvažavajući Popis institucija / osoba koje se mogu imenovati za članove povjerenstva u postupcima strateške procjene utjecaja strategije, plana i programa na okoliš i procjene utjecaja zahvata na okoliš, a koji Ministarstvo zaštite okoliša i energetike objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Zahtjevi za imenovanjem člana Povjerenstva upućeni su slijedećim tijelima od kojih su i zaprimljena imenovanja:

- Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
- Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet
- Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj
- Ured za programe i projekte Europske unije
- Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo
- Javna ustanova Maksimir
- Hrvatske vode
- Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode,

te su, u skladu s prijedlozima djelatnici navedenih institucija i ureda, imenovani članovima Povjerenstva u skladu s Zaključkom o imenovanju Savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja Razvojne strategije na okoliš, 14. listopada 2016..

U radu Povjerenstva održane su dvije sjednice. Prva sjednica Povjerenstva održana je 24. studenog 2016. Članovi Povjerenstva dostavili su nakon sjednice svoje primjedbe elektronskim putem te su zatražene korekcije i izvršene u predmetnim dokumentima. Druga sjednica Povjerenstva održana je 12. prosinca 2016.. Članovi Povjerenstva zaključili su kako je Strateška studija cjelovita i stručno utemeljena te donijeli Mišljenje, a primjedbe vezane uz potrebe manjih tehničkih korekcija u tekstu Strateške studije te Razvojne strategije kao i tekstu Mišljenja Povjerenstva usuglašene su na sjednici te unesene u predmetne dokumente.

Nadalje, Obavijest o održavanju javne rasprave o Strateškoj studiji procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine i Nacrtu prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. 12. prosinca 2016., objavljena je na mrežnoj stranici Grada Zagreba (http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199) te u dva nacionalna dnevna lista (zagrebačko izdanje): Jutarnjem listu i Večernjem listu. Javna rasprava je trajala od 21. prosinca 2016. do 19. siječnja 2017. godine. Javni uvid u oba dokumenta bio je omogućen u razdoblju trajanja javne rasprave u prostorijama Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Ulica Republike Austrije 18, Zagreb. Na mjestu javnog uvida bilo je moguće dati primjedbe u knjige prijedloga i primjedbi.

U trajanju javne rasprave u knjige prijedloga i primjedbi nije upisana niti jedna primjedba. Strateška studija, ne-tehnički sažetak Strateške studije te Nacrt prijedloga Razvojne strategije tijekom javne rasprave bili su dostupni javnosti na mrežnoj stranici Grada Zagreba (http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199). Tijelima koja su sukladno posebnim propisima dužna

sudjelovati u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš upućen je poziv za sudjelovanje na javnoj raspravi te Zahtjev za dostavom mišljenja na Stratešku studiju i Nacrt Prijedloga.

Tijekom javne rasprave, 10. siječnja 2017. godine održano je javno izlaganje oba dokumenta u prostoru ZgForuma, Gajeva 27, Zagreb. Na javnom izlaganju sudjelovalo je 26 osoba. Iako je javna rasprava bila otvorena do 19. siječnja 2017. godine, uvaženi su i svi komentari i prijedlozi pristigli nakon roka. Na nacrt prijedloga Razvojne strategije i Studije pristigle su primjedbe i komentari 20 tijela / institucija. Sastavljena je tablica koja uključuje sve pristigle komentare na nacrt prijedloga Razvojne strategije te Stratešku studiju uključujući i očitovanje Ministarstva zaštite okoliša i energetike, s odgovorima nadležnog tijela i ovlaštenika trgovačkog društva „Dvokut ECRO“ d.o.o.

U posljednjoj fazi upućen je Zahtjev za davanje mišljenja o provedenom postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Upravi za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom, Sektoru za procjenu utjecaja na okoliš i industrijsko onečišćenje.

Temeljem gore navedenog Zahtjeva, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike je dostavilo Mišljenje o strateškoj procjeni od 23. veljače 2017. na Nacrt konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine u kojem navodi da je mišljenja da je postupak strateške procjene proveden sukladno Zakonu, Uredbi, Pravilniku o povjerenstvu za stratešku procjenu (NN 70/08) i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08).

DODATAK 1. KARTOGRAFSKI PRIKAZI ZA RAZVOJNU STRATEGIJU GRADA ZAGREBA

Kartografski prikazi daju uvid u prostorni razmještaj ustanova grupiranih po značajnim razvojnim temama identificiranima kroz analitičku podlogu Razvojne strategije. Ovi prikazi dio su tematskih karata koje objedinjuju slojeve dostupne građanima za pregled i svakodnevno korištenje kroz zagrebački Geoportal.

Odgoj i obrazovanje
Dječji vrtići _Osnovne škole _Srednje škole i obrazovanje odraslih_Vrste visokoškolskih ustanova_Kampusi

Kultura
Vrste kulturnih ustanova_Centri za kulturu_Kazališta, kinematografi koncertne dvorane

Okoliš
Gradske mjerne postaje za praćenje kvalitete zraka

Sport i rekreacija
Grupe sportskih objekata

Zdravstvo
Vrste zdravstvenih ustanova_Lokacije domova zdravlja (centar, istok i zapad)

Socijalna skrb
Vrste ustanova socijalne skrbi

Komunalne usluge
Gradske tržnice_Gradska groblja _Besplatna wi fi mreža

Poljoprivreda
Lokacije gradskih vrtova i broj korisnika vrtnih parcela

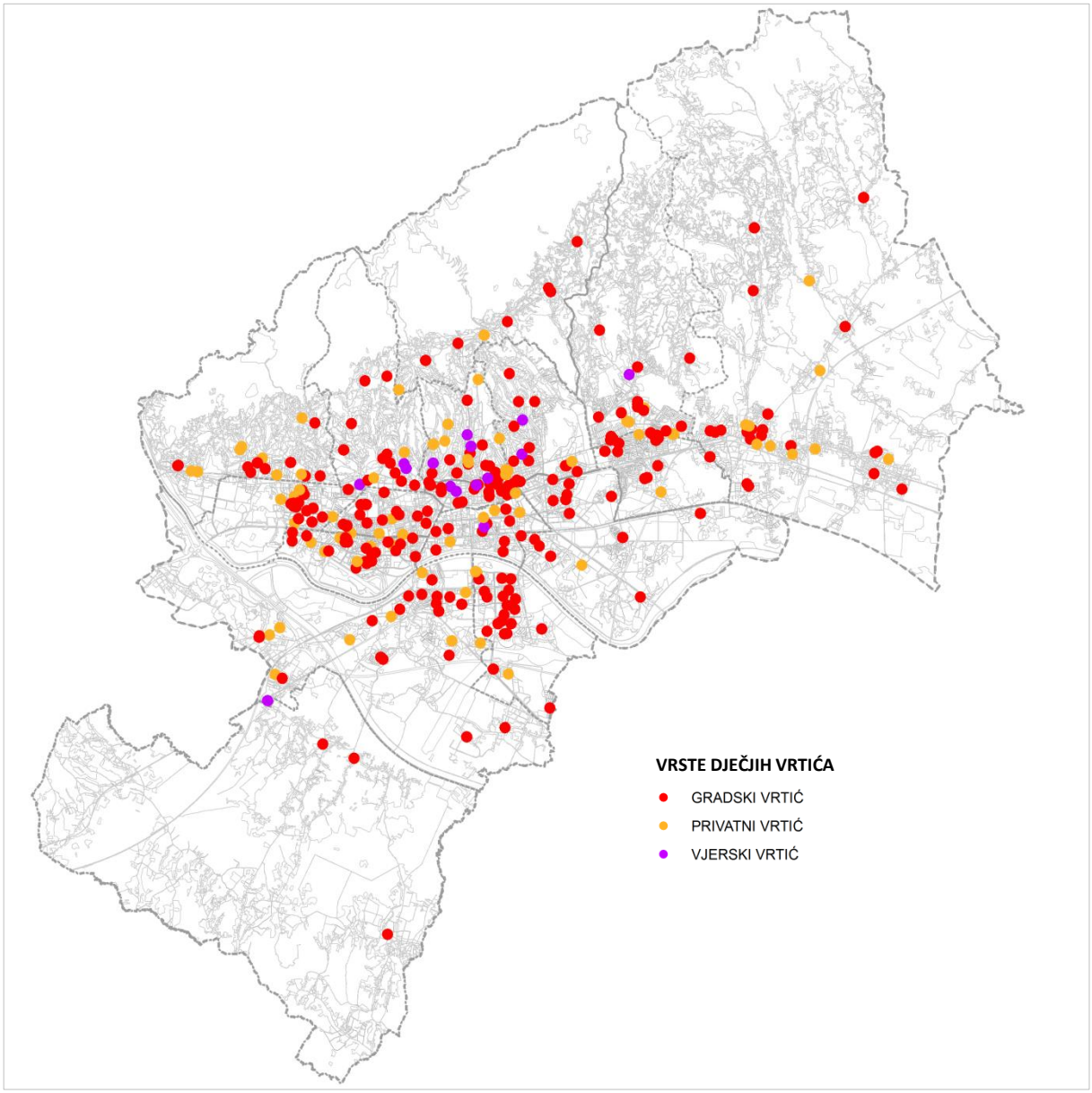
Promet
Okretišta tramvaja i autobusa_Javne garaže i punionice za električna vozila_Biciklističke staze i stanice javnih bicikala

Sigurnost
MUP i policijske postaje_ Javna vatrogasna postrojba Zagreb i DVD

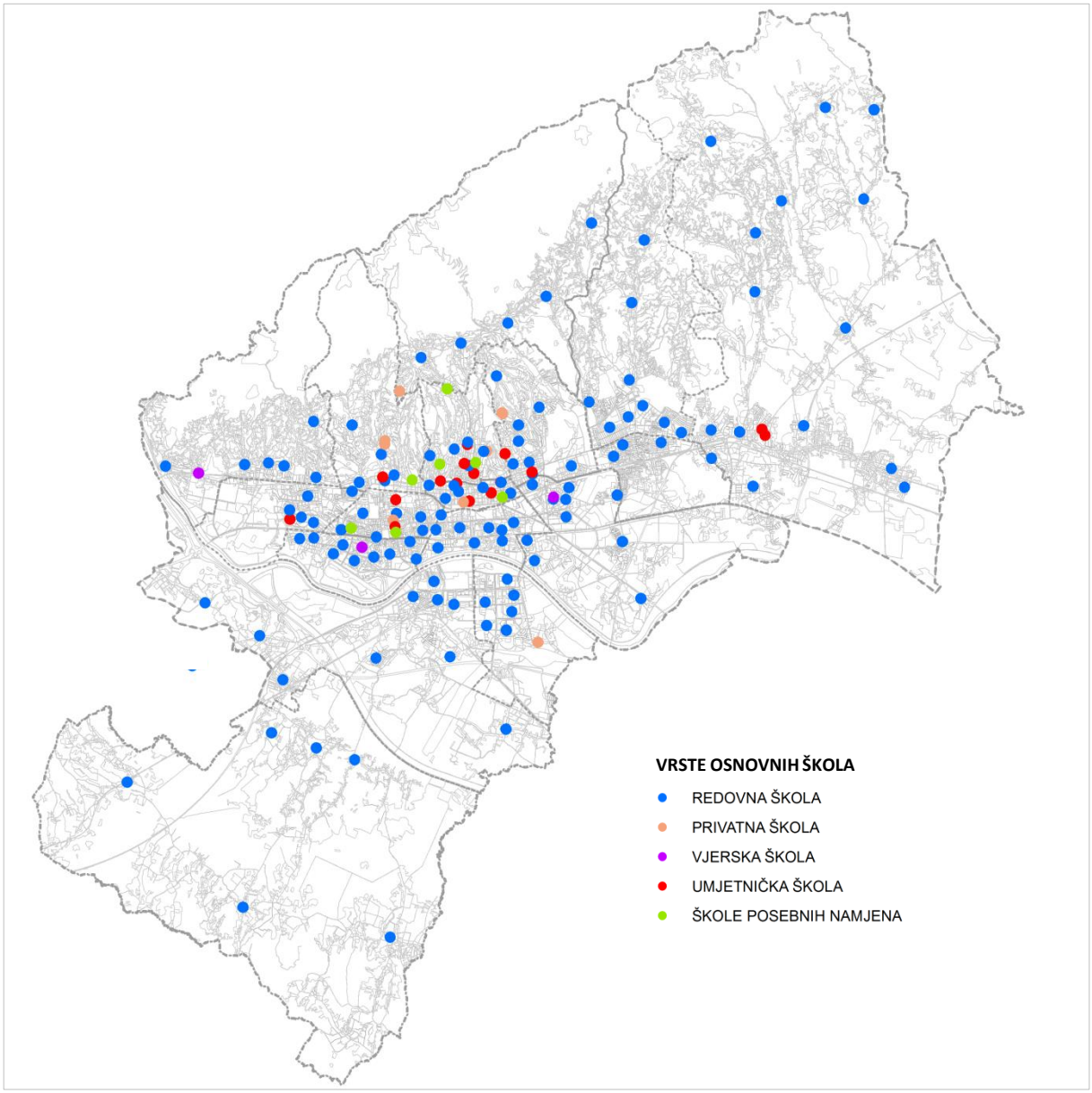
Ljudska prava
Vjerske zajednice, rimokatoličke župe i sjedišta vijeća nacionalnih manjina

Prostor
Stvarno korištenje zemljišta_Prostorno planska dokumentacija: prikaz urbanističkih planova uređenja

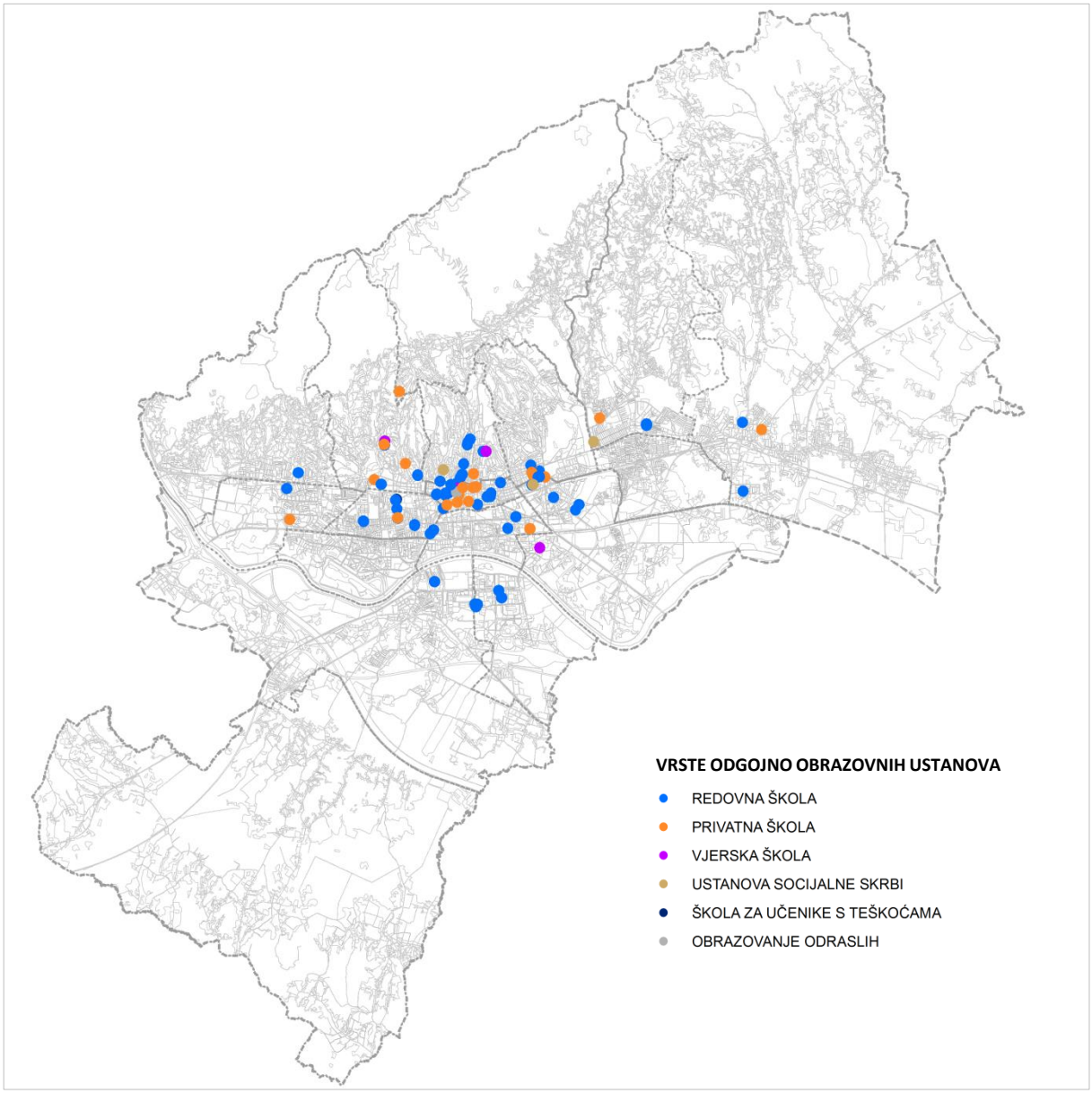
DJEČJI VRTIĆI_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



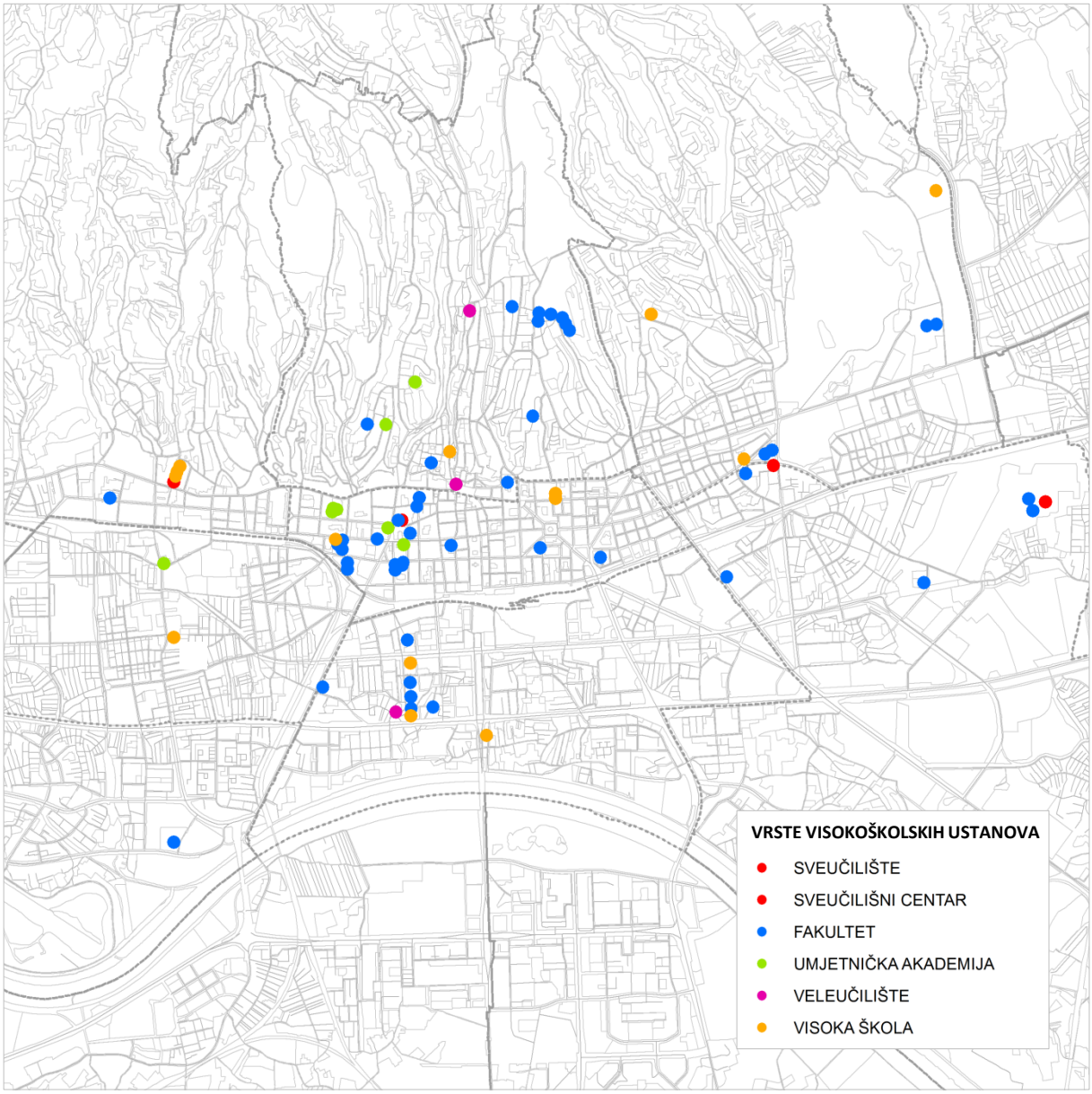
OSNOVNE ŠKOLE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



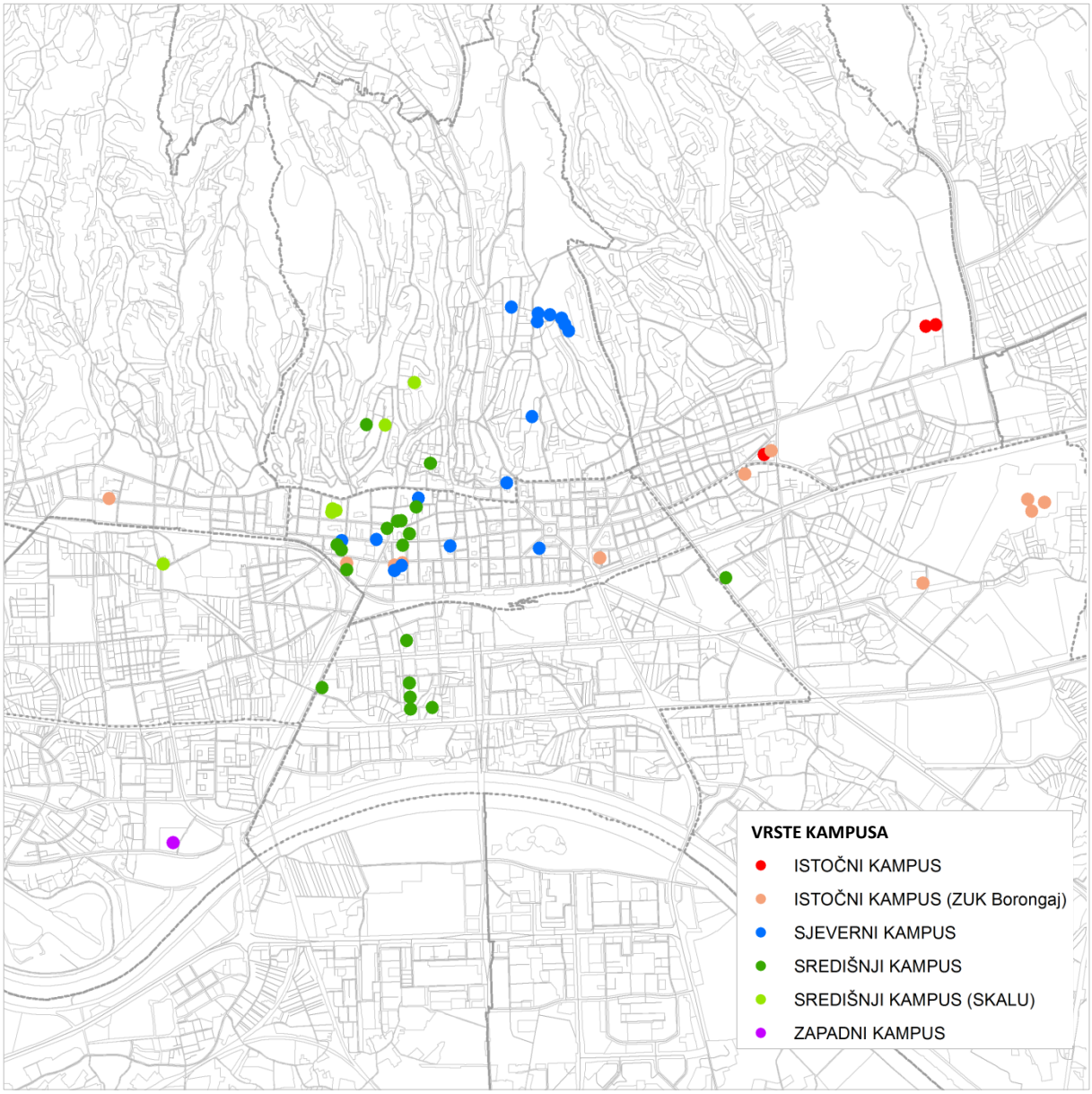
SREDNJE ŠKOLE I OBRAZOVANJE ODRASLIH_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



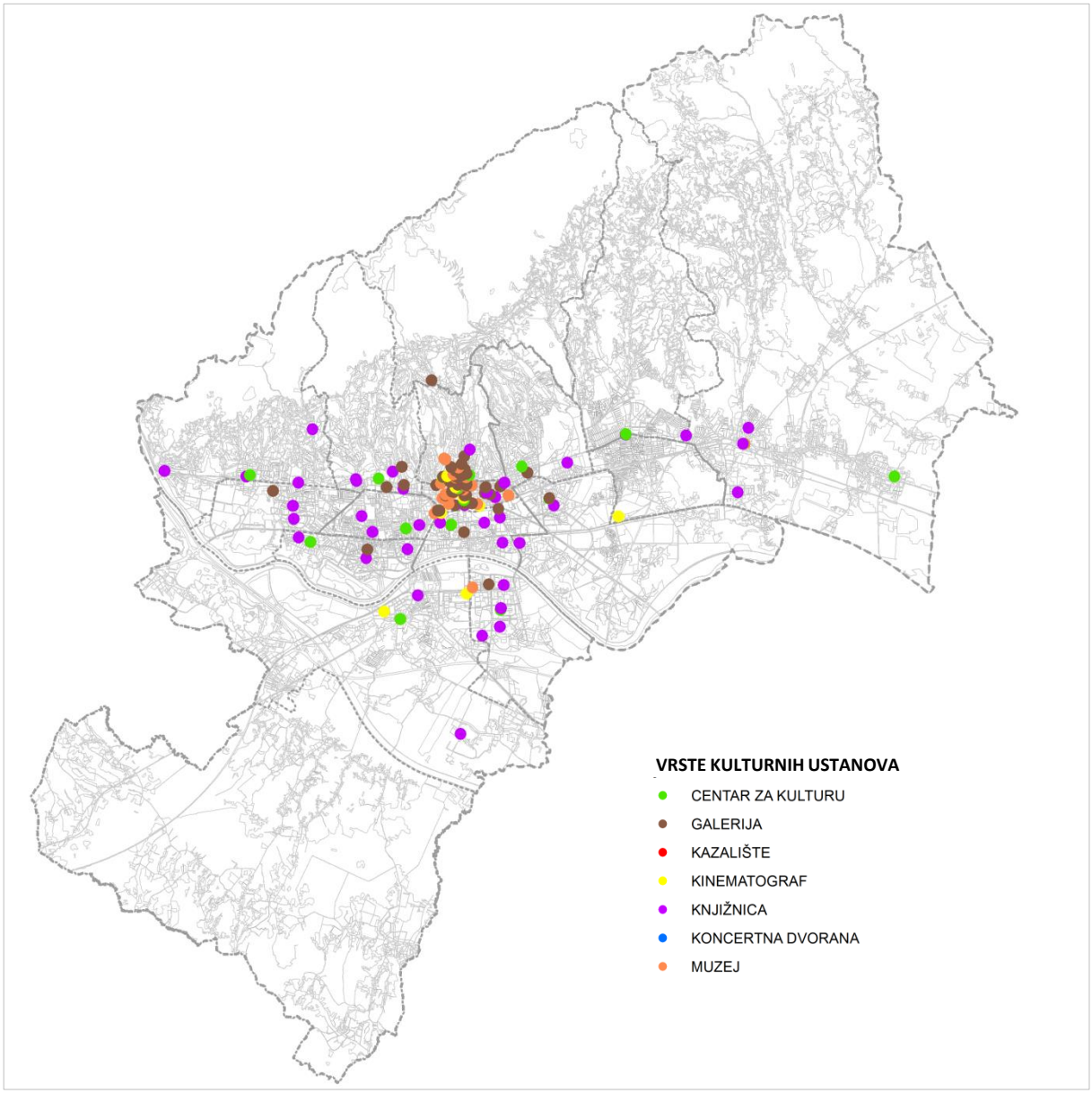
VISOKOŠKOLSKE USTANOVE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



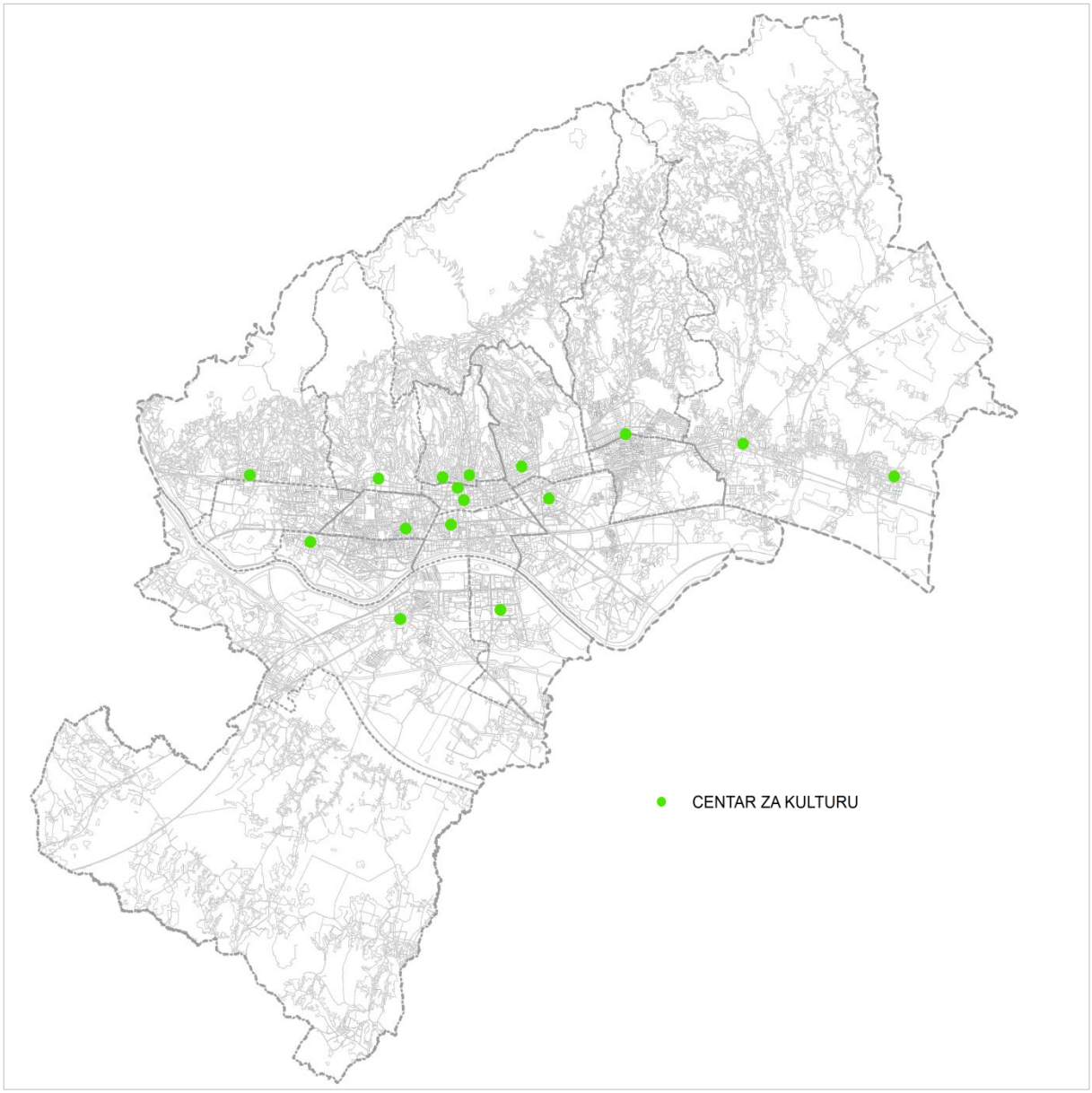
KAMPUSI_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



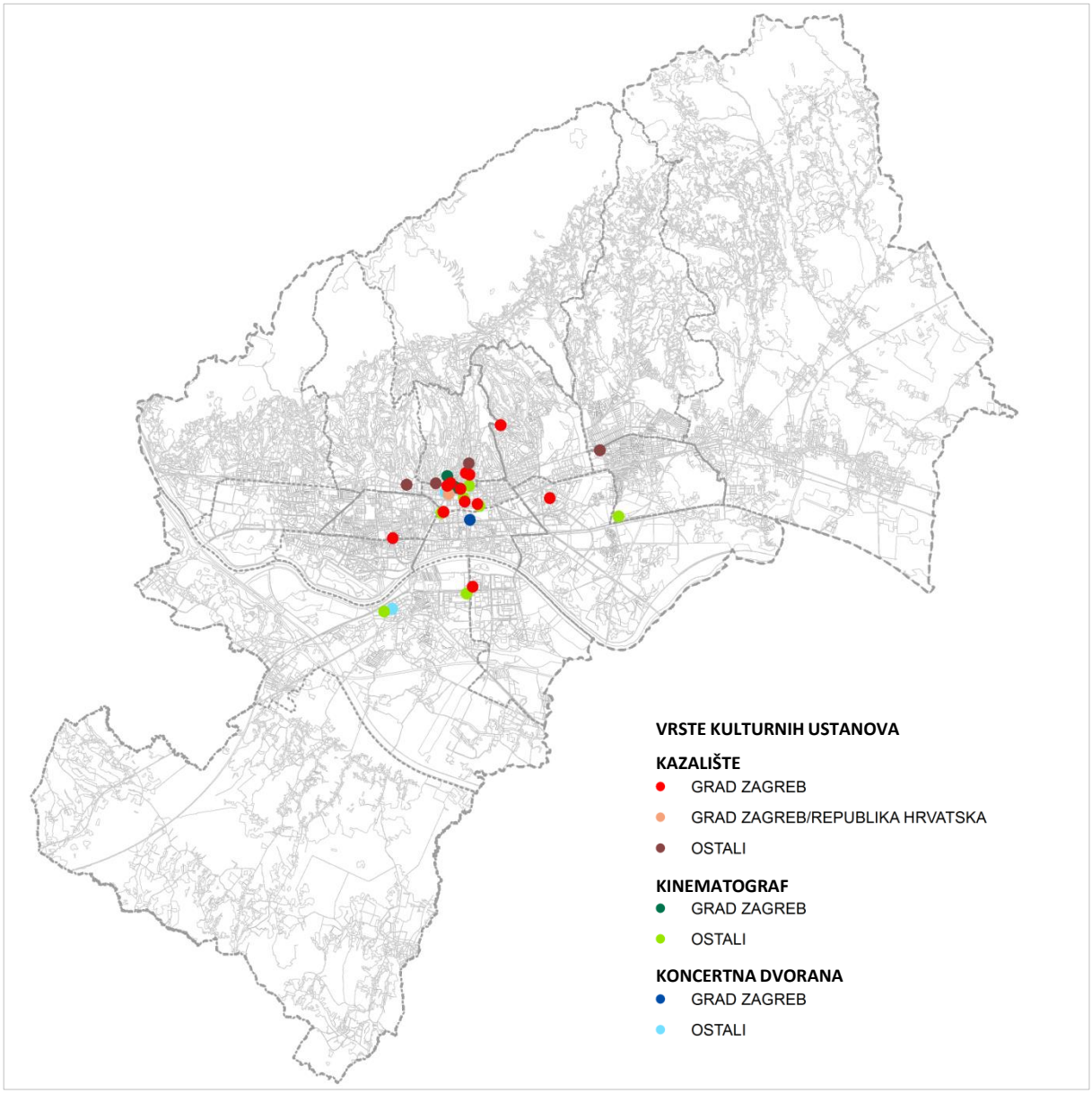
KULTURNE USTANOVE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



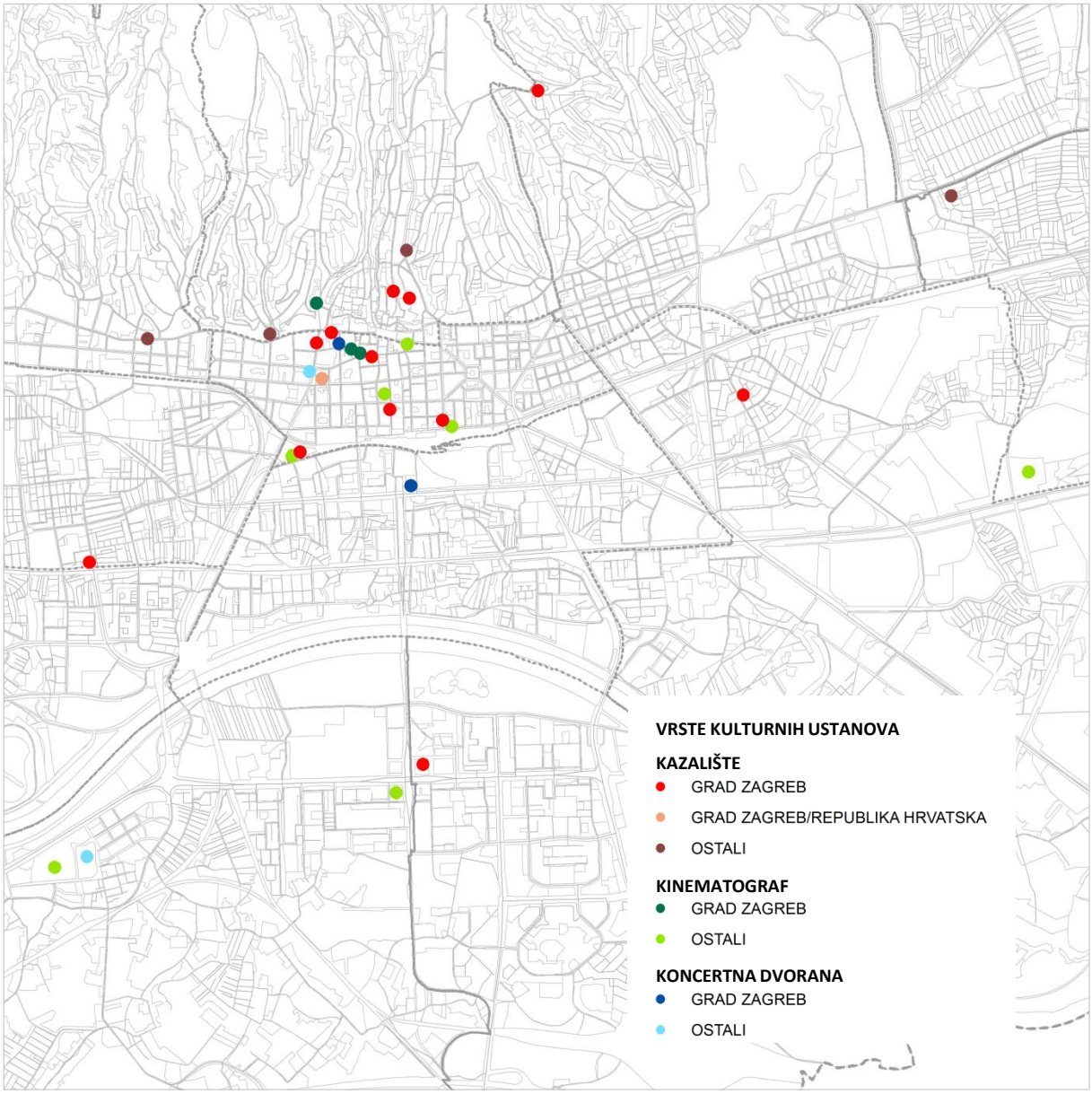
CENTRI ZA KULTURU I NARODNA SVEUČILIŠTA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



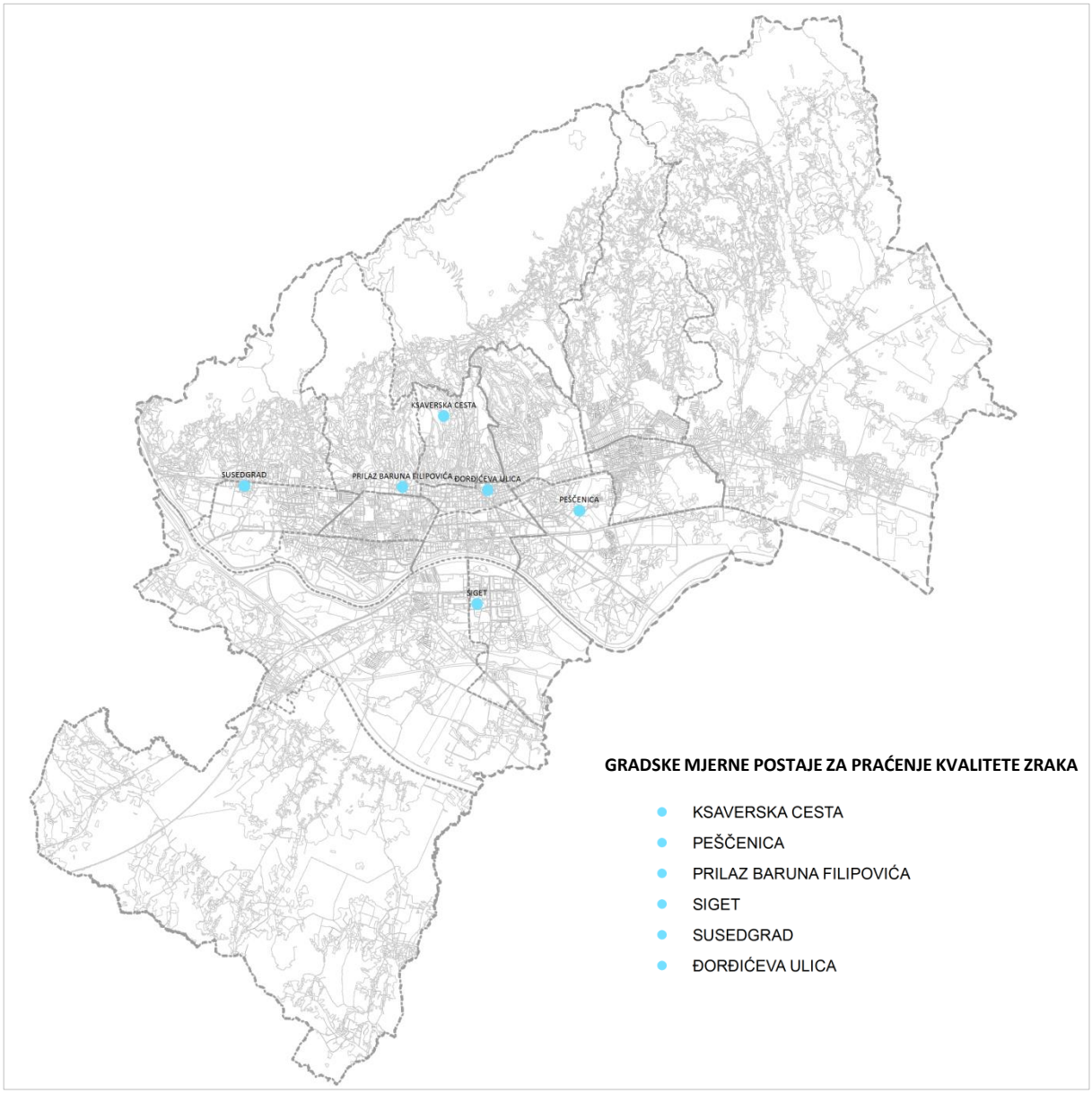
KULTURNE USTANOVE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



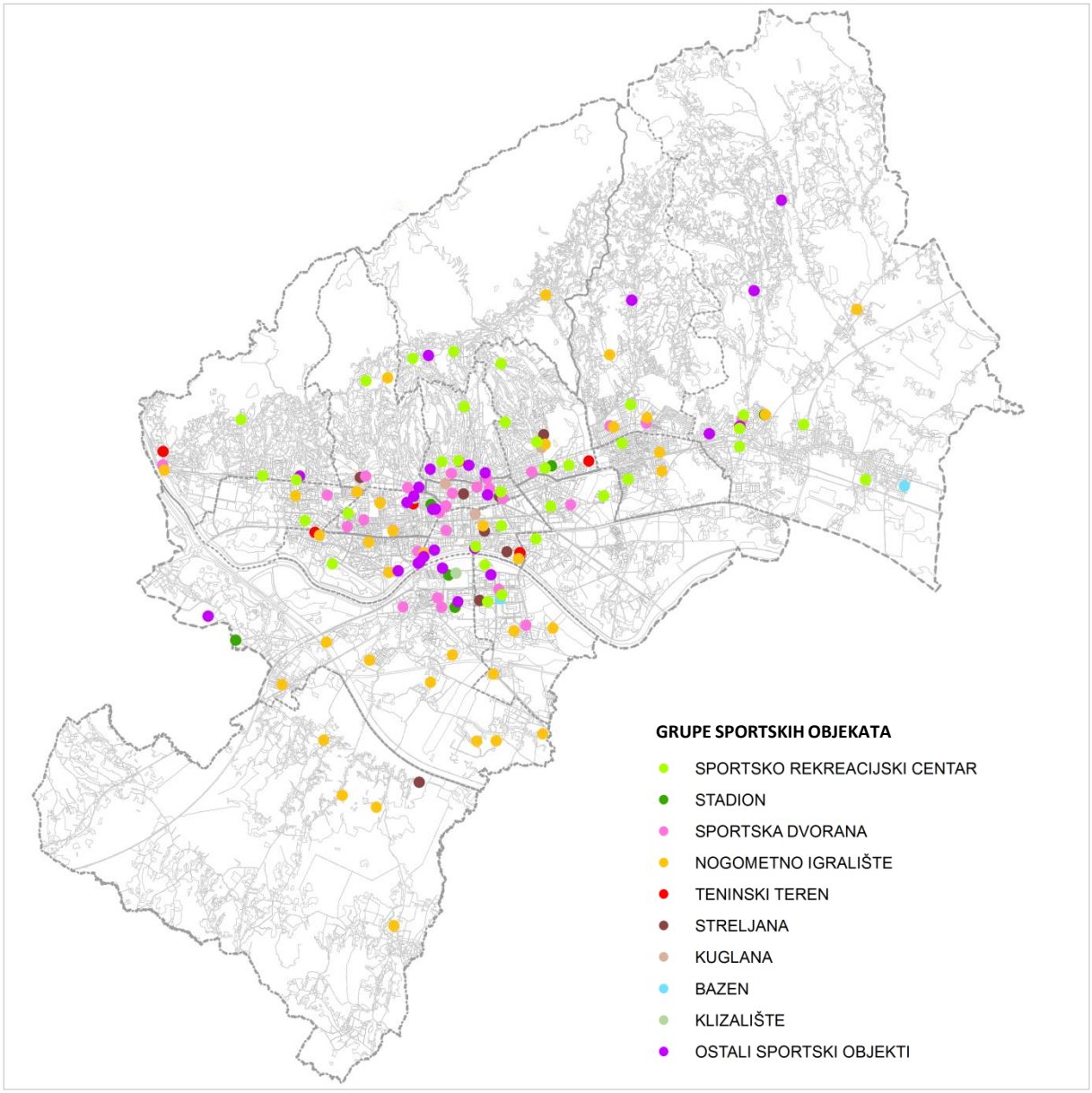
KULTURNE USTANOVE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



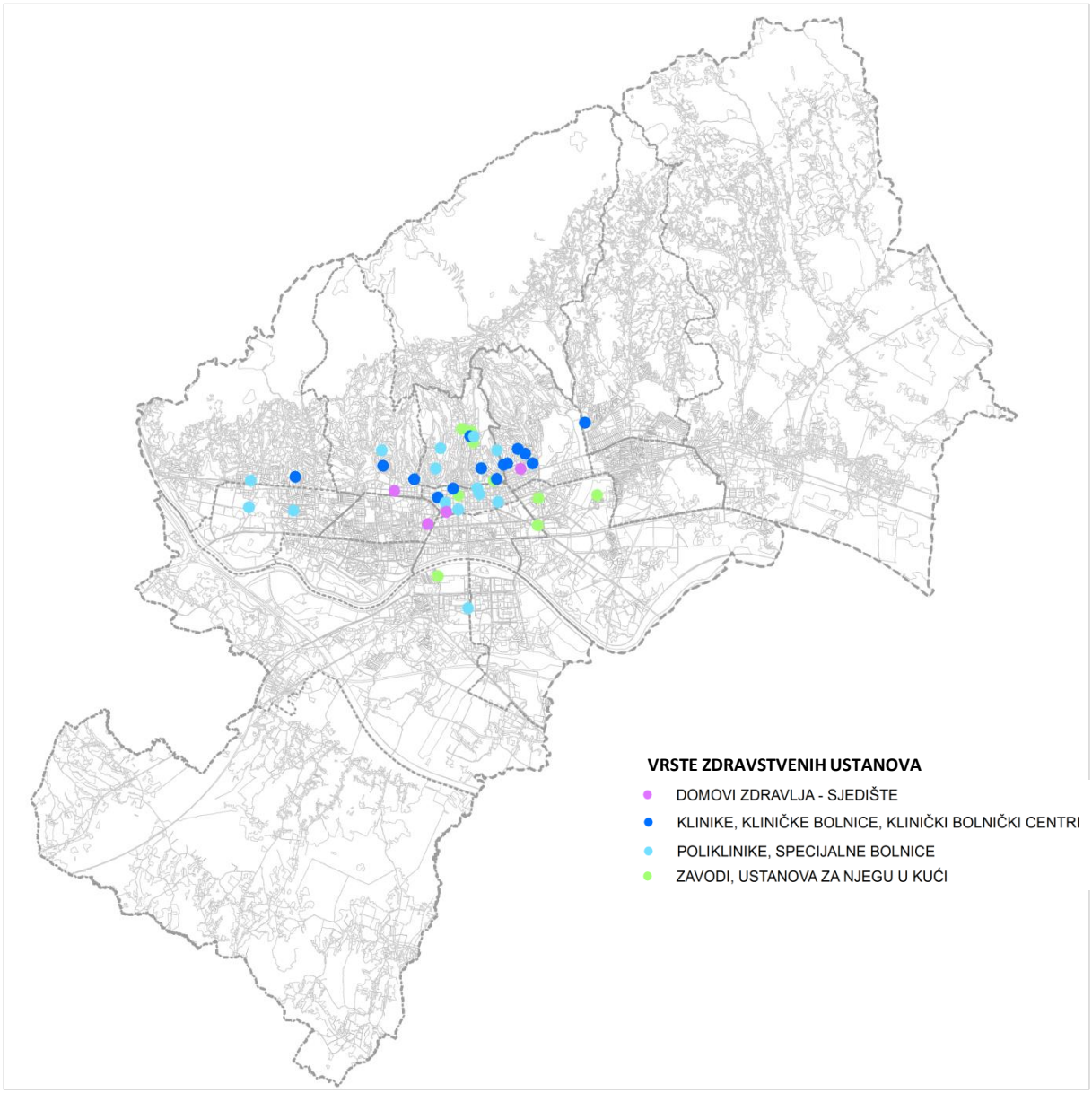
MJERNE POSTAJE ZA TRAJNO PRAĆENJE KVALITETE ZRAKA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



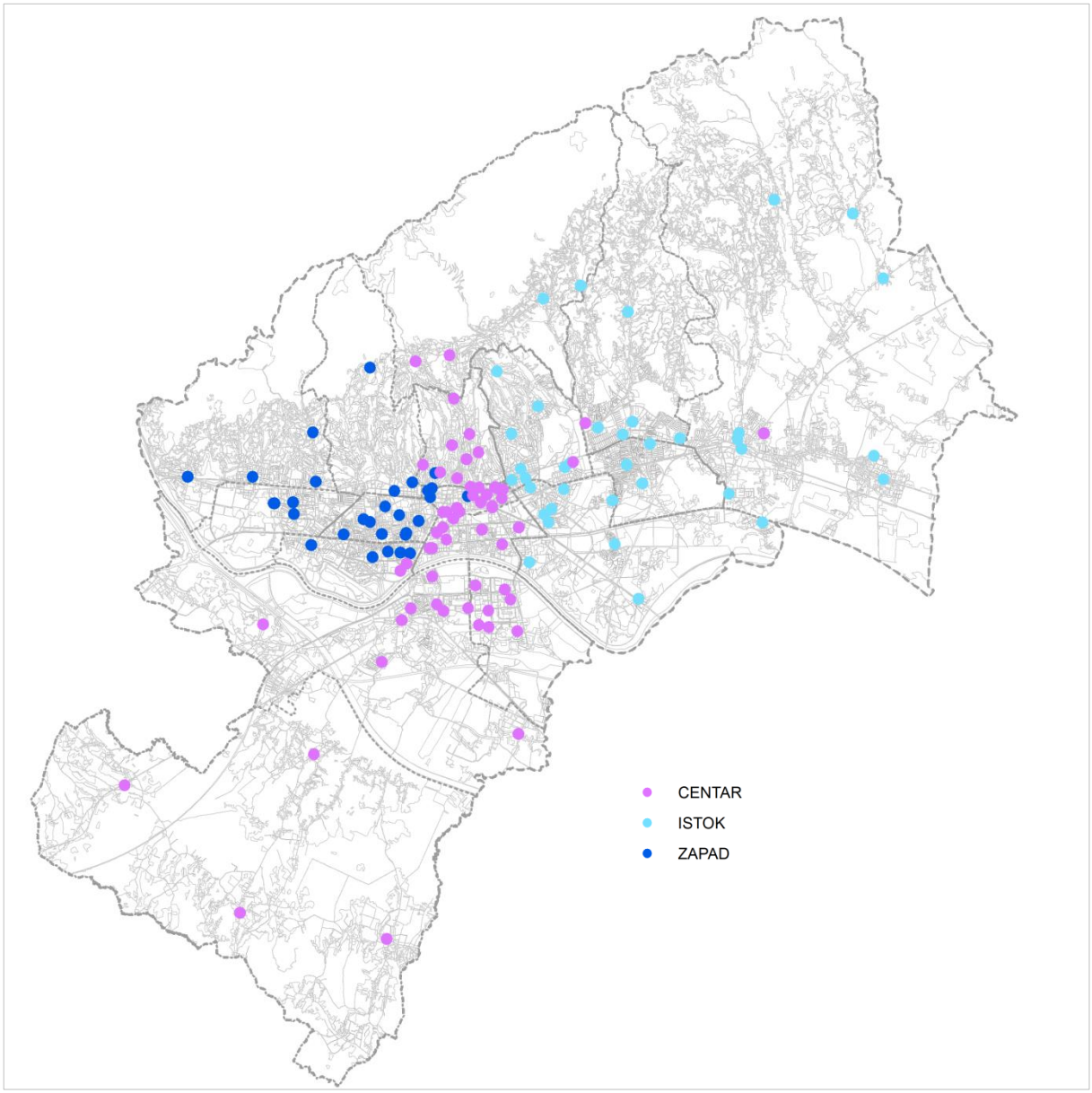
GRUPE SPORTSKIH OBJEKATA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



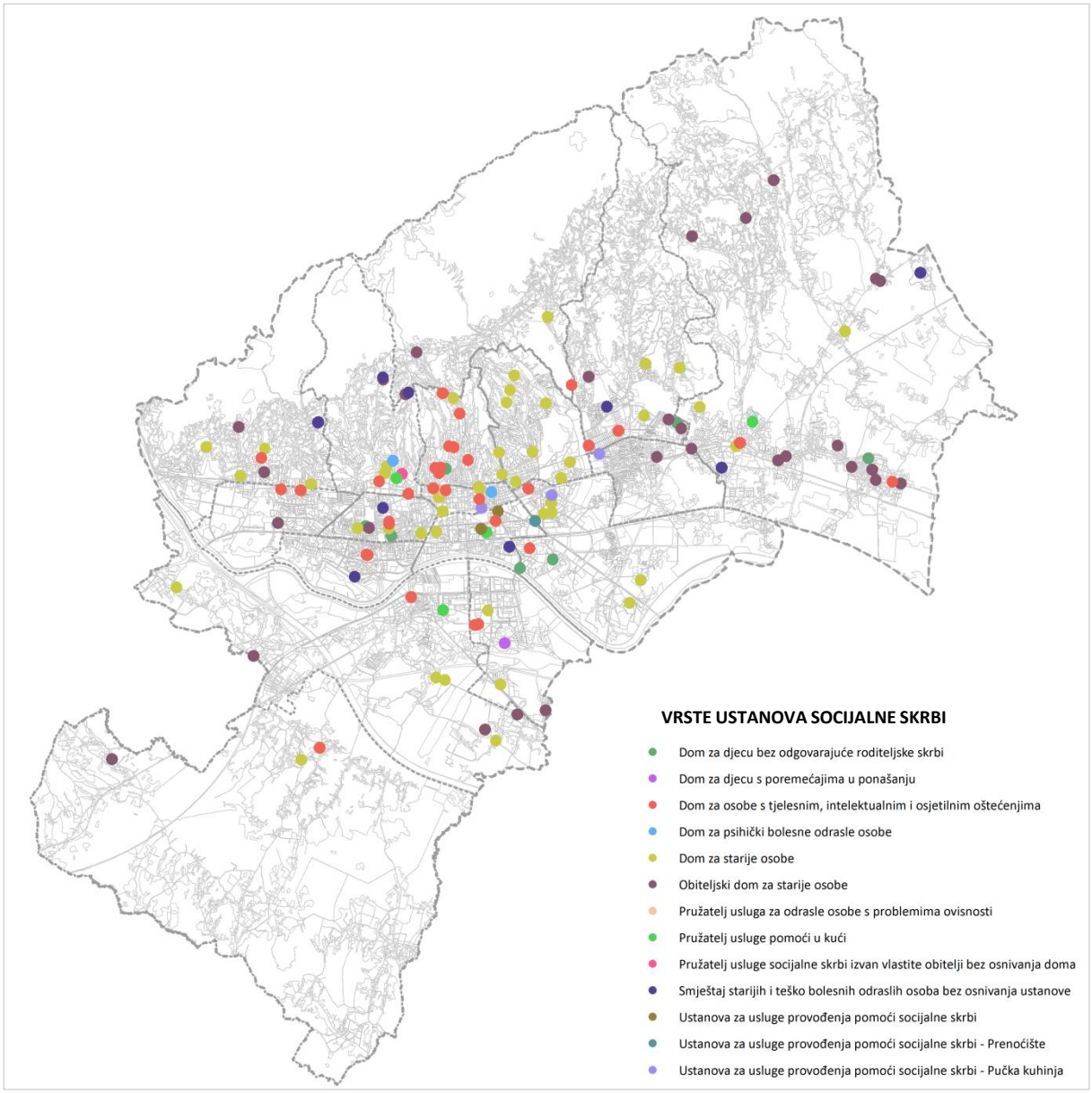
ZDRAVSTVENE USTANOVE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ

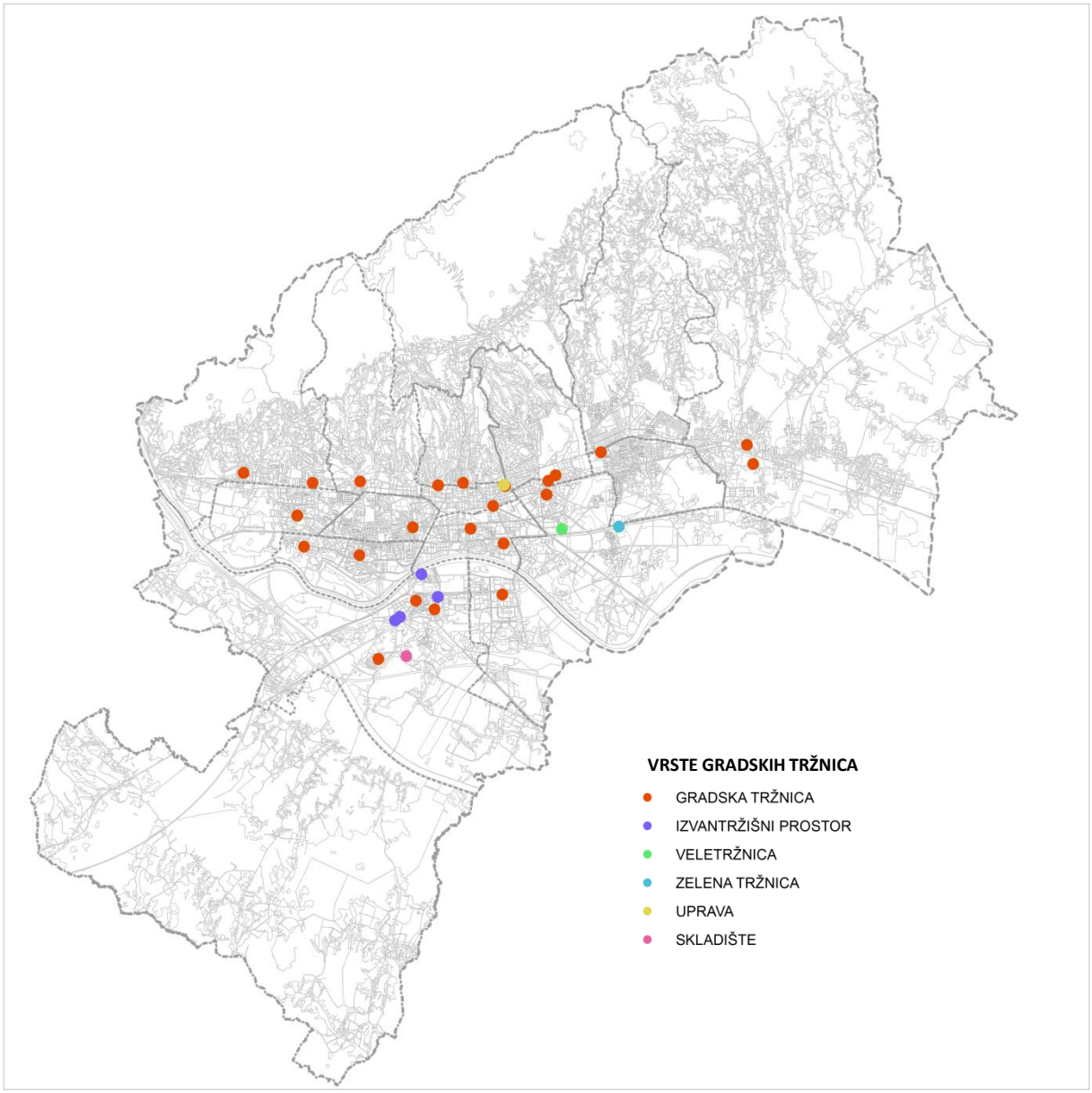


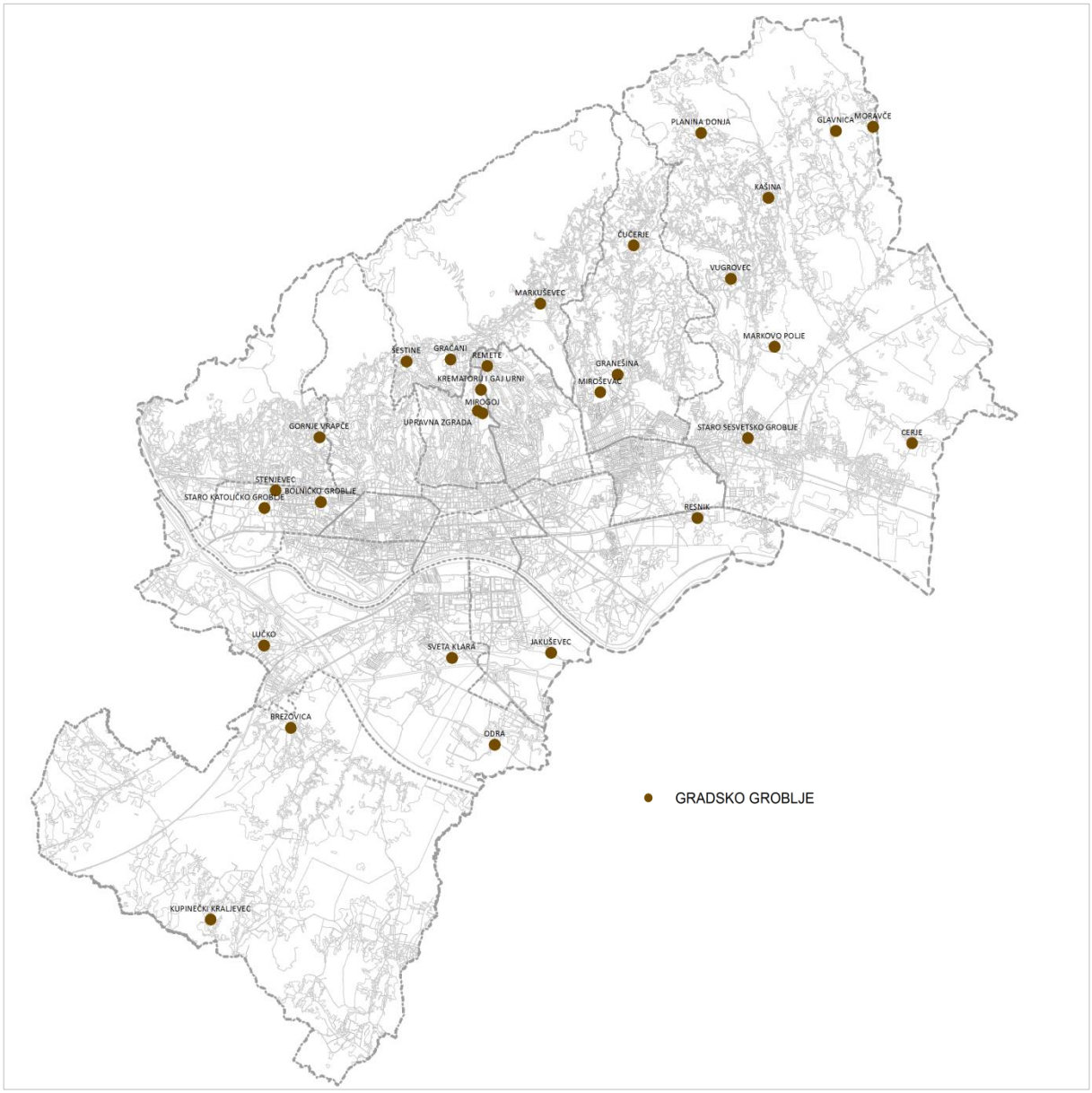
DOMOVI ZDRAVLJA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



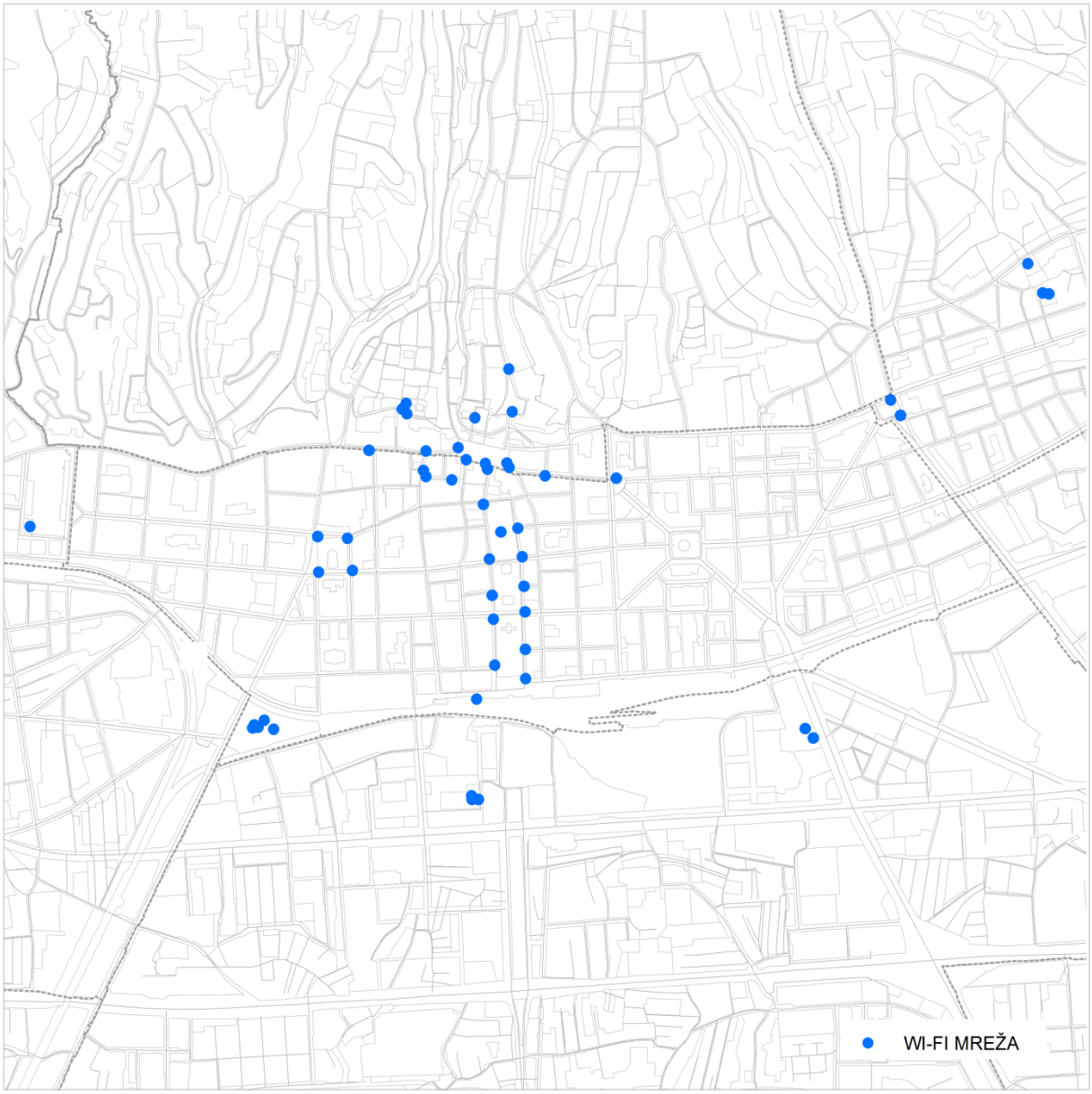
USTANOVE SOCIJALNE SKRBI_KARTOGRAFSKI PRIKAZ

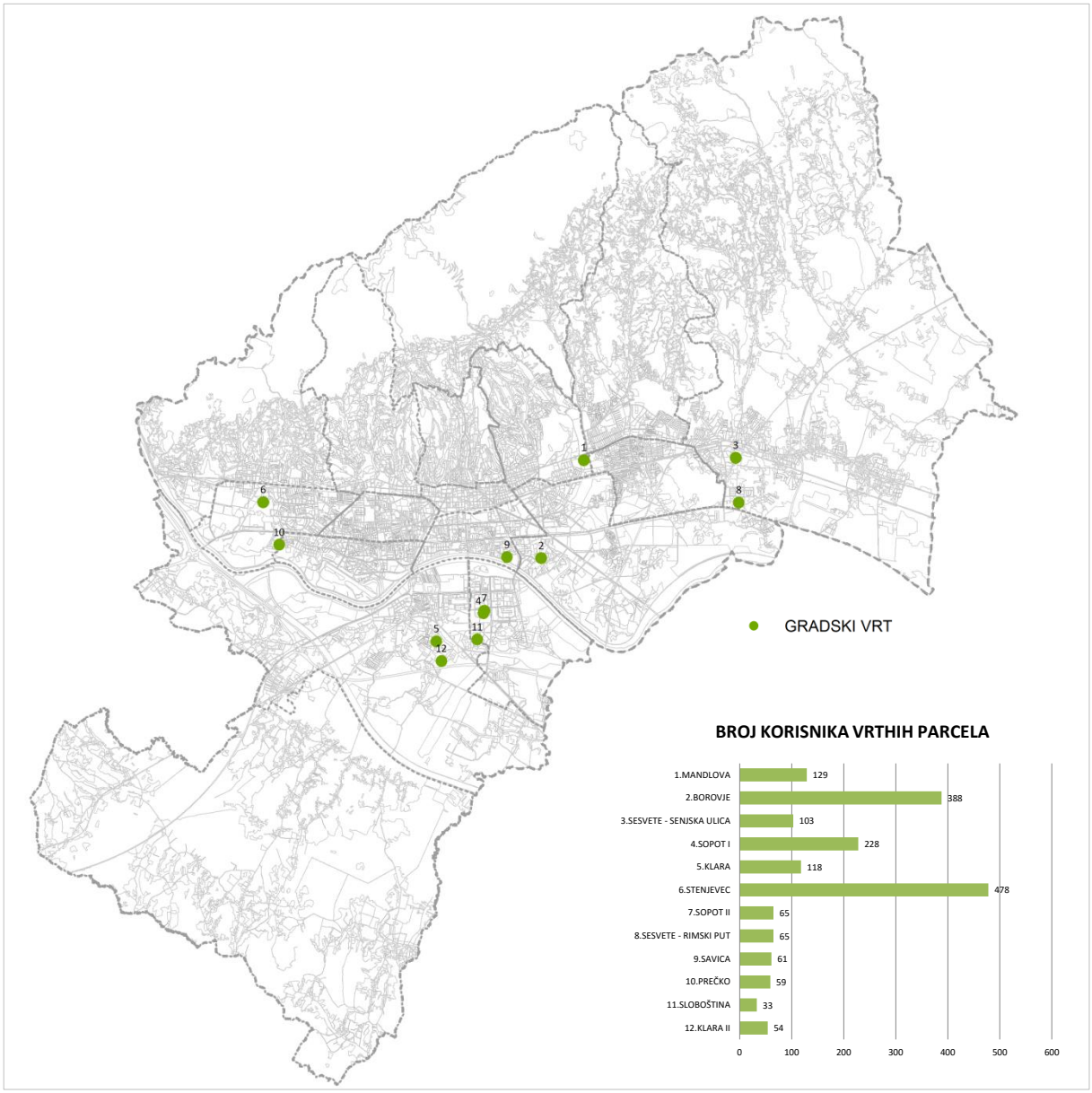



VRSTE GRADSKIH TRŽNICA
GRADSKA TRŽNICA
IZVANTRŽIŠNI PROSTOR
VELETRŽNICA
ZELENA TRŽNICA
UPRAVA
SKLADIŠTE

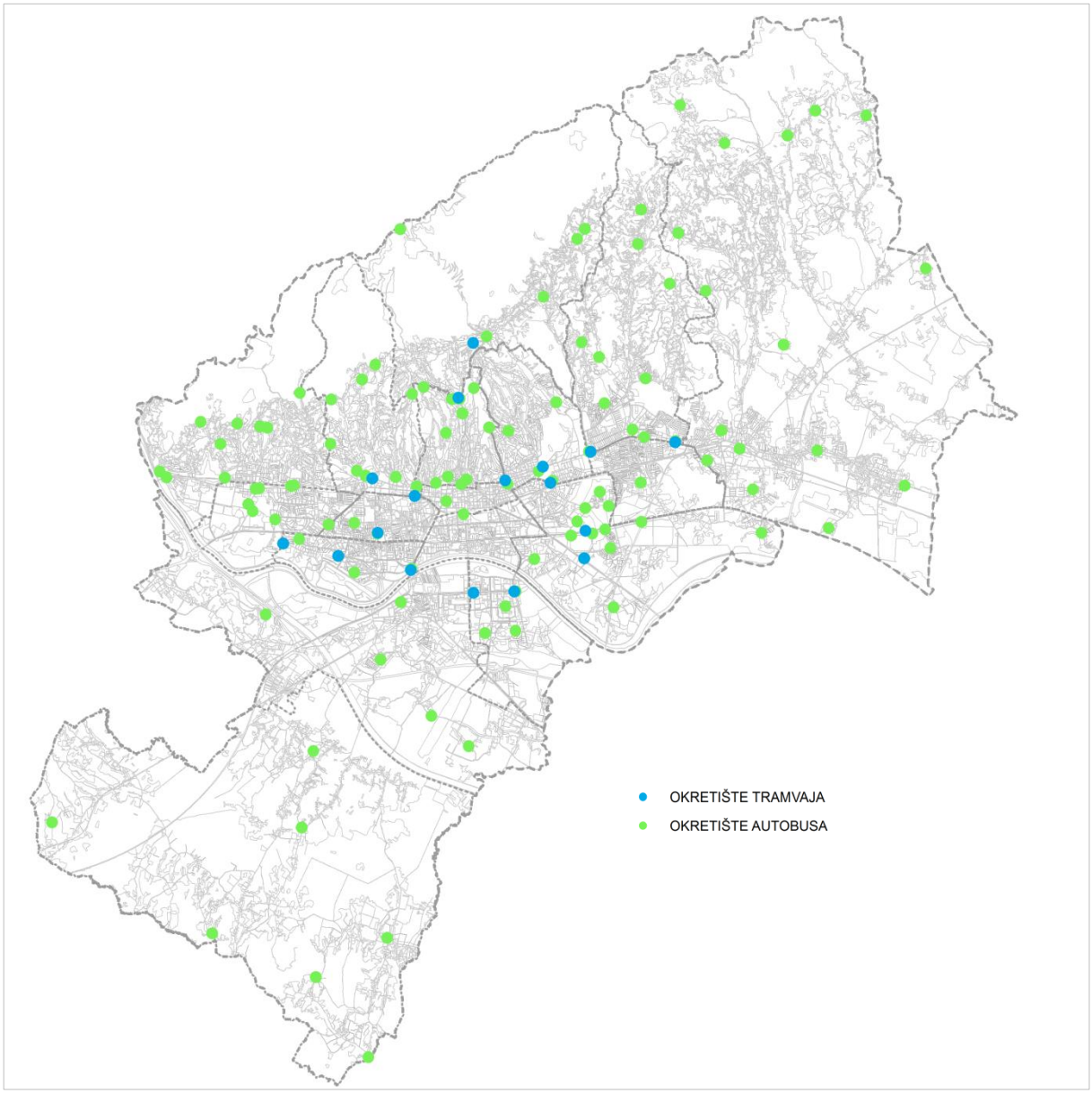

PLANINA DONJA
GLAVNICA
MORAVČE
KAŠINA
ČUČERJE
VUGROVEC
MARKUŠEVEC
MARKOVO POLJE
ŠESTINE
GRAČANI
REMETE
KREMATORIJ I GAJ URNI
GRANEŠINA
MIROŠEVIĆ
MIROGOJ
UPRAVNA ZGRADA
GORNJE VRAPČE
STARO SESVETSKO GROBLJE
CERJE
STENJEVEC
BOLNIČKO GROBLJE
STARO KATOLIČKO GROBLJE
RESNIK
LUČKO
SVETA KLARA
JAKUŠEVEC
BREZOVICA
ODRA
KUPINEČKI KRALJEVEC
GRADSKO GROBLJE

BESPLATNA WI-FI MREŽA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ

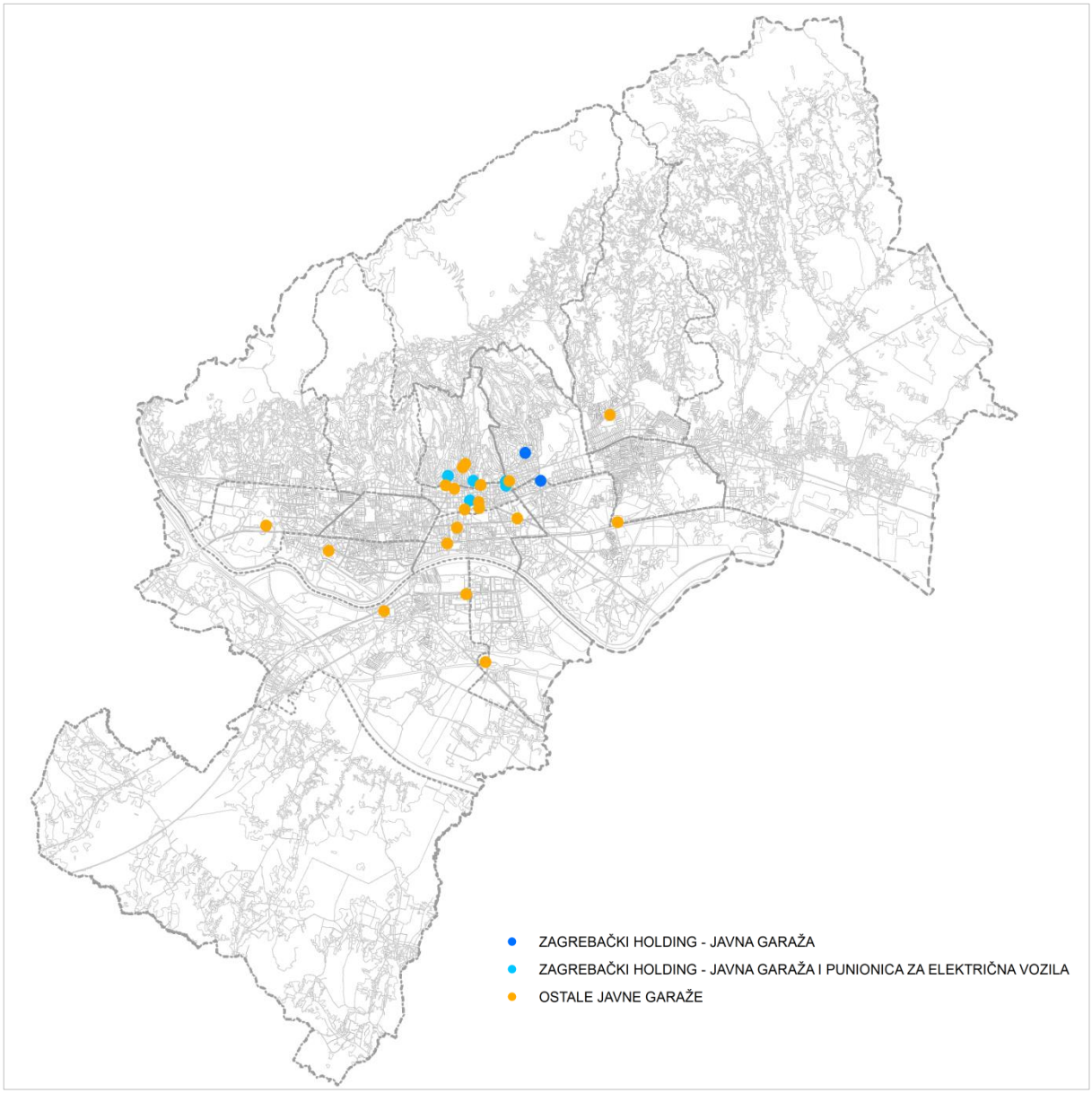



1
3
6
8
10
9
2
4
7
5
11
12
GRADSKI VRT
BROJ KORISNIKA VRTHIH PARCELA
1.MANDLOVA 129
2.BOROVJE 388
3.SESVETE - SENJSKA ULICA 103
4.SOPOT I 228
5.KLARA 118
6.STENJEVEC 478
7.SOPOT II 65
8.SESVETE - RIMSKI PUT 65
9.SAVICA 61
10.PREČKO 59
11.SLOBOŠTINA 33
12.KLARA II 54
0 100 200 300 400 500 600

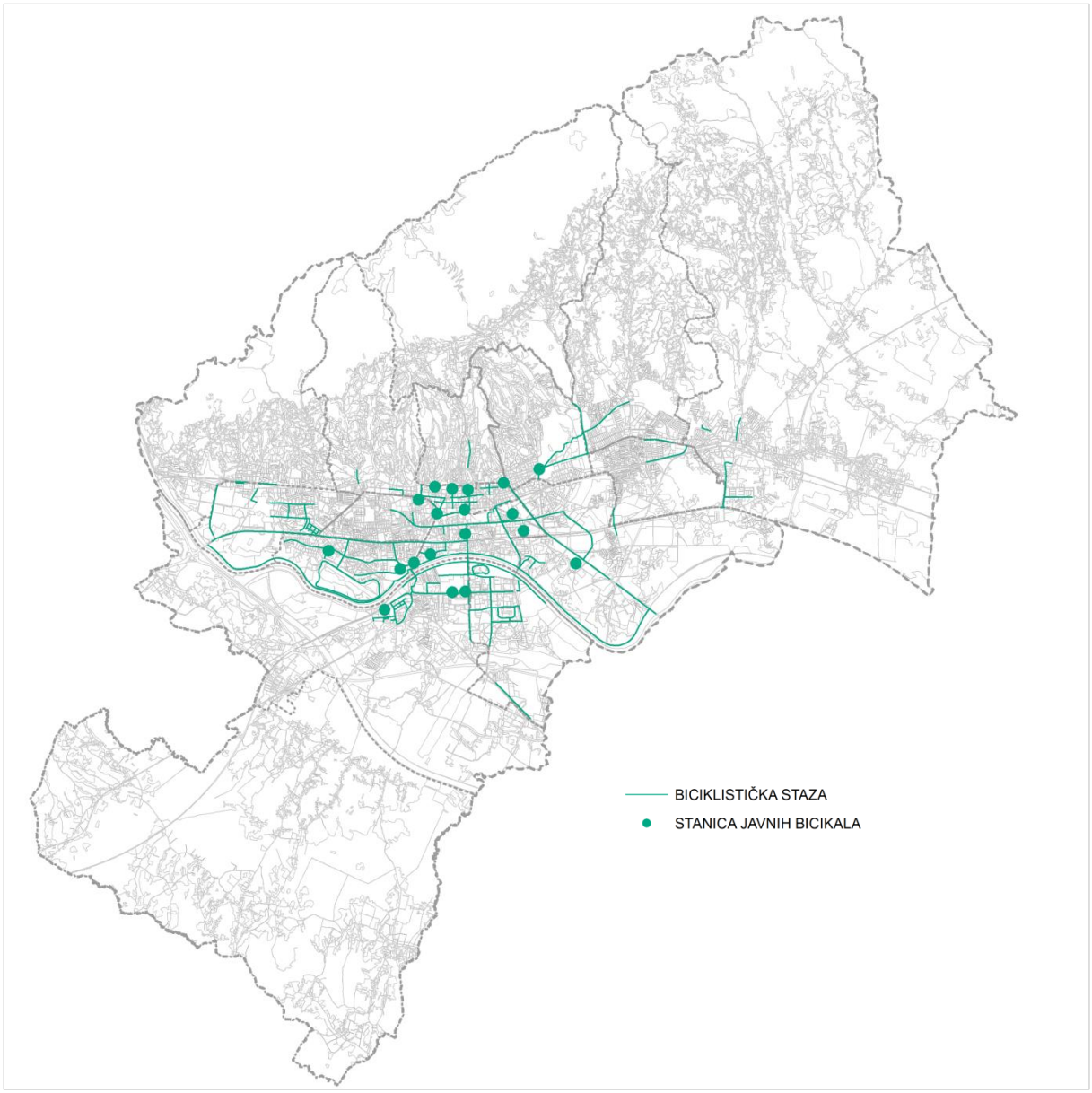
OKRETIŠTA TRAMVAJA I AUTOBUSA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



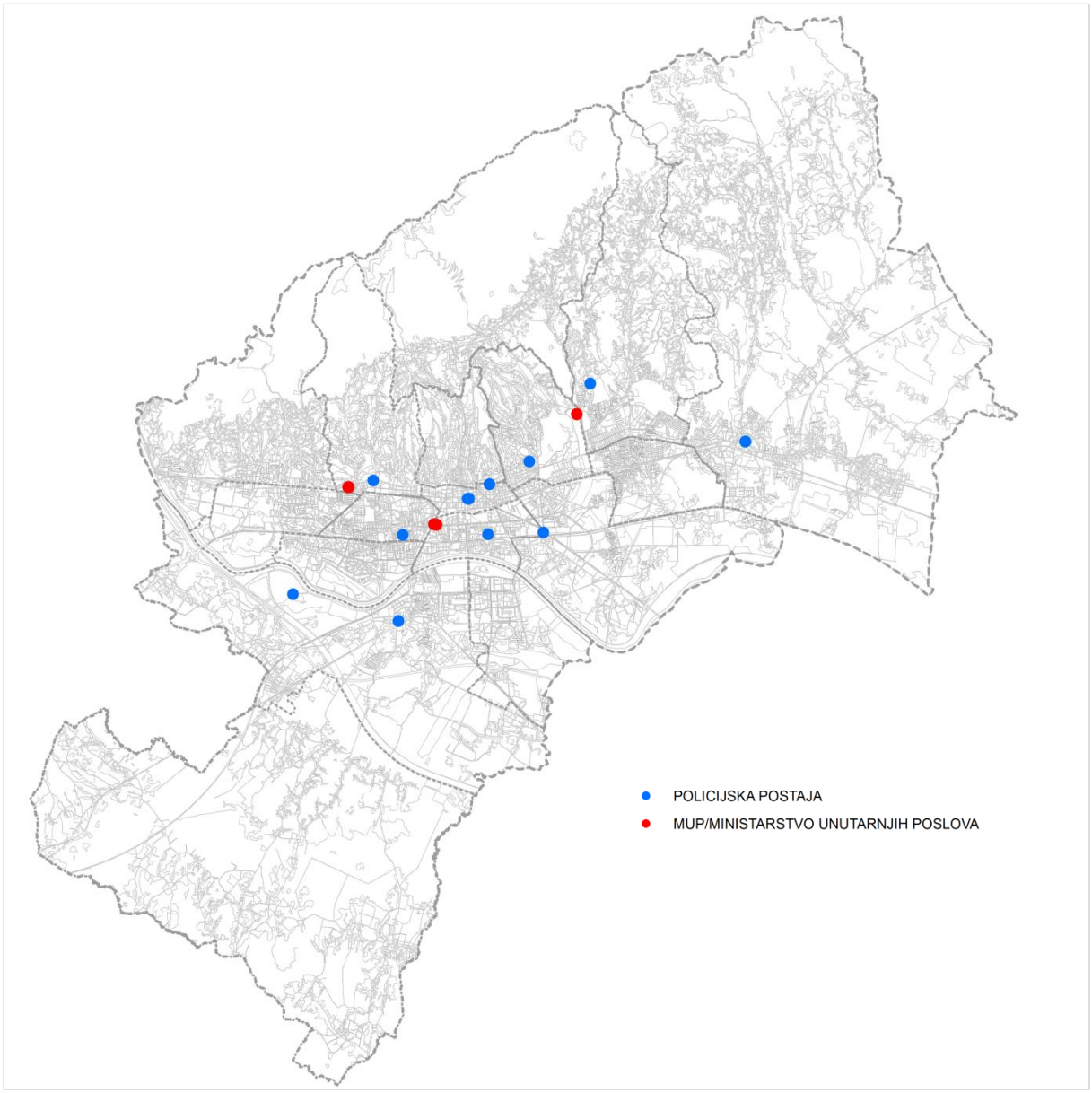
JAVNE GARAŽE I PUNIONICE ZA ELEKTRIČNA VOZILA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ



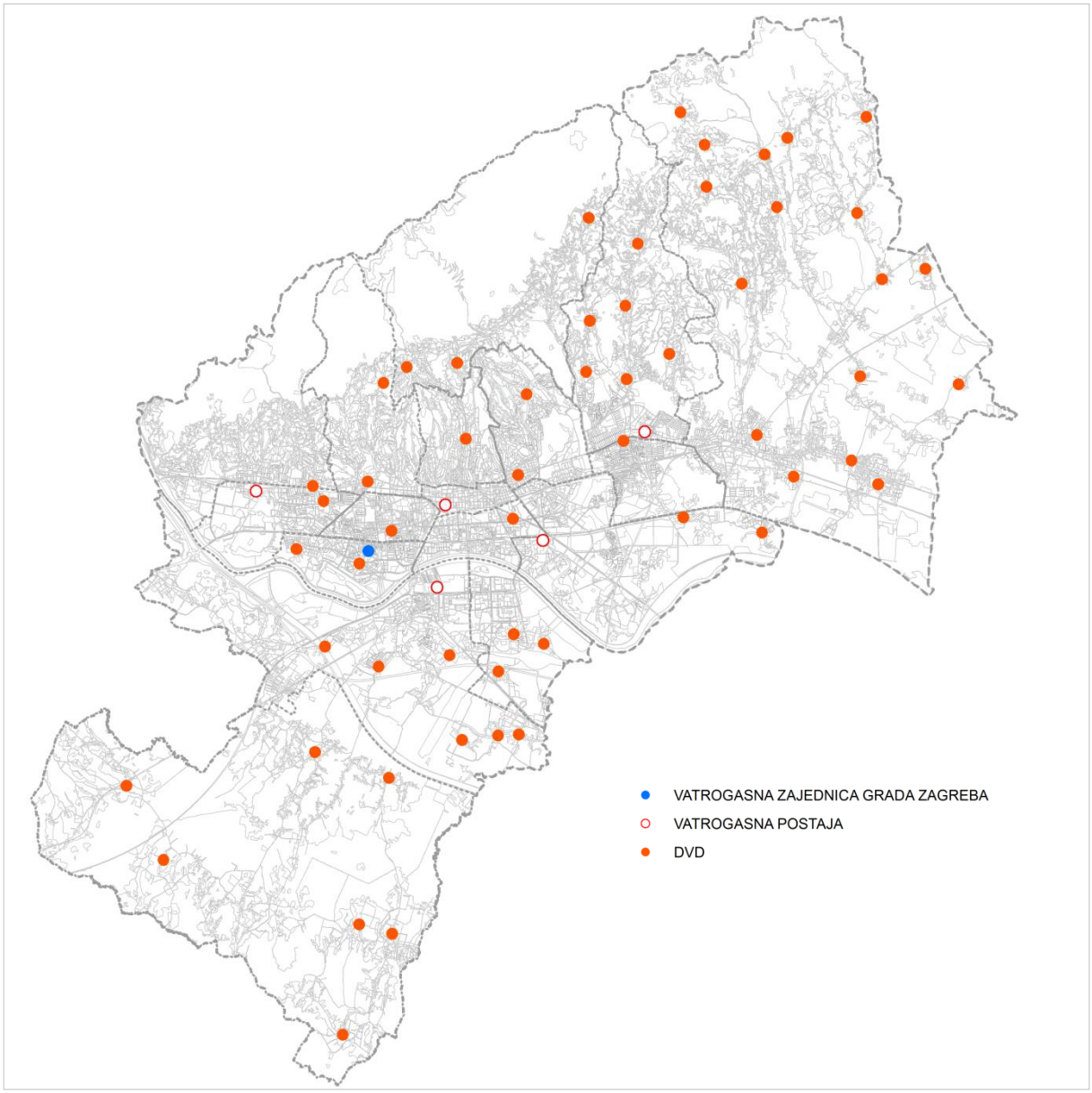
BICIKLISTIČKE STAZE I STANICE JAVNIH BICIKALA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ

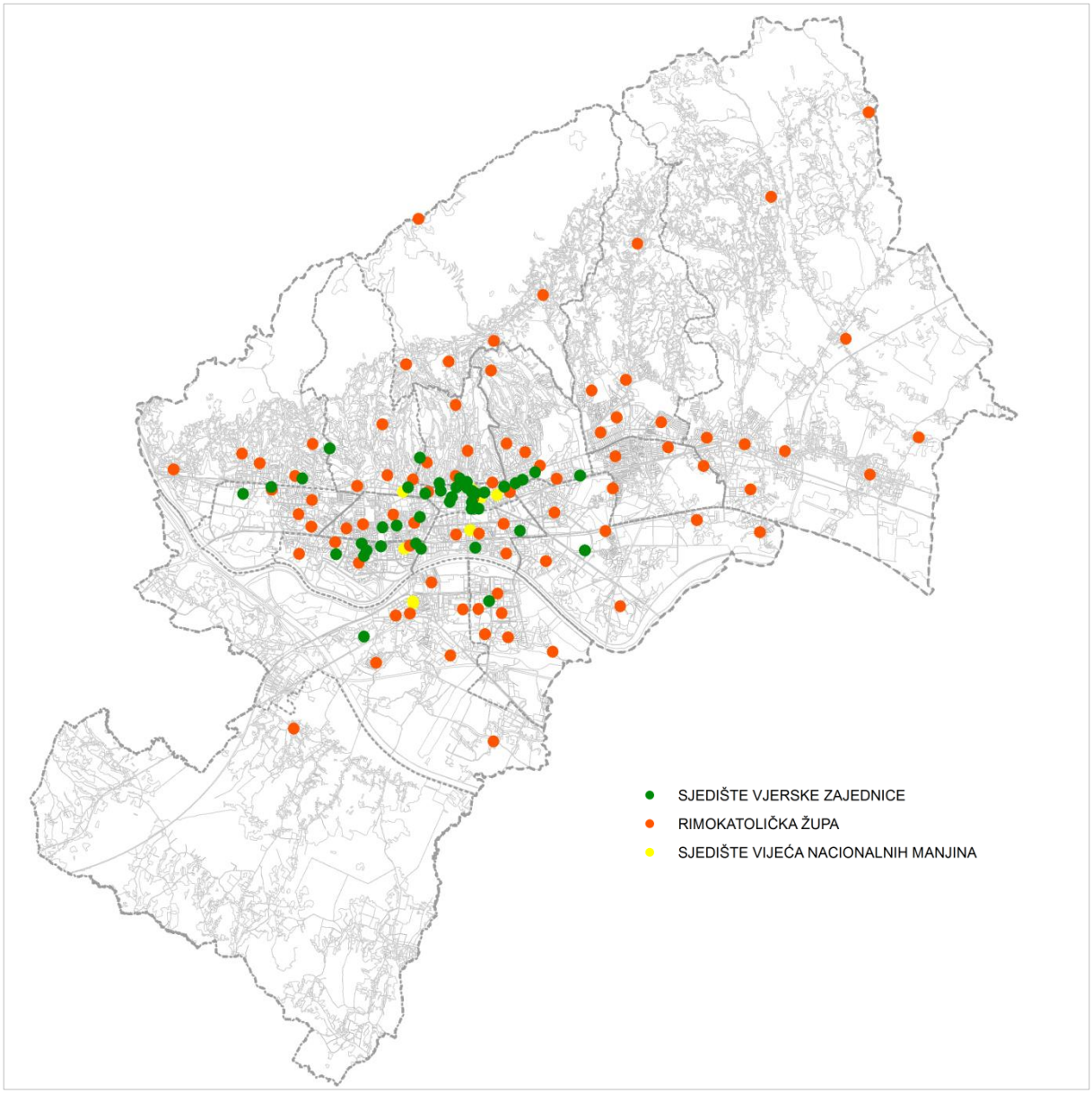


MUP I POLICIJSKE POSTAJE_KARTOGRAFSKI PRIKAZ

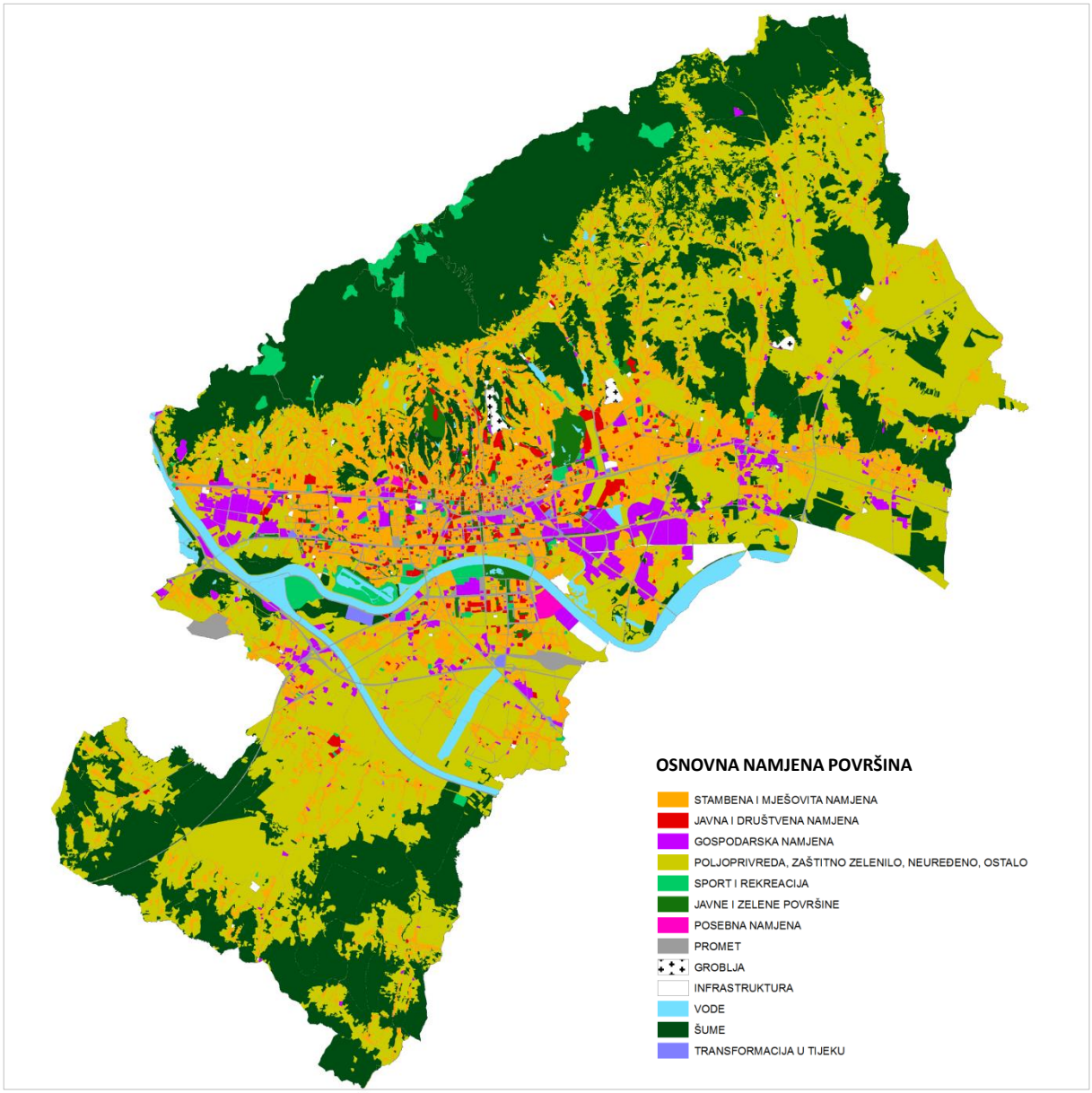


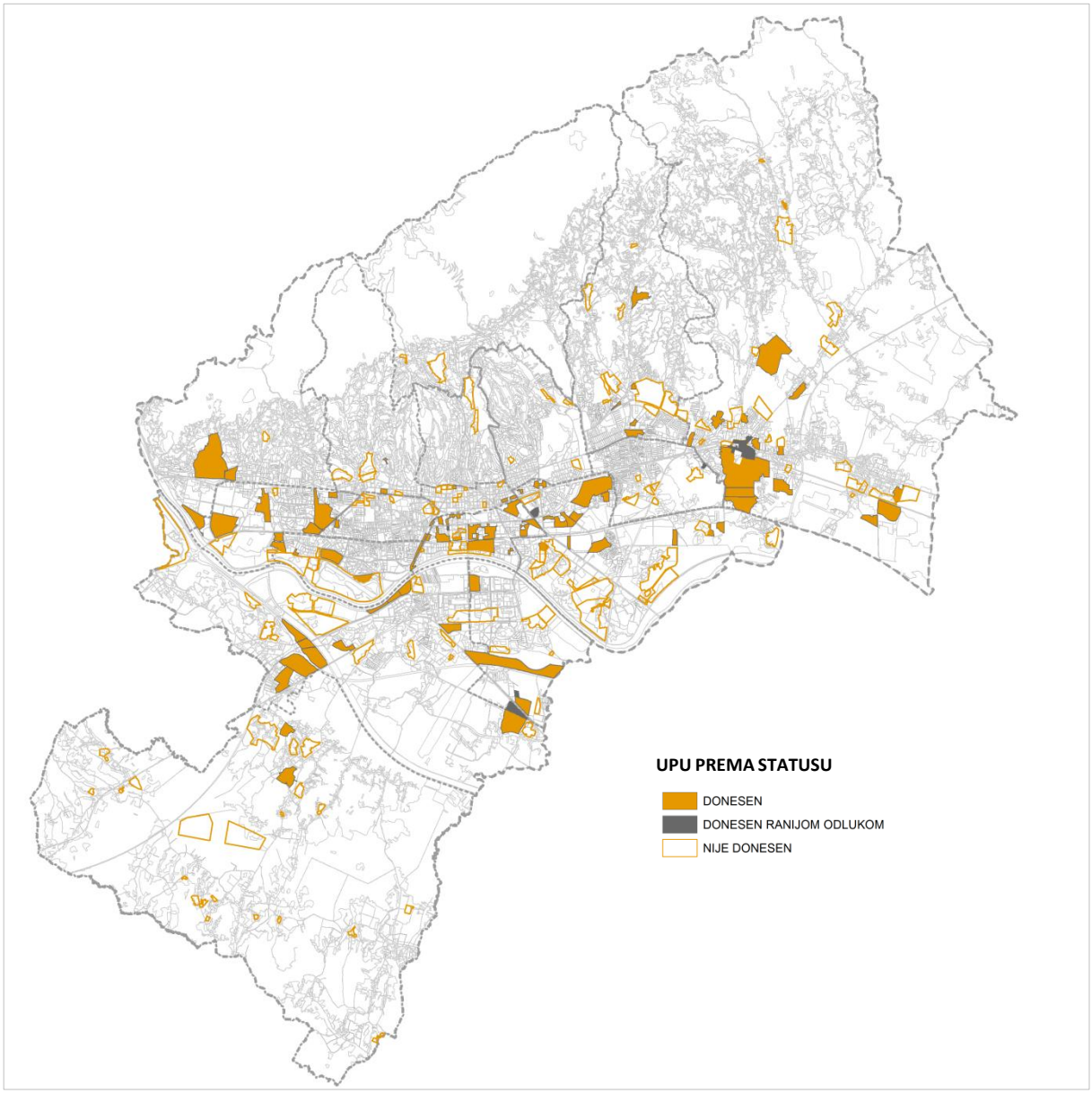
JAVNA VATROGASNA POSTROJBA I VATROGASNA ZAJEDNICA _KARTOGRAFSKI PRIKAZ




SJEDIŠTE VJERSKE ZAJEDNICE
RIMOKATOLIČKA ŽUPA
SJEDIŠTE VIJEĆA NACIONALNIH MANJINA

STVARNO KORIŠTENJE ZEMLJIŠTA_KARTOGRAFSKI PRIKAZ




UPU PREMA STATUSU
DONESEN
DONESEN RANIJOM ODLUKOM
NIJE DONESEN

DODATAK 2.
Cjelovita analiza stanja

1.IDENTITET

1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ, GEOGRAFSKA, KULTURNA I PRIRODNA OBILJEŽJA

1.1.1. Geoprometni položaj i osnovna prostorna obilježja Grada Zagreba

Grad Zagreb s površinom od 641,32 km^2 čini 1,13% površine Republike Hrvatske. U njegovih 17 gradskih četvrti živi 790.017 stanovnika, prema popisu stanovništva iz 2011. godine[1]. Procjena je da je u Gradu Zagrebu 2015. živjelo 798.500 stanovnika.[2] Uz Zagreb (688.163 stanovnika) i Sesvete (54.085 stanovnika), administrativni prostor Grada Zagreba obuhvaća i 68 naselja s ukupno 47.769 stanovnika pri čemu svega 14 naselja ima više od 1.000 stanovnika. Grad Zagreb je samostalna, jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica sa statusom županije. Graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom.

Prometno–geografski položaj Grada važan je čimbenik njegovog razvoja. Pozicijska prednost koja odlikuje teritorij Hrvatske i Zagreba može i mora biti znatno bolje iskorištena. Povijesno gledajući, geoprometni položaj je gradu davao značajne stečene (naslijeđene) prednosti, koje i danas mogu poslužiti kao temelj za učenje i jačanje njegovih stvorenih komparativnih prednosti u europskom prostoru. Povijesni položaj Zagreba u regionalnom – srednjoeuropskom prostoru obilježava međuodnos tri najveća grada koja povezuje povijest i sadašnjost: Zagreba, Beča i Budimpešte. Potreba za povezivanjem srednjoeuropskog prostora s Jadranskim morem, kao glavnim identitetskim resursom ovog dijela Europe, odnosno dodir s globalnim tržištem preko koridora i jadranskih luka (Rijeka) činio je, a čini i danas jedan od najistaknutijih zajedničkih interesa. To je prilika da se Hrvatska i Zagreb afirmiraju kao žarište gospodarskih, financijskih, političkih, kulturnih i drugih aktivnosti.

Povezanost s europskim prostorom. Zagreb je danas međunarodno i nacionalno čvorište kroz koje prolaze dva od tri najvažnija europska koridora u Hrvatskoj. Europski koridori su najvažniji razvojni stup kohezijske prostorne politike EU i zbog toga imaju visoki interesni prioritet u svakoj od zemalja članica EU. Da bi integracija u europski transportni sustav bila potpuna moraju se ostvariti puni profili Vb cestovnog i željezničkog koridora: Rijeka – Zagreb – Budimpešta, te željezničkog koridora X: Salzburg (Austrija) – Ljubljana (Slovenija) – Zagreb (Hrvatska) – Beograd (Srbija) – Skopje (Makedonija) –– Thessaloniki (Grčka) te koridora Xa: Graz – Maribor – Zagreb.
Zbog dobre prometne mreže, Zagreb ujedno ima i ulogu poveznice nacionalnog s europskim prostorom. Mreža autocesta približila je Hrvatsku Europi i pozitivno utjecala na regionalnu integraciju Hrvatske sa Zagrebom kao nacionalnim središtem. Sve autoceste, A1 Zagreb – Split, A2 Zagreb – Macelj, A3 Bregana - Zagreb – Lipovac, A4 Zagreb – Goričan, A6 Zagreb – Rijeka i A 11 Zagreb – Sisak (u izgradnji), imaju svoje ishodište na Zagrebačkoj obilaznici.

Sve to predstavlja razvojni potencijal Zagreba i temelj da osnaži svoju ulogu važnog ne samo europskog i nacionalnog prometnog i tranzitnog središta, nego i jakog međunarodnog gospodarskog, političkog te kulturnog, znanstvenog i sportskog središta.

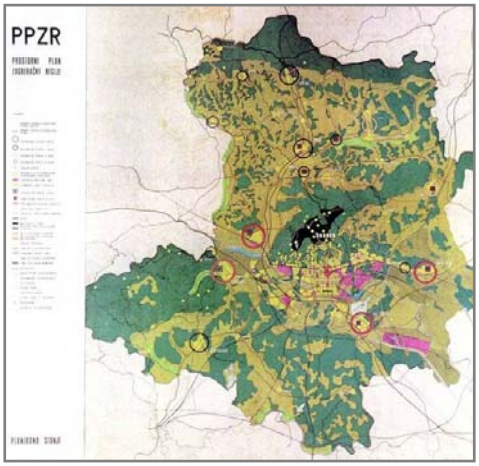
Integriranje hrvatskoga prostora. Zagreb je na spoju dva ključna hrvatska i europska prostora - podunavskog i jadranskog. Ujedno ima središnji položaj u odnosu na tri sekundarna hrvatska središta - Rijeku, Split i Osijek i na većinu središta nižega reda.

Zagreb se koristi i pogodnostima regionalnog prometnog sustava koji se razvio u okvirima središnje Hrvatske. Oko Zagreba se, na udaljenosti do 100 km, formirao sustav središta čiji razvitak je međuzavisan s razvitkom Zagreba. Ta su središta (Karlovac, Sisak, Bjelovar,

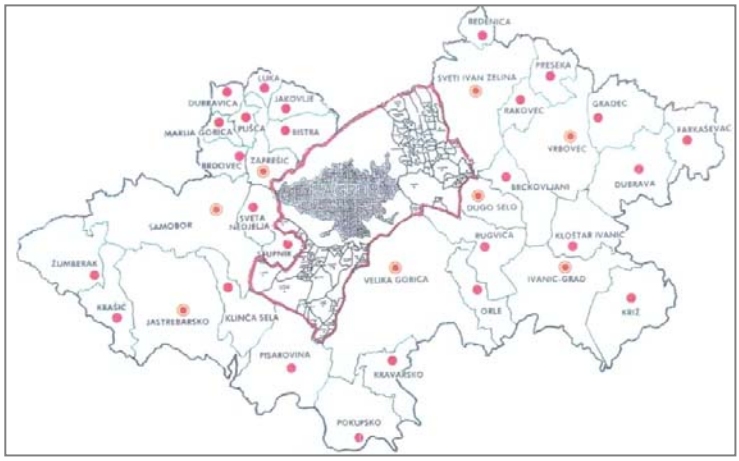
[1] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2012.
[2] Izvor: www.dsz.hr

Čakovec, Koprivnica i Varaždin) dostigla višu razinu urbanizacije i predstavljaju važne gradove. Oni su gravitacijski u punoj mjeri orijentirani prema Zagrebu i razvijaju se pod utjecajem njegovih regionalno-organizacijskih funkcija.

Slika 1. Regionalni plan 1972.



Slika 2. Temeljna zajednička polazišta za planiranje prostora GZ i ZŽ, elaborat iz 1999.



Značajna je i uloga Grada Zagreba prema njegovom bližem okružju, tj. široj metropolitanskoj regiji. Iz prostora dviju susjednih županija Grad Zagreb dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, radi školovanja i sl. U tom prostoru on najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta gradova i naselja u zagrebačkoj okolici.

Zagreb ima brojne značajne razvojne mogućnosti, ali i ograničenja, uključujući u prvom redu: poticaj gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“); pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovan većom naseljenošću, te intenzitetom prometa i gospodarskih aktivnosti.

Posljedično, iako su prema trenutnom ustroju Grad Zagreb i susjedne županije zasebne administrativne cjeline, valja naglasiti činjenicu da je za kvalitetno upravljanje razvojem u bilo kojem od ova dva prostora, neophodna institucionalizirana, bliska i trajna suradnja preko njihovih političko-teritorijalnih granica i nadilaženje pojedinačnih interesa.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ geoprometni položaj Grada Zagreba se u osmišljavanju njegovog razvoja dovoljno ne percipira kao važan razvojni potencijal ▪ u razvojnim programima Grada Zagreba, njegov se geoprometni položaj pretežno tretira kao komparativna prednost, a ne kao jedna od komponenti za jačanje konkurentskih prednosti ▪ nedovoljno jasno artikulirani i operacionalizirani i smisao i ciljevi umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i mogućnost da se suradnja koristi za njegov razvoj ▪ nelogične upravno-teritorijalne granice Grada Zagreba	▪ vrednovati geoprometni položaj Grada Zagreba kao razvojni potencijal i resurs za jačanje njegove konkurentnosti ▪ postojeće pogodnosti geoprometnog položaja Grada Zagreba treba razvijati, planirati i koristiti kako bi on preuzeo ulogu gospodarskog, financijskog političkog, tehnološkog, kulturnog i sportskog lidera u široj regiji ▪ izraditi strateški program umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama i utvrditi mogućnost da se suradnja iskoristi za njegov razvoj i jačanje konkurentskog položaja ▪ ojačati svijest o nužnosti razvoja cjelokupnog “zagrebačkog prostora” kroz partnerski i

▪ smještaj značajnih prirodnih i razvojnih resursa djelomično izvan granica Grada Zagreba (podzemne zalihe pitke vode, zračna luka...)	participativni pristup

1.1.2. Prirodno - geografska obilježja

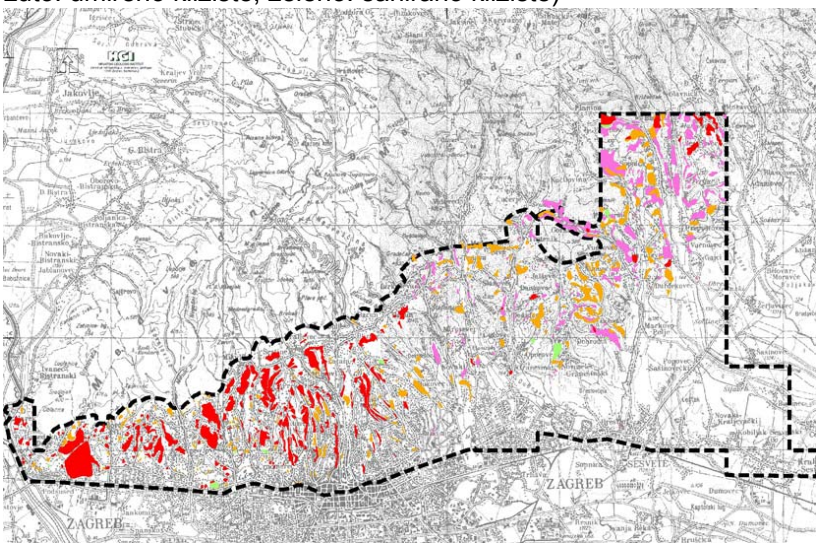
Geološka obilježja i obilježja tla. Prostor Grada Zagreba složenog je geološkog sastava i s naslagama od najstarijeg paleozoika, pa sve do onih koje se danas talože. Osnovna je karakteristika da najstarije naslage izbijaju na Medvednici. Glavninu prostora Grada čine mlađe tercijarne naslage znatnim dijelom pokrivene najmlađim pleistocenskim i holocenskim pokrovom. Područje obuhvaća dugačka i široka aluvijalna ravan uz Savu koja se pruža pravcem sjeverozapad-jugoistok, a osobito se spustila u zavali Crne mlake i nizinama uz Odru i Lonju. Zatim, tu su južne padine Medvednice na sjeveru te nisko i dugačko uzvišenje Vukomeričkih gorica na jugu. Aluvijalna ravan pokrivena je najmlađim riječnim naplavinama, a u gornjim slojevima je šljunak, valutice, pijesak i mulj. U istočnom dijelu aluvijalna ravan Save postupno se diže prema sjeveru i prelazi u pleistocenska uzvišenja te u prigorja Medvednice. U sastavu prigorja zastupljene su neogenske tvorevine, a u nižim dijelovima pleistocenski sedimenti. Medvednicu u osnovnom sastavu čine starije stijene paleozojske i trijasne starosti – većinom od karbonskih brusilovaca, zelenih škriljavaca te vapnenaca i dolomita gornje krede. Na području Grada Zagreba identificirana su ležišta tehničko-građevnog kamena, ciglarske gline, građevnog pijeska i šljunka, arhitektonsko građevnog kamena i geotermalnih voda[3]. Sve ostale poznate pojave mineralnih sirovina, od kojih su neke ranije i eksploatirane ne mogu se smatrati ležištima jer njihov potencijal ne omogućuje ekonomično iskorištavanje. Trenutno se na prostoru Grada od mineralnih sirovina stvarno eksploatira jedino geotermalna energija, a prisutan je problem ilegalne eksploatacije šljunka.

Pedološki sloj oblikuju automorfna i hidromorfna tla, koja su raširena sukladno postanku (pribrežja, nizinsko područje, brežuljkasto područje). Karakteristike tala razvijenih iz ovih jedinica određuju i karakteristične kultivirane krajobraze unutar Grada, te dinamičnost i različitost pejzaža. Poljodjelske površine i šume čine ekološki neprocjenjiv, biološki raznolik i krajobrazno prepoznatljiv dio Grada koji je nužno štititi kao neizgrađene prostore i racionalno koristiti. Vrijednost ovih resursa osobito je značajna u urbanom prostoru. Tlo u urbanom području Grada ima specifičnu funkciju i prostor je na koji se šire sve urbane funkcije, počevši od stambene i gospodarske do infrastrukturnih sadržaja, čime je povećana stvarna i potencijalna ugroženost i gubitak tla.

Nagnuti tereni na području Grada izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta ovisno o količini i intenzitetu oborina i svojstvima tla. Posljedica erozije tla s padina nije samo nepovratni gubitak tla nego i onečišćenje vode. Jedan od oblika incidenata na gradskom prostoru je i pojava klizišta na terenima koji su prije početka građevinskih zahvata bili u stanju labilne ravnoteže ili čak predstavljaju i aktivna klizišta. Na području Grada to je posebno podsljemenska zona i prostor Vukomeričkih gorica.
2007. izrađena je Detaljna inženjersko-geološka karta „Podsljemenske urbanizirane zone“ mjerila 1:5 000 (DIGK – faza I), izrađivač: Hrvatski geološki institut i sastavni je dio Prostornog plana Grada Zagreba. Karta predstavlja evidenciju nestabilnih područja u „Podsljemenskoj urbaniziranoj zoni“ površine oko 160 km^2 i među ostalim sadrži detektirana klizišta koja su prema kategorizaciji u Prostornom planu Grada Zagreba svrstana u IV kategoriju tzv. nestabilne padine.

[3] Izvor: Rudarsko-geološka studija Grada zagreba, 2013.

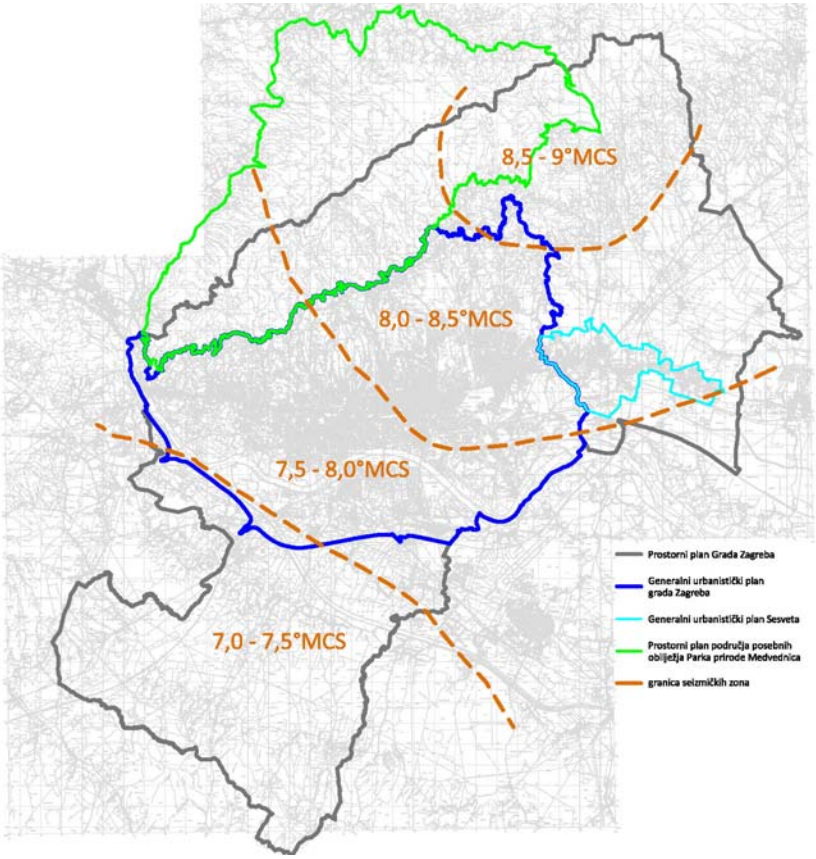
Slika 3. Karta klizišta za područje Grada Zagreba; (crveno: aktivna klizišta, ljubičasto: inicijalno klizište, žuto: umireno klizište, zeleno: sanirano klizište)



Izvor: Hrvatski geološki institut (Internet stranice)

Potres. Potres je kratkotrajna vibracija tla prouzročena poremećajima i pokretima u zemljinoj kori i litosferi kod koje dolazi do naglog oslobađanja energije u unutrašnjosti Zemlje.
Seizmičnost na području Grada Zagreba posljedica je intenzivnih tektonskih pokreta i iznosi VII-IX stupnjeva Mercalli-Cancani-Siebergove (MCS) ljestvice. Zona najveće seizmičke aktivnosti proteže se od Podsuseda do Sesveta, njezina širina je od 7 do 10 kilometara.

Slika 4. Pregled seizmičkih zona na području Grada Zagreba



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Obzirom na veličinu i gustoću naseljenosti na području Grada Zagreba potres bi nanio najveće materijalne štete u samom središtu Grada, gdje prevladavaju objekti građeni početkom prošloga stoljeća. Najugroženije područje u Gradu Zagrebu obuhvaća gradske četvrti: Gornji Grad-Medveščak, Črnomerec, Podsused – Vrapče i četvrt Donji grad. Ta područja se navode kao najugroženija i kada se govori o elektroenergetskoj i vodovodnoj mreži i pratećim objektima te kanalizacijskom sustavu. U 2016. je zabilježeno 1 243 potresa s epicentrom u okolici Zagreba (podaci se odnose na područja oko 80 km uokolo Zagreba), intezitet najačeg potresa u 2016. godini bio je V-VI°MCS s epicentrom u Brežicama na dan 9. IV. 2016.[4]

Poljoprivredno zemljište se kontinuirano prenamjenjuje u nepoljoprivredne svrhe. Najveći gubitak poljoprivrednog zemljišta zbog izgradnje odvija se baš na najvrjednijim tlima (tlima najbolje klase uporabne vrijednosti) u dolini Save (k.o. Blato, Brezovica, Klara, Jakuševec, Čehi, Demerje).
Gubitak poljodjelskog tla izražen je u svim kategorijama. Najizrazitije je smanjenje površine pašnjaka, ali je znatno i smanjenje površine oranica i vrtova, osobito u urbanim sredinama.

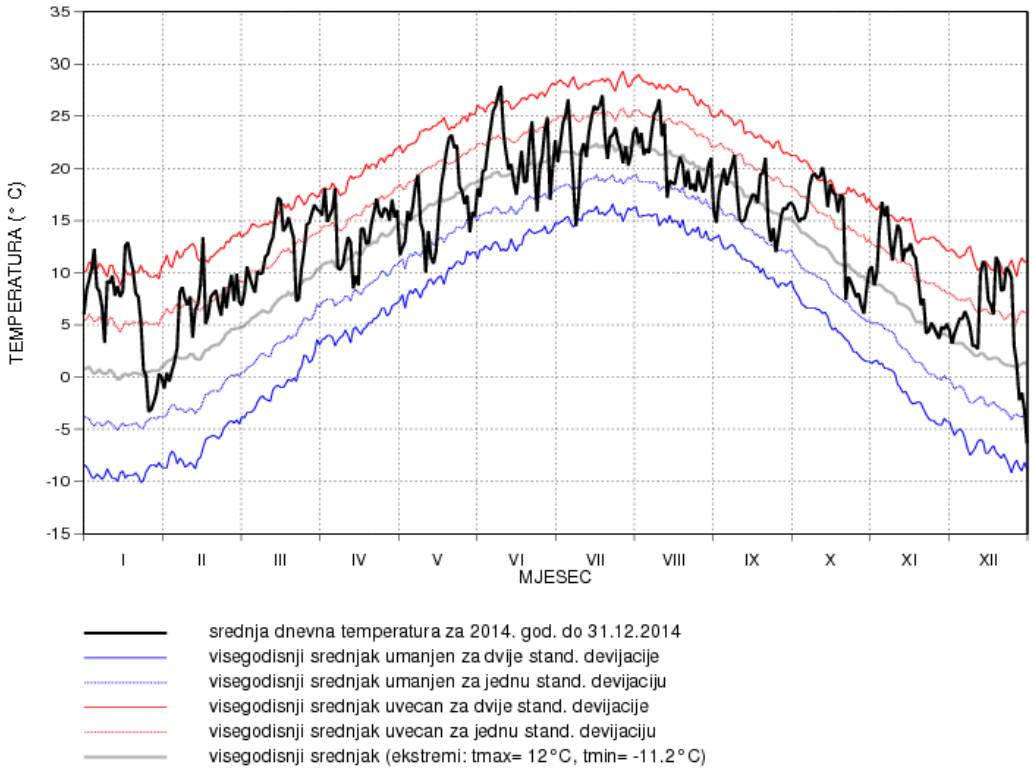
RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ trajna konverzija tla najbolje uporabne vrijednosti u nljoprivredne svrhe ▪ izgradnja na nestabilnim padinama s potencijalnim otvaranjem klizišta ▪ nepostojanje cjelovitog Registra klizišta koji bi se kontinuirano ažurirao, što bi olakšalo izdavanje raznih dozvola i planiranje prostora. ▪ adekvatna seizmička mikrozonacija radi kvalitetnije procjene ugroze od potresa ▪ pretvaranje nesaniranih kopova u divlje deponije ▪ ilegalna eksploatacija šljunka ▪ ugroženost kvalitete tla zbog neracionalne uporabe gnojiva, pesticida i nekontroliranog ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda	▪ transparentnim planskim propozicijama ograničiti nekontrolirano širenje građevinskih područja ▪ saniranje nestabilnih padina sukladno inženjersko-geološkim podlogama ▪ formiranje registra klizišta ▪ nastavak izrade seizmičke mikrozonacije ▪ jačanje svijesti o važnosti tla kao elementa biosfere ▪ kontinuirana provedba analize tala i sustavno poduzimanje mjera u očuvanju njihove čistoće ▪ edukacija poljoprivrednika o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni “zelene gnojidbe”

Klimatska obilježja. Prema geografskom smještaju, područje Grada Zagreba spada u umjerene širine u kojima su razvijena sva četiri godišnja doba. Srednja godišnja temperatura iznosi u 2016. iznosila je 13,1°C. Najviša srednja prosječna temperatura zraka u Zagrebu 2016. bila je u srpnju (24,2°C), ponekad s tendencijom zakašnjenja i pojava najviših srednjih temperatura u kolovozu, a najniža u siječnju (0,5°C).
Godišnja količina oborina u 2016. iznosila je 853,8 mm. Godišnji hod pokazuje dva maksimuma: jedan u rano ljeto (kontinentalni utjecaj), drugi u jesen (maritimni utjecaj). Općenito, količina padalina opada od zapada prema istoku, a najmanja količina padalina zabilježena je 2015. u prosincu.[5]
Gradsko područje Zagreba ima manje od 40 dana sa snježnim pokrivačem, a prostori južno od grada preko 40 dana. Maksimalna visina snijega je u gradu i nizinskim predjelima 50-80 cm, a na Medvednici preko 100 cm (90 dana sa snijegom). Vlaga zraka se na gradskom području Zagreba u prosjeku kreće od 60-70%. Dominantna strujanja zraka na zagrebačkom području su iz smjerova NE i WSW.
Prosječno godišnje trajanje sijanja sunca kreće se u vrijednostima do 1.808 sati (stanica Zagreb-Maksimir). Maksimum naoblake u prosincu povezan je s najvećom ciklonalnom aktivnošću, a minimum je u kolovozu.

[4] Izvor: PMF, Geofizički zavod Seizmološka služba
[5] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba za 2016. godinu

Usporedbom srednjih prosječnih temperatura na mjernim postajama Grič i Maksimir uočava se utjecaj urbanizacije, odnosno pojava tzv. “toplinskog otoka”. Stanica Zagreb – Grič nalazi se u centru Grada i gušće je okružena urbanim sadržajima od stanice Zagreb – Maksimir te u prosjeku bilježi za oko stupanj više temperature u svim mjesecima.

Slika 5. Srednje dnevne temperature zraka u 2014. za Zagreb – Grič



Izvor: DHMZ

Razlog razlici temperature je kombinacija različitih faktora, u prvom redu apsorpcija topline umjetnih materijala, asfalta i betona koja se noću otpušta u okolinu i time povećava njenu temperaturu. Gusta struktura urbane jezgre također pridonosi zagrijavanju, sprečavajući strujanja vjetra, a veći broj stanovnika u urbaniziranim područjima troši više energije (grijanje, klimatizacija) pa se i više topline otpušta u okolinu. Urbani toplinski otok je pojava koji se može ublažiti odgovarajućim planiranjem gradnje, upotrebom materijala koji reflektiraju zračenje umjesto da ga apsorbiraju te povećanjem vegetacije u urbanom području.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepredvidljivost klime radi klimatskih promjena ▪ slaba energetska učinkovitost postojećih građevina ▪ poteškoće oko povećanja energetske učinkovitosti kod zgrada koje su spomenik kulture	▪ uključiti klimatologiju u procese planiranja (insolacija, ruža vjetrova) ▪ afirmirati tzv. "pametne kuće" i niskoenergetsku gradnju

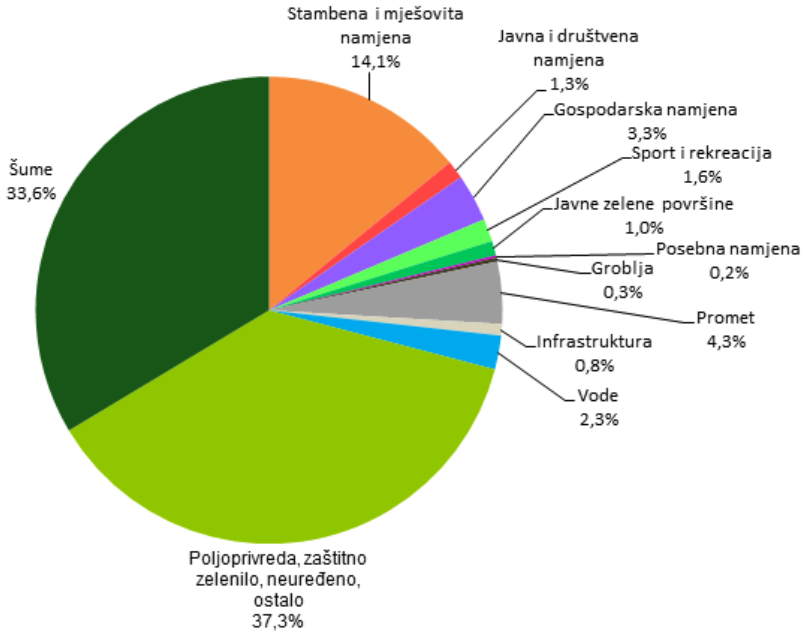
Šume. Na području Grada Zagreba nalazi 19.196 ha šuma, od čega državnih šuma kojima gospodare Hrvatske šume ima 8. 791 ha, državnih šuma koje koriste drugi pravni subjekti (Šumarski fakultet, Vlada RH) ima 899 ha, a privatne pravne i fizičke osobe posjeduju 9.506 ha šuma[6]. Udio površine državnih i privatnih šuma, zbog procesa povrata imovine, mijenja se gotovo na dnevnoj razini u korist privatnih šuma. Hrvatske šume d.d. na temelju odobrenih

[6] *Prema aktualnim podacima Hrvatskih šuma za 2016. godinu*

programa gospodarenja gospodare i državnim šumama koje koristi Šumarski fakultet i Vlada RH (Ured predsjednika).

Šumske površine na prostoru Grada predstavljaju veliko bogatstvo biljnih vrsta i raznolikosti šumskih oblika kao rezultat razvitka vegetacije ovog prostora u prošlosti i vrlo raznolikih sinekoloških uvjeta (klimatskih utjecaja, nadmorskih visina, izloženosti nagiba, tipova i dubina tla) pod kojima su se razvile u današnjem obliku. Najniži vegetacijski pojas zastupljen je zajednicama hrasta kitnjaka s velikom žutilovkom i hrasta kitnjaka i običnog graba, preko brežuljkastog vegetacijsko pojasa hrasta kitnjaka i običnog kestena te enklava termofilnih šuma hrasta medunca s drugim termofilnim šumama koje slijedi klimazonalna zajednica hrasta kitnjaka i običnog graba. Slijedeći klimazonalnu diferencijaciju šumskog prostora šume hrasta kitnjaka i običnog graba smjenjuje šuma bukve s mrtvom koprivom. Od 600 do 1.000 m nmv karakterizira rasprostranjenost ilirske šume bukve i jele. U posebnim sinekološkim uvjetima razvijaju se sastojine gorskog javora i običnog jasena.

Slika 6. Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba 2011.



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Korištenje državnih šuma na području Grada Zagreba karakterizira višenamjensko korištenje, gdje se uz drvoproizvodnju naglašeno koriste i općekorisne funkcije ovih šuma. To je naročito naglašeno u gospodarskoj jedinici „Park šume Grada Zagreba“ te u gospodarskim jedinicama na području Parka prirode Medvednica. U ovim šumama svakodnevno, a naročito vikendom, boravi velik broj građana koji ih koriste za odmor i rekreaciju. Korištenje šumskih resursa iz privatnih šuma svodi se i dalje na rijetke pojedinačne primjere stvaranja dodane vrijednosti. Do sada su izrađeni i odobreni programi za 3.277,85 ha privatnih šuma, te za 244 ha park šuma čiji posjednik su Hrvatske šume d.o.o., a koje se ujedno smatraju, s obzirom na uporabnu i neuporabnu vrijednost najvrednijim šumama u Gradu.

Procjenjuje se da zagrebačke park šume trajno godišnje vezuju 4,8 milijuna kg ugljika, odnosno 17,3 milijuna kg CO_2 i ispuste 9,5 milijuna kg kisika. Temeljem ove procjene Šumarskog fakulteta (studija „Valorizacija socijalnih uloga šuma i nedrvnih proizvoda na području Grada Zagreba“. Nedrvna vrijednost šuma procjenjuje se na iznos od 42.202 Eura/ha (na nacionalnoj razini iznosi 17.428 Eura/ha) dok vrijednost park šuma iznosi 134.900 Eura/ha. Ovi podaci ukazuju na nužnu potrebu rješavanja imovinsko-pravnog statusa šuma u

vlasništvu fizičkih osoba kako bi se spriječio negativni trend nanošenja štete šumskom ekosustavu nezakonitim sječama i uzurpacijama, otuđenjem šumskih proizvoda, odlaganjem otpada čime se ugrožava njihova opstojnost i sposobnost korištenja općekorisnih funkcija šume.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna senzibiliziranost javnosti za općekorisne funkcije šuma	▪ senzibilizirati javnost za šume u njihovu okruženju (kritična točka su šume u centru grada)
▪ veliki udio privatnih usitnjenih šumskih parcela u ukupnoj površini šuma	▪ osigurati opstanak šume na malom posjedu privatnih šumovlasnika
▪ nedovoljno definiran način upravljanja i mogućnosti korištenja	▪ dovršiti i staviti u funkciju program gospodarenja privatnim šumama
▪ neriješen imovinsko-pravni status šuma u vlasništvu fizičkih osoba	▪ rješavanje imovinsko-pravnog statusa šuma u vlasništvu fizičkih osoba
▪ izrađeni i odobreni programi za privatne šume za svega jednu trećinu privatnih šuma na području Grada	▪ izrada programa za gospodarenje šumama za preostale dvije trećine šuma u privatnom vlasništvu

Bioraznolikost. Značaj bioraznolikosti u gradovima u posljednjih se desetak godina prepoznaje na globalnoj i na europskoj razini[7] naglašavajući značenje usluge ekosustava. Usprkos tome što se većina stručnjaka za proučavanje sastavnica bioraznolikosti nalazi u Zagrebu još uvijek nedostaje cjelovita slika bioraznolikosti, jer su provedena samo fragmentarna istraživanja životinjskih, biljnih i gljivljih vrsta, te utjecaja djelovanja čovjeka. Područje Grada Zagreba ima floru, faunu i staništa tipična za južnije dijelove srednje Europe. Ukupno je dosad prema nacionalnoj klasifikaciji potvrđeno 63 različitih tipova staništa, 37 prirodnih i 26 antropogenih tipova. Lista staništa međutim još nije potpuna i novija istraživanja će doprinijeti točnijim saznanjima. Ukupni broj vrsta gljiva, flore i faune nije poznat, iako je bilo pokušaja da se procijene biljke (>1.160 vrsta). Zasad se zna samo približan broj zabilježenih autohtonih vrsta nekih skupina životinja: 65 sisavaca, 93 ptica gnjezdarica, 12 gmazova, 15 vodozemaca, 45 riba i 116 danjih leptira. Regionalnih endema koji su zbog svog ograničenog rasprostranjenja globalno potencijalno najosjetljiviji dosad je najviše nađeno u staništima izvora i intersticija rijeke Save i medvedničkih potoka, te u malobrojnim špiljama na Medvednici.

Iako je težnja zaštita ukupne biološke raznolikosti prioritet za zaštitu su ugrožene i zaštićene vrste i staništa koje se štite temeljem kriterija IUCN-a (International Union for Conservation of Nature) ili vrste navedene u potpisanim konvencijama (lista Dodatka II. Direktive o staništima i lista Dodatka I. Direktive o pticama EU). Od tih vrsta na području Grada izvan Parka prirode Medvednica u zadnjih deset godina zabilježeno je 17 vrsta biljaka, 10 vrsta šišmiša i još 2 druga sisavca, 14 vrsta ptica gnjezdarica, 3 vrste iz skupine vodozemaca i gmazova, 9 vrsta riba, 7 vrsta rakova, školjkaša i vretenaca, 5 vrsta leptira i 5 vrsta kornjaša, ukupno 72 vrste. To su sve ugrožene vrste ili prema i one su ujedno prioritet u zaštiti vrsta. Velikom većinom su to i strogo zaštićene vrste prema Zakonu o zaštiti prirode. Na području Grada Zagreba nalaze se i četiri područja ekološke mreže Natura 2000 gdje je cilj upravo očuvanje nekih vrsta i staništa s navedene Direktive o staništima.

Novijim istraživanjima zabilježen je regionalni nestanak oko 7 vrsta staništa, uglavnom uz rijeku Savu poslije njena kanaliziranja. Ilegalnim zatrpavanjem otpadom ulaza u Bizečku spilju nestala je s područja Zagreba jedna ugrožena vrsta šišmiša. Ukupno je dokumentiran i regionalni nestanak oko 25 vrsta vaskularnih biljaka, 8 vrsta riba, 10 vrsta ptica, 9 vrsta danjih leptira, 8 vrsta sisavaca, 4 vrste vretenaca, 3 vrste vodozemaca, 2 vrste rakova, po

[7] *npr. Cities and Biodiversity Outlook, Action and Policy, A Global Assesment of the Links between Urbanization, Biodiversity, and Ecosystem Services (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, Montreal 2012.*

jedna vrsta kukaca obalčara i ravnokrilaca, te vjerojatno i jedne vrste zmije. Broj lokalno nestalih vrsta je sigurno daleko veći jer u prošlosti nikada nije bila obavljena sustavna inventarizacija flore i faune današnjeg područja Grada, a nije poznat ni cjeloviti popis danas živućih vrsta.
Sa područja Grada, koji je nastao na prostoru relativno bogate biološke raznolikosti, postupno nestaju autohtone vrste, nestaju i osiromašuju se staništa gradnjom, prekomjernim iskorištavanjme prirodnih resursa, prestankom ispaše stoke i košnje, te je sve veća pojava unesenih stranih vrsta koje se udomaćuju naročito u urbanim i suburbanim sredinama. Ovaj proces je očekivano najbrži u središnjim, a sporiji u rubnim dijelovima gradskog područja, gdje još uvijek ima dobro očuvanih prirodnih staništa i u Hrvatskoj i Europi ugroženih vrsta, vrijednih da se zajedno sa što većim brojem drugih zavičajnih vrsta zadrže na ovom prostoru.

RAZVOJNI PROBLEMI

- Nedostatak planskog upravljanja bioraznolikošću
- Nedovoljna istraženost flore i faune
- Nedostatak detaljnije karte staništa Grada
- Nedovoljna educiranost građana o značenju biološke raznolikosti
- Fragmentacija, degradacija i nestanak staništa
- Znatna prisutnost invazivnih vrsta
- Nerazumijevanje usluga ekosustava koje pruža bioraznolikost
- Nedostatak pokazatelja za stanje bioraznolikosti
- Napuštanje tradicionalnih načina korištenja travnjaka u rubnim dijelovima Grada
- Nedostatak financijskih sredstava za provođenje zaštite bioraznolikosti i povezanih usluga ekosustava, slabo korištenje EU sufinanciranja
- Nedostatak ljudskih resursa za provođenje mjera zaštite bioraznolikosti i usluga ekosustava
- Prenamjena šumskih zemljišta

RAZVOJNE POTREBE

- Izraditi/revidirati Lokalni akcijski plan zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta i primjenjivati ga
- Sistematska istraživanja postavljanjem trajnih ploha, inventarizacija i praćenje bioraznolikosti
- Kartiranje staništa Grada
- Edukacija javnosti i populariziranje prirodnih resursa i vrijednosti
- Izrada tzv. Zelene infrastrukture Grada Zagreba
- Planiranje razvoja Grada uvažavajući potrebe bioraznolikosti i osiguravanja usluga ekosustava
- Izrada Akcijskog plana upravljanja invazivnim vrstama i provoditi propisane mjere
- Kartirati i vrednovati usluge ekosustava Grada Zagreba, educirati javnost
- Razviti listu pokazatelja bioraznolikosti za gradove/ prilagoditi postojeće pokazatelje
- Izraditi planove upravljanja područjima ekološke mreže
- Osigurati poticaje za gospodarenje travnjacima na način koji pogoduje bioraznolikosti
- Ojačati Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba
- Umrežiti i ojačati suradnju s nevladinim udrugama koje djeluju na području Grada
- Ojačati suradnju sa znanstvenim institucijama i na provođenju istraživanja i monitoringa
- Prostorno-planskom dokumentacijom spriječiti prenamjenu šumskog zemljišta u građevinsko

Zaštićena i druga posebno vrijedna područja prirode. Oslanjajući se na tradiciju zaštite prirode Grad Zagreb kontinuirano nastoji proširiti mrežu zaštićenih dijelova prirode prepoznajući vrijednosti i potencijale očuvanog, ali i ugroženog zelenog prostora Grada. U tom su cilju pripremane stručne podloge temeljem Zakona o zaštiti prirode za zaštitu sljedećih područja: Park šume centra, Rokov perivoj, Park naselja Prve hrvatske štedionice na Trešnjevki, Trg Francuske Republike, Novi (sjeverni) dio groblja Mirogoj, park šume grada Zagreba, krajobraz dolina potoka Ribnjak i Okrugljak i krajobraz vinogradi Oporovca i Novoselca s dolinom potoka Branovca.

Odlukom Skupštine Grada (SGGZ 3/2014) djelatnost Javne ustanove Maksimir koja je upravljala parkom Maksimir proširena je na sva zaštićena područja Grada Zagreba upisana u Upisnik zaštićenih područja, a čime su ujedno otvorene i mogućnosti da prijedlozi zaštite za

koje su već izrađene stručne podloge budu uvršteni u zaštićena prirodna područja temeljem Zakona o zaštiti prirode.
Ukidanjem kategorije zaštite spomen područja kao kategorije u Zakonu o zaštiti prirode imalo je za posljedicu ukidanje Dotršćine, do tada zaštićene tom kategorijom, iz Upisnika zaštićenih prirodnih područja, čime je površina zaštićenih prirodnih područja na području Grada smanjena u odnosu na razdoblje do 2013. za 1.201 ha. Radi starosti i općeg lošeg stanja stablašica ukinuta je zaštita za oskorušu u Gračanima, oskorušu u Đurkovom putu, te paulovniju na Prilazu Gjure Deželića. Došlo je i do prekategorizacije pa je Savica uvrštena u kategoriju značajnog krajobraza za razliku od kategorije posebnog ornitološkog rezervata kojim je bila zaštićena temeljem Rješenja o preventivnoj zaštiti.

U proteklom razdoblju Grad je financirao obnovu zaštićenih spomenika parkovne arhitekture prema njihovim povijesnim matricama: Trg kralja Petra Svačića, Park Opatovina i Park naselja Prve hrvatske štedionice na Trešnjevci, a kontinuirano se obnavljaju i povijesni elementi u parku Maksimir poput staza, mostova, dječjih igrališta i okoliša pojedinih lokaliteta.

Tabela1. Zaštićene prirodne vrijednosti na području Grada Zagreba

NAZIV	Park prirode	Posebni ornitološki rezervati	Posebni rezervat šumske vegetacije	Park šuma	Spomenik prirode	Značajni krajobraz	Parkovna arhitektura	POVRŠINA / ha
Park prirode Medvednica	7.305,00							**7.305,00**
Rauchova lugarnica - Desna Trnava*			101,01					**101,01**
*Mikulić potok - Vrabečka gora**			90,93					**90,93**
*Tusti vrh - Kremenjak**			20,00					**20,00**
*Gračec-Lukovica-Rebar**			23,41					**23,41**
*Pušinjak-Gorščica**			186,80					**186,80**
*Lipa**						200,00		**200,00**
*Bliznec - Šumarev grob**			175,73					**175,73**
*Babji zub - Ponikve**			148,70					**148,70**
*Spilja Veternica**					...			
Ukupno unutar Parka prirode Medvednica			**746,59**			**200,00**		**946,59**
Dvorac Junković, park							2,50	**2,50**
Trg kralja Petra Svačića							0,57	**0,57**
Botanički vrt PMF							4,70	**4,70**
Trg kralja Tomislava							3,45	**3,45**
Trg J. J. Strossmayera							2,00	**2,00**
Trg N. Š. Zrinskog							3,00	**3,00**
Park Ribnjak							5,00	**5,00**
Vrt, Jurjevska ulica 27							0,75	**0,75**
Jurjevska ulica 30							0,15	**0,15**
Perivoj srpanjskih žrtava							2,10	**2,10**
Park Opatovina							0,69	**0,69**
Mallinov park							3,11	**3,11**
Botanički vrt FBF							2,49	**2,49**
Trg kralja Petra Krešimira							2,40	**2,40**
Prilaz Gj. Deželića 14, vrt							0,02	**0,02**
Mamutovac na Paunovcu							...	**0,00**
Mlinovi 72, Leustekov park							0,50	**0,50**
Park Maksimir							316,60	**316,60**
Savica						76,80		**76,80**
UKUPNO UNUTAR GUP-A GRADA ZAGREBA						**76,80**	**350,05**	**427,85**
Goranec						550,00		**550,00**
Cerje, stablo klena					...			
UKUPNO IZVAN GUPOVA I PARKA PRIRODE MEDVEDNICA						**550,00**		**550,00**
UKUPNO GRAD ZAGREB / ha	**7.305,00**					**626,80**	**350,05**	**8.281,85**
. unutar Parka prirode Medvednica								

Uz zaštićene prirodne vrijednosti upisane u Upisnik zaštićenih prirodnih vrijednosti (26 pojedinačna zaštićena prirodna područja, ukupne površine 8.281,85 ha) i prirodne vrijednosti koje se predlažu zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode, pojedini prostori s atributima vrijednih rezervata, krajobraza, gradskih park-šuma, te pojedinačni objekti prirode, vrijedni parkovi, vrtovi i drvoredi štite se posebnim mjerama prostornih planova: prostorni planovi područja posebnih obilježja, Prostorni plan Grada Zagreba, generalni urbanistički planovi Zagreba i Sesveta, detaljniji planovi).

Ekološka mreža – Natura 2000. Proglašavanje područja zaštićenim ili područjima ekološke mreže jedan je od najvažnijih mehanizama očuvanja dijelova prirode ili cjelokupnih ekosustava, odnosno bioraznolikosti općenito. Europska unija je postavila ambiciozan cilj zadržavanja gubitka bioraznolikosti u Europi do 2020. Temelj tog cilja je osnivanje europske mreže Natura 2000, ekološke mreže sastavljene od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Njezin cilj je doprinijeti očuvanju povoljnog stanja više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova. Dosad

je u ovu ekološku mrežu uključeno oko 28.000 područja na gotovo 20% teritorija EU što je čini najvećim sustavom očuvanih područja u svijetu. Natura 2000 se temelji na EU direktivama (Direktiva o pticama - Direktiva 2009/147/EZ i Direktiva o staništima - Direktiva Vijeća 92/43/EEZ), područja se biraju znanstvenim mjerilima, a kod upravljanja tim područjima u obzir se uzima i interes i dobrobit ljudi koji u njima žive.
Stupanjem na snagu nove Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15), proglašena je ekološka mreža RH koja temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13) predstavlja i mrežu Natura 2000 u Hrvatskoj.
Zahvaljujući bogatstvu bioraznolikosti, Hrvatska se udjelom kopnenog teritorija prekrivenog ekološkom mrežom Natura 2000 smjestila pri samom vrhu Europske unije, tako da je u Hrvatskoj zaštićeno oko 780 područja i 29,38% ukupne površine. Područje Grada Zagreba u svom sastavu također ima dio unutar ekološke mreže, a njezina površina iznosi 13,4% i obuhvaća dio Parka prirode Medvednica (8.439,00 ha), područja izvan njega – potok Dolje (5,3 ha) i Vejalnicu i Krč (143,8 ha), te Savu uzvodno od Zagreba.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ valorizacija i procedure zaštite prirode odvijaju se na državnoj razini bez obzira na vrijednosti i potrebe zaštite prirode na lokalnoj razini, osobito u urbanim prostorima ▪ kompliciranа, dugotrajna i gotovo neprovediva zaštita prirode na prostorima u privatnom vlasništvu ▪ loša educiranost korisnika o potrebi zaštite prirode i nepoznavanje mogućnosti u korištenju zaštićenih i drugih vrijednih dijelova prirode ▪ nepostojanje planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	▪ zakonska podloga kojom se lokalnoj zajednici omogućuje da provede zaštitu na lokalnoj razini uvažavajući lokalne specifičnosti i posebne vrijednosti ▪ svaku eventualnu nužnost smanjivanja zaštićenih područja zamijeniti posebnim režimom korištenja (primjerice „buffer-zona“ i sl.) ▪ provjera mogućnosti i mehanizama za rješavanje vlasničkih odnosa ▪ intenziviranje popularizacije i edukacije o zaštićenim i drugim posebno vrijednim područjima prirode izrada cjelovite studije - strategije i programa obnove za sveobuhvatan plan zaštite, obnove, upravljanja i korištenja parka Maksimir ▪ izrada i donošenje planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže ▪ kartirati i valorizirati usluge ekosustava na području Grada Zagreba ▪ Institucionalno jačati Javnu ustanovu za upravljanje svim zaštićenim područjima i upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za zaštitu prirode

1.1.3. Kulturna baština

Na području Grada Zagreba nalazi se 619 nepokretnih kulturnih dobara upisanih u Registar kulturnih dobara RH, koji se štite Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara: 22 zaštićene povijesne cjeline ukupne površine oko 21,6 km^2, 47 zaštićenih graditeljskih sklopova, 509 zaštićena pojedinačna objekta, 5 arheoloških lokaliteta te 36 ostalih nepokretnih kulturnih dobara. Uz nepokretna kulturna dobra na području Grada Zagreba nalazi se 294 pokretnih kulturnih dobara i nematerijalne kulturne baštine upisane u Registar kulturnih dobara RH: zaštićene muzejske građe 109, zbirka 113, pojedinačno zaštićenih pokretnih kulturnih dobara 62 i zaštićene nematerijalne kulturne baštine 10. Ukupnim zbrojem dolazi se do respektabilne brojke od 913 zaštićenih kulturnih dobara na području Grada[8].

Iako je prema važnosti ili prema zastupljenosti spomeničke baštine teško izdvojiti neka područja, pojedinačne lokacije ili pojedina nepokretna kulturna dobra, ipak, kao ishodište i temelj kulturno-povijesnog identiteta Zagreba treba istaknuti prostor Gornjeg grada i Kaptola te središnjeg dijela Donjeg grada, koji čini Povijesnu urbanu cjelinu Grad Zagreb površine

[8] Izvor: Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode, 2017.

oko 18 km^2. Uz spomenutu Povijesnu urbanu cjelinu u kojoj se nalaze ikonična mjesta i najvidljiviji simboli grada (crkva Sv. Marka, katedrala Sv. Stjepana, tržnica Dolac, Trg bana Jelačića, perivojna potkova s okolnim reprezentativnim pročeljima i istaknutim javnim građevinama te brojni drugi), Zagreb posjeduje bogatu industrijsku i postindustrijsku baštinu koja pokazuje stupanj, dinamiku i smjer kretanja proizvodnog segmenta društva, no jednako tako i jedan opći društveni razvoj, njegovu otvorenost prema novim konceptima, tehnologijama i idealima koji su utirali put društvenoj modernizaciji.

Sve navedeno upućuje na nužnost očuvanja povijesnog izgleda grada, duge urbane i graditeljske tradicije i značajnih povijesnih vizura, posebno graditeljske baštine kao važnog dijela ukupnog fonda kulturnih dobara Grada Zagreba. Kulturna baština je po svojoj prirodi i materijalnoj strukturi iznimno osjetljiva i podložna propadanju, a njezino očuvanje i zaštita iziskuje znatna materijalna sredstva. U kontekstu navedenih problema nameće se potreba zaštite ali i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Grada Zagreba.

Ministarstvo kulture donijelo je 2011. godine "Strategiju očuvanja, zaštite i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011-2015“, koja pod održivim korištenjem kulturne baštine podrazumijeva njezinu zaštitu i korištenje. Tako Strategija navodi da, "Korištenje kulturne baštine može donijeti prihod dio kojega se ponovno ulaže u njezinu zaštitu. To pridonosi osiguravanju održivosti kulturne baštine i ujedno omogućuje dodatno financiranje iz drugih izvora, ne oslanjajući se samo na proračun. Uz to, gospodarsko korištenje kulturne baštine utječe na podizanje svijesti i razumijevanje šire javnosti o njezinoj važnosti za identitet, zajedništvo i društvenu koheziju." Grad Zagreb provodi i ima instrumente kao što su Spomenička renta, čija sredstva se koriste za kontinuiranu provedbu zaštite i obnove kulturnih dobara, ali ta sredstva su se pokazala nedovoljnim za postojeće potrebe i probleme.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ bogata kulturna baština, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti, koje se u dovoljnoj mjeri ne prepoznaju i ne koriste kao jedan od razvojnih resursa u kontekstu pametnog, održivog i uključivog rasta. ▪ nedovoljna briga za očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti ▪ nedovoljna briga vlasnika o održavanju i obnovi kulturnih dobara ▪ nedovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine ▪ pritisak, negativni trendovi globalizacije i neprimjeren odnos dijela građana uzrokuju degradaciju kulturne baštine ▪ nepostojanje akata planiranja na polju zaštite kulturnih dobara ▪ nedovoljna educiranost građana o potrebi zaštite i obnove kulturnih dobara i mjerama zaštite kao i nepoznavanje mogućnosti, komparativnih prednosti ali i ograničenja u korištenju zaštićenih kulturnih dobara ▪ nedovoljna kapacitiranost sustava zaštite ▪ nedefinirani i neriješeni imovinsko-pravni odnosi ▪ međusektorska suradnja nije na zadovoljavajućoj razini	▪ u cijelosti očuvati povijesni identitet Grada sa svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje, te ga afirmirati kvalitetom novog građenja ▪ izraditi osnovne akte planiranja, strategije i akcijskog plana na polju zaštite kulturne baštine Grada, na razini koja omogućuje održivo upravljanje i programiranje uvažavajući specifičnosti prostora, multidisciplinarnost i međusektorsku suradnju ▪ planirati korištenje prostora na način da se omogući očuvanje i unapređenje sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti kulturno-povijesnog identiteta Grada ▪ predvidjeti i provesti interdisciplinarne mjere koje će osigurati očuvanje kulturne baštine na svim razinama planiranja ▪ poticati kvalitetu i raznolikost u arhitekturi, kao nastavak duge urbane i graditeljske tradicije Grada, uz obvezu očuvanja njegove povijesne slike i karakterističnih povijesnih vizura ▪ uklanjati izrazite elemente degradacije ambijenta ▪ planirati uređenje i urbano definiranje nedovršenih i degradiranih prostora s ciljem ispravne spomeničke prezentacije karakterističnog urbanog koncepta povijesne matrice ▪ sustavno pratiti stanje kulturnih dobara, vrednovati povijesne graditeljske strukture te predlagati mjere zaštite. ▪ kartiranje, detaljna inventarizacija, digitalizacija i

	dokumentiranje uz korištenje modernih IT-a ▪ analiza imovinsko-pravnih odnosa i provjera mogućnosti i mehanizama za rješavanje vlasničkih odnosa ▪ popularizacija i edukacija građana o kulturnim dobrima ▪ učinkovito povlačenje i korištenje sredstava kroz Europske strukturne i investicijske fondove u nadolazećem razdoblju

1.1.4.Krajobraz

Na području Grada Zagreba, izdvaja se 6 osnovnih krajobraznih cjelina, koji se dalje, rasčlanjuju na 24 krajobrazna tipa.
1.1. gorsko-brdski prirodni krajobraz: 1.1.1. gorski šumski krajobraz i 1.1.2. brdski šumski krajobraz,
1.2. brežuljkasto-brdski krajobraz: 1.2.1. brdski ruralni krajobraz, 1.2.2. brežuljkasti urbani semiurbani krajobraz, 1.2.3. brežuljkasti urbani centralni krajobraz, 1.2.4. brežuljkasti urbani povijesni krajobraz, 1.2.5. brežuljkasto ruralno-urbani krajobraz, 1.2.6. brežuljkasti ruralni krajobraz,
2.1. nizinski urbani krajobraz: 2.1.1. nizinski urbani semi-centralni krajobraz, 2.1.2. nizinski urbani povijesni centralni krajobraz, 2.1.3. nizinski urbani centralni krajobraz, 2.1.4. nizinski urbani suburbani krajobraz,
2.2. nizinski riječni krajobraz: 2.2.1. riječni doprirodni periferni krajobraz, 2.2.2. riječni urbani suburbani krajobraz, 2.2.3. riječni urbani semicentralni krajobraz, 2.2.4. riječni urbani centralni krajobraz,
2.3. nizinski ruralni krajobraz: 2.3.1. brežuljkasti semi-ruralni krajobraz, 2.3.2. nizinski ruralno-urbani poljoprivredni krajobraz, 2.3.3. nizinski ruralni poljoprivredni krajobraz, 2.3.4. nizinski ruralni šumski krajobraz, 2.3.5. nizinski semi-ruralni krajobraz
2.4. brežuljkasti krajobraz: 2.4.1. nizinski ruralni šumski krajobraz, 2.4.2. brežuljkasti ruralni šumski krajobraz.



Slika 7. Prikaz krajobraznih tipova Grada Zagreba

Pritisci koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

Osim širenja gradnje kao dominantne prijetnje očuvanju krajobraza, urbani, prirodni i doprirodni krajobrazi ugroženi su unošenjem tipologija kojima se ne uvažava urbani, vizualni i ekološki karakter krajobraznog područja (neusklađenosti mjerila, gabariti, materijali i oblikovanje koje ne uvažava naslijeđene urbane uzorke). To je naročito izraženo u vidu širenja industrijskih, rekreacijskih, servisnih i trgovačkih sadržaja na rubovima grada i u doprirodnim područjima uz Savu te neusklađenosti mjerila i uzoraka koji se unose u područja jakog krajobraznog karaktera kao što su Donji grad i planski regulirana stambena naselja.
Dodatne negativne promjene odnose se na neodržavanje povijesnog prostora grada, gubitak lokalnih obilježja u ruralnim naseljima, razvitak neobazriv prema izvornim uzorcima naselja, nepovezanost s krajolikom te na osiromašeni odnos vizura, znakova i ostalih krajobraznih obilježja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak konceptualnog okvira i mjera za zaštitu krajobraznog karaktera i integriranje u razvojno i prostorno planiranje ▪ provedena je opća klasifikacija krajobraza, no nedostaje niža razina klasifikacije ▪ nema praćenja i provjere razvojnih i prostornih dokumenata u odnosu na karakter krajobraza ▪ nedovoljno poznavanje, a time i afirmacija vrijednosti krajobraza u procesima prostornog razvitka ▪ nedovoljno prema krajobrazu senzibilizirana i educirana javnost	▪ izrada konceptualog okvira i mjera za zaštitu karaktera krajobraza i integriranje u razvojne i prostorne dokumente ▪ stvaranje okvira za detaljne studije s uspostavljanjem baze podataka ▪ praćenje i kontrola provedbe mjera za razvitak Grada i njihovog utjecaja na stanje krajobraza; ▪ opće jačanje svijesti u procesu planiranja o značenju karaktera krajobraza ▪ obavještavanje i educiranje javnosti o uspostavljenim krajobraznim politikama

1.1.5. Identitetski potencijali

Pitanje identiteta je osobito aktualno radi globalizacijskih procesa, koji s jedne strane dovode do posebne osjetljivosti na pojedinačne kulturne identitete, a s druge strane otežavaju definiranje i učvršćivanje tih identiteta.
U identitetskom smislu najizraženije mega-prostorne cjeline Grada Zagreba su: povijesna cjelina s Gornjim i Donjim gradom i Kaptolom, brojnim muzejima, crkvama, galerijama, školama, javnim institucijama, trgovima i povijesnim ambijentima, te tržnicom Dolac, "trbuhom grada" i najpoznatijom tržnicom koju osim stanovnika grada posjećuju i brojne grupe turista. Sjeverno od grada smještena je gora Medvednica sa skijalištem na kojem se održavaju utrke Svjetskog kupa, te rijeka Sava sa pratećim zelenim sportsko/rekreacijskim pojasom s jezerima Bundek i Jarun i Zagrebačkim hipodromom.
Identiretski prepoznatljiva je i cjelina Novog Zagreba, sklopa planskih naselja visoke urbanističke i arhitektonske kvalitete, uz koju se i prostorno i identitetski čvrsto veže zaštićeni sklop Zagrebačkog velesajma. Velesajam je značajan subjekt u memoriji Novog Zagreba, premda više nema značaj kakav je imao 1950tih i 1960tih.
Na području između željezničke prige i rijeke Save nalazi se heterogeno naselje Trnje, koje presjecaju dvije značajne gradske avenije od kojih Vukovarska avenija predstavlja značajan urbanistički ambijent iz 50tih i 60tih godina 20. stoljeća, kao široka i protočna ulica s tramvajskom prugom uz koju se nižu brojne stambene i poslovne zgrade, remek djela hrvatske moderne arhitekture.

Identitet područja grada prema istoku i prema zapadu je neujednačeno definiran: neka naselja (Dubrava, Špansko, Gajnice i dr.) imaju subkulturnu prepoznatljivost; Maksimir je značajna lokacija zbog parka Maksimir, ZOO vrta i Dinamovog stadiona, Lanište se afirmiralo otvaranjem Arene i Arena centra, uz Zagrebačku aveniju i uz Radničku cestu formiralo se novo poslovno središte, no veći dio tih područja ne percipiraju se kao cjelina sa turistički atraktivnijim centralnim dijelovima grada.
Okvirno identitetsko naslijeđe grada Zagreba može se diferencirati kao predmoderno i moderno, pri čemu predmoderno naslijeđe opisuje raspon od prvih materijalnih dokaza života na teritoriju grada do početaka stvaranja moderne građanske industrijalizirane kulture, a moderno naslijeđe opisuju upravo razvoj i promjene od sredine 19. stoljeća do danas.
Bitnu stavku u identitetu grada čini njegova arhitektonska baština, bilo kao građevine koje su u funkciji za koju su građene bilo kao preuređeni industrijski i slični kompleksi, odnosno zaštićeni graditeljski sklopovi.
Zagreb nema dominantni ikonički simbol kao što je Tour Eiffel u Parizu, Big Ben u Londonu ili Fernsehturm u Berlinu.
U kreiranju identitetskog sustava važno je spomenuti brojne kulturne manifestacije svjetskog značaja, kao što su Animafest, Smotra folklora, Zagreb film festival, Tjedan suvremenog plesa, Festival komorne glazbe, Muzički biennale, Eurokaz i drugi.

U nedostatku cjelovitog sustava komunikacijskog vrednovanja povijesne baštine, na suvremenoj razini svijesti, moguće je zaključiti kako bi najveće identitetske potencijale grada Zagreba iz njegovih povijesnih slojeva bilo moguće izvesti upravo iz:
- vrijednosti prirodnih cjelina na čijem se području razvio Grad Zagreb: Medvednice i Save,
- vrijednosti povijesnih i suvremenih gradskih ambijenata - trgovi, parkovi, ulični potezi,
- vrijednosti povijesno održanih, memoriranih i suvremenih rituala - od gričkog topa do Hrelića,
- vrijednosti tradicije održavanja kulturnih manifestacija.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ globalizacijski procesi otežavaju definiranje i učvršćivanje lokalnih identiteta	▪ vrednovanje, zaštita, obnova i održivi razvitak konstitucijskih elemenata slike Grada: povijesne jezgre, Medvednice i Save
▪ Zagreb tijekom svoje moderne povijesti nije uspio stvoriti i održati prepoznatljiv proizvod koji bi mogao biti asociran s gradom	▪ razvoj jedinstvenog pristupa utvrđivanju i promicanju identiteta Grada Zagreba
▪ nesustavni pokušaji materijalizacije simboličke vrijednosti grada	▪ afirmiranje identiteta povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području Grada Zagreba
▪ stanovništvo slabo poznaje grad i njegove prostore i potencijale	▪ afirmiramje identiteta Grada kroz novu velesajamsku vizuru

1.2. STANOVNIŠTVO

1.2.1. Broj stanovnika

Od 1948. do 2011. broj stanovnika u Gradu Zagrebu se povećao sa 356 000 na oko 790 000. Za pedeset godina Zagreb se povećao za 2,2 puta. Ubrzan rast Grad je imao sve do 1991. Otada središnji dio doživljava značajan pad broja stanovnika, širi središnji prostor stagnaciju odnosno minimalni rast, a veći porast sesvetsko područje i naselja oko obilaznice.Procjenjuje se da je u Gradu Zagrebu 2015. živjelo 798.500 stanovnika.[9]

U posljednjem međupopisnom razdoblju (2001. do 2011.) Zagreb bilježi nešto veći rast broja stanovnika (1,4% ili 10.872) nego 90-tih godina. Razlog je daljnje produbljavanje regionalnih razlika u razvoju Hrvatske u odnosu na Zagreb, pa je i u uvjetima gospodarske krize Zagreb

[9] Izvor: www.dsz.hr

još uvijek privlačan brojnim mlađim doseljenicima s tih područja, što je u direktnoj vezi s njihovim doprinosom porastu nataliteta odnosno prirodnom prirastu.

Dok je u Gradu Zagrebu još uvijek blago pozitivan saldo ukupne migracije zadnjih godina primjećuje se priljev stanovništva iz drugih županija dok se u isto vrijeme događa odljev njegovih stanovnika u inozemstvo. Prema podacima[10] saldo ukupne migracije u 2016. u Gradu Zagrebu je pozitivan i iznosi 2.706. U Grad Zagreb je 2016. doselilo 13.765 osoba, od toga 10.435 iz drugih županija, a 3.330 iz inozemstva, a u isto vrijeme iselilo je 11.059 stanovnika, pri čemu 6.183 u druge županije, a 4.876 u inozemstvo.

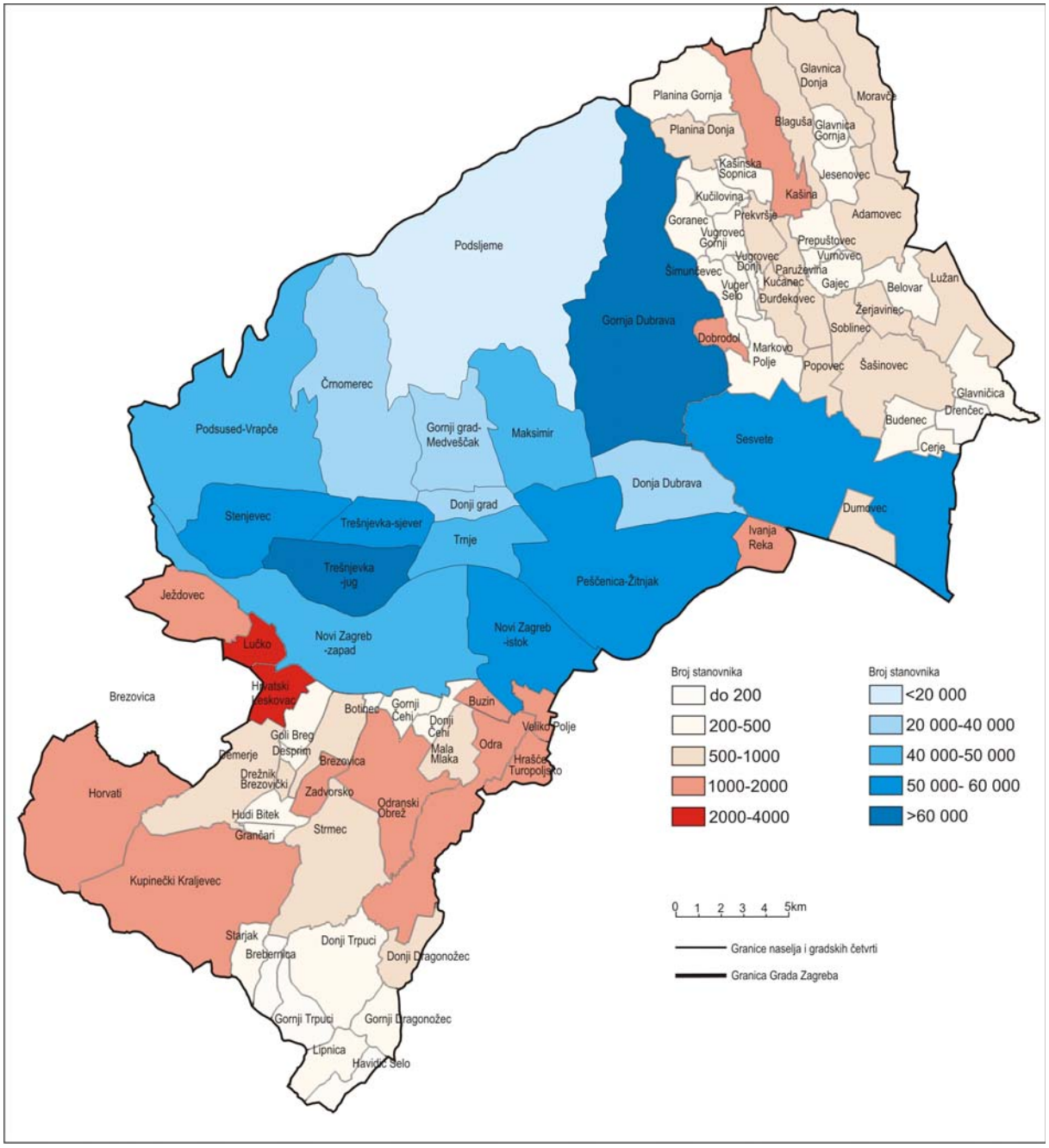
Tabela 2. Broj stanovnika Grada Zagreba 1948.-2011.

Grad Zagreb	**1948.**	**1953.**	**1961.**	**1971.**	**1981.**	**1991.**	**2001.**	**2011.**
Broj stanovnika	356 529	393 919	478 076	629 896	723 065	777 826	779 145	790 017
Međupopisna promjena	-	37 390	84 157	151 820	93 169	54 761	1 319	10 872
Bazni indeks	100	110,5	134,1	176,7	202,8	218,2	218,5	221,6
Lančani indeks	-	110,5	121,4	131,8	114,8	107,6	100,2	101,4
Stope rasta/ prosječno godišnje	-	2,11	2,41	2,82	1,41	0,77	0,02	0,13

Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001., DZS, Zagreb, 2005., Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS, Zagreb, 2012.

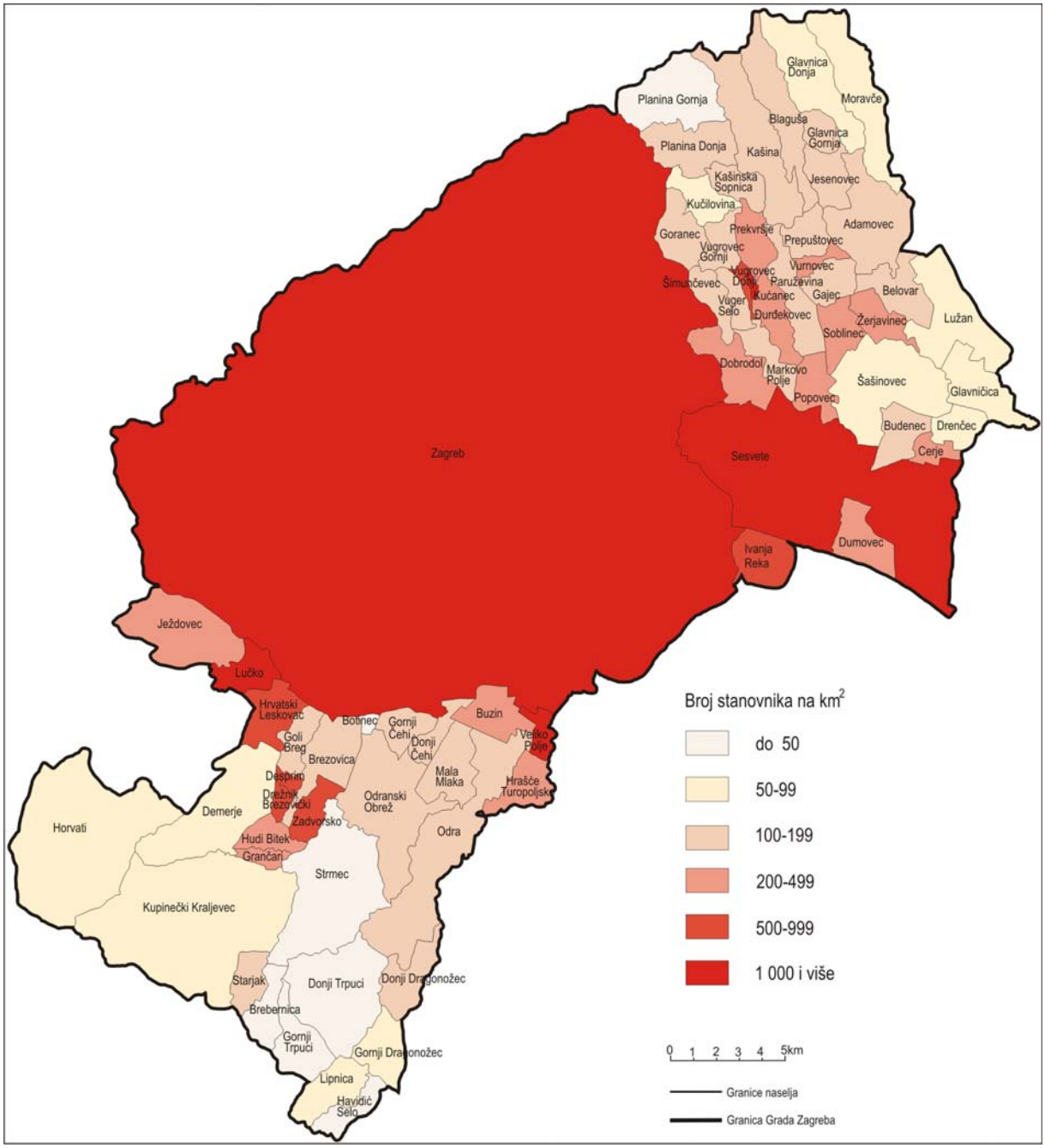
[10] Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr, tablica 7.4.2. Doseljeno i odseljeno stanovništvo)

Slika 8. Prostorni razmještaj stanovništva u Gradu Zagrebu prema podacima Popisa 2011. godine



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, odjel demografije

*S*lika 9. Gustoća naseljenosti Grada Zagreba po naseljima 2011. godine



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

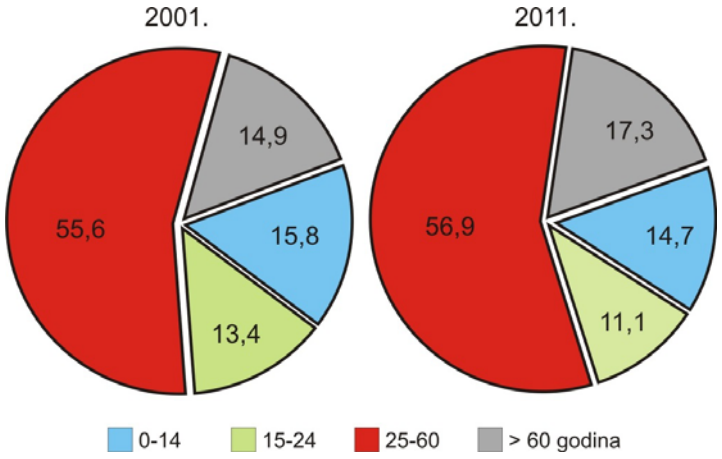
1.2.2. Dobna struktura

Podaci Popisa stanovništva 2011. pokazuju nastavak ranijih trendova ubrzanja procesa starenja stanovništva u Zagrebu, kao i u Hrvatskoj. Stanovništvo Zagreba znatno je starije nego 2001. (udio stanovništva starog 60 i više godina porastao sa 14,9% 2001. na 17,3% 2011.), a prosječna starost iznosi 41,6 godina, što je približno prosječnoj starosti hrvatskog stanovništva.

U usporedbi s Europskom unijom čije prosječno stanovništvo također ima trend starenja, većina njenih gradova, uz rast starije istodobno bilježi i rast mlađe populacije (nešto manji dio- statično obilježje) ispod 24 godine. Dotle je zabrinjavajuće što Zagreb bilježi vidljivo smanjivanje udjela mlađe, uz porast udjela starije populacije. Ukoliko taj trend bude u narednom razdoblju dodatno ubrzan pojačanim procesom iseljavanja mladih u inozemstvo,

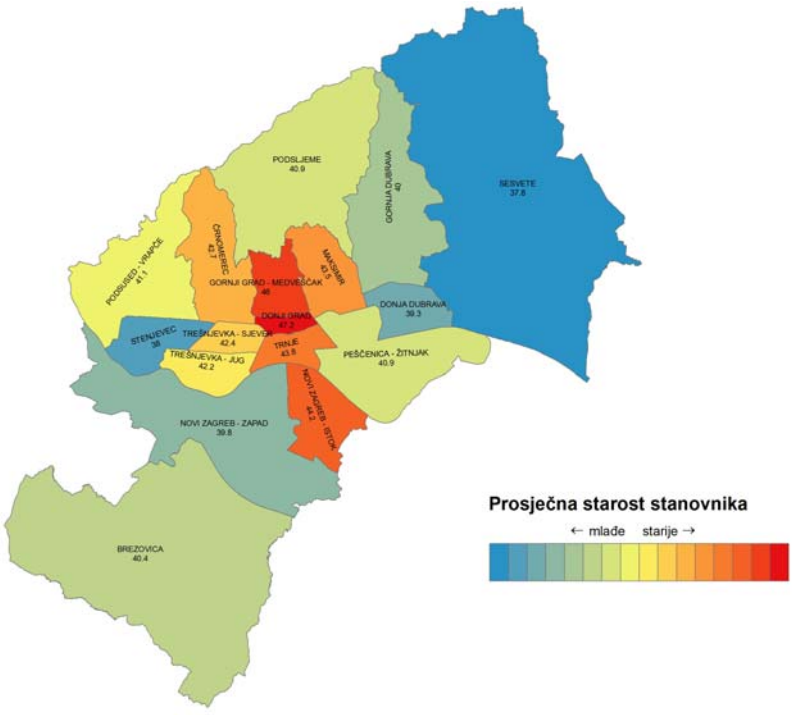
zbog otežanog zapošljavanja, Zagreb bi trebao poduzimati specijalne mjere gospodarsko - populacijske politike koje se svojim pozitivnim primjerom za zaustavljanje iseljavanja mladih, mogu razlikovati od nacionalnih.
Ujedno i zbog niskog nataliteta smanjio se broj i udjel mladog stanovništva dobnih skupina do 0-14 godina na svega 14,7 %, a povećao broj stanovništva dobnih skupina 25-60 godina i starijeg od 60 godina.

Slika 10. Dobna struktura stanovništva Zagreba, 2001. i 2011.



Središnje gradsko područje ima starije stanovništvo, a širi prostor naselja Zagreb i sesvetsko područje imaju znatno mlađe stanovništvo (uglavnom zbog doseljavanja novog stanovništva u ta područja).

Slika 11. Prosječna starost stanovnika po gradskim četvrtima, Popis 2011.



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Broj živorođenih u Gradu Zagrebu kreće se između 7 000 i 8 000 tisuća godišnje, a 2016. je iznosio 8.120. Umrlih je sve do 2008. bilo više od broja živorođenih, tako da je prirodni prirast

sve do te godine bio negativan. Od 2008. do 2012. više je bilo živorođenih nego umrlih pa je prirodni prirast u protekle četiri godine bio pozitivan. Međutim od 2013. prirodni prirast ponovo je bio negativan (-106) što znači da je mortalitet bio veći od nataliteta. 2014. iznosio je 93, dok je u 2016. iznosio -408.

Zbog negativnoga ukupnog prirodnog prirasta u razdoblju 2001.-2015. godine ukupan je porast stanovništva Zagreba u posljednjem međupopisnom razdoblju ovisio o migracijskom priljevu stanovništva s trajnim doseljenjem. Zagreb, kao i većina europskih glavnih gradova, ne raste na temelju svog prirodnog prirasta već tome uglavnom pridonose imigracijski tokovi, ali prvenstveno iz zemlje (RH), a manjim dijelom i iz inozemstva.

Slika 12. Prirodno kretanje stanovništva Grada Zagreba u razdoblju 2001. - 2011.

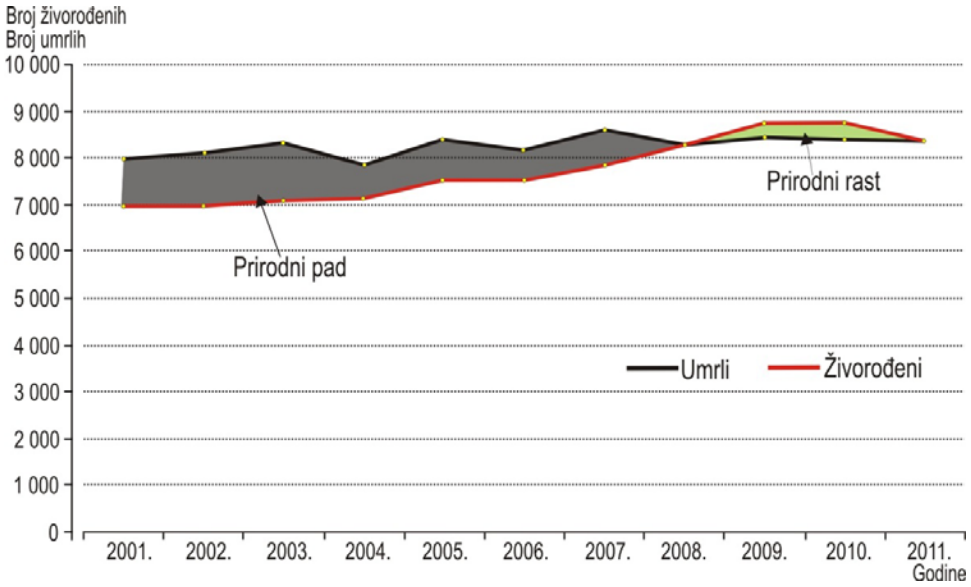


Tabela 3. Prirodno kretanje stanovništva

godina	Živorođeni	Umrli	Prirodni prirast
2006.	7.563	8.214	-651
2007.	7.900	8.631	-731
2008.	8.345	8.319	26
2009.	8.792	8.471	321
2010.	8.792	8.465	327
2011.	8.411.	8.396	15
2012.	8.394	8.329	65
2013.	8.254	8.360	-106
2014.	8.452	8.359	93
2015.	8.039	8.821	-782

Izvor: Statistiki ljetopis Grada Zagreba 2016

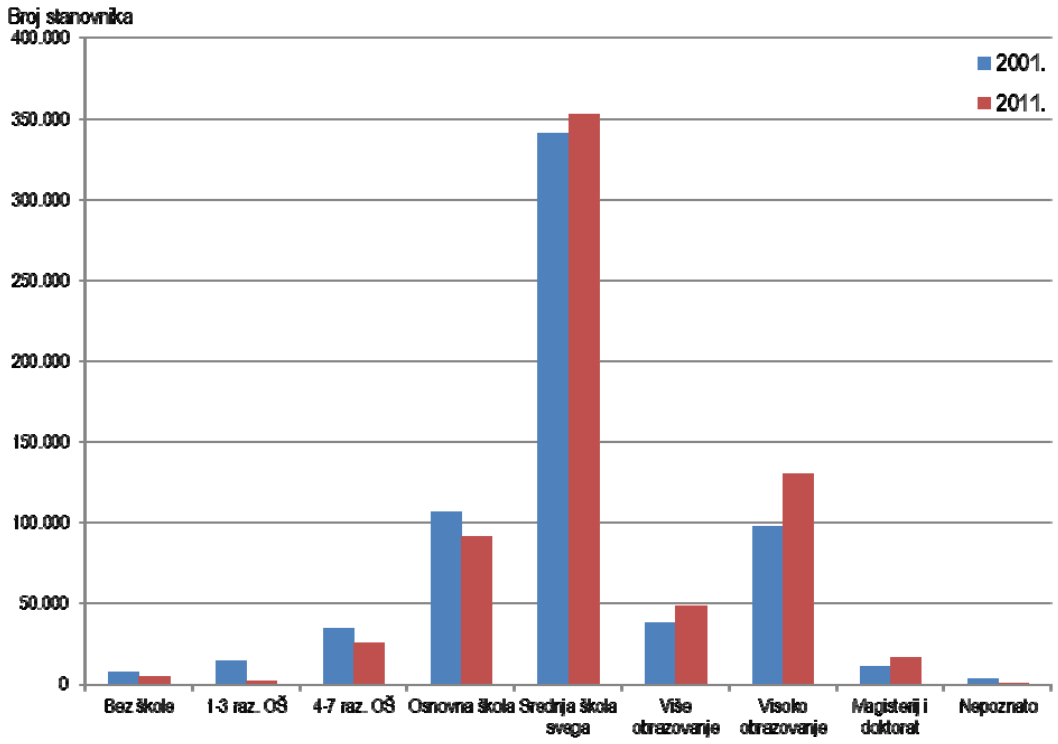
1.2.3. Obrazovna struktura

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine 4,9 % stanovništva starijeg od 15 godina nije imalo obaveznu osnovnu školu, 13,6 % imalo je samo osnovno obrazovanje, dok je 52,3 % imalo srednjoškolsko obrazovanje a 29 % neki od stupnjeva visokog obrazovanja (7,1% stručni studij (više obrazovanje), 20,8% sveučilišni studij (visoko obrazovanje), a 1,0% doktorat znanosti). Evidentan je znatan porast visoko obrazovanih sa 22,4 % 2001. na gotovo 30 % u 2011. godini. U odnosu na Hrvatsku, struktura obrazovanosti u Zagrebu je povoljnija sa znatno većim udjelom stanovništva sa stručnim i visokim obrazovanjem.
Udio osoba sa stručnim obrazovanjem (od SSS do visokog - specijalističkog i drugih stupnjeva visokog obrazovanja) u ukupno školovanom stanovništvu iznosi 81,3 % (nacionalni prosjek iznosio je 69 %). Ovaj pokazatelj je važan jer se radi o dijelu stanovništva koji najviše pridonosi razvoju na svim područjima.

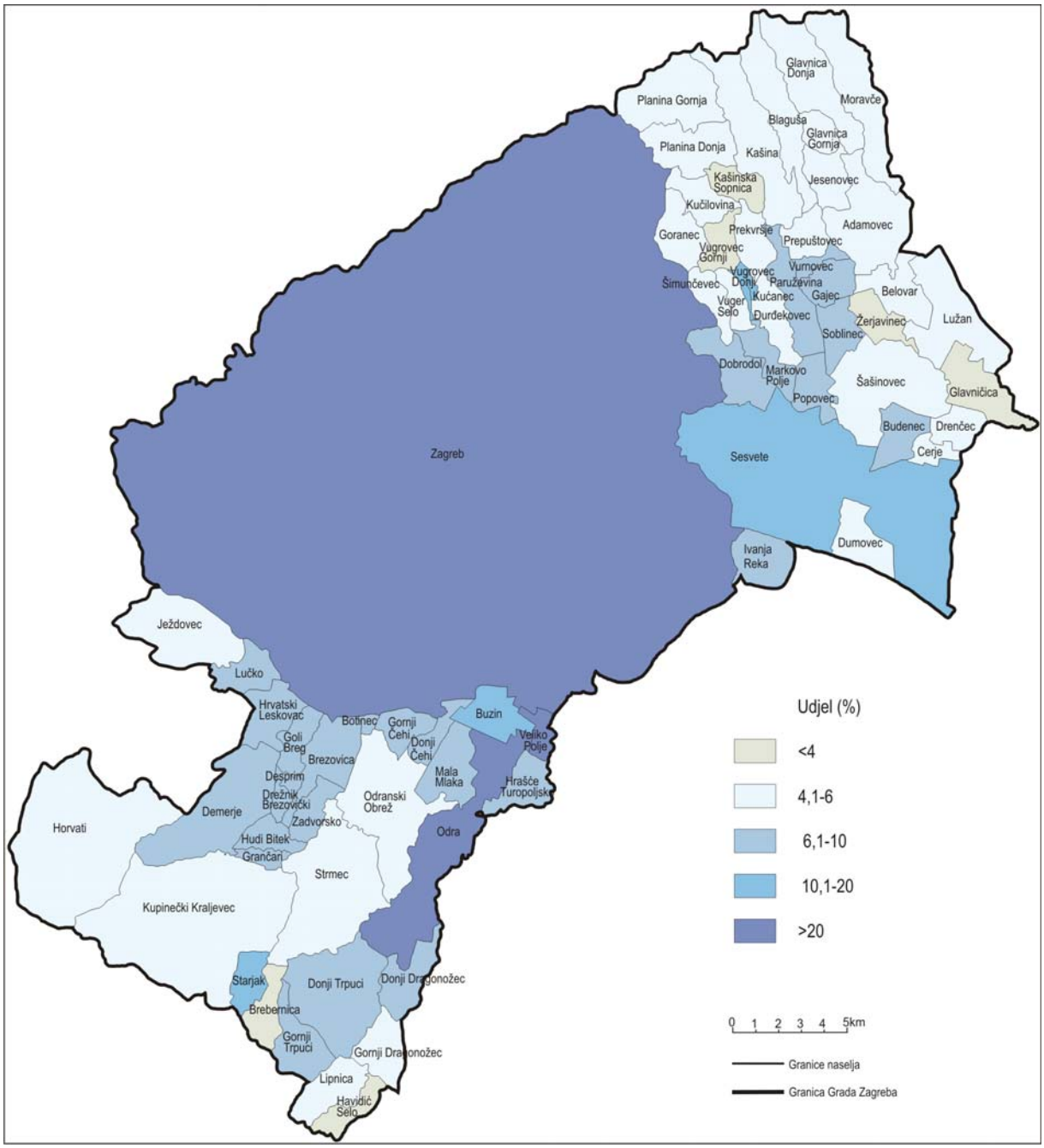
U razdoblju 2001.- 2011. radi se o vidljivom porastu razine obrazovanosti zagrebačkog stanovništva, ali još uvijek s dominacijom srednjoškolske razine. Posebno je značajna razlika u udjelu visokoobrazovanih, zajedno s magisterijem i doktoratom. Dok je Zagreb na 1.000 stanovnika 2011. imao 290 visokoobrazovanih (2001. je imao 140), na razini Hrvatske prosječno je tek 139 visokoobrazovanih na 1.000 stanovnika.

Broj i udjel visokoobrazovanog stanovništva Grada Zagreba čini jedan od njegovih najvažnijih razvojnih potencijala i specijalnu razvojnu prednost. Zagreb ima najveću koncentraciju visokoobrazovanih stručnih radnika i znanstvenika u Hrvatskoj, iako je taj udjel još uvijek niži u usporedbi s razvijenijim europskim zemljama i glavnim gradovima. Prema popisu stanovništva iz 2011., od ukupno 11.702 popisana doktora znanosti u Hrvatskoj, njih 6932 (59,2 %) živjelo je i radilo u Zagrebu.

Slika 13. Stanovništvo Grada Zagreba staro 15 i više godina prema završenoj školi, 2001. i 2011.



Slika 14. Naselja Grada Zagreba prema udjelu stanovništva starog 15 i više godina sa završenom višom i visokom školom 2011. godine

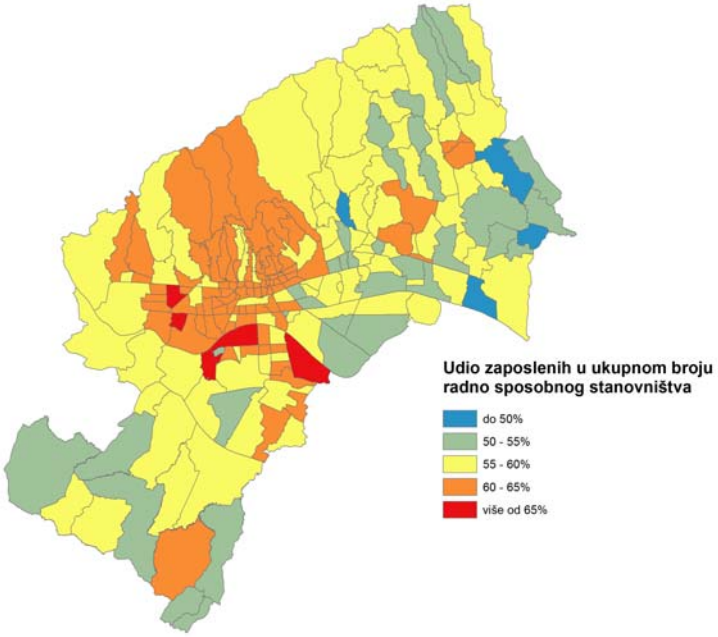


Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

1.2.4. Zaposlenost i nezaposlenost

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine od ukupnog broja stanovnika starijih od 15 godina udio nezaposlenih je 6,4%, neaktivnih 45,7% (umirovljenici 63,0%, učenici ili studenti 21,5% i dr.), a zaposlenih 47,8 %.
Prema zadnjem dostupnom podatku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti za 31. srpanj 2017. na području Grada Zagreba evidentirano je 23.827 nezaposlenih osoba[11] .

Slika 15. Udio zaposlenih u ukupnom broju radno sposobnog stanovništva po mjesnim odborima, Popis 2011.



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nastavak proces starenja stanovništva, posebno središnjeg gradskog naselja ▪ smanjivanje udjela mladih ▪ nizak prirodni prirast stanovništva ▪ daljnji pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva ▪ razlike u gustoći naseljenosti na području Grada ▪ relativno zadovoljavajuća obrazovna struktura stanovništva, uz porast udjela visokoobrazovanih	▪ unapređenje poticajnih mjera pronatalitetne iobiteljske politike (zapošljavanje mladih, poticaji za povoljnije rješavanje stambenih pitanja mladih obitelji, unaprijeđenje sustava potpore obiteljima odnosno zaposlenim roditeljima i dr.) ▪ potreba poduzimanja indirektnih mjera za zaustavljanje iseljavanja mlade obrazovane populacije ▪ gradski program za pomoć starijim zaposlenicima kao i starijim nezaposlenima kako bi očuvali i usavršili njihove vještine, tako da mogu duže ostati na tržištu rada ▪ potreba za programima za aktivno uključivanje starijih osoba (65 +) – inkluziju- u društvo

[11] *(Izvor: www.hzz.hr)*

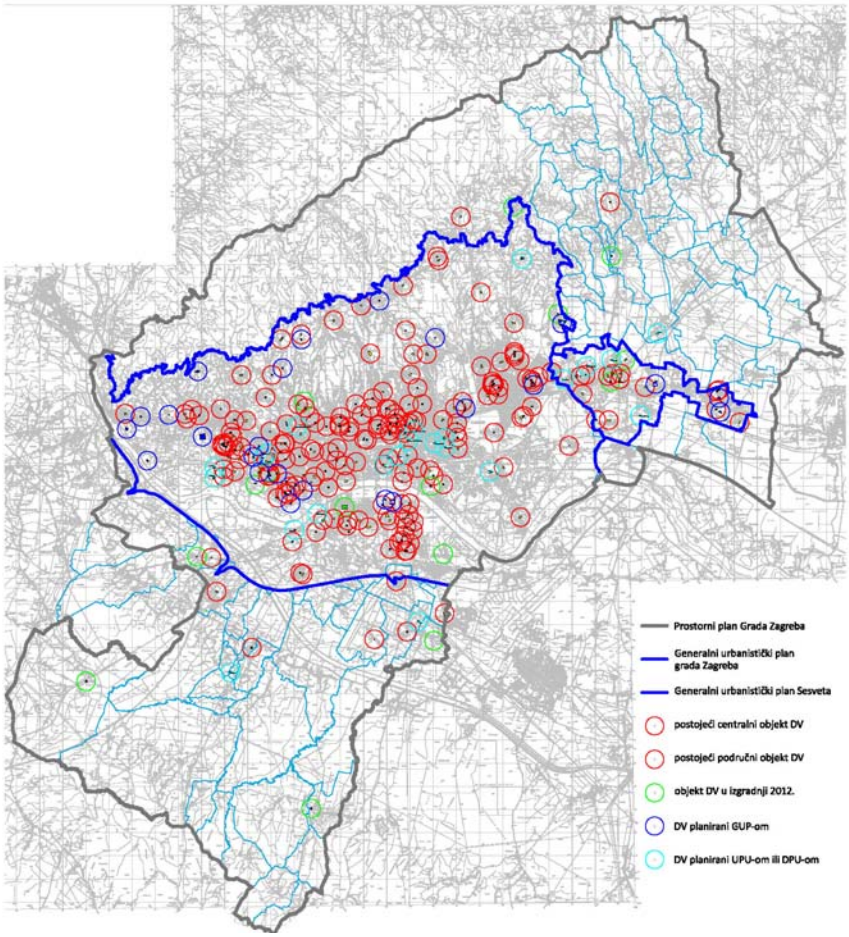
2.DRUŠTVO

2.1. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

2.1.1. Odgoj i obrazovanje

Predškolske ustanove. Grad Zagreb osnivač je 60 dječjih vrtića - javnih predškolskih ustanova koje su osnovni nositelji gradskog programa javnih potreba u predškolskom odgoju, a na početku pedagoške godine 2014./2015. rade na 222 lokacija i planiraju redoviti cjelodnevni program ranog i predškolskog odgoja za 34.822 djece u 1.458 odgojno-obrazovnih skupina, od kojih 8.597 djece raspoređenih u 432 jasličkih skupina i 26.285 djece raspoređenih u 1.026 vrtićke skupine. Gradske predškolske ustanove su također organizirale program predškole u 37 odgojno-obrazovne skupine za 533 djece u godini prije polaska u osnovnu školu.
Kapacitete gradskih predškolskih ustanova nadopunjuju 64 vjerskih i privatnih predškolskih ustanova, uključujući dvije privatne osnovne škole s programima predškolskog odgoja, koje na početku pedagoške godine 2014./2015. provode redoviti cjelodnevni program za 4.403 djece u 220 odgojno-obrazovnih skupina, od kojih 1.432 djece raspoređenih u 85 jasličkih skupina i 2.970 djece raspoređenih u 130 vrtićke skupine (s tim da je 4.274 djece roditelja s prebivalištem na području grada Zagreba). Na početku pedagoške godine 2016./2017. djelovao je ukupno 341 vrtić, od toga 238 državnih, 88 privatnih te 15 vjerskih zajednica koje je pohađalo ukupno 43.684 djece.

Slika 15. Mreža dječjih vrtića 2012.



Izvor : Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

U pedagoškoj godini 2014./2015. kapaciteti gradskih predškolskih ustanova povećani su za 35 novih skupina za više od 800 nove djece i to gradnjom novih objekata, proširenjem postojećih objekata, zakupom namjenski uređenih prostora, adaptacijom i preuređenjem postojećih prostora i kupnjom objekata. Od 222 objekata gradskih predškolskih ustanova većina su namjenski građeni ili adaptirani objekti prosječne starost više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za namjenu dječjeg vrtića.
Svake godine ostane neupisano oko 600 djece na području Grada Zagreba, te je važno za reći da je gotovo isti broj, dakle oko 600 djece s odgodama za upis u osnovnu školu. Trenutno u gradskim dječjim vrtićima ima 19 slobodnih mjesta u jaslicama i 425 u vrtićima.
Tijekom 2015. godine i dalje je provođen program produženog rada gradskih predškolskih ustanova (najkasnije do 20,00 sati) radi usklađivanja s radnim vremenom roditelja te se i dalje provodi smjenski program u dva gradska dječja vrtića.

Planirana ulaganja u proširenje kapaciteta predškolskih ustanova. Program gradnje i rekonstrukcije objekata gradskih predškolskih ustanova te investicijskog održavanja većeg opsega u razdoblju od 2015. do 2017., utvrdit će Gradska skupština Grada Zagreba, a zasniva se na sljedećim prioritetima:

1. izgradnja novih predškolskih objekata većeg kapaciteta:
- u postojećim naseljima bez namjenskih predškolskih objekata ili s nedovoljnim kapacitetom postojećih predškolskih ustanova (Vrbani II, Brezovica, Borovje, Stenjevec (Malešnica/ Špansko) , Središće, Jakuševec, Ivanja Reka, Sveta Klara, Trnava-Donja Dubrava)
- u planiranim novim naseljima, istodobno s izgradnjom stambenih objekata
2. izgradnja montažnih objekata manjeg kapaciteta prema potrebama gradskih četvrti
3. izgradnja zamjenskih predškolskih objekata za dotrajale montažne objekte (DV „Zvončić“ - Voltino, DV „Pčelica“ - Retkovec)Tijekom 2015. planira se povećanje kapaciteta gradskih dječjih vrtića:
- proširenjem područnog objekta DV „Hrvatski Leskovac“, Brezovica (6 skupina),
- izgradnjom novog područnog objekta za DV „Hrvatski Leskovac“ u Dragonošču (3 skupine),
- uređenjem prostora područnog objekta DV "Medveščak", Vojnovićeva 19 (1 skupina),
- zakupom prostora za područni objekt DV „Bukovac“ na području Gradske četvrti Podsljeme (3 skupine),
- izgradnjom novog predškolskog objekta Stenjevec (Malešnica/Špansko) (10 skupina)
- dogradnja središnjeg objekta DV Jabuka, Trnava, Donja Dubrava (12 skupina)

U 2012. i 2013. investirano je u sljedeće vrtiće: Dječji vrtić Vrbani III, DV Kajzerica, DV Radost i DV Sesvete - PO Brestje. Osim navedenih planiranih objekata, Grad Zagreb će nastojati povećati kapacitet gradskih dječjih vrtića zakupom ili kupnjom odgovarajućih poslovnih prostora za smještaj predškolske djece u naseljima gdje postoji neravnomjeran raspored predškolskih objekata. Prema Programu javnih potreba u predškolskom odgoju i obrazovanju te skrbi o djeci rane i predškolske dobi u Gradu Zagrebu za 2015. sredstva za nabavu živežnih namirnica za prehranu djece, planirana u iznosu od 58.955.000,00 kn, osiguravaju se, u skladu s propisanim normativima, u iznosu do najviše 13,00 kn dnevno po nazočnom djetetu u redovitom programu.
Vrtići nastavljaju rad na razvoju i diferencijaciji programa u suglasju s potrebama, interesima i mogućnostima djece i roditelja, pa svaki dječji vrtić u prosjeku nudi između dva i sedam vrsta različitih programa s posebnim naglaskom na razvojne programe i djece s posebnim potrebama (djeca s teškoćama u razvoju, djeca s posebnim razvojnim i zdravstvenim potrebama, darovita djeca).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• postojeći kapaciteti gradskih predškolskih ustanova ne zadovoljavaju potrebe djece i roditelja	• poticati gradnju objekata po mjeri djeteta za veći obuhvat djece, ponajprije u novim stambenim naseljima i u gradskim četvrtima gdje nedostaju

• nedostatak kapaciteta posebno naglašen na područjima gradskih četvrti: Sesvete, Stenjevec, Podsused - Vrapče te na dijelu Črnomerca, Dubrave - Gornje i Donje, Maksimira, Podsljemena, Trešnjevke - sjever i jug, Novog Zagreba - istok i zapad i Brezovice • većina gradskih predškolskih ustanova prosječne starosti više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za dječji vrtić • prenamijenjeni prostori nemaju odgovarajuću dvoranu za tjelesne aktivnosti te igralište za dnevni boravak na otvorenom • nedovoljna ponuda verificiranih programa u suglasju s potrebama i interesima djece i roditelja • nedovoljna educiranost i organizacijske pretpostavke i uvjeti u procesu informatizacije djelatnosti • nedovoljna pripremljenost za izradu projekata i povlačenje sredstava iz EU fondova	kapaciteti • poticati otvaranje privatnih i vjerskih dječjih vrtića; poticati otvaranje takozvanih korporativnih vrtića • poticati gradnju prostora u dječjim vrtićima za razvoj i provođenje specijaliziranih programa. • podržati mrežu dječjih vrtića s bazenom. • osigurati adaptacije, uređenja i opremanje starih prostora i objekata prema zahtjevima suvremenog kurikuluma • dograditi polivalentne prostore za tjelesne aktivnosti djece; dvorane prenamijenjene u odgojne skupine vratiti osnovnoj namjeni • osigurati svakom vrtiću ograđen i siguran prostor za boravak na zraku u najbližoj okolici. Vanjske prostore i objekte staviti pod video nadzor • razvijati poludnevne, smjenske i kraće programe za djecu i roditelje koji ne trebaju cjelodnevni, desetsatni program: radno vrijeme prilagođavati potrebama obitelji • otvoriti prostor vrtića u popodnevnim satima programima za djecu i roditelje u organizaciji civilnog društva • razvijati programe za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu • osigurati svakom djetetu jednu godinu prije polaska u školu uključivanje u program predškole • u redoviti cjelodnevni program prioritetno uključivati djecu zaposlenih roditelja i djecu iz obitelji slabijega socijalnog statusa • poticati i razvijati programe rane intervencije • poticati i razvijati programe za podršku boljem roditeljstvu - razvoj vrtića kao centra za obitelj • osigurati softversku podršku i povezanost sustava predškolskog odgoja i obrazovanja • edukacija djelatnika, ustrojavanje timova stručnjaka u vrtićima i lokalnoj upravi za izradu i provođenje projekata financiranih iz fondova EU

Djelatnost odgoja i osnovnog obrazovanja. Sustav odgoja i osnovnog obrazovanja provodi se u školskoj godini 2014/2015. u Gradu Zagrebu u:

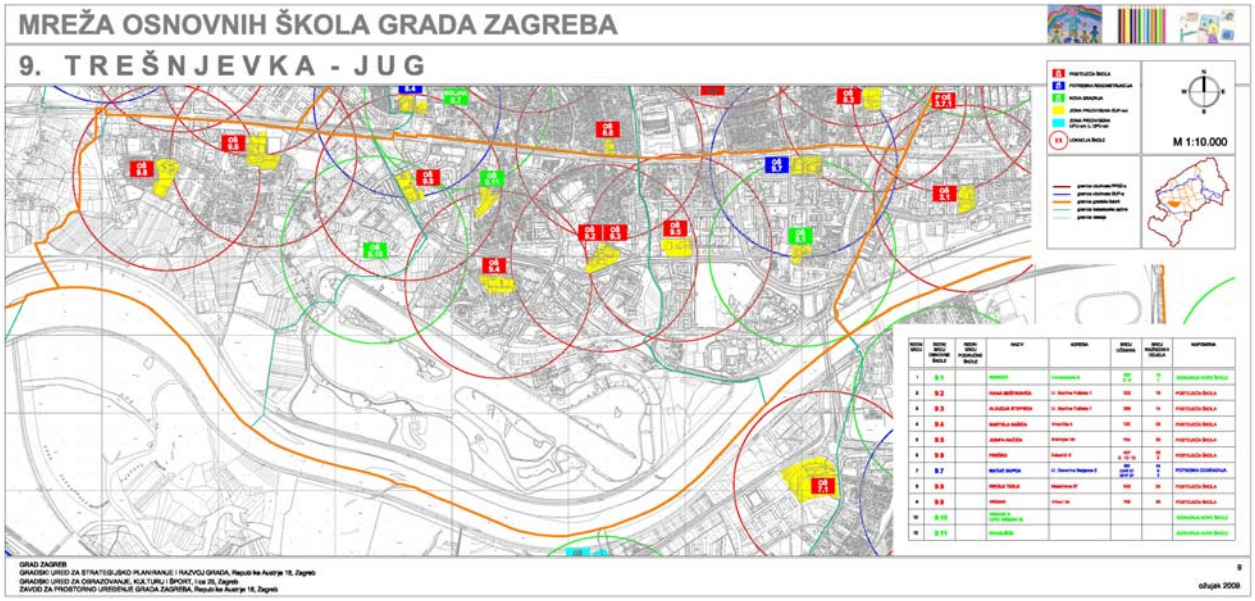
a/ ustanovama osnivač kojih je Grad Zagreb
- 108 redovnih osnovnih škola u koje je upisano 58.146 učenika u 2.721 razrednih odjela (uključivo i 19 područnih objekata), dok je u školskoj godini 2015./2016. u osnovnim školama na području Grada Zagreba upisano 57.108 učenika[12];
- 4 osnovne škole za učenike s teškoćama u koje su upisana 803 učenika u 137 razrednih odjela,
- 3 osnovne umjetničke (glazbene) škole u koje su upisana 1.328 učenika u 95 razrednih odjela.

Osnovno umjetničko obrazovanje provodi se i u 5 srednjih glazbenih škola te 3 srednje plesne škole u koje je upisano 2.800 učenika u 221 razredni odjel. Sveukupno je umjetničkim obrazovanjem obuhvaćeno 4.128 učenika, koji su polaznici i redovnih osnovnih škola, raspoređenih u 316 razredna odjela.
b/ privatnim osnovnim školama s pravom javnosti

[12] Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2016.

- 7 osnovnih škola u koje su upisana 592 učenika u 51 razredni odjel, od kojih se dvije osnovne vjerske škole, na temelju Ugovora Svete Stolice i Republike Hrvatske, financiraju u cijelosti (osim plaća djelatnika i naknada za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život).
Program osnovnog umjetničkog obrazovanja provodi jedna privatna osnovna glazbena škola koju polazi 34 učenika raspoređenih u 6 razrednih odjela te 5 privatnih srednjih umjetničkih (glazbenih) škola u koje je uključeno 231 učenik u 26 razrednih odjela. Sveukupno je umjetničkim obrazovanjem u privatnim školama obuhvaćeno 265 učenika u 32 razredna odjela.

Slika 16. Mreža osnovnih škola 2009. – prikaz stanja u četvrti Trešnjevka - jug



Izvor : Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

U nastojanju da se učenicima, smještenim u bolnicama, omogući kontinuitet u nastavi, Grad Zagreb nastavlja s organizacijom nastave za bolesnu djecu. Nastava je organizirana za 618 učenika u 35 razrednih odjela u svim bolnicama koje u svom sastavu imaju odjel pedijatrije a realiziraju je učitelji pet zagrebačkih osnovnih škola. Broj učenika se mijenja, ovisno o dužini trajanja liječenja pojedinog učenika.

Od 108 redovnih osnovnih škola 30 radi u jednoj smjeni, 78 u dvije smjene. Od četiri ustanove za djecu s teškoćama u razvoju jedna radi u jednoj smjeni a tri u dvije smjene.
Premda je organizacijskim promjenama, građevinskim radovima na objektima te izgradnjom novih osnovnoškolskih objekta ukinut rad škola u tri smjene, potrebna su znatna financijska sredstva kako bi sve škole mogle prijeći na rad u jednoj smjeni sukladno utvrđenom u Državnom pedagoškom standardu osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja.
U 2012. i 2013. investirano je u sljedeće osnovne škole: OŠ Kajzerica, OŠ Sv. Klara, OŠ Pavleka Miškine, OŠ Ksavera Šandora Gjalskog, OŠ Ivanja Reka, OŠ Vrbani III, OŠ Stjepana Bencekovića (gradnja sportske dvorane) te OŠ Remete (gradnja zamjenskog objekta)
Osnovni dugoročni ciljevi su:
- Gradnja osnovnih škola (24 objekta): Resnik, Blato, Stupnik, Ivanja Reka, Središće, Hrvatski Leskovac, Horvati, Kustošija - PŠ Gornja Kustošija; Centar za autizam Oporovec-jug, Gornja Dubrava, Podbrežje, Markuševec - PŠ Vidovec, Dragutina Kušlana, Staro Brestje – Delec, Čulinec, Centar za odgoj i obrazovanje Goljak, OŠ za balet i ritmiku, Jakuševec; Jankomir-Prisavišće, Sesvetski Kraljevec, Dragonožec, Odranski obrež, Dugave
- Nadogradnja, dogradnja i rekonstrukcija objekata osnovnih škola (29 objekata): M.J. Zagorke, Bukovac, A. Mihanovića, Rudeš, Trnsko, Medvedgrad, A.G. Matoša, Žitnjak, A.B.

Šimića, O. Ivekovića, dr. V. Žganca, Odra, Vladimira Nazora, dr. Ante Starčevića, Voltino, Luka, Ivana Cankara, Ksavera Šandora Gjalskoga, kralja Tomislava**,** Tina Ujevića, Vukomerec, Julije Klovića, Stenjevec, Gračani, Vugrovec-Kašina, Ivana Granđe, Stjepana Bencekovića, Jabukovac, Jure Kaštelana
- Gradnja školskih sportskih dvorana pri postojećim osnovnim školama (8 uz postojeće objekte): Granešina, A. Kovačića, K.Š. Gjalskoga, Jabukovac, T. Ujevića, S. Bencekovića, Odra, D. Domjanića

Djelatnost odgoja i srednjeg obrazovanja. Sustav odgoja i srednjeg obrazovanja u školskoj godini 2014./15. na području Grada Zagreba provodi se u:
a/ srednjoškolskim ustanovama osnivač kojih je Grad Zagreb
- 65 srednjih škola s ukupno 37.337 učenika u 1.477 razrednih odjela (od toga 55 srednjih škola koje pohađa 35.665 učenik u 1.343 razredna odjela, 3 plesne škole sa 177 učenika u 26 razrednih odjela, 5 glazbenih škola koje pohađa 694 učenika u 54 razredna odjela i Škola primijenjene umjetnosti i dizajna s 573 učenika u 20 razrednih odjela te ustanova za djecu s teškoćama u razvoju s 228 učenikom u 34 razredna odjela),
- 14 učeničkih domova /4 u sastavu škola/ u kojima je smješteno 1.990 učenika te 569 studenata,
- Centru za dopisno obrazovanje "Birotehnika".
b/ vjerskim srednjim školama s pravom javnosti
- 4 srednje škole s 901 učenikom u 36 razrednih odjela, od kojih se 2 srednje škole sa 737 učenika u 28 razrednih odjela, na temelju Ugovora Svete Stolice i Republike Hrvatske, financiraju u cijelosti.
- 1 učeničkom domu pri vjerskoj srednjoj školi u koji je uključeno 29 učenika u 2 odgojne skupine
c/ privatnim srednjim školama s pravom javnosti
- 21 srednja škola s ukupno 1.159 učenika u 95 razrednih odjelu.
d) Srednjoškolsko obrazovanje organiziraju i 3 ustanove u djelatnosti socijalne skrbi s ukupno 363 učenika u 42 razredna odjela.
Broj škola i prostorni kapaciteti srednjih škola ne zadovoljavaju u cijelosti potrebe za srednjoškolskim obrazovanjem kako zagrebačke mladeži tako i mladeži s drugih područja Hrvatske koji dolaze na daljnje školovanje u Zagreb. Nedostatak prostora rješava se povećavanjem broja učenika u razrednim odjelima što dodatno naglašava postojeći problem i utječe na kvalitetu nastave, ali i rekonstrukcijom postojećih školskih objekata i izgradnjom novih.

Od 55 javnih srednjih škola 30 rade u dvije smjene, 22 u jednoj smjeni (od toga 15 samo u jutarnjoj smjeni, a 7 naizmjence - jedan tjedan u jutarnjoj, drugi tjedan u popodnevnoj) a 3 u tri smjene.
U svrhu rješavanja prostornih teškoća u srednjem obrazovanju planirana su sljedeća kapitalna ulaganja:
- gradnja srednjih škola (2 objekta)**:** gimnazija u Dubravi, srednja škola za potrebe dvije medicinske škole
- dogradnja, nadogradnja, rekonstrukcija (5 objekata): Škola za primalje (dogradnja), objekt na Botićevom trgu (rekonstrukcija-preseljenje Hotelijersko-turističke školu u Zagrebu), objekt u Frankopanskoj (rekonstrukcija za potrebe Glazbene škole Vatroslava Lisinskog), objekt u Vlaškoj (rekonstrukcija za potrebe glazbene škole Elly Bašić) te rekonstrukcija objekta na Trnju za potrebe jedne gimnazije), Učenički dom Novi Zagreb.
- izgradnja školskih športskih dvorana (2 objekta): za potrebe Škole za medicinske sestre Mlinarska i Zdravstvenog učilišta te za potrebe V. gimnazije i OŠ Izidora Kršnjavoga (na Srednjoškolskom igralištu).

Osim gimnazijskih programa (opća, jezična, prirodoslovno-matematička, klasična, prirodoslovna, umjetnička, turistička, tehnička i ekonomska gimnazija, međunarodni program

IBMYP i međunarodna matura IBDYP), u srednjim školama Grada Zagreba provode se i sljedeći programi:

- 69 različitih četverogodišnjih strukovnih programa
- jedan petogodišnji program
- 66 trogodišnjih strukovnih programa (obrtnički, industrijski i srodni)
- 29 tzv. posebnih (TES) i prilagođenih programa za učenike s teškoćama u razvoju
- 43 umjetnička programa (programi likovne umjetnosti i dizajna te glazbeni i plesni programi).

U srednjoškolskom obrazovanju najviše je učenika upisano u tehničke programe (četverogodišnje i petogodišnje), slijede gimnazijski, a povećava se i upis učenika u obrtnička zanimanja koji Grad Zagreb potiče dodjeljujući stipendije za učenike koji se obrazuju za deficitarna zanimanja za potrebe obrtništva.

Grad Zagreb je inicirao provedbu niza programa koji se realiziraju i u osnovnim i srednjim školama. Svakako treba spomenuti organizaciju bolničkih odjela, školu u prirodi, vikend u sportskoj dvorani, natjecanja i smotre učenika, program prve pomoći, pomoćnik u nastavi, financijska potpora školama u provedbi EU projekata, i dr. te niz drugih izvannastavnih aktivnosti. S obzirom na velik odaziv učenika te postignute zapažene rezultate u njihovoj provedbi, razvidna je potreba njihova daljnjeg podržavanja, razvoja i iniciranja novih programa, uključujući i one alternativne, te podržavanje postojećih i razvoj novih izvannastavnih aktivnosti.

S obzirom na raspoloživa financijska sredstva upitna je provedba Državnoga pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja sukladno kojem bi srednje škole trebale, do kraja 2017., prijeći na rad u jednoj smjeni s mogućnošću cjelodnevnoga odgojno-obrazovnog rada u školi, a u sklopu dodatne i dopunske nastave i izvannastavnih aktivnosti za učenike i organiziranja aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak školskog prostora u postojećim osnovnoškolskim i srednjoškolskim objektima, nedostatak športskih dvorana i igrališta u osnovnim i srednjim školama ▪ nedostatak novih osnovnih i srednjih škola u dijelovima grada s pojačanom stambenom izgradnjom ▪ dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama ▪ Nedostatni uvjeti za obuhvat učenika osnovnih škola programom produženog boravka ▪ smjenski rad osnovnih i srednjih škola ▪ ograničena sredstva za poticanje postojećih te razvoj novih programa i izvannastavnih aktivnosti u osnovnim i srednjim školama	▪ poboljšavati uvjete rada u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama te njihovu opremljenost ▪ sagraditi nove škole u dijelovima grada s iznimno jakom stambenom gradnjom i tamo gdje su veća migracijska kretanja unutar gradskih područja usmjerenih prema rubnim dijelovima Grada ▪ adaptirati, rekonstruirati i dograditi osnovnoškolski i srednjoškolski prostor tamo gdje to prostorni i drugi uvjeti dozvoljavaju ▪ izgraditi športske dvorane i športske terene u osnovnim i srednjim školama koje ih još nemaju ▪ omogućiti uvjete za prelazak osnovnih i srednjih škola na rad u jednoj smjeni ▪ podupirati nove programe i projekte na razini Grada radi unapređivanja cjelovitog sustava odgoja i obrazovanja ▪ osigurati potreban broj učitelja za program produženog boravka u osnovnim školama ▪ razvijati partnerstvo svih odgojno-obrazovnih čimbenika na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini kako bi se osigurala kvaliteta i raznolikost programa sukladno potrebama i interesima učenika i roditelja kao i tržišta rada.

2.1.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost

Sveučilište. Sveučilište u Zagrebu je prema međunarodnim klasifikacijama prepoznato kao jedno od najboljih regionalnih sveučilišta. Sveučilište u Zagrebu najveći je obrazovno-istraživački sustav u Hrvatskoj. U sustavu su 33 sastavnice (28 fakulteta, 3 akademije i 1 sveučilišni studijski centar), a nastava se izvodi u Zagrebu, Varaždinu, Čakovcu, Sisku i Petrinji. Pored sastavnica, u sklopu Sveučilišta u Zagrebu su i tri studentska centra (Zagreb, Varaždin i Sisak), Sveučilišni računski centar - SRCE te sadržajno pridružene institucije: Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Klinički bolnički centar Zagreb. Djelatnost Sveučilišta dijeli se na istraživačku, obrazovnu i inovativno tehnološku. Istraživačka djelatnost pretežito se ostvaruje kroz nacionalne projekte koji su s vremenom postali izrazito usitnjeni i postupno sve slabije financirani. Da bi se postigao napredak u području istraživanja općenito, nužno je prije svega pojačano financiranje znanstveno-istraživačkog i umjetničkog rada u cjelini. Potrebno je povećati sudjelovanje u projektima, posebice međunarodnima, postići bolje povezivanje i okrupnjivanje istraživačkog rada te povećati broj interdisciplinarnih projekata.

Na Sveučilištu prevladava studijska struktura 3+2+3, kao što je slučaj i u ostalih 46 europskih zemalja koje su pokrenule studijski sustav u okviru Bolonjskog procesa, prema kojem je visoko obrazovanje u pravilu organizirano u tri ciklusa. Nužna je revizija postojećih studijskih programa kako bi se racionalizirala provedba istovrsnih studijskih programa na Sveučilištu te provelo njihovo usklađivanje sa studentskim i potrebama tržišta rada i društva u cjelini. Posljednjih nekoliko godina napravljene su značajne strukturne promjene u odnosu na treću ulogu sveučilišta koja se (pored istraživanja i obrazovanja) odnosi na inovacije i transfer tehnologije. Sveučilište u Zagrebu snažno se zalaže za izgradnju modernog i inovativnog sveučilišta poticanjem izvrsnosti istraživanja i omogućavanjem transfera znanja u poslovni sektor.

Slika 17. Kampus Borongaj – prvonagrađeni natječajni rad (Njirić+Njirić arhitekti)



Analiza postojećeg stanja ustanovila je da unutar postojećih prostornih okvira dio fakulteta ne zadovoljava potrebne prostorne standarde u nastavi, da je dio istraživačkih prostora

neadekvatnog standarda (stara oprema, neadekvatni prostori), da postoji nemali broj privatnih stanova u okviru sveučilišnih zgrada te da stanje vlasništva na Sveučilištu u većoj mjeri nije uredno. Također, povijesni razvoj sveučilišta rezultirao je njegovom disperzijom i disperzijom sadržaja unutar Zagreba, što stvara poteškoće u realizaciji pojedinih principa Bolonjske reforme i istraživačke sinergije. Otvaranje prostora vojarne Borongaj za gradnju sveučilišnog kampusa, kupnja zemljišta na Horvatovcu i dodjela zemljišta za kampus u Varaždinu omogućuje da se navedeni problemi kvalitetno riješe. Sveučilište je u vlasništvo dobilo od države i dvije zgrade, što će riješiti dio prostornih problema sastavnica (Pravni fakultet i ALU).

Studentski centar u Zagrebu pruža usluge smještaja, prehrane i kulture studentima smještenima u domovima, ali i svim ostalim studentima grada Zagreba (studentima Sveučilišta u Zagrebu i studentima drugih visokih učilišta). U Zagrebu u školskoj/akademskoj godini 2016./2017. postoje 4 studentska doma sa smještajnim kapacitetom za 7.458 korisnika, od toga 4.602 su ženski.Trenutačno u ponudi smještaja u Zagrebu nedostaje oko 5000 kreveta, a dio postojećih kapaciteta trebalo bi hitnu i ozbiljnu obnovu.

Znanost. Znanstveno-istraživačke organizacije su javni instituti u vlasništvu države (u Zagrebu ih je 22), instituti na fakultetima ili znanstvene jedinice u okviru poduzeća.
U Zagrebu je i sjedište HAZU - Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koju je 1866. osnovao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer.
Unatoč velikom broju znanstvenih institucija i zavidnom znanstvenom potencijalu u Zagrebu, veze između pojedinih znanstvenih institucija, te njih i Sveučilišta, kao i Grada Zagreba, na zajedničkoj realizaciji strateških razvojnih programa je izuzetno slaba, kao što je naglašeno slaba povezanost znanosti i gospodarstva na području Grada.
Potpuno je odsustvo specijaliziranih znanstvenih institucija/centara/tehnoloških parkova i agencija koje bi poticale razvoj pojedinih gospodarskih sektora od strateškog značenja za daljnji razvoj gospodarstva u Zagrebu. Broj institucija koje potiču cjeloživotno učenje je u porastu proteklih godina, kao i novi sadržaji (seminari, radionice, alternativni kolegiji na postojećim veleučilištima i inovativni specijalizirani poslijediplomski studiji). Međutim, u usporedbi sa europskim iskustvima i praksom, ali i potrebama na razini grada i šire, ove su mogućnosti nedostatno iskorištene i promovirane.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prema organizacijskoj strukturi, zagrebačko je Sveučilište konglomerat velikog broja visokih učilišta (više od 30 fakulteta, akademija i drugih jedinica), a fizički je raspršeno po raznim dijelovima grada ▪ nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na fakultetima (nastava se na pojedinim fakultetima odvija na 5-10 različitih lokacija) ▪ veze znanosti i industrije su izrazito slabe ▪ suradnja Grada Zagreba i znanstvenih institucija u Zagrebu u svrhu radi unapređivanja gospodarskog i društvenog razvoja grada je nedostatna ▪ nedostatan smještaj za studente koji su došli na studij u Zagreb iz drugih mjesta ▪ međunarodna suradnja, iako razvijena na Sveučilištu, te poglavito u okviru pojedinih znanstvenih instituta, je nedostatna s aspekta mogućnosti i potreba ▪ cjeloživotno učenje prepušteno je većim dijelom privatnoj inicijativi	▪ graditeljskim i prometnim zahvatima Sveučilište preurediti u skup od četiri ili pet prepoznatljivih policentričnih cjelina (kampusa). ▪ izdvojiti stručne studije iz Sveučilišta i osnovati nove visoke škole (poslovne, financijske i inženjerske), u skladu sa potrebama gospodarstva ▪ osigurati odgovarajuće prostorne i kadrovske uvjete i kapacitete na zagrebačkim fakultetima ▪ jačati suradnju zagrebačkih znanstvenih instituta, fakulteta, gospodarstva i uprave na razvojnim projektima ▪ jačati međunarodnu suradnju na Sveučilištu ▪ jačati suradnju zagrebačkih fakulteta sa onima u drugim županijama te u susjednim državama ▪ osigurati smještaj rastućem broju studenata ▪ jačati svijest o značenju cjeloživotnog učenja te podržavati razvoj novih te djelovanje postojećih institucija na području grada koje ga promoviraju

2.1.3. Kulturne djelatnosti

Značenje zagrebačke kulture u mnogome nadmašuje prostore Grada i čini ga nezamjenjivim uporištem hrvatske kulture i to bilo da se radi o broju i značaju ustanova kulture ili o kulturnoj i umjetničkoj produkciji brojnih nezavisnih subjekata. O mnoštvu kulturnih događanja svjedoči i podatak da se u Gradu Zagrebu, na godišnjoj razini, održi više od sedamdesetak značajnih kulturnih manifestacija.

Programom javnih potreba u kulturi Grada Zagreba obuhvaćeno je financiranje 33 javne ustanove u kulturi kojima je osnivač Grad Zagreb, gradske ustanove Zagreb film, Galerije Klovićevi dvori osnivači koje su u jednakim dijelovima Grad Zagreb i Republika Hrvatska, Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu (suosnivači su Republika Hrvatska s udjelom 51% i Grad Zagreb s udjelom 49%), te brojnih programa nezavisnih organizatora. Osim programa javnih ustanova u kulturi, kojima je osnivač Grad Zagreb, kontinuirano se podupire i programe svih područja kulture i umjetnosti, čiji su nositelji udruge, umjetničke organizacije, društva, te razne institucije i ustanove, kojima je osnivač RH, a koji također čine dio kulturne ponude Grada Zagreba. Osobiti doprinos zagrebačkoj kulturi, u razvojnom smislu, daje nezavisna kulturna scena, koja djeluje izvan tradicionalnih javnih ustanova oslanjajući se najvećim dijelom na nove medije i inovativne umjetničke prakse kao i model javno privatnog vlasništva.

Kao kulturno središte Hrvatske, a i prema pokazateljima sve većeg broja turista koji dolaze u Zagreb privučeni kulturnim sadržajima, grad ima mogućnosti snažnije se pozicionirati na međunarodnom kulturno-turističkom tržištu.
Zagreb je hrvatsko središte kulturnih/kreativnih industrija koje su djelomično integrirane u kulturnu politiku Zagreba i to samo kada se radi o umjetničkom segmentu u okviru pojedinog kulturnog produkta (glazba, film, vizualna umjetnost, izdavaštvo) pa za sada nema točnih već samo okvirnih podataka o njihovom utjecaju na razvoj grada i to kako u kontekstu prepoznatljivosti tako i u okviru opće kulturne ponude.
Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015.- 2022. usvojena je u ožujku 2015. To je dokument koji definira korake, odgovornosti i rokove s ciljem unapređenja područja kulture i umjetnosti. Svrha joj je osnaživanje i rast umjetnosti i kulture ali i doprinos razvoju kreativnih industrija u Gradu Zagrebu.

Knjižnična djelatnost – Knjižnice grada Zagreba suvremeno su organizirana mreža narodnih knjižnica, najveća ustanova među narodnim knjižnicama u Hrvatskoj, a ujedno i jedna od najvećih kulturnih ustanova u Gradu Zagrebu. Jezgru mreže čine Gradska knjižnica i Knjižnica Božidara Adžije, koje su po svojim zbirkama i zadaćama narodne i znanstvene knjižnice i središte su organizacijske jedinice Knjižnica grada Zagreba, koja okuplja još dvanaest područnih knjižnica s mrežom od dvadeset sedam ogranaka na ukupno četrdeset i dvije lokacije, bibliobusnu službu s dva bibliobusa i 78 bibliobusnih stajališta u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji. Prikupljanje, stručna obrada i pohranjivanje raznovrsne građe omogućuje korištenje 2.356.927 svezaka knjiga, zbirke audiovizualne građe s bogatim izborom glazbenih publikacija te zbirke elektroničkih publikacija[13].

Muzejska djelatnost - obuhvaća 10 javnih ustanova kojima je osnivač ili vlasnik Grad Zagreb (Arheološki muzej, Etnografski muzej, Hrvatski prirodoslovni muzej, Hrvatski školski muzej, Muzej Grada Zagreba, Muzej Prigorja, Muzej suvremene umjetnosti, Muzej za umjetnost i obrt, Tehnički muzej i Galerija Klovićevi dvori). Broj posjetitelja muzeja kojima je osnivač Grad Zagreb kontinuirano raste te su 2006. ostvarena 321.334 posjeta, a 2013. njih 597.345, dok je u 2015. taj broj narastao na 699.368. Ukupno su javnosti dostupna 22

[13] Izvor: www.kgz.hr

muzeja i darovane ili otkupljene zbirke u vlasništvu Grada Zagreba, a uključujući i privatne muzeje, i muzeje u vlasništvu Republike Hrvatske, u Gradu Zagrebu u 2015. djelovalo je ukupno 44 muzeja i 28 zbirki.

Umjetničke i druge zbirke-donacije Gradu Zagrebu i otkupljene zbirke - Grad je vlasnik 30 zbirki i ostavština iznimne kulturno-povijesne i umjetničke vrijednosti koje su, u razdoblju od 1946., Gradu Zagrebu izravno darovali privatni kolekcionari, umjetnici, ugledni građani ili njihovi nasljednici, kao i 3 velike zbirke i ostavštine koje je Grad kupoprodajnim ugovorima otkupio od bivših vlasnika. Darovanjima i otkupom privatnih zbirki Grad Zagreb je postao vlasnikom više od 230.000 predmeta (slika, skulptura, fotografija, knjiga, predmeta umjetničkog obrta i dr.). Većina darovanih i otkupljenih zbirki zaštićena su kulturna dobra, suvisle cjeline kojima je u postupku darovanja ili otkupa ustanovljena kulturno-povijesna i umjetnička relevantnost i uključene su u zagrebačku kulturnu i turističku ponudu.

Kazališna djelatnost - obuhvaća nacionalno kazalište, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu i sedam javnih gradskih kazališta kojima je osnivač Grad Zagreb (Gradsko dramsko kazalište „Gavella“, Zagrebačko gradsko kazalište „Komedija“, Zagrebačko kazalište mladih, Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Gradsko kazalište „Trešnja“, Zagrebačko kazalište lutaka, Gradsko kazalište „Žar ptica“). U javnim gradskim kazalištima tijekom 2013. godine izvedeno je 35 premijernih naslova, odigrano je 1.600 predstava koje je pogledalo 357.112 gledatelja. U Hrvatskom narodnom kazalištu izvedeno je 13 premijernih naslova, a računajući sve izvedbe (premijerne i reprizne) HNK je u 2013. imao ukupno 104.527 gledatelja, a u 2016. 120.892 posjetitelja koji su odgledali 287 predstava. Ukupno je u Gradu Zagrebu u 2016. djelovalo 84 kazališta koje je posjetilo 1.380.648 posjetitela koji su odgledali 6.018 predstava.
Grad Zagreb potiče i kazališno scensku djelatnost koja se odvija neovisno i izvan gradskih ustanova kulture. Radi se o programima profesionalnih kazališnih družina (39) i plesnim projektima (24).

Glazbena djelatnost – obuhvaća 3 javne gradske ustanove (Zagrebačka filharmonija, Koncertna dvorana „Vatroslav Lisinski“, Koncertna direkcija Zagreb) te brojne komorne ansamble i projekte u nezavisnoj produkciji. Zagrebačka filharmonija održava preko 60 koncerata godišnje, od čega Crveni ciklus s 8 koncerata, Bijeli ciklus s 5 koncerata, Plavi ciklus s 9 koncerata, Filmski ciklus u kinu Europa s 5-7 koncerata te brojne koncerte izvan pretplate. Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog godišnje održava svoj ciklus od 12 koncerata "Lisinski subotom", dok Koncertna direkcija Zagreb održava ciklus "Svijet glazbe" s 4-6 koncerata te nekoliko komornih ciklusa. Isto tako, Koncertna direkcija Zagreb je i organizator velikih gradskih kulturnih manifestacija.

Likovna djelatnost – obuhvaća jednu javnu gradsku ustanovu - Umjetnički paviljon, a ostatak programa odvija se ukupno u 16 muzejsko galerijskih prostora kojima je osnivač Grad Zagreb, što uključuje izložbe u velikim i značajnim galerijskim institucijama i Muzejima u Gradu Zagrebu te galerijske prostore u sklopu Centara za kulturu. Osim toga programi likovne djelatnosti realiziraju se i u 38 zagrebačkih galerijskih prostora koji obuhvaćaju: manje galerije, izložbene prostore strukovnih udruženja te značajne institucije, a koje zajedno daju značajan doprinos i kvalitetan programa za kulturu Grada Zagreba u cjelini.

Filmska djelatnost - obuhvaća jednu gradsku ustanovu, Zagreb film, koja je glavni producent animiranih filmova u Hrvatskoj, a radi i na očuvanju naslijeđa Zagrebačke škole animiranog filma. Grad Zagreb je vlasnik dvije kino dvorane - Kino Tuškanac i Kino Europa. Kino Tuškanac kojim upravlja Hrvatski filmski savez centar je prikazivanja nezavisnog i kinotečnog programa kao i programa Nacionalnih kinematografija. Kino Europa, kojim upravlja Umjetnička organizacija Zagreb film festival, središte je festivalskog života Zagreba kao i prikazivanja neovisnog filma. Filmski programi koje podupire Grad Zagreb odvijaju se i

u drugim, za filmske projekcije opremljenim dvoranama, a provode ih udruge, savezi i trgovačka društva registrirana za obavljanje filmske djelatnosti

Djelatnost centara za kulturu – U gradu Zagrebu djeluje 13 centara za kulturu i 1 Posudionica narodnih nošnji u sklopu Kulturnog centra Travno. Centri za kulturu predstavljaju organizacijska i lokacijska središta u kojima se potiče i radi s građanima na lokalnoj razini i mikroprocesima uključivanja građana u kulturne programe i razvoj kulturne ponude grada Zagreba. Devet centara u sklopu objekta ima u velikoj mjeri funkcionalne dvorane opremljene za izvedbu kazališnih predstava, manjih koncerata i sličnih priredbi kulturnog karaktera.

Djelatnost inovativnih umjetničkih i kulturnih praksi - odvija se kroz programe alternativne kulture i supkulture u klubovima, kao što Attack, Močvara, Mama i Booksa. Prostori bivše tvornice Jedinstvo, Trnjanska bb i bivše tvornice Medika, Pierottijeva, su prostori u kojima razne udruge organiziraju aktivnosti nezavisne kulture i kulture mladih i pri tome aktivno djeluju na promociji urbane kulture i stvaranju uvjeta za napredak alternativne scene.

Kulturno-umjetnički amaterizam – Programe i projekte kulturno-umjetničkog amaterizma provode udruge kazališne, glazbene i likovne djelatnosti, folklorne skupine i ansambli te udruge branitelja, udruge osoba s posebnim potrebama te udruge pripadnika nacionalnih manjina. Ukupno se radi o 168 udruga.

Međunarodna kulturna suradnja uspostavljena je s brojnim uglednim europskim i svjetskim kulturnim institucijama i organizacijama te pojedincima. Grad Zagreb podupire gostovanja i sudjelovanja naših umjetnika na raznim europskim i svjetskim kulturnim manifestacijama. Kao sve poznatiji i kulturnom ponudom prepoznatljiv, Grad Zagreb je domaćin i organizator više velikih kulturnih događaja, izložbi i festivala.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljan interes građana za sudjelovanje u kulturnim događanjima, ▪ neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima ▪ oprema prostora muzeja, kazališta, centar za kulturu, galerija, knjižnica, koncertnih dvorana je u mnogim slučajevima nepotpuna i nije adekvatna za primjenu modernih tehničkih dostignuća ▪ nedostatak sredstava za financiranje novih i inventivnih kulturnih programa ▪ nedostatak prostornih kapaciteta za provođenje regularnih aktivnosti ustanova u kulturi ▪ nedostatak radnog prostora za umjetničke organizacije i umjetnike ▪ nedovoljno razvijena mobilnost te nacionalna i međunarodna suradnja umjetnika i organizacija u kulturi i umjetnosti ▪ nedovoljna poduzetnost organizacija u kulturi i umjetnosti ▪ nedovoljna uključenost u europski kulturni prostor	▪ povećati interes građana za umjetnost i kulturu te ih potaknuti na kreativno stvaralaštvo ▪ poticati interes javnosti za sve kulturne djelatnosti kroz povezivanje obrazovanja i kulturne proizvodnje ▪ osiguravati prostore i sadržaje putem kojih bi gradsko stanovništvo moglo zadovoljiti svoje kulturne potrebe, posebice u novoizgrađenim naseljima ▪ osigurati suvremenu tehnologiju za rad ustanova u kulturi ▪ predlagati i realizirati alternativne i inovativne načine financijskog podupiranja programa u kulturi ▪ kontinuirano educirati i informirati javne službe i kulturne djelatnike o mogućnostima financiranja programa i projekata iz EU fondova te ostalih alternativnih izvora financiranja ▪ izgraditi nove objekte sukladno specifičnim potrebama ustanova, te poticati revitalizaciju zapuštenih industrijskih objekata ▪ osigurati zajedničku čuvaonicu za pohranu građe za potrebe ustanova kulture kojima je osnivač Grad Zagreb, a u skladu s potrebama pojedinih kulturnih djelatnosti (osobito muzejska i kazališna) ▪ osigurati radne prostore za umjetnike i umjetničke organizacije ▪ poticati mobilnost umjetnika, organizacija u kulturi i zaposlenika nadležnog Gradskog ureda

	▪ poticati nacionalnu i međunarodnu suradnju umjetnika i organizacija u kulturi ▪ poticati poduzetništvo u kulturi ▪ promovirati zagrebačku kulturu u europskom kulturnom prostoru, te poticati aktivnosti koje doprinose integraciji i unapređenju pripadnosti europskom kulturnom prostoru ▪ promicati ugled Grada Zagreba u svijetu podupiranjem realizacije međunarodnih kulturnih manifestacija i time pridonositi turističkoj ponudi grada

2.1.4. Sport i rekreacija

Sportske aktivnosti Grada Zagreba odvijaju se djelovanjem: 63 redovne i 8 pridruženih članica - gradskih sportskih saveza, preko 890 sportskih klubova i preko 37.000 registriranih aktivnih sportaša pri gradskim savezima, 15.000 učenika uključenih u međuškolska natjecanja, više od 4.000 studenata na sveučilišnim natjecanjima, pedesetak tisuća građana povremeno se bavi rekreacijom, 950 aktivnih sportaša s invaliditetom i 380 gluhih i nagluhih sportaša.

Sportski savezi i klubovi provode programe u 70-ak sportova. Grad, odnosno nadležni gradski ured, selektivno prati programe primjenjujući sportske kriterije koji se dopunjuju i djelomice izmjenjuju, a koji polaze od osnovnih ciljeva programa – razvoja sporta ulaganjem u programe mlađih dobnih skupina, održanja dostignute visoke rezultatske razine te omasovljavanja sporta poticanjem uključivanja u sport što većeg broja građana, osobito mladeži. Sustavno povećavanje broja saveza i broja klubova, koliko god bilo pozitivno, na neki je način počelo predstavljati i problem, jer sve je više onih koji žele participirati u ograničenim sredstvima namijenjenima programima sporta.
Uzimajući u obzir iznesene činjenice i teškoće uzrokovane ekonomskom krizom pristupilo se izradi novih Kriterija za financiranje sportskih klubova u jedinicama lokalne samouprave i izradi Strategije razvoja sporta Grada Zagreba za razdoblje od 2014. do 2020..

Grad Zagreb raspolaže sa 23 kapitalna sportska objekta (građevine). Ukupna površina zatvorenih sportskih građevina iznosi oko 164.053,30 m^2, a otvorene sportske građevine zauzimaju oko 4.163.460,35 m^2. Iskorištenost sportskih građevina u odnosu na ukupan godišnji broj sati kreće se između 80 i 100%. Ponuda sportskih građevina djelomično udovoljava suvremenim potrebama i vrlo je neujednačeno raspoređena u gradskom prostoru. Unatoč tome što je u proteklom desetljeću u Zagrebu sagrađeno nekoliko reprezentativnih sportskih građevina (bazen u Utrinama, skijalište na Sljemenu, Arena Zagreb i nekoliko školskih sportskih dvorana), s obzirom na realni interes građanstva za bavljenje sportom, iskazuju se potrebe za izgradnjom novih sportskih građevina.

Budući planovi gradnje, odnosno preuređivanja postojećih građevina usmjereni su na nedostatak sportskih objekata za provedbu vrhunskih sportskih priredbi i za razvoj vrhunskog sporta (plivanje, vaterpolo, stolni tenis, rukomet, košarka, hokej na ledu, klizanje, atletika). Prioriteti u planiranju gradnje sportskih objekata usmjereni su na gradske četvrti koje su najdeficitarnije sportskim objektima u odnosu na broj stanovnika.

Sport u sustavu odgoja i obrazovanja. Predškolske ustanove - U vlasništvu Grada je 60 predškolskih ustanova koje rade na 222 lokacije. Na 104 lokacije postoje polivalentni prostori za sportske aktivnosti, na 19 nema takvih prostora, a preostale lokacije su, u pravilu, stanovi koji se koriste za rad odgojnih skupina. Veličina polivalentnih prostora kreće se od 60 do 250 m^2, a ukupno iznosi 9 384 m^2. U prostorima se nalazi osnovna oprema, neki imaju i opremu

za senzomotoriku. Od 47 privatnih predškolskih ustanova samo 10 imaju polivalentne dvorane veličine 45 do 200 m^2 .

Osnovne škole - Od 108 redovnih osnovnih škola, kojima je osnivač Grad Zagreb, pet nemaju svoju sportsku dvoranu, a od 19 područnih škola, 15 ih nema sportsku dvoranu. Sustav osnovnog školstva čini i 8 privatnih škola (jedna je umjetnička) od kojih se dvije vjerske škole financiraju u cijelosti (osim plaća djelatnika i naknada za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život). Od četiri osnovne škole s posebnim programom (SUVAG, Centar za autizam, OŠ Nad lipom, Centar za odgoj i obrazovanje Goljak) dvije imaju sportsku dvoranu.

Srednje škole - Grad Zagreb je osnivač 65 srednjih škola, od toga 20 gimnazija i 35 strukovnih škola. Od 55 redovnih srednjih škola, 14 nema svoju sportsku dvoranu te koriste učionice ili neki drugi neadekvatan prostor, odnosno sportske dvorane drugih škola ili unajmljuju prostor. U gradu djeluju četiri vjerske i 21 privatna srednjih škola, od kojih samo dvije vjerske škole imaju sportsku dvoranu.

Sport na Sveučilištu - Sustav natjecanja zadnjih godina dopunjen je i međunarodnim natjecanjima u različitim sportovima. Nedostatak sportskih građevina namijenjenih studentima osnovni je ograničavajući faktor razvoja ovog segmenta sporta.

Sportska rekreacija. U Zagrebu je u sustav sportske rekreacije uključeno oko 10 000 građana, a u povremenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima (Svjetski dan sporta, Svjetski dan pješačenja i sl.) sudjeluje oko 50.000 Zagrepčana. U usporedbi s gradovima razvijenih europskih zemalja, u kojima je u «sport za sve» aktivno uključeno od 30-70% građana, Zagreb znatno zaostaje jer je u rekreaciju uključeno samo 20% građana (djeca i odrasli, bez sportaša). Samo DSR Trnje i Medveščak imaju svoje sportske objekte. Druga društva ih nemaju i rade u unajmljenim objektima. Sadašnji objekti ne zadovoljavaju potrebe Zagrepčana ni prostorno niti kvalitetom.

Sport osoba s invaliditetom. U Gradu Zagrebu živi oko 100 000 osoba s raznim kategorijama invaliditeta. U sportskim programima koje Savez invalida i Savez gluhih provodi u atletici, plivanju, košarci, tenisu, šahu, kuglanju, nogometu, rukometu i sl. sudjeluje oko 11% sportaša-invalida.

RAZVOJNI PROBLEMI

- redovitim sportsko-rekreativnim aktivnostima bavi se samo oko 20% gradskog stanovništva
- više od 50% osnovnih i srednjih škola u Zagrebu još nema odgovarajuće sportske objekte za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture i za izvannastavne sportske aktivnosti
- broj sportskih objekata ne zadovoljava realne potrebe građanstva za bavljenjem sportom
- većina DSR-a nema svoje sportske objekte, a postojeæi objekti ne zadovoljavaju potrebe ni prostorno ni kvalitetom
- neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina po gradskim četvrtima
- vrhunski sport na međunarodnoj razini u većoj se mjeri profesionalizirao te stvorio visoke standarde koji iziskuju velika ulaganja kako bi se zadržala dostignuta razina europske i svjetske kvalitete
- sustav tzv. profesionalnog sporta u Hrvatskoj nije do kraja definiran i kao takav uzrokuje negativne pojave
- porast negativnih pojava vezano uz nasilje i nesportsko ponašanje na sportskim natjecanjima i

RAZVOJNE POTREBE

- povećati broj aktivnih sudionika u sportu do 2020. za dodatnih 100.000 sudionika
- učinkovitije organizirati sportske sadržaje za djecu i mladež, putem sportske obuke i sportskih škola
- osigurati gradnju novih te unapređivati kvalitetu postojećih sportskih građevina i poticati racionalniju gradnju novih prema načelu „više vježbališta - manje gledališta“
- povećati broj redovitih sudionika u programima sportske rekreacije «Šport za sve», uključujući i pripadnike treće životne dobi, te posebice poticati projekt sportske rekreacije u svim gradskim četvrtima
- odgovarajućim programima i prilagođenom sportskom infrastrukturom omogućiti što većem broju osoba organizirano bavljenje sportom
- razvojnim programima podržavati veći broj perspektivnih sportaša za koje se ocijeni da u tekućem olimpijskom ciklusu imaju realne izglede za postizanje vrhunskih sportskih rezultata
- unaprijediti vrhunsku sportsku kvalitetu u individualnim sportovima

priredbama	▪ poboljšati uvjete za pripreme sportaša u kolektivnim sportovima, ali uz veću odgovornost klupskih uprava radi postizanja vrhunskih rezultata ▪ unaprijediti uvjete za kvalitetniju zdravstvenu skrb svim zagrebačkim sportašima ▪ promicati ugled i doprinositi turističkoj ponudi Zagreba organizacijom međunarodnih sportskih priredaba ▪ razvijati sportsku kulturu gledatelja, posebice mladih, u smislu sportskog navijanja i nenasilja

2.1.5. Tehnička kultura

Značaj tehničke kulture u suvremenim uvjetima, obilježenim burnim tehničko-tehnološkim i informatičkim razvojem i sveprisutnošću znanstvenih i tehnoloških pronalazaka, bitno nadilazi njezino poimanje kao djelatnosti koja služi za ispunjavanje slobodnog vremena, i ne da se svesti na puko hobističko zadovoljavanje parcijalnih potreba, prije svega djece i mladih. Nužno je uvažavati i unapređivati usku povezanost i isprepletenost tehničke kulture i znanosti te njihovu zajedničku ulogu za rast i razvoj gospodarstva u cjelini. Tehnička kultura se još uvijek (su)financira na tradicionalan način – prikupljanjem programa dobivenih javnim natječajem, pretežno programa postojećih granskih saveza i, nešto manje, samostalnih udruga. Još uvijek se ne koriste i ne pronalaze drugi, novi izvori i načini financiranja ove djelatnosti pa ona u najvećem dijelu ovisi o mogućnostima gradskog proračuna.

Sustav tehničke kulture u Gradu Zagrebu danas čini mreža od 13 granskih strukovnih saveza, jedne zajednice tehničke kulture i više od 150 njihovih udruga. Godišnje oni, u prosjeku, izvedu zajedno više od 200 programa/projekata kroz koje prođe više od 50.000 sudionika. Pored subjekata objedinjenih u postojeći sustav tehničke kulture koji se financira sredstvima Proračuna, u Gradu Zagrebu djeluju i brojne udruge, ustanove, institucije i pojedinci koji se, na različite načine i na različitim područjima, vrlo kvalitetno i inovativno bave tehničkom kulturom i znanstveno-tehničkim radom i stvaralaštvom.

Primjetan je neravnomjeran razmještaj (prisutnost) granskih saveza i njihovih udruga u gradskim četvrtima, što jednom broju korisnika otežava ili onemogućuje bavljenje pojedinim oblicima tehničke djelatnosti. Nedovoljan je i broj adekvatnih objekata/prostora za redovitu djelatnost koji su, osim toga, i neravnomjerno disperzirani. Nužna je i gradnja novih, funkcionalnih objekata kao i adaptacija postojećih koji bi trajnije riješili problem smještaja i rada brojnih subjekata tehničke kulture.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedefinirana strateška uloga tehničke kulture i nedovoljna spoznaja njezina doprinosa sveukupnom razvoju Grada Zagreba ▪ neadekvatna (zastarjela) zakonska regulativa ▪ Nedovoljno inventivan način prikupljanja i definiranja javnih potreba u tehničkoj kulturi ▪ nedovoljno razvijeni i primjenjivani oblici praćenja i evaluiranja sufinanciranih programa ▪ nedovoljno koherentna i različitim potrebama nedovoljno prilagođena organizacijska struktura tehničke kulture u Gradu Zagrebu ▪ neravnomjerna pokrivenost gradskih četvrti različitim sadržajima tehničke kulture ▪ nedovoljan broj programa za darovite i programa za uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s posebnim potrebama ▪ nedovoljno osmišljena i ostvarena međugradska, regionalna i međunarodna suradnja subjekata tehničke kulture	▪ poticati nadležne institucije na donošenje novog Zakona o tehničkoj kulturi ▪ stimulirati nove, inovativne programe koji šire područje djelovanja tehničke kulture i pridonose znanstveno-tehničkom razvoju društva u cjelini ▪ razraditi i primijeniti precizne i transparentne kriterije vrednovanja i sufinanciranja programa i rezultata sufinanciranih programa tehničke kulture ▪ javno raspraviti i usvojiti novu organizacijsku strukturu tehničke kulture koja će više odgovarati iskazanim javnim potrebama građana za tehničkom kulturom i omogućiti njezinu ravnomjerniju disperziju po gradskim četvrtima ▪ osmisliti više posebnih programa za darovite i onih za integriranje djece i mladih s posebnim potrebama u redovite programe tehničke kulture ▪ osigurati adekvatne prostore u kojima bi građani, prije svega djeca i mladi, mogli adekvatno zadovoljavati svoje potrebe na području tehničke kulture

	▪ poticati programski osmišljenu nakladničku djelatnost ▪ poticati suradnje na međugradskoj, regionalnoj i međunarodnoj razini

2.1.6. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite. Zdravstvena zaštita obuhvaća sustav društvenih, skupnih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za očuvanje i unapređenje zdravlja, sprečavanje bolesti, rano otkrivanje bolesti, pravodobno liječenje te zdravstvenu njegu i rehabilitaciju. Pravo na zdravstvenu zaštitu realizira se u sklopu obveznoga zdravstvenog osiguranja pod jednakim uvjetima za sve osigurane osobe Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO-a), a obuhvaća: primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, bolničku zdravstvenu zaštitu, pravo na korištenje lijekova koji su utvrđeni osnovnom i dopunskom listom lijekova HZZO-a, pravo na stomatološko-protetsku pomoć i stomatološko-protetske nadomjeske, pravo na ortopedska i druga pomagala, te pravo na zdravstvenu zaštitu u inozemstvu. Mrežu javne zdravstvene službe na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini financira Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, dok građani mogu ostvariti zdravstvenu uslugu i u privatnim ordinacijama i ustanovama koje nisu ugovorni subjekti HZZO-a, a tada usluge financiraju sami.

Na primarnoj razini zdravstvenu zaštitu organiziraju i provode domovi zdravlja kojih je osnivač Grad Zagreb: Dom zdravlja Zagreb - Centar, Dom zdravlja Zagreb - Istok, Dom zdravlja Zagreb - Zapad, te Dom zdravlja MUP-a u vlasništvu Republike Hrvatske. Usluge zdravstvene zaštite pružaju i privatni zdravstveni djelatnici, ljekarne (249 ljekarni na području Grada Zagreba, od toga Gradska ljekarna Zagreb s 37 ljekarničkih jedinica, uključujući galenski i analitički laboratorij), Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući. Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući zdravstvene su ustanove u vlasništvu Grada Zagreba. U domovima zdravlja u djelatnosti obiteljske (opće) medicine, dentalne zdravstvene zaštite, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, laboratorijske dijagnostike, medicine rada i zdravstvene njege u kući, dio timova je u koncesiji a dio timova su zaposlenici domova zdravlja.

Na sekundarnoj razini zdravstvenu skrb pružaju specijalne bolnice, poliklinike te dijelom Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Zdravstvene ustanove (poliklinike) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti osnivač kojih je Grad Zagreb su: Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora „SUVAG“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Poliklinika Zagreb, Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju ‘Dr. Drago Čop’, Poliklinika za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju (tzv. Srčana), Stomatološka poliklinika Zagreb, Poliklinika za bolesti dišnog sustava. Zdravstvene ustanove (specijalne bolnice) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti kojih je osnivač Grad Zagreb su: Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan, Dječja bolnica Srebrnjak, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež, te Specijalna bolnica za zdravstvenu zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama.

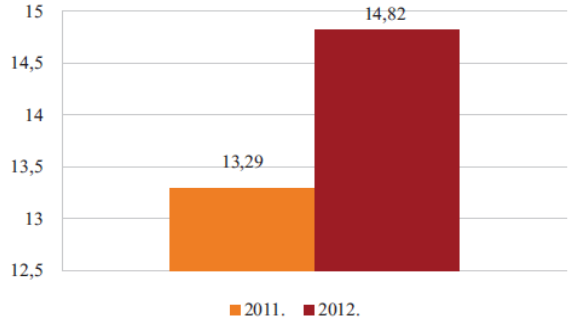
Zdravstvenu djelatnost na tercijarnoj razini građanima pružaju kliničke bolnice, klinički bolnički centri od toga dvije gradske bolnice - Klinička bolnica Sveti Duh i Klinika za psihijatriju Vrapče, pet kliničkih zdravstvenih ustanove osnivač kojih je Republika Hrvatska: Klinički bolnički centar Zagreb, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Klinička bolnica Dubrava, Klinička bolnica Merkur, Klinika za infektivne bolesti ‘Dr. Fran Mihaljević’ i Klinika za dječje bolesti, te nacionalni zavodi (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu, Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Hrvatski zavod za hitnu medicinu, Hrvatski zavod za toksikologiju i antidoping, Hrvatski zavod za telemedicinu.

U 2012. i 2013. kapitalne investicije u zdravstvu bile su usmjerene u sljedeće objekte: Psihijatrijska bolnica Sveti Ivan (III i VI odjel), Klinička bolnica Sv. Duh, uređenje i opremanje zdravstvene stanice DZ "Istok" - Novi Jelkovec te Dječje bolnice Srebrnjak-Centar za translacijsku medicinu.

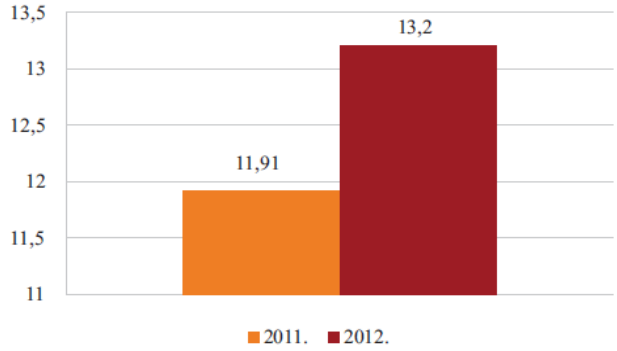
Odabrani zdravstveni pokazatelji. Očekivano trajanje života za stanovnike Grada Zagreba iznosilo je u 2012. 78,8 godina, što je za 3,2 godine dulje nego u 2003. Očekivano trajanje života za muškarce je 75,6 godina, a za žene 81,6 godina U 2015. godini iznosilo je 79,0 godina, što je za 3,4 godine dulje nego u 2003. Očekivano trajanje života u 2015. za muškarce je bilo 76,2 godine, a za žene 81,9 godina. Tijekom 2015. u Gradu Zagrebu umrlo je 8.359 osoba, dok je tijekom 2016. umrlo 8.821 osoba od čega 46,62% muškaraca i 53,38 % žena.
Vodeće skupine uzroka smrti u 2012. godini bile su cirkulacijske bolesti; te su bolesti uzrok smrti skoro polovice stanovnika Grada Zagreba (3.827 umrlih ili 45,95%). Unutar ove skupine najbrojnije su bile ishemijske bolesti srca i cerebrovaskularne bolesti. Na drugome mjestu nalazi se skupina novotvorina, a najčešće unutar ove skupine su zloćudne novotvorine traheje, bronha i pluća, zloćudne novotvorine debelog crijeva te zloćudne novotvorine dojke. Od ostalih skupina bolesti kao uzroka smrti na trećem su mjestu ozljede i trovanja, zatim bolesti dišnog sustava i bolesti probavnog sustava. Među prvih pet uzroka smrti i kod žena i kod muškaraca nalaze se isključivo bolesti iz skupina cirkulacijskih bolesti i novotvorina.
Stopa smrtnosti 2015. iznosila je 1.058,08 umrlih na 100.000 stanovnika. Vodeće skupine uzroka smrti u 2015. bile su cirkulacijske bolesti, a te bolesti uzrok su smrti skoro polovice stanovnika Grada Zagreba (3.948. umrlih ili 44,75%). Unutar ove skupine najbrojnije su bile ishemijske bolesti srca i cerebrovaskularne bolesti. Na drugom mjestu nalazi se skupina novotvorina, a najčešće unutar ove skupine su zloćudne novotvorine traheje, bronha i pluća, zloćudne novotvorine debelog crijeva te zloćudne novotvorine dojke. Od ostalih skupina bolesti, kao uzroka smrti, na trećem su mjestu bolesti dišnog sustava, zatim ozljede i trovanja te bolesti probavnog sustava.

Dobno standardizirana stopa smrtnosti izračunava se u odnosu na starije europsko stanovništvo metodom direktne standardizacije; izražena je na 100.000 stanovnika kako bi se mogla usporediti s dobno standardiziranom stopom smrtnosti Hrvatske i drugih zemalja, a prema podacima iz programa „Zdravlje za sve" Svjetske zdravstvene organizacije. Na vodećem mjestu u Gradu Zagrebu nalaze se bolesti cirkulacijskog sustava a na drugom mjestu slijede zloćudne novotvorine. Uspoređujući podatke Zagreba s Hrvatskom i prosjekom zemalja Europske unije u 2011., standardizirane stope smrtnosti više su u Gradu Zagrebu za sve prikazane bolesti nego u zemljama EU, ali niže nego u Hrvatskoj, osim za rak dojke i rak vrata maternice. U odnosu na 2011. dobno standardizirane stope smrtnosti u 2012. su u padu za sve uzroke, osim za cerebrovaskularne bolesti i rak dojke gdje su u porastu.

Slika 18. Standardizirana stopa smrtnosti od raka dojke (C50) za dobnu skupinu od 0 do 64 godina na 100.000 stanovnika



Slika 19. Standardizirana stopa smrtnosti od cerebrovaskularne bolesti (I60 – I69) za dobnu skupinu od 0 do 64 godina na 100.000 stanovnika



Gerontološki javnozdravstveni pokazatelji . Demografski pokazatelji starosti hrvatskog stanovništva ukazuju na tendenciju stalnog apsolutnog i relativnog porasta udjela starijeg pučanstva. Udio osoba starijih od 65 godina od 15,62% popisne 2001. godine porastao je na 17,70% popisne 2011. godine. Prema strukturi udjela starijih osoba od 65 godina po županijama Hrvatske u ukupnom broju starijeg pučanstva (N = 758.633) na prvom mjestu je Grad Zagreb (N = 144.057 ili 18,04%).
Sve veći broj osoba starijih od 85 godina u populaciji zahtjeva i reorijentaciju zdravstvene skrbi prema sve većim zahtjevima gerontološke zdravstvene zaštite.
Gerontološko javnozdravstveni pokazatelji o zdravstvenim potrebama i funkcionalnoj sposobnosti (pokretljivost i samostalnost) starijih osoba Grada Zagreba i Hrvatske, kako hospitaliziranih po uzrocima najučestalijih skupina bolesti, tako i korisnika domova za starije osobe s gerijatrijskom zdravstvenom njegom, ukazuju na potrebu sustavne izrade i evaluacije Programa zaštite zdravlja starijih. Gerontološki program ima osobito značenje u odnosu na raniju starost (65 do 74 godina), srednju (75 do 84 godina) i duboku starost od 85 i više godina. Starenje hrvatskog pučanstva ubrzano će se nastaviti te prioritetno značenje dobiva upravo stalna edukacija iz gerontologije i gerijatrije te gerijatrijske zdravstvene njege u zaštiti zdravlja starijih osoba. Gerontološko javnozdravstveni pokazatelji su jedna od osnova za izradu i evaluaciju Programa zdravstvenih mjera i postupaka u zaštiti zdravlja starijih osoba. Isto tako, gerontološko javnozdravstveni pokazatelji o pojavnosti mentalnih poremećaja i poremećaja ponašanja u starijih osoba upućuju na nužnost izrade programa geroprofilaktičnih mjera, u institucijskoj i izvan institucijskoj skrbi za starije osobe, posebno u odnosu na psihogerijatrijske bolesnike oboljele od Alzheimerove bolesti uključujući i stalne doedukacije usmjerene prema svim ciljnim skupinama u skrbi Alzheimerovog bolesnika, uključujući i edukacijo o ranom otkrivanja oboljelih.

Najčešći uzrok hospitalizacije u Gradu Zagrebu, 2016., prema vodećim skupinama bolesti jesu novotvorine, bolesti cirkulacijskoga sustava rangirane su na drugome mjestu, potom slijede duševni poremećaji i poremećaji ponašanja, te bolesti probavnog sustava.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna koordinacija različitih dijelova sustava zdravstva te nedostatna povezanost s ostalim segmentima društva ▪ neujednačena kvaliteta zdravstvene zaštite – kadrovi i kapaciteti za uspostavljanje sustava kvalitete, mjerenje i analizu kvalitete nedovoljno razvijeni ▪ dotrajala i nedostatna dijagnostička oprema i prostor dijela zdravstvenih ustanova ▪ zdravstveni sustav nedovoljno prilagođen potrebama stanovništva s obzirom na demografske (udjel stanovništva starijeg od 65 g.) i	▪ razvoj informatizacije i e-zdravstva ▪ jačanje upravljačkih kapaciteta i ljudskih resursa u zdravstvu, razvoj istraživačke djelatnosti ▪ izgradnja i rekonstrukcija zdravstvene infrastrukture uz povećanje energetske učinkovitosti ▪ poboljšanje kvalitete opreme i bolničkih kapaciteta, osobito dnevnih bolnica i kapaciteta za kronično liječenje i palijativnu skrb ▪ osiguranje dostupnosti i unapređivanje kvalitete zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu ▪ promicanje zdravlja, prevencija i rano otkrivanje

epidemiološke promjene, te suvremene medicinske tehnologije ▪ nedostatni napori u prevenciji bolesti na primarnoj razini ▪ neujednačena dostupnost zdravstvene zaštite na primarnoj razini – nedostaju specijalisti medicine rada, ginekolozi, pedijatri ▪ pokazatelji zdravlja – stope ukupne smrtnosti i stope smrtnosti mnogih bolesti više su od EU prosjeka ▪ nezadovoljavajuće zdravstveno ponašanje stanovništva vezano uz rizične faktore ▪ nedovoljno razvijena svijest o preuzimanju osobne odgovornosti za vlastito zdravlje	bolesti ▪ prevencija kroničnih nezaraznih bolesti (bolesti srca i krvnih žila, dišnog sustava, zloćudne novotvorine, šećerna bolest, pretilost, demencija...) ▪ očuvanje i unapređenje mentalnog zdravlja ▪ očuvanje reproduktivnog zdravlja ▪ promicanje prava pacijenata ▪ zaštita svih dobnih skupina građana, osobito ranjivih (trudnice, djeca, starije osobe, osobe s invaliditetom, branitelji..) ▪ praćenje učinkovitosti sustava zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu

2.1.7. Socijalna skrb

Sukladno važećim zakonskim propisima djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, vjerske zajednice, udruge i druge pravne osobe, udomiteljske obitelji, obiteljski domovi te fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost.
Ustanove socijalne skrbi su: centar za socijalnu skrb, dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici i centar za pomoć u kući.
Dio ustanova socijalne skrbi je u državnoj nadležnosti, dio u nadležnosti Grada Zagreba, a dijelom su osnivači ustanova vjerske zajednice ili druge pravne osobe. Procesima transformacije ustanova koji se planiraju provesti do 2020. godine dio ustanova i usluga će se prenijeti s državne na lokalnu razinu tj. na razinu Grada Zagreba.

Na području Grada Zagreba djeluju sljedeće ustanove socijalne skrbi:
Ustanove u državnoj nadležnosti i ustanove drugih osnivača:

- Centar za socijalnu skrb Zagreb djeluje kroz 12 podružnica
- Ured zajedničkih poslova (državna ustanova)
- Domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi - 4, (1 državna ustanova i 3 ustanove čiji su osnivači vjerske zajednice)
- Domovi za djecu s poremećajima u ponašanju -1 državna ustanova
- Domovi za tjelesno ili mentalno oštećene osobe -13 (7 državnih i 6 ustanova drugih osnivača)
- Domovi za starije i nemoćne osobe - 22 (osnivači vjerske zajednice, trgovačka društva ili druge pravne ili fizičke osobe)
- Centar za pomoć u kući -1

Ustanove čiji je osnivač Grad Zagreb ili čija su osnivačka prava prenesena na Grad Zagreb:

- Dom za djecu i odrasle – žrtve obiteljskog nasilja Duga-Zagreb - 1
- Domovi za starije i nemoćne osobe – 11
- Centar za pružanje usluga u zajednici – 1

Pored 11 domova za starije osobe u nadležnosti Grada Zagreba na području Zagreba djeluju 24 doma drugih osnivača (tzv. privatni domovi).Osim domova za starije i nemoćne osobe usluge stalnog smještaja za starije građane pružaju i obiteljski domovi kojih na području Grada Zagreba trenutno ima 32 te 9 pravnih osoba. U razdoblju od 2008. do 2016. povećao se ukupni smještajni kapacitet za starije i nemoćne osobe, osobito u tzv. privatnom sektoru sa 12 na 32 obiteljska doma (kapacitet: 512korisnika). Pored navedenog, osigurani su kapaciteti za pružanje usluga boravka starijim osobama (4 gradska boravka za 71 korisnika i 1 privatni boravak za 6 korisnika).
Značajnu ulogu u skrbi o starijim i nemoćnim osobama čini vaninstitucionalna skrb, odnosno pomoć u kući. U 2016. godini, pored gradskih domova, rješenje za pružanje usluga pomoći u kući ima jedna ustanova (centar za pomoć u kući) te 3 pravne osobe.

Broj ustanova nije se znatno povećao kroz zadnjih 5 godina iz razloga što je u tijeku reforma sustava socijalne skrbi, a jedan od ciljeva reforme je deinstitucionalizacija sustava socijalne skrbi.

Prava iz sustava socijalne skrbi. Kao i ostatak Hrvatske, Grad Zagreb je suočen s problemom siromaštva i socijalne isključenosti. Iako se stopa rizika siromaštva u Hrvatskoj 2008. iznosi 18,9% i raste do 2011. kada iznosi 21,1%, a u 2012. godini se bilježi pad na 20,5%. Premda ne postoje posebni podaci za Grad Zagreb, može se pretpostaviti da je stopa siromaštva u Zagrebu niža u odnosu na cijelu Hrvatsku, što ne znači da je broj siromašnih zanemariv.

Prava iz nadležnosti centra za socijalnu skrb (CZSS). Korisnici su unutar sustava socijalne skrbi putem Centra za socijalnu skrb Zagreb u 2012. ostvarili ukupno 12.894 jednokratnih pomoći (za 7.292 korisnika), a pomoć za uzdržavanje ostvarilo je 10 300 osoba što je 9,4% više nego u 2011. godini. To znači da je, slično kao i prethodnih godina, 1,3% stanovnika Grada Zagreba ostvarivalo pomoć za uzdržavanje, te je udio korisnika ovih pomoći u Gradu Zagrebu znatno manji od prosjeka u Republici Hrvatskoj (2,6%).
U 2015. korisnici su ostvarili ukupno 14 969 jednokratnih pomoći (za 8 368 korisnika), a pravo na zajamčenu minimalnu naknadu ostvarilo je 11 594 osoba. To znači da je 1,5% stanovnika Grada Zagreba ostvarivalo pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, te je i u 2015. udio korisnika ovih pomoći u Gradu Zagrebu manji od prosjeka u Republici Hrvatskoj (2,4%).

Većina prava iz sustava socijalne skrbi dodjeljuje se putem CZSS-a. Među novčanim je pomoćima najznačajnije pravo na stalnu pomoć za uzdržavanje koja je dodijeljena pojedincima i obiteljima koji nemaju vlastitih prihoda ili su im prihodi niži od propisanog cenzusa. Povežemo li te podatke sa stopom siromaštva, vidimo da je sustavom socijalne skrbi obuhvaćen daleko niži broj korisnika te veliki broj onih u riziku od siromaštva ostaje izvan sustava.

Prava iz nadležnosti Grada Zagreba. Prava iz nadležnosti Grada Zagreba uključuju novčane pomoći i usluge koje se osiguravaju temeljem Zakona o socijalnoj skrbi i Odluke o socijalnoj skrbi u okviru zakonskih obaveza te one iznad zakonskog standarda. Odlukom o socijalnoj skrbi su obuhvaćene: novčane pomoći, pomoći u naravi, pomoći u smještaju i drugi oblici pomoći. Pored toga, Odlukom o novčanoj pomoći za opremu novorođenog djeteta, Grad Zagreb isplaćuje i novčanu pomoć za opremu novorođenog djeteta obiteljima s jednim, dvoje, troje i više djece.
U cilju sprečavanja nastanka siromaštva i socijalne isključenosti te pružanja mogućnosti jednakog obrazovanja za sve građane, Grad Zagreb, sukladno Odluci o stipendiji Grada Zagreba za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa dodjeljuje Stipendiju Grada Zagreba za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa.

Dana 8. rujna 2016. na snagu je stupila Odluka o novčanoj pomoći za roditelje odgojitelje (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/16, 19/16), čime se jednomu od roditelja koji brine za najmanje troje djece omogućuje ostvarivanje mjesečne financijske pomoći u visini prosječnog iznosa mjesečne plaće u Republici Hrvatskoj (5 686,00kn).

Program socijalne politike Grada Zagreba u segmentu socijalne skrbi uključuje:
- usmjeravanje mehanizama skrbi prema najugroženijim skupinama u zajednici uz korištenje svih lokalnih resursa;
- potporu civilnom sektoru i bržem razvijanju partnerstva između javnog i privatnog;
- uvođenje novih tehnologija u rad nositelja socijalne skrbi i pomoći;
- poticanje razvoja izvaninstitucionalnih programa skrbi;

- uključivanje većeg broja stručnih djelatnika u razna područja edukacije s ciljem usvajanja novih znanja i vještina, te njihovu senzibilizaciju za sve složenija i suptilnija područja socijalne problematike i jačanje stručne kompetentnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ porast broja korisnika uslijed gospodarske krize ▪ značajan broj stanovnika u rizičnoj grupi od siromaštva je izvan sustava socijalne skrbi ▪ dugotrajni korisnici novčane pomoći su pretežno nezaposlene radno sposobne osobe ▪ nedovoljan broj ustanova za smještaj starijih osoba ▪ nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za funkcionalno ovisne starije osobe oboljele od Alzheimerove i drugih demencija ▪ visoka cijena za smještaj starijih osoba u privatnim ustanovama koja nadmašuje visinu mirovina korisnika ▪ nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	▪ decentralizirati, reformirati i informatički umrežiti sustav socijalne skrbi ▪ sustavno pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi ▪ educirati i informirati stručnjake iz područja socijalne skrbi o socijalnom planiranju ▪ jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ analizirati karakteristike primatelja novčane pomoći (poglavito onih dugotrajnih, radno sposobnih) te predložiti mjere koje bi doprinijele njihovom osamostaljivanju i izlasku iz sustava ▪ dodatno razviti institucionalne, a prije svega izvaninstitucionalne oblike skrbi za starije osobe ▪ razvijati sadržaje za starije osobe ▪ smanjiti broj korisnika u ustanovama i razviti mrežu izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad u socijalnim ustanovama ▪ informirati građane, poglavito osjetljive skupine o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu

Djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom. Prema službenim podacima, oko 11,5% stanovnika Grada Zagreba su osobe s invaliditetom. Grad provodi cjelovitu i jedinstvenu politiku prema osobama s invaliditetom, pa sukladno donesenim dokumentima, provodi mjere i aktivnosti u područjima: obitelji i života u zajednici, odgoju i obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj zaštiti, stanovanju, mobilnosti i pristupačnosti, profesionalnoj rehabilitaciji, zapošljavanju i radu, pravnoj zaštiti i zaštiti od nasilja i zlostavljanja, informiranju, komunikaciji i podizanju razine svijesti, sudjelovanju u kulturnom, političkom i javnom životu, istraživanju i razvoju, međunarodnoj suradnji, rekreaciji, razonodi, sportu i području civilnog društva.

U Gradu Zagrebu djeluju ustanove koje pružaju uslugu smještaja (privremeni ili dugotrajni) za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, a osnivači su RH, Grad Zagreb i drugi osnivači – organizacije civilnog društva i privatni osnivači. Grad je osnivač ustanova koje provode sofisticirane i visokokvalitetne programe i usluge za veći broj korisnika u cijeloj zemlji: Centar za autizam Zagreb, Centar za rehabilitaciju Silver i Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom-Zagreb“, koje pružaju usluge djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom. Sve su ustanove razvile i druge izvaninstitucionalne usluge, a jedna od najvažnijih je usluga rane intervencije, koje osiguravaju pravodobnu rehabilitaciju od samog rođenja djeteta.

Udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom, također, pružaju izvaninstitucionalne usluge. Grad Zagreb pridaje veliku pažnju edukacijama samih osoba s invaliditetom, roditelja djece s teškoćama u razvoju i stručnjaka, kao i razvoju alternativnih oblika skrbi. Kroz kontinuiranu suradnju sa udrugama i istraživanje potreba samih osoba s invaliditetom, određuju se daljnji prioriteti, mjere i aktivnosti koje trebaju osigurati potpuno sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim životnim područjima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE

▪ porast broja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom ▪ nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici (usluga rane intervencije, specijaliziranih udomiteljskih obitelji..) ▪ nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba ▪ nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom ▪ nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	▪ širiti mrežu usluga i programa u zajednici ▪ kontinuirano educirati i informirati stručnjake iz područja socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja ▪ jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ osigurati transformaciju ustanova koje skrbe o osobama s invaliditetom razvojem različitih oblika smještaja ▪ osigurati smještajne kapacitete za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom u stambenim zajednicama ▪ smanjiti broj korisnika u ustanovama i razviti mrežu izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ osigurati dostupnost specijaliziranih usluga (pomoćnici u nastavi, radni asistenti, osobni asistenti, dostupnost javnog i specijaliziranog prijevoza, specijalizirane zdravstvene usluge) ▪ osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad u obrazovnim i socijalnim ustanovama ▪ poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ informirati građane o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu

2.2. UNAPREĐENJE I PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

Referentni okvir za izradu Opće analize u području prava i participacije građana su prije svega propisi te nacionalni i gradski strateški dokumenti koji se odnose na unapređenje i promicanje ljudskih prava kojima su utvrđene mjere za zaštitu posebno osjetljivih društvenih skupina i osiguravanje njihove jednakopravne uključenosti u društvo a koje u cilju promicanja politike zaštite ljudskih prava provodi i Grad Zagreb.
Grad Zagreb, sukladno ciljevima nacionalnih strateških dokumenata iz područja zaštite i promicanja ljudskih prava koristi kapacitete za podizanje javne svijesti građana Zagreba o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava žena i ravnopravnosti spolova, suzbijanja rasne i druge diskriminacije, prava nacionalnih manjina, vjerskih prava i sloboda, prava spolnih manjina te poticanja razvoja civilnoga društva i ostvarivanja slobode udruživanja. U tom cilju potiče se sudjelovanje udruga i drugih organizacija civilnog društva u provedbi gradskih i nacionalnih strateških dokumenata iz područja ljudskih prava kako bi na taj način dali doprinos razvoju svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobrobiti koje nam donosi poštivanje prava drugoga i drugačijega. Radi razmjene dobrih praksi u području ljudskih prava i interakcije s građanima realizirano je sudjelovanje u odgovarajućim mrežama europskih gradova te provedba projekata koji koriste razvoj novih tehnologija kako bi se zainteresiranoj javnosti omogućilo sudjelovanje u kreiranju odluka aktualnih vlasti koje će na taj način bolje služiti javnom interesu.

Danas postoje različiti mehanizmi koji omogućavaju savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, odnosno s građanima, nevladinim organizacijama, udrugama građana, trgovačkim društvima i slično, čime se daje mogućnost zainteresiranoj javnosti da sudjeluje u procesu donošenja odluka na način da izrazi svoje mišljenje o prijedlozima aktualne vlasti te da u najboljem slučaju uspije utjecati na političke odluke. Ankete za ispitivanje stajališta, mjesni sastanci i javne rasprave najčešće su korištene metode pomoću kojih službenici i političari educiraju, uvjeravaju i savjetuju građane. Radi se o jednosmjernom toku informacija - od službenika i političara do građana i to o prethodno osmišljenim prijedlozima. Uočeno je da način savjetovanja sa zainteresiranom javnošću kakav danas poznajemo i prakticiramo ne smanjuje rizik od propuštanja važnih detalja, isključivanja pojedinih skupina građana, te odbacivanja donesenih odluka i politika.

Zbog svega navedenog Grad Zagreb počeo je koristiti elektroničke aplikacije i društvene mreže za interakciju s građanima. Cilj je da se sudjelovanjem u razvoju novih tehnologija omogući zainteresiranoj javnosti sudjelovanje u kreiranju odluka aktualnih vlasti koje će na taj način bolje služiti javnom interesu.

2.2.1.Ravnopravnost spolova

Osnovni nacionalni i gradski strateški dokumenti u području ravnopravnosti spolova su Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine (NN 88/11) i Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za razdoblje od 2011. do 2015. godine (SGGZ 4/13). Ovim su dokumentima određene su mjere kojima je cilj ostvariti napredak u poboljšanju ravnopravnosti žena i muškaraca u područjima javnog života i u obitelji. Nacionalna politika za ravnopravnost spolova za razdoblje 2016. do 2019. još uvijek nije donesena, a nakon što bude donesena sukladno njoj će biti izrađen Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu mjera Nacionalne politike za ravnopravnost spolova za naredno četverogodišnje razdoblje. U 2013. koja je bila prva godina provedbe Akcijskog plana Grada Zagreba gradska upravna tijela provela su 19 mjera ili 86,4%. U 2015. koja je bila posljednja godina provedbe Akcijskog plana Grada Zagreba gradska upravna tijela provela su 18 mjera ili 75%.

Gradski strateški dokumenti za zaštitu od nasilja u obitelji, uključivanje Roma, te izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom također sadrže mjere cilj kojih je smanjivanje diskriminacije u navedenim područjima. Grad potiče suradnju s udrugama razvijanjem partnerstava i davanjem financijskih potpora za projekte/programe kojima se podiže javna svijest o pravima žena i aktivni je član FemCities mreže. Iz gradskog proračuna je za provedbu projekata iz područja ravnopravnosti spolova dano osam financijskih potpora u 2015., i petnaest u 2016. godini. Nadalje, u projektima na polju suzbijanja rasne i druge diskriminacije koje provode udruge, a koje Grad Zagreb financijski podupire i za koje su dane potpore su i dva projekta koji se odnose na zaštitu prava spolnih manjina.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nema analize pokazatelja ekonomskih ili društvenih kretanja u odnosu na spol ▪ na nacionalnoj razini nema metodologije za provedbu strategije uvođenja načela spolne ravnopravnosti, uključujući uvođenje načela spolne ravnopravnosti u planiranje proračuna, analize izrađene na temelju spola te procjenu utjecaja spola ▪ na nacionalnoj razini nema razrađenog plana i metodologije obrazovanja službenika/službenica po spolnoj ravnopravnosti, posebice za lokalnu razinu ▪ istraživanja pokazuju da javnost malo zna o diskriminaciji temeljem spola ▪ proces usklađivanja obiteljskog, privatnog i profesionalnog života ne prati zahtjeve uklanjanja nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena	• gradska upravna tijela trebaju u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka ili akcija ocjenjivati ili vrednovati učinke tih akata, odluka ili akcija na položaj žena i muškaraca radi njihove stvarne ravnopravnosti • i nadalje provoditi programe izobrazbe o spolnoj ravnopravnosti gradskih službenica/službenika, na kojima će sudjelovati žene i muškarci ▪ prikupljanje statističkih podataka i izrada istraživanja na razini Grada na temu spolne ravnopravnosti

2.2.2. Suzbijanje rasne i druge diskriminacije

Suzbijanje rasne i druge diskriminacije u cilju potpune zaštite ljudskih prava osnovni je cilj svake antidiskriminacijske politike koju provodi EU djelujući u ime građana EU kako bi spriječila njihovu diskriminaciju u pogledu rase i etničkog porijekla, vjere ili uvjerenja,

invaliditeta, dobi, seksualne orijentacije ili spola. Ovakvu politiku provodi i RH, a zakonodavni okvir za to je Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08).
Problematika diskriminacije iziskuje, među ostalim, rad na osvješćivanju predrasuda i prepoznavanju diskriminacije koji ovise o dobro pripremljenim i sveobuhvatnim kampanjama informiranja građana, te senzibiliziranja i usavršavanja u pravosuđu i upravi. U tome značajnu ulogu imaju mediji i organizacije civilnog društva.
Grad Zagreb već niz godina financijski podupire projekte iz područja suzbijanja rasne i druge diskriminacije koje provode udruge i koji uključuju sve aktivnosti koje imaju za cilj edukaciju i senzibiliziranje javnosti radi otklanjanja bilo kojeg oblika diskriminatornog ponašanja. U 2013. dano je osam potpora, u 2014. njih 10, 2015. dano je 11 financijskih potpora, a 13 u 2016. Tijekom 2015. i 2016. proveden je EU projekt „The Right of Mobbing Free Work“ (Za radno mjesto bez mobbinga) u partnerstvu s Udrugom za pomoć i edukaciju žrtava mobbinga i Pravnim fakultetom u Osijeku, a u skladu s IPA ugovorom o sufinanciranju te radnim planom i sadržajem projekta. Cilj projekta bio je podizanje javne svijesti o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava u području rada. Sukladno ciljevima projekta, izrađen je i donesen Anti-mobbing protokol Gradske uprave Grada Zagreba te su održani okrugli stolovi u Zagrebu i Osijeku. Svrha protokola je pravodobno prepoznavanje i provođenje prevencije mobbinga na radnom mjestu od strane službenika i namještenika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna znanja i osviještenost o diskriminaciji ▪ nedovoljna razmjena dobrih praksi između Grada Zagreba i gradova EU ▪ nedovoljna obrazovanost gradskih službenika/ca o osvješćivanju predrasuda i prepoznavanju diskriminacije	▪ stvoriti financijske i stručne preduvjete za poboljšanje znanja o diskriminaciji i senzibilizaciju javnosti za ovu temu ▪ poticati razmjenu dobrih praksi između Grada Zagreba i gradova EU ▪ poticati organizacije civilnog društva da doprinose jačanju javne svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobru koje za svakoga donosi poštivanje prava drugog i drugačijeg ▪ jačati ulogu lokalnih medija u promicanju tolerancije i potrebi suzbijanja svakog oblika diskriminacije u Gradu Zagrebu ▪ promicati borbu protiv diskriminacije i dostupnost informacija

2.2.3. Nacionalne manjine

Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina i čitav zakonodavni okvir u RH osigurao je visoku razinu prava nacionalnih manjina sukladno međunarodnim dokumentima koja obuhvaćaju pravo na jednakost pred zakonom i nediskriminaciju po nacionalnoj osnovi, pravo na očuvanje kulture, vjere, jezika i tradicije, te pravo na sudjelovanje u procesu odlučivanja. Praćenje ostvarivanja ovih prava u Gradu Zagrebu pokazuje stalan napredak.
Pitanja u vezi prava nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu uređena su Statutom Grada Zagreba koji je pored Ustavnog zakona temelj i za osiguravanje sredstava za rad vijeća, predstavnika i Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba putem kojih pripadnici manjinskih zajednica sudjeluju u gradskom javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima.
Na području Grada Zagreba, prema popisu stanovništva iz 2011., žive pripadnici 22 nacionalne manjine sa 41.550 stanovnika (5,26 % od ukupnog broja stanovnika Grada). U odnosu na popis stanovništva iz 2001. godine, broj pripadnika nacionalnih manjina bilježi blagi porast (1.484 osobe).
Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, najzastupljenija nacionalna manjina su Srbi, kojih u Gradu Zagrebu živi 17.526, a najmanje zastupljena nacionalna manjina su Vlasi, kojih u Gradu Zagrebu živi 7, te Rumunji, kojih u Gradu Zagrebu živi 94. Od svih pripadnika

nacionalnih manjina, najviše ih se izjasnilo da kao materinskim jezikom govori albanskim (4.054 osobe), a najmanje vlaškim (jedna osoba).[14]

Tabela 4. Prikaz broja pripadnika nacionalnih manjina u odnosu na ukupan broj stanovnika Grada Zagreba

nacionalna manjina	broj pripadnika	udjel u stanovništvu Grada Zagreba (%)
Albanci	4 292	0,54
Austrijanci	104	0,01
Bošnjaci	8 119	1,03
Bugari	120	0,02
Crnogorci	1 191	0,15
Česi	835	0,11
Mađari	825	0,10
Makedonci	1 194	0,15
Nijemci	364	0,05
Poljaci	166	0,02
Romi	2 755	0,35
Rumunji	94	0,01
Rusi	331	0,04
Rusini	134	0,02
Slovaci	207	0,03
Slovenci	2 132	0,27
Srbi	17 526	2,22
Talijani	399	0,05
Turci	106	0,01
Ukrajinci	332	0,04
Vlasi	7	0,00
Židovi	317	0,04
Ostali	2 368	0,30

Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2012.

U gradskom se proračunu kontinuirano planiraju sredstva za osnovnu djelatnost devet vijeća, devet predstavnika i Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba i za provođenje njihovih godišnjih programa rada
S druge strane osiguravaju se sredstva za kapacitete u gradskoj upravi koji prate i analiziraju ostvarivanje prava vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, objedinjavaju prijedloge i inicijative i predlažu rješenja za usklađivanje njihovog rada, vode brigu o osiguravanju i utrošku sredstava za njihov rad i za njihove programske aktivnosti, potiču suradnju s gradskim upravnim tijelima, tijelima mjesne samouprave, gradskim i državnim ustanovama u cilju sudjelovanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba u procedurama izrade i predlaganja akata od značenja za nacionalne manjine. Rezultat je osigurano kontinuirano i nesmetano djelovanje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina grada Zagreba, ujednačen način financiranja, ustroj, djelokrug, metode i način rada, njihovo sudjelovanje pri izradi akata od značenja za nacionalne manjine te iniciranje izrade takvih akata.

[14] Izvor: Statistički ljetopis za 2016.

Pored navedenog, Grad Zagreb kontinuirano podupire rad manjinskih udruga davanjem financijskih potpora za njihove aktivnosti, davanjem na korištenje prostora za rad te omogućujući korištenje gradskih prostora za njihove aktivnosti (tribine, izložbe, promocije knjiga, priredbe i slično) bez naplate. Iz Proračuna Grada Zagreba za 2015. odobrene su 22 financijske potpore, a 23 u 2016.

Sustavno proučavanje života i položaja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu proveo je Institut za migracije i narodnosti u Zagrebu 2011. godine. Dok su na razini Republike Hrvatske nacionalne manjine kao posebne kulturne i identitetske skupine relativno dobro istražene (primjerice, identiteti Crnogoraca u Istri ili Čeha u Slavoniji), nedostaju daljnja i trajna sustavna istraživanja položaja i konstrukcije odnosno rekonstrukcije identiteta nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu.

U organiziranju nacionalnomanjinskog identiteta posebnu ulogu imaju kulturnoumjetničke udruge i društva, a kulturni, umjetnički, obrazovni i religijski aspekti predstavljaju najvažniji dio nacionalnomanjinskog života u Gradu Zagrebu. Spomenute udruge figuriraju kao institucionalni okvir za kreiranje narodnosnih, etničkih odnosno nacionalnih identiteta nacionalnih manjina.

Ono što pripadnici nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu izdvajaju kao problem jesu mediji i medijska nevidljivost nacionalnih manjina, odnosno usmjerenost postojećeg medijskog programa na folklor uz posvemašnju nezastupljenost tema koje pripadnici nacionalnih manjina percipiraju važnima za svoju egzistenciju. Još jedan problem koji se u ovom kontekstu posebno izdvaja jest konfrontacija čuvanja etničkih posebnosti nacionalnih manjina s njihovim uključivanjem u hrvatsko društvo, što otvara mjesta daljnjem razvoju i provedbi politika integracije. Nadalje, postoji i problematika povezivanja s matičnim državama nacionalnih manjina koje su u hrvatskom neposrednom susjedstvu (Slovenija, Mađarska, Srbija, BiH, primjerice), što bi otvorilo mjesta i razvoju prekogranične suradnje.[15]

Sukladno Nacionalnoj strategiji za uključivanje Roma za razdoblje od 2013. do 2020. godine, koji je donijela Vlada Republike Hrvatske, donesen je Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma od 2013. do 2020. za razdoblje 2013.-2015. provedba kojega je nastavljena i u 2016. Radi daljnje provedbe mjera Nacionalne strategije, donesen je Akcijski plan Grada Zagreba za 2017. - 2018. Ciljevi koji su imaju ostvariti provedbom ovih dokumenata su integracija pripadnika romske nacionalne manjine i poboljšanje kvalitete njihovog života u područjima odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, zapošljavanja, stanovanja, prostornog uređenja, socijalne skrbi, uključivanja u kulturni i društveni život te prikupljanja statističkih podataka.

2.2.4. Vjerska prava i slobode

U studenome 2014. u Gradu Zagrebu bile su registrirane 32 vjerske zajednice te 115 duhovno vjerničkih udruga, dok je krajem 2016. u Gradu Zagrebu bilo registrirano 32 vjerskih zajednice, te 138 duhovno-vjerničkih udruga. Cilj Grada Zagreba je razvoj i unapređivanje odnosa sa svim vjerskim zajednicama koje djeluju na njegovom području. Zbog toga, a prema prethodno prikupljenim podacima i na zahtjev vjerskih zajednica, redovito podupire aktivnosti vjerskih zajednica kao i projekte u vezi s iskazivanjem vjere drugih subjekata davanjem materijalne i nematerijalne potpore.
Sukladno Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica iz gradskoga se proračuna daju namjenske potpore osobito za gradnju i obnovu objekata vjerskih zajednica te je u 2015. i 2016. dano 25 potpora. Pored toga, u okviru redovitog programa gradskih dječjih vrtića posebice se izdvajaju programi multikulturalnosti i odgoja u vjeri te se osobita pažnja

[15] Izvor: BABIĆ, Dragutin, Filip Škiljan i Drago Župarić-Iljić: „Nacionalne manjine u Zagrebu“. 2011. Zagreb:Plejada, str. 381-382

posvećuje individualizaciji, primjerenim poticajima, te zadovoljavanju potreba djece i roditelja u smislu uvažavanja posebnosti različitih kultura i vjeroispovijesti. Grad financira verificirane vjerske programe u dječjim vrtićima u sklopu redovitog programa u 13 gradskih dječjih vrtića. Odgojno-obrazovne skupine formiraju se prema izboru roditelja a program provode posebno educirani odgojitelji. Pažnja se posebno posvećuje programima obilježavanja vjerskih blagdana svih vjera.
Roditelji imaju mogućnost uključiti djecu u vjerski program odnosno mogu izabrati odgoj u vjeri kao cjeloviti programGrad Zagreb sufinancira redoviti cjelodnevni program predškolskog odgoja u 14 vjerskih dječjih vrtića (12 katoličkih, 1 židovski i 1 evangelički).

2.2.5. Poticanje razvoja civilnoga društva i ostvarivanje slobode udruživanja

Civilno društvo u Gradu Zagrebu, kao glavnom gradu RH, je u posljednjih 15 godina postalo značajan akter i podupiratelj uvođenja pozitivnih društvenih promjena i vrijednosti. U studenome 2014. u Zagrebu je registrirano 12.339 udruga civilnog društva, dok je na kraju 2016. u Registar udruga Republike Hvatske u Gradu Zagrebu bilo upisano 12 438 udruga. Grad je prepoznao organizacije civilnog društva, ponajviše udruge, kao značajne aktere u razvoju gradskih politika, koje najjasnije mogu izraziti potrebe, zahtjeve i očekivanja društvene grupe čije interese zastupaju. Kroz suradnju Grada i udruga se utječe na sustavno jačanje javne svijesti o problemima i pravima pojedinih skupina građana te ostvarenje njihovih specifičnih potreba u lokalnoj zajednici. Kako bi rad udruga bio kvalitetniji i na korist građanima Grad Zagreb dodjeljuje financijske potpore programima i projektima udruga koji su od interesa za Grad. Pored toga udrugama se daju na korištenje prostori za rad kako bi i na taj načina dodatno doprinijelo njihovom djelovanju.

Suradnja Grada i udruga zahtijevala je ujednačavanje normativnog okvira o davanju financijskih potpora i koordiniranost gradskih ureda u pogledu suradnje i postupanja prema udrugama. 2011. je osnovana Koordinacija Grada Zagreba za ujednačenost suradnje i postupka dodjele financijskih potpora udrugama koja koordinira gradske urede u cilju unapređivanja suradnje Grada Zagreba i udruga koje djeluju na području grada. Koordinacija je iste godine ujednačila sve gradske odluke o davanju financijskih potpora organizacijama civilnoga društva i uskladila ih s Kodeksom pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga. Ujednačavanje se posebice odnosi na termine raspisivanja natječaja, uvjete prijave, načina procjene i ocjenjivanja projekata, načina rada i broja članova povjerenstava za odabir programa/projekta kao i jedinstvenih kriterija za davanje potpora, te sadržaja ugovora o financijskoj potpori. Koordinacija koordinira i usklađuje provedbu gradskih odluka kao i sva druga postupanja gradske uprave od utjecaja na suradnju s udrugama. Podaci o financiranju udruga iz sredstava proračuna Grada Zagreba objedinjuju se na godišnjoj razini i dostavljaju Uredu za udruge Vlade RH koji ih javno objavljuje u tiskanoj publikaciji i na svojoj internetskoj stranici.

Na ovaj način postignuto je to da aktivnosti i suradnja s udrugama više ne ovise o djelovanju i nadležnosti pojedinoga gradskog ureda već su oni ujednačeni i koordinirani od strane radnog tijela gradonačelnika kojemu stručnu i logističku podršku pruža gradski ured nadležan za razvoj civilnog društva.

Sukladno Izvješću o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2015. godini, usvojenog u veljači 2017. godine, iz proračuna Grada Zagreba organizacijama civilnog društva dodijeljeno je 215.041.315,26 kuna financijskih sredstava, i to z a 1.814 projekta i programa, što je u odnosu na 2014. godinu smanjenje dodijeljenih sredstava za 19,83%.[16]

[16] Izvor: Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2015. godini, Vlada RH, Ured za udruge

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak pokazatelja o doprinosu udruga u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna ▪ nedostatak normativnog okvira za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ nedostatak gradskog strateškog dokumenta za suradnju s udrugama ▪ nepostojanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama	▪ razvijanje mehanizama za procjenu doprinosa udruga u pružanju pomoći i podrške građanima u provedbi programa/projekata za koje su ostvarili financijsku potporu iz gradskog proračuna ▪ izraditi normativni okvir za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ jačati mehanizme uključenosti predstavnika civilnog društva u donošenje gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ izraditi gradski strateški dokument za suradnju s udrugama ▪ uspostavljanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama koja će biti kontinuirano ažurirana

2.2.6. Mladi u Gradu Zagrebu

U Republici Hrvatskoj mladima se smatraju osobe u dobi od 15 do 30 godina, a prema Popisu stanovništva iz 2011. godine u Gradu Zagrebu ima 145,926 mladih, odnosno mladi čine 18,47% ukupnog stanovništva Grada Zagreba. Kako se navodi u Nacionalnom programu za mlade za razdoblje od 2014. do 2017., mladi su izrazito heterogena društvena skupina s obzirom na različiti stupanj individualne i socijalne zrelosti, socijalno porijeklo, tipove socijalizacije, supkulturna obilježja i slično, a iako su diferencirani u skladu s razlikama koje postoje u danom društvu, istodobno su i povezani zajedničkim iskustvom i obilježjima te se unutar svake generacije mladih pojavljuju i zajednički i partikularni interesi, problemi, potrebe i potencijali.

2014. godine provedeno je orijentacijsko istraživanje o realnim problemima, potrebama, mišljenjima i zadovoljstvom mladih životom u Zagrebu kao podloga za izradu Gradskog programa za mlade 2015.-2018. Kada su mladi procjenjivali važnost problema s kojima se susreću u Gradu Zagrebu, kao izrazito važne naglasili su nezaposlenost te nedovoljnu brigu društva i države za mlade, nizak životni standard kao i okupiranost zabavom i potrošnjom te nedostatak životne perspektive. Velikim problemom smatraju ovisnost o drogama, alkoholu i duhanu, nedostatak tolerancije prema manjinskim društvenim skupinama, problem stanovanja, apatičnost i nedostatak interesa za društvena zbivanja te neodgovorno seksualno ponašanje.
Naglašava se i nepostojanje adekvatnog prostora koji bi objedinio čitav spektar usluga nužnih za kvalitetan život mladog čovjeka u gradu te omogućio sudjelovanje i obrazovanje svih mladih neovisno o financijskim mogućnostima. Takav centar za mlade na jednom bi mjestu koncentrirao sve usluge: dobivanje informacija i pomoći, neformalno okupljanje mladih, koncerte te druge glazbene i filmske sadržaje, provođenje radionica i drugih oblika razmjene znanja i iskustava kao i savjetodavne i edukacijske sadržaje.
Upravo osiguravanjem prostornih uvjeta za provođenje slobodnog vremena mladih uvažavajući njihove potrebe i interese, stvaranjem više mogućnosti za mlade te njihovim osnaživanjem poboljšat će se pristup i sudjelovanje svih mladih u društvu.
Kako i sami mladi smatraju jednim od velikih problema nedovoljnu briga države i društva za mlade, potrebno je naglasiti ulaganje u mlade kao društvene skupine koja čini veliki udio stanovništva u Gradu Zagrebu, a susreće se s mnogim socio-ekonomskim, demografskim, kulturnim izazovima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE

▪ nezaposlenost mladih i nedostatak životne perspektive ▪ nizak životni standard ▪ nedovoljno obrazovanje mladih i nedovoljna ponuda svima dostupnih edukacijskih sadržaja ▪ nedostatak interesa za društvena zbivanja i nedovoljna uključenost mladih u društveno – politički život ▪ rizično ponašanje mladih ▪ nedostatak adekvatnog prostora koji bi objedinio sve usluge potrebne mladima te omogućio sudjelovanje i obrazovanje svih neovisno o financijskim mogućnostima ▪ nedovoljna pristupačnost i atraktivnost postojećih sportsko – rekreacijskih sadržaja mladima	▪ osigurati poticanje za sustavno i djelotvorno zapošljavanje mladih nakon završenog školovanja, te osigurati pomoć pri traženju posla ▪ unaprijediti servise za povremeno zapošljavanje mladih tijekom školovanja ▪ izrada gradske strategije za podizanje kvalitete života mladih ▪ osigurati kvalitetno obrazovanje sukladno zahtjevima tržišta i potrebama hrvatskog društva ▪ podrška gradske uprave radu udruga mladih, udruga za mlade i usluga za mlade ▪ osigurati sudjelovanje mladih u procesu odlučivanja na svim razinama; osigurati učestalije i kvalitetnije komunikacije vlasti s mladima ▪ osnivanje centra / klinike za reproduktivno zdravlje mladih, te (ne)formalnih grupa za vršnjačku pomoć ▪ osnivanje centara za mlade ili klubova mladih ▪ informiranje mladih o njihovim mogućnostima / dostupnim događanjima / manifestacijama

5.2.6. Branitelji u Gradu Zagrebu

Odjel za branitelje osnovan je 2000. godine kada je Grad Zagreb uočio potrebu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji da u lokalnoj zajednici mogu i moraju ostvariti određena prava kao nadogradnju zakonskoj regulativi.
U kolovozu 2013. formiran je Ured za branitelje, koji skrbi za oko 68 000 hrvatskih branitelja, 7 000 hrvatskih ratnih vojnih invalida i 1500 korisnika obiteljske invalidnine . , pirotehničare i članove njihovih obitelji, civilne invalide i žrtve rata, borce II. svjetskog rata i civilne invalide i stradalnike rata.

Programom skrbi za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji želi se osigurati unaprjeđenje i poboljšanje u rješavanju svih pitanja vezanih za sveobuhvatnu skrb za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji koji imaju prebivalište na području Grada Zagreba. Ciljevi programa su: dostupne socijalne usluge za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji na području Grada Zagreba, prevencija zdravlja hrvatskih branitelja i HRVI-a, smanjivanje nezaposlenosti u Gradu Zagrebu i jačanje lokalne strategije zapošljavanje te jačanje civilnog sektora i partnerskih odnosa na postizanju zajedničkih ciljeva.
Grad Zagreb ima veliku braniteljsku populaciju i znatne kapacitete ulaže u podizanje kvalitete življenja kroz mjere socijalne i zdravstvene skrbi te stručna savjetovanja. Međutim, tako značajan broj hrvatskih branitelja u Gradu Zagrebu zahtjeva i stalno unaprjeđenje sustava, pogotovo prema najugroženijima.

RAZVOJNI PROBLEMI	**RAZVOJNE POTREBE**
▪ Nedovoljna zaposlenost hrvatskih branitelja ▪ Nepostojanje smještajnih kapaciteta za starije i bolesne veterane Grada Zagreba ▪ Nedovoljan broj posebnih programa za zadovoljavanje specifičnih potreba hrvatskih branitelja i ratnih vojnih invalida ▪ Veliki pobol i smrtnost braniteljske populacije ▪ Neadekvatno riješeno i/ili neriješeno stambeno pitanje HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji	▪ Provoditi javne radne aktivnosti i zapošljavanje branitelja ▪ Uključiti što veći broj obrazovnih ustanova u doškolovanje, prekvalifikaciju u stručno usavršavanje ▪ Poticati samozapošljavanje i osigurati pomoć poduzetnicima – početnicima iz braniteljske populacije ▪ Poticati društveno poduzetništvo

	▪ Osnivanje ustanova i zaklada za skrb o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji ▪ Jačanje suradnje s civilnim društvom posebice s udrugama iz područja branitelja iz Domovinskog rata i njihovih obitelji, boraca II. svjetskog rata i civilnih invalida rata ▪ Uređenje i održavanje te primjereno obilježavanje vojnih dijelova gradskih groblja sudionika I. i II. svjetskog rata ▪ Potreba braniteljske populacije za skrb i savjetovanje kroz posebne, prilagođene programe ▪ Inicirati osnivanja Vojnog Muzeja Domovinskog rata ▪ Uređenje i održavanje centara za rekreaciju i provođenje slobodnog vremena ▪ Osigurati prioritetan prijem hrvatskih branitelja za specijalističke preglede i bolničko liječenje te razvijati preventivne mjere za potrebe ove populacije ▪ Potreba za pružanje pomoći pri rješavanju stambene problematike HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji povećanjem broja stambenih jedinica i gradskih građevinskih zemljišta

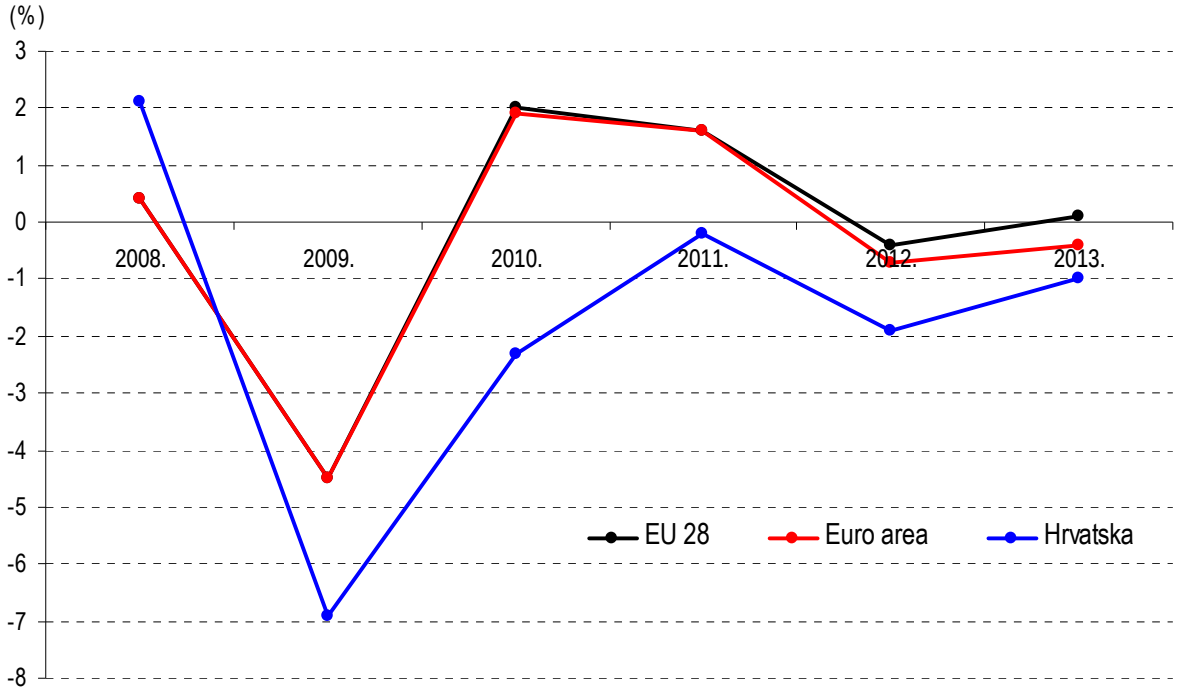
3. GOSPODARSTVO

3.1. GOSPODARSKA KRETANJA

3.1.1. Osnovni trendovi u europskom i hrvatskom gospodarstvu u razdoblju 2008.-2014.

Hrvatska je, kao mala i gospodarski otvorena zemlja s ekonomskim i političkim usmjerenjem prema Europskoj uniji, pod velikim utjecajem ekonomskih kretanja u EU. Vidljivo je to kako iz analize međunarodnih ekonomskih pokazatelja prema kojima se velik dio robne razmjene odvija upravo s Europskom unijom, kao i iz strukture stranih ulaganja u kojoj prevladavaju europski ulagači. U strukturi turista također prevladavaju državljani EU. Stoga je i interes Hrvatske za praćenje promjena u gospodarstvu EU velik, osobito kada je u pitanju oporavak potražnje od kojega bi Hrvatska imala velike koristi u pogledu povećanja robnog izvoza i prometa u turizmu.

Slika 20. Realne stope rasta BDP-a u ekonomskom okruženju u razdoblju 2008.-2013. godine



Prema ovim pokazateljima vidljivo je da je gospodarstvo EU 27 u 2010. i 2011. godini pokazalo izvjesne znakove oporavka, premda je u 2012. ponovno zabilježilo lagani pad od 0,4%, dok je u 2013. zabilježen realni porast od 0,1%, što pokazuje da većina zemalja Europske unije izlazi iz krize dok Hrvatska, zajedno s manjim brojem od 11 zemalja (prema podacima za 2013.) do 2013. godine nije bilježila oporavak**.** Gospodarstvo EU je u 2015. bilježilo realni porast od 2,2%. Kretanje hrvatskog gospodarstva, također, pokazuje porast od 2,7% uz prvom tromjesečju do 3,4% u posljednjem tromjesečju u 2015. godini,[17] što pokazuje da je i u Republici Hrvatskoj nastupio gospodarski oporavak, te da i Hrvatska slijedi trend ostalih zemalja Europske unije i izlazi iz krize.

[17] Izvor: Eurostat, 2016. godina, str. 89. za Europsku uniju; te dzs.hr za RH.

3.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba

Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Hrvatske u kojem se ostvaruje trećina nacionalnog BDP-a, pri čemu se udio BDP-a Grada Zagreba povećao od 30,8% u 2008. do 33,3% u 2014.

U 2011. (zadnji službeni podaci) BDP Grada Zagreba iznosi 14.634 mil. eura, pri čemu BDP po glavi stanovnika Grada Zagreba iznosi 18.414 eura te je 1,8 puta veći od BDP-a po glavi stanovnika Republike Hrvatske (10.038 eura) što je u skladu s odnosom BDP-a po glavi stanovnika ostalih glavnih gradova Europske unije prema državnom prosjeku, a koji je oko 1,5-2 puta veći u glavnim gradovima, nego što je slučaj s BDP-om države. U 2011. BDP po stanovniku Republike Hrvatske iznosi 60% BDP-a po stanovniku EU-27. Prema procjenama, u 2014-toj godini, BDP Grada Zagreba iznosio je 14.298 mil. eura, pri čemu BDP po glavi stanovnika Grada Zagreba iznosi 17.908 eura te je 1,7 puta veći od BDP-a po glavi stanovnika Republike Hrvatske (10.152 eura), a što je i dalje u skladu s odnosom BDP-a po glavi stanovnika ostalih glavnih gradova Europske unije.

Udio BDP-a pripadajuće regije Kontinentalna Hrvatska u nacionalnom BDP-u iznosi 68,3%, pri čemu je Grad Zagreb ostvario gotovo polovicu regionalnog BDP-a, dok je prosječni BDP po stanovniku Kontinentalne Hrvatske iznosio tek nešto iznad nacionalnog prosjeka (10.267 EUR).

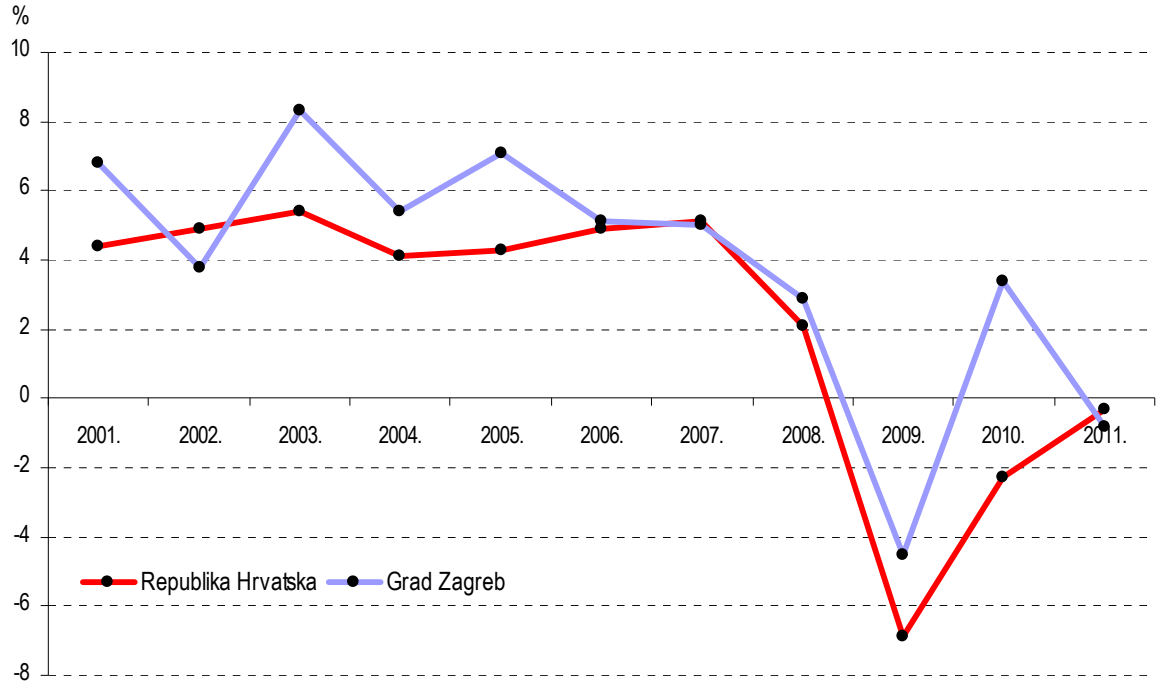
Tabela 5. Bruto domaći proizvod – Republika Hrvatska i Grada Zagreb 2011. godine (tekuće cijene)

RH/GZ	BDP mil. HRK	BDP mil. EUR	Struktura po županijama,% (RH = 100)	BDP po stanovniku, HRK	BDP po stanovniku, EUR	Indeks RH= 100
Republika Hrvatska	328.737	44.220	100,00	74.628	10.038	100,00
Grad Zagreb	108.791	14.634	33,1	136.897	18.414	183,4

Izvor: Bruto domaći proizvod za RH, NKPJS - 2. razina i županije u 2011., Priopćenje br. 12.1.2. /2014.

O sektorskoj strukturi gospodarstva najbolje govore podaci o strukturi bruto dodane vrijednosti (BDV) koja se relativno sporo mijenja, premda je u Hrvatskoj u posljednjih 20 godina trend smanjenja udjela primarnog i sekundarnog sektora, a rasta sektora usluga. Nakon rata u Hrvatskoj, od 1996. također je došlo do znatnih promjena u strukturi bruto domaće vrijednosti i u Gradu Zagrebu, posebno kada se uspoređuje u odnosu na osamdesete godine 20. stoljeća. Prema tadašnjim statističkim podacima djelatnost zagrebačke industrije sudjelovala je s gotovo 40-postotnim udjelom (39,9%) u ukupnoj novododanoj vrijednosti. Nadalje, građevinarstvo je također imalo veći udio nego danas (10,8%), trgovina je u novododanoj vrijednosti sudjelovala s 23,7%, dok je financijski sektor činio svega 5,5%.

Slika 21. Kretanje godišnje stope rasta BDP Grada Zagreba i RH u razdoblju 2001.- 2011. godine



Izvor: Priopćenja DZS, 2001.-2011. godine

Tabela 6. Struktura bruto dodane vrijednosti Grada Zagreba po djelatnostima NKD-a, 2011. godine

-u mil. kuna, bazične cijene

Djelatnosti-NKD-2007.	Republika Hrvatska		Grad Zagreb		Udio GZ u RH (%)
	vrijednost	struktura (%)	vrijednost	struktura (%)	
A-Poljoprivreda,šumarstvo i ribarstvo	13.325	4,7	226	0,2	1,7
B,C,D,E- Prerađivačka ind., rudarstvo, vađenje i ostale industrije	58.329	20,7	13.243	14,2	22,7
- od toga C- Prerađivačka industrija	46.540	16,5	9.825	10,5	21,1
F- Građevinarstvo	17.182	6,1	3.187	3,4	18,5
G,H,I Trgovina na vel. i malo, prijevoz, skladištenje, pripr.i uslуž. hrane	56.612	20,1	20.237	21,7	35,7
J-Informacije i komunikacije	13.557	4,8	8.666	9,3	63,9
K-Financijske djelatnosti i osiguranja	20.281	7,2	12.850	13,8	63,4
L-Poslovanje nekretninama	30.674	10,9	6.233	6,7	20,3
M,N-Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	20.200	7,2	10.897	11,7	53,9
O,P,Q- Javna uprava i obrana, obrazovanje, zdravstvo i socijane skrbi	44.188	15,7	14.604	15,7	33
R,S,T,U - Ostale uslužne djelatnosti	7.414	2,6	3.102	3,3	41,8
Ukupno- BDV	**281.761**	**100**	**93.245**	**100**	**33,1**

Izvor: Priopćenje DZS, 12.1.2., 2014.

Tabela 7. Struktura bruto dodane vrijednosti Grada Zagreba po djelatnostima NKD-a, 2014. godine

-u mil. kuna, bazične cijene

Djelatnosti-NKD-2007.	**Republika Hrvatska**		**Grad Zagreb**		**Udio GZ u RH (%)**
	vrijednost	**struktura (%)**	**vrijednost**	**struktura (%)**	
A-Poljoprivreda,šumarstvo i ribarstvo	11.484	4,0	232	0,3	2,0
B,C,D,E- Prerađivačka ind., rudarstvo, vađenje i ostale	59.264	21,0	14.201	15,4	24,0
- od toga C- Prerađivačka industrija	40.620	15,0	9.813	10,6	24,2
F- Građevinarstvo	14.546	5,0	2.843	3,1	19,5
G,H,I Trgovina na vel. i malo, prijevoz, skladištenje, pripr.i uslуž. hrane	59.024	21,0	19.813	21,5	33,6
J-Informacije i komunikacije	12.159	4,0	8.163	8,9	67,1
K-Financijske djelatnosti i osiguranja	18.254	7,0	11.422	12,4	62,6
L-Poslovanje nekretninama	28.982	10,0	5.811	6,3	20,1

M,N-Stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	22.539	8,0	12.384	13,4	54,9
O,P,Q- Javna uprava i obrana, obrazovanje, zdravstvo i socijane skrbi	42.189	15,0	13.724	14,9	32,5
R,S,T,U - Ostale uslužne djelatnosti	8.782	3,0	3.586	3,9	40,8
Ukupno- BDV	277.222	100,0	92.178	100,0	33,3

Izvor: Priopćenje DZS, 12.1.3., 2017.

U 2011. u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti bila djelatnost trgovine na veliko i na malo, prijevoza i skladištenja, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,7%, a slijedi javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 15,7%. Udio prerađivačke industrije u Gradu Zagrebu pada od 13,9% u 2008. do 10,5% u 2011., dok u Hrvatskoj udjel raste od 15,8% u 2008. do 16,5% u 2011.
U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udio u djelatnostima: informacija i telekomunikacija (64%), financijskom sektoru (63%), stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i ostalim uslužnim djelatnostima (53%).

Od 2010. se ne raspolaže statističkim podacima o kretanju proizvodnje na razini županija, ali se dostupni podaci pokazuju da industrijska proizvodnja Grada Zagreba kontinuirano pada. Naime, pad fizičkog obujma industrijske proizvodnje zabilježen za Grad Zagreb 2009. godine iznosi 5,6% u odnosu na 2008. godinu, odnosno kumulativno više od 10% za 2007. godinu. Ocjenjuje se da bi industrijska proizvodnja Grada Zagreba u 2013. godini mogla biti realno na razini od oko 75% ostvarenja iz 1989. godine. [18] Osim toga, današnji tehnološki nivo zagrebačke industrije je znatno niži, pa je stoga i tehnološka struktura izvoza, kako ćemo vidjeti, značajno nepovoljnija.

Prema tehničkoj strukturi odnosno glavnim industrijskim grupacijama u zagrebačkoj industriji trećinu proizvodnje čine netrajni proizvodi za široku potrošnju, slijede kapitalni proizvodi (31,9%), zatim energija te intermedijarni proizvodi (osim energije) sa oko 16,6% u ukupnoj strukturi proizvodnje, dok trajni proizvodi za široku potrošnju čine svega 1% proizvodnje).

U 2014. u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti djelatnost trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,5%, a slijedi javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 14,9%. Udio prerađivačke industrije u Gradu Zagrebu pada od 13,9% u 2008. do 10,6% u 2014., dok u Hrvatskoj udjel pada sa 15,8% u 2008. na 15% u 2014. U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udjel u djelatnostima: informacije i komunikacije (67,1%), financijskom sektoru (62,6%), stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i ostalim uslužnim djelatnostima (54,9%).

U promatranom razdoblju nastavljen je trend ranije započetih strukturnih promjena u gospodarstvu Grada Zagreba u pravcu daljnjeg opadanja udjela industrije i građevinarstva (ovo posebno od krize, 2008.) a porast udjela trgovine, financijskih djelatnosti, informacija i komunikacija, poslovanja nekretninama, stručnih, znanstvenih i drugih uslužnih djelatnosti.

[18] Izvor: „Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2015.“, kolovoz 2016., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

Kada se promatraju promjene strukture djelatnosti prema pokazatelju zaposlenosti u Gradu Zagrebu, prema podacima za 2013. godinu, proizlazi da je u industriji sa srodnim djelatnostima radilo 49134 zaposlenih[19] (što je manje od polovice broja zaposlenih u 1990.) i taj broj je u stalnom opadanju. Također od 2008. dolazi do drastičnog pada zaposlenih u građevinarstvu (za 32,2%), dok trgovina i ostale uslužne djelatnosti (turizam, ugostiteljstvo, financijski sektor te informacije i komunikacije) bilježe porast broja i udjela zaposlenih, posebno u posljednjih desetak godina.

Udio zaposlenih osoba u zagrebačkoj prerađivačkoj industriji u 2013. iznosi 11,4%, u poljoprivredi je najmanje zaposlenih (0,4%), dok je najveći udio od gospodarskih djelatnosti u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (18,0%). Udjeli ostalih gospodarskih djelatnosti kreću se u rasponu 5–10%. U financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja zaposleno je 5,2%, u prijevozu i skladištenju 5,4%, u informacijama i komunikacijama 5,5%, građevinarstvu 6,1% te stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima 8,1%.
Udio zaposlenosti Zagreba u pravnim osobama u Hrvatskoj u 2013. iznosio je 31,7% ili 356.065 zaposlenih, a po iznadprosječnom udjelu ističu se djelatnosti: informacije i komunikacije, financijske djelatnosti, stručne, znanstvene i tehničke te administrativne djelatnosti, umjetnost, zabava i rekreacija, trgovina i javna uprava.

Negativni trendovi restrukturiranja zagrebačkoga gospodarstva, a koji se očituju u smanjenju zaposlenosti u sekundarnim djelatnostima, posebno u industriji i građevinarstvu te porastu zaposlenosti u uslužnim djelatnostima, dijelom su rezultat problema u pretvorbi i privatizaciji koji su u RH od 90-ih godina vođeni u procesu tranzicije u tržišno gospodarstvo, ali i općih trendova procesa tercijarizacije u gradovima (porasta financijskih, trgovinskih, komunikacijskih i sličnih uslužnih djelatnosti), zatim preseljenja dijela proizvodnih kapaciteta iz Grada Zagreba u susjedne županije. Sve je to rezultiralo opadanjem konkurentnosti proizvodnje, posebno izvozne konkurentnosti.
Slični procesi promjena u strukturi gospodarstva odvijaju se i na razini Hrvatske, ali su u prosjeku nešto manje izraženi. Unatoč tome, Grad Zagreb i dalje ostaje dominantno gospodarsko središte Republike Hrvatske, što pored navedenog potvrđuju i sljedeći relevantni gospodarski pokazatelji za 2015.:

- U Gradu Zagrebu aktivno je 46,563 pravnih osoba
- udio broja poduzetnika Grada Zagreba u RH iznosi 32,9%;
- udio broja zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu u ukupnom broju zaposlenih u RH iznosi 39,4%;
- udio Grada Zagreba u ukupnim prihodima hrvatskog gospodarstva iznosi 51,3%, a u gubicima 44,9%
- udio poduzetnika Grada Zagreba u ukupnoj vrijednosti investicija u dugotrajnu imovinu poduzetnika RH iznosi 48,3%.

Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. Na dan 31. prosinca 2016. godine, u Gradu Zagrebu aktivno je bilo 8.599 pravnih osoba čija djelatnost je temeljena na znanju, (stručne, znanstvene, i tehničke djelatnosti). Oko 115.000 zaposlenika radi u djelatnostima usluga temeljenim na znanju (stručne, znanstvene, tehničke, obrazovanje, zdravstvo, umjetnost, zabava i rekreacija). Udio zaposlenosti Zagreba u ovim djelatnostima Hrvatske znatno je veći nego u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovini. Samo u stručnim, znanstvenim i tehnološkim djelatnostima radi oko 32.000 zaposlenih, a udio ovih djelatnosti u RH je blizu 50%. To sugerira potrebu posebne

[19] Od ukupnog broja zaposlenih u „industriji sa srodnim djelatnostima - B,C,D,E“ u rudarstvu i vađenju (B) zaposleno je 1.1365, u prerađivačkoj industriji (C) 44.403, u opskrbi električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (D) 3.366, a u opskrbi vodom; uklanjanju otpadnih voda, gospodarenju otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (E) 3.890 zaposlenika.

pozornosti na ove djelatnosti u novim strateškim dokumentima razvoja Grada Zagreba te izradu i provedbu mjera koje bi poticale stvaranje novih radnih mjesta u ovim djelatnostima što predstavljaju važnu logističku podršku svim drugim gospodarskim i negospodarskim djelatnostima. Ako se tome doda i zaposlenost u financijskim djelatnostima, informacijsko-komunikacijskim djelatnostima, transportu i drugim poslovnim uslugama i obrazovanju, udio tih djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti u Gradu Zagrebu dostiže visokih 40%.
Na ustanovama visokog obrazovanja u Gradu Zagrebu studiraju studenti iz susjednih županija, ali i iz cijele Hrvatske. Poduzetnici iz cijele Hrvatske koriste poslovne usluge ovdje istaknutih zagrebačkih djelatnosti temeljenih na znanju.

Značenje Grada Zagreba kao znanstveno-tehnološkog središta oslikava podatak da je od ukupnog broja zahtjeva za zaštitu patenata podnesenih Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo polovica prijavljena s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Sa zagrebačkog područja također je oko polovina ukupno priznatih patenata na području RH.

3.1.3. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika

Poduzetnici Grada Zagreba imaju dominantan udio u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske. Tome su dva razloga. Prvi, što je u odnosu na druge županije najviše poduzetnika registrirano i posluje na području Grada Zagreba, dok je drugi razlog što se podaci u godišnjim financijskim izvještajima iskazuju prema sjedištu poduzetnika, a najveći dio velikih poduzetnika ima sjedište u Zagrebu, iako posluju na području cijele Republike Hrvatske (npr. INA d.d., Hrvatska elektroprivreda d.d., Konzum d.d. i dr.).
Prema Registru godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije Republike Hrvatske u 2013. od ukupno 101.191 poduzetnika njih 33.329 ili 32,9% imalo je sjedište u Gradu Zagrebu dok je u 2015. na području Grada Zagreba bilo koncentrirano 35.089 poduzetnika, odnosno 32.9% od ukupnog broja poduzetnika u Republici Hrvatskoj. U 2013. godini, ukupni prihodi poduzetnika Grada Zagreba bili su za 2,3% veći nego u 2012., a činili su 53,8% od ukupnih prihoda poduzetnika RH, dok su ukupni rashodi poduzetnika Grada Zagreba bili za 2,1% veći nego u 2012. i činili su 53,7% ukupnih rashoda poduzetnika RH. U 2015. ukupni prihodi poduzetnika Grada Zagreba veći su nego 2014. godine, i iznose 53,3% ukupnih prihoda poduzetnika u Republici Hrvatskoj, dok su ukupni rashodi poduzetnika Grada Zagreba bili za 2,1% veći nego u 2012. i činili su 53,7% ukupnih rashoda poduzetnika RH.

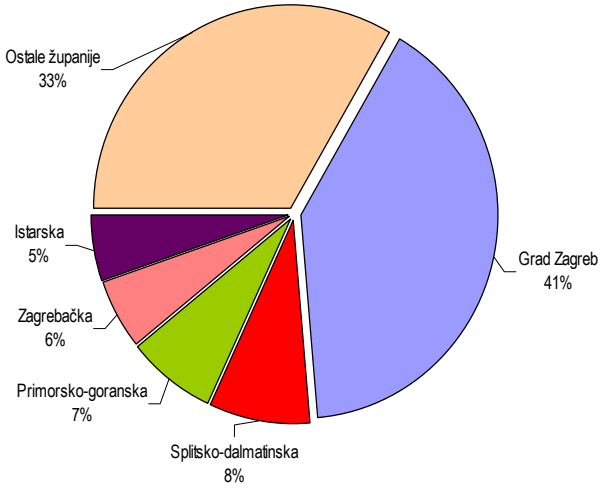
U 2013., dobit razdoblja poduzetnika Grada Zagreba iznosi 16.095 mil. kuna, za 3,3% je veća od dobiti u 2012. te čini udio od 53,0% u ukupnoj dobiti razdoblja poduzetnika Republike Hrvatske (30.392 mil. kuna), dok gubitak razdoblja poduzetnika Grada Zagreba iznosi 13.896 mil. kuna, za 3,7% je manji od gubitka u 2012. te čini udio od 51,7% u gubitku razdoblja poduzetnika Republike Hrvatske (26.862 mil. kuna).
Neto dobit poduzetnika Grada Zagreba u 2013. iznosi 2.200 mil. kuna, za 89,1% je veća od neto dobiti u 2012. te čini udio od 62,3% u ukupnoj neto dobiti poduzetnika Republike Hrvatske (3.529 mil. kuna).

U 2013., prihod poduzetnika Grada Zagreba po stanovniku iznosi 415.184 kuna (RH 143.511 kuna), prihod poduzetnika po zaposleniku iznosi 981.764 kuna (RH 737.057 kuna) te prihod po poduzetniku iznosi 9,9 mil. kuna (RH 6,1 mil. kuna). Neto dobit poduzetnika Grada Zagreba po stanovniku iznosi 2.774 kune (RH 827 kuna), neto dobit poduzetnika po zaposleniku iznosi 6.560 kuna (RH 4.247 kuna) te neto dobit po poduzetniku iznosi 66.009 kuna (RH 34.875 kuna).
Prema Registru godišnjih financijskih izvještaja Financijske agencije Republike Hrvatske za 2015. godinu, dobit razdoblja poduzetnika u Gradu Zagrebu od 17.673 milijuna kuna pokazuje određeno smanjenje u odnosu na 2014. godinu (18.625 milijuna kuna), te čini ukupno 49,2% dobiti razdoblja poduzetnika u Republici Hrvatskoj. S druge strane, gubitak razdoblja poduzetnika Grada Zagreba iznosi 8.432 mil. kuna, i manji je od gubitka u 2014.

(12.620 milijuna kuna) te čini udio od 44,9% u gubitku razdoblja poduzetnika Republike Hrvatske (18.786 mil. kuna). Neto financijski rezultat Grada Zagreba u 2015. godini iznosi 9.240 milijuna kuna, i veći je u odnosu na 2014. godinu, i čini 53,9% ukupnog neto financijskog rezultata Republike Hrvatske.

Poduzetnici Grada Zagreba su u 2013. na bazi radnih sati imali prosječno 335.381 zaposlenu osobu, odnosno udio od 40,4% u ukupno zaposlenim osobama kod poduzetnika Republike Hrvatske (830.928), što je za 0,3% više od prosječno zaposlenih osoba u 2012.

Slika 22. Struktura prosječnog broja zaposlenih osoba kod poduzetnika RH po županijama u 2013.

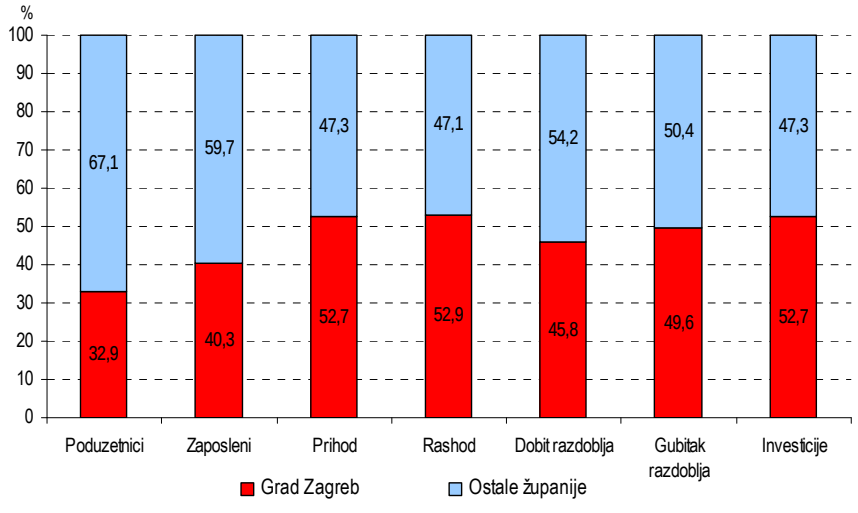


Izvor: Financijska agencija

Prosječan broj zaposlenih po poduzetniku Grada Zagreba iznosi 10,1, dok po poduzetniku Republike Hrvatske iznosi 8,2. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća u 2013. kod poduzetnika Grada Zagreba iznosi 5.578 kune, što je za 16,7% više od iste kod poduzetnika Republike Hrvatske (4.778 kuna) i stagnira u odnosu na 2012.

Investicije hrvatskih poduzetnika u dugotrajnu imovinu, što se smatra i preduvjetom buduće proizvodnje (održavanje i/ili povećanje proizvodnih kapaciteta), u 2013. bile su više za 12,4% u odnosu na 2012., a uloženo je 37,5 milijardi kuna, pri čemu su najviše investirali poduzetnici Grada Zagreba, ostvarivši 56,3% ukupnih investicija poduzetnika Republike Hrvatske. Prema podacima Fine, u novu dugotrajnu imovinu 2015. poduzetnici Grada Zagreba uložili su 18.559 milijuna kuna. To pokazuje porast od 0,8% u odnosu na 2014. godinu, čime je u Gradu Zagrebu ostvareno ukupno 48,3% investicija poduzetnika u Republici Hrvatskoj.

U Gradu Zagrebu je u 2013. bilo ukupno 6.820 poduzetnika-investitora (34,2% poduzetnika-investitora u RH), a ukupna vrijednost investicija iznosila je 21,1 milijardi kuna (56,3% udjela u investicijama RH). Gospodarsko značenje Grada Zagreba u RH najbolje pokazuje sljedeći prikaz udjela relevantnih gospodarskih pokazatelja.



Slika 23. Izabrani relevantni gospodarski pokazatelji GZ, 2012., udio u RH

3.1.4. Obrtništvo

U 2013. (na 31. ožujka) u Gradu Zagrebu je registrirano 13.825 obrta što je udio od 16,7% u ukupnom broju registriranih obrta u Republici Hrvatskoj (82.823). Najveći udio broja obrta prema djelatnostima u ukupnom broju obrta u Gradu Zagrebu je u trgovini (20,1%), ugostiteljstvu (11,8%) i prijevozu (11,4%). U odnosu na isto razdoblje 2012. ukupan broj obrta je smanjen za 5,0% (735 obrta), pri čemu samo djelatnosti prijevoza i računalne djelatnosti bilježe rast broja obrta.

U 2013. (na 31. ožujka) u Gradu Zagrebu u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija je zaposleno 33.864 osoba što je udio od 8,7% u ukupnom broju zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu i udio od 16,4% u ukupnom broju zaposlenih osoba u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u Republici Hrvatskoj (206.658). I u Gradu Zagrebu i u Republici Hrvatskoj prosječno je po obrtu zaposleno 2,5 osoba. Najveći udio broja zaposlenih osoba prema djelatnostima NKD-a 2007. u ukupnom broju zaposlenih osoba u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u Gradu Zagrebu u 2013. je u prerađivačkoj industriji (14,9%), ugostiteljstvu (13,8%), stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (13,6%) i trgovini (13,2%).

Tabela 8. Broj obrta prema djelatnostima NKD-a 2007. u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj, 2013. godine (stanje 31. ožujka)

Djelatnost	Grad Zagreb		Republika Hrvatska		GZ/RH (%)
	Broj obrta	%	Broj obrta	%	
Trgovina	2 776	20,1	15 126	18,3	18,4
Ugostiteljstvo	1 625	11,8	14 249	17,2	11,4
Građevinarstvo	1 284	9,3	10 084	12,2	12,7
Prijevoz	1 581	11,4	7 644	9,2	20,7
Frizerski, kozmetički, pedikerski saloni	1 192	8,6	5 341	6,5	22,3
Računalne djelatnosti	387	2,8	1 439	1,7	26,9
Proizvodnja tekstila i odjeće	337	2,4	1 084	1,3	31,1
Računovodstvene i knjigovodstvene usluge	334	2,4	2 317	2,8	14,4
Ostalo	4 309	31,2	25 539	30,8	16,9
UKUPNO	13 825	100	82 823	100	16,7

Izvor: Obrtni registar Republike Hrvatske

U odnosu na isto razdoblje 2012. ukupan broj zaposlenih osoba u obrtu i slobodnim profesijama je smanjen za 4,4% (1.562 osoba), pri čemu samo djelatnosti prijevoza i informacije i komunikacije bilježe rast broja zaposlenih osoba.

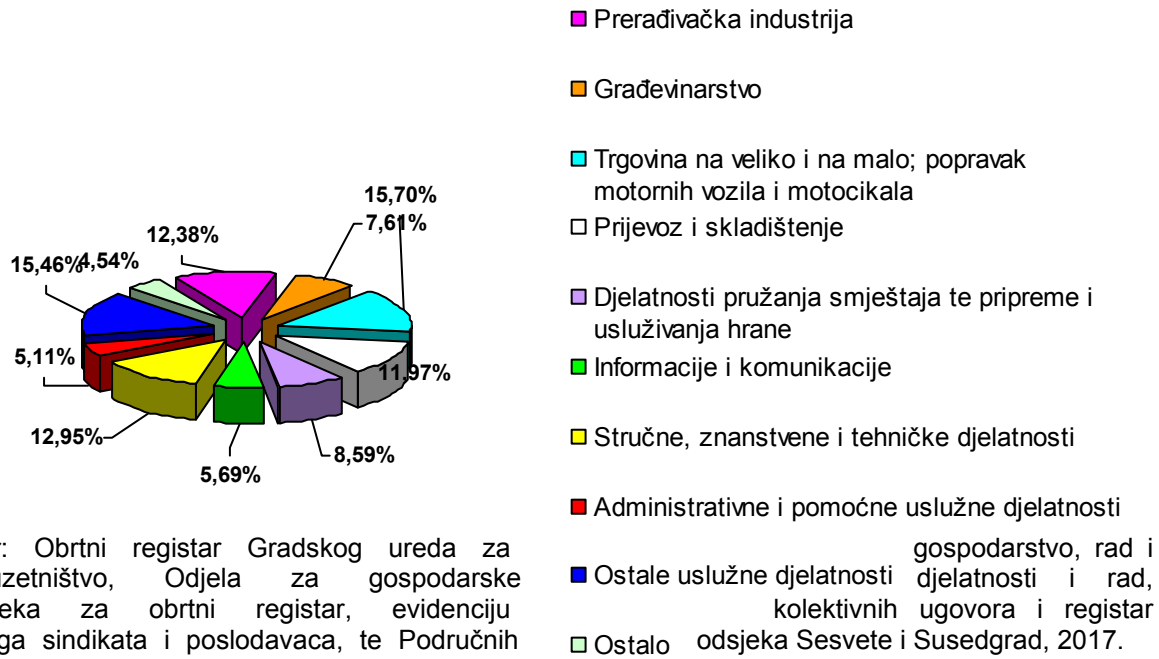
U 2017. (na dan 30. lipnja), podaci iz službene evidencije nadležnih upravnih tijela Grada Zagreba pokazuju da u Gradu Zagrebu ima 12.518 registriranih obrta što je udio od 16.19% u ukupnom broju registriranih obrta u Republici Hrvatskoj (77.324). Najveći udio broja obrta prema djelatnostima u ukupnom broju obrta u Gradu Zagrebu je u trgovini na veliko i malo i popravku motornih vozila i motocikala (15.71%, 1.966 obrta), ostalim uslužnim djelatnostima (15.47%, 1.936 obrta) i stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima (12.95%, 1.621 obrt). U odnosu na 2015. godnu, ukupan broj obrta je povećan za 313, pri čemu rast broja obrta u kojima su registrirane kao pretežita djelatnost bilježe djelatnosti prijevoza i skladištenja, informacija i komunikacija, stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, te djelatnosti klasificirane u kategoriju Ostalo.
U 2016. godini u Gradu Zagrebu u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija bilo je zaposleno 29.502 osoba što je udio od 7,35% u ukupnom broju zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu.

Tabela 9. Broj i struktura obrta prema djelatnostima NKD-a 2007. u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj, 30. lipnja 2017. godine

DJELATNOST	STANJE NA DAN 30.06.2017.														
	GRAD ZAGREB						REPUBLIKA HRVATSKA						GRAD ZAGREB / RH (%)		
	BROJ OBRTA	%	ŽENE	%	MUŠ-KARCI	%	BROJ OBRTA	%	ŽENE	%	MUŠ-KARCI	%	BROJ OBRTA	ŽENE	MUŠ-KARCI
Prerađivačka industrija	1.546	12,35	522	10,81	1.037	13,36	8.963	11,59	2.304	8,82	6.740	13,02	17,25	22,66	15,39
Građevinarstvo	953	7,61	60	1,24	898	11,57	8.695	11,24	416	1,59	8.301	16,03	10,96	14,42	10,82
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1.966	15,71	721	14,93	1.256	16,18	12.234	15,82	4.630	17,73	7.680	14,83	16,07	15,57	16,35
Prijevoz i skladištenje	1.507	12,04	73	1,51	1.434	18,48	7.578	9,80	536	2,05	7.066	13,65	19,89	13,62	20,29
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.069	8,54	369	7,64	712	9,17	11.255	14,56	4.113	15,75	7.320	14,14	9,50	8,97	9,73
Informacije i komunikacije	714	5,70	158	3,27	559	7,20	2.173	2,81	399	1,53	1.784	3,45	32,86	39,60	31,33
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.621	12,95	881	18,24	750	9,66	5.777	7,47	3.283	12,57	2.553	4,93	28,06	26,84	29,38
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	639	5,10	300	6,21	343	4,42	4.622	5,98	1.985	7,60	2.660	5,14	13,83	15,11	12,89
Ostale uslužne djelatnosti	1.936	15,47	1.467	30,38	479	6,17	9.146	11,83	6.639	25,43	2.542	4,91	21,17	22,10	18,84
Ostalo	567	4,53	278	5,77	293	3,79	6.881	8,90	1.805	6,93	5.134	9,90	8,24	15,40	5,71
UKUPNO	12.518	100,00	4.829	100,00	7.761	100,00	77.324	100,00	26.110	100,00	51.780	100,00	16,19	18,49	14,99

Izvor: Obrtni registar Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjela za gospodarske djelatnosti i rad, Odsjeka za obrtni registar, evidenciju kolektivnih ugovora i registar udruga sindikata i poslodavaca, te Područnih odsjeka Sesvete i Susedgrad, 2017.

Slika 24. Struktura obrta prema NKD-2007 u Gradu Zagrebu 2017. godine



Izvor: Obrtni registar Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjela za gospodarske djelatnosti i rad, Odsjeka za obrtni registar, evidenciju kolektivnih ugovora i registar udruga sindikata i poslodavaca, te Područnih odsjeka Sesvete i Susedgrad, 2017.

3.1.5. Poduzetnička infrastruktura

Trgovačko društvo Razvojna agencija Zagreb- TPZ d.o.o., kojoj je Grad Zagreb jedini osnivač, provodi savjetodavne i edukativne aktivnosti poduzetnicima i budućim poduzetnicima, te prati aktivnosti usmjerene na poticanje poduzetništva koje provode nadležne institucije (nadležna javnopravna tijela, kao što su nadležni Gradski uredi Grada Zagreba, nadležna ministarstva, i nadležne institucije Europske unije). U sklopu Razvojne agencije Zagreb- TPZ d.o.o., djeluje Plavi ured, kao poduzetnički centar za davanje podrške poduzetnicima, čije osnovne aktivnosti su edukacija, savjetovanje, programi potpore i promicanje poduzetničke kulture, Centar za razvojne projekte koji pomaže u prijavi projekata za EU natječaje te Tehnološki park Zagreb čiji je cilj poticanje poduzetništva i privatne inicijative na području razvoja i visokih tehnologija.

Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva Kako bi se dali dodatni poticaji razvoju malog gospodarstva, odnosno jačanju konkurentnosti obrtnika i poduzetnika izrađen je Program poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2013. – 2017. koji je još uvijek na snazi. Strateški cilj Programa je konkurentan i održiv razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva, dok su posebni ciljevi koji bi trebali pridonijeti ostvarenju strateškog cilja:

- razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja radi stvaranja uvjeta za daljnji rast i razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva te rast zaposlenosti;
- rast i razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva temeljenog na znanju i inovacijama uz djelotvorno korištenje prirodnih resursa.

Postavljeni ciljevi planiraju se realizirati provedbom raznih mjera i aktivnosti.

Dodjela poduzetničkih kredita uz subvencionirane kamate - u cilju realizacije investicijskih projekata poduzetnika po povoljnijim uvjetima od komercijalnih u poslovnim bankama u 2013. zaprimljeno je i obrađeno 74 zahtjeva za dodjelu kredita. Ovisno o programu kreditiranja u bankama je odobreno 32 kredita; poduzetnici kojima je odobren kredit zapošljavaju 436 radnika, a planiraju zaposliti još 168 novih radnika.
U prvih šest mjeseci 2014. zaprimljeno je, obrađeno i pozitivno ocijenjeno 30 zahtjeva za dodjelu poduzetničkih kredita. Ovisno o programu kreditiranja u bankama je odobreno 24

kredita; poduzetnici kojima je odobren kredit zapošljavaju 821 radnika a planiraju zaposliti još 226 novih radnika. Nadalje, sukladno Programu poboljšanog kreditiranja poduzetništva i obrta „Kreditom do uspjeha 2014.“, Mjera 1. „Kreditom do konkurentnosti“ i potpisanim Ugovorima o kreditiranju poduzetnika između Grada Zagreba, Ministarstva poduzetništva i obrta te 12 poslovnih banaka u prvoj polovini 2017. zaprimljena su 3 investicijska projekta poduzetnika. Ti poduzetnici zapošljavaju 21 radnika, a realizacijom investicijskih ulaganja planiraju zaposliti još 10 novih radnika. Time bi ovi poduzetnici uz očuvanje postojećih radnih mjesta i otvaranjem novih, imali ukupno 31 zaposlenog radnika tj. 32,25 % više u odnosu na broj zaposlenih prije investicije. Od ukupno 3 zaprimljena projekta u banci je realiziran jedan projekt, dok je za preostala dva projekta realizacija u tijeku.

Subvencioniranjem kamata na poduzetničke kredite kao jednim od oblika preuzimanja dijela razvojnih troškova poduzetnicima omogućen je pristup jeftinijim kreditnim sredstvima za realizaciju njihovih investicijskih projekata. U subvencioniranju dijela kamate poduzetnicima i obrtnicima uključena su i nadležna ministarstva na način da se subvencije obračunavaju za Grad i ministarstva u jednakim postocima i iznosima, odnosno 1% ili 3% godišnje ovisno o ciljnoj skupini (žene, mladi, branitelji, nove tehnologije, poduzetnik, socijalne usluge).

Dodjela potpora tradicijskim, deficitarnim i proizvodnim obrtima te obrtima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom obrtnicima - u 2013. je obrtnicima odobreno 449 potpora a u obrtima kojima su odobrene potpore ukupno je 1.112 zaposlenih. Najviši iznos kao i broj odobrenih potpora odnosio se na tradicijske obrte (310), zatim proizvodne obrte (92), deficitarne obrte (10) te obrte koji zapošljavaju osobe s invaliditetom (37). Na ovaj se način ovom segmentu obrtništva omogućuje opstanak i daljnji razvoj, odnosno očuvanje obiteljskog poslovanja, samozapošljavanje te zadržavanje zaposlenih u obrtništvu.
U 2014. godini za očuvanje i razvoj tradicijskih, deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti odobreno je 487 potpora. Za očuvanje i razvoj tradicijskih deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti u 2017. godini odobreno je 1459 potpora. Korisnici kojima su odobrene potpore zapošljavaju ukupno 4253 radnika.

Dodjela potpora inovatorima – potpore se dodjeljuju odabranim inovacijama, a sufinanciraju se i sudjelovanja na domaćim i stranim sajmovima inovatora dodjelom sredstava Savezu inovatora Zagreba. Također se Savezu inovatora Zagreba doznačuju sredstva radi dodjele novčanih nagrada nagrađenim zagrebačkim inovatorima na izložbama i sajmovima inovacija u 2013. i 2014. Temeljem Javnog natječaja za dodjelu potpora inovatorima koji razvijaju i promoviraju inovacije za poduzetničko korištenje Savjet za potpore inovatorima izabrao je 27 inovacija.

Dodjela potpora nezaposlenim osobama sa svrhom samozapošljavanja pokretanjem vlastitog posla - Grad Zagreb je u 2014. zajedno sa svojim partnerima iz Lokalnog partnerstva za zapošljavanje, Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Područni ured Zagreb i Razvojnom agencijom Zagreb – TPZ d.o.o. provodio mjeru „Tvoja inicijativa – tvoje radno mjesto“ temeljem koje je omogućeno samozapošljavanje 400 nezaposlenih osoba. Do sada je osnovano 376 novih tvrtki a važno je istaknuti da je ovim novoosnovanim tvrtkama osigurana besplatna edukacija i mentoriranje tijekom prve godine poslovanja u Razvojnoj agenciji Zagreb – TPZ d.o.o. U cilju samozapošljavanja nezaposlenih osoba pokretanjem vlastitog posla u 2017. donesen je Pravilnik o uvjetima, kriterijima i postupcima za dodjelu potpora Grada Zagreba za samozapošljavanje (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/17) temeljem kojeg se nezaposlenim osobama koje se vode u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Regionalni ured Zagreb dodjeljuju potpore za obavljanje djelatnosti čišćenja i uređenja i održavanja krajolika, a koje će porez na dohodak plaćati u paušalnom iznosu te financijske potpore za obavljanje proizvodne djelatnosti. Temeljem Pravilnika i Javnog poziva za dodjelu potpora Grada Zagreba za osnivanje obrta koji plaćaju porez na dohodak u paušalnom iznosu „RADI ČISTO – BUDI ZAPOSLEN“ u 2017. nezaposlenim osobama odobravaju se potpore.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nezainteresiranost mladih za obrtnička zanimanja ▪ manjak motiviranosti i samopouzdanja te nedostatak financijskih resursa za pokretanje vlastitog posla posebice kod mladih ▪ nedovoljna informiranost poduzetnika o mogućim izvorima financiranja razvojnih projekata ▪ nedovoljno razvijena poduzetnička kultura ▪ nedovoljno korištenje sredstava iz fondova Europske unije ▪ nedovoljno razvijena svijest o važnosti cjeloživotnog učenja ▪ nekonkurentnost poduzetnika ▪ nedovoljna suradnja poduzetnika, posebice malih i srednjih, sa sveučilištima i znanstveno-istraživačkim institucijama ▪ nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj ▪ nedovoljna povezanost i umreženost poduzetnika kako bi se osigurala veća konkurentnost na tržištu ▪ nedovoljna usmjerenost prema poticanju i razvoju startup poduzetnika ▪ nedovoljno razvijena poduzetnička infrastruktura ▪ nedostatna svijest o važnosti zelenog održivog gospodarstva ▪ nedostatna svijest o važnosti društvenog poduzetništva	▪ ulagati veće napore u promociju obrtničkih djelatnosti te poticanje strukovnih obrazovanja i upisa u obrtnička zanimanja ▪ kontinuirano promovirati poduzetništvo i stvarati povoljnu poduzetničku klimu ▪ stvarati poticajno poduzetničko okruženje s naglaskom na jačanje poduzetničke kulture ▪ pružati potporu poduzetnicima za jačanje poduzetničkih kompetencija ▪ razvijati različite oblike usmjerenoga financiranja i jačati informiranost poduzetnika o mogućnostima financiranja njihovih razvojnih projekata ▪ pružati pomoć i podršku poduzetnicima prilikom internacionalizacije poslovanja ▪ jačati konkurentnost poduzetnika pružanjem potpora za podizanje tehnološke razine i jačanje kapaciteta za razvoj i proizvodnju proizvoda više dodane vrijednosti ▪ pružati potporu poduzetnicima za učinkovitije korištenje sredstava iz EU ▪ jačati suradnju između poduzetnika i sveučilišta i znanstveno-istraživačkih institucija odnosno poticanje povezivanja javnoga, privatnog i znanstveno-istraživačkog sektora ▪ poticati povezivanje i umrežavanje poduzetnika ▪ poticati gospodarske subjekte čija politika poslovanja i razvoja uključuje visoki stupanj ulaganja u istraživanje i razvoj te inovacije ▪ razvijati različite oblike podrške poticanja i razvoja startup poduzetnika ▪ jačati i razvijati poduzetničku potpornu infrastrukturu organizacijom novih poduzetničkih centara, inkubatora, tehnoloških parkova i drugih potpornih institucija ▪ poticati gospodarske aktivnosti koje osiguravaju „zeleno zapošljavanje“ te razvijati održivo i konkurentno gospodarstvo koje učinkovito iskorištava resurse i koristi zelene tehnologije ▪ jačati svijest o važnosti društvenog poduzetništva te poticati razvoj društvenih poduzetničkih inicijativa ▪ jačati lokalno partnerstvo za zapošljavanje radi razvoja ljudskih resursa i povećanja zaposlenosti

3.1.6. Investicije - ulaganja u fiksni kapital

Pored ljudskih resursa, povoljnog geografskog položaja i proizvedenih resursa na dostignutom stupanju razvijenosti, investicijska ulaganja jedan su od najznačajnijih pokazatelja gospodarskog rasta. Investicije u dugotrajnu imovinu, posebno u nove objekte u gospodarstvu te proširenje, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih.

Sljedeći podaci pokazuju dinamiku ostvarenih bruto investicija na području Grada Zagreba isključivo u novu dugotrajnu imovinu iz vlastitih i sličnih izvora[20], njihov udio u RH te iste investicije prema karakteru gradnje i tehničkoj strukturi, prema posljednjim raspoloživim podacima.

Tabela 10. Vrijednost ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu u GZ i RH 2005.-2015. godine - u tis. kuna

Godine	Grad Zagreb			Republika Hrvatska			Udio Grada Zagreba u RH
	vrijednost investicija	indeksi		vrijednost investicija	indeksi		
		bazni	verižni		bazni	verižni	
2005.	17 821 789	100	-	52 733 168	100	-	33,8
2006.	21 324 846	119,7	119,7	62 113 034	117,8	117,8	34,3
2007.	24 208 919	135,8	113,5	67 654 402	128,3	108,9	35,8
2008.	25 296 039	141,9	104,5	73 056 155	138,5	108	34,6
2009.	20 085 077	112,7	79,4	61 111 434	115,9	83,6	32,9
2010.	13 691 606	76,8	68,2	42 102 373	79,8	68,9	32,5
2011.	13 876 433	77,9	101,3	41 747 610	79,2	99,2	33,2
2012.	13 239 278	74,3	95,4	39 374 494	74,7	94,3	33,6
2013.	12 350 029	-	-	40 322 624	-	-	30,6
2014.	23 291 397	-	-	41 116 785	-		56,6
2015.	22 828 609	-	98,0	41 819 927	-	101,7	54,6

Izvor: Statistički ljetopis RH, 2007., 2008. i 2009., DZS, Zagreb. Statistička izvješća 1454/2011. i 1482/2013. DZS, Zagreb. Priopćenje 12.1.1. za 2013., 2014. i 2015., DZS;. Priopćenje Grada Zagreba- Odjel za statistiku za 2013.,2014. i 2015. (napomena: Podaci za 2013. nisu potpuno usporedivi s podacima za 2012. i prethodne godine zbog promjene uzorka; podaci za 2014. nisu potpuno usporedivi s podacima za 2013. i prethodne godine zbog promjene metodologije)

Vrijednost ostvarenih investicijskih ulaganja posljednjih godina kao i u razdoblju 2009.-2014. u Zagrebu, kao i na razini Hrvatske u znatnom je opadanju.
Udio Zagreba u investicijskim ulaganjima Hrvatske u ovom je razdoblju u početnim godinama krize bio u padu da bi u 2012. minimalno porastao i čini trećinu hrvatskih ulaganja u novu dugotrajnu imovinu.

Tabela 11. Ostvarene investicije po stanovniku u županijama Republike Hrvatske 2012. godine

Županije	Investicije			Indeks RH=100
	vrijednost	struktura %	po stanovniku	
Republika Hrvatska	39 374 494	100	9 189	100
Zagrebačka	2 091 545	5,3	6 585	71,7
Krapinsko-zagorska	796 608	2,0	5 994	65,2

[20] Ukupne isplate za investicije u dugotrajnu imovinu znatno su veće (u Zagrebu su 2012. iznosile 25. 135. 889 .000 HRK, a u 2015. godini 25.078.833.000 kuna budući se financiraju i iz drugih izvora sredstava (iz financijskih kredita, iz sredstava fondova i proračuna te iz udruženih sredstava).

Sisačko-moslavačka	1 211 037	3,1	7 023	76,4
Karlovačka	971 549	2,5	7 537	82
Varaždinska	862 568	2,2	4 902	53,3
Koprivničko-križevačka	662 074	1,7	5 728	62,3
Bjelovarsko-bilogorska	505 841	1,3	4 224	46
Primorsko-goranska	3 615 964	9,2	12 208	132,9
Ličko-senjska	402 323	1,0	7 900	86
Virovitičko-podravska	385 843	1,0	4 548	49,5
Požeško-slavonska	269 081	0,7	3 448	37,5
Brodsko-posavska	840 367	2,1	5 299	57,7
Zadarska	1 523 354	3,9	8 960	97,5
Osječko-baranjska	2 090 819	5,3	6 854	74,6
Šibensko-kninska	806 648	2,0	7 375	80,3
Vukovarsko-srijemska	887 873	2,3	4 946	53,8
Splitsko-dalmatinska	2 852 388	7,2	6 272	68,3
Istarska	2 368 459	6,0	11 384	123,9
Dubrovačko-neretvanska	2 223 350	5,6	18 140	197,4
Međimurska	540 278	1,4	4 747	51,7
Grad Zagreb	**13 239 278**	**33,6**	**16 758**	**182,4**
Neraspoređeno	227 247	0,6	-	-

Izvor: Statističko izvješće br. 1454/2012., DZS, Zagreb. 2013.
* Broj stanovnika ovdje je uzet prema Popisu iz 2011.

Usporavanje dinamike investicija od 2008. poklapa se s krizom financijskog sektora, stupnjem zaduženosti gospodarstva vezanog za oskudnost vlastitih izvora financiranja i drugim aspektima recesije.
U Zagrebu struktura investicija prema karakteru gradnje pokazuje premoć ulaganja u proširenje i modernizaciju (46,7%), dok su u Hrvatskoj veće investicije u nove kapacitete (55,0%). U Zagrebu ulaganja u nove kapacitete u 2012. čine 46,6%, dok održavanje postojećih kapaciteta iznosi 6,7%. Ovakva struktura ulaganja prema karakteru gradnje u globalu je pozitivna.
Ostvarene investicije po stanovniku u Gradu Zagrebu po prvi puta u 2012. godini nisu najveće u RH. Veće ostvarene investicije po stanovniku od Grada Zagreba imala je Dubrovačko-neretvanska Županija (18 140 HRK p/c). U Gradu Zagrebu ostvarene investicije po stanovniku iznosile su 16 758 HRK p/c što je 82,4% više od prosjeka RH.
To bi značilo da stanovnici Dubrovačko-neretvanske županije i Grada Zagreba imaju potencijalne životne prilike veće u odnosu na ostatak Hrvatske, a većina ostalih županija (izuzev Primorsko-goranske i Istarske) po ovom parametru ispod je hrvatskog prosjeka.
Tehnička struktura investicijskih ulaganja ukazuje na visoki udio uvozne opreme s montažom od 39,5% od ukupne vrijednosti, što doprinosi povećanju vrijednosti uvoza.

3.1.7. Konkurentnost

Prema ocjeni Svjetskog gospodarskog foruma, odnosno rezultatima Izvještaja o globalnoj konkurentnosti 2014.-2015.,[21] Hrvatska zauzima 77. mjesto od ukupno 144 zemlje. Razina konkurentnosti pala je za jedno mjesto u odnosu na 2013. godinu (76.) što pokazuje da Hrvatska s ocjenom od 4,1 i dalje stagnira. Navedena pozicija rezultat je neprovođenja dubljih strukturnih reformi na svim razinama koje su preduvjet za dugoročno održivi gospodarski razvoj pri čemu su jasno vidljiva područja u kojima su potrebne intenzivnije reforme, posebice u makroekonomskom okruženju gdje je uočen pad za čak 24 pozicije.

[21] World economic forum, Global Competitiveness report 2014-2015, September, 2014 (www.reports.weforum.org)

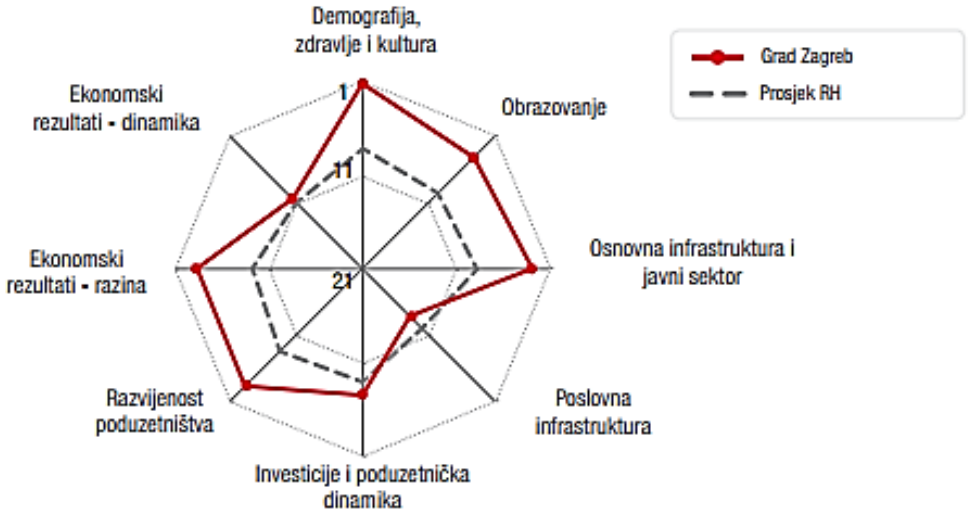
Rješenje problema konkurentnosti u Hrvatskoj leži u neodgodivim i sinkroniziranim strukturnim promjenama potrebnim na svim područjima ekonomije, s naglaskom na:

- institucije;
- razvoj tržišta, roba, kapitala i znanja;
- inovativnost i razvoj temeljen na znanju i tehnologiji.

U nekim područjima proteklih godina poduzete su određene mjere primjerice, u razvoju financijskog tržišta i dijelu institucija. Međutim, izrazito negativan trend u makroekonomskom, posebno poduzetničkom okruženju i inovativnosti ipak imaju najveći utjecaj na opći rang nacionalne konkurentnosti.

Prema Izvješću o europskoj konkurentnosti za 2014. godinu[22], prema industrijskoj konkurentnosti Hrvatska je smještena u četvrtu skupinu u kojoj se nalaze države članice EU koje imaju stagnirajuću ili opadajuću razinu konkurentnosti, zajedno sa Slovenijom, Bugarskom, Maltom i Ciprom.
Temeljeno na zadnjem dostupnom Regionalnom indeksu konkurentnosti Hrvatske za 2013.[23], Grad Zagreb se nalazi na prvom mjestu ranga konkurentnosti po županijama, kao i 2007. godine, dok ga je prema istom izvješću za 2010. godinu Varaždinska županija pomakla sa prvog mjesta. U zadnja tri mjerenja (2007., 2010. i 2013.) čak tri županije Sjeverozapadne Hrvatske (Grad Zagreb, Varaždinska i Međimurska) zauzele su jedno od prva četiri mjesta.
Poslovni sektor u najrazvijenijim, ujedno i najkonkurentnijim, županijama karakterizira veća gustoća poslovnih subjekata (bolji odnos broja zaposlenih u malim i srednjim poduzećima i broja stanovnika, veći broj zaposlenih na broj stanovnika, veći broj obrta na broj stanovnika) nego u manje konkurentnim županijama. Grad Zagreb se u većini statističkih indikatora nalazi iznad prosjeka Hrvatske pa su u skladu s tim, indikatori osnovna infrastruktura i javni sektor, investicije i poduzetnička dinamika, ekonomski rezultat - razina, obrazovanje, demografija, zdravlje i kultura i razvijenost poduzetništva u Zagrebu u manjoj ili većoj mjeri bolji od prosjeka Hrvatske.

Slika 25. Rang konkurentnosti Grada Zagreba i Republike Hrvatske – statistički indikatori

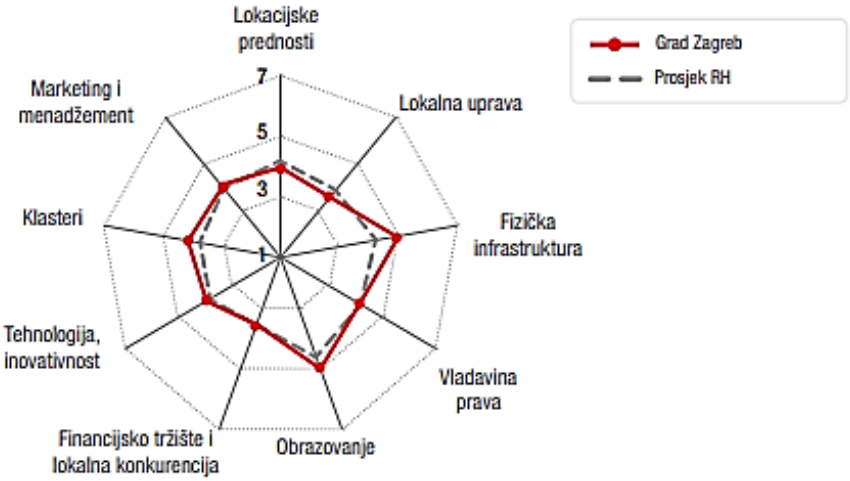


[22] European Competitiveness Report 2014, European Commission, October, 2014 (www.ec.europa.eu)
[23] Nacionalno vijeće za konkurentnost, Regionalni indeks konkurentnosti 2013., http://www.konkurentnost.hr/
Prema metodologiji koju World Economic Foruma, a koju primjenjuje Nacionalno vijeće za konkurentnost u kreiranju indeksa regionalne konkurentnosti statistička analiza temelji se na 123 statističkih pokazatelja, a perceptivna (kvalitativna) analiza na provedenoj anketi poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Važnost perceptivne analize očituje se u procjeni koje daju osobe s relevantnim znanjima o pojedinim važnim elementima konkurentnosti koji nisu izravno mjerljivi putem statističkih pokazatelja.

Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, 2014.

Prema navedenom posljednjem izvješću NVK, Grad Zagreb ima rang ukupne konkurentnosti 1, istodobno mu je rang kvalitete okruženja 2, a rang kvalitete poslovnog sektora 3. Pri tome mu je u horizontalnoj usporedbi s drugim županijama ukupni statistički rang konkurentnosti također 1, ali anketni (perceptivni) 5. Kada se među županijama detaljnije analiziraju pojedini faktori konkurentnosti prema razvojnoj fazi i kvaliteti pojedinog stupa konkurentnosti proizlazi da Grad Zagreb svoj razvoj temelji više na resursima i to osnovne infrastrukture i javnog sektora te lokacijskim prednostima, demografiji, zdravlju i kulturi, tj. resursnim prednostima ovih faktora konkurentnosti. Međutim, kada se pojedini stupovi konkurentnosti analiziraju u odnosu na razvoj temeljen na efikasnosti proizlazi da Zagreb u indikatorima obrazovanja ima samo statističku prednost (+), ali ne i perceptivnu (-), prema kvaliteti poslovne infrastrukture nalazi se na sredini ranga među županijama, a prema efikasnosti financijskog tržišta i lokalnoj konkurenciji nalazi se među posljednjih 7 županija. Prema razvijenosti poduzetništva, efikasnosti lokalne uprave i razini ekonomskih rezultata Zagreb je među prvim županijama, ali je u minusu kada se analizira razvoj temeljen na inovacijama posebno u odnosu na indikatore tehnologije i inovativnosti, klastere te marketing i menadžment.

Slika 26. Rang konkurentnosti Grada Zagreba i Republike Hrvatske – perceptivni indikatori



Izvor: Nacionalno vijeće za konkurentnost, 2014.

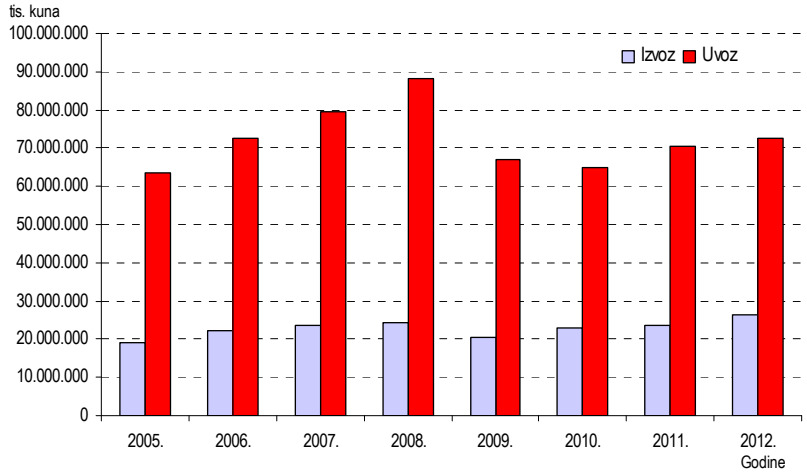
Analizirajući skupinu statističkih indikatora pod stupom konkurentnosti poslovna infrastruktura primjetno je dugogodišnje zaostajanje Zagreba za prosjekom Hrvatske. To se posebno odnosi na rang indikatora – broj poduzetničkih zona per capita (21. mjesto među županijama), zatim na cijenu vode i odvodnje (21. mjesto), komunalne naknade za poslovne objekte, I. zona najviša tarifa kn/m^3 (17. mjesto), te prema cijeni stanova u gradskom središtu po m^2 (18. mjesto).

Iz naprijed navedenog vidljiva su područja na lokalnoj razini u kojima su potrebne intenzivnije reforme, kao što su statistički indikatori poslovne infrastrukture, investicija i dinamike ekonomskih rezultata, a od skupine indikatora razina ekonomskih rezultata treba povećati broj zaposlenih ukupno per capita. Glede perceptivnih indikatora treba bolje iskoristiti zagrebačke lokacijske prednosti, posebno smanjiti cijene poslovnih prostora i zemljišta i razinu cijena komunalnih usluga i gradnje, poboljšati percepciju efikasnost lokalne uprave, bolje iskoristiti zagrebačke obrazovne prednosti, posebno s ciljem utjecaja na područje tehnološkog razvoja, temeljenog na vlastitim istraživanjima i korištenju sofisticirane proizvodne tehnologije, a posebice na suradnju Sveučilišta i instituta s poduzetnicima, te u razvoju i raširenosti proizvodnih klastera.

3.1.8. Vanjskotrgovinska razmjena

Nakon znatnog pada od 15,6% u 2009. godini, kod poduzetnika Grada Zagreba dolazi do određenog oporavka robne razmjene s inozemstvom u 2010. godini, kada je vrijednost izvoza u porastu nominalno za 10,7%, u 2011. za 3,9%, a u 2012. godini za 11,9 %.
Vrijednost uvoza u 2012. godini veća je za 3,0% u odnosu na vrijednost ostvarenu godinu ranije. U razdoblju 2005.-2012. godine robni je izvoz porastao nominalno za 37,6% odnosno po prosječnoj godišnjoj stopi od 4,6%. Izvoz se u ovom razdoblju kretao sporijom dinamikom u odnosu na uvoz, uz njegovo zamjetno dinamiziranje od 2012. godine. S ostvarenom vrijednošću izvoza te uvoza Grad Zagreb zauzima prvo mjesto u vanjskotrgovinskoj razmjeni Hrvatske i čini njegovu trećinu te visokih 51,9% u ukupnom robnom uvozu Hrvatske.[24] Posljednje dvije godine dinamika izvoza Grada Zagreba veća je od uvoza.
Takve tendencije u vanjsko - trgovinskoj razmjeni važan su pokazatelj ukupne gospodarske aktivnosti i ukazuju na činjenicu da se inozemna potražnja za izvoznim proizvodima zagrebačkog gospodarstva oporavlja brže od domaće, a hrvatski se izvoznici vraćaju svojim tradicionalnim inozemnim tržištima, a izvoze i na neka nova udaljenija tržišta.
Grad Zagreb ima negativan saldo robne razmjene s inozemstvom, premda u promatranom razdoblju postoji tendencija njegova apsolutnog smanjenja, pri čemu Zagreb u znatnoj mjeri doprinosi negativnom saldu robne razmjene na državnoj razini.

Slika 27. Vrijednost robnog izvoza i uvoza Grada Zagreba 2005. – 2012. godine



Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, iz 2016. godine, ukupan robni izvoz Grada Zagreba u 2015. godini je iznosio 29 milijardi kuna, dok je uvoz bio 73 milijardi kuna. U odnosu na godinu prije izvoz je povećan za 2,8%, ali istodobno je zabilježeno i povećanje uvoza od 3,9%. U nominalnim vrijednostima, robni izvoz Grada Zagreba u razdoblju od 2010. do 2015. godine rastao je po prosječnoj godišnjoj stopi od 4,1%, a uvoz po prosječnoj stopi od 1,4%. Budući da je izvoz Grada Zagreba i dalje znatno manji od uvoza, sustav poticaja izvoznika te povezivanje poduzetnika kroz njihovo umrežavanje na iznalaženju programa zamjene uvoza vlastitom proizvodnjom, posebno proizvodnjom za izvozna tržišta, od iznimne je važnosti.. Izvozno orijentirani poduzetnici odnosno gospodarski klasteri s izvoznim programima, ključni su sektori pokretanja razvoja. S obzirom na trendove kretanja izvoza i uvoza na razini Grada već drugu godinu bilježi se opadanje robnog deficita, nakon njegova dugogodišnjeg rasta.

Najznačajnija izvozna tržišta poduzetnika Grada Zagreba u razdoblju 2010.-2014. su: Bosna i Hercegovina), Italija, Njemačka, Slovenija, Malta, Srbija, dok se u ostale zemlje manje izvozi. Najveći udio u ukupnom uvozu Zagreba bio je s područja Italije, zatim Rusije,

[24] Razvrstano po teritorijalnom principu, prema registriranim poduzećima na području Grada, a koja su izvoznici i uvoznici.

Njemačke, Kine te Slovenije. Sagledavajući promjene u izvozu i uvozu, primjetan je porast izvoza u Njemačku i Sloveniju, a uvoza iz Slovenije, Turske te Kine i drugih azijskih zemalja.

Slika 28. Izvoz, uvoz i saldo robne razmjene Grada Zagreba s inozemstvom 2005.-2012.



Glede izvoza prema granama djelatnosti, prerađivačka industrija činila je 87,5% ukupnog izvoza Grada Zagreba u 2012. godini, pri čemu se najvećim udjelom ističe proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (36,5%), zatim proizvodnja električne opreme (14,9%), proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda (12,2%), proizvodnja prehrambenih proizvoda (6,1%), proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda (4%). U 2012. godini većina djelatnosti, izuzev informacija i komunikacija, stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, te umjetnosti, zabave i rekreacije bilježe porast izvoza u odnosu na 2011. godinu.

Porast vrijednosti izvoza Grada Zagreba u 2011. i 2012. godini utjecao je na povećanje njegova udjela u BDP-u, doprinoseći tako porastu njegove vrijednosti, a time i povoljnijoj stopi gospodarskog rasta u tim godinama.

3.1.9. Zaposlenost i nezaposlenost

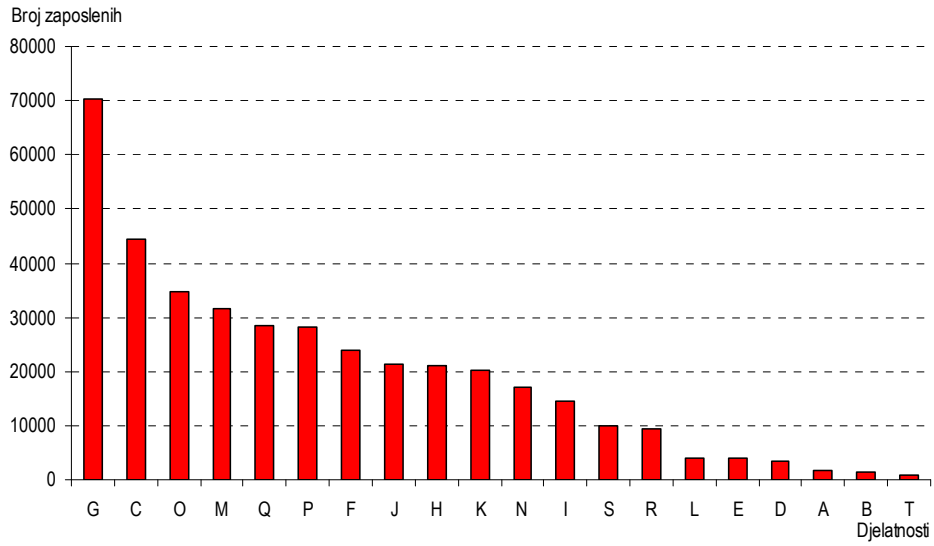
Zaposlenost. Uvidom u strukturu gospodarstva Grada Zagreba iz razdoblja prije 1990. mjereno indikatorom zaposlenosti, potvrđuje se da je najviše zaposlenih u Zagrebu bilo u industriji (107.710 ili 29,8%, prema podacima iz 1989.), dok je prema podacima za 2013. u industriji sa srodnim djelatnostima radilo 53.024 zaposlenih[25]. Broj zaposlenih u tim djelatnostima u konstantnom je opadanju. Kad se to kretanje sagledava kroz dulji vremenski period, može se uočiti da je zaposlenost u zagrebačkoj industriji u posljednje 23 godina gotovo prepolovljena.
U razdoblju 1989.–2013. također je došlo do drastičnog pada zaposlenih u građevinarstvu, i to za 53,2%, dok je u trgovini došlo do porasta čak za 48,4%. Nadalje, ostale uslužne djelatnosti, kao što su turizam, ugostiteljstvo, financijski sektor te informacije i komunikacije, također bilježe porast zaposlenih, posebno od 2005. godine do danas.

U ukupnoj zaposlenosti Grada Zagreba, udio zaposlenih u zagrebačkoj prerađivačkoj industriji u 2016. godini iznosio je 10,48%. S druge strane u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu je bilo najmanje zaposlenih, i to 0,29%. Najvećiudio od svih gospodarskih

[25] Od ukupnog broja zaposlenih u „industriji BCDE“ u rudarstvu i vađenju (B) zaposleno je 1 365, u prerađivačkoj industriji (C) 44 403, u opskrbi električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (D) 3.366, a u opskrbi vodom; uklanjanju otpadnih voda, gospodarenju otpadom te djelatnosti sanacije okoliša (E) 3 890 zaposlenika.

djelatnosti imale su trgovina na veliko i na malo, te popravak motornih vozila i motocikala, i to 18,49%. Udjeli ostalih gospodarskih djelatnosti kreću se u rasponu od 5% do 8%. U financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja zaposleno je 5,35%, u prijevozu i skladištenju zaposleno je 4,083%, u informacijama i komunikacijama 6,11%, u građevinarstvu 5,51% te konačno u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima 8,02%. Nekadašnje prvenstvo Zagreba po zaposlenosti u industriji danas su preuzele negospodarske (uprava, obrazovanje, zdravstvo i sl.) djelatnosti, a od gospodarskih trgovina.
. U razdoblju od 2005. do 2013. godine za razliku od pada broja zaposlenih u industriji za 27% odnosno rasta u svim gospodarskim djelatnostima zajedno za svega 2,4% u negospodarskim djelatnostima došlo je do znatno većeg rasta zaposlenosti i to za 16,4%.
Od 2009. bilježi sesmanjenje broja zaposlenih u gospodarskim djelatnostima, te porast u negospodarskim djelatnostima, i to ponajprije u državnim službama i lokalnoj samoupravi. Takva gospodarska kretanja jasan su pokazatelj da u Zagrebu, kao i općenito u cijeloj Hrvatskoj, dolazi do opće birokratizacije društva.

Slika 29. Ukupno zaposleni po djelatnostima u Gradu Zagrebu 2013. godine



G - Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, **C** - Prerađivačka industrija, **O** - Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje, **M** - Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti, **Q** - Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, **P** - Obrazovanje, **F** - Građevinarstvo, **J** - Informacije i komunikacije, **H** - Prijevoz i skladištenje, **K** - Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, **N** - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, **I** - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, **S** - Ostale uslužne djelatnosti, **R** - Umjetnost, zabava i rekreacija, **L** - Poslovanje nekretninama, **E** - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, **D** - Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, **A** -Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, **B** - Rudarstvo i vađenje, **T** - Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i pružaju različite usluge za vlastite potrebe

Kad se promatraju promjene zaposlenosti u gospodarskim i negospodarskim djelatnostima taj odnos je 1989. godine bio 77,6 : 22,4; a u 2013. godini 76,5 : 23,5. Izvjesno je, prema tome, da se u novije vrijeme nastavlja trend rasta zaposlenosti u negospodarskim djelatnostima uz daljnje restrukturiranje gospodarskih djelatnosti; i to nauštrb industrije, a u prilog jačanja uslužnih djelatnosti (trgovine, poslovnih usluga i financija).

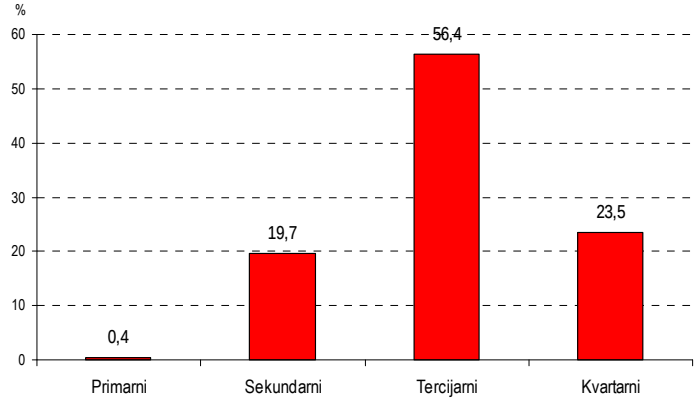
Promatrajući strukturu zaposlenog stanovništva po sektorima djelatnosti u promatranom razdoblju,vidljiv je nastavak već započetih tendencija glede tercijarizacije djelatnosti. U 2013. godini najveći je udio zaposlenih bio u tercijarnom sektoru (56,4%), slijedi kvartarni (23,5%), zatim sekundarni (19,7%) te primarni (0,4%) sektor. Pri tome primarni i sekundarni sektor bilježe smanjenje udjela zaposlenih, a tercijarni znatan porast, dok je kvartarni sektor također u porastu. Zagreb je 1989. imao sljedeći poredak udjela zaposlenih po sektorima djelatnosti:

II–III–IV-I. 2013. godine, taj poredak je bio drugačiji: III–IV–II-I. Drugim riječima, sekundarni sektor u promatranom razdoblju ubrzano je pao na niže mjesto.

Udio ukupno zaposlenog stanovništva u svim djelatnostima Grada Zagreba 2002. godine iznosio je 19,1% od zaposlenih na razini RH, a 2013. godine taj je udio povećan na 29,6.

Paralelno s restrukturiranjem gospodarskih djelatnosti, mijenja se i struktura aktivnog stanovništva po djelatnostima odnosno sektorima djelatnosti. Radna snaga seli iz djelatnosti u djelatnost, u skladu s kretanjima na tržištu rada.

Slika 30. Ukupno zaposleni po sektorima djelatnosti u Gradu Zagrebu 2013. godine



Prikazane promjene u strukturi zaposlenih po djelatnostima odvijale su se usporedno s društveno-gospodarskim i demografskim promjenama u promatranom razdoblju.
U velikim gradovima svijeta, u pravilu je veća zaposlenost u tercijarnom i ukupnom uslužnom sektoru. Međutim, za gospodarski i opće društveni razvoj nepovoljno je ovako drastično smanjivanje udjela zaposlenih u sekundarnom sektoru odnosno industriji i građevinarstvu kao temeljnim nositeljima gospodarskog razvoja**.**

Navedeni negativni trendovi prestrukturiranja zaposlenosti u Zagrebu, nauštrb proizvodnje, očekivani su kao odraz pretvorbe i privatizacije industrijskih poduzeća, smanjenja ili dislokacije u gradsku okolicu. Nadalje, ulogu u ovakvom prestrukturiranju zaposlenosti Grada Zagreba imaju i nedostatak strategije i poticajne politike gospodarskog razvoja, te spontani dolazak stranih trgovačkih lanaca, banaka i osiguravajućih kuća.
Na području Grada Zagreba godine 2001. godine u pravnim osobama bilo je 284.547 zaposlenih, a 2013. godine 356.065 osoba, odnosno 71.518 više, što znači da se u Zagrebu u ovom razdoblju zapošljavalo prosječno godišnje 5.959 osoba. Od ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama na razini RH, udio Grada Zagreba 2013. godine bio je 31,7%.

Tabela 12. Struktura zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama Grada Zagreba 2010.-2013. godine

Djelatnosti	2010.	2011.	2012.	2013.
UKUPNO	**100**	**100**	**100**	**100**
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0,3	0,4	0,4	0,4
Rudarstvo i vađenje	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	**15,7**	**15,5**	**15,5**	**14,9**
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	0	0	0	0
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	0	0	0	0

Građevinarstvo	9,5	8,6	8,1	7,5
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	**15**	**14,4**	**13,8**	**13,2**
Prijevoz i skladištenje	5,1	5,3	5,5	6,1
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	**14,5**	**14,3**	**14,1**	**13,8**
Informacije i komunikacije	1,1	1,2	1,2	1,3
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0,2	0,2	0,2	0,2
Poslovanje nekretninama	0,2	0,3	0,3	0,3
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	**11,6**	**12,4**	**13**	**13,6**
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2	2,1	2	2,1
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1,3	1,4	1,5	1,6
Obrazovanje	0,2	0,3	0,3	0,3
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	7	7,2	7,4	7,5
Umjetnost, zabava i rekreacija	4	4	4	4,2
Ostale uslužne djelatnosti	**9,8**	**10,2**	**10,4**	**10,7**
Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i pružaju različite usluge za vlastite potrebe	2,3	2,3	2,2	2,1
Nerazvrstani prema djelatnostima	0,1	0,1	0,1	0,1

Izvor: Priopćenja DZS od 2005. do 2013. godine

U obrtu i slobodnim zanimanjima u Gradu Zagrebu 2013. godine bilo je zaposleno 33.864 što je 8,7% od ukupne zaposlenosti. Udio zaposlenih u obrtu i slobodnim zanimanjima Grada Zagreba u RH 2013. godine iznosio je 17,1%. Na području Grada Zagreba u pravnim osobama 2016. godine bilo je 401.639 osoba. U obrtu i slobodnim zanimanjima u Gradu Zagrebu 2016. godine bilo je zaposleno 29,502 osoba što je 7,35% od ukupne zaposlenosti.

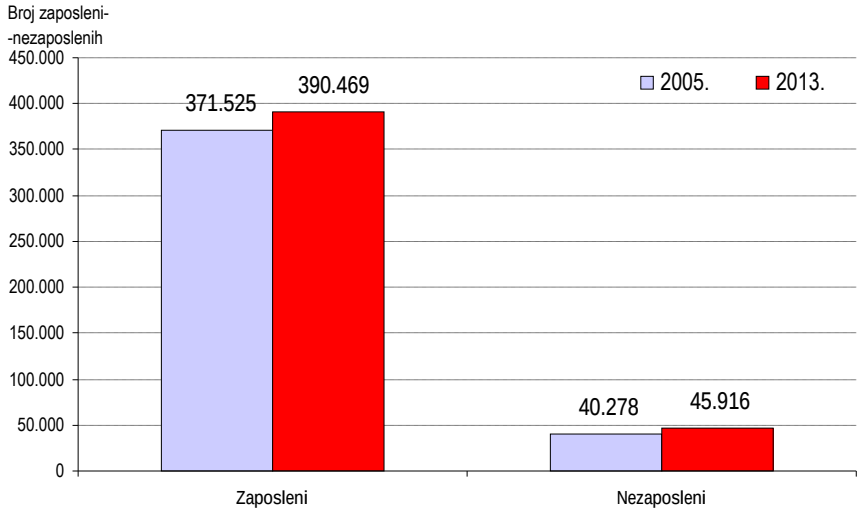
U osmogodišnjem razdoblju između 2005. i 2013. godine, broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama Grada Zagreba smanjen je za 28,5% ili za 13.490 osoba. U strukturi zaposlenih u obrtu 2013. godine najviše je bilo zaposlenih u prerađivačkoj industriji (14,9%), slijedi trgovina na veliko sa 13,2%, ugostiteljstvo s 13,8%, zatim stručne, znanstvene i tehničke usluge 13,6%, ostale uslužne djelatnosti sa 10,7%, te građevinarstvo sa 7,5%.

Od krizne 2008. nezaposlenost je u znatnom porastu, kako u državi, tako i u Gradu Zagrebu. U Gradu Zagrebu nezaposlenost je porasla od 2008. godine za 42,1% odnosno 19 332 osobe, a u RH za 31,4% ili 108 370 osoba. Pod utjecajem povećanja broja nezaposlenih te istodobnoga smanjenja broja zaposlenih osoba u RH, povećana je prosječna godišnja stopa registrirane nezaposlenosti od 18,1% u 2012. na 19,3% u 2013. godini, a u Gradu Zagrebu sa 8,7 na 9,5%.

Za izračunavanje stope nezaposlenosti po županijama korišteni su podaci o osiguranicima mirovinskog osiguranja evidentiranim u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje kao zaposlene osobe, te podaci o nezaposlenim osobama, evidentiranim u Hrvatskome zavodu za zapošljavanje. Prema tim podacima u 2013. godini prosječna stopa nezaposlenosti na državnoj razini iznosila je 19,3%, pri čemu je u sedam županija bila niža, a u četrnaest viša od prosječne državne razine.

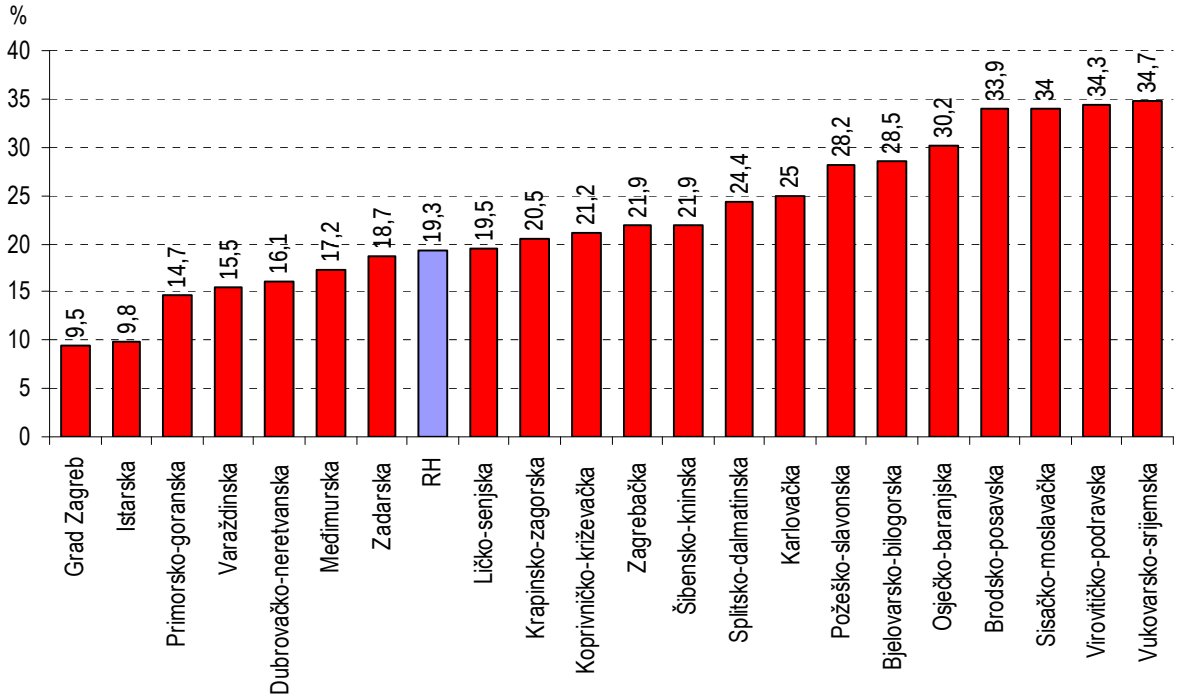
Značajne su razlike u stopi nezaposlenosti u RH po pojedinim županijama. Najniža stopa nezaposlenosti zabilježena je u Gradu Zagrebu (9,5%) i Istarskoj županiji (9,8%), a nižu stopu od prosječne državne imale su i ove županije: Primorsko-goranska (14,7%), Varaždinska (15,5%), Dubrovačko-neretvanska (16,1%), Međimurska (17,2%) i Zadarska 18,7 %.

Slika 31. Broj zaposlenih i nezaposlenih u Gradu Zagrebu 2005. i 2013. godine



Istodobno, najviše su stope nezaposlenosti na području Brodsko-posavske (33,9%), Sisačko-moslavačke (34,0%), Virovitičko-podravske (34,3%), te Vukovarsko-srijemske županije (34,7%).
U usporedbi s 2012. godinom, stopa je nezaposlenosti u svim županijama kao i u Gradu Zagrebu u 2013. godini povećana.

Slika 32. Stope nezaposlenosti po županijama RH, godišnji prosjek 2013. godine



Izvor: HZZ- Godišnjak 2013.

U strukturi nezaposlenih po spolu od 2005. do 2013. u porastu je udio muškaraca, posebno onih starije životne dobi, a udio žena se relativno smanjuje (na 51,2%).
U strukturi nezaposlenih po dobi krajem ožujka 2013. u Gradu Zagrebu na HZZ-u, nezaposlenih u dobi od 15 do 30 godina bilo je 31,2%, od 30 do 45 godina 31,7% te od 45 do 60 i više godina 37,1%. Ovakva struktura nezaposlenih jako je nepovoljna s obzirom da je najveći udio nezaposlenih u starijim dobnim skupinama. Pored visokog udjela mladih do 30

godina starosti koji ne mogu naći posao (jer radnih mjesta nema), zabrinjavajuće je kako li će tek onda zaposlenje naći stanovništvo starijih dobnih skupina.

Prema razini obrazovanja među nezaposlenima apsolutno i relativno najviše je onih sa završenom srednjom školom sa zanimanjima u trajanju od 4 i više godina i gimnazijama, te srednjim školama za zanimanja u trajanju do 3 godine i školama za KV i VKV radnike (čak 58,8% od ukupno nezaposlenih). Nezaposleni s visokom stručnom spremom u Zagrebu čine 14,5%, a među gotovo svim skupinama nezaposlenih prema razini obrazovanja veći udio čine žene nego muškarci. Izuzetak predstavljaju samo obrazovani sa osnovnom i 3-godišnjom srednjom školom za KV i VKV radnike, među kojima je više muškaraca.
Ponuda rada prema obrazovanju veoma je neadekvatna, budući da glavninu čine osobe sa završenom srednjom školom te osnovnom i bez završene osnovne škole (ukupno njih 77,6 %), a tek je 22,4 % osoba sa višim školama i fakultetima, iako u ukupnosti oko 80% nezaposlenih čine stručne osobe.

Broj prijavljenih potreba za radnicima u 2013. godini bio je za 8,7% veći nego u 2012. Od prijavljenih potreba za radnicima trećina se odnosila na stručnjake, inženjere i znanstvenike 36,1%, na uslužna i trgovačka zanimanja 23,6%, slijede potrebe za tehničarima i stručnim suradnicima 11,2%, administrativnim službenicima 10,1%, jednostavnim zanimanjima 8,6%, a manje su potrebe za zanimanja u obrtu i pojedinačnoj proizvodnji (8,2%), a najmanje za rukovateljima strojeva, vozila, industrijske proizvođače i sastavljače proizvoda (2,1%).
Prema tome, uz oslabljenu potražnju posljednjih godina, struktura ponude i potražnje za radnicima još uvijek nije usklađena. Na tržištu rada u Gradu Zagrebu na strani ponude najviše je tehničara i stručnih radnika, administrativnih službenika te uslužnih i trgovačkih zanimanja srednje i niže stručne spreme. Slijede znanstvenici i inženjeri te zanimanja u obrtu i proizvodnji. S druge strane traže se pretežito stručnjaci, znanstvenici i inženjeri, tehničari stručni djelatnici (64%), a znatno manje zanimanja u obrtu i proizvodnji te industrijski proizvođači i rukovatelji strojeva i postrojenja. Osim toga, radi se, kako je prikazano o relativnoj neusklađenosti strukture ponude u odnosu na potražnju za radnicima i prema dobnoj strukturi i obrazovanju te niskoj prostornoj fleksibilnosti nezaposlenih.

Europska unija, Lisabonskom strategijom iz 2000. i dopunjenim Stockholmskim ciljevima te Strategijom 2020. zacrtala je vrlo ambiciozne ciljeve i prioritete razvoja. Temeljem toga, od 2010. postavljen je cilj rastuće stope zaposlenosti na jedinstvenom EU- tržištu rada od 75 % za osobe u dobi između 20 - 64 godina, dok Hrvatska, kao i Zagreb imaju znatno niže stope zaposlenosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Grad s dostignutim BDP-om po stanovniku zaostaje za razinom rasta sličnih gradova u EU ▪ nedovoljna konkurentnost u odnosu na druge velike gradove ▪ nedostatna usmjerenost na proizvode i usluge veće dodane vrijednosti i višega tehnološkog stupnja obrade ▪ nedovoljna poslovna umreženost ▪ nedovoljna suradnja gospodarskih subjekata s istraživačkim institutima usprkos velikom kadrovskom i obrazovnom potencijalu Zagreba ▪ nedovoljna gradska podrška razvoju poduzetničke infrastrukture ▪ slabo poticanje i vrednovanje razvojnih učinaka programa i projekata za razvoj poduzetništva na gradskoj razini ▪ smanjenje broja obrta ▪ ubrzano starenje radne snage	▪ vrednovati i sustavno koristiti zagrebačke konkurentske prednosti za ubrzaniji razvoj, osobito njegove djelatnosti temeljenih na znanju, tehnologiji i inovacijama ▪ poticati razvitak kreativne ekonomije u gradskom središtu (kreativne industrije, istraživanje i razvoj, ekonomija multimedijalnog prometa informacijama, ekonomija doživljaja za posjetitelje grada...) ▪ sustavno podržavati stvaranje mladih visokoobrazovanih stručnjaka i menadžera, uz cjeloživotno osposobljavanje starije radne snage ▪ razvijati tehnološku i poslovnu infrastrukturu koja će poduprijeti i poboljšati povezivanje poduzetnika, posebno malih i srednjih, s istraživačkim i razvojnim institucijama ▪ jačati razvojno povezivanje pojedinih segmenata industrije oko uspješnih i na tehnologiji zasnovanih poduzeća ▪ poticati male i srednje tvrtke koje svoje poslovanje

▪ izražena je strukturna nezaposlenost-kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage u mnogim slučajevima ne odgovara potrebama tržišta rada ▪ velik je udjel nezaposlenih starije dobi koji se teško prilagođavaju zahtjevima tržišta ▪ nedovoljna je uključenost lokalne razine u programe za poticanjem zapošljavanja u okviru Državnog zavoda za zapošljavanje ▪ nepostojanje cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visoko obrazovanih osoba u onim dijelovima gospodarstva koji svoj rast i razvoj zasnivaju na znanju i inovacijama	i rast zasnivaju na primjeni znanja, razvoju tehnologija i inovacija i koje su usmjerene na proizvodnje viših tehnoloških razina ▪ jačati poduzetničku i tehnološku infrastrukturu u funkciji korištenja zagrebačkih konkurentskih prednosti i jačanje ukupne konkurentnosti ▪ unaprijediti pripremu i vrednovanje programa za razvoj poduzetništva ▪ povećati rast izvoza proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti ▪ maksimalno povećati korištenje sredstava strukturnih fondova EU za implementaciju razvojnih projekata ▪ jačati suradnju gradske uprave i svih institucija lokalnog okruženja s poduzetnicima ▪ razvoj efikasnijeg i učinkovitijeg upravljanja ljudskim resursima na svim razinama ▪ izrada i provedba cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih

3.2. TURIZAM

U strukturi gospodarstva Grada Zagreba primjetan je pozitivan trend razvoja turizma, čemu svjedoče podaci o turističkom prometu proteklih godina. Turistički promet u vršnim mjesecima (srpanj, kolovoz) je manji od 25%, dok je u prvom dijelu godine (siječanj-lipanj) iznad 40% a u drugom dijelu godine iznad 30%. Udio Grada Zagreba u nacionalnom turističkom prometu 2013. prilično je stabilan. Udio u dolascima na razini je od 7% ukupnih dolazaka gostiju, a zbog kraćeg prosječnog boravka (1,7 dana) udio noćenja je manji i predstavlja 2,3%. Udio stranih turista veći je nego domaćih (gotovo 80% stranih turista).

Od 2010. kontinuirano raste turistički promet u Zagrebu. 2014. godine bilježi se rekordan broj noćenja i dolazaka, a primjetan je i porast broja inozemnih dolazaka. Zagreb je turističko odredište u koje turisti više dolaze individualno nego organizirano, što potvrđuju i podaci po kojima je 65% ukupnih turista došlo individualno, ostvarivši 66%ukupnih noćenja. Organizirano ili posredstvom turističkih agencija i drugih organizatora putovanja došao je 319.001 turist, ostvarivši 510.764 noćenja, što je u odnosu na 2013. godinu porast od 22%. Gosti koji su ostvarili najveći broj dolazaka u 2014. godini su gosti iz Njemačke, Italije, Sjedinjenih američkih država, Austrije i Ujedinjene Kraljevine, dok je iste godine povećan broj dolazaka turista iz Republike Koreje, Kine, Bugarske, Češke, Slovačke i Ukrajine.

Zagreb je u razdoblju od I.-XI. mjeseca 2016. posjetilo 1.054.955 turista, koji su ostvarili 1.848.618 noćenja[26]. U spomenutom razdoblju najveći broj dolazaka bio je iz Republike Koreje, a tradicionalni gosti koji ostvaruju najveći broj dolazaka su gosti iz Njemačke, Italije, Sjedinjenih Američkih Država i Austrije.

Tabela 13. Inozemni dolasci 2010.-2014.

Inozemni dolasci	2010		2011		2012		2013		2014	
	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks
Ukupno	**488.854**	**108,9**	**551.043**	**112,7**	**590.538**	**107,1**	**685.720**	**116,1**		

[26] Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku, mjesečno priopćenje, siječanj 2017.

Tablica 10. Ukupno dolasci 2010.-2014.

Ukupni dolasci	2010		2011		2012		2013		2014	
	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks	Dolasci	Indeks
Ukupno	**666.106**	**105,1**	**730.945**	**109,7**	**767.366**	**105**	**876.604**	**114,2**		

Tablica 11. Ukupno noćenja 2010.-2014.

Ukupna noćenja	2010		2011		2012		2013		2014	
	Noćenja	Indeks	Noćenja	Indeks	Noćenja	Indeks	Noćenja	Indeks	Noćenja	Indeks
Ukupno	**1.085.597**	**103,6**	**1.183.125**	**109**	**1.245.669**	**105,3**	**1.451.891**	**116,6**		

Slika 33. Gosti koji ostvaruju najveći broj dolazaka

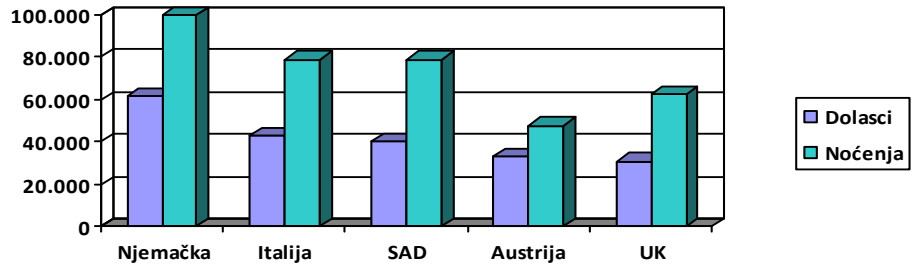


Tabela 14. Najveći porast noćenja prema zemlji prebivališta 2014.

Zemlja	Noćenja	Indeks
Republika Koreja	74.834	312,9
Kina	27.575	129,3
Španjolska	49.807	121,1
Slovačka	9.330	120,8
Kanada	25.075	120,7

Prema podacima iz 2014. sveukupni smještajni kapaciteti broje 12.560 postelja i to većinom u hotelskim kapacitetima (56%). Broj postelja u hotelima iznosi 7.051, u hostelima 2.242, dok broj u ostalim smještajnim objektima iznosi 3.267.U strukturi hotelskog smještaja u 2014. godini dominiraju hoteli više (4*) kategorije u kojima je 45,5% svih stalnih hotelskih ležajeva, slijede hoteli srednje kategorije (3*) s udjelom od 30% te hoteli više kategorije (5* i Hotel Business) s udjelom od 21,5 %, a preostalih 3% ležajeva je u hotelima niže (2*) kategorije.
U 2017. godini, značajka aktualnog razvoja smještajnih kapaciteta u Gradu je porast broja hostela koji se u samo četiri godine sa 6 na sadašnjih 49, dok je većina smještajnih kapaciteta ipak koncentrirana u nekom od oblika hotelskog smještaja[27] (52%). Smještajni objekti ostalih vrsta također bilježe porast broja i kapaciteta. To se posebice odnosi na smještajne objekte u kojima se pružaju usluge smještaja u domaćinstvu, kod kojih se, ovisno o vrsti smještajnog objekta, može govoriti o praktički udvostručenim kapacitetima u periodu od 2015. do 2017. godine; što sugerira prepoznavanje turističkog potencijala Grada Zagreba i od strane šire populacije koja se počinje baviti pružanjem usluga smještaja i na taj način dodatno aktivira gospodarski potencijal Grada Zagreba na mnogo široj razini, a ne samo od strane profesionalnih ugostitelja. Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu od 2015. godine nisu zabilježili rast niti u kapacitetima, niti u broju smještajnih jedinica.

[27] Hoteli, apart hoteli, integrirani hoteli, hoteli baštine i hoteli posebnog standarda

Tabela 15. Broj hostela i domaćinstva 31.12.11./31.12.14.

Vrsta objekta	2011.	2014.	Promjena u %
Hostel	6	37	516,6
Domaćinstvo	137	687	401,4

Tablica 16. Promjene u broju ugostiteljskih objekata za smještaj u periodu od 31. prosinca 2015. do 30. lipnja 2017. godine

Popis smještajnih objekata po vrstama

Ugostiteljski objekti za smještaj

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba za iznajmljivanje	398	715	406	835	422	867
Apartman za iznajmljivanje	117	351	166	493	178	522
Studio apartman za iznajmljivanje	49	104	63	137	96	222
Hostel	41	1695	46	2059	49	2143
Hotel posebnog standarda Hotel Business	2	1130	2	1130	2	1130
Učenički dom	1	137	1	137	1	137
Studentski dom	2	1129	2	1129	2	1129
Planinarski dom	2	36	2	36	2	36
Prenoćište	2	56	0	0	2	57
Kuća za odmor	2	12	2	12	2	12

Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba u domaćinstvu	166	325	212	390	247	460
Apartman u domaćinstvu	623	1602	958	2508	1123	2835
Studio apartman u domaćinstvu	176	383	295	645	364	783
Kuća za odmor u domaćinstvu	4	18	10	46	11	47

Objekti za pružanje ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu

Vrsta	31.12.2015.		31.12.2016.		30.06.2017.	
	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju	Broj objekata	Broj gostiju
Soba	8	12	8	12	8	12
Apartman	1	2	1	2	1	2
Izletište	3	-	5	-	5	-
Vinotočje	2	-	2	-	3	-

Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Odjel za gospodarske djelatnosti i rad, 2017.

Turističkom razvoju bitno doprinose poslovni skupovi i kongresi. Prema podacima iz 2014. od ukupno 7.553 poslovna skupa održana u Hrvatskoj tijekom prva tri tromjesečja 2014. godine, njih 3.793 tj. 50,2% održano je u Zagrebu. Poslovni skupovi uglavnom se odvijaju u hotelskim prostorima uređenim za tu namjenu (čak 87 %). Zagreb je prema ICCA 2013. godine uvršten na 79. mjesto ljestvice svjetskih kongresnih gradova što predstavlja pozitivan pomak u odnosu na 134. mjesto 2012.

Manifestacije koje se u Gradu Zagrebu organiziraju i održavaju, kao što su Advent u Zagrebu, te manifestacije festivalskog karaktera, kao što je Inmusic Festival, pridonose povećanju broja noćenja i turističkih dolazaka u Grad Zagreb, kao što doprinose i povećanju prepoznatljivosti Grada Zagreba i zagrebačke turističke ponude.

Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine definirane su proizvodne grupe na kojima Zagreb treba temeljiti svoj turistički razvoj- zdravstvene, kulturne i poslovne, a primarni proizvodi koje treba razvijati su medicinski, gradski turizam, turizam baštine, skup asocijacije i skup korporacije. Proizvodi s izraženom perspektivom rasta su cikloturizam, koji unatoč sve većem rastu još uvijek nije dovoljno valoriziran niti komercijaliziran, omladinski i socijalni turizam, događanja te gastro i eno turizam.

Ciljevi razvoja turizma uključuju povećanje turističke potrošnje, produljenje boravka turista, podizanje konkurentnosti i atraktivnosti turizma Grada Zagreba, pokretanje razvojno investicijskih projekata turističke infrastrukture te edukacija i poticanje novih zapošljavanja na području turizma i ugostiteljstva.

Prepreke daljnjem razvoju turizma u Gradu Zagrebu očituju se u nedovoljnoj komunikaciji i umreženosti dionika u turizmu, nedovoljnoj iskorištenosti povoljnog geoprometnog položaja grada, nepostojanju svjetskih hotelskih i trgovačkih brendova, nedostatku značajnih internacionalnih događanja i natjecanja, nedovoljnoj iskorištenosti prostora u gradskom vlasništvu u turističke svrhe, nedovoljnoj iskorištenosti kulturne baštine, urbane parkovne infrastrukture, prometa u turističke svrhe i dr.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna komunikacija i umreženost dionika u turizmu (zajednička suradnja na području realizacije turističkih projekata) ▪ nedovoljna prepoznatljivost i osmišljenost turističkog proizvoda i turističkog identiteta Zagreba ▪ nedostatak inovativnih sadržaja turističke ponude ▪ nedovoljno iskorišten potencijal posebnih oblika turizma ▪ nedostatna cikloturistička infrastruktura i nepovezanost cikloturističke ponude ▪ manjak stranih investicija u turizmu ▪ nesustavno praćenje rizika koji utječu na konkurentnost ▪ nepostojanje preciznijih informacija o konkurentskom okruženju	▪ jačanje sektorske suradnje na nivou gradske uprave po pitanjima vezanima uz turizam ▪ daljnji razvoj gradske ustrojstvene jedinice zadužene za turizam u smjeru koordinacijskog i savjetodavnog tijela na području turizma izraženija i učinkovitija suradnja ustrojstvene jedinice zadužene za turizam s privatnim i civilnim sektorom, institucijama koje djeluju na području turizma, kulture, zaštite okoliša, obrazovanja, prometa ▪ osnivanje interesne skupine za upravljanje razvojem turizma u gradu sastavljene od svih relevantnih dionika te zajedničko upravljanje turističkom politikom, jačanje konkurentnosti turizma, osmišljavanje i kreiranje turističkih proizvoda grada Zagreba ▪ poticanje JPP-a za razvoj turističke infrastrukture i ponude ▪ unaprjeđenje regionalne suradnje na području turizma ▪ izrada strategije identiteta grada Zagreba ▪ izrada akcijskog plana razvoja turizma grada Zagreba i mjera za njegovu učinkovitu provedbu ▪ poticanje i razvoj inovativne turističke ponude; razvijanje novih atrakcija posebno onih koje se temelje na unikatnosti

- obnova, revitalizacija, prenamjena postojećih te stvaranje novih, modernih i multifunkcionalnih globalno značajnih atrakcija u turističku svrhu- Centri za posjetitelje, Zagrebački velesajam i dr.
- poticanje razvoja medicinskog turizma, gradskog turizma, turizma baštine, skupove asocijacija i korporacija, cikloturizma, eno gastro te socijalnog turizma kroz sektorsku suradnju
- izgradnja i umrežavanje cikloturističke ponude
- izgradnja cikloturističkog europskog centra za podršku cikloturistima i pružanje informacija
- stvaranje pozitivne klime za privlačenje stranih investitora s područja turizma
- uspostava indikatora za praćenje trendova turističkih proizvoda i usluga, atrakcija, infrastrukture i sl. iz konkurentskog okruženja i njihovo praćenje kroz ankete, istraživanja i sl.

3.3. POLJOPRIVREDNO TLO I POLJOPRIVREDA

Stanje poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora. Od ukupno 641,32 km^2 koliko obuhvaća područje Grada Zagreba, približno dvije trećine površine nalaze se izvan građevinskog područja naselja Grada Zagreba. Ukupna površina poljoprivrednog zemljišta na području Grada Zagreba iznosi 21.732,80 ha, što čini33,9% ukupne površine Grada. Za poljoprivrednu proizvodnju koristi se više od 95% obradivih površina, i to za ratarske kulture 64%, za livade u službi stočarske proizvodnje 18%, za povrćarstvo 12,5%, te za voćarstvo i vinogradarstvo 4%. Površina od 5.743,10 ha površina je svih poljoprivrednih gospodarstava (PG) iz Grada Zagreba na području Grada Zagreba, a površina od 3.460,33 ha površina je svih PG-a sa sjedištem u Gradu Zagrebu i posjedom u Zagrebačkoj županiji.
Poljoprivredna proizvodnja se danas odvija na oko 14.300,00 ha poljoprivrednih površina, najvećim dijelom je koncentrirana u sjeveroistočnom i južnom dijelu Grada Zagreba. Na temelju provedene inventarizacije poljoprivrednog zemljišta te procjene pogodnosti poljoprivrednog zemljišta, klime i reljefa za pojedine vrste proizvodnje, na području Grada Zagreba postoje uvjeti i prioritetne zone u prostoru za razvoj povrćarske (3562 ha), ratarske (5645 ha), stočarske (1803 ha), vinogradarske (1570 ha) i voćarske proizvodnje (1682 ha). Sadašnja struktura korištenja zemljišta je: 70 % ratarske kulture, 18 % su livade u službi stočarske proizvodnje, 12,5 % za povrćarstvo te 4% za voćarstvo i vinogradarstvo. U vlasništvu države nalazi se manji dio zemljišta (oko 20%), a veći je dio u privatnom vlasništvu (oko 80%). Iznimno je nepovoljna veličina privatnog posjeda i rascjepkanost parcela, prosječna veličina posjeda je 3,5 ha. Gotovo 75 % gospodarstava na području Grada Zagreba ima manje od 5,0 ha zemljišta.

Analizom broja farmi kao poljoprivrednih gospodarstava za uzgoj određene vrste korisnih životinja na temelju podataka iz JRDŽ od 20. lipnja 2013. godine utvrđeno je da su na području Grada Zagreba evidentirane ukupno 1.604 aktivne farme različitog stočnog fonda (ukupni broj evidentiranih farmi je 1.651).
Postojeća agrarna struktura nije povoljna i predstavlja osnovnu zapreku za razvoj suvremene i specijalizirane poljoprivredne proizvodnje. Nepovoljna veličina posjeda (prosječna veličina posjeda 3,5 ha) te rascjepkanost parcela (1ha = 5 – 8 parcela) otežavaju primjenu suvremene tehnike i tehnologije u procesu proizvodnje. Blizina relativno velikog zagrebačkog tržišta može anulirati usitnjenost posjeda uz pretpostavku da se intenzivnije uzgajaju visoko profitabilne kulture - voće, povrće, cvijeće i ljekovito bilje.

Broj poljoprivrednih gospodarstava 2009. iznosio je 5.500 sa sjedištem u Gradu Zagrebu, a prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika sa sjedištem u Zagrebu 2015. godine upisana su 6264 poljoprivredna gospodarstva. Najveći dio gospodarstava su po strukturi obiteljska

poljoprivredna gospodarstva (5824 ili 93 %), a preostali dio su tvrtke, zadruge i obrti. Ukupna prijavljena površina poljoprivrednog zemljišta u 2015. godini koju su koristila ta poljoprivredna gospodarstva iznosila je 6.688,17 ha.

Danas je broj gospodarstava veći zbog neredovitog ažuriranja stanja od strane poljoprivrednika, ali i zbog poduzetničkih ulaganja u ovaj sektor od strane poduzetnika koji se nisu do sada bavili poljoprivredom. Provođenjem vlastite agrarne politike već desetak godina Grad Zagreb nastoji utjecati na stanje u poljoprivrednom sektoru očuvanjem malih samodostatnih gospodarstva kao zalog očuvanja ruralnog prostora i osnaživanjem komercijalnih gospodarstava kroz različite mjere potpore te nastojanjem utjecanja na specijalizaciju i povećanje rentabilnosti proizvodnje. Grad je sredstva potpore ulagao u ruralna područja zagrebačkog prstena uzimajući u obzir njihov značaj i usmjerenost na zagrebačko tržište. Posljednjih godina subvencionirano je, između ostalog, podizanje novih potpuno opremljenih trajnih nasada (navodnjavanje, protugradne mreže, ograde, protukišne folije itd.) čije površine na kraju 2014. iznose 536,88 ha u obje županije, značajno je poticana ekološka poljoprivreda koja se danas odvija na površini od 809 ha.

U sektoru stočarstva, proteklih se godina intenzivno podupiralo proizvođače koji su željeli ulagati u specijalizaciju mliječne proizvodnje, pa je došlo do preraspodjele grla kod komercijalnih proizvođača. Mala, a često i staračka gospodarstva i dalje prati negativan trend i ukazuje da je broj gospodarstava koja se bave uzgojem krava smanjen za 30 %, a broj krava na tim gospodarstvima za 70 %. Današnji je prosjek oko 3,6 grla na 117 gospodarstava, no njihova je vrijednost bez obzira na to velika, ne samo u gospodarskom smislu, nego prije svega u kontekstu očuvanja prostora i njegovanju tradicije. Na području Grada Zagreba evidentirano je ukupno 1.879 farmi različitog stočnog fonda (prema HPA, JRDŽ-u, 2016).
Osnovna karakteristika današnjeg navodnjavanja poljoprivrednih površina je nedostatak projektne dokumentacije, pedološke osnove i analize uvjeta navodnjavanja kao i istraživanja zahvata vode i motrenja stanja podzemnih voda. Na prostoru Grada Zagreba, ovisno o porijeklu izvora vode (površinske i podzemne), moguće je prema Planu navodnjavanja poljoprivrednih površina i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i vodama navodnjavati 1.356,56 ha (*Plan navodnjavanja i gospodarenja poljoprivrednim zemljištem Grada Zagreba* 2008. godine).Provođenje programa potpora Grada Zagreba kroz 10 godina, do 2016., rezultiralo je stočnim fondom od 7322 grla na 813 farmi, površinom vinograda od 72 ha, konvencionalnim voćnjacima 450 ha, ekološkom proizvodnjom, sve grane, 853 ha te pod proizvodnjom u kontroliranim uvjetima 40 ha (staklenici, plastenici, tuneli).

RAZVOJNI PROBLEMI

- nedefiniran razvoj ruralnog prostora
- mala prosječna površina po gospodarstvu koja ne dopušta brz rast na temeljima ekonomije razmjera te usitnjenost i rascjepkanost posjeda
- ubrzana urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktne situacije među starosjediocima i novim stanovnicima
- proizvodna i tržišna neorganiziranost proizvođača
- potpuna nepripremljenost obiteljskih gospodarstava za konkuriranje za sredstva fondova EU-a
- neodgovarajuća tehnologija i oprema
- nedostatak kreativnih ideja, loš menadžment i marketing
- slaba želja za cjeloživotnim učenjem i usvajanjem novih znanja
- nezainteresiranost mladih za poljoprivredu

RAZVOJNE POTREBE

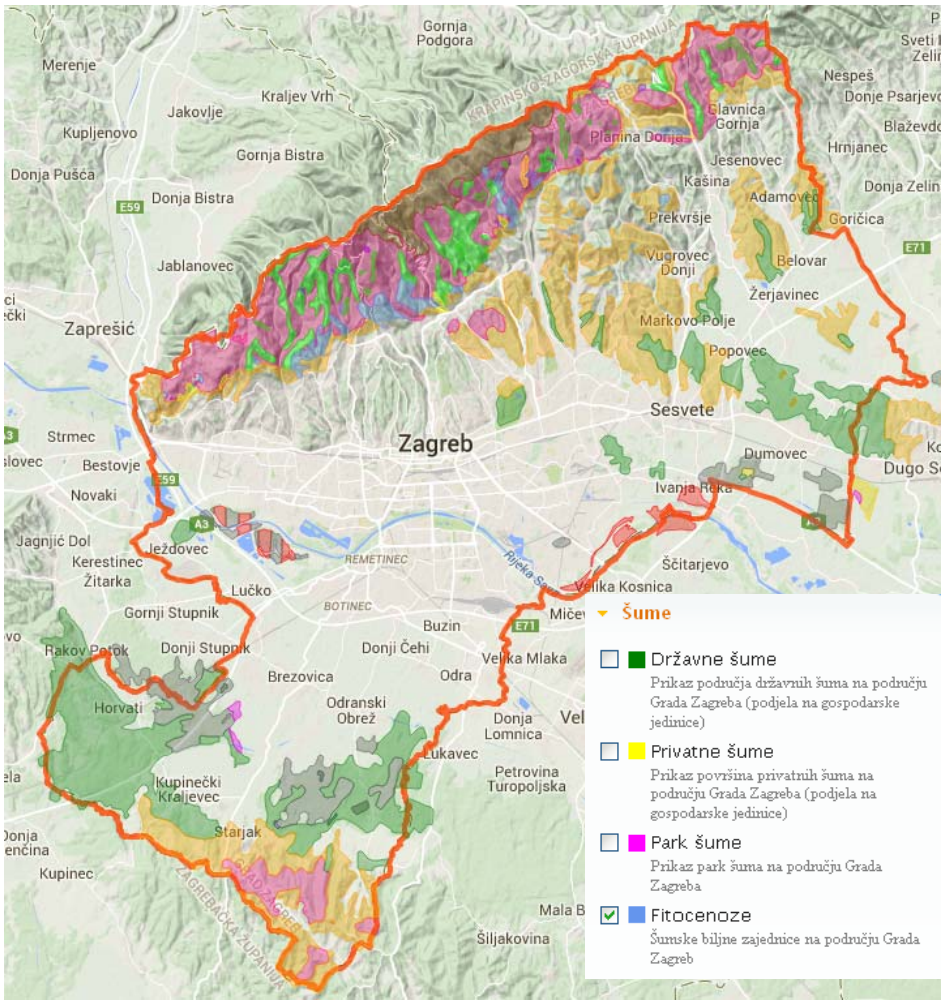
- utvrditi ruralni prostor Grada Zagreba u poljoprivredno gospodarskim zonama te mjere za očuvanje prostora u funkciji poljoprivredne proizvodnje (gradnja farmi, zatvorenih prostora za proizvodnju povrća, prerađivačkih kapaciteta)
- povećati sadašnji posjed po gospodarstvima za stočarsku proizvodnju kod komercijalnih proizvođača mlijeka
- privatizirati državno zemljište
- prilagođavati prostorno-plansku dokumentaciju
- voditi određene oblike poljoprivredno okolišnih programa za vodozaštitna područja – promoviranje određenog plodoreda zbog očuvanja oraničnih područja te ekoloških oblika proizvodnje
- unaprjeđivati povezivanje proizvođača radi plasmana na ZG tržištu s obzirom na porast potražnje za hranom proizvedenom u neposrednoj blizini ili za „domaćom hranom“

▪ neujednačenost kvalitete proizvoda ▪ niska specijalizacija i nedostatak standardizacije kvalitete ▪ nizak udio visokoprerađenih proizvoda i nedostatak brendiranih proizvoda ▪ neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s normativima u prostorno-planskoj dokumentaciji	▪ utvrditi profile gradskih tržnica za plasman svježih poljoprivrednih proizvoda i unaprijediti odnose s kupcima ▪ poboljšati kapacitete za korištenje fondova EU-a ▪ povećati specijalizaciju i unaprjeđivati tehnološke procese ▪ definirati Zagreb kao promotivno središte za lokalne poljoprivredne i šumske proizvode (razvijati selektivne oblike turizma posebno s obzirom na potrebe i preferencije stanovnika Grada Zagreba, ali i turista) ▪ razvijati druge djelatnosti u ruralnom prostoru ▪ poticati mlade ljude da se bave poljoprivredom ▪ poticati porast kvalitete proizvoda i proizvoda s većom dodanom vrijednošću ▪ brendirati proizvode ▪ očuvati tradicionalne oblike proizvodnje zaštitom intelektualnog vlasništva tradicionalnog proizvoda – stvaranje robne marke ▪ očuvati stare domaće sorte voćnih i povrtnih vrsta (npr. zagrebačka salata) sa zaštitom ▪ surađivati sa susjednim županijama (upućenost na županijski zeleni prsten) ▪ revidiranje normativa u prostorno-planskoj dokumentaciji s lokalnim mogućnostima i potrebama (držanje domaćih životinja)

3.4. ŠUMARSTVO

Analiza stanja u šumarstvu za period od 2009. do 2012. ukazuje na nedostatak kvalitetnih baza podataka koji bi omogućili bolje praćenje svih promjena u površinama i vlasničkim udjelima u šumama na području Grada Zagreba.
Po podacima Hrvatskih šuma na području Grada Zagreba nalazi se 8.777 ha šuma, od čega državnih šuma kojima gospodare Hrvatske šume ima 8.247 ha, državnih šuma koje koriste drugi pravni subjekti (Šumarski fakultet, Vlada RH) ima 899 ha, a privatne pravne i fizičke osobe posjeduju 9.632 ha šuma. Udio površine državnih i privatnih šuma, zbog procesa povrata imovine, mijenja se gotovo na dnevnoj razini, u korist privatnih šuma.
Do sada su izrađeni i odobreni programi za 3.277,85 ha šuma (četiri programa) i to za Privatnu jedinicu Zagrebačke šume, Zagreb-Medvednica, Zagreb-Medvednica zapad i Turopoljske šume (na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije).

Slika 34. Interaktivni pregled šuma Grada Zagreba



Izvor: ZG Geoportal

Korištenje državnih šuma na području Grada Zagreba karakterizira višenamjensko korištenje, gdje se uz drvoproizvodnu naglašeno koriste i općekorisne funkcije ovih šuma. To je naročito naglašeno u gospodarskoj jedinici „Park šume Grada Zagreba“ te u gospodarskim jedinicama na području Parka prirode Medvednica. Karakteristika privatnih šuma je i dalje nepromijenjena, riječ je o vrlo usitnjenim parcelama, s prosječnom veličinom posjeda 0,43 ha i prosječnom veličinom čestice 0,15 ha. U odobrenim programima gospodarenja privatnim šumama, ukupno pokrivaju 3.277,85 ha šuma, evidentirano je 12.697 katastarskih čestica i 12.258 posjednika. Procjenjuje se da je ukupni broj privatnih čestica oko 43.500.

Iz izvještaja o zdravstvenom stanju šuma na području Grada Zagreba iz 2010. vidljivo je da je provedenim analizama na 5 ploha u Parku prirode Medvednica utvrđeno da su u 90 % slučajeva oborine koje su padale bile zakiseljene (ph 5,6). Rezultat kiselih kiša su vrlo oštećene krošnje drveća budući kod velikog broja stabala manjka 40 % lišća. U ovakvim uvjetima drveće brzo stari i ne može obavljati opće korisne funkcije, značajno se smanjuje volumni prirast stabala i povećava transpiracija te se stabla postupno suše i umanjuje se upotrebna vrijednost šuma.

Iz razlike u podacima o površinama šuma je vidljivo da odstupanja u površinama nameću potrebu izrade cjelovite programske baze kroz „Geoportal“ kojim bi se preklapale 4 vrste podataka - katastarska evidencija, vlasničko stanje, prostorno planska dokumentacija i programi gospodarenja šumama. Bez izrade ovakvog informacijskog sustava bit će vrlo teško na razini Grada izrađivati kvalitetne analize i ocjene stanja, pa posljedično i mjere potpore u šumarstvu, kojima bi se prije svega utjecalo na očuvanje park šuma. Osim toga znakovito je da se površine privatnih šumoposjednika povećavaju u postupku povrata, ali da posljedično novi šumovlasnici ne provode mjere utvrđene planskim dokumentima za

gospodarenje šumama, pa se postavlja pitanje razloga traženja povrata odnosno kalkuliranja o pretvaranju šuma u neke druge namjene.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• nedostatak podataka o šumama te neumreženost podataka javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu jačanja temeljnih postavki za ocjenu stanja ▪ rascjepkanost, odnosno usitnjenost šumskog posjeda po katastarskim česticama i vlasništvu privatnih šuma onemogućava kvalitetniju organizaciju i gospodarenje u tim šumama na području UŠP Zagreb ▪ nedovoljno je zastupljen otkup površina privatnih šuma unatoč ponudama od šumoposjednika ▪ nesređeni imovinsko-pravni odnosi ▪ nepovoljna dobna i sociološka struktura šumoposjednika ▪ nedovoljna informiranost šumoposjednika glede registra upisnika šumoposjednika ▪ suprotnost odnosno neujednačenost interesa korisnika šumskih dobara, nespremnost za međusobno povezivanje interesa i preuzimanje rizika pri investiranju ▪ nekonkurentnost drvnih sortimenata iz šuma privatnih šumoposjednika u odnosu na sortimente iz državnih šuma koji se po netržišnim principima distribuiraju drvoprerađivačima ▪ nepostojanje organiziranog otkupa drvnih sortimenata iz privatnih šuma ▪ korištenje šumskih resursa u državnim i privatnim šumama svodi se na drvne proizvode, a vrlo malo na nedrvne šumske proizvode te nedovoljno korištenje marketinških instrumenata usmjerenih prema korisnicima (premalo učešće sporednih šumskih proizvoda u privlačenju građana na boravak u šumi).	▪ razvoj informacijskog sustava koji bi omogućio umrežavanje javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora u svrhu održivog gospodarenja šumama ▪ definiranje vrijednosnog referentnog sustava za šume na području Grada Zagreba te sprečavanje daljnje devastacije ▪ stručno i znanstveno istraživački potkrijepljeno definiranje područja park šuma od interesa za Grad ▪ održivo upravljanje prirodnim vrijednostima šuma ▪ stvaranje fonda za otkup šuma ▪ okrupnjivanje posjeda šuma, a posebno park šuma otkupom Grada Zagreba od privatnih šumoposjednika te uvođenje rente privatnim šumoposjednicima kao nadoknadu za opće korisne funkcije njihovih šuma ▪ uvođenje mjera potpore za privatne šumoposjednike koji otkupljuju privatne šume, a obvežu se da će šumama održivo gospodariti ▪ jačanje udruga šumovlasnika kao i poticanje povezivanja šumoposjednika u cilju okrupnjavanja šumskog posjeda kao i gospodarenje šumama ▪ razvoj turizma i potporne infrastrukture u prostorima šuma ▪ pošumljavanje i zaštita marginalnog šumskog zemljišta ▪ razvoj sustava zaštite, povezivanja i umrežavanja institucija koje se bave šumarstvom i šumama ▪ održivi razvoj zaštićenih područja - Parka prirode Medvednica i Park šume ▪ izrada programa zaštite divljači za prostore koji nemaju obilježja lovišta, te provođenje programa s ciljem zaštite divljači i nastanka šteta od divljači ▪ uvođenje novih tehnologija u šumske radove ▪ sustavno educiranje u stjecanju novih znanja i vještina vezano uz procjenu opće korisnih funkcija za privatne šumoposjednike - mogućnosti za pružanje socijalnih uloga ▪ sprječavanje cijepanja katastarskih čestica posebnim mjerama potpore ili izmjenom zakonodavstva ▪ uvođenje prava prvokupa od strane Grada Zagreba prilikom prodaje privatnih šuma unutar građevinskog područja ▪ pojednostavljivanje postupka kupoprodaje šuma uz korigiranje tablica za izračun poreza pri kupoprodaji ▪ prodaja drvnih sortimenata iz svih šuma bez obzira na vlasništvo odvijanjem po tržišnim principima, uz potpore za drvne sortimente proizvedene u ispod prosječnim uvjetima (mali posjed, veliki nagibi) iz šuma kojima se održivo gospodarilo

3..5. GRADSKE TRŽNICE

Gradskim tržnicama upravlja trgovačko društvo Zagrebački holding d.o.o.- podružnica Tržnice Zagreb. Radi se o 24 tržnice na malo u koje su uključene Zelena tržnica i Sajmište Sesvete, zatim 3 tzv. izvantržničke lokacije (objekta) te Veletržnicom i hladnjačom.

Slika 35. Lokacije zagrebačkih tržnica



Značajan problem u poslovanju tržnica na malo proizlazi iz činjenice da tzv. zelene plohe koje služe prodaji voća i povrća postupno bivaju sve praznije iako smisao postojanja tržnica počiva upravo na toj djelatnosti. Postojeći prihodi sve više se oslanjaju na popratne tržničke sadržaje poput prodaje/usluga iz lokala, boksova i tome sličnih prostora čija je ukupna popunjenost također razmjerno slaba. Nadalje, problem za zadovoljavajuću aktivaciju tržnica kao gospodarski vitalnih prostora predstavlja nesređena vlasničko-pravna i građevinsko-pravna dokumentacija, koja onemogućava i usporava uspostavljanje efikasne gospodarske djelatnosti na tržnicama.
Zagrebačke tržnice su nedovoljno iskorišten i nedovoljno održavan resurs, posebice obzirom na njihov značaj u naglašavanju vrijednosti domaćeg proizvoda. Potrebna su prilagođavanja radnog vremena načinu života većine korisnika, prostorna preuređenja, te sadržajno aktiviranje. Najstarije tržnice (Dolac, Britanski trg, Branimirova, Kvaternikov trg, Trešnjevka) relevantne su za identitet Grada, a male zapuštene tržnice (Trnje, Kažotićev trg, Savski gaj, Botinec) potrebno je dodatnim ulaganjima ponovo učiniti konkurentnima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ infrastruktura svih tržničkih objekata zahtijeva ulaganje velikih financijskih sredstava ▪ zbog teške gospodarske recesije interes zakupnika neprekidno slabi što negativno utječe na iskorištenost tržničkih kapaciteta ▪ radno vrijeme tržnica neprilagođeno korisnicima ▪ neprikladan (skup) režim naplate parkiranja na javnoprometnim površinama uz tržničke objekte ▪ nesređeni vlasničko-pravni odnosi, i nesređena dokumentacija	▪ osiguranje dostatnih financijskih sredstava za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova ▪ osigurati program događanja na tržnicama izvan radnog vremena ▪ regeneracija tržnica unutar zaštićenih područja ▪ iznalaženje prikladnijeg modela naplate parkiranja kojim će se na tržnice privući veći broj građana ▪ poticati uređivanje vlasničko-pravne i druge dokumentacije koja se odnosi na tržnice i pojedinih objekata u sklopu tržnica

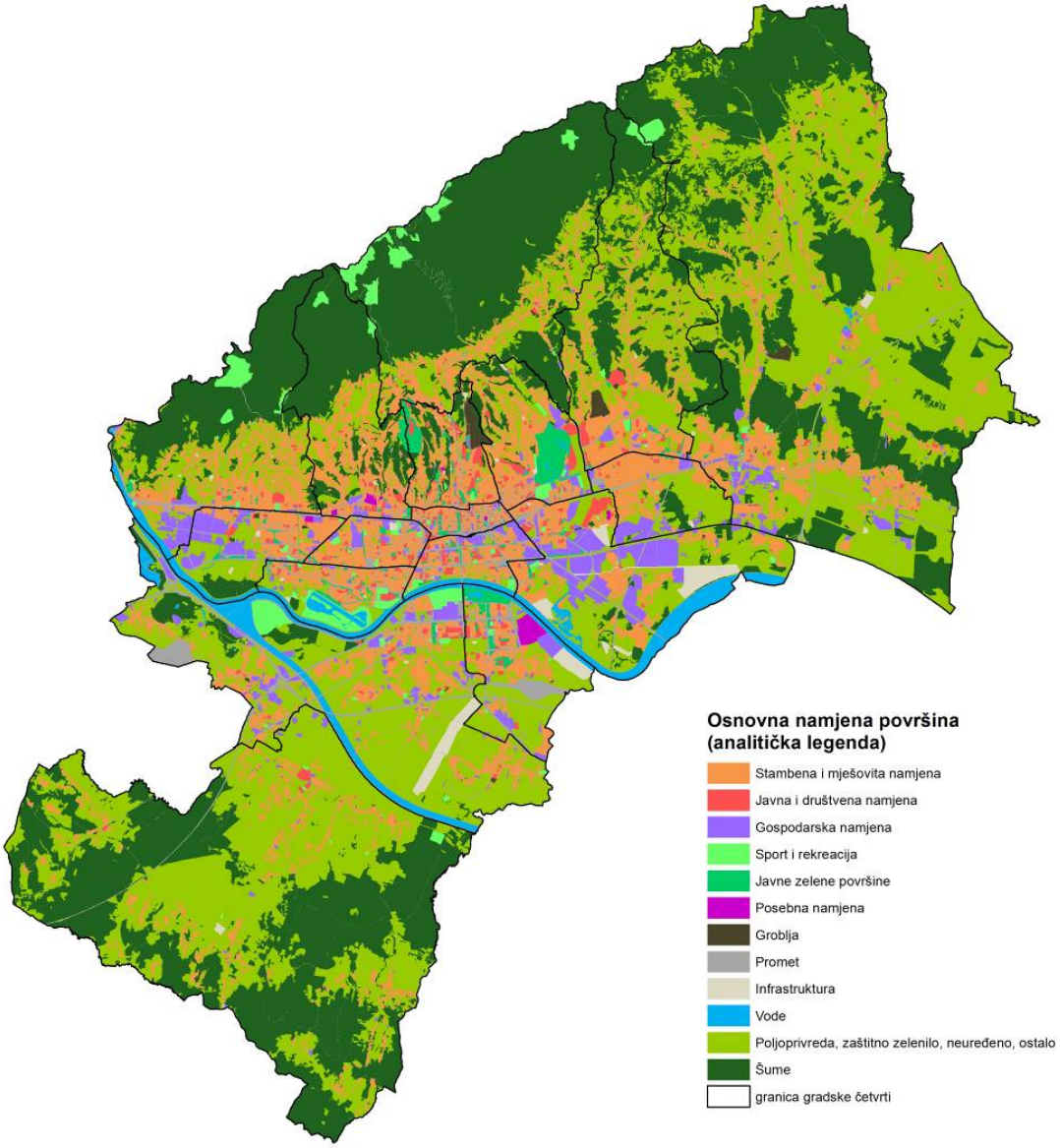
4. PROSTOR

4.1. PROSTORNI RESURSI I UPRAVLJANJE PROSTOROM

4.1.1. Prostorno uređenje

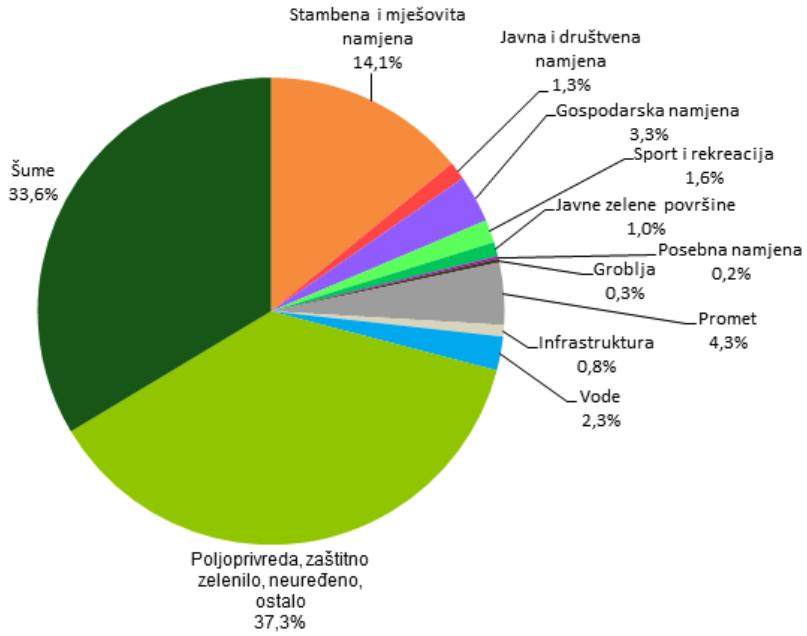
Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba. Na prostoru Grada Zagreba su (2011.) prema udjelima u ukupnoj površini, najzastupljenije (37,3%) razne kategorije poljoprivrednih namjena i zaštitnog zelenila (uz prisustvo neuređenih, odnosno površina neprivedenih planiranoj namjeni), zatim šume (33,6%), te stambena i mješovita namjena (14,1%) ostatak površine Grada čine gospodarstvo, promet, infrastruktura, javna i društvena namjena, sport i rekreacija, javne zelene površuine, groblja i posebna namjena.

Slika 36. Stvarno korištenja prostora Grada Zagreba 2011.



Izvor: Analiza stvarnog korištenja prostora Grada Zagreba, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, prosinac 2011.

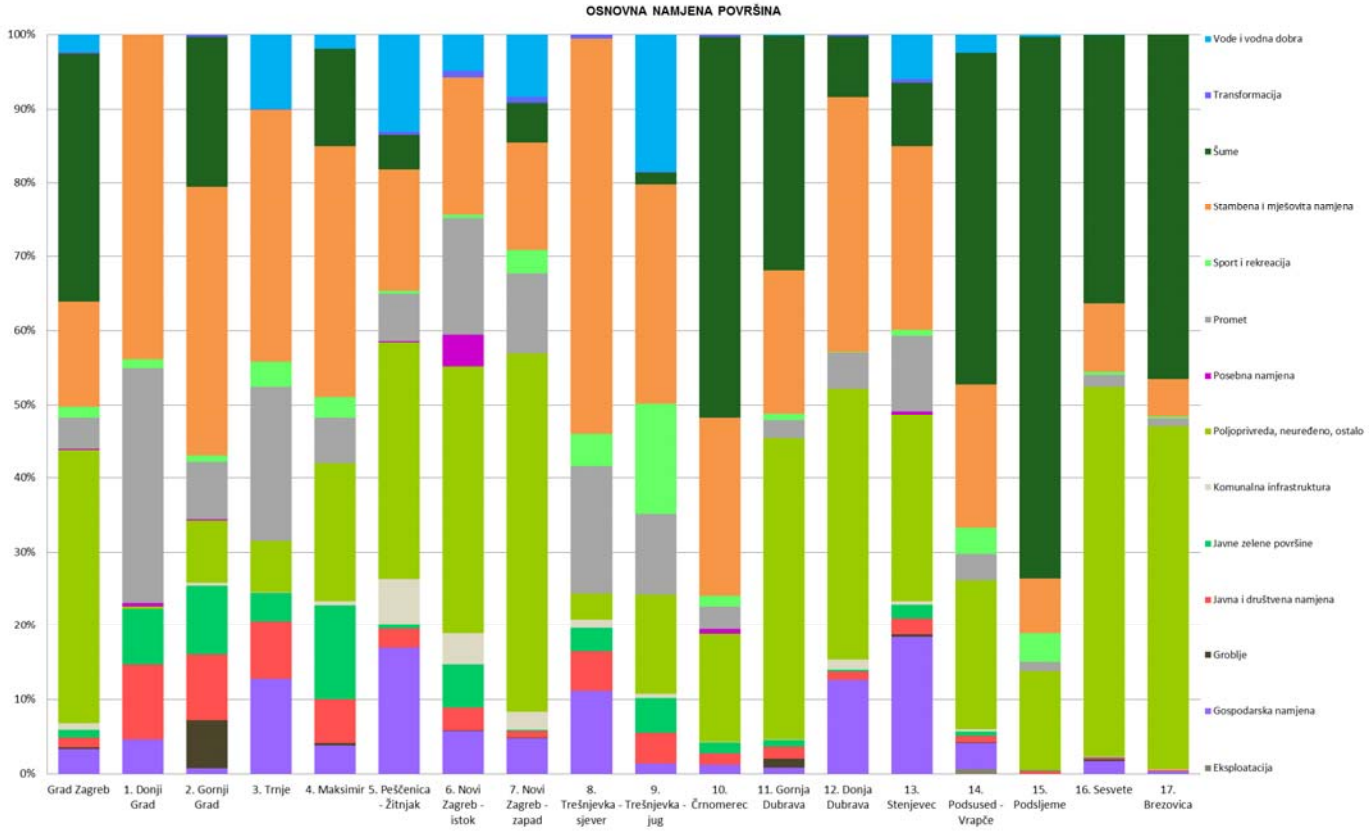
Slika 37. Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba 2011.



Izvor: Analiza postojećeg stanja namjene površina i urbanih gustoća 2011., Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Usporedna analiza stvarnog korištenja prostora po gradskim četvrtima ukazuje na značajne razlike odražavajući tako i razlike u prostornom identitetu, od udjela u zastupljenosti namjena tipičnog urbanog, do suburbanog i ruralnog karaktera, što ukazuje i na potrebu različitog pristupa u planiranju njihova razvoja temeljenog na različitom i specifičnom vrijednosnom sustavu.
Dosadašnji razvoj Grada, ne odražavajući uvijek i stvarne potrebe, odvijao se pretežito širenjem zona za građenje na neizgrađena, često vrijedna zelena područja, čime su znatno opterećivani komunalni, prometni i drugi javni sustavi te okoliš, krajobraz biološka raznolikost. Također je prisutna pojava povećanja površina namijenjenog stanovanju u uvjetima približno istog broja stanovnika. U urbanom području Grada Zagreba u razdoblju od 1986. do 2011. broj stanovnika porastao je za 5 %, dok se površina koja se koristi za stambene i mješovite funkcije povećala za 33%. Pri tome su površine za gradnju dobivena nastale najvećim dijelom prenamjenom postojećih neizgrađenih zelenih područja (83%), a tek manjim dijelom prenamjenom drugih načina korištenja prostora (17%).

Slika 38. Distribucija korištenja prostora po gradskim četvrtima



Izvor: Analiza stvarnog korištenja prostora Grada Zagreba, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, prosinac 2011.

Neiskorišteni gradski prostori. U izradi je Atlas neiskorištenih površina na području Grada Zagreba koji izrađuje Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada. Na području Grada Zagreba do sada je identificirano 45 neiskorištenih gradskih prostora koji pokrivaju ukupnu površinu od približno 236,2 ha, od čega 1,9 ha površine namjenjene turizmu i ugostiteljstvu, 0,3 ha stambene namjene, 4,6 ha prometne namjene, 85,4 ha proizvodne namjene, 71,6 ha poslovne namjene, 5,0 ha posebne namjene, 56,9 ha nedovršena gradilišta i 10,5 ha pokrivaju neiskorištene površine javne i društvene namjene. Vlasništvo nad neiskorištenim prostorom imaju Zagrebački holding d.o.o. koji je vlasnik 76,9 ha neiskorištenog prostora, Republika Hrvatska koja je vlasnik 3,8 ha neiskorištenog prostora i Grad Zagreb koji je vlasnik 54,0 ha neiskorištenog prostora dok je 101,3 ha neiskorištenog prostora u vlasništvu ostalih pravnih i fizičkih osoba

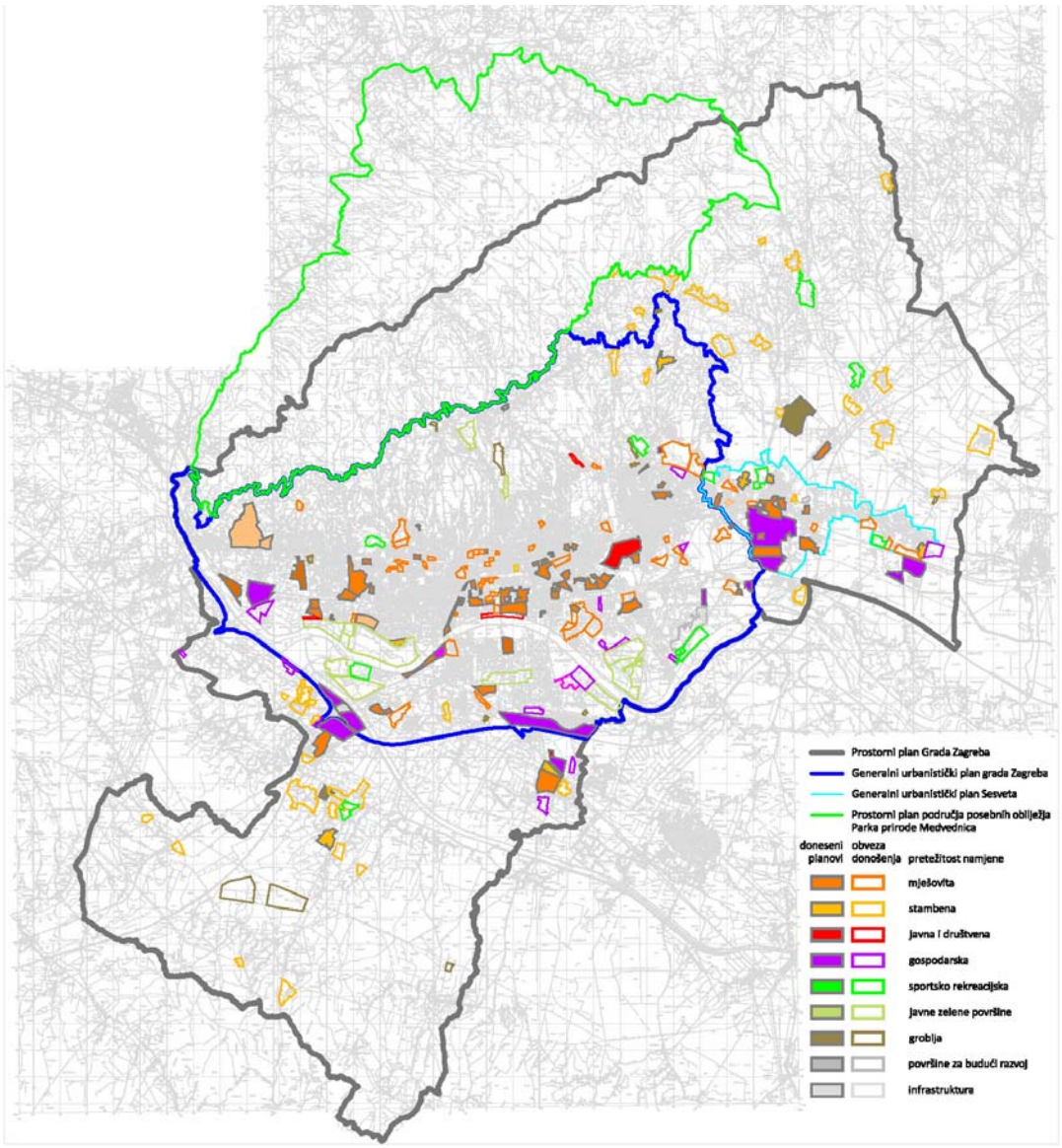
Prostorno - planska dokumentacija. Prostorni razvoj Grada Zagreba reguliran je sljedećim prostornim planovima[28]:

- Državne razine: Prostorni plan Park prirode Medvednica, kojim se regulira prostorno uređenje područja posebnih obilježja, ukupne površine 17.938 ha;
- Područne (regionalne) razine: Prostorni plan Grada Zagreba, kojim se regulira prostorno uređenje cjelokupnog prostora Grada Zagreba sa 70 naselja, ukupne površine 64.132 ha;
- Lokalne razine: Generalni urbanistički plan grada Zagreba, kojim se regulira prostorno uređenje naselja grad Zagreb, ukupne površine 22.000 ha;
- Lokalne razine: Generalni urbanistički plan Sesveta, kojim se regulira prostorno uređenje naselja Sesvete, ukupne površine 1.790 ha.

[28] Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13,65/17)

Navedenim planovima određena je osnovna planirana namjena površina/prostora područja Grada Zagreba koju čine: poljoprivreda, zaštitno zelenilo, neuređeno, ostalo (29,4%), šume (28.7%), stambena i mješovita namjena (20,3%), javne zelene površine (5,7%), promet (4,3%), gospodarska namjena (3,8%) i dr. Približno je trećina površina Grada Zagreba planirana za gradnju, a dvije su trećine planirane za šumarstvo, poljoprivredu, javne i zaštitne zelene površine, prometne površine, vode i vodne dobro i sl.

Slika 39. Urbanistički planovi uređenja lokalne razine – položaj, namjena i status

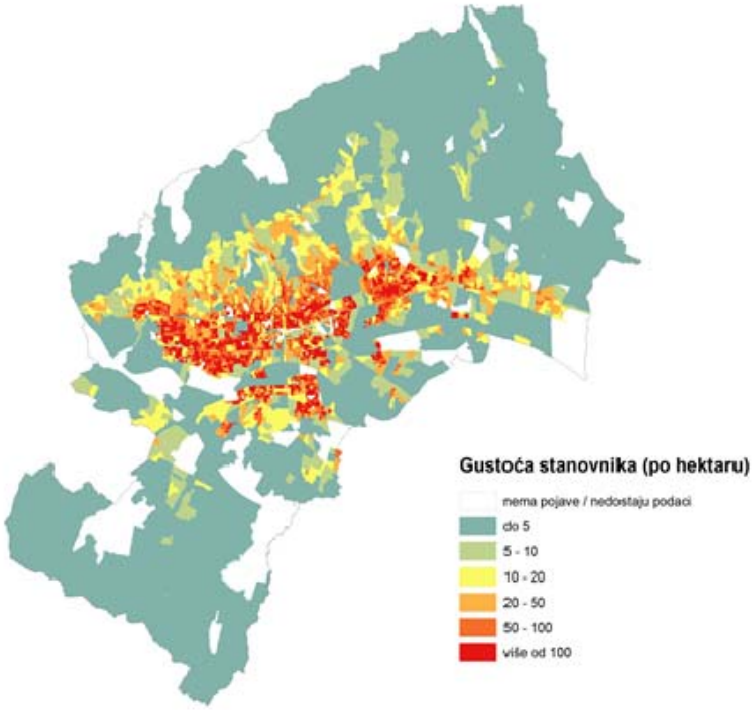


Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, lipanj 2014.

Za neuređene dijelove prostora na kojima se planira nova regulacija ili potpuna transformacija postojeće izgrađene strukture predviđena je izrada urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine – ukupno 221. U razdoblju od 1998. do lipnja 2017. izrađeno i doneseno ukupno 88 urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine, od kojih 67 planova koji uređuju površine pretežno stambene namjene, 13 planova kojima se reguliraju površine pretežito gospodarske namjene, četiri plana kojima se uređuju površine javne i društvene namjene, dva plana uređenja groblja i dva plana uređenja infrastrukture. Od navedenog broja samo je 5 planova je realizirano u cijelosti, većim dijelom je realizirano 10 planova, a 73 plana su realizirana manjim dijelom ili nisu realizirana.

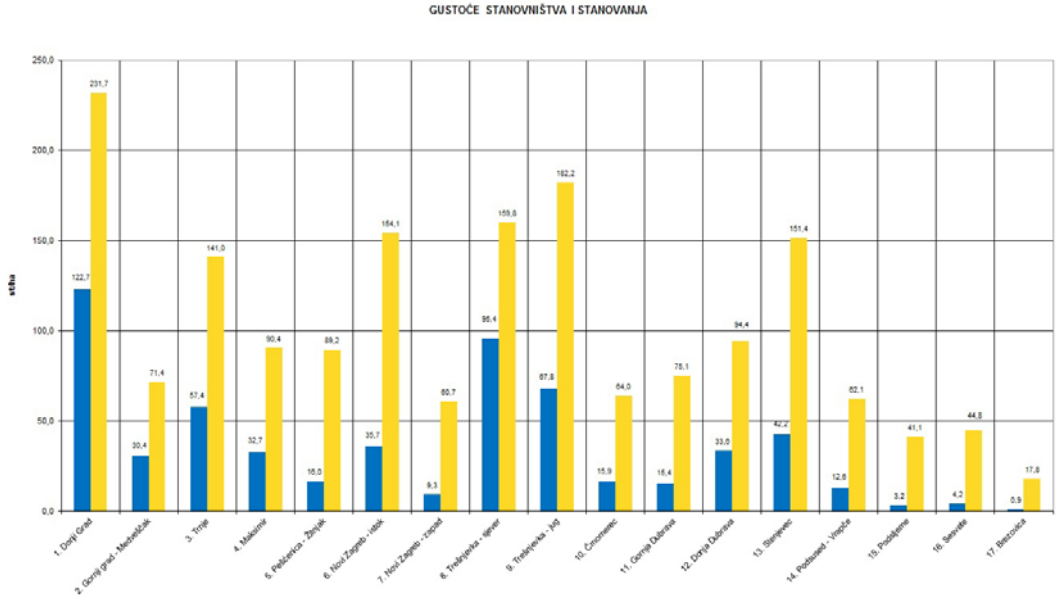
Urbane gustoće. Urbane gustoće su važan alat u planiranju prostora, temeljen na podacima o korištenju prostora i podacima o broju stanovnika iz Popisa stanovništva, kućanstava i stanova. Gustoća stanovništva je odnos broja stanovnika i ukupne površine prostorne jedinice. Takve gustoće se često koriste u okviru različitih statističkih i drugih istraživanja, no mogu stvoriti pogrešan dojam o stvarnom stanju u nekom području. To naročito dolazi do izražaja u prostorno heterogenim jedinicama, jer je stanovništvo u pravilu koncentrirano na određenom manjem području. Gustoća stanovanja predstavlja odnos broja stanovnika i površine stambenih i širih stambenih funkcija (stambena i mješovita namjena, javne zelene površine susjedstva, osnovne škole, vrtići, vjerska namjena, tržnice i trgovi) i daje relevantnije podatake za potrebe planiranja.
Analizom je ustanovljeno da je prosječna gustoća stanovništva Grada Zagreba 12,3 stanovnika po hektaru, a gustoća stanovanja 81,4 stanovnika po hektaru. Usporedbom po gradskim četvrtima uočava se prostor kompaktnog i gusto naseljenog urbanog tkiva središta grada u kojem se posebno ističu gradske četvrti Donji grad (122,7 st/ha, 231,7 st/ha), Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug, ali i prostor rubnih, slabije urbaniziranih dijelova teritorija Grada Zagreba s najmanjim urbanim gustoćama u gradskim četvrtima Brezovica (0,9 st/ha, 17,8 st/ha), Podsljeme i Sesvete.

Slika 40. Gustoća stanovništva 2011. prema popisnim krugovima



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

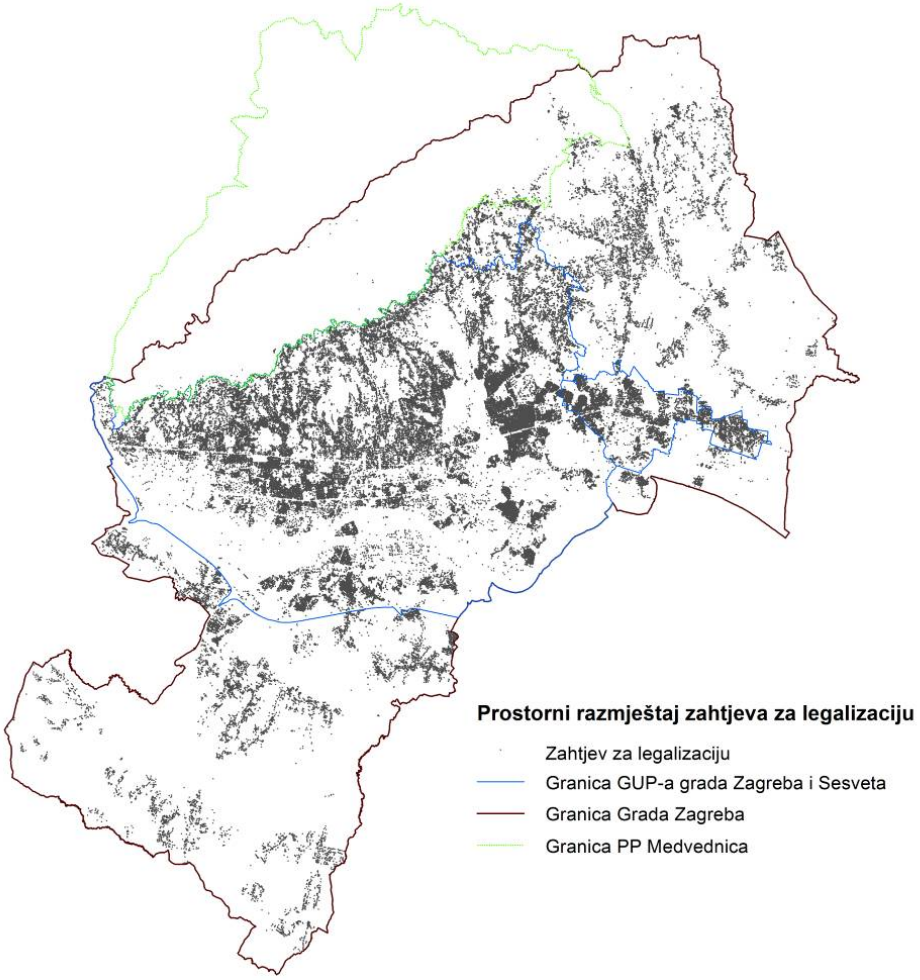
Slika 41. Usporedba urbanih gustoća po gradskim četvrtima



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Legalizacija. Problem nelegalne gradnje na širem gradskom prostoru pojavljuje se u svim oblicima: od točkastih iznimki do čitavih enklava – naselja, te u slučajevima koji gabaritima i ostalim parametrima odstupaju od utvrđenih urbanih pravila do gradnje na površinama koje su planskom dokumentacijom predviđene kao negradive.

Slika 42. Područja grada s koncentracijom bespravne gradnje



Izvor: Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet, 2015.

U provedbi Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN br. 86/12 i 143/13) do 30. lipnja 2013., Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet je zaprimio 91.264 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju. Na dan 21. studenoga 2014. bilo je riješeno 42.732 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju (46,82%), dok je uvidim u registar sadašnji postotak riješenosti predmeta 89,62 %.[29]Grad Zagreb podmiruje troškove izrade potrebne dokumentacije za oko 6.500 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju, kao pomoć građanima obzirom na dohodovni cenzus.
Ukoliko vlasnik legalizirane građevine podnese zahtjev utvrđuje se građevna čestica. Ako je u obuhvatu tako utvrđene građevne čestice gradsko zemljište, Grad je dužan bez provedbe javnog natječaja po tržišnoj cijeni prodati gradsko zemljište.

Kriteriji za utvrđivanje strategijskog interesa. U predmetima utvrđivanja građevnih čestica, kada je u obuhvatu gradsko zemljište, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada daje mišljenje na prijedlog utvrđivanja građevne čestice i očitovanje o strategijskom interesu Grada, pri čemu su kriteriji:

- zaštita kulturnih i prirodnih vrijednosti,
- korištenje i namjena prostora u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji (površine prometnih i infrastrukturnih sustava, površine javne i društvene namjene, javnog parka, groblja, površine gospodarske namjene u izdvojenom građevinskom području izvan naselja, zona sanitarne zaštite vode za piće, eksploatacijsko polje mineralne sirovine),
- stvarno korištenje prostora (prometne i infrastrukturne površine, površine parka, javne i društvene namjene),
- prometne i infrastrukturne potrebe u široj zoni,
- potreba gradnje javnih i društvenih sadržaja u široj zoni,
- površine na kojima je propisana procedura gradskog projekta odnosno izrada UPU-a,
- način izgradnje legaliziranih građevina kojim se osigurava dugotrajnost i sigurnost korištenja
- veća gradska zemljišta u područjima zahvaćenim nezakonitom gradnjom za koja još nisu donesene propisane mjere za urbanu obnovu i sanaciju.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ ograničeni prostorni resursi ▪ prevladavajući postojeći model prostornog razvoja širenjem u neizgrađena područja ▪ spora realizacija urbanističkih planova prostornog uređenja lokalne razine ▪ zanemareno donošenje urbanističkih planova javnih površina (sport, rekreacija, zelenilo, krajobraz) ▪ neusklađenost urbanih gustoća i komunalne opremljenosti u nekim područjima ▪ planiranje zona visoke gustoće u rubnim gradskim	▪ održivo planiranje prostornog razvoja ▪ potrebno je razvoj čim više zasnivati na prenamjeni ranije korištenih i napuštenih područja – brownfield ▪ potrebno je dati naglasak na instrumente realizacije prostorno planske dokumentacije ▪ donošenje urbanističkih planova uređenja lokalne razine u skladu s potrebama društva u cjelini, a naročito za javne površine ▪ izrada kataloga urbanih gustoća ▪ planirane urbane gustoće uskladiti s mogućnostima komunalnog opremanja, odrediti

[29] https://legalizacija.mgipu.hr/izvjesce, pristupljeno u kolovozu 2017.

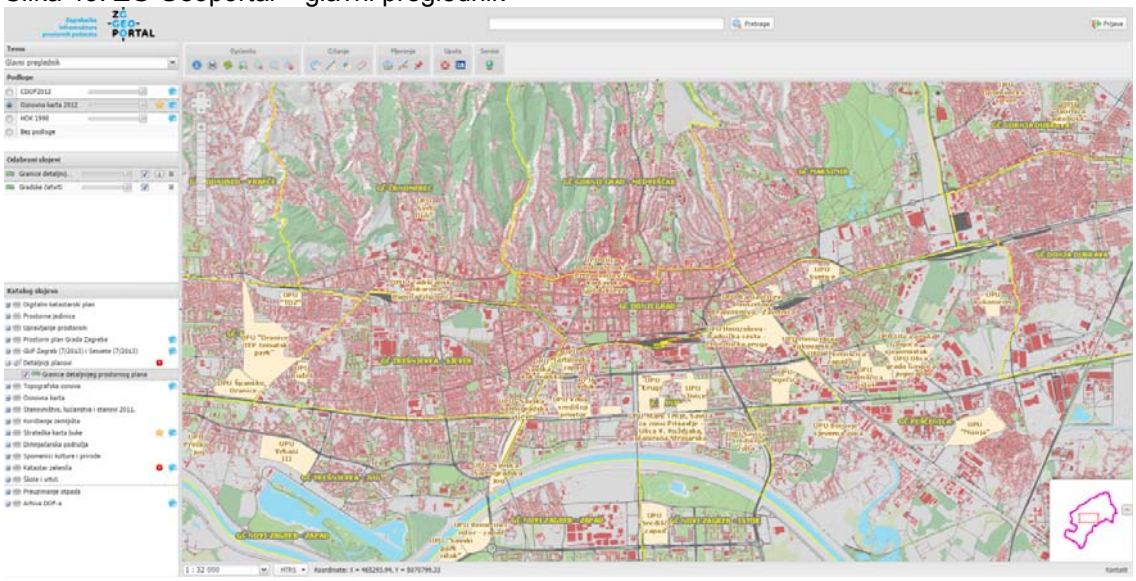
zonama nedovoljne komunalne opremljenosti ▪ individualna stambena gradnja na gradskim rubovima neracionalna je za komunalno opremanje ▪ bespravna gradnja	minimalne i maksimalne gustoće ▪ planiranje funkcionalne pristupačnosti za različite skupine (djecu, starije osobe i osobe smanjenih sposobnosti i pokretljivosti) ▪ nadzor i urbana sanacija bespravne gradnje ▪ utvrđivanje građevnih čestica legaliziranih građevina

4.1.2. Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu Grada

Podaci o prostoru i stanovništvu Grada nužna su osnova za planiranje prostornog i gospodarskog razvoja te korištenje i zaštitu prirodnih resursa. Gradska upravna tijela, trgovačka društva i ustanove u svom svakodnevnom radu izrađuju, koriste i distribuiraju različite prostorne podatke iz područja strategijskog planiranja i razvoja grada, katastra i geodetskih poslova, prostornog uređenja, izgradnje, graditeljstva, komunalnih poslova i prometa, poljoprivrede i šumarstva, imovinsko-pravnih poslova i upravljanja imovinom, upravljanja u hitnim situacijama, zaštite spomenika kulture i prirode, energetike, zaštite okoliša, održivog razvoja i dr.

ZIPP. U skladu sa suvremenim načelima upravljanja podacima o prostoru pokrenut je projekt Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka – ZIPP kao skup subjekata, skupova podataka, mrežnih usluga, tehničkih rješenja i propisa kojima je cilj prikupljanje, vođenje, korištenje, razmjena i distribucija prostornih podataka o administrativnom području Grada Zagreba. Razvojem projekta osigurat će se preduvjeti za korištenje podataka za potrebe gradske uprave, gospodarstva i građana u skladu europskim i nacionalnim stručnim i zakonskim okvirom. Pristupna točka prostornim podacima Grada Zagreba s mogućnošću pregleda, pretraživanja, preuzimanja i razmjene podataka je ZG Geoportal, pokrenut 2012.

Slika 43. ZG Geoportal – glavni preglednik



Izvor: ZG Geoportal

Za potrebe strategijskog planiranja i razvoja Grada izrađene su baze podataka korištenja i namjene prostora, geostatističkih podataka, topografskih podataka i 3D modela grada, a službena statistička istraživanja u skladu s državnim okvirom su na razini grada proširena su istraživanjima u skladu s lokalnim potrebama i uvjetima.

Katastar zemljišta. Neusklađenost i dvojnost podataka katastra i zemljišne knjige, te njihova neusklađenost sa stanjem na terenu uvelike otežava održavanje evidencija i provedbu promjena, a samim tim usporava i poskupljuje postupak registracije nekretnina i stvarnih prava nad njima. Kontinuirano se radi na održavanju katastra zemljišta i usklađenja pojedinačnih katastarskih čestica u katastarskom operatu i zemljišnim knjigama s podacima na terenu, kao i na homogenizaciji (poboljšanju) katastarskih planova, te na digitalizaciji podataka arhivske građe. Grad Zagreb aktivno sudjeluje u provedbi Projekta sređivanja zemljišnih knjiga i katastra na području katastarskih općina Sesvete, Granešina i Čučerje, a do 2020. godine planira se nastaviti s kontinuiranim aktivnostima provođenja katastarskih izmjera i reambulacija. Gradski ured za katastar i geodetske poslove Grada Zagreba uključen je u projekt ZIS-a (zajednički informacijski sustav zemljišne knjige i katastra) nakon čijeg uvođenja će se stvoriti uvjeti za pojedinačno prevođenje katastra zemljišta u katastar nekretnina.

Katastar vodova. Katastar vodova Grada Zagreba osniva se i vodi na temelju evidencija koje su za pojedinu vrstu vodova (elektroenergetske, telekomunikacijske, vodovodne, kanalizacijske, toplovodne, plinovodne i naftovodne mreže) osnovaju i vode njihovi upravitelji. Vođenje katastra vodova obuhvaća pregledavanje i potvrđivanje elaborata vodova, unošenje podataka iz tih elaborata u katastar vodova te čuvanje i korištenje podataka katastra vodova. Projekt VodGIS - sustav za upravljanje podacima katastra vodova Grada Zagreba, omogućuje jednostavnije i kvalitetnije ažuriranje podataka uz mogućnost lakšeg i bržeg izdavanje podataka u analognom i digitalnom obliku te preuzimanje digitalnih podataka od upravitelja vodova i drugih korisnika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ poteškoće u razmjeni, korištenju i diseminaciji prostornih podataka ▪ nedovoljno korištenje prostornih i statističkih podataka u donošenju odluka ▪ neusklađenost podataka katastra, zemljišne knjige i stvarnog stanja na terenu ▪ nedostupnost i neusklađenost evidencija o vodovima	▪ razvoj lokalne infrastrukture prostornih podataka ▪ poboljšanje podataka i metodologije u području prostornih analiza i službene statistike ▪ obnova katastra i zemljišnih knjiga te uspostavljanje zajedničkog informacijskog sustava i bazu zemljišnih podataka katastra i zemljišne knjige ▪ razvoj katastra vodova i povezivanje s bazama podataka upravitelja vodova

4.1.3. Gradski projekti i strateški gradski projekti

Gradski projekti definiraju složene aktivnosti u uređenju prostora od osobitog interesa za Grad, u kojima se Grad javlja kao sudionik u realizaciji bilo da je vlasnik zemljišta bilo da je već uložio ili će tek ulagati u novu gradsku infrastrukturu ili, općenito, u neku novu gradsku kvalitetu.
Uzimajući u obzir važeće propise, raspoloživu dokumentaciju, te strateške ciljeve razvoja i velik broj gradskih projekata određenih važećom prostorno-planskom dokumentacijom, međusobno vrlo različitih po značenju i utjecaju na razvoj Grada i pojedinih njegovih prostora i funkcija, nužno je uspostaviti razlikovanje unutar velike grupe navedenih gradskih projekata, na način da se u posebnu grupu/kategoriju izdvoje strateški gradski projekti od gradskih projekata.
Strateški gradski projekti su projekti uređenja prostora koji su od strateškog značaja, a osobito doprinose razvoju Zagreba kao Grada u skladu s razvojnom strategijom Grada: konkurentnog gospodarstva, znanja i sveučilišnog Grada, održivog gospodarenja prirodnim resursima i vrijednostima, kvalitetnih prostora, funkcija i javnih servisa, kvalitetnog života, učinkovitog upravljanja, te kao takvi provedbom zahvata imaju za cilju činkovito kontrolirati urbano uređenje, podizati vrijednost grada te time pribavljenu dobit reinvestirati u nove gradske vrijednosti.

Generalnim urbanističkim planovima omogućuje se izrada gradskih projekata i određuje postupak provođenja gradskog projekta. Osnovna polazišta za razradu gradskih projekata određuju se prema temama i područjima gradskih projekata. Osnovna polazišta za razradu gradskih projekata prema temama su: javni programi stanovanja, afirmacija gradskih linijskih sistema – poteza, gradnja uz gradske avenije i glavne gradske ulice što uključuju trase javnog prijevoza, prenamjena stare industrije, javni sadržaji, površine za rekreaciju, novi gradski parkovi i zelene površine, građevine javne i društvene namjene minimalno gradskog značenja, nosioci identiteta pojedinih urbanističkih cjelina te strateški (razvojni) projekti Grada.
Usporedba s europskim gradovima upućuje na prevelik broj zagrebačkih gradskih projekata odabranih prema neujednačenim kriterijima izbora. Obzirom da Grad Zagreb gospodari znatnim fondom građevinskog zemljišta i građevina, što omogućuje aktivnu ulogu Grada u usmjeravanju i poticanju gospodarskog i prostornog razvoja. predviđa se novi prostorni razvoj na nekim od najvažnijih nekretnina u vlasništvu Grada koje se nalaze u gradskom središtu ili njegovom kontaktnom području: Zagrebački velesajam, blok Badel, kompleksi Zagrepčanka, Gredelj, Paromlin, Vojna bolnica Vlaška i druge. Veliki potencijal predstavljaju i napuštene velike gradnje u vlasništvu Grada i Države (npr. Sveučilišna bolnica).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prevelik broj gradskih projekata ▪ sustav u kojem zasebno egzistiraju različite liste gradskih projekata i prioriteta vezane uz pojedine sektore ▪ neujednačeni i kriteriji po kojima se definira strateški gradski projekt ▪ nedovoljno razrađen sustav pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ nedostatak vlastitih financijskih sredstava ▪ nedovoljni kapaciteti gradske administracije za provedbu strateških gradskih projekata	▪ ponovo definirati što je gradski projekt ▪ utvrditi uvjete za definiranje projekta kao strateškog ▪ utvrditi proceduru pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ istražiti mogućnosti financiranja projekata (javno-privatno partnerstvo, EU fondovi itd.) ▪ jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu ▪ uspostaviti partnerski i participativni pristup sa poslovnim i civilnim sektorom

4.1.4. Gradska imovina

Na dan 31. prosinca 2013. u imovini Grada bilo je 7724 stana, 2448 poslovna prostora, 179 zgrada te 499 garaža i garažnih mjesta, dok je 30. lipnja 2017. u imovini Grada bilo 6882 stana, 2108 poslovnih prostora, 242 zgrade te 549 garaža i garažnih mjesta.Grad Zagreb je 2013. bio upravitelj nad 246 stanova i 318 poslovnih prostora, dok je u 2017. upravitelj nad 205 stanova i 227 poslovnih prostora za koje je donijeto djelomično rješenje o povratu imovine i za koje će u konačnici biti donijeto rješenje o povratu i preostalog dijela trećim osobama ili Republici Hrvatskoj. Aktivno gospodarenje nekretninama uključuje uzimanje i davanje nekretnina u najam ili zakup, ustupanje zemljišta i sufinanciranju izgradnje, povrat imovine bivšim vlasnicima i dr.

Stanovi. Stanovi kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status su:

- vlasništvo Grada (provedeno u javnim registrima i bez pravnih ograničenja): 1123 stanova
- u vanknjižnom vlasništvu Grada Zagreba: 3210 stanova
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine i stanovi iz pretvorbe: 671 stana
- koje je Grad uzeo u dugogodišnji najam (stanovi u Novom Jelkovcu): 1878 stanova (Grad će po isteku roka i ispunjenju ugovornih obveza 2024. postati vlasnik tih stanova).

Sukladno odredbama Odluke o najmu stanova[30] Grad Zagreb stanove daje u najam:

- osobama raspoređenim na Konačnoj listi reda prvenstva za davanje stanova u najam koja se utvrđuje po provedenom natječajnom postupku povodom raspisanog natječaja kojeg Grad Zagreb raspisuje svakih pet godina;

- izvan liste reda prvenstva osobama-obiteljima koje se nalaze u iznimno teškom socijalno-zdravstvenom položaju na inicijativu Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom i Gradskog ureda za branitelje;

- izvan liste reda prvenstva osobama koje bespravno koriste gradski stan ukoliko su sukladno članku 7.a Odluke podnijeli zahtjev za legalizaciju bespravnog korištenja stana u imovini Grada Zagreba u propisanom roku i dokazali da ispunjavaju propisane uvjete;

- izvan liste reda prvenstva u ostalim propisanim slučajevima (ali u znatnom manjem broju).

Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o najmu stanova iz 2012. do 30.06.2017. godini riješeno je preko 50% ukupnog broja podnesenih zahtjeva za legalizaciju bespravnog korištenja stana u imovini Grada Zagreba (riješeno su 493 zahtjeva za legalizaciju bespravnog korištenja stanova u imovini Grada, a u propisanom roku do 31.03.2013. podnijeto je 903 zahtjeva).
U pogledu stanova koji se koriste bez valjanog pravnog osnova (bespravno korištenje) ili protivno ugovoru o najmu stanova (929 stanova) treba naglasiti da se za iste vode sudski postupci radi predaje u posjed Grada Zagreba te da se zbog poduzetih aktivnosti bitno smanjuje broj protupravnih useljenja u gradske stanove u zadnjih par godina. Uslijed ekonomske krize smanjen je iznos najamnine za javno najamne stanove, ali i povećana kontrola i pravovremeno opominjanje najmoprimaca koji ne podmiruju najamninu.

Poslovni prostori. Poslovni prostori kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status mogu biti:
- vlasništvo Grada Zagreba (provedeno u javnim registrima i bez ikakvih drugih pravnih ograničenja): 216 poslovnih prostora, 99 zgrada i 57 garaža

[30] SGGZ 22/09, 3/12, 15/12 i 22/13

- u vanknjižnom vlasništvu Grada Zagreba: 748 poslovnih prostora, 91 zgrada i 416 garaža
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine: 1144 poslovnih prostora, 52 zgrade i 76 garaža
- koje je Grad Zagreb uzeo u dugogodišnji zakup (Novi Jelkovec): 92 poslovna prostora, 601 garaže i 288 parkirnih garažnih mjesta, te objekt A11 sa ukupno 205 PGM i javne garaže oznake A12 (istekom roka zakupa i podmirenjem svih obveza Grad Zagreb stječe pravo vlasništva na navedenim prostorima).

Većina praznih prostora je na lokacijama na kojima je evidentiran zahtjev za povrat imovine, odnosno u tijeku je postupak povrata, koji je u najvećem dijelu u završnoj fazi te bi dodjela tih prostora izazvala nove sporove s budućim vlasnicima. Nadalje, veliki broj praznih prostora se nalazi u podrumima i dvorištima zgrada i mahom su u derutnom stanju. Do poboljšavanja opće ekonomske situacije nadležne gradske službe mogu samo reagirati interventno putem smanjenja zakupnina, otpisa dugovanja i pravovremenog reagiranja nadležnih službi u slučajevima poteškoća u poslovanju i prestanka plaćanja obveza.

Zemljište. Upravljanje zemljištem provodi se davanjem u zakup ili na korištenje na određeni rok s mogućnošću produljenja roka do donošenja odluke o privođenja zemljišta konačnoj namjeni odnosno otuđenja u nekom od prije opisanih postupaka ili utvrđenja vlasništva trećih osoba u postupcima koji se vode pred nadležnim upravnim i sudskim tijelima.
Radi utvrđivanja mogućnosti raspolaganja ili privođenja zemljišta konačnoj namjeni odnosno privremenom korištenju, kontinuirano se provode analize koje uključuju provjeru imovinsko-pravnog statusa, usklađenosti knjižnih stanja (katastra i zemljišne knjige), usklađenost knjižnih stanja sa stanjem na terenu, prostorno plansku namjenu, strategijski interes Grada, eventualne potrebe lokalne zajednice i drugo po potrebi, te se sukladno utvrđenom donose odluke o načinu raspolaganja.

Analize lokacija i zemljišta kontinuirano se provode za različite potrebe i korisnike – reciklažna dvorišta, gradske vrtove, dječja i sportska igrališta, zelene površine i sl. Kontinuirano se analiziraju i lokacije radi postavljanja na web stranicu Grada Zagreba, u katalog nekretnina, koje se nude za prodaju. 30. lipnja 2017. godine u katalogu je bilo 9 lokacija, površine cca 13.000 m². Katalog nekretnina je javan, a osim podataka o imovinsko-pravnom statusu i prostorno-planskim karakteristikama zemljišta evidentiraju se i položajne karakteristike te podatak o okvirnoj vrijednosti dobiven na temelju podataka iz Zbirke kupoprodajnih cijena. Građani zainteresirani za kupnju gradskog zemljišta objavljenog u Katalogu nekretnina obraćaju se tijelu nadležnom za raspolaganje putem pisma namjere nakon čega se raspisuje javni natječaj sukladno propisima koji reguliraju raspolaganje.

Procjena vrijednosti nekretnina. Pouzdane procjene vrijednosti nekretnina od iznimne su važnosti za domaćinstva, tvrtke i javnopravne osobe, kao i kod prekograničnih kupoprodaja nekretnina koje se događaju zahvaljujući ukidanju prepreka za slobodan protok kapitala i usluga. Republika Hrvatska je sredinom 2014. donijela propise iz područja procjene vrijednosti nekretnina, a Grad Zagreb je Odlukom o građevinskom zemljištu vlastitu bazu podataka – zbirku kupoprodajnih cijena – otvorio ovlaštenicima opravdanog interesa, poimence procjeniteljima te pravosudnim i upravnim tijelima. Zbirka kupoprodajnih cijena sadrži sve podatke s tržišta nekretnina Grada Zagreba koji su pribavljeni i evidentirani te predstavlja izvornu sliku pojava na tržištu nekretnina a ista predstavlja preteču današnjoj bazi tzv. eNekretnine.

U ožujku 2016. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja prezentiralo je I fazu Informacijskog sustava tržišta nekretnina eNekretnine putem koje je ovlaštenim procjeniteljima i posrednicima u prometu nekretninama omogućen lak pristup korisnim informacijama koje su dobra podloga za njihov kvalitetan stručni rad. Ova baza podataka važna je radi osiguranja transparentnosti tržišta nekretnina, a trenutno je od Porezne uprave

preuzeto preko 70.000 ugovora o kupoprodaji/najmu/zakupu na području Grada Zagreba ugovorenih od 2012. do danas i u tijeku je evaluacija ugovora od strane djelatnika Službe za vrednovanje nekretnina. Također je u srpnju 2017. godine omogućen uvid u skenirane ugovore što je riješilo problem nedostatka podataka od 1.5.2016.godine kada je prestala dostava ugovora od strane javnih bilježnika.

Za unos, evaluaciju, čuvanje i izdavanje podataka zadužena su prema ZPVN-u upravna tijela JLP(R)S u županiji, Gradu Zagrebu odnosno velikom gradu. Evaluacija podataka je izuzetno važna aktivnost, s izrazito lokalnim obilježjem, pa se od službenika pri JLP(R)S očekuje postupni razvoj kompetencija u vezi s upravljanjem podacima za potrebe vrednovanja nekretnina, a na taj način i povećanje usluge prema građanima i gospodarstvu lokalne zajednice.

Obzirom na značaj vođenja kvalitetne zbirke kupoprodajnih cijena i izdavanja podataka procjeniteljima za potrebe procjene nekretnina, od iznimne je važnosti osigurati dovoljan broj kvalitetnih službenika, a također i omogućiti uvide u veliki broj aplikacija i baza podataka koji su nužni preduvjet za ispunjavanje svih zadaća propisanih ZPVN-a.

Aktivna politika u gospodarenju zemljištem i općenito gradskim prostorom te kvalitetno upravljanje gradskom imovinom predstavlja jedan od važnih poticaja razvoju Grada Zagreba. Provedba takve politike obuhvaća uređivanje građevinskog zemljišta i gospodarenje zemljištem u vlasništvu Grada. Teškoće u uređivanju zemljišta u cilju njegova osposobljavanja za građenje, rekonstrukciju i korištenje zgrada u skladu s dokumentom prostornog uređenja uzrokovane su kompleksnim imovinsko-pravnim pitanjima i visokom cijenom zemljišta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ bespravno korištenje gradskih nekretnina ▪ derutni poslovni prostori u središtu grada ▪ nemogućnost provedbe planiranog razvoja zbog imovinsko pravnih pitanja na zemljištu ▪ visoka cijena zemljišta za prometnu i komunalnu infrastrukturu te javnu i društvenu namjenu	▪ veći nadzor korištenja gradskih nekretnina ▪ prilagodba zakupnina stanju na tržištu ▪ osnovati fond za financiranje uređivanja zemljišta za javne potrebe ▪ razvoj sustava procjene nekretnina u tehničkom, organizacijskom i kadrovskom pogledu

4.1.5. Stanovanje

Standard stanovanja u Zagrebu u stalnom je porastu u drugoj polovini 20. stoljeća, s time da je u zadnjem međupopisnom razdoblju znatnije povećan, što je povezano s gospodarskim prosperitetom u prošlom desetljeću.
U razdoblju od 1991. do 2001. izgrađen je znatno manji broj stanova od potreba (36.221), što je u kombinaciji s povećanom dostupnosti kredita dovelo do velikog zamaha stanogradnje u prvoj polovici 2000.-ih. U razdoblju od 2001. do 2011. broj stanova za stalno stanovanje u Gradu Zagrebu povećan je za 69.375 i iznosi 373.538, dok ukupan broj stambenih jedinica iznosi 384.333. Povećan je broj privremeno nenastanjenih stanova s 31.284 (2001.) na 69.870 (2011.), iz čega možemo zaključiti da su ulaganja u kupnju stanova u proteklom desetljeću često bila motivirana očuvanjem ili povećanjem bogatstva te se povećanje stambenog fonda ne može tumačiti kao rast životnog standarda i kvalitete života svih građana. U proteklih nekoliko godina zamjetan je trend povećanja boja stanova za kratkoročni najam.

Nakon izrazito naglog rasta broja novoizgrađenih stanova, s 3.341 stana 2002. godine na 8.895 stanova 2007. godine, slijedio je nagli pad na 2.388 novoizgrađenih stanova 2011. godine te je tek 2015. ponovo zabilježen rast broja novoizgrađenih stanova. Od 1.798 završenih stanova u 2015. godini, 1.733 su bili novogradnja.

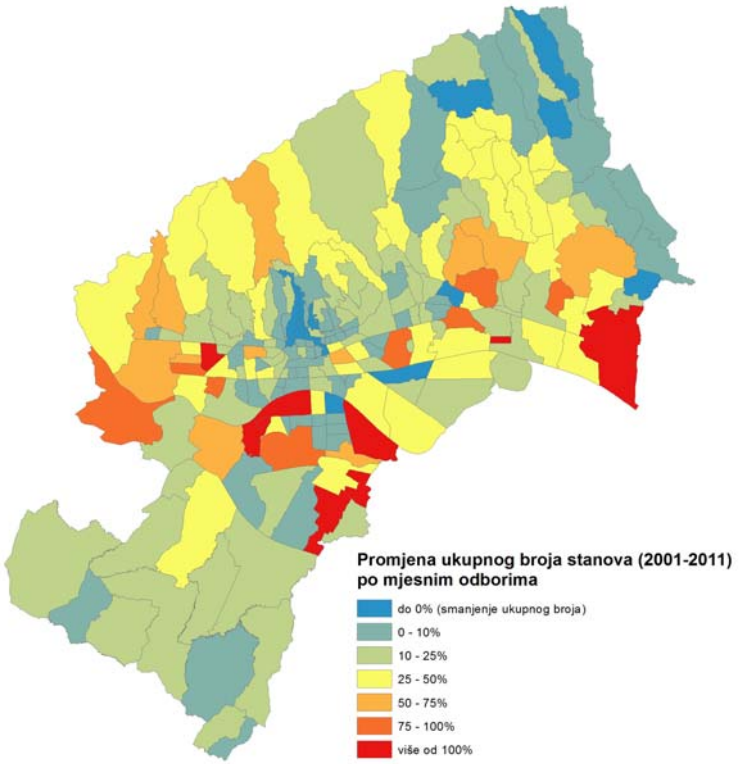
Tabela 17. broj završenih stanova

godina	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Završeni stanovi	6139	8875	8744	4923	3939	2388	2729	1227	638	1798

Izvor: Završene zgrade i stanovi u 2015. godišnje priopćenje , Odjel za statistiku, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, listopad 2016.

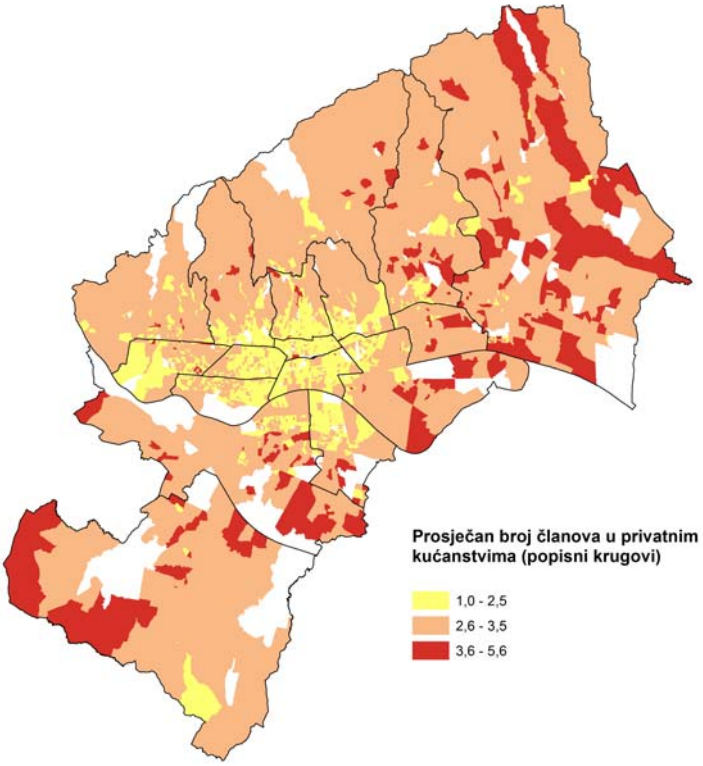
Kućanstva. Ukupan broj kućanstava u Gradu Zagrebu je 304.681 (2011.). Po načelu jedan stan za stalno stanovanje (373.538) na jedno kućanstvo (304.681), moglo bi se zaključiti da u Gradu Zagrebu nema stambene krize, dapače, da postoji višak stanova (68.857). Na svako kućanstvo dolazi 1,2 stana, što je povećanje u odnosu na 2001. kad je omjer bio 1,1. Prema Popisu 2011. u Gradu Zagrebu je 69,0 % obiteljskih kućanstava, a udio samačkih kućanstava je u porastu i iznosi 28,6 % (2001. je iznosio 23,2 %). Od obiteljskih kućanstava najviše je dvočlanih (35,4 %), tročlanih (27,6 %), četveročlanih (23,0 %) te peteročlanih (8,8 %). Prosječan broj članova kućanstava je 2,57 prema Popisu 2011., što je smanjenje u odnosu na Popis 2001. kada je bio 2,8. Veći broj staračkih, samačkih kućanstava je u središnjim gradskim dijelovima.

Slika 45. Promjena ukupnog broja stanova (2001-2011) po mjesnim odborima



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

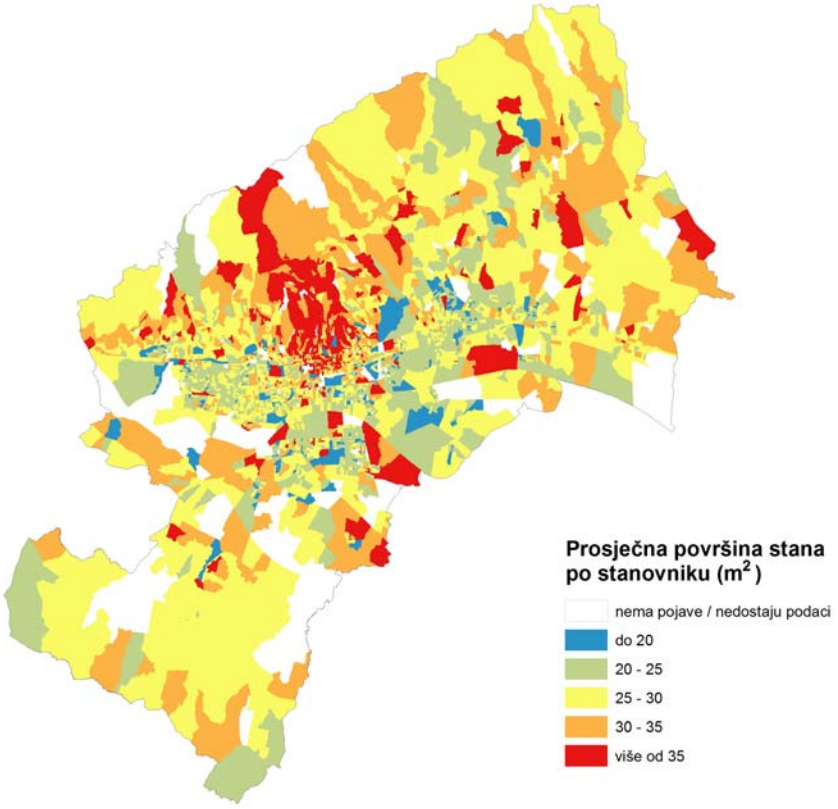
Slika 46. Prosječan broj članova u privatnim kućanstvima po popisnim krugovima, Popis 2011.



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Veličina stanova. Grad Zagreb ulazi u krug županija u kojima se u prosjeku grade najmanji stanovi. Korisna površina novoizgrađenih stanova. bila je 75,1 m2 u 2008, 65,1 m2 u 2012. , te 78,3 m2 u 2015. Prosječna površina stana po članu kućanstva znatno se razlikuje po gradskim četvrtima i kreće se od 37,5 m^2 u Gornjem gradu-Medveščaku do svega 23,9 m^2 u Stenjevcu (Popis 2011.).

Slika 47. Prosječna površina stana po stanovniku (m^2) po popisnim krugovima, Popis 2011.



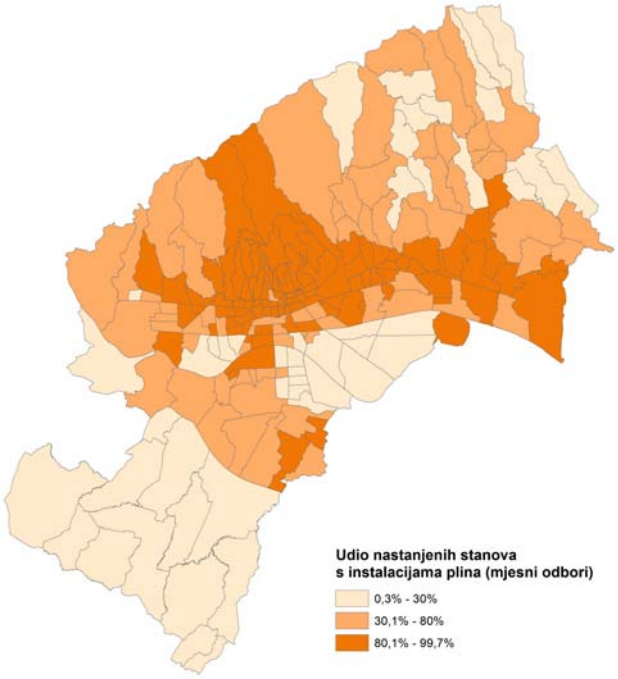
Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Komunalna opremljenost stambenih jedinica je relativno zadovoljavajuća u Gradu kao cjelini, iako nije podjednaka u svim dijelovima. Stanovi u Gradu Zagrebu su u 70% slučajeva opremljeni centralnim grijanjem (toplovod, etažno grijanje) i svim drugim komunalijama u skoro 100% slučajeva. Usporedbom komunalne opremljenosti stambenih jedinica Grada Zagreba s prosjekom Hrvatske vidljivo je da je Grad Zagreb znatno bolje opremljen, posebice kada se radi o centralnom grijanju, ali i o opremljenosti vodovodom i sustavom odvodnje.

Prikladnost za stanovanje. Znatan dio stambenog fonda neprikladan je za stanovanje zbog prokišnjavanja, vlage (26%), nekvalitetnih prozora i vrata (27%), odnosno, zbog neodgovarajućeg održavanja. Oko jedna četvrtina (21%) građana Grada Zagreba nezadovoljna je standardom stanovanja, a oni žive u uvjetima prenaseljenosti.

Planiranje prostora za stambenu gradnju. Na kvalitetnijim gradskim zemljištima omogućena je gradnja gospodarskih sadržaja i trgovačkih centara, a gradski projekti stanovanja smješteni su na nepovoljnijim lokacijama što dovodi do prostorne segregacije stanovanja. Izrada i donošenje urbanističkih planova uređenja za nova stambena naselja opterećeni su pritiscima investitora planova za maksimalne stambene kapacitete, a na štetu javnih i društvenih sadržaja naselja, posebice kvalitetnog javnog otvorenog prostora kao preduvjeta kvalitetnog stanovanja.Jedan od dugogodišnjih prostornih problema Zagreba vezanih uz stambenu politiku i planiranje prostora Grada Zagreba jest dugogodišnji izostanak pripremljenih i uređenih građevinskih čestica za individualnu stambenu gradnju (samostojeće, poluugrađene i ugrađene obiteljske kuće), što je u potpunom nerazmjeru s bujanjem individualne stambene gradnje na gradskim rubovima.

Slika 48. Udio nastanjenih stanova s instalacijama plina po mjesnim odborima, Popis 2011.



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepostojanje dugoročne nacionalne i gradske stambene politike ▪ nedostatak podataka i procjena o stambenim potrebama ▪ neadekvatno održavanje stambenog fonda ▪ smanjivanje broja stanovnika u središnjem gradskom prostoru i prevladavanje starijeg stanovništva ▪ brojna stambena područja su slabo opremljena javnom infrastrukturom ▪ prostorna segregacija stanovanja koja dovodi do razvoja socijalnih problema	▪ izrada stambene strategije ▪ izraditi analizu postojećih potreba, kapaciteta i opremljenosti zemljišta za stambenu gradnju ▪ razvijati sustav socijalnog stanovanja ▪ uvoditi mjere kojima se potiče obnova i modernizacija postojećega stambenog fonda, pogotovo u pogledu energetske učinkovitosti ▪ uspostaviti pravni i institucionalni okvir za očuvanje stanovanja u povijesnoj jezgri ▪ poboljšati javnu infrastrukturu u stambenim područjima ▪ podržavati socijalnu integraciju i razvoj lokalnih zajednica

4.1.6. Zelena infrastruktura

Zelenu infrastrukturu možemo definirati kao strateški planiranu mrežu prirodnih i doprirodnih zelenih prostora (područja) oblikovanu i upravljanu tako da bi se omogućile mnogostruke koristi ekosistema i štitila biološka raznolikost ruralnih i urbanih područja. Ona je prostorna struktura koja pruža višestruke dobrobiti prirode, a uloga joj je povezati i unaprijediti prirodne potencijale u pružanju mnogostrukih vrijednosti i usluga te koristi ekosustava kao što su čisti zrak, voda, stabilna i produktivna tla čime se:

- unaprjeđuje kvaliteta života i dobrobit ljudi visokom kvalitetom okoliša u kojem žive i rade
- poboljšava biološka raznolikost povezivanjem prirodnih područja te potiče mobilnost faune, a time i flore, u širi okoliš
- štiti od klimatskih promjena i ostalih katastrofa u okolišu kao što su poplave, kisele kiše te erozije zemlje
- potiče pametniji i integriraniji pristup razvoju što osigurava iskorištavanje ograničenog prostora učinkovito i suvislo u najvećoj mogućoj mjeri.

Sastavnice zelene infrastrukture na lokalnoj razini su biološkom raznolikošću bogati parkovi, vrtovi, zeleni krovovi, ribnjaci, potoci, šume, livade te obnovljena i napuštena industrijska područja. Na regionalnoj ili nacionalnoj razini to su velika zaštićena područja, velika jezera, riječni slivovi, šume, visoke prirodne vrijednosti, prostrani pašnjaci, područja poljoprivrede niskog intenziteta i slično.
Zelena infrastruktura provodi se projektima i planovima:

- projektima čija je svrha očuvanje, poboljšanje i obnavljanje prirode, prirodnih funkcija i procesa koji osiguravaju brojne usluge ekosustava za ljudsko društvo
- planovima koji također uključuju očuvanje, poboljšanje i obnavljanje prirode, prirodnih funkcija i procesa kroz prostorno planiranje i prostorni razvoj, kao održivo pružanje pripadajućih koristi društvu. Uključivanje zelene infrastrukture u prostorno planiranje posebno je važno za sveobuhvatne višegodišnje strategije i planove.

Postojeće sastavnice zelene infrastrukture Grada Zagreba čine na razini Prostornog plana Grada šume, poljoprivredne površine, javne zelene površine, zaštitne zelene površine, zone vodocrpilišta, zone sporta i rekreacije te vode i vodno dobro. Na razini Generalnog urbanističkog plana Grada sastavnice zelene infrastrukture funkcionalno i oblikovno su detaljnije tipologizirane kao javni parkovi, gradske park šume, tematski parkovi, javne gradske površine – tematske zone, zaštitne zelene površine i sportsko – rekreacijska namjena. Za sve sastavnice zelene infrastrukture Grada na obje razine planova određeni su „uvjeti uređenja i zaštite posebno vrijednih i zaštićenih područja i cjelina“ čime su za sastavnice zelene infrastrukture radi zaštite i očuvanja određeni uvjeti zaštite i mjere očuvanja. Mjere očuvanja javnih i zelenih površina i drugih neizgrađenih površina određene su urbanim pravilima, Odlukama o donošenju planova (GUP i PPGZ).
U oba plana način zaštite, uređenja i korištenja za zaštićene prirodne vrijednosti i područja „Nature 2000“ određeni su temeljem Zakona o zaštiti prirode i drugih podzakonskih akata i dokumenata zaštite prirode.

Obaveze oblikovanja zelene infrastrukture postavljene su pred nas međunarodnim konvencijama. Strateški plan Konvencije o biološkoj raznolikosti za razdoblje 2012. do 2020. u svom drugom cilju naglašava značaj usluge ekosustava i uspostavu zelene infrastrukture do 2020. Ekosustave i njihove usluge potrebno je održavati i poboljšati uspostavom zelene infrastrukture i obnovom najmanje 15% degradiranih ekosustava. 2013. Europska komisija donijela je strategiju zelene infrastrukture s ciljem njezina promoviranja u EU kao okvir za promociju i podršku projektima zelene infrastrukture unutar postojećih zakonskih, političkih i financijskih instrumenata. Hrvatska kao zemlja članica EU, pa tako i Grad Zagreb, mora implementirati odrednice zelene infrastrukture na svim razinama pa tako i lokalnoj i regionalnoj.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ Neriješen imovinski status zelenih površina ▪ Bespravna gradnja i širenje drugih namjena u prostor zelenila ▪ Neusklađeni standardi za oblikovanje, uređivanje, zaštitu sastavnica zelene infrastrukture te upravljanje ▪ Nepovezanost i neumreženost nadležnih tijela u planiranju i provedbi planova zelene infrastrukture	▪ Oblikovanje i uspostava odgovarajućeg modela multifunkcionalne mreže "Zelene infrastrukture" Grada Zagreba – kartiranje i valorizacija na području Grada Zagreba, uvrštavanje odrednica Zelene infrastrukture u ostale akte planiranja i dokumente prostornog planiranja ▪ Uključivanje ključnih dionika na svim razinama i javnosti u procese planiranja i provođenja planova razvoja zelene infrastrukture ▪ Provođenje edukativnih programa ▪ Ugrađivanje na odgovarajući način svih sastavnica zelene infrastrukture u prostorne dokumente ▪ obva namjanje 15% degradiranih ekosustava

	▪ Učinkovito povlačenje i korištenje sredstava ESI fondova u nadolazećem razdoblju posebno u okviru investicijskog prioriteta - Očuvanje biološke raznolikosti, zaštita tla i promicanje usluga ekosustva, uključujući NATURA 2000 i zelenu infrastrukturu

4.1.7. Javni gradski prostori i sadržaji

Grad je u značajnoj mjeri određen kvalitetom, prostornim rasporedom i dostupnošću svojih javnih prostora i sadržaja. Javni prostori su ujedno i nositelji identiteta grada, kao i brojnih kulturnih, političkih i zabavnih aktivnosti. Javne zgrade i sadržaji često su smješteni uz javne prostore te se oni po potrebi doživljavaju kao cjelina.

Potrebno je održavati i uređivati postojeće javne prostore, upravljati trajnim i privremenim sadržajima koji se na njima planiraju, te uz sve aktivnosti očuvati vizure i kulturno povijesni identitet tih prostora. Očuvanjem identiteta grada postiže se da se stanovnici lakše poistovjećuju sa prostorom koji ih okružuje te se pažljivije odnose prema njemu.
U novoplaniranim gradskim područjima potrebno je predvidjeti adekvatne javne prostore uz planiranje kulturnih i društvenih sadržaja. Potrebno je planirati zelene površine za boravak stanovništva na zraku i za rekreaciju, te javne trgove i pješačke zone kao prostor za javni život grada. Prilikom planiranja novih naselja i stambenih sklopova često se premalo pažnje poklanja javnom zajedničkom prostoru, koji biva poddimenzioniran nauštrb parkirališta.

Zagreb je okružen i premrežen prirodnim bogatstvima, među kojima se prvenstveno ističu prostor Medvednice i zeleni pojas vezan uz rijeku Savu, te njihovi prodori u urbano tkivo grada, te je i njih potrebno tretirati kao dio mreže javnih prostora, uz uređenje parkova i zaštitu od njihove devastacije i neprimjerenog korištenja. Zagreb je značajno određen i urbanim, uređenim zelenim površinama, koji su tradicionalno sastavni dio povijesne urbane matrice, kao što su Lenucijeva potkova, Svačićev trg, Rooseveltov trg, Park kralja Petra Krešimira IV, Trg Francuske republike i drugi, te planiranim parkovima kasnijeg datuma, kao što je Park mladenaca, park u Selskoj i drugi.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neumjerena komercijalizacija javnih prostora, posebno u gradskom središtu- terase kafića, šatori i slično ▪ artificijelni i monofunkcionalni prostori trgovačkih centara zamjenjuju gradske polifunkcionalne javne prostore ▪ zapuštenost i devastacija javnih prostora ▪ neuređene i devastirane javne zelene površine	▪ osigurati da se u planiranju novih gradskih područja predvidi dovoljno javnih površina, te da se njihovo uređenje vremenski isplanira simultano sa izgradnjom sadržaja osnovne namjene ▪ čuvati identitet povijesnih i centralnih gradskih javnih protora adekvatnim upravljanjem ▪ oživiti centralne gradske javne zone širenjem pješačkih zona i programima aktiviranja praznih lokala ▪ podržati lokalne inicijative za oživljavanje javnih prostora programima malih komunalnih akcija i drugim aktivnostima

4.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

4.2.1. Vodno gospodarstvo

Opskrba pitkom vodom. Vodoopskrba distributivnog područja Grada Zagreba najvećim dijelom se zasniva na zahvatu podzemnih voda savskog aluvija. Podzemna voda se zahvaća na vodocrpilištima Mala Mlaka, Zapruđe, Petruševec, Žitnjak, Sašnjak i Strmec, te na vodocrpilištu Velika Gorica koje je u nadležnosti VG Vodoopskrba d.o.o iz Velike Gorice.
Na području Grada Zagreba identificirano je 26 lokalnih vodovoda,[31] čiji se broj s godinama bitno ne mijenja, međutim smanjuje se veličina područja kojeg pokrivaju na račun priključenja stanovništva na javne vodoopskrbne sustave.
Neki dijelovi distributivnog područja nemaju javnu vodoopskrbu, a neki nemaju zadovoljavajuću opskrbu pitkom vodom zbog nedostatnih tlakova. Naselja na južnom dijelu sustava: Lipnica, Havidić Selo, Gornji Trpuci, te na sjeveroistočnom dijelu: Planina Gornja, Planina Gornja, Kašina, Vurnovec, Blaguša, Glavnica Gornja, Glavnica Donja nemaju izgrađenu vodoopskrbnu mrežu, no taj problem je u postupku rješavanja. Naselja na višim kotama nadmorske visine na području Sesveta imaju problema sa tlakom, te nemaju zadovoljavajuću opskrbu pitkom vodom.

Na vodoopskrbnom području prisutna je tehnološka nedisciplina, tj. nekontrolirano korištenje i odlaganje štetnih tvari, unutar industrijskih pogona ili obrtničkih radionica, s napomenom da su posebno važni objekti locirani u blizini vodocrpilišta (odlaganje opasnih tvari na nezaštićenoj i propusnoj podlozi, ispuštanje otpadnih voda bez prethodne obrade). Na području vodotoka rijeke Save pristuno je divlje šljunčarenje i deponiranje otpada u šljunčare, čime su omogućeni izravan unos i onečišćenje podzemlja, a postoji opasnost od zagađenja podzemnih voda iz deponija otpada koje nisu uređene.
Voda se zahvaća iz podzemnih izvorišta putem zdenaca i pod tlakom se transportira u vodospreme, uglavnom bez daljnje dorade, osim preventivne dezinfekcije plinovitim klorom: od 8 vodocrpilišta, voda se kondicionira na crpilištu Petruševec, gdje je 2003. ugrađen uređaj za demanganizaciju. Na crpilištu Mala Mlaka je u periodu 2008-2010 uočena pojava visoke koncentracije atrazina, ali je ona u međuvremenu smanjena u dopuštene granice (koncentracija ispod MDK). Isto tako na crpilištu Sašnjak je instalirano postrojenje za uklanjanje kloriranih ugljikovodika (trikloreten i tetrakloreten), a koje je trenutno van funkcije. Potrebno je postojeće postrojenje (tehnologija apsorpcije na aktivnom ugljenu) rekonstruirati i staviti u funkciju, kako bi se izbjegla pojava navedenih tvari na zdencima vodocrpilišta Sašnjak

Prosječna starost cjevovoda je veća od 30 godina, a izražena je prisutnost više vrsta materijala cjevovoda koji ne odgovaraju modernim tehničkim zahtjevima, a naročito se postavlja kao problem sanacija (rekonstrukcija) vodoopskrbnih cjevovoda od azbest-cementa, posebice s aspekta odlaganja azbest cementa kao opasnog otpada. Kao prioritet za rekonstrukcije postojećih cjevovoda nameće se potreba za rekonstrukcijom čeličnih magistralnih vodopskrbnih cjevovoda, a poglaviti magistralni pravac koji prelazi preko Mosta Slobode.
Trenutačni maksimalni crpni kapaciteti iznose oko 4000 l/s, te ih je potrebno održati i povećati u sljedećem dugoročnom razdoblju. Udio nefakturirane vode u ukupno crpljenoj vodi u 2013. godini je iznosio 49%.

Crpni kapaciteti pojedinih vodocrpilišta (posebice Male Mlake) imaju trend pada te ih treba povećati ili osigurati alternativu. U narednom razdoblju potrebno je ulagati u postojeće crpne kapacitete, smanjiti gubitke u vodoopskrbnim mrežama te poduzimati mjere radi korištenja kapaciteta vode s lokacije Kosnica. Aktiviranje vodocrpilišta Kosnica osiguralo bi dostatne

[31] Odluka o donošenju Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina, NN117/15

količine vode, u slučaju revitalizacije (rekonstrukcije) vodocrpilišta mala Mlaka, a sve prema donesenoj Uredbi o uslužnim područjima (NN 67/2014, od 2.6.2014), po kojoj Uslužno područje grada Zagreba obuvaća i područje Zagrebačke Županije na kojem se prostorno nalazi i vodocrpilište Kosnica. Svakako, vodocrpilište Kosnica bi osiguralo dostatne količine vode i u slučaju pojave akcidentnih situacija (zagađenja) na postojećim vodocrpilištima Grada Zagreba.

Uzimanjem u obzir rizika od ispada pumpi iz pogona zbog kvara, rizika zagađenja zdenaca, te potrebe provođenja redovitih i izvanrednih remonta pumpi i energetskih sklopova, primjenom načela ravnomjernoga crpljenja vode u prostoru, koeficijent sigurnosti crpnih kapaciteta kontinuirano treba povećavati kratkoročno do 1,1 ili za 10 %, odnosno do 1,5 ili za 50 % u dugoročnom razdoblju. Uvođenjem frekventne regulacije za rad crpki na vodocrpilištima, bi se svakako povećala sigurnost dobave vode sa vodocrpilišta u vodospremničke kapacitete. Isto tako, iz razloga sigurnosti, ako i smanjenja gubitaka potrebno je razmotriti izgradnju vodospremnika na vodocrpilištima, kako bi se transport vode od zdenaca do vodospreme na crpilištu bio u niskotlačnom režimu. Sigurnosni vodospremnici imaju ukupni volumen 114.560 m3, što je oko 39% dnevne potrošnje, te ne zadovoljavaju sigurnosne standarde (50% dnevnih potreba). Dugoročno, potrebno razmotriti uvođenje „0“ zone i povećanja vodospremničkog prostora „0“ zone (cca 30.000-50.000 m^3), čime bi se istovremeno smanjili tlakovi u mreži, što bi za posljedicu imalo smanjenje gubitaka u sustavu. Implementiranje DMA i PMA zona u vodoopskrbni sustav, imalo bi za posljedicu isto tako smanjenje gubitaka.

Razina podzemne vode na prilivnim područjima javnih vodocrpilišta ovisi o vodostaju Save. U zadnjih 20-ak godina razina podzemnih voda pala je više od 3m.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda. Pokrivenost gradskog područja, javnim sustavom odvodnje, iznosi cca 88%, na temelju čega se procjenjuje da devedesetak tisuća stanovnika Grada Zagreba nema mogućnost priključenja na sustav javne odvodnje (podsljemenska naselja, rubna naselja na istočnom i zapadnom dijelu grada, te zapadni i jugozapadni dijelovi Novog Zagreba i Brezovice, od koji su neki uzvodno postojećih crpilišta i u vodozaštitnom području). Također, 77% stanovništva priključeno je na sustav javne odvodnje. Priključenost stanovništva trebala bi porasti do stupnja pokrivenosti sustava odvodnje. Prema trenutno dostupnim podacima, procijenjeno je da 40 - 60 tisuća građevina ima riješenu odvodnju otpadnih voda preko septičkih i sabirnih jama, od kojih je 80% izgrađeno na rubnim dijelovima Grada Zagreba.

Na području Grada Zagreba prevladava mješoviti sustav odvodnje, dok na području perifernih naselja i dijelovima grada Zagreba smještenim na obroncima Zagrebačke gore, prevladava razdjelni sustav odvodnje. Na području nižih obronaka Medvednice, utvrđena su mnoga klizišta, čija pojava može biti djelom prouzrokovana neizgrađenošću sustava odvodnje na tom području (poniranje otpadne vode iz propusnih sabirnih jama, te površinsko otjecanje na području koje nema riješenu oborinsku odvodnju).Također, realizirana urbanizacija predmetnog područja, napredovala je brže od razvoja sustava odvodnje, što je rezultiralo poddimenzioniranošću pojedinih dionica. Sigurnosni ispusti, rasterećenja i odušni kanali ne osiguravaju sigurnost u slučaju elementarnih nepogoda. Kanalizacijska mreža je djelomično oštećena, uništena, a neki su hidraulički kanalizacijski kolektori preopterećeni.
Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVGZ) izgrađen je 2007., a glavni odvodni kanal i glavni dovodni cjevovod dovršeni su i u funkciji. Trenutno se centralnim uređajem za pročišćavanje otpadne vode pročišćavaju u I i II stupnju Sukladno Višegodišnjem programu gradnje komunalnih vodnih građevina 2014.-2023. Rokovi za usklađivanje s vodno-komunalnim direktivama definirani su za tri vodne aglomeracije na području Grada Zagreba: Zagreb (2018.), Glavničica (2020.) i Gudci (2023.). Otpadne vode s područja aglomeracije Zagreb moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja do 31.12.2018., što znači da je potrebno nadograditi CUPOVGZ s II. na III.

stupanj pročišćavanja. Otpadni mulj s CUPOVGZ-a koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda skladištio se unutar CUPOVGZ do popunjenja kapaciteta, a trenutno se izvozi, te brigu o tome vodi koncesionar. Otpadne vode s područja aglomeracije Glavničica moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2020. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s III. stupnjem pročišćavanja. Otpadne vode s područja aglomeracije Gudci moraju se pročišćavati II. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2023. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s II. stupnjem pročišćavanja.

Izgradnja kanalizacijske mreže na području Novi Zagreb zapad i naselja Brezovice s razdjelnom i polurazdjelnom (privremeno rješenje do prelaza na razdjelni sustav odvodnje) koncepcijom odvodnje, nije u potpunosti realizirana, tj izgrađeni su samo kolektori za odvodnju fekalnih voda u koje se ispuštaju i značajne količine oborinske otpadne vode. Predmetno područje nalazi se na uzvodnom dijelu crpilišta Mala Mlaka a odvodnja je za sada rješena putem septičkih i sabirnih jama. Potrebno je izgraditi sustav odvodnje za prihvat generiranih otpadnih voda na tom području.
Kanalizacijska mreža istočnog dijela sustava (Sesvete i okolna naselja, te Ivanja Reka) ispušta nepročišćene vode u „preljevni“ GOK tj. direktno u rijeku Savu kao i u potok Črnec, potok Kašinu, potok Blagušu, te u niz meliorativnih kanala na nizinskom istočnom području.
Problematika odvodnje Novog Zagreba odnosi se na neizgrađenost kolektorskog sustava, kojim će se omogućiti normalno funkcioniranje odvodnje predmetnog područja, te povezivanje nepokrivenih naselja sustavnom izgradnjom na CUPOVZ.
Veliki problem predstavlja nepostojanje nadzorno upravljačkog sustava, što prouzrokuje svakodnevno obilaženje pojedinih crpnih stanica, te ne daje uvid u njihov status u realnom vremenu u slučaju zatajenja, što onemogućuje upravljanjem sustavom u realnom vremenu.

Utjecaj klimatskih promjena na dijelove postojećeg sustava odvodnje. U zadnjih nekoliko godina primijećen izraženiji porast količina oborina, uslijed snažnijeg prodora ciklonalnih vrtloga s područja zapadne Europe, odnosno Atlantika. Ovo pojava posebno je izražena u proljetnim i ljetnim mjesecima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neki dijelovi grada nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba ▪ neki dijelovi grada nemaju dobru opskrbljenost vodom ▪ nedostatak vodnih resursa glede precrpljivanja podzemnih kapaciteta vode ▪ nedostatak vodnih resursa u slučaju akcidentnih pojava i potreba za revitalizacijom postojećih crpilišta ▪ implementiranje nove odluke o zonama sanitarne zaštite ▪ nepovezanost tehničkog, operativnog i poslovnog informacijskog sustava ▪ neregulirana sanacija onečišćenih tala i podzemnih voda u priljevnim područjima zagrebačkih crpilišta ▪ nepotpuna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, osobito rubnih dijelova grada i područja uzvodno od vodocrpilišta, te na vodozaštićenom području ▪ starost i loše stanje vodosprema i pripadajuće opreme zbog dugogodišnjeg neulaganja u njihovo održavanje ▪ napuštena i nekonzervirana vodocrpilišta u Gradu Zagrebu predstavljaju potencijalnu opasnost za zagađenje podzemnih voda ▪ stari cjevovodni sustav (vodoopskrba i odvodnja) i	▪ dovršiti vodoopskrbni sustav kako bi se osigurala vodoopskrba i njezina kvaliteta na području Grada ▪ predložiti i provesti mjere za osiguravanje kvalitete voda te uklanjaati zagađenja ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe gradnjom vodospremnika ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe izgradnjom vodocrpilišta ▪ smanjiti gubitke u sustavu vodoopskrbe-smanjenjem tlakova u sustavu opskrbe uvođenjem „0“ zone, rekonstrukcijom (sanacijom) postojeće mreže i vodocrpilišta, sanacijom postojećih priključaka, uvođenjem DMA i PMA zona ▪ proširiti sustav odvodnje na cijelo područje grada ▪ poboljšati funkcionalnost sustava odvodnje u standardnim i ekstremnim uvjetima ▪ optimizirati upravljanje vodoopskrbnim i kanalizacijskim sustavom-izgradnjom nadzorno-upravljačkih centara ▪ riješiti problem oborinske odvodnje s ciljem prihranjivanja podzemlja ▪ rekonstrukcija postojećeg sustava odvodnje s aspekta podkapacitiranosti i starosti ▪ funkcionalno povezati tehnički, operativni i poslovni

veliki gubici u sustavu (49%), ▪ nedovoljni sigurnosni kapaciteti vodospremnika ▪ velika potrošnja i visoki tlakovi u prvoj vodoopskrbnoj zoni ▪ smanjivanje razina podzemnih voda ▪ nezadovoljavajuće funkcioniranje kanalizacijskog sustava i sigurnost u slučaju elementarnih i drugih nepogoda	informacijski sustav VIO ▪ uređaji III. stupnja pročišćavanja otpadnih voda moraju biti u radu do 31.12.2018. ▪ provesti usklađivanje s vodno-komunalnim direktivama sukladno Višegodišnjem planu gradnje komunalnih vodnih građevina 2014. -2023.za aglomeracije na području Grada Zagreba ▪ urediti dugoročni način zbrinjavanja otpadnog mulja s CUPOVGZ-a

4.2.2. Odvoz otpada, čišćenje i pranje ulica

Podružnica Čistoća pruža javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog otpada i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike, tekstila, biootpada te glomaznog komunalnog otpada na području grada Zagreba. Usluga obuhvaća oko 350.000 kućanstava na području Grada. Odvoz miješanog komunalnog otpada organiziran je u 264 programa, od čega se s 259 programa (98%) otpad skuplja putem posuda zapremine 80, 120 i/ili 240 litara te spremnicima zapremine 1100 litara, a s preostalih 5 (2%) programa otpad se skuplja putem vrećica. Čistoća raspolaže s 232 specijalna vozila namijenjenih čišćenju, pranju, skupljanju i odvozu otpada. Prosječni vijek starosti vozila je 15 godina, te što zbog starosti i eksploatacijskih uvjeta, te objektivnih nemogućnosti brzog popravljanja svih vozila u kvaru, vozni park nerijetko nije u mogućnosti osigurati potreban broj vozila za obavljanje svih aktivnosti kojima se Podružnica bavi. Za daljnju podjelu i uslugu pražnjenja spremnika te modernizaciju voznog parka neophodna je nabava novih specijalnih vozila (tzv. smećara, grajfera, kipera, cestara, vozila za pranje… kako korisnicima koji još uvijek miješani komunalni otpad skupljaju putem PVC vrećica, tako i za podjelu i pražnjenje individualnih spremnika kućanstvima za odvojeno skupljanje otpada, postavljanje i pražnjenje spremnika za odvojeno skupljanje otpada na javnim površinama te čišćenje i pranja javno prometnih površina. Čišćenjem javnih prometnih površina obuhvaćena je površina od oko 12 km^2 od ukupno 18 km^2. Čišćenje se obavlja ručno ili strojno, a pranje se obavlja tehnološkom vodom.
Potrebno je dovršiti uspostavu sustava zelenih otoka, povećati broj reciklažnih dvorišta te smanjiti količinu otpada koji se odlaže na odlagalište uz istovremeno povećanje stope recikliranja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ zastarjeli vozni park ▪ nedovoljna ulaganja u opremanje, proširenje i modernizaciju sustava ▪ nedovoljna oprema za odvoz odvojeno prikupljenog otpada ▪ nepostojanje adekvatne infrastrukture (npr. sortirnice, postrojenja za biološku obradu i sl.)	▪ unapređivanje sustava odvojenog prikupljanja otpada (povećanje broja zelenih otoka i reciklažnih dvorišta) ▪ izgradnja objekata za obradu pojedinih vrsta otpada (sortirnice, postrojenja za biološku obradu) ▪ ulaganja u suvremenu opremu (vozila za pojedine vrste otpada, posude i spremnici) ▪ uspostava sustava mobilnog prikupljanja problematičnog opasnog otpada ▪ kontinuirana edukacija korisnika usluga ▪ informatizacija sustava

4.2.3. Odlaganje otpada

Briga o odlaganju i sanaciji zagrebačkog odlagališta komunalnog otpada Prudinec u Jakuševcu i vođenje pogona Odlagališta povjerena je podružnici ZGOS.

Zbog opasnosti od onečišćenja podzemnih voda na području Črnkovec uslijed utjecaja smetlišta, 1991. pokrenuta je izrada Idejnog rješenja uređenja i zatvaranja smetlišta

Jakuševec-Prudinec. Nakon analiza različitih varijantnih rješenja, odabrana je varijanta sanacije na način da se postojeći otpad uklanja i privremeno odlaže na drugom mjestu (na postojećoj lokaciji) dok se nije uredilo slabopropusno dno (temeljni brtveni sustav) na koje se kasnije ugrađivao prethodno uklonjen otpad. Radi jednostavnosti i što lakšeg usklađivanja spomenutih operacija, buduće odlagalište podijeljeno je u plohe (1 - 6), te se po plohama i provodila sanacija.
Sve do 1996. odlaganje se provodilo bez provedbe planskih mjera zaštite podzemnih voda i zraka od zagađenja. Istraživanja koja su se provodila 80-tih i 90- tih godina na području Jakuševca ukazivala su da postoji izrazit trend pogoršanja kvalitete podzemnih voda i značajan utjecaj na kvalitetu zraka u neposrednoj blizini odlagališta, što je nedvojbeno upućivalo na to da smetlište treba smatrati značajnim izvorom onečišćenja okoliša. Sa sanacijskim radovima odlagališta započelo se 1996. a cjelokupna sanacija dovršena je 2003. kada je ugrađen sav stari otpad na izgrađen brtveni sustav i sustav odvodnje procjedne vode na plohama 1 do 5. Tijekom sanacije se novo pristigli otpad ugrađivao na plohe 2 do 5. Površina na kojoj je bio odložen otpad prije sanacije je bila 80 ha, a nakon sanacije otpad se ugrađuje na uređenu plohu čija ukupna površina iznosi 54 ha. Tijekom sanacijskih radova oko 7.000.000,00 t starog otpada prebačeno je na vodonepropusnu plohu.
Uz spomenuti brtveni sustav, odabrano rješenje sadrži još i neke druge dijelove s kojima opisan način izvedbe uređenog dna tek zajedno čini cjelinu rješavanja sigurnog načina odlaganja otpada na budućem uređenom odlagalištu komunalnog otpada.
Postrojenja koja čine sustav odlagališta su:
- sustav prikupljanja, odvodnje i obrade onečišćenih procjednih voda iz tijela Odlagališta prije njihovog ispuštanja u recipijent, odnosno u sustav javne odvodnje,
- sustav prikupljanja, odvodnje i ispuštanja oborinskih voda uređenog dijela tijela odlagališta Jakuševec-Prudinec u recipijent,
- sustav prikupljanja i odvođenja odlagališnog plina na mali termoenergetski objekt (mTEO) u cilju energetskog iskorištenja plina ili spaljivanja na bakljama,
- sigurnosni sustavi (kontrola dovoza razlicitih vrsta otpada, kontrola pristupa, interventni crpni sustav i postaja za monitoring kakvoće zraka i sl.)

Tehnički podaci odlagališta Jakuševec.

- Površina koju će zauzeti odložen otpad, nakon zatvaranja odlagališta tj. nakon iskorištenja svih kapaciteta iznositi ce oko 54 ha. Tlocrtni oblik odlagališta je približno pravokutan. Maksimalna duljina projektiranog odlagališta iznosi oko 1.365 m, dok je maksimalna širina oko 390 m. Projektirana visina Odlagališta je 45 m.
- Ukupno je na uređene plohe ugrađeno do sada 4.450.000 t novog otpada (u razdoblju od 2000. g. do 2014.g.).
- Trenutno se otpad odlaže i ugrađuje na plohu 6/1. Ukupna površina plohe je 2,9 ha, a kapacitet je 1.100.000,00 m^3. Slobodni kapacitet je površina od 6 ha (ploha 6/2, 6/3), odnosno kapacitet od 2,3 mil m^3.
- Izgrađeno je 120 zdenaca za otplinjavanje.
- Prosječno se prikupi 1.600,00 m^3/h odlagališnog plina. Sav prikupljen odlagališni plin je termički obrađen te se iz istoga proizvodi električna energija i distribuira u sustav.
- Dnevni prosjek obrađene procjedne vode ovisi o oborinama. Kapacitet uređaja za pročišćavanje je 408 m^3/dan.
- Održavanje svih povezanih podsustava obavlja se kontinuirano, u skladu s projektom i potrebama Odlagališta.

Sadašnje stanje. Na odlagalište Jakuševec se dnevno dopremi približno 971 tona neopasnog otpada, što godišnje čini masu od oko 350.000 tona. Od 21.10.2013. godine na Odlagalište se odlaže samo miješani komunalni otpad u količinama koje su znatno smanjene tako da se dnevno odloži oko 700 tona, što će na godišnjoj razni iznositi oko 252.000 tone. Nakon ugradnje otpad se prekriva svakodnevno slojem zemljanog materijala u debljini od 10 cm.

Predviđeni rad Odlagališta je, temeljem Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba (usvojen u listopadu 2014.), do 31.12.2018. uz uvjet izmjene Prostornog plana Grada Zagreba.
Površina koju će zauzeti odložen otpad, nakon zatvaranja odlagališta tj. nakon iskorištenja svih kapaciteta iznosit će oko 54 ha. Projektirana visina Odlagališta je 45 m. Održavanje svih povezanih podsustava obavlja se kontinuirano, u skladu s projektom i potrebama Odlagališta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ odlaganje neobrađenog otpada ▪ neugodni mirisi odlagališta (veliki udio biološki lako razgradive komponente) ▪ neugodni mirisi iz Kompostane ▪ sustav procjednih voda – priključak obrađenih procjednih voda na sustav javne odvodnje ▪ sustav odvodnje oborinskih voda – tehnički poboljšati odvodnju oborinske vode iz tijela odlagališta i ostalih podsustava ▪ slijeganje odlagališta – potrebno pratiti i po potrebi provesti sanacijske radove (sustav otplinjavanja i odvodnja) zbog slijeganja	▪ unaprijediti sustava sprječavanja širenja neugodnih mirisa (produljeno prekrivanje membranama i ukidanje noćnog dovoza) ▪ osigurati da se kontinuirano smanjuje količina otpada koji se odlaže te smanjiti komponentu biootpada koji završava na odlagalištu ▪ unaprijediti sustav otplinjavanja i proizvodnje električne energije ▪ Kontinuirano pratiti stanje tijela odlagališta i poduzimate sve mjere za stabilnost građevine i funkcionalnost svih podsustava ▪ poboljšati stanje kontejnerskog naselja – osposobiti za prihvat posjetitelja, edukacije i prezentacije ▪ kontinuirana edukacija korisnika usluga ▪ informatizacija sustava

4.2.4. Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture

Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), broj širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 301.066, što iznosi 32,13% od ukupno 936.769 priključaka nepokretne komunikacijske mreže u RH. Gustoća širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 27,18%, što je više od prosjeka RH (21,86%) no manje od prosjeka EU (29,8%). Prosječna brzina Internet pristupa u Republici Hrvatskoj je vrlo niskih 4.7 Mbit/s uz svega 2.8% priključaka iznad 10 Mbit/s.
Ulaganja u razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture u Zagrebu su bitno smanjena jer investitori teško pronalaze isplativost. Mnogo puta se i potpuno odustaje od ulaganja. Postojeća pristupna mreža, bazirana većinom na bakrenim paricama i pripadajućim tehnologijama (u najvećoj mjeri xDSL) i nešto manje na koaksijalnom kabelskom pristupu, nema dovoljan kapacitet za podržavanje rasta telekomunikacijskih usluga. S druge strane, krajnji korisnici konstantno traže nove i kvalitetnije usluge. Da bi Grad Zagreb i njegovi građani i u budućnosti mogli koristiti najnovije telekomunikacijske tehnologije, nužno je stvoriti kvalitetne preduvjete za ulaganja i izgradnju nove, brze, stabilne i za budućnost osigurane elektroničke komunikacijske infrastrukture (posebno u vidu razvoja svjetlovodnih pristupnih mreža) u Gradu Zagrebu čime se stvara temelj za osiguravanje ultrabrzog pristupa Internetu (> 100 Mbit/s) i daljnji razvoj telekomunikacijskog tržišta u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj.
Navedeno je sukladno *EU Digital Agendi 2020* koja kao krovni strateški dokument razvoja brzog i kvalitetnog pristupa Internetu potencira korištenje benefita digitalnog jedinstvenog tržišta za Europu kroz konkretne ciljeve za dostupnost širokopojasnog pristupa u razdoblju do kraja 2020. u dva ključna segmenta:

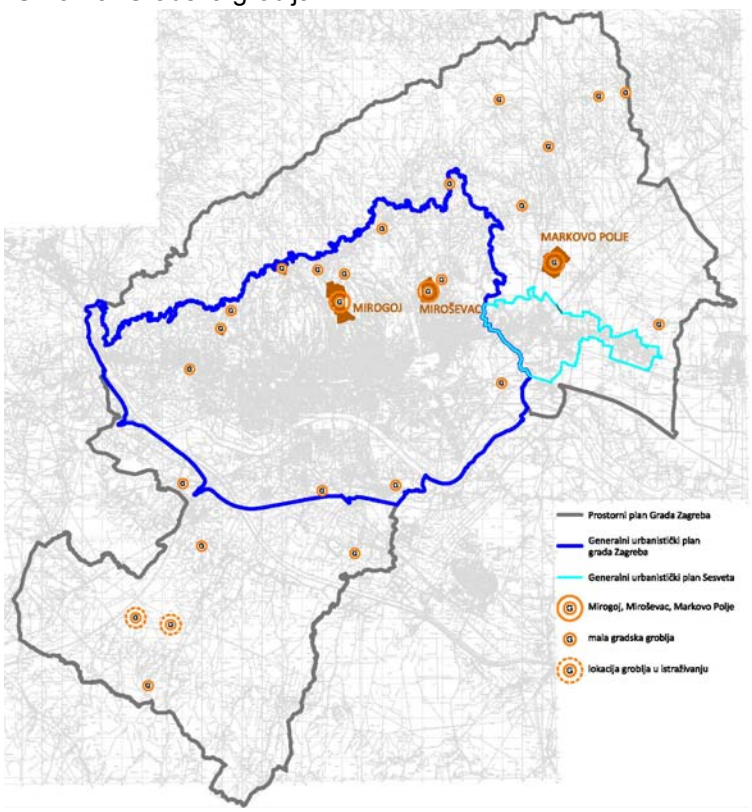
- ostvarenje opće pokrivenosti (100% stanovništva EU) širokopojasnim pristupom minimalne brzine 30 Mbit/s,
- barem 50% kućanstava EU ima pretplatu na širokopojasni pristup minimalne brzine 100 Mbit/s.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ postojeća telekomunikacijska infrastruktura nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga ▪ bitno smanjena ulaganja u razvoj i unaprijeđene fiksne pristupne mreže ▪ netransparentan i nepovoljan model pristupa postojećoj telekomunikacijskoj infrastrukturi - svi telekom operatori nemaju pristup do svakog potencijalnog krajnjeg korisnika i obrnuto ▪ brzine pristupa Internetu i omjer cijene i kvalitete nisu zadovoljavajuće ▪ krajnji korisnici nezadovoljni postojećom ponudom elektroničkih komunikacijskih usluga ▪ optička pristupna tehnologija prisutna u zanemarivom postotku (ispod 0.61% ukupne pristupne infrastrukture) ▪ ne postoji infrastrukturni temelj za učinkovita *smart city i smart grid* rješenja	▪ optimizirati i unaprijediti elektroničku komunikacijsku infrastrukturu u svih 17 četvrti Grada Zagreba ▪ osigurati kvalitetne preduvjete za poticanje ulaganja u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu ▪ ubrzati tehnološki razvoj nepokretne širokopojasne mreže na području Grada Zagreba realizacijom dugovječne transmisijske infrastrukture distribucijskog dijela pristupnih mreža nove generacije ▪ stimulirati širu i učinkovitiju primjenu postojećih te razvoj i primjenu novih, mrežno-zahtjevnijih širokopojasnih usluga za javne, poslovne i privatne korisnike, povećavajući kvalitetu života građana i učinkovitost javnih i gospodarskih subjekata ▪ uspostaviti infrastrukturu za nadzor zagrebačkih komunalnih, prometnih i sigurnosnih sustava i upravljanje istima ▪ realizirati model otvorenog pristupa fizičkoj infrastrukturi svjetlovodnih distribucijskih mreža, kojim se svakom krajnjem korisniku omogućuje slobodan izbor najpovoljnijeg operatora, a svakom operatoru usluga pristupa po jednakim i transparentnim uvjetima

4.2.5. Gradska groblja

Od ukupnog broja godišnjih ukopa (oko 7.850), 70 % ih se izvrši na tri gradska groblja (Mirogoj, Miroševac i Markovo polje). Preostalih 30 % obavi se na krematorijskom groblju Gaj urni (1100) i na tzv. malim gradskim grobljima (1280). Stalnim porastom broja stanovnika Grada Zagreba rastu i potrebe za ukopnim mjestima. Ukopi na Mirogoju vrše se isključivo u već otvorena grobna mjesta, a vrlo je slična situacija i s ukopima na groblju Miroševac. Krematorijsko groblje Gaj urni ima još mogućnosti za otvaranje novih grobnih polja. Groblje Markovo polje ima još slobodnih grobnih mjesta, a izrađena je prostorno-planska dokumentacija za proširenje.

Slika 49. Gradska groblja



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada

Prosječni odnos broja klasičnih ukopa koji se obavlja u novootvorena grobna mjesta i broja ukopa koji se obavlja u već otvorena grobna mjesta kod malih gradskih groblja iznosi 7:100, što govori o velikoj potrebi otvaranja novih uređenih grobnih mjesta na malim gradskim grobljima.
Od ukupnog broja kremiranih pokojnika (oko 4340) na Gaju urni se pokopa nešto više od 25%, 44% se pokopa na tri gradska groblja (Mirogoj, Miroševac i Markovo polje), 28% se prenese u zavičaj i u inozemstvo, a vrlo mali broj (ispod 3%) na ostalim malim gradskim grobljima, što također govori o nužnosti proširenja malih gradskih groblja.
Krematorijsko groblje Gaj urni ima još mogućnosti za otvaranje novih grobnih polja, u tijeku je ishođenje građevinske dozvole za uređenje polja, dozvola se očekuje u listopadu 2017., a početak radova planira se početkom 2018. Predmetnim uređenjem izgraditi će se 884 niše u kolumbarijskom zidu i 117 kazeta za ukop urni u tlu. Ishođene su građevinske dozvole za izgradnju zida sa kolumbarijskim nišama na groblju Mirogoj te za uređenje novog grobnog polja166b, radovi se predviđaju gotovi u travnju 2018. U svibnju 2017. godine Skupština Grada Zagreba usvojila je Zaključak o kupnji parcela za proširenje Markovog polja, u tijeku je natječaj za izbor najpovoljnijeg ponuditelja za izradu tehničke dokumentacije za 1. fazu uređenja groblja, početak radova predviđa se do lipnja 2018.

Do lipnja 2018. planira se 1. faza početka radova na groblju Moravče.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ rastu potrebe za ukopnim mjestima ▪ neadekvatna opremljenost nekih malih gradskih groblja ▪ ukopi na dva najveća gradska groblja Mirogoj i Miroševac vrše se isključivo u već otvorena grobna mjesta ▪ nepovoljan udjel broja ukopa u novootvorena grobna mjesta kod malih gradskih groblja ▪ vrlo mali broj kremiranih pokojnika pokapa se na malim gradskim grobljima (ispod 3%)	• izrada programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za sva groblja • mala gradska groblja opremiti mrtvačnicama i potrebnom opremom • dugoročno osigurati dovoljno prostora za razvoj groblja, a etapnim razvojem omogućiti rezerve grobnih mjesta nekoliko godina unaprijed • izrada prostorno-planske dokumentacije za proširenje malih gradskih groblja

4.2.6. Zaštita i zbrinjavanje životinja

Groblje za kućne ljubimce sa sabiralištem i krematorijem. Groblje za kućne ljubimce je godinama predmet rasprave i interesa javnosti s obzirom na to da je značajan broj građana Grada Zagreba ukazivao na potrebu osiguranja sustava zbrinjavanja uginulih kućnih ljubimaca. Interes pokazuju rezultati niza ispitivanja javnog mišljenja tijekom godina, a u kojima se groblje za kućne ljubimce nalazilo među 10-tak sadržaja, koje su građani ocijenili potrebnim, a nepostojećim u Zagrebu.

Broj kućnih ljubimaca u Gradu Zagrebu i okolici iz godine u godinu raste. Podatak o broju pasa (upisnik) vodi Ministarstvo poljoprivrede i taj broj je 40.000. Za druge kućne ljubimce ne postoji podatak, ali se procjenjuje da na jednog psa imamo barem jednu mačku i jednog kućnog ljubimca kojeg definiramo pod „ostalo“ (hrčci, ptice, tvorovi, ribice, egzotični kućni ljubimci, kunići, zamorci...). Pretpostavka je da u Gradu Zagrebu postoji najmanje 100.000 - 120.000 kućnih ljubimaca.
Uginućem životinja dio građana vlasnika suočen je sa nizom problema, između ostalog i zbog emocionalnog odnosa koji je uspostavljen tijekom zajedničkog života sa kućnim ljubimcem. Stoga dio vlasnika po uginuću smatra neprihvatljivim zakonom propisano uništavanje lešine u kafileriji, a što su sukladno postojećim zakonskim propisima dužni napraviti. U praksi se događa da građani problem „rješavaju“ zakapanjem lešine na raznim dostupnim lokacijama.
U cilju rješenja problema Grad Zagreb od 2011. provodi projekt „Groblje za kućne ljubimce“ koji je u tijeku. Započeli su radovi na izgradnji i opremanju objekta krematorija.

Sklonište za napuštene kućne ljubimce u Dumovcu. Temeljem zakonskih propisa svaki grad i općina morao bi osigurati zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja na svom području. Lokalnoj samoupravi predana je u djelokrug sva odgovornost (moralna, materijalna, odgovornost za moguće štete), ali uz istovremeni izostanak potpore, bilo financijske bilo davanjem određenih nadležnosti u cilju efikasnije provedbe poslova. Sukladno Zakonu o zaštiti životinja u Hrvatskoj je odobreno ukupno 24 skloništa od kojih je u neprofitnom sektoru njih 6 (1 ustanova - skloništе u Dumovcu, 4 udruge i skloništе za medvjede u Kuterevu) dok je 18 skloništa u profitnom sektoru.
Skloništе za nezbrinute životinje smješteno je sukladno prostorno-planskoj dokumentaciji na istočnom dijelu Grada Zagreba u Gradskoj četvrti Sesvete – Mjesnom odboru Dumovec, u suvlasništvu Grada Zagreba (4.327 m^2) i RH (8.611 m^2). Parcela se nalazi uz buduće Groblje za kućne ljubimce i opremljena je svom komunalnom infrastrukturom. Kapacitet Skloništa je 160-180 pasa, a broj novoprimljenih životinja povezan je s brojem udomljenih. Osim pasa, Skloništе u ovim kapacitetima i organizacijskoj strukturi teško može osigurati primanje drugih vrsta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ potencijalna ugroza zdravlja ljudi i životinja zbog neodgovarajućeg uklanjanja I. kategorije animalnih nusproizvoda (lešina kućnih ljubimaca). ▪ onečišćenje okoliša – tla, vode i zraka kao posljedica nekontroliranog odlaganja lešina kućnih ljubimaca. ▪ nezakonito postupanje s lešinama kućnih ljubimaca. ▪ neadekvatna implementacija zakonskih odredbi koje utvrđuju načine za uklanjanje animalnih nus proizvoda. ▪ emocionalno pitanje koje građani iskazuju prilikom uginuća kućnih ljubimaca ▪ pitanje sigurnosti građana i imovine zbog nekontroliranog kretanja kućnih ljubimaca na javnim površinama ▪ javno-zdravstveni rizik za ljude i životinje. ▪ nemogućnost smještaja brojnih životinjskih vrsta (mačke, egzotične životinje, itd.) zbog nedostatka kapaciteta. ▪ problem zbrinjavanja životinja koje su predmetom raznih postupaka (sudskih, oduzetih, zapljene od strane nadležnih tijela, itd.). ▪ vlasništvo RH na zemljištu nužnom za proširenje kapaciteta.	▪ smanjenje rizika za sigurnost i imovinu građana te zdravlje ljudi i životinja pravodobnim smještajem i zbrinjavanjem životinja jačanjem (kadrovski, materijalno) službe. ▪ postupanje sa lešinama kućnih ljubimaca sukladno propisima i željama djela vlasnika. ▪ stvaranje infrastrukturnih preduvjeta za postupanje s lešinama kućnih ljubimaca sukladno zakonu. ▪ uređenje prve ukopne plohe na području Dumovca ▪ stvaranje preduvjeta za zbrinjavanje lešina na širem regionalnoj razini provođenje preostalih faza započetog projekta „Razvojni plan skloništa“ s izradom projektnog rješenja i izvedbenog projekta. ▪ stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema, karantena) za obavljanje djelatnosti te smještaj svih vrsta nezbrinutih životinja za koje se ukazuje potreba. ▪ osiguranje permanentnog prisustva javnosti u radu Skloništa za nezbrinute životinje uz stalnu edukaciju građana, a napose najmlađih

4.3. PROMET

4.3.1. Osnovne značajke

Zagreb je čvorište europskih prometnih koridora; kroz Zagreb prolaze cestovni i željeznički koridori: X - (Salzburg - Ljubljana - Zagreb - Beograd – Thesaloniki), i Vb (Rijeka - Zagreb – Budapest)
Kroz središte Zagreba prolazi željeznička pruga kojom se odvija putnički i cjelokupni teretni promet; prigradski, gradski i međunarodni željeznički promet nisu međusobno odvojeni.
Autocestovni državni i međunarodni pravci imaju ishodište na Zagrebačkoj obilaznici: A1 Zagreb – Split, A2 Zagreb – Macelj, A3 Bregana - Zagreb – Lipovac, A4 Zagreb – Goričan, A6 Zagreb – Rijeka i A 11 Zagreb – Sisak (u izgradnji).

Osnovnu uličnu mrežu grada karakterizira nedovoljna propusna moć u vremenima vršnog opterećenja, nedostatak mostova preko rijeke Save kao i nepostojanje sustava cjelovite koordinacije semaforskih uređaja. Javni prijevoz karakterizira proces modernizacije autobusnog i tramvajskog voznog parka, ali i male putne brzine, dok je putna brzina u željezničkom gradskom i prigradskom prometu na prihvatljivoj razini, ali je stajališta premalo, neadekvatno su opremljena, a vozni park je nedostatan i zastario. Jedinstveni tarifni sustav u gradu i okolnim županijama ne postoji.

Proces prilagodbe cjelokupnog prometnog sustava za nesmetanu dostupnost osobama s teškoćama u kretanju je u tijeku, no bez obzira na učinjeno informacijski sustav je tek djelomično prilagođen osobama s teškoćama u kretanju a zbog neprilagođene stajališne infrastrukture osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući ni u jedno vozilo javnog prijevoza.

Sigurnost u prometu je nezadovoljavajuća zbog relativno velikog broja smrtno stradalih i teško ozlijeđenih u prometnim nesrećama.

4.3.2. Načinska raspodjela

Prema anketi domaćinstava provedenoj 1998. za potrebe izrade Prometne studije grada Zagreba (Prometna studija grada Zagreba, MVA, Zagreb, 1999.) utvrđeno je da se od svih dnevnih putovanja u gradu obavlja 25,4% pješice, 36,8% javnim prijevozom, 37,1% automobilom i 0,7 % biciklom.
Gospodarska kriza koja je posebno izražena u razdoblju 2009. – 2014. odrazila se na mobilnost građana i modalnu raspodjelu. Temeljem dostupnih podataka procjenjuje se da je u modalnoj raspodjeli udjel biciklističkog prometa porastao na oko 3% da je udjel javnog putničkog prometa u stagnaciji a pješačkog i automobilskog u blagom padu.
Načinska raspodjela pokazuje kojim se sredstvima obavljaju putovanja na nekom području. Kroz planiranu načinsku raspodjelu iskazuju se strateški ciljevi prometne politike, a praćenje promjena u određenim vremenskim razmacima omogućuje vrednovanje postignutih rezultata. Prikupljanje podataka je relativno skupo i ne provodi se često, a poseban problem je komparacija podataka ako metodologije prikupljanja i obrade podataka nisu jedinstvene. Za sve sastavnice prometa potrebno je utvrditi jedinstvenu metodologiju prikupljanja i obrade podataka te vremenskog razmaka u kojem će se podaci prikupljati.

Tabela 18. Zaposleni koji putuju na posao prema sredstvu putovanja (%)

Prijevozno sredstvo	Osobni automobil	Javni gradski prijevoz (željeznica, autobus, tramvaj)	motocikl	bicikl	pješice	Automobil I motocikl
Udio (%)	51,0	41,3	0,6	3,3	12,2	51,3

Izvor: DZS, procjena temeljem Popisa 2011.

Trenutno je u izradi 1. faza Master plana prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinskog – zagorske županije.

4.3.3. Zračni promet

Međunarodna zračna luka Zagreb značajna je za razvoj na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Smještena je izvan administrativnih granica Grada Zagreba, na području Zagrebačke županije (grad Velika Gorica).
Putnički promet kontinuirano je rastao od 2004. do 2008. godine a zatim je slijedio manji pad prometa 2009. i 2010. te ponovo rast 2011. U razdoblju 2011. - 2013. obujam prometa bio je u stagnaciji, nakon čega je rastao te je u ukupnom prometu (2.766.087 putnika 2016. godine) dominantan bio udjel prometa s inozemstvom.
Novi putnički terminal Međunarodne zračne luke Zagreb otvoren je u ožujku 2017. Zračna luka "Franjo Tuđman" ima 65.000 m^2 površine, a projektirana je za 5 milijuna putnika godišnje s mogućnošću širenja do 8 milijuna putnika.

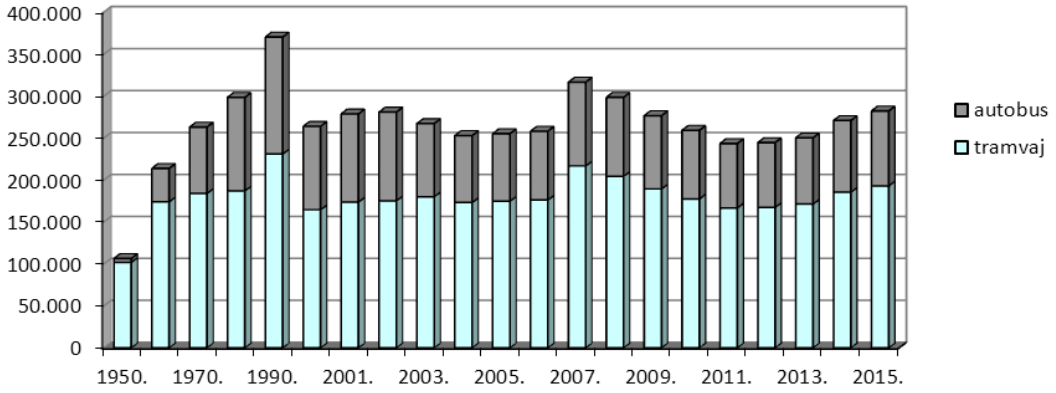
Aerodrom Lučko nalazi se na zapadnom dijelu Grada Zagreba, između autoputa Zagreb – Ljubljana i Zagreb – Karlovac. Raspolaže s dvije travnate uzletno-sletne staze. Namijenjen je za operiranje manjih zrakoplova, zrakoplovnih jedrilica, zrakoplovno-sportskih letjelica, zrakoplovnih modela te skakanje padobranaca, a aerodrom koriste i helikopteri HRZ-a i MUP-a. Zbog nedostatka konstruktivnoga kolnika na manevarskoj površini aerodrom se koristi za civilno letenje odnosno druge aktivnosti u sušnijim razdobljima odnosno u povoljnim meteorološkim uvjetima.

4.3.4. Javni putnički promet

Javni prijevoz obavlja se tramvajima, autobusima, željeznicom i uspinjačom.

Tramvaj. Dužina tramvajske mreže je 58 km dvokolosiječnih pruga na kojima je organizirano 15 dnevnih i 4 noćne linije. Oko 40% kolosijeka nije fizički odvojeno od automobilskog prometa pa brzina i točnost tramvajskog prometa u velikoj mjeri ovise o gustoći automobilskog prometa. Za brzinu i redovitost tramvajskog prometa značajna je i činjenica da na semaforski reguliranim raskrižjima tramvaji nemaju prednost. U razdoblju 2000.-2015. povećan je broj tramvajskih motornih vozila s 254 na 274 s tim da su 142 vozila suvremeni niskopodni tramvaji.

Slika 50. Prevezeni putnici u gradskom prijevozu 1950. – 2015.



Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2016.

Autobus. Autobusni promet odvija se na 142 dnevnoj i 4 noćne linije. Broj autobusa je u razdoblju 2000.- 2015. povećan sa 337 na 411, a od toga je 361 suvremenih niskopodnih autobusa. U voznom parku ZET-a ima 60 autobusa na plinski pogon. U sklopu autobusne garaže Podsused 2013. je sagrađena punionica stlačenog prirodnog plina. Međugradski i međunarodni autobusni promet odvija se preko Autobusnog kolodvora Zagreb koji zadnjih nekoliko godina bilježi rast broja putnika za oko 3% na godišnjoj razini.

Broj prevezenih putnika u tramvajskom i autobusnom prometu u razdoblju 2004.-2013. nije se značajnije promijenio, no u pojedinim godinama u tom razdoblju bilo je većih oscilacija. Elektronska naplata karata u tramvajskom i autobusnom prometu uvedena je 2012. Uveden je sustav za pozicioniranje vozila na mreži a u tijeku je opremanje tramvajskih i autobusnih stajališta displejima koji pokazuju vrijeme dolaska vozila na pojedinoj liniji. U tramvajima je uvedena vizualna i zvučna najava stajališta.

Postupno se eliminiraju barijere za osobe s teškoćama u kretanju u javnom prijevozu, na javnim pješačkim površinama i parkiranju vozila (modernizacija voznog parka ZET-a niskopodnim tramvajima i autobusima, zvučna i vizualna najava vozila na stajalištima (postavljena su 82 displeja na tramvajskim i 53 na autobusnim stajalištima), posebna vozila za prijevoz osoba u invalidskim kolicima, spušteni rubnjaci, zvučna i taktilna signalizacija za slijepe i slabovidne osobe u zonama raskrižja, uklanjanje barijera na stajalištima i terminalima autobusnog tramvajskog i željezničkog prometa, i drugo). Bez obzira na učinjeno, zbog neprilagođenih stajališta i neriješenog sučelja peron – vozilo, još uvijek na ni jednom stajalištu osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući u vozilo javnog prijevoza.

Željeznica. Od 1992. počeo je intenzivniji prigradsko-gradski prijevoz željeznicom. Obujam prometa bio je u porastu do 2009. kada je iznosio oko 54.000.000 prevezenih putnika godišnje u gradskom i prigradskom prometu. Manji pad broja prevezenih putnika nastupio je 2010, a nakon modifikacije tarifnog modela smanjenja subvencije Grada Zagreba HŽ – putničkom prijevozu, te potunom ukidanju subvencije od 2012. pa nadalje nastupio je drastičan pad broja prevezenih putnika u razdoblju 2011.- 2013. Na području Grada Zagreba putnici mogu ući/izaći iz vlakova u gradskom prometu na 17 službenih mjesta (kolodvora i stajališta) i to 11 na dvokolosiječnoj pruzi Zaprešić – Dugo Selo, 2 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb – Sisak i 4 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb - Rijeka. Krajem 2014. dovršena je gradnja stajališta Buzin, na pruzi Zagreb-Sisak, ali nije pušteno u promet. U zagrebačkoj okolici trenutno vozi 9 niskopodnih vlakova. Trenutno prometovanje niskopodnih vlakova koje koristi HŽ putnički prijevoz odvija se na sljedećim relacijama: 6 vlakova vozi na relaciji Harmica (S. Marof) Zagreb GK –Dugo Selo, 1 vlak vozi na relaciji Zagreb GK – Karlovac – Duga Resa i 2 vlaka voze na relaciji Zagreb GK – Koprivnica i Zagreb GK – Novska. Putna brzina u prigradskom i gradskom željezničkom prometu je oko 40 km/h, no usko grlo su nedovoljan broj i neadekvatno opremljena stajališta kao i nedostatan i zastarjeli vozni park.

Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Zagrebačka županija potpisali su 2012. sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno-prijevozničkoj uniji. Trgovačko društvo Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o., sa zadatkom provedbe Sporazuma, osnovano je 2014. U tijeku je izrada potrebnih potprojekata a implementacija se očekuje u razdoblju do 2020.

Žičara. Žičara koja je povezivala Dolje sa Sljemenom od 2007. godine je izvan funkcije (u pripremi je izgradnja nove) pa je javni prijevoz na Sljeme organiziran autobusom. Nakon faze rušenja postojeće žičare (za što je izrađen projekt rušenja), uslijedit će izgradnja nove žičare (izrađeno je idejno rješenje i idejni projekt).
U tijeku je i istraživanje mogućnosti povezivanja Sljemena sa Zagorjem.

Uspinjača. Uspinjača spaja zagrebački Gornji i Donji grad. Pruga je dužine 66 metara i savladava visinsku razliku od 30,5 metara Zadržala je prvobitni vanjski izgled i građevnu konstrukciju, a i većinu tehničkih svojstava koja su joj dali graditelji krajem 19. st, pa je zagrebačka Uspinjača zakonski zaštićena kao spomenik kulture.

Taksi. Krajem 2013. na području Grada bilo je ukupno 1333 dozvola za autotaksi prijevoz. Od toga je 969 dozvola imao Radio Taxi Zagreb (udruženi privatni koncesionari), 120 dozvola Taxi Cammeo, 79 dozvola Eko taxi i 165 dozvola su imali pojedinačni prijevoznici. U 2015. godini ukupan broj taxi vozila na području Grada iznosio je 1290.

4.3.5. Cestovni promet

Međunarodni i regionalni cestovni pravci pokriveni su autocestama osim smjera Sisak na kojem je autocesta u izgradnji. Zagrebačka obilaznica dio je autoceste A3. Na administrativnom području Grada Zagreba ukupna duljina autocesta iznosi 33 km, a prometno je najopterećenija dionica zagrebačke obilaznice Jankomir – Lučko.

Tabela 19. Podaci brojanja prometa na dionici zagrebačke obilaznice Jankomir – Lučko

godina	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
PGDP (prosječni godišnji dnevni promet)	54.222	54.542	52.801	52.586	50.513	50.789	52.026	54.317

PDLP (prosječni dnevni ljetni promet)	64.210	66.399	66.557	65.174	64.605	63.759	66.944	70.074

Izvor: http://hac.hr/promet-i-sigurnost/promet/brojanje-prometa

Ukupan broj motornih vozila u Gradu Zagrebu kao i broj osobnih automobila u razdoblju 2003.-2008. bili su u kontinuiranom porastu, a u razdoblju 2009.-2013. u padu. Stupanj motorizacije izražen u broju registriranih osobnih automobila na 1000 stanovnika dosegao je iznos 429 u 2008., a do 2013. je smanjen na 359 osobnih automobila na 1000 stanovnika, , da bi 2015. Iznosio 444 osobnih automobila na 1000 stanovnika.

Ulična mreža na području Grada Zagreba ne zadovoljava prometnu potražnju, posebno u vršnim vremenima opterećenja. Prometnice su nedovoljne propusne moći i neredovito održavane a u cijeloj mreži nedostaju spojevi (uključivo i mostove preko rijeke Save) koji bi omogućili brži protok vozila. Ne postoji centralni sustav automatskog upravljanja prometom preko kojeg bi se nadziralo i koordiniralo odvijanje prometa na svim semaforiziranim raskrižjima u gradu.

Dostava roba u središnjem dijelu grada regulirana je na način da je zabranjena dostava vozilima čija nosivost prelazi 5 tona i da su propisana vremenska razdoblja kada je dostava dozvoljena. Plan dostave koji bi imao poticajne mjere za ekološki prihvatljiva vozila ne postoji.
Kamionski teretni kolodvori su u Jankomiru i na Žitnjaku. Željezničko cestovni kontejnerski terminal nalazi se na neodgovarajućoj lokaciji u Kustošiji.

Električne punionice vozila. Proteklih nekoliko godina Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost sufinancirao je javnim pozivom nabavu električnih i hibridnih vozila, čime se znatno doprinijelo povećanju broja električnih vozila. U Gradu Zagrebu je u 2016. bilo ukupno 228 električnih vozila, od čega 78 osobnih vozila i 149 mopeda/motocikala. Razvoj tržišta vozila na struju prati i postavljanje punionica, a u ovom trenutku u Hrvatskoj ih ima 129, ali u idućim godinama njihov broj trebao bi znatno porasti. U Gradu Zagrebu se prema podacima iz 2016. godine nalazi 31 punionica za električna vozila.

Najveći ulagači u infrastrukturu za punjenje električnih vozila u Hrvatskoj su Hrvatski Telekom i HEP, a slijede ih gradovi i županije. Grad Zagreb je u sklopu EU projekta Srednjoeuropski zeleni koridori - prekogranična infrastruktura za brzo punjenje električnih vozila, za povezivanje Austrije, Slovačke, Slovenije, Njemačke i Hrvatske postavio 3 brze punionice za punjenje električnih vozila na lokacijama Trg Stjepana Radića 1, Park Stara Trešnjevka 2 i Avenija Dubrovnik 15.

Biciklistički promet. Od 2000. do 2015. višestruko je povećana dužina biciklističkih staza, a biciklistički promet je u kontinuiranom porastu. Dužina biciklističkih staza i traka u 2015. iznosila je oko 250 km. Bez obzira na dužinu biciklističkih staza i traka biciklistička mreža nije međusobno dovoljno povezana niti unutar grada niti sa okolnim prostorima.

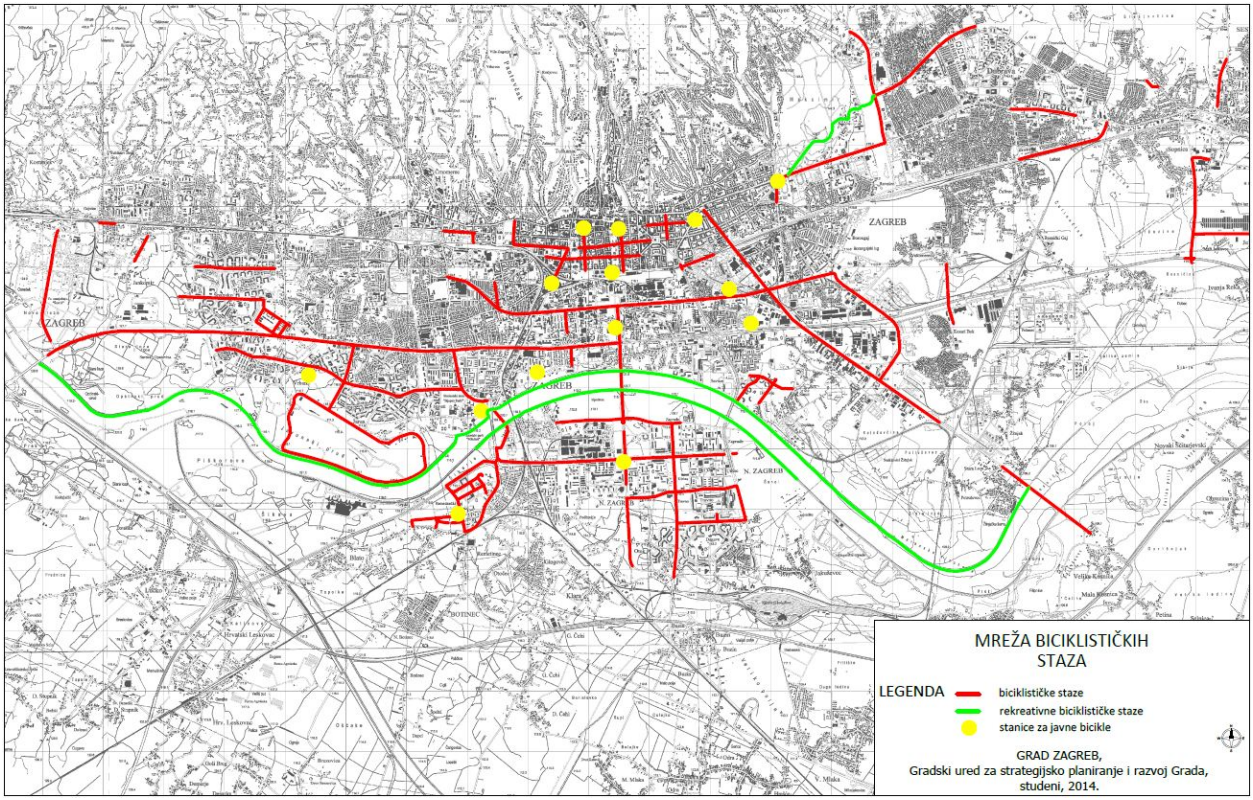
Do 2016. na području Grada na 23 lokacije postavljena su 183 stalka za bicikle što omogućuje parkiranje 202 bicikla. Ukupno se na području Grada na 42 lokacije nalazi 284 stalaka što osigurava parkiranje za 568 bicikala.[32]

2012. je u sklopu projekta CIVITAS ELAN, koji je sufinanciran od EU, realiziran sustav za iznajmljivanje bicikala Studocikl. Bicikle mogu besplatno koristiti studenti i djelatnici Fakulteta

[32] Izvješće o biciklističkom podsustavu unutar prometnog sustava Grada Zagreba, kolovoz 2016.

prometnih znanosti. Na raspolaganju je 20 bicikala a prijava i odjava korisnika obavlja se preko web portala.
Pilot projekt javnih bicikala sa 6 parkirališta i 50 bicikala za iznajmljivanje uspostavljen je u svibnju 2013. Tijekom 2014. sustav je proširen na ukupno 14 parkirališta i 85 bicikala.
Od listopada 2014., u sklopu pilot projekta BoB (Biciklom na autobus), koji je sufinanciran od EU, na tri linije je omogućena usluga prijevoza bicikla autobusom. Nosači bicikla postavljeni su na autobuse koji prometuju na linijama 102,103 i 140.

Slika 51. Mreža biciklističkih staza i stanica javnih bicikala



Izvor: Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, studeni 2014.

Sigurnost u prometu. Na području Grada Zagreba u razdoblju 2003. – 2013. broj prometnih nesreća u cestovnom prometu kao i nastradalih osoba u tim nesrećama izrazito je varirao na godišnjoj razini. Posebno zabrinjava broj ozlijeđenih osoba koji se u tom razdoblju kretao od 2.494 do 3.882 godišnje i broj smrtno stradalih osoba koji se kretao od 27-64 godišnje. Od 27 smrtno stradalih osoba u 2013. bilo je 15 vozača, 6 putnika i 6 pješaka. Trend smanjenja broja smrtno stradalih u razdoblju 2009.–2016. je ohrabrujući no ukupno stanje sigurnosti u cestovnom prometu je nezadovoljavajuće.

Tabela 20. broj poginulih u prometnim nesrećama na području Grada Zagreba

godina	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
nastradali sudionici (poginuli u prometnim nesrećama)	50	50	31	34	27	19	20	20

Izvor: Izvješće o stanju i kretanju sigurnosnih pokazatelja u radu PU zagrebačke za 2010., 2012., 2014. i 2016. godinu

4.3.6. Promet u mirovanju

Zone naplate i kontrole parkiranja sa brojem parkirališnih mjesta, stanje nakon obavljene prenamjene i proširenja zona tijekom 2014. godine:

I. ZONA	II. ZONA	III. ZONA	IV.1. ZONA	IV.2. ZONA	UKUPNO
7.540	17.817	2.620	1.660	865	**30.502**

U Gradu Zagrebu postoji 7 javnih garaža sa 2407 parkirališnih mjesta kojima upravlja Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebparking. Osim ovih postoji veći broj garaža u privatnom vlasništvu, ukupnog kapaciteta oko 2.500 mjesta, koje se u cijelosti ili djelomično koriste kao javne.
Vremenskim ograničenjem trajanja i sustavnom kontrolom parkiranja značajno je smanjen broj ilegalno parkiranih vozila na pješačkim i zelenim površinama.

RAZVOJNI PROBLEMI

- nedovoljno propusna i nekompletna cestovna mreža Grada
- nepostojanje centralne koordinacije semaforiziranih raskrižja
- nezadovoljavajuća sigurnost u prometu
- slaba cestovna povezanost pojedinih područja Zagrebačke županije međusobno uzrokuje povećani tranzit na području Zagreba
- pretežito zastarjela željeznička infrastruktura, sav promet (uključujući teretni) prolazi kroz središte grada, nedovoljno učešće željeznice u prigradsko-gradskom prometu
- nepostojanje integriranog sustava javnog prijevoza grada i okolnih županija
- spor javni prijevoz, samo djelomično dostupan osobama s teškoćama u kretanju
- nedovoljno razvijen biciklistički promet
- relativno visok stupanj motorizacije, nedovoljan broj parkirališnih mjesta
- neodgovarajuća povezanost putničkog terminala Zračne luke Zagreb sa središtem Zagreba
- neadekvatna opremljenost aerodroma Lučko
- nepostojanje žičare Dolje – Sljeme
- željezničko cestovni kontejnerski terminal na neodgovarajućoj lokaciji
- uska grla u motornom prometu, odnosno nedostatan kapacitet prometnica i prometnih raskrižja
- prevelik robni cestovni promet u odnosu na željeznički
- nepostojanje intermodalnog pristupa u organizaciji robnog prometa
- zastarjelost objekata i opreme željezničkih stajališta i kolodvora
- zastarjelost voznog parka i opreme prijevoznika u putničkom prijevozu

RAZVOJNE POTREBE

- unapređenje javnog i biciklističkog prometa, posebno poboljšanje dostupnosti javnog putničkog prometa za osobe s teškoćama u kretanju
- nastavak modernizacije voznog parka ZET-a, gradnja nove remize
- širenje tramvajske i autobusne mreže, gradnja gradnja intermodalnih terminala
- uvođenje integriranog sustava javnog prijevoza putnika na području grada i okolnih županija
- izgradnja nedostajućih uličnih spojeva, spoja na autocestu ZG-SI i mostova preko rijeke Save
- poboljšanje sigurnosti u prometu
- povećanja kapaciteta preopterećenih cestovnih prometnica
- denivelacija većeg broja cestovnih raskrižja
- uređenje cestovog distributivnog prstena oko središnjeg dijela grada (izvan središnje mreže tramvajskog prometa)
- uvođenje sustava automatskog upravljanja prometom za bolju protočnost i sigurnost u prometu
- gradnja i rekonstrukcija željezničkih stajališta i Park+Ride i Bike+Ride kapaciteta,
- modernizacija i dogradnja zagrebačkog željezničkog čvora i putničkog voznog parka
- unaprjeđenje prometne povezanosti novog putničkog terminala Zračne luke Zagreb sa središtem Zagreba
- Izgradnja uzletno-sletne staze i staze za vožnju od konstruktivnog kolnika i drugih kapaciteta za prihvat poslovnih, turističkih i sportskih letjelica na Aerodromu Lučko
- gradnja novog željezničko-cestovnog kontejnerskog terminala
- utvrđivanje jedinstvene metodologije prikupljanja i obrade podataka o prometu kao i vremenskog razmaka u kojem će se podaci prikupljati
- Izrada Masterplana prometa Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije korištenjem matematičkog modeliranja.

5. OKOLIŠ

5.1. ZAŠTITA OKOLIŠA

5.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Prvo Izvješće o stanju okoliša (SGGZ 8/99) Grad Zagreb je donio 1999. godine u okviru Programa zaštite okoliša – Lokalne agende 21. Drugo Izvješće doneseno je 2006. (SGGZ 12/06).
Praćenje kvalitete zraka u Gradu Zagrebu provodi se od 1965. Od 1973. Podaci iz tri (od sadašnjih šest) mjernih postaja u Gradu Zagrebu ulaze u okviru GEMS/AIR City AIR Quality Trends programa u Svjetsku bazu podataka Svjetske zdravstvene organizacije WHO.

Zbog prekomjernog onečišćenja zraka česticama PM_{10} na mjernim postajama u zapadnom dijelu Grada, Skupština Grada je 2010. donijela Cjeloviti sanacijski program smanjenja PM_{10} čestica (SGGZ 18/10). Za najznačajniji pojedinačni izvor onečišćenja donesena je i odluka o izradi sanacijskog programa za stacionarni izvor emisija u zrak: pogon elektrane – toplane (EL-TO) Zagreb, (SGGZ 18/10). Prema Zakonu o zaštiti zraka (NN br. 130/2011, 41/14, 61/17) izrađen je Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama (SGGZ 6/16) i Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka u Zagrebu (SGGZ 5/15) radi smanjenja razine dušikovih oksida (NO_2), PM_{10} čestica, $PM_{2,5}$ čestica, ozona (O_3) benzeno(a)piren (BaP) koje prekoračuju granične ili ciljane vrijednosti. Uspostava Katastra emisija u okoliš (KEO) započeta je 1997. te se sustavno prikupljaju podaci o emisijama onečišćujućih tvari u zrak i vode te prate količine i tijek otpada. Prema zakonskim propisima i pravilnicima podaci se prikupljaju i prate putem Registra onečišćavanja okoliša (ROO). Od 2012. ROO je dostupan javnosti i doprinos je Informatičkom sustavu zaštite okoliša. Od 90-tih godina sustavno se prati kakvoća podzemnih voda na priljevnim područjima vodocrpilišta prema Planu za zaštitu voda Grada Zagreba (SGGZ 4/01).

Grad Zagreb je izradio stratešku kartu buke koja služi kao osnova za izradu akcijskog plana upravljanja bukom. U svrhu kontrole prekomjerne buke tijekom održavanja manifestacija, donesena je Odluka o lokacijama i najvišim dopuštenim razinama buke tijekom održavanja manifestacija (SGGZ 12/16).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ netransparentni ili nedostupni podaci o financiranju zaštite okoliša na području Grada Zagreba (podjela nadležnosti između Države i Grada) ▪ nedostatna financijska sredstva ▪ necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša ▪ nesustavno praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša, npr. tla, buke, bioraznolikosti ▪ nedovoljna suradnja ključnih institucija - upravnih tijela Grada Zagreba, pojedinih tijela državne uprave, trgovačkih društava i sl. ▪ nedovoljno razvijena svijest građana/javnosti o pitanjima i problematici zaštite okoliša, posebice otpada	▪ donošenje i provedba dokumenata zaštite okoliša i održivog razvoja ▪ mjere zaštite okoliša implementirati u druge gradske planove/programe i strateške dokumente ▪ kontinuirano praćenje i obrada podataka o okolišu omogućili bi stalan uvid u stanje i trendove u okolišu, poslužili bi ocjeni učinkovitosti poduzetih mjera, te ukazivali na probleme i potrebe zaštite okoliša ▪ jačanje uloge nadležnog Ureda za energetiku , zaštitu okoliša i održivi razvoj, ključnog tijela u uspostavljanju koordiniranog sustava zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša ▪ uspostava jedinstvenog informacijskog sustava o okolišu radi podizanja kvalitete izvještavanja

5.1.2. Vode

Na području Grada Zagreba u uporabi je 5 vodocrpilišta s 30 zdenaca te određeni broj individualnih zdenaca. Ukupni kapacitet zdenaca u vodoopskrbnom sustavu Grada je oko 5.300 l/s, s time da se na administrativnom području Grada nalaze crpilišta kapaciteta oko 4.500 l/s. Prema Planu upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016.-2021. (NN 66/16; dalje u tekstu: Plan) administrativni obuhvat Grada Zagreba pruža se djelomično na 5 grupiranih vodnih tijela podzemne vode (volumen podzemne vode u jednom ili više vodonosnika), te na 31 vodno tijelo površinskih voda (jezero, rijeka, potok, kanal, dio rijeke ili kanala i sl). Pregled navedenih grupiranih vodnih tijela podzemne vode s prikazom kemijskog, količinskog i ekološkog stanja dan je u tablici.

Grupirano vodno tijelo podzemne vode	Kod tijela podzemnih voda	Kemijsko stanje	Količinsko stanje
Zagreb	CSGI_27	dobro	dobro
Sliv Sutle i Krapine	CSGI_24	dobro	dobro
Lekenik - Lužani	CSGI_28	dobro	dobro
Kupa	CSGI_31	dobro	dobro
Sliv Lonja - Ilova - Pakra	CSGI_25	dobro	dobro

Grupirano tijelo podzemnih voda Zagreb, unutar kojeg se nalaze 23 osnovna tijela podzemnih voda, nalazi se u dobrom kemijskom i količinskom stanju. Od navedena 23 osnovna tijela podzemnih voda, samo jedno, koje pokriva svega 2,6% površine ukupnog grupiranog tijela, nije u zadovoljavajućem kemijskom stanju. Sva ostala osnovna tijela podzemnih voda su u dobrom kemijskom i količinskom stanju. Naime, prema podatcima iz Plana, u najvećem broju kvartalnih razdoblja u 2012. i 2013. godini, u tom osnovnom tijelu je razina srednjih vrijednosti sume trikloretena i tetrakloretena prelazila granične vrijednosti za test „Ocjena opće kakvoće“. Budući da se to onečišćenje ne širi i ne ugrožava dobro kemijsko stanje ostatka tijela podzemnih voda, niti ugrožava tijelo površinske vode povezane s podzemnim vodama, odnosno ekosustave ovisne o podzemnim vodama, ocjena je da se grupirano tijelo podzemnih voda Zagreb generalno nalazi u dobrom stanju.

Zone sanitarne zaštite izvorišta (I.,II.,III.), s mjerama zaštite i sanacije, određene su Odlukom o zaštiti izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Petruševec, Zapruđe, Mala Mlaka (SGGZ 21/14 i 12/16; dalje u tekstu Odluka). Voda se dorađuje samo na crpilištu Petruševec, uređajem za uklanjanje mangana. Koncentracija mangana do danas pala je ispod dozvoljenih granica. Nadalje, Programom mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta za postojeće građevine i postojeće djelatnosti, koji je sukladno zakonskim propisima postao sastavni dio Odluke, a donijet je za razdoblje od 2016. do 2019. godine, dodatno su razrađene mjere i zahvati u II. i III. zoni sanitarne zaštite izvorišta Stara Loza, Sašnjak, Žitnjak, Petruševec, Zapruđe i Mala Mlaka koji se provode u cilju još bolje zaštite izvorišta.

Planom za zaštitu voda Grada Zagreba[33] potoci na području Grada Zagreba, od izvora do prvih naselja, svrstani su u I. kategoriju (planirane vrste vode), a nizvodnije u II. kategoriju. Iznimka je kanal Črnec koji je svrstan u III. kategoriju.
Kakvoća vode potoka na području Grada Zagreba odstupa od planirane vrste vode (kategorije), osobito na dionicama na kojima postoje direktni ispusti. To je izraženo na mjernom ispustu potoka Črnec nakon ispusta otpadnih voda iz gospodarske zone Sesvetskog Kraljevca (Pellis i Agroproteinka). Najlošije je stanje najčešće u odnosu na mikrobiološke pokazatelje. Za poboljšanje kakvoće potoka potrebno je poznatim onečišćivačima propisati rokove za smanjenje zagađenja već na izvorištu, na način da

[33] SGGZ 4/01

pročiste otpadne vode do razine kakvoće vodotoka ili otpadne vode priključiti na sustav odvodnje koji bi također trebao završiti s uređajem za pročišćenje otpadne vode.
Uzroci potencijalnih onečišćenja podzemnih voda su divlja odlagališta i šljunčare na vodozaštitnim i osjetljivim područjima, vodopropusna kanalizacija, industrijski pogoni, obrtničke radionice i skladišta locirani unutar zona sanitarne zaštite, poljoprivredna djelatnost u kojoj se koriste lako ispirljivi herbicidi (npr. atrazin) i slično. Najveći utjecaj na kakvoću vode prijemnika na području Grada Zagreba imaju ispusti iz gospodarske zone Sesvetskog Kraljevca, gdje su, na malom prijemniku, locirani veliki onečišćivači.

U ispitivanim stajaćicama (šljunčara Rakitje i jezera - Bundek, Savica, maksimirska jezera), Planom svrstanih u II. kategoriju povišene su vrijednosti prema mikrobiološkim pokazateljima i hranjivim tvarima, a povećani su i nekih drugi pokazatelji (ovisno o stajaćici) u odnosu na propisane vrijednosti Uredbom o standardu kakvoće voda (NN73/13). Prema ocjeni pokazatelja stanja, 25 vodnih tijela površinskih voda imaju zadovoljavajuće ekološko i kemijsko stanje, dok preostalih 6 vodnih tijela površinskih voda nemaju u potpunosti zadovoljavajuće stanje.

Kalibracija modela provodila se na 295 piezometara s područja zagrebačkog vodonosnika.
Od 1994. u svakodnevnim analizama (podzemne) vode iz vodocrpilišta, rezervoara i javnih izljeva nisu izolirani nikakvi patogeni mikroorganizmi, kao ni kancerogene ili toksične tvari.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ potencijalno onečišćenja podzemnih voda ▪ produbljenje dna rijeke Save i trend sniženja vodostaja ▪ nepročišćene tehnološke otpadne vode ispuštaju se u prirodne prijemnike na područjima na kojima nema sustava javne odvodnje. ▪ ne prate se mjere i rezultati koje gospodarstvo uvodi u cilju unapređivanja tehnologija.	▪ očuvanje voda koje su još čiste, zaustavljanje trenda pogoršanja, saniranje ili uklanjanje izvora onečišćenja, pojačani nadzor ▪ intervencije kojima će se stabilizirati riječno dno, podići vodostaj Save te time omogućiti bolje prihrana vodocrpilišta i jezera i povećati sigurnost nizvodne dionice Save od poplava ▪ zabrana gradnje na područjima na kojima se ugrožava kakvoća voda izvorišta i podzemnih voda koje se koriste ili planiraju koristiti za vodoopskrbu ▪ zabrana eksploatacije šljunka ▪ korištenje plina ili drugih alternativnih izvora kao energenta za zagrijavanje na području Grada, a posebno na priljevnim područjima crpilišta ▪ smanjenje opterećenja u otpadnim vodama iz tehnoloških procesa i postizanje dopuštenih koncentracija opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama ▪ zamjena postojećih tehnologija boljim i čišćim tehnologijama ▪ zamjena konvencionalne poljoprivredne proizvodnje ekološkom ▪ unapređivanje kvalitete podataka što se dostavljaju u Registar onečišćavanja okoliša (ROO)

5.1.3. Zrak

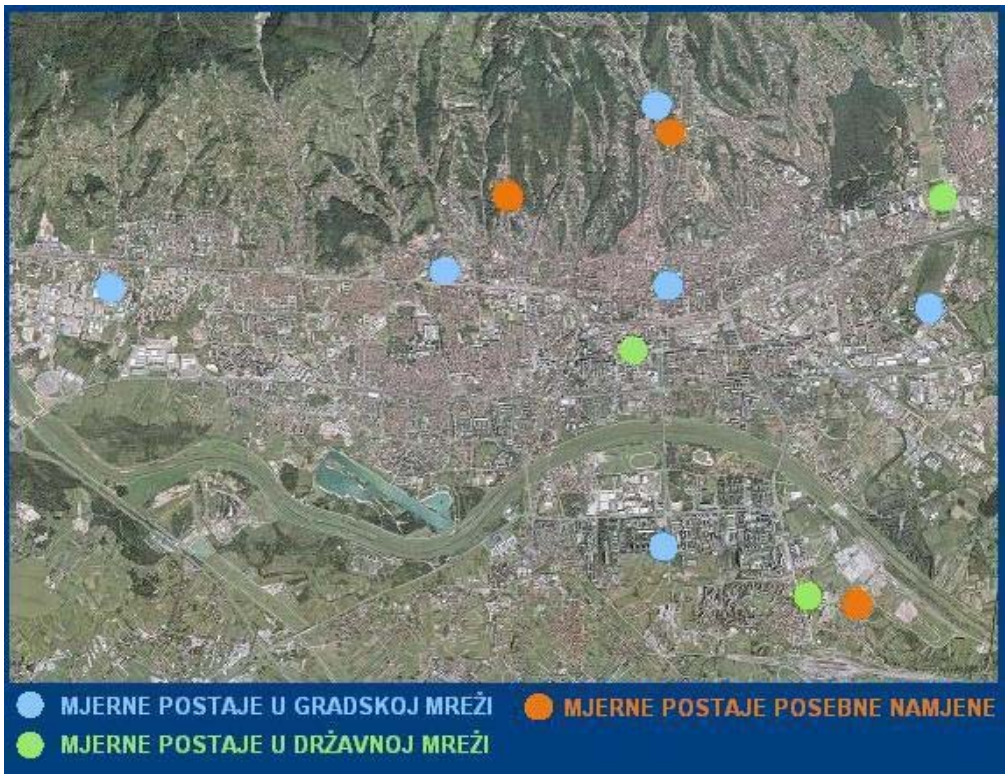
Stacionarni izvori emisija u zrak su veliki uređaji za loženje; pogoni elektrane-toplane (EL-TO) i termoelektrane (TE-TO), male toplane, postrojenja za grijanje, pripremu pare i tople vode, mala kućna ložišta (osobito na kruta goriva i loživo ulje), te industrijska postrojenja.
Difuzni izvori onečišćenja su izvori kod kojih se onečišćujuće tvari unose u zrak bez određena ispusta/dimnjaka (emisije koje se vežu uz tvorničke procese u kojima se koriste lakohlapive organske tvari, distribuciju i manipulaciju s naftnim proizvodima - benzinske

postaje i terminali, radilišta (građenje/rušenje), sustave prikupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada i sl.). Od pokretnih izvora emisija dominantan izvor onečišćenja zraka na području Grada Zagreba je cestovni promet.

Uredbom o određivanju zona i aglomeracija prema razinama onečišćenosti zraka na teritoriju RH (NN 1/14), područje Grada Zagreba određeno je kao aglomeracija HR ZG koja uz administrativno područje Grada Zagreba obuhvaća i jedinice lokalne samouprave Zagrebačke županije: Dugo Selo, Samobor, Svetu Nedjelju, Veliku Goricu i Zaprešić. Mjerenja se provode na 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, na 4 postaje koje su dio državne mreže ili se koriste za njene potrebe i na 5 postaja za mjerenja posebne namjene.

Prema rezultatima mjerenja 2012. kvaliteta zraka u Gradu Zagrebu je bila II. kategorije (onečišćen zrak) s obzirom na izmjerene koncentracije PM_{10} čestica, $PM_{2,5}$ čestica, dušikovih oksida (NO_x), ozona (O_3) i benzo(a)pirena (BaP) u PM_{10} česticama koje su prelazile granične vrijednosti (GV) na pojedinim gradskim mjernim postajama. U 2013. kategorizacija okolnog zraka na gradskim mjernim postajama za trajno praćenje kvalitete zraka provodila se je prema Zakonu o zaštiti zraka (NN 130/11 i 47/14) koji propisuje: prvu (I.) kategoriju kvalitete zraka – čist ili neznatno onečišćen zrak i drugu (II.) kategoriju kvalitete zraka - onečišćen zrak te sukladno Uredbi o razinama onečišćujućih tvari u zraku (NN117/12). Prema rezultatima mjerenja, 2013. je kvaliteta zraka bila II. kategorije s obzirom na izmjerene koncentracije čestica (PM_{10} i $PM_{2,5}$) i dušikovih oksida (NO_x) i I. kategorije s obzirom na koncentracije ozona (O_3) i benzo(a)pirena (BaP) u česticama $PM_{10,}$ zbog čega je evidentirano poboljšanje kvalitete zraka u odnosu na onu iz 2012. godine.

Slika 52. Lokacije mjernih postaja za praćenje kvalitete zraka u Gradu Zagrebu



Izvor: Gradski ured za energetiku, zaštitu okoliša i održivi razvoj

Izmjerene koncentracije svih ostalih onečišćujućih tvari kao što su: sumporov dioksid, dim, olovo, mangan, arsen, nikal, sulfati i ukupna taložna tvar, te arsen, olovo, kadmij, nikal i talij u ukupnoj taložnoj tvari bile su ispod propisanih graničnih vrijednosti (GV) i s obzirom na njih

zrak je bio - I. kategorije. Budući je u 2012 i 2013. utvrđeno da razine dušikovih oksida (NO_x), PM_{10} čestica, $PM_{22,5}$ čestica , ozona (O_3) i benzeno(a)piren (BaP) prekoračuju propisane granične ili ciljne vrijednosti izrađen je Nacrt prijedloga Akcijskog plana poboljšanja kvalitete zraka u Gradu Zagrebu. Cilj plana je u što je moguće kraćem vremenskom razdoblju osigurati postizanje propisanih graničnih ili ciljnih vrijednosti onih onečišćujućih tvari koje su, prije donošenja plana, bile prekoračene.
U proteklih desetak godina smanjena je emisija onečišćujućih tvari u zrak iz stacionarnih izvora jer se već četrdesetak godina intenzivno razvija plinska mreža na svim gradskim područjima i centralizirani toplinski sustav, sve se više koriste čista goriva za potrebe procesnih i energetskih peći, ekološki prihvatljiviji energenti kod manjih potrošača, te primjenjuju mjere energetske učinkovitosti. Međutim, prisutno onečišćenje zraka je još uvijek posljedica združenog utjecaja izgaranja fosilnih goriva i odvijanja intezivnog cestovnog prometa na području Grada Zagreba.

U aglomeraciji Zagreb prema podacima za 2015**.** srednja godišnja vrijednost NO_2 prekoračila je graničnu vrijednost na jednoj mjernoj postaji, a 24-satne koncentracije PM_{10}, prekoračile su graničnu vrijednost na dvije mjerne postaje. Srednja godišnja vrijednost BaP u PM_{10}, prekoračila je graničnu vrijednost na dvije mjerne postaje, a maksimalne dnevne 8-satne koncentracije ozona prekoračile su ciljnu vrijednost na jednoj mjernoj postaji. [34]Kao razlozi prekoračenja navode se: vrlo prometno urbano središte (za NO_2), blizina glavne ceste, lokalna industrija uključujući proizvodnju struje i mala ložišta (za PM_{10}, i B(a)P) te prirodni izvori ili prirodni događaji i drugi razlozi (za O_3).

Prema obavezama Zakona o zaštiti zraka (NN 130/11, 47/14, 61/17), Grad je usvojio niz važnih akata: Akcijski plan za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 5/15), Izvješće za 2015. o provedbi Akcijskog plana za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba, Program mjerenja razine onečišćenosti zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 22/15) i Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Gradu Zagrebu (SGGZ 6/16).

U narednom razdoblju pratit će se provedba mjera utvrđenih Programom zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama i Akcijskim planom poboljšanja kvalitete zraka te sukladno planovima i financijskim mogućnostima provoditi aktivnosti vezane uz proširenje, unapređenje i osuvremenjivanje postojeće mreže mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ emisije u zrak iz nepokretnih izvora ▪ emisije u zrak iz prometa ▪ emisije u zrak iz difuznih izvora ▪ skromna provedba energetskih ušteda, mjera energetske učinkovitosti i uporabe čistijih goriva, te obnovljivih izvora energije ▪ nedostatan broj automatiziranih mjernih postaja za kontinuirano mjerenje i praćenje kvalitete zraka- potreba za proširivanjem, unapređivanjem i osuvremenjivanjem gradske mreže ▪ nedosljedno uvažavanje planova, programa i mjera s područja zaštite okoliša prilikom planiranja i upravljanja prostorom.	▪ osigurati provedbu mjera za smanjenje emisije onečišćujućih tvari u zrak ▪ nastaviti obnavljati i razvijati plinsku mrežu i centralizirani toplinski sustav, te koristiti čista goriva za potrebe procesnih i energetskih peći ▪ nastaviti s praćenjem provedbe Sanacijskog programa smanjenja emisija čestica iz Pogona EL-TO ▪ osigurati provedbu mjera za smanjivanje ukupnih emisija iz sektora prometa s posebnim naglaskom na unapređenje i poboljšanje sustava javnog gradskog prijevoza (autobusni, tramvajski, željeznički) ▪ unapređenje regulacije cestovnog prometa i

[34] Godišnje izvješće o praćenju kvalitete zraka na području Republike hrvatske za 2015. godinu, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Zagreb, listopad 2016.

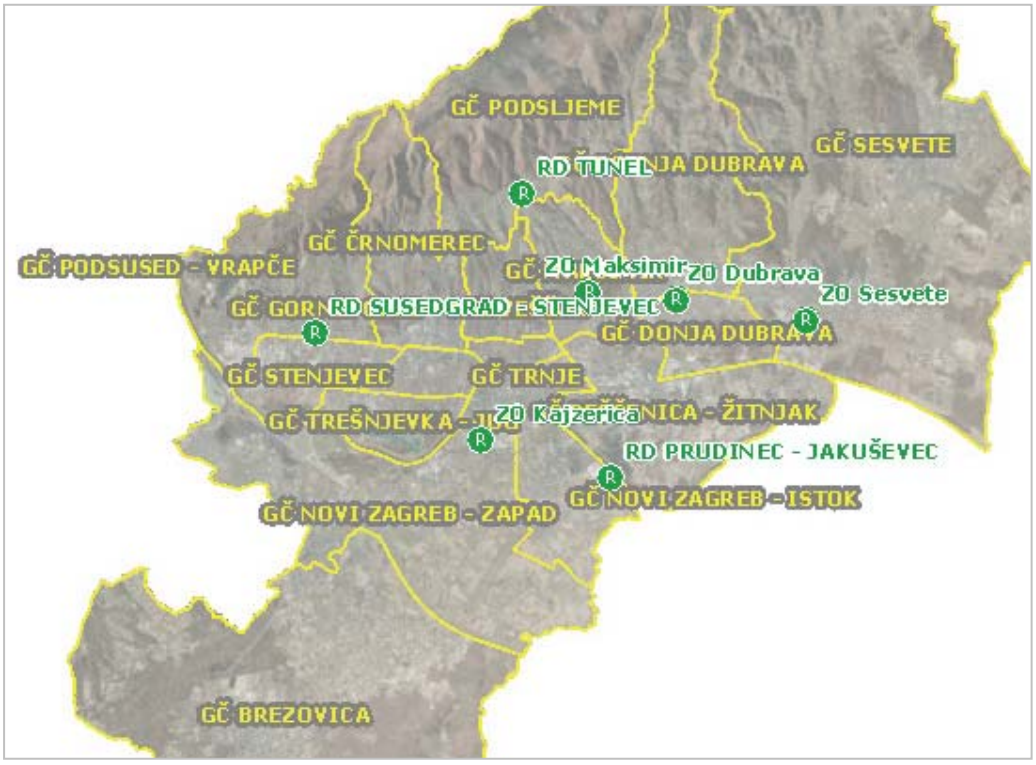
	automatizacija sustava upravljanja prometom ▪ nastaviti provođenje zamjene vozila s pogonom na naftna goriva vozilima na prirodni plin i biodizel ili hibridni pogon u javnom gradskom prijevozu primjenom principa zelene javne nabave ▪ planiranje i omogućavanje daljnje izgradnje biciklističkih staza i njihovo povezivanje u smislenu cjelinu ▪ promicanje djelotvorne i štedljive uporabe energije, primjene mjera energetske učinkovitosti, uporabe obnovljivih izvora energije i alternativnih čistijih goriva u svrhu proizvodnje električne i toplinske energije ▪ uvođenje novih mjernih parametara na postajama gradske mjerne mreže ▪ proširenje i osuvremenjavanje mreže gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka ▪ uvoditi i širiti postojeće pješačke zone bez prometa u užem gradskom području ▪ održavati zelene površine u Gradu Zagrebu, sprječavati njihovo smanjivanja i planirati nove zelene površine ▪ prostorno, urbanistički i prometno planirati promet na način da se potiče oblik prijevoza robe i ljudi s manjom potrošnjom goriva i emisijama ▪ osigurati dostupnost informacija javnosti iz područja zaštite zraka

5.1.4. Otpad

Sakupljanje i odvoz komunalnog otpada iz kućanstava i otpada iz proizvodne i/ili uslužne djelatnosti koji je po svojstvima i sastavu sličan otpadu iz kućanstva, s područja Grada Zagreba, obavlja komunalno društvo Zagrebački holding d.o.o. - Podružnica “Čistoća”. Navedenom uslugom obuhvaćena su sva kućanstva, dok se uslugom odlaganja na odlagalištu Prudinec koriste gotovo svi poslovni subjekti koji djeluju na području Grada Zagreba. Uz miješani komunalni otpad Grada Zagreba na zagrebačkom odlagalištu Prudinec trenutno se odlaže samo miješani komunalni otpad skupljen na području grada Samobora.

Jedino legalno odlagalište, na koje se danas odlaže komunalni otpad Grada Zagreba, je odlagalište Prudinec na desnoj obali Save kod naselja Jakuševec, unutar užeg gradskog područja, a između vodozaštitnih zona najvećih postojećih i planiranih vodocrpilišta Grada (Črnkovec i Petruševec). Do otvaranja novog Centra za gospodarenje otpadom komunalni i inertni otpad će se odlagati na uređenom dijelu odlagališta Prudinec na način koji će omogućiti uređivanje ove površine u skladu s namjenom određenom GUP-om Grada Zagreba, odnosno drugim prostornim planom užeg područja.
Izdvojeno sakupljanje otpada iz komunalnog otpada na području Grada Zagreba obavlja se putem spremnika, reciklažnih dvorišta i zelenih otoka. Projektom izdvojenog sakupljanja pojedinih korisnih i problematičnih vrsta otpada na području grada Zagreba nastoji se smanjiti potencijal komunalnog otpada, koji treba odlagati. Na javnim površinama razmješteni su spremnici za odvojeno sakupljanje papira, staklene i plastične ambalaže. U reciklažnim dvorištima odlažu se: papir, karton, plastika, metalna ambalaža, stiropor, stare baterije, stakleni ambalažni otpad, ravno staklo, PET-boce, PE-folija, limenke, stari lijekovi, otpadne gume bez naplatka (do 4 komada), metalni glomazni otpad, elektronički otpad, glomazni otpad, akumulatori, fluorescentne cijevi i zeleni otpad. U pojedinim reciklažnim dvorištima se od 2009. godine uz navedene komponente preuzimaju i: otpadna motorna i jestiva ulja, zauljena ambalaža te ambalaža onečišćena opasnim tvarima (boje, lakovi i sl.) iz kućanstva te građevni otpad.

Slika 53. Lokacije reciklažnih dvorišta u Gradu Zagrebu,



Izvor: ZG Geoportal

U svrhu unaprjeđenja izdvojeno sakupljenog otpada iz komunalnog otpada radi osiguranja cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu, a sukladno Odluci o javnoj usluzi prikupljanja miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog komunalnog otpada i odvojenog prikupljanja otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada u Gradu Zagrebu u razdoblju od 17. ožujka do 17. svibnja 2014. proveden je pilot-projekt na šest lokacija u Gradu Zagrebu. Miješani komunalni i biorazgradivi otpad se tijekom trajanja pilot-projekta odvajao u posebno označenim vrećicama volumena 10 l, dok je odvoz miješanog komunalnog otpada organiziran 2 puta tjedno, a biootpada jednom tjedno. Na lokacijama pilot-projekta postavljeno je 60 zelenih otoka u okviru kojih su se nalazili spremnici za odlaganje papira, plastike, stakla i tekstila, a uvedena je i usluga odvoza glomaznog otpada na zahtjev.

Sada je odvojeno sakupljanje komunalnog otpada na području Grada Zagreba osigurano putem spremnika smještenih na javnim površinama, reciklažnih dvorišta i mobilnih reciklažnih dvorišta. Spremnici na javnim površinama Grada Zagreba postavljeni su kao zeleni otoci, u reciklažnim dvorištima ili samostalno. U oko 6.000 spremnika smještenih na javnim površinama, odvojeno se prikuplja papir, staklo, plastična i metalna ambalaža, tekstil i biootpad, a u deset reciklažnih dvorišta i pet mobilnih reciklažnih dvorišta, prikuplja se tridesetak vrsta otpada iz kućanstava. Iskoristivi otpad se iz dijela kućanstava prikuplja i u tzv. „sustavu od vrata do vrata“, gdje su korisnicima dodijeljeni posebni spremnici odgovarajućeg volumena. Jedan od većih problema u gospodarenju otpadom u Gradu Zagrebu su „divlja odlagališta“ koja se redovno saniraju sukladno godišnjim planovima Zagrebačkog holdinga d.o.o. - Podružnice Čistoća, a izvanredno slijedom naloga komunalnog redarstva i inspekcije zaštite okoliša. Najviše lokacija nalazi se u rubnim dijelovima Grada Zagreba gdje se dovozi otpad i iz drugih županija.

Otpadni mulj koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda Grada Zagreba na Centralnom uređaju za pročišćavanje otpadnih voda (CUPOVGZ-a) za sada se privremeno skladišti unutar lokacije CUPOVZGZ-a.

Problem u gospodarenju otpadom u Gradu Zagrebu su „divlja odlagališta“. U Gradu egzistira više od 300 većih ili manjih „divljih odlagališta“, iako se akcije njihova uklanjanja i saniranja kontinuirano provode od 2001. Međutim vrlo brzo se pojave nova divlja odlagališta, uglavnom koncentrirana na rubnim gradskim dijelovima. Ukazuje na nedovoljno razvijenu ekološku svijest građana i informiranost, a nedostatak infrastrukturnih objekata gospodarenja otpadom je opasnost za okoliš zbog potencijalnog onečišćenja tla površinskih i podzemnih voda. Akcije saniranja „divljih odlagališta“ provode se kontinuirano od 2001. godine. U 2016. godini se u odnosu na 2015. udvostručio broj lokacija „divljih odlagališta“, dok se masa otpada odloženog na istima smanjila.

Planom gospodarenja otpadom Grada Zagreba do 2015., odredile su se aktivnosti koje će se provoditi do 2015. i u idućem planskom razdoblju. Međutim, donošenjem Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2020. godine i Odluke o implementaciji istoga Plana stvorene su zakonske pretpostavke za izradu i donošenje novog Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2017.-2020. godine.

U tijeku je izrada Nacrta prijedloga Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu za razdoblje 2017. – 2022., koji mora biti usklađen s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. - 2022. godine i smjernicama Odluke o implementaciji navedenog Plana, time da je jedna od pretpostavki za izradu i donošenje Plana gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu za razdoblje 2017. **–** 2022., donošenje izmjena i dopuna prostornog Plana Grada Zagreba kojim bi se pored ostaloga trebale odrediti lokacije za izgradnju prometnih, infrastrukturnih i energetskih koridora za potrebe izgradnje i opskrbe Centra za gospodarenje otpadom te druge lokacije za uspostavu cjelovitog sustava gospodarenja otpadom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nelegalna odlagališta otpada ▪ nedovoljna provedba mjera za izbjegavanje stvaranja otpada i smanjivanja njegovih količina ▪ nerazumijevanje uloga i odgovornosti te nedovoljna suradnja ključnih dionika na području gospodarenja otpadom ▪ nejasno definirano gospodarenje biorazgradivim otpadom kroz zakonske okvire ▪ nedonošenje pod zakonskih akata od strane nadležnog tijela	▪ ▪ uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom koji će uključivati sve elemente predviđene hijerarhijom gospodarenja otpadom prema redu prvenstva s dugoročnim ciljevima u skladu s gospodarskim mogućnostima ▪ izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog papira/kartona, metala, stakla, plastike i drva (sortirnica) na lokaciji odlagališta ▪ izgradnja postrojenja za mehaničko - biološku obradu odvojeno prikupljenog otpada ▪ izgradnja centra za ponovnu uporabu za Grad Zagreb ▪ razmotriti energetsku uporabu otpada uz primjenu svih mjera zaštite okoliša i ljudi ▪ nastaviti gradnju reciklažnih dvorišta i postavljanje mobilnih reciklažnih dvorišta radi funkcioniranja sustava odvojenog sakupljanja otpada i u naseljima Grada Zagreba u kojima se ne nalaze reciklažna dvorišta ▪ uspostaviti reciklažno dvorište za građevni otpad i otpad koji sadrži azbest ▪ dovršiti projekt sanacije odlagališta Prudinec ▪ unaprijediti sustav odvojenog sakupljanja otpada i izbjegavanje nastanka otpada kao i ponovnu

	upotrebu uz ekonomsku održivost ▪ uspostaviti informacijski sustav gospodarenja otpadom za cjelovitu evidenciju o otpadu ▪ poticati i promovirati izbjegavanje nastanka otpada i smanjenje njegovih štetnih utjecaja (napredniji tehnološki postupci, čistija i djelotvornija proizvodnja, štednja resursa i energije, itd.) ▪ jačati komunikaciju (edukacija, informiranje, dijalog) u području gospodarenja otpadom i uključivanje svakog pojedinca s ciljem razvijanja osobne motivacije za odvojeno sakupljanje otpada

5.1.5. Buka

Još 1999. u Programu zaštite okoliša Grada Zagreba – Lokalna Agenda 21 prioritetnim problemom u vezi s bukom ocijenjena je: prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu, te lokacije u neposrednoj blizini semafora; buka, osobito od ugostiteljskih radnji, radionica u stambenim prostorima i uz njih, te neprovođenje preventivnih mjera zaštite od buke prigodom realizacije svih sadržaja.

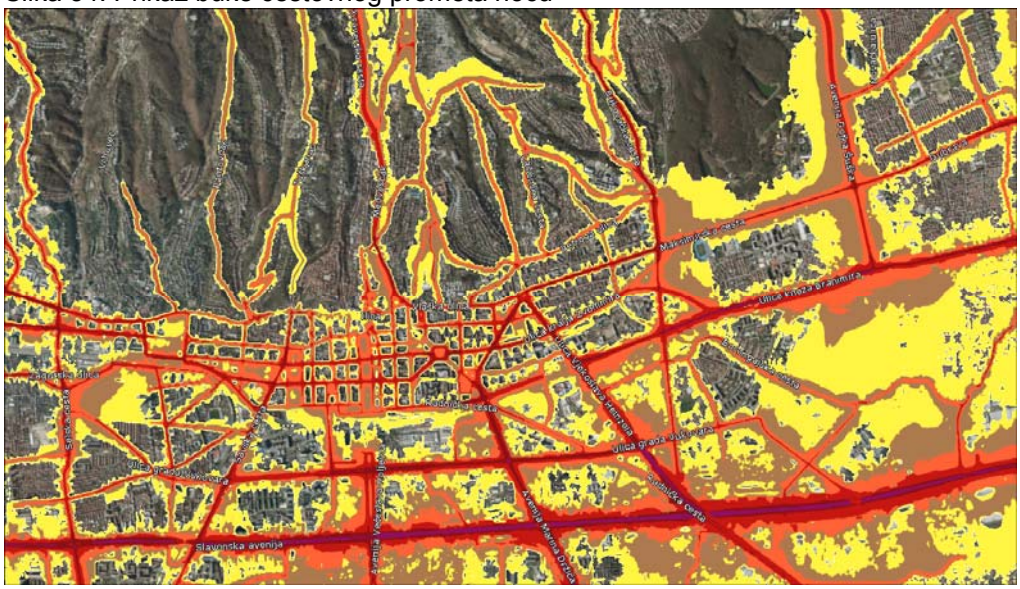
Danas se kao dominantni izvori buke na području Grada Zagreba navode: promet (cestovni, pružni), industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme (ugostiteljski objekti), te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti.

Strateška karta buke Grada Zagreba i akcijski plan zaštite od buke usklađuju se trajno s izmjenama u prostoru, a obavezno se obnavljaju svakih pet godina od dana izrade, odnosno odobravanja. Ti dokumenti čine stručnu podlogu za izradu prostornih planova i u postupku strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš i ne uključuju problematiku buke javnih priredbi, buke ugostiteljstva i buke uslijed remećenja javnog reda i mira. 2014. je izrađena prva Strateška karta buke Grada Zagreba. Grafički prikazi indikatora buke korištenih za izradu Strateške karte buke dostupni su na Geoportalu Grada Zagreba. 2014. je pokrenut otvoreni postupak javne nabave za izradu Konfliktne karte buke Grada Zagreba, razlikovne karte koja služi za razvoj akcijskog plana.

Strateška karta buke temeljna je karta namijenjena cjelovitom ocjenjivanju izloženosti stanovništva buci od različitih izvora. Ona je prvenstveno stručna podloga za cjelovitije i kvalitetnije prostorno planiranje i planiranje prometa i za pripremu akcijskog plana zaštite od buke s ciljem prevencije i snižavanja prekomjernih razina buke okoliša te smanjenja ukupnog broja ljudi na koje djeluje buka iznad dopuštenih razina. Stoga su strateške karte buke jedan od glavnih alata za sustavno upravljanje bukom industrije i prometa.
Prema Pravilniku o najvišim dopuštenim razinama buke u svakoj zoni namjene prostora najviša dopuštena razina vanjske buke je 10 – 15 dB(A) niža noću nego danju. Najniža je u zoni namijenjenoj odmoru, oporavku i liječenju (danju 50 dB(A), noću 40 dB(A), dok npr. u poslovno-stambenoj zoni dopuštena razina buke iznosi 65 dB(A) danju, odnosno 50 dB(A) noću.

Rezultati sumarne analize izloženosti stanovništva Grada Zagreba buci pokazuju da je više od 40 % stanovnika izloženo prekomjernim razinama buke cestovnog prometa u razdoblju dana, večeri i noći, 7 % željezničkog i 6 % tramvajskog prometa, dok je prekomjernim razinama buke industrijskih pogona izložen statistički gotovo zanemariv broj stanovnika. Takvi podatci ne odudaraju značajno od europskog prosjeka gradova koji su izradili svoju prvu kartu buke.

Slika 54. Prikaz buke cestovnog prometa noću



Izvor: ZG Geoportal

Grafički prikazi indikatora buke po pojedinim izvorima buke dostupni su na Geoportalu zagrebačke infrastrukture prostornih podataka. Na karti se navode različiti izvori buke: cestovni, željeznički, tramvajski promet te industrijski pogoni. Razina buke za ove izvore dana je u različitim dijelovima dana: dnevni, večernji, noćni te dnevni – večernji – noćni indikatori.

Izrada odluke o dozvoljenom prekoračenju razine buke propisana je člankom 10. Zakona o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13). Izrađena je stručna podloga kojom je obrađeno 15 lokacija na kojima se u Gradu Zagrebu najčešće dozvoljava organiziranje i održavanje javnih skupova, manifestacija i ostalih događanja, na temelju koje će se, u dogovoru s tijelima i službama koje sudjeluju u organiziranju i/ili izdavanju odobrenja za održavanje spomenutih skupova, pripremiti prijedlog odluke koji će biti upućen Gradskoj skupštini na donošenje.
U izradi je akcijski plan upravljanja bukom u Gradu Zagrebu, kojim se određuju prioritetna područja i aktivnosti za smanjenje broja stanovnika izloženih prekomjernoj buci cestovnog i pružnog (željezničkog) prometa, te industrijskih pogona i postrojenja.

Danas se kao dominantni izvori buke na području Grada Zagreba navode: promet (cestovni, pružni), industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme (ugostiteljski objekti), te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti. Strateška karta buke Grada Zagreba i akcijski plan zaštite od buke usklađuju se trajno s izmjenama u prostoru, a obavezno se obnavljaju svakih pet godina od dana izrade, odnosno usvajanja. 2014. izrađena je i objavljena na službenoj internetskoj stranici Grada Zagreba prva Strateška karta buke Grada Zagreba. Grafički prikazi indikatora buke korištenih za izradu Strateške karte buke dostupni su na Geoportalu Grada Zagreba. Rezultati sumarne analize izloženosti stanovništva Grada Zagreba buci pokazuju da je više od 40 % stanovnika izloženo prekomjernim razinama buke cestovnog prometa u razdoblju dana, večeri i noći, 7 % stanovnika izloženo je buci željezničkog i 6 % buci tramvajskog prometa, dok je prekomjernim razinama buke industrijskih pogona izložen statistički gotovo zanemariv broj stanovnika.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu, te	▪ intenzivnije raditi na preventivnim mjerama zaštite

lokacije u neposrednoj blizini semafora ▪ buka od ugostiteljskih objekata, radionica u stambenim prostorima i uz njih, sportskih sadržaja ▪ nedovoljan broj mjerenja ▪ sustavne mjere zaštite od buke za različite izvore (cestovni, pružni i zračni promet, industrijska postrojenja) ▪ buka javnih skupova i priredbi	od buke ▪ kvalitetno prostorno i prometno planiranje; urbanističko planiranje gradskih zona namjene prostora i prometnica u odnosu na stambene objekte u skladu s propisanim najvišim dopuštenim razinama buke; određivanje i zaštita „tihih područja“ unutar naseljenog područja ▪ prostorni planovi nižeg reda morali bi sadržavati prikaz stanja imisije buke i odgovarajuće mjere zaštite od buke na području njihovog obuhvata ▪ sustavno planiranje i upravljanje svim vrstama prometa; upravljanje bukom na mjestu imisije; prilikom izrade prometnih strategija i planova voditi računa o mjerama za smanjenje razina buke od prometa ▪ sustavno praćenje cestovnog prometa (satni i dnevni promet i brzina kretanja lakih i teških vozila tijekom razdoblja dana, večeri i noći u ovisnosti o vrsti kolničke površine i smjeru kretanja vozila) ▪ inzistirati na izradi i provedbi projekata zaštite od buke u graditeljstvu, industriji, cestogradnji ▪ tijekom rekonstrukcija prometnica, ovisno o potrebi, provesti mjere zaštite od buke ▪ stalni inspekcijski nadzor i provedba propisa ▪ uspostaviti sustav praćenja razina buke imisije ▪ izrada akcijskog plana zaštite od buke na temelju rezultata strateške karte buke i njegova provedba ▪ objava karata buke i akcijskih planova na službenim stranicama Grada Zagreba radi informiranja građana ▪ uspostava sustava upravljanja bukom javnih priredbi; sustavno praćenje provedbe odluke o lokacijama i najvišim dopuštenim razinama buke tijekom održavanja manifestacija

5.2. ENERGIJA I KLIMA

5.2.1. Energetski sustavi

Grad Zagreb je relativno veliki potrošač raznih oblika energije. Na području Grada potroši se oko 19% od neposredne energetske potrošnje u Republici Hrvatskoj. Ukupna potrošnja energije u Zagrebu iznosi približno od 50.000 TJ do 52.000 TJ. Ova količina energije pretvara se iz iskoristivog u neiskoristivi oblik, osiguravajući energetsku osnovu za rad i život u Gradu Zagrebu i stvarajući energetski otpad, u energetskom i fizičkom smislu, te neposredno ekološko opterećenje prostora Grada Zagreba.

U ukupnoj potrošnji energije udio energije iz dijela vlastitih obnovljivih izvora u 2015. (izvora s područja Grada) čini 1% (geotermalna energija, energija sunca,biogoriva, biomasa i otpad). Ostalih 99 % je „uvoz“ energenata u Grad Zagreb. Potrebno je aktivirati vlastite izvore energije, koji su skriveni u neracionalnom korištenju energije, u gubicima pretvorbe i razdiobe energije, te u nedovoljnoj uporabi obnovljivih izvora energije. Racionalno gospodarenje energijom i energetski održivi razvoj je primarni cilj energetske politike Grada Zagreba.

U 2015. godini ukupna potrošnja energije iznosila je 52.177 TJ što je 9,6% manje u odnosu na potrošnju u 2009. Najveći udjel u ukupnoj potrošnji energije u 2015. godini ima prirodni

plin (43,2 %), slijede naftni derivati (33,9 %), električna energija (17,5 %). ogrjevno drvo (3,8 %).

Energetske transformacije i neposredna potrošnja energije. Na području Grada Zagrebačke elektrane–toplane (EL-TO i TE-TO) proizvode električnu i toplinsku energiju procesom kogeneracije koristeći loživo ulje i prirodni plin. Ukupni instalirani nominalni kapaciteti iznose za EL-TO 88,8 MWe /439 MWt + 160t/h, a za TE-TO 440 MWe / 850 MWt. Proizvodnja električne energije u EL-TO i TE-TO smanjila se za 60,8 % u 2015. godini u odnosu na 2009. a proizvodnja ogrjevne topline smanjila se za 13,1 % u odnosu na 2009. Proizvodnja tehnološke pare i dalje pada te je u 2015. bila manja za 17,9% u odnosu na 2009..Gubici energetskih transformacija u strukturi ukupne potrošnje energije Grada Zagreba iznose 4,4 % u 2015. godini.. Neposredna potrošnja energije u 2015. iznosi 45.208 TJ i manja je za 7,36 % u odnosu na neposrednu potrošnju u 2009.
U razvoju je projekt visokoučinkovite kombi-kogeneracijske elektrane na plin KKE EL-TO Zagreb električne snage 90-150 MWe i toplinske snage do 130 MWt. Ishođena je lokacijska dozvola i objavljen tender za izgradnju, opremu i dugoročni ugovor o održavanju koji je u tijeku. Gradnja je planirana u razdoblju od 2018. do 2021.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ spora promjena strukture potrošnje ▪ povećavaju se pritisci na okoliš i otežava ispunjavanje prihvaćenih ciljeva smanjivanja emisije i neposredne potrošnje	▪ uvesti i primjenjivati Energetski informacijski sustav za kontinuirano praćenje proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje i relevantnih pokazatelja na području Grada Zagreba ▪ sustavno mijenjati strukturu potrošnje

Opskrba električnom energijom. Tijekom 2014. i 2015. 22 do 25 % ukupnih potreba za električnom energijom u Gradu Zagrebu zadovoljavaju zagrebačke elektrane-toplane. Gubici električne energije u distribuciji i opskrbi, u 2012. godini, iznosili su oko 8%..
2014. i 2015. 22 do 25 % ukupnih potreba za električnom energijom Grada Zagreba zadovoljavaju zagrebačke elektrane-toplane. Gubici električne energije u distribuciji i opskrbi, u 2015. Godini iznosili su 7,8 %.
Pouzdanost opskrbe, na temelju pokazatelja planiranih (SAIFI) i prisilnih prekida (SAIDI), veća je u Zagrebu nego na ostalim područjima Hrvatske, no ispod je razine prosjeka EU.
Niskonaponska mreža je djelom preopterećena, s relativno lošim naponskim uvjetima.

Porast potražnje za novom energijom i snagom, zbog gradnje brojnih velikih poslovnih građevina, trgovačkih centara i gospodarskih građevina, nije pratila odgovarajuća izgradnja energetske infrastrukture. U centru grada povećano je opterećenje i potrošnja električne energije, nedostaje energetska infrastruktura. Nisu osigurane lokacije za nove TS kod širenja izgradnje niti za interpolaciju u već izgrađenim zonama gdje raste energetska potrošnja.

Nedovoljan je kapacitet u pojnim točkama jer od 1980.-ih do 2006. nisu osigurane nove uklopne 110 kV TS; u postojećim napojnim TS nedostaje slobodnih srednjonaponskih vodnih polja. Nema sustava daljinskog očitanja i upravljanja potrošnjom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ loše naponske okolnosti, preopterećenje niskonaponskih mreža ▪ povećanje potražnje za električnom energijom zbog izgradnje velikih poslovnih, trgovačkih i proizvodnih građevina ▪ nove konzumne kapacitete nije pratila izgradnja odgovarajuće energetske infrastrukture. ▪ nedovoljan kapacitet u pojnim točkama TS,	▪ podizati kvalitetu, sigurnost, diversifikaciju i pouzdanost opskrbe energijom ▪ povećati kapacitet pojnih točaka izgradnjom novih TS i/ili prelaskom na naponsku razinu od 20kV ▪ unaprijediti sustav upravljanja potrošnjom razvojem pametne energetske mreže „smart grid” ▪ Potrebna je sanacija mreže i interpolacija novih srednjo/niskonaponskih trafostanica

nedostatak slobodnih vodnih polja ▪ znatno povećanje potrošnje električne energije i opterećenja novih unutar blokova u centra grada Zagreba ▪ nisu osigurane lokacije za nove 110 kV TS i NTS ▪ pozdanost opskrbe ispod prosjeka EU.	▪ Osigurati lokacije za interpolaciju i izgradnju novih NTS.

Opskrba toplinskom energijom.
HEP Toplinarstvo Zagreb je u 2016. putem 229,9 km vrelovodne i 44,4 km parovodne energetske mreže opskrbljivalo toplinskom energijom 96.805 kućanstava i 4.604 poslovna prostora. Prosječna starost magistralnih vrelovoda je 30 do 40 godina (dio mreže je sagrađen 1957.). Ukupni gubici distribucije za ogrjevnu toplinu i tehnološku paru u 2011. iznosili su 856,3 TJ ili 12,5%, a u 2016. iznosili su 1.059 TJ ili 13,6% Uobičajeni gubici u Europi su 6%. Sanacijom vrelovoda gubici distribucije ogrjevne topline mogli bi se svesti na uobičajenu europsku razinu. HEP toplinarstvo u skladu sa svojim financijskim mogućnostima sustavno provodi revitalizaciju dijelova vrelovodne, toplovodne i parovodne trase, pri čemu prioritet imaju najstariji i najugroženiji dijelovi distribucijske toplinske mreže. Tijekom 2016. godine revitalizirana je vrelovodna magistrala DN800 kod Mosta mladosti duljine 340 m, vrelovodna magistrala DN600 Rujnička-Vranovina-Vukovarska duljine 360 m i vrelovodna mreža Knežija ukupne duljine 777 m.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali vrelovodi ▪ relativno veliki gubici energije ▪ ne postoje individualna mjerenja potrošnje	▪ sanirati vrelovode ▪ poboljšati sustav upravljanja potrošnjom ▪ poboljšati sustav individualnog mjerenja i daljinskog očitavanja potrošnje

Opskrba plinom. Na području Grada Zagreba postoji infrastruktura za distribuciju i opskrbu prirodnim plinom, no pojedini rubni dijelovi grada još nisu plinoficirani. Ukupno je izgrađeno 2.995 km plinske mreže koju čine visokotlačni, srednjotlačni i niskotlačni plinovodi s pripadnim priključcima. Na mrežu je zaključno sa 2015. postavljeno 259.820 obračunskih mjesta. Prirodni plin se u širokoj potrošnji (kućanstva i ustanove) te industriji koristi za grijanje, pripremu potrošne tople vode, kuhanje, hlađenje, tehnološke potrebe uključivo proizvodnju električne energije, za pogon motornih vozila te gradsku rasvjetu.

S obzirom na dotrajalost, premali kapacitet ili potrebna izmicanja pojedinih dijelova plinskog distribucijskog sustava, troše se znatna financijska sredstva za rekonstrukciju i održavanje sustava. Načelo zamjene postojećih čeličnih cijevi cijevima od polietilena visoke gustoće (PE-HD) temelji se na tehno-ekonomskoj dotrajalosti istih. Očekuje se da će cjelokupni proces zamjene čeličnih plinovoda i kućnih priključaka u niskotlačnim i srednjotlačnim područjima trajati do 2025. godine. S obzirom na takvo stanje, procjenjuje se da se gubici u distribuciji plina kreću do 3%.

Optimalna tehnološka rješenja za organiziranje distribucije prirodnog plina i pružanja usluga potrošačima (npr. daljinsko očitanje potrošnje prirodnog plina) nisu u uporabi. Nedovoljna je sigurnost opskrbe.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali dijelovi distribucijskog sustava ▪ dijelovi grada koji nisu plinoficirani zahtijevaju podrobnu analizu isplativosti prije donošenja odluke o plinofikacijicijena plina koja se postupno	▪ sanirati postojeći distribucijski sustav temeljem kriterija tehno – ekonomske dotrajalosti ▪ razvoj distribucijskog sustava na neplinoficirana područja temeljem studija isplativosti kao održivi

izjednačava sa ostalim konkurentskim energentima, uzrokuje smanjenje potražnje ▪ nedovoljna sigurnost i fleksibilnost opskrbe prirodnim plinom na državnoj razini (postojeće skladište nedovoljnog kapaciteta) ▪ visoki troškovi implementacije i održavanja sustava daljinskog očitavanja koji trenutno nisu priznati od strane regulatora ▪ nedostatak financijskih sredstava utječe na brzinu razvoja distribucijskog sustava kako na izgradnju novih dijelova tako i na potrebne rekonstrukcije ▪ nema potpore državnih i regionalnih institucija u razvoju projekta povećanja uporabe stlačenog prirodnog plina za pogon motornih vozila	doprinos kvaliteti života u gradu ▪ podizati, sigurnost i pouzdanost i učinkovitost rada distribucijskog sustava i isporuke plina ▪ podizati kvalitetu sigurne, pouzdane i kontinuirane opskrbe plinom ▪ unaprijediti organizaciju distribucije prirodnog plina ▪ kontinuirano nastaviti s uvođenjem sustava daljinskog očitavanja i poboljšati sustav ipravljanja potrošnjom ▪ pokretati razne marketinške aktivnosti u cilju povećanja udjela potrošnje stlačenog priprodnog plina za pogon motornih vozila kao ekološkog goriva ▪ implementirati suvremena informatička rješenja koja će omogućiti brzu obradu i razmjenu podataka sa svim tržišnim subjektima

Javna rasvjeta. Grad Zagreb upravlja sustavom električne i plinske javne rasvjete koji objedinjuje 130.086 rasvjetnih mjesta sa podzemnom i nadzemnom elektroenergetskom mrežom, te 2013 uređaja za mjerenje i upravljanje javnom rasvjetom. Plinsku rasvjetu čini 214 rasvjetnih tijela sa 1518 izvora svjetlosti (Žarnih mrežica) lociranih u središnjem dijelu i povijesnoj jezgri Gornjeg grada i Kaptola gdje su iste estetski uklopljene u ambijent povijesnih građevina.
Grad kontinuirano modernizira sustav javne rasvjete, zamjenjujući zastarjela rasvjetna tijela modernijim, energetski učinkovitim i ekološki prihvatljivim u zadnje vrijeme u LED tehnologiji te se potrošnja energije unatoč novoj izgradnji konstantno smanjuje i u 2016. godini iznosi oko 79.926 MWh što je oko 11,3% manje u odnosu na potrošnju energije u 2008. godini kada je potrošeno 90.100 MWh električne energije. Ukupna instalirana snaga iznosi oko 20 MW. Pokrivenost Zagreba javnom rasvjetom uglavnom je zadovoljavajuća uz potrebu stalnog ulaganja u sustav javne rasvjete u rubnim dijelovima grada.
Sustav javne rasvjete, koji je potrebno održavati, zbog nove se gradnje svake godine povećava. Radi usklađivanja postojeće rasvjete s novim Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja povećani su troškovi održavanja, te se uz ugradnju kvalitetnih rasvjetnih elemenata pokušava godišnji porast troškova održavanja svesti u prihvatljive okvire. Zbog tarifnih uvjeta nadležnog distributera električne energije potrebno je pojačano kompenzirati jalovu energiju. U sustavu održavanja javne rasvjete trenutno ima evidentirano 382 vrste glavnih potrošnih materijala. Da bi se povećala pouzdanost cijelog sustava, nastoji se ugradnjom kvalitetnog materijala postići potreban standard održavanja od najmanje 95 posto funkcionalnosti instaliranih izvora svjetlosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ znatni troškovi održavanja ▪ dijelom zastarjela i energetski neučinkovita rasvjeta ▪ nedovoljna pokrivenost u pojedinim dijelovima grada ▪ nedostaje sustav upravljanja i regulacije ▪ znatno svjetlosno onečišćenje	▪ izgradnja javne rasvjete u pojedinim dijelovima grada ▪ unapređenje sustava upravljanja i regulacije ▪ modernizacija i primjena mjera energetske učinkovitosti u postojećem sustavu ▪ smanjenje svjetlosnog onečišćenja

5.2.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

Pridruživanjem Europskoj uniji, Republika Hrvatska je preuzela i obveze u energetskom sektoru. Te se obveze posebice odnose na preuzimanje pravne stečevine Europske unije u području energetike, reformu energetskog sektora i usklađivanje hrvatskog energetskog

zakonodavstva s važećim direktivama i dokumentima Europske unije. Republika Hrvatska prihvatila je i ratificirala Kyoto protokol, sporazum 150 država o smanjenju emisije stakleničkih plinova, koji uzrokuju prekomjerno zagrijavanje Zemlje, a u 80-90% slučajeva nastaju kao posljedica izgaranja fosilnih goriva (nafte, ugljena i plina) u energetici.
Usvojena je nova Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do 2020., doneseni su energetski zakoni i podzakonski akti, usklađeni s važećim direktivama i dokumentima Europske unije, koji pred jedinice lokalne i područne samouprave postavljaju nove obveze u planiranju razvoja energetskih djelatnosti, obveze za sigurnu i pouzdanu opskrbu energijom i njenu učinkovitu proizvodnju i korištenje, poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva i druge obveze.

Gradonačelnik Grada Zagreba je, temeljem Odluke Gradske skupštine Grada Zagreba od 30. listopada 2008., potpisao u Europskom parlamentu u Bruxellesu, Sporazum gradonačelnika Europske unije, kojim je Grad Zagreb prihvatio ciljeve europske energetske politike:

- 20% smanjenje emisije stakleničkih plinova do 2020.,
- 20% smanjenje ukupne potrošnje energije u odnosu na temeljnu projekciju u 2020. godini, primjenom mjera energetske učinkovitosti i
- 20% udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji u 2020. godini.

Sporazum obvezuje gradove i regije potpisnice da nastoje postići i više od cilja EU politike u smanjenju emisija stakleničkih plinova, da smanje emisije i više od 20% do 2020.

Uzimajući u obzir navedene bitne odrednice budućeg energetskog razvoja Grada, temeljni je cilj u narednom razdoblju održivi energetski razvoj koji će se postići sustavnim energetskim planiranjem, racionalnim gospodarenjem energijom, usmjeravanjem energetske opskrbe u pravcu željenih strukturalnih promjena, ulaganjem u učinkovito korištenje energije i obnovljive izvore energije, ekološki prihvatljiva goriva i drugim mjerama, kako bi se istovremeno smanjio pritisak na okoliš, sačuvao i unaprijedio okoliš, smanjile emisije stakleničkih plinova, omogućio održivi gospodarski razvoj i rast standarda građana.

Izrađena je studija „Mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije u Gradu Zagrebu“ (travanj 2009.). Studija analizira energetsku infrastrukturu Grada Zagreba, dosadašnja iskustva korištenja obnovljivih izvora energije, daje pregled institucionalnih i legislativnih dokumenata koji reguliraju ovo područje, procjenjuje potencijale, određuje ciljeve, mjere i aktivnosti u cilju poticanja korištenja obnovljivih izvora energije u Gradu Zagrebu.

Grad Zagreb kontinuirano provodi projekt Sustavno gospodarenje energijom u Gradu Zagrebu. Projektom sustavnoga gospodarenja energijom, Grad je pokrenuo proces ušteda energije, kontinuiranoga praćenja energetske potrošnje, primjenu mjera energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije na sve objekte u vlasništvu Grada Zagreba, a prema građanstvu i uslužnom sektoru usmjerene su druge aktivnosti, poput lokalne informativne kampanje o energetskoj efikasnosti (EE), seminari, besplatni početni energetski pregledi i savjetovanja.

Prihvaćen je Akcijski plan energetski održivog razvitka Grada Zagreba (SEAP), dugoročni programski dokument, do 2020. Akcijskim planom energetski održivog razvitka Grada Zagreba identificirane su mjere energetske učinkovitosti i uporabe obnovljivih izvora energije, čija će provedba rezultirati smanjenjem emisija CO_2 na razini Grada Zagreba za 21% u 2020. godini u odnosu na referentnu 2008. godinu. Ukupan potencijal smanjenja emisija primjenom svih prioritetnih identificiranih mjera iznosi oko 702 kt CO_2, odnosno nešto više od 25% emisija CO_2 iz 2008. godine što je više od planiranog cilja od 21%. Iz tog razloga, za ostvarenje cilja nije potrebna provedba svih analiziranih mjera, već je moguć odabir određenih mjera prema mogućnostima provedbe (vremenskim, organizacijskim i financijskim). Od prihvaćanja Akcijskog plana do danas, kontinuirano se provode

identificirane mjere za smanjenje emisija CO_2 u sektorima neposredne potrošnje na čitavom području Grada Zagreba. U 2013. izrađena je revizija Akcijskog plana energetski održivog razvitka Grada Zagreba. Revizijom je obuhvaćena i energetska potrošnja u sektoru industrije, izrađena je nova metodologija praćenja i kontrole provedbe Akcijskog plana te usklađenje Akcijskog plana s novim legislativnim dokumentima na razini Europske unije, Republike Hrvatske i Grada Zagreba.

Usvojen je Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Grada Zagreba 2010.-2012., planskog dokumenta za razdoblje od tri godine, koji sadrži prikaz i ocjenu stanja te potrebe u neposrednoj potrošnji energije, ciljeve, uključujući okvirni cilj ušteda energije na području grada, mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti, izvore sredstava za financiranje ulaganja u primjenu mjera poboljšanja energetske učinkovitosti. U tijeku je izrada Akcijskog plana energetske učinkovitosti Grada Zagreba za razdoblje 2015.-2017. i Godišnjeg plana energetske učinkovitosti Grada Zagreba za 2015. godinu.

Izrađen je prijedlog Programa poticanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu kojim se utvrđuje politika poticanja povećanja proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu na području Grada Zagreba.
Izrađena je Strategija razvoja energetske infrastrukture za napajanje električnih vozila na području Grada Zagreba. Strategija daje objektivan pregled mogućnosti implementacije električnih vozila i pripadajuće infrastrukture s obzirom na ocjenu stupnja razvijenosti tehnologija i komercijalne dostupnosti istih na tržištu.
Planirana je izrada cjelovite Energetske strategije Grada Zagreba kojom bi se odredila dugoročna vizija energetske politike Grada Zagreba koja se uklapa u Strategiju energetskog razvitka Republike Hrvatske, te podržava regionalne, europske i svjetske trendove učinkovitog korištenja energije, korištenja obnovljivih izvora energije i uporabu ekološko prihvatljivih goriva.
Geotermalno polje Zagreb nalazi se na jugozapadnom prilazu Zagrebu. Rijeka Sava dijeli ga infrastrukturno na sjeverni dio s dominantnim rekreacijskim zonama Jarun i Mladost i južni dio u kojemu dominira Klinička bolnica Novi Zagreb. Trenutno se geotermalna energija koristi za grijanje Sportskog centra “Mladost”. S obzirom da se 2015. koristilo tek 5,7 % raspoložive energije, opravdano je razmotriti priključak na postojeći toplinski sustav. Zagrebačko geotermalno polje moglo bi se iskorištavati za grijanje objekata u jugozapadnom dijelu grada. Osim za grijanje, planira se korištenje geotermalnih izvora za potrebe zdravstvenog turizma, u prostorima Termi Zagreb.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ mali udio obnovljivih izvora energije ▪ nedovoljno diversificirani izvori energije ▪ nedostatna uporaba ekološko prihvatljivih goriva ▪ nedovoljna razina ekološke svijesti	▪ diversificiranje izvora energije ▪ promicanje korištenja čistih tehnologija ▪ promicanje i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije, osobito geotermalne energije ▪ promicanje i poticanje uporabe ekološko prihvatljivih goriva ▪ promicanje i poticanje primjene mjera energetske učinkovitosti ▪ podizanje razine ekološke svijesti

5.2.3. Klimatske promjene

Prema podacima Europskog statističkog zavoda (EUROSTAT) urbana područja u Europskoj uniji odgovorna su za 80% energetske potrošnje i pripadajućih emisija CO_2 s godišnjim trendom porasta od 1,9%. Postavljeni cilj Europske komisije, smanjenja emisije stakleničkih plinova, može se ostvariti samo ako se u proces aktivno uključe veliki gradovi, lokalne i

regionalne vlasti, lokalni investitori i gospodarstvenici, obrazovne i znanstvene institucije, građani i nevladine udruge.

Porast srednje godišnje temperature zraka iznosio je tijekom 20. stoljeća 0,07°C na 10 godina, trend je nastavljen i pojačan početkom 21. stoljeća, a posebno je izražen u posljednjih 25 godina. Posljedica zagrijavanja atmosfere u posljednjem razdoblju uzrokom je da je u Zagrebu od deset najtoplijih godina od početka 20. stoljeća, od 2000. godine zabilježeno sedam.
Hidrometeorološka postaja Zagreb-Grič bilježi trend godišnjih oborina -0,3% na 10 godina, a trend smanjenja oborina zabilježen je tijekom 20. stoljeća na cijelom području Hrvatske. Analize pokazuju da ne postoji signal velikih promjena u ekstremima koji se odnose na velike količine oborina i učestalost vlažnih i vrlo vlažnih dana u većem dijelu Hrvatske, već da doprinos smanjenju godišnjih količina oborine daju promjene u učestalosti kišnih dana manjeg intenziteta i značajno povećana učestalost suhih dana u cijeloj Hrvatskoj.
U nastojanju provedbe proaktivne energetske politike i aktivnog učešća u sprečavanju globalnog zagrijavanja i negativnih posljedica klimatskih promjena Gradska skupština Grada Zagreba prihvatila je, 16.ožujka 2009., Deklaraciju o klimatskim promjenama udruge velikih europskih gradova Eurocities o zajedničkoj suradnji u ostvarivanju održive budućnosti i borbe protiv klimatskih promjena.
Izrađen je plan prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba, čiji je cilj stvoriti otporniji i prilagodljiviji grad na utjecaje već postojećih i budućih klimatskih promjena. Plan obuhvaća analizu postojećih klimatskih promjena i projekciju klimatskih promjena u budućnosti, vjerojatnost pojavljivanja ekstremnih klimatskih pojava na području grada, utjecaj tih pojava na socijalne, gospodarske i okolišne aspekte života i razvoja grada, uključujući industriju, poljoprivredu, energetiku, vodne resurse, javnu infrastrukturu, zdravlje ljudi i životinja, utjecaj na biljni svijet i gubitke u eko sustavu te mjere prilagodbe klimatskim promjenama.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ velik udio energetskog sektora u emisijama stakleničkih plinova ▪ značajan udio industrijskog sektora u emisiji stakleničkih plinova ▪ značajan udio sektora gospodarenja otpadom u emisijama stakleničkih plinova ▪ loša energetska svojstva sektora zgradarstva ▪ značajan udio sektora prometa u emisijama stakleničkih plinova	▪ redovita izrada Registra emisija CO_2 za Grad Zagreb ▪ smanjenje emisije CO_2 u svim sektorima provedbom mjera energetske učinkovitosti ▪ korištenje obnovljivih izvora energije i ekološko prihvatljivih goriva ▪ racionalno korištenje energije ▪ provođenje preventivnih i zaštitnih ciljeva i mjera za smanjenje emisije CO_2, podizanjem energetske učinkovitosti u sektorima zgradarstva i prometa ▪ primjena novih ICT tehnologija u sustavu upravljanja energijom ▪ pretvaranje urbanih četvrti u ekološki održiva područja

6. UPRAVLJANJE RAZVOJEM

6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Grad Zagreb je kulturno, znanstveno, gospodarsko, političko i administrativno središte Republike Hrvatske u kojem se nalazi sjedište Hrvatskog Sabora, Predsjednika i Vlade Republike Hrvatske, te Ustavni i Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao i sjedišta ostalih viših sudova. Grad Zagreb je glavni grad Republike Hrvatske i ima posebnim zakonom utvrđen status, uslijed čega u okviru svog samoupravnog djelokruga obavlja poslove iz djelokruga grada i djelokruga županije. Grad Zagreb nadležan je i za poslove državne uprave iz djelokruga ureda državne uprave i druge povjerene poslove državne uprave utvrđene posebnim zakonima.

6.1.1. Tijela Grada Zagreba

Tijela Grada Zagreba su: Gradska skupština kao predstavničko tijelo i Gradonačelnik kao izvršno tijelo. Gradske zastupnike u Gradskoj skupštini, njih 51, te Gradonačelnika i njegova dva zamjenika biraju građani na neposrednim izborima.
Oblici mjesne samouprave u Gradu Zagrebu su gradske četvrti i mjesni odbori. Prvu, gornju razinu mjesne samouprave u Gradu Zagrebu čini 17 gradskih četvrti, koje djeluju putem svojih tijela – vijeća gradske četvrti i predsjednika vijeća. Građani s područja gradske četvrti biraju vijeće, a članovi vijeća, iz svojih redova, predsjednika vijeća. Na drugoj razini, u gradskim četvrtima, osnovano je 218 mjesnih odbora. Tijela mjesnog odbora su vijeće mjesnog odbora članove kojega biraju svi građani s pravom glasa koji imaju prebivalište na području mjesnog odbora i predsjednik vijeća mjesnog odbora kojega biraju članovi vijeća iz svojih redova. Gradske četvrti i mjesni odbori su pravne osobe. Poslove vezane uz rad mjesne samouprave koordinira Gradski ured za mjesnu samoupravu.

Slika 54. Gradske četvrti Grada Zagreba (površina i broj stanovnika)



6.1.2. Gradska uprava

Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela (SGGZ 16/09, 22/09, 9/12, 4/13, 6/13, 17/13, 24/13, 21/14, 26/14, 5/15 - pročišćeni tekst, 4/16, 23/16, 9/17, i 17/17) ustrojena su gradska upravna tijela, te utvrđen njihov djelokrug, nadležnost i druga pitanja važna za njihov rad. Gradska upravna tijela, koja čine gradsku upravu u užem smislu, ustrojena kao uredi, službe i zavod, obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba i poslove državne uprave što su utvrđeni posebnim zakonima. Odlukom o Stručnoj službi Gradske skupštine Grada Zagreba (SGGZ 19/00 i 25/09) posebno je ustrojena Stručna služba Gradske skupštine Grada Zagreba za obavljanje stručnih, administrativnih i drugih poslova u vezi s radom Gradske skupštine.
U okviru samoupravnog djelokruga, obavljanje komunalnih i gospodarskih djelatnosti povjereno je trgovačkim društvima, a obavljanje društvenih i/ili drugih djelatnosti javnim (gradskim) ustanovama, koji čine gradsku upravu u širem smislu.
Gradska uprava u svojem je radu prvenstveno orijentirana postići profesionalno, pouzdano, transparentno i učinkovito postupanje, utemeljeno na najboljoj nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj praksi i naprednim standardima kvalitete pružanja usluga korisnicima. U svojem radu i postupanju gradska uprava ostvarila je određenu razinu napretka u pojedinim aspektima poslovanja, a daljnje unaprjeđenje će se, među ostalim postići i provedbom Razvojne strategije.

6.1.3. Struktura ljudskih potencijala upravnih tijela i službe

U upravnim tijelima Grada Zagreba, na dan 31. prosinca 2016. godine, zaposleno je 2.863 djelatnika, raspoređenih u 22 ureda, zavoda i službe.

Tabela 21. Broj službenika/namještenika u upravnim tijelima Grada Zagreba
(zaposleni na neodređeno vrijeme, stanje: 31. listopada 2014.)

	Naziv ureda, zavoda, službe	Broj službenika/ namještenika
1	STRUCNA SLUZBA GRADSKE SKUPSTINE	46
2	URED GRADONACELNIKA	359
3	URED ZA PROGRAME I PROJEKTE EUROPSKE UNIJE	16
4	URED ZA JAVNU NABAVU	73
5	STRUČNA SLUZBA GRADONAČELNIKA	129
6	GRADSKI KONTROLNI URED	27
7	GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA	73
8	GRADSKI URED ZA MJESNU SAMOUPRAVU	128
9	GRADSKI URED ZA OPĆU UPRAVU	304
10	GRADSKI URED ZA FINANCIJE	118
11	GRADKI URED ZA GOSPODARSTVO, RAD I PODUZETNIŠTVO	95
12	GRADSKI URED ZA OBRAZOVANJE, KULTURU I ŠPORT	127
13	GRADSKI URED ZA ZDRAVSTVO	39
14	GRADSKI URED ZA BRANITELJE	48
15	GRADSKI URED ZA POLJOPRIVREDU I ŠUMARSTVO	51
16	GRADSKI URED ZA PROSTORNO UREĐENJE, IZGRADNJU GRADA, GRADITELJSTVO, KOMUNALNE POSLOVE I PROMET	654
17	GRADSKI URED ZA IMOVINSKO – PRAVNE POSLOVE I IMOVINU GRADA	238

18	**GRADSKI URED ZA KATASTAR I GEODETSKE POSLOVE**	**166**
19	**URED ZA UPRAVLJANJE U HITNIM SITUACIJAMA**	**23**
20	**GRADSKI URED ZA SOCIJALNU ZAŠTITU I OSOBE S INVALIDITETOM**	**69**
21	**GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KULTURE I PRIRODE**	**34**
22	**GRADSKI URED ZA ENERGETIKU, ZAŠTITU OKOLIŠA I ODRŽIVI RAZVOJ**	**46**
	UKUPNO:	**2863**

Tabela 22. Dobna struktura službenika/namještenika u upravnim tijelima Grada Zagreba (stanje: 31. listopada 201.)

DOB	**Broj službenika/ namještenika**	**Udjel u ukupnom broju**
20-30 g.	184	6,43%
30-40 g.	711	24,83%
40-50 g.	899	31,40%
50-60 g.	817	28,54%
> 60 g.	252	8,80%
Ukupno	**2863**	**100%**

Tabela 23. Obrazovna struktura službenika/namještenika u upravnim tijelima Grada Zagreba (stanje: 31. listopada 2014.)

STUPANJ OBRAZOVANJA	**Broj službenika/ namještenika**	**Udjel u ukupnom broju**
NSS	76	2,65%
SSS	1095	38,24%
prvostupnik/ VŠS	278	9,71%
VSS	1414	49,40%
Ukupno	**2863**	**100%**

Tabela 24. Informatička pismenost službenika/namještenika u upravnim tijelima Grada Zagreba (stanje: 31. listopada 2014.)[35]

Znanje/ Poznavanje rada na PC-u	**Broj službenika/ namještenika**	**Udjel u ukupnom broju**
Da	2715	94,83%
Ne	148	5,17%
Ukupno	**2863**	**100%**

6.1.4. Upravljanje i koordinacija upravnih tijela

Upravljanje i koordinacija radom gradskih upravnih tijela u provedbi poslova što su u djelokrugu Grada općenito, te razmatranje najznačajnijih pitanja od značaja za Grad na najvišoj razini, između ostalog i pitanja što se odnose na strateško planiranje razvoja Grada, strateške programe i projekte, obavlja Kolegij kojega čine gradonačelnik, zamjenici gradonačelnika i svi pročelnici.

Koordinacija gradonačelnika, predsjednika Gradske skupštine i predsjednika Vijeća gradskih četvrti. Gradonačelnik, predsjednik Gradske skupštine i predsjednici vijeća gradskih četvrti čine koordinaciju. Koordinacija raspravlja o zajedničkim pitanjima važnim za gradske četvrti i Grad Zagreb, u pravilu nakon sjednica Gradske skupštine.

[35] Napomena: U tabeli je iskazan brojčani podatak o službenicima/namještenicima s obzirom na njihov raspored na radna mjesta za koja je kao stručni uvjet, između ostalog, utvrđeno poznavanje ili znanje rada na PC-u, a koji uvjet službenici/namještenici raspoređeni na takva radna mjesta, u cijelosti ispunjavaju.

Priprema, predlaganje, izrada i provedba razvojnih inicijativa, odnosno projekata te strateških dokumenata i programa podrazumijeva uključenost i djelovanje svih nadležnih gradskih upravnih tijela, putem radnih tijela i/ili predstavnika. Radna tijela (povjerenstva, radne skupine i dr.) osniva gradonačelnik ili pročelnik, a radi rješavanja pojedinih pitanja, praćenja stanja u različitim područjima, pripreme određenog materijala te drugog oblika zajedničkog rada ili suradnje pročelnici određuju predstavnike. U odnosu na oba oblika zamjećuje se nedostatna razina i kvaliteta zajedničke interakcije i suradnje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno provođenje plana upravljanja ljudskim resursima ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela	▪ razviti mehanizme za unapređivanje komunikacije i protoka informacija između i unutar upravnih tijela ▪ razvijati sustav pokazatelja za mjerenje rezultata rada upravnih tijela i stupanj dostizanja postavljenih ciljeva na pojedinim tematskim područjima ▪ uvesti u praksu sustav nagrađivanja djelatnika ovisno o postignutim rezultatima

6.1.5. Instrumenti u funkciji unapređenja gradske uprave

U okviru kontinuirane težnje za unapređenjem i osiguranjem profesionalne, djelotvorne, učinkovite i prema korisniku orijentirane gradske uprave, koja je u svojem postupanju usmjerena postizanju najviših standarda učinkovitosti, ekonomičnosti, profesionalnosti i transparentnog djelovanja, uspostavljeni su određeni instrumenti s ciljem ostvarenja istaknutih težnji.

Upravljanje poslovnim procesima. Jedan od instrumenata koji ima iznimno značajnu ulogu u težnji za unapređenjem rada gradske uprave je uspostava i razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima. Kroz projekt „Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima“ koji se počeo provoditi početkom 2014. godine, Grad Zagreb razvija sustav upravljanja poslovnim procesima, što ima za cilj jasno definiranje kako Grad funkcionira, tko je za što odgovoran, što su ciljevi, koji se resursi koriste u kolikoj mjeri i s kakvom svrhom, te kako su poslovni procesi Grada povezani s poslovnim procesima pravnih subjekata s kojima Grad surađuje. Sustav upravljanja poslovnim procesima usklađen je sa svim povezanim sustavima unutar Grada te sa svim primjenjivim normama i propisima. Tijekom projekta Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima uspostavljen je ARIS repozitorij koji na jednom mjestu dokumentira kompletnu poslovnu arhitekturu Grada na jednoznačan i transparentan način koji će poslužiti kao temelj za kontinuirano unaprjeđenje poslovanja.

Rizici i upravljanje rizicima. Na temelju Smjernica za provedbu procesa upravljanja rizicima kod korisnika proračuna, koje je u rujnu 2009. godine donijelo Ministarstvo financija Republike Hrvatske Grad Zagreb je započeo postupak uspostavljanja sustavnog i učinkovitog upravljanja rizicima s ciljem djelotvornijeg ostvarivanja ciljeva gradske uprave, optimiziranja raspoloživih resursa te jačanja povjerenja građana u upravljački sustav Grada. Sustavno upravljanje rizicima omogućava donošenje kvalitetnijih odluka, bolje predviđanje potrebnih i optimiziranje raspoloživih sredstava, usredotočenost na prioritete te izbjegavanje mogućih rizika koji se mogu pojaviti prilikom realizacije postavljenih ciljeva.

Prema Strategiji upravljanja rizicima Grada Zagreba, ciljevi sadržani u strateškim, operativnim ili financijskim planskim dokumentima polazna su osnova za utvrđivanje rizika na razini gradskih upravnih tijela i njihovih unutarnjih ustrojstvenih jedinica. Proces uspostave upravljanja rizicima u gradskim upravnim tijelima započeo je definiranjem ciljeva koji se žele ostvariti, na temelju kojih utvrđuju i procjenjuju rizike te ustrojavaju registre rizika. U njima se, na temelju procjene rizika, planira provedba dodatnih mjera za ublažavanje rizika te se sustavno prati provedba i učinkovitost planiranih mjera ublažavanja rizika utvrđenih u registru

kako bi se pročelnicima osigurale potpune i pravovremene informacije potrebne za donošenje odluka o načinu upravljanja najznačajnijim rizicima koji ugrožavaju ostvarenje ključnih ciljeva gradskih upravnih tijela. Registri rizika se ažuriraju najmanje jednom godišnje, nakon podnošenja izvješća o provedenim mjerama za ublažavanja rizika u prethodnoj godini. O upravljanju rizicima izvješćuje se Ministarstvo financija u sklopu godišnjeg izvješća o sustavu unutarnjih financijskih kontrola.

E - riznica. Važan napredak na području financijskog planiranja i praćenja postignut je implementacijom sustava e-riznice. Riznica je omogućila poslovanje proračunskih korisnika preko jedinstvenog gradskog žiro-računa, čime su ostvarene financijske uštede, a istodobno je poboljšana preglednost i mogućnost kontrole planiranja i trošenja sredstava proračunskih korisnika.

Unutarnja revizija i kontrola (prema Zakonu o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru). Financijsko upravljanje i kontrola sveobuhvatan je sustav unutarnjih kontrola koji uspostavlja i za koji je odgovoran čelnik korisnika proračuna, a kojim se, upravljajući rizicima, osigurava razumna sigurnost da će se u ostvarivanju ciljeva proračunska i druga sredstva koristiti pravilno, etično, ekonomično, djelotvorno i učinkovito. Financijsko upravljanje i kontrole može se definirati kao sustav kojim su financijski učinci poslovanja korisnika proračuna usmjeravani i kontrolirani tako da podupiru realizaciju ciljeva.
Sektor za kontrolu Gradskog kontrolnog ureda provodi kontrolne aktivnosti temeljem naloga gradonačelnika, predstavki građana, upita gradskih zastupnika i Odbora Gradske skupštine, na zamolbu gradskih upravnih tijela, te na temelju zahtjeva državnih institucija pri provedbi aktivnosti iz njihova djelokruga. Potrebno je istaknuti da je sve veći broj zahtjeva za provođenjem kontrola iniciran predstavkama građana.
Unutarnja revizija je neovisna aktivnost koja procjenjuje sustave unutarnjih kontrola, daje neovisno i objektivno stručno mišljenje i savjete za unapređenje poslovanja. Pomaže korisniku proračuna u ostvarenju ciljeva primjenom sustavnog i disciplinarnog pristupa vrednovanju i poboljšanju djelotvornosti procesa upravljanja rizicima, kontrola i gospodarenja. Cilj unutarnje revizije je pružanje razumne razine sigurnosti čelnicima korisnika proračuna da je provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na općepriznate standarde i nacionalno zakonodavstvo.
Sektor za unutarnju reviziju Gradskog kontrolnog ureda obavlja poslove unutarnje revizije u Gradu Zagrebu. Unutarnjom revizijom obuhvaćena je i revizija vođenja državnih matica koja je prva zajednička međunarodna revizija u Republici Hrvatskoj koju su unutarnji revizori Gradskog kontrolnog ureda obavili u suradnji s Revizorskim sudom Grada Beča (Kontrolni ured Grada Beča).

6.1.6. Strateško planiranje razvoja Grada

Politika regionalnog razvoja te sustavni proces strateškog planiranja razvoja u Republici Hrvatskoj na razini županija svoju osnovu nalazi u propisima o regionalnom razvoju i nacionalnoj strategiji regionalnog razvoja. Strateško planiranje je sastavni dio proračunskih procesa, čime i dio sveukupnog sustava proračunskog planiranja, te, u kontekstu proračunske politike, jedna od sastavnica financijskog upravljanja i kontrola odnosno osiguranja financijske odgovornosti.

Ključno tijelo za strateško planiranje razvoja Grada jest Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada koji, u skladu s politikom regionalnog razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave, obavlja poslove što se odnose na koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja. Ured je kao imenovani regionalni koordinator za Grad Zagreb vodio izradu razvojne strategije, te je Gradska skupština Grada Zagreba 26. travnja 2012. donijela ZagrebPlan, Razvojnu strategiju Grada Zagreba, Strateška razvojna usmjerenja do kraja

2013. Pri tome je razdoblje važenja usklađeno sa ostalim planskim dokumentima regionalnoga razvoja što su doneseni za razdoblje 2011. – 2013.
S obzirom na provedbu procesa izrade programskih dokumenata za korištenje strukturnih i investicijskih instrumenata EU u razdoblju 2014.-2020., kao najvažnijih nacionalnih razvojnih dokumenta i potrebu izrade novog zakonodavnog okvira i nacionalne strategije regionalnog razvoja, trajanje Razvojne strategije Grada Zagreba produženo je u dva navrata, do kraja 2015., kako bi se premostilo vrijeme do donošenja nove Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske i s njom usklađenih županijskih razvojnih strategija za razdoblje do 2020. te osigurala opstojnost strateških podloga na regionalnoj/županijskoj razini za korištenje sredstava iz EU strukturnih i investicijskih fondova na početku nove financijske perspektive 2014-2020.

Proces izrade prve Razvojne strategije unio je promjene i ukazao na nužnost i značaj međusektorskog planiranja. Odmah po donošenju odnosne strategije započet je proces praćenja i izvještavanja o provedbi. Proces izrade Izvješća o provedbi uključuje prikupljanje podataka i informacija o provedenim aktivnostima od svih nositelja mjera iz Razvojne strategije, u dijelu što se odnosi na provedbu aktivnosti u okviru Strateških ciljeva/ Prioriteta/ Mjera i Akcijskog plana. Praćenje provedbe Razvojne strategije popraćeno je brojnim izazovima, a pokazuje da se proračunsko planiranje i nadalje postupno prilagođava Razvojnoj strategiji, te da ključni dionici svoje godišnje planove rada još nisu u potpunosti uskladili sa strategijom. Sve navedeno stvara znatne poteškoće u praćenju učinaka provedbe, kao i pri i samoj izradi izvješća, osobito za 2012. kao prvu godinu provedbe.
Razumijevanje značaja Razvojne strategije, obveze provedbe zadanih aktivnosti i mjera, kao i obveze izvještavanja o provedenom, dostiglo je veću razinu kroz provedbu edukacija, uspostavljanje mreže koordinatora i sudionika u izvještavanju. Prikupljanjem povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Razvojne strategije od svih ključnih dionika, također se povećalo razumijevanje Razvojne strategije, a osobito njezinog značenja kao temeljnog razvojnog dokumenta Grada.
Kako bi se formalizirao već uspostavljeni partnerski i participativni pristup, Gradonačelnik Grada Zagreba donio je 14. svibnja 2014. Zaključak o osnivanju i imenovanju Radne skupine za izradu Razvojne strategije Grada Zagreba - ZagrebPlana 2020., a čiji su članovi čelnici svih upravnih tijela.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ poznavanje procesa strateškog planiranja, kao i samog ZagrebPlana još uvijek nije dostiglo zadovoljavajuću razinu ▪ ključni dionici svoje godišnje planove rada još nisu u potpunosti uskladili sa ZagrebPlanom ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za prikupljanje povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera ZagrebPlana od ključnih dionika	▪ povećati razumijevanje procesa strateškog planiranja i značaja ZagrebPlana ▪ uskladiti godišnje planove rada ključnih dionika sa ZagrebPlanom ▪ razvijati sustav prikupljanja povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera ZagrebPlana

6.2 URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI

Zagreb je grad koji se dinamično i snažno razvija te iz godine u godinu poprima obilježja suvremenih europskih metropola, što podrazumijeva i pojavu različitih oblika kriminala.
Tijekom 2013. godine sigurnost je bila ugrožena 15.461 kaznenim djelom (42 kaznena djela dnevno), 7.362 prometne nesreće, 132.518 prometnih prekršaja, 12.869 prekršaja protiv javnog reda i mira i drugih prekršaja i 1.090 druga događaja po kojima je policija postupala. U 2015. i 2016. godini broj kaznenih djela bilježio je blagi porast u odnosu na 2014., dok se do tog razdoblja bilježio pad u odnosu na stanje iz 2012. godine. Prekršaji protiv javnog reda i mira i ostali sigurnosni događaji koji nisu kaznena djela porasli su; dok prometne nesreće i prekršaji u prometu bilježe pad.

Kriminal je u padu za 11,5 posto u odnosu na 2012. i čini najmanji broj kaznenih djela u proteklih pet godina. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminala koji je najizravnije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te uopće na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje. Bilježi se pad broja smrtno stradalih osoba za 11,7 posto, te pad broja lakše ozlijeđenih za 5,9 posto, dok je broj teško ozlijeđenih osoba u porastu za 5,8 posto.

Tabela 25. sigurnosni pokazatelji u Gradu Zagrebu

godina	2013.	2014.	2015.	2016.
Broj kaznenih djela	15.229	13.309	13.405	13.476
Stopa razriješenosti kaznenih djela	44,5%	45,5%	48,4%	51,8%
Broj prometnih nesreća	7.362	6.524	6.262	5.882
Broj ozlijeđenih u prometnim nesrećama	2.494	2.488	2.383	2.166

Izvor: Izvješće o stanju i kretanju sigurnosnih pokazatelja u radu PU zagrebačke za 2014. i 2016. godinu

Trenutna razriješenost kaznenih djela veća je od 50 posto, što govori o tome da se policija dodatno aktivirala, te se stručno usavršila u kontekstu promjene zakonodavstva tj. sve je kvalitetniji rad s obzirom na promjene u strukturi kriminala, načinu i sofisticiranosti izvršenja kaznenih djela Primjerice, samo od 2013. godine (primjena novog zakonodavstva) kada je stopa otkrivačke djelatnosti bila 44,5 %, do danas, stopa otkrivačke djelatnosti je porasla i sada iznosi 51,8%. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminala koji je najizravnije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te uopće na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nerazvijen sustav opće prevencije kažnjivih ponašanja (teške krađe provaljivanjem u domove, drske krađe na ulici, razbojništva, vandalizam) te nizak stupanj kulture samozaštitnog ponašanja ▪ narušavanje javnog reda i mira te predstavke i pritužbe građana uslijed prekomjerne razine buke na otvorenim i zatvorenim prostorima namijenjenim održavanju javnih okupljanja, zabavnih, sportskih i sličnih aktivnosti	▪ preuzeti socijalno – preventivnu ulogu koja se sve više temelji na suradnji policije i društvene zajednice, čime se jača ugled policije u javnosti i razina uspješnosti ▪ poboljšavati ukupno stanje kriminala njegovim smanjivanjem, a istodobno poboljšavati djelotvornost otkrivanja ▪ poboljšavati odnos broja počinjenih kaznenih djela i broja stanovnika ▪ prevencija nepoželjnog i kažnjivog ponašanja mjestima javnog okupljanja sportskog karaktera ▪ uspostaviti sustav za pružanje pomoći i uklanjanje posljedica katastrofa u lokalnom/regionalnom okruženju

Zaštita i spašavanje. Grad Zagreb je osnovao upravno tijelo koje obavlja poslove što se odnose na pripremanje i sudjelovanje sudionika zaštite i spašavanja na nesreće, velike nesreće i katastrofe, te na ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nesreće, velike nesreće i katastrofe i na uklanjanje mogućih uzroka i posljedica.

Tijekom 2014. godine snage zaštite i spašavanja Grada Zagreba obavile su ukupno 21.059 hitnih intervencija (2013. godine obavljeno ih je 23.610). Najveći broj hitnih intervencija obavile su ekipe Zavoda za hitnu medicinu: 16.782, dok su pripadnici Javne vatrogasne postrojbe (JVP) i dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD) obavili ukupno 4.243 hitnih intervencija u kojima je sudjelovalo 17.247 vatrogasaca. Hrvatska gorska služba spašavanja – stanica Zagreb, koja djeluje na području Medvednice obavila je ukupno 54 hitne intervencije potrage i spašavanja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ pojedini društveni čimbenici ponekad djeluju kao promatrači, odnosno samo utvrđuju stanje, a ne rješavaju probleme ▪ rizici i opasnosti Grada Zagreba su prirodne, tehničko tehnološke, nuklearne i druge nesreće. Iste se procjenjuju Procjenom ugroženosti, odnosno Procjenom rizika	▪ potrebno je izraditi te donijeti sljedeće dokumente: ▪ Izraditi Procjenu rizika za Grad Zagreb (ukoliko se usvoji Prijedlog Zakona o CZ), te ažurirati postojeće Planove zaštite i spašavanja, odnosno Civilne zaštite

6.3. FINANCIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE GRADA

Analiza financijskih izvora obuhvaća samo podatke koji se odnose na gradski proračun.
Grad Zagreb ima najveći fiskalni kapacitet u usporedbi s drugim jedinicama područne (regionalne) i lokalne samouprave. Fiskalni kapacitet Grada Zagreba znatno nadmašuje prihode drugih vodećih gradova i u relativnom pogledu.
U proračunu Grada Zagreba u 2017. planira se 9,05 mlrd kuna prihoda i 9,07 mlrd rashoda[36]. Istodobno s prijedlogom proračuna za 2017., usvojene su i projekcije za 2018. i 2019, u kojima se predviđa blagi rast proračunskih prihoda i rashoda u skladu s očekivanim rastom BDP – a.
Porezni prihodi (porez i prirez na dohodak) su najvažniji pojedinačni izvor prihoda s udjelom od 54% (plan 2017) ; slijede ih prihodi od pristojbi i naknada, uglavnom komunalni doprinosi i naknade te prihodi po posebnim propisima sa 15% udjela. Prihodi od pristojbi i naknada čine koriste se isključivo za zakonom propisane namjene.

Prihodi od imovine - oko 5% ukupnih proračunskih prihoda - gotovo u potpunosti potječu od korištenja nefinancijske imovine, te mali dio potječe od prihoda od prodaje nefinancijske imovine. Ostali prihodi poslovanja uključuju razne pomoći, prihode od kazni i upravnih mjera i dr. Ukupni rashodi u 2017. planiraju se u iznosu 9,07 mlrd. kuna, od čega je 34% iznosa planirano za materijalne rashode, 28% za rashode za zaposlene te 15% za nabavu dugotrajne imovine. Za nabavu dugotrajne imovine planira se utrošiti oko 1,3 mlrd. kuna za ceste, komunalnu infrastrukturu, poslovne i ostale građevinske objekte te opremu u školstvu, zdravstvu, ustanovama socijalne skrbi i sl.
Planirani ukupni rashodi gradskog proračuna u 2017. trebali bi biti za 5,5% viši nego 2016., što je djelomice rezultat značajnijeg povećanja rashoda proračunskih korisnika koji se financiraju iz njihovih vlastitih i namjenskih prihoda. Najveće se povećanje planira za nabavu dugotrajne imovine (49,7%), uglavnom za gradnju nerazvrstanih cesta, ali i za kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti.
Planirani dug na kraju 2017. procjenjuje se na 1,44 mlrd. kuna; udio duga u proračunskim prihodima i primicima iznosi oko 15,9%. To znači da je razina zaduženosti Grada niska te da može bez poteškoća servisirati svoj direktni dug iz redovitih prihoda i primitaka. Uz direktan dug, Grad je potencijalno (kroz dana jamstva i garancije) izložen i indirektnom dugu od 2,1 mlrd. kuna, od čega se najveći dio (1,8 mlrd. kuna) odnosi na jamstvo za obveznice Zagrebačkog holdinga.

[36] Izvor: Izglasani proračun Grada Zagreba za 2017., kratki vodič; u proračunu su iskazani vlastiti i namjenski prihodi svih gradskih proračunskih korisnika, kao i rashodi koji se financiraju iz tih prihoda

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ deficit gradskog proračuna ▪ slabi udio prihoda od imovine ▪ visoki udio rashoda za subvencije trgovačkim društvima ▪ visoki iznos izdanih jamstava Zagrebačkom holdingu te smanjena sposobnost Holdinga da samostalno vraća dugove ▪ visoki iznos nenaplaćenih potraživanja	▪ smanjiti deficit gradskog proračuna ▪ povećati prihode od gradske imovine ▪ Smanjivati rashode za subvencije trgovačkim društvima ▪ Poboljšati naplatu potraživanja ▪ Smanjiti rashode za zakupnine optimalnijim korištenjem gradske imovine ▪ Zadržati što veću razinu investicija za gradnju potrebnih građevinskih objekata i druge vrste rashoda povezane s razvojnim projektima ▪ Smanjiti razinu financijske izloženosti prema Zagrebačkom holdingu, odnosno smanjiti rizike za eventualno dodatno financijsko opterećenje Grada zbog smanjene mogućnosti Holdinga da vraća dospjela zaduženja ▪ Više koristiti proračun kao instrument razvoja Grada Zagreba

Unutarnja revizija i kontrola Sektor za kontrolu Gradskog kontrolnog ureda provodi kontrolne aktivnosti temeljem naloga gradonačelnika, predstavki građana, upita gradskih zastupnika i Odbora Gradske skupštine, na zamolbu gradskih upravnih tijela, te na temelju zahtjeva državnih institucija pri provedbi aktivnosti iz njihova djelokruga. Potrebno je istaknuti da je sve veći broj zahtjeva za provođenjem kontrola iniciran predstavkama građana. Cilj unutarnje revizije je pružanje razumne razine sigurnosti čelnicima korisnika proračuna da je provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na općepriznate standarde i nacionalno zakonodavstvo. Sektor za unutarnju reviziju Gradskog kontrolnog ureda obavlja poslove unutarnje revizije u Gradu Zagrebu.

Sportska inspekcija. Odlukom Gradske skupštine Grada Zagreba iz 2013. poslovi sportske inspekcije stavljeni su u djelokrug Gradskog kontrolnog ureda. Zakonom o sportskoj inspekciji uređen je ustroj, poslovi, način rada, prava, dužnosti i ovlasti sportske inspekcije. U djelokrugu Sektora za sportsku inspekciju je provođenje nadzora nad primjenom Zakona o sportu i propisa donesenih na temelju njega te poduzimanje mjera i radnji za koje su inspektori ovlašteni Zakonom o sportskoj inspekciji.

6.4. MEĐUREGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

6.4.1. Međužupanijska suradnja

Grad Zagreb graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom, s kojima je funkcionalno povezan. U Zagrebačku se županiju u novije vrijeme svake godine iz Zagreba slijeva desetak tisuća novih stanovnika. Za njih, kao i za druge stanovnike Zagrebačke županije, Zagreb predstavlja realnu mogućnost zapošljavanja. Osim radnog mjesta, građani Zagrebačke županije u Zagrebu ostvaruju velik dio svojih socijalnih, zdravstvenih i obrazovnih potreba.
Blizina, funkcionalna povezanost i mnogobrojni zajednički problemi naglašavaju, u prvom redu, nužnost suradnje na cjelokupnom „zagrebačkom prostoru“ u svim segmentima razvoja.
S obzirom na značaj ove teme za razvoj Grada Zagreba, ali i Zagrebačke županije, tema 5. Sjednice Partnerskog vijeća Grada Zagreba održane 21. ožujka 2012. bila je zajedničko plansko promišljanje šireg regionalnog prostora – „zagrebačke regije“, a sjednici su prisustvovali i gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić i župan Zagrebačke županije Stjepan Kožić s najužim krugom suradnika, zaduženih za resore u kojima bi trebalo planirati i ostvariti učinkovitiju suradnju dviju županija.

Kao najznačajnije teme i projekti od interesa za obje županije istaknute su:

- suradnja u planiranju prostora,
- suradnja u planiranju poduzetničke i gospodarske infrastrukture,
- suradnja u razvoju integriranog prometnog sustava i sustava vodoopskrbe,
- projekt Zračne luke Zagreb i njenog spoja, odnosno spoja grada Velike Gorice, tračničkom vezom sa Zagrebom,
- suradnja u svim budućim projektima vezanim uz uređivanje rijeke Save.

Sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno prijevozničkoj uniji između Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije potpisan je 30. svibnja 2012. Potpisnici Sporazuma su gradonačelnik grada Zagreba, županica Krapinsko-zagorske županije i župan Zagrebačke županije.

Suradnja u okviru Urbane aglomeracije Zagreb. U svrhu planiranja i usklađivanja održivog urbanog razvoja, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske donijelo je 08. ožujka 2016. Odluku o ustrojavanju Urbane aglomeracije Zagreb, sa sjedištem u Gradu Zagrebu. U obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb, uz Grad Zagreb koji ima dvojni status, ušlo je 29 jedinica lokalne samouprave (JLS), od toga 10 gradova i 19 općina, iz Zagrebačke županije i Krapinsko zagorske županije.

Suradnja na području poljoprivredne proizvodnje i plasmana proizvoda. Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo surađuje s susjednim županijama na zajedničkim projektima koje se odnose na različite promotivno-prodajne manifestacije poljoprivrednih proizvoda, stvaranja robnih marki odnosno zaštite poljoprivrednih proizvoda jamstvenim žigovima, stvaranju turističkih proizvoda (vinska cesta, sirna cesta i sl.). Suradnja je najintenzivnija sa Zagrebačkom županijom u kojoj Grad Zagreba putem svojim mjera potpore ulaže u poljoprivredna gospodarstva sa sjedištem u Zagrebu koja proizvodnju ili preradu obavljaju na administrativnom području Zagrebačke županije, te u tom smislu vrijedi reciprocitet. Suradnja s drugim županijama u sjeverozapadnoj regiji odnosi se i na razmjenu informacija i poduzimanje zajedničkih koraka prema tijelima državne uprave u odnosu na djelokrug ureda.

6.4.2. Regionalna koordinacija Sjeverozapadne/ Kontinentalne Hrvatske

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, kao imenovani regionalni koordinator i poticatelj regionalnog razvoja za Grad Zagreb, razvija suradnju s regionalnim koordinatorima putem Koordinacije regionalnih koordinatora Sjeverozapadne Hrvatske. Međužupanijsko tijelo sjeverozapadnog dijela NUTS II regije Kontinentalna Hrvatska sastavljeno je od predstavnika razvojnih agencija te županija. U sastavu Koordinacije su Međimurska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Zagrebačka, Varaždinska i Karlovačka županija te Grad Zagreb. Koordinacijom svakih šest mjeseci, prema dogovorenom rasporedu, predsjedava drugi regionalni koordinator.

Teme od zajedničkog interesa regionalnih koordinatora su: regulativa regionalnog razvoja te se zajednički pripremaju primjedbe i prijedlozi na prijedloge regulativnih dokumenata iz područja regionalnog razvoja; metodologije izrade proračuna jedinica lokalne i područne samouprave, izrada Županijskih razvojnih strategija 2014. – 2020. i Razvojne strategije Republike Hrvatske 2020, izrada operativnih programa kao temeljnih dokumentima za izradu županijskih razvojnih strategija, informacije i edukacije nužne za predstojeće procese izrade i praćenja ostvarenja razvojnih strategija te potprogrami Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• nisu definirane prioritetne teme za dugoročnu suradnju u zagrebačkom metropolitanskom	▪ jačati razumijevanje nositelja razvoja o međuovisnosti Grada Zagreba i županija s kojima

prostoru • ne postoji trajna koordinacija međužupanijske suradnje (izuzetak je koordinacija regionalnih koordinatora Sjeverozapadne Hrvatske) niti sustavni plan rada na razini upravnih tijela • nedostatak protoka informacija među upravnim tijelima vezano uz suradnju s drugim županijama te nepostojanje baza podataka o programima i suradnji s drugim županijama	granici ▪ jačati međužupanijsku suradnju na zajedničkoj pripremi i provedbi projekata, na razini partnerskih vijeća, upravnoj i operativnoj razini ▪ izraditi prioritete suradnje ZŽ i GZ i model zajedničkog upravljanja cjelokupnim „zagrebačkim prostorom“ ▪ uključiti Grad Zagreb u Hrvatsku zajednicu županija

6.4.3. Međunarodna suradnja

U sklopu međunarodnih i međugradskih odnosa Grad Zagreb surađuje s nizom inozemnih gradova i udruga, značajnim međunarodnim institucijama. Potiču se novi i obnavljaju već uspostavljeni kontakti s gradovima prijateljima, a suradnja se širi i na gradove s kojima dosad nije bilo kontakata. Prioriteti su suradnja Grada s glavnim gradovima država članica Europske Unije, s glavnim gradovima država kandidatkinja za članstvo u Europskoj Uniji, s gradovima s kojima je Grad Zagreb potpisao sporazum o prijateljstvu i suradnji, sa sjedištima međunarodnih organizacija i institucija, te sa svjetskim metropolama. Od 2013. Grad surađuje s Glavnom upravom za regionalnu i urbanu politiku EU i glavnim gradovima EU na kreiranju EU Urban Agenda.

U ostvarivanju suradnje posebna pozornost posvećuje se razmjeni iskustava u organizaciji i upravljanju gradom, razvoju gradskih tehnologija, održivoj mobilnosti, zaštiti okoliša, izgradnji informatičke infrastrukture, poticanju gospodarske i kulturne suradnje, korištenju razvojne i istraživačke pomoći iz fondova i programa Europske Unije, razvijanju suradnje i koordiniranju međunarodnih aktivnosti s državnim institucijama Republike Hrvatske radi bolje promocije Grada Zagreba i Republike Hrvatske.

Posebne veze Grad Zagreb razvija s gradovima – prijateljima (Ankara, Astana, Beč, Berlin, Birmingham, Bologna, Brno, Bruxelles, Budimpešta, Buenos Aires, Cluy-Napoca, Dayton, Krakow, Kyoto, Lisabon, Ljubljana, Mainz, Milano, Moskva, Nikozia, Pečuh, Peking, Pittsburgh, Priština, Rim, Sarajevo, Skopje, Sofija, Šangaj, St. Peterburg, Tirana, Tromsø, Varšava). Posebno značajnu stručnu suradnju ostvaruje s gradskim upravama Beča, Münchena, Ljubljane, Budimpešte te Rima, ali i nizom drugih. Od posebnog je značenja suradnja na području strateškog i urbanističkog planiranja, održivog/ „smart“ razvoja, energetske učinkovitosti i održive mobilnosti, ulaganja.
Grad Zagreb je član mnogih međunarodnih organizacija i mreža kao što su Skupština europskih regija (Assembly of European Regions- AER), Eurocities, Local Governments for Sustainability - ICLEI, Metropolis, Impacts, Unija glavnih gradova srednje i jugoistočne Europe, Convenant of Mayors, Energy Cities, ACR+, Međunarodne asocijacije gradova nosilaca poruke mira, Unija povijesnih gradova, Forum za urbanu sigurnost, CIVINET Slovenija - Hrvatska i druge.
Značajnu međunarodnu suradnju ostvaruju i pojedina gradska upravna tijela u okviru svojih nadležnosti, te kroz provođenje projekata sufinanciranih sredstvima EU. Broj gradova s kojima je Grad Zagreb ostvario partnerski odnos stalno raste i dobra je osnova za daljnje širenje suradnje.
Međunarodna suradnja provodi se sukladno Zaključku o smjernicama za provedbu međugradske i međunarodne suradnju Grada Zagreba u razdoblju 2014.-2017. Na temelju Smjernica gradonačelnik izrađuje prijedlog godišnjeg programa međugradske i međunarodne suradnje koji obuhvaća suradnju gradonačelnika, gradskih upravnih tijela i Gradske skupštine. Godišnji program donosi Gradska skupština.

6.5. RAZVOJNI SEKTORSKI DOKUMENTI

6.5.1. Razvojni sektorski planovi, programi, strategije

Grad Zagreb ima u provedbi ili izradi niz višegodišnjih strateških planova, programa i projekata za različita područja i sektore rezličite duljine trajanja. Samo dio strateških planova, programa i projekata se poklapa sa sedmogodišnjim proračunskim razdobljem EU, a koje je i razdoblje izrade županijskih razvojnih strategija. Neusklađenost u vremenskim odrednicama predstavlja prepreku pri integriranju i usklađivanju sektorskih dokumenata sa Razvojnom strategijom Grada Zagreba.

Programi nisu izrađeni na istovrstan način i njihova razrada nije ujednačena. Posebno se to odnosi na razradu mjera kao okvira za izradu konkretnih razvojnih projekata. Većina strateških programa nije rađena po metodologiji koja bi odgovarala ili bila sukladna onoj koja se koristi u programiranju u institucijama EU. Faze provedbe i izvještavanja se kod većine postojećih strateških programa ne prate na zadovoljavajući način. Posebno je uočljiv nedostatak vrednovanja rezultata i razvojnih učinaka, kako onog ex ante za velike i složene programe, tako i onog ex post.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ strateški programi za pojedina područja često su sektorski fragmentarni bez nedovoljne međusobne povezanosti ▪ nema jedinstvene metodologije izrade strateških programa pa oni često ne mogu dati rješenja za razvojne probleme velike kompleksnosti ▪ neujednačena su vremenska razdoblja strateških programa, a onda i planiranih aktivnosti i njihove provedbe ▪ nedovoljno učinkovito praćenje provedbe strateških programa ▪ nedostatno izvještavanje stručne i šire javnostima o provedbi strateških programa ▪ nedovoljno uključivanje javnosti kroz partnerstvo u izradu i provedbu razvojne strategije i strateških programa grada	▪ izraditi i osigurati primjenu jedinstvene metodologije izrade svih strateških dokumenata razvoja ▪ uvesti učinkovito praćenje i izvještavanje o provedbe strateških programa ▪ provoditi vrednovanje rezultata i učinaka provedenih aktivnosti koje su utvrđene strateškim programima ▪ uspostaviti institucionalni okvir za provedbu strateških programa ▪ razvijati partnerstvo u izradi i provedbi razvojne strategije i strateških programa grada

6.5.2. Glavni razvojni projekti

Razvojni projekti, kao kapitalne investicije koje su dio ukupnih razvojnih mjera poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih u strategiji regionalnog razvoja, trebaju biti sadržane u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada.
Izvještavanjem o provedbi Razvojne strategije ustanovljeno je da u planovima razvojnih programa razvojni projekti nisu jasno definirani, da se razlikuju od podataka o razvojnim projektima dobivenih od ključnih dionika, kao i neujednačenost u značaju razvojnih projekata proračunskih korisnika Grada
Zakon o proračunu (NN 87/2008. – 15/2015.) definira plan razvojnih programa kao prikaz planiranih rashoda vezanih uz provođenje investicija i davanje kapitalnih pomoći i donacija, te bi u tom smislu trebalo definirati kriterije koji bi omogućili ujednačeno definiranje razvojnih projekata u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada.

Projekti javno privatnog partnerstva. Obavljanje poslova u vezi pripreme i realizacije investicijskih projekata po modelu javno-privatnog partnerstva u nadležnosti je Gradskog ureda za gospodarstvo, rad i poduzetništvo.Investicijska politika Grada Zagreba predviđa izdvajanje znatnih sredstava za izgradnju objekata komunalne infrastrukture i opremu. Izvori

financiranja investicijskih projekata su proračun, sredstva pravnih subjekata u vlasništvu Grada, međunarodno tržište kapitala, model javno-privatnog partnerstva i koncesije.

Europska komisija, u priopćenju (EC COM (2009) 615) navodi da javno-privatno partnerstvo (JPP) omogućava učinkovit način provedbe infrastrukturnih projekata i pružanja javnih usluga te promiče inovativan pristup u primjeni mjera gospodarskog oporavka.
Grad Zagreb planira koristiti usluge Centra za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija temeljem Okvirnog programa izgradnje, dogradnje i rekonstrukcije javnih građevina prema ugovornom obliku javno - privatnog partnerstva (JPP) koji je Vlada donijela u travnju 2012. za razvoj školstva na području Grada Zagreba. Prema navedenom programu država osigurava sufinanciranje najma od 55 % za vrijeme trajanja ugovora, a ostatak mora osigurati Grad. Trajanje ugovora je 27 godina (2 godine pripreme i građenja te 25 godina održavanja i pružanja usluga). Gradska upravna tijelaaktivno rade na sastavljanju popisa objekata za prvi paket koji bi se mogao realizirati prema navedenom programu Vlade. Preporučena kapitalna vrijednost objekata u paketu je od 150 do 200 milijuna kuna.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedefinirani kriteriji za određivanje razvojnih projekata ▪ nedefinirani razvojni projekti u planu razvojnih programa Grada Zagreba ▪ izdvajanje znatnih financijskih sredstava za izgradnju objekata komunalne infrastrukture i opremu, a uslijed gospodarske krize	▪ utvrđivanje kriterije za određivanje razvojnih projekata ▪ u planu razvojnih programa definirati kapitalne investicije koje su dio ukupnih razvojnih mjera poduzetih u cilju ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva utvrđenih u ZagrebPlanu ▪ uspostava učinkovitog sustava za korištenje javno-privatnog partnerstva (JPP) kao izvora financiranja investicijskih projekata

6.5.3. Projekti sufinancirani iz EU fondova i projekti u pripremi za apliciranje

Ulaskom Hrvatske u punopravno članstvo EU 1. srpnja 2013. otvorile su se nove mogućnosti sufinanciranja projekata putem korištenja sredstava iz strukturnih fondova i kohezijskog fonda te su se značajno povećala sredstva i raspon mogućih područja ulaganja. Značajno je spomenuti i mogućnost korištenja posebnih teritorijalnih instrumenata, tzv. Integriranih teritorijalnih ulaganja, o čemu se više govori kasnije u ovom poglavlju.

U financijskom razdoblju 2007.-2013., Hrvatskoj je iz pretpristupnih programa pomoći IPA[37] i strukturnih fondova u zadnjih šest mjeseci 2013. godine, ukupno na raspolaganju 1.269.125.324,60€. Ugovoreno je 76,51 % dodijeljenih sredstava. Hrvatska je 2013. ostvarila pozitivnu razliku od 49,6 milijuna eura.[38]
U prosincu 2014. usvojeni su Operativni programi „Konkurentnost i kohezija“ i „Učinkoviti ljudski potencijali“. Usvajanjem Operativnih programa Hrvatska je ispunila sve preduvjete za povlačenje sredstava iz EU. U Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020., RH je na raspolaganju 4,321 milijarda eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj, te 2,559 milijardi eura iz Kohezijskog fonda. Gotovo 2 milijarde eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj bit će iskorišteno za podršku malim i srednjim poduzećima, istraživanje i inovacije, a značajan udio ulaganja, od više od 3,5 milijardi eura, uložit će se u zaštitu okoliša, prilagodbu klimatskim promjenama i mrežnu infrastrukturu (promet). Operativnim programom „Učinkoviti ljudski potencijali“ definiraju se područja u koja će Republika Hrvatska do 2020. moći investirati sredstva iz Europskog socijalnog fonda i Inicijative za zapošljavanje mladih.

[37] Program IPA je integrirani pretpristupni fond Europske unije za Hrvatsku za razdoblje 2007-2013.
[38] Prema financijskom izvješću Europske komisije za 2013

Za očekivati je da Grad Zagreb, kao kulturno, znanstveno, gospodarsko, političko i administrativno središte Republike Hrvatske u sljedećem razdoblju privuče znatan dio sredstava iz fondova i programa EU. Značajno je spomenuti i mogućnost korištenja posebnih teritorijanih instrumenata, tzv. Integriranih teritorijanih investicija (ITI – Integrated territorial investments). Europska komisija propisla je da svaka država članica treba rezervirati najmanje 5 % EFRR sredstava za održivi urbani razvoj temeljen na integriranim strateškim dokumentima. Odredbama Zakonao regionalnom razvoju (NN 147/14) propisana je obveza izrade Strategije razvoja urbanog područja čija će izrada činiti podlogu za korištenje spomenutih instumenata.

EU projekti u Gradu Zagrebu. Za poslove praćenja stanja i propisa s područja europskih integracija i fondova Europske Unije, poslove u vezi s aktivnostima za sudjelovanje Grada Zagreba u projektima EU-a i za suradnju s gradskim upravnim tijelima u poticanju sudjelovanja u projektima EU-a nadležan je Ured za programe i projekte Europske unije osnovan 2013. godine, kao tijelo koje daje operativnu podršku sektorski nadležnim uredima, zavodima i službama, kao i ustanovama u pripremi i provedbi projekata koji su EU sufinancirani ili se pripremaju za EU sufinanciranje. Poslove regionalnog koordinatora u Gradu Zagrebu obavlja Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada koji u okviru svojih aktivnosti pruža tehničku pomoć Operativnom programu Konkurentnost i kohezija 2014.-2020 za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih EU sredstvima
U pripremi i provedbi projekata sudjeluju i drugi gradski uredi. Premda je u Gradu Zagrebu u provedbi ili je već završena provedba nekih projekata financiranih sredstvima EU-a, dosadašnje povlačenje sredstava iz programa i fondova Europske unije nije zadovoljavajuće. Da bi se postiglo bolje povlačenje sredstava potrebno je jačati kapacitete u okviru gradske uprave i potaknuti učinkovitiju suradnju među gradskim upravnim tijelima.
U razdoblju od 1. srpnja 2013. do 30. lipnja 2017. objavljeno je ukupno 219 natječaja za sufinanciranje projektnih prijedloga iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova. Grad Zagreb je u razdoblju od 2014. do sredine 2017. pripremio i prijavio 69 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 722.241.068 kn (bez prijave za ITU).

Mehanizam Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam). ITU mehanizam predstavlja novi mehanizam Europske unije za razdoblje 2014.-2020. godine koji je uveden s ciljem jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. U okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020. te Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020. za provedbu aktivnosti namijenjenih održivom urbanom razvoju u najvećim urbanim centrima u Republici Hrvatskoj, putem integriranih teritorijalnih ulaganja osigurano je 345,35 milijuna eura.

Sedam najvećih urbanih središta u Republici Hrvatskoj – Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Slavonski Brod, Zadar i Pula odabrani su kao područja za provedbu ITU mehanizma. Urbana aglomeracija Zagreb je status ITU područja dobila Odlukom Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije od listopada 2016. Od ukupne alokacije od 345,3 milijuna eura za projekte urbanog razvoja, raspoloživa sredstva za Zagreb iznose 126 mil eura. Obuhvat integriranih mjera, odnosno projekata koji će se provoditi putem ITU mehanizma temeljit će se na potrebama urbanog područja te ciljevima definiranim u strategiji razvoja urbanog područja, pri čemu će se dostupna sredstva dodjeljivati za tri tematska područja:

1. Progresivni gradovi – gradovi kao pokretači održivog i pametnog gospodarskog rasta;
2. Čisti gradovi – borba protiv klimatskih promjena, promicanje energetske učinkovitosti i zdravog okoliša;
3. Uključivi gradovi – borba protiv siromaštva i podrška socijalnoj integraciji.

Sektorski dijalozi nadležnih ministarstava i predstavnika gradova u svrhu definiranja projekata koji će se provoditi kroz ITU mehanizam, započeli su krajem travnja 2016., te su prva dva kruga trajala do kraja lipnja 2016. U sektorskim dijalozima ispred Grada Zagreba aktivno su sudjelovali predstavnici: Ureda za programe i projekte Europske unije, Gradskog

ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada te tematski nadležni gradski uredi te ustanove i trgovačka društva u vlasništvu grada, sukladno tematskom području svoje nadležnosti. Nakon održanog drugog kruga potvrđeno je 69 prijavljenih projektnih prijedloga od strane Grada Zagreba – nadležnih gradskih upravnih tijela ili gradskih institucija za moguće sufinanciranje putem ITU mehanizma.

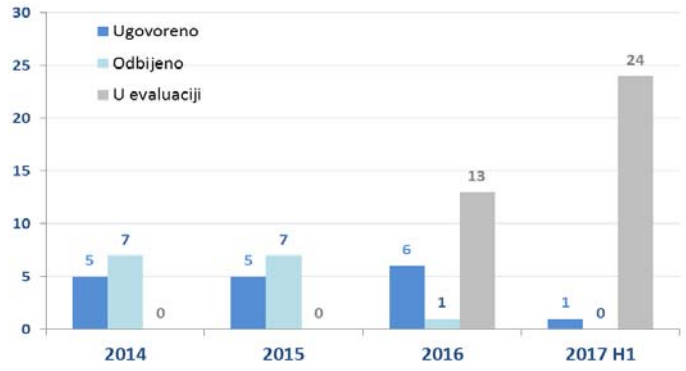
RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepostojanje definiranih dugoročnih razvojnih prioriteta za međuregionalnu i međunarodnu suradnju ▪ nezadovoljavajuće povlačenje sredstava Europske unije	▪ jačati kapacitete angažirane na pripremi i provedbi projekata međuregionalne i međunarodne suradnje ▪ jačati kapacitete za korištenje sredstva iz fondova EU, posebno za kompetentnu suradnju s konzultantskim tvrtkama (VSS obrazovanje, motivacija, aktivno znanje engleskog jezika)

Tabela 26. Statistika projekata sufinanciranih sredstvima EU u provedbi 2014.

STATUS	BROJ PROJEKATA
U PROCESU PROVEDBE U 2014.	**41**
PRIJAVLJENO/ ODOBRENO TIJEKOM 2014	**3**
ZAVRŠILO PROVEDBU TIJEKOM 2014	**2**
UKUPNO	**46**

Izvor: Ured za programe i projekte Europske unije, pregled EU projekata Grada Zagreba u provedbi, stanje 30.lipnja 2014.

Slika 55. Odnos prijavljenih, ugovorenih i projekata u evaluaciji



6.5.4. Razvojni programi za posebna područja- strateške zone

S obzirom na specifičnosti Grada Zagreba kao administrativno - teritorijalne jedinice statusa županije, strategijom se zasebno ne ističu posebna područja u smislu u kojem se ona javljaju u drugim hrvatskim županijama (npr. potpomognuta područja, otoci, ruralna i urbana područja, granična područja i drugo, ovisno o posebnostima županije). Područja s atributima posebnosti, za koje se mjerama utvrđuje poseban sklop planiranih prioritetnih aktivnosti, jesu Donji grad, Medvednica i Sava, te ruralni prostor Grada Zagreba. Ona nisu izdvojena kao posebna područja upravo zbog njihove integriranosti u ukupan prostor Grada i sudjelovanja u formiranju njegova identiteta. Ove strateške zone zahtijevaju integrirani pristup u aktivnostima, programima i projektima usmjerenima ka revitalizaciji i aktiviranju razvojnih potencijala.

Donji grad. Demografska kretanja koja pokazuju da središnji dio grada doživljava pad broja stanovnika, dok se porast odvija u sesvetskom području i naseljima oko gradske zaobilaznice, upućuju na to da je posebnu pažnju potrebno posvetiti urbanoj i demografskoj obnovi središta grada. Obnova povijesne jezgre, posebice blokovske strukture Donjega grada, od posebnog je značenja za identitet Grada i za uravnoteženi proces urbanog rasta. Donji grad nužno treba redefiniciju vlastitog identiteta i namjene te potrebnu zaštitu i obnovu graditeljskog nasljeđa.
Najizraženiji problemi Donjega grada su: propadanje korištenja i pročelja gradskih poteza, izgrađenog tkiva i unutrašnjosti blokova, prostorno smanjenje zone trgovine i usluga s koncentracijom javnog i društvenog života, zasićenje prometom i parkiranjem, ali i neadekvatan odnos dijela populacije koji se ponajviše odražava u devastaciji pročelja grafitima. Uz navedene probleme, potencijalne zapreke za obnovu Donjega grada su: kompleksni vlasnički odnosi, nedostatak intersektorske sinergije, depopulacija, promjene potrošačkih navika, mogući otpor stanovništva prema promjenama.
Mogućnosti i smjernice za revitalizaciju trebaju inzistirati na prometnim rješenjima za bolji javni prijevoz, na rasterećivanju prometa smanjivanjem korištenja osobnih automobila, na rješavanju prometa u mirovanju za potrebe stanara, te na povećanju i konsolidaciji zona s centralnim obilježjima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prostorno smanjenje zone trgovine i usluga ▪ prometna saturacija ▪ opterećenje javnih površina prometom u mirovanju ▪ zapuštenost građevinskog fonda ▪ nedostatak sportsko-rekreativnih sadržaja ▪ vandalizam ▪ niska razina uključenosti građana u prostorni razvoj	▪ Konsolidirati i kvalitetno reprogramirati, uz poštivanje uvjeta konzervatorske zaštite ▪ Poticati stanovanje u središtu grada ▪ Proširiti zone s obilježjima socijalnog prostora grada ▪ Inzistirati na prometnim rješenjima koja teže ▪ rasterećenju prometa osobnim automobilima i poboljšanju efikasnosti javnog prijevoza ▪ rješavati promet u mirovanju za stanare (blokovske garaže) ▪ uspostaviti partnerski odnos poslovnim i civilnim sektorom u promišljanju i provedbi obnove

Medvednica. Unutar Grada Zagreba, čineći njegov izuzetno vrijedni krajobrazni i resursni prostor, nalazi se 8.439 ha Parka prirode Medvednica (13,1% površine Grada). Preostalih 9.439 ha nalazi se u Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji. Granicu na zagrebačkoj strani Parka u pravilu čini granica šume (ujedno i granica GUP -a grada Zagreba, osim na krajnjem sjeveroistočnom dijelu gdje je u Park prirode uključen šumski i ruralni krajobraz s naseljem Planina Gornja).
Sa stajališta očuvanja biološke raznolikosti, u Parku prirode Medvednica obitava veliki broj zaštićenih, ugroženih i endemičnih vrsta. Medvednica je ujedno od nacionalne važnosti kao sastavni dio Nacionalne ekološke mreže Natura 2000.
Sama činjenica postojanja Parka prirode unutar granica Grada, te značenje usluga ekosustava Medvednice, koje su brojne i uključuju usluge opskrbe (hranom, drvnom masom, vodom, ljekovitim biljkama), zatim usluge regulacije (lokalna klima, regulacija poplava, kvaliteta zraka, skladištenje ugljičnog dioksida i onečišćujućih tvari, sprečavanje erozije održavanje plodnosti tla, oprašivanje biljaka, biološka kontrola, pročišćavanje otpadnih voda), kulturne usluge (rekreacija te time povezano fizičko i psihičko zdravlje, estetsko uživanje, turizam) i prateće usluge poput osiguravanja staništa za vrste i očuvanja genetičke raznolikosti, ali i potreba pokretanja niza kompleksnih aktivnosti za revitalizacijom niza vrijednih lokaliteta i građevina (Brestovac, Željezničar, Dom sindikata, Vila Rebar, Adolfovac, Sljemeska žičara) temeljni su razlozi tretiranja Medvednice posebnim područjem koje kao takvo traži i posebne razvojne programe.
Zapadni dio Medvednice (između Podsuseda i Kašine) proglašen je parkom prirode 1981.,

a granice izmijenjene Odlukom o proglašenju Zakona o izmjenama Zakona o proglašenju zapadnog dijela Medvednice Parkom prirode (NN 25/09). Temeljni prostorni dokument kojim se uređuje prostor, odnosno dugoročno određuju smjernice zaštite i poseban režim uređivanja i održivog korištenja prostora na području Parka prirode Medvednica je Prostorni plan Parka prirode Medvednica koji je Hrvatski Sabor usvojio na 15. sjednici 2014. godine.
Parkom prirode Medvednica upravlja javna ustanova u nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i energetike Republike Hrvatske. Osnivač Ustanove je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača Ustanove obavlja Vlada RH. Djelatnost Ustanove uključuje zaštitu, održavanje i promicanje Parka prirode Medvednica u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanje neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziranje provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode te sudjelovanje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Dokument temeljem kojeg Ustanova upravlja Parkom je desetogodišnji Plan upravljanja, te godišnji programi zaštite, održavanja, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja. Parku prirode Medvednica dodijeljena je u prosincu 2014. u Europskom parlamentu Europarc-ova Povelja za održivi turizam (Charter for Sustainable Tourism). Kao dio aktivnosti vezanih uz povelju osnovan je Forum dionika Parka prirode Medvednica, te izrađena petogodišnja Strategija razvoja održivog turizma u PPM koju članovi Foruma trebaju zajedno sprovesti.
Ključne teme Plana upravljanja su: Zaštita i očuvanje prirodne baštine, Zaštita i očuvanje kulturne baštine, Turizam i posjećivanje, Edukacija, interpretacija i promocija, Suradnja s lokalnom zajednicom i dionicima prostora, Održivo korištenje prirodnih dobara i infrastruktura, Opći poslovi (upravljanje, administracija, održivost) dalje razrađene kroz niz ciljeva.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno istražene sastavnice prirodne i kulturne baštine ▪ slaba spoznaja Parka prirode Medvednica kao Natura 2000 područja ▪ niz vrijednih lokaliteta i građevina je izvan funkcije (Brestovac, Dom sindikata, Željezničar, Adolfovac, Vila rebar, Sljemenska žičara) ▪ zapuštenost dijela objekata za posjećivanje; zapuštenost dijela komunalne i prometne infrastrukture ▪ neriješeni imovinsko pravni odnosi ▪ neadekvatno riješen promet (i nedostatak parkirnih mjesta) ▪ mnoštvo dionika na različitim razinama koji upravljaju infrastrukturom ▪ nedostatak prostora i interesima posjetilaca odgovarajućeg Centra za posjetitelje PPM ▪ neintegrirana i nebrendirana turistička ponuda u PPM ▪ klimatske promjene – olujna nevremena i štete na vegetaciji, građevinama i infrastrukturi ▪ nedostatak urbanističkih planova uređenja državne razine za Vršnu zonu i kompleks skijališta čija je obveza utvrđena prostornim planom Parka prirode Medvednica	▪ provedba istraživanja svih prirodnih sastavnica i kulturne baštine u Parku ▪ provedba redovitih monitoringa Natura 2000 vrsta i staništa ▪ edukacija dionika i korisnika Parka o važnosti zaštite prirode i Natura 2000 mreži ▪ obnova svih derutnih objekata, komunalne i prometne infrastrukture korištenjem različitih programa i fondova EU ▪ izgradnja sljemenske žičare ▪ uspostava cjelogodišnjeg turizma nužna za ekonomsku stabilnost dionika u turizmu ▪ brendiranje i integriranje PPM kao jedne turističke destinacije ▪ naglasak na povećanje energetske učinkovitosti (transport, javna rasvjeta, zgradarstvo) ▪ utvrditi tok posjetitelja s kapacitetom nosivosti vršne zone ▪ na razvoju održivog turizma visoke kvalitete potrebna suradnja svih – razvoj djelovanja Foruma dionika PPM ▪ regionalno povezivanje turističke ponude u PPM ▪ izrada i donošenje Urbanističkog plana uređenja državne razine »Vršna zona« i − Urbanističkog plana uređenja državne razine »Skijaški kompleks“

Sava. Središnji smještaj rijeke Save unutar prostora Grada Zagreba, njeno značenje i uloga u prostornom razvoju Zagreba, kompleksnost problema vezanih uz uređivanje rijeke i kontaktnih prostora, nužnost usklađivanja sektorskih rješenja, negativni procesi vezani uz

produbljivanje korita i snižavanje razine podzemnih voda, te time i ugrožavanja vodoopskrbe, nedovršenost sustava zaštite od poplava, nekorištenje prisutnog energetskog potencijala rijeke, dugotrajnost faze planiranja i osobito realizacije, znatna materijalna sredstva, nameću potrebu tretiranja rijeke Save i njenog neposrednijeg okruženja posebnim područjem za koji su nužni i posebni programi razvoja. Dio tih programa definirat će se Programom zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Sava u Zagrebu je tema niza prijedloga i planova koji pokušavaju ostvariti višenamjenske koristi, no dosadašnji zahvati na regulaciji Save prvenstveno su jednonamjenski tj. određeni obranom od poplava. Prijedlozi uređenja Save u Gradu Zagrebu se kreću od oblikovanja obala kao građevinskog zemljišta do oblikovanja kontinuiranog 'Savskog parka', a razlikuju se i u odnosu prema iskorištavanju hidro-energetskog potencijala. Kao zajednički ciljevi svih prijedloga mogu se iščitati: (1) umirenje toka Save i postizanje stalnoga vodnog lica, (2) očuvanje vrijednosti savskoga krajolika i neizgrađenih prostora uz obale, te (3) ostvarivanje odgovarajućeg dodira grada i rijeke.

Održivo uređenje i korištenje rijeke Save je od presudnog značaja za razvoj šireg područja Zagreba i zaštitu interesa građana koji tu žive, ali i države u cjelini. Nužna pretpostavka održivog kompleksnog uređivanja Save i zaobalja je i odgovarajuća suradnja upravno-teritorijalnih jedinica državne i lokalne razine u smislu integriranog prostornog razvoja tj. Integriranih teritorijalnih investicija, a ista pruža mogućnosti za izvoz znanja kroz pripremu projekata za korištenje sredstava prekograničnih programa EU.

Koordinaciju Programa zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska provodi tvrtka Program Sava d.o.o.

Ciljevi Programa su: zaštita od poplava, zaštita okoliša, unapređenje postojećih i razvoj novih vodocrpilišta, unapređenje gospodarstva u prostornom obuhvatu Save, proizvodnja električne energije, uređenje zaobalja, poboljšanja životnih uvjeta, unapređivanje poljoprivrede, stvaranje uvjeta za razvoj turizma, sporta i rekreacije, unapređenje i razvoj unutarnje plovidbe, jačanje kapaciteta za prijenos iskustava i znanja u upravljanju složenim višenamjenskim projektima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ opadanje nivoa podzemnih voda i produbljivanje korita Save ▪ onečišćenje podzemnih voda ▪ pogoršanje kakvoće vode rijeke Save ▪ degradacija stanja Save na zagrebačkom području ▪ nedovršen i iscrpljen sustav obrane od poplava ▪ mali udio obnovljivih izvora energije ▪ nedostatno diversificirani izvori energije ▪ mali broj mostovnih prijelaza preko Save ▪ nedovoljno iskorišteni prirodni potencijali za razvoj turizma, sporta i rekreacije ▪ neusklađenost sektorskih pristupa uređenju Save i zaobalja ▪ nesanirane šljunčare i odlagališta otpada	▪ vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom ▪ ostvarivanje višenamjenskih koristi ▪ očuvanje vrijednosti savskoga krajolika i neizgrađenih prostora uz obale ▪ ostvarivanje odgovarajućeg dodira grada i rijeke ▪ zaštita podzemnih voda i izvorišta ▪ mjere za osiguravanje kvalitete voda ▪ mjere za osiguravanje dovoljnih količina voda ▪ umirenja toka rijeke i postizanje stalnoga vodnog lica ▪ uklanjanje izvora zagađenja ▪ diversificiranje izvora energije ▪ poticanje korištenja obnovljivih izvora energije ▪ mostovi preko Save ▪ razvoj plovnosti II kategorije na Savi kroz Zagreb ▪ valorizacija i razvoj turističkih, sportskih i rekreacijskih potencijala rijeke i zaobalja

Ruralni i suburbani prostor. Osnaživanje društvene i gospodarske infrastrukture te stvaranje kvalitetne podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera neke su od ključnih odrednica uravnoteženog razvoja koji se potiče i promiče Razvojnom strategijom. Od ukupno 641. 32 km² površine Grada Zagreba, približno dvije trećine nalazi

se izvan građevinskih područja naselja grad Zagreb i Sesvete kao urbanih jezgri čiji je prostorni razvoj definiran generalnim urbanističkim planovima (iako se i unutar njih nalaze prostori transformacije iz ruralnog, odnosno suburbanog u urbano a koji se ogledaju u tipologiji gradnje i korištenju prostora s prisutnim poljoprivrednim parcelama na kojima se još uvijek, ali sve manje odvija uzgoj poljoprivrednih kultura). Ruralni i suburbani prostor Grada Zagreba (izuzevši prostor Parka prirode Medvednica), u kojem je smješteno 68 naselja ima drugačiju ulogu i važnost od „klasičnog" ruralnog prostora Hrvatske. To je prostor naselja u gradskim četvrtima Brezovica i Sesvete, zatim južno od granice naselja Zagreb u gradskim četvrtima Novi Zagreb istok i zapad, a tu se, po njihovom karakteru može uvrstiti i nekoliko zaselaka krajnjeg sjeverozapadnog dijela naselja Zagreb, koja su danas njegov sastavni dio (ali izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba).

Posebnost prostora temelji se na mreži relativno malih samostalnih naselja i njihovih zaselaka, s poljoprivrednom proizvodnjom kao tradicionalnom obliku gospodarstva. Neka od obilježja razvojnog potencijala te proizvodnje su blizina velikog i diversificiranog zagrebačkog tržišta. U težnji očuvanja prostora i poljoprivredne proizvodnje nadležni ured podupire razvoj poljoprivrede stalnim inicijativama te provođenjem lokalne poljoprivredne politike. Planiranim programima i mjerama treba nastojati spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okolicu i njen okoliš, zaštitom prirodne i kulturne baštine dodatno podići dodanu vrijednost i atraktivnost, a visokim standardima infrastrukture, dostupnosti, stanovanja i pratećih sadržaja visoke kakvoće primjerene sadašnjim potrebama, uz istodobno poštivanje graditeljske tradicije učiniti prostor atraktivnim za život.

Uspostava suradnje traži intenzivno komuniciranje sa mjesnom samoupravom i svim dionicima razvoja, postojećim i potencijalnim, te stanovništvom kako bi imali mogućnost iskazati svoje prijedloge.

RAZVOJNI PROBLEMI

- Gubitak tradicionalnih obilježja naselja i prostora
- Napuštanje poljoprivredne djelatnosti
- Urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktne situacije među starosjediocima i novim stanovnicima
- Niska komunalna i prometna infrastruktura nekih dijelova prostora
- Neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s odredbama u prostorno-planskoj dokumentaciji

RAZVOJNE POTREBE

- Uređivanje naselja i stvaranje temelja za razvoj
- kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera
- Očuvanje i ravitalizacija kvalitetne estetske, kulturne, ekološke i gospodarske funkcije ruralnih i suburbanih prostora
- Ciljana revitalizacija postojećih sela uz očuvanje tipoloških značajki i poboljšanje kakvoće životnog standarda
- Sprečavanje gubitka karakterističnog krajobraza, te zaštita prirodnih i kulturnih potencijala
- Razvijanje programa i mjera za učinkovitiju zaštitururalne kulturne baštine, materijalne i nematerijalne
- Osiguravanje preduvjeta za unapređivanje poljoprivredne djelatnosti daljnjim razvijanjem mjera potpora i specifičnih programa orijentiranih na zagrebačko tržište
- Poticanje razvoja komplementarnih aktivnosti temeljenih na i prilagođenih vrijednostima i specifičnostima prostora kao temelja za nova i atraktivna (zelena) radna mjesta osobito za mlade
- Poticanje i razvoj inovativne turističke ponude
- Finije strukturiranje odredbi u prostorno-planskoj dokumentaciji temeljenih na stvarnim potrebama i mogućnostima vodeći računa o specifičnom karakteru i vrijednostima prostora

DODATAK 3 - Rezultati konzultacija s partnerskim vijećem za područje Grada Zagreba

Partnersko vijeće Grada Zagreba savjetodavno je stručno tijelo uključeno u proces pripreme, izrade i praćenja provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba, te je kroz konzultativni proces pružalo kontinuiranu podršku u svim fazama strateškog planiranja i provedbe županijske razvojne strategije.

Prvi saziv Partnerskog vijeća Grada Zagreba osnovan je Zaključkom gradonačelnika Grada Zagreba 4. srpnja 2011., u skladu s tada važećim Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) i Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (NN 53/10). Partnersko vijeće prvog saziva sudjelovalo je u pripremi izradi i praćenju provedbe prve generacije županijske razvojne strategije, Razvojne strategije Grada Zagreba, ZAGREBPLAN – a, koju je Gradska skupština Grada Zagreba usvojila 24. travnja 2012. Nakon usvajanja ovog dokumenta slijedio je proces provedbe te praćenja i izvještavanja, te je također započeo proces pripreme nove Razvojne strategije za sljedeće programsko razdoblje. U procesu izrade Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine sjednice prvog saziva Partnerskog vijeća održane su 26. veljače 2014. i 7. svibnja 2014. te se na njima raspravljalo o analitičkim podlogama i SWOT analizi.

Sukladno novoj regulativi u području strateškog planiranja regionalnog razvoja, odnosno sukladno odredbama Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i članku 5 te članku 12. Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (NN 103/15), gradonačelnik Grada Zagreba je 11. svibnja 2016. godine donio Zaključak o osnivanju i imenovanju Parterskog vijeća Grada Zagreba za izradu Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (KLASA: 960-03/16-11/6; URBROJ: 251-03-02-16-2). Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) u članku 13. stavku 1. navodi da je županijska razvojna strategija temeljni strateški planski dokument jedinice područne (regionalne) samouprave u kojem se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za područje jedinice područne (regionalne) samouprave s posebnim naglaskom na ulogu velikih gradova i gradova sjedišta županija u poticanju razvoja te na razvoj slabije razvijenih područja. Isti članak, u stavku 2., navodi da županijsku razvojnu strategiju donosi jedinica područne (regionalne) samouprave u skladu s načelom partnerstva i suradnje nakon prethodno pribavljenog mišljenja partnerskog vijeća za područje županije, uzimajući u obzir potrebu osiguranja ravnomjernog razvoja svih dijelova županije.

Partnersko vijeće osnovano je kao savjetodavno tijelo putem kojeg se osigurava ostvarenje načela partnerstva u pripremi, izradi, praćenju provedbe i vrednovanju Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, s primarnim ciljem utvrđivanja prioriteta razvoja i predlaganja strateških projekata važnih za razvoj Grada. Ono posebno pridonosi prepoznavanju zajedničkih razvojnih prioriteta različitih dionika, stvaranju kapaciteta i mogućnosti za poticanje i ubrzavanje društveno-gospodarskog razvoja, uspostavi integriranog razvoja uvažavanjem problema i potreba različitih kategorija dionika regionalnog razvoja i drugo.
Članovi i zamjenici članova Partnerskog vijeća imenuju se za razdoblje trajanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Zamjenik člana Partnerskog vijeća zamjenjuje člana u slučaju njegove spriječenosti i ima sva ovlaštenja člana Partnerskog vijeća. Partnersko vijeće Grada Zagreba ima 27 članova pri čemu ni jedan sektor nema natpolovičnu većinu glasova.

Rad drugog saziva Partnerskog vijeća za područje Grada Zagreba organiziran je kroz partnerske konzultacije, odnosno održane su 3 sjednice partnerskog vijeća i jedan sastanak uže skupine Partnerskog vijeća.

Prva sjednica 25. svibnja 2016.- konstituirajuća sjednica drugog saziva Partnerskog vijeća Grada Zagreba

U ime Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, regionalnog koordinatora za Grad Zagreb, Jadranka Veselić Bruvo je u uvodnoj prezentaciji dala prikaz zakonskog okvira, sadržaja i metodologije izrade županijskih razvojnih strategija i uloge županijskih partnerskih vijeća, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i Uredbi o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća. Napomenula je da Ured kao regionalni koordinator, prema novoj zakonskoj regulativi izrađuje i strategiju Zagrebačke urbane aglomeracije.
Potpredsjednica Gradske skupštine Jelena Pavičić Vukičević predložila je da se obnašanje dužnosti predsjednika Partnerskog vijeća Grada Zagreba dodijeli dosadašnjem predsjedniku u prvom sazivu. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen. Za predsjednika Partnerskog vijeća izabran je prof.dr.sc. Mladen Vedriš, a za zamjenika predsjednika dr.sc. Zlatan Fröhlich, na mandat u trajanju od 2 godine, s mogućnošću produljenja mandata, čime je konstituirano Partnersko vijeće. Predsjedavanje sjednicom preuzeo je predsjednik Partnerskog vijeća, prof.dr.sc. Mladen Vedriš.
Predstavljeni prijedlog Poslovnika o radu Partnerskog vijeća jednoglasno je usvojen od strane prisutnih članova.
Svima prisutnima, članovima i zamjenicima članova Partnerskog vijeća podijeljeni su radni materijali Razvojne strategije u tiskanom i digitalnom obliku te su djelatnice Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada prezentirale kronologiju do tada provedenih aktivnosti na izradi Razvojne strategije te dale kratki prikaz izrađenih materijala: Osnovne analize- ocjene stanja, SWOT analize, vizije i strateških ciljeva. Posebni naglasak stavljen je na radnu verziju ciljeva, prioriteta i mjera, te je predsjednik Partnerskog vijeća pozvao je sve članove da prouče dobiveni radni materijal i dostave svoje primjedbe i prijedloge do 25. lipnja 2016.
Na kraju sjednice raspravljalo se o raznim pitanjima, međusobnoj interakciji između Partnerskog vijeća Grada Zagreba i Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, te mogućnosti uspostave koordinatora oba partnerska vijeća. Naglašeno je da će sve razine (Grad Zagreb kao županija, centar kontinentalne regije i glavni grad države u isto vrijeme) biti obrađene kroz Razvojnu strategiju, dok će Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb biti dokument koji će uključiti i interakciju Zagreba s ostalim gradovima i općinama u okruženju. Također se diskutiralo o implementaciji problematike osoba s invaliditetom u poglavlja vezana uz ljudska prava i participaciju građana te o konkretizaciji ciljeva kako bi se mogla učinkovitije pratiti njihova provedba.

Druga sjednica - 10. listopada 2016.

Na početku sjednice predstavljene su aktivnosti, ustrojstvo i opseg nadležnosti Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, prihvaćen je Zapisnik s prošle sjednice Partnerskog vijeća te je jednoglasno usvojen dnevni red.
Voditeljica izrade Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine prezentirala je kronologiju provedenih aktivnosti na izradi Razvojne strategije u razdoblju od lipnja do listopada sukladno utvrđenom terminskom planu: definiranje pokazatelja za provedbu mjera, priprema tablica / obrazaca s pokazateljima uredima na dopunu, prikupljanje podataka o

strateškim projektima za sjednicu Partnerskog vijeća Grada Zagreba, te aktivnosti vezane uz provedbu procedure strateške procjene utjecaja na okoliš, procedure prethodnog vrednovanja, kao i izrade zasebnih dokumenata, komunikacijske strategije i akcijskog plana.
Dan je prikaz 14 potencijalnih strateških projekata koji su bili osnovni materijal za raspravu na ovoj sjednici jer dio županijske razvojne strategije čini i popis strateških projekata (5-10 najvažnijih projekata koji se planiraju provesti u razdoblju provedbe ŽRS-a, kako je definirano Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija). Predloženih 14 projekata je strukturirano u dvije osnovne grupe: projekti urbanog razvoja (10 projekata) i infrastrukturni prometni projekti (4 projekta). Predsjednik Partnerskog vijeća otvorio je raspravu i naglasio opravdanost projekta povezivanja Grada Zagreba i Zračne luke te ukazao na važnost projekta Kampus Borongaj smatrajući da bi se i on trebao naći na listi prioriteta. Partnersko vijeće podržalo je zadržavanje svih projekata, uključivo i Kampus Borongaj, na listi, obrazlažući duljinu popisa ekonomskom snagom i specifičnom pozicijom Zagreba u odnosu na druge jedinice regionalne (područne) samouprave.
Raspravljalo se o projektima uređenja Save, Bolnice Blato, pješačko-biciklističkom mostu Jarun, Termama i Velesajmu, prenamjeni bolnice u Vlaškoj ulici, te o doprinosu ovih projekata gospodarstvu.
Nakon rasprave o strateškim projektima dan je i plan budućih aktivnosti sukladno utvrđenom terminskom planu: definiranje financijskog i institucionalnog okvira, praćenja i izvještavanja, izrada Nacrta strategije i studije utjecaja na okoliš (SUO), upućivanje na javnu raspravu i završetak provođenja postupka strateške procjene utjecaja na okoliš, te pribavljanje mišljenja Ministarstva zaštite okoliša i prirode (energetike) o provedenom postupku. Navedeno je da slijedi i izrada zasebnih dokumenata, Akcijskog plana i Komunikacijske strategije, te završetak provedbe ex-ante vrednovanja. Isto tako, prezentiran i terminski plan aktivnosti koje se moraju provesti do upućivanja materijala Razvojne strategije Grada Zagreba i pripadajućih dodataka predstavničkom tijelu (Gradskoj skupštini Grada Zagreba) na usvajanje.
Na kraju sjednice predloženo je izdvajanje uže grupe članova Partnerskog vijeća koja će doprinijeti konačnoj strukturi i definiranju strateških projekata. Užu grupu čine: g. Baletić, gđa. Matešić, gđa. Franić, g. Fröhlich, g. Brčić i g. Jelinić, te je planirano održavanje radnog sastanka prethodno navedene grupe u kojoj je g. Baletić predložen kao koordinator. Treća sjednica održat će se nakon završetka izrade spomenutih zasebnih dokumenata i propisanih dodataka materijalu Razvojne strategije.

Radni sastanak uže radne skupine Partnerskog vijeća Grada Zagreba – 20. listopada 2016.

Na inicijativu predsjednika Partnerskog vijeća, održan je radni sastanak uže skupine partnerskog vijeća određene na Drugoj sjednici.
Raspravljalo se o strateškim projektima. Na poziv prof. dr. sc. Bojana Baletića, g. Eriksson iz trgovačkog društva Bearing consulting LTD., održao je kratku prezentaciju na temu Innovation Zagreb, koja je tematski slijedila prezentaciju održanu 10. srpnja 2014., na radionici s temom Inovacije u funkciji bržeg razvoja Zagreba: Stvaranje inovacijskog ekosustava u Gradu Zagrebu. Nakon izlaganja g. Erikssona, prof. Baletić održao je prezentaciju o širem konceptu strateških projekata, te kroz izlaganja dao prijedlog grupiranja pojedinih lokacija.
Područje „južno od Save“ objedinjuje lokacije Termi Zagreb, Sveučilišne bolnice Blato, pješačko-biciklističkog mosta Jarun te Zagrebačkog velesajma. Kao komplementarni sadržaji u tom području identificirani su golf u Blatu, Arena Zagreb i prostor u neposrednoj blizini (uključujući i shopping centar), te prostor studentskog doma „Stjepan Radić“. Stoga je ovo područje identificirano kao područje visokog potencijala za razvoj kongresnog (uz pretpostavku

da se Kongresni centar realizira na prostoru istočno od Zagrebačkog velesajma) i zdravstvenog turizma (sadržaji Termi i Sveučilišne bolnice). Prof.dr.sc. Vedriš osvrnuo se na pitanje vremenske relizacije pojedinih projekata, gdje naglasak treba staviti na projekte koji imaju mogućnosti brže provedbe, odnosno projekte kulturnog razvoja i projekte vezane uz poboljšavanje prometnog sustava.

Zagrebački velesajam kao mjesto za edukaciju, istraživanje, inovacije, razvoj bio je sljedeća tema prezentacije i rasprave. Mrežu edukacijskih i inovacijskih područja Grada čine Velesajam – Inovativno urbano područje, Kampus Borongaj, Fakultet elektrotehnike i računarstva, Fakultet strojarstva i brodogradnje, te Institut Ruđer Bošković. Svaka od ovih sastavnica ima svoj istraživački fokus, a Kampus Borongaj jedan je od strateških projekata Sveučilišta u Zagrebu, a njegov je značaj prepoznalo i Partnersko vijeće. Kao lokacije kreativnih i kulturnih industrija, definirani su prostori Gredelja kao potencijalnog novog gradskog središta, Vojna bolnica u Vlaškoj (u koju će se smjestiti baletna i glazbena škola) i Paromlina u koji se planira smjestiti gradsku knjižnicu. Kroz prezentaciju su istaknute neke od prednosti kreativnih i kulturnih industrija, kao što su: značajan prostor za ekspanziju i nova radna mjesta, otpornost takvih industrija na recesiju, utvrđen cjenovni potencijal za konkuriranje na stranim tržištima, visoobrazovanost kadra (45,4% zaposlenih s najmanje višom školom) i druge.

U kontekstu urbane obnove brownfield-lokacija istaknute su Sesvete - novo središte mjesta, te prenamjena prostora Zagrepčanke i Gredelj kao potencijalno novo gradsko središte. Pitanje Gredelja vezano je također uz pitanje pozicije željezničke pruge u gradu. S obzirom da na najvišoj razini nije donesena odluka o eventuanoj denivelaciji pruge (ili podizanju na razinu iznad zemlje, što je druga relevantna opcija), razvoj i regeneracija lokacije promišljat će se u odnosu na današnje stanje. Sesvete kao važna točka u Urbanoj aglomeraciji Zagreb te kao prostor sa više od 90 tisuća stanovnika nužno trebaju novi koncept oblikovanja središta, ali i šireg područja. U tu svrhu započet je projekt Zeleno-plave Sesvete, odnosno izrađena je studija Polazišta projekta plavo-zelene Sesvete.

Zaključak nakon kvalitetne prezentacije i diskusije bila je potreba identifikacije vlasnika procesa i modela financiranja za sve definirane strateške projekte. Predstavnici Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada izvijestili su da je za većinu projekata definiran nositelj u skladu s parametrima potrebnima za pripremu i provedbu projekata, te da će se nadležnim gradskim uredima i drugim dioncima dostaviti podaci odnosno popis na dopunu s materijalima iz njihove nadležnosti.

Završna sjednica Partnerskog vijeća Grada Zagreba (treća sjednica) 6. ožujka 2017.

Na temelju prijedloga kojeg su članovi Partnerskog vijeća Grada Zagreba primili uz materijale za ovu sjednicu (Konačna verzija Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, Akcijski plan, Komunikacijska strategija, Zapisnik s 2. sjednice Partnerskog vijeća Grada Zagreba) prihvaćen je Zapisnik s prošle sjednice Partnerskog vijeća, a priloženi dnevni red je jednoglasno usvojen.
Na početku sjednice članovima Partnerskog vijeća dan je pregled cjelokupne kronologije provedenih aktivnosti na izradi Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. U prikazu aktivnosti dan je i kratki pregled dostavljenih materijala, ukratko su opisana poglavlja i ostali dodaci sadržani u Strategiji i Akcijskom planu, prezentiran je terminski plan aktivnosti koje slijede s pretpostavkom da će se Razvojna strategija uputiti Gradskoj skupštini na donošenje na sjednici u travnju 2017. godine.

Otvorena je rasprava o konačnoj verziji Razvojne strategije. Daniela Franić ističe da bi se u pojedine dijelove Strategije trebali uvrstiti manje dopune, odnosno prijedlozi dobiveni od Zagrebačkog holdinga d.o.o.- podružnica Zrinjevac, Robni terminali i Zagrebački velesajam, od kojih su neki dostavljeni, dok će se ostali će poslati do 9. ožujka 2017. Predsjednik Partnerskog vijeća mišljenja je da se to može prihvatiti.
Dostavit će se i nadopuna vezana uz temu graditeljstva kao značajne gospodarske grane, kao i eventualne izmjene i dopune od strane Javne ustanove Park prirode Medvednica.
Raspravljalo se o razlici definiranja strateških projekata u Generalnom urbanističkom planu Grada Zagreba, Prostornom planu Grada Zagreba, Razvojnoj strategiji Grada Zagreba i Strategiji razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Pritom je istaknuto kako je prisutna suradnja i kontinuirana koordinacija svih dionika uključenih u izradu Razvojne Strategije i Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb te da su projekti koji se nalaze u obje strategije komplementarni. Glede procedura propisanih određenim prostorno - planskim dokumentima, Razvojna strategija navodi ključne, odnosno strateške projekte kao posebno vrijedne, ali ne propisuje provođenje posebnih postupaka za njih. Naprotiv, Razvojna strategija prati i podržava njihovu provedbu na način kako je propisano zakonskim i podzakonskim aktima iz područja regionalnog razvoja.
Uz napomenu o dogovorenim dopunama i dodatnom razmatranju na naprijed istaknute primjedbe članova pristupilo se glasovanju o konačnoj verziji Razvojne strategije, te je nakon jednoglasne podrške svih članova/zamjena članova Partnerskog vijeća, predsjednik konstatirao da je konačna verzija Razvojne strategije sa svim pripadajućim dodacima dobila pozitivno mišljenje Partnerskog vijeća Grada Zagreba i da se može uputiti u daljnju proceduru.
U predstavljenom planu aktivnosti nakon očekivanog donošenja slijedi promocija i diseminacija Razvojne strategije, izrada tiskanih materijala te izložba kako bi se dokument približio stručnoj i široj javnosti.
U pogledu praćenja provedbe Razvojne strategije prof.dr.sc. Vedriš predlaže izradu Akcijskog plana s izdvojenih nekoliko prioriteta, u kojem smislu je iskazan prijedlog da se za iduću sjednicu Partnerskog vijeća pripremi pregled 5-7 projekata koji su prema stupnju dovršenosti pripreme, prioritetima i izvorima financiranja prvi spremni za realizaciju.

Završna sjednica Partnerskog vijeća Grada Zagreba (četvrta sjednica) 5. rujna 2017.

Radi novih saznanja i promjena do kojih je došlo u razdoblju od završetka konačnog nacrta, u ljetnom periodu pristupilo se ažuriranju statističkih i drugih dostupnih podataka. Izmjene nisu utjecale na samu koncepciju dokumenta, te je nakon provedenih aktivnosti ponovo sazvana završna sjednica Partnerskog vijeća.

Nakon uvodnog pozdrava Predsjednika Partnerskog vijeća prisutnima se obratila pročelnica Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, koja se osvrnula na razlog za sazivanje ove sjednice - kako bi se još jednom prodiskutirao sadržaj konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba. Naglašava da su neki dijelovi Strategije ažurirani pošto je izrada dokumenta dugotrajan proces, te je u tom periodu došlo do nekih promjena. (npr. otvorenje novog terminala Zračne luke Zagreb). Moli prisutne da ako smatraju da se još neki dijelovi konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba trebaju izmijeniti da daju prijedloge kako bi se to učinilo te kako bi se materijal mogao uputiti proceduru usvajanja u Gradsku skupštinu Grada Zagreba.

Na temelju prijedloga koji su članovi Partnerskog vijeća Grada Zagreba primili uz materijale za ovu sjednicu (ažurirana Konačna verzija Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do

2020. godine, zapisnik s 3. sjednice Partnerskog vijeća Grada Zagreba, mišljenje o konačnoj verziji Razvojne strategije) prihvaćen je Zapisnik s prošle sjednice Partnerskog vijeća, a priloženi dnevni red je jednoglasno usvojen.
Članovima Partnerskog vijeća prezentiran je kratki podsjetnik na kronologiju provedenih aktivnosti na izradi Razvojne strategije, te su zatim prezentirane izmjene i dopune unesene u svrhu ažuriranja dokumenta. Na kraju prezentacije najavljeni su daljnji koraci: izmjene i dopune po zaključcima sa sjednice, oblikovanje materijala za upućivanje u proceduru usvajanja te aktivnosti koje će uslijediti po usvajanju Strategije.
Otvorena je rasprava o konačnoj verziji Razvojne strategije. Daniela Franić osvrnula se na dopune strateških projekata Kongresni centar i Pješačko-biciklistički jarunski most te prijedlog za uvrštavanje projekta Proširenje tramvajske mreže na spomenuti popis. Prijedlog predstavnika Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada bio je da se navedeni projekt uvrsti u Akcijski plan, uz uvjet se usuglase potrebni parametri.,Za listu strateških projekata istaknuto je da, bude li se popis dopunjavao, treba tražiti očitovanje Ministarstva zaštite okoliša i energetike o eventualnoj potrebi ponovne provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš.
U diskusiji je također spomenuta javna rasprava za Generalni urbanistički plan Grada Zagreba, te također i najavljene izmjene Zakona o regionalnom razvoju kao i najavljeno donošenje Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem. Predsjednik Partnerskog vijeća stavio je konačni prijedlog Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. s unesenim dopunama na glasanje te je dokument jednoglasno usvojen.

Nakon izglasanog pozitivnog mišljenja, najavljena je sjednica Partnerskog vijeća koja će se održati nakon usvajanja dokumenta. Načeno je dogovoreno da će se spomenuta sjednica održati u listopadu.

Online konzultacije - Članovima Partnerskog vijeća redovito su se slali zaključci i materijali na komentare i dopunu. Svi zaprimljeni komentari pristigli e-mailom ili pismeno su obrađeni te su na njih dani odgovori koji su e-mailom dostavljeni članovima Partnerskog vijeća.

U skladu s načelom transparentnosti i participativnosti, članci o održanim sastancima kao i radni materijali Razvojne strategije kontinuirano su objavljivani na službenoj web stranici Grada Zagreba, kao i u INFO brošurama koje je dvomjesečno izdavao Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, a koje su sadržavale izvješća o provedenim aktivnostima Ureda u određenom razdoblju.

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o regionalnom razvoju (Narodne novine 147/14), članka 5. stavka 1. i članka 12. stavka 3. Uredbe o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća (Narodne novine 103/15), gradonačelnik Grada Zagreba, 11. svibnja 2016., donosi

Z A K LJ U Č A K
o osnivanju i imenovanju Partnerskog vijeća Grada Zagreba

1. Osniva se Partnersko vijeće Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Partnersko vijeće).

2. Članovima i zamjenicima članova Partnerskog vijeća, na prijedlog regionalnog koordinatora, imenuju se:

r.br.	ČLAN	ZAMJENIK ČLANA
1.	**prof. dr.sc. Bojan Baletić,** profesor na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu	**prof. Mladen Jošić,** profesor na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
2.	**Stanko Barbarić,** Fragaria d.o.o. Zagreb	**Kristijan Pandek,** PA-VITA d.o.o.
3.	**prof. dr. sc. Gojko Bežovan,** profesor na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu	**dr.sc. Jelena Matančević,** asistent na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
4.	**mr. sc. Martina Bienenfeld,** direktorica Turističke zajednice Grada Zagreba	**Zlatan Muftić,** Turistička zajednica Grada Zagreba
5.	**izv. prof. dr. sc. Davor Brčić,** profesor na Fakultetu prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu	**dr. Marko Šoštarić,** viši asistent na Fakultetu prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu
6.	**Vlado Crkvenac,** predsjednik Udruženja obrtnika Zagreba	**Marko Crkvenac,** obrtnik
7.	**mr.med.sc. Mirjana Dobranović,** predsjednica Udruge za promicanje istih mogućnosti	**Prof. Željkica Šemper,** dopredsjednica Udruge za promicanje istih mogućnosti
8.	**dr. sc. Zlatan Fröhlich,** predsjednik Gospodarskog vijeća Hrvatske gospodarske komore i predsjednik Komore Zagreb	**Maša Orlović,** Hrvatska gospodarska komora – Komora Zagreb
9.	**Vinko Ivić,** ravnatelj Muzeja grada Zagreba	**Vesna Leiner,** predsjednica upravnog vijeća Muzeja grada Zagreba
10.	**Višnja Jelić-Mück,** predsjednica ODRAZ-a i Hrvatske mreže za ruralni razvoj	**Marina Dimić Vugec,** udruga ODRAZ

11.	**mr.sc. Grgo Jelinić,** Gradska skupština Grada Zagreba	**Mirsad Srebreniković,** Gradska skupština Grada Zagreba
12.	**prof. dr. sc. Tihomir Jukić** profesor na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu	**Prof.dr.sc. Jesenko Horvat** profesor na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
13.	**prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak,** voditeljica Ureda Svjetske zdravstvene organizacije u Hrvatskoj	**Prim.dr. sc. Inge Heim,** „Srčana" - Poliklinika za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju
14.	**Krunoslav Knežević,** pročelnik Područne službe Zagreb Hrvatskog zavoda za zapošljavanje	**Ivan Jonjić,** rukovoditelj odjela tržišta rada Područne službe Zagreb Hrvatskog zavoda za zapošljavanje
15.	**Vlado Korbar,** sindikalni povjerenik Podružnice Sindikata Gradske uprave Grada Zagreba	**Danko Herman,** sindikalni koordinator Podružnice Sindikata Gradske uprave Grada Zagreba
16.	**dr.sc. Vladimir Kušan,** Zavod za prirodne resurse i krajobraz Instituta za primijenjenu ekologiju – OIKON	**dr.sc. Zrinka Mesić,** Zavod za zaštitu prirode Instituta za primijenjenu ekologiju – OIKON
17.	**Anđelko Leko,** predsjednik uprave HUP-Zagreb d.o.o.	**Verislav Jurić,** HUP-Zagreb d.o.o.
18.	**mr. sc. Snježana Malić-Limari,** ravnateljica JU Park prirode Medvednica	**Antonia Pezo,** voditeljica Službe za opće i pravne poslove JU Park prirode Medvednica
19.	**dr. sc. Mirjana Matešić,** ravnateljica Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj	**Ranko Režek,** predsjednik upravnog vijeća Hrvatskog poslovnog savjeta za održivi razvoj
20.	**Jelena Pavičić Vukičević,** potpredsjednica Gradske skupštine Grada Zagreba	**Ratko Maričić,** zastupnik u Gradskoj skupštini Grada Zagreba
21.	**Sandra Perković,** sportski sektor	**Ana-Marija Bujas Čelan,** sportski sektor
22.	**prof.dr.sc. Ana Stavljenić Rukavina,** predsjednica Odbora za zdravstvo Gradske skupštine Grada Zagreba	**prof.dr.sc. Jadranka Mustajbegović,** voditelj programa specijalističkog usavršavanja, Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar"
23.	**Ana Stojić Deban,** predsjednica uprave Zagrebačkog holdinga d.o.o.	**Daniela Franić,** članica Uprave Zagrebačkog holdinga d.o.o.
24.	**Dragica Nikolić,** dopredsjednica Udruge udovica Hrvatskih branitelja Grada Zagreba i Zagrebačke županije	**Darko Katuša,** predsjednik Odbora za branitelje Gradske skupštine Grada Zagreba

25.	**Ivan Šikić,** član Vijeća Gradske četvrti Peščenica – Žitnjak	**Zdravko Čabraja,** vijećnik Vijeća Gradske četvrti Peščenica – Žitnjak
26.	**prof. dr. sc. Mladen Vedriš,** ekonomski stručnjak i profesor na Katedri za ekonomske znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	**mr.sc. Zvonimir Savić,** direktor Sektora za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize HGK
27.	**Frane Šesnić,** Razvojna agencija Zagreb, direktor	**Marko Helfrih,** Razvojna agencija Zagreb

3. Partnersko vijeće osniva se kao savjetodavno tijelo putem kojeg se osigurava ostvarenje načela partnerstva u pripremi, izradi, praćenju provedbe i vrednovanju Razvojne strategije Grada Zagreba, ZagrebPlana 2020., s primarnim ciljem utvrđivanja prioriteta razvoja i predlaganja strateških projekata važnih za razvoj grada.

4. Članovi i zamjenici članova Partnerskog vijeća poslove obavljaju u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju, Uredbom o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća te Smjernicama Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe.

5. Članovi i zamjenici članova Partnerskog vijeća imenuju se za razdoblje trajanja Razvojne strategije Grada Zagreba, ZagrebPlana 2020. Zamjenik člana Partnerskog vijeća zamjenjuje člana u slučaju njegove spriječenosti i ima sva ovlaštenja člana Partnerskog vijeća.

6. Partnersko vijeće na osnivačkoj sjednici donosi poslovnik o radu u skladu s propisima o regionalnom razvoju.

7. Administrativne i stručne poslove za Partnersko vijeće obavlja Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada.

8. Ovaj će zaključak biti objavljen u Službenom glasniku Grada Zagreba.

KLASA: 960-03/16-11/6
URBROJ: 251-03-02-16-2
Zagreb, 11. 5. 2016.

GRADONAČELNIK
GRADA ZAGREBA

Milan Bandić, dipl. politolog

DODATAK 4. Izvještaj prethodnog vrednovanja Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine

1. Uvod

Planski dokumenti politike regionalnoga razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe te nakon provedbe, u skladu s čl. 48. Zakona o regionalnom razvoju RH (NN 147/14). Prethodno vrednovanje *Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (*u daljnjem tekstu*: Strategije)* realizirano je u skladu s *Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnoga razvoja* ("Narodne novine" broj 121/15).

Nositelj izrade *Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020.* je Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (u daljnjem tekstu, Nositelj izrade). Izvješće o prethodnom vrednovanju Strategije izradio je projektni tim Instituta za razvoj i međunarodne odnose iz Zagreba.

U Strategiji su definirani okvir i smjernice za daljnji razvoj Grada Zagreba temeljem utvrđenih šest strateških ciljeva i dvadeset i jednog prioriteta. Strategija uključuje i osamdeset devet mjera potrebnih za provedbu ciljeva i prioriteta s obzirom da one daju okvir za utvrđivanje i provedbu razvojnih projekata.

Provedba postupka prethodnog vrednovanja odvijala se paralelno s procesom izrade Strategije. Proces prethodnog vrednovanja započeo je u trenutku kada je Nositelj izrade Strategije imao izrađen prvi Nacrt analize stanja te prvi prijedlog izrađene SWOT analize.

Proces je pratio pojedine faze izrade Strategije te su uslijedile sljedeće osnovne isporuke rezultata prethodnog vrednovanja: Prvi komentari slijedom održanog radnog sastanka sa Nositeljem izrade - 18.05.2014.; komentari isporučeni Nositelju izrade 20.03.2015. uz direktan unos komentara u poglavlje Upravljanje razvojem (kao primjer za doradu svih dijelova analize stanja); Početno privremeno izvješće, 25.8.2016.; Drugo privremeno Izvješće, 11.12.2016., sažeto izvješće za sastanak Partnerskog vijeća, 6.3.2017.; te Završno Izvješće, 20.3.2017.

2. Kontekst vrednovanja

Svrha prethodnog vrednovanja Strategije bila je da se unaprijedi cjelokupni proces programiranja, te poboljša kvaliteta finalne verzije Strategije. Da bi se to postiglo, prethodno vrednovanje se realiziralo paralelno i koordinirano s procesom izrade svake pojedine faze Strategije, kako bi se Nositelju izrade osigurali pravovremeni komentari, nalazi i preporuke, tj. konstruktivni i relevantni doprinosi, uključujući i sve potrebne smjernice tijekom cjelokupnog procesa izrade Strategije od svibnja 2014. do ožujka 2017.

Prvo Izvješće prethodnog vrednovanja trasiralo je metodološki pristup za realizaciju spomenute svrhe prethodnog vrednovanja kao i za realizaciju osnovnog cilja cjelokupnog procesa prethodnog vrednovanja, a koji je:

- poboljšati kvalitetu izrade Strategije kroz pružanje pravovremenih i relevantnih osnova nositelju njene izrade prilikom određivanja prioriteta razvoja Grada Zagreba, prilikom donošenja odluka na razini strateškog planiranja te utvrđivanja novih mjera.

Tijekom realizacije prethodnog vrednovanja Strategije, evaluatori su posebnu pažnju posvetili sljedećim specifičnim ciljevima prethodnog vrednovanja:

- Poboljšanje konačne kvalitete Strategije kroz ocjenu relevantnosti, djelotvornosti, učinkovitosti, usklađenosti, dosljednosti, komplementarnosti i održivosti ovog strateškog dokumenta.

- Omogućavanje da rezultati vrednovanja posluže kao osnova za kontinuirano unapređivanje razvojne politike Grada Zagreba, kroz stvaranje osnove za novu održivu urbanu vladavinu[1], podizanje razine znanja ključnih dionika u gradu i osnaživanje njihove odgovornosti za korištenje javnih sredstava te ostvarivanje održivih rezultata.

- Pospješivanje konstruktivne i kontinuirane bliske suradnje Nositelja izrade i evaluatora kako bi se kroz sistematičnu i nepristranu ocjenu Strategije došlo do kvalitetne osnove za provedbu buduće razvojne politike Grada Zagreba.

Proces prethodnog vrednovanja prvenstveno je bio usmjeren podršci budućoj uspješnoj realizaciji svrhe i ciljeva Strategije, s krajnjim ciljem da ona posluži kao najbolja moguća osnova za djelotvornu i učinkovitu provedbu razvojne politike Grada Zagreba.

Pristupanjem EU, Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine dobiva novi značaj s obzirom da su ESI fondovi postali značajan izvor financiranja razvojnih projekata ključnih za daljnji društveno-gospodarski razvoj RH. Korištenje ESI fondova moguće je u uvjetima postizanja potpune usklađenosti ciljeva i prioriteta ove Strategije s „krovnim“ strateškim programima na nacionalnoj i EU razini - Sporazumom o partnerstvu, Operativnim programom „Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.“ te Operativnim programom „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“

Slijedom spomenutog, posebna je pažnja tijekom procesa prethodnog vrednovanja bila usmjerena osiguravanju neophodne povezanosti, tj. usklađenosti svih ciljeva, prioriteta i mjera Strategije s drugim relevantnim europskim i nacionalnim strateškim dokumentima, uključujući, usklađenost s ciljevima svih drugih javnih intervencija koje su povezane s problematikom koja se odnosi na ovu Strategiju.

Dosadašnja suradnja sa Nositeljem izrade

Kronološki, realizirana je slijedeća osnovna suradnja sa Nositeljem izrade Strategije :

- Tematski sastanak Partnerskog vijeća – dopune nalazima SWOT analize, 07.05.2014.
- Prvi radni sastanak sa Nositeljem izrade, 09.05.2014.
- Radionica Vizija & strateški ciljevi, 05.02.2015.
- Sastanak s Nositeljem izrade (interno), 12.03.2015.
- Tematska radionica za poglavlje Prostor, 19.05.2015.

[1] Tijekom realizacije prethodnog vrednovanja upozoravali smo Nositelja izrade da je pojam *upravljanje razvojem* nužno postepeno mijenjati u termin: nova održiva **urbana vladavina**, u skladu sa stručnom terminologijom koja se koristi u drugim slavenskim jezicima. Gdje god moguće, predlažemo da se koristi ispravan termin. Nije nužno mijenjati naravno nazive ciljeva i poglavlja, no u tekstualnom dijelu dokumenta sugeriramo da se koristi ispravan termin.

- Tematska radionica za poglavlje Upravljanje razvojem, 09.06.2015.
- Tematska radionica za poglavlje Infrastruktura, 14.07. 2015.
- Tematska radionica za poglavlje Društvo, 21.07.2015.
- Tematska radionica za poglavlje Gospodarstvo, 15.09.2015.
- Tematska radionica za poglavlje Okoliš, 29.09.2015.
- Tematska radionica za poglavlje Identitet, 15.10.2015.
- Zaprimljene radne verzije Prioriteta i mjera,
- Sastanak sa Nositeljem izrade – primjedbe na radne verzije Prioriteta i mjera, 22.01.2016.
- Komentari isporučeni Nositeljem izrade nastavno na prethodno naveden sastanak, 23.01.2016.
- Isporučeno Početno izvješće Nositelju izrade, 25.8.2016.
- Isporučeno Drugo Privremeno Izvješće Nositelju izrade, 11.12.2016.
- Sastanak Partnerskog vijeća, 10.10.2016.
- Sastanak Partnerskog vijeća, 6.3.2017. (uz isporučeno Sažeto izvješće o prethodnom vrednovanju za PV)
- Isporučeno Završno Izvješće Nositelju izrade, 20.3.2017.

3. Metodološki pristup u realizaciji prethodnog vrednovanja

Prilikom realizacije prethodnog vrednovanja *Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine* osnovni elementi metodološkog pristupa bili su slijedeći:

- Vrednovanje Strategije u svim fazama njezine izrade, temeljem uvažavanja kako obveznih tako i dodatnih kriterija vrednovanja, uz korištenje svih relevantnih evaluacijskih pitanja;
- Uvažavanje pristupa i ključnih načela vrednovanja, u skladu sa spomenutim Pravilnikom MRRFEU te dobrom praksom Europske unije,
- Primjena interaktivnog pristupa te kontinuirane i intenzivne suradnje Nositelja izrade Strategije i evaluatora.

Kvaliteta zaprimljenih nacrta Strategije vrednovala se temeljem primjene sljedećih kriterija vrednovanja:

- važnost (*relevantnosti*) - provjerava temelje li se ciljevi i prioriteti Strategije na stvarnim razvojnim potrebama i potencijalima, odnosno do koje mjere su ciljevi opravdani u odnosu na potrebe;
- djelotvornost (*efektivnosti*) - utvrđuje u kolikoj se mjeri očekuje ostvarenje ciljeva Strategije;
- učinkovitost (*efikasnost*) - podrazumijeva postizanje željenog rezultata uz minimalne troškove, odnosno maksimiziranje rezultata unutar zadane razine resursa
- usklađenost (*koherentnosti*) - uključuje unutarnju i vanjsku usklađenost Strategije, odnosno, interventnu logiku Strategije;
- dosljednost (*konzistentnost*) - osigurava međusobnu povezanost, dosljednost i jasnoću ciljeva i prioriteta u odnosu na viziju politike; te

- komplementarnost - provjerava u kojoj mjeri intervencija podržava druge javne politike ali i interno podržavanje (međuosnažujuće/singergijsko) djelovanje mjera u okviru istog, te različitih ciljeva Strategije.

U skladu sa projektnim zadatkom, proces vrednovanja odvijao se u tri faze, tj. sastojao se od vrednovanja

- analize stanja (osnovne i SWOT analize)
- strateških odrednica budućeg razvoja Grada Zagreba - vizije, ciljeva, razvojnih prioriteta i mjera (relevantnost strategije; opravdanost ciljeva, prioriteta i mjera; te ocjena konzistentnosti, koherentnosti i utjecaja strategije)
- provedbenih mehanizama Strategije (financijski i institucionalni okvir /uključujući Akcijski plan/, strateški projekti, horizontalna načela i dr.)

Tijekom cijelog procesa realizacije prethodnog vrednovanja posebna pažnja se pridavala ocjenjivanju kvalitete sastava i rada partnerstva i procesa konzultacija te ocjeni usklađenosti Strategije s ključnim nacionalnim strateškim razvojnim programima, uključujući sve relevantne sektorske dokumente. Zbog važnosti spomenute (vanjske) usklađenosti Strategije, evaluatori su izradili zasebnu analizu ove usklađenosti te su sugerirali Nositelju izrade da ju ugradi u dokument.
Provedba prethodnog vrednovanja niti u jednoj fazi nije bila shvaćena kao „ocjenjivanje“, već kao kontinuiran timski rad s Nositeljem izrade u razdoblju od gotovo tri godine. Suradnja je uključivala i česte neformalne „razvoje rasprave“, usmjerene prema ključnom cilju – kako zajednički doći do što usklađenijeg, u što većoj mjeri dobro argumentiranog i što lakše provedivog strateškog razvojnog dokumenta kojim se trasira budući razvoj Grada Zagreba za razdoblje daleko duže od 2020. godine.

U razdoblju između pojedinih isporuka, uključujući i prve neformalne, koje su poslane Nositelju izrade u svibnju 2014., evaluatori su kontinuirano surađivali sa Nositeljem izrade Strategije, na internim radnim sastancima raspravljali probleme i dileme, sugerirali rješenja, upozoravali na najbolju praksu kada je u pitanju metodologija izrade strateškog programa. Svrha takvog pristupa bila je dodatno unapređenje razumijevanja procesa, znanja i vještina i strateškog programiranja i procesa vrednovanja strateškog plana.
S ciljem pružanja što konkretnije podrške Nositelju izrade, evaluatori su u svakoj fazi dio sugestija i primjedbi unosili i direktno u zaprimljene Nacrte. U nastavku slijede komentari prethodnog vrednovanja temeljeni na osnovnim kriterijima vrednovanja kao i evaluacijskim pitanjima uobičajenima za prethodno vrednovanje. Primjena kriterija i evaluacijskih pitanja slijedila je sukcesivno svaku fazu u izradi Strategije.

4. Ocjena analize stanja i SWOT analize

Analiza stanja

Prilikom vrednovanja ove, prve faze u izradi Strategije, korišteni su slijedeći kriteriji: važnost (relevantnost); usklađenost/koherentnost te kriterij - jasnoća (sažete, precizne i konkretne formulacije). Pri tome su se koristila prvenstveno sljedeća evaluacijska pitanja:

- Prepoznaje li analiza stanja ključna razvojna ograničenja u svakom od relevantnih razvojnih segmenata Grada Zagreba?

- Temelji li se analiza na mjerodavnim izvorima podataka te jesu li podaci u analizi stanja interpretirani na adekvatan način?
- Je li analiza stanja interpretirana s obzirom na zapažene trendove u Gradu Zagrebu ali i na nacionalnoj pa i EU razini?
- Je li moguće analizu stanja nadopuniti dodatnim ključnim nalazima, usporedbama i ocjenama - poglavito značajnim razvojnim problemima i potrebama - a kako bi mogla poslužiti kao adekvatna i argumentirana osnova za naredni, strateški dio dokumenta?

Vezano za prethodno pitanje, s obzirom da se sagledavala analiza „unatrag“, posebna se pozornost posvetila provjeri da li nedostaju osvrti na ključne probleme, potrebe i razvojne potencijale na koje se referiralo u narednim fazama izrade Strategije (od SWOT analize do mjera u strateškom dijelu dokumenta).
Komentari na prvi nacrt analize stanja preneseni su Nositelju izrade 18. svibnja 2014. te 23. siječnja 2016. Pismeni komentari su slijedili prethodne rasprave na radnim sastancima. U siječnju 2016. godine evaluatori su posebno naglasili važnost da se izradi skraćena, nova analiza stanja na 40ak stranica te su dali sugestije usmjerene na neophodnu doradu i sažimanje. Također, kako bi se olakšao zadatak Nositelju izrade Strategije u narednoj fazi izrade/dorade postojeće verzije analize stanja, evaluatori su sugerirali poredak ključnih razvojnih problema i razvojnih ograničenja prema važnosti. Time se olakšava posao u narednoj fazi izrade Strategije te osigurava postizanje nužne unutarnje vertikalne usklađenosti strateškog dokumenta.

S aspekta kriterija relevantnosti, posebna se pozornost posvetila upozoravanju na sve beznačajne ili manje važne navode, a time se nastojalo dodatno olakšati zadatak neophodnog radikalnog kraćenja analize stanja. Ujedno se predložilo da se kod isticanja trenutnog stanja i problema u pojedinim segmentima razvoja Grada u većoj mjeri navode opisi i komentari promjena te „ocjene“ stanja, umjesto korištenja brojnih kvantitativnih podataka koji sami po sebi nisu upozoravali na trend, te nisu ukazivali na razvojni problem i potrebu njegova rješavanja.
Evaluatori su zaprimili daljnji nacrt analize stanja, izrađen u skladu sa zadanom metodologijom, koncem naredne, „strateške“ faze u izradi Strategije (*Definiranje vizije, ciljeva, prioriteta i mjera*) te je tada započelo njezino vrednovanje.

Analiza je bila bitno dorađena i donekle skraćena. Razvidno je bilo da više nije bilo nejasnih ili nepotrebni informacija kao i ponavljanja navoda. Evaluatori su ipak pozornost obratili na sadržajnu ujednačenost, te detektirali neznatna zaostala „klizanja u detalje“. Tijekom vrednovanja upozoravalo se i na područja u kojima su bili najnužniji novi podaci (primjerice, u dijelovima Strategije bilo je podataka iz 2007-2009. godine a koji su u sadašnjem razdoblju irelevantni). Sugerirano je da se, ukoliko je ikako moguće, ne koriste podaci stariji od 2014. godine.

Vrednovanje je potvrdilo da su svi ključni problemi i potrebe u svim segmentima razvoja Grada vidljivo istaknuti te jasno argumentirani u analizi stanja. U svrhu sažimanja Nositelju izrade je bilo sugerirano da možda izostavi tablice problema i potreba koje su bile popratni dio analize stanja na kraju svakog sektora. Međutim, s obzirom da su bile vrlo kvalitetno izrađene, s aspekta i relevantnosti i konzistentnosti, ali i jasnoće analize, poslužile su i u svrhu detektiranja usklađenosti sa narednim fazama u izradi Strategije te je odlučeno bilo da ostanu integrirane u samoj analizi.

Tijekom procesa evaluacije evaluatori su se vraćali na ocjenu analize stanja kontinuirano, kako bi se postigla maksimalna unutrašnja usklađenost dokumenta te postigla potrebna konzistentnost. To je bilo nužno već iz razloga kako bi osigurali neophodnu internu vertikalnu logiku Strategije (usklađenost svih dijelova dokumenta, a gledajući unatrag, poglavito usklađenost mjera u odnosu na SWOT analizu kao i njihovu usklađenost sa ključnim problemima navedenim u analizi stanja). Time je prethodno vrednovanje osiguralo opravdanost Strategije, tj. provjerilo da li je izgledno da će se predviđenim mjerama pristupiti rješavanju osnovnih razvojnih problema u Gradu Zagrebu, te istovremeno koristiti postojeći razvojni potencijal za potrebe osnaživanja svih segmenata njegova razvoja.

SWOT analiza

Prilikom vrednovanja SWOT analize, evaluatori su poglavito koristili sljedeća evaluacijska pitanja:

- Identificira li SWOT analiza potencijale ključne za razvoj Grada Zagreba, prepoznaje li sve bitne snage i slabosti te prilike i prijetnje?
- Je li moguće SWOT analizu nadopuniti dodatnim ključnim elementima?

Posebna je pažnja tijekom vrednovanja posvećena detektiranju krivo pozicioniranih SWOT elemenata kao i korigiranju manjih nedosljednosti. Sugerirane su nadopune SWOT analize dodatnim ključnim elementima te prioritiziranje elemenata. Predložena su i pojašnjenja te ispravci termina. Među značajnije dopune evaluatori su sugerirali da se SWOT analiza osnaži navodima vezanim za novije (u RH) razvojne teme. Primjerice, vezano za kružno gospodarstvo, podizanje svijesti i podršku socijalnim inovacijama i socijalnom poduzetništvu; uvođenje nove održive urbane vladavine; sustavno jačanje kulturnih i kreativnih industrija, poticanje zelenog gospodarstva, zelene mobilnosti, uvođenje koncepta zeleni/zdrav/pametan grad i niz drugih. Ovo je izričito sugerirano s obzirom da bi Grad Zagreb mogao biti uzor svih drugim gradovima ali i županijama u promicanju promjena vezano za spomenute novije teme i razvojne koncepte.

Kako bi Nositelju izrade pomogli prilikom spomenute nadopune i redigiranja SWOT analize, evaluatori su osnovne komentare unosili direktno u SWOT tablicu koja je bila priložena Prvom Izvješću. Nositelj izrade je prihvatio sugestije evaluatora.

Ocjena SWOT analize uz korištenje evaluacijskih kriterija, u prvom redu relevantnosti, unutrašnje usklađenosti i konzistentnosti te spomenutih evaluacijskih pitanja potvrdila je da su prepoznate ključne slabosti i snage kao i vanjske prilike i prijetnje za daljnji razvoj Grad. Svi ključni navodi u SWOT analizi imali su svoju poveznicu na analizu stanja a što je bitan preduvjet za postizanje opravdanosti Strategije.
Evaluatori su napomenuli da su SWOT analiza, kao uostalom i svi dijelovi Strategije, „otvoreni“ do samog kraja. Spomenuta činjenica nužna je u svrhu postizanja vertikalne usklađenosti dokumenta.

Konačno, u skladu sa Smjernicama MRRFEU, evaluatori su sugerirali da se, nastavno na SWOT analizu, izradi i vrlo kratka analiza razvojnih potencijala. Naime, SWOT analiza razvojne potencijale u pravom smislu ne pokriva s obzirom da prilike razmatra isključivo iz vanjskog okruženja. A Grad Zagreb je prepoznat upravo po značajnom razvojnom potencijalu „iznutra“ i to u svim razvojnim segmentima. Ovo je bila jedina sugestija koju Nositelj izrade u

ovom dijelu Strategije nije uvažio. Evaluatori nisu inzistirali na ovom dodatku s obzirom na vrlo ekstenzivnu i sveobuhvatnu analizu stanja iz koje je bilo moguće raspoznati ključne razvojne potencijale, iako ne izričito izdvojene.

5. Ocjena definiranih strateških ciljeva, prioriteta i mjera

U fazi izrade Strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine koja se odnosila na definirane strateške ciljeve, prioritete i mjere, korišteni su u prvom redu kriteriji relevantnosti, te unutarnje i vanjske usklađenosti (koherentnosti), komplementarnosti i konzistentnosti.

U svrhu ocjene relevantnosti i unutarnje usklađenosti ovog, „strateškog" dijela Strategije, nužno je bilo u postupku vrednovanja kontinuirano vraćanje na analizu stanja i SWOT analizu. Stoga je, među ostalim, u postupku vrednovanja u ovu svrhu korišteno i sljedeće evaluacijsko pitanje:

- Jesu li snage i slabosti u SWOT analizi temeljene na konkretnim podacima obrazloženim u analizi stanja te da li su prilike i prijetnje utemeljene na stvarnim eksternim trendovima i okolnostima u kontekstu kojih će se Strategija provoditi?

U svrhu ocjene relevantnost ciljeva, prioriteta i mjera, evaluatori su prvenstveno koristili sljedeća evaluacijska pitanja:

- Je li način na koji su ciljevi, prioriteti i mjere strukturirani u skladu s prepoznatim razvojnim potrebama i razvojnim mogućnostima, tj. vertikalnom interventnom sektorskom logikom?[2]
- Jesu li u definiranju ciljeva, prioriteta i mjera vidljivi naglasci na ključnim snagama i slabostima utvrđenim SWOT analizom?
- Predstavljaju li predloženi ciljevi, prioriteti i mjere optimalan način da se u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste i jačaju prepoznate snage te iskoriste sve prepoznate prilike, nastojeći da se istovremeno umanje slabosti kao i moguće prepoznate prijetnje u svim segmentima razvoja Grada Zagreba?
- Da li bi se važnost Strategija mogla ojačati dodatnim elementima analize, kako bi se, korektivno, osigurala optimalna unutrašnja vertikalna logika dokumenta, u okolnostima kada su identificirane mjere?

Nadovezano na zadnje spomenuto pitanje, relevantnost Strategije u postupku vrednovanja ocijenjena je i kroz odgovore na sljedeća pitanja:

- Temelje li se predloženi ciljevi, prioriteti i mjere na analizi stanja?
- Je li logika podjele Strategije na ciljeve i prioritete jasna te proizlazi li iz osnovnih nalaza analize stanja?
- Jesu li mjere definirane na odgovarajući način?

U ovoj fazi vrednovanja Strategije evaluatori su se osvrnuli i na predloženu viziju razvoja koju su ocijenili vrlo primjerenom s aspekta razvojnog potencijala Grada Zagreba.

[2] Evaluatori su prilikom realizacije vrednovanja jednog segmenta Strategije često usporedo koristili po dva i više kriterija. Nužnost ovakvog simultanog korištenja više kriterija prilikom vrednovanja pojedine faze strateškog dokumenta vidljiva je upravo u ovoj fazi Strategije, tj. u usporednom korištenju kriterija relevantnosti te unutrašnje usklađenosti (vertikalne interventne logike) Strategije.

Ocijenjeno je i da su ciljevi jasno razgraničeni, jednostavni, mjerljivi, realni i komplementarni te da tvore sinergiju u pogledu namjeravanih ishoda, onoga što se razvojem Grada Zagreba želi postići ne samo do 2020. godine, već i u bitno dužem vremenskom razdoblju. Matrica ciljeva, prioriteta i mjera dobro je strukturirana, s dobrom hijerarhijom i međusobnom povezanosti. Evaluatori su raspravili sa Nositeljem izrade Strategije optimalan broj ciljeva, prioriteta i mjera Strategije, poglavito s obzirom na objektivnu činjenicu da Strategija ipak pokriva razdoblje do 2020. godine, unatoč činjenici što se ujedno razmatra razvoj Grada Zagreba i u znatno dužem vremenskom razdoblju. Prvobitni prijedlog evaluatora je bio da broj ciljeva, prioriteta i mjera bude maksimalno smanjen. Ocjenjeno je da bi manji broj ciljeva, prioriteta i mjera značajno olakšao provedbu Strategije. Pored broja ciljeva, ocijenjeno je i da Strategija sadrži previše mjera, a što bi moglo otežati djelotvornu provedbu. To se pogotovo odnosilo na Cilj 3, Prioritet 1; Cilj 4 Prioritet 4, a napomenuli su i da prostora za sužavanje ima i kod Cilja 5, Prioriteta 3 i drugdje. Evaluatori su podsjetili da u vrijeme izrade ZAGREBPLANA (2011-2013) nije bilo Strategije EU 2020, Operativnih Programa, i drugih EU i nacionalnih strateških dokumenata koji sada omogućavaju kritično potrebnu koncentraciju na rješavanje u prvom redu gorućih razvojnih problema Grada Zagreba.

Upravo slijedom nužne koncentracije na rješavanje ključnih problema Grada Zagreba, evaluatori su posebnu pozornost posvetili važnosti (relevantnosti) ciljeva, prioriteta i mjera. Iako je njihov broj izuzetno velik, svi ciljevi, te, vertikalno sagledavajući, prioriteti, kao i većina mjera su značajni i razvidno je već u ovoj fazi da mogu doprinijeti cjelovitoj provedbi Strategije. Evaluatorima je prilikom provjere relevantnosti ciljeva, prioriteta i mjera ključno polazište bila izrađena provjera temeljem izdvojenih problema i potrebe iz analize stanja kao i navoda u SWOT analizi. Provjera je potvrdila da je najveći dio mjera kreiran na način da su usmjerene ka rješavanju utvrđenih slabosti i problema, vodeći pri tome računa i o identificiranim prijetnjama daljnje razvoju Grada Zagreba.

Unutrašnja usklađenost mjera u odnosu na analizu stanja, SWOT analizu i analizu razvojnih potreba i potencijala, a kojoj su evaluatori posvetili posebnu pozornost je, nakon uvažavanja komentara evaluatora, u svakom pogledu postignuta. Iz perspektive vertikalne interventne logike, svih šest definiranih strateških ciljeva, te prioriteti i mjere koji slijede u okviru svakog cilja smatraju se relevantnima, kako s aspekta rješavanja ključnih razvojnih problema Grada Zagreba, tako i s aspekta korištenja njegovih razvojnih potencijala. Iz definiranih ciljeva, prioriteta i mjera poglavito su vidljivi naglasci na ključnim slabostima, ali i snagama iz SWOT analize.

Evaluatori su imali niz komentara na predložene mjere. S obzirom na veliki vremenski raspon od kako su mjere raspravljene na pojedinačnim radionicama sa radnom skupinom, sugerirano je da se provjeri još jednom da li nije koja mjera, a naročito aktivnost mjere neznatno zastarjela ili su se okolnosti promijenile. Evaluatori su također predložili da se sve nove razvojne teme svakako trebaju naći i u opisima mjera kako bi imali potrebnu podlogu za buduće projekte. Pokazalo se da je dio tih tema bio uključen no sve novije razvojne teme za Grad Zagreb nisu bile vidljive u zaprimljenom nacrtu.

Vezano za način opisa ciljeva, prioriteta i mjera a slijedom Smjernica MRRFEU za izradu Razvojnih strategija, predloženo je da se preurede opisi predloženih mjera u skladu sa naputcima iz Smjernica, a time bi se ujedno olakšalo buduće praćenje provedbe Strategije.

U zadnjoj fazi dorade mjera također je predloženo da provjeriti popisane projekte i aktivnosti za nadolazeće razdoblje s obzirom da je uočeno da su neki od pobrojanih projekata u mjerama već provedeni ili je njihova realizacija u tijeku. Također, sugerirano je da se ocijeni da li su aktivnosti poput studija, planova, ocjena, programa, strategija i sl. razvojni iskoraci ili redovite aktivnosti koje se provode u Gradu Zagrebu.
Nositelju izrade je upućen i niz specifičnih komentara usmjerenih prema doradi strateškog okvira. Među ostalim, sugestije su se odnosile na definiranje pokazatelja učinka ciljeva, pokazatelje ishoda, predložene su izmjene u nazivima nekih prioriteta i mjera te spajanje određenih mjera. Nadalje, upozorilo se da su neke mjere definirane na razini aktivnosti/ projekata te je kod nekih uočeno neznatno preklapanje sadržaja. U zadnjem nacrtu je bilo razvidno da su preporuke evaluatora bile uvažene.

U zadnjem zaprimljenom nacrtu Strategije, ciljevi, prioriteti i mjere su stručno opisani. Relevantnost i očekivani način ostvarenja ciljeva, kao i ciljevi i opravdanost prioriteta su uzorno obrazloženi. Svaka od 89 mjera opisana je na način da je jasno definiran njezin cilj i svrha, očekivani rezultat i razvojni učinak, te su dobro opisane indikativne aktivnosti koje bi se provodile u okviru svake pojedinačne mjere. Ovakav detaljan i konzistentno iskazan prikaz strateškog djela Strategije odlična je osnova za provedbu mjera.

Činjenica da je ovaj dio Strategije kvalitetno izrađen je, među ostalim, rezultat odluke da se održe tematske radionice po svim ključnim segmentima razvoja na kojima je bilo prilike argumentirano raspraviti svaku postojeću mjeru iz svih segmenata razvoja grada, uz sudjelovanje ključnih dionika iz Grada Zagreba, kao i dionika iz Zagrebačkog Holdinga. Tada su se raspravile i u međuvremenu odrađene mjere ili aktivnosti pojedine mjere, te se predložilo uvođenje novih mjera. Evaluatori su sudjelovali u raspravama na svim radionicama.

Evaluatori su zaključili da bi uspješna realizacija mjera mogla doprinijeti umanjivanju utvrđenih problema/slabosti identificiranih u analizi stanja i SWOT analizi kao i iskorištavanju postojećih snaga te razvojnih potencijala utvrđenih u spomenutim analizama. Spomenuto samo potvrđuje da je nakon dorade u smislu korekcije usklađenosti analize stanja i SWOT analize sa mjerama postignuta dobra unutrašnja vertikalna koherentnost Strategije.

Prilikom dodatne ocjene unutrašnje i vanjske usklađenosti te komplementarnosti Strategije koristila su se i sljedeća evaluacijska pitanja:

- Jesu li ciljevi komplementarni? Ima li preklapanja među njima?
- Jesu li prioriteti i mjere jasno razgraničeni i komplementarni; postoji li sinergija između ciljeva te između prioriteta i mjera?
- Je li razvidno da realizacija pojedinog prioriteta ili mjere dovodi u pitanje uspješnu realizaciju drugog prioriteta ili mjere?
- Je li Strategija usklađena sa ključnim strateškim dokumentima RH te drugim programskim i planskim dokumentima uključujući i ključne sektorske strategije?

Na komplementarnost intervencija evaluatori su gledali kako s aspekta same Strategije, tj. razmatrajući mjere u okviru pojedinih ciljeva Strategije, tako i u odnosu na druge javne politike, a što se razmatralo uz usporedno korištenje kriterija vanjske usklađenosti mjera Strategije s mjerama, prioritetima i ciljevima ključnih nacionalnih strateških dokumenata.

Komplementarnost mjera i mogući međusobni sinergijski učinci vidljivi su u okviru svih ciljeva te većine prioriteta a među mjere gdje je ona najizraženija valja izdvojiti slijedeće: mjeru 1.1.4.

(*potpora razvoju poduzetničkih vještina*) i 1.2.1. (*podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama)*, te 1.1.4. (*potpora razvoju poduzetničkih vještina*) i 2.2.1*. (prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja).* u okviru trećeg prioriteta prvog cilja, 1.3. (*održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva)*, komplementarnost je razvidna kod mjera 1.3.3. (*razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje i šumarstva)* i 1.3.2. (*razvoj poduzetničkih vještina i edukacija poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika)*. kod drugog cilja izražena je kod mjera 2.2.1. (*prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja*) i 2.2.2. (*razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja*).

Međusobno osnažujući efekt vidljiv je i kod trećeg cilja i njegovih mjera 3.2.1.(*poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva*) i 3.2.3. (*sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe grada*) a mjera 3.2.5. (*uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi*) komplementarna je sa svim ostalima u okviru prioriteta 3.2. (*održivo gospodarenje energijom*). Mjere 4.2.1. (*očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine*) i 4.2.2. (*inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unapređenje informatičkog sustava kulturne baštine*) kao i 4.2.3. (*integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta*) i 4.2.4. (*povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora*) kao i mjerama 4.4.6. (*unapređivanje biciklističkog prometa*), 4.4.7. (*unapređivanje pješačkog prometa*) i 4.1.2. (*modernizacija sustava zelene infrastrukture grada*) su također naglašeno međuosnažujuće. Isti je slučaj kod mjera 4.4.6. (*unapređivanje biciklističkog prometa*), 4.4.7. (*unapređivanje pješačkog prometa*) i 4.4.8. (*povećanje sigurnosti sudionika u prometu*), ali i 6.2.1. (*unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata*) i 6.2.2. *(unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata europske unije i drugih medunarodnih izvora financiranja*) u okviru prioriteta 6.2. (*unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem*).

Prethodno naveden prioritet je naglašeno komplementaran sa prioritetom 6.4. (*poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća*). Konačno, međuosnažujuć efekt mjera u okviru istog prioriteta najviše dolazi do izražaja upravo u okviru prioriteta 6.4. (*poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća*) poglavito između prve tri mjere ovog prioriteta: 6.4.1. (*unapređivanje upravljanja ljudskim resursima*), 6.4.2. (*unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana*) i 6.4.3. (*razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima*).

Istovremeno, komplementarnost mjera je uočljiva i kod mjere 6.4.7. (*uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje projekata putem mehanizma ITU za područje obuhvata urbane aglomeracije Zagreb*) i mjera 6.2.1. (*unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata*) i 6.2.2. (*unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata EU). Spomenuta komplementarnost je neupitna i* kod mjera zadnjeg prioriteta – 6.5. (*jačanje međužupanijske suradnje...*), tj. mjera 6.5.1. (*koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa GZ sa JLPS...*) i 6.2.2. (*unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata EU*) kao i mjera 6.5.2. (*unapređivanje regionalne i međunarodne suradnje*) u odnosu na 6.2.2. (*unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata EU*).

Spomenuta je međuovisnost uočljiva i kod različitih ciljeva, primjerice, mjere 2.1.2. *(razvoj suradnje znanstvene/akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva*) i 6.4.5. (*Zagreb pametni grad*), te mjera 4.3.1. (*uspostava i razvoj sustava "strateških gradskih projekata"*), i 4.3.2. (*uređenje i poboljšanje sustava "gradskih projekata"*) sa mjerama 6.2.1. (*unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata*) i 6.2.2. (*unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata EU i drugih međunarodnih izvora financiranja*).

Iz prethodno navedenog je vidljivo da su međuosnažujući efekti pojedinih prioriteta i mjera u Strategiji vrlo naglašeni. Prilikom provedbe mjera spomenutoj komplementarnosti valja posvetiti posebnu pažnju. Koordinacija i bliska suradnja aktera zaduženih za provedbu će tu biti od ključnog značenja. U protivnom, naznačena i vrlo uočljiva komplementarnost i sinergija mjera neće doći do izražaja i efekti realiziranih mjera bi u tom slučaju svakako bili umanjeni. Upravo zbog toliko izražene međuovisnosti mjera iz različitih ciljeva, evaluatori su sugerirali da se organizira zajednička rasprava ključnih dionika iz gradskih ureda koji su bili uključeni u rasprama na pojedinim radionicama tijekom izrade Strategije.

Tijekom realizacije procesa vrednovanja provjerena je i vanjska koherentnost/usklađenost dokumenta, tj. usklađenost strateškog dijela Strategije sa ključnim nacionalnim strateškim dokumentima, uključujući sve relevantne nacionalne sektorske strateške programe. Evaluatori su u zasebnom prilogu provjerili vanjsku usklađenost ciljeva i prioriteta Strategije sa slijedećim strateškim dokumentima na nacionalnoj razini, uključujući i sektorske strategije: Strategijom razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020., Strategijom razvoja klastera 2011.-2020., Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt), Strategijom poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020., Industrijskom strategijom RH (2014.-2020.), Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine, Strategijom pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine i Akcijskim planom za provedbu strategije pametne specijalizacije za razdoblje od 2016. do 2017. godine, Strateškim planom Ministarstva poljoprivrede za razdoblje 2015.-2017., Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske (2009.), Nacionalnom šumarskom politikom i strategijom (2003.), Akcijskim planom razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011. – 2016. godine, Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.), Strategijom i akcijskim planom obrazovanja odraslih (2004.), Nacionalnom strategijom za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020., Strategijom i akcijskim planom biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (2008.), Strategijom upravljanja vodama (2009.), Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske (2009.), Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (2005.), Strategijom održivog razvitka (2009.), Nacionalnim akcijskim planom za obnovljive izvore energije do 2020. godine (nacrt), Nacionalnom strategijom zaštite okoliša (2002.), Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine, Strategijom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. - 2020.), Nacionalnim programom zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine, Nacionalnom strategijom razvoja zdravstva 2012.-2020., Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine, te sa Strategijom razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Prilog je ustupljen Nositelj izrade Strategije uz napomenu da ga mogu direktno inkorporirati u Strategiju, te se isti nalazi na kraju ovog Dodatka.

Ocjena Strategije korištenjem kriterija vanjske usklađenost se u svakom pogledu pokazala zadovoljavajućom.

Tijekom dovršavanja ove faze u izradi Strategije razvoja Grada Zagreba evaluatori su naglasili da je za izradu Strategije izuzetno značajan strateški dokument Strategija razvoja Zagrebačkog holdinga (ZGH) od 2014. do 2020. godine te da je nužno prilikom izrade finalnog Nacrta voditi računa o poveznici ova dva strateška dokumenta. Evaluatori su sugerirali da ključni dionici iz ZGH budu uključeni u komentiranje zadnjeg Nacrta te da se njihovi komentari uvaže gdje god je to izvedivo. Upozorili su i na činjenicu da je bitno da u mjerama bude vidljiv okvir za projekte koje će trebati pripremati i provoditi ZGH.

Konačno, a slijedom i drugog izuzetno ekstenzivnog nacrta Strategije, evaluatori su sugerirali Nositelju izrade da samo kratki i sažeti dokument može biti podloga za uspješnu provedbu. Preporuka evaluatora bila je da konačna verzija (sažetak Strategije) nema više od 100 stranica teksta s obzirom da samo kratki strateški dokument može biti u konačnici potpuno jasan, čitljiv i operativan.

U cjelini razmatrajući, strateški dio Strategije – vizija, ciljevi, razvojni prioriteti i mjere je kvalitetno izrađen te tvori vrlo mjerodavnu i argumentiranu osnovu za predlaganje i provedbu mnoštva projekata iz svih segmenata razvoja značajnih za razvoj Grada Zagreba.

6. Ocjena identificiranih provedbenih mehanizama i izrađenog financijskog okvira

Prilikom ocjene ove faze izrade Strategije evaluatori su koristili kriterije djelotvornosti (efektivnosti), kao i učinkovitosti (efikasnosti). Vrednovana su provedbena poglavlja te kvaliteta sastava i rada partnerstva i procesa konzultacija.

Ključno je evaluacijsko pitanje prilikom ocjene djelotvornosti bilo procijeniti u kojoj je mjeri vjerojatno da će se utvrđeni strateški ciljevi ostvariti putem provedbenih mehanizama i raspoloživih financijskih resursa. S druge strane, u svrhu ocjene učinkovitosti (efikasnosti) Strategije, ključna evaluacijska pitanja na koja je bilo potrebno odgovoriti bila su sljedeća:

- Je li vjerojatno da će se predloženim mjerama postići očekivana razina ostvarivanja ciljeva i prioriteta, te očekivani utjecaj u ključni segmentima razvoja Grada Zagreba?
- Je li institucionalni sustav za provedbu Strategije kvalitetno osposobljen i adekvatan?
- Jesu li financijski i ljudski resursi predviđeni za provedbu Strategije jasno identificirani i dovoljni za provedbu?

U svrhu ocjene provedbenih poglavlja prioritetna su bila sljedeća evaluacijska pitanja:

- Je li jasna podjela institucionalnih nadležnosti u provedbi Strategije?
- Je li jasno na koji će se način pratiti i vrednovati provedba Strategije?

Provedbena poglavlja su kvalitetno odrađena, s jasno obrazloženom podjelom nadležnosti. Moguće je u osnovi pretpostaviti da će se predloženim mjerama u Strategiji postići očekivana razina ostvarivanja ciljeva i utjecaj na ključne razvojne segmente Grada Zagreba. Evaluatori su dostavili nekoliko minornih sugestija u svrhu poboljšanja konačnog nacrta ovog dijela

Strategije. Sugestije su poglavito vezane za sažimanje određenih poglavlja te ujednačavanje pojedinih opisa.

Strategija je pripremljena u široko participativnom procesu u kojem su bili uključeni svi relevantni dionici iz pojedinih gradskih ureda. Sedam održanih tematskih radionica po pojedinim poglavljima Strategije te radionica vezano za viziju i strateške ciljeve bile su odlična osnova za primjenu svrhovitog participativnog pristupa u izradi Strategije. Niti jedna razvojna tema nije zaobiđena u ovom procesu, tj. popisana su i u dokumentu pojašnjena sva područja u kojima će se realizirati buduće razvojne aktivnosti Grada Zagreba i sve aktivnosti koje će se provoditi.

Strateški odabrani projekti su bili raspravljeni na sjenici Parterskog vijeća 10. listopada 2016. kao i na izdvojenoj radnoj sjednici članova Partnerskog vijeća te je ocijenjeno da su s aspekta problema ali i razvojnog potencijala s kojima je Grad Zagreb suočena, opravdani za financiranje u razdoblju do 2020. godine.

Također, nastavno na komentare evaluatora, zaprimljen je i dobro obrazložen prilog o teritorijalnom i urbanom razvoju a koji je u okolnostima izrađene Strategije razvoja *urbane aglomeracije Zagreb* vrlo značajan.

Institucionalni sustav za provedbu Strategije dobro je obrazložen te su utvrđeni osnovni resursi predviđeni za provedbu Strategije. Nositelju izrade Strategije upućeno je nekoliko minornih sugestija koje su bile prihvaćene. Strategija sadrži indikativan financijski okvir te pruža informacije o mogućim izvorima financiranja ciljeva i prioriteta Strategije.

Ono što je, međutim, od presudnog značaja su odgovarajući stručni kapaciteti koji su potrebni za realizaciju ciljeva, prioriteta i mjera Strategije ali i za provedbu planiranih projekata. U ovom će smislu poglavito biti značajna djelotvorna realizacija prioriteta 6.2. (Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem) ali i 6.4. (Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća).

7. Zaključak

Suradnja evaluatorskog tima i Nositelja izrade Strategije bila je kontinuirana, interaktivna, vrlo konstruktivna i bliska te je uključivala niz izrazito sadržajnih i metodoloških rasprava što je olakšalo postizanje ciljeva vrednovanja te izradu finalnog nacrt. Nositelj izrade Strategije je ključne sugestije evaluatora prihvatio i ugradio u finalni Nacrt Strategije.

Temeljem provedenog postupka prethodnog vrednovanja evaluatori ocjenjuju da Razvojna strategija Grada Zagreba odgovara svrsi i ciljevima koji se njome žele postići, da je izrađena u skladu s metodama i standardima strateškog planiranja te da predstavlja dobar instrument/alat za provedbu razvojne politike Grada Zagreba u razdoblju do 2020 godine ali i u bitno dugoročnijem razdoblju.

Ciljevi za ostvarenje razvojne vizije Grada Zagreba do 2020. godine su definirani uz poštivanje

RAZVOJNA STRATEGIJA GRADA ZAGREBA ZA RAZDOBLJE DO 2020. GODINE		***NACIONALNI STRATEŠKI DOKUMENT***	
Cilj	***Prioritet***	***Naziv***	***Ciljevi***
C1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO	**C1.P1 Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja**	Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.	2. Poboljšan pristup financiranju 4. Poboljšanje poduzetničkih vještina
		Strategija razvoja klastera 2011.-2020.	Opći cilj. Jačanje znanja i vještina za razvoj klastera
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti; Prioritet 2.1. Unapređenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini, 2.2. Stvaranje poticajnog poslovnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini
	C1.P2 Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga	Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.	1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti; Prioritet 2.1. Unapređenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini, 2.2. Stvaranje poticajnog poslovnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini
		Strategija poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020.	1. Poboljšana inovacijska izvedba Republike Hrvatske 2. Povećan udio ulaganja poslovnog sektora u ukupnim ulaganjima u istraživanje i razvoj 4. Povećanje ljudskih kapaciteta za istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije
		Industrijska strategija RH (2014.-2020.)	Opći cilj: Repozicioniranje identificiranih strateških djelatnosti na globalnom lancu vrijednosti prema razvoju aktivnosti koje stvaraju dodanu vrijednost
		Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine	3. Investicije
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti; Prioritet 2.1. Unapređenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini, 2.2. Stvaranje poticajnog poslovnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini
		Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine i Akcijski plan za provedbu strategije pametne specijalizacije za razdoblje od 2016. do 2017. godine	Glavni strateški cilj: Usmjeravanje kapaciteta u području znanja i inovacija na područja od najvećeg potencijala za Hrvatsku radi pokretanja konkurentnosti i društveno-gospodarskog razvoja i transformacije hrvatskog gospodarstva kroz učinkovite aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija Specifični ciljevi: 1. Povećanje kapaciteta znanstveno-istraživačkog sektora za provedbu vrhunskih istraživanja koje odgovaraju potrebama gospodarstva 2. Prevladavanje rascjepkanosti inovacijskog lanca vrijednosti i jaza između znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora 3. Modernizacija i diverzifikacija hrvatskog gospodarstva kroz ulaganja poslovnog sektora u istraživanje, razvoj i inovacije 4. Nadogradnja u globalnom lancu vrijednosti i poticanje internacionalizacije hrvatskog gospodarstva
		Strategija razvoja klastera 2011.-2020.	Opći cilj 2. Poticanje inovacija i transfera novih tehnologija
		Strateški plan Ministarstva poljoprivrede za razdoblje 2015.-2017.	4. Održivi razvoj šumarstva, lovstva i drvne industrije

ciljeva ključnih nacionalnih strateških razvojnih dokumenata. Time će se osigurati ne samo

	C1. P3 Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva	Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske (2009.)	Primjena održive poljoprivredne proizvodnje, odnosno poljoprivredno zemljište koristiti u skladu s načelima održivoga gospodarenja tlima. Korištenje proizvoda šuma i šumskog zemljišta u skladu s načelima održivoga gospodarenja šumama
		Nacionalna šumarska politika i strategija (2003.)	Povećati doprinos nacionalnom gospodarstvu održivim gospodarenjem, korištenjem i sveobuhvatnom zaštitom šumskih resursa i bioraznolikosti, primjenjujući rezultate istraživanja, poštivanje međunarodnih norma i rezolucija, i uvažavajući prava lokalne zajednice
		Akcijski plan razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011. – 2016. godine	2. Promoviranje održivog ruralnog razvoja putem diverzifikacije poljoprivrednih aktivnosti, povećanja produktivnosti, rasta ruralne zaposlenosti i prihoda te smanjenje ruralne depopulacije; 3. Očuvanje i poboljšanje prirodnih resursa koji se koriste u poljoprivredi s ciljem smanjenja onečišćenja nitratima, fosfatima i pesticidima te očuvanje biološke raznolikosti i ekosustava
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti; Prioritet 2.2. Stvaranje poticajnog poslovnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini, Prioritet 2.3. Jačanje ljudskih potencijala i obrazovanje povezano s potrebama gospodarstva na regionalnoj i lokalnoj razini
C2. RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	**C2. P1 Zagreb – grad znanja i sveučilišni grad**	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)	5. Osigurati zadovoljavajuće prostorne i informacijsko-komunikacijske resurse visokih učilišta
	C2. P2 Razvoj i unapređivanje tržišta rada	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)	5. Proširiti i unaprijediti primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju; 1. Unaprijediti razvojni potencijal odgojno-obrazovnih ustanova; 3. Razviti procese i sustav priznavanja neformalno i informalno stečenih znanja i vještina 1. Izgraditi sustav za identificiranje, poticanje i razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje
		Strategija i akcijski plan obrazovanja odraslih (2004.)	1. razviti mjere, organizacijske, kadrovske i financijske uvjete za ostvarivanje cjeloživotnog učenja kao prava i obveze svih građana Republike Hrvatske: žena, muškaraca, mladih, starijih osoba, umirovljenika, zaposlenih, nezaposlenih, domaćica, poslodavaca, branitelja, siromašnih, nepismenih; uključivanje mašte i sposobnosti svih hrvatskih građana, te njihovo aktivno sudjelovanje u svakom aspektu života, omogućit će «pokretanje Hrvatske»; 2. izgraditi sustav obrazovanja/učenja odraslih, koji će svima pružiti jednake mogućnosti za uključenost u kvalitetno učenje tijekom čitavoga života, i u kojemu se obrazovna ponuda temelji i proizlazi iz zahtjeva i potreba za učenjem; 3. prilagoditi odgojno-obrazovno planiranje i programiranje, strategije i oblike poučavanja i učenja, kako bi znanja i vještine odgovarali mogućnostima i potrebama pojedinca, zahtjevima rada i posla, te radnom i društvenom okruženju; 7. poticati korištenje nove informacijske i komunikacijske tehnologije u cjeloživotnom učenju i obrazovanju odraslih, jer to, između ostalog omogućava individualizirani pristup učenju, prikladan

			odraslima, izbor najpogodnijega vremena za učenje te druge pogodnosti;
		Nacionalna strategija za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje i razvoj karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020.	3.3. Razviti sustav pružanja usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i upravljanja karijerom koji je dostupan i pristupačan svim građanima 3.14. Razviti i unaprijediti pružanje usluga za osjetljive i rizične skupine, posebice one koje su u najnepovoljnijem položaju na tržištu rada koje se smanjuje 3.15. Unaprijediti daljnji razvoj sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i upravljanja karijerom osiguravanjem izvora financiranja
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti, Prioritet 2.3. Jačanje ljudskih potencijala i obrazovanje povezano s potrebama gospodarstva na regionalnoj i lokalnoj razini
		Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine i Akcijski plan za provedbu strategije pametne specijalizacije za razdoblje od 2016. do 2017. godine	Glavni strateški cilj: Usmjeravanje kapaciteta u području znanja i inovacija na područja od najvećeg potencijala za Hrvatsku radi pokretanja konkurentnosti i društveno-gospodarskog razvoja i transformacije hrvatskog gospodarstva kroz učinkovite aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacija, Specifični cilj: 6. Razvoj pametnih vještina – unaprjeđenje kvalifikacija postojeće i nove radne snage za pametnu specijalizaciju.
C3. ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM	**C3. P1 Zaštita prirode, očuvanje i unaprjeđivanje kvalitete okoliša**	Nacionalna strategija zaštite okoliša (2002.)	1. sačuvati i unaprijediti kakvoću voda, mora, zraka i tla u Republici Hrvatskoj, 2. održati postojeću biološku raznolikost u Republici Hrvatskoj, 3. sačuvati prirodne zalihe, a osobito integritet i značajke područja posebnih prirodnih vrijednosti (more, obala i otoci, planinski dio Republike Hrvatske itd.)
		Strategija održivog razvitka (2009.)	1. Smanjiti štetne emisije u glavne sastavnice okoliša na najmanju moguću mjeru, a posebice zaštititi onečišćenje podzemnih voda, tj. rezervi pitke vode. 2. Tijekom planiranja gospodarskih djelatnosti, osobito eksploatacijskih zahvata, treba osigurati racionalno korištenje neobnovljivih prirodnih dobara te održivo korištenje obnovljivih prirodnih izvora
		Strategija i akcijski plan biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (2008.)	1. Očuvati sveukupnu biološku, krajobraznu i geološku raznolikost kao temeljnu vrijednost i potencijal za daljnji razvitak Republike Hrvatske
		Strategija upravljanja vodama (2009.)	3. zaštititi ljude i materijalna dobra od štetnoga djelovanja voda; 4. postići i očuvati dobro stanje voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava
		Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (2009.)	1. Sigurnost opskrbe energijom; 3. Održivost energetskog razvoja
		Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (2005.)	1. Izbjegavanje nastajanja i smanjivanje količina otpada na izvoru te otpada kojega se mora odložiti, uz materijalnu i energetsku oporabu otpada

		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture, Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti, Prioritet 2.2. Stvaranje poticajnog poslovnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini
	C3. P2 Održivo gospodarenje energijom	Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske (2009.)	1. Sigurnost opskrbe energijom; 2. Konkurentnost energetskog sustava; 3. Održivost energetskog razvoja
		Strategija održivog razvitka (2009.)	Poglavlje 5. Energija; glavni cilj: Osigurati kvalitetnu i sigurnu opskrbu energijom, uz nužno smanjivanje negativnih učinaka na okoliš i društvo
		Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. godine (nacrt)	Nacionalni cilj: Dostići udio energije iz OIE-a u bruto neposrednoj potrošnji energije od 20% u 2020. godini
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture
C4. UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA	**C4.P1 Održivo korištenje cjelokupnog prostora grada**	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture, Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti)
	C4.P2 Unapređivanje naseljenih dijelova grada	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture, Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti, Prioritet 2.1. Unapređenje infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini, Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti)
	C4.P3 Unapređivanje sustava "gradskih projekata	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti), Prioritet 3.2. Djelotvorna međusektorska suradnja, Prioritet 3.3. Jačanje financijskih i administrativnih sposobnosti za razvoj na lokalnoj i regionalnoj razini
	C4.P4 Unapređivanje prometnih sustava	Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine	Cilj 2: Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu na velike udaljenosti unutar Republike Hrvatske 2a Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu na velike udaljenosti – Središnja Hrvatska (Zagreb) Cilj 3: Unapređenje regionalne povezanosti u putničkom prometu jačanjem teritorijalne kohezije Cilj 4: Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu unutar i prema glavnim urbanim aglomeracijama 4a Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu – čvorište Zagreb Cilj 5: Unapređenje pristupačnosti u teretnom prometu unutar Republike Hrvatske 5a Unapređenje pristupačnosti u teretnom prometu – Središnja Hrvatska (Zagreb)
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture
	C4.P5 Unapređivanje infrastrukturnih sustava	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture
	C4.P6 Unapređivanje regionalne prometne povezanosti	Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine	4a Unapređenje pristupačnosti u putničkom prometu – čvorište Zagreb 5a Unapređenje pristupačnosti u teretnom prometu – Središnja Hrvatska (Zagreb)

C5. UNAPREĐIVANJE KVALITETE ŽIVLJENJA	**C5.P1 Unapređivanje kvalitete stanovanja**	Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. - 2020.)	Glavne strateške aktivnosti: 2. Osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba - razvoj stambene politike (osiguravanje dostupnih stanova za mlade, socijalno ugrožene, zaštita nekretnine u kojoj čovjek živi…) te sprečavanje beskućništva;
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.2. Osiguranje i unapređenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture
	C5.P2 Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnost i kvalitetno slobodno vrijeme	Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. - 2020.)	Glavne strateške aktivnosti: 1. Unaprjeđenje kvalitete života starijih osoba i širenje usluga u zajednici
		Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine	Cilj 55. Osigurati inkluzivno obrazovanje u svim obrazovnim fazama Cilj 56. Povećati broj zaposlenih osoba s invaliditetom sukladno regionalnim gospodarsko razvojnim programima Cilj 57: Uspostaviti sustav/model osposobljavanja, prekvalifikacije i profesionalne rehabilitacije osoba s invaliditetom utemeljenog na jačanju preostalih sposobnosti Cilj 65. Poboljšanje kvalitete življenja starijih osoba
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.1. Podizanje razine znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života
	C5.P3 Poboljšanje društvene infrastrukture	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)	2 cilj: Unaprijediti kvalitetu i uspostaviti sustav osiguravanja kvalitete 5.cilj: Proširiti i unaprijediti primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u učenju i obrazovanju 1. cilj: Unaprijediti razvojni potencijal odgojno-obrazovnih ustanova 2. cilj: Provesti cjelovitu kurikularnu reformu 6. cilj: Razviti cjelovit sustav podrške učenicima 7. cilj: Osigurati optimalne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova
		Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.	Prioritet 1: Razvoj informatizacije i eZdravstva Prioritet 2: Jačanje i bolje korištenje ljudskih resursa u zdravstvu Prioritet 3: Jačanje upravljačkih kapaciteta u zdravstvu Prioritet 4: Reorganizacija ustroja i djelovanja zdravstvenih ustanova Prioritet 5: Poticanje kvalitete u zdravstvenoj zaštiti Prioritet 6: Jačanje preventivnih aktivnosti
		Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. - 2020.)	Glavne strateške aktivnosti: 1. Unaprjeđenje sustava dodjele socijalnih naknada i potpora programima namijenjenima najpotrebitijim građanima 2. Unaprjeđenje dostupnosti, priuštivosti i kvalitete socijalnih usluga
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete življenja poticanjem održivog teritorijalnog razvoja, Prioritet 1.1. Podizanje razine znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života
C6. UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM	**C6.P1 Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva**	Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine	Cilj 7. Uklanjanje diskriminacije žena i uspostavljanje stvarne ravnopravnosti spolova Cilj 8. Primjena Zakona o suzbijanju diskriminacije u skladu s pravnom stečevinom Europske unije i dobrom praksom država članica Cilj 9. Osigurati provedbu zakonskih odredbi o zabrani diskriminacije Cilj 10. Osigurati sustav praćenja i dokumentiranja diskriminacije Cilj 11. Suzbijati stereotipe i predrasude koje proizlaze iz rasne i druge diskriminacije Cilj 12. Osnaživanje organizacija civilnoga društva koje pružaju pomoć žrtvama zločina iz

			mržnje Cilj 13. Povećati zastupljenost nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i u upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Cilj 16. Unaprijediti i ubrzati postupke suđenja za ratne zločine (16.1.) Cilj 17. Suzbijati etničku diskriminaciju Cilj 18. Poticati multietničnost i multikulturanost u obrazovanju Cilj 19. Pojačati napore u borbi protiv svih oblika nesnošljivosti, rasizma, antisemitizma i ksenofobije u medijima Cilj 29. Suzbijati diskriminaciju i govor mržnje u elektroničkim medijima te društvenim, mrežama Cilj 42. Podizati svijest i senzibilizirati javnost o problemu nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te informirati o načinima ostvarivanja prava na zaštitu od nasilja Cilj 85. Povećati toleranciju prema spolnim i rodnim manjinama
		Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja Za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine	Mjera 7. Poboljšati djelotvornost savjetovanja s organizacijama civilnoga društva u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata Mjera 9. Uspostaviti programe osposobljavanja dužnosnika i službenika na državnoj i lokalnoj razini za učinkovitu suradnju s civilnim društvom u oblikovanju i provedbi javnih politika Mjera 11. Osigurati potporu organizacijama civilnoga društva koje podupiru razvoj sudioničke demokracije i njihovim programima te osigurati preduvjete za njihovo vrednovanje
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.2. Djelotvorna međusektorska suradnja (u skladu s načelom participacije)
	C6.P2 Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem	Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2013. do 2016. godine	Cilj 116: Ojačati institucionalne kapacitete tijela državne uprave i ostalih tijela koja sudjeluju u stvaranju i razvijanju javnih politika radi osiguranja transparentnog i učinkovitog procesa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata Cilj 118. Unaprijediti svijest o značaju slobode udruživanja
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.2. Djelotvorna međusektorska suradnja (u skladu s načelom participacije), Prioritet 3.3. Jačanje financijskih i administrativnih sposobnosti za razvoj na lokalnoj i regionalnoj razini
	C6.P3 Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti)
	C6.P4 Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća	Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti), Prioritet 3.2. Djelotvorna međusektorska suradnja (u skladu s načelom participacije), Prioritet 3.3. Jačanje financijskih i administrativnih sposobnosti za razvoj na lokalnoj i regionalnoj razini
	C6.P5 Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada	Strategija razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. godine	Cilj 1. Unaprijeđeni procesi u javnoj upravi Cilj 2. Olakšana komunikacija korisnika upravnih usluga s javnopravnim tijelima Cilj 3. Povećana dostupnost informacija javne uprave Cilj 6. Utvrđen sustav kompetencija Cilj 7. Unaprijeđen sustav stručnog usavršavanja u javnoj upravi
		Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2020+ (nacrt)	Strateški cilj 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem, Prioritet 3.1. Učinkovito upravljanje (u skladu s načelom supsidijarnosti), Prioritet 3.2. Djelotvorna međusektorska suradnja (u skladu s načelom participacije), Prioritet 3.3. Jačanje financijskih i administrativnih sposobnosti za razvoj na lokalnoj i regionalnoj razini

ujednačen razvoj Grada, temeljem korištenja svih njegovih razvojnih resursa, nego i doprinijeti ukupnom razvoju Republike Hrvatske. U nastavku je dan kratki osvrt na usklađenost ciljeva razvojne strategije Grada Zagreba s ciljevima nekih od temeljnih nacionalnih strateških dokumenata.

Ciljem 1 – Konkurentno gospodarstvo se, u prvom redu, podupiru ciljevi nacionalne Strategije razvoja poduzetništva za razdoblje do 2020. godine, kao općeg dokumenta za poticanje razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Prioritetima i mjerama u okviru ovog cilja se također želi pospješiti okruženje za razvoj poduzetništva, kroz jačanje primjene inovacija, jačanje poduzetničkih znanja i vještina te poboljšanjem poduzetničke infrastrukture. Shodno tome uočava se komplementarnost ovog cilja i s drugim strateškim dokumentima koji su usmjereni na poboljšanje poslovanja poduzetnika u RH (npr. Strategija razvoja turizma, Strategija razvoja klastera, Strategija regionalnog razvoja (nacrt), Strategija pametne specijalizacije itd.).

U okviru cilja 2 – Razvoj ljudskih potencijala, odnosno njegovih prioriteta i mjera, najviše se uočava poveznica s nacionalnim strateškim dokumentima usmjerenima na osnaživanje tržišta rada i rješavanje problema nezaposlenosti. Prema tome, ovim ciljem se izravno doprinosi ostvarenju ciljeva Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, Strategije pametne specijalizacije i Strategije i akcijskog plana obrazovanja odraslih.

Cilj 3 – Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom podupire nacionalne ciljeve zaštite okolišnih sastavnica (zraka, vode, tla i dr.) i održivog upravljanja zaštićenim prirodnim područjima. S obzirom na to, najveći stupanj usklađenosti ovog cilja vidljiv je u odnosu na ciljeve nacionalne Strategije zaštite okoliša i sektorskih strategija zaštite pojedinačnih okolišnih sastavnica.

Cilj 4 – Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija grada obuhvaća prioritete i mjere namijenjene uspostavljanju održive politike upravljanja razvojem grada i povećanju kvalitete gradske infrastrukture. Najuočljivija je poveznica ovog cilja s ciljevima nacionalne Strategije prometnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. godine te Strategije regionalnog razvoja (nacrt).

Cilj 5 – Unapređivanje kvalitete življenja usmjeren je na povećanje socijalne inkluzije, zaštitu ljudskih prava i poboljšanje kvalitete usluga društvenih djelatnosti. Cilj je u potpunosti u skladu s ciljevima Nacionalne strategije zdravstva, Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije i strateških dokumenata kojima se promoviraju veća prava marginaliziranih društvenih skupina.

Cilj 6 – Unapređivanje sustava upravljanja razvojem podrazumijeva prioritete i mjere za osnaživanje načela participativnosti u upravljanju razvojem Grada, učinkovitu suradnju gradskih tijela i institucija i uspostavljanje učinkovite suradnje s domaćim i međunarodnim partnerima. U usporedbi s ciljevima nacionalnih strateških dokumenata najviše se uočava usklađenost s ciljevima Strategije regionalnog razvoja (nacrt), odnosno svim razvojnim prioritetima u okviru strateškog cilja 3. Sustavno upravljanje regionalnim razvojem.

DODATAK 5. Izvješće o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš

Uvodne napomene

U skladu s propisima koji uređuju zaštitu okoliša strateška procjena utjecaja na okoliš je postupak kojim se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom strategije, plana ili program, a koja se, između ostalog, obvezno provodi za strategije iz područja regionalnog razvoja. Razvoja strategija županije je, sukladno propisima o regionalnom razvoju, temeljni strateški planski dokument jedinice područne (regionalne) samouprave kojim se određuju ciljevi i prioriteti razvoja za područje jedinice područne (regionalne) samouprave u svrhu jačanja razvojnih potencijala.

Strateška procjena utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine započela je donošenjem zaključka Gradonačelnika Grada Zagreba o započinjanju i provođenju postupka strateške procjene utjecaja Razvojne strategije na okoliš (KLASA: 960-03/16-12/11, URBROJ: 251-03-02-16-2 od 28. srpnja 2016). Predmetnim Zaključkom utvrđene su radnje koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja Strategije na okoliš te redoslijed njihova provođenja. Zaključak je objavljen na mrežnoj stranici Grada Zagreba na poveznici http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199. Nadležno tijelo za provedbu strateške procjene je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, koji je ujedno nositelj i izrađivač Razvojne strategije. U svim koracima provedbe strateške procjene poštivana su pravila propisa koji uređuju područje zaštite okoliša uz ostalo i u dijelu koji se odnosi na informiranje javnosti i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.

Strateška studija

Nakon donošenja navedenog zaključka započete su aktivnosti u postupku strateške procjene, prije svega utvrđivanje sadržaja strateške studije, postupak odabira ovlaštenika, te imenovanje Povjerenstva za stratešku procjenu. Za ovlaštenika je odabrana tvrtka „Dvokut ECRO“ d.o.o. koja je nakon donošenja Zaključka o konačnom sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Razvojne strategije koji je objavljen na poveznici http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199 pristupila izradi Strateške studije. U skladu s procedurom, imenovano je Povjerenstvo čija je zadaća ocjena cjelovitosti i stručne utemeljenosti strateške studije utjecaja Razvojne strategije na okoliš.
Strateška studija o utjecaju na okoliš izrađuje se kao stručna podloga za provedbu postupka SPUO. Strateškom studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš koji mogu nastati provedbom plana te predlažu mjere zaštite okoliša i program praćenja ovisno o prepoznatim utjecajima.
Tijekom izrade Strateške studije ovlaštenik je u više navrata održavao radne sastanke i konzultacije s predstavnicima Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada s ciljem kvalitetnijeg usklađivanja opsega i sadržaja Razvojne strategije i Strateške studije te su ovlašteniku dostavljeni relevantni dokumenti i dane sve raspoložive informacije vezane za izradu obaju dokumenata.
Tijekom identifikacije aktivnosti unutar mjera Razvojne strategije, ovlaštenik je konstatirao da velik dio predviđenih aktivnosti ima pozitivan utjecaj na stanovništvo i kvalitetu života preko unapređenja aktivnosti unutar sektora gospodarstva, razvoja ljudskih potencijala, unapređenja prostornih kvaliteta i funkcija Grada te unapređenja kvalitete življenja (kvaliteta stanovanja, poboljšanja društvene infrastrukture i dr.).

Također, procjenom je utvrđeno da je dio predviđenih aktivnosti namijenjen sektoru zaštite okoliša i održivog gospodarenja prirodnim resursima i energijom te da će se provedbom aktivnosti ostvariti pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša.
Analizom mogućih utjecaja aktivnosti unutar mjera i ciljeva Razvojne strategije ustanovljeno je sljedeće:

- aktivnosti mogu imati pozitivan ili negativan utjecaj na neku od sastavnica okoliša, većeg ili manjeg značaja ovisno o vrsti aktivnosti,
- aktivnosti imaju pozitivan utjecaj na stanovništvo i kvalitetu življenja,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 1. Konkurentno gospodarstvo, mogu se očekivati uglavnom pozitivni utjecaji, a manjim dijelom negativni utjecaji na okoliš i stanovništvo,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 2. Razvoj ljudskih potencijala, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na stanovništvo,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 3. Zaštita okoliša i održivo gospodarenje prirodnim resursima i energijom, mogu se očekivati uglavnom pozitivni utjecaji, a manjim dijelom negativni utjecaji na okoliš i stanovništvo,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 4. Unapređivanje prostornih kvaliteta i funkcija grada, mogu se očekivati uglavnom pozitivni utjecaji, a manjim dijelom negativni utjecaji na okoliš i stanovništvo,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 5. Unapređivanje kvalitete življenja, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na okoliš i stanovništvo,
- provedbom aktivnosti unutar Cilja 6. Unapređivanje sustava upravljanja razvojem, mogu se očekivati pozitivni utjecaji na okoliš i stanovništvo.

Također je utvrđeno da se provedbom mjera i aktivnosti predviđenih Razvojnom strategijom Grada Zagreba ne očekuju mogući utjecaji na okoliš preko državnih granica.

Mjere zaštite okoliša koncipirane su na način da predstavljaju mjere sprječavanja, smanjenja i ublažavanja utjecaja, u svrhu poboljšanja provedbe projekata koji proizlaze iz okvira Razvojne strategije, kako bi se osigurala zaštita pojedinih sastavnica okoliša na koje se očekuje utjecaj provedbom aktivnosti. Za pojedine sastavnice okoliša dane su sljedeće preporuke:

1. Klimatske promjene, zrak - Uzeti u obzir osjetljivost projekata (zahvata) na klimatske promjene ovisno o lokaciji i utjecaju zahvata na klimatske promjene, a planske aktivnosti prilagoditi utvrđenoj osjetljivosti. Projekte razvijati sukladno dokumentu Smjernice za voditelje projekata: Kako povećati otpornost ranjivih ulaganja na klimatske promjene, EK (eng: Non-paper Gudielines for Project Managers: Making vunerable investments climate resilient, European Commission).
2. Vode - U svaku edukaciju poljoprivrednika uključiti Načela dobre poljoprivredne prakse; prilikom planiranja i izgradnje nerazvrstanih cesta na području zona sanitarne zaštite izvorišta izgraditi sustav odvodnje oborinskih voda s pročišćavanjem prije ispuštanja u tlo/recipijent; prilikom planiranja rekonstrukcije mreže javne odvodnje, prednost dati dijelovima sustava koji su smješteni u zonama sanitarne zaštite izvorišta za piće.
3. Tlo - prilikom odabira lokacija za provedbu razvojnih projekata a u cilju smanjenja zauzimanja novih (greenfield) prostora i/ili eventualne prenamjene poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe, prioritet dati uređenju i korištenju brownfield lokacija.
4. Bioraznolikost, zaštićena područja, ekološka mreža - Razvoj specifičnih oblika turizma (cikloturizam, speleoturizam, avanturistički i sl.), uskladiti s dokumentima upravljanja zaštićenim područjima; poboljšanjima cestovne infrastrukture, osigurati da se izbjegne izgradnja na područjima gdje je moguće ugrožavanje rijetkih i ugroženih šumskih ili

livadnih staništa; mjerama ublažavanja posljedica elementarnih nepogoda (potres) u najvećoj mogućoj mjeri obuhvatiti i zaštićena područja prirode.

5. Krajobraz - Kroz uspostavljanje zelene infrastrukture, omogućiti uređenje zapuštenih prostora, izvedbu krovnih vrtova na velikim objektima te uspostavu zelenih zidova i krovnih vrtova na dijelovima grada gdje nedostaju zelene površine; u sklopu uspostave gradske baze razvojnih projekata predlaže se uvrstiti i sljedeće dokumente, kao osnovu za razvoj prostora, cjelovitu Krajobraznu osnovu Grada Zagreba s nižim razinama karakterizacije
6. Kulturno – povijesna baština - Ugradnju konvencionalnih fotonaponskih sustava u zoni zaštite 'A', te na ostalim zaštićenim objektima i cjelinama unutar zona zaštite 'B', 'C' i ostatka prostora Grada Zagreba vršiti uz prethodne konzultacije s nadležnim Konzervatorskim zavodom uz implementiranje mjera dobivenih od navedenog Zavoda.
7. Stanovništvo - Aktivnosti maksimalno usmjeriti u područja gdje postoji prilika za veće uključivanje osoba u nepovoljnijem položaju (npr. dugotrajno nezaposlene osobe, mlado nezaposleno stanovništvo ili nezaposlene osobe starije zrele dobi i dr.) i u područja s naglašenim problemima neusklađenosti između obrazovne strukture i potreba gospodarstva; poticati suradnju i interesno povezivanje susjednih županija/ JLP(R)S radi smanjenja razlika (a istovremeno jačanja njihovih potencijala i kapaciteta) između obuhvaćenih jedinica; omogućiti povezivanje poduzetnika i obrtnika u raznim sektorima djelatnosti (npr. poticanje suradnje poljoprivrednika i poduzetnika i sa znanstveno-istraživačkim institucijama kako bi se došlo do što boljeg i efikasnijeg transfera tehnologije i znanja); kroz mjere poticanja obrazovanja za potrebe razvoja poduzetništva uključiti i edukacije poljoprivrednika o prednostima i mogućnostima udruživanja te što efikasnijeg plasmana proizvoda na tržište, te također uključiti i edukaciju o prednostima primjene ekološke poljoprivrede; kako bi se maksimalno doprinijelo efikasnosti aktivnosti vezanih za poboljšanje uvjeta života za stanovništvo, prvenstveno u dijelovima Grada gdje postoje određene manjkavosti infrastrukture i usluga, predlaže se prioritet ulaganja usmjeriti u spomenute dijelove Grada (ravnomjerniji razvoj).
8. Šumarstvo - Prilikom provedbe aktivnosti razvoja šumarstva te edukacije šumoposjednika provesti konzultacije s nadležnim institucijama za prirodu i nadležnim institucijama za šume u državnom i u privatnom vlasništvu; u sustav postupanja u slučaju iznenadnih događanja (najezda štetnika, štete od vjetroloma, snjegoloma, suše) uključiti nadležne institucije.
9. Prostor - Razvoj multimodalnog integriranog prometa omogućiti kroz maksimalno iskorištavanje postojeće infrastrukture, uz minimalnu gradnju nove.

Detaljne mjere zaštite okoliša i praćenje stanja okoliša propisat će se u skladu s prepoznatim utjecajima za razinu svakog pojedinačnog projekta koji proizlazi iz Razvojne strategije, u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš za pojedini zahvat. Razvojna strategija je dokument koji definira opće smjernice održivog društveno-gospodarskog razvoja grada te se u ovoj fazi za većinu predloženih i analiziranih mjera može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na komponente okoliša obzirom na stratešku razinu sagledavanja predloženih aktivnosti definiranih unutar razvojnih prioriteta i mjera.

Stratešku studiju Povjerenstvo je analiziralo i o njoj raspravljalo na sjednici održanoj 24. studenog 2016., dok je na drugoj sjednici, održanoj 12. prosinca 2016., doneseno Mišljenje da je Strateška studija cjelovita i stručno utemeljena te kao takva može biti upućena u daljnju proceduru.

Provedba javne rasprave i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti

Predmet javne rasprave: Strateška studija o procjeni utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine i nacrt prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine

Slijedeći definiranu proceduru dana 12. prosinca 2016. donesen je Zaključak o upućivanju Strateške studije utjecaja na okoliš Razvojne strategije i nacrta prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine na javnu raspravu u trajanju od 30 dana (KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-48), dostupan na poveznici http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199. Javnu raspravu koordinirao je i provodio Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada kao nadležno tijelo.

U svrhu provedbe javne rasprave nadležno tijelo objavilo je Obavijest o održavanju javne rasprave o Strateškoj studiji procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine i Nacrtu prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (KLASA:960-03/16-012/15; URBROJ:251-05-11/001-16-49, od 12. prosinca 2016.) na mrežnoj stranici Grada Zagreba (http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199) te u dva nacionalna dnevna lista (zagrebačko izdanje): Jutarnjem listu i Večernjem listu.

Javna rasprava o strateškoj studiji s nacrtom prijedloga strategije trajala je od 21. prosinca 2016. do 19. siječnja 2017. godine. Tijekom trajanja javne rasprave javnosti je omogućen javni uvid u stratešku studiju i nacrt prijedloga strategije, u prostorijama Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Republike Austrije 18, Zagreb te je na mjestu javnog uvida bilo je moguće dati primjedbe u knjige prijedloga i primjedbi. U pisanom obliku primjedbe je moguće bilo dostaviti u zadanom roku na adresu Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada. Strateška studija, ne-tehnički sažetak Strateške studije te Nacrt prijedloga Strategije tijekom javne rasprave s danom početka provedbe javne rasprave bili su dostupni javnosti na mrežnoj stranici Grada Zagreba (http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199).

Istodobno sa stavljanjem na javnu raspravu, tijelima koja su sukladno posebnim propisima dužna sudjelovati u postupku strateške procjene utjecaja na okoliš upućen je poziv za sudjelovanje na javnoj raspravi te Zahtjev za dostavom mišljenja na Stratešku studiju i nacrt Prijedloga Strategije.

Pored istaknutog, slijedeći pravila definirana propisima o zaštiti okoliša što se odnose na informiranje i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Zakon o zaštiti okoliša, Uredba o informiranju o sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša), javnost je informirana i pozvana na dostavu mišljenja, primjedaba i prijedloga vezanih uz stratešku studiju i nacrt prijedloga strategije.

Tijekom javne rasprave, 10. siječnja 2017. godine održano je javno izlaganje oba dokumenta u prostoru ZgForuma, Gajeva 27, Zagreb.

U trajanju javne rasprave u knjige prijedloga i primjedbi nije upisana niti jedna primjedba.

Na nacrt prijedloga Strategije i Studije pristigle su primjedbe i komentari 20 tijela / institucija. Iako je javna rasprava bila otvorena do 19. siječnja 2017. godine, uvaženi su i svi komentari i prijedlozi pristigli nakon roka. Sve pristigle primjedbe prihvaćene su ili djelomično prihvaćene, te

je nakon obrade sastavljena tablica odgovora, uključivo i odgovore na primjedbe vezane uz Stratešku studiju koje je izradio stručni ovlaštenik, tvrtka „Dvokut ECRO“ d.o.o.

O provedenoj javnoj raspravi sastavljeno je Izvješće, dostupno na poveznici:
http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/Izvjesce%20o%20provedenoj%20javnoj%20raspravi.pdf

Upućivanje Zahtjeva Ministarstvu zaštite okoliša i energetike

U skladu s odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN 3/17), 10. veljače 2017. upućen je Zahtjev za davanje mišljenja o provedenom postupku strateške procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine Ministarstvu zaštite okoliša i energetike, Upravi za procjenu utjecaja na okoliš i održivo gospodarenje otpadom, Sektoru za procjenu utjecaja na okoliš i industrijsko onečišćenje.

Ministarstvo je dostavilo Mišljenje o provedenom postupku strateške procjene, koje se nalazu u nastavku ovog Dodatka

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA
I ENERGETIKE
10000 Zagreb, Radnička cesta 80
tel: +385 1 3717 111, faks: +385 1 3717 149

Uprava za procjenu utjecaja na okoliš
i održivo gospodarenje otpadom

KLASA: 351-03/17-04/246
URBROJ: 517-06-2-1-2-17-2
Zagreb, 23. veljače 2017.

GRAD ZAGREB
Gradski ured za strategijsko planiranje i
razvoj Grada
Park Stara Trešnjevka 1
10000 Zagreb

PREDMET: Nacrt konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine
- mišljenje o strateškoj procjeni, dostavlja se

Poštovani,

zahtjevom, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-13/001-17-65, tražite mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike, u daljnjem tekstu: Ministarstvo, o provedenoj strateškoj procjeni za Razvojnu strategiju Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine. Vezano za navedeno dostavljate dokumente iz postupka strateške procjene: Nacrt konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine iz veljače 2017. godine, Stratešku studiju o utjecaju na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine iz veljače 2017. godine, mišljenje povjerenstva, rezultate sudjelovanja javnosti, mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima i mišljenja tijela jedinica područne (regionalne) samouprave.

Sukladno članku 71. Zakona o zaštiti okoliša („Narodne novine", broj 80/13, 153/13 i 78/15), u daljnjem tekstu: Zakon, u s vezi sa člankom 18. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš („Narodne novine", broj 64/08), u daljnjem tekstu: Uredba, prije upućivanja nacrta konačnog prijedloga Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Strategija) u postupak donošenja, Ministarstvo je obvezno o provedenoj strateškoj procjeni za Strategiju donijeti mišljenje.

Gradonačelnik Grada Zagreba donio je 28. srpnja 2016. godine Zaključak o započinjanju strateške procjene utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020.

godine, KLASA: 960-03/16-12/11, URBROJ: 251-03-02-16-2 koja je objavljena na internetskoj stranici Grada Zagreba http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=94199, u daljnjem tekst: internetska stranica Grada Zagreba.

Stratešku procjenu provodi Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, u daljnjem tekstu: Gradski ured, tijekom izrade nacrta prijedloga Strategije, a prije utvrđivanja konačnog prijedloga Strategije i upućivanja iste u postupak donošenja.

Uprava za zaštitu prirode Ministarstva slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu donijela je 2. lipnja 2016. godine Rješenje da je Razvojna strategija Grada Zagreba – ZAGREBPLAN 2020+ prihvatljiva za ekološku mrežu, KLASA: UP/I 612-07/16-71/273, URBROJ: 517-07-2-1-16-4.

Postupak određivanja sadržaja strateške studije proveden je sukladno članku 7. Uredbe. Javnost je informirana o ovom postupku i pozvana na sudjelovanje objavom Informacije, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-3 od 4. kolovoza 2016. godine, na internetskoj stranici Grada Zagreba. Gradski ured zatražio je mišljenja tijela i/ili osoba određenih posebnim propisima i tijela jedinica područne (regionalne) samouprave o sadržaju Strateške studije o utjecaju na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine, u daljnjem tekstu: Strateška studija, i razini obuhvata podataka koji se moraju obraditi u Strateškoj studiji, vezano na područje iz njihova djelokruga, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-2 od 4. kolovoza 2016. godine. Rasprava u svrhu usuglašavanja mišljenja o sadržaju strateške studije održana je 8. rujna 2016. godine. Gradski ured donio je Zaključak o sadržaju Strateške studije 13. listopada 2016. godine, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-41 i istu objavio na internetskoj stranici Grada Zagreba.

Stratešku studiju izradio je ovlaštenik Dvokut Ecro d.o.o. sa sjedištem u Zagrebu, Trnjanska 37, kojem je Ministarstvo 16. studenoga 2013. izdalo Rješenje za izradu strateških studija, KLASA: UP/I 351-02/13-08/136, URBROJ: 517-06-2-2-2-13-3.

Gradonačelnik Grada Zagreba imenovao je savjetodavno stručno povjerenstvo Zaključkom o imenovanju Savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-42 od 14. listopada 2016. godine) i Zaključkom o izmjeni Zaključka o imenovanju Savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja na okoliš Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine (KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-46 od 4. studenog 2016. godine)., u daljnjem tekstu: Povjerenstvo. Povjerenstvo je održalo dvije sjednice, prvu sjednicu 24. studenog 2016. godine i drugu sjednicu 12. prosinca 2016. godine. Tijekom svog rada Povjerenstvo je ocijenilo Stratešku studiju u odnosu na Nacrt prijedloga Strategije te donijelo Mišljenje da je Strateška studija cjelovita i stručno utemeljena.

Zaključak o upućivanju Strateške studije i Nacrta prijedloga Strategije na javnu raspravu donio je gradonačelnik Grada Zagreba 12. prosinca 2016. godine, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-48. Obavijest o provođenju javne rasprave, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-49 od 12. prosinca 2016. godine, objavljena je na internetskoj stranici Grada Zagreba te u tisku „Večernji list“ i „Jutarnji list“. Javna rasprava o Strateškoj studiji i Nacrtu prijedloga Strategije provedena je u razdoblju od 21. prosinca 2016. godine do 19.

siječnja 2017. godine. Uvid u dokumentaciju omogućen je na internetskoj stranici Grada Zagreba te u prostorijama Grada Zagreba, Republike Austrije 18, Zagreb. Javno izlaganje održano je 10. siječnja 2017. godine u ZgForumu, Gajeva 27, Zagreb s početkom u 10:00 sati. Istodobno sa stavljanjem Strateške studije i Nacrta prijedloga Strategije na javnu raspravu, Gradski ured uputio je tijelima i osobama sukladno Zakonu i Uredbi 21. prosinca 2016. godine pisani zahtjev za mišljenjem o navedenoj dokumentaciji, KLASA: 960-03/16-012/15, URBROJ: 251-05-11/001-16-50. Nakon provedene javne rasprave Gradski ured je dostavio sva mišljenja, primjedbe i prijedloge iz javne rasprave, mišljenja tijela i osoba te mišljenja tijela jedinica područne (regionalne) samouprave na očitovanje ovlašteniku. Svojim očitovanjem, znak: D031-17-mp od 10. veljače 2017. godine, ovlaštenik je obrazložio razloge njihova prihvaćanja odnosno neprihvaćanja te prema prihvaćenim primjedbama doradio Stratešku studiju.

Slijedom svega prethodno navedenog, Ministarstvo je mišljenja da je postupak strateške procjene proveden sukladno Zakonu, Uredbi, Pravilniku o povjerenstvu za stratešku procjenu („Narodne novine“, broj 70/08) i Uredbi o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša („Narodne novine“, broj 64/08).

S poštovanjem,

POMOĆNIK MINISTRA

Nenad Šćulac

Akcijski plan

Akcijski plan definiran je kao zasebni provedbeni dokument koji sadrži prikaz aktivnosti, programa i projekata planiranih u Razvojnoj strategiji te financijske iznose potrebne za njihovu provedbu. Struktura i sadržaj tablica koje Akcijski plan sadrži propisana je Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe. Akcijski se plan izrađuje za trogodišnje razdoblje, s time da se u tablicama iskazuju i sredstva utrošena za pojedinu aktivnost u prethodnoj godini (n-1 godina). U Akcijskom planu iskazuju se sredstva **planirana iz svih izvora financiranja** (državni proračun, županijski proračun/proračun Grada Zagreba, pomoći EU, sredstva javnih poduzeća, privatnog sektora, javno privatnog partnerstva i dr.).

Uzimajući u obzir razdoblje izrade Akcijskog plana (završetak izrade nakon usvajanja Proračuna Grada Zagreba za 2017. godinu), veliki dio aktivnosti i sredstava iskazanih u Akcijskom planu podudara se sa iznosima iskazanim u usvojenom Proračunu i planu razvojnih programa koji Grad Zagreb kao jedinica područne (regionalne) samouprave sukladno Zakonu o proračunu donosi za trogodišnje razdoblje. U planu razvojnih programa iskazani su ciljevi i prioriteti razvoja jedinice lokalne i područne samouprave povezani s programskom i organizacijskom klasifikacijom proračuna jedinice lokalne i područne samouprave, kao i pokazatelji ishoda koji se prate na razini pojedinog projekta / aktivnosti. Sukladno navedenom, podaci u Akcijskom planu koji se odnose na proračun Grada Zagreba (županijski proračun) temelje se na izvršenju proračuna za 2016., usvojenom proračunu za 2017. te projekcijama proračuna za 2018. i 2019. godinu.

Gradska upravna tijela i drugi dionici za potrebe izrade Akcijskog plana dostavili su Gradskom uredu za strategijsko planiranje podatke iz svoje nadležnosti te je sistematizacija materijala izvršena uz kontinuiranu komunikaciju i koordinaciju te provjeru pojedinih stavki. Svi podaci uneseni su temeljem dostupnih informacija kojima su raspolagale nadležne institucije (gradska upravna tijela i drugi dionici) u trenutku izrade Razvojne strategije, a kroz godišnje usklađivanje i ažuriranje provodit će se analiza i korekcije Akcijskog plana.

Akcijski plan sastoji se od:

- **Tablice T1 – Akcijski plan**
  U tablici su iskazani nazivi aktivnosti / projekata / programa, pokazatelji ishoda te ciljana financijska sredstva planirana za pojedinu godinu
- **Tablice T2 – Izvori sredstava**
  U tablici su iskazana planirana sredstva prema izvorima financiranja (državni proračun, županijski proračun/proračun Grada Zagreba, pomoći EU, sredstva javnih poduzeća, te ostali izvori u koje spadaju sredstva privatnog sektora, javno privatnog partnerstva i dr.)
- **Tablice T3 – Financijski plan (Osnova za buduće izvještavanje) – Posebna područja Grada Zagreba**
  U tablici su iskazana planirana sredstva prema izvorima financiranja (državni proračun, županijski proračun/proračun Grada Zagreba, pomoći EU, sredstva javnih poduzeća, te ostali izvori u koje spadaju sredstva privatnog sektora, javno privatnog partnerstva i dr.) za skupinu

mjera koje pripadaju posebnim područjima Grada Zagreba, odnosno područjima s posebnim obilježjima unutar Grada Zagreba, a razvrstana su u pripadajuća razvojna područja.

- **Tablice T4 – Financijski plan (Osnova za buduće izvještavanje) – Područja razvoja**
  U tablici su grupirane razvojne mjere u pripadajuća područja razvoja te iskazana planirana sredstva prema izvorima financiranja (državni proračun, županijski proračun/proračun Grada Zagreba, pomoći EU, sredstva javnih poduzeća, te ostali izvori u koje spadaju sredstva privatnog sektora, javno privatnog partnerstva i dr.)
- **Tablice T5 – Strateški projekti**
  U tablici su iskazana planirana sredstva za provedbu definiranih 15 strateških projekata

Tablica T-1: Akcijski plan

R.br.*	Naziv cilja / prioriteta/ mjere/ APP	Pokazatelji							Iznos sredstava u godini n-1 (2016.)	Iznos sredstava u godini n (2017.)	Iznos sredstava u godini n+1 (2018.)	Iznos sredstava u godini n+2 (2019.)
		Naziv	Definicija	Mjerilo (jedinica)	Polazna vrijednost (2016.)	Ciljana vrijednost (2017.)	Ciljana vrijednost (2018.)	Ciljana vrijednost (2019.)				
1.	**Cilj: KONKURENTNO GOSPODARSTVO**								106.233.450,00	106.660.000,00	186.468.000,00	263.553.000,00
1.1.	**Prioritet: Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja**								37.652.500,00	52.310.000,00	58.090.000,00	50.350.000,00
1.1.1.	**Mjera: Unapređivanje sustava planiranja i praćenja gospodarskih i demografskih aktivnosti**								0,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00
	Demografska i gospodarska studija	Izrađena studija	Izrađena studija	Broj	0	1	1	1	0,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00
1.1.2.	**Mjera: Jačanje poduzetničke infrastrukture**								3.900.000,00	16.600.000,00	19.910.000,00	12.070.000,00
	Obrtničko poduzetnički strukovni centar (OPSC)								3.600.000,00	8.500.000,00	9.840.000,00	12.000.000,00
	Uređenje poslovnih prostora ispod sjeverne tribine stadiona Maksimir								300.000,00	8.000.000,00	10.000.000,00	0,00
	Izrada kataloga investicijskih projekata								0,00	100.000,00	70.000,00	70.000,00
1.1.3.	**Mjera: Razvoj povoljnog financijskog okruženja za malo/srednje poduzetništvo i obrtnike**								32.436.000,00	34.100.000,00	36.400.000,00	36.400.000,00
	Subvencije kamata za poduzetničke kredite	Subvencioniranje kamata na poduzetničke kredite	Odobreni krediti poduzetnicima uz subvenciju kamata	Broj odobrenih kredita poduzetnicima	35	45	50	55	5.206.000,00	5.500.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
	Dodjela potpora za očuvanje i razvoj obrtničkih djelatnosti	Potpore za očuvanje i razvoj obrtničkih djelatnosti	Dodjeljene potpore za očuvanje i razvoj obrtničkih djelatnosti	Broj dodjeljenih potpora	900	900	950	950	15.000.000,00	12.700.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00
	Dodjela potpora za samozapošljavanje - Razvojna agencija Zagreb	Potpore za samozapošljavanje	Dodjeljene potpore za samozapošljavanje	Broj dodjeljenih potpora	120	50	50	50	3.000.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Investicijski fond poduzetničkog kapitala	Equity fond po Eu VECA modelu	Ulaganja u vlasnički kapital	Broj tvrtki u koje je izvršeno ulaganje	0	0	3	8	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Formiranje jamstvenog fonda za davanje jamstava poduzetnicima za poduzetničke kredite preko Razvojne agencije Zagreb	Jamstveni fond za davanje jamstava poduzetnicima za poduzetničke kredite	Dana jamstva poduzetnicima za poduzetničke kredite	Broj danih jamstava	0	0	5	12	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Dodjela potpora za internacionalizaciju poslovanja malih i srednjih poduzetnika	Potpore za internacionalizaciju poslovanja malih i srednjih poduzetnika	Dodjeljene potpore za internacionalizaciju poslovanja	Broj dodjeljenih potpora za iointernacionalizaciju poslovanja malih i srednjih pouzetnika	20	20	25	25	6.000.000,00	5.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
	Dodjela potpora za društveno poduzetništvo	Potpore za društveno poduzetništvo	Dodjeljene potpore za društveno poduzetništvo	Broj dodjeljenih potpora za društveno poduzetništvo	8	8	10	10	2.580.000,00	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Dodjela potpora za organizaciju manifestacija za promicanje obrtništva i poduzetništva	Potpore za organizaciju manifestacija za promicanje obrtništva i poduzetništva	Dodjeljene potpore za organizaciju manifestacija za promicanje obrtništva i poduzetništva	Broj dodjeljenih potpora za organizaciju manifestacija za promicanje obrtništva i poduzetništva	13	15	15	15	650.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
1.1.4.	**Mjera: Potpora razvoju poduzetničkih vještina**								1.316.500,00	1.530.000,00	1.700.000,00	1.800.000,00

	Konferencije i edukacije za start up poduzetnike (Zagreb Connect)	Održane konferencije i edukacije za start up poduzetnike	Posjetitelji konferencija Educirani korisnici	Broj posjetitelja Broj educiranih korisnika	300 15	350 15	400 20	450 20	586.500,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
	Edukacija o poduzetništvu - Razvojna agencija	Održane edukacije o poduzetništvu	Educirani korisnici	Broj educiranih korisnika	2000	2500	3000	3500	400.000,00	500.000,00	600.000,00	700.000,00
	Savjetovanje/mentoriranje poduzetnika - Razvojna agencija Zagreb	Održana savjetovanja/mentoriranja poduzetnika TPa	Savjetovani/mentorirani poduzetnici Tpa	Broj reliziranih mentorskih sati	300	300	500	500	30.000,00	130.000,00	200.000,00	200.000,00
	Promicanje poduzetničke kulture - Razvojna agencija Zagreb	Organiziranje događanja za promicanje poduzetničke kulture	Organizirani događaji	Broj organiziranih događaja	10	10	10	10	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
1.2.	**Prioritet: Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga**								55.141.700,00	43.130.000,00	114.068.000,00	198.546.000,00
1.2.1.	**Mjera: Podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama**								1.770.200,00	8.580.000,00	75.778.000,00	158.978.000,00
	Opremanje Inkubacijskog centra i laboratorija za istraživanje i razvoj u sklopu Paviljona 12 Zagrebačkog velesajma kao nove lokacije Tehnološkog parka	Opremanje Tehnoloških centara i prototipne radionice	Tehnološki centri (6) i prototipna radionica (1) opremljeni opremom i uređajima namijenjenim razvoju i testiranju	Broj	1	4	7	7	0,00	7.000.000,00	6.000.000,00	0,00
	Projekt izgradnje i opremanja novog Tehnološkog parka Zagreb	Izgrađena i opremljena fizička infrastruktura	Izgrađena i opremljena fizička infrastruktura	Broj	1	1	1	1	0,00	0,00	66.900.000,00	156.100.000,00
	Sufinanciranje usluga inkubiranja poduzetnika - Razvojna agencija Zagreb -TPZ d.o.o.	Potpore za sufinanciranje usluga inkubiranja poduzetnika	Dodjeljene potpore za inkubiranje poduzetnika	Broj inkubiranih poduzetnika	17	43	58	73	380.000,00	420.000,00	1.728.000,00	1.728.000,00
	Dodjela potpora inovatorima radi komercijalizacije inovacija	Potpore inovatorima	Dodijeljene potpore inovatorima	Broj dodjeljenih potpora	28	30	32	35	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Biocentar	Poslovni korisnici iz područja bioznanosti u sklopu projekta izgradnje i pokretanja inkubacijskog centra za bioznanosti	Broj poslovnih korisnika iz područja bioznanosti u sklopu projekta izgradnje i pokretanja inkubacijskog centra za bioznanosti	Broj poslovnih korisnika	8	19	23	28	890.200,00	660.000,00	650.000,00	650.000,00
1.2.2.	**Mjera: Poticanje kreativnih industrija**								8.000.000,00	8.000.000,00	9.000.000,00	9.000.000,00
	Prigodne manifestacije	Prigodne manifestacije	Održane prigodne manifestacije	Broj održanih prigodnih manifestacija	10	10	10	10	8.000.000,00	8.000.000,00	9.000.000,00	9.000.000,00
1.2.3.	**Mjera: Unapređivanje turističke ponude**								45.371.500,00	26.550.000,00	29.290.000,00	30.568.000,00
	Financiranje ustanove ZOO vrt	Posjetitelji ZOO i korisnici edukativnih programa	Posjetitelji ZOO	Broj posjetitelja	200.000	350.000	355.000	360.000	23.200.000,00	21.540.000,00	21.880.000,00	22.438.000,00
	Modernizacija II faza		Educirani korisnici	Broj educiranih korisnika	20.000	24.000	25.000	26.000	19.989.500,00	200.000,00	0,00	0,00
	Projekt razvoja tematskih cesta (vinska, sirna, ….)								0,00	0,00	50.000,00	70.000,00
	Razvoj turizma u Gradu Zagrebu	Projekti i manifestacije u svrhu povećanja broja turističkih dolazaka i noćenja	Održani projekti i manifestacije u svrhu povećanja broja turističkih dolazaka i noćenja	Broj projekata i manifestacija/broj dolazaka i noćenja turista	28/1154622 dolazaka i 2023733 noćenja	33/+5%/+5%	40/+5%/+5%	45/+5%/+5%	1.265.000,00	1.000.000,00	1.800.000,00	2.000.000,00
	Sufinanciranje projekata u turizmu	Projekti u turizmu u svrhu povećanja broja turističkih dolazaka i noćenja	Sufinancirani projekti	Broj sufinanciranih projekata/ broj dolazaka i noćenja turista	1/1154622 dolaska i 2023733 noćenja	3/+5%/+5%	6/+5%/+5%	10/+55/+5%	570.000,00	750.000,00	1.000.000,00	1.500.000,00

	Termalno kupalište Zagreb (provedba predinvesticijskih aktivnosti)	Projekt izgradnje sportsko-rekreacijske zone Zagreb	Realizacija projekta izgradnje sportsko-rekreacijske zone Zagreb	Broj projekata	1 projekt	1 projekt	1 projekt	1 projekt	347.000,00	1.060.000,00	2.060.000,00	2.060.000,00
	Kongresni centar (provedba predinvesticijskih aktivnosti)								0,00	2.000.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
1.3.	**Prioritet: Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva**								13.439.250,00	11.220.000,00	14.310.000,00	14.657.000,00
1.3.1.	**Mjera: Održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim zemljištem**								275.250,00	350.000,00	390.000,00	230.000,00
	Revitalizacija poljoprivrednih površina – uređenje i održavanje poljoprivrednog zemljišta sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju do trenutka njegovog davanja u zakup ili drugog načina raspolaganja								50.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
	Nadogradnja interaktivnog preglednika – karte, poljoprivrede i poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i izrada elaborata zaštite okoliša za sustav navodnjavanja								0,00	40.000,00	20.000,00	20.000,00
	Pokušalište Agronomskog fakulteta Maksimir								225.250,00	160.000,00	200.000,00	100.000,00
	Mjerne postaje za praćenje - monitoring, kvalitete procjedne vode na poljoprivrednim proizvodnim površinama na području II zone sanitarne zaštite izvorišta Mala Mlaka i Petruševec								0,00	80.000,00	100.000,00	40.000,00
1.3.2.	**Mjera: Razvoj poduzetničkih vještina i edukacija poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika**								215.000,00	250.000,00	350.000,00	350.000,00
	Financiranje udruga u području poljoprivrede								215.000,00	250.000,00	350.000,00	350.000,00
1.3.3.	**Mjera: Razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje i šumarstva**								12.949.000,00	10.620.000,00	13.570.000,00	14.077.000,00
	Financiranje izrade ekspertnih analiza i elaborata usmjerenih na razvoj, očuvanje i unapređenje poljoprivrede na području Grada Zagreba								170.000,00	200.000,00	200.000,00	243.000,00
	Financiranje organizacije manifestacija i drugih događanja koje za cilj imaju očuvanje ruralnih vrijednosti i tradicije koje promiču izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda, uvode inovativna rješenja te educiraju i informiraju proizvođače i potrošače								950.000,00	670.000,00	730.000,00	877.000,00
	Dodjela potpora poljoprivrednim proizvođačima i drugim pravnim subjektima u poljoprivredi za osnovne i dopunske aktivnosti u području primarne proizvodnje te prerade, trženja, zaštite i poboljšanja kvalitete poljoprivrednih proizvoda i ljudskih potencijala	Potpore u poljoprvredi	Subvencioniranje poljoprivrednika u cilju moderniziranja tehnologije poljoprivredne proizvodnje, uvođenja dopunskih djelatnosti na gospodarstvu	Broj korisnika mjera	350	355	355	355	11.679.000,00	9.500.000,00	11.400.000,00	11.657.000,00

	Centar enogastro izvrsnosti	Promidžbene aktivnosti Grupe poljoprivrednih proizvoda s dodanom vrijednošću	Promidžbene aktivnosti Brendiranje poljoprivrednih proizvoda s dodanom vrijednošću	Broj promidžbenih aktivnosti Broj grupa proizvoda s dodanom vrijednošću	0 0	7 1	10 2	15 3	150.000,00	250.000,00	1.240.000,00	1.300.000,00
2.	**Cilj: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**								83.697.500,00	1.158.745.000,00	1.565.275.000,00	2.122.625.000,00
2.1.	**Prioritet: Zagreb - grad znanja i sveučilišni grad**								53.577.500,00	1.127.925.000,00	1.534.275.000,00	2.091.525.000,00
2.1.1.	**Mjera: Potpora prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu**								53.077.500,00	1.127.625.000,00	1.533.975.000,00	2.091.225.000,00
	Sveučilišni kampus Borongaj	Izgradnja sveučilišne infrastrukture	izgrađene zgrade, prateći sadržaji, kom. infrastrukutura	izgrađene zgrade i svi potrebni sadržaji	revizija postojeće dokumentacije	izrada projektne dokumentacije	akti za građenje+ izgradnja	provedba zahvata izgradnje	37.500.000,00	1.087.500.000,00	1.500.000.000,00	1.875.000.000,00
	Izgradnja kompleksa Biološkog, Geografskog i Geološkog odsjeka (BGG) Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF) Sveučilišta u Zagrebu (SUZ) predviđen u Sjevernom kampusu (lokacija Horvatovac u Zagrebu)	izgradnja novog kompleksa zgrada	izgrađen kompleks zgrada BGG	izgrađen kompleks zgrada BGG	priprema projekt. dokumentacije	izrada projektne dokumentacije	akti za građenje + izgradnja	provedba zahvata izgradnje	15.000.000,00	22.500.000,00	22.500.000,00	150.000.000,00
	ALUARTFORUM – umjetnička galerija Akademije likovnih umjetnosti izložbeni prostor, forum za studente, nastavnike i umjetnike te građane, terase i vrtovi, dokumentacijski centar i dio fundusa Akademije (lokacija interpolacija između objekata Ilica 83 i Ilica 87, Zagreb)	izgradnja nove zgrade	izgrađena zgrada Aluartforuma	izgrađena zgrada Aluartforuma	priprema projekt. dokumentacije	izrada projektne dokumentacije	akti za građenje + izgradnja	provedba zahvata izgradnje	375.000,00	2.250.000,00	3.750.000,00	6.000.000,00
	Zgrada SolarDechatlon	izgradnja/montaža zgrade	izgrađena zgrada SoalrDechatlona	izgrađena zgrada SoalrDechatlona	revizija postojeće dokumentacije	akti za građenje + izgradnja	izgrađena zgrada	provedba zahvata izgradnje	52.500,00	525.000,00	225.000,00	225.000,00
	Izgradnja zgrade Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na Sjevernom kampusu (lokacija Zmajevac)	izgradnja nove zgrade	izgrađena zgrada FBF-a	izgrađena zgrada FBF-a	priprema projekt. dokumentacije	izrada projektne dokumentacije	akti za građenje + izgradnja	provedba zahvata izgradnje	150.000,00	14.850.000,00	7.500.000,00	60.000.000,00
2.1.2.	**Mjera: Razvoj suradnje znanstvene/akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva**								500.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
	Suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu i znanstveno-istraživačkim institucijama	Izrađena studija	Izrađena studija	Broj izrađenih studija	1	1	1	1	500.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
2.2.	**Prioritet: Razvoj i unapređivanje tržišta rada**								30.120.000,00	30.820.000,00	31.000.000,00	31.100.000,00
2.2.1.	**Mjera: Prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja**								200.000,00	300.000,00	400.000,00	400.000,00
	Samozapošljavanje hrvatskih branitelja	Razvoj poduzetničkih vještina do pokretanja samostalnog poduzeća, ciklus poduzetničke edukacije namijenjene nezaposlenim braniteljima Grada Zagreba	Educirani branitelji	Broj hrvatskih branitelja koji su sudjelovali u edukaciji	100	120	130	140	200.000,00	300.000,00	400.000,00	400.000,00

2.2.2.	**Mjera: Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja**								1.100.000,00	1.200.000,00	1.200.000,00	1.300.000,00
	Javne radne aktivnosti (cjeloživotno učenje i mogućnost prekvalfikacije za nezaposlene hrvatske branitelje)	Javne radne aktivnosti za nezaposlene hrvatske branitelje Hrvatski branitelji i osobe koji su polaznici programa	Održane javne radne aktivnosti u cilju povećanja zaposlenosti, jačanja samopouzdanja odnosno samopoštovanja nezaposlenih osoba Hrv.branitelji i osobe - polaznici programa s ciljem brže socijalne i ekonomske integracije u zajednicu	Broj održanih javnih radnih aktivnosti Broj hrvatskih branitelja i osoba koji su upisali programe	40 225	40 250	40 250	40 275	1.000.000,00	1.100.000,00	1.100.000,00	1.200.000,00
	Cjeloživotno obrazovanje odraslih								100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
2.2.3.	**Mjera: Jačanje kompetencija i povećanje poslovnih mogućnosti za ranjive grupe kroz programe socijalne ekonomije**								28.820.000,00	29.320.000,00	29.400.000,00	29.400.000,00
	Suradnja i partnerstva u sustavu socijalne politike	Partnerstva u sustavu socijalne politike Projekti koji se provode u partnerstvu	Prihvaćena partnerstva u sustavu socijalne politika Projekti koji se provode u partnerstvu	Broj prihvaćenih partnerstava Broj projekata	9 9	9 9	9 9	9 9	120.000,00	120.000,00	200.000,00	200.000,00
	Zapošljavanje osoba s invaliditetom	Subvencioniranje zapošljavanja osoba s invaliditetom Subvencioniranje zapošljavanja asistenata za osobe s invaliditetom	Dane subvencije za zapošljavanje osoba s invaliditetom Dane subvencije za zapošljavanje asistenata za osobe s invaliditetom	Broj subvencija Broj subvencija	311 73	304 70	304 70	304 70	28.500.000,00	29.000.000,00	29.000.000,00	29.000.000,00
	Razvoj i poticanje razvoja društvenog poduzetništva kroz socijalne zadruge nezaposlenih veterana Domovinskog Rata								200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
3.	**Cilj: ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM**								291.280.460,28	321.463.602,00	380.586.152,00	427.367.033,00
3.1.	**Prioritet: Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša**								192.392.156,00	212.402.002,00	255.573.152,00	334.054.033,00
3.1.1.	**Mjera: Uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu**								550.000,00	650.000,00	450.000,00	600.000,00
	Poslovi i aktivnosti u cilju održivog razvoja	Doneseni dokumenti	Doneseni dokumenti	Broj donesenih dokumenata	1	1	1	1	470.000,00	350.000,00	250.000,00	400.000,00
	Udruge koje djeluju na području zaštite okoliša i okolišno održivog razvitka	Sufinanciranje programa udruga koje djeluju na području zaštite okoliša i okolišno održivog razvoja	Sufinanciranje programa udruga koje djeluju na području zaštite okoliša i okolišno održivog razvoja	Sufinanciranje programa	10	20	20	20	80.000,00	300.000,00	200.000,00	200.000,00

3.1.2.	**Mjera: Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom**								0,00	7.438.858,00	21.030.439,00	15.787.893,00
	Inventarizacija i praćenje bioraznolikosti s naglaskom na istraživanja Natura 2000 vrsta i stanišnih tipova i očuvanje prirode								0,00	80.000,00	95.000,00	110.000,00
	Istažiti utjecaj skijališta na prirodne sastavnice i smanjiti njegov negativni utjecaj na minimum								0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
	Unaprijediti edukaciju i interpretaciju prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka prirode Medvednica kroz različite metode i sredstva								0,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00
	Prezentiranje ponude Parka na turističkim i drugim događanjima								0,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
	Nastojati osigurati dostupnost sadržaja i usluga za osobe s invaliditetom (dječja igrališta prilagođena za djecu sa invaliditetom i posebni potrebama i dr.)								0,00	50.000,00	0,00	0,00
	Projekt "Poboljšanje posjetiteljskog kapaciteta u svrhu održivog upravljanja Parkom prirode Medvednica (CPM)"								0,00	7.128.858,00	17.352.789,00	11.665.243,00
	Oživljavanje kulturne baštine utvrda u pograničnim područjima uz lansiranje centra za kulturalne i kreativne industrije (CEKIN) (EU Interreg HR-SLO)								0,00	0,00	170.150,00	200.150,00
	Izrada projektne dokumentacije i postavljanje kampa sa niskim utjecajem na prirodu								0,00	100.000,00	1.270.000,00	1.250.000,00
	Izrada projektne dokumentacije i postavljanje Andrenalinskog parka								0,00	0,00	562.500,00	562.500,00
	Vrednovanje i zaštita vodenih staništa u Parku prirode Medvednica i poboljjšanje turisitčke funkcije Parka uređenjem Kraljičinog zdenca i brojnih izvora								0,00	0,00	1.500.000,00	1.500.000,00
	Krajobrazna osnova Parka prirode Medvednica (Studija procjena karaktera, kvalitete i osjetljivosti krajobraza)								0,00	0,00	0,00	150.000,00
	Primjena načela zelene infrastrukutre u Parku prirode Medvednica kako bi se smanjili problemi nastali zbog klimatskih promjena (vjetroizvale i klizišta u Parku prirode)								0,00	0,00	0,00	270.000,00

3.1.3.	**Mjera: Razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture**								19.530.000,00	21.432.000,00	24.268.000,00	25.890.000,00
	Provedba godišnjeg plana održavanja Park šuma Grada Zagreba	Održavanje šume u javnom vlasništvu Uređenje staza i putova	Povećanje šuma u javnom vlasništvu Površina uređenih staza i putova	Ha Ha	425 11,21	425 11,21	425 11,21	425 11,21	7.950.000,00	7.500.000,00	8.200.000,00	10.000.000,00
	Financiranje Javne ustanove Maksimir	Prigodne manifestacije Edukacije za korisnike	Održane prigodne manifestacije Educirani korisnici	Broj manifestacija Broj educiranih korisnika	12 4550	12 4550	12 4550	12 4550	11.270.000,00	13.662.000,00	14.053.000,00	14.420.000,00
	Financiranje izrade ekspertnih analiza i elaborata usmjerenih na razvoj, očuvanje i unapređenje šumarstva na području Grada Zagreba								240.000,00	200.000,00	220.000,00	250.000,00
	Urbani šumski prostori za iskustva i rekreaciju - EU projekt u partnerskoj pripremi s Gradom Ljubljana za Interreg-Danube Transnational								0,00	0,00	1.725.000,00	1.150.000,00
	Monitoring šuma								70.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
3.1.4.	**Mjera: Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom**								0,00	15.200.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Program Sava								0,00	15.200.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
3.1.5.	**Mjera: Geotehnička i geoseizmička mikronizacija**								31.000.000,00	31.050.000,00	31.100.000,00	31.300.000,00
	Geotehnički katastar	Uspostavljanje baze podataka Izrada Geotehničke osnove Grada Zagreba Izrađeni projektni zadaci Održani stručni skupovi	Digitalizacija dokumentacije Objavljene karte na Geoportalu Seizmičko i geološko mikrozoniranje Sudjelovanja na seminarima	% Broj Broj Broj	100 1 1 2	Nastavak aktivnosti prema planu	Nastavak aktivnosti prema planu	Nastavak aktivnosti prema planu	1.000.000,00	1.050.000,00	1.100.000,00	1.300.000,00
	Sanacija klizišta	Sanirana klizišta	Broj saniranih klizišta	Broj saniranih klizišta	18	20	22	24	30.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,00
3.1.6.	**Mjera: Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti**								1.342.000,00	2.510.000,00	14.070.000,00	14.300.000,00
	"Uspostavljen okvir za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000"								0,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Financiranje udruga u području šumarstva	Projekti udruga Radionice i edukativni programi udruga	Prijavljeni projekti Održane radionice i edukativni programi	Broj prijavljenih projekata Broj održanih radionica i edukativnih programa	12 5	10 4	9 4	9 5	60.000,00	60.000,00	60.000,00	90.000,00
	Provođenje "Program zaštite divljači"	Površine pod programima zaštite divljači Čuvari u čuvarskoj službi	Površine pod programima zaštite divljači Broj čuvara u čuvarskoj službi	Ha Broj čuvara	8450 60	8450 120	8450 120	8450 120	382.000,00	620.000,00	720.000,00	760.000,00

	Financiranje udruga u području skrbi o životinjama								380.000,00	380.000,00	400.000,00	410.000,00
	Gospodarenje lovištem	Zajednička lovišta	Broj zajedničkih lovišta	Broj zajedničkih lovišta	11	11	11	11	355.000,00	300.000,00	370.000,00	390.000,00
	Financiranje udruga u području lovstva i ribolovstva	Projekti udruga Radionice i edukativni programi udruga	Prijavljeni projekti Održane radionice i edukativni programi	Broj prijavljenih projekata Broj održanih radionica i edukativnih programa	10 5	12 6	13 7	13 7	165.000,00	150.000,00	170.000,00	200.000,00
	Istraživanje i monitoring vrsta i staništa na području Grada Zagreba								0,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Razvoj Edukativnog centra gljiva								0,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
	Provedba mjera iz Akcijskog plana upravljanja invazivnim vrstama								0,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Izrada podloga za staništa i vrste zaštićenih područja grada Zagreba								0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Revitalizacija, očuvanje i prezentacija autohtonih vrsta Dinarskog krša								0,00	100.000,00	11.450.000,00	11.450.000,00
3.1.7.	**Mjera: Učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode te zaštita krajobrazne raznolikosti**								200.000,00	460.000,00	300.000,00	100.000,00
	Izrada Strategije zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenim i drugim dijelovima prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba	Izrađena Strategija	Izrađena Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenim i drugim dijelovima prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba	Broj donesenih dokumenata	0	1	0	0	200.000,00	160.000,00	0,00	0,00
	Izrada Akcijskog plana zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenim i drugim dijelovima prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba								0,00	200.000,00	200.000,00	0,00
	Plan upravljanja JU Maksimir zaštićenim područjima prirode Grada Zagreba (Zakonska obveza, ne iziskuju se financijska sredstva)								0,00	0,00	0,00	0,00
	Unapređenje značajnog krajobraza Savica								0,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
3.1.8.	**Mjera: Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka**								2.830.000,00	6.730.000,00	11.150.000,00	4.650.000,00
	Mjerenje i praćenje kvalitete zraka na stalnim mjernim postajama	Izvještaji o mjerenju i praćenju kvalitete zraka	Izrađeni izvještaji o mjerenju i praćenju kvalitete zraka	Broj izrađenih izvještaja	84	78	91	91	1.200.000,00	1.200.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
	Proširenje i osuvremenjivanje mreže gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka	Unaprijeđene, proširene mjerne postaje za trajno praćenje kvalitete zraka	Unaprijeđene, proširene mjerne postaje za trajno praćenje kvalitete zraka	Broj unaprijeđenih, proširenih mjernih postaja	2	1	1	1	130.000,00	130.000,00	150.000,00	150.000,00

	Zatvaranje i premještanje proizvodnih stočarskih objekata-dodjela potpore za zatvaranje							1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00
	Generatorski set GP4 (mE Jakuševec 2)							0,00	3.000.000,00	5.000.000,00	0,00
	Iskorištavanje topline sa mTEO postrojenja na Odlagalištu otpada Jakuševec za zagrijavanje objekata na Odlagalištu (sortirnica) - projektiranje, izvođenje radova i nadzor							0,00	500.000,00	3.000.000,00	0,00
	Projekt električni autobus							0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
	Električni bicikli za sustav javnih garaža							0,00	400.000,00	0,00	0,00
3.1.9.	**Mjera: Unapređivanje zaštite voda**							9.690.000,00	6.150.000,00	6.150.000,00	6.260.000,00
	Aktivnosti u vezi sa zaštitom voda	Elaborati o ispitivanju kvalitete vode zagrebačkog vodonosnika	Izrađeni elaborati o ispitaivanju kvalitete vode zagrebačkog vodonosnika	Broj elaborata	1	1	1	1	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
	Provedba i monitoring programa mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta	Provedene mjere iz Programa	Provedene mjere iz Programa	Broj provedenih mjera iz Programa	1	2	1	1	190.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00
	Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba							9.500.000,00	5.500.000,00	5.500.000,00	5.610.000,00
3.1.10.	**Mjera: Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke**							484.875,00	2.000.000,00	2.500.000,00	70.500.000,00
	Izrada dokumenata za ocjenu i upravljanje bukom okoliša (strateške karte buke, akcijski planovi)	Izrada dokumenata za ocjenu i upravljanje bukom okoliša (strateške karte buke, akcijski planovi)	Izrađeni dokumenati za ocjenu i upravljanje bukom okoliša (strateške karte buke, akcijski planovi)	Broj izrađenih dokumenata	1	2	1	1	484.875,00	2.000.000,00	500.000,00	500.000,00
	Program tramvajske efikasnosti Zagreba							0,00	0,00	2.000.000,00	70.000.000,00
3.1.11.	**Mjera: Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom**							126.765.281,00	118.781.144,00	143.554.713,00	163.666.140,00
	Odlagalište otpada Jakuševec-Prudinec	Dani ugovori po kojima se isplaćuje naknada	Dani ugovori po kojima se isplaćuje naknada	Broj ugovora po kojima se isplaćuje naknada	250	250	250	250	11.500.000,00	14.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00
	Aktivnosti i mjere u vezi s gospodarenjem otpadom							772.000,00	1.040.000,00	820.000,00	820.000,00
	Centar za gospodarenje otpadom u Gradu Zagrebu	Izrada projektne dokumentacije	Izrađena potrebna dokumentacija za I. fazu izgradnje Centra	Izrađena potrebna dokumentacija za I. fazu izgradnje Centra	1	1	1	1	6.250.000,00	14.250.000,00	3.000.000,00	4.000.000,00
	Reciklažna dvorišta i mobilna reciklažna dvorišta							10.573.000,00	10.400.000,00	10.400.000,00	4.000.000,00
	Spremnici							20.968.500,00	7.680.500,00	6.203.000,00	8.456.500,00
	Vozila							74.141.781,00	33.850.644,00	41.721.713,00	21.829.640,00
	Skladište otpada (SOC Jakuševec)							2.560.000,00	2.560.000,00	2.560.000,00	2.560.000,00

	Izrada projektne dokumentacije postrojenja za izgradnju postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog otpada i miješanog komunalnog otpada na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec								0,00	5.000.000,00	10.000.000,00	0,00
	Izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog otpada i miješanog komunalnog otpada na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec								0,00	0,00	0,00	50.000.000,00
	Rekonstrukcija reciklažnog dvorišta na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec								0,00	0,00	850.000,00	0,00
	Građenje, održavanje i upravljanje podsustavima Odlagališta otpada Jakuševec								0,00	30.000.000,00	55.000.000,00	59.000.000,00
3.2.	**Prioritet: Održivo gospodarenje energijom**								98.888.304,28	109.061.600,00	125.013.000,00	93.313.000,00
3.2.1.	**Mjera: Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva**								2.990.657,28	9.170.000,00	16.450.000,00	2.350.000,00
	Subvencioniranje nabave i ugradnje obnovljivih izvora energije								1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Ugradnja obnovljivih izvora energije na objekte u vlasništvu Grada Zagreba								600.000,00	600.000,00	600.000,00	600.000,00
	Izrada tehničke dokumentacije za ugradnju OIE								100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Udruge koje djeluju na području energije i klimatskih promjena	Sufinancirani programi udruga	Sufinancirani programi udruga	Broj udruga koje su sufinancirane	10	40	30	30	55.600,00	150.000,00	300.000,00	300.000,00
	Zagrebački energetski tjedan i stručne prezentacije	Održane konferencije, radionice, seminari i sl. Podjeljeni raznovrsnii promotivni i edukativni materijali Izlagači uključeni u energetski tjedan	Broj održanih konferencija, radionica, seminara i sl. Količina podijeljenih raznovrsnih promotivnih i edukativnih materijala Izlagači uključeni u energetski tjedan	Broj održanih konferencija, radionica, seminara i sl. Kom. Broj izlagača	500 43500 50	500 43500 51	500 43500 52	500 43500 53	198.000,00	320.000,00	350.000,00	350.000,00
	Projektiranje punionice za EV u Podružnici Robni terminali Zagreb	izgrađena punionica za elektrovozila	Broj izgrađenih punionica	Broj	0	0	1	2	0,00	50.000,00	0,00	0,00
	Rekonstrukcija kotlovnice u PJ Jankomir na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku (zamjena energenta plina sa biomasom)	Godišnja ušteda pogona i održavanja	Godišnji financijski trošak potrošnje energenata (plina, električne energije i vode) i održavanja	Kuna/god.	560000	0	280000	280000	0,00	200.000,00	2.100.000,00	0,00
	Izgradnja kotlovnice na drvnu sječku-Markuševec	Izgradnja kotlovnice na drvnu sječku-Markuševec	Završena izgradnja i puštanje u rad	Postotak izvršenja investicije	100%	/	/	/	687.057,28	0,00	0,00	0,00
	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 500kW - Jankomir	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 500kW - Jankomir	Završena rekonstrukcija i puštanje u rad	Postotak izvršenja investicije	10%	90%	/	/	0,00	950.000,00	0,00	0,00

	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 2MW - Remetinečka	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 2MW - Remetinečka	Završena rekonstrukcija i puštanje u rad	Postotak izvršenja investicije	5%	95%	/	/	350.000,00	5.800.000,00	0,00	0,00
	Izgradnja sabirno logističkog centra za biomasu - Jankomir	Izgradnja sabirno logističkog centra za biomasu -Jankomir	Završena izgradnja i puštanje u rad	Postotak izvršenja investicije	/	5%	95%	/	0,00	0,00	12.000.000,00	0,00
3.2.2.	**Mjera: Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete**								70.247.647,00	73.931.600,00	82.383.000,00	64.783.000,00
	Projekt ZAGEE	Energetski obnovljene javne zgrade Zamijenjena neučinkovitia rasvjetna tijela s led rasvjetom u sustavu javne rasvjete	Energetski obnovljene javne zgrade Zamijenjena neučinkovitia rasvjetna tijela s led rasvjetom u sustavu javne rasvjete	Broj energetski obnovljenih javnih zgrada Broj zamijenjenih neučinkovitih rasvjetnih tijela s led rasvjetom u sustavu javne rasvjete	33 941	23 160	30 950	8 790	68.886.090,00	68.551.600,00	76.303.000,00	63.803.000,00
	Suradnja Grada Zagreba i REGEE na poticanju gospodarskih aktivnosti i razvoju poduzetništva u Gradu Zagrebu na području energetike	Potpisan Ugovor	Ugovor o finanacijskoj potpori za suradnju u poticanju gospodarskih aktvnosti i razvoju poduzetništva u GZ na području energetike za 2017	% provedenih aktivnosti	100	100	100	100	980.000,00	980.000,00	980.000,00	980.000,00
	Izrada projektne dokumentacije i Projekt energetske obnove upravne zgrade u poslovnoj jedinici Žitnjak (uključuje obnovljive izvore energije za sustav grijanja)	Energetski obnovljena zgrada	Energetski obnovljena zgrada	Energetski obnovljena zgrada	0	0	1	1	114.770,00	4.000.000,00	5.000.000,00	0,00
	Projekt modernizacije unutarnje rasvjete-ugradnja štedne rasvjete u skladištima	Zamijenjena neučinkovita rasvjetna tijela s štednom rasvjetom	Zamijenjena neučinkovita rasvjetna tijela s štednom rasvjetom	Broj zamjenjenih neučinkovitih rasvjetnih tijela s štednom rasvjetom	139	200	270	270	266.787,00	300.000,00	0,00	0,00
	Uvođenje sustava daljinskog nadzora i upravljanja energentima	Ugrađena daljinska mjerenja potrošnje energenata	Ugrađena daljinska mjerenja potrošnje energenata	Broj objekata na kojima su ugrađena daljinska mjerenja potrošnje energenata	0	1	1	2	0,00	100.000,00	100.000,00	0,00
3.2.3.	**Mjera: Sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe Grada**								450.000,00	180.000,00	180.000,00	180.000,00
	Energetska bilanca Grada Zagreba	Izrađena energetska bilanca	Izrađena energetska bilanca	Broj izrađenih energetskih bilanci	1	1	1	1	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
	Energetske strategije	Izrađene strategije, planovi i programi	Izrađene strategije, planovi i programi	Broj izrađenih strategija, planova i programa	1	1	1	1	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Deklaracija o klimatskim promjenama	Izrađen Plan prilagodbe klimatskim promjenama	Izrađen Plan prilagodbe klimatskim promjenama	Broj izrađenih Planova prilagodbe klimatskim promjenama (faze)	0	1	1	1	300.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00
3.2.4.	**Mjera: Unapređenje javnog rasvjetnog sustava**								25.000.000,00	25.000.000,00	25.000.000,00	25.000.000,00

	Javna rasvjeta	Izgrađena rasvjetna mjesta	Izgrađena rasvjetna mjesta	Broj izgrađenih rasvjetnih mjesta	2900	2900	3200	3500	25.000.000,00	25.000.000,00	25.000.000,00	25.000.000,00
3.2.5.	**Mjera: Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi**								200.000,00	780.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Implementacija energetskog informacijskog sustava								0,00	300.000,00	0,00	500.000,00
	Energetski informacijski sustav - III faza								0,00	0,00	500.000,00	0,00
	Daljinsko mjerenje potrošnje energenata								200.000,00	480.000,00	500.000,00	500.000,00
4.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA**								317.734.744,49	908.655.768,00	1.046.345.000,00	988.776.043,44
4.1.	**Prioritet: Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada**								4.662.000,00	3.860.000,00	24.680.000,00	28.080.000,00
4.1.1.	**Mjera: Cjelovito planiranje razvoja prostora Grada Zagreba**								4.652.000,00	2.770.000,00	3.870.000,00	4.070.000,00
	Izrada urbanističkih planova	Doneseni urbanistički planovi	Doneseni urbanistički planovi	Broj donesenih urbanističkih planova	5	7	5	5	4.652.000,00	2.770.000,00	3.870.000,00	4.070.000,00
4.1.2.	**Mjera: Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada**								10.000,00	1.090.000,00	20.810.000,00	24.010.000,00
	Katastar zelenila Grada Zagreba								10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
	Gradski prozori u prirodu-unaprjeđenje urbane bioraznolikosti i razvoj zelene infrastrukture (Modernizacija II)								0,00	500.000,00	10.000.000,00	20.000.000,00
	Afrička savana u ZOO-u Zagreb								0,00	380.000,00	4.000.000,00	4.000.000,00
	Modernizacija nastambe za Medvjede								0,00	200.000,00	6.800.000,00	0,00
4.2.	**Prioritet: Unapređivanje naseljenih dijelova Grada**								118.227.375,00	177.833.375,00	203.292.125,00	129.392.125,00
4.2.1.	**Mjera: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**								35.700.000,00	42.756.250,00	44.400.000,00	48.400.000,00
	Transformacija Velesajma s uređenjem okoliša i prometa - provedba predinvesticijskih aktivnosti								0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Izrada programa strateškog gradskog projekta Zagrebački Velesajam uz izmjene i dopune programskih smjernica i sadržaja	Izrađen Program	Izrađen Program	Broj	0	1	nastavak aktivnosti	nastavak aktivnosti	0,00	220.000,00	200.000,00	200.000,00
	Razvoj projekta Gredelj - provedba predinvesticijskih aktivnosti								0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Izrada programa urbanističko - arhitektonskog natječaja strateškog gradskog projekta Gredelj	Izrađen Program	Izrađen Program	Broj	0	1	0	0	0,00	86.250,00	0,00	0,00

	Razvoj projekta Blok Badel - provedba predinvesticijskih aktivnosti								0,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Razvoj projekta Zagrepčanka- provedba predinvesticijskih aktivnosti								0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Paromlin (Gradska Knjižnica)								0,00	500.000,00	0,00	0,00
	Kapitalna ulaganja u društvene objekte - Zaštita spomenika kulture	Obnovljena i revitalizirana kulturna dobra	Obnovljena i revitalizirana kulturna dobra	Broj objekata	33	34	35	36	35.700.000,00	34.950.000,00	37.200.000,00	41.200.000,00
4.2.2.	**Mjera: Inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unapređenje informatičkog sustava kulturne baštine**								0,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00
	Izrada programske osnove i IT okvira za e-katastar, e- bazu podataka i web geoportal kulturne i priroden baštine i zelene infrastrukture grada Zagreba								0,00	120.000,00	120.000,00	120.000,00
4.2.3.	**Mjera: Integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta**								0,00	685.000,00	600.000,00	600.000,00
	Izrada analiza studija i programskih polazišta	Izrađeni dokumenti	Izrađeni dokumenti	Broj	0	3	3	3	0,00	685.000,00	600.000,00	600.000,00
4.2.4.	**Mjera: Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora**								81.951.125,00	102.184.625,00	77.484.625,00	78.084.625,00
	Gradski vrtovi	Dodjeljene vrtne parcele Površine gradskih vrtova	Dodjeljene vrtne parcele Površine gradskih vrtova	Broj dodjeljenih vrtnih parcela m3	2210 229.753	2420 249.753	2520 259.753	2620 269.753	2.750.000,00	2.910.000,00	3.500.000,00	3.800.000,00
	Zagreb za mene	Sklopoljeni ugovori	Sklopoljeni ugovori	Broj	0	1	0	0	232.500,00	2.290.625,00	2.290.625,00	2.290.625,00
	Uređenje grada izvan redovnih programa	Objekti obuhvaćeni uređenjem	Objekti obuhvaćeni uređenjem	Broj objekata	10	10	10	10	15.500.000,00	16.000.000,00	11.000.000,00	11.000.000,00
	Javne površine	Uređene javne površine	Uređene javne površine	m2	60000	63000	66150	70000	63.000.000,00	60.000.000,00	60.000.000,00	60.000.000,00
	Sveučilišna bolnica Blato								0,00	630.000,00	340.000,00	640.000,00
	Sesvete - uređenje središta - Projekt Plavo-zelene Sesvete	Izrađena studija	Izrađena studija	Broj	1	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	243.750,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
	Sinergi	Nastavak aktivnosti projekta	Nastavak aktivnosti projekta	Broj	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	Nastavak aktivnosti prema utvrđenom planu	4.875,00	54.000,00	54.000,00	54.000,00
	Izrada programa strateškog gradskog projekta Hrvatska u malom	Izrađen Program	Izrađen Program	Broj	0	1	Nastavak sukladno provedenim aktivnostima	Nastavak sukladno provedenim aktivnostima	0,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Prenamjena bivše vojne bolnice u Vlaškoj ulici								220.000,00	20.000.000,00	0,00	0,00
4.2.5.	**Mjera: Profiliranje, sadržajno i oblikovno unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica**								576.250,00	31.900.000,00	80.500.000,00	2.000.000,00

	Tržnica Kvaternikov trg	Izrađen program i programska skica	Izrađen program i programska skica za natkrivanje i prostornu reorganizaciju prostora Tržnice Kvatrić	Broj	1	0	0	0	187.500,00	400.000,00	0,00	0,00
	Tržnica Dolac (Opatovina)	Izrađena Studija prostora	Izrađena Studija prostora Opatovina s planom obnove prostora po fazama	Broj	1	0	0	0	141.250,00	250.000,00	0,00	0,00
	Tržnica Dubec	Izrađena projektna dokumentacija za ishođen	Izrađena projektna dokumentacija za ishođenje građevinske dozvole - glavni projekt	Broj	1	0	0	0	247.500,00	50.000,00	0,00	0,00
	Tržnica Dolac - rekonstrukcija								0,00	700.000,00	70.000.000,00	0,00
	Tržnica Branimirova - rekonstrukcija								0,00	20.000.000,00	0,00	0,00
	Tržnica Trešnjevka - rekonstrukcija								0,00	5.000.000,00	5.000.000,00	0,00
	Tržnica Kvatrić - izgradnja nadstrešnice								0,00	2.500.000,00	2.500.000,00	0,00
	Rekonstrukcija manjih kvartovskih tržnica								0,00	3.000.000,00	3.000.000,00	2.000.000,00
4.2.6.	**Mjera: Očuvanje tradicionalnih obilježja i unapređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja uklopljenih u Grad Zagreb**								0,00	187.500,00	187.500,00	187.500,00
	Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba	Izrađene studije	izrađene studije vezane uz prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba	Broj	0	1	1	1	0,00	187.500,00	187.500,00	187.500,00
4.3.	**Prioritet: Unapređivanje sustava "Gradskih projekata"**								0,00	1.509.375,00	1.984.375,00	1.984.375,00
4.3.1.	**Mjera: Uspostava i razvoj sustava "strateških gradskih projekata"**								0,00	800.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00
	izrada analiza studija i programa strateških gradskih projekata	Izrađeni dokumenti	Izrađeni dokumenti vezani uz analizu i programe strateških gradskih projekata	Broj	0	2	2	2	0,00	800.000,00	1.275.000,00	1.275.000,00
4.3.2.	**Mjera: Uređenje i poboljšanje sustava "gradskih projekata"**								0,00	709.375,00	709.375,00	709.375,00
	Sredstva za provedbu javnih natječaja	Provedeni javni natječaji	Provedeni javni natječaji	Broj provedenih javnih natječaja	0	1	1	1	0,00	709.375,00	709.375,00	709.375,00
4.4.	**Prioritet: Unapređivanje prometnih sustava**								104.949.481,15	569.884.018,00	660.944.500,00	655.470.543,44
4.4.1.	**Mjera: Unapređivanje zračnog prometa**								0,00	1.726.568,00	22.800.000,00	21.491.043,44
	Aerodrom Lučko - Obnova zapuštene vojne infrastrukture u svrhu smještaja Središta za obuku zrakoplovnog osoblja Lučko	Izgradnja novog željezničkog stajališta za potrebe znanstveno učilišnog kampusa Borongaj i istočnog dijela Grada Zagreba	Stajalište može funkcionirati samo kao potpuno izgrađena funkcionalna cjelina pa se mora izgraditi u jednom koraku	Izgrađeno / neizgrađeno	Nema izgrađenog stajališta ni projektne dokumentacije za stajalište	đena projektna dokumenta	e sve dozvole i započeta i	Potpuno izgrađeno stajalište	0,00	1.726.568,00	22.800.000,00	21.491.043,44

4.4.2.	**Mjera: Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže**								66.066.750,00	66.301.500,00	66.255.500,00	66.255.500,00
	Baza podataka cesta i cestovnih objekata	video snimljeni kilometri nerazvrstanih cesta + geodetski snimljeni kilometari nerazvrstanih cesta	video snimljeni kilometri nerazvrstanih cesta + geodetski snimljeni kilometari nerazvrstanih cesta	Broj video snimljenih kilometara nerazvrstanih cesta + Broj geodetski snimljenih kilometara nerazvrstanih cesta	708,5 km + 90 km	1583 km + 460 km	1000 km + 500 km	1000 km + 500 km	6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija nerazvrstanih cesta								60.000.000,00	60.000.000,00	60.000.000,00	60.000.000,00
	Challenge	Nastavak aktivnosti projekta	Održani sastnaci u svrhu diseminacije i stvaranja baze za novi projekt	Broj održanih sastanaka	20	3	2	2	66.750,00	248.500,00	197.500,00	197.500,00
	Air quality on the move	Nastavak aktivnosti sukladno prihvaćenom planu	Nastavak aktivnosti sukladno prihvaćenom planu	Nastavak aktivnosti sukladno prihvaćenom planu	0	Nastavak aktivnosti sukladno planu	Nastavak aktivnosti sukladno planu	Nastavak aktivnosti sukladno planu	0,00	53.000,00	58.000,00	58.000,00
4.4.3.	**Mjera: Unapređivanje javnog putničkog prometa**								152.731,15	379.563.000,00	522.374.000,00	507.374.000,00
	Socialcar	Održani sastanci u svrhu implementacije projekta	Održani sastanci u svrhu implementacije projekta	Broj održanih sastanaka	20	20	Nastavak aktivnosti sukladno projektnom planu	Nastavak aktivnosti sukladno projektnom planu	152.731,15	363.000,00	374.000,00	374.000,00
	Veliki propravci tramvaske pruge								0,00	50.000.000,00	65.000.000,00	65.000.000,00
	Autobusna vozila								0,00	85.700.000,00	35.000.000,00	35.000.000,00
	Tramvajska vozila								0,00	167.000.000,00	167.000.000,00	167.000.000,00
	Tramvajski elektroenergetski sustav								0,00	3.000.000,00	130.000.000,00	80.000.000,00
	Uređenje hale tramvajskog servisa Trešnjevka								0,00	10.000.000,00	0,00	0,00
	Uređnje hale tramvajske radionice								0,00	8.500.000,00	0,00	0,00
	Tračnička veza grad - Zračna luka Zagreb								0,00	5.000.000,00	55.000.000,00	90.000.000,00
	Poticanje korištenja i primjena zajedničke pokazne karte ZET - HŽ - nadoknada dijela troškova								0,00	0,00	20.000.000,00	20.000.000,00
	Žičara Sljeme								0,00	50.000.000,00	50.000.000,00	50.000.000,00
4.4.4.	**Mjera: Poboljšanje prometa u mirovanju**								5.000.000,00	5.950.000,00	5.750.000,00	8.500.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija parkirnih mjesta								5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Razvoj infrastrukture i sustava parkiranja koji se nadovezuju na javni prijevoz								0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
	Razvoj sustava korištenja jedinstvene karte								0,00	700.000,00	750.000,00	1.000.000,00
	Gis programsko rješenje								0,00	250.000,00	0,00	0,00

4.4.5.	**Mjera: Razvoj sustava za nadzor i upravljanje prometom (ITS)**								21.250.000,00	17.520.000,00	25.850.000,00	38.150.000,00
	Uspostavljanje projekta automatsko upravljanje prometom Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapisnko-zagorske županije	Podprojekt	Pod podprojektom se smatra izrada studije opravdanosti te će se u okviru izrade studije definirati etapnost i potrebni podporojekti	broj podprojekata	0	0	1	0	0,00	170.000,00	1.900.000,00	15.000.000,00
	Ugradnja parkirališnih senzora za kontrolu parkirališnih mjesta								0,00	1.000.000,00	1.200.000,00	1.400.000,00
	Razvoj sustava za skeniranje registarskih oznaka								0,00	0,00	1.000.000,00	0,00
	Kartomati / elektronički kiosk za usluge prometa u mirovanju i javnog prijevoza								0,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Semaforizacija i sustav upravljanja prometom	Novosemaforizirana raskrižja i reprogramiranje postojećih Izdana rješenja za postavu signalizacije i tehničku regulaciju prometa	Novosemaforizirana raskrižja i reprogramiranje postojećih Izdana rješenja za postavu signalizacije i tehničku regulaciju prometa	Broj lokacija novosemaforiziranih raskrižja Broj izdanih rješenja	10 5950	broj projekata 3 5950	broj projekata 4 5950	broj projekata 5 5950	21.250.000,00	15.850.000,00	21.250.000,00	21.250.000,00
4.4.6.	**Mjera: Unapređivanje biciklističkog prometa**								4.480.000,00	90.822.950,00	9.915.000,00	5.700.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija biciklističkih staza								2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Zg Cycle Unit	Biciklistički promet i cikloturizam	Edukacija i promocija	Događanja i participacija na konferencijama	potpisani sporazumi za događanja sa partnerima	5 događanja; 6 konf.	7 događanja; 7 konf	7 događanja;7 konf.	300.000,00	795.000,00	795.000,00	1.000.000,00
	Biciklom na autobus	Uspostava javne usluge - BoB	Javna usluga prijevoza bicikala	Broj uvedenih autobusnih linija	Pilot projekt proveden	3 linije	4 linije	5 linija	20.000,00	20.000,00	20.000,00	100.000,00
	Sustav javnih bicikala na području Grada Zagreba	Sustav javnih gradskih bicikala	Uspostava usluge javnih bicikala na području grada	Broj uspostavljenih stajališta za bicikle	0	25	37	49	0,00	3.000.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Greenway Zagreb/DG02 - Savska ruta	Izgradnja pješačko biciklističke staze Izgradnja biciklističkih traka i staza - istok	Provdbe projekta pripreme tehničke dokumentacije i izgradnje biciklističkih staza/traka	Km Km	Izrađena Studija izvodljivosti Izrađen krojobrazni elaborat	Izrađena tehnička dokumentacija	Izgradnja biciklističkih staza i traka	izgrađeno 217 km izgrađeno 21 km	2.020.000,00	56.863.450,00	70.000,00	70.000,00
	Biciklistička magistrala - Zagreb istok								140.000,00	27.919.500,00	4.530.000,00	30.000,00
	Pješačko - biciklistički jarunski most								0,00	225.000,00	0,00	0,00
4.4.7.	**Mjera: Unapređivanje pješačkog prometa**								6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija pješačkih površina								6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
4.4.8.	**Mjera: Povećanje sigurnosti sudionika u prometu**								2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Aktivnosti u sklopu mjere								2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
4.5.	**Prioritet: Unapređivanje infrastrukturnih sustava**								89.295.888,34	104.569.000,00	99.444.000,00	93.849.000,00

4.5.1.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja - vodoopskrba i odvodnja**								10.504.000,00	12.504.000,00	12.504.000,00	12.504.000,00
	Projekt Zagreb - razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje								5.404.000,00	5.404.000,00	5.404.000,00	5.404.000,00
	Vodovod i kanalizacija								4.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00	6.000.000,00
	Komunalna infrastruktura za HRVI								1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Izvođenje radova gradnje komunalne infrastrukture na lokacijama iz Programa društveno poticane stanogradnje								100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
4.5.2.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - opskrba plinom**								59.266.964,34	61.715.000,00	56.800.000,00	55.195.000,00
	Plinovod								100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	Izgradnja PDS								22.177.677,00	22.345.000,00	16.130.000,00	7.630.000,00
	Rekonstrukcija PDS								33.489.287,34	29.770.000,00	34.570.000,00	44.465.000,00
	Modernizacija PDS								0,00	6.000.000,00	6.000.000,00	3.000.000,00
	Daljinsko očitavanje OMM								3.500.000,00	3.500.000,00	0,00	0,00
4.5.3.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - telekomunikacije**								134.924,00	0,00	0,00	0,00
	Izgradnja svjetlovodne distribucijske mreže u naselju Vrbani III								134.924,00	0,00	0,00	0,00
4.5.4.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - gradska groblja**								12.500.000,00	16.500.000,00	16.500.000,00	16.500.000,00
	Saniranje cesta i kanalizacije, sanacija klizišta, otkup zemljišta, izrada programa proširenja, UPU-a, GUP-a, proširenje infrastrukture.	Uređena površina na gradskim grobljima	Uređena površina na gradskim grobljima	m2	12500	13125	13800	14500	12.500.000,00	16.500.000,00	16.500.000,00	16.500.000,00
4.5.5.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - zaštita i zbrinjavanje životinja**								6.890.000,00	13.850.000,00	13.640.000,00	9.650.000,00
	Groblje za kućne ljubimce		Dovršenost projekta	%	40	75	90	100	5.490.000,00	10.500.000,00	5.000.000,00	1.000.000,00
	Skloniste u Dumovcu - dogradnja skloništa za nezbrinute životinje - objekt za izolaciju								0,00	2.200.000,00	4.000.000,00	5.000.000,00
	Higijeničarska služba	Uklonjene lešine životinja Nusproizvodi životinjskog porijekla	Uklonjene lešine životinja Nusproizvodi životinjskog porijekla	Broj uklonjenih lešina životinja Kg nusproizvodi životinjskog porijekla	1150 38700	1150 40000	1150 40000	1150 40000	820.000,00	820.000,00	870.000,00	930.000,00
	Unapređenje zaštite zdravlja životinja (skloniste za mačke)	Provedene manifestacije	Provedene manifestacije	Broj provedenih manifestacija	7	9	10	10	560.000,00	260.000,00	3.700.000,00	2.650.000,00

	Zbrinjavanje životinja s javnih površina - uklanjanje osa i stršljenova s javnih površina								20.000,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
4.6.	**Prioritet: Unapređivanje regionalne prometne povezanosti**								600.000,00	51.000.000,00	56.000.000,00	80.000.000,00
4.6.1.	**Mjera: Modernizacija željezničko - prigradsko - gradskog prometa**								0,00	50.000.000,00	50.000.000,00	50.000.000,00
	Željeznički terminali - rekonstrukcija i modernizacija								0,00	50.000.000,00	50.000.000,00	50.000.000,00
4.6.2.	**Mjera: Razvoj integriranog javnog prijevoza**								600.000,00	1.000.000,00	6.000.000,00	30.000.000,00
	Integrirani prijevoz putnika na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije	Podprojekt	Pod podprojektima se smatra izrada preostale projektne i studijske dokumentacije vezane uz implementaciju sustava integriranog prijevoza putnika i to: Broj novosagrađenih ili moderniziranih stajališta javnog linijskog prijevoza, broj intermodalnih putničkih terminala, broj instaliranih uređaja za naplatu i kontrolu karata, broj instaliranih uređaja za informiranje putnika, broj (km) izgrađene ili modernizirane infrastrukture, broj izrađene projektne dokumentacije, smanjen broj prometnih nesreća, smanjeno zagađivanje okoliša smanjenjem emisije CO_2, povećan broj prevezenih putnika/korisnika javnog prijevoza	Broj podprojekata	0	2	2	2	600.000,00	1.000.000,00	6.000.000,00	30.000.000,00
5.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE KVALITETE ŽIVLJENJA**								1.448.747.178,00	1.804.069.167,00	1.783.077.400,00	1.820.704.600,00
5.1.	**Prioritet: Unapređivanje kvalitete stanovanja**								4.000.000,00	34.200.000,00	35.000.000,00	35.080.000,00
5.1.1.	**Mjera: Poticanje obnove, modernizacije i održavanja stambenog fonda te sustava najma stanova u vlasništvu Grada**								4.000.000,00	34.000.000,00	35.000.000,00	35.080.000,00
	Nabava stanova	Kupljeni stanovi	Broj kupljenih stanova	Broj kupljenih stanova	3	4	3	3	4.000.000,00	4.000.000,00	4.000.000,00	4.080.000,00
	Sufinanciranje obnove pročelja višestambenih zgrada								0,00	30.000.000,00	31.000.000,00	31.000.000,00
5.1.2.	**Mjera: Racionalno planiranje i uređivanje područja za obiteljsku stambenu gradnju**								0,00	200.000,00	0,00	0,00

	Analiza stambene gradnje Grada Zagreba i prijedlog mreže prioritetnih lokacija								0,00	200.000,00	0,00	0,00
5.2.	**Prioritet: Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnos i kvalitetno slobodno vrijeme**								82.569.116,00	289.240.750,00	312.362.000,00	332.006.000,00
5.2.1.	**Mjera: Poticanje stambenog zbrinjavanja socijalno osjetljivih skupina građana**								23.112.116,00	215.000.000,00	230.000.000,00	250.000.000,00
	Projekt Podbrežje	Izgrađeni stanovi	Izgrađeni stanovi za socijalu, za javni najam, sa liste, za znanstvene novake, za tržište	Broj stanova	0	608	269	999	23.112.116,00	215.000.000,00	230.000.000,00	250.000.000,00
5.2.2.	**Mjera: Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda**								5.220.000,00	6.070.000,00	6.270.000,00	6.278.000,00
	Studija saniranja posljedica potresa	procjena stanja objekata s obzirom na godinu, vrstu i način gradnje - popis objekata (stvaranje baze podataka)	procjena stanja objekata s obzirom na godinu, vrstu i način gradnje popis objekata (stvaranje baze podataka)	nadogradnja baze podataka	nadogradnja baze podataka	nadogradnja baze podataka	nadogradnja baze podataka	nadogradnja baze podataka	250.000,00	250.000,00	250.000,00	256.000,00
	Geografsko-informacijski sustav za hitne situacije Grada Zagreba	Usklađenost slojeva (layera) prostornih podataka GIS aplikacija Vozila uključena u projekt praćenja i navođenja vozila	Uusklađenost slojeva (layera) prostornih podataka GIS aplikacija Vozila uključena u projekt praćenja i navođenja vozila	usklađenost slojeva (layera) prostornih podataka GIS aplikacija broj vozila uključenih u projekt praćenja i navođenja vozila	usklađivanje baze podataka postojećih slojeva (layera) i produžetak godišnjih licencija GIS aplikacije i sustava za praćenje i navođenje vozila UHSa i JVP	usklađivanje baze podataka postojećih slojeva (layera) i produžetak godišnjih licencija GIS aplikacije i sustava za praćenje i navođenje vozila UHSa i JVP	usklađivanje baze podataka postojećih slojeva (layera) i produžetak godišnjih licencija GIS aplikacije i sustava za praćenje i navođenje vozila UHSa i JVP	usklađivanje baze podataka postojećih slojeva (layera) i produžetak godišnjih licencija GIS aplikacije i sustava za praćenje i navođenje vozila UHSa i JVP	40.000,00	40.000,00	40.000,00	41.000,00
	Sustav upravljanja informacijskom sigurnošću Grada Zagreba	stupanj implementiranih zakonom propisanih standarda i mjera informacijske sigurnosti	stupanj implementiranih zakonom propisanih standarda i mjera informacijske sigurnosti	daljnje usklađivanje sa zakonom	daljnje usklađivanje sa zakonom	daljnje usklađivanje sa zakonom	daljnje usklađivanje sa zakonom	daljnje usklađivanje sa zakonom	95.000,00	95.000,00	95.000,00	95.000,00
	Vatrogasne postaje Sesvete, Podsljeme, Novi Zagreb II	Izgradnja novih vatrogasnih postaje Javne vatrogasne postaje Grada Zagreba	Izgradnja novih vatrogasnih postaje Javne vatrogasne postaje Grada Zagreba	Izgradnja objekata	Izmjene i dopune urbanističko-planske dokumentacije	Izmjene i dopune urbanističko-planske dokumentacije Izrada građevinske dokumentacije	Izgradnja objekta	Izgradnja objekta	1.500.000,00	1.500.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Ustroj, opremanje, edukacija i trening postrojbi civilne zaštite	Održane edukacije općih postrojbi civilne zaštite Održane vježbe općih i specijalističkih postrojbi - USAR timovi Opremljeni pripadnici postrojbi civilne zaštite	Održane edukacije općih postrojbi civilne zaštite Održane vježbe općih i specijalističkih postrojbi - USAR timovi Opremljeni pripadnici postrojbi civilne zaštite	Broj edukacija općih postrojbi civilne zaštite Broj održanih vježbi općih i specijalističkih postrojbi - USAR timovi Broj opremljenih pripadnika postrojbi civilne zaštite	opremljeno 900 pripradnika civilne zaštite	planske dokumentacije	Provedba 4 vježbe pripadnika Civilne zaštite Opremljeno 950 pripradnika civilne zaštite	Provedba 4 vježbe pripadnika Civilne zaštite Opremljeno 950 pripradnika civilne zaštite	3.310.000,00	4.160.000,00	4.860.000,00	4.860.000,00
	Potresni rizik Grada Zagreba					Prijava projekta na javni poziv	Potpisivanje ugovora i početak aktivnosti na projektu	Provedba planiranih aktivnosti projekta	25.000,00	25.000,00	25.000,00	26.000,00

5.2.3.	**Mjera: Unapređivanje skrbi o starijoj populaciji u okvirima lokalne zajednice**								18.385.000,00	17.197.000,00	23.197.000,00	23.197.000,00
	Gerontološki centri u Domovima za starije osobe	Korisnici socijalnih usluga i aktivnosti	Korisnici socijalnih usluga i aktivnosti	Broj korisnika	6886	7402	7218	7356	2.867.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
	Domovi za starije osobe - sredstva iznad standarda								15.518.000,00	9.197.000,00	9.197.000,00	9.197.000,00
	Dom za starije osobe Lašćina	Korisnici smještaja	Korisnici smještaja Doma za starije osobe Lašćina	Broj korisnika	0	200	200	200	0,00	5.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Dom umirovljenika za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji								0,00	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00
5.2.4.	**Mjera: Kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice**								15.688.700,00	21.173.000,00	26.275.000,00	26.358.000,00
	Savjetovališta socijalne zaštite, za osobe s invaliditetom i žrtve obiteljskog nasilja								475.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Neovisno življenje osoba s invaliditetom	Dodjeljene potpore Korisnici dodjeljenih potpora	Dodjeljene potpore Korisnici dodjeljenih potpora	Broj dodjeljenih potpora Broj korisnika	41 5000	45 5250	45 5150	45 5150	1.760.700,00	1.893.000,00	1.965.000,00	1.965.000,00
	Unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom	Odobreni projekti i programi Korisnici aktivnosti projekata i programa	Odobreni projekti i programi Korisnici aktivnosti projekata i programa	Broj odobrenih projekta i programa Broj korisnika aktivnosti projekta i programa	107 10000	120 11000	150 11000	170 11000	4.125.000,00	4.030.000,00	4.110.000,00	4.193.000,00
	Stipendije Grada Zagreba za učenike i studente s invaliditetom	Odobrene stipendije	Odobrene stipendije za učenike i studente s invaliditetom	Broj stipendista učenika Broj stipendista studenata	24 25	30 24	31 25	32 26	2.308.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Prijevoz osoba s invaliditetom	Prevezena djeca i odrasli s invaliditetom	Prevezena djeca i odrasli s invaliditetom	Broj prevezene djece Broj prevezenih odraslih	50 70	50 70	50 70	50 70	7.000.000,00	9.000.000,00	7.000.000,00	7.000.000,00
	Dnevni centar za rehabilitaciju osoba s mentalnim oštećenjima								20.000,00	250.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Centar za rehabilitaciju osoba s tjelesnim invaliditetom	Pružene usluge osobama s tjelesnim invaliditetom	Pružene usluge trajnog smještaja, dnevnog i poludnevnog boravka, prehrane i dostave, pomoć u kući	Broj pruženih usluga	100	120	120	120	0,00	2.000.000,00	4.000.000,00	4.000.000,00
	Centar za rehabilitaciju gluhih i nagluhih osoba	Korisnici usluga smještaja i dnevnog boravka	Korisnici usluga smještaja i dnevnog boravka	Broj korisnika usluga smještaja Broj korisnika usluga dnevnog boravka	20 30	20 50	30 60	30 60	0,00	1.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Sveobuhvatna skrb za veliki broj hrvatski ratnih vojnih invalida sa specifičnim oblicima fizičkog i mentalnog oštgećenja s naglaskom na HRVI sa postraumatskim stresnim poremečajiom (PTPSP) koje zahtjeva prilagođeni oblik skrbi i mjera uključivanja u zajednicu								0,00	0,00	200.000,00	200.000,00

5.2.5.	**Mjera: Kvalitetnije uključivanje djece i mladih s teškoćama u razvoju u život zajednice**								19.763.300,00	29.400.750,00	26.220.000,00	25.773.000,00
	Prevencija neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži	Programi koje sufinancira Ured	Programi koje sufinancira Ured vezani za prevenciju neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži	Broj prihvaćenih programa što ih sufinancira Ured	159	159	159	159	3.834.000,00	3.820.000,00	3.820.000,00	3.820.000,00
	Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži "Mali dom - Zagreb"	Korisnici usluga Centra za rehabilitaciju Održane edukacije Educirani stručnjaci	Korisnici usluga Centra za rehabilitaciju Održane edukacije Educirani stručnjaci	Broj korisnika Broj održanih edukacija Broj educiranih stručnjaka	300 30 150	300 30 150	300 30 150	300 30 150	4.777.600,00	5.586.000,00	5.594.000,00	5.720.000,00
	Centar za rehabilitaciju Silver	Korisnici Centra za rehabilitaciju Školovani psi	Korisnici Centra za rehabilitaciju Školovani psi	Broj korisnika Broj školovanih pasa	500 30	500 40	500 35	501 35	3.772.000,00	3.770.000,00	3.770.000,00	3.770.000,00
	Centar za rehabilitaciju osoba s poremećajima autističnog spektra	Korisnici smještaja Centra za autizam Korisnici usluga Centra za autizam	Korisnici smještaja Centra za autizam Korisnici usluga Centra za autizam	Broj korisnika smještaja Broj korisnika usluga	n/a	60 110	60 110	60 110	5.000,00	250.000,00	500.000,00	500.000,00
	Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb	Korisnici smještaja Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb Korisnici usluga Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb	Korisnici smještaja Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb Korisnici usluga Centra za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb	Broj korisnika smještaja Broj korisnika usluga	n/a	60 110	60 110	60 110	2.324.700,00	2.328.000,00	2.604.000,00	2.662.000,00
	Pomoćnici u nastavi (OŠ)								4.400.000,00	4.400.000,00	4.400.000,00	4.400.000,00
	Pomoćnici u nastavi (SŠ)								650.000,00	650.000,00	650.000,00	650.000,00
	Pomoćnici u nastavi kao potpora inkluzivnom obrazovanju - faza II								0,00	3.983.200,00	1.834.000,00	0,00
	Pomoćnici u nastavi/stručni kom.posrednici kao potpora inkl.obrazovanju - faza III.								0,00	4.613.550,00	3.048.000,00	4.251.000,00
5.2.6.	**Mjera: Stvaranje, jačanje i održavanje urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu**								400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00

	Djelovanje u svim područjima prevencije kriminaliteta, od zakonskih i razvojnih do prevencije u zajednici, a radi smanjenja kriminaliteta i antisocijalnog ponašanja	Smanjenje broja kaznenih i prekršajnih djela	Smanjenje ukupnog broja kaznenih djela iz domene općeg kriminaliteta (ubojstva, pokušaj ubojstva, silovanja, pokušaj silovanja, teške tjelesne ozljede,protupravno oduzimanje slobode, dovođenje u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom, prisila prema službenoj osobi) Smanjenje ukupnog broja kaznenih djela iz domene imovinskog kriminaliteta-imovinski delikti (razbojništva, teške krađe, provalne krađe u domove, provalne krađe u motorna vozila, provalne krađe u trgovine, teške krađe na drzak način) Povećanje broja utvrđenih prekršaja protiv javnog reda i mira što se odnose na uživanje alkohola i opojnih droga na javnom mjestu kao najbrojnije vrste prekršaja protiv javnog reda i mira Smanjenje broja smrtno stradalih osoba u cestovnom prometu kao najteže posljedice prometnih nesreća	%	11.764 evidentiranih kaznenih djela iz domene općeg kriminaliteta (2015) 10.250 evidentiranih kaznenih djela iz domene imovinskog kriminaliteta (2015) 1.671 evidentiranih prekršaja protiv javnog reda i mira što se odnose na uživanje alkohola i opojnih droga na javnom mjestu (2015) 20 smrtno stradalih osoba na području Grada Zagreba (2015)	3%	3%	3%	Aktivnosti ne iziskuju financijska sredstva	Aktivnosti ne iziskuju financijska sredstva	Aktivnosti ne iziskuju financijska sredstva	Aktivnosti ne iziskuju financijska sredstva
	Djelovanje u smjeru osnaživanja zajednice i uključivanja građana u aktivnosti osnaživanja i održavanja urbane sigurnosti prepoznajući i istražujući specifične potrebe, pronalazeći i razvijajući prikladne odgovore na pojedine skupine u zajednici, posebno one najosjetljivije kao što su djeca, žene, osobe starije životne dobi, kulturno, jezično i spolnorazličite zajednice (homoseksualnih, lezbijskih, biseksualnih i transrodnih osoba)											
	Istraživanje percepcije građana grada Zagreba o urbanoj sigurnosti i kvaliteti života u Gradu Zagrebu									400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00
5.3.	**Prioritet: Poboljšavanje društvene infrastrukture**									1.362.178.062,00	1.480.628.417,00	1.435.715.400,00	1.453.618.600,00
5.3.1.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u djelatnosti kulture**									113.617.000,00	140.500.000,00	130.541.000,00	130.541.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - objekti kulture	Obnova i opremanje kulturnih objekata	Obnova i opremanje kulturnih objekata	Broj objekata	12	13	14	15	21.772.000,00	49.850.000,00	42.700.000,00	42.700.000,00
	Programska djelatnost javnih ustanova	Financirane ustanove kulture	Financirane ustanove kulture	Broj financiranih ustanova	33	33	33	33	28.434.000,00	29.650.000,00	29.686.000,00	29.686.000,00
	Opremanje ustanova u kulturi	Realizacija dovršenosti opremanja ustanova u kulturi Nabavljeni svezci Nabavljeni muzejski eksponati	Postotak opremljenosti ustanova kulture Broj nabavljenih svezaka Broj nabavljenih muzejskih eksponata	% Broj svezaka Broj eksponata	74000 148 artefakata + cijeli inventar	80000 1000	80000 1100	75000 1100	8.281.000,00	7.100.000,00	7.175.000,00	7.175.000,00
	Nezavisna produkcija - knjižnična djelatnost	Sufinancirani programi	Sufinancirani programi vezani uz knjižničnu djelatnost	Broj sufinanciranih programa	65	60	65	65	1.925.000,00	1.900.000,00	1.900.000,00	1.900.000,00
	Nezavisna produkcija - izdavaštvo	Sufinancirane knjige i publikacije	Sufinancirane knjige i publikacije	Broj sufinanciranih knjiga i publikacija	146 knjiga,44 časopisa, online portali 18	150 knjiga, 45 časopisa, online portali 20	150 knjiga, 45 časopisa, online portali 20	jiga, 45 časopisa, online po	3.500.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00
	Nezavisna produkcija - muzejska djelatnost	Financirani programi	Financirani programi - muzejska djelatnost	Broj financiranih programa	69	73	75	74	2.300.000,00	2.200.000,00	2.200.000,00	2.200.000,00
	Nezavisna produkcija - kazališna djelatnost	Financirani programi	Financirani programi - kazališna djelatnost	Broj financiranih programa	110	100	105	105	8.700.000,00	8.500.000,00	8.500.000,00	8.500.000,00
	Nezavisna produkcija - glazbena djelatnost	Financirani programi	Financirani programi - glazbena djelatnost	Broj financiranih programa	208	205	210	210	5.920.000,00	5.670.000,00	5.670.000,00	5.670.000,00
	Nezavisna produkcija - likovna djelatnost	Financirani programi	Financirani programi - likovna umjetnost	Broj financiranih programa	221	225	225	210	3.265.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00
	Nezavisna produkcija - centri za kulturu	Financirani programi	Financirani programi - centri za kulturu	Broj financiranih programa	8	8	7	7	530.000,00	460.000,00	460.000,00	460.000,00

	Nezavisna produkcija - filmska djelatnost	Financirani programi	Financirani programi - filmska djelatnost	Broj financiranih programa	63	60	60	63	7.520.000,00	7.450.000,00	7.450.000,00	7.450.000,00
	Nezavisna produkcija - kulturno umjetnički amaterizam	Financirani programi	Financirani programi - kulturno umjetnički amaterizam	Broj financiranih programa	185	185	180	180	6.100.000,00	6.900.000,00	6.900.000,00	6.900.000,00
	Nezavisna produkcija - inovativne umjetničke i kulturne prakse	Financirani programi	Financirani programi - inovativne umjetničke i kulturne prakse	Broj financiranih programa	170	170	175	170	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Nezavisna produkcija - međunarodna, međužupanijska i međugradska suradnja	Financirani programi	Financirani programi - međunarodna, međužupanijska i međugradska suradnja	Broj financiranih programa	220	190	190	195	12.000.000,00	9.000.000,00	9.000.000,00	9.000.000,00
	Članske iskaznice knjižnica Grada Zagreba djeci i učenicima Grada Zagreba								0,00	2.000.000,00	0,00	0,00
	Programska i tehnička podrška kazališnim i plesnim projektima nezavisnih produkcija koji su financirani Programom javnih potreba								870.000,00	830.000,00	0,00	0,00
	Filmski obrazovni program za vrtiće i škole								0,00	90.000,00	0,00	0,00
5.3.2.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja**								437.732.753,00	471.932.642,00	449.398.000,00	461.208.000,00
	Projekti neformalnog obrazovanja	Projekti neformalnog obrazovanja	Projekti neformalnog obrazovanja	Broj korisnika/ realiziranih aktivnosti / projekta	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00
	Učenički i studentski standard te potpore djeci poginulih branitelja	Potpore djeci poginulih branitelja	Korisnici potpora - pomoći djeci zagrebačkih branitelja poginulih ili nestalih u Domovinskom ratu	broj korisnika	55	27	15	5	42.345.000,00	41.245.000,00	41.200.000,00	42.000.000,00
	Mjere povećanja sigurnosti, rad s darovitima i s djecom s posebnim potrebama	Korisnici programa	Korisnici programa	Broj korisnika	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima	Sukladno podnesenim zahtjevima i sredstvima		495.000,00	495.000,00	495.000,00	495.000,00
	Novosagrađeni odgojno obrazovni objekti	Novosagrađeni odgojno obrazovni objekti	Novosagrađeni odgojno obrazovni objekti	Broj objekata	17	18	18	19	130.950.000,00	150.000.000,00	154.000.000,00	160.000.000,00
	Opremanje ustanova predškolskog odgoja	Objekti dječjih vrtića u odnosu na objekte dječjih vrtića koji su opremljeni novom opremom (namještaj i uređaji)	Broj ukupnih objekata dječjih vrtića u odnosu na objekte dječjih vrtića koji su opremljeni novom opremom (namještaj i uređaji)	%	62	65	66	67	6.200.000,00	6.700.000,00	6.700.000,00	6.700.000,00
	Produženi boravak (OŠ)	Osnovne škole uključene u program produženog boravka	Osnovne škole uključene u program produženog boravka	Broj škola	107	110	112	112	40.492.531,00	40.493.000,00	40.493.000,00	40.493.000,00
	Nabava udžbenika (OŠ)	Učenici Grada Zagreba i Zagrebačke županije obuhvaćeni financiranjem nabave udžbenika (OŠ)	Učenici Grada Zagreba i Zagrebačke županije obuhvaćeni financiranjem nabave udžbenika (OŠ)	Broj učenika	61000	62083	Nije moguće planirati jer broj učenika ovisi o planu upisa te o daljnoj strategiji nabave udžbenika besplatnih za učenike	Nije moguće planirati jer broj učenika ovisi o planu upisa te o daljnoj strategiji nabave udžbenika besplatnih za učenike	34.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,00
	Donacije privatnim osnovnim školama	Privatne osnovne škole uključene u kriterije za sufinanciranje	Privatne osnovne škole uključene u kriterije za sufinanciranje	Broj škola	10	10	11	11	530.000,00	530.000,00	530.000,00	530.000,00
	Sufinanciranje prehrane (OŠ)	Učenici uključeni u Program	Učenici uključeni u Program	Broj učenika	oko 43000	oko 43000	oko 43000	oko 43000	26.000.000,00	26.000.000,00	26.000.000,00	26.000.000,00

	Ostale izvannastavne aktivnosti (OŠ)	Osnovne škole korisnici izvannastavnih aktivnosti	OŠ uključene u program poduke plivanja OŠ uključene u program Prve pomoći OŠ uključene u program natjecanja	Broj OŠ Broj OŠ Broj OŠ	112 103 123	112 103 121	112 103 121	112 103 121	4.800.000,00	4.800.000,00	4.800.000,00	4.800.000,00
	Škola u prirodi (OŠ)	OŠ uključene u program	OŠ uključene u Program Škola u prirodi	Broj OŠ	109	110	112	112	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
	Vikendom u sportske dvorane (OŠ)	OŠ uključene u program	OŠ uključene u Program Vikendom u sportske dvorane	Broj OŠ	46	49	50	50	4.020.000,00	4.019.642,00	4.030.000,00	4.040.000,00
	Održavanje i opremanje osnovnih škola za poboljšanje standarda	Odnos ukupnog broja OŠ i objekata OŠ na kojima su izvedeni radovi za poboljšanje standarda	Odnos ukupnog broja OŠ i objekata OŠ na kojima su izvedeni radovi za poboljšanje standarda	%	59	60	60	62	8.020.111,00	7.400.000,00	7.400.000,00	7.400.000,00
	Donacije privatnim srednjim školama	Privatne srednje škole uključene u kriterije za sufinanciranje	Privatne srednje škole uključene u kriterije za sufinanciranje	Broj SŠ	20	20	20	20	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Ostale izvannastavne aktivnosti (SŠ)	Srednje škole korisnici izvannastavnih aktivnosti	SŠ uključene u program Prve pomoći SŠ uključene u program natjecanja SŠ uključene u organizirane programe Dan maturanata i Dodi osmaš	Broj SŠ Broj SŠ Broj SŠ	50 60 90	50 80 80-90	50 80-90 80-90	50 80-90 80-90	1.600.000,00	1.600.000,00	1.600.000,00	1.600.000,00
	Sufinanciranje međumjesnog javnog prijevoza učenika (SŠ)	Učenici obuhvaćeni sufinanciranjem međumjesnog javnog prijevoza učenika	Mjesečni broj učenika obuhvaćenih sufinanciranjem međumjesnog javnog prijevoza učenika	Broj učenika	oko 6160	oko 7800	Nije moguće planirati jer se prijevoz temelji na Odluci Vlade RH	Nije moguće planirati jer se prijevoz temelji na Odluci Vlade RH	20.000.000,00	20.000.000,00	20.000.000,00	20.000.000,00
	Nabava udžbenika (SŠ)								13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00
	Održavanje i opremanje srednjih škola za poboljšanje standarda								5.500.111,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti-predškolske ustanove	Obnova i opremanje predškolskih ustanova	Obnova i opremanje predškolskih ustanova	Broj objekata	8	8	10	10	7.950.000,00	7.500.000,00	9.000.000,00	11.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti-školski objekti	Obnova i opremanje školskih objekata	Obnova i opremanje školskih objekata	Broj objekata	29	30	30	30	87.680.000,00	109.000.000,00	81.000.000,00	84.000.000,00
5.3.3.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga**								149.885.100,00	211.633.775,00	204.349.400,00	208.559.600,00
	Medicinska rehabilitacija HRVI-a Domovinskom rata	Medicinska rehabilitacija HRVI-a Domovinskom rata	Bolničko liječenje med. rehabilitacijom	Broj korisnika	404	420	430	450	1.950.000,00	2.400.000,00	2.500.000,00	2.600.000,00
	Prevencija zdravlja hrvatskih branitelja i HRVI-a Domovinskog rata	Prevencija zdravlja hrvatskih branitelja i HRVI-a Domovinskog rata	Sistematski pregledi	Broj korisnika	700	720	730	740	1.500.000,00	1.600.000,00	1.700.000,00	1.800.000,00

	SZO Zdravi grad	Održane radionice / sudionici Potpomognuti projekti	educirani korisnici, provedena supervizija projekta od strane Hrvatske mreže Zdravi gradovi	broj održanih radionica proširenog Tima za zdravlje / broj sudionika radionica broj potpomognutih projekata	2/40 4 projekta	2/40 4 projekta	2/40 10 projekta	2/40 10 projekta	200.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
	Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb	provedeni zdravstveni i socijalni programi	educirani korisnici, provedena savjetovanaj, pružene usluge i savjetovanaj	broj provedenih zdravstvenih i socijalnih programa, broj pruženih usluga, broj savjetovanaj	broj korisnika, broj pruženih usluga i savjetovanaj	korisnika, 15 programa/pro	20 00 korisnika, 15 programa/projekata	20 000 korisnika, 15 programa/projeketa	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Informativni centar za prevenciju - PU zagrebačka	Održana edukativna predavanja roditeljima i učenicima (obuhvat) Održana natjecanja Organizirani posjeti policijskim postajama u cilju edukacije učenika Preventivne akcije šire zajednice na području grada Distribucija promotivnih materijala	educirani učenici i roditelji, distribuirani edukativni materijali, izvršeni programi	Broj programa-broj korisnika učenika i roditelja, obuhvat škola	109 osnovnih škola, 55 srednjih škola, 10 000 roditelja, 20.000 učenika OŠ i SŠ, 20.000 korisnika šire zajednice, 8 vrsta različitih edukativnih/informativnih materijala	109 osnovnih škola, 55 srednjih škola, 10 000 roditelja, 20.000 učenika OŠ i SŠ, 20.000 korisnika šire zajednice, 8 vrsta različitih edukativnih/informativnih materijala	109 osnovnih škola, 55 srednjih škola, 10 000 roditelja, 20.000 učenika OŠ i SŠ, 20.000 korisnika šire zajednice, 8 vrsta različitih edukativnih/informativnih materijala	109 osnovnih škola, 55 srednjih škola, 10 000 roditelja, 20.000 učenika OŠ i SŠ, 20.000 korisnika šire zajednice, 8 vrsta različitih edukativnih/informativnih materijala	550.000,00	550.000,00	550.000,00	550.000,00
	Nepredviđeni rashodi vezani uz zdravstvo	Sufinancirani zdravstveni programi projekti nadstandarda	provedeni programi/projekti	broj programa/projekata	100	100	100	100	4.250.000,00	4.250.000,00	4.250.000,00	4.250.000,00
	Ostale aktivnosti izravno vezane uz zaštitu zdravlja	Sufinancirani projekti/ programi udruga iz područja zaštite zdravlja Direktni korisnici	provedeni programi/projekti	Broj programa/projekata Broj korisnika	90 4000	145 10.000	145 10.000	145 10000	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Palijativna skrb i hospicije	Korisnici Pružene usluge	provedeni programi/projekti	Broj korisnika Broj usluga	475 18 560	475 18 560	475 18 560	475 18 560	350.000,00	350.000,00	350.000,00	350.000,00
	Zaklada hrvatska kuća srca	Direktni korisnici Održane edukativne radionice Edukativni materijali	provedeni programi/projekti	Broj direktnih korisnika Broj radionica Broj materijala	2.000 18 25.000	2.000 18 25.000	2.000 18 25.000	2.000 18 25.000	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Razvoj djelatnosti zdravstvene zaštite (zakupnine i najamnine, ostali rashodi, koncesije, projekti javno zdravstvenog nadstandarda)								8.180.000,00	8.080.000,00	8.080.000,00	8.080.000,00
	Zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba (zakupnine i najamnine)								32.000.000,00	32.000.000,00	32.000.000,00	32.000.000,00
	Programi zaštita zdravlja	Sufinancirani projekti/ programi udruga iz područja zaštite zdravlja Direktni korisnici Indirektni korisnici	provedeni programi/projekti	Broj projekata Broj korisnika Broj korisnika	143 13.000 25.000	200 20000 30.000	200 20.000 30.000	200 20000 30.000	2.200.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00	3.200.000,00

	Poliklinika Zagreb	broj preventivnih pregleda/broj korisnika	provedeni preventivni pregledi	Broj pregleda i broj korisnika	22 046 (07-12 mj 2016)	40000	40000	40000	2.200.000,00	2.200.000,00	2.200.000,00	2.200.000,00
	Prijevoz dobrovoljnih davatelja krvi	ostvareno prava na besplatnu godišnju pokaznu kartu i to za: - dobrovoljne davatelje krvi	ostvareno pravo dobrovoljnih darivatelja na besplatan prijevoz	broj ostvarenihprava na besplatan prijevoz	3508	3500	3500	3500	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00
	Partnerstvo za EU fondove	Broj prijavljenih programa	Realizirani programi u partnerstvu-EU fondovi	Ukupan broj programa	1	2	3	4	100.000,00	100.000,00	200.000,00	300.000,00
	Zaklada Hrvatska kuća disanja	Programi projekti i Korisnici Edukativni materijali	provedeni programi/projekti	Broj programa-projekata broj korisnika broj edukativnih materijala	1.000 10.000	1.000 10.000	1.000 10.000	1.000 10.000	400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00
	Provođenje mjera zdravstvene ekologije	Kontinuirano ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode za piće i kupanje, hrane i predmeta opće uporabe.ispitivanje kakvoće vode za kupanje kupališta Jarun i Bundek	Provedeni programi/uzeti uzorci	Broj programa/broj uzoraka	2 programa/3426 uzoraka	2 programa/3500 uzoraka	2 programa/3500 uzoraka	2 programa/3500 uzoraka	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00	3.600.000,00
	Centar za zdravlje mladih	unapređenje i očuvanje zdravlja mladih s naglaskom na spolno odgovorno ponašanje, očuvanje i zaštitu reproduktivnog i mentalnog zdravlja, poremećaje prehrane te promociju zdravih stilova života, bolja dostupnost savjetodavnih i edukativnih sadržaja mladima odnosno osiguranje usluga ranog otkrivanja bolesti po principu drop in centara, bez uputnice i besplatno za korisnike.	Provedeni programiipružene usluge	broj programa/broj korisnika/broj usluga	0	10-500-1000	10-500-1000	10-500-1000	950.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Grad Zagreb program promicanja dojenja	Provedene aktivnosti vezane uz program promicanja dojenja	Ostvarene mjere i aktivnosti	Broj aktivnosti: Mjera 1. Promicanje dojenja u zajednici, Mjera 2.Unapređenje dojenja u zajednici	Mjera 1; 26 aktivnosti Mjera 2; 90 aktivnosti	Mjera 1; 26 aktivnosti Mjera 2; 90 aktivnosti	Mjera 1; 20 aktivnosti Mjera 2; 60 aktivnosti	Mjera 1; 20 aktivnosti Mjera 2; 60 aktivnosti	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00
	Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti	Korisnici uključeni u programe vezane uz mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti Pružene usluge vezane uz mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti	Provedeni programi i pružene usluge	broj korisnika broj usluga/broj programa	8.000 14.000	8.000 14.000	8.000 14.000	8.000 14.000	750.000,00	800.000,00	800.000,00	800.000,00

	Hospicijske kućne posjete te fizikalna terapija i rehabilitacija osoba s invaliditetom	Ustanova za zdravstvenu njegu u kući provodi: **Projekt "**Hospicijske kućne posjete" - pokazatelji uspješnosti: broj korisnika, smanjenje trajanja boravka u bolnicama, osiguranje kvalitetne zdravstvene skrbi i obavljanje opće njege bolesnika u emocionalno najpozitivnijem okružju vlastita doma, savjeti i edukacija obitelji. **Projekt** "Fizikalna terapija i rehabilitacija osoba s invaliditetom" - pokazatelji uspješnosti: broj korisnika, besplatna fizikalna terapija i rehabilitacija kroničnih bolesnika, očuvanje i poboljšanje funkcionalnog stanja korisnika, prevencija pogoršanja, edukacija o načinu izvođenja medicinske gimnastike u vlastitom domu, dodatno informiranje putem web stranice i brošura.	Korisnici tretmana Korisnici tretmana	Broj korisnika u tretmanu Broj korisnika u tretmanu	240 420	240 420	240 420	240 420	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba	Korisnici Poliklinike Pružene usluge	Pružene usluge	Broj korisnika Broj usluga	2.681 23.442	2.681 23.442	2.681 23.442	2.681 23.442	2.159.000,00	2.159.000,00	2.159.000,00	2.159.000,00
	Hitna stomatološka služba	pružanje hitnih stomatoloških usluga građanima GZ	Pružene usluge-ostvareni postupci	broj korisnika-broj postupaka	15000 korisnika/30000 postupaka	5000 korisnika/30000 postupaka	5000 korisnika/30000 postupaka	5000 korisnika/30000 postupaka	311.000,00	311.000,00	311.000,00	311.000,00
	Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija štampar"	1.Program "Preventivna mobilna mamografija" - pokazatelji uspješnosti: broj korisnica, povećana dostupnost mamografije obilaskom gradskih četvrti i kolektiva u kojima rade žene, jačanje svijesti o važnosti redovitih pregleda, edukacija i motivacija žena o skrbi za vlastito zdravlje. 2. Program mjera zdravstvene ekologije: Program monitoringa kakvoće zraka: svakodnevno praćenje koncentracije kemijskih polutanata u zraku i meteoroloških parametara: tlak, temperatura i relativna vlažnost zraka, vrste i količine oborina, brzina i smjerovi vjetra i dr., te informiranje građanstva o kakvoći zraka i njegovom utjecaju na zdravlje. Program monitoringa peludi: svakodnevno praćenje dnevne koncentracije peludi u zraku na dvije lokacije u Gradu, izrada peludne prognoze i kalendara. Program biometeorološke prognoze: svakodnevno praćenje i sinteza meteoroloških podataka, podataka o koncentracijama peludi i kemijskih polutanata u zraku, te utjecaja navedenih parametara na zdravstveno stanje "zdrave"populacije i kronične bolesnike , savjeti liječnika, prezentacija u medijima 3. Savjetovalište za mlade 4. Program "Prevencije raka vrata maternice i drugih bolesti uzrokovanih HPV-om" -pokazatelji uspješnosti: povećana razina znanja nastavnika, roditelja, djece. Povećani broj procijepljene populacije	Provedeni programi-pružene usluge	broj korisnica 2. / 3. 1. Br.korisnika 2. Br.izvršenih usluga 4.	1. mamografija s dvostrukim očitavanjem nalaza i preporukom za 2100 žena 2. / 3. 1. 1.200 2. 1.400 4. program prelazi u nacionalni te će se aktivnosti odvijati sukladno dinamici nacionalne razine	1. mamografija s dvostrukim očitanjem nalaza i preporukom 2.200 žena 2. / 3. 1. 1300 2. 1.500 4. 1. 8.000 2. 14.000	1. mamografija s dvostrukim očitavanjem nalaza i preporukom za 2100 žena 2. / 3. 1. 1.200 2. 1.400 4. program prelazi u nacionalni te će se aktivnosti odvijati sukladno dinamici nacionalne razine	1. mamografija s dvostrukim očitavanjem nalaza i preporukom za 2100 žena 2. / 3. 1. 1.200 2. 1.400 4. program prelazi u nacionalni te će se aktivnosti odvijati sukladno dinamici nacionalne razine	2.532.000,00	2.732.000,00	2.732.000,00	2.732.000,00
	Stomatološka poliklinika-prevencija karijesa djece u vrtićima i osnovnim školama	Djeca uključena u Program Pružene usluge u sklopu Programa	Uključenost u "Program prevencije karijesa djece predškolske i školske dobi u Gradu Zagrebu" - ciljano provođenje karijes-protektivnih postupaka, edukacija i poboljšanje oralnog zdravlja i oralne higijene djece	Broj korisnika-djece Broj pruženih usluga	3000 30000	3000 30000	3000 30000	3000 30000	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Centar za zaštitu mentalnog zdravlja, Dom zdravlja Zagreb - zapad	Pružene usluge u sklopu Centra pomoći u poboljšanju kvalitete života i očuvanju zdravlja	Provedeni programi-pružene usluge	Broj korisnika Broj pruženih usluga/broj provedenih programa	4.050 7.800	4.100 7.850	4.150 7.900	4.200 7.950	400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00

	Zdravstvene ustanove-organiziranje posebnih dežurstava u gradu	provođenje posebnih dežurstava nedjeljom, praznicima i blagdanima u ordinacijama opće medicine na sedam lokacija i pedijatrijskim ordinacijama na tri lokacije	provođenje posebnih dežurstava nedjeljom, praznicima i blagdanima u ordinacijama opće medicine na sedam lokacija i pedijatrijskim ordinacijama na tri lokacije	Broj korisnika/broj usluga	34. 942	35000	35000	35000	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Informatizacija gradskih zdravstvenih ustanova								180.000,00	280.000,00	280.000,00	280.000,00
	Kapitalna ulaganja u zdravstvene ustanove-decentralizirane funkcije (razvojni dio)								42.000.000,00	40.337.575,00	40.338.000,00	40.338.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - zdravstveni objekti	Onbnovljeni i opremljeni zdravstveni objekti	Onbnovljeni i opremljeni zdravstveni objekti	Broj objekata	6	7	8	8	7.600.000,00	51.400.000,00	39.000.000,00	41.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - objekti socijalne skrbi	Obnovljeni i opremljeni socijalne skrbi	Obnovljeni i opremljeni socijalne skrbi	Broj objekata	18	18	19	19	18.098.100,00	36.290.000,00	41.000.000,00	43.000.000,00
	Centar za forenzičku psihijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče Izvođač je počeo s izvođenjem radova. Dana 21.listopada 2016. svečano je potpisan Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za navedeni projekt. Ukupna vrijednost projekta koji će se u stopostotnom iznosu financirati EU sredstvima iznosi 68.308.675, 73 kuna.	izgradnja IRI infrastrukture - izgradnja nove IRI infrastrukture, uključujući e-infrastrukturu opremanje objekata IRI infrastrukture organizacijska reforma institucije/ustrojstvene jedinice							U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju
	Ulaganje u dnevne bolnice i/ili jednodnevne kirurgije (Procijenjena nabavna vrijednost medicinske opreme KB „Sveti duh“ za koju je predan projektni prijedlog radi financiranaj bespovratnim sredstvima fondova Europske unije iznosi 48.498.300,00 kn. Bolnica je predala projektni prijedlog kao 4 od ukupno 28 pozvanih prijavitelja, čime je osigurala polazne uvjete za dodjelu sredstava u punom iznosu)	„Poboljšanje isplativosti i pristupadnevnim bolnicama i /ili jednodnevnim kirurgijama“, referentna oznaka KK.08.1.2.03. u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.“ (OPKK)Dana 08.veljače 2017. potpisan je Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za navedeni projekt							U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju
	Centar kompetencija za translacijsku medicinu Dječje bolnice Srebrnjak - CCTM“	Ukupna vrijednost projekta procijenjena je na 60,4 milijuna EUR (uključujući PDV). Troškovi pripreme projektne dokumentacije potrebne za prijavu projekta za sufinanciranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj, izgradnju i opremanje te troškovi vodnog i komunalnog doprinosa procijenjeni su na 2,9 milijuna EUR, u čijem je sufinanciranju sudjelovao i Grad Zagreb. Troškovi izgradnje i nadzora procijenjeni su na 29,6 milijuna EUR, dok procijenjeni troškovi opremanja iznose 27,3 milijuna EUR. Tijekom 2017. godine očekuje se završetak izvedbenog projekta (kojeg financira Svjetska banka kroz Drugi projekt tehnologijskog razvoja – STP II), raspisivanje ograničenog poziva na dostavu projektnog prijedloga, te evaluacija projekta od strane nacionalnih tijela te Jaspersa (neovisna kontrola kvalitete). Odobrenje projekta za sufinanciranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj od strane Europske komisije očekuje se krajem 2017./početkom 2018. godine. Raspisivanje natječaja za radove očekuje se početkom 2018. godine, a početak radova na izgradnji Centra očekuje se u trećem kvartalu 2018. godine.						U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvaltljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju

	Projekt Centar za integrativnu psihijatriju „CIP“	Predmetni projekt se odnosi na rekonstrukciju, dogradnju i nadogradnju postojeće zgrade Odjela VII Psihijatrijske bolnice Sveti Ivan, opremanje laboratorija s ciljem jačanja nastavno-istraživačkih kapaciteta Bolnice te osnivanje Centra za integrativnu psihijatriju što će, osim najnovijih spoznaja o zdravstvenim i znanstvenim dostignućima, u konačnici pomoći i premošćivanju rascjepa između samih istraživanja i njihove primjene unutar medicinske prakse. Jedan od značajnijih ishoda ovog projekta je i pokretanje znanstveno-istraživačkog projekta PIPS koji će pokrenuti novoosnovani Centar koristeći nove nastavno-istraživačke kapacitete.							557.000,00	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju
	Projekt Centar za sigurnost hrane Projektni prijedlog je uvršten na indikativnu listu projekata (zalihu projekata) Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta) za Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. -2020.	Cilj projekta je osnivanje Centra za sigurnost i kvalitetu hrane, a obuhvaća rekonstrukciju i opremanje laboratorija Službe za zaštitu okoliša i zdravstvenu ekologiju sa ciljem jačanja nastavno-istraživačkih kapaciteta Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Jedan od značajnih ciljeva ovog projekta je pokretanje znanstveno-istraživačkog projekta „Zaštita izvornosti i zemljopisnoga podrijetla hrvatskih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda“. U tom znanstveno-istraživačkom projektu prikupljat će se uzorci hrane (med i maslinovo ulje), vode i tla na području Republike Hrvatske (dalje u tekstu: RH) za potrebe izrade karte izotopa te informacijske baze hrvatskih autohtonih i ekoloških prehrambenih proizvoda, čime će se ostvariti preduvjeti za njihovu prepoznatljivost na domaćem i inozemnom tržištu, ali i unaprijediti nastavna i istraživačka baza za potrebe edukacije studenata i daljnji profesionalni razvoj stručnjaka.							U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju	U ovom trenutku nije poznat iznos prihvatljivih i neprihvatljivih troškova te će se financijski iznosi prikazati u izvještajnom razdoblju
	Zaklada za prevenciju zloćudnih tumora kože	Održane edukacije i stručni skupovi Održane aktivnosti informiranja Javnozdravstvene kampanje Izdani promo materijali Nabava vrhunskih dijagnostičkih uređaja u skladu sa svjetskim standardima čime se omogućuje bolja dijagnostika i smanjuje mogućnost dijagnostičke pogreške	Održane edukacije i stručni skupovi Održane aktivnosti informiranja Javnozdravstvene kampanje Izdani promo materijali Nabava vrhunskih dijagnostičkih uređaja u skladu sa svjetskim standardima čime se omogućuje bolja dijagnostika i smanjuje mogućnost dijagnostičke pogreške	Broj Broj Broj Obuhvat korisnika Broj	0,00	0,00	10 20 5 3 1	10 20 5 3 1	0,00	0,00	100.000,00	100.000,00
	Javnozdravstveni projekt "Djeluj sada!"	Organizirane edukacije i informativne kampanje opće javnosti Dostupnost i pravovremenost preventivnih pregleda za opću populaciju Uspješna koordinacija velikog broja ustanova na ostvarenju zajedničkog cilja Uspješno vođenje projekta od strane Gradskog ureda za zdravstvo uz uključivanje ureda Svjetske Zdravstvene Organizacije Proširivanje aktivnosti unutar projekta - dodatna edukacija o učincima toplinskog vala Aktivirani i postavljeni uređaji za mjerenje UV indeksa na području Grada Zagerba	Organizirane edukacije i informativne kampanje opće javnosti Dostupnost i pravovremenost preventivnih pregleda za opću populaciju Uspješna koordinacija velikog broja ustanova na ostvarenju zajedničkog cilja Uspješno vođenje projekta od strane Gradskog ureda za zdravstvo uz uključivanje ureda Svjetske Zdravstvene Organizacije Proširivanje aktivnosti unutar projekta - dodatna edukacija o učincima toplinskog vala Aktivirani i postavljeni uređaji za mjerenje UV indeksa na području Grada Zagerba	Broj Obuhvat građana preventivnim pregledima Broj ustanova i udruga Pregledani građani u jednom danu Obuhvat korisnika Broj uređaja	6 1207 7 ustanova i 2 udruge 1207 preko 10000 8	6 1207 7 ustanova i 2 udruge 1207 preko 10000 8	6 1207 7 ustanova i 2 udruge 1207 preko 10000 11	6 1207 7 ustanova i 2 udruge 1207 preko 10000 11	168.000,00	178.000,00	100.000,00	100.000,00
	CrossCare - Integriran pristup skrbi za starije osobe u kući	Direktna usluga koja će biti pružena korisnicima u okviru aktivnosti Zdravstvene ustanove za pružanje njege u kući čiji je osnivač Grad Zagreb unaprijediti će kvalitetu života korisnika. Ustanova će u svrhu poboljšanja kvalitete života starijih osoba zaposliti radne terapeute za potrebe Projekta. Posebno je važno istaknuti da će se zagovaranjem dostupnosti izvaninstitucionalnih usluga kroz ovaj EU projekt, a u suradnji sa drugim partnerima i pružateljima usluga, značajno doprinijeti zagovaranju modela kombinirane socijalne politike (welfare-mix), smanjenju siromaštva te unapređenju socijalne kohezije.							0,00	16.200,00	99.400,00	9.600,00
5.3.4.	**Mjera: Razvoj sportske infrastrukture i sportske kulture**									306.458.000,00	311.140.000,00	308.140.000,00	310.660.000,00

	Javne potrebe u sportu	Gradski sportski savezi i sportski klubovi Građani uključeni u rekreacijske aktivnosti Djeca i mladež u školskim i međuškolskim natjecanjima Osvojene medalje u momčadskim i pojedinačnim sportovima na svjetskim i europskim natjecanjima		Broj gradskih sportskih saveza i klubova Broj građana Broj djece i mladeži Broj osvojenih medalja	74 i 1180 40000 13500 301	71 i 1189 50000 13500 160	71 i 1190 50000 14000 160	71 i 1190 50000 14000 160	150.000.000,00	150.000.000,00	150.000.000,00	150.000.000,00
	Potpora vrhunskom sportu								28.000.000,00	28.000.000,00	28.000.000,00	28.000.000,00
	Velike sportske priredbe	Velike sportske priredbe	Održane velike sportske priredbe	Broj priredbi	9 do 15	11 do 15	11 do 15	11 do 15	21.092.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00
	Programsko korištenje sportskih objekata preko Ustanove za upravljanje sportskim objektima	Programsko korištenje sportskih objekata preko Ustanove za upravljanje sportskim objektima	Programsko korištenje sportskih objekata preko Ustanove za upravljanje sportskim objektima	Broj sportskih objekata	18	162	162	164	76.786.000,00	76.075.000,00	76.075.000,00	76.075.000,00
	Programsko korištenje sportskih objekata preko Gradskog ureda	Programsko korištenje sportskih objekata preko Gradskog ureda	Programsko korištenje sportskih objekata preko Gradskog ureda	Broj sportskih objekata gradskog značenja Broj školskih sportskih objekata broj drugih sportskih objekata	24 5 fakulteta+OŠ i SŠ 93	16 5 fakulteta+OŠ i SŠ 146	16 5 fakulteta+OŠ i SŠ 146	24 5 fakulteta+OŠ i SŠ 146	4.265.000,00	5.500.000,00	5.500.000,00	6.000.000,00
	Sport za sve								35.000,00	35.000,00	35.000,00	35.000,00
	Rekreacijski centar Bundek								530.000,00	530.000,00	530.000,00	550.000,00
	Održavanje sportskih objekata	Objekti obuhvaćeni održavanjem	Objekti obuhvaćeni održavanjem	Broj objekata	12	20	20	22	9.000.000,00	15.000.000,00	15.000.000,00	15.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - sportski objekti	Obnovljeni i opremljeni sportski objekti	Obnovljeni i opremljeni sportski objekti	Broj objekata	15	15	16	16	16.750.000,00	23.000.000,00	20.000.000,00	22.000.000,00
5.3.5.	**Mjera: Jačanje standarda socijalnih usluga**								343.897.209,00	332.032.000,00	332.887.000,00	332.250.000,00
	Pomoć kućanstvima – troškovi stanova	Korisnici pomoći za podmirenje troškova stanovanja	Korisnici pomoći za podmirenje troškova stanovanja	Broj korisnika	2496	2650	2700	2700	16.294.000,00	16.520.000,00	17.500.000,00	17.500.000,00
	Dodatak uz mirovinu i druge pomoći	Umirovljenici s pravom na novčanu pomoć Korisnici s pravom na novčanu pomoć - invalidnina	Umirovljenici s pravom na novčanu pomoć Korisnici s pravom na novčanu pomoć - invalidnina	Broj korisnika Broj korisnika	12054 10572	12000 11000	12200 11400	12200 11400	70.942.100,00	73.730.000,00	65.730.000,00	65.730.000,00
	Radovi za opće dobro bez naknade	Korisnici s pravom na novčanu pomoć	Korisnici s pravom na novčanu pomoć	Brroj korisnika	n/a	4500	4500	4500	123.500,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Programi socijalnog i humanitarnog zn	Prihvaćeni programi i projekti sufinancirani od strane Ureda	Prihvaćeni programi i projekti sufinancirani od strane Ureda	Broj programa i projekata	137	130	130	130	4.803.000,00	4.720.000,00	4.620.000,00	4.620.000,00
	Socijalno-zdravstveni program ljetovanja djece								1.185.000,00	1.200.000,00	1.100.000,00	1.100.000,00
	Ostale aktivnosti izravno vezane sa socijalnom zaštitom	Provedeni programi i aktivnosti iz područja socijalne politike	Provedeni programi i aktivnosti iz područja socijalne politike	Broj provedenih programa i aktivnosti	60	50	51	50	3.451.200,00	4.185.000,00	3.910.000,00	3.910.000,00
	Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji	Sufinancirani programi / aktivnosti	Sufinancirani programi / aktivnosti	broj provedenih mjera i aktivnosti iz Zagrebačke strategije zaštite od nasilja u obitelji 2011. - 2016.; broj sufinanciranih programa prevencije i zaštite žrtava nasilja; broj aktivnosti informiranja i senzibilizacije javnost	39	40	41	40	48.500,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00

	Stipendije Grada Zagreba za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa	Korisnici učeničkih i studentskih stipendija	Korisnici učeničkih i studentskih stipendija slabijeg socijalnog statusa	Broj korisnika učeničkih stipendija Broj korisnika studentskih stipendija	30 30	30 30	30 30	30 30	2.407.500,00	2.600.000,00	2.600.000,00	2.600.000,00
	Zaklada Zajednički put	Provedeni programi i usluge namjenjene osobama starije životne dobi Korisnici organiziranog stanovanja	Provedeni programi i usluge namjenjene osobama starije životne dobi Korisnici organiziranog stanovanja	Broj provedenih programa Broj korisnika	563 4	1000 4	1500 4	1500 4	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Donatori	Korisnici socijalnih usluga	Korisnici socijalnih usluga	Broj korisnika	2	3	3	3	40.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
	ZET - prijevoz								85.432.400,00	75.871.000,00	85.000.000,00	85.000.000,00
	Socijalne ustanove	Redovne mjesečne zakupnine	Redovne mjesečne zakupnine za Dom Dugu i Mali Dom;zahtjevi ustanova za pokriće manjkova u poslovanju	Broj zahtjeva	24	24	24	24	19.408.709,00	12.400.000,00	12.400.000,00	12.400.000,00
	Socijalne usluge	Korisnici prenoćišta / aktivnosti prenoćišta	Korisnici prenoćišta / aktivnosti prenoćišta	Broj korisnika i broj aktivnosti prenoćišta	140	140	140	140	3.220.000,00	3.220.000,00	3.220.000,00	3.220.000,00
	Centar za socijalnu skrb Zagreb								7.220.000,00	7.220.000,00	7.220.000,00	7.220.000,00
	Prijenos sredstva za ogrjev iz decentraliziranih funkcija	Korisnici sredstava za ogrijev	Korisnici sredstava za ogrijev	Broj korisnika	1848	1900	1900	1900	2.232.000,00	1.756.000,00	1.700.000,00	1.700.000,00
	Ustanova Dobri dom Grada Zagreba - prehrana i druge pomoći za socijalno ugroženo pučanstvo	Korisnici koji koriste pomoći: pučke kuhinje obiteljskih paketa	Korisnici koji koriste pomoći: pučke kuhinje obiteljskih paketa	Broj korisnika Broj korisnika	4268 939	4400 1200	4580 1500	4700 1700	37.700.000,00	36.964.000,00	36.852.000,00	37.085.000,00
	Dom za djecu i odrasle – žrtve nasilja u obitelji „Duga – Zagreb“	Korisnici smještaja	Korisnici smještaja Doma za djecu i odrasle – žrtve nasilja u obitelji „Duga – Zagreb“	Broj korinika	40	40	40	20	4.018.000,00	4.077.000,00	4.083.000,00	4.158.000,00
	RESTART – podrška beskućnicima za ulazak na tržište rada								1.361.800,00	803.000,00	300.000,00	0,00
	Društvene inovacije u području socijalnih usluga								0,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
	EASI – inovacije u socijalnim politikama koje podupiru reformu socijalnih usluga								0,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
	Centar za pružanje usluga u zajednici "Savjetovalište Luka Ritz"	Korisnici usluga	Korisnici usluga	Broj korisnika	0	500	500	500	580.700,00	1.304.000,00	1.427.000,00	1.427.000,00
	Novčana pomoć za novorođenčad								78.175.800,00	75.000.000,00	75.000.000,00	75.000.000,00
	"IM.in" Projekt Integracija imigranata u gradovima Europe	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	0	100 3	n/a	n/a	0,00	192.000,00	100.000,00	0,00
	Projekti temeljem natječaja Europskog socijalnog fonda	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	0	n/a	n/a	n/a	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00

	Projekti temeljem natječaja Programa Europske unije	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	0	n/a	n/a	n/a	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
	Projekti temeljem programa "Interreg"	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	0	n/a	n/a	n/a	0,00	1.520.000,00	1.520.000,00	1.520.000,00
	Projekt "Mladi i Zagreb"	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Korisnici projekta Provedene aktivnosti u projektu	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	0	n/a	n/a	n/a	80.000,00	100.000,00	0,00	0,00
	Podizanje kvalitete života djece hrvatskih branitelja	Podizanje kvalitete života djece hrvatskih branitelja	Ljetovanje djece hrv. branitelja i priredbe povodom Blagdana	Broj korisnika Broj provedenih aktivnosti	613	550	520	500	550.000,00	400.000,00	350.000,00	300.000,00
	Savjetovališta za hrvatske branitelje	Savjetovališta za hrv.bran. iz Dom. Rata i članove njihovih obitelji Savjetovalište bza supruge i djecu hrv. branit. oboljelih od PTSP	Korisnici	Broj korisnika	346	350	360	365	580.000,00	580.000,00	585.000,00	590.000,00
	Zaklada za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu								400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00
	Ustanova za skrb o hrvatskim braniteljima								1.643.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Projekti poticanja socijalnog poduzetništva, volonterstva te društveno korisnog učenja								0,00	500.000,00	500.000,00	0,00
5.3.6.	**Mjera: Unapređivanje razvoja tehničke kulture**								7.888.000,00	7.890.000,00	7.900.000,00	7.900.000,00
	Tehnička kultura	Realizirani programi Udruge, klubovi i savezi tehničke kulture koji provode programe Korisnici programa	Realizirani programi Udruge, klubovi i savezi tehničke kulture koji provode programe Korisnici programa	Broj realiziranih programa Broj udruga, klubova i saveza tehničke kulture koji provode programe Broj korisnika programa	700 98 34000	710 105 35000	720 110 36000	730 115 37000	7.888.000,00	7.890.000,00	7.900.000,00	7.900.000,00
5.3.7.	**Mjera: Uspostavljanje i razvoj centara za mlade**								2.700.000,00	5.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Udruge mladih	Sufinancirani programi/projekti udruga mladih	Sufinancirani programi/projekti udruga mladih	Broj programa	185	185	200	200	2.700.000,00	4.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00
	Program koji potiče zapošljavanje mladih								0,00	1.000.000,00	0,00	0,00
6.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM**								93.762.600,98	107.263.600,00	105.626.700,00	104.338.100,00
6.1.	**Prioritet: Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva**								25.742.782,84	26.920.000,00	25.160.600,00	25.532.000,00
6.1.1.	**Mjera: Aktivno promicanje ljudskih prava**								1.100.000,00	900.000,00	901.000,00	914.000,00
	Udruge koje djeluju na području promicanja ljudskih prava i ravnopravnosti spolova	Realizirani programi na području unapređenja i promicanja ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i civilnog društva	Broj realiziranih programa na području unapređenja i promicanja ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i civilnog društva	Broj programa	109	25	30	30	800.000,00	600.000,00	601.000,00	614.000,00

	Suradnja i partnerstva na području promicanja ljudskih prava	Provedene mjere iz nacionalnih politika	Provođenjem mjera iz nacionalnih i gradskih strateških dokumenata realizirat će se planirane aktivnosti na području Grada Zagreba iz područja unapređenja i promicanja ljudskih prava	%	100	100	100	100	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00
6.1.2.	**Mjera: Razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama**								9.550.000,00	11.550.000,00	9.564.000,00	9.778.000,00
	Unaprjeđivanje, očuvanje i zaštita položaja nacionalnih manjina putem njihovog sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u Gradu Zagrebu	Projekti / programi vijeća nacionalnih manjina	Broj poduprtih projekata / programa vijeća i udruga nacionalnih manjina	Broj	18	18	18	18	9.550.000,00	11.550.000,00	9.564.000,00	9.778.000,00
6.1.3.	**Mjera: Razvoj partnerstva s civilnim društvom**								15.092.782,84	14.470.000,00	14.695.600,00	14.840.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području poljoprivrede za prioritete: edukacija i jačanje svijesti javnosti o značenju i vrijednosti poljoprivrednih proizvoda te prednostima konzumiranja poljoprivrednih proizvoda, neinvanzivnog postupanja s pčelama u urbanom prostoru, te promicanja i popularizacije tradicionalnih vrijednosti ruralnog prostora i održivog razvoja								659.000,00	450.000,00	450.000,00	450.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području šumarstva za prioritete: jačanje svijesti šire javnosti o sporednim šumskim proizvodima, važnosti očuvanja šuma (flore i faune) i voda, sudjelovanje šumoposjednika u zaštiti okoliša i očuvanju biološke raznolikosti.								50.000,00	40.000,00	40.000,00	60.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području lovstva : sudjelovanje lovaca i ribolovaca u edukaciji, zaštiti okoliša i očuvanju biološke raznolikosti u revirima zaštite divljači i u lovištima								110.000,00	100.000,00	130.000,00	150.000,00
	Sufinanciranje Udruge II, svjetskog rata i Domovinskog rata	Sufinanciranje programa i projekata iz područja branitelja iz Domovinskog rata i nihovih obitelji, boraca II. svjetskog rata i civilnih invalida rata							3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području zaštite životinja								580.000,00	50.000,00	60.000,00	70.000,00
	ZgForum	Održane radionice/edukacije/sastanci Održane izložbe i promocije Tiskani promomaterijali	Održane radionice/edukacije/sastanci Održane izložbe i promocije Tiskani promomaterijali	broj održanih radionica/edukacija/sastanaka broj izložbi i promocija broj tiskanih publikacija i infobrošura	85 3 2 infobrošura	100 3 2 publikacije	100 3 2 publikacije	100 3 2 publikacije	171.471,00	300.000,00	485.600,00	580.000,00
	Subvencioniranje nakladnika audiovizualnih i radijskih programskih sadržaja te programskih sadržaja u elektroničkim publikacijama za proizvodnju i emitiranje te objavu programskih sadržaja od interesa za Grad Zagreb								9.384.995,59	9.390.000,00	9.390.000,00	9.390.000,00
	Izdavanje publikacija kojima se građani informiraju o aktualnim gradskim temama, o radu gradskih tijela, gradske uprave i gradskih tvrtki i ustanova								637.316,25	640.000,00	640.000,00	640.000,00

	Planiranje sufinanciranja i sufinanciranje programa/projekata organizacija civilnog društva iz područja promicanja ljudskih prava i razvoja civilnog društva te kontrola provođenja programa/projekata i trošenja financijskih sredstava								500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
6.2.	**Prioritet: Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem**								2.892.881,00	3.793.000,00	4.217.000,00	4.156.000,00
6.2.1.	**Mjera: Unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata**								281.881,00	1.160.000,00	1.445.000,00	1.535.000,00
	Razvojna strategija Grada Zagreba	Provedena ex ante evaluacija strategije Provedena Strateška procjena utjecaja na okoliš Izrađena nova Razvojna strategija izrađeno Izvješće o rezultatima provedbe Razvojne strategije	Provedena ex ante evaluacija strategije Provedena Strateška procjena utjecaja na okoliš Izrađena nova Razvojna strategija izrađeno Izvješće o rezultatima provedbe Razvojne strategije	Broj Broj Broj Broj	0 0 0 1	1 1 1 1	0 0 0 1	0 0 0 1	281.881,00	1.160.000,00	1.445.000,00	1.535.000,00
6.2.2.	**Mjera: Unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja**								2.611.000,00	2.633.000,00	2.772.000,00	2.621.000,00
	Kontinuirano unaprjeđenje procesa pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Uspostavljene i ažurirane procedure i dokumentacija za pripremu i provedbu projekata Grada Zagreba sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Uspostavljena i ažurirana operativna procedura za djelotvornije i učinkovitije upravljanje projektima Grada Zagreba sufinanciranih iz programa i fondova EU utjecat će na bržu i uspješniju pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz programa i fondova Europske unije, financijskih instrumenata te drugih međunarodnih izvora financiranja.	Broj	n/a	1	1	1	1.990.000,00	1.300.000,00	1.320.000,00	1.320.000,00
	Stručna i financijska podrška te analiza i izvješćivanje o pripremi i provedbi projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Ažurirana Baza projekata Grada Zagreba prema izvoru financiranja (financijski instrumenti Europske unije i drugi međunarodni izvori financiranja) i statusu (priprema/ prijava/provedba/provedeno), u elektroničkome obliku	Ažuriranjem Baze projekata Grada Zagreba prema izvoru financiranja u elektroničkome obliku omogućit će se objedinjavanje svih informacija o projektima Grada Zagreba sufinanciranih iz programa i fondova Europske unije, financijskih instrumenata te drugih međunarodnih izvora financiranja.	Broj	n/a	1	1	1				
	Sustavno zastupanje interesa Grada Zagreba na europskoj i nacionalnoj razini na temu razvoja politika te smjernica za provedbu i korištenje financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Broj projekata s ciljem razmjene iskustava, znanja i dobre prakse na temu razvoja politika te smjernica za provedbu i korištenje financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Sudjelovanje u projektima s ciljem razmjene iskustava, znanja i dobre prakse na temu razvoja politika te smjernica za provedbu i korištenje financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja pridonijet će sustavnom zastupanju interesa Grada Zagreba na europskoj i nacionalnoj razini	Broj	n/a	2	2	1	0,00	383.000,00	502.000,00	351.000,00

	Unaprjeđenje znanja i vještina administrativnih kapaciteta te izgradnja stručnih i kvalitetnih međusektorskih timova za pripremu i provedbu projekata	Broj organiziranih edukacija Uspostavljena i ažurirana Baza kompetencija gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća u vlasništvu Grada Zagreba koji sudjeluju u pripremi i provedbi projekata Grada Zagreba sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	Organiziranjem edukacija i treninaga za predstavnike gradskih upravnih tijela te drugih zainteresiranih dionika podići će se razina znanja potrebna za pripremu i provedbu projekata Grada Zagreba te osnažiti apsorpcijski kapaciteti za korištenje sredstava iz programa i fondova Europske unije, financijskih instrumenata te drugih međunarodnih izvora financiranja Uspostavom i ažuriranjem Baze kompetencija gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća u vlasništvu Grada Zagreba omogućit će se objedinjavanje svih informacija o raspoloživosti i znanju ljudskih kapaciteta te o njihovoj uključenosti u pripremi i provedbi EU projekata Grada a time će se osigurati učinkovito i efikasno korištenje ljudskih resursa u pripremi i provedbi EU projekata.	Broj Broj	4 0	5 1	5 1	5 1	621.000,00	950.000,00	950.000,00	950.000,00
	Jačanje svijesti javnosti (relevantnih dionika) i isticanje važnosti provedbe projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja za društveno-gospodarski razvoj Grada Zagreba	Broj uspostavljenih i održavanih komunikacijskih kanala	Uspostavljenje i održavannje komunikacijskih kanala osigurat će transparetnost i podići razinu informiranosti šire javnosti (gradska upravna tijela, civilno društvo, gospodarstvo, i dr.) o mogućnostima korištenja programa i fondova Europske unije, financijskih instrumenata te drugih međunarodnih izvora financiranja	Broj	3	3	3	3				
6.3.	**Prioritet: Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom**								12.266.227,26	17.570.000,00	19.480.000,00	19.920.000,00
6.3.1.	**Mjera: Unapređivanje katastarskih i zemljišnih evidencija**								6.940.000,00	8.940.000,00	10.450.000,00	10.450.000,00
	Vođenje i održavanje katastra zemljišta								2.100.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00	2.100.000,00
	Vođenje i održavanje katastra vodova								900.000,00	900.000,00	900.000,00	900.000,00
	Vođenje i održavanje registra prostornih jedinica								340.000,00	340.000,00	350.000,00	350.000,00
	Katastarsko uređenje grada								3.600.000,00	5.600.000,00	7.100.000,00	7.100.000,00
6.3.2.	**Mjera: Primjena mjera aktivne zemljišne politike**								5.000.000,00	7.000.000,00	7.000.000,00	7.140.000,00
	Nabava zemljišta	Stečeno zemljište	Stečeno zemljište	m2	0	15000	15000	15000	5.000.000,00	7.000.000,00	7.000.000,00	7.140.000,00
6.3.3.	**Mjera: Unapređivanje sustava upravljannja podacima o prostoru i stanovništvu Grada**								326.227,26	1.630.000,00	2.030.000,00	2.330.000,00
	Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu grada	Pokrivenost gradskog područja višenamjenskim postornim podacima Provedene prostorne analize Obrađeni zahtjevi za podacima	Pokrivenost gradskog područja višenamjenskim postornim podacima Provedene prostorne analize Obrađeni zahtjevi za podacima	% Broj provedenih prostornih analiza Broj obrađenih zahtjeva	70% 15 50	80% 15 49	75% 15 20	75% 15 21	300.689,76	1.330.000,00	1.530.000,00	1.630.000,00
	Informacijski sustav prostornog uređenja	Skupovi podataka u ZG geoportalu Broj servisa u ZG geoportalu Broj posjetitelja ZG geoportala	Skupovi podataka u ZG geoportalu Broj servisa u ZG geoportalu Broj posjetitelja ZG geoportala	Broj skupova Broj servisa Broj posjetitelja	20 12 200000	25 16 219999	25 15 240000	25 15 240000	25.537,50	300.000,00	500.000,00	700.000,00

6.4.	**Prioritet: Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća**								47.306.109,88	51.143.500,00	45.682.000,00	45.467.000,00
6.4.1.	**Mjera: Unapređivanje upravljanja ljudskim resursima**								0,00	0,00	1.500.000,00	0,00
	Uspostava, vođenje, razvoj i održavanje Centralnog registra ljudskih resursa Grada	Uspostavljen i ažuran Centralni registar ljudskih resursa Grada	Centralni registar ljudskih resursa Grada omogućava vrednovanje korištenja raspoloživih ljudskih resursa i opravdanosti zapošljavanja, a u svrhu optimizacije korištenja raspoloživih ljudskih resursa	Broj	1	1	1	1	0,00	0,00	1.100.000,00	0,00
	Analiza i vrednovanje korištenja raspoloživih ljudskih resursa iz Centralnog registra ljudskih resursa Grada	Izrađena Strategija upravljanja ljudskim poter	Razvoj ljudskih potencijala putem unaprjeđenja sustava izobrazbe te sustava zapošljavanja i zadržavanja kvalitetnih službenika	Broj	0	0	1	0	0,00	0,00	400.000,00	0,00
6.4.2.	**Mjera: Unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana**								46.256.109,88	45.953.500,00	36.753.000,00	36.753.000,00
	Nabava i održavanje informatičke opreme								19.963.650,00	18.922.000,00	13.000.000,00	13.000.000,00
	Ulaganja u računalne programe								22.620.250,00	21.163.000,00	19.700.000,00	19.700.000,00
	Usluge elektroničkih komunikacija								3.666.100,00	5.815.500,00	4.000.000,00	4.000.000,00
	European urban transport roadmap	Održani sastanci	Održani sastanci u svrhu diseminacije i stvaranja baze za novi projekt	Broj održanih sastanaka	2	1	1	1	6.109,88	53.000,00	53.000,00	53.000,00
6.4.3.	**Mjera: Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima**								745.000,00	1.745.000,00	2.060.000,00	2.550.000,00
	Priprema, planiranje, usmjeravanje, kontrola i provedba strategije kontinuiranog unapređenja poslovnih procesa	Broj educiranih zaposlenika	Kontinuirana edukacija zaposlenika nositelja temeljnih procesnih uloga za provođenje kontinuiranog unapređenja poslovnih procesa	Broj	31	60	100	150	223.500,00	523.500,00	618.000,00	765.000,00
	Dizajn, analiza i unapređenje poslovnih procesa	Broj dokumentiranih / novih/ unaprjeđenih pro	Povećanje broja dokumentiranih/novih/unaprjeđenih procesa sa svrhom pružanja održivih i kvalitetnijih usluga građanima, poduzetnicima i svim korisnicima te radi smanjenja troškova poslovanja	Broj	Broj dokumentiranih procesa: 13 procesa i 186 podprocesa Broj novih procesa: 1 proces i 8 podprocesa Broj unaprjeđenih procesa: 3 procesa i 36 podprocesa	Broj dokumentiranih procesa: 20 procesa i 200 podprocesa Broj novih procesa: 2 procesa i 20 podprocesa Broj unaprjeđenih procesa: 10 procesa i 50 podprocesa	Broj dokumentiranih procesa: 25 procesa i 250 podprocesa Broj novih procesa: 4 procesa i 35 podprocesa Broj unaprjeđenih procesa: 15 procesa i 60 podprocesa	Broj dokumentiranih procesa: 30 procesa i 300 podprocesa Broj novih procesa: 6 procesa i 50 podprocesa Broj unaprjeđenih procesa: 20 procesa i 80 podprocesa	298.000,00	698.000,00	824.000,00	1.020.000,00
	Razvoj, implementacija i održavanje sustava za upravljanje poslovnim procesima i sustava za upravljanje promjenama	Uspostavljen, ažuran i objavljen repozitorij poslovnih procesa na odabranom alatu i metodološkoj platformi	Repozitorij poslovnih procesa osigurava potpunu, jasnu i transparentnu sliku poslovnih procesa te omogućava bržu i učinkovitiju komunikaciju i olakšano uvođenje novih tehnologija i zahtijevanih usklađenosti sa svim zakonskim normama i propisima	Broj	1	1	1	1	223.500,00	523.500,00	618.000,00	765.000,00

6.4.4.	**Mjera: Zelena javna nabava**								0,00	0,00	0,00	0,00
	Uključivanje mjerila zelene javne nabave u postupke javne i bagatelne nabave								Nema posebnog financiranja	Nema posebnog financiranja	Nema posebnog financiranja	Nema posebnog financiranja
6.4.5.	**Mjera: Zagreb pametni grad**								105.000,00	215.000,00	81.000,00	0,00
	SMARTIMPACT - Local Impacts From Smart City Planning: osnivanje lokalne akcijske grupe za provedbu projektnih aktivnosti; izrada akcijskog plana u skladu sa strateškim dokumentima za razvoj pametnog grada; razmjena iskustava i primjera dobrih praksi na području pametnih gradovima između gradova partnera u projektu; suradnja s vodećim ekspertima iz područja pametnih gradova	Izraditi strateški dokument za transformaciju Zagreba u pametni grad	Izraditi strateški dokument za transformaciju Zagreba u pametni grad	Broj	0	0	1	0	105.000,00	215.000,00	81.000,00	0,00
6.4.6.	**Mjera: e-ZAGREB, digitalizacija poslovnih procesa**								200.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	3.500.000,00
	E-Zagreb - razvoj, uvođenje i integracija informacijskih sustava za digitalizaciju, automatizaciju i upravljanje poslovnim procesima	Implementirati jedinstvena aplikacijska rješenja s visokim stupnjem sigurnosti	Razvoj, uvođenje i integracija informacijskih sustava za digitalizaciju, automatizaciju i upravljanje poslovnim procesima	Broj	0	1	1	1	200.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	3.500.000,00
6.4.7.	**Mjera: Uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje projekata putem mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja za područje obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb**								0,00	2.230.000,00	2.288.000,00	2.664.000,00
	Priprema i podnošenje prijave Grada Zagreba kao grada središta Urbane aglomeracije Zagreb na Poziv na dostavu prijava u ograničenom postupku odabira područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam)	Izrađena i podnesena prijava Grada Zagreba za Poziv na dostavu prijava u ograničenom postupku odabira područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam)	Prijavom Grada Zagreba na Poziv na dostavu prijava u ograničenom postupku odabira područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam), Urbana aglomeracija Zagreb odabarana je kao urbano područje za provedbu ITU mehanizma s ciljem osiguranja financijske potpore za provođenje integriranih aktivnosti održivog urbanog razvoja.	Broj	1	0	0	0				
	Sudjelovanje u sektorskom dijalogu s nadležnim ITU ministarstvom (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije) i drugim ministarstvima kao upravljačkim tijelima (UT) za Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ i Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“, kao i nadležnim posredničkim tijelima 2 razine u svrhu pripreme prijave na Poziv; identifikacije intervencija/projekata prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam; izrade plana provedbe ITU mehanizma te raspodjele alokacija po specifičnim ciljevima za područje Urbane aglomeracije Zagreb i dr.	Broj identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam Izrađena raspodjela alokacija po specifičnim ciljevima ITU mehanizma u suradnji s predstavnicima lokalnih samouprava, gradskih upravnih tijela Grada Zagreba i drugim relevantnim dionicima za područje Urbane aglomeracije Zagreb	Identifikacijom intervencija/projekta u skladu s potrebama područja urbane aglomeracije Zagreb utvrđuje se broj prihvatljivih projekata za provedbu kroz ITU mehanizam, a time i iznos sredstava po specifičnim ciljevima Izradom raspodjele alokacija po specifičnim ciljevima ITU mehanizma u suradnji s predstavnicima lokalnih samouprava, gradskih upravnih tijela Grada Zagreba i drugim relevantnim dionicima za područje Urbane aglomeracije Zagreb definiran je ITU doprinos Urbane aglomeacije Zagreb	Broj Broj	76 1	U skladu sa rezultatima sktorskih dijaloga s ITU ministarstvom i kriterijima za ocjenjivanje Ažuriranje u skladu s korištenjem alociranih sredstava po prioritetima ulaganja ITU mehanizma	U skladu sa rezultatima sktorskih dijaloga s ITU ministarstvom i kriterijima za ocjenjivanje Ažuriranje u skladu s korištenjem alociranih sredstava po prioritetima ulaganja ITU mehanizma	U skladu sa rezultatima sktorskih dijaloga s ITU ministarstvom i kriterijima za ocjenjivanje Ažuriranje u skladu s korištenjem alociranih sredstava po prioritetima ulaganja ITU mehanizma				

Uspostava sustava i provedba ITU mehanizma Urbane aglomeracije Zagreb sukladno obvezama i odgovornostima Grad Zagreba kao središta Urbane aglomeracije Zagreb koje će djelovati kao posredničko tijelo ITU mehanizma (ITU PT)	Definirani i dokumentirani procesi te imenovane osobe za provedbu sustava za sufinanciranje putem ITU mehanizma sukladno obvezama i odgovornostima Grad Zagreba kao središta Urbane aglomeracije Zagreb koje će djelovati kao ITU PT Broj odobrenih projekata/programa prihvatljivih za sufinanciranje putem ITU mehanizma s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb Uspostavljen informativno komunikacijski sustav koji omogućuje vidljivost i razmjenu informacija	Definiranjem i dokumentiranjem procesa te imenovanjem osoba za provedbu sustava za sufinanciranje putem ITU mehanizma pridonijet će osiguranju efikasnosti, transparentanosti i učinkovitosti te neovisnosti sustava u Grada Zagrebu kao ITU PT za korištenje sredstava putem ITU mehanizma Provedba odobrenih projekata/programa putem ITU mehanizma s područja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb pridonijet će održivom urbanom razvoju područja i podizanju kvalitete života građana Uspostavljenem informativnog komunikacijskog sustava osiguralo je trasparetnost Grada i bržu razmjenu informacija s jedinicama lokalne samouprave unutar aglomeracije i građanima grada Zagreba o aktivnostima vezanim uz ITU mehanizam	Broj Broj Broj	/ / 1	U skladu s opsegom delegiranh funkcija i dinimaikom provedbe ITU mehanizma te planom prijema U skladu s brojem identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam, dinamikom objave poziva u okviru ITU mehanizma te kriterijima za ocjenjivanje prijedloga projekata /	U skladu s opsegom delegiranh funkcija i dinimaikom provedbe ITU mehanizma te planom prijema U skladu s brojem identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam, dinamikom objave poziva u okviru ITU mehanizma te kriterijima za ocjenjivanje prijedloga projekata /	U skladu s opsegom delegiranh funkcija i dinimaikom provedbe ITU mehanizma te planom prijema U skladu s brojem identificiranih intervencija/projekta prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam, dinamikom objave poziva u okviru ITU mehanizma te kriterijima za ocjenjivanje prijedloga projekata /	0,00	2.230.000,00	2.288.000,00	2.664.000,00
Sustavno educiranje i osposobljavanje djelatnika Ureda za programe i projekte Europske unije i drugih gradskih upravnih tijela za rad u sustavu za provedbu delegiranih funkcija Gradu Zagrebu kao posredničkom tijelu ITU mehanizma	Broj organiziranih edukacija Broj kvalificiranih djelatnika za provedbu ITU mehanizma u Gradu Zagrebu kao ITU PT	Organiziranjem edukacija i za predstavnike gradskih upravnih tijela te drugih zainteresiranih dionika podići će se razina znanja potrebna za pripremu i provedbu projekata Urbane aglomeracije Zagreb te osnažiti apsorpcijski kapaciteti za provedbu delegiranih funkcija Gradu Zagrebu kao središtu Urbane aglomeracije Zagreb koje će djelovati kao ITU PT Ekipiranje kvalificiranih djelatnika osigurat će provedbu ITU mehanizma Urbane aglomeracije Zagreb	Broj Broj	1 /	2 5	U skladu s potrebama i planom edukacija 6	U skladu s potrebama i planom edukacija 8				

6.5.	**Prioritet: Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada**								5.554.600,00	7.837.100,00	11.087.100,00	9.263.100,00
6.5.1.	**Mjera: Koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa Grada Zagreba sa jedinicama lokalne i područne samouprave u funkcionalnom području (okruženju)**								4.090.000,00	5.442.500,00	7.942.500,00	6.113.500,00
	Urbana aglomeracija Zagreb	Izrađena Strategija Urbane aglomeracije Zagreb	Izrađena i stavljena u funkciju Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb	Broj	0	1	Nastavak aktivnosti sukladno terminskom planu	Nastavak aktivnosti sukladno terminskom planu	100.000,00	572.500,00	622.500,00	643.500,00
	Lokalne manifestacije u funkciji razvoja gospodarstva	Manifestacije i sajmovi u funkciji razvoja gospodarstva	Održane manifestacije i sajmovi u funkciji razvoja gospodarstva	Broj manifestacija/ broj sudionika	3/480.000	7/700.000	10/1.000.000	12/1.200.000	3.990.000,00	4.870.000,00	7.320.000,00	5.470.000,00
6.5.2.	**Mjera: Unapređivanje regionalne i međunarodne suradnje**								1.464.600,00	2.394.600,00	3.144.600,00	3.149.600,00
	Uspostava i provedba međugradske i međunarodne suradnje, razvojne suradnje i humanitarne pomoći	Broj sufinanciranih programa/projekata udruga koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje	Uspostava i provedba međugradske i međunarodne suradnje, razvojne suradnje i humanitarne pomoći	Broj programa / projekata suradnje	15	15	15	15	650.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Sudjelovanje Grada Zagreba u radu udruga koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje i europskih integracija	Udruge koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje	Sudjelovanje Grada Zagreba u radu udruga koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje i europskih integracija	Broj udruga	40	40	40	40	650.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00
	Brand Zagreb	Subjekti koji sudjeluju u komunikaciji brenda Rebrendirani vizaulni identiteti subjekata koji sudjeluju u komunikaciji identiteta	Subjekti koji sudjeluju u komunikaciji brenda Rebrendirani vizulani identitet subjekta koji sudjeluju u komunikaciji identiteta	Broj subjekata Broj rebrendiranih vizualnih identiteta	0 0	5 10	10 20	20 50	0,00	1.250.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00
	Suradnja u stručnim organizacijama	Održani stručni skupovi	Sudjelovanja na stručnim skupovima	Broj sudjelovanja na stručnim skupovima	7	8	9	9	164.600,00	144.600,00	144.600,00	149.600,00

NAPOMENE:
n - prva godina provedbe strategije
*** U trogodišnjem razdoblju**
**** Javno-privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora.**

Tablica T-2: Izvori sredstava

R.br.*	Naziv cilja / prioriteta / mjere / APP	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedu skupine mjera u prvoj godini provedbe (2017.)					
		Državni proračun	Županijski proračun (Grad Zagreb)	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun (Grad Zagreb)	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
1.	**Cilj: KONKURENTNO GOSPODARSTVO**	17.500.000,00	290.103.941,18	248.847.058,82	230.000,00	0,00	556.681.000,00	5.500.000,00	94.080.000,00	7.000.000,00	80.000,00	0,00	106.660.000,00
1.1.	**Prioritet: Razvoj poticajnog poduzetničkog okruženja**	17.500.000,00	130.402.941,18	12.847.058,82	0,00	0,00	160.750.000,00	5.500.000,00	46.810.000,00	0,00	0,00	0,00	52.310.000,00
1.1.1.	**Mjera: Unapređivanje sustava planiranja i praćenja gospodarskih i demografskih aktivnosti**	0,00	240.000,00	0,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00
	Demografska i gospodarska studija	0,00	240.000,00	0,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00
1.1.2.	**Mjera: Jačanje poduzetničke infrastrukture**	0,00	35.732.941,18	12.847.058,82	0,00	0,00	48.580.000,00	0,00	16.600.000,00	0,00	0,00	0,00	16.600.000,00
	Obrtničko poduzetnički strukovni centar (OPSC)	0,00	17.492.941,18	12.847.058,82	0,00	0,00	30.340.000,00	0,00	8.500.000,00	0,00	0,00	0,00	8.500.000,00
	Uređenje poslovnih prostora ispod sjeverne tribine stadiona Maksimir	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00
	Izrada kataloga investicijskih projekata	0,00	240.000,00	0,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
1.1.3.	**Mjera: Razvoj povoljnog financijskog okruženja za malo/srednje poduzetništvo i obrtnike**	17.500.000,00	89.400.000,00	0,00	0,00	0,00	106.900.000,00	5.500.000,00	28.600.000,00	0,00	0,00	0,00	34.100.000,00
	Subvencije kamata za poduzetničke kredite	17.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17.500.000,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00
	Dodjela potpora za očuvanje i razvoj obrtničkih djelatnosti	0,00	38.700.000,00	0,00	0,00	0,00	38.700.000,00	0,00	12.700.000,00	0,00	0,00	0,00	12.700.000,00
	Dodjela potpora za samozapošljavanje - Razvojna agencija Zagreb	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00

	Investicijski fond poduzetničkog kapitala	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Formiranje jamstvenog fonda za davanje jamstava poduzetnicima za poduzetničke kredite preko Razvojne agencije Zagreb	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Dodjela potpora za internacionalizaciju poslovanja malih i srednjih poduzetnika	0,00	17.000.000,00	0,00	0,00	0,00	17.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Potpore za društveno poduzetništvo	0,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
	Potpore za organizaciju manifestacija za promicanje obrtništva i poduzetništva	0,00	2.700.000,00	0,00	0,00	0,00	2.700.000,00	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00
1.1.4.	**Mjera: Potpora razvoju poduzetničkih vještina**	0,00	5.030.000,00	0,00	0,00	0,00	5.030.000,00	0,00	1.530.000,00	0,00	0,00	0,00	1.530.000,00
	Konferencije i edukacije za start up poduzetnike (Zagreb Connect)	0,00	1.800.000,00	0,00	0,00	0,00	1.800.000,00	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00
	Edukacija o poduzetništvu - Razvojna agencija	0,00	1.800.000,00	0,00	0,00	0,00	1.800.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Savjetovanje/mentoriranje poduzetnika - Razvojna agencija Zagreb	0,00	530.000,00	0,00	0,00	0,00	530.000,00	0,00	130.000,00	0,00	0,00	0,00	130.000,00
	Promicanje poduzetničke kulture - Razvojna agencija Zagreb	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
1.2.	**Prioritet: Razvoj gospodarstva temeljenog na znanju, inovacijama i kvaliteti ponude roba i usluga**	0,00	119.744.000,00	236.000.000,00	0,00	0,00	355.744.000,00	0,00	36.130.000,00	7.000.000,00	0,00	0,00	43.130.000,00
1.2.1.	**Mjera: Podrška razvoju poduzetništva temeljenog na tehnološkim inovacijama**	0,00	7.336.000,00	236.000.000,00	0,00	0,00	243.336.000,00	0,00	1.580.000,00	7.000.000,00	0,00	0,00	8.580.000,00
	Opremanje Inkubacijskog centra i laboratorija za istraživanje i razvoj u sklopu Paviljona 12 Zagrebačkog velesajma kao nove lokacije Tehnološkog parka	0,00	0,00	13.000.000,00	0,00	0,00	13.000.000,00	0,00	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	7.000.000,00
	Projekt izgradnje i opremanja novog Tehnološkog parka Zagreb	0,00	0,00	223.000.000,00	0,00	0,00	223.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Sufinanciranje usluga inkubiranja poduzetnika - Razvojne agencija Zagreb -TPZ d.o.o.	0,00	3.876.000,00	0,00	0,00	0,00	3.876.000,00	0,00	420.000,00	0,00	0,00	0,00	420.000,00
	Dodjela potpora inovatorima radi komercijalizacije inovacija	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Biocentar	0,00	1.960.000,00	0,00	0,00	0,00	1.960.000,00	0,00	660.000,00	0,00	0,00	0,00	660.000,00
1.2.2.	**Mjera: Poticanje kreativnih industrija**	0,00	26.000.000,00	0,00	0,00	0,00	26.000.000,00	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00
	Prigodne manifestacije	0,00	26.000.000,00	0,00	0,00	0,00	26.000.000,00	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00
1.2.3.	**Mjera: Unapređivanje turističke ponude**	0,00	86.408.000,00	0,00	0,00	0,00	86.408.000,00	0,00	26.550.000,00	0,00	0,00	0,00	26.550.000,00
	Financiranje ustanove ZOO vrt	0,00	65.858.000,00	0,00	0,00	0,00	65.858.000,00	0,00	21.540.000,00	0,00	0,00	0,00	21.540.000,00
	Modernizacija II faza	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Projekt razvoja tematskih cesta (vinska, sirna, ….)	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razvoj turizma u Gradu Zagrebu	0,00	4.800.000,00	0,00	0,00	0,00	4.800.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Sufinanciranje projekata u turizmu	0,00	3.250.000,00	0,00	0,00	0,00	3.250.000,00	0,00	750.000,00	0,00	0,00	0,00	750.000,00
	Termalno kupalište Zagreb (provedba predinvesticijskih aktivnosti)	0,00	5.180.000,00	0,00	0,00	0,00	5.180.000,00	0,00	1.060.000,00	0,00	0,00	0,00	1.060.000,00
	Kongresni centar (provedba predinvesticijskih aktivnosti)	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	7.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
1.3.	**Prioritet: Održivi razvoj poljoprivrede i šumarstva**	0,00	39.957.000,00	0,00	230.000,00	0,00	40.187.000,00	0,00	11.140.000,00	0,00	80.000,00	0,00	11.220.000,00
1.3.1.	**Mjera: Održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim zemljištem**	0,00	740.000,00	0,00	230.000,00	0,00	970.000,00	0,00	270.000,00	0,00	80.000,00	0,00	350.000,00
	Revitalizacija poljoprivrednih površina – uređenje i održavanje poljoprivrednog zemljišta sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju do trenutka njegovog davanja u zakup ili drugog načina raspolaganja	0,00	210.000,00	0,00	0,00	0,00	210.000,00	0,00	70.000,00	0,00	0,00	0,00	70.000,00

	Nadogradnja interaktivnog preglednika – karte, poljoprivrede i poljoprivrednog zemljišta Grada Zagreba i izrada elaborata zaštite okoliša za sustav navodnjavanja	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	40.000,00	0,00	0,00	0,00	40.000,00
	Pokušalište Agronomskog fakulteta Maksimir	0,00	230.000,00	0,00	230.000,00	0,00	460.000,00	0,00	80.000,00	0,00	80.000,00	0,00	160.000,00
	Mjerne postaje za praćenje - monitoring, kvalitete podzemne vode na poljoprivrednim proizvodnim površinama na području II zone sanitarne zaštite izvorišta Mala Mlaka i Petruševec	0,00	220.000,00	0,00	0,00	0,00	220.000,00	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00
1.3.2.	**Mjera: Razvoj poduzetničkih vještina i edukacija poljoprivrednih proizvođača i šumoposjednika**	0,00	950.000,00	0,00	0,00	0,00	950.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
	Financiranje udruga u području poljoprivrede	0,00	950.000,00	0,00	0,00	0,00	950.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
1.3.3.	**Mjera: Razvoj konkurentne poljoprivredne proizvodnje i šumarstva**	0,00	38.267.000,00	0,00	0,00	0,00	38.267.000,00	0,00	10.620.000,00	0,00	0,00	0,00	10.620.000,00
	Financiranje izrade ekspertnih analiza i elaborata usmjerenih na razvoj, očuvanje i unapređenje poljoprivrede na području Grada Zagreba	0,00	643.000,00	0,00	0,00	0,00	643.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Financiranje organizacije manifestacija i drugih događanja koje za cilj imaju očuvanje ruralnih vrijednosti i tradicije koje promiču izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda, uvode inovativna rješenja te educiraju i informiraju proizvođače i potrošače	0,00	2.277.000,00	0,00	0,00	0,00	2.277.000,00	0,00	670.000,00	0,00	0,00	0,00	670.000,00
	Dodjela potpora poljoprivrednim proizvođačima i drugim pravnim subjektima u poljoprivredi za osnovne i dopunske aktivnosti u području primarne proizvodnje te prerade, trženja, zaštite i poboljšanja kvalitete poljoprivrednih proizvoda i ljudskih potencijala	0,00	32.557.000,00	0,00	0,00	0,00	32.557.000,00	0,00	9.500.000,00	0,00	0,00	0,00	9.500.000,00

	Centar enogastro izvrsnosti	0,00	2.790.000,00	0,00	0,00	0,00	2.790.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
2.	**Cilj: RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**	1.530.780.000,00	93.820.000,00	2.746.762.500,00	181.260.000,00	294.022.500,00	4.846.645.000,00	1.014.862.500,00	31.120.000,00	0,00	0,00	112.762.500,00	1.158.745.000,00
2.1.	**Prioritet: Zagreb - grad znanja i sveučilišni grad**	1.530.780.000,00	900.000,00	2.746.762.500,00	181.260.000,00	294.022.500,00	4.753.725.000,00	1.014.862.500,00	300.000,00	0,00	0,00	112.762.500,00	1.127.925.000,00
2.1.1.	**Mjera: Potpora prostornom i funkcijskom razvoju Sveučilišta u Zagrebu**	1.530.780.000,00	0,00	2.746.762.500,00	181.260.000,00	294.022.500,00	4.752.825.000,00	1.014.862.500,00	0,00	0,00	0,00	112.762.500,00	1.127.625.000,00
	Sveučilišni kampus Borongaj	1.466.250.000,00	0,00	2.550.000.000,00	168.750.000,00	277.500.000,00	4.462.500.000,00	978.750.000,00	0,00	0,00	0,00	108.750.000,00	1.087.500.000,00
	Izgradnja kompleksa Biološkog, Geografskog i Geološkog odsjeka (BGG) Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF) Sveučilišta u Zagrebu (SUZ) predviđen u Sjevernom kampusu (lokacija Horvatovac u Zagrebu)	39.750.000,00	0,00	135.750.000,00	8.625.000,00	10.875.000,00	195.000.000,00	20.250.000,00	0,00	0,00	0,00	2.250.000,00	22.500.000,00
	ALUARTFORUM – umjetnička galerija Akademije likovnih umjetnosti izložbeni prostor, forum za studente, nastavnike i umjetnike te građane, terase i vrtovi, dokumentacijski centar i dio fundusa Akademije (lokacija interpolacija između objekata Ilica 83 i Ilica 87, Zagreb)	3.375.000,00	0,00	7.425.000,00	487.500,00	712.500,00	12.000.000,00	2.025.000,00	0,00	0,00	0,00	225.000,00	2.250.000,00
	Zgrada SolarDechatlon	540.000,00	0,00	337.500,00	22.500,00	75.000,00	975.000,00	472.500,00	0,00	0,00	0,00	52.500,00	525.000,00
	Izgradnja zgrade Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na Sjevernom kampusu (lokacija Zmajevac)	20.865.000,00	0,00	53.250.000,00	3.375.000,00	4.860.000,00	82.350.000,00	13.365.000,00	0,00	0,00	0,00	1.485.000,00	14.850.000,00
2.1.2.	**Mjera: Razvoj suradnje znanstvene/akademske zajednice, javnog sektora, poslovnih subjekata i civilnog društva**	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu i znanstveno-istraživačkim institucijama	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00

2.2.	**Prioritet: Razvoj i unapređivanje tržišta rada**	0,00	92.920.000,00	0,00	0,00	0,00	92.920.000,00	0,00	30.820.000,00	0,00	0,00	0,00	30.820.000,00
2.2.1.	**Mjera: Prilagodba obrazovnih programa i provođenje aktivnih mjera zapošljavanja**	0,00	1.100.000,00	0,00	0,00	0,00	1.100.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Samozapošljavanje hrvatskih branitelja	0,00	1.100.000,00	0,00	0,00	0,00	1.100.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
2.2.2.	**Mjera: Razvoj modela dostupnog cjeloživotnog obrazovanja**	0,00	3.700.000,00	0,00	0,00	0,00	3.700.000,00	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00
	Javne radne aktivnosti (cjeloživotno učenje i mogućnost prekvalfikacije za nezaposlene hrvatske branitelje)	0,00	3.400.000,00	0,00	0,00	0,00	3.400.000,00	0,00	1.100.000,00	0,00	0,00	0,00	1.100.000,00
	Cjeloživotno obrazovanje odraslih	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
2.2.3.	**Mjera: Jačanje kompetencija i povećanje poslovnih mogućnosti za ranjive grupe kroz programe socijalne ekonomije**	0,00	88.120.000,00	0,00	0,00	0,00	88.120.000,00	0,00	29.320.000,00	0,00	0,00	0,00	29.320.000,00
	Suradnja i partnerstva u sustavu socijalne politike	0,00	520.000,00	0,00	0,00	0,00	520.000,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00
	Zapošljavanje osoba s invaliditetom	0,00	87.000.000,00	0,00	0,00	0,00	87.000.000,00	0,00	29.000.000,00	0,00	0,00	0,00	29.000.000,00
	Razvoj i poticanje razvoja društvenog poduzetništva kroz socijalne zadruge nezaposlenih veterana Domovinskog Rata	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
3.	**Cilj: ZAŠTITA OKOLIŠA I ODRŽIVO GOSPODARENJE PRIRODNIM RESURSIMA I ENERGIJOM**	8.081.583,50	566.065.600,00	190.792.106,50	352.200.497,00	12.277.000,00	1.129.416.787,00	1.319.328,70	194.611.600,00	25.284.529,30	99.552.144,00	696.000,00	321.463.602,00
3.1.	**Prioritet: Zaštita prirode, očuvanje i unapređivanje kvalitete okoliša**	8.081.583,50	269.278.000,00	181.467.106,50	330.925.497,00	12.277.000,00	802.029.187,00	1.319.328,70	96.950.000,00	21.959.529,30	91.477.144,00	696.000,00	212.402.002,00
3.1.1.	**Mjera: Uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu**	0,00	1.700.000,00	0,00	0,00	0,00	1.700.000,00	0,00	650.000,00	0,00	0,00	0,00	650.000,00
	Poslovi i aktivnosti u cilju održivog razvoja	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	350.000,00	0,00	0,00	0,00	350.000,00
	Udruge koje djeluju na području zaštite okoliša i okolišno održivog razvitka	0,00	700.000,00	0,00	0,00	0,00	700.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00

3.1.2.	**Mjera: Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Medvednicom**	7.369.083,50	0,00	36.390.106,50	0,00	498.000,00	44.257.190,00	1.159.328,70	0,00	6.059.529,30	80.000,00	140.000,00	7.438.858,00
	Inventarizacija i praćenje bioraznolikosti s naglaskom na istraživanja Natura 2000 vrsta i stanišnih tipova i očuvanje prirode	180.000,00	0,00	0,00	0,00	105.000,00	285.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	80.000,00
	Istažiti utjecaj skijališta na prirodne sastavnice i smanjiti njegov negativni utjecaj na minimum	30.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	10.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10.000,00
	Unaprijediti edukaciju i interpretaciju prirodnih i kulturnih vrijednosti Parka prirode Medvednica kroz različite metode i sredstva	30.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00	180.000,00	10.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	60.000,00
	Prezentiranje ponude Parka na turističkim i drugim događanjima	10.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00	30.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10.000,00	10.000,00
	Nastojati osigurati dostupnost sadržaja i usluga za osobe s invaliditetom (dječja igrališta prilagođena za djecu sa invaliditetom i posebni potrebama i dr.)	0,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	50.000,00
	Projekt "Poboljšanje posjetiteljskog kapaciteta u svrhu održivog upravljanja Parkom prirode Medvednica (CPM)"	5.422.033,50	0,00	30.724.856,50	0,00	0,00	36.146.890,00	1.069.328,70	0,00	6.059.529,30	0,00	0,00	7.128.858,00
	Oživljavanje kulturne baštine utvrda u pograničnim područjima uz lansiranje centra za kulturalne i kreativne industrije (CEKIN) (EU Interreg HR-SLO)	8.300,00	0,00	332.000,00	0,00	30.000,00	370.300,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Izrada projektne dokumentacije i postavljanje kampa sa niskim utjecajem na prirodu	20.000,00	0,00	2.520.000,00	0,00	80.000,00	2.620.000,00	20.000,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	100.000,00
	Izrada projektne dokumentacije i postavljanje Andrenalinskog parka	168.750,00	0,00	956.250,00	0,00	0,00	1.125.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Vrednovanje i zaštita vodenih staništa u Parku prirode Medvednica i poboljjšanje turisitčke funkcije Parka uređenjem Kraljičinog zdenca i brojnih izvora	1.500.000,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Krajobrazna osnova Parka prirode Medvednica (Studija procjena karaktera, kvalitete i osjetljivosti krajobraza)	0,00	0,00	127.500,00	0,00	22.500,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Primjena načela zelene infrastrukutre u Parku prirode Medvednica kako bi se smanjili problemi nastali zbog klimatskih promjena (vjetroizvale i klizišta u Parku prirode)	0,00	0,00	229.500,00	0,00	40.500,00	270.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.3.	**Mjera: Razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i zaštićenih dijelova parkovne arhitekture**	0,00	69.090.000,00	2.500.000,00	0,00	0,00	71.590.000,00	0,00	21.432.000,00	0,00	0,00	0,00	21.432.000,00
	Provedba godišnjeg plana održavanja Park šuma Grada Zagreba	0,00	25.700.000,00	0,00	0,00	0,00	25.700.000,00	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00
	Financiranje Javne ustanove Maksimir	0,00	42.135.000,00	0,00	0,00	0,00	42.135.000,00	0,00	13.662.000,00	0,00	0,00	0,00	13.662.000,00
	Financiranje izrade ekspertnih analiza i elaborata usmjerenih na razvoj, očuvanje i unapređenje šumarstva na području Grada Zagreba	0,00	670.000,00	0,00	0,00	0,00	670.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Urbani šumski prostori za iskustva i rekreaciju - EU projekt u partnerskoj pripremi s Gradom Ljubljana za Interreg-Danube Transnational	0,00	375.000,00	2.500.000,00	0,00	0,00	2.875.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Monitoring šuma	0,00	210.000,00	0,00	0,00	0,00	210.000,00	0,00	70.000,00	0,00	0,00	0,00	70.000,00
3.1.4.	**Mjera: Vrednovanje, zaštita i održivo upravljanje Savom**	0,00	3.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	17.200.000,00	0,00	1.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	15.200.000,00
	Program Sava	0,00	3.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	17.200.000,00	0,00	1.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	15.200.000,00
3.1.5.	**Mjera: Geotehnička i geoseizmička mikronizacija**	0,00	93.450.000,00	0,00	0,00	0,00	93.450.000,00	0,00	31.050.000,00	0,00	0,00	0,00	31.050.000,00
	Geotehnički katastar	0,00	3.450.000,00	0,00	0,00	0,00	3.450.000,00	0,00	1.050.000,00	0,00	0,00	0,00	1.050.000,00
	Sanacija klizišta	0,00	90.000.000,00	0,00	0,00	0,00	90.000.000,00	0,00	30.000.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000.000,00
3.1.6.	**Mjera: Razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti**	0,00	6.380.000,00	24.202.000,00	0,00	298.000,00	30.880.000,00	0,00	1.910.000,00	500.000,00	0,00	100.000,00	2.510.000,00
	"Uspostavljen okvir za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000"	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00
	Financiranje udruga u području šumarstva	0,00	210.000,00	0,00	0,00	0,00	210.000,00	0,00	60.000,00	0,00	0,00	0,00	60.000,00

	Provođenje "Program zaštite divljači"	0,00	2.100.000,00	0,00	0,00	0,00	2.100.000,00	0,00	620.000,00	0,00	0,00	0,00	620.000,00
	Financiranje udruga u području skrbi o životinjama	0,00	1.190.000,00	0,00	0,00	0,00	1.190.000,00	0,00	380.000,00	0,00	0,00	0,00	380.000,00
	Gospodarenje lovištem	0,00	1.060.000,00	0,00	0,00	0,00	1.060.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Financiranje udruga u području lovstva i ribolovstva	0,00	520.000,00	0,00	0,00	0,00	520.000,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00
	Istraživanje i monitoring vrsta i staništa na području Grada Zagreba	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Razvoj Edukativnog centra gljiva	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Provedba mjera iz Akcijskog plana upravljanja invazivnim vrstama	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Izrada podloga za staništa i vrste zaštićenih područja grada Zagreba	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Revitalizacija, očuvanje i prezentacija autohtonih vrsta Dinarskog krša	0,00	0,00	22.702.000,00	0,00	298.000,00	23.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00	100.000,00
3.1.7.	**Mjera: Učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode te zaštita krajobrazne raznolikosti**	0,00	860.000,00	0,00	0,00	0,00	860.000,00	0,00	460.000,00	0,00	0,00	0,00	460.000,00
	Izrada Strategije zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenim i drugim dijelovima prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba	0,00	160.000,00	0,00	0,00	0,00	160.000,00	0,00	160.000,00	0,00	0,00	0,00	160.000,00
	Izrada Akcijskog plana zaštite, očuvanja i održivog gospodarenja zaštićenim i drugim dijelovima prirode – Zelena infrastruktura Grada Zagreba	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Plan upravljanja JU Maksimir zaštićenim područjima prirode Grada Zagreba (Zakonska obveza, ne iziskuju se financijska sredstva)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Unapređenje značajnog krajobraza Savica	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00

3.1.8.	**Mjera: Zaštita i poboljšanje kvalitete zraka**	160.000,00	9.130.000,00	1.275.000,00	11.740.000,00	225.000,00	22.530.000,00	160.000,00	2.830.000,00	0,00	3.740.000,00	0,00	6.730.000,00
	Mjerenje i praćenje kvalitete zraka na stalnim mjernim postajama	0,00	4.200.000,00	0,00	0,00	0,00	4.200.000,00	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00
	Proširenje i osuvremenjivanje mreže gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka	0,00	430.000,00	0,00	0,00	0,00	430.000,00	0,00	130.000,00	0,00	0,00	0,00	130.000,00
	Zatvaranje i premještanje proizvodnih stočarskih objekata-dodjela potpore za zatvaranje	0,00	4.500.000,00	0,00	0,00	0,00	4.500.000,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
	Generatorski set GP4 (mE Jakuševec 2)	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	3.000.000,00
	Iskorištavanje topline sa mTEO postrojenja na Odlagalištu otpada Jakuševec za zagrijavanje objekata na Odlagalištu (sortirnica) - projektiranje, izvođenje radova i nadzor	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00	0,00	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00
	Projekt električni autobus	0,00	0,00	1.275.000,00	0,00	225.000,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Električni bicikli za sustav javnih garaža	160.000,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	400.000,00	160.000,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	400.000,00
3.1.9.	**Mjera: Unapređivanje zaštite voda**	0,00	18.560.000,00	0,00	0,00	0,00	18.560.000,00	0,00	6.150.000,00	0,00	0,00	0,00	6.150.000,00
	Aktivnosti u vezi sa zaštitom voda	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Provedba i monitoring programa mjera sanacije unutar zona sanitarne zaštite izvorišta	0,00	1.050.000,00	0,00	0,00	0,00	1.050.000,00	0,00	350.000,00	0,00	0,00	0,00	350.000,00
	Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba	0,00	16.610.000,00	0,00	0,00	0,00	16.610.000,00	0,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00
3.1.10.	**Mjera: Razvijanje mehanizama provedbe zaštite od buke**	0,00	3.000.000,00	61.200.000,00	0,00	10.800.000,00	75.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Izrada dokumenata za ocjenu i upravljanje bukom okoliša (strateške karte buke, akcijski planovi)	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00

	Program tramvajske efikasnosti Zagreba	0,00	0,00	61.200.000,00	0,00	10.800.000,00	72.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.11.	**Mjera: Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom**	552.500,00	63.930.000,00	44.500.000,00	317.019.497,00	0,00	426.001.997,00	0,00	29.290.000,00	4.000.000,00	85.491.144,00	0,00	118.781.144,00
	Odlagalište otpada Jakuševec-Prudinec	0,00	40.000.000,00	0,00	0,00	0,00	40.000.000,00	0,00	14.000.000,00	0,00	0,00	0,00	14.000.000,00
	Aktivnosti i mjere u vezi s gospodarenjem otpadom	0,00	2.680.000,00	0,00	0,00	0,00	2.680.000,00	0,00	1.040.000,00	0,00	0,00	0,00	1.040.000,00
	Centar za gospodarenje otpadom u Gradu Zagrebu	0,00	21.250.000,00	0,00	0,00	0,00	21.250.000,00	0,00	14.250.000,00	0,00	0,00	0,00	14.250.000,00
	Reciklažna dvorišta i mobilna reciklažna dvorišta	0,00	0,00	0,00	24.800.000,00	0,00	24.800.000,00	0,00	0,00	0,00	10.400.000,00	0,00	10.400.000,00
	Spremnici	0,00	0,00	0,00	22.340.000,00	0,00	22.340.000,00	0,00	0,00	0,00	7.680.500,00	0,00	7.680.500,00
	Vozila	0,00	0,00	0,00	97.401.997,00	0,00	97.401.997,00	0,00	0,00	0,00	33.850.644,00	0,00	33.850.644,00
	Skladište otpada (SOC Jakuševec)	0,00	0,00	0,00	7.680.000,00	0,00	7.680.000,00	0,00	0,00	0,00	2.560.000,00	0,00	2.560.000,00
	Izrada projektne dokumentacije postrojenja za izgradnju postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog otpada i miješanog komunalnog otpada na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec	0,00	0,00	12.000.000,00	3.000.000,00	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	4.000.000,00	1.000.000,00	0,00	5.000.000,00
	Izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog otpada i miješanog komunalnog otpada na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec	0,00	0,00	32.500.000,00	17.500.000,00	0,00	50.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rekonstrukcija reciklažnog dvorišta na lokaciji odlagališta otpada Prudinec/Jakuševec	552.500,00	0,00	0,00	297.500,00	0,00	850.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Građenje, održavanje i upravljanje podsustavima Odlagališta otpada Jakuševec	0,00	0,00	0,00	144.000.000,00	0,00	144.000.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000.000,00	0,00	30.000.000,00
3.2.	**Prioritet: Održivo gospodarenje energijom**	0,00	296.787.600,00	9.325.000,00	21.275.000,00	0,00	327.387.600,00	0,00	97.661.600,00	3.325.000,00	8.075.000,00	0,00	109.061.600,00

3.2.1.	**Mjera: Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva**	0,00	6.870.000,00	9.325.000,00	11.775.000,00	0,00	27.970.000,00	0,00	2.170.000,00	3.325.000,00	3.675.000,00	0,00	9.170.000,00
	Subvencioniranje nabave i ugradnje obnovljivih izvora energije	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Ugradnja obnovljivih izvora energije na objekte u vlasništvu Grada Zagreba	0,00	1.800.000,00	0,00	0,00	0,00	1.800.000,00	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00
	Izrada tehničke dokumentacije za ugradnju OIE	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Udruge koje djeluju na području energije i klimatskih promjena	0,00	750.000,00	0,00	0,00	0,00	750.000,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00
	Zagrebački energetski tjedan i stručne prezentacije	0,00	1.020.000,00	0,00	0,00	0,00	1.020.000,00	0,00	320.000,00	0,00	0,00	0,00	320.000,00
	Projektiranje punionice za EV u Podružnici Robni terminali Zagreb	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Rekonstrukcija kotlovnice u PJ Jankomir na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku (zamjena energenta plina sa biomasom)	0,00	0,00	0,00	2.300.000,00	0,00	2.300.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00
	Izgradnja kotlovnice na drvnu sječku-Markuševec	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 500kW - Jankomir	0,00	0,00	475.000,00	475.000,00	0,00	950.000,00	0,00	0,00	475.000,00	475.000,00	0,00	950.000,00
	Rekonstrukcija kotlovnice na prirodni plin uz ugradnju kotla na drvnu sječku 2MW - Remetinečka	0,00	0,00	2.850.000,00	2.950.000,00	0,00	5.800.000,00	0,00	0,00	2.850.000,00	2.950.000,00	0,00	5.800.000,00
	Izgradnja sabirno logističkog centra za biomasu -Jankomir	0,00	0,00	6.000.000,00	6.000.000,00	0,00	12.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

3.2.2.	**Mjera: Povećanje energetske učinkovitosti u proizvodnji energije, sektorima industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete**	0,00	211.597.600,00	0,00	9.500.000,00	0,00	221.097.600,00	0,00	69.531.600,00	0,00	4.400.000,00	0,00	73.931.600,00
	Projekt ZAGEE	0,00	208.657.600,00	0,00	0,00	0,00	208.657.600,00	0,00	68.551.600,00	0,00	0,00	0,00	68.551.600,00
	Suradnja Grada Zagreba i REGEE na poticanju gospodarskih aktivnosti i razvoju poduzetništva u Gradu Zagrebu na području energetike	0,00	2.940.000,00	0,00	0,00	0,00	2.940.000,00	0,00	980.000,00	0,00	0,00	0,00	980.000,00
	Izrada projektne dokumentacije i projekt energetski obnove upravne zgrade u poslovnoj jedinici Žitnjak (uključuje obnovljive izvore energije za sustav grijanja)	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	4.000.000,00	0,00	4.000.000,00
	Projekt modernizacije unutarnje rasvjete-ugradnja štedne rasvjete u skladištima	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	300.000,00
	Uvođenje sustava daljinskog nadzora i upravljanja energentima	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
3.2.3.	**Mjera: Sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe Grada**	0,00	540.000,00	0,00	0,00	0,00	540.000,00	0,00	180.000,00	0,00	0,00	0,00	180.000,00
	Energetska bilanca Grada Zagreba	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Energetske strategije	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Deklaracija o klimatskim promjenama	0,00	90.000,00	0,00	0,00	0,00	90.000,00	0,00	30.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00
3.2.4.	**Mjera: Unapređenje javnog rasvjetnog sustava**	0,00	75.000.000,00	0,00	0,00	0,00	75.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000.000,00
	Javna rasvjeta	0,00	75.000.000,00	0,00	0,00	0,00	75.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000.000,00
3.2.5.	**Mjera: Uspostava i upravljanje jedinstvenim energetskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o energiji i klimi**	0,00	2.780.000,00	0,00	0,00	0,00	2.780.000,00	0,00	780.000,00	0,00	0,00	0,00	780.000,00

	Implementacija energetskog informacijskog sustava	0,00	800.000,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Energetski informacijski sustav - III faza	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Daljinsko mjerenje potrošnje energenata	0,00	1.480.000,00	0,00	0,00	0,00	1.480.000,00	0,00	480.000,00	0,00	0,00	0,00	480.000,00
4.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE PROSTORNIH KVALITETA I FUNKCIJA GRADA**	14.101.761,14	1.415.491.591,72	1.091.962.978,01	255.190.000,00	167.030.480,57	2.943.776.811,44	672.656,80	411.024.335,20	358.651.447,60	88.085.000,00	50.222.328,40	908.655.768,00
4.1.	**Prioritet: Održivo korištenje cjelokupnog prostora Grada**	0,00	27.740.000,00	27.800.000,00	0,00	1.080.000,00	56.620.000,00	0,00	2.780.000,00	0,00	0,00	1.080.000,00	3.860.000,00
4.1.1.	**Mjera: Cjelovito planiranje razvoja prostora Grada Zagreba**	0,00	10.710.000,00	0,00	0,00	0,00	10.710.000,00	0,00	2.770.000,00	0,00	0,00	0,00	2.770.000,00
	Izrada urbanističkih planova	0,00	10.710.000,00	0,00	0,00	0,00	10.710.000,00	0,00	2.770.000,00	0,00	0,00	0,00	2.770.000,00
4.1.2.	**Mjera: Modernizacija sustava zelene infrastrukture Grada**	0,00	17.030.000,00	27.800.000,00	0,00	1.080.000,00	45.910.000,00	0,00	10.000,00	0,00	0,00	1.080.000,00	1.090.000,00
	Katastar zelenila Grada Zagreba	0,00	30.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00	10.000,00	0,00	0,00		10.000,00
	Gradski prozori u prirodu-unaprjeđenje urbane bioraznolikosti i razvoj zelene infrastrukture (Modernizacija II)	0,00	9.000.000,00	21.000.000,00	0,00	500.000,00	30.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	500.000,00
	Afrička savana u ZOO-u Zagreb	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	380.000,00	8.380.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	380.000,00	380.000,00
	Modernizacija nastambe za Medvjede	0,00	0,00	6.800.000,00	0,00	200.000,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	200.000,00
4.2.	**Prioritet: Unapređivanje naseljenih dijelova Grada**	0,00	510.427.925,00	89.700,00	0,00	0,00	510.517.625,00	0,00	177.803.475,00	29.900,00	0,00	0,00	177.833.375,00
4.2.1.	**Mjera: Očuvanje, obnova i održivo korištenje kulturne baštine**	0,00	135.556.250,00	0,00	0,00	0,00	135.556.250,00	0,00	42.756.250,00	0,00	0,00	0,00	42.756.250,00
	Transformacija Velesajma s uređenjem okoliša i prometa - provedba predinvesticijskih aktivnosti	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00

	Izrada programa strateškog gradskog projekta Zagrebački Velesajam uz izmjene i dopune programskih smjernica i sadržaja	0,00	620.000,00	0,00	0,00	0,00	620.000,00	0,00	220.000,00	0,00	0,00	0,00	220.000,00
	Razvoj projekta Gredelj - provedba predinvesticijskih aktivnosti	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Izrada programa urbanističko - arhitektonskog natječaja strateškog gradskog projekta Gredelj	0,00	86.250,00	0,00	0,00	0,00	86.250,00	0,00	86.250,00	0,00	0,00	0,00	86.250,00
	Razvoj projekta Blok Badel - provedba predinvesticijskih aktivnosti	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Razvoj projekta Zagrepčanka- provedba predinvesticijskih aktivnosti	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Paromlin (Gradska Knjižnica)	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Kapitalna ulaganja u društvene objekte - Zaštita spomenika kulture	0,00	113.350.000,00	0,00	0,00	0,00	113.350.000,00	0,00	34.950.000,00	0,00	0,00	0,00	34.950.000,00
4.2.2.	**Mjera: Inventarizacija i valorizacija kulturne baštine i unapređenje informatičkog sustava kulturne baštine**	0,00	360.000,00	0,00	0,00	0,00	360.000,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00
	Izrada programske osnove i IT okvira za e-katastar, e- bazu podataka i web geoportal kulturne i priroden baštine i zelene infrastrukture grada Zagreba	0,00	360.000,00	0,00	0,00	0,00	360.000,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00
4.2.3.	**Mjera: Integrirana urbana regeneracija povijesnog gradskog središta**	0,00	1.885.000,00	0,00	0,00	0,00	1.885.000,00	0,00	685.000,00	0,00	0,00	0,00	685.000,00
	Izrada analiza studija i programskih polazišta	0,00	1.885.000,00	0,00	0,00	0,00	1.885.000,00	0,00	685.000,00	0,00	0,00	0,00	685.000,00
4.2.4.	**Mjera: Povećanje kvalitete postojećih i uređenje javnih gradskih prostora**	0,00	257.664.175,00	89.700,00	0,00	0,00	257.753.875,00	0,00	102.154.725,00	29.900,00	0,00	0,00	102.184.625,00

	Gradski vrtovi	0,00	10.210.000,00	0,00	0,00	0,00	10.210.000,00	0,00	2.910.000,00	0,00	0,00	0,00	2.910.000,00
	Zagreb za mene	0,00	6.871.875,00	0,00	0,00	0,00	6.871.875,00	0,00	2.290.625,00	0,00	0,00	0,00	2.290.625,00
	Uređenje grada izvan redovnih programa	0,00	38.000.000,00	0,00	0,00	0,00	38.000.000,00	0,00	16.000.000,00	0,00	0,00	0,00	16.000.000,00
	Javne površine	0,00	180.000.000,00	0,00	0,00	0,00	180.000.000,00	0,00	60.000.000,00	0,00	0,00	0,00	60.000.000,00
	Sveučilišna bolnica Blato	0,00	1.610.000,00	0,00	0,00	0,00	1.610.000,00	0,00	630.000,00	0,00	0,00	0,00	630.000,00
	Sesvete - uređenje središta - Projekt Plavo-zelene Sesvete	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Sinergi	0,00	72.300,00	89.700,00	0,00	0,00	162.000,00	0,00	24.100,00	29.900,00	0,00	0,00	54.000,00
	Izrada programa strateškog gradskog projekta Hrvatska u malom	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Prenamjena bivše vojne bolnice u Vlaškoj ulici	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00
4.2.5.	**Mjera: Profiliranje, sadržajno i oblikovno unapređivanje i aktiviranje zagrebačkih tržnica**	0,00	114.400.000,00	0,00	0,00	0,00	114.400.000,00	0,00	31.900.000,00	0,00	0,00	0,00	31.900.000,00
	Tržnica Kvaternikov trg	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	Tržnica Dolac (Opatovina)	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
	Tržnica Dubec	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	Tržnica Dolac - rekonstrukcija	0,00	70.700.000,00	0,00	0,00	0,00	70.700.000,00	0,00	700.000,00	0,00	0,00	0,00	700.000,00
	Tržnica Branimirova - rekonstrukcija	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00
	Tržnica Trešnjevka - rekonstrukcija	0,00	10.000.000,00	0,00	0,00	0,00	10.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Tržnica Kvatrić - izgradnja nadstrešnice	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
	Rekonstrukcija manjih kvartovskih tržnica	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00

4.2.6.	**Mjera: Očuvanje tradicionalnih obilježja i unapređivanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera i nekadašnjih seoskih naselja uklopljenih u Grad Zagreb**	0,00	562.500,00	0,00	0,00	0,00	562.500,00	0,00	187.500,00	0,00	0,00	0,00	187.500,00
	Prostorni identitet suburbanih i ruralnih naselja Grada Zagreba	0,00	562.500,00	0,00	0,00	0,00	562.500,00	0,00	187.500,00	0,00	0,00	0,00	187.500,00
4.3.	**Prioritet: Unapređivanje sustava "Gradskih projekata"**	2.500.000,00	2.978.125,00	0,00	0,00	0,00	5.478.125,00	500.000,00	1.009.375,00	0,00	0,00	0,00	1.509.375,00
4.3.1.	**Mjera: Uspostava i razvoj sustava "strateških gradskih projekata"**	2.500.000,00	850.000,00	0,00	0,00	0,00	3.350.000,00	500.000,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00
	izrada analiza studija i programa strateških gradskih projekata	2.500.000,00	850.000,00	0,00	0,00	0,00	3.350.000,00	500.000,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00
4.3.2.	**Mjera: Uređenje i poboljšanje sustava "gradskih projekata"**	0,00	2.128.125,00	0,00	0,00	0,00	2.128.125,00	0,00	709.375,00	0,00	0,00	0,00	709.375,00
	Sredstva za provedbu javnih natječaja	0,00	2.128.125,00	0,00	0,00	0,00	2.128.125,00	0,00	709.375,00	0,00	0,00	0,00	709.375,00
4.4.	**Prioritet: Unapređivanje prometnih sustava**	4.601.761,14	670.793.541,72	1.040.573.278,01	6.780.000,00	163.550.480,57	1.886.299.061,44	172.656,80	161.377.485,20	358.121.547,60	1.470.000,00	48.742.328,40	569.884.018,00
4.4.1.	**Mjera: Unapređivanje zračnog prometa**	4.601.761,14	6.902.641,72	32.212.328,01	0,00	2.300.880,57	46.017.611,44	172.656,80	258.985,20	1.208.597,60	0,00	86.328,40	1.726.568,00
	Aerodrom Lučko - Obnova zapuštene vojne infrastrukture u svrhu smještaja Središta za obuku zrakoplovnog osoblja Lučko	4.601.761,14	6.902.641,72	32.212.328,01	0,00	2.300.880,57	46.017.611,44	172.656,80	258.985,20	1.208.597,60	0,00	86.328,40	1.726.568,00
4.4.2.	**Mjera: Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže**	0,00	198.298.500,00	514.000,00	0,00	0,00	198.812.500,00	0,00	66.131.500,00	170.000,00	0,00	0,00	66.301.500,00
	Baza podataka cesta i cestovnih objekata	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija nerazvrstanih cesta	0,00	180.000.000,00	0,00	0,00	0,00	180.000.000,00	0,00	60.000.000,00	0,00	0,00	0,00	60.000.000,00
	Challenge	0,00	172.500,00	471.000,00	0,00	0,00	643.500,00	0,00	91.500,00	157.000,00	0,00	0,00	248.500,00
	Air quality on the move	0,00	126.000,00	43.000,00	0,00	0,00	169.000,00	0,00	40.000,00	13.000,00	0,00	0,00	53.000,00

4.4.3.	**Mjera: Unapređivanje javnog putničkog prometa**	0,00	340.000.000,00	909.081.000,00	0,00	160.230.000,00	1.409.311.000,00	0,00	55.000.000,00	275.933.000,00	0,00	48.630.000,00	379.563.000,00
	Socialcar	0,00	0,00	1.111.000,00	0,00	0,00	1.111.000,00	0,00	0,00	363.000,00	0,00	0,00	363.000,00
	Veliki propravci tramvaske pruge	0,00	0,00	153.000.000,00	0,00	27.000.000,00	180.000.000,00	0,00	0,00	42.500.000,00	0,00	7.500.000,00	50.000.000,00
	Autobusna vozila	0,00	0,00	132.345.000,00	0,00	23.355.000,00	155.700.000,00	0,00	0,00	72.845.000,00	0,00	12.855.000,00	85.700.000,00
	Tramvajska vozila	0,00	0,00	425.850.000,00	0,00	75.150.000,00	501.000.000,00	0,00	0,00	141.950.000,00	0,00	25.050.000,00	167.000.000,00
	Tramvajski elektroenergetski sustav	0,00	0,00	181.050.000,00	0,00	31.950.000,00	213.000.000,00	0,00	0,00	2.550.000,00	0,00	450.000,00	3.000.000,00
	Uređenje hale tramvajskog servisa Trešnjevka	0,00	0,00	8.500.000,00	0,00	1.500.000,00	10.000.000,00	0,00	0,00	8.500.000,00	0,00	1.500.000,00	10.000.000,00
	Uređnje hale tramvajske radionice	0,00	0,00	7.225.000,00	0,00	1.275.000,00	8.500.000,00	0,00	0,00	7.225.000,00	0,00	1.275.000,00	8.500.000,00
	Tračnička veza grad - Zračna luka Zagreb	0,00	150.000.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Poticanje korištenja i primjena zajedničke pokazne karte ZET - HŽ - nadoknada dijela troškova	0,00	40.000.000,00	0,00	0,00	0,00	40.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Žičara Sljeme	0,00	150.000.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000.000,00	0,00	50.000.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000.000,00
4.4.4.	**Mjera: Poboljšanje prometa u mirovanju**	0,00	15.000.000,00	2.080.000,00	3.120.000,00	0,00	20.200.000,00	0,00	5.000.000,00	380.000,00	570.000,00	0,00	5.950.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija parkirnih mjesta	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Razvoj infrastrukture i sustava parkiranja koji se nadovezuju na javni prijevoz	0,00	0,00	1.000.000,00	1.500.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Razvoj sustava korištenja jedinstvene karte	0,00	0,00	980.000,00	1.470.000,00	0,00	2.450.000,00	0,00	0,00	280.000,00	420.000,00	0,00	700.000,00
	Gis programsko rješenje	0,00	0,00	100.000,00	150.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	100.000,00	150.000,00	0,00	250.000,00
4.4.5.	**Mjera: Razvoj sustava za nadzor i upravljanje prometom (ITS)**	0,00	59.890.400,00	16.950.000,00	3.660.000,00	1.019.600,00	81.520.000,00	0,00	15.900.000,00	694.000,00	900.000,00	26.000,00	17.520.000,00
	Uspostavljanje projekta automatsko upravljanje prometom Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapisnko-zagorske županije	0,00	1.540.400,00	14.510.000,00	0,00	1.019.600,00	17.070.000,00	0,00	50.000,00	94.000,00	0,00	26.000,00	170.000,00

	Ugradnja parkirališnih senzora za kontrolu parkirališnih mjesta	0,00	0,00	1.440.000,00	2.160.000,00	0,00	3.600.000,00	0,00	0,00	400.000,00	600.000,00	0,00	1.000.000,00
	Razvoj sustava za skeniranje registarskih oznaka	0,00	0,00	400.000,00	600.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kartomati / elektronički kiosk za usluge prometa u mirovanju i javnog prijevoza	0,00	0,00	600.000,00	900.000,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	200.000,00	300.000,00	0,00	500.000,00
	Semaforizacija i sustav upravljanja prometom	0,00	58.350.000,00	0,00	0,00	0,00	58.350.000,00	0,00	15.850.000,00	0,00	0,00	0,00	15.850.000,00
4.4.6.	**Mjera: Unapređivanje biciklističkog prometa**	0,00	26.702.000,00	79.735.950,00	0,00	0,00	106.437.950,00	0,00	11.087.000,00	79.735.950,00	0,00	0,00	90.822.950,00
	Gradnja i rekonstrukcija biciklističkih staza	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Zg Cycle Unit	0,00	2.590.000,00	0,00	0,00	0,00	2.590.000,00	0,00	795.000,00	0,00	0,00	0,00	795.000,00
	Biciklom na autobus	0,00	140.000,00	0,00	0,00	0,00	140.000,00	0,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000,00
	Sustav javnih bicikala na području Grada Zagreba	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00
	Greenway Zagreb/DG02 - Savska ruta	0,00	4.187.000,00	52.816.450,00	0,00	0,00	57.003.450,00	0,00	4.047.000,00	52.816.450,00	0,00	0,00	56.863.450,00
	Biciklistička magistrala - Zagreb istok	0,00	5.560.000,00	26.919.500,00	0,00	0,00	32.479.500,00	0,00	1.000.000,00	26.919.500,00	0,00	0,00	27.919.500,00
	Pješačko - biciklistički jarunski most	0,00	225.000,00	0,00	0,00	0,00	225.000,00	0,00	225.000,00	0,00	0,00	0,00	225.000,00
4.4.7.	**Mjera: Unapređivanje pješačkog prometa**	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00
	Gradnja i rekonstrukcija pješačkih površina	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00
4.4.8.	**Mjera: Povećanje sigurnosti sudionika u prometu**	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Aktivnosti u sklopu mjere	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
4.5.	**Prioritet: Unapređivanje infrastrukturnih sustava**	0,00	124.252.000,00	0,00	173.410.000,00	200.000,00	297.862.000,00	0,00	42.754.000,00	0,00	61.615.000,00	200.000,00	104.569.000,00

4.5.1.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja - vodoopskrba i odvodnja**	0,00	37.512.000,00	0,00	0,00	0,00	37.512.000,00	0,00	12.504.000,00	0,00	0,00	0,00	12.504.000,00
	Projekt Zagreb - razvoj sustava vodoopskrbe i odvodnje	0,00	16.212.000,00	0,00	0,00	0,00	16.212.000,00	0,00	5.404.000,00	0,00	0,00	0,00	5.404.000,00
	Vodovod i kanalizacija	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00
	Komunalna infrastruktura za HRVI	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Izvođenje radova gradnje komunalne infrastrukture na lokacijama iz Programa društveno poticane stanogradnje	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
4.5.2.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - opskrba plinom**	0,00	300.000,00	0,00	173.410.000,00	0,00	173.710.000,00	0,00	100.000,00	0,00	61.615.000,00	0,00	61.715.000,00
	Plinovod	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Izgradnja PDS	0,00	0,00	0,00	46.105.000,00	0,00	46.105.000,00	0,00	0,00	0,00	22.345.000,00	0,00	22.345.000,00
	Rekonstrukcija PDS	0,00	0,00	0,00	108.805.000,00	0,00	108.805.000,00	0,00	0,00	0,00	29.770.000,00	0,00	29.770.000,00
	Modernizacija PDS	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	6.000.000,00
	Daljinsko očitavanje OMM	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00	0,00	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00	0,00	3.500.000,00
4.5.3.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - telekomunikacije**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Izgradnja svjetlovodne distribucijske mreže u naselju Vrbani III	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4.5.4.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - gradska groblja**	0,00	49.500.000,00	0,00	0,00	0,00	49.500.000,00	0,00	16.500.000,00	0,00	0,00	0,00	16.500.000,00
	Saniranje cesta i kanalizacije, sanacija klizišta, otkup zemljišta, izrada programa proširenja, UPU-a, GUP-a, proširenje infrastrukture	0,00	49.500.000,00	0,00	0,00	0,00	49.500.000,00	0,00	16.500.000,00	0,00	0,00	0,00	16.500.000,00

4.5.5.	**Mjera: Poboljšanje komunalne opskrbljenosti gradskog područja - zaštita i zbrinjavanje životinja**	0,00	36.940.000,00	0,00	0,00	200.000,00	37.140.000,00	0,00	13.650.000,00	0,00	0,00	200.000,00	13.850.000,00
	Groblje za kućne ljubimce	0,00	16.500.000,00	0,00	0,00	0,00	16.500.000,00	0,00	10.500.000,00	0,00	0,00	0,00	10.500.000,00
	Skloniste u Dumovcu- dogradnja skloništa za nezbrinute životinje - objekt za izolaciju	0,00	11.000.000,00	0,00	0,00	200.000,00	11.200.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	200.000,00	2.200.000,00
	Higijeničarska služba	0,00	2.620.000,00	0,00	0,00	0,00	2.620.000,00	0,00	820.000,00	0,00	0,00	0,00	820.000,00
	Unapređenje zaštite zdravlja životinja (skloniste za mačke)	0,00	6.610.000,00	0,00	0,00	0,00	6.610.000,00	0,00	260.000,00	0,00	0,00	0,00	260.000,00
	Zbrinjavanje životinja s javnih površina-uklanjanje osa i stršljenova s javnih površina	0,00	210.000,00	0,00	0,00	0,00	210.000,00	0,00	70.000,00	0,00	0,00	0,00	70.000,00
4.6.	**Prioritet: Unapređivanje regionalne prometne povezanosti**	7.000.000,00	79.300.000,00	23.500.000,00	75.000.000,00	2.200.000,00	187.000.000,00	0,00	25.300.000,00	500.000,00	25.000.000,00	200.000,00	51.000.000,00
4.6.1.	**Mjera: Modernizacija željezničko - prigradsko - gradskog prometa**	0,00	75.000.000,00	0,00	75.000.000,00	0,00	150.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	50.000.000,00
	Željeznički terminali - rekonstrukcija i modernizacija	0,00	75.000.000,00	0,00	75.000.000,00	0,00	150.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	50.000.000,00
4.6.2.	**Mjera: Razvoj integriranog javnog prijevoza**	7.000.000,00	4.300.000,00	23.500.000,00	0,00	2.200.000,00	37.000.000,00	0,00	300.000,00	500.000,00	0,00	200.000,00	1.000.000,00
	Integrirani prijevoz putnika na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije	7.000.000,00	4.300.000,00	23.500.000,00	0,00	2.200.000,00	37.000.000,00	0,00	300.000,00	500.000,00	0,00	200.000,00	1.000.000,00
5.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE KVALITETE ŽIVLJENJA**	1.103.000,00	4.699.496.167,00	12.252.000,00	695.000.000,00	0,00	5.407.851.167,00	803.000,00	1.583.854.167,00	4.412.000,00	215.000.000,00	0,00	1.804.069.167,00
5.1.	**Prioritet: Unapređivanje kvalitete stanovanja**	0,00	104.280.000,00	0,00	0,00	0,00	104.280.000,00	0,00	34.200.000,00	0,00	0,00	0,00	34.200.000,00
5.1.1.	**Mjera: Poticanje obnove, modernizacije i održavanja stambenog fonda te sustava najma stanova u vlasništvu Grada**	0,00	104.080.000,00	0,00	0,00	0,00	104.080.000,00	0,00	34.000.000,00	0,00	0,00	0,00	34.000.000,00

	Nabava stanova	0,00	12.080.000,00	0,00	0,00	0,00	12.080.000,00	0,00	4.000.000,00	0,00	0,00	0,00	4.000.000,00
	Sufinanciranje obnove pročelja višestambenih zgrada	0,00	92.000.000,00	0,00	0,00	0,00	92.000.000,00	0,00	30.000.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000.000,00
5.1.2.	**Mjera: Racionalno planiranje i uređivanje područja za obiteljsku stambenu gradnju**	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Analiza stambene gradnje Grada Zagreba i prijedlog mreže prioritetnih lokacija	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
5.2.	**Prioritet: Socijalna integracija lokalnih zajednica, sigurnos i kvalitetno slobodno vrijeme**	0,00	238.608.750,00	0,00	695.000.000,00	0,00	933.608.750,00	0,00	74.240.750,00	0,00	215.000.000,00	0,00	289.240.750,00
5.2.1.	**Mjera: Poticanje stambenog zbrinjavanja socijalno osjetljivih skupina građana**	0,00	0,00	0,00	695.000.000,00	0,00	695.000.000,00	0,00	0,00	0,00	215.000.000,00	0,00	215.000.000,00
	Projekt Podbrežje	0,00	0,00	0,00	695.000.000,00	0,00	695.000.000,00	0,00	0,00	0,00	215.000.000,00	0,00	215.000.000,00
5.2.2.	**Mjera: Unapređenje sustava zaštite i spašavanja stanovništva, zaštite od požara i elementarnih nepogoda**	0,00	18.618.000,00	0,00	0,00	0,00	18.618.000,00	0,00	6.070.000,00	0,00	0,00	0,00	6.070.000,00
	Studija saniranja posljedica potresa	0,00	756.000,00	0,00	0,00	0,00	756.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
	Geografsko-informacijski sustav za hitne situacije Grada Zagreba	0,00	121.000,00	0,00	0,00	0,00	121.000,00	0,00	40.000,00	0,00	0,00	0,00	40.000,00
	Sustav upravljanja informacijskom sigurnošću Grada Zagreba	0,00	285.000,00	0,00	0,00	0,00	285.000,00	0,00	95.000,00	0,00	0,00	0,00	95.000,00
	Vatrogasne postaje Sesvete, Podsljeme, Novi Zagreb II	0,00	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
	Ustroj, opremanje, edukacija i trening postrojbi civilne zaštite	0,00	13.880.000,00	0,00	0,00	0,00	13.880.000,00	0,00	4.160.000,00	0,00	0,00	0,00	4.160.000,00
	Potresni rizik Grada Zagreba	0,00	76.000,00	0,00	0,00	0,00	76.000,00	0,00	25.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000,00
5.2.3.	**Mjera: Unapređivanje skrbi o starijoj populaciji u okvirima lokalne zajednice**	0,00	63.591.000,00	0,00	0,00	0,00	63.591.000,00	0,00	17.197.000,00	0,00	0,00	0,00	17.197.000,00
	Gerontološki centri u Domovima za starije osobe	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00
	Domovi za starije osobe - sredstva iznad standarda	0,00	27.591.000,00	0,00	0,00	0,00	27.591.000,00	0,00	9.197.000,00	0,00	0,00	0,00	9.197.000,00
	Dom za starije osobe Lašćina	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	7.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00

	Dom umirovljenika za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2.4.	**Mjera: Kvalitetnije uključivanje osoba s invaliditetom u život zajednice**	0,00	73.806.000,00	0,00	0,00	0,00	73.806.000,00	0,00	21.173.000,00	0,00	0,00	0,00	21.173.000,00
	Savjetovališta socijalne zaštite, za osobe s invaliditetom i žrtve obiteljskog nasilja	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Neovisno življenje osoba s invaliditetom	0,00	5.823.000,00	0,00	0,00	0,00	5.823.000,00	0,00	1.893.000,00	0,00	0,00	0,00	1.893.000,00
	Unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom	0,00	12.333.000,00	0,00	0,00	0,00	12.333.000,00	0,00	4.030.000,00	0,00	0,00	0,00	4.030.000,00
	Stipendije za učenike i studente s invaliditetom	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
	Prijevoz osoba s invaliditetom	0,00	23.000.000,00	0,00	0,00	0,00	23.000.000,00	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00
	Dnevni centar za rehabilitaciju osoba s mentalnim oštećenjima	0,00	2.250.000,00	0,00	0,00	0,00	2.250.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
	Centar za rehabilitaciju osoba s tjelesnim invaliditetom	0,00	10.000.000,00	0,00	0,00	0,00	10.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Centar za rehabilitaciju gluhih i nagluhih osoba	0,00	11.000.000,00	0,00	0,00	0,00	11.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Sveobuhvatna skrb za veliki broj hrvatski ratnih vojnih invalida sa specifičnim oblicima fizičkog i mentalnog oštgećenja s naglaskom na HRVI sa postraumatskim stresnim poremećajiom (PTPSP) koje zahtjeva prilagođeni oblik skrbi i mjera uključivanja u zajednicu	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2.5.	**Mjera: Kvalitetnije uključivanje djece i mladih s teškoćama u razvoju u život zajednice**	0,00	81.393.750,00	0,00	0,00	0,00	81.393.750,00	0,00	29.400.750,00	0,00	0,00	0,00	29.400.750,00
	Prevencija neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži	0,00	11.460.000,00	0,00	0,00	0,00	11.460.000,00	0,00	3.820.000,00	0,00	0,00	0,00	3.820.000,00
	Dnevni centar za rehabilitaciju Mali dom	0,00	16.900.000,00	0,00	0,00	0,00	16.900.000,00	0,00	5.586.000,00	0,00	0,00	0,00	5.586.000,00
	Centar za rehabilitaciju Silver	0,00	11.310.000,00	0,00	0,00	0,00	11.310.000,00	0,00	3.770.000,00	0,00	0,00	0,00	3.770.000,00
	Centar za rehabilitaciju osoba s poremećajima autističnog spektra	0,00	1.250.000,00	0,00	0,00	0,00	1.250.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00

	Centar za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb	0,00	7.594.000,00	0,00	0,00	0,00	7.594.000,00	0,00	2.328.000,00	0,00	0,00	0,00	2.328.000,00
	Pomoćnici u nastavi (OŠ)	0,00	13.200.000,00	0,00	0,00	0,00	13.200.000,00	0,00	4.400.000,00	0,00	0,00	0,00	4.400.000,00
	Pomoćnici u nastavi (SŠ)	0,00	1.950.000,00	0,00	0,00	0,00	1.950.000,00	0,00	650.000,00	0,00	0,00	0,00	650.000,00
	Pomoćnici u nastavi kao potpora inkluzivnom obrazovanju - faza II	0,00	5.817.200,00	0,00	0,00	0,00	5.817.200,00	0,00	3.983.200,00	0,00	0,00	0,00	3.983.200,00
	Pomoćnici u nastavi/stručni kom.posrednici kao potpora inkl.obrazovanju - faza III.	0,00	11.912.550,00	0,00	0,00	0,00	11.912.550,00	0,00	4.613.550,00	0,00	0,00	0,00	4.613.550,00
5.2.6.	**Mjera: Stvaranje, jačanje i održavanje urbane sigurnosti u Gradu Zagrebu**	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	Djelovanje u svim područjima prevencije kriminaliteta, od zakonskih i razvojnih do prevencije u zajednici, a radi smanjenja kriminaliteta i antisocijalnog ponašanja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Djelovanje u smjeru osnaživanja zajednice i uključivanja građana u aktivnosti osnaživanja i održavanja urbane sigurnosti prepoznajući i istražujući specifične potrebe, pronalazeći i razvijajući prikladne odgovore na pojedine skupine u zajednici, posebno one najosjetljivije kao što su djeca, žene, osobe starije životne dobi, kulturno, jezično i spolnorazličite zajednice (homoseksualnih, lezbijskih, biseksualnih i transrodnih osoba)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Istraživanje percepcije građana grada Zagreba o urbanoj sigurnosti i kvaliteti života u Gradu Zagrebu	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
5.3.	**Prioritet: Poboljšavanje društvene infrastrukture**	1.103.000,00	4.356.607.417,00	12.252.000,00	0,00	0,00	4.369.962.417,00	803.000,00	1.475.413.417,00	4.412.000,00	0,00	0,00	1.480.628.417,00
5.3.1.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u djelatnosti kulture**	0,00	401.582.000,00	0,00	0,00	0,00	401.582.000,00	0,00	140.500.000,00	0,00	0,00	0,00	140.500.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - objekti kulture	0,00	135.250.000,00	0,00	0,00	0,00	135.250.000,00	0,00	49.850.000,00	0,00	0,00	0,00	49.850.000,00
	Programska djelatnost javnih ustanova	0,00	89.022.000,00	0,00	0,00	0,00	89.022.000,00	0,00	29.650.000,00	0,00	0,00	0,00	29.650.000,00

	Opremanje ustanova u kulturi	0,00	21.450.000,00	0,00	0,00	0,00	21.450.000,00	0,00	7.100.000,00	0,00	0,00	0,00	7.100.000,00
	Nezavisna produkcija - knjižnična djelatnost	0,00	5.700.000,00	0,00	0,00	0,00	5.700.000,00	0,00	1.900.000,00	0,00	0,00	0,00	1.900.000,00
	Nezavisna produkcija - izdavaštvo	0,00	9.600.000,00	0,00	0,00	0,00	9.600.000,00	0,00	3.200.000,00	0,00	0,00	0,00	3.200.000,00
	Nezavisna produkcija - muzejska djelatnost	0,00	6.600.000,00	0,00	0,00	0,00	6.600.000,00	0,00	2.200.000,00	0,00	0,00	0,00	2.200.000,00
	Nezavisna produkcija - kazališna djelatnost	0,00	25.500.000,00	0,00	0,00	0,00	25.500.000,00	0,00	8.500.000,00	0,00	0,00	0,00	8.500.000,00
	Nezavisna produkcija - glazbena djelatnost	0,00	17.010.000,00	0,00	0,00	0,00	17.010.000,00	0,00	5.670.000,00	0,00	0,00	0,00	5.670.000,00
	Nezavisna produkcija - likovna djelatnost	0,00	9.600.000,00	0,00	0,00	0,00	9.600.000,00	0,00	3.200.000,00	0,00	0,00	0,00	3.200.000,00
	Nezavisna produkcija - centri za kulturu	0,00	1.380.000,00	0,00	0,00	0,00	1.380.000,00	0,00	460.000,00	0,00	0,00	0,00	460.000,00
	Nezavisna produkcija - filmska djelatnost	0,00	22.350.000,00	0,00	0,00	0,00	22.350.000,00	0,00	7.450.000,00	0,00	0,00	0,00	7.450.000,00
	Nezavisna produkcija - kulturno umjetnički amaterizam	0,00	20.700.000,00	0,00	0,00	0,00	20.700.000,00	0,00	6.900.000,00	0,00	0,00	0,00	6.900.000,00
	Nezavisna produkcija - inovativne umjetničke i kulturne prakse	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
	Nezavisna produkcija - međunarodna, međužupanijska i međugradska suradnja	0,00	27.000.000,00	0,00	0,00	0,00	27.000.000,00	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00
	Članske iskaznice knjižnica Grada Zagreba djeci i učenicima Grada Zagreba	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Programska i tehnička podrška kazališnim i plesnim projektima nezavisnih produkcija koji su financirani Programom javnih potreba	0,00	830.000,00	0,00	0,00	0,00	830.000,00	0,00	830.000,00	0,00	0,00	0,00	830.000,00
	Filmski obrazovni program za vrtiće i škole	0,00	90.000,00	0,00	0,00	0,00	90.000,00	0,00	90.000,00	0,00	0,00	0,00	90.000,00
5.3.2.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za rad, kvalitete i raznolikosti u sustavu odgoja i obrazovanja**	0,00	1.382.538.642,00	0,00	0,00	0,00	1.382.538.642,00	0,00	471.932.642,00	0,00	0,00	0,00	471.932.642,00
	Projekti neformalnog obrazovanja	0,00	450.000,00	0,00	0,00	0,00	450.000,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00
	Učenički i studentski standard te potpore djeci poginulih branitelja	0,00	124.445.000,00	0,00	0,00	0,00	124.445.000,00	0,00	41.245.000,00	0,00	0,00	0,00	41.245.000,00
	Mjere povećanja sigurnosti, rad s darovitima i s djecom s posebnim potrebama	0,00	1.485.000,00	0,00	0,00	0,00	1.485.000,00	0,00	495.000,00	0,00	0,00	0,00	495.000,00
	Novosagrađeni odgojno obrazovni objekti	0,00	464.000.000,00	0,00	0,00	0,00	464.000.000,00	0,00	150.000.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000.000,00

	Opremanje ustanova predškolskog odgoja	0,00	20.100.000,00	0,00	0,00	0,00	20.100.000,00	0,00	6.700.000,00	0,00	0,00	0,00	6.700.000,00
	Produženi boravak (OŠ)	0,00	121.479.000,00	0,00	0,00	0,00	121.479.000,00	0,00	40.493.000,00	0,00	0,00	0,00	40.493.000,00
	Nabava udžbenika (OŠ)	0,00	90.000.000,00	0,00	0,00	0,00	90.000.000,00	0,00	30.000.000,00	0,00	0,00	0,00	30.000.000,00
	Donacije privatnim osnovnim školama	0,00	1.590.000,00	0,00	0,00	0,00	1.590.000,00	0,00	530.000,00	0,00	0,00	0,00	530.000,00
	Sufinanciranje prehrane (OŠ)	0,00	78.000.000,00	0,00	0,00	0,00	78.000.000,00	0,00	26.000.000,00	0,00	0,00	0,00	26.000.000,00
	Ostale izvannastavne aktivnosti (OŠ)	0,00	14.400.000,00	0,00	0,00	0,00	14.400.000,00	0,00	4.800.000,00	0,00	0,00	0,00	4.800.000,00
	Škola u prirodi (OŠ)	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00
	Vikendom u sportske dvorane (OŠ)	0,00	12.089.642,00	0,00	0,00	0,00	12.089.642,00	0,00	4.019.642,00	0,00	0,00	0,00	4.019.642,00
	Održavanje i opremanje osnovnih škola za poboljšanje standarda	0,00	22.200.000,00	0,00	0,00	0,00	22.200.000,00	0,00	7.400.000,00	0,00	0,00	0,00	7.400.000,00
	Donacije privatnim srednjim školama	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Ostale izvannastavne aktivnosti (SŠ)	0,00	4.800.000,00	0,00	0,00	0,00	4.800.000,00	0,00	1.600.000,00	0,00	0,00	0,00	1.600.000,00
	Sufinanciranje međumjesnog javnog prijevoza učenika (SŠ)	0,00	60.000.000,00	0,00	0,00	0,00	60.000.000,00	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	20.000.000,00
	Nabava udžbenika (SŠ)	0,00	39.000.000,00	0,00	0,00	0,00	39.000.000,00	0,00	13.000.000,00	0,00	0,00	0,00	13.000.000,00
	Održavanje i opremanje srednjih škola za poboljšanje standarda	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti-predškolske ustanove	0,00	27.500.000,00	0,00	0,00	0,00	27.500.000,00	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti-školski objekti	0,00	274.000.000,00	0,00	0,00	0,00	274.000.000,00	0,00	109.000.000,00	0,00	0,00	0,00	109.000.000,00
5.3.3.	**Mjera: Unapređivanje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga**	0,00	624.542.775,00	0,00	0,00	0,00	624.542.775,00	0,00	211.633.775,00	0,00	0,00	0,00	211.633.775,00
	Medicinska rehabilitacija HRVI-a Domovinskom rata	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	2.400.000,00	0,00	0,00	0,00	2.400.000,00
	Prevencija zdravlja hrvatskih branitelja i HRVI-a Domovinskog rata	0,00	5.100.000,00	0,00	0,00	0,00	5.100.000,00	0,00	1.600.000,00	0,00	0,00	0,00	1.600.000,00
	SZO Zdravi grad	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00

	Gradsko društvo Crvenog križa Zagreb	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Informativni centar za prevenciju - PU zagrebačka	0,00	1.650.000,00	0,00	0,00	0,00	1.650.000,00	0,00	550.000,00	0,00	0,00	0,00	550.000,00
	Nepredviđeni rashodi vezani uz zdravstvo	0,00	12.750.000,00	0,00	0,00	0,00	12.750.000,00	0,00	4.250.000,00	0,00	0,00	0,00	4.250.000,00
	Ostale aktivnosti izravno vezane uz zaštitu zdravlja	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Palijativna skrb i hospicije	0,00	1.050.000,00	0,00	0,00	0,00	1.050.000,00	0,00	350.000,00	0,00	0,00	0,00	350.000,00
	Zaklada hrvatska kuća srca	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Razvoj djelatnosti zdravstvene zaštite	0,00	24.240.000,00	0,00	0,00	0,00	24.240.000,00	0,00	8.080.000,00	0,00	0,00	0,00	8.080.000,00
	Zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba	0,00	96.000.000,00	0,00	0,00	0,00	96.000.000,00	0,00	32.000.000,00	0,00	0,00	0,00	32.000.000,00
	Programi zaštita zdravlja	0,00	9.600.000,00	0,00	0,00	0,00	9.600.000,00	0,00	3.200.000,00	0,00	0,00	0,00	3.200.000,00
	Poliklinika Zagreb	0,00	6.600.000,00	0,00	0,00	0,00	6.600.000,00	0,00	2.200.000,00	0,00	0,00	0,00	2.200.000,00
	Prijevoz dobrovoljnih davatelja krvi	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00
	Partnerstvo za EU fondove	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Zaklada Hrvatska kuća disanja	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	Provođenje mjera zdravstvene ekologije	0,00	10.800.000,00	0,00	0,00	0,00	10.800.000,00	0,00	3.600.000,00	0,00	0,00	0,00	3.600.000,00
	Centar za zdravlje mladih	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Grad Zagreb program promicanja dojenja	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00
	Služba za mentalno zdr. i prevenciju ovisnosti	0,00	2.400.000,00	0,00	0,00	0,00	2.400.000,00	0,00	800.000,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00
	Hospicijske kućne posjete te fizikalna terapija i rehabilitacija osoba s invaliditetom	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba	0,00	6.477.000,00	0,00	0,00	0,00	6.477.000,00	0,00	2.159.000,00	0,00	0,00	0,00	2.159.000,00
	Hitna stomatološka služba	0,00	933.000,00	0,00	0,00	0,00	933.000,00	0,00	311.000,00	0,00	0,00	0,00	311.000,00
	Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija štampar"	0,00	8.196.000,00	0,00	0,00	0,00	8.196.000,00	0,00	2.732.000,00	0,00	0,00	0,00	2.732.000,00
	Stomatološka poliklinika-prevencija karijesa djece u vrtićima i osnovnim školama	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Centar za zaštitu mentalnog zdravlja, Dom zdravlja Zagreb - zapad	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00

	Zdravstvene ustanove-organiziranje posebnih dežurstava u gradu	0,00	7.500.000,00	0,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
	Informatizacija gradskih zdravstvenih ustanova	0,00	840.000,00	0,00	0,00	0,00	840.000,00	0,00	280.000,00	0,00	0,00	0,00	280.000,00
	Kapitalna ulaganja u zdravstvene ustanove-decentralizirane funkcije	0,00	121.013.575,00	0,00	0,00	0,00	121.013.575,00	0,00	40.337.575,00	0,00	0,00	0,00	40.337.575,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - zdravstveni objekti	0,00	131.400.000,00	0,00	0,00	0,00	131.400.000,00	0,00	51.400.000,00	0,00	0,00	0,00	51.400.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - objekti socijalne skrbi	0,00	120.290.000,00	0,00	0,00	0,00	120.290.000,00	0,00	36.290.000,00	0,00	0,00	0,00	36.290.000,00
	Centar za forenzičku psihijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče (potpisan Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za navedeni projekt. Ukupna vrijednost projekta koji će se u stopostotnom iznosu financirati EU sredstvima iznosi 68.308.675, 73 kuna. Prema studiji izvodljivosti, ukupna vrijednost investicije (Zgrade zavoda za forenzičku psihijatriju Klinike za psihijatriju Vrapče) – izgradnja + oprema je 73.419.910,38 kuna)	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1
	Ulaganje u dnevne bolnice i/ili jednodnevne kirurgije (Procijenjena nabavna vrijednost medicinske opreme KB „Sveti duh“ za koju je predan projektni prijedlog radi financiranaj bespovratnim sredstvima fondova Europske unije iznosi 48.498.300,00 kn. Bolnica je predala projektni prijedlog kao 4 od ukupno 28 pozvanih prijavitelja, čime je osigurala polazne uvjete za dodjelu sredstava u punom iznosu)	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1
	Centar kompetencija za translacijsku medicinu Dječje bolnice Srebrnjak -CCTM“ (Ukupna vrijednost projekta procijenjena je na 60,4 milijuna EUR)	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1
	Projekt Centar za integrativnu psihijatriju „CIP“	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1

	Projekt Centar za sigurnost hrane	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1	0,00	0,00	0,00	Sukladno podacima iz Akcijskog plana, tablica br. T1
	Zaklada za prevenciju zloćudnih tumora kože	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Javnozdravstveni projekt "Djeluj sada!"	0,00	378.000,00	0,00	0,00	0,00	378.000,00	0,00	178.000,00	0,00	0,00	0,00	178.000,00
	CrossCare - Integriran pristup skrbi za starije osobe u kući	0,00	125.200,00	0,00	0,00	0,00	125.200,00	0,00	16.200,00	0,00	0,00	0,00	16.200,00
5.3.4.	**Mjera: Razvoj sportske infrastrukture i sportske kulture**	0,00	929.940.000,00	0,00	0,00	0,00	929.940.000,00	0,00	311.140.000,00	0,00	0,00	0,00	311.140.000,00
	Javne potrebe u sportu	0,00	450.000.000,00	0,00	0,00	0,00	450.000.000,00	0,00	150.000.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000.000,00
	Potpora vrhunskom sportu	0,00	84.000.000,00	0,00	0,00	0,00	84.000.000,00	0,00	28.000.000,00	0,00	0,00	0,00	28.000.000,00
	Velike sportske priredbe	0,00	39.000.000,00	0,00	0,00	0,00	39.000.000,00	0,00	13.000.000,00	0,00	0,00	0,00	13.000.000,00
	Programsko korištenje sportskih objekata preko Ustanove za upravljanje sportskim objektima	0,00	228.225.000,00	0,00	0,00	0,00	228.225.000,00	0,00	76.075.000,00	0,00	0,00	0,00	76.075.000,00
	Programsko korištenje sportskih objekata preko Gradskog ureda	0,00	17.000.000,00	0,00	0,00	0,00	17.000.000,00	0,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00
	Sport za sve	0,00	105.000,00	0,00	0,00	0,00	105.000,00	0,00	35.000,00	0,00	0,00	0,00	35.000,00
	Rekreacijski centar Bundek	0,00	1.610.000,00	0,00	0,00	0,00	1.610.000,00	0,00	530.000,00	0,00	0,00	0,00	530.000,00
	Održavanje sportskih objekata	0,00	45.000.000,00	0,00	0,00	0,00	45.000.000,00	0,00	15.000.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000.000,00
	Kapitalna ulaganja u objekte društvenih djelatnosti - sportski objekti	0,00	65.000.000,00	0,00	0,00	0,00	65.000.000,00	0,00	23.000.000,00	0,00	0,00	0,00	23.000.000,00
5.3.5.	**Mjera: Jačanje standarda socijalnih usluga**	1.103.000,00	983.814.000,00	12.252.000,00	0,00	0,00	997.169.000,00	803.000,00	326.817.000,00	4.412.000,00	0,00	0,00	332.032.000,00
	Pomoć kućanstvima – troškovi stanovanja	0,00	51.520.000,00	0,00	0,00	0,00	51.520.000,00	0,00	16.520.000,00	0,00	0,00	0,00	16.520.000,00

	Dodatak uz mirovinu i druge pomoći	0,00	205.190.000,00	0,00	0,00	0,00	205.190.000,00	0,00	73.730.000,00	0,00	0,00	0,00	73.730.000,00
	Radovi za opće dobro bez naknade	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Programi socijalnog i humanitarnog značenja	0,00	13.960.000,00	0,00	0,00	0,00	13.960.000,00	0,00	4.720.000,00	0,00	0,00	0,00	4.720.000,00
	Programi ljetovanja i zimovanja djece	0,00	3.400.000,00	0,00	0,00	0,00	3.400.000,00	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00
	Ostale aktivnosti izravno vezane uz socijalnu zaštitu	0,00	12.005.000,00	0,00	0,00	0,00	12.005.000,00	0,00	4.185.000,00	0,00	0,00	0,00	4.185.000,00
	Zagrebačka strategija zaštite od nasilja u obitelji	0,00	210.000,00	0,00	0,00	0,00	210.000,00	0,00	70.000,00	0,00	0,00	0,00	70.000,00
	Stipendije za učenike i studente slabijeg socijalnog statusa	0,00	7.800.000,00	0,00	0,00	0,00	7.800.000,00	0,00	2.600.000,00	0,00	0,00	0,00	2.600.000,00
	Zaklada Zajednički put	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Donatori	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Prijevoz umirovljenika i korisnika stalne pomoći	0,00	245.871.000,00	0,00	0,00	0,00	245.871.000,00	0,00	75.871.000,00	0,00	0,00	0,00	75.871.000,00
	Socijalne ustanove	0,00	37.200.000,00	0,00	0,00	0,00	37.200.000,00	0,00	12.400.000,00	0,00	0,00	0,00	12.400.000,00
	Socijalne usluge	0,00	9.660.000,00	0,00	0,00	0,00	9.660.000,00	0,00	3.220.000,00	0,00	0,00	0,00	3.220.000,00

	Centar za socijalnu skrb Zagreb	0,00	21.660.000,00	0,00	0,00	0,00	21.660.000,00	0,00	7.220.000,00	0,00	0,00	0,00	7.220.000,00
	Prijenos sredstva za ogrjev iz decentraliziranih funkcija	0,00	5.156.000,00	0,00	0,00	0,00	5.156.000,00	0,00	1.756.000,00	0,00	0,00	0,00	1.756.000,00
	Ustanova Dobri dom Grada Zagreba	0,00	110.901.000,00	0,00	0,00	0,00	110.901.000,00	0,00	36.964.000,00	0,00	0,00	0,00	36.964.000,00
	Dom za djecu i odrasle – žrtve nasilja u obitelji „Duga – Zagreb“		12.318.000,00	0,00	0,00	0,00	12.318.000,00	0,00	4.077.000,00	0,00	0,00	0,00	4.077.000,00
	RESTART – podrška beskućnicima za ulazak na tržište rada	1.103.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.103.000,00	803.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	803.000,00
	Društvene inovacije u području socijalnih usluga	0,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	50.000,00
	EASI – inovacije u socijalnim politikama koje podupiru reformu socijalnih usluga	0,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	150.000,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	50.000,00
	Centar za pružanje usluga u zajednici "Savjetovalište Luka Ritz"	0,00	4.158.000,00	0,00	0,00	0,00	4.158.000,00	0,00	1.304.000,00	0,00	0,00	0,00	1.304.000,00
	Novčana pomoć za opremu novorođenog djeteta	0,00	225.000.000,00	0,00	0,00	0,00	225.000.000,00	0,00	75.000.000,00	0,00	0,00	0,00	75.000.000,00
	Projekt IM.in, Immigrant Internation in cities of Europe - Integracija imigranata u gradovima Europe	0,00	0,00	292.000,00	0,00	0,00	292.000,00	0,00	0,00	192.000,00	0,00	0,00	192.000,00
	Projekti temeljem natječaja Europskog socijalnog fonda	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	Projekti temeljem natječaja Programa Europske unije	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00

	Projekti temeljem programa "Interreg"	0,00	0,00	4.560.000,00	0,00	0,00	4.560.000,00	0,00	0,00	1.520.000,00	0,00	0,00	1.520.000,00
	Projekt "Mladi i Zagreb"	0,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	100.000,00
	Podizanje kvalitete života djece hrvatskih branitelja	0,00	1.050.000,00	0,00	0,00	0,00	1.050.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	Savjetovališta za hrvatske branitelje	0,00	1.755.000,00	0,00	0,00	0,00	1.755.000,00	0,00	580.000,00	0,00	0,00	0,00	580.000,00
	Zaklada za žrtve ratnog zločina silovanja u Domovinskom ratu	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	Ustanova za skrb o hrvatskim braniteljima	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
	Projekti poticanja socijalnog poduzetništva, volonterstva te društveno korisnog učenja	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00
5.3.6.	**Mjera: Unapređivanje razvoja tehničke kulture**	0,00	23.690.000,00	0,00	0,00	0,00	23.690.000,00	0,00	7.890.000,00	0,00	0,00	0,00	7.890.000,00
	Tehnička kultura	0,00	23.690.000,00	0,00	0,00	0,00	23.690.000,00	0,00	7.890.000,00	0,00	0,00	0,00	7.890.000,00
5.3.7.	**Mjera: Uspostavljanje i razvoj centara za mlade**	0,00	10.500.000,00	0,00	0,00	0,00	10.500.000,00	0,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00
	Udruge mladih	0,00	9.500.000,00	0,00	0,00	0,00	9.500.000,00	0,00	4.500.000,00	0,00	0,00	0,00	4.500.000,00
	Program koji potiče zapošljavanje mladih	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
6.	**Cilj: UNAPREĐIVANJE SUSTAVA UPRAVLJANJA RAZVOJEM**	30.000,00	301.524.400,00	15.674.000,00	0,00	0,00	317.228.400,00	10.000,00	105.260.600,00	1.993.000,00	0,00	0,00	107.263.600,00

6.1.	**Prioritet: Unapređenje i promicanje ljudskih prava i razvoj civilnog društva**	0,00	77.612.600,00	0,00	0,00	0,00	77.612.600,00	0,00	26.920.000,00	0,00	0,00	0,00	26.920.000,00
6.1.1.	**Mjera: Aktivno promicanje ljudskih prava**	0,00	2.715.000,00	0,00	0,00	0,00	2.715.000,00	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00
	Udruge koje djeluju na području promicanja ljudskih prava i ravnopravnosti spolova	0,00	1.815.000,00	0,00	0,00	0,00	1.815.000,00	0,00	600.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00
	Suradnja i partnerstva na području promicanja ljudskih prava	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
6.1.2.	**Mjera: Razvoj partnerstva s nacionalnim manjinama**	0,00	30.892.000,00	0,00	0,00	0,00	30.892.000,00	0,00	11.550.000,00	0,00	0,00	0,00	11.550.000,00
	Unaprjeđivanje, očuvanje i zaštita položaja nacionalnih manjina putem njihovog sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u Gradu Zagrebu	0,00	30.892.000,00	0,00	0,00	0,00	30.892.000,00	0,00	11.550.000,00	0,00	0,00	0,00	11.550.000,00
6.1.3.	**Mjera: Razvoj partnerstva s civilnim društvom**	0,00	44.005.600,00	0,00	0,00	0,00	44.005.600,00	0,00	14.470.000,00	0,00	0,00	0,00	14.470.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području poljoprivrede za prioritete: edukacija i jačanje svijesti javnosti o značenju i vrijednosti poljoprivrednih proizvoda te prednostima konzumiranja poljoprivrednih proizvoda, neinvanzivnog postupanja s pčelama u urbanom prostoru, te promicanja i popularizacije tradicionalnih vrijednosti ruralnog prostora i održivog razvoja	0,00	1.350.000,00	0,00	0,00	0,00	1.350.000,00	0,00	450.000,00	0,00	0,00	0,00	450.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području šumarstva za prioritete: jačanje svijesti šire javnosti o sporednim šumskim proizvodima, važnosti očuvanja šuma (flore i faune) i voda, sudjelovanje šumoposjednika u zaštiti okoliša i očuvanju biološke raznolikosti.	0,00	140.000,00	0,00	0,00	0,00	140.000,00	0,00	40.000,00	0,00	0,00	0,00	40.000,00

	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području lovstva : sudjelovanje lovaca i ribolovaca u edukaciji, zaštiti okoliša i očuvanju biološke raznolikosti u revirima zaštite divljači i u lovištima	0,00	380.000,00	0,00	0,00	0,00	380.000,00	0,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
	Sufinanciranje Udruge II, svjetskog rata i Domovinskog rata	0,00	9.000.000,00	0,00	0,00	0,00	9.000.000,00	0,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	3.000.000,00
	Sufinanciranje provedbe programa/projekata od interesa za opće dobro udruga u području zaštite životinja	0,00	180.000,00	0,00	0,00	0,00	180.000,00	0,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	50.000,00
	ZgForum	0,00	1.365.600,00	0,00	0,00	0,00	1.365.600,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	Subvencioniranje nakladnika audiovizualnih i radijskih programskih sadržaja te programskih sadržaja u elektroničkim publikacijama za proizvodnju i emitiranje te objavu programskih sadržaja od interesa za Grad Zagreb	0,00	28.170.000,00	0,00	0,00	0,00	28.170.000,00	0,00	9.390.000,00	0,00	0,00	0,00	9.390.000,00
	Izdavanje publikacija kojima se građani informiraju o aktualnim gradskim temama, o radu gradskih tijela, gradske uprave i gradskih tvrtki i ustanova	0,00	1.920.000,00	0,00	0,00	0,00	1.920.000,00	0,00	640.000,00	0,00	0,00	0,00	640.000,00
	Planiranje sufinanciranja i sufinanciranje programa/projekata organizacija civilnog društva iz područja promicanja ljudskih prava i razvoja civilnog društva te kontrola provođenja programa/projekata i trošenja financijskih sredstava	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
6.2.	**Prioritet: Unapređivanje znanja i vještina za upravljanje razvojem**	30.000,00	11.061.000,00	1.075.000,00	0,00	0,00	12.166.000,00	10.000,00	3.452.000,00	331.000,00	0,00	0,00	3.793.000,00
6.2.1.	**Mjera: Unapređivanje sustava strateškog planiranja i provedbe razvojnih projekata**	0,00	4.140.000,00	0,00	0,00	0,00	4.140.000,00	0,00	1.160.000,00	0,00	0,00	0,00	1.160.000,00
	Razvojna strategija GZ	0,00	4.140.000,00	0,00	0,00	0,00	4.140.000,00	0,00	1.160.000,00	0,00	0,00	0,00	1.160.000,00

6.2.2.	**Mjera: Unapređenje sustava za pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja**	30.000,00	6.921.000,00	1.075.000,00	0,00	0,00	8.026.000,00	10.000,00	2.292.000,00	331.000,00	0,00	0,00	2.633.000,00
	Kontinuirano unaprjeđenje procesa pripreme i provedbe projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	0,00	3.940.000,00	0,00	0,00	0,00	3.940.000,00	0,00	1.300.000,00	0,00	0,00	0,00	1.300.000,00
	Stručna i financijska podrška te analiza i izvješćivanje o pripremi i provedbi projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja												
	Sustavno zastupanje interesa Grada Zagreba na europskoj i nacionalnoj razini na temu razvoja politika te smjernica za provedbu i korištenje financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja	0,00	161.000,00	1.075.000,00	0,00	0,00	1.236.000,00	0,00	52.000,00	331.000,00	0,00	0,00	383.000,00
	Unaprjeđenje znanja i vještina administrativnih kapaciteta te izgradnja stručnih i kvalitetnih međusektorskih timova za pripremu i provedbu projekata	30.000,00	2.820.000,00	0,00	0,00	0,00	2.850.000,00	10.000,00	940.000,00	0,00	0,00	0,00	950.000,00
	Jačanje svijesti javnosti (relevantnih dionika) i isticanje važnosti provedbe projekata sufinanciranih iz financijskih instrumenata Europske unije i drugih međunarodnih izvora financiranja za društveno-gospodarski razvoj Grada Zagreba												
6.3.	**Prioritet: Učinkovito upravljanje prostorom Grada i gradskom imovinom**	0,00	56.970.000,00	0,00	0,00	0,00	56.970.000,00	0,00	17.570.000,00	0,00	0,00	0,00	17.570.000,00
6.3.1.	**Mjera: Unapređivanje katastarskih i zemljišnih evidencija**	0,00	29.840.000,00	0,00	0,00	0,00	29.840.000,00	0,00	8.940.000,00	0,00	0,00	0,00	8.940.000,00
	Vođenje i održavanje katastra zemljišta	0,00	6.300.000,00	0,00	0,00	0,00	6.300.000,00	0,00	2.100.000,00	0,00	0,00	0,00	2.100.000,00
	Vođenje i održavanje katastra vodova	0,00	2.700.000,00	0,00	0,00	0,00	2.700.000,00	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00

	Vođenje i održavanje registra prostornih jedinica	0,00	1.040.000,00	0,00	0,00	0,00	1.040.000,00	0,00	340.000,00	0,00	0,00	0,00	340.000,00
	Katastarsko uređenje grada	0,00	19.800.000,00	0,00	0,00	0,00	19.800.000,00	0,00	5.600.000,00	0,00	0,00	0,00	5.600.000,00
6.3.2.	**Mjera: Primjena mjera aktivne zemljišne politike**	0,00	21.140.000,00	0,00	0,00	0,00	21.140.000,00	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	7.000.000,00
	Nabava zemljišta	0,00	21.140.000,00	0,00	0,00	0,00	21.140.000,00	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	7.000.000,00
6.3.3.	**Mjera: Unapređivanje sustava upravljannja podacima o prostoru i stanovništvu Grada**	0,00	5.990.000,00	0,00	0,00	0,00	5.990.000,00	0,00	1.630.000,00	0,00	0,00	0,00	1.630.000,00
	Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu grada	0,00	4.490.000,00	0,00	0,00	0,00	4.490.000,00	0,00	1.330.000,00	0,00	0,00	0,00	1.330.000,00
	Informacijski sustav prostornog uređenja	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
6.4.	**Prioritet: Poboljšanje rada gradske uprave, institucija i javnih poduzeća**	0,00	127.693.500,00	14.599.000,00	0,00	0,00	142.292.500,00	0,00	49.481.500,00	1.662.000,00	0,00	0,00	51.143.500,00
6.4.1.	**Mjera: Unapređivanje upravljanja ljudskim resursima**	0,00	500.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Uspostava, vođenje, razvoj i održavanje Centralnog registra ljudskih resursa Grada	0,00	100.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Analiza i vrednovanje korištenja raspoloživih ljudskih resursa iz Centralnog registra ljudskih resursa Grada	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.4.2.	**Mjera: Unapređivanje komunikacije i protoka informacija između gradskih upravnih tijela, institucija i javnih poduzeća i građana**	0,00	119.444.500,00	15.000,00	0,00	0,00	119.459.500,00	0,00	45.948.500,00	5.000,00	0,00	0,00	45.953.500,00
	Nabava i održavanje informatičke opreme	0,00	44.922.000,00	0,00	0,00	0,00	44.922.000,00	0,00	18.922.000,00	0,00	0,00	0,00	18.922.000,00
	Ulaganja u računalne programe	0,00	60.563.000,00	0,00	0,00	0,00	60.563.000,00	0,00	21.163.000,00	0,00	0,00	0,00	21.163.000,00
	Usluge elektroničkih komunikacija	0,00	13.815.500,00	0,00	0,00	0,00	13.815.500,00	0,00	5.815.500,00	0,00	0,00	0,00	5.815.500,00
	European urban transport roadmap	0,00	144.000,00	15.000,00	0,00	0,00	159.000,00	0,00	48.000,00	5.000,00	0,00	0,00	53.000,00
6.4.3.	**Mjera: Razvoj sustava za upravljanje poslovnim procesima**	0,00	2.555.000,00	3.800.000,00	0,00	0,00	6.355.000,00	0,00	1.745.000,00	0,00	0,00	0,00	1.745.000,00

	Priprema, planiranje, usmjeravanje, kontrola i provedba strategije kontinuiranog unapređenja poslovnih procesa	0,00	766.500,00	1.140.000,00	0,00	0,00	1.906.500,00	0,00	523.500,00	0,00	0,00	0,00	523.500,00
	Dizajn, analiza i unapređenje poslovnih procesa	0,00	1.022.000,00	1.520.000,00	0,00	0,00	2.542.000,00	0,00	698.000,00	0,00	0,00	0,00	698.000,00
	Razvoj, implementacija i održavanje sustava za upravljanje poslovnim procesima i sustava za upravljanje promjenama	0,00	766.500,00	1.140.000,00	0,00	0,00	1.906.500,00	0,00	523.500,00	0,00	0,00	0,00	523.500,00
6.4.4.	**Mjera: Zelena javna nabava**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Uključivanje mjerila Zelene javne nabave u postupke javne i bagatelne nabave	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.4.5.	**Mjera: Zagreb pametni grad**	0,00	51.000,00	245.000,00	0,00	0,00	296.000,00	0,00	37.000,00	178.000,00	0,00	0,00	215.000,00
	SMARTIMPACT - Local Impacts From Smart City Planning: osnivanje lokalne akcijske grupe za provedbu projektnih aktivnosti; izrada akcijskog plana u skladu sa strateškim dokumentima za razvoj pametnog grada; razmjena iskustava i primjera dobrih praksi na području pametnih gradovima između gradova partnera u projektu; suradnja s vodećim ekspertima iz područja pametnih gradova	0,00	51.000,00	245.000,00	0,00	0,00	296.000,00	0,00	37.000,00	178.000,00	0,00	0,00	215.000,00
6.4.6.	**Mjera: e-ZAGREB, digitalizacija poslovnih procesa**	0,00	3.000.000,00	4.500.000,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
	E-Zagreb - razvoj, uvođenje i integracija informacijskih sustava za digitalizaciju, automatizaciju i upravljanje poslovnim procesima	0,00	3.000.000,00	4.500.000,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00

6.4.7.	**Mjera: Uspostava i implementacija sustava za sufinanciranje projekata putem mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja za područje obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb**	0,00	2.143.000,00	5.039.000,00	0,00	0,00	7.182.000,00	0,00	751.000,00	1.479.000,00	0,00	0,00	2.230.000,00
	Priprema i podnošenje prijave Grada Zagreba kao grada središta Urbane aglomeracije Zagreb na Poziv na dostavu prijava u ograničenom postupku odabira područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam)												
	Sudjelovanje u sektorskom dijalogu s nadležnim ITU ministarstvom (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije) i drugim ministarstvima kao upravljačkim tijelima (UT) za Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ i Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“, kao i nadležnim posredničkim tijelima 2 razine u svrhu pripreme prijave na Poziv; identifikacije intervencija/projekata prihvatljivih za provedbu kroz ITU mehanizam; izrade plana provedbe ITU mehanizma te raspodjele alokacija po specifičnim ciljevima za područje Urbane aglomeracije Zagreb i dr.	0,00	2.143.000,00	5.039.000,00	0,00	0,00	7.182.000,00	0,00	751.000,00	1.479.000,00	0,00	0,00	2.230.000,00
	Uspostava sustava i provedba ITU mehanizma Urbane aglomeracije Zagreb sukladno obvezama i odgovornostima Grad Zagreba kao središta Urbane aglomeracije Zagreb koje će djelovati kao posredničko tijelo ITU mehanizma (ITU PT)												
	Sustavno educiranje i osposobljavanje djelatnika Ureda za programe i projekte Europske unije i drugih gradskih upravnih tijela za rad u sustavu za provedbu delegiranih funkcija Gradu Zagrebu kao posredničkom tijelu ITU mehanizma												

6.5.	**Prioritet: Jačanje međužupanijske suradnje, te međunarodne povezanosti i prepoznatljivosti Grada**	0,00	28.187.300,00	0,00	0,00	0,00	28.187.300,00	0,00	7.837.100,00	0,00	0,00	0,00	7.837.100,00
6.5.1.	**Mjera: Koordinacija zajedničkih razvojnih aktivnosti i programa Grada Zagreba sa jedinicama lokalne i područne samouprave u funkcionalnom području (okruženju)**	0,00	19.498.500,00	0,00	0,00	0,00	19.498.500,00	0,00	5.442.500,00	0,00	0,00	0,00	5.442.500,00
	Urbana aglomeracija Zagreb	0,00	1.838.500,00	0,00	0,00	0,00	1.838.500,00	0,00	572.500,00	0,00	0,00	0,00	572.500,00
	Lokalne manifestacije u funkciji razvoja gospodarstva	0,00	17.660.000,00	0,00	0,00	0,00	17.660.000,00	0,00	4.870.000,00	0,00	0,00	0,00	4.870.000,00
6.5.2.	**Mjera: Unapređivanje regionalne i međunarodne suradnje**	0,00	8.688.800,00	0,00	0,00	0,00	8.688.800,00	0,00	2.394.600,00	0,00	0,00	0,00	2.394.600,00
	Uspostava i provedba međugradske i međunarodne suradnje, razvojne suradnje i humanitarne pomoći	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Sudjelovanje Grada Zagreba u radu udruga koje djeluju na području međugradske i međunarodne suradnje i europskih integracija	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
	Brand Zagreb	0,00	5.250.000,00	0,00	0,00	0,00	5.250.000,00	0,00	1.250.000,00	0,00	0,00	0,00	1.250.000,00
	Suradnja u stručnim organizacijama	0,00	438.800,00	0,00	0,00	0,00	438.800,00	0,00	144.600,00	0,00	0,00	0,00	144.600,00

NAPOMENE:

n - prva godina provedbe strategije

*** U trogodišnjem razdoblju**

**** Javno-privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora.**

Tablica T-3: Financijski plan - skupine mjera ŽRS vezano za teritorijalni i urbani razvoj

Posebna područja*	Skupina mjera u područjima razvoja	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)***	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)***	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)***	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera u prvoj godini provedbe (2017.)					
					Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori***	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori***	Sveukupno
Gradska područja s posebnim obilježjima unutar Grada Zagreba**	Gospodarstvo															
	Komunalna infrastruktura															
	Društvene djelatnosti	M3	P2	C4	0,00	1.885.000,00	0,00	0,00	0,00	**1.885.000,00**	0,00	685.000,00	0,00	0,00	0,00	**685.000,00**
	Zaštita okoliša, prostor i priroda	M2	P1	C3	7.369.083,50	0,00	36.390.106,50	0,00	498.000,00	**44.257.190,00**	1.159.328,70	0,00	6.059.529,30	80.000,00	140.000,00	**7.438.858,00**
		M4	P1	C3	0,00	3.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	**17.200.000,00**	0,00	1.178.000,00	11.400.000,00	2.166.000,00	456.000,00	**15.200.000,00**
		M6	P2	C4	0,00	562.500,00	0,00	0,00	0,00	**562.500,00**	0,00	187.500,00	0,00	0,00	0,00	**187.500,00**
	Ljudski potencijali															
	Institucije															
	Ostalo															
	Ukupno				**7.369.083,50**	**5.625.500,00**	**47.790.106,50**	**2.166.000,00**	**954.000,00**	**63.904.690,00**	**1.159.328,70**	**2.050.500,00**	**17.459.529,30**	**2.246.000,00**	**596.000,00**	**23.511.358,00**

Napomene:

***Ovo je prijedlog posebnih područja koja su definirana u tekstu Uputa za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi ŽRS-a. ista je moguće nadopuniti ovisno o posebnostima županije/grada Zagreba. Županije kao i grad Zagreb popunjavaju samo podatke o provednim mjerama u posebnim područjima koja su prepoznata u ŽRS-ima.**

****Ukoliko kodovi mjera sadrže poveznicu s ciljevima i prioritetima, dovoljno je popuniti samo kolonu mjere.**

*****Javno-privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora.**

******Npr. ruralna područja ili područje parka prirode unutar područja grada Zagreba. Popunjava samo grad Zagreb.**

******* n - prva godina provedbe strategije**

Tablica T-4: Područja razvoja
SKUPINE MJERA ŽRS-a PO PODRUČJIMA RAZVOJA - OSNOVA ZA BUDUĆE IZVJEŠTAVANJE PREMA SREDIŠNJOJ RAZINI

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
Gospodarstvo	1.1. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	M1	P3	C1	0,00	740.000,00	0,00	230.000,00	0,00	970.000,00	0,00	270.000,00	0,00	80.000,00	0,00	350.000,00
		M2	P3	C1	0,00	950.000,00	0,00	0,00	0,00	950.000,00	0,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
		M3	P3	C1	0,00	38.267.000,00	0,00	0,00	0,00	38.267.000,00	0,00	10.620.000,00	0,00	0,00	0,00	10.620.000,00
	1.2. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja rudarstva	/	/	/	/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	1.3. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja prerađivačke industrije	/	/	/	/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	1.4. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja opskrbe električnom energijom i plinom	Pojedini APP u 4.5.2.			/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	1.5. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja građevinarstva	/	/	/	/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	1.6. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja prijevoza	M3	P4	C4	0,00	340.000.000,00	909.081.000,00	0,00	160.230.000,00	1.409.311.000,00	0,00	55.000.000,00	275.933.000,00	0,00	48.630.000,00	379.563.000,00
		M2	P6	C4	7.000.000,00	4.300.000,00	23.500.000,00	0,00	2.200.000,00	37.000.000,00	0,00	300.000,00	500.000,00	0,00	200.000,00	1.000.000,00
	1.7. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja ICT sektora	Pojedini APP u 1.1.2.			/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	1.8. Mjere unapređenja, poticanja i razvoja turizma	M3	P2	C1	0,00	86.408.000,00	0,00	0,00	0,00	86.408.000,00	0,00	26.550.000,00	0,00	0,00	0,00	26.550.000,00
	1.9. Mjere za	M1	P1	C1	0,00	240.000,00	0,00	0,00	0,00	240.000,00	0,00	80.000,00	0,00	0,00	0,00	80.000,00
		M2	P1	C1	0,00	35.732.941,18	12.847.058,82	0,00	0,00	48.580.000,00	0,00	16.600.000,00	0,00	0,00	0,00	16.600.000,00

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
	1.9. Mjere za razvoj poduzetništva (horizontalne mjere)	M3	P1	C1	17.500.000,00	89.400.000,00	0,00	0,00	0,00	106.900.000,00	5.500.000,00	28.600.000,00	0,00	0,00	0,00	34.100.000,00
		M4	P1	C1	0,00	5.030.000,00	0,00	0,00	0,00	5.030.000,00	0,00	1.530.000,00	0,00	0,00	0,00	1.530.000,00
		M1	P2	C1	0,00	7.336.000,00	236.000.000,00	0,00	0,00	243.336.000,00	0,00	1.580.000,00	7.000.000,00	0,00	0,00	8.580.000,00
		M2	P2	C1	0,00	26.000.000,00	0,00	0,00	0,00	26.000.000,00	0,00	8.000.000,00	0,00	0,00	0,00	8.000.000,00
	1.10. Ostalo	/	/	/	/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
Komunalna infrastruktura	2.1.Mjere unapređenja i razvoja prometne infrastrukture - ceste	M2	P4	C4	0,00	198.298.500,00	514.000,00	0,00	0,00	198.812.500,00	0,00	66.131.500,00	170.000,00	0,00	0,00	66.301.500,00
		M5	P4	C4	0,00	59.890.400,00	16.950.000,00	3.660.000,00	1.019.600,00	81.520.000,00	0,00	15.900.000,00	694.000,00	900.000,00	26.000,00	17.520.000,00
	2.2. Mjere unapređenja i razvoja prometne infrastrukture - željeznica	M1	P6	C4	0,00	75.000.000,00	0,00	75.000.000,00	0,00	150.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	50.000.000,00
	2.3. Mjere unapređenja i razvoja prometne infrastrukture - pomorski i riječni promet	/	/	/						0,00	/	/	/	/	/	0,00
	2.4. Mjere unapređenja i razvoja prometne infrastrukture - zračni promet	M1	P4	C4	4.601.761,14	6.902.641,72	32.212.328,01	0,00	2.300.880,57	46.017.611,44	172.656,80	258.985,20	1.208.597,60	0,00	86.328,40	1.726.568,00
	2.5. Mjere unapređenja i razvoja energetske infrastrukture	M3	P2	C3	0,00	540.000,00	0,00	0,00	0,00	540.000,00	0,00	180.000,00	0,00	0,00	0,00	180.000,00
		M5	P2	C3	0,00	2.780.000,00	0,00	0,00	0,00	2.780.000,00	0,00	780.000,00	0,00	0,00	0,00	780.000,00

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)* *	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)* *	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	**Županijski proračun**	**Pomoći Europske unije**	**Javna poduzeća**	**Ostali izvori****	**Sveukupno**	**Državni proračun**	**Županijski proračun**	**Pomoći Europske unije**	**Javna poduzeća**	**Ostali izvori****	**Sveukupno**
	2.6. Mjere unapređenja i razvoja vodoopskrbe	Pojedini APP u 4.5.1.			/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	2.7. Mjere unapređenja i razvoja odvodnje	Pojedini APP u 4.5.1.			/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	2.8. Mjere izgradnje i održavanja javnih površina i tržnica	M4	P2	C4	0,00	257.664.175,00	89.700,00	0,00	0,00	257.753.875,00	0,00	102.154.725,00	29.900,00	0,00	0,00	102.184.625,00
		M5	P2	C4	0,00	114.400.000,00	0,00	0,00	0,00	114.400.000,00	0,00	31.900.000,00	0,00	0,00	0,00	31.900.000,00
	2.9. Ostalo	M4	P4	C4	0,00	15.000.000,00	2.080.000,00	3.120.000,00	0,00	20.200.000,00	0,00	5.000.000,00	380.000,00	570.000,00	0,00	5.950.000,00
		M6	P4	C4	0,00	26.702.000,00	79.735.950,00	0,00	0,00	106.437.950,00	0,00	11.087.000,00	79.735.950,00	0,00	0,00	90.822.950,00
		M7	P4	C4	0,00	18.000.000,00	0,00	0,00	0,00	18.000.000,00	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00
		M8	P4	C4	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
		M1	P5	C4	0,00	37.512.000,00	0,00	0,00	0,00	37.512.000,00	0,00	12.504.000,00	0,00	0,00	0,00	12.504.000,00
		M2	P5	C4	0,00	300.000,00	0,00	173.410.000,00	0,00	173.710.000,00	0,00	100.000,00	0,00	61.615.000,00	0,00	61.715.000,00
		M3	P5	C4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		M4	P5	C4	0,00	49.500.000,00	0,00	0,00	0,00	49.500.000,00	0,00	16.500.000,00	0,00	0,00	0,00	16.500.000,00
		M5	P5	C4	0,00	36.940.000,00	0,00	0,00	200.000,00	37.140.000,00	0,00	13.650.000,00	0,00	0,00	200.000,00	13.850.000,00
Društvene djelatnosti	3.1. Mjere unapređenja i razvoja u području socijalne skrbi	M3	P2	C5	0,00	63.591.000,00	0,00	0,00	0,00	63.591.000,00	0,00	17.197.000,00	0,00	0,00	0,00	17.197.000,00
		M4	P2	C5	0,00	73.806.000,00	0,00	0,00	0,00	73.806.000,00	0,00	21.173.000,00	0,00	0,00	0,00	21.173.000,00
		M5	P2	C5	0,00	81.393.750,00	0,00	0,00	0,00	81.393.750,00	0,00	29.400.750,00	0,00	0,00	0,00	29.400.750,00
		M5	P3	C5	1.103.000,00	983.814.000,00	12.252.000,00	0,00	0,00	997.169.000,00	803.000,00	326.817.000,00	4.412.000,00	0,00	0,00	332.032.000,00
	3.2. Mjere unapređenja i razvoja u području odgoja i obrazovanja	M2	P3	C5	0,00	1.382.538.642,00	0,00	0,00	0,00	1.382.538.642,00	0,00	471.932.642,00	0,00	0,00	0,00	471.932.642,00
		M6	P3	C5	0,00	23.690.000,00	0,00	0,00	0,00	23.690.000,00	0,00	7.890.000,00	0,00	0,00	0,00	7.890.000,00
	3.3. Mjere unapređenja i razvoja u području kulture te zaštita kulturne baštine	M1	P3	C5	0,00	401.582.000,00	0,00	0,00	0,00	401.582.000,00	0,00	140.500.000,00	0,00	0,00	0,00	140.500.000,00
		M1	P2	C4	0,00	135.556.250,00	0,00	0,00	0,00	135.556.250,00	0,00	42.756.250,00	0,00	0,00	0,00	42.756.250,00
		M2	P2	C4	0,00	360.000,00	0,00	0,00	0,00	360.000,00	0,00	120.000,00	0,00	0,00	0,00	120.000,00

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
	3.4. Mjere unapređenja i razvoja u području zdravstva	M3	P3	C5	0,00	624.542.775,00	0,00	0,00	0,00	624.542.775,00	0,00	211.633.775,00	0,00	0,00	0,00	211.633.775,00
	3.5. Mjere unapređenja i razvoja u području sporta	M4	P3	C5	0,00	929.940.000,00	0,00	0,00	0,00	929.940.000,00	0,00	311.140.000,00	0,00	0,00	0,00	311.140.000,00
	3.6. Mjere izgradnje i obnove objekata javne namjene***	Pojedini APP u 5.3.1.			/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	3.7. Ostalo	M1	P1	C2	1.530.780.000,00	0,00	2.746.762.500,00	181.260.000,00	294.022.500,00	4.752.825.000,00	1.014.862.500,00	0,00	0,00	0,00	112.762.500,00	1.127.625.000,00
		M1	P1	C5	0,00	104.080.000,00	0,00	0,00	0,00	104.080.000,00	0,00	34.000.000,00	0,00	0,00	0,00	34.000.000,00
		M2	P1	C2	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
Zaštita okoliša, prostor i priroda	4.1. Mjere unapređenja i razvoja u području gospodarenja otpadom	M11	P1	C3	552.500,00	63.930.000,00	44.500.000,00	317.019.497,00	0,00	426.001.997,00	0,00	29.290.000,00	4.000.000,00	85.491.144,00	0,00	118.781.144,00
	4.2. Mjere unapređenja i razvoja u području zaštite voda, mora, zraka i tla	M8	P1	C3	160.000,00	9.130.000,00	1.275.000,00	11.740.000,00	225.000,00	22.530.000,00	160.000,00	2.830.000,00	0,00	3.740.000,00	0,00	6.730.000,00
		M9	P1	C3	0,00	18.560.000,00	0,00	0,00	0,00	18.560.000,00	0,00	6.150.000,00	0,00	0,00	0,00	6.150.000,00
	4.3. Mjere unapređenja i razvoja u području učinkovitog korištenja energije i obnovljivih izvora energije	M1	P2	C3	0,00	6.870.000,00	9.325.000,00	11.775.000,00	0,00	27.970.000,00	0,00	2.170.000,00	3.325.000,00	3.675.000,00	0,00	9.170.000,00
		M2	P2	C3	0,00	211.597.600,00	0,00	9.500.000,00	0,00	221.097.600,00	0,00	69.531.600,00	0,00	4.400.000,00	0,00	73.931.600,00
	4.4. Mjere planiranja prostornog razvoja	M1	P1	C4	0,00	10.710.000,00	0,00	0,00	0,00	10.710.000,00	0,00	2.770.000,00	0,00	0,00	0,00	2.770.000,00
		M1	P3	C4	2.500.000,00	850.000,00	0,00	0,00	0,00	3.350.000,00	500.000,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	800.000,00
		M2	P3	C4	0,00	2.128.125,00	0,00	0,00	0,00	2.128.125,00	0,00	709.375,00	0,00	0,00	0,00	709.375,00
		M2	P1	C5	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	200.000,00

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno	Državni proračun	Županijski proračun	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori**	Sveukupno
	4.5. Mjere unapređenja i razvoja u području očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštite prirodnih vrijednosti	M6	P1	C3	0,00	6.380.000,00	24.202.000,00	0,00	298.000,00	30.880.000,00	0,00	1.910.000,00	500.000,00	0,00	100.000,00	2.510.000,00
		M7	P1	C3	0,00	860.000,00	0,00	0,00	0,00	860.000,00	0,00	460.000,00	0,00	0,00	0,00	460.000,00
		M3	P1	C3	0,00	69.090.000,00	2.500.000,00	0,00	0,00	71.590.000,00	0,00	21.432.000,00	0,00	0,00	0,00	21.432.000,00
	4.6. Mjere razminiranja	/	/	/	/	/	/	/	/	0,00	/	/	/	/	/	0,00
	4.7. Ostalo	M1	P1	C3	0,00	1.700.000,00	0,00	0,00	0,00	1.700.000,00	0,00	650.000,00	0,00	0,00	0,00	650.000,00
		M2	P1	C4	0,00	17.030.000,00	27.800.000,00	0,00	1.080.000,00	45.910.000,00	0,00	10.000,00	0,00	0,00	1.080.000,00	1.090.000,00
		M5	P1	C3	0,00	93.450.000,00	0,00	0,00	0,00	93.450.000,00	0,00	31.050.000,00	0,00	0,00	0,00	31.050.000,00
		M10	P1	C3	0,00	3.000.000,00	61.200.000,00	0,00	10.800.000,00	75.000.000,00	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00
		M4	P2	C3	0,00	75.000.000,00	0,00	0,00	0,00	75.000.000,00	0,00	25.000.000,00	0,00	0,00	0,00	25.000.000,00
Ljudski potencijali	5.1. Mjere unapređenja i razvoja tržišta rada i zapošljavanja	M1	P2	C2	0,00	1.100.000,00	0,00	0,00	0,00	1.100.000,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	300.000,00
	5.2. Mjere stručnog usavršavanja i cjeloživotnog obrazovanja	M2	P2	C2	0,00	3.700.000,00	0,00	0,00	0,00	3.700.000,00	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00
		M3	P2	C2	0,00	88.120.000,00	0,00	0,00	0,00	88.120.000,00	0,00	29.320.000,00	0,00	0,00	0,00	29.320.000,00

Područja razvoja	Skupina mjera	Mjere u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)*	Prioritet u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Cilj u ŽRS *(numerički kod u ŽRS)**	Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.-2019.)						Planirana sredstva za provedbu skupine mjera (2017.)					
					Državni proračun	**Županijski proračun**	**Pomoći Europske unije**	**Javna poduzeća**	**Ostali izvori****	**Sveukupno**	**Državni proračun**	**Županijski proračun**	**Pomoći Europske unije**	**Javna poduzeća**	**Ostali izvori****	**Sveukupno**
	5.3. Mjere socijalnog uključivanja	M1	P2	C5	0,00	0,00	0,00	695.000.000,00	0,00	695.000.000,00	0,00	0,00	0,00	215.000.000,00	0,00	215.000.000,00
		M1	P1	C6	0,00	2.715.000,00	0,00	0,00	0,00	2.715.000,00	0,00	900.000,00	0,00	0,00	0,00	900.000,00
		M2	P1	C6	0,00	30.892.000,00	0,00	0,00	0,00	30.892.000,00	0,00	11.550.000,00	0,00	0,00	0,00	11.550.000,00
	5.4. Ostalo	M7	P3	C5	0,00	10.500.000,00	0,00	0,00	0,00	10.500.000,00	0,00	5.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.500.000,00
Institucije	6.1. Mjere unapređenja i razvoja institucija regionalne i lokalne samouprave	M1	P2	C6	0,00	4.140.000,00	0,00	0,00	0,00	4.140.000,00	0,00	1.160.000,00	0,00	0,00	0,00	1.160.000,00
		M2	P2	C6	30.000,00	6.921.000,00	1.075.000,00	0,00	0,00	8.026.000,00	10.000,00	2.292.000,00	331.000,00	0,00	0,00	2.633.000,00
		M1	P4	C6	0,00	500.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		M2	P4	C6	0,00	119.444.500,00	15.000,00	0,00	0,00	119.459.500,00	0,00	45.948.500,00	5.000,00	0,00	0,00	45.953.500,00
		M4	P4	C6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		M5	P4	C6	0,00	51.000,00	245.000,00	0,00	0,00	296.000,00	0,00	37.000,00	178.000,00	0,00	0,00	215.000,00
		M7	P4	C6	0,00	2.143.000,00	5.039.000,00	0,00	0,00	7.182.000,00	0,00	751.000,00	1.479.000,00	0,00	0,00	2.230.000,00
		M1	P5	C6	0,00	19.498.500,00	0,00	0,00	0,00	19.498.500,00	0,00	5.442.500,00	0,00	0,00	0,00	5.442.500,00
		M6	P4	C6	0,00	3.000.000,00	4.500.000,00	0,00	0,00	7.500.000,00	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
		M3	P3	C6	0,00	5.990.000,00	0,00	0,00	0,00	5.990.000,00	0,00	1.630.000,00	0,00	0,00	0,00	1.630.000,00
		M3	P4	C6	0,00	2.555.000,00	3.800.000,00	0,00	0,00	6.355.000,00	0,00	1.745.000,00	0,00	0,00	0,00	1.745.000,00
	6.2. Mjere unapređenja i razvoja civilnog društva	M3	P1	C6	0,00	44.005.600,00	0,00	0,00	0,00	44.005.600,00	0,00	14.470.000,00	0,00	0,00	0,00	14.470.000,00
	6.3. Ostalo	M2	P5	C6	0,00	8.688.800,00	0,00	0,00	0,00	8.688.800,00	0,00	2.394.600,00	0,00	0,00	0,00	2.394.600,00
Ostalo	7.1. Mjere zaštite ljudi i imovine	M2	P2	C5	0,00	18.618.000,00	0,00	0,00	0,00	18.618.000,00	0,00	6.070.000,00	0,00	0,00	0,00	6.070.000,00
		M6	P2	C5	0,00	1.200.000,00	0,00	0,00	0,00	1.200.000,00	0,00	400.000,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
	7.2. Ostalo	M1	P3	C6	0,00	29.840.000,00	0,00	0,00	0,00	29.840.000,00	0,00	8.940.000,00	0,00	0,00	0,00	8.940.000,00
		M2	P3	C6	0,00	21.140.000,00	0,00	0,00	0,00	21.140.000,00	0,00	7.000.000,00	0,00	0,00	0,00	7.000.000,00
UKUPNO					**1.564.227.261,14**	**7.360.876.199,90**	**4.258.500.536,83**	**1.481.714.497,00**	**472.375.980,57**	**15.137.694.475,44**	**1.022.008.156,80**	**2.417.900.202,20**	**379.881.447,60**	**400.471.144,00**	**163.084.828,40**	**4.383.345.779,00**

Napomene:

***Ukoliko kodovi mjera sadrže poveznicu s ciljevima i prioritetima, dovoljno je popuniti samo kolonu mjere**

****Javno-privatna partnerstva, koncesije, sredstva privatnog sektora.**

*****Npr. domovi kulture, domovi mladih i sl.**

Tablica T-5: Strateški projekti

ed.br.projekt	Naziv projekta	Numerički kod u ŽRS-u*	Status projekta**	Nositelj projekta	Ukupna vrijednost projekta u kunama	Lokacija projekta	Izvori financiranja projekta (2017.)					
							Državni proračun	Županijski proračun (Grad Zagreb)	Pomoći Europske unije	Javna poduzeća	Ostali izvori	Sveukupno
1	Blok Badel - revitalizacija donjogradskog bloka	C4.P2-M1	2	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza), Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet	100.000.000,00	Grad Zagreb	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**1.000.000,00**
2	Gredelj - novo gradsko središte	C4.P2-M1	3	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)	346.326.000,00	Grad Zagreb	0,00	2.086.250,00	0,00	0,00	0,00	**2.086.250,00**
3	Kongresni centar	C1.P2-M3	3	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta	Grad Zagreb	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**2.000.000,00**
4	Paromlin (unutar kompleksa projekt Paromlin SF knjižnica - rekonstrukcija i revitalizacija zapuštenog kompleksa Paromlin u svrhu smještaja Gradske knjižnice u Zagrebu)	C4.P2-M1	2	Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta, cca 171.000.000,00	Grad Zagreb	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	**500.000,00**
5	Zagrebački velesajam - inovativno urbano područje	C4.P2-M1	3	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta, ovisno o definiranim aktivnostima	Grad Zagreb	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**2.000.000,00**
6	Sesvete - uređenje središta - Projekt plavo -zelene Sesvete	C4.P2-M4	3	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada	2.200.000,00	Grad Zagreb	0,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	**200.000,00**
7	Sveučilišna bolnica Blato - završetak ili prenamjena	C4.P2-M4	3	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta, ovisno o definiranim aktivnostima	Grad Zagreb	0,00	630.000,00	0,00	0,00	0,00	**630.000,00**
8	Terme Blato	C1.P2-M3	3	Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo	375.000.000,00	Grad Zagreb	0,00	1.060.000,00	0,00	0,00	0,00	**1.060.000,00**
9	Zagrepčanka - prenamjena napuštene industrije	C4.P2-M1	3	Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta	Grad Zagreb	0,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**2.000.000,00**

10	Prenamjena bivše vojne bolnice u Vlaškoj ulici	C4.P2-M4	1	Gradski ured za obrazovanje,kulturu i sport	20.000.000,00	Grad Zagreb	0,00	20.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**20.000.000,00**
11	Sveučilišni Kampus Borongaj	C2.P1-M1	1	Sveučilište u Zagrebu	6.375.000.000,00	Grad Zagreb	978.750.000,00	0,00	0,00	0,00	108.750.000,00	**1.087.500.000,00**
12	Pješačko - biciklistički jarunski most	C4.P4-M6	2	Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada (pripremna faza)	U postupku procjenjivanja ukupne vrijednosti projekta	Grad Zagreb	0,00	225.000,00	0,00	0,00	0,00	**225.000,00**
13	Tračnička veza Grad - Zračna luka Zagreb	C4.P4-M3	1	Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet	150.000.000,00	Grad Zagreb, Zagrebačka županija	0,00	5.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**5.000.000,00**
14	Žičara Sljeme	C4.P4-M3	1	Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, graditeljstvo, komunalne poslove i promet	250.000.000,00	Grad Zagreb	0,00	50.000.000,00	0,00	0,00	0,00	**50.000.000,00**
15	Integrirani prijevoz putnika na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije	C4.P6-M2	3	Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o	1.140.000.000,00	Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska županija, Zagrebačka županija	0,00	300.000,00	500.000,00	0,00	200.000,00	**1.000.000,00**

Napomene:
***Numerički kod mjere u ŽRS-u na koju se razvojni projekt odnosi**
**** Projekt neposredne realizacije (1), projekt realizacije u srednjoročnom razdoblju (2) i projekt realizacije u dugoročnom razdoblju (3).**

RAZVOJNA STRATEGIJA GRADA ZAGREBA ZA RAZDOBLJE DO 2020. GODINE

Komunikacijska strategija

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
Zagreb, ožujak 2017.

1. Uvod

Komunikacijska strategija za Razvojnu strategiju Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine izrađuje se sa svrhom informiranja javnosti i podizanja svijesti o ulozi i značaju Razvojne strategije za razvoj Grada Zagreba te s ciljem jačanja sposobnosti za učinkovitu komunikaciju potrebnu za izradu i provedbu Razvojne strategije, upoznavanja opće javnosti i širokog raspona ciljnih skupina sa strateškim ciljevima i prioritetima razvoja Grada Zagreba, informiranja javnosti o mogućim izvorima financiranja, posebice o ESI fondovima namijenjenim za regionalni razvoj te rezultatima provedbe razvojnih prioriteta i mjera definiranih Razvojnom strategijom Grada Zagreba.

Komunikacijska strategija treba postaviti jasan okvir, definirati komunikacijske alate, prepoznati ključne skupine javnosti te definirati opće i specifične ciljeve, kako bi stvorila pretpostavke za kvalitetnu komunikaciju s različitim skupinama javnosti te pritom ostvarila zacrtane ciljeve, od upoznavanja opće javnosti s ulogom i značajem Razvojne strategije Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2020. godine, daljnjeg unaprjeđenja partnerstva i suradnje javnog, privatnog i civilnog sektora, sve do neposrednog uključivanja svih dionika razvoja u sve aktivnosti povezane s ostvarenjem temeljnih (strateških) ciljeva i prioriteta u njezinoj provedbi. U Razvojnoj strategiji definirano je šest ciljeva strateškog razvoja unutar kojih je formuliran 21 prioritet i 89 mjera te će se komunikacijska strategija također temeljiti na upoznavanju s aktivnostima i osiguranju vidljivosti aktivnostima u svrhu promocije same Razvojne strategije. Ciljevi Komunikacijske strategije trebaju biti usmjereni na podizanje svijesti svih skupina koje sudjeluju i doprinose ostvarivanju razvoja, jednako tako i šire javnosti o nužnosti međuresorne suradnje, partnerskih konzultacija i uključivanja predstavnika javnog i civilnog sektora te predstavnika znanstvene i poslovne zajednice u svim fazama izrade i provedbe Strategije.

1.1.1. Temeljne odrednice

Cilj politike regionalnog razvoja je ravnomjeran i održiv razvoj, koji se postiže stvaranjem uvjeta koji omogućavaju jačanje konkurentnosti i realizaciju razvojnih potencijala.

Razvojna strategija Grada Zagreba je temeljni strateški dokument politike regionalnog razvoja za Grad Zagreb usmjeren na provođenje aktivnosti koje su definirane u strukturi dokumenta utvrđenoj temeljem odgovarajućih zakonskih i podzakonskim akata iz područja regionalnog razvoja. Izrada i provedba Razvojne strategije temelji se na primjeni poduzetničkog, inovativnog pristupa kojim se teži ostvarenju vizije razvoja grada kao urbanog inkubatora održivih koncepata, poduzetništva i novih vrijednosti.

Komunikacijska strategija Grada Zagreba temelji se na iskustvima provedbe prve Komunikacijske strategije ZagrebPlana 2011. – 2013., materijalima Razvojne strategije u okviru koje se oblikuje kao zasebni provedbeni dokument te na temelju Komunikacijske strategije za provedbu Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine.

2. Komunikacijska strategija

Komunikacijska strategija provodi se aktivno za vrijeme izrade i provodit će se i intenzivnije nakon donošenja Razvojne strategije. Prilikom izrade u obzir je uzeta specifičnost Grada Zagreba kao glavnog grada, metropolitanskog područja, te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Time se Razvojna strategija Grada Zagreba razlikuje od ostalih razvojnih strategija koje se donose na razini županija, jer Zagreb kao središnja i najrazvijenija točka donosi i određene komunikacijske različitosti u odnosu na ostatak Hrvatske. Njegov je identitet specifičan te je sukladno tome potreban različit pristup uzimajući u obzir razine komunikacije:

- neposredna okolina – susjedne županije, Zagrebačka i Krapinsko-zagorska županija
- šira i statistička (NUTS 2) regija - Sjeverozapadna Hrvatska i NUTS 2 regija Kontinentalna Hrvatska
- razinu komunikacije unutar RH – obzirom na snagu i značaj Zagreba kao glavnog grada
- međunarodnu razinu – grad unutar mreže europskih glavnih gradova, ali i pozicioniranje u vaneuropskom prostoru.

Cilj je Komunikacijske strategije da cjelovito i pravovremeno komunicira ciljeve i prioritete razvoja grada Zagreba, a ostvarenje toga cilja definirano je kroz sljedeća poglavlja: upravljanje komunikacijom, definiranje općih i specifičnih ciljeva, određivanjem ciljnih skupina i nositelja aktivnosti te prijedlozima za umrežavanje sa susjednim i prekograničnim razvojnim agencijama.

Sastavni dio komunikacijske strategije je i tablica aktivnosti s prijedlogom komunikacijskih aktivnosti u određenom vremenskom razdoblju.

2.1.1. Upravljanje komunikacijom

Kako bi se osiguralo kvalitetno i pravovremeno provođenje aktivnosti definiranih ovom Komunikacijskom strategijom potrebno je uspostaviti projektni tim i definirati njihove uloge u komunikaciji pojedinih sastavnica Razvojne strategije, pri čemu je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, kao imenovani regionalni koordinator, nadležan za upravljanje i koordinaciju određenim komunikacijskim aktivnostima i praćenje njihovog izvršenja. U dosadašnjoj izradi Razvojne strategije sudjelovale su i stručne radne skupine te Partnersko vijeće, koji kao aktivni sudionici izrade također pripadaju komunikacijskom procesu.

2.1.2. Opći i specifični ciljevi

Opći ciljevi izrade Komunikacijske strategije podrazumijevaju:

1. Informiranje, približavanje ciljeva te podizanje svijesti o važnosti i ulozi Razvojne strategije na regionalnoj i nacionalnoj razini
2. Upoznavanje užih ciljanih skupina sa značajem i elementima Razvojne strategije na području Grada Zagreba.

Komunikacijske aktivnosti definirane ovom Komunikacijskom strategijom usmjerene su na postizanje sljedećih specifičnih ciljeva usmjerenih na internu i vanjsku javnost:

Interna javnost:

- pravovremenim i cjelovitim informiranjem osigurati da sva mjerodavna tijela Grada, predstavnici u Gradskoj skupštini, gradska upravna tijela, kao gradska uprava u užem smislu, te trgovačka društva i gradske ustanove budu kvalitetno informirani o značaju, ciljevima i tijeku provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba.

Vanjska javnost:

- pravovremenim i cjelovitim informiranjem osigurati informiranosti građana o značaju, definiranim strateškim ciljevimai prioritetima i tijeku provedbe definiranih aktivnosti Razvojne strategije Grada Zagreba
- kreiranjem različitih interaktivnih platformi omogućiti uključivanje javnosti u praćenje tijeka provedbe Razvojne strategije Grada Zagreba i sudjelovanje u redefiniranju pojedinih aktivnosti slijedom njihovih neposrednih i često dragocjenih iskustava vezano uz dinamiku i kvalitetu provedbe Razvojne strategije
- kreiranje poola medijskih kuća i novinara koji bi bili pravovremeno i cjelovito informirani o značaju i ciljevima Razvojne strategije, te tijeku njezine provedbe.

2.2. Skupine javnosti

Komunikacija prema različitim skupinama javnosti treba biti prilagođena porukama i vrstama aktivnosti uz uvažavanje njihovih specifičnosti, odnosno potrebno je voditi računa da li se komunicira s internom ili vanjskom javnosti.

Internu javnost čine:

- gradska upravna tijela – svi gradski uredi, zavodi i službe
- trgovačka društva i javne (gradske) ustanove
- gradske četvrti i mjesni odbori
- Gradska skupština Grada Zagreba, radna tijela Gradske skupštine, gradski zastupnici

Vanjska javnost:

- građani grada Zagreba
- tijela državne uprave i druga javnopravna tijela,
- donositelji političkih odluka na međunarodnoj, nacionalnoj, regionalnoj i gradskoj razini – naglasak na strateške komponente razvoja kroz komunikaciju i umrežavanje – dijeljenje iskustava, informacija i međusobna suradnja na projektima od zajedničkog interesa
- partneri u okviru međugradske, regionalne i međunarodne suradnje – gradovi, njihova tijela i ostali dionici, kroz suradnju na različitim projektima
- mediji – informiranje javnosti kroz komunikaciju s medijima, uspostavljanje dvosmjerne komunikacije.

2.3. Umrežavanje – povezivanje sa susjednim razvojnim agencijama i međunarodnim institucijama i agencijama

Suradnja na temama strateškog planiranja, regionalnog razvoja i srodnih područja interesa provodi se na razini Republike Hrvatske, ali i šire, na regionalnoj i međunarodnoj razini.

Grad Zagreb putem predstavnika regionalnog koordinatora aktivno participira u svim aktivnostima Koordinacije Sjeverozapadne Hrvatske. Koordinacija Sjeverozapadne Hrvatske koju čine razvojne

agencije Zagrebačke županije – ZACORDA d.o.o, Razvojna agencija Karlovačke županije - KARLA d.o.o., Regionalna razvojne agencije Međimurje - REDEA d.o.o., Agencija za razvoj Varaždinske županije – AZRA d.o.o, PORA - Razvojna agencija Podravine i Prigorja, ZARA – Zagorska Razvojna Agencija i Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada Zagreba, pruža primjer uspješne suradnje županijskih razvojnih agencija. Na redovitim sastancima, Koordinacija Sjeverozapadne Hrvatske dogovara zajedničke korake, planira zajedničke akcije te se razmjenjuju korisna iskustva i informacije.

Regionalna i međunarodna suradnja dodatno se intenzivirala pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, te sukladno tome otvaranjem mogućnosti korištenja većih sredstava unutar ESI fondova. Suradnja koja se odvija s gradovima, osobito europskim glavnim gradovima, putem sudjelovanja u stručnim organizacijama i mrežama predstavlja platformu za informiranje o Razvojnoj strategiji Grada Zagreba. Kroz suradnju na zajedničkim inicijativama, programima i projektima, te izmjenu iskustava i primjera dobre prakse, stiču se nova saznanja i informacijekoje će doprinijeti kvaliteti provedbe samog razvojnog dokumenta, ali također i pozitivno utjecati na vidljivost, prepoznatljivost i jačanje uloge i značaja Razvojne strategije Grada Zagreba.

3. Akcijski plan

Cilj planiranja komunikacijskih aktivnosti i kreiranja akcijskog plana jest oblikovati i u pravilnom presjeku napraviti plan aktivnosti koje će se odvijati prema unaprijed utvrđenim skupinama javnosti korištenjem različitih kanala komunikacije, uz uvažavanje činjenice da je snažan razvoj ICT tehnologije bitno promijenio dosadašnje komunikacijske pristupe, odnosno doveo do oblikovanja umreženog društva. U nastavku se donosi kratka analiza do sad provedenih aktivnosti kako bi se na njih nadogradili novi prijedlozi i/ili usvojili pozitivni primjeri iz dosadašnjeg iskustva:

- internetska stranica – informacije o Razvojnoj strategiji Grada Zagreba mogu se naći u okviru stranice www.zagreb.hr, u rubrici Strategijsko planiranje, što ga čini slabo vidljivim i teško pristupačnim zainteresiranoj javnost. Kako bi se osigurala kvalitetnija razina informiranosti i prepoznatljivost Razvojne strategije kao ključnog strateškog razvojnog dokumenta Grada Zagreba potrebno je izraditi posebnu internetsku (pod)stranicu koja će služiti kao referentna točka za informiranje i uključivanje građana u njegovu provedbu. Stoga stranica mora osigurati mogućnost interakcije s građanima.
- informativne brošure – Informativne brošure na stranicama grada Zagreba od 2009. godine objavljuju se šest puta godišnje, svaka dva mjeseca i donose najnovije informacije o strateškim prioritetima i planovima Grada Zagreba, provedenim aktivnostima, posebice onim od značaja za razvoj Grada, te, uz ostalo, i o svim aktivnostima izrade Razvojne strategije Grada Zagreba. Tiskano izdanje distribuira se nadležnim tijelima, institucijama i udrugama, a zainteresirani građani mogu svoj primjerak dobiti u Gradskom uredu za strategijsko planiranje i razvoj Grada (ZgForum).
- objave u medijima – objave vezane uz aktivnosti i provođenje Razvojne strategije Grada Zagreba nisu učestale i pretraživanjem medijskih stupaca vrlo se rijetko, osim na službenim stranicama grada Zagreba, može naići na tekstove koji prate i pišu o Razvojnoj strategiji. U objavama su prepoznate brojne aktivnosti predviđene Razvojnom strategijom, ali pritom nije vidljiva njihova utemeljenost u Razvojnoj strategiji.

- radionice i druga događanja –aktivnosti koje su se odvijale u okviru ZgForuma, koji je u nadležnosti Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, mnogobrojne su. Na stranicama Grada Zagreba definirano je da se aktivnosti provode sa sljedećim ciljem: „Omogućiti aktivno sudjelovanje građana, poticanje dijaloga o pitanjima s područja razvoja Grada i razvojne strategije, omogućavanje uvida i rasprave o strateškim gradskim projektima, organiziranje radionica i okruglih stolova za stručne i ciljane skupine građana, izložbe, predavanja, sastanci, promocije i drugo.“ Dio događanja poput prezentacija, promocija, izložbi i okruglih stolova otvoren je za širu javnost, dok se dio događanja organizira za stručnu javnost, odnosno uže grupe stručnjaka ovisno o temi rasprave. ZgForum svakodnevno je otvoren građanima za informiranje o pitanjima prvenstveno iz područja razvoja Grada. Prijedlog je i da se radionice korištenjem različitih komunikacijskih platformi približe i građanima i da ih se još aktivnije uključi u proces izrade i provedbe Razvojne strategije, te općenito procesa strateškog planiranja i razvoja Grada Zagreba.

3.1. Komunikacijski alati

Za provođenje komunikacijskih aktivnosti trebaju se koristiti sljedeći komunikacijski alati:

- priopćenja za javnost i odnosi s medijima – priopćenja za javnost jedan su od najvažnijih alata koji se koriste za komunikaciju s javnostima i, ako ih se dobro i pravovremeno priprema i distribuira, mogu osigurati vidljivost, a slanjem se ujedno postiže i nužna uspostava odnosno unaprjeđenje odnosa s medijima. S obzirom da Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada organizira i provodi veliki broj radionica i seminara koji se tiču rada na Razvojnoj strategiji potrebno je unaprijediti slanje priopćenja za javnost lokalnim medijima, te time postići veću informiranost šire javnosti, njihovo uključivanje i sudjelovanje u pripadajućim aktivnostima Intenziviranim odnosom s medijima osigurala bi se prepoznatljivost i široj javnosti objasnile značajke i svrha izrade i provođenja strateškog dokumenta;
- konferencije (tematski specijalizirane) za novinare – u sklopu tema, okruglih stolova, radionica i sličnih događanja koji su bitni i nose određeni značaj u procesu izrade i provedbe Razvojne strategije za sve pripadnike medija mogu se organizirati konferencije na kojima bi se predstavile pojedine sastavnice plana, ciljevi, tijek realizacije aktivnosti i izazovi u njihovom provođenju;
- plakati i letci – tiskaju se u svrhu približavanja i pojašnjavanja ciljeva i načina provedbe kroz faze odvijanja izrade i provedbe Razvojne strategije. U izradi plakata i letaka treba se koristiti slikovitim i razumljivim prikazima, kao što su na primjer infografike. Njihova distribucija trebala bi biti prisutna na širem gradskom području kako bi se osigurala jednaka vidljivost;
- neformalna okupljanja s građanima – organiziranje događanja s građanima, neformalan pristup omogućava olakšanu komunikaciju, neposredan razgovor i uvid u probleme građana koji se tiču strateškog razvoja;
- Razvojnu strategiju Grada Zagreba je također moguće predstavljati i korištenjem različitih kreativnih tehnika poput izložbi s društvenom namjenom kojima je cilj ukazati na neke probleme, čime se na zanimljiv i atraktivan način mogu prenijeti pojedini ciljevi Razvojne strategije ili izazovi koji prate njegovu provedbu.

3.2. Komunikacijske platforme

U doba digitalnog razvoja bitno je biti prisutan i na platformama kojima se sve više služe sve generacije te ih je bitno osmisliti i organizirati na način da ih je lako konzumirati, da su pregledne i nude sve relevantne informacije, i to:

- internetska stranica – osmišljavanje i pokretanje vizualno atraktivne i informativne stranice koja bi sadržavala sve relevantne informacije i prikazala ih na zanimljiv i interaktivan način. Planira se osmišljavanje podstranice ili aplikacijske forme na kojoj bi građani mogli izražavati svoje mišljenje, ostavljati komentare i u okviru koje bi dobivali povratne informacije;
- Facebook stranica – korištenje najpopularnije svjetske društvene mreže kako bi se ciljnim publikama i građanima lakše prenosile informacije o aktivnosti, dijelile fotografije s događanja i kako bi se uspostavila dvosmjerna komunikacija. Korištenjem FB stranice (u skladu s procedurama i mogućnostima komunikacije gradske uprave na društvenim mrežama) povećala bi se vidljivost Razvojne strategije;
- newsletter / e-mail kampanja – slanje obavijesti pojedinim skupinama građanai dionika razvoja o aktivnostima i projektima povezanim s izradom i provedbom Razvojne strategije, o novostima, radionicama, upućivanje poziva na različite vrste događaja i slično.

4. Tablica aktivnosti

Obzirom na očekivano usvajanje Razvojne strategije u 2017. godini, aktivnosti predviđene komunikacijskom strategijom u određenoj se mjeri razlikuju od onih koje će se kontinuirano provoditi u sljedećim godinama trajanja dokumenta (razdoblje do kraja 2020. godine). Plan za 2017. koncentriran je na diseminaciju i aktivnosti u funkciji prezentacije sadržaja i značenja Razvojne strategije Grada Zagreba.

Tablica provedbe aktivnosti 2017.

AKTIVNOST	VREMENSKI RASPORED
Objava na web stranici Grada Zagreba	Neposredno nakon donošenja Razvojne strategije
Oblikovanje i tisak Razvojne strategije	Drugi kvartal 2017.
Organizacija izložbe i promocije Razvojne strategije	Drugi kvartal 2017.
Definiranje komunikacijske strategije, formiranje i održavanje mrežnog rješenja Razvojne strategije (posebna web stranica)	Treći kvartal 2017.
Sudjelovanje na skupovima, seminarima, radionicama za potrebe diseminacije Razvojne strategije	Kontinuirano po donošenju Razvojne strategije

Tablica provedbe aktivnosti 2018. – 2020.

AKTIVNOST	VREMENSKI RASPORED
Pokretanje internetske stranice razvojne strategije	Nakon što Razvojna strategija bude usvojena, kontinuirano ažuriranje sadržaja i interaktivna komunikacija s građanima
Facebook stranica	Nakon što Razvojna strategija bude usvojena, kontinuirano ažuriranje sadržaja i interaktivna komunikacija s građanima
Objave u gradskim i nacionalnim medijima	Kontinuirano, ovisno o vrijednosti informacija za objavljivanje
Radionice i druga događanja	Kontinuirano, kvartalno
Konferencije za novinare	Prema potrebi, u skladu s događanjima i novostima na provođenju Razvojne strategije
Newsletter / e-mail kampanja	Kontinuirano

Za navedene aktivnosti sredstva za 2017. godinu su osigurana u proračunu Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada. Za razdoblje 2018. – 2020. također će se odgovarajući iznosi planirati u proračunskim stavkama Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada, te kroz namjenska sredstva podizanja vidljivosti koja će biti na raspolaganju kroz određene projekte / programe (tehnička pomoć i sl.).